Kwaromp Kwapwe Kare Kar

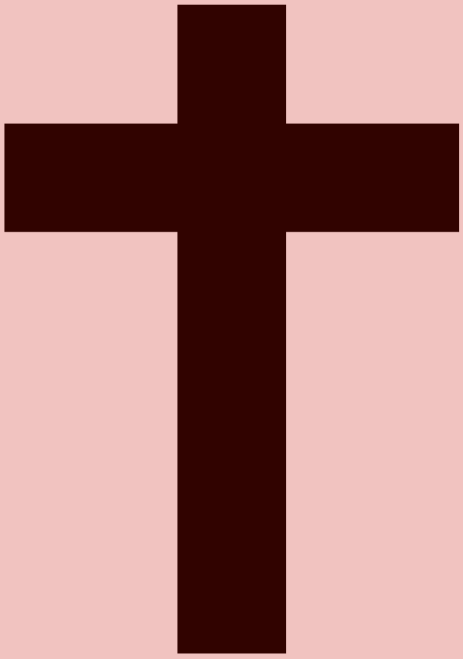

The New Testament in the Karkar-Yuri Language of Papua New Guinea

Kwaromp Kwapwe Kare Kar
The New Testament in the Karkar-Yuri Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Karkar-Yuri long Niugini

Copyright © 1994 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Karkar-Yuri

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023
7103f8db-88c2-5fec-8ac4-0edfac04e885

Contents

Matyu 1
Mak 73
Luk 118
Jon 195
Aposel 249
Rom 317
1 Korin 351
2 Korin 382
Galesia 404
Efesus 415
Filipai 427
Kolosi 435
1 Tesalonika 443
2 Tesalonika 450
1 Timoti 454
2 Timoti 463
Taitus 470
Filemon 474
Hibru 476
Jems 502
1 Pita 511
2 Pita 521
1 Jon 527
2 Jon 535
3 Jon 537
Jut 539
Érik Yénkép 542
Bible reading 578

Matyu Kumwimp Kwapwe Kare Kar
Mekia Akwapnámp Kar

Matyu te ankwap e Livaino. Mao te Rom Gavmanén téreria takis sámp konámp aropono. Aenámpan wakmwaek Jisaso man wumwirianánko, Jisasomp arop yakámpon.

Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 35 yopwar niamp arake fek, Matyu námokuráp arop fi Juda firampor mámá buk kumwi námpon. Juda firao Krais koropea king yak naenámp ke wae wonae fik námprá ninik napan maok, Matyu 'Jisas te Mesaia támao, tá Judamp Kingono'rá yénképria kumwi námpon. Mao takrá yénkép námp te, wokwaek profet fákáreao sériap kar sámprá, 'Oukoumwan te wae kare korop námp'rá érik farákáp námpon. Tá Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp firan kápae kare wounápnámp kar farákáp námpon.

Jisas Krais yakámp fi mekamp appeyaenápomp e

1 Mámá te Jisas Krais yakámp fi mekamp appeyaenápono: Manénkir yakámp te
Abraham. Tá am feknámp koropea Devit. Tá am fekampao Jisas Krais koropámpon.
2 Abraham te Aisakomp naropwar.
Tá Aisak te Jekopomp naropwar.
Jekop te Juda mwearoamp naropwar.
3 Tá Juda te Peres, Seramp naropwar. Am tárápyaramp éntupwar te Tamar.
Peres te Hesronomp naropwar.
Hesron te Ramomp naropwar.
4 Ram te Aminadapomp naropwar.
Aminadap te Nasonomp naropwar.
Nason te Salmonomp naropwar.
5 Salmon te Boasomp naropwar. Boasomp éntupwar te Rahap.
Boas te Obetomp naropwar. Obetomp éntupwar te Rut.
Obet te Jesimp naropwar.
6 Jesi te King Devitomp naropwar.
Devit te Solomonomp naropwar. Maomp éntupwar te wokwaek Yuraiamp yupu yakámp.
7 Solomon te Rehoboamomp naropwar.
Rehoboam te Abaijamp naropwar.
Abaija te Asamp naropwar.
8 Asa te Jehosafatomp naropwar.
Jehosafat te Jehoramomp naropwar.
Jehoram te Usaiamp naropwar.
9 Usaia te Jotamomp naropwar.
Jotam te Ahasomp naropwar.
Ahas te Hesekaiamp naropwar.
10 Hesekaia te Manasamp naropwar.
Manasa te Amonomp naropwar.
Amon te Josaiamp naropwar.
11 Josaia te Jehoiakin ntia maomp mwearoamp naropwar. Am ke fek táman Babilon
mekamp ami koropea Israel fi éréképá tukupea Babilon mek fápákamánki kákapono.
12 Tukupea am Babilon mek yakápap fekamp Jehoiakin Sealtielomp naropwar.
Sealtiel te Serubabelomp naropwar.
13 Serubabel te Abiutomp naropwar.
Abiut te Elaiakimomp naropwar.

Elaiakim te Asoromp naropwar.
14 Asor te Sadokomp naropwar
Sadok te Akimomp naropwar.
Akim te Eliutomp naropwar.
15 Eliut te Eleasaromp naropwar.
Eleasar te Matanomp naropwar.
Matan te Jekopomp naropwar.
16 Jekop te Josepomp naropwar.
Josep te Mariamp poumarop.
Maria te Jisas sámpámpono. Man te 'Krais'rá sér i konapono.
17 Am te am kear ponankor Abraham feknámpia koropea King Devit yakámp fek te ankár fére-sámpramp kearono. Tá King Devit yakámp feknámpia ponankor koropea Israel fi Babilon mek tukupea fákapá yakáp nap te, ankár fére-sámpramp kearono. Tá Babilon mek fákapá yakáp nap te, ankár koropea Krais yakámp fek te, ankár fére-sámpramp kearono.

Josepo enselén nkemp kar Luk 2:1-7

18 Maria Jisasén sámpámp kar te ará: Man Josepo sámp naenámpria kar yoroiapon. Aenapan maok, oukoumwan Josepént yak mo nánko, Yiki Kor Spirit yare mek ék nánko, Maria táráp yakánko nkeapon. ✡
19 Maompor kar yoroinap arop Josep te, yae-párák yakeanámp yupu sámp nae ri námp kwamp, pwar naeria. Aenámpao maok, Maria pwarápae antánoria, man yopor mo, sánánkar porokwe fek pwar naeria ninik.
20 Josepo takrá ninikia kumuruk amprá yém nkenko maok, Kwaromp enselo Josepén sérrá, "Josep, Devitomp ou fekamp táráp e! Amo apápriaka amo sámp nanap yupu Marian pwar kwapono. Amo wawae! Am táráp Mariamp yare mek yak námp te Yiki Kor Spiritao sánk námpono.
21 Mao poumou-táráp sámp naenámpon. Am táráp sámpeanánko, amo maomp e 'Jisas' ri papampo. Am te arak naenámpon: Koumteouráp aropamp kwatae ninik tirá épériaka am fárákapan warko érékép naenámpon." Enselo makrá sérimpono. ✡
22 Manénkir kar Kwaro náráp profetén ninik sánkánko, profet wawiaka arakrá sér,
23 "Wawenke! Yupu oukoumwan énkirao, táráp yare yakea, poumou-táráp sámp naenámpono. Aenánko maomp e te 'Imanuelono'rá sér mwanapono." Am e fi te arakrianono: Kwaro nomont yak námpon. ✡
24 Josepo am yém nkea pwarará fárámprá Kwar Tokwaeramp enselo man séri námpaok yupu wae fwap sámp.
25 Aempao maok, mao te ménт yárak mo, akwapea Maria poumou-táráp sámpá yakánko, maomp e 'Jisas' ri papámp.

2

Ankwap fi mekamp mérnap aropao koropea Jisasén nkeap kar

1 Herot king yakámp ke fek, Maria distrik Judia mekamp taun Betlehem mek Jisasén tankámp. Wae tank nánko, wakmwaek ankwap fi mekamp térmeramp paokop yurukuprá mér i konap arop fárákap yámar aoknámp mwaeknámp taun tokwae Jerusalem mek aokapono. Aokea maok, arakrá sér,
2 "Táráp yink mapek sámpnap Juda firamp king te maok yakáne? Mao koropnámp ke fek yámar aoknámp mwaeknámp térme tokwae wourékam aok námpon. Aenánko yino man lotu mwaria korop námpon."

✡ **1:18:** Lu 1:27,35 ✡ **1:21:** Lu 1:31; 2:21 ✡ **1:23:** Ais 7:14

3 King Heroto am kar wawiaka apápiaka kour me woukoup. Jerusalem mekamp
koumteouráp aropao kor apápria kour me woukouriap.
4 Heroto pris tokwae fákáre, tá Israel mekamp lo yénkrá farákáp konap arop
makiaka ponankor koupoukarea fákeyakrá turunkup, “Krais te mam némpouk korop
naenámpono?”
5 Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, “Judia mekamp taun Betlehem mek korop
naenámpono. Profet wokwaek kar kumwimp kar makrá sénámpon, ✡
6 ‘Judamp apár mekamp Betlehem e!
Juda mekamp am meknámp arop tokwae koropnap taunrént
amo te e tokwaeráp karenono.
Nánkárap wakmwaek amo feknámp arop tokwae koropeaka
onomp Israel fi taokeyaknámp arop yak naenámpon.’ ” ✡
7 Aerapo maok, Herot kánánkámp am koropnap mérnap aropan wumwiria fákeyakrá
am fákáreran turunkrá, “Makár am térme tokwae korop námpono?”
8 Aeria maok, am fárákapan, yumo Betlehem mek tukupenkria tirá kérépria maok,
sérrá, “Yumo tukupeaka am táráp fwapnae karia oupourounkia nke kipo. Táte yumo
nkea nap kwamp te, yumo koropea onan sénapo, ono kuri akwapeaka man lotu
nanampono.”
9 Aeránko maok, kingomp kar wawiaka man pwarará wae tukup. Tukup napo,
am térme tokwae manénkɨr yámar aoknámp mwaeknámp aokánko nkeap támao, mekia
akwap nánko, wakmwaek tukup napo, táráp tanknámp nap fununként yámar mek
yakámp.
10 Am fárákapao térme nkeaka warákára wae.
11 Aea maok, nap mek yinkea, táráp ntiaka éntupwar Marian nkea maok, kwaráp
torokomprá apárok me pékéria, am tárápan lotu. Aeria maok, am fákárerao paus aokor-
aokoria maok, man mani tokwae fekamp ankank nénkap te gol, paura nánákáre yankap
konap, sanda kwapwe kare, makia nénkapono. ✡
12 Takia napo maok, Kwaro am fárákapan yémén sérrá, “Yumo te warko Hero-
tonámpok tukup kwapono.” Makrá sérámpantá maok, am fákárerao ankwap mwae-porok
námokuráp némpouk tukupapono.

Josepo táráp koumte éréképea Isip mek akwapámp kar

13 Takia tukupapo maok, wakmwaek Kwaromp ensel kumuruk yémén Josepén sérrá,
“Herot te am táráp oupourounkia porokwap pap naereane. Amo fárámprá táráp koumte
éréképrá Isip mek farákapea akwapae. Amo Isip mek yak napo, nánkár ono warko
amwan sénanko, korop nanapono.”
14 Kwaro aerá séránko maok, Josepo ankár am kumuruk táman fárámprá táráp sérar
éréképea Isip mek akwapá yakrá akwapea, Heroto wae sumpwi.
15 Am ke fekimp te Tokwae Karao profetomp top kor fek sérimp kar ménт pwi námpono.
Mao sérrá,
“Onomp poumou-táráp Isip mek yak námp
wumwi nanko, korop naenámpon.” ✡

Heroto séránko kápae kare tárápu fupukrá kákap kar

16 Heroto am yámar aoknámp mwaekamp mér tokwaeráp aropan, yumo Judamp
kingén lotuia pwararea, warko koropea onan sér kipria yépék. Yépékrá yak nánko,
námwan yankar séri nap wae méria yonkwae pwarámp. Mao am yámar aoknámp
mwaekamp mér i konap aropan térme nkea sériap ke táman nɨnɨk. Aeria, arop ankwap
fárákap Betlehem mek tirá kérépria maok sérrá, “Yumo tukupeaka Betlehem mek, tá

✡ **2:5:** Jo 7:42 ✡ **2:6:** Mai 5:2 ✡ **2:11:** Ais 60:6 ✡ **2:15:** Hos 11:1

am fekmwaek némp wonae fik yak námpan oupourounkrá, poumou-tárápu ponankor oukoumwan yinink yopwar monap fupukrá kákenke."
17 Am tak nap te, Kwaro profet Jeremaian sánkámp karao kare korop námpono. Am te
arakrá sérimpon:
18 "Wa napo, Rama mek
éménka waeria yonkwae fi.
Am te Resel náráp tárápuantá ém nánko,
koumteouráp arop fárákap
man yonkwae porokwe pap mwanap pourou mono.
Waeman maomp tárápu te
ankwap yiki yak mono,
ponankor kar fupukrá kák napono." ✡

Josepo táráp koumte éréképea arákarrá koropámp kar

19 Wakmwaek Herot wae sumpwi tenánko maok, Kwaromp enselo kumuruk Josepén
Isip mek yém sérrá,
20 "Am arop fákáre táráp porokwap pap mwaria nap te wae surumpwi tenape. Amo
fárámprá waráp táráp koumte éréképea warko arákarrá Israel fi mek akwapampo."
21 Aenko maok, Josep wae fárámprá táráp koumte éréképrá Israel fi mek tukupapono.
22 Josep Isip meknámp koropánko maok, arakrá sér, "Arkelaus te maomp naropwar
Heroto apár Judia mek king yakámp éri mek warko mao king yakáne." Makrá sérapo
maok, Josep apápiaka ampok akwap mo. Aenko maok, Kwaro kumuruk Josepén yém
sénámpantá maok, warko am feknámp distrik Galili mek akwapeaka, am mekamp taun
Nasaret mek yak.
23 Tá taknámp, profeto sériap kar ménk pwi námpono. Mao sérrá, 'Man te Nasaret
mekamp aroprá mwanap'rá sérimpono. ✡

3

Énk mek nérrá kák konámp Jono farákápámp kar

1 Warko wakmwaek arop énk mek nérrá kák naenámp Jon koropea distrik Judia mek
arop yak mo apár mek yakrá koumteouráp aropan kar farákápria arakrá sér,
2 "Yumo kwatae ninik te ankár younkwe mwaek sirarrá Kwaronámpok koropenke!
Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te waeman wonae fik korop námpon." ✡
3 Am Jon te wokwaek Kwaro profet Aisaian ninik sánkánko sérimp arop támaono. Mao
arakrá sér,
"Arop yak mo apár meknámp arop ankárankao
wumwia sérrá,
'Tokwae Karao korop naenámp mwae
nánapria fwapokwapenke!
Mao korop naenámp mwae kup korokorenámp
ékékérrá párakopenke!' "
4 Mao te waempyam kamel pwae fek yoroi napan yirimpea amore mek let fákap te
konámpono. Aeria mao te yao pwae mekamp tákár ntia éntu éntan saráp fárimpon.
5-6 Am ke fek táman kápae kare arop Jerusalem mekamp, tá kápae kare Judia mekamp,
tá énk Jordan fik mwaekamp Jononámpok koropea náráp kwatae ninik farákáprá sénapo,
Jono am arop fárákapan énk Jordan mek nérrá kákámpon.
7 Aeria Jono nke nánko, kápae kare Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáre énk mek nér mwaria
korop napo maok, mao am fárákapan sérrá, "Yumo kwatae kare arop yumo te tákam-ti

✡ **2:18:** Stt 35:19; Jer 31:15 ✡ **2:23:** Lu 2:39; Jo 1:45-46 ✡ **3:2:** Ais 40:3

kwatae niampon! Yumo yiráp kwatae ninik taki fákeyakápria ént mek néria napo, Kwaro yumwan yopor mo naenámpria nape?
8 Táte yumo yae-párák kare paokop nap fek kwatae ninik younkwe mwaek sirarrá Kwaronámpok korop nap érik yénképano. ✡
9 Tá yumoku kok sérarrá, 'Yino Abrahamomp ou fekamp tárápuara, yinan Kwar te yopor mo, fwap naenámp' an mpwe kwapono. Aerá sénapan maok, ono yumwan sénampon: Kwaro yumwan wampwe kwaeri pwarará, fwap mapekamp mámá yumwi kápae karean Abrahamomp tárápu yororá kák naenámpon. ✡
10 Ankomwar wae yao karámp naenámp nánapi yak námpono. Yao ponankor kwapwe kare ki tank mo i konámp te, kar-tokopea yaomwi mek épér mwanapono.
11 Ono yumwan ént fek nérrá kák namp te, yumo wae kwatae ninik younkwe sinapan yénkép námpon. Aeno arop wakmwaek korop naenámp te, yumwan Yiki Kor Spirit ntia yaomwi fek nérrá kák naenámpon. Maomp kárákáre te onomp kárákáreran kámákár akwap námpon. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp su samp nanamp * pourou mo nampon. ✡
12 Mao námokuráp sabol yaek sayakrá wit yorokwaerá narek épér nánko, ouwirao tiri amwar poporokomprá, námokuráp wit kare wit koupoukour konap nap mek kákea pwarará, tiri te ankár torokwar mo i konámp yaomwi mek yank naenámpon."

Jisas Jonomp yaeknámp ént mek anámpámp kar
Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34

13 Aenánko am ke fek táman Jisas apár Galili pwarará ént Jordan mek akwap. Mao Jononámpok akwapea maomp yaeknámp ént mek anámp naeria.
14 Aenánko maok, nopok Jono man taokarrá sérrá, "Nopok amo maok onan ént mek anámpá papae. Amo te mokopia ononampok korop napono?"
15 Tá nopok Jisaso man sérrá, "Fwapono. Amo ono sénampaok napo, Kwaro arop warko érékép naenámp ninik ponankor pwi yakano." Aeránko maok, Jono wae Jisaso sénámpaok.
16 Jisas wae ént mek anámpea koupour kar forokor tará aokrá kárák fek fokopeyakrá yámar mek nke nánko, yámar mek fákárámp akwap nánko, Kwaromp Yiki Kor Spirit ant yuri niamp arákarea ékia Jisasomp pourouk tank.
17 Aenánko yámar meknámp arop kar niampao wumwiria sérrá, "Támáte onomp tárápono. Ono man warákár tokwaeria ono man nke namp te, kwapwe kare námpono." ✡

4

Satano Jisasén poupwekápimp kar

1 Am ke fek táman Satano Jisasén poupwekápanoria, Yiki Kor Spiritao Jisasén warámpea arop yak mo apár mek sakwapá pwar. ✡
2 Aenánko Jisas fir fár monámp yae te, yiawor fére-sámpramp yámar ntia kumur yakria, mao mwae touwe tokwae.
3 Aenánko man poupwekáp naenámp arop wae koropea sérrá, "Amo Kwaromp tárápao nap kwamp te, má tankápnámp yumwi má sénapo, pan arákár nánko fárae."
4 Aenánko maok, nopok Jisaso man sérrá, "Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon, 'Fir támao mwar te aropan yiki yak sánk mono. Arop Kwaromp Kar sámp námpao maok, yiki yak sámp konámpon.' " ✡

✡ **3:8:** Ap 26:20 ✡ **3:9:** Jo 8:33-40; Ro 4:11-12 * **3:11:** 'Su samp nanamp': Arop tokwaeramp pukamp su fekamp paok aokoropea sámpnámp tére kwatae te, maomp kwaporok tére konámp aropao saráp i konámpono. Jonomp ninik te 'Jisas te Kwar Tokwae námpara, námo take pourouráp tére konámp aropamp yae ankore mek yak namp'rá sénámpon. ✡ **3:11:** Jo 1:33; Ap 1:5 ✡ **3:17:** Mt 12:18; 17:5 ✡ **4:1:** Hi 2:18; 4:15 ✡ **4:4:** Lo 8:5

5 Aerá sénánko, Satano warko Jisasén warámpá akwapea Kwaromp yiki kor taun
tokwae Jerusalem mekamp lotu nap tokwae yumuntuk narekamp wi fek páte yakrá
6 man sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp te, amo apárok far-kɨrékapae.
Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Mao náráp ensel fárákapan sénánko, amwan
yaewourria, mao fwap amwan náráp yaek sampɨká apárok pap napo, amwan yumwirao
pu kwae mek párákap mo, fwapono.’ ” ✡
7 Nopok Jisaso man sérrá, “Kwaromp Buk fek ankwap kar sénámpon: ‘Amo waráp Kwar
Tokwae Karan poupwekápi kwapono.’ ” ✡
8 Tá warko Satano Jisasén warámpá pokea narek faonkwe tokwae fek yakria, apár fi
tokwae ponankor ntia am mek yakápnámp ankank ponankor yénkria sérrá,
9 “Amo onan kwaráp torokomprá me kor woukouprá lotu napo te, mámá kápae kare
ankank máte amwan sánk nanampon.”
10 Aerá sénánko, nopok Jisaso man sérrá, “Satan, amo nkwampok akwapae! Kwaromp
Buk fek sérrá, ‘Amo ankár waráp Kwar Tokwae Kar ankárankan saráp loturia ankár
maomp térean saráp téreampo’rá sénámpon.” ✡
11 Aeránko maok, Satan wae Jisasén pwarará akwap nánko, ensel fárákap koropea
Jisasén yaewouriapon. ✡

Jisaso distrik Galili mek térerá akwapámp kar
Mak 1:14-15; Luk 4:14-15

12 Am ke fek Jisaso wa nánko, ‘Jonén kalabus mek fákapá pap nap’rá sénapantá, mao
distrik Galili mek akwap.
13 Akwapea taun Nasaret mekia akwapeaka Kaperneam mek yak. Am Kaperneam te
ént aokore fek apár Sebulun ntia Naptali fi yaknámp mwaek yak námpon.
14 Mao tak námp te waeman Aisaia wokwaek sérinámp kar méntér pwi námpon. Mao
sérrá,
15 “Sebulun fi ntia Naptali fi mwaek
ént aokore fek akwapnámp mwaeaok akwapea
Jordan mek ankwap arop fárákapan
distrik Galili mek koumteouráp arop
kɨrɨkɨp mek tankápria wae tokwae nke napono.
16 Am koumteouráp arop fárákap
sumpwi mwanap kɨrɨkɨp tokwae mek tankáp napo,
am fárákapaonapok wae tokwae korop námpon.” ✡
17 Am ke feknámpia Jisas wae kar farákápria mao sérrá, “Yumo kwatae nɨnɨk wae
pwarenke! Kwaro maomp firáp taokeyaknámp te wae wonae fik korop námpon.”

Jisaso arop yiaworaopwe éréképámp kar
Mak 1:16-20; Luk 5:1-11

18 Jisaso ént Galili aokore firi akwaprá nke nánko maok, Saimon Pita ntia Andru
mwear ént aokore mek umben sɨrarrá yak. Am arop yawor te takrá éntékam ti ko am
fek mani sámp konepono.
19 Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo onomp wakmwaek koropenke! Ono yumwan
Kwaronámpok arop éréképá korop nenep yénkép nae.”
20 Aeránko maok, am arop yawor koupour kar umben fekamp tére pwarará Jisasomp
wakmwaek akwapepono.
21 Takia akwaprá ankwap ke fek nke nánko, Sebedimp táráp Jems ntia maomp nánae
Jon, tá maomp naropwar Sebedi makia bot mek yakáprá náráp umben me aompoprá
fwapokwaprá yakáp. Aenapo Jisaso am arop yaworan wumwi nánko,

---

✡ **4:6:** Sng 91:11-12 ✡ **4:7:** Lo 6:16 ✡ **4:10:** Lo 6:13 ✡ **4:11:** Hi 1:14 ✡ **4:16:** Ais 9:1-2

22 am arop yawor náráp bot ntia naropwar pwarará Jisasomp wakmwaek akwapepono.

Jisas Kwaromp kar farákápria kápae kare aropamp pourou fwapo-kwapimp kar
Mak 3:7-8; Luk 6:17-19

23 Mao akwapea Galili mekamp kápae kare némpouk mwaek yárakrá koumteouráp aropan lotu nap mek kar yénkrá farákáp. Mao Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar farákápria, arop fárákapamp pouroukamp nkwakwe make touwe fwapokwaprá kákámpon.

24 Mao takrá térenámp kar sérarrá tukupea apár Siria mek mwaekamp ponankor némpouk. Aenapo maok, am mekamp kápae kare arop nkwakwe make touwe sámpnap arop, tá pourou mek touwe tokwae sámp nap arop, tá kwatae-aropao pourou mek noumpoukoup námp, tá arop apárok piká párákaprá kour me woukoupa wae konap arop, tá kour ponankor surumpwinámp arop fárákap, am ponankor Jisasomp wonae fik éréképá korop napo, Jisaso am fárákapan fwapokwaprá kákámpono.

25 Aenánko kápae kare koumteouráp arop Galili mekamp, tá Dekapolis mek mwaekamp, tá Jerusalem mekamp, Judia mek mwaekamp, Jordan ankwapmwaek fik mwaekamp, am fárákap nke mwaria Jisasomp wakmwaek tukupapon.

5

Jisaso faonkwe wi feknámp farákápámp kar

1 Jisaso am kápae kare koumteouráp arop táman nkea ankwap faonkwe fek poká tank nánko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákap maonámpok korop.

2 Aenapo, Jisaso am fárákapan arakrá sér,

Kwaro ourour nénk naenámp kar

3 “Am arop fárákap, Kwaromp ninikan mér mwanámp pwi moianrá ninik napan te, Kwaro ourour nénk naenámpon. Mao te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek yakáp mwanapon.

4 Tá arop fárákap éménkrá yakáp napan te, Kwaro ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Mao fwap am fárákapamp ninik kwapwe karerá kák naenámpon. ✡

5 Arop fárákap námokuráp e anámprá sánánkar yakáp i konapan te, mao ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Mao ‘Am fárákapan kápae kare ankank nénk nanamp’rá sérinámp ti mwanapon. ✡

6 Arop fárákap Kwaromp ninikaok akwap nae kar kikiankria fir fánae kar námp niamp, tá éntan nikip námp niamp námpan te, Kwar ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Mao am fárákapamp ninik mek pwirá kák naerámpon.

7 Tá arop fárákap arop ankwap fárákapan aropomp napan te, Kwaro ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Mao nopok am fárákapan aropomp naerámpon. ✡

8 Arop fárákap maomp ninik yiki kukarrá yakáp napan te, Kwaro ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Am fárákap fwap man nke mwanapon. ✡

9 Arop fárákap arop ankwapao yoporrá yorowar napo, taki kwaponoria yonkwae porokwe pap napan te, Kwaro ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Mao am fárákapan ‘Yumo te onomp tárápuno’rá sénaenámpon.

10 Arop fárákap yae-párák kare ninikaok tukup nap fek, aropao touwe kwatae sánk napo te, Kwaro am fárákapan ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Am fárákap te Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yakáp mwanapon. ✡

11 Táte arop fárákapao yumwan nke napo, yumo ononampaok napo, am fek yumwan wouroump kar sérarrá yumwan sámpá yampouroura, nkwakwe make kwatae kar kwekárrá sérar napo te, Kwaro yumwan ourour nénk naenámpon. ✡

✡ **5:4:** Yé 7:17 ✡ **5:5:** Ef 4:2 ✡ **5:7:** Je 2:12-13 ✡ **5:8:** 1 Jo 3:2-3 ✡ **5:10:** 1 Pi 3:14 ✡ **5:11:** 1 Pi 4:14

12 Yumo fwapono, yonkwae kárámprá warákárrá yaká kip. Yumo nopok sámp mwanap ankank tokwae te yámar mek tank námpon. Yumwan am tak nap te, wokwaek profet fákáreran mékir sámpá yampourouiap táman napon." ✡

'Jisasomp firáp arop oukwe ntia wae niamp'rá sénámp kar
Mak 9:50; Luk 14:34-35

13 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Yumo onan éntér papnap arop fárákap yumo te oukwerao napenámp niampon. Aeno táte oukwe nape konámp pwar nánko te, nomo mokopianánko am oukwe warko nape naenámpon? Taknámp oukwe te warko nape naenámp pourou mo námpara, arop fárákapao apárok wakár-sitenapo, arop am fek pumpur i konapono.

14 Yumo te apárokamp wae niampon. Némp narek faonkwe wi fek yak námp te, am fekamp yaomwi wae te mek wouroumpeyak mo i konámpon. ✡

15 Tá arop lam pounkouroupea te, tap woukwapá pap mo i konapon. Ankár narek kákánar fek páte napo, am nap mek yakápnap arop fárákapan wae sánk konámpon. ✡

16 Táte taknámp yiráp waerao kor koumteouráp arop nke nap fek wae kwapwe nánko, am fárákapao yumo kwapwe kare ninik nap nkea am fárákap fwap yámar mek yaknámp yiráp Naropwaromp e narek sampok mwanapono." ✡

Kwaromp lo kar

17 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Yumo te ono lo ntia profet fákáreramp kar sámp-sinaeria ék nampan mpwe kwapono. Ono te am táman tirá épér mono. Ono korop namp te pwi kare pap nanampria korop nampono. ✡

18 Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkárap mokopia yámar ntia apár pwar námpon kor, lo kar ankwap kánanke moyak mono. Ankár lo te taki yakrá akwapea am kápae kare ankank loao sénámp korop naerámpon. ✡

19 Aeno táte arop lo kar ankwapmwaek kánanke wae sir konámpao, arop ankwapan kor, take pourouráp ninik fek yénk námp te, maomp e te Kwaromp firáp arop yaká nap mek te kánanke kwarok námpon. Aeno arop lo karwaokria, koumteouráp aropan kor 'Mántwaokenk' ria farákáp námp te, maomp e te Kwaromp firáp arop yaká nap mek tokwae kari yak námpon. ✡

20 Ono waeman yumwan sénampon: Yiráp Kwaromp karwaok ninik kwapwe, lo yénk i konap arop ntia Farisi fákáreao i konap ninikan kámákár akwap mo námp te, yumo Kwaromp firáp mek yaká mwanap pourou mo karenono." ✡

Arop ankwapént kar fwapokwap i konap kar

21 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Am lo kar wokwaek yiráp appeyaenáp sámpap te yumo wae wawi napono. Am te arakrá sénámpon: Amo arop sámp-wouroump kwapono. Tá arop ankwapao arop sámp-wouroump námp te, mao te ankár kot naenámpon. ✡

22 Aeno ono yumwan sénampon: Arop náráp ankwapnápén yoporianámp te, mao te kot naenámpon. Tá arop ankwap náráp ankwapnápén wouroump kar sénámp arop te, mao te Juda Kaunsil fákáre ou mek kot naenámpon. Tá arop ankwap ankwapao pwarápae tokwae sámp naenámp kar sénámp te, Kwaro man yaomwi mek sinaenámpon. ✡

23 Ae naenámpara, amo waráp ofa lotu nap tokwae mek Kwarén sánk naeria sakwap napao, amo waráp ankwapnáp amo maninapan ninik tokwaenámp ninik nap kwamp te,

24 amo ankár waráp ofa alta wonae fik pátará, manénkir akwapea waráp ankwapnápént amo aminap kar fwapokwapampo. Amo fwapokwapia pwarará maok, amo warko akwapea waráp ofa Kwarén sánkampo. ✡

✡ **5:12:** Je 1:2 ✡ **5:14:** Jo 8:12 ✡ **5:15:** Mk 4:21 ✡ **5:16:** Jo 3:21; Ef 5:8-9; 1 Pi 2:12 ✡ **5:17:** Ro 3:13 ✡ **5:18:** Lu 21:33 ✡ **5:19:** Je 2:10 ✡ **5:20:** Mt 23:3; 2 Ti 3:5 ✡ **5:21:** Kis 20:13 ✡ **5:22:** Je 3:6; 1 Jo 3:15 ✡ **5:24:** Mk 11:25

25 Táte arop ankwapao amwan kot naerianánko te, yumo oukoumwan mwaeaok
akwap nep fek táman amo koupour méntér kar fwapokwapampo. Takria amwan am
aropao kot i konámp aropamp yaek pap nánko, kot i konámp aropao amwan plismanomp
yaek pap nánko, amwan plismano yae-souwe fákapea kalabus nap mek papantáno.
26 Ono amwan kare sénampon: Amo ankank ponankor manénkɨr nopok sánk moia te,
amo kalabus nap te pwar akwap mono."

'Poumarop ankwapamp yupu nkea kɨkianki kwapono'rá sénámp kar
Mak 10:11-12; Luk 16:18

27 Tá Jisaso ankwap kar sérrá, " 'Ankwapamp yupurént, poumaropént kokopori
kwapono'rá sénámp te wae wawi napon. ✡
28 Táte ono yumwan sénampon: Arop ankwapao yupu ankwapan yi fek saráp nkea,
man kɨkiank námp te, waeman maomp nɨnɨk mek te wae méntér kokopor námpon.
29 Takria te, waráp yirao amwan kwatae nɨnɨk mek sámpá akwap nánko te, amo
ankár am yi wurukupea sɨrampo. Yae-párák am taknámp pourou ankwapmwaek moyak
nánko, amo fwap waráp pourou ponankor yaomwi mek pɨk mo naenámpon.
30 Táte amo waráp yae-párák mwaek yae koranánko, kwatae nɨnɨk mek pɨká
párákap nap kwamp te, amo ankár am yae kor karámp-tákapea sɨrampo. Am pourou
ankwapmwaek ták-sɨrarea napo maok, fwap waráp pourou ponankor yaomwi mek pɨk
mo naenámpon."

'Arop yupu pwar kwapono'rá sénámp kar

31 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Wokwaek te arakrá sér i konapono: 'Arop ankwap
náráp yupu pwar naerámp kwamp te, ankár am yupu pwar konap pepa kumwia man
sánkea pwar naenámpon.' ✡
32 Aenámpan maok, ono yumwan sénampon: Aropao náráp yupu arop ankwapént
kokopor mo námpan kwaporok pwar nánko, akwapá ankwap nap mek tank námp te, am
arop támao nánko, am yupu poumou nap mek tank naenámp lo kwe-pwararea kokopor
námpon. Tá taknámp, arop ankwap poumaropao pwate nánko yaknámp yupu sámp námp
te, mao kor poumou nap mek tanknámp loan kwe-pwararea kokopor námpon."

'Narekamp ankankráp'rá séri kwapono

33 Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Tá ankwap kar appeyaenáp fákárerao sámpap yumo
wokwaek wawi nap te ará: 'Amo ankwap ankankan "Kare kar narekamp ankankráp
tak nanamp"rá sénap kwamp te, kwekária pwar kwapono. Amo ankár Kwar Tokwae
nke námp fek am sérinapaok taknámp karampo.' ✡
34 Aean maok, ono yumwan sénampon: Yumo 'Narekamp ankankráp'rá séri kwapono.
Ankár mo karono. Yumo kar ankwap fou e séria 'Yámar me' séria, am fek fou e séri
kwapono. Am te Kwaro am fek tank námp támaono.
35 Yumo 'Mámá apár' séria, am fek fou e séri kwapono. Am te Kwaro tankria am fek
pu pátea tank námp támaono. Tá yumo 'Taun Jerusalem' séria, am fek fou e séri kwapono.
Am Jerusalem te King Tokwaeramp taun nono.
36 Tá amo waráp yépe kor séria am fek fou e séri kwapono. Am te amo me pwae ankwap
wupwi pap, tá yákáre pap nanap pourou mono.
37 Aeno am take pourouráp kar farákáp nap te, Satano nénk námpon. Yumo ankár
'Yeno'rá sér, tá 'Mono'rá sénap te, wae támaono." ✡

'Yumwan napo te, nopoki kwapono'rá sénámp kar
Luk 6:27-31

38 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Wokwaek arop fárákapao arakrá sérap yumo wae
wawiapon: 'Arop ankwapao waráp yi porokwapá koraokop nánko te, nopok kor am

✡ **5:27:** Kis 20:14 ✡ **5:31:** Lo 24:1-4 ✡ **5:33:** Kis 20:7 ✡ **5:37:** Je 5:12

aropamp yi porokwapá koraokopampo. Tá arop ankwapao waráp yu kor porokwapá kiriki̇p napo te, nopok kor am aropamp yu kor porokwapá kiriki̇pampo.’ ✡
39 Aerá séri napan maok, oukoumwan te ono yumwan sénampon: Arop yumwan kwatae sokoro napo te, nopoki kwapono. Arop ankwap waráp wapra kor fek porokwap nánko te, amo ankár sámp-arákarrá ankwapmwaek wapra kor sánkampo. ✡
40 Táte arop ankwap amwan kotria waráp siot sámp naeria nánko te, amo waráp saketan kor man sánkampo. ✡
41 Táte ami mekamp arop ankwapao amwan, náráp kápae sámpea, mwae kup ankárankamp kilomita fek akwapaeria kárákáre nánko te, amo ankár méntér akwapea mwae kup anánk kilomita fek yárakampo.
42 Táte arop ankwap amwan ‘Ankank sápae’rá sénánko te, amo ankár man sánkampo. Táte arop ankwap ‘Amwan nánkár nopok sánk nanampan sápae’rá sénánko te, man monoria younkwe sánk kwapono.”

Yopor aropan nouroup i konap kar

43 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Wokwaek arop fárákapao arakrá sérap te yumo wae wawi napon: ‘Amo ankár waráp nouroupén saráp warákárria waráp yopor aropan te kokwarokampo.’ ✡
44 Aerá sériapan maok, oukoumwan te ono yumwan sénampon: Yumo ankár yiráp yopor aropan kor nouroupria, yumo ankár am arop fárákap yumwan sámpá yampourou nap ‘Man yaewourampo’ ria Kwarén sér kipo. ✡
45 Takria maok, yumo te yiráp yámar mek yaknámp Naropwaromp tárápu kare yakáp mwanapon. Mao te kwatae aropan kor yaewour, tá kwapwe kare aropan kor yaewourria yámar yokwap naenámpria narek pap námpon. Tá yae-párák karenap aropan kor yaewour, tá yae-párák monap aropan kor yaewourria warákam sámp-kérép konámpon. ✡
46 Táte yumo arop yumwan nouroup napan saráp nouroup nap te, yumo am fek nopok apae sámp mwanapon? Takis sámp konap arop fárákapao kor * waeman tak i konapon.
47 Táte yumo yiráp ankwapyaenápén saráp ‘Gude’rá sénap te, yumo apae ankank fek arop ankwap fárákapamp niniki̇k kwapwe kámákár tukup napon? Kwarén mér monap arop fárákapao kor waeman tak i konapono.
48 Yumo ankár yámar mek yaknámp yiráp Naropwar yae-párák kare yak námpnámp taknámp yumo kor yiráp niniki̇k mek yae-párák kare yakáp kipo.” ✡

6

Arop ankwapan yaewour i konap niniki̇k

1 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo mér kipo: Yumo aropao ‘Náráp kwapwe kare niniki̇k nkeanápono’ ria, mao érik nke nap fek saráp arop yaewouri kwapono. Yumo takria te, yiráp yámar mek yaknámp Naropwaromp yaekamp nopok sámp mono. ✡
2 Táte amo ankank monámp aropan ankank sánk naeria te, am ‘Námo ankank nénk namp koropá nkeanápono’ ria karmékir sérarrá yáraki kwapono. Am te kwekár i konap aropao lotu nap mek mwaek, tá mwae kupuk mwaek takrá paokop i konap niampono. Am fárákap tak nap te arop fárákapao náráp kwapwe kare niniki̇k nkea náráp e sakap mwanapria napon. Ono yumwan kare kar sénampon: Taknap arop fárákap te waeman nopok kor sámp nap támaono. Kwaro man ankwap mént tapokwap mono. ✡

✡ **5:38:** Kis 21:24 ✡ **5:39:** Lu 6:29; Jo 18:22-23; Ro 12:17-19 ✡ **5:40:** 1 Ko 6:7 ✡ **5:43:** Lo 23:6 ✡ **5:44:** Lu 23:34; Ap 7:60; 1 Ko 4:12-13; 1 Pi 3:9 ✡ **5:45:** Ef 5:1 * **5:46:** ‘Takis sámp konap arop’rá sénámp te, Juda arop fárákap Rom firamp niniki̇kaokria am fek mani sámprá, tá náráp arop firamp yaekamp takis sámp napao maok, ankwapmwaek te námoku mwanámpria sámp konapono. Am fárákapan te Juda firao ‘Kwatae niniki̇kráp arop’rá sér i konapono. ✡ **5:48:** Lu 6:36; 1 Pi 1:15-16 ✡ **6:1:** Mt 23:5 ✡ **6:2:** Mt 25:37-40

3 Táte amo ankank monap arop fárákapan yaewour nae nap kwamp te, waráp yae-
mánkwan mwaekamp yae te yae-párák mwaekamp yaerao sánk námp te mér naeane.
4 Tak napo maok, waráp aropomprá tére nap sánánkar mek yak naenámpon. Waráp
Naropwar te ankank mek yak námp nke konámpara, mao fwap nopok amwan sánk
naenámpon." ✡

Kwarén kar toropwap mwanap kar
Luk 11:2-4

5 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Yumo Kwarén kar toropwap mwaria te kwekár
arop fárákapao i konapnámpi kwapono. Am fárákap te aropao 'Námwan nkeanápono'
ria lotu nap mek, tá arop koupoukour konap nap mek yakáprá Kwarén kar toropwap
mwar kar kɨkiank i konapono. Ono yumwan kare kar sénampono: Am arop fárákap
oukoumwan waeman nopok sámp napono. ✡
6 Aeno amo waráp Naropwar Kwarén kar toropwap naeria te, amo ankár waráp
nap aokore mek youmpea ménki kéri pwatea waráp Naropwar mek yaknámp man kar
toropwapampo. Waráp Naropwar te ankank mek yak námp nkea mér námpara, amwan
fwap nopok sánk naenámpon.
7 Nánkár yumo kar toropwapria te kwaporok kápae kare kar mwar tokwaeri kwekár
kwarén lotu i konap arop fárákapao i konap niamp fek séri kwapono. Am fárákap te 'Yino
kápae kare kar sénánko maok, Kwaro yinan fwap am ankank sáp naenámp'rá nɨnɨkria ni
konapono.
8 Yumo te am fárákapao i konap nɨnɨkaok tukup kwapono. Yumo oukoumwan Kwarén
sér mo nap fek, yumo monap kápae kare ankank te mao wae méri yak námpon. ✡
9 Yumo ankár arakrá kar toropwap kip:
'Yámar mek yak konámp yinomp Naropwar e!
Waráp e te ankár yiki kare yakano.
10 Tá waráp firáp taokeyaknap ke ankár koropano.
Waráp térenap arop yámar mek
waráp nɨnɨkaok tukup napnámp taknámp,
yino kor ponankor apárok mapek
ankár waráp nɨnɨkaok tukup mwanámpono.
11 Amo yinan mámá yae fek
fɨr fár mwanámp pwi naenámp sápampo.
12 Yino yinan aropao kwatae napo,
maomp kwataenap nɨnɨk nɨk mo,
pwar námpnámp taknámp,
amo kor yino amwan kwatae nɨnɨk námp nɨk mo pwarampo. ✡
13 Amo yinan mokop nap nke naerianámp
ankank kwatae mek párakop kwapono.
Amo yinan Satanomp kwataenámp ankank mekamp
éréképrá fwapnae mwae párakopampo.' ✡
14 Yumo wawenk! Yumo arop ankwap fárákapao yumwan napo te, yumo am
fárákapamp kwataenap nɨnɨk nɨk mo pwar kip. Yumo tak napo maok, yumo yiráp yámar
mek yaknámp Naropwarén kwatae nɨnɨki napan kor, mao am tirá épéria nɨk mo pwar
naenámpon.
15 Aeno táte yumo arop ankwap fárákapao yumwan napo, maomp kwatae nɨnɨk nɨk mo
pwar mo napo te, yiráp Naropwaro kor yumo man kwatae nɨnɨk nap tirá épéria nɨk mo
pwar mo naerámpono." ✡

✡ **6:4:** Kl 3:23-24 ✡ **6:5:** Mt 23:5; Mk 11:25; Lu 18:10-14 ✡ **6:8:** Mt 6:32 ✡ **6:12:** Mt 18:21-22 ✡ **6:13:** Lu 22:40; Jo 17:15; 2 Te 3:3 ✡ **6:15:** Mk 11:25-26; Je 2:13

Kwarén sér mwanap ke fek fir wuri konap kar

16 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo Kwarén fwapnae karia sér mwaria fir
wuri nap kwamp te, kwekár aropao i konap niampia paokopi kwapono. Am fárákap
te ‘Nomwan arop fárákapao “Fir wuri napon”rá wuri nkea méranápono’ ria éntupia me
pwae fárákap moitea paokop i konapono. Ono yumwan kare kar sénampon: Am taknap
arop fárákap te aropao waeman oukoumwan am aropamp e sámpea narek sampok napo,
nánkár Kwaro maomp e narek sampok mono. ✡
17 Aeno yumo Kwarén sér mwaria fir wuri nap kwamp te, yumo ankár warákárnámp
aropamp yimetáp niamp fek paokop kip.
18 Yumo tak napo maok, arop fárákapao kor yumo fir wuri nap am wuri nke mo
mwanapon. Yiráp Naropwar mek yak námp mao mwar fwap mér námpara, ankank mek
yak námpan nkea nopok sánk naenámpon.”

‘Ankank kénki kwapono’rá sénámp kar
Luk 11:34-36; 12:33-34; 16:13

19 Tá Jisaso ankwap kar sérrá, “Yumo mámá apárok mapek yiráp kwapwe kare ankank
kénkrá kákrá yakápi kwapono. Mámá apár mek te sárárao fánánko, tá sorok woukouria
turupwi konámpono. Tá arop ankwap fárákap nap far párámpea ankank oukun ti
konapono. ✡
20 Aeno yumo yumokuráp ankank kwapwe kénkrá kák mwaria te, yámar mek maok
kénkrá kák kipo. Yámar mek te sárár ntia sorokao ankank fépéránko, turupwi mo, tá
oukun aropao kor nap far párámpeaka, oukun ti mo, fwapono.
21 Am waráp kwapwe kare ankank yaknámp némpouk te, waráp ninikao kor am
némpouk yak naenámpon.” ✡

Arop pourou mek wae pouri yak naenámp kar
Luk 11:34-36

22 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yi te pourou mekamp lam niampon. Táte waráp
yi kwapwe kare námp te, waráp pourou ponankor wakor wae niampon.
23 Aeno táte waráp yi kwatae námp te waráp pourou ponankor kirikip námpon.
Aenámpara, táte waráp pourou mek yaknámp lam kirikip nánko te, am kirikip akwapea
tokwae kar naenámpon.”

‘Arop ankárankao mani térerént Kwaromp tére naenámp mono’rá sénámp kar
Luk 12:22-31

24 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Arop ankárankampao anánkaopwe arop tokwaer-
amp tére naenámp mono. Mao am takria te, ankwap arop tokwaeran kokwarokria,
ankwapan saráp warákár naerámpon. Tá ankwapamp karwaokria ankwapan younkwe
sánk naeria námpon. Yumo te Kwaromp yae ankore mek yakáprá, maniamp yae ankore
mek méntér yakáp mwanap pourou mono.
25 Aenámpara, ono yumwan sér rae: Yiráp pourouan ninik tokwaeria ‘Nomo fir
te apae fár mwareano, maokamp ént fár mwareano?’rá séri kwapono. Tá yiráp
pourouk waempyam yirir mwanapan ninik tokwaeria ‘Maokamp waempyam sámpea
yirir mwareano?’rá séri kwapono. Yiráp yiki yakáp nap te waeman firan kámákár
akwap, tá yiráp pourouao kor waempyaman kámákár akwap námpon. ✡
26 Yumo antan nkenke. Mao te yopwar mek fir yoro moria, fir nap mek tirá
koupoukour mo i konapono. Ae konapan maok, yiráp Naropwar yámar mek yak námp
mao támao am antan fir nénk konámpono. Aeno arop yumo te tokwae karara, Kwaro
yumwan waeman mér námpon. ✡

✡ **6:16:** Ais 58:5-9 ✡ **6:19:** Je 5:1-6; 1 Ti 6:9-10 ✡ **6:21:** Lu 18:22; Kl 3:1-2 ✡ **6:25:** Fl 4:6; Hi 13:5; 1 Pi 5:7 ✡ **6:26:** Lu 12:6-7

27 Tá yumo mekamp te wa taknámp ninik tokwae fek fwap námokuráp yiki yak naenámp ankwap ke kirimprá pap naenámpon? Am te tak mwanap pourou mono.
28 Yumo apaeritea waempyam ankankantá ninik tokwae rap? Yumo yao fu émémi ‘Mokope pourouráp yakáp nap’rá nkenke! Mao te térea waerá waempyam wour mo i konapon.
29 Aeno ono yumwan sénampon: Wokwaek Solomono kápae kare mopor kákámpan maok, maomp mopor te am yao fu kwapwe kare niamp take mono. ✡
30 Yao fu oukoumwan yopwar mek yakeanámp te, oumpouran arop fárákapao am fárákapea yaomwi mek sir mwanapono. Am yao fu mwar wuriman, Kwaro mopor kwapwe pap konámpon. Aeno yumo koumteouráp arop yiráp mér te kánanke kwarokono. Yumo fwapia mérenke: Yumo yiráp yirir i konap ankank mo námpan kor, Kwaro fwap yumwan taokeyak naenámpon.
31 Yumo te ninik tokwaeria arakrá séri kwapono, ‘Nomo fir apae fár mwareano, ént apae fár mwareano, waempyam yirir mwareano?’rá niniki kwapono.
32 Am te Kwarén mér monap arop fárákapao yonkwae sékérrá kápae kare ankankantá takrá oupourounk i konapono. Aeno yiráp Naropwar yámar mek yak námp te yumo ankár am kápae kare ankank fwap takrá ti mwanapria méri yak námpon.
33 Aenámpan maok, Kwaro náráp firáp taokeyak konámp ntia maomp yae-párák kare ninik te manmékir oupourounkia nke kipo. Yumo tak napo maok, nánkár mao fwap yumwan am kápae kare ankankan kor nénk nae-námpon. ✡
34 Aenámpara, yumo oumpouran mank te ninik tokwae kwapono. Oumpouran mank te nánkár oumpouran táman ninik mwanapono. Yumo oukoumwan mámá yae fekamp yumonapok koropnámp ninik tokwae te mámá yae fek saráp támaono.”

7

‘Arop ankwap fárákapan yurukupi kwapono’rá sénámp kar

1 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te arop ankwapao kwatae ninik námpan yurukupia man ‘Mao te kwataenámp’ ria wouroumprá séri kwapono. Yumo takia napo te, yumwan kor Kwaro yurukupia ‘Kwataenap arop’rá sénaeane. ✡
2 Yumo mokope pourouráp ninik fek arop ankwapan yurukupia yoporia napo te, Kwaro kor yumwan take pourouráp fek yurukupia yopor naeane. Yumo aropan mokope pourouráp ninik feki nap te, ankár take pourouráp ninik puri fek Kwaro yumwan yurukup naenámpon.
3 Amo mokopia waráp ankwapnápomp yi mekamp tiri kánanke nke napao maok, amokuráp yi mek yaknámp yao kárakére nik mo rape?
4 Amo mokopia fwap waráp yi mek yao kárakére yak nánko, waráp ankwapnápén sérrá, ‘Ono waráp yi mekamp tiri sámp-sinae’rá sénanapon?
5 Amo tak nap te, amo kwekár i konap aropono! Manénkir te amo ankár waráp yi mek yaknámp yao kárakére tokwae sámp-sirampo. Takitea maok, amo wakmwaek fwap énounkoup karia waráp ankwapnápomp yi mekamp tiri kánanke sámp-sinanapon.
6 Yumo yiki kwapwenámp ankank te asan sánk kwapono. Tá yumo yiráp anani kor kwapwe kouan sánk kwapono. Takria mao am anani kor pumpuri fápákárápria tákakarrá yumwan yourounkweantáno.”

Kwaro nomo sénámp karan wawia yaewour naenámp ninik
Luk 11:9-13

7 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo ankank moria Kwarén kar sénapo, mao yumwan am monap ankank fwap sánk nae-námpon. Yumo ankár ankank sámp mwaria,

✡ **6:29:** 1 Kin 10:23 ✡ **6:33:** Sng 37:4,25; Lu 18:29-30; Ro 14:17 ✡ **7:1:** Ro 2:1; Je 4:11-12

térerá oupourounkria maok, yumo fwap nke mwanapon. Yumo ankár ménki fek poporokwap napo, Kwaro yumwan ménki kɨk-pwar naenámpon. ✡
8 Am te apae riteanápe, kápae kare arop wa mokop Kwarén kar toropwap nap te, wae fwap ankank ti konapon. Arop ankank sámp naeria oupourounk námp te, fwap am ankank nke konámpon. Arop ménki fek poporokwap nánko te, Kwaro man ménki kɨk-pwar nae-námpon. ✡
9 Táte arop ankwapamp tárápao naropwarén 'Pan sápae'rá sénánko te, fwap yumwi sánk naenámp nie? Mono.
10 Táte tárápao naropwarén sérrá, 'Éntékam sápae'rá sénánko te, tákam-ti sánk naenámp nie? Am táman kor mono!
11 Ae konapara, táte yumo kwatae nɨnɨkráp arop fárákap wuriman yiráp tárápan kwapwe kare ankank kwaporok sánk napara, am táman mér kipo: Yiráp Naropwar yámar mek yak námp te fwap man kar toropwapnap aropan kwapwe kare ankank nénk naenámpon. ✡
12 'Arop námwan yaewouranápono' ria nɨnɨk i konámp taknámp, yumo kuri arop ankwapan kor tak kipo. Mámá te Kwaromp lo kar fi kor, tá profet fákárerao sériap kar fi támaono." ✡

'Yiki yakáp mwanap mek youmpnámp ménki kánanke'rá sénámp kar
Luk 13:22-24

13 Tá Jisaso ankwap kar sérrá, "Yumo te ankár kánanke kwarok ménki páraok tukup kipo. Aeno yaomwi mek pɨk mwanap mwaek akwapnámp mwae kup te yinkae tokwaeno. Aenánko kápae kare koumteouráp arop am mwaek tukup napon.
14 Aeno yiki yakáp mwanap mwaek akwapnámp ménki te kánanke kwarokia mwae koukounkour napon. Aenánko, ankákárank koumteouráp aropao mwar am mwae kup oupourounkia nke konapon." ✡

Nomo ankár kwekár profetén mér mwanámp kar
Luk 6:43-45; 13:24-27

15 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Yumo te kwekár profetén mér kip. Am fárákap te sipsip yɨpi yirɨria yumonapok korop napao maok, mek te yao pwae mekamp as kwatae kare niampono. ✡
16 Aenapara, yumo fwap maonap nɨnɨkan nkea, mao te profet kare ni mo nierá yurukup mwanapon. Arop te fwap wain ki wiráp paok arák fekamp kánánkap mwanap nie? Ae te arop fwap kwantae ki káre apwar pwae fek tank nánko kánánkap konap nie? Am te mono. ✡
17 Tá taknámp kwapwe kare yao te kwapwe kare ki tank konámpon. Tá kwatae yao te ki kwatae tank konámpon.
18 Kwapwe kare yao te kwatae yao ki tank mo i konámpon. Tá kwatae yao te kwapwe kare yao ki tank mo i konámpon.
19 Kápae kare yao kwapwe kare ki tank mo i konámp te, arop fárákapao karrá tokopea yaomwi mek yank i konapon. ✡
20 Ae konapara, yumo te kwekár profet fákáre mao námokunap nɨnɨk aran yumo fwap mér mwanapon.
21 Yumo sérrá, 'Náráp Tokwae Kar, náráp Tokwae Kar!'rá sér i konap koumteouráp arop, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek te ponankor tukup mwanámpan mpwe nɨnɨk mwanape. Onomp Naropwar yámar mek yaknámp maomp nɨnɨkaok tukupnap arop fárákapao mwar, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek tukupá yakáp mwanapon. ✡

✡ **7:7:** Mk 11:24; Jo 14:13-14 ✡ **7:8:** Je 1:5; 1 Jo 5:14-15 ✡ **7:11:** Je 1:17 ✡ **7:12:** Lu 6:31; Ro 13:8-10 ✡ **7:14:** Jo 10:9; Ap 14:22 ✡ **7:15:** Ap 20:29; 2 Pi 2:1 ✡ **7:16:** Je 3:12 ✡ **7:19:** Jo 15:6 ✡ **7:21:** Lu 6:46; Je 1:22,25

22 Nánkár am Kwaro aropan yurukupnámp yae fek kápae kare arop onan sérrá,
‘Tokwae Kar, Tokwae Kar, yino waráp e fek profet tére námpon. Tá waráp e fek yino
kwatae arop yéréperá kérépámpon. Tá waráp e fek yino kápae kare kárákáre tokwae
yororoimpon.’
23 Aerá sénapo, ono am ke fek am fárákapan érik arakrá sénanampon: ‘Ono yumwan
kánanke mér mo nampon. Yumo te kwatae ninik i konap aropono. Onomp wonae fik
te yakápi kwapono.’ ” ✡

Nap ti konap anánkaopwe ninikan sénámp kar
Luk 6:47-49

24 Tá Jisas warko ankwap kar sérrá, “Arop ono sénamp kar má wawia mántwaok námp
te, arop ankwap ninik kwapwerápao nap tiria oumpwar fi mek yumwi épéria fampá
pwate nánko, nap kárákáre yak námp niampon.
25 Aenánko warákam ékria éntenk tokwae korop, tá kárákáre kor ouwi koropria am
nap panánkár nánko, am nap tukur mo, fwap yak konámpon. Am te apae riteanápe,
am oumpwar waeman kwar mek yak nánko, yumwi fémpéri tenapo, waeman am fek
kárákáre yak námpon.
26 Aeno arop ono farákápnamp kar mámá wawia mántwaok mo námp te, épépérép arop
ankwapao ént woupwi mek oup mek nap oumpwar yoroia tinámp niampon.
27 Takianánko te, warákam ékia éntenk korop nánko, kárákáre kor ouwi koropria am nap
panánkár nánko te, am nap tukur pik naerámpon. Waeman kare kar tukur pikia kwatae
akwap naenámpon.”
28 Jisas am kar farákápá pwaránko, kápae kare koumteouráp arop fárákap wawia
kokorokoria ninik tokwae.
29 Am te apae riteanápe, lo kar yénkrá farákáp konap arop fárákapao farákáp konap
niamp mono, ankár mér tokwaeráp aropamp kar kárákáre niamp fek am fárákapan
yénkrá farákáp námpono. ✡

8

Jisas lepra touweráp arop fwapi papámp kar

1 Jisas wae am kar farákáprá yaknámp am faonkwek pwarará pikánko, kápae kare
koumteouráp arop maomp wakmwaek tukup.
2 Aenapo, oukoumwan arop ankárankamp lepra touwe kwataerápao * koropea Jisasén
nkea kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, “Tokwae Kar, amo fwap tak naeria
nap kwamp te, onan fwapi papae.”
3 Aeránko maok, Jisaso maonámpok nárákarrá maomp pourouk yae papria sérrá,
“Onomp ninik te amo oukoumwan fwapi yak nanapono.” Aeránko maok, ankár am ke
fek táman maomp pouroukamp lepra touwe wae moyak nánko, am aropamp pourou
wae kwapwe kare.
4 Aenánko Jisas man sérrá, “Amo te mámá ankank waráp pourouk korop námp máte,
arop ankwapan séri kwapono. Amo akwapea waráp pourou prisén yénképria Moseso
wokwaek sérimpnámp taknámp Kwarén ofa sánkampo. Aenapo maok, arop fárákap waráp
touwe wae fwapnámp mér mwanapon.” ✡

Jisas ami fákáreamp Keptenomp tére arop fwapi papámp kar
Luk 7:1-10

✡ **7:23:** 2 Ti 2:19 ✡ **7:29:** Lu 4:32; Jo 7:46 * **8:2:** ‘Lepra touweráp arop’rá sénámp te, Juda fi te lepra touwe sámpnámp aropan te Kwaro nke námp fek oum námponoria panek far-pwate napo, yak konámpono. Aeno am arop yiki kukur námp kwamp te, náráp pourou sakwapea pris fákárean yénképea maok, fwap aropamp wonae fik korop konámpono. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae. ✡ **8:4:** Wkp 14:1-4; Mk 7:36

5 Jisas wae Kaperneam mek akwap nánko maok, Rom mekamp arop 100 soldia
poukwapnámp koropea Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek arakrá turunk,
6 "Tokwae Kar e! Onomp tére konámp arop mao touwe sámpea nap mek amp námpono.
Maomp kour te sumpwi yak nánko, am kour touweantá arokwap námpon."
7 Aeránko maok Jisaso man sérrá, "Ono akwapea man fwapi pap nanampono."
8-9 Tá nopok kepteno Jisasén sérrá, "Tokwae Kar e, ono apae kwapwe kare aropao
nanko, onomp nap mek akwap nanapanápe? Amo párák kar fek saráp sénapo, onomp
tére arop warko fwapano. Ono kuri ankwap poukeyakáp konap arop fárákapamp yae
ankore mek yak nampono. Aenampan maok, ono kuri soldia ankwap fákáre onomp
yae ankore mek yakáp napon. Aenapo, ono ankwapan sérrá, 'Amo koropae' ranko te,
mao korop konámpon. Tá ono onomp tére konámp aropan sérrá, 'Amo arakrá téreae'rá
sénanko te, mao takrá tére konámpon."
10 Jisas am aropamp kar wawia ninik tokwaeria maomp wakmwaek tukupnap arop
fárákapan sérrá, "Ono yumwan kare kar sénampon: Ono Israel fi mekamp arop ankwap
make pouroúráp mér nap te nke moi nampono. ✡
11 Ono yumwan sénampon: Kápae kare ankwap firáp arop yámar aoknámp
mwaeknámp, tá yámar porokornámp mwaeknámp korop nap, am fárákap te fwap
Abraham, Aisak, Jekop, méntér Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek fir fár
mwanapon. ✡
12 Aeno koumteoúráp arop Kwaro maompor náráp firáp taokeyak naenámp nánapi
námpan maok, am fárákap am mek tukup mo napo, Kwaro am fárákapan panek kirikip
mek tirá kérép nánko, tukupea yakápria touweantá apánki tikirá you kor kikimpia wae
mwanapon." ✡
13 Aeria Jisas keptenén sérrá, "Amo akwapae! Onomp ninik te am ankank amo onan
mér napnámp taknámp korop naenámpon."
Aeránko maok am ke fek táman keptenomp tére arop warko touwe fwapimpon.

Jisaso Pitamp yupuamp éntupwarén fwapi papámp kar Mak 1:29-34; Luk 4:38-41

14 Takia pwarará, Jisas Pitamp nap mek akwapea nke nánko maok, Pitamp yupuamp
éntupwar touwe sámpea nap mek ampi yak.
15 Aenánko, Jisas maomp yaek toupoukour nánko, am touwe waeman worokor akwap.
Aenánko, mao fárámpea Jisasompor fir yankapámp.

Jisas kápae kare koumteoúráp aropan fwapokwaprá kákámp kar

16 Takia pwaránko, kumur mek kápae kare koumteoúráp arop pourouk kwatae-arop
woukouri yakápnámp arop éréképea, Jisaso-námpok korop. Aenapo, mao sénánko, am
kwatae-arop fákáre wae arop pouroukamp worop akwapránk. Tá kápae kare touwenap
aropan kor wae fwapokwaprá káká pwar.
17 Am tak námp te, wokwaek Kwaro profet Aisaian ninik sánk nánko, sérimp kar niamp
méntér pwi námpon. Mao arakrá sér: "Mao námoku nomp pouroukamp touwe ponankor
te námokuráp pourouk kákea ti-akwap tenámpon."

Arop Jisasomp wakmwaek tukup mwaria napan sénámp kar Luk 9:57-62

18 Jisas nke nánko, kápae kare koumteoúráp arop fárákap koropá man ikirapo, Jisas
námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá, "Nomo bot mek kounkouria ént
aokore tápamprá nkwamwaek fi mwaek tukup mwaro."
19 Aeria tukup mwaria napo maok, lo yénkrá farákáp konámp arop ankárankamp
koropea Jisasén sérrá, "Tisa, amo apae némpouk akwap nap te, ono fwap amont akwap
nanampon."

✡ **8:10:** Mt 15:28 ✡ **8:11:** Lu 13:28-29 ✡ **8:12:** Mt 25:30

20 Aeránko Jisas nopok man sérrá, “Mwaep te némp mek yak námpono. Tá ant fákáre te wokwae námokuráp taok mek yak námpon. Aeno Aropamp Táráp te mao yépe kor norokor naenámp nap te yak mo kareno.” ✡
21 Aeránko táte mao éréképá yárak i konámp arop ankárankamp Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, onomp naropwar yépékrá yakea sumpwi nánko maok, pátea korop nanamp te fwap nie?”
22 Táte Jisaso nopok man sérrá, “Wampweno, sumpwi arop fákáre námokuráp arop yákáre sámp-farákár mwanapono. Amo te onomp wakmwaek koropae.”

Jisas séránko ouwi tokwae pwararámp kar
Mak 4:35-41; Luk 8:22-25

23 Jisas wae bot mek korokwap nánko, maomp éréképá yárak i konámp arop fárákapao kor énénki kounkouria ént pirékarrá tukup napo,
24 ouwi tokwae koropria ént surukupa waeria bot mek kwampá pɨk naeria wae nánko, Jisas te ampi yak.
25 Aenánko, am arop fárákap tukupea Jisasén kéménkia sérrá, “Tokwae Kar e! Amo yinan yaewourae! Nomo ponankor ént mek pɨk mwanámp pourouiane!”
26 Aerapo maok, nopok Jisas am fárákapan sérrá, “Yumo apaerá apáp rape? Yumo te fwapia mér mo napono!” Aerá séria pwarará, fárámprá ouwi ntia ént surukupan yopor nánko, ouwi ntia ént ounk wae moyak. ✡
27 Aenánko am mao éréképá yárak i konámp arop fárákap am táman nkea, nɨnɨk tokwaeria sérarrá, “Mámáte mokope pourouráp aropono? Ouwi ntia ént maomp kar wa námp tene!”

Jisas arop anánkaopweamp pouroukamp kwatae-arop yéréperá kérépámp kar
Mak 5:1-20; Luk 8:26-39

28 Jisas wae akwapea ént aokore nkwamwaek fi mwaek Gadara fiamp apár mek. Aenánko maok, kwatae-arop noumpoukoupá yaknámp arop anánkaopwe koropea Jisasén mwaeaok kɨkɨp. Am arop yawor te arop kák nap fek mwaek yakria yopora wae nepara, aropao kor apápria am arop yawor yaknep mwaek te paokop mo i konapono.
29 Am arop yawor Jisasén tékén sérrá, “Kwaromp Táráp e! Amo yinan apae nae nape? Kot nanap ke oukoumwan sɨk námp te, amo mapek koropea yinan touwe sáp nae nape?” ✡
30 Aenepo am fek ankwap kou kápae kare panek tae morok fépérrá yakáp.
31 Aenapo am kwatae-arop fákáre támao námwan aropomp naenámp kar fek Jisasén tékén sérrá, “Amo yinan yérépe nae nap kwamp te, kou kápae kare ará yakáp nap maomp pourou mek tirá kérépae.”
32 Aerapo maok, Jisaso am kwatae-arop fárákapan sérrá, “Yumo am mek tukupenke!” Aeránko, am kwatae-arop fákáre am arop anánkaopwean pwarará kouamp pourou mek tukup. Aenapo am kou kápae kare te am kwatae-arop woukouria foporakoránka waeria, ént aokore yaknámp furuk pɨkrɨnkia ént aokore mek ént fépéria am mek surumpwi.
33 Aenapo am kou wun i konap arop fákáre ek pɨrɨkɨmpea taun mek tukupea am kou surumpwimp kar farákáp. Aeria am kwatae-arop noumpoukoupnámp arop yaworan Jisaso yaewourimp kar táman kor farákáp.
34 Aenapo, am mekamp kápae kare koumteouráp arop koropea Jisasén kɨkɨp. Am fárákap man nkea apáp tokwaeriaka kar kárákáre fek sérrá, ‘Yinomp apár mek mamek te pwarará ankwapmwaek akwapae’ ria waeapon.”

9

Jisaso pu kor yae kor yoronkwae tankámp arop fwapi papámp kar

✡ **8:20:** 2 Ko 8:9 ✡ **8:26:** Sng 89:9; Mt 14:31 ✡ **8:29:** Lu 4:34,41; Kl 2:15

1 Jisas bot ankwap mek korokwaprá ént aokore nkwamwaek fi mwaek arákarrá námoku yak konámp taun Kaperneam mek akwap.
2 Aenánko arop fárákapao pu kor yae kor yoronkwae tanknámp arop sunkwiar mek papea sankorop. Aenapo, Jisas am fárákapamp méran nkea am pu yae yoronkwae tanknámp aropan sérrá, “Táráp e! Fwapon, amo warákárampo. Ono waráp kwatae ninik wae tirá épéri pwar nampono.” ✡
3 Aeránko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fárákapao wawia, námokuráp ninik mek mwar arakrá ninik, “Mámá arop máte Kwarén wouroump sénámpwae!”
4 Aerá ninikapo maok, Jisas am arop fárákapamp ninik mek wae méria sérrá, “Yumo apaeritea yiráp ninik mek kwatae ninik sámp rape?
5-6 Onomp ninik te Aropamp Táráp te mámá apár mekamp aropamp kwatae ninik tirá épér naenámp kárákárerao yak námpan ‘Yumo mérenk’ ria nampon. Ono ‘Waráp kwatae ninik tirá épér namp’rá sénanko, yumo kar karean sénamprá mér mono. Aeno táte ono ‘Amo fárámpea akwapae’rá sénanko, yumo mao nánko nkeaka ‘Kareno’rá sér mwanapon.” Aerá séria maok, am pu yae yoronkwae tanknámp aropan sérrá, “Amo fárámprá amo am fek yunkupá ampinap ankank sámpea amokuráp nap mek akwapae.” ✡
7 Aeránko maok, am arop wae fárámprá námokuráp nap mek akwap.
8 Aenánko maok, koumteouráp arop fárákap am táman nkea apáp tirink. Aeria maok, am fárákap Kwaromp e sakapria maomp kárákáre fek arop fárákap takrá tére napan, ‘Aesio’rá sériapon.

Jisaso Matyun wumwiria warámpámp kar Mak 2:13-17; Luk 5:27-32

9 Jisas takia pwarará akwapea nke nánko maok, arop ankwap takis sámp konap nap mek tank. Maomp e te Matyu. Aenánko, Jisas man sérrá, “Ononampaok koropae.” Aerá sénánko, mao wae fárámprá Jisasomp wakmwaek akwap.
10 Jisas akwapea Matyump nap mek tankrá fánánko maok, takis sámp konap arop fákáre ntia aropao ‘Kwatae ninikráp arop’rá sér i konap fákáre méntér tankáprá fépér. Maomp éréképá yárak i konámp arop fárákapao kor énénki tankáp.
11 Aenapo, Farisi fákáre táman nkea Jisas éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá, “Yiráp tisa te apaeritea takis sámp konap arop ntia kwatae ninikráp aropént tankrá fánámpon?” ✡
12 Jisas am kar wawia am fárákapan nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Arop fárákap touwe fwapnap apaeritea doktanámpok tukup mwanapon? Touwenap arop fárákapao saráp doktanámpok tukup konapon.
13 Yumo tukupea Kwaromp Buk fek yaknámp kar nkea mér sámpenke: ‘Ono te ofa sáp napan warákár mono. Arop aropompan ono warákár nampon.’ Ono ék namp te, námo yae-párák kare ninikrápao namprá niniknap aropan te érékép mono. Arop, námo kwatae ninikrápao namprá niniknap arop fárákapan wumwia érékép naeria ék nampon.” ✡

Jisas fir wuri konapan sénámp kar Mak 2:18-22; Luk 5:33-39

14 Am ke fek táman Jon éréképá yárak i konámp arop fárákap koropea Jisasén sérrá, “Apaeritea yino ntia Farisi fákáre ará Kwarén kar toropwap mwaria fir wuri nánko, waráp éréképá yárak i konap arop fákáre fir wuri mo napono?” ✡
15 Aerapo maok, Jisaso nopok am fárákapan kar pwarokwaprá sérrá, “Táte yupu wourékam sámpnámp arop oukoumwan náráp nouroup arop fárákapént yak námp fek te mokopia yonkwae touwe mwanapanáp? Nánkár wakmwaek am yupuráp aropan sámpá

✡ **9:2:** Mk 2:3-5; Lu 5:18-20 ✡ **9:5-6:** Jo 5:8; 17:2 ✡ **9:11:** Lu 15:2; 19:7 ✡ **9:13:** Mt 12:7; 1 Ti 1:15 ✡ **9:14:** Lu 18:11-12

tukup tenapo, náráp nouroup aropént yak mo nánko maok, am ke fek táman am fárákapao fir wuri mwanapon. ✡

16 Arop ankwap waempyam fákáre wourékam sámpea épi fek paprá * aomp mo i konámpon. Táte mao tak nánko te, am waempyam me fek paprá aompinámp támao nénérép nánko, ankár porok waempyam épi am pearákár tokwae naerámpon.
17 Tá arop ankwap wain ént wourékam sámpea meme yipi fekamp botol épi mek kér mo i konapon. Táte tak napo te, meme yipi fápákáráp nánko, wain apárok kwarákár nánko, am meme yipiao kor kwatae akwap naenámpon. Aeno ankár wain ént wourékam te ankár meme yipi wourékam fekamp botol mek kéria napo, anánkaopwe énénkér fwap yak konepon." ✡

Jairusomp yupu-táráp ntia touwenámp yupuamp kar Mak 5:21-43; Luk 8:40-56

18 Jisas oukoumwan am kar farákáprá yak nánko, lotu nap taokeyaknámp arop ankwap koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokompria sérrá, "Onomp yupu-táráp wae oukoumwan sumpwi námpono. Aenámpan amo koropea maomp pourouk waráp yae pap napo, mao warko fárámpea yiki yakano."
19 Aeránko maok, Jisas fárámprá maomp wakmwaek akwap nánko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao kor méntér tukup.
20 Aenapo maok, yupu ankárankamp yaknámp, mao te kápae kare por e-furuk pikria ankár taki yak námp te akwapea éntér-sámpramp yopwar. Aenámpao am yupu koropea Jisasomp wonae fik younkwe mwaek yakria maomp waempyam fu fek sámp. ✡
21 Mao te, námo maomp waempyam fek yae pap nanko te, ono e-furuk pik namp wae fwap nae namponria ninikia yae pap.
22 Aenámpan maok, Jisas wae sámp-arákarrá man nkea sérrá, "Táráp e, amo ouk-oumwan te yonkwae kakére fek akwapampo. Amokuráp mérao amwan wae fwapi pap námpon." Aeránko maok, am ke fek táman am yupu wae fwap. ✡
23 Takia pwarará, Jisas wae akwapea lotu taokeyaknámp aropamp nap mekria nke nánko maok, arop poum-ke mek wur fokoprá youenka wae.
24 Aenapo Jisas am fárákapan sérrá, "Yumo senke! Yupu-táráp te sumpwi mono, párák amp námpono." Aeránko maok, táte am fárákapao, waeman sumpwi yak námp teria amomoránk. ✡
25 Aenapo, am fárákapan ek tirá kérépá pwarará, Jisas mwar nap mek youmpea am yupu-táráp yákáre táman yaek sámp nánko, mao wae fárámp.
26 Am takianánko, am kar te am apár mekamp kápae kare némpouk mwaek sérarrá paokopiapon.

Jisaso yi néneráp arop anánkaopwe ntia top kour aompi yaknámp arop fwapokwapimp kar

27 Jisas wae takia am némp pwarará akwap. Aenánko maok, yi néneráp arop anánkaopwe maomp wakmwaek akwaprá arakrá wumwi, "Devitomp ou fekamp arop e! Amo yinan aropompae!" ✡
28-29 Aerepo maok, Jisas wae nap mek akwap nánko, am yi néneráp arop yawor maonámpok korop. Aenepo, Jisaso am arop yaworan sérrá, "Ae te yumo fwap ono yumwan fwapi pap nanamp am wae mér nep nie?" Táte am arop yaworao nopok sérrá, "Tokwae Kar e, yeno. Yino wae mér nempon." Aerepo, Jisas wae am arop yaworamp yi mek yae papria sérrá, "Yumo onan mér nepon. Am tak nep támao yumo warko fwap nepon." ✡

✡ **9:15:** Jo 3:29 * **9:16:** 'Épi ankank'rá sénámp te, Mosesomp loaok saráp tukup napan sénámpon. 'Wourékam ankank'rá sénámp te, oukoumwan Jisaso farákápnámp ninikan sénámpon. ✡ **9:17:** 1 Ko 10:21; 2 Ko 6:16 ✡ **9:20:** Mt 14:36; Mk 5:25; Lu 8:43 ✡ **9:22:** Mk 10:52; Lu 17:19 ✡ **9:24:** Jo 11:11 ✡ **9:27:** Mt 1:1 ✡ **9:28-29:** Mt 8:13; 15:28

30 Aeránko am arop yaworamp yi wae fɨrɨkɨr. Aenánko Jisas am arop yaworan kar kárákáre arakrá sér, “Yumo mér kar kipo. Takria yumo arop ankwapan farákáp nepo, wawia mérantáno.”
31 Aerá sérimpan maok, am arop yawor ek akwaprá Jisas fwaprá káknámp kar am farákáp nepo, am fekamp kápae kare némpouk mwaekamp arop wawiapono.
32 Manénkɨr am arop yawor wae akwap neria nepo, arop ankwap fárákapao kwatae-aropao top kor aompi papnámp arop Jisaso-námpok warámpá korop.
33 Aenapo, Jisas am kwatae-arop yérépea kérép nánko, am top kor aompi yaknámp arop wae fwap kar sér. Aenánko koumteouráp arop nɨnɨk tokwaeria sérrá, “Wokwaek te mámake pourouráp ankank Israel fi mek korop moimpon.” ✡
34 Aerapo maok, Farisi fákáre sérrá, “Mao te kwatae-arop taokeyak-námp aropamp kárákáre fek kwatae-arop yérépera kérép konámpon.” ✡

Jisaso koumteouráp aropan aropomprá sérimp kar

35 Jisaso kápae kare taun tá némp kánanke-táráp am mekmwaek yárakrá koumteouráp aropan maomp lotu nap mek kar yénkrá farákápámpono. Mao te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar farákápria kápae kare aropamp pouroukamp nkwakwe make touwe fwapokwaprá kákámpon.
36 Mao kápae kare koumteouráp aropan nkea yonkwae touwe tokwae. Am te apae riteanápe am arop fárákapamp nɨnɨk te épérépia kwatae kare yakáp napon. Am fárákap te sipsipao taokeyak naenámp arop mo nánko, námoku mwar yakáp nap niampi yakáp napono. ✡
37 Aenapo maok, Jisas námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan wounáp kar sérrá, “Fɨr te yopwar mek kápae kare nounoumouri námpan maok, am mek tére nae-námp kápae kare tére arop mo námpon. ✡
38 Aenámpara yumo ankár am yopwar naropwarén kar toropwap napo, mao tére arop sámp-kérép nánko, akwapea maomp fɨr tirá koupoukour nae-námpon.”

10

Éntér-sámpramp arop aposel yakápnámp kar

1 Jisas náráp éréképá yárak i konámp éntér-sámpramp arop fákáreran koropenkria éréképá tankrá am fárákapao touwenap arop fwapokwaprá kákria arop pouroukamp kwatae-arop yérépera kérép mwanap kárákáre nénkámpon. ✡
2 Am éntér-sámpramp aposel * fákáreramp e te ará: Ankwap te Saimon, maomp ankwap e te Pita, maomp nánae te Andru. Ankwap te Jems Sebedimp táráp ntia maomp nánae Jon.
3 Ankwap te Filip, ankwap te Bartolomyu, tá ankwap te Tomas, ankwap te wokwaek takis sámpámp Matyu, ankwap te Alfiusomp namoráp Jems, ankwap te Tadius.
4 Ankwap te Saimon Selot, ankwap te Jisasén outɨri naenámp arop Judas Iskariot.

Jisaso náráp éntér-sámpramp aposel fákáreran tére nénkea tirá kérépámp kar
Mak 6:7-13; Luk 9:1-6

5 Jisaso am éntér-sámpramp arop fárákap tirá kérép naeria am fárákapan kar arakrá sér, “Yumo te ankwap fi aropaonapok tukup kwapono. Tá yumo Samaria mekamp némp-némp tukup kwapono.
6 Yumo te ankár Israel fi mekamp sipsip wae moyakáp nap niamp námpara, am mek tukup kipo. ✡

✡ **9:33:** Mt 12:22 ✡ **9:34:** Mt 12:24; Mk 3:22 ✡ **9:36:** Mt 14:14; Mk 6:34 ✡ **9:37:** Lu 10:2; Jo 4:35 ✡ **10:1:** Mk 6:7; Lu 9:1 * **10:2:** ‘Aposel’rá sénámp kar fi te ‘Arop ankwapao sámp-kérépnámp arop’ támaono. Am fákáre te Jisaso man náráp kar arop ankwap fárákapaonapok farákápenkria tirá kérép nánko, tukupea farákáp napono. Jisas éréképá yáraknámp arop fárákapan, tá Pol ntia Barnabasén kor ‘Aposel’rá sénapon. (Aposel 14:14 fek nkeae.) ✡ **10:6:** Jer 50:6; Mt 15:24

7 Yumo tukupea kar arakrá farákáp kip: ‘Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak naenámp te wae wonae fik korop námpon!’
8 Yumo tukupea touwenap arop fwapokwaprá kákrá, sumpwinap arop kékéménkrá kákrá, lepra touwe sámpnap arop fwapokwaprá kákria, kwatae-arop arop pourouk woukouri yakápnap yérépерá kérép kipo. Ankank yumo sámp nap te kwaporok sámp napara, yumo kor am ankank kwaporok nénk kipo.
9 Nánkár yumo tukupria te, yiráp yam kánanke mek golráp mani, silva, tá mani kaparáp, mámá ankank kékéria tukup kwapono.
10 Nánkár yumo paokop nap te yumo yam, waempyam ankwap, tá su, mear yaopwae ará te ti-samp kwapono. Arop tére námp te fwap am tére námp fek tapek nopok ankank sámp naenámpon. ✡
11 Táte yumo ankwap taun mek, tá némpouk tukupria te, yumo ankár fwapia nkea mér kip. Am némpoukamp arop kwapwe kare yae-párák arop yak nánko te, yumo ankár méntér saráp yakápia nánkár wakmwaek am némp pwarará tukup kip.
12 Táte yumo ankwap nap mek tukup nap kwamp te, yumo am nap mekamp koumteouráp aropan ankár arakrá sér kipo: ‘Kwaromp yonkwae porokwe yumont yakano.’
13 Aerá sénapo, am nap mekamp koumteouráp arop yumwan warákárria érékép napo te, yumo sénap kar kwapwe fwap am fárákapan yaewour naenámpon. Aeno táte mao yumwan warákárria érékép mo napo te, yumo sénap kar kwapwe warko yumwan mwar yaewour naenámpon.
14 Táte arop ankwap yumwan warákárria éréképea yiráp kar wa mo napo te, yumo ankár am némpráp, am nap mek te ankár fori pwararea warko tukup kwapono. ✡
15 Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkárap Kwaro koumteouráp aropan kot naenámp fek, Sodom ntia Gomora mek sánkámp touwe kwatae kámá-pwarará yoporop touwe tokwae am némpao sámp mwanapon.” ✡

‘Nkwakwe make touwe korop naenámp’rá sénámp kar
Mak 13:9-13; Luk 21:12-17

16 “Yumo wawenk! Ono yumwan yao pwae mekamp as niamp ou mek sipsip niamp tirá kérép nampono. Aenampara, yumo ankár tákamao i konámpnámp yonkwae kour fek tére kipo. Yumo ankár ant yuri i konámp ninikaokria yumo sánánkar porokwe fek yakáp kipo. ✡
17 Yumo arop fárákapan fwapia mér kipo. Yumwan náráp kaunsilo nke námp fek éréképá tukupá kot mwarea napon. Tá yumwan lotu nap mek ti fákeyakáprá yumwan fupuk mwarea napon.
18 Yumo ononampaok napara, yumwan Gavman ntia king fákáreaonapok éréképea tukup mwarea napon. Aenapo, yumo am fárákapan kar farákápria ankwap fi aropan kor farákáp mwanapon. ✡
19 Yumwan érékép tukupea kot napo te, apápi kwapono. Yumo takria, ‘Yino am fárákapan te apaerá sér mwareano’rá ninik mwanape. Tá ‘Yino yinan turunk napo te, apae kar nopok sér mwareano’rá ninik mwanape. Yumwan am ke fek táman yumo kar farákáp mwanap kar Kwaro yiráp ninik mek pap naenámpono.
20 Apae yumoku am kar farákáp mwanapanápe, yiráp Naropwaromp Yiki Kor Spiritao yiráp top korént puiyakria am kar farákáp naenámpon. ✡
21 Arop fárákap náráp ankwapyaenápén kot nánko, tirá wour mwarea napon. Naropwaro náráp tárápan tak nánko, tá tárápuao kuri náráp éntupwar naropwarén yoporria tirá wour mwarea napono.
22 Waeman kápae kare arop yumwan kokwarok mwarea napon. Am te apae riteanápe, yumo waeman onomp firáp yakáp napantá napon. Aeno arop ankár mér kárákáre

✡ **10:10:** 1 Ko 9:14; 1 Ti 5:18 ✡ **10:14:** Ap 13:51; 18:6 ✡ **10:15:** Stt 19:14-28; Ju 1:7 ✡ **10:16:** Jo 10:12; Ap 20:29
✡ **10:18:** Ap 25:23 ✡ **10:20:** Jo 14:26

fek yakrá akwapea pwarnámp yae fek nánko te, Kwaro man fwap warko warámp naenámpon. ✡
23 Táte yumwan ankwap taun mekamp yérépe napo te, yumo ankár pɨrɨkɨmpea ankwap taun mek tukup kipo. Ono yumwan kare kar sénampono: Yumo oukoumwan Israel firamp taun mekamp tére pwar mo napo, Aropamp Táráp waeman ék naeria námpon.
24 Skul táráp te náráp tisan kámákár akwap mono. Táte tére konámp aropao kor náráp arop tokwaeran kámákarrá nareki yak mono. ✡
25 Skul táráp akwapea maomp tisa yaknámp niampnámp te wae fwap pwi námpono. Táte tére konámp aropao kor akwapea náráp arop tokwae yaknámp niampnámp te wae fwap pwi námpono. Am arop fárákapao nap naropwarén e tokoprá 'Belsebul'rá sénapara, mámá nap mek énénki yakápnap arop fárákapan kor kwatae e takrá tokoprá kák mwanapon." ✡

Arop ankár Kwarén saráp apáp naenámp kar Luk 12:1-9

26 Warko Jisas ankwap kar arakrá sér, "Aropao yumwan kwatae pap mwaria napo te, yumo apápi kwapono. Kápae kare ankank mek oupouroupá yak námp te, nánkárap érik korop naerámpon. Tá kápae kare kar mek yak námp te, nánkár arop ponankor fwap mér mwanapon. ✡
27 Ono kar yumwan kumuruk farákáp namp te, yumo ankár wae fek farákáp kipo. Tá kar yumo sánánkar woupwi fek wa nap te, yumo ankár koupoukarrá tankáp konap mwaek fokopeyakrá, am kar farákáp kipo.
28 Yumo te arop pourouan saráp tirá wouria yiráp waempén te kwatae pap mo mwanap arop táman apápi kwapono. Táte mono. Yumo ankár arop pourou ntia waemp yaomwi mek sámp-sɨnaenámp Kwar táman saráp apáp kipo. ✡
29 Arop ant kánanke anánkaopwe mani kánanke 2 toea fek sámp konapono. Aeno táte yiráp Naropwar monorianánko te, am ant kánanke te ankwap apárok pɨká párákap mono.
30 Aeno yumwan te mao waeman yiráp me korokamp me pwae wuriman wae kouroumpea pwi pwate námpon.
31 Aenámpara yumo te apápi kwapono. Yumo te waeman Kwaro nke námp fek am ant kápae kare kánanke-táráp kámá-pwar napara, mao amwan fwap taokeyak kor naenámpon." ✡

Jisasomp e érik sér mwanap kar

32 Jisas warko ankwap kar arakrá sér, "Arop koumteouráp aropao nke nap fek onomp e érik farákarrá sénámp te, ono kuri am aropamp e onomp yámar mek yaknámp Naropwaro nke námp fek maomp e érik farákarrá sénanampon.
33 Aeno aropao koumteouráp aropao nke nap fek 'Ono te Jisasomp firáp mono'rá sérianámp te, nopok ono kor onomp yámar mek yaknámp Naropwaro nke námp fek am aropan 'Mao te onomp firáp mono'rá sénae rampon." ✡

Jisasén saráp nɨnɨk mwanap kar Luk 12:49-53; 14:25-27

34 Jisas warko ankwap kar arakrá sér, "Yumo te ono apárokamp yorowaran poporokwerá kák naeria ék nampan mpwe nɨnɨki kwapono. Ono apae apárokamp yorowaran poporokwerá kák naeria ék nampanápe, mono. Ono te bainatan sámpea ék nampono.
35 Ono éknamp fi te arop náráp naropwarén yorowar nánko, tá yupuao kor náráp éntupwarén nánko, tá yupuao kor náráp yupu tápárápén yorowar, mak mwanapono.
36 Námoku ankárankamp nap mekamp arop kok yorowar mwanapon.

✡ **10:22:** Mt 24:9,13; Jo 15:18-21 ✡ **10:24:** Jo 13:16 ✡ **10:25:** Mt 12:24; Mk 3:22; Lu 11:15 ✡ **10:26:** Mk 4:22; Lu 8:17 ✡ **10:28:** Je 4:12 ✡ **10:31:** Mt 6:26 ✡ **10:33:** Mk 8:38; 2 Ti 2:12

37 Arop náráp éntupwar naropwarén saráp ninik tokwaeria, mao onan ninik tokwae
mo námp te, mao te onomp nouroup yak naenámp pourou mono. Arop náráp poumou-
táráp, tá yupu-tárápan saráp ninik tokwaeria onan ninik tokwae mo námp te, támao kor
onomp nouroup yak naenámp pourou mono.
38 Tá arop ono touwe sámp nampaokria, onomp wakmwaek korop mo námp te, mao
te onomp nouroup yak naenámp pourou mono.
39 Arop námoku támao yiki yak kare sámp naenámp te, maomp yiki yak te waeman
akwapá moyak naenámpon. Aeno arop onan ninikia námokuráp yiki yak wampwe pwar
námp te, mao fwap yiki yak kare sámp naenámpon." ✡

Arop yaewouri námp fek nopok sámp naenámp kar
Mak 9:41; Jon 13:20

40 Jisas warko ankwap kar arakrá sér, "Arop yumwan éréképea yaewour nap te, onan
kor warámpea yaewour napon. Tá arop onan warámpea yaewour nap te, onan sámp-
kérép nánko ono ék namp Kwarén kor warámpea yaewour napon. ✡
41 Arop námo profetén yaewour naerá ninikia profetén warákárria náráp nap
mek warámpá akwap námp te, am profet sámp konámpnámp taknámp nopok sámp
naenámpon. Tá arop, ono yae-párák kare arop warákárria onomp nap mek warámpá
akwap naerá ninikianámp te, am yae-párák kare aropao sámp námpnámp taknámp nopok
kor am ankank kwapwe sámp naenámpon.
42 Aropao ono éréképá tanknamp arop ou mekamp e moráp arop ankwapan nkea,
mao te Jisasomp wakmwaek akwapnámp aropara, yaewour naerá ninikia man ént yink-
sánkeanámp te, ono yumwan kare kar sénampon: Am taki námp te kwaporok mono, ankár
nopok kor sámp naenámpon." ✡

11

Jono náráp éréképá yárak i konámp arop fárákap Jisasnámpok tirá kérépámp kar

1 Jisas námoku éréképá yárak i konámp éntér-sámpramp arop fárákapan am tére mwanap
kar farákáp. Takia kar wae pwarará, am némp pwarará am mwaekamp némpouk mwaek
akwaprá koumteouráp arop fárákapan Kwaromp kar yénkrá farákáprá yárak.
2 Jono man fákapea páte napo yakria, Kraiso kápae kare térerá yáraknámp kar wa. Aeria
maok, Jon námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan, Jisasén turunkenkria tirá
kérép.
3 Aenánko maok, am fárákap tukupea Jisasén turunkrá, "Amo te am korop naenámpria
yépéknámp arop támao ni, yino nánkár ankwapan yépékrá yakáp mwanámp nie?" ✡
4 Tá nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, "Yumo tukupea kápae kare ankank yumo
wawi nap, tá yumo yi fek nke nap, am táman Jonén sér kipo:
5 Yi néneráp arop fárákap warko fwap nke, tá pu kwataeráp arop fárákap wae paokop,
tá pourouk lepra touwe sámpnap arop wae pourou yiki kwapwe, tá woupwi kérnap arop
fárákap warko fwap kar wa, tá sumpwinap arop fárákapao kor warko fárámp, tá ankank
moráp arop fárákapao kor wae Kwapwe Kare Kar wa napono. ✡
6 Aeno táte arop ankwap mao onan mérámp pwar mo námp te, Kwaro man ourour
sánk naenámpon."
7 Am Jonomp éréképá yárak i konámp arop fárákap wae tukup tenapo, Jisaso Jon táman
koumteouráp arop fárákapan sérrá, "Wokwaek yumo arop yak mo apár mek te apae
ankankan nke mwaria tukupapon? Ae te yumo ént woupwi mekamp kaeak ankárank
ouwirao nánko, nárákár akwapá koropá námp táman nke mwaria tukupap nie? Am te
mono!

✡ **10:39:** Mt 16:24-25; Mk 8:34-35; Jo 12:25 ✡ **10:40:** Mk 9:37; Lu 9:48; Jo 13:20; Ga 4:14 ✡ **10:42:** Mt 25:40; Mk 9:41; Hi 6:10 ✡ **11:3:** Mal 3:1 ✡ **11:5:** Mt 8:2-4

8 Yumo apae ankank nke mwaria tukupapon? Ae te arop ankwap kwapwe kare
waempyam moporia yak nánko, táman nke mwaria tukupap nie? Táman kuri mono!
Arop fárákap waempyam kwapwe moporia nap te kingomp nap mek yaká̱p i konapono.
9 Aeno yumo te apaen nke mwaria tukupapon? Profet ankárankan nke mwaria
tukupap nie? Ye. Tá kare, ono yumwan sénampon: Mámá yaknámp profet máte kápae
kare ankwap profetén kámákár akwapea arop tokwae námpon.
10 Am arop táman Kwaro maomp Buk fek arakrá sénámpon:
‘Wawenke!
Onomp kar farákáp naenámp arop sámp-kérép nanko,
amwan manénki̱r meki akwap naenámpon.
Mao amo akwap nanap mwae kup nánapia pwar naenámpon!’ ✡
11 Ono yumwan kare kar sénampon: Arop ént mek nérrá kák-námp Jon te apárokamp
ponankor arop fárákapan kámákár akwap námpon. Aenámpan maok, arop Kwaro náráp
firáp taokeyaknámp mek arop apárok kar kánanke kwarok yak námpao maok, Jonén
kámákár akwap námpon.
12 Arop ént mek nérrá kák konámp Jon yakámp ke feknámpia koropea oukoumwan
námp te, arop yoporráp kárákáre kor arop fárákapao Kwaro náráp firáp taokeyak námp te
yorowarrá apárok anámpá pap mwaria wae napon.
13 Ponankor profet fákáre ntia Mosesomp loao kor Kwaromp kar farákáprá koropea
Jon koropámp ke fek naenámp karan sériapon.
14 Aeno táte yumo wa mwaria te yumo wawenke! Jon te Elaija am arop korop naenámp
támaono. ✡
15 Aenámpara, woupwiráp arop te ankár mámá kar má wa kuno.
16 Oukoumwan mámá ke fekamp koumteouráp aropan te ono waniamprá
sénanampono? Am fárákap te tárápu anánk fákáre koropea némpouk tankáprá ankwap
fákárerao ankwap fárákapan sér i konap niamp námpon.
17 Mao sérrá, ‘Yino yumwan wur fokop námpan maok, yumo tár pounk mo. Tá yino
yonkwae touwe mwanap tár sámp námpan maok, yumo te éménk mo i konapon.’
18 Tá taknámp Jon koropea fi̱r tokwae fár mo, wain ént fár mo námpono. Aenánko arop
fárákapao man sérrá, ‘Kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyak námp’rá sénapon. ✡
19 Aeno Aropamp Táráp ékia mao fi̱r fárrá, wain ént fár, mak nánko, arop fárákapao man
sérrá, ‘Yumo nkenke! Mao te fi̱r fár tokwae konámp arop, tá wain ént fár tokwae konámp
aropono. Mao te takis sámp konap arop ntia kwatae ni̱ni̱kráp aropamp nouroupono.’
Aenámpan maok, mao tére námpao Kwaromp mér yénkép námp te kare kar ankankono.” ✡

Kwatae ni̱ni̱k pwar monap arop firan aropompnámp kar Luk 10:13-16

20 Ankwap némpouk mwaek Jisas kápae kare kárákáre tokwae yénkép námpan maok,
am fárákap te kwatae ni̱ni̱k younkwek si̱r mono. Aenapantá, am ke fek táman Jisaso am
fárákapan yoporimpono.
21 Takria arakrá sér, “Yumo taun Korasin mekamp arop fárákap, yumo te koupoutáráp
nape! Tá yumo taun Betsaida mekamp arop fárákap, yumo te koupoutáráp nape! Arop
ankwap ankwap fi mekamp taun Taia ntia Saidon mek ono yiráp taun mek yénképnamp
kárákáre niamp yénképankoria te, am fárákap Taia ntia Saidon fi yonkwae touweria képér
i konap waempyam képéria yaomwi éntu mek yakápria kwatae ni̱ni̱k waeman younkwe
mwaek si̱r mwarapono.
22 Aeno ono yumwan sénampon: Kwaro koumteouráp aropan yurukupia touwe
kwatae nénk naenámp yae fek te taun Taia ntia Saidon firao sámp mwanap touwe te,
yumo sámp mwanap touwe tokwae niamp take mono. ✡

✡ **11:10:** Mal 1:3; Mk 1:2; Jo 3:28 ✡ **11:14:** Mt 17:10-13 ✡ **11:18:** Mt 3:4 ✡ **11:19:** Lu 15:1-2 ✡ **11:22:** Amo 1:9-10

23 Tá Kaperneam mekamp arop fákáre, yumwan te arop ankwap fákáreao kakapea yámar mek sampok mwanap nie? Mono. Yumo ankár yaomwi mek pik mwarea napono. Táte arop ankwapao taun Sodom mek ono yumwan mapek kárákáre yénkép namp niamp take pourourap yénképánkoria te, am Sodom oukoumwan fwap makánko yak naempon. ✡
24 Aeno ono amwan sénampon: Kwaro koumteourap aropan yurukup naenámp yae fek te amo sámp nanap touwe tokwae te Sodom mek sámpap touwean kámákár akwap námp sámp nanapon." ✡

Jisasonámpok tukupea anepér sámp mwanap kar
Luk 10:21-22

25 Am ke fek táman Jisas Kwarén arakrá sér, "Ayao, amo yámar mek ntia apár taokeyak konap Tokwae Karono. Amo mámá ankank mér tokwaeria ninik kour kwapwenap arop fárákapan te mek wouroumpria, amo tárápunámp yakápnap aropan saráp yénkép nap táman, ono amwan 'Aesio'rá sénampono. ✡
26 Ayao, am te kareno. Waráp ninik te taki yak námpono!"
27 Jisaso am taun mekamp aropan warko ankwap kar sérrá, "Onomp Naropwaro onomp yaek ponankor ankank káká pwate námpon. Arop ankárankamp Kwaromp Tárápan mér mono. Naropwar Kwar námoku saráp mérámpono. Tá arop ankwap Naropwarén mér mono. Kwaromp Tárápao saráp mérámpono. Aenámpara, Kwaromp Tárápao am fárákapan náráp Naropwar Kwar yénkép nánko, am fárákapao saráp Naropwar Kwarén mér napon. ✡
28 Yumo arop fárákap tére tokwaea wae, tá ankank kakap napo, kápae nánko te, yumo ponankor ononampok korop napo, ono yumwan anepér nénk nanampon.
29 Ono yumwan sánknamp am yaopwae kápae yiráp yápare mek porokop tenamp te, * yumo fwap samp mwanapon. Tá ono yumwan sampenkria sánknamp ankank te kápae mono. Am te apae riteanápe ono te onokump ninik te apárok anámpea aropan sánánkar porokwe fek i konampono. Aenampara, yumo fwap anepér sámp mwanapon.
30 Mámá yaopwae ono yiráp yápare mek pap namp te, yumwan kokwae sánk mono. Tá ankank ono yumwan sampenkria nénk namp te kápae mo, kakére fwapono." ✡

12

'Sabat yae fek tére kwapono'rá sénap kar

1 Wakmwaek ankwap Sabat yae fek Jisas witráp yopwar mekmwaek náráp éréképá yárak i konámp arop éréképea akwap. Aenánko am fárákapao yae porokwe nánko, wit kánánkáprá yipi kokwarrá fépérrá tukup. ✡
2 Aenapo, Farisi fákáre am táman nkea Jisasén sérrá, "Amo nkeae! Waráp éréképá yárak i konap arop fárákap nko, Sabat yae fek lo kákánk konap ankank te tak napon."
3 Aerá sénapo maok, Jisas nopok am fárákapan sérrá, "Ae te yumo Devitoimp kar Kwaromp Buk fek yak námp te nke mák napon? Ono sénamp te am ke fek Devit ntia maomp arop fárákap yae porokwe nánko,
4 Kwaromp lotu nap mek yinkea Kwarén ofa sánknap pan fáriapono. Am pan te fouara, arop fár mono. Pris fákárerao saráp fári konapan niapon. ✡
5 Ae te yumo am kar lo fek yak námpan kor nke mori kwapono? Pris fákáre Sabat yae fek lotu nap tokwae mek lo kwe-pwararea tére napan maok, am fek te kwatae ninik yak mono. ✡

✡ **11:23:** Stt 19:24-28; Ju 1:7 ✡ **11:24:** Mt 10:15; Lu 10:12 ✡ **11:25:** 1 Ko 1:26-29 ✡ **11:27:** Mt 28:18; Jo 1:18; 3:35 * **11:29:** 'Yaopwae yápare mek porokop' te bulmakaump yápare mek porokop tenapo, éréképea akwap nánko, ankore mekamp plau yaopwaerao kwar mek yokoroprá akwap konámpan sénámpon. "Juda Tére konap Ninik" kware 7 fek nkeampo. ✡ **11:30:** 1 Jo 5:3 ✡ **12:1:** Lo 23:25 ✡ **12:4:** 1 Sml 21:1-6 ✡ **12:5:** Nam 28:9-10

6 Ono yumwan sénampon, mapek yak námp te támao lotu nap tokwaeran kwe-pwar
námpon.
7 Kwaro sérrá, ‘Ono te ofa fek warákár mono. Ono te ankwapan aropompan saráp
warákár nampon.’ Aeno táte yumo am mek yaknámp kar fwapia mér nap kwamp te,
arop kwatae ninik mo, fwapnap aropan, kwatae ninik naprá yurukup mo mwanapono.
✡
8 Am te apae riteanápe, Aropamp Táráp mao námoku Sabat yaeran kor poukwap
konámpono.”

Jisas Sabat yae fek arop yae kwataenámp fwapi papámp kar Mak 3:1-6; Luk 6:6-11

9 Takia Jisas am fek pwarará akwapea, ankwap taun mekia am fárákapamp lotu nap
mek akwap.
10 Aenánko maok, am mek yaknámp arop ankárankamp maomp yae te yonkwae yak.
Aenánko maok, arop ankwap fárákap Jisasén kot mwanámpria, mokopon nke mwar ritea
man turunkrá, “Ae te nomo fwap Sabat yae fek touwenámp arop fwapi pap mwanámp
ni mo nie?”
11 Aerapo maok, nopok Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo ou mekamp arop ankwap
náráp sipsip Sabat yae fek apár me mek piká yak nánko te, mao fwap náráp sipsip warko
ka-pap konámp te yumo wae mér napon.
12 Aeno arop te sipsipan kámákár akwap námpon. Aenámpara, nomo fwap Sabat yae
fek arop ankwapan yaewour mwanámpon.”
13 Aerá séria pwarará am aropan sérrá, “Waráp yae kor ékékérae.” Aeránko maok,
am arop wae náráp yae kor ékékér nánko, maomp yae kor wae kwapwe kareria
ankwapmwaek yae kor niampi yak.
14 Aenánko, Farisi fákáre am nkea, lotu nap pwarará tukupea koupoukarrá tankáprá
Jisasén sámp-wouroump mwaria kar sérar.

‘Jisas te Kwaromp tére arop kareno’rá sénámp kar

15 Jisaso am Farisi fákáre námwan kwatae pap mwarianap ninik wae méria am taun
pwarará akwap. Aenánko kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukup
napo, mao touwenap arop ponankor fwapokwaprá kák.
16 Aeria maok, am fárákapan sérrá, “Yumo onan, mao tére námponorá arop ankwap
fárákapao wa nap fek érik séri kwapono.”
17 Aenánko maok, am kar te wokwaek Kwaro profet Aisaiamp táp feknámp sérimp kar
wae méntér pwi námpono. Aisaia arakrá sér,
18 “Mámáte onomp tére aropan
ono wae nánapi pwara nampon.
Ono man warákár tokwaeria
ono te man yonkwae kárámp nampon.
Onomp Spirit maomp pourou mek pap nanko
mao yae-párák kare ninik fekamp kar
ankwap fi mekamp arop fárákapan
farákáp naenámpon. ✡
19 Mao te arop yopor kar sér mo,
kar tokwae tékén sér mo.
Mao koupoukour konap mwaek érik fokopeyakrá
wumwi kar fek kar farákáp mono. ✡
20 Kaeak nunuri yak námp te,
am te ponankor tákár mono.
Táte kárákáre monámp lam mekamp wik

✡ **12:7:** Hos 6:6; Mt 9:13 ✡ **12:18:** Mt 3:17 ✡ **12:19:** 2 Ti 2:24

yurunk kánanke kwarok námp te
ponankor torokwari pap mono. *
Mao fwap térerá yakrá akwapea
yae-párák kare ninik pwi yak námp naenámpon.
21 Táte kápae kare ankwap fi mekamp arop
man méria, man yépékrá yakáp mwanapon." ✡

'Jisas te Belsebulomp kárákáre fek tére námp'rá sénap kar
Mak 3:20-30; Luk 11:14-23

22 Am ke fek táman arop fárákapao arop ankárankamp kwatae-arop noumpoukoupá yak
námp Jisasnámpok warámpá korop. Mao te yi ntia top kour aompi yak. Aenánko Jisas
man fwapi pap nánko, mao wae kar séria yi fwap nke.
23 Aenánko kápae kare koumteouráp arop nkea kokorokoria sérrá, "Ae te mámá arop
te Devitomp fekamp táráp ni mo nie?" ✡
24 Aenapan maok, tá Farisi fákáre am wawia sérrá, "Am arop te Belsebul kwatae-arop
fákáre taokeyak námp maomp kárákáre fek kwatae-arop yéréperá kérép námpono." ✡
25 Aerapan maok, Jisas am fárákapamp ninik mek wae méria am fárákapan sérrá,
"Ankárankamp firáp arop taokeyakáp nap mekamp kuk pirékarea yorowar napo te,
am fi te mokopia kárákáre yak naenámpon? Waeman kwatae akwap naenámpon.
Táte ankárankamp némpoukamp arop, tá ankárankamp nap mekamp arop kuk pirékarea
yorowar nánko te, am némp ntia am nap mekamp arop te fwapi yakáp mono.
26 Aeno táte Satan kok námoku yorowar nánko te, am Satanomp fi te waeman pipirikiri
akwap naerámpon. Aenámpara, mao náráp firáp taokeyak konámp te mokopia kárákáre
yak naenámpanáp?
27 Táte kare, Belsebul onan yaewour nánko, ono kwatae-arop yéréperá kérép nampan
nánko te, wa yiráp arop fárákapan yaewouránko kwatae-arop yéréperá kérép konapon?
Aenámpara yumokunap fi támao maok warko yumwan yurukup námpon.
28 Aeno táte yumo nke napo, Kwaromp Yiki Kor Spiritao onan yaewouránko, ono
kwatae-arop yéréperá kérép nanko te, yumo táman nkea, Kwaro náráp firáp taokeyak
naenámp te yumo nke nap fek wae ék námp, ará mér kipo. ✡
29 Mokopia aropao ankwap kárákáre kor aropamp nap mek akwapea maomp ankank
ti naenámpon? Mao tak naeria te, manénkir akwapea am kárákáre kor arop sámpea, paok
fek yarokwapea pátea maok, mao fwap nap mek paprará am mek tankápnámp ankank
fwap ti naenámpon. ✡
30 Táte arop onomp nouroup mo námp te onomp yopor aropono. Arop onont ankára
mek koumteouráp aropan koupoukour mo námp te, mao am fárákapan ti-yérépe nánko,
pirikimp konapon.
31 Aeria ono yumwan sénampon, 'Kwar te koumteouráp arop fárákapao kwatae ninik
ntia man wouroump sénap fwap tirá épér naenámpon. Aeno arop Kwaromp Yiki Kor
Spiritan wouroump sénap fekamp kwatae ninik te tirá épér mono. ✡
32 Arop fárákapao Aropamp Tárápan kar kwatae sénap fekamp kwatae ninik te fwap
tirá épér i konámpon. Aeno Kwaromp Yiki Kor Spiritan kar kwatae sénap te, Kwaro am
fekamp kwatae ninik tirá épér mo nánko, oukoumwan taki yak, nánkár kor ankár taki
yak naenámpon."

Aropamp ninik mek yak námp maomp karao érik yénképnámp kar

33 Tá Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, "Kwapwe kare yao te kirao kor kwapwe
kare ki tank námpon. Táte kwatae yao te, kirao kor kwatae ki tank námpon. Arop fárákap,
kwapwe kare yao ni, kwatae yao nierá mér mwaria te kiran saráp nkea mér i konapon.

---

* **12:20:** Mao te aropan porokwe fek i konámpan wounáp kar takrá sénámpono. ✡ **12:21:** Ais 42:1-4 ✡ **12:23:** Jo 7:31 ✡ **12:24:** Mt 9:34 ✡ **12:28:** Ap 10:38 ✡ **12:29:** 1 Jo 4:4 ✡ **12:31:** Hi 6:4-6

34 Yumo kwatae kare arop tákam-ti kwatae niamp te, yumo mokopia kwapwe kare
karan sér mwanapon? Arop ninik mek kwatae nkwakwe make ninik yak námp te, am
támao maomp táp meknámp am takeniamp kar sérar i konámpon. ✡
35 Kwapwe kare arop te maomp ninik mek kápae kare kwapwe kare ninik mwar
yak námpara, maomp táp meknámp kor kwapwe kare ninik fekamp karan saráp sérar
i konámpon. Arop kwatae te maomp ninik mek kápae kare ninik kwatae yak námpara,
am kwatae ninik táman saráp sérar i konámpon.
36 Aeno ono yumwan sénampon: Kwaro arop kot naenámp yae tokwae fek te, koum-
teouráp aropan yumo ponankor kar kwatae-námp nik mo, kwaporok sérar i konap, am
fek yurukup nae-námpon.
37 Amoku waráp sénap kar táman Kwaro yurukupia, amwan 'Kwapwe kare arop'rá sér,
tá 'Amo kwatae arop'rá sénaenámpon."

'Jisas kárákáre yénképano' ria sériap kar
Mak 8:11-12; Luk 11:29-32

38 Aenánko am ke fek táman lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi fákáre Jisasén
sérrá, "Tisa, yino amo Kwaromp kárákáre yénkép napo, nke mwaro." ✡
39 Tá nopok Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Mámá ke fekamp
koumteouráp arop fákáre te Kwarén pwarnap koumteouráp arop kwataerao 'Kwaromp
kárákáre nke mwar'rá sénapono. Táte ono am fárákapan Kwaromp kárákáre fwap
yénkép nanampan maok, am fek te profet Jonanimp Kwaromp kárákáreran saráp yénkép
nanampono.
40 Wokwaek kar Jona te éntékam tokwaeramp yare mek yámar yinink, kumur yininki
yakámpon. Aeno Aropamp Tárápao kor kwar mek yámar yinink, kumur yininki yak
naenámpon. ✡
41 Wokwaek kar Ninive mekamp arop fákáre waeman Jona Kwaromp kar farákáp
nánko wawia kwatae ninik pwar napon. Aeno mapek yaknámp arop ankwap te Jonan
kámákár akwap námpan maok, yumo maomp kar younkwek sinapon. Aenapara, nánkár
Kwaro koumteouráp arop fárákapan yurukup námp fek, Ninive mekamp arop fákáre
Kwaro arop ponankor yurukup námp fek foukouri yakáprá yumoinap kwatae ninik érik
farákáp mwanapono. ✡
42 Wokwaek kar yae-mánkwan mwaek panek yaknámp kwin te apár faek karaok
yak námpao maok, Solomono kwapwe kare yonkwae kour kar farákáp nánko, wa
naeria koropámpon. Aeno mapek yaknámp arop ankwap te, Solomonén kámákár
akwap námpan maok, yumo maomp kar younkwek sinapon. Aenapara, nánkár Kwaro
koumteouráp aropan yurukup námp fek yae-mánkwan mwaek panek yaknámp Kwin
am mek fokopeyakria, mámá ke fekamp koumteouráp aropamp kwatae ninik érik sérar
naenámpon." ✡

Kwatae-arop warko arákarrá koropnámp kar
Luk 11:24-26

43 Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, "Aeno táte kwatae-arop arop ankwapan
pwarará te, akwapea ént yak monámp apár mekmwaek yárak. Yárakria, am mek anepér
sámp naenámp nap oupourounk námpao maok, mao nke mono.
44 Aeria maok, mao sérrá, 'Wampweno. Ono manénkir yakea koropnamp nap mek
akwap nae' ria koropea nke nánko, am nap te tiri farákápea fwapokwapia pwate napo,
am nap te kwaporok yak.
45 Aenánko te, mao warko akwapea ankwap fákánek kwatae-arop maomp kwatae
ninikan kámákár námp éréképá koropea am nap mek tukupea yakáp. Wokwaek am arop
te maomp pourouk kwatae-arop yak nánko, kwatae yakámpao maok, oukoumwan te

✡ **12:34:** Mt 15:18 ✡ **12:38:** Jo 6:30; 1 Ko 1:22 ✡ **12:40:** Jo 1:17 ✡ **12:41:** Jo 3:5 ✡ **12:42:** 1 Kin 10:1-10

warko ankár porok kwatae kare yak námpon. Tá taknámp oukoumwan mámá ke fekamp koumteouráp arop fárákapao kor, takeniamp arop yakáp mwarea napon." ✡

Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp fákáre koropnap kar
Mak 3:31-35; Luk 8:19-21

46 Jisas koumteouráp aropan am kar farákáprá yak nánko, maomp éntupwar ntia nánaeounáp koropea oumpwik furuk yakápria Jisasént kar sér mwaria. ✡
47 Aenapo, arop ankwapao Jisasén sérrá, "Amo wawae! Waráp éntupwar ntia waráp nánaeounáp mámá amont kar sér mwaria koropá ek yakáp nape."
48 Táte Jisaso nopok am aropamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Onomp éntupwar te wanono? Onomp nánae te wanono?"
49 Aeria námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan yae kurépi fokoprá arakrá sér, "Amo nkeae! Onomp éntupwar ntia onomp nánaeou te mámá fárákapono.
50 Arop onomp yámar mek yaknámp Naropwaromp ninikaok akwap námp te, támao maok onomp nánae, onomp antáp, onomp éntupwarono." ✡

13

Arop yopwar mek ankankou yirirnámp wounáp kar

1 Am yámaraok táman Jisas am nap pwarará akwapea ekria maok, ént aokore tokwae woupwi fek tank.
2 Aenánko, kápae kare koumteouráp arop koropea am fek koupoukour. Aenapo, mao am feknámp bot mek korokwapea tank nánko, koumteouráp arop ponankor ént woupwi mek foukouri yakáp.
3 Aenapo Jisas am fárákapan kápae kare wounáp kar farákáp. Aeria sérrá, "Yumo wawenke! Arop ankárankamp akwapea yopwar mek ankankou yirir námpono.
4 Mao yirir nánko maok, ankankou ankwapmwaek mwae kupuk piká tankáp nánko, antao koropea fépér.
5 Tá ankwapmwaek péri kor yárákár námp fek pik nánko, kwar tokwae mo námp fek piká tankáp. Aeria kwar mek pik mo nánko, am ankankou wae koupour kar páre námpao maok,
6 yámar narek aokrá yokwap nánko, kwar kánanke kwarokia am arák yonkwaeria ankankou yákáre námpon.
7 Tá ankwapmwaek wiráp paok wi forokoraenámp mek piká tankáp nánko, am wiráp paok wi támao woukoupria oupoupouri yak.
8 Aeno ankankou ankwapmwaek kwar émi kwapwe mek piká tankáp námp te, waeman fwap párea, warko ki kwapwe tankáp i konámpon. Aeria ankwap 100 ki tankáp, ankwap 60 ki tankáp, ankwap 30 ki tankáp i konámpono.
9 Arop woupwirápao námp kwamp te, mámá kar ankár wa kuno."

Jisas wounáprá sér i konámp kar fi
Mak 4:10-17; Luk 8:9-10

10 Jisas am kar farákápea pwar nánko, maomp éréképá yárak i konámp arop fárákap koropea Jisasén turunkrá, "Amo apaeritea am fárákapan wounáp kar farákáp napono?"
11 Tá nopok Jisaso am fárákapan arakrá sér, "Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp kar fi mek wouroumpeyak námp, Kwaro yumwan wae yénkép námpono. Aeno mámá arop fárákapan te mono. ✡
12 Táte arop Kwaromp kar kárákáre fek niki samp nánko te, Kwaro man warko ankwap ninik kwapwe méntér tapokwaprá kápae kare sánk naenámpon. Aeno táte arop kar

✡ **12:45:** 2 Pi 2:20-22 ✡ **12:46:** Mt 13:55; Mk 3:31; Jo 2:12; Ap 1:14 ✡ **12:50:** Jo 15:14; Ro 8:29; Hi 2:11 ✡ **13:11:** 1 Ko 2:10

wawia niki-samp mo námp te, Kwaro am ninik kánanke kwarok yak nám pan maomp yaekamp pwarokwap naerámpon. ✡
13 Am taki yak námp táman, ono am fárákapan wounáp kar sénampon: Am fárákapao am
ankank énounkoup napao maok, am fárákap te ankank ankwap wuri nke mono. Mao te
kar wa mwaria woupwi pap napao maok, mao te wawia mér sámp mono.
14 Am koumteouráp arop fárákapao mwanapan, profet Aisaia sérimp kar te wae érik
korop nám pon. Mao sérrá,
'Yumo waeman kar wa napao maok,
am kar fi te mér mo mwarea napon.
Yumo wae énounkoup napao maok,
ankank ankwap wuri nke mo mwarea napon.
15 Am koumteouráp arop fárákapamp ninik te
kárákáre yak nám pon.
Aeria am fárákapao kar wawantá
woupwi kákaria yi wouri yakáp napon.
Aenapara, am fárákap te ankank ankwap nkeria,
maomp woupwi kar wawia
maomp ninik mek kar fi mérantánoria napara,
mao warko arákarea ononampok korop napo,
am fárákapan fwapokwaprá kákantáno.' ✡
16 Aeno yiráp yi fwap ankank nke, tá yiráp woupwi fwap kar wawi konapara, Kwaro
yumwan ourour sánk naenámpon.
17 Ono yumwan kare kar sénampon, wokwaek kápae kare profet fákáre ntia yae-párák
kare arop fárákap oukoumwan yumo nkenap ankank má nke mwar karapao maok, nke
moiapon. Tá oukoumwan yumo wanap kar má wa mwar karapao maok, wa moiapon."
✡

Ankankou fek wounápnámp kar fi Mak 4:13-20

18 Jisas am fárákapan sérrá, "Yumo am ankankou yopwar mek yirir i konap fekamp
wounáp kar fi wawenk.
19 Arop Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp karan wa nám pao maok, am kar fi fwapia
mér mo nap te, mwaeaok piká tanknámp ankankou niampon. Satano koupour kar
koroprá am kar Kwaro arop ninik mek ankank ounámp yimp námp te, mao ti-akwap
konámpono.
20 Ankankou ankwapmwaek ankore mek péri kor yárákárnámp kwar yumuntuk piká
tank námp te arop koupour kar kar wawia sámpea warákár.
21 Aenapao maok, am kar te arák kwar mek pik mono. Am te kánanke kwarok ke
fek saráp yak nánko maok, mao Kwarén mérámp táman ankwapao námwan kar kwatae
sérrá, nkwakwe make sokoro napo, maomp mér námp te koupour kar kwatae akwap
konámpon. ✡
22 Tá ankankou ankwap wiráp paok wi fi mek piká tank námp te, arop wae kar sámp
nám pao maok, apárokamp ankankantá ninik tokwaerá kápae kare mani kénk naerianámp
ninikao Kwaromp kar oupouroupá pap nánko, mao te ki tank mo nám pon. ✡
23 Aeno am ankankou kwapwe kare kwar mek piká tank námp niamp te, arop kar
wawia am kar fi mér nám pono. Aenánko mao fwap ki 100, 60, 30 arakrá tankáp
konámpono."

Yopwar mekamp apwar pwae kwataeran wounápnámp kar

✡ **13:12:** Mt 25:29; Lu 8:18 ✡ **13:15:** Ais 6:9-10; Jo 12:40 ✡ **13:17:** 1 Pi 1:10-12 ✡ **13:21:** Kl 2:7 ✡ **13:22:** Lu 12:16-21; 1 Ti 6:9-10

24 Warko Jisas ankwap wounáp kar arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaro náráp firáp
taokeyak konámp te, arop ankwapao wit ou yopwar mek yɨrɨr i konámp niampon.
25 Aenámpao maok, am koumteouráp arop pampi yakáp napo, kumuruk maomp yopor
arop kánánkámp koropea kwatae apwar pwae ki wit fi mek yɨrɨria pwarará akwap te.
26 Wakmwaek am wit párea wae ki tank naeria nánko, nke napo, am apwar pwae
kwataeao kor ménɨt forokor.
27 Aenánko, am yopwar mek téɾe konap arop tukupea yopwar naropwarén sérrá, ‘Arop
Tokwae, yino nɨk námp te, amo waráp yopwar mek te ankankou kwapwe mwar yoroi
napono. Mokopia apwar pwae kwatae am mek yakáp námpono?’
28 Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, ‘Yopor arop ankárankampao am apwar pwae
kwatae sɨra námpon.’ Aeránko, am téɾe aropao sérrá, ‘Ae te amo nɨk nap te, yino tukupea
am apwar pwae kwatae moroprá koupoukour mwanámp nie?’
29 Aerapo maok, nopok mao am fárákapan sérrá, ‘Mono! Yumo takria apwar pwae
kwatae moroprá wit méntér morop mwanape.
30 Énénkér taki yakea nepo, nánkár wit moropnap ke fek yumo apwar pwae kwataeran
mékɨr moroprá pupuria yaomwi mek yanki pwatea, wakmwaek wit koupoukarea
onomp fɨr kák konamp nap mek kák mwanapono.’ ” ✡

Mastet ki ntia yisan wounápnámp kar
Mak 4:30-32; Luk 13:18-21

31 Tá warko Jisas am fárákapan wounáp kar arakrá sér: “Kwaro náráp firáp taokeyak
konámp te, arop ankárankao mastet ou sámpea yopwar mek yoroinámp niampon.
32 Am mastet ou te ankwap ankankou niamp tokwae mono. Am te kánanke kwarok
kareno. Aenámpao maok, nánkár wakmwaek akwapea tokwaeria te ankwap pourouráp
yopwar mekamp fɨran kámákár akwap námpon. Akwapea yao niamp nánko, antao kor
fwap koropea am yowe mek tankáp i konámpon.”
33 Tá warko Jisas ankwap wounáp kar arakrá sér, “Kwaro náráp firáp taokeyak konámp
te yis niampon. Yupu ankárankampao am yis sámpea plaua dis mek yokwapea méntér
arákareanánko, yámpea tokwae kar i konámp niampono.”

Jisas wounáp kar mwar farákápnámp kar
Mak 4:33-34

34 Am kápae kare kar Jisaso koumteouráp aropan farákáp námp te wounáp kar mwar
farákáp námpono. Mao te am fárákapan érik farákarrá kar ankwap sér mono. Ankár
wounáp kar mwar farákáp námpono.
35 Aenámpan am te wokwaek profet ankwapao sérimp kar méntér pwi námpono.
Wokwaek mao sérrá,
“Ono am fárákapan kar farákáp nanamp te
wounáp kar fek sénanampon.
Ono am arop fárákapan
wokwaek Kwaro mámá apár yoro námp feknámpia
mek wouroumpea yakrá koropea
oukoumwan námpan sénanampon.” ✡

Apwar pwae kwataeran wounápnámp kar fi

36 Takia pwarará Jisas koumteouráp aropan párakoprá wae nap mek akwap. Aenánko
maomp éréképá yárak i konámp arop fárákap koropea man sérrá, “Amo yinan am apwar
pwae kwatae yopwar mek forokornámp wounáp kar fi farákápae.”
37 Tá nopok Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Arop kwapwe kare ankankou yoro námp
te Aropamp Tárápono.

✡ **13:30:** Mt 3:12 ✡ **13:35:** Sng 78:2

38 Yopwar te mámá apárono. Kwapwe kare ankankou te Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mekamp koumteouráp aropono. Apwar pwae kwatae te Satanomp koumteouráp aropono. ✡
39 Am apwar pwae ou kwatae yirir námp te Satan nono. Am fir yápaenámp ke te mámá apár pwar naenámp yaenono. Yopwar mek tére konap arop te ensel fákáreno.
40 Am apwar pwae kwatae koupoukarea yaomwi mek yankap nap te taknámp nánkár mámá apár pwarnámp yae fek tak mwanapon.
41 Aropamp Táráp mao náráp ensel fákáre tirá kérép nánko, náráp firáp taokeyaknámp mekamp arop fárákapan mérnap kwatae pap konámp ankank, ntia kápae kare kwatae ninikap arop fárákapan fárarámprá párakop mwanapono.
42 Am fárákapan tia yaomwi tokwae mek épéri tenapo, am yaomwi mek yakáprá éménka waeria yu kikimpia wae mwanapon.
43 Am ke fek táman yae-párák kare koumteouráp arop fárákap te náráp Naropwaro maomp firáp taokeyaknámp mek yakáprá yámarnámp wae tákapá yakáp mwanapon. Arop woupwirápao námp kwamp te, ankár mámá kar má wa kuno." ✡ ✡

Arop mani bokis kwar mek tank nánko nkenámp wounáp kar

44 Tá Jisaso warko arakrá sér, "Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak námp te make niampon: Maniráp bokis yopwar mek manénkir kwar mek wouroump tenapo, arop ankwapao akwapá kwar yokoropea nkeaka warko oupouri pwar. Aetea mao warákár karia akwapá námokuráp ankank ponankor koupoukarea arop nénkria, am fek mani sámpea warko am mani fek yopwar am sámp námp niampon."

Anani kor kwapwe niampan wounáprá sénámp kar

45 Tá ankwap wounáp kar arakrá sér: "Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak konámp te, arop ankwap solwara mekamp anani kor émi kwapwe kare * bisnis téreria am fek mani sámp.
46 Ae konámpao, mao nke nánko, anani kor ankwap ankárank kwapwe kare kare nánko, mao akwapea námokuráp ankank ponankor nénkria mani tia, am mani fek am anani kor kwapwe námoku naenámp sámp námp niampon."

Umbenan wounápnámp kar

47 Jisaso ankwap wounáp kar arakrá sér: "Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak konámp te arop ankwap ént aokore mek umben sirarea kápae kare nkwakwe make éntékam ti.
48 Am umben mek te top pwarámpeyak nánko, forokwapea sakwap paprá tankáprá, baket mek éntékam am kwapwe karenámp kákrá, kwatae éntékam épér i konap niampono.
49 Nánkár mámá apár pwarnámp yae fek taknámp mwanapono. Ensel fákáre ékia yae-párák kare arop ou mek kwatae ninikráp arop yakáp napan farámprá párakop mwanapon.
50 Am fárákapan tia yaomwi tokwae mek épér tenapo, am fárákap yaomwi tokwae mek yakáprá éménka waeria yu kikimpia wae mwanapon."

Manénkirkamp kare kar ntia wourékam kare kar

51 Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan turunkrá, "Yumo te mámá kar fi ponankor wae mér nap nie?" Aeránko maok, nopok am fárákapao Jisasén sérrá, "Yeno."
52 Aerapo Jisaso am fárákapan sérrá, "Wokwaekamp lo mérap arop fárákap te Kwarén méria náráp firáp wourékam taokeyak konámp mek korop napao maok, am fárákap te

---

✡ **13:38:** 1 Ko 3:9 ✡ **13:43:** Dan 12:3 ✡ **13:43:** Mt 25:31-46 * **13:45:** 'Solwara mekamp anani kor émi'rá sénámp te, solwara mek kour mekampao yumwi fek kárákap yak nánko, sámpea am fek mani tokwae ti konapono. Koumteouráp arop te am ankank táman kikiank kare konapono.

arak napono: Nap naropwaro náráp nap mekamp maniráp ankank wourékam épirént ankár mek tapokwapea tia érik ti-mank námp niampon."

Nasaret mekamp arop fárákap Jisasén younkwe sánkap kar
Mak 6:1-6; Luk 4:16-30

53 Jisas am wounáp kar farákápea pwarará am némp pwarará akwap.
54 Mao akwapea námokuráp taun mekria am fekamp koumteouráp arop am fárákapan námokuráp lotu nap mek Jisaso kar farákáp. Aenánko am fárákap wawia kokorokoria sérrá, "Am mámá mér ntia Kwaromp kárákáre yénkép námp máte maokamp sámpea námpon? ✡
55 Mámá arop te kamdamp tárápono. Maria te maomp éntupwarono. Jems, Josep, Saimon, Judas, am fárákap te maomp nánaeounápono. ✡
56 Maomp antáponáp fákáre te nomont yakáp napono. Maomp mér ponankor te maokamp sámp námpono?"
57 Aeria am fárákap Jisasén kokwarok. Aenapan maok, Jisas am fárákapan sérrá, "Profet te kápae kare némpouk e yak námpono. Aenámpan maok, mao námokuráp némpouk, tá námokuráp nap kare mek te e yak mono."
58 Aenámpara, Jisaso am taun mek Kwaromp kárákáre kápae kare yénkép mono. Waeman mér mo napantá námpon.

14

Arop ént mek nérrá kák konámp Jon sumpwinámp kar

1 Am ke fek Galili taokeyak konámp Gavman Heroto Jisas térenámp kar korop nánko wa.
2 Mao náráp tére aropan sérrá, "Am arop te arop ént mek nérrá kák konámp Jono warko apár me meknámp fárámp námpono. Aenámpara, maomp yaek-námp Kwaromp kárákáre tokwae korop námpon."
3-4 Am te arakimp: Wokwaek Heroto náráp nánae Filipomp yupu Herodiasén pwarokwap nánko, Jono Herotén sérrá, "Amo sámpnap yupu Herodias am te pwi yak mo námpon." Aeránko maok, Heroto Jonén sámpea sen fek yarokwapea kalabus nap mek páte napo yakámpon. ✡
5 Mao Jonén sámp-wouroump naerianámpao maok, koumteouráp arop fárákap te, Jon te profetonoria ninik nap ara, mao am fárákapan apápria man sumpwi pap mo, párák kalabus mek páte nánko yak.
6 Aenámpan maok, ankwap yae fek Heroto námwan éntupwaro sámpámp yaeran nikia fir kékérouria arop éréképeanánko, koupoukarrá fépér. Aenánko, am ke fek am Herodiasomp namom énki am arop ou mek kaerá yárak nánko, Herot nkea warákár tokwae.
7 Aeria maok, man kar papria sérrá, "Kare kar yámar mek yak námpráp amo námwan sápaeria sénap ankank te ankár sénap táman sánk nanampono."
8 Aeránko maok, maomp éntupwar Herodiaso Jonén yonkwae pwarámpámp kwamp sumpwianoria man ninik sánkria sérrá, "Amo Herotén sénapo, arop ént mek nér i konámp Jonomp me kor karámp-fárákapea plet mek papea sánk naenámpono."
9 Aerá sénánko maok, king te, mokop tak naeria ninik tokwae. Aenámpao maok, kápae kare arop fákáre koupoukarrá tankáprá fánap, mao wa nap fek fou e séri tenámp kwamp maok, 'Sánkenk'rá sérimpon.
10 Mao arop ankárank sámp-kérép nánko, kalabus nap mek akwapea Jonomp yápare kor karámp-fárákap.
11 Takia am yépe kor plet mek papea sankoropá am yupu-tárápan sánk. Aenánko mao sámpá akwapea éntupwarén sánk.

✡ **13:54:** Jo 7:15 ✡ **13:55:** Jo 6:42 ✡ **14:3-4:** Wkp 18:16,20-21; Lu 3:19-20

12 Aenapo maok, Jono éréképá yárak i konámp arop fárákap koropea maomp yákáre
samp-tukupea apár me mek papea pwarará, am fárákap tukupea Jisasén sériapono.

Jisaso 5,000 aropan fɨr wunimp kar
Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15

13 Jisas Jon sumpwimp am kar wawia am yaknámp némp pwarará bot sámpea arop yak
mo apár mek námoku mwar ampok akwap naeria akwap. Aenánko maok, koumteouráp
arop mao akwap námp wawia am yakápnap némp pwarará, Jisas akwap tenámp mwaek
apáraok tukup.
14 Wakmwaek Jisas akwapea ankwapmwaek woupwi fek nke nánko, kápae kare
koumteouráp arop ou má néntépá yakáp. Aenapo, Jisaso am fárákapan yonkwae
touweria maomp pouroukamp touwe fwapokwaprá kák. ✡
15 Tá wae kumur mek maomp éréképá yárak i konámp arop fárákap maonámpok
koropea Jisasén sérrá, “Mámá ke mek te arop yakáp mo napo, wae kumur naeria
námpono. Amo mámá koumteouráp arop wae tirá kérép napo, wonae fik mwaekamp
némpouk tukupanápono. Aeria námokuráp mani fek fɨr tirá fáranápono.”
16 Aerapo maok, nopok Jisaso sérrá, “Apaeritea tukup mwanapono? Yumo támao fɨr
nénkenke.”
17 Tá nopok am fárákapao sérrá, “Yino te mapek fɨr tank mono. Pan yankapramp éntik,
tá éntékam anánkaopwe arakia támao saráp tank námpono.”
18 Aerapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Am fɨr onomp wonae fik mapek ti-
koropenke.”
19 Aeria maok, koumteouráp arop fárákapan sérrá, “Apwar pwae fek tankápenke.”
Aeria maok, mao am pan éntik, tá éntékam anánkaopwe takia yaek tia fákeyakrá yámar
mek tokore yakrá Kwarén ‘Aesio’rá sér. Aea pwarará, am pan fápákária, mao námoku
éréképá yárak i konámp arop fárákapamp yaek nénk nánko, mao am koumteouráp arop
táman nénk.
20 Aenapo, am arop fárákap ponankor fépéria wae yare. Aenapo, fɨr ankwapmwaek
tankáp nánko, koupoukarea éntér-sámpramp basket mek kákapo, top-popwarámpimpon.
21 Am arop fárákap te 5,000 niamp arakerao fáriapon. Am te koumteou tárápu te
kouroump mono. ✡

Jisaso ént yumunturik koropámp kar
Mak 6:45-52; Jon 6:16-21

22 Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá, “Yumo manénkɨr bot
mek kounkouria ént aokore ankwapmwaek fi mwaek tukupenke.” Aeria maok, námoku
mwar koumteouráp arop fárákap tirá kérép naeria.
23 Mao koumteouráp arop tirá kérépá pwarará, námoku mwar narek faonkwe wi fek
Kwarén kar toropwap naeria. Wae kumur nánko, mao námoku mwar am faonkwe wi
fek yak.
24 Bot waeman akwapea ént aokore tokwae kuk nánko, ouwi bot me kour mwaeknámp
koropea bot panánkár. ✡
25 Aenánko, wae wakor naenámp fápae nánko, Jisas námoku ént yumunturik koropea
am fárákapamp wonae fik.
26 Aenánko, am fárákap mao ént yumunturik koropnámp nkea, kour me woukouria
sérrá, “Námwan nkote! Ént arop kwataerao korop ri kane!” Aeria apápria fépénénka wae.
✡
27 Aenapo, Jisas am fárákapan koupour kar sérrá, “Yumo sánánkar kárákáre fek
yakápenke! Máte ono támao korop nampono. Yumo apápi kwapono!”

✡ **14:14:** Mt 9:36; 15:32 ✡ **14:21:** Mt 15:38 ✡ **14:24:** Lu 6:12; 9:28 ✡ **14:26:** Lu 24:36-37

28 Aeránko maok, tá Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e! Amo
nap kwamp te, amo onan sénapo, ono kor ént yumunturik amonapok korop nae.”
29 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo koropae!” Aeránko, Pita wae bot pwarará ént
yumunturik Jisasnámpok akwap.
30 Aenámpao maok, ouwi tokwaeran nkea apápria wae, ént mek pɨkria Jisasén sérrá,
“Tokwae Kar, amo onan yaewourae!”
31 Aeránko Jisaso koupour kar yae paprá Pitan yae tokoropea sérrá, “Amo te mér
tokwae mono. Amo apaeritea anánkaopwe nɨnɨk sámp napon?”
32 Aeria Jisas ntia Pita wae bot mek korokwap nepo, ouwi tokwae wae pwar.
33 Aenánko bot mek tankápnap arop fárákap man loturia sérrá, “Kare kar, amo te
Kwaromp Tárápono!” ✡

Jisaso Genesaret mek kápae kare touwenap arop fwapokwaprá kákámp kar Mak 6:53-56

34 Mao wae am ént aokore kuk meknámp pirékarrá tukupea nkwamwaek fik apár
Genesaret mek.
35 Aenapo am mekamp koumteouráp arop Jisasén wuri nkea maok, am fek wonae
fik mwaekamp kápae kare némpouk kar sámp-kérép napo, am fárákapao kápae kare
touwenap arop Jisasnámpok éréképá korop.
36 Aeria am fárákapao Jisasén sérrá, “Amo taki yakrá, waráp pourou yénképá yak napo,
am arop fárákapao waráp waempyam fu fek toupoukour napo, am fárákapamp touwe
wae fwap naenámpon.” Takrá séri pwarará maok, maomp pouroukamp waempyam fek
yae papnap arop fárákapamp touwe warko wae fwap námpono. ✡

15

Kwaromp lo appeyaenápomp loan kwe-pwarnámp kar

1 Am ke fek Farisi fákáre ntia lo mérnap arop fárákap Jerusalem meknámp Jisasnámpok
koropea sérrá,
2 “Apaeritea amo éréképá yárak i konap arop fárákap nomp appeyaenápo nomwan
sápap lo kar ták-sɨnapono. Am fárákap fár mwarianap ke fek te yae yárár i konapaok
mo nap tene.”
3 Nopok Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Apaeritea yumo
Kwaromp lo kwe-pwarará, yiráp tékénouamp loaok saráp tukup napon?
4 Am te Kwaro sérrá, ‘Amo ankár waráp éntupwar naropwaromp karwaokampo.’
Tá ‘Arop náráp éntupwar naropwarén kar kwatae séria te, am arop ankár sumpwi
naenámpon.’ ✡
5 Aeno yumo te arop fárákapan ‘Arakenk’rá sér i konapon: ‘Yumo mani ankank yiráp
éntupwar naropwarén yaewour mwanapan kor, am anánkwapan sérrá, “Ono wae am
ankank te Kwarén sánk nanampria nánapi páte nampara, yumwan nénk mono”rá fwap
sénanapono.’ Yumo aerá sér i konapono.
6 Am taknap nɨnɨk támao yumo Kwaromp kar apárok sámp-anámprá yiráp tékénou
káknap loan saráp narek samp-tukup napon.
7 Yumo te kwekár i konap aropono! Profet Aisaia te waeman yumwan táman kare
sénámpon:
8 ‘Am arop fárákap te
náráp kar mwar onomp e sakap napono.
Aeno maomp nɨnɨk te onan panek yakáp napon.
9 Am fárákap aropamp lo karan saráp
farákápria sérrá,

✡ **14:33:** Mt 27:54 ✡ **14:36:** Mt 9:20-21 ✡ **15:4:** Wkp 20:9

“Máte Kwaromp karono.”
Aenapara,
am fárákap te onan kwaporok mwar lotu napono.’ ” ✡

Ankank arop ninik mek oumi pap konámp kar Mak 7:14-23

10 Aerá séria maok, Jisas koumteouráp aropan koropenkrá wumwiria maok sérrá, “Yumo te fwapi wawia ninik kourenke.
11 Ankank táp mek pik námp te arop ninik mek kwatae pap mo i konámpono. Aeno ankank arop ninik mek yak námpao maomp táp meknámp ek oukur korop námp te, am támao arop ninik mek kwatae pap námpon.” ✡
12 Am ke fek táman Jisas éréképá yárak i konámp arop fárákap koropea Jisasén sérrá, “Ae te amo Farisi fákáre waráp kar wawia kokwarok nap te wae mér rape?”
13 Aerapo maok, nopok Jisas arakrá sér, “Onomp yámar mekamp Naropwar te mao wae yopwarrápono. Kápae kare ankank mao námoku yoro moi tari námpan te, am ponankor fi make mokwap naenámpon.
14 Yumo am Farisi fákáre námoku mwar taki yakápanápon pwarenke! Am fárákap te yi wuri yakáp napao ankwap yi wuri yakápnap arop fárákapan mwae kup yénkép mwaria napon. Aenapan maok, yi wurumpi yaknámp arop ankwap yi wurumpi yaknámp aropan mwae kup yénképria te, énénkér apár me mek pik nerea nepon.” ✡
15 Táte Pita Jisasomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo am arop ninik mek oumi papnámp kar fi wounáp nap yinan érik farákarrá sénapo, yino wa mwaro.”
16 Jisas nopok sérrá, “Yumo kuri oukoumwan épérép rape?
17 Ae te kápae kare ankank táp mek pikianánko, yare mek tankea tukwi mwae-párák akwapea tukwi nap mek pik námp te mér mák rape?
18 Aeno ankank táp meknámp ek oukur korop námpao maok, am te ninik meknámp korop námpon. Aenámpara, am támao maok arop ninik oumi pap konámpon.
19 Ankank ninik meknámp koropánk i konámp te arakono: Ninik kwataenap, táte arop sámp-wouroump mwanap ninik, tá poumou nap mekamp yupu kokopor mwanap ninik, tá pwarápae sánk konámp kokopor ninik, tá oukun i konap ninik, tá arop kot nap fek kwekárrá sér i konap ninik, wouroump sokwak i konap ninik. ✡
20 Ará ankank támao maok, arop ninik mek oumi pap konámpon. Aeno arop manénkir yae yárár moi yakrá fir fárámp te aropamp ninik mek oumi pap mono.”

Ankwap fi mekamp yupu Jisasén mér karimp kar Mak 7:24-30

21 Jisas am némp pwarará ankwap fi arop yakápnap taun Tair ntia Saidon mekmwaek akwap.
22 Aenánko Kenan fi mekamp yupu ampok yak námpao maonámpok koropea Jisasén tékén arakrá sér, “Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp táráp e! Amo ankár onan aropompae! Kwatae-arop onomp yupu-tárápamp pourouk woukoupea kwatae papáne!”
23 Aeránko maok, Jisas te am yupuan kar pwarokwaprá sér mono. Mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao koropea Jisasén sérrá, “Mámá yupu má nomp wakmwaek wumwirá koropáne. Amo sámp-kérép napo akwapano.”
24 Aerapo maok, tá nopok Jisaso sérrá, “Kwaro onan ankwap firan yaewouraeria sámp-kérép mo. Israel fi mekamp sipsip moyakáp napantá Kwaro onan sámp-kérép námpono.”
25 Aeránko maok, am yupu koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, “Tokwae Kar, amo onan yaewourae!”

✡ **15:9:** Ais 29:13 ✡ **15:11:** Mt 12:34 ✡ **15:14:** Mt 23:16 ✡ **15:19:** Ga 5:19-21

26 Tá nopok Jisaso maomp kar pwarokwaprá wounáprá sér, “Takria nomo tárápuamp fir sámpea asan * sánkantáno.”
27 Aeránko maok nopok yupuao sérrá, “Tokwae kar e! Amo te waeman kare kar sénapon. Aeno nap mek yakápnap as te naropwaro fánámp fir tiri párakop pikrink nánko, fwap am tirá fári konapono.”
28 Mao aerá séránko maok, Jisaso am yupuamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Waráp mér te tokwae kar námpara, amo sámp naeria kikiank nap take pourouráp amo fwap sámp nanapon.” Aeránko maok, am ke fek táman maomp yupu-táráp wae fwapimpono. ✡

Jisas kápae kare touwenap arop fwapokwaprá kákámp kar

29 Oukoumwan Jisas am némp pwarará Galili ént aokore wonae fik akwap. Aea mao pokea narek faonkwek tank.
30 Aenánko, kápae kare koumteouráp arop fárákap koropea maomp wonae fik koupoukour. Am fárákapao pu kwataenap arop, yi néneráp arop, kour korokorenámp arop, tá top kor aompi yaknámp arop, tá kápae kare ankwap touwenap aropan kor éréképá koropea Jisasomp pu wonae fik kák. Aenapo, mao am arop fwapokwaprá kák.
31 Aenánko am arop fárákap táman nkea kokorokoria sérrá, “Wakwe! Am top kor aompiyaknámp arop kar sénámpwae! Kour korokorenámp arop warko fwap námpwae! Tá pu kwataeráp arop fwap yárak námpwae! Tá yi néneráp arop fwap nke námpwae!” Aeria maok, am fárákap Israel firamp Kwaromp e sakapiapon.

Jisas 4,000 arop fir nénkámp kar
Mak 8:1-10

32 Takia pwarará Jisas námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan wumwi nánko, korop napo sérrá, “Ono mámá arop fárákapantá yonkwae touwe nampono. Mao onont wae yinink yae yakápi napao fir mo námpono. Ono te yae porokwe make tirá kérép mono. Takria arop ankwap yae porokweraoia mwaeaok poporokweantáno.” ✡
33 Tá nopok mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao sérrá, “Máte arop yak mo apárono. Nomo maokamp kápae kare pan mámá arop ou tokwae má pwi naenámpono?”
34 Tá nopok Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo pan apaekamp tankáne?” Nopok am fárákapao sérrá, “Yinomp pan te fákánek tank námpono. Tá ankákárank éntékam kánanke tankáp námpon.”
35 Aerapo maok, tá Jisaso am koumteouráp aropan sérrá, “Yumo apárok tankápenke.”
36 Mao am pan fákánek sámp, éntékam ankákárank tia Kwarén ‘Aesio’rá séri pwarará, fápákária mao éréképá yárak i konámp arop fárákapamp yaek nénk. Aenánko, am koumteouráp aropan nénk napo,
37 wae ponankor fépéria pwi. Aenapo maok, tá oukoumwan ankwapmwaek tankáp nánko, Jisasomp arop fákáre am fir koupoukarea fákánek basket mek kák napo, top koupour yak.
38 Am fárap arop te 4,000 niamp arake. Aenámpan maok, yupu ntia táráp te kouroump mono.
39 Takia Jisaso am koumteouráp arop fárákap tirá kérépea pwarará, bot mek korokwaprá apár Magadan mekmwaek akwapámpon.

16

Jisasén ‘Kwaromp kárákáre yénkép napo nke mwar’rá sériap kar

1 Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáre koropea Jisasén mokoponrá nke mwaria man sérrá, “Amo ankár yámar mekamp Kwaromp kárákáre yénkép napo, yino nke mwaro.” ✡

---

* **15:26:** 24 ntia 26: ‘Tárápu’ ntia ‘sipsip’rá sénámp te, Israel firan sénámpon. ‘As’rá sénámp te, ankwap fi aropan sénámpon. ✡ **15:28:** Mt 8:10,13 ✡ **15:32:** Mt 14:14 ✡ **16:1:** Mt 12:38; Jo 6:30

2 Aeapan maok, nopok Jisas am fárákapan sérrá, “Kumur mek yumo nke napo, yámar
noumouri nánko, nkea sérrá, ‘Oukoumwan te yámar kwapwe naeane.’
3 Tá koumounek yumo arakrá sér i konapono: ‘Yámar mek támáre nánko, oukoumwan
te ouwi warákam korop naeane.’ Tá kare! Yumo waeman take pourouráp ankank
nkea yae-párák yámar mek yurukup i konapan maok, yumo oukoumwan mámá ke fek
koropánknámp ankank fwapia yurukup mo napon.
4 Yumo te Kwarén pwarnap koumteouráp arop kwataerao ‘Kwaromp kárákáre nke
mwar’rá sénapon. Aenapan maok, ono yumwan Kwaromp kárákáre ankwap ankárank
yénkép mono. Yumo Jonanimp kárákáre aran saráp nke mwanapono.” Aerá séria Jisas
wae am fárákapan pwararáakwap. ✡

Yisan wounáprá sénámp kar Mak 8:14-21

5 Jisaso éréképá yárak i konámp arop fárákap wae ént aokore tokwae tápampea tukupea
nkwamwaek fik napao maok, am fárákap te pan sámp mo, nik mo pwarará tukup.
6 Aenapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo fwapia taokeyakápria yumo Farisi
fákáre ntia Sadyusi fákáreramp yisan mér kar kipo. ✡
7 Aenánko, am arop fákáre námoku támao téréménkrá arakrá sérarrá, “Am te nomo pan
sámp mo, yaenémpi korop námpan sénámpon.”
8 Jisas wae am fárákapamp kar wawia sérrá, “Yumo te yiráp mér kánanke kare námpono.
Yumo apaeritea yumoku sérarrá, ‘Yino pan mo námp’rá sérarapon?
9 Ae te yumo oukoumwan mér mo nap nie? Ae te yumo 5,000 aropao pan éntik fépéria
napo te, apaekamp basket mek tirá kákapono? ✡
10 Ae te yumo pan fákánek 4,000 aropao fépéria napo, ankwapmwaek tankáp nánko te,
apaekamp basket mekia kákapono? ✡
11 Ae te mokopono? Yumwan ono ‘Pan sámpenk’rá sér moi namp te, yumo mér mo
napon? Ono sérrá: Yumo ankár Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáreramp yis te yumo ankár
fwapia mér kar kipo.”
12 Aeránko maok, am fárákapao wae mér, Jisas te ankár ‘Pan mekamp yisan mér kar
kip’rá sér mono, ‘Am fárákap ankár Farisi fákáre ntia Sadyusi fákárerao yénkrá farákáp
konap karan mér kar kip’rá sénámponrá ninikiapon.

Pita Jisasén ‘Krais’rá sérimp kar Mak 8:27-30; Luk 9:18-20

13 Jisas akwapea taun Sisaria Filipai mekmwaekria maok, mao námoku éréképá yárak
i konámp arop fárákapan turunkrá, “Koumteouráp arop fárákap te Aropamp Táráp onan
te wanonorá sénapon?”
14 Aerá turunkánko maok, am fárákapao sérrá, “Amwan te ankwap fárákapao ‘Arop ént
mek énér i konámp Jon’rá sér. Ankwap fárákapao ‘Mao te Elaija’rá sér. Ankwap fárákapao
‘Mao te Jeremaia’, tá ‘Ankwap profet’rá sénapon.” ✡
15 Aerapo maok, tá Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumoku kare te onan te ‘Wa’rá sénapon?”
16 Aeránko maok, Saimon Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo te Krais, *
amo yiki yak konámp Kwaromp Tárápono.” ✡
17 Aeránko maok, Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Jonomp táráp Saimon,
Kwaro amwan ourour sánk nánko, amo waeman kare sénapono! Apárokamp arop
ankwapao am kar amwan yénkép mono. Onomp Naropwar yámar mek yak námp mao
támao amwan yénkép námpono. ✡
18 Ono amwan sérrá: Amo te Pita. Amo te yumwino. Ono am yumwi yumuntuk onomp
sios am fek yoro nanampono. Aenanko sumpwiramp kárákáre te am siosén apárok tirá

✡ **16:4:** Jo 1:17 ✡ **16:6:** Lu 12:1 ✡ **16:9:** Mt 14:17-21 ✡ **16:10:** 15:34-38 ✡ **16:14:** Mk 6:14-15 * **16:16:** “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae. ✡ **16:16:** Jo 6:69 ✡ **16:17:** Mt 17:5

épér mono. Ono amwan Kwaro náráp firáp taokeyak konámp némpoukamp ménki fekamp ki sánk nanampono. ✡
19 Apae ankank amo apárok mapek taokor napo te, Kwaro kor yámar mek taokor naenámpon. Tá apae ankank apárok mapek aokorop pwar napo te, Kwaro kor yámar mek aokorop pwar naenámpon." ✡
20 Aeria maok, Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan kar kárákáre fek 'Yumo arop ankwapan "Mao te Krais támaono"rá séri kwapono'rá sérimpon.

Jisas 'Námo sumpwia fárámp nanamp'rá sérimp kar Mak 8:31-38; Luk 9:21-27; Jon 12:23-26

21 Takia pwararáam ke fek táman Jisaso mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá, "Ono ankár Jerusalem mek akwap nanampon. Aenanko, lotu taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop mao onan touwe tokwae sáp napo, sámp nanampon. Takia am fárákapao onan faropea pap napo, péri me mek páte napo, yinɨnki yakea nanko, Kwaro onan warko fárámpá pap naenámpon."
22 Aeránko Pita man warámpá akwapea mwar fek yoporrá sér, "Tokwae Kar, amo te tak mo karenono. Amo am sénap kar te waráp pourouk koropantáno."
23 Aeránko maok, Jisaso sámp-arákarrá Pitan nkea sérrá, "Satan, amo nkwampok akwapae! Amo onomp mwae kup taokor kwapono. Amo te Kwaromp nɨnɨkaok mono, aropamp nɨnɨkaok saráp napon."
24 Aeri pwararáJisas náráp éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá, "Arop onomp wakmwaek korop naenámp kwamp te, ankár námokuráp nɨnɨk te wampwe pwararáono touwe sámp nampaokria maok, onomp wakmwaek korop naenámpon. ✡
25 Arop námokuráp yiki yak námp sámp-fákeyak naerianámp te, maomp yiki yak te akwapá moyak naenámpon. Aeno táte arop ankwap onan nɨnɨkria náráp yiki yak wampwe pwar námp te, mao fwap námokuráp yiki yaká yak sámp naenámpon.
26 Táte arop ankwap apárokamp kápae kare ankankan saráp sámprá yak námpao maok, mao yiki yaká yak naenámp mo nánko te, am kápae kare ankank te mokopia man yaewour naenámpon? Arop te apae ankank man sánk nánko, warko náráp yiki yak naenámp am fek yamokwapea sámp naenámpon?
27 Ono makrá sénamp te, Aropamp Táráp maomp Naropwaromp wae tokwae ntia maomp ensel fákáre méntia ék naenámpon. Am ke fek mao ponankor koumteouráp aropaoinap ankank yurukupia nopok take pourouráp nénk nae-námpon. ✡
28 Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá yakápnap arop ankwap fárákap ouk-oumwan sumpwi mo, yakápria, manénkɨr Aropamp Táráp † king yoroia ék námp ankár nke mwanapon." ✡

17

Jisasomp pourou mek wae tokwae nkeap kar

1 Takia tokwampok yae akwap tenánko, Jisaso Pita, Jems, maomp ankwapnáp Jon, makia éréképea ankwap faonkwe tokwae narek karaok pokea, mao námoku mwar yakáp.
2 Aeapo maok, am fárákapao nke nap fek Jisasomp pourou mwar pourouráp akwap. Maomp yimetáp te yámarao tákapnámp wae tokwae niamp, tá maomp waempyamráp ankank te wupwi kor kareria, wae tákapa wae. ✡
3 Aenánko, wokwaek kar yakep arop yawor Moses ntia Elaija * am fek koropea méntér

✡ **16:18:** 1 Ko 3:11; Ap 4:10-12; Ef 2:20 ✡ **16:19:** Jo 20:23 ✡ **16:24:** Lu 14:27 ✡ **16:27:** Mt 25:31; 26:64; Mk 8:38; Lu 9:26; Ro 2:6; 1 Pi 1:17; Yé 22:12 † **16:28:** "Juda Tére konap Nɨnɨk" Buk 2 fekamp kware 84 fekamp kar nkeae. ✡ **16:28:** Mk 9:1; Lu 9:27 ✡ **17:2:** 2 Pi 1:16-18 * **17:3:** 'Moses ntia Elaija': Moses te lo farákápnámp arop. Elaija te Krais korop naenámpan profet kar sérariap ou mekamp profetono. Jisas te lo kar ntia profet fákárerao sériap kar táman wae pwi pap námpono.

yakria Jisasént kar sénepo, am arop yaworan kor wae nke.
4 Aeria maok, Pita am táman nkea Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Nomo mapek yakáp
mwanámp te kwapwe kareno. Amo ‘Takae’rá sénapo te, ono fwap sákae yiniinkaopwe
mapek woukour nanampono. Ankwap waráp por, ankwap Mosesompor, ankwap
Elaijampor.”
5 Oukoumwan takrá sérrá yak nánko, am fek táman wae tákap-námp koumwe
wupwi ékia am fárákapan oupouroup. Aenánko am meknámp arop kar niampao am
yiniinkaopwean sérrá, “Mámáte onomp Tárápono. Ono man warákár tokwaeria ono man
yonkwae kárámp nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo.” ✡
6 Aeránko, am arop yiniinkaopwe am kar wawia me kor woukourrá apárok yimetáp
kákrá apáp tiriinka waeapon.
7 Aenapo Jisaso am fárákapamp wonae fik koropea maomp pourouk yae papria sérrá,
“Yumo apápi kwapono. Ferámpenke!”
8 Aeránko ferámprá narek nke napo maok, arop ankwap te yak mono. Jisas mwar yak
nánko nke.
9 Takia maok, mao wae faonkwek pwarará émpi fek piikria Jisaso am fárákapan kar
kárákáre sérrá, “Yumo arop ankwapan yumo nkenap ankank mámáte séri kwapono.
Ankár yakrá akwapea Aropamp Táráp apár me meknámp Kwaro warko fárámpá pap-
námp ke fek naenámpon.”
10 Aeránko maok, mao éréképá yárak i konámp arop fárákap man turunkrá, “Mokopia
lo yénkrá farákáp konap arop fárákap sérrá, ‘Elaijamékir warko korop nánko, Krais
wakmwaek korop naenámp’rá sénapon?” ✡
11 Tá nopok Jisaso sérrá, “Am te kare, Elaija ankár koropea kápae kare ankank
fwapokwap naenámpon.
12 Ae naenámpan maok, ono yumwan sénampon, Elaija te wae korop námpan maok,
arop fárákapao man wuri nke moiaka námoku man nkwakwe make napono. Aropamp
Tárápan kor sámpea takia pap mwanapono.” ✡
13 Jisas takrá sénánko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákap wae méria, mao te arop
ént mek nér i konámp Jonén sérianrá niniikiapon. ✡

Jisaso kwatae-arop woukoupeyaknámp táráp fwapi papámp kar Mak 9:14-29; Luk 9:37-45

14 Wae tukupea koumteouráp arop ou yakáp nap fek napo maok, arop ankárankamp
koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá arakrá sér,
15 “Tokwae Kar e! Amo onomp poumou-táráp má aropompae! Mao te mánmánria
maomp pourou te kwatae kare yak námpon. Kápae kare por yaomwi mek piká párákap,
tá kápae kare por ént mek piká párákap.
16 Mak i konámpan waráp éréképá yárak i konap arop fárákapaonapok warámpá akwap
nanko, am fárákap te fwapi pap mwanap pourou mo napono.”
17 Aeránko maok, nopok Jisaso arakrá sér, “Yumo koumteouráp arop yumo Kwarén
mér moria, onomp kar younkwe mwaek sinap te, ono apaekampor yumont yak nanko,
yumo onan wanonorá mér mwanapon? Apaekampor yiráp kápae sámprá yumwan
yaewour saráp yak nanampon? Yumo am táráp mampok warámp-sankoropenke.”
18 Aeria maok, am kwatae-aropan yoporánko, am tárápan pwarará worokor akwap
nánko maok, oukoumwan táman am táráp wae kwapwe kare.
19 Aenko mao éréképá yárak i konámp arop fárákap koropea Jisasén turunkrá, “Yino te
mokopia kwatae-arop yéréperá kérép mwanámp pourou mo námpon?”
20 Táte Jisas am fárákapan sérrá, “Yiráp mér te kánanke kwarok námpara, yumo te pwi
mono. Ono yumwan kare sénampon: Yiráp mér mastet ki kánanke niampao kuri, yumo

✡ **17:5:** Mt 3:17 ✡ **17:10:** Mal 4:5 ✡ **17:12:** Mt 11:14 ✡ **17:13:** Lu 1:17

fwap mámá faonkwe man sérrá, ‘Amo fárámpea ankwapmwaek akwapae’ napo te, mao ampok akwap naenámpon. Yumo tére ankwap yumwan pwi mo naenámp te yak mono. ✡

21 Take pourouráp kwatae-arop yérépe mwanap mwae kup te ankwap yak mono,
Kwarén sér mwarea nap fek fir wuri mwanap mwar yak námpon.”

Jisas námoku sumpwi naenámp ankwap por sérimp kar
Mak 9:30-32; Luk 9:44-45

22 Jisas énénki Galili mek tukupria maok, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá, “Aropao Aropamp Tárápan ankwap fárákapamp yaek pap mwanapon.
23 Aenapo am fárákapao faropea péri me mek páte napo, yinink yae yakea warko fárámp nae-námpon.” Aeránko maok, mao éréképá yárak i konámp arop fárákap am kar wawia yonkwae touweria ninik tokwae. ✡

Jisaso lotu nap tokwae mek takis mani sirarámp kar

24 Wakmwaek am fárákap tukupea Kaperneam mek napo maok, lotu nap tokwae mekamp takis sámp konap arop fárákap koropea Pitan arakrá sér, “Yiráp tisa te lotu nap tokwae mek takis sir ko-námp nie?” ✡
25 Aerapo maok, Pita sérrá, “Yeno. Wae sir ko-námpono.” Aeria mao wae nap mek youmpea Jisasén am táman sénaeria námpao maok, Jisaso manénkir Pitan wounáprá turunkrá, “Saimon, amo nik nap te apaeno? Apárokamp king fákáre takis sámp nap te, ankwap fi aropao nap fekamp sámp konap ni, námokuráp firáp aropao nap fekamp sámp konap nie?”
26 Aerá turunk nánko maok, nopok Pita sérrá, “Ankwap fi aropao nap fekamp sámp konapono.” Aenánko nopok Jisaso man sérrá, “Takianánko te námokuráp fi arop te takis sir mono. Apárokamp kingao tak i konapao maok, nomo Kwarompara, lotu takis sánk mono.
27 Aeno lotu nap tokwae mekamp takis ti konap arop nomwan yoporantáno. Amo akwapea ént aokore mek wouk-sirarea éntékam manénkir érékép nap maomp top kor kununkwapea am mekamp mani náparamp sámpae! Amo am mani sámpea am fárákapan sánk napo, nomo énénkér nomp takis pwi naenámpon.”

18

‘Kwaro maomp firáp taokeyaknámp mek wa tokwae kari yak námpono’rá sénámp kar

1 Am ke fek Jisas éréképá yárak i konámp arop fárákap Jisasnámpok koropea sérrá, “Kwaromp firáp taokeyaknámp mek te wa narek tokwae kari yak námpon?” ✡
2 Aerapo maok, Jisaso táráp kánanke ankwap koropae ránko koropea am fárákapamp amore mek fokopeyak nánko yénkép.
3 Aeria mao sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Táte yumo épér morok táráp kánanke niamp arákár moria te, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek te yoump me kareno. ✡
4 Arop námoku te wampwe pwarará, épér morok tárápao yak konámp niamp námpao maok, am arop te Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mekamp arop ponankor kámákár akwap námpon. ✡
5 Táte arop ankwap onan ninikria mámake pourouráp táráp kánankeran warákárria warámp námp te, mao onan kor warákárria warámp námpon.” ✡

Arop ankwapamp mér námp kwatae pap konámp kar
Mak 9:42-47; Luk 17:1-2

6 Jisaso warko arakrá sér, “Aeno táte arop ankwapao táráp kánanke onan mér námpan maoianánko am táráp onan mér námp pwar námp te, wae manénkir arop fárákapao am

✡ **17:20:** Mk 11:23 ✡ **17:23:** Mt 16:21 ✡ **17:24:** Kis 30:13 ✡ **18:1:** Lu 22:24 ✡ **18:3:** Mt 19:14 ✡ **18:4:** Mk 10:43-44 ✡ **18:5:** Jo 13:20

aropamp yápare kor fek yumwi tokwae tokoropea man ént you tokwae mek sitenapo, tak moano mpupo.
7 Apárokamp arop fárákap arop ankwapan yampourou napo, mao kwatae ninik nap te am yampourounap arop fárákap te koupoutáráp nape. Tá kare, kwatae ninik te waeman korop námpan maok, am kwatae ninik sámpá koropá papnámp aropao maok koupouteane.
8 Táte waráp yae kor, tá waráp pu kor támao amwan kwatae ninik mwaek sakwap naerianánko te, amo ankár am waráp pu kor ni, yae kor nie, am karámp-tákapea sirampo. Amo takria maok, yae kor ankárank mwaek ni, pu kor ankárank mwaek nie, am fek fwap yiki yak nanapon. Takria amo pu kor ntia yae kor énénkér mwaek yak napo, amwan torokwar mo i konámp yaomwi mek sirantáno.
9 Táte waráp yirao amwan kwatae ninik mwaek sakwap nánko te, wampweno. Amo am yi ankwapmwaek wur-sirarea ankárank mwaek yi fek saráp yiki yak sámpá yak nanapono. Takria amo énénkér mwaek yi sámpá yak napo, amwan ponankor yaomwi tokwae mek sirantáno.
10 Yumo fwapia mér kip: Takria yumo mekamp ankwap ankárankampao am kánanke-táráp tárápu te kánanke kwataerao námpwe mwanap. Mono. Ono yumwan arakrá sénampon: Yámar mek te am fárákapan taokeyaká p konap ensel fákáre * te onomp Naropwar yámar mek yak námp, maomp yimetáp te wae nke konapon. ✡
11 Am te apae riteanápe, Aropamp Táráp te arop fárákap moyaká p napan warko érékép naeria ék námpon." ✡

Sipsip moyak konámp wounáp kar

12 Tá Jisaso warko arakrá sér, "Yumo te mokoprá ninik rape? Arop ankárankampao 100 sipsip wunianánko, táte sipsip ankwap ankárank moyak nánko te, mao te akwapea oupourounk mo naenámp nie? Mono. Am 99 sipsip faonkwek yaká p napo pwarará ankárankamp moyak námp táman oupourounk i konámpon.
13 Ono yumwan kare kar sénampon: Mao am sipsip akwapea oupourounkia warámpria te, am sipsip ankárankan warákár námp te am 99 fwap yaká p nap táman warákár konámp kámákár akwap námpon.
14 Aeno taknámp yiráp Naropwar yámar mek yak námp, mao kuri mámá tárápu kánanke-táráp má ankwap moyak te 'Mono' ria námpon."

Arop ankwap kwatae ninik napo man fwapokwap mwanap kar

15 Tá Jisaso warko arakrá sér, "Táte waráp ankwapnápo amwan kwatae niniki tenánko te, amo akwapea méntér yumoku mwar tankria maomp kwatae ninik érik yénképampo. Táte mao waráp kar wa námp te, amo am aropan warko warámp napo, yumo énénkér ankárankamp ninik fek yak nepono. ✡
16 Tá mao waráp kar wa mo nánko te, amo ankár arop ankárank, anánkaopwe arake éréképá akwapea waráp ninik sénapo, nopok am aropao sénámp kar anánk, yininkaopwe arakerao wa mwanapon. ✡
17 Aeno táte mao am fárákapamp kar wa mo nánko te, amo ankár sios fákárean sérampo. Táte mao siosomp karan kor wa mo nánko te, mao te waeman Kwarén mér monámp arop ntia takis sámp konámp arop niamprá ninikampo.
18 Ono yumwan kare kar sénampon: Ankank ponankor yumo apárok mapek taokor napo te, am táman Kwaro yámar mek taokor naenámpon. Tá ankank ponankor yumo apárok mapek aokorop pwar napo te, táman Kwaro kor yámar mek am aokorop pwar naenámpon. ✡

---

* **18:10:** 'Taokeyaká p konap ensel'rá sénámp te, Juda firamp ninik te arop ponankor te ankákárank ensel man taokeyakáprá, Kwaromp wonae fik akwap-korop konámprá mér napon. ✡ **18:10:** Lu 15:1-7 ✡ **18:11:** Lu 19:10 ✡ **18:15:** Lu 17:3; Ga 6:1 ✡ **18:16:** Jo 8:17 ✡ **18:18:** Jo 20:23

19 Ono warko yumwan sénampon: Táte yumo má apárok yakáp nap fekamp anánkaopwerao ankárankamp ankank sámp neria, ankárankamp ninik fek kar toropwap nepo te, onomp Naropwar yámar mek yak námp fwap am anánkaopweran am ankank nénk naenámpon. ✡
20 Ye. Táte arop anánkaopwe yininkaopwe arakerao onan ninikia ankwap fek koupouk-our napo te, onoku am fárákapamp ou mek yak nanampon."

Tére arop maomp ankank kwaporok sámp nap nik mo pwar monámp kar Luk 17:3-4

21 Am ke fek táman Pita koropea Jisasén turunkrá, "Tokwae Kar, apaekampor onomp ankwapnápo onan nánko, ono maomp kwatae ninik nik mo pwar nanampon? Ae te fákánek por nie?"
22 Tá nopok Jisaso man arakrá sér, "Ono amwan 'Fákánek por wae támaono'rá sér mono. Ono sérrá, 'Fákánek fére-sámpramp fákánek por'rá sénampon.
23 Aeno, Kwaromp firáp taokeyak konámp te, king ankwapao náráp tére aropao, ankank nánkár nopok sánk mwanámpria kwaporok tia napo, am tére aropan kwaporok tinap ankank fwapokwap námp niampono.
24 Mao am téreria am nopok sánk mwanámpria, kwaporok sámpnámp arop warámpá tukup napo, am arop te 10 milion kina kwaporok sámp námp, mao te nopok sánk mono.
25 Aenámpao maok, am nopok sánk naenámp mo nánko, kingo arop fárákapan sérrá, 'Am arop ntia maomp yupu, maomp tárápu, maomp kápae kare ankank arop ankwapan sánkea, am fekamp mani mao kwaporok sámpnámp ankank fek nopok sankoropenke.'
26 Aeránko maok, táte am maomp tére konámp aropao koropea kingomp wonae fik kwaráp torokomprá man arakrá sér, 'Amo onan aropompria kánámpár yépékae. Nánkárap waráp ankank kwaporok sámp nampara, ponankor nopok sánk nanampono.'
27 Tá maomp arop tokwae am tére konámp aropamp kar wawia man aropompria maok, mao kwaporok sámpnámp ankankan kor 'Nopok sáp kwapono, wampweno'rá sér.
28 Takia pwar nánko, am tére arop ek akwapea nke nánko, mao énénkér tére konep arop ankwap maomp 10 kina 'Nopok sánk nanamp' ria kwaporok sámpámp arop korop. Aenánko mao náráp énénkér tére konep arop táman sámpea, oumpour kor fek sámpá fákapá fákeyakrá yopor tokwaeria sérrá, 'Amo onomp 10 kina koupour nopok sápae!'
29 Aeránko maok, am méntér tére konep arop támao man sérrá, 'Amo onan aropompia kánámpár yépékae! Nánkár fwap nopok sánk nanampon.'
30 Aerámpan maok, tá nopok mao monoria man sámp-akwapea kalabus mek pap nánko, yakea fwap am K10 nopok sánk naenámp am fek akwapanoria.
31 Aenánko maok, tá méntér tére konap arop fárákap mao taknámp táman kokwarokria tukupea arop tokwaeran sér.
32 Aenapo arop tokwaerao am tére aropan sérrá, 'Amo te kwatae kare tére aropono. Manénkir amo onan "Námwan aropompae" ria ém napo, amo am kwaporok tinap ankank "Nopok sáp kwapono" ri pwara nampon.
33 Ono amwan aropompi namp te, amo apaerá waráp méntér tére konep aropan aropomp moi napon?'
34 Aeria maomp arop tokwae am te yonkwae pwarámpea man kalabus nap taokeyak konap arop fárákapamp yaek pap nánko, mao man touwe kwatae sánk napo, mao kwaporok sámpnámp ankank warko nopok sánk naenámp, am fek akwapea pwar naenámpon.
35 Táte yiráp ankwapnápo yumwan napo kor, yumo yiráp ninik meknámp kar maonap kwatae ninik nik mo, pwar mo napo te, onomp Naropwar yámar mek yak námp mao kuri yumwan ankár taknámp naerámpon." ✡

✡ **18:19:** Jo 15:7 ✡ **18:35:** Mt 6:15; Ef 4:32; Kl 3:13

19

Jisaso ‘Poumou nap mekamp yupu pwar kwapono’rá sénámp kar

1 Jisaso am kar farákápea pwarará, mao distrik Galili pwararea, distrik Judia mek ént Jordan tápamprá nkwamwaek fi mwaek akwap.
2 Aenánko kápae kare arop fákáre maomp wakmwaek tukup napo, am arop fárákapamp touwe am fek fwapokwaprá párakop.
3 Aenánko Farisi fákáre koropea Jisasén mokopean nke mwar ritea arakrá sér, “Ae te nomo nomp lo fek fwap nkwakwe make ankank fek poumou nap mekamp yupu pwar mwanámp nie?”
4 Tá nopok Jisaso am fárákapan sérrá, “Ae te yumo lo fek yaknámp kar am te nke mori kwapon? Am te arakrá sénámpon: ‘Wokwaek kar Kwaro kápae kare ankank yoromp fek, mao poumarop ntia yupu yoroi námpon.’ ✡
5 Aeria Kwaro sérrá, ‘Arop náráp éntupwar naropwar pwararea yupunt koump námp te, am anánkwap waeman ankárankamp pouroui yak nepon.’ ✡
6 Aerá sénámpara, am anánkwap te warko anánkaopwe mono. Am anánkwap te waeman ankárankamp pourou támaonono. Aenámpara, ankank Kwaro koumpea pwate námp te, arop te poporori kwapono.”
7 Aeránko maok, Farisi fákárerao man sérrá, “Ae te Moseso nomwan lo sápria sérrá, ‘Arop fwap pas kumwia am yupuan sánkrá am yupu pwarampo.’ Aerá sérimp te mokopono?” ✡
8 Táte Jisaso am fárákapan sérrá, “Kwaro, yupu pwar kwaponoria am lo pap námpan maok, yumoku támao, yupu pwar mwarrá kárákáre napantá, Moseso yumwan, yumoku takenkria pwara námpon. Aeno wokwaek kar te am ninik yak mono.
9 Ono yumwan arakrá sér rae: Táte yupu ankwap aropént kokopor mo námpan maok, am poumaropao man pwarará, ankwap yupu sámp námp te, mao te náráp yupuan kwatae ninikria kokopor námpon.”
10 Aeránko maok, Jisaso éréképá yárak i konámp arop fárákapao man sérrá, “Táte arop yupurént yakáp i konap ninik takanánko te, poumarop yupu sámp te wampweno.”
11 Aerapo maok, nopok Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Kápae kare koumteouráp arop yumo sénap ninik am te ampaok mwanap pourou mono. Kwaro kárákáre sánknámp ankwap fárákapao saráp tak napon.
12 Aeno yumo wawenk! Nkwakwe make arop fárákap yupu ti mono. Mapekamp ankwap fárákap éntupwaro fárákap námp feknámpia kwaporok taki yakáp napon. Tá ankwap fárákap kémpiarák fár-pwate napo, yupu sámp mwanap pourou mo nánko, kwaporok yakáp napon. Tá ankwap fárákap Kwaro náráp firáp taokeyak konámp táman ninikria námoku támao, yupu ti monorá séria kwaporok yakáp napon. Arop mámá kar fwap sámp naenámp kwamp te, sámpea ninik naenámpon.”

Jisaso tárápu kánanke-tárápan ourour nénkámp kar
Mak 10:13-16; Luk 18:15-17

13 Jisas am kar farákáp nánko, am ke fek táman arop fárákapao tárápu kánanke-táráp maonámpok éréképá korop. Am fárákapamp ninik te, Jisaso am tárápuan yae papria ourour nénkanoria. Aenapo maok, tá Jisas éréképá yárak i konámp arop fárákapao am arop fárákapan yopor.
14 Aenapo Jisaso sérrá, “Yumo yopori kwapono. Am tárápu numwar ononampok koropanápono. Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te mámake pourouráp arop fárákap-ampono.” ✡
15 Aerá séria maok, mao am tárápuamp pourouk yae papea pwarará wakmwaek am apár pwarará akwap.

✡ **19:4:** Stt 1:27 ✡ **19:5:** Stt 2:24; Ef 5:31 ✡ **19:7:** Lo 24:1-4 ✡ **19:14:** Mt 18:2-3

Ankank tokwaeráp arop tár-ménkiraoimp kar Mak 10:17-31; Luk 18:18-30

16 Aenánko maok, arop ankárankamp koropea, Jisasén sérrá, “Tisa, ono te ankár mokopia kwapwe kare nɨnɨkria ono yiki yaká yak nanamp sámp nanampon?”

17 Táte Jisaso am aropan sérrá, “Amo onan apaeritea kwapwe kare nɨnɨkan turunk rap? Kwar ankárankamp mwar kwapwe kareno. Táte amo yiki yak sámp naeria te amo ankár lo ponankor mántwaokampo.”

18 Aeránko nopok am aropao sérrá, “Mokope lonono?” Tá Jisaso man sérrá, “Ará lo aráne: Amo arop sámp-wouroump kwapono. Yupuráp arop, poumouráp yupu, amo kokopori kwapono. Amo oukuni kwapono. Aropan kot napo, amo ‘Maoinámp’ ria kwekár kar ankwap séri kwapono.

19 Amo ankár waráp éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria, maomp kar-waokampo. Amo ankár waráp pourouan aropomp i konapnámp taknámp, waráp nouroupén aropompampo.”

20 Aeránko maok, tá am arop tár-ménki támao sérrá, “Am lo ponankor te ono wae mántwaok i konampono. Aeno ono apae ankankan mo nampon?”

21 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo ankár kwapwe kare nae nap kwamp te, amo waráp kápae kare ankank aropan nénkea, am fekamp mani sámpea ankank monap arop fárákapan nénkampo. Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámp nanapono. Aenanapara, amo te onomp wakmwaek koropae.”

22 Tá nopok am arop tár-ménki am kar wawia, ae te mokop nanamponorá nɨnɨk tokwaeria Jisasén pwarará akwap. Am te apae riteanápe, náráp ankank tokwaeran arop nénk te monoria námpon.

23 Aenánko maok, Jisaso mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Kápae kare ankankráp arop te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek yink naenámp te kour-sɨr kare námpon.

24 Ono yumwan warko sé-nampon: Kamel te ankank aomp i konap nil me mek yoump naenámp wuriman kour-sɨr námpono. Aeno ankank tokwaeráp aropao Kwaro náráp firáp taokeyak konámp mek yoump naenámp te kour-sɨr kare námpon.”

25 Aeránko, maomp éréképá yárak i konámp arop fákáre am kar wawia kokorokoria sérrá, “Takanánko te, wa mokop am mek yoump naenámp pwi námpon?”

26 Tá Jisaso am fárákapan younkoupia sérrá, “Arop fárákap te pwi mono. Aeno Kwaro mwar fwap kápae kare ankank pwi námpon.”

27 Aerá sénánko maok, tá Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo nkeae. Yino waeman yinomp ankank ponankor pwararea waráp wakmwaek tukup námpon. Aeno yino apae ankank sámp mwanámpon?” ✡

28 Aeránko maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkár wakmwaek ankank ponankor wourékam yoro námp fek te, Aropamp Táráp e tokwae sámpea, sia King fek tank nánko, am ke fek táman, yumo arop fárákap onan éntér papá paokop nap, yumo kuri éntér-sámpramp sia fek tankápria éntér-sámpramp Israel fi taokeyakáp mwanapon. ✡

29 Apae apae arop ononampaokria, náráp nap, náráp ankwapnáp, náráp antáp, náráp naropwar, náráp éntupwar, tárápu, yopwar, mao ará ankank pwar námp te, Kwaro nopok kápae kare ankank sánk nánko, am fárákap yiki yaká yakáp mwanapon.

30 Aeno kápae kare arop mekia tukup nap te, warko wakmwaek kar yakáp mwarea napon. Táte nopok kápae kare arop oukoumwan wakmwaek kar tukup nap te, ér-pwarará mekia tukup mwarea napon.”

✡ **19:27:** Mt 4:18-20 ✡ **19:28:** Yé 2:26; 3:21

20

Wain yopwaran wounápnámp kar

1 Tá Jisaso warko ankwap wounáp kar arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaromp firáp taokeyak námp te, arop ankwap apár tokwae nánkáráp námp niampon. Aeria koumounek kar wakor ék námp fek, mao wain yopwar mek térе mwanap arop érékép naeria akwap.
2 Mao am fárákap wae fwap ankárank yae fek térea sámp konap mani sámp mwanapria sénánko, ‘Yeno’ ria sénapo, mao am fárákapan, náráp wain yopwar mek térenkria tirá kérép-ámpon.
3 Tá warko sárakok ke nánko, mao akwapea nke nánko, arop ankwap fárákap koupouk-our konap fek kwaporok yakáp.
4 Aenapo mao am fárákapan sérrá, ‘Yumo kuri tukupea onomp wain yopwar mek térea napo, yumwan fwap mani yae-párák nénk nanampono.’
5 Aerá sénánko, am fárákap wae térе mwaria tukup. Tá éntér-sámpramp ke fek, tá yinink ke fek mao warko akwaprá takrá arop tirá kérép.
6 Kumur mek yámar éntik ke niamp arake fek akwapea warko arop ankwap fárákap yakáp napo nkea sérrá, ‘Yumo te apaeritea mapek kwaporok yakáp rape?’
7 Tá nopok am fárákapao sérrá, ‘Yinan térе sáp naenámp arop mo námpantá yakáp námpono.’ Tá mao sérrá, ‘Yumo kuri onomp wain yopwar mek tukupá térenke.’
8 Wae kumur nánko, am wain yopwar naropwar térе taokeyak konámp aropan sérrá, ‘Amo térе konap arop fárákapan wumwiria nopok mani nénkae. Amo wakmwaek kar koropea térenap arop feknámpia nénkrá akwapea manmékir koropá térе nap fek pwarampo.’
9 Aeránko maok, arop fárákap kumur mek éntik ke nánko koropá térе nap am fárákap ankárank yae fek térea sámp konap mani ti.
10 Aenapo, manmékir kar koropá térе nap te, nomo wae mani tokwae sámp mwanámpan mpwe ninik. Aenapan maok, am fárákapao kuri ankár take pourouráp ankárank yae fek térea sámp konap mani ti.
11 Mao am mani tia yopwar naropwarén kar yorowarrá sérrá,
12 ‘Mámá arop fárákap wakmwaek kar koropea ankárankamp ke fek saráp térе nap te, amo yino sámpnámp niamp puri fek nénk napono. Aeno yino te manénkir kar koumounek-námpia térе tokwae nánko, yinan yámar tákapa wae námpono.’
13 Aerapo maok, nopok yopwar naropwaro am ou mekamp arop ankárankan kar pwarokwaprá arakrá sér, ‘Onomp nouroup e, ono amwan te kwatae moi nampono. Ae te nomo ankárank yae fek térea sámp konap mani sámp nanaprá kar pap moi námp nie?
14 Amo waráp mani sámpea akwapae. Ono mani amwan sánk namp te, onoku ninikia man kor ankár take pourouráp puri fek mámá arop fárákap wakmwaek kar koropá térе napao maok, sánk nampono.
15 Am te onokump ankankono. Ae te ono onoku ninik nampaok takrá nénk naeria namp te fwap takrá nénk nanamp nie? Ono waeman kwapwe kare ninik fek nénk namp te, amo apaeritea kokwarok rape?’
16 Aeno táte taknámp wakmwaek kar yakápnap fárákap te meki tukup napan kár-pwarará mekok tukup mwanapono. Tá nopok arop meki tukup nap te wakmwaek kar yakáp mwanapon.”

Jisaso yinínkan sérrá, ‘Sumpwia fárámp nanamp’ rimp kar
Mak 10:32-34; Luk 18:31-34

17 Jisaso Jerusalem mek akwapria mao éréképá yárak i konámp éntér-sámpramp arop fárákap mwar éréképea akwap. Aeria mwaeaok Jisaso am fárákapan arakrá sér,

18 “Yumo wawenke: Oukoumwan nomo Jerusalem mek tukup námpon. Am mekamp
arop fárákap Aropamp Táráp pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop
fárákapamp yaek pap mwanapon. Aenapo, am fárákap kotria man sámp-wouroump
mwanap kar pap mwanapon. ✡
19 Tá man ankwap fi arop fárákapamp yaek sánk napo, am fárákapao man wouroump
kar séria man tárapore kákákia yaopwae porokopramp fek pukup mwanapon. Takia
napo, mao sumpwia péri me mek yinɨnki yakea, warko fárámp naenámpon.”

Jems ntia Jon ‘Arop tokwae yak nene’ ria nɨnɨkep kar Mak 10:35-45

20 Am ke fek táman Sebedimp tárápyaramp éntupwar am náráp tárápyarént akwapea
Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá ankwap ankank turunk naeria.
21 Aenánko Jisaso man sérrá, “Amo apaeran kɨkiank rape?” Mao Jisasén sérrá, “Amo
sénapo, amo king yak nap fek, onomp tárápyar máte waráp wonae fik, ankwap waráp
yae-párák mwaek tank nánko, ankwap waráp yae-mánkwan mwaekia tank nenepon.”
22 Aerá sénánko maok, Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo te am ankank
yumo mér mo napan turunk napon. Ae te ono touwe sámp namp niamp kap te yumo
fwap sámp nenep nie?” Aeránko maok, nopok am arop yaworao sérrá, “Yino fwapono.”
✡
23 Tá Jisas am arop yaworan sérrá, “Tá kare, yumo ono touwe sámp nanamp kap
mekamp fánenepono. Aeno wa mokop onomp yae-párák mwaek tank naenámp, wa
mokop onomp yae-mánkwan mwaek tank naenámp, am te onomp ankank mono. Am
népe te am arop fárákapampor onomp Naropwaro nánapi páte námpon.”
24 Aeránko maok, fére-sámpramp arop fárákap am kar wawia am mwearan yopor.
25 Aenapo, Jisas am fárákapan wumwiria koropenk ritea sérrá, “Yumo wae mérapono:
Ankwap firamp king fákáre te am fárákapan poukwap konapono. Te arop nununkwiao
kor koumteouráp arop fárákap náráp karwaokenkria kárákárea wae konapon.
26 Aeno take pourouráp nɨnɨk te yumo ou mek yak naeane. Mono. Arop yumo ou mek
tokwae kar yak naeria námp kwamp te, ankár yiráp tére arop yak kun.
27 Tá arop yépe sɨrarea meki akwap naerámp kwamp te, ankár wakmwaek kar
yaknámp kwaporok tére konámp arop niampi yak kuno. ✡
28 Tá taknámp Aropamp Táráp te arop fárákapao námwan yaewouranáponoria ék mono.
Mao ék námp te námoku wampwe pwarará arop fárákapan yaewourrá, sumpwia warko
yamokwap nanampria ninámpon.”

Jisaso arop yawor yi fwapi papámp kar Mak 10:46-52; Luk 18:35-43

29 Mao wae takia Jeriko pwarará tukup napo, kápae kare koumteouráp arop Jisasomp
wakmwaek tukup.
30 Aenapo, yi néneráp arop yawor mwaeaok wonae fik tank. Am arop yawor
Jisas mwae-párák mwaek koropnámp kar wawia tékén arakrá wumwi, “Tokwae Kar,
Devitomp ou fekamp Táráp * e! Amo yinan aropompae!” ✡
31 Aerepo maok, koumteouráp arop fárákap am arop yaworan kar kárákáre fek taokor.
Aenapan maok, am arop yawor te wa mono, ankár tékén arakrá sér, “Tokwae Kar,
Devitomp ou fekamp Táráp e! Amo yinan aropompae!”
32 Aerepo maok, Jisaso fokopeyakrá am arop yaworan wumwiria korop nepo sérrá,
“Yumo nɨk nep te, ono yumwan apae aeria nepe?”

✡ **20:18:** Mt 16:21; 17:22-23 ✡ **20:22:** Mt 26:39; Mk 14:36; Jo 18:11 ✡ **20:27:** Lu 22:27; Fl 2:7 * **20:30:** ‘Devitomp ou fekamp Táráp’rá sénámp te, Juda fákáre Krais te Devit yaknámp fi mekamp korop naenámponoria yépék napara, am yi néneráp arop yawor Jisasén wuri nkea mér nep kwamp, ‘Devitomp ou fekamp Táráp’rá sénepon. Tá “Juda Tére konap Nɨnɨk” Buk 2 fekamp kware 84 fek nkeae. ✡ **20:30:** Mt 9:27

33 Aeránko am arop yaworao man sérrá, “Tokwae Kar e, amo yinomp yi fírékarrá papae!”
34 Aerepo maok, Jisaso yonkwae touweria maok, am arop yaworamp yi mek yae pap nánko, oukoumwan táman am arop yawor te yi wae fwap nke. Aeria maok, am arop yawor Jisasén éntér paprá akwap.

21

Jisaso King niampia Jerusalem mek akwapámp kar

1 Am fárákap wae tukupea Jerusalem mek wonae fik, Oliv Faonkwekamp némp Betfage wonae fik yaká̱p. Aeria maok, Jisas éréképá yárak i konámp arop anánkaopwe tirá kérépria maok,
2 am arop yaworan sérrá, “Yumo am némpouk akwapea koupour kar nke nepo, donki éntupwar koumte paok fek tokoropea pwatenap, yumo am aokorop pwararea ononampok éréképá koropenke.
3 Aenepo, yumwan arop ankwapao kar sénapo te, yumo ankár arakrá sér kipo, ‘Tokwae Karao am donki fek tére nae-námpono.’ Aerá sénepo, mao am donki anánkaopwe koupour kar tirá kérép naenámpono.”
4 Am ankank korop námp te wokwaek profeto sérimp kar méntér pwi námpono:
5 “Yumo Saion * mekamp koumteouráp aropan
arakrá sérenke:
Yumo nkenke,
yiráp king yumonapok korop námpono.
Mao te porokwe kare fek ninik i konámpao,
mao donki fek narek tankea korop námpono.
Mao te donki oukoumwan anképe
yumuntuk tank námpono.” ✡
6 Am arop yawor wae akwapea Jisaso séri námpaok mántwaok.
7 Am arop yawor donki morok koumte Jisasnámpok éréképá koropria maok, am arop yawor náráp waempyam woropea narek donki fek kák nepo, Jisaso am fek tank.
8 Aenepo, koumteouráp arop ankwap fárákap náráp waempyam tirá Jisas akwap naenámp mwaeaok yunk napo, tá ankwap fárákap yao yowe tokoprá mwaeaok yunkrá tukup.
9 Tá kápae kare koumteouráp arop fárákap manmékir meki tukup nap, tá Jisasomp wakmwaek tukupnap arop fárákap, makia mao wumwi karan arakrá sér,
“Devito yakámp fi mekamp Táráp mámá warákárenke!
Kwar Tokwae Karao námokuráp e fek koropnámp aropan
warákár tokwae námpono.
Narek karaokamp Kwaromp e sakap mwaro.” ✡
10 Jisaso donkimp pourouk tankea Jerusalem mek akwap nánko, am taun tokwae mekamp koumteouráp arop kokorokoria sérrá, “Mámá arop te wanono?”
11 Tá méntér koropnap koumteouráp arop fárákapao sérrá, “Máte distrik Galili mek Nasaret mekamp profet Jisasono.”

Lotu nap tokwae mek ankank nonopoknap arop fárákapan Jisaso yérépemp kar
Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-17

12 Takia pwarará, Jisas lotu nap tokwae mek youmpea nke nánko, arop ponankor am mek ankank nonopokrá yaká̱p. Aenapo, mao am fárákapan yéréperá kérép. Tá ankwap

* **21:5:** ‘Saion’rá sénámp te, taun tokwae Jerusalem yaknámp faonkweran sénámpon. Tá ankwap ninik te Kwaromp koumteouráp arop yaká̱p mwanap némp yámar mek yak námpan wounáp námpon. ✡ **21:5:** Sek 9:9 ✡ **21:9:** Sng 118:26

firamp mani tia lotu nap tokwaeramp mani nopok nénknap kákánarráp, ntia sia arop fárákapao am fek tankrá ant nénkrá, maknap ponankor apárok wakárarrá souroumpour.
13 Aeria am fárákapan sérrá, “Kwaromp buk fek te arakrá sénámpono, ‘Onomp nap te
“Kar toropwap i konap napono”rá sér mwanapono.’ Aeno yumo am nap te mákiaka
arop fupukrá ankank pouroukoup konap aropao mek wouroumpá yakáp konap apár
me niampi pap nape.” ✡
14 Jisas takia pwarará am lotu nap tokwae mek yak nánko, arop ankwap fárákap yi
kwataeráp, tá pu kwataenámp maonámpok korop napo, fwapokwaprá párakopámpono.
15 Aenko maok, pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fákáre Jisas
yénképnámp kárákáre táman nkeria wa napo, tárápu kánanke-táráp lotu nap tokwae mek
wumwinkrá arakrá sér, “Devit yakámp fi mekamp Táráp warákár mware!” Aenapo, am
fárákap kokwarokia,
16 Jisasén sérrá, “Ae te amo am tárápu amwan sénap kar wae wa rape?”
Tá Jisas am fárákapan sérrá, “Yeno, ono wae wa nampono. Aeno yumo Kwaromp kar
Buk fek yak námp te, yumo nkea farákáp moi napon? Am te arakrá sénámpon: ‘Kwar
e! tárápu kánanke-táráp, tá táráp yink éntupwaromp mom fek yak námp maomp top kor
kununk-pwar napo, waráp e sakapanápono.’ ” ✡
17 Aeria mao am fárákapan pwarará taun tokwae Jerusalem younkwek akwapea némp
Betani mek am kumuruk am mek ampimpono.

Jisas sénánko yao fik yákárenámp kar Mak 11:12-14,20-24

18 Tá warko koumounek kar Jisas taun tokwae mek arákarrá mwae-páraok akwapria
maok, yae porokwe.
19 Aenánko maok, mao yao fik am akwapnámp mwae fik yak nánko, wonae fik akwapea
nke námpao maok, yao ki tank mo, pwae mwar yak. Aenánko mao am yao fikan sérrá,
“Amo te warko ki tank mo kareno.” Aerá sénánko maok, koupour kar am yao fik wae
yákáre.
20 Aenánko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákap am táman nkea kokorokoria sérrá,
“Mokopia am yao fik koupour kar yákáre námpon?”
21 Tá nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, “Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo
mér kareria anánk ninik sámp moria te, yumo fwap ono yao fikani nampnámp taknámp
mwanapon. Aeria yumo am táman saráp mono. Táte yumo mámá faonkweran sérrá,
‘Amo fárámpea solwara mek férékapae.’ Aerá sénapo te fwap tak naenámpon. ✡
22 Táte yumo méria kar toropwapria te, yumo am ankank sámp mwaria kar toropwap
nap, am ankank fwap yumo sámp mwanapon.” ✡

Jisasén ‘Amwan wa kárákáre sánk námpon’rá turunkiap kar Mak 11:27-33; Luk 20:1-8

23 Jisas lotu nap tokwae mek youmpea koumteouráp aropan kar farákáp. Aenánko
pris tokwae fákáre ntia Juda fi taokeyakáp konap arop fákáre maonámpok koropea man
kokwarokria turunkrá, “Amo te wa kárákáre sánkeanánko, mokope kárákáre fek am tére
tére napon?” ✡
24 Tá nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, “Ono kuri ono yumwan ankárankamp
ankank turunk nae. Táte yumo am kar onan farákarrá sénapo te, ono kuri yumwan
mokope kárákáre fek am tére namprá sénanampon.
25 Jono ént mek nérrá kákámp te, Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie?”
Am fárákap námoku kok sérarrá, “Táte nomo ‘Am te Kwaromp ankankono’rá sénánko
te, nomwan ‘Ae te yumo apaerá maomp kar mér morap?’rá sérantáno?

✡ **21:13:** Ais 56:7 ✡ **21:16:** Sng 8:2 ✡ **21:21:** Lu 17:6 ✡ **21:22:** Mt 7:7; Jo 14:13-14 ✡ **21:23:** Jo 2:18

26 Táte nomo ‘Aropamp ankankono’rá sér mwanámp te, waeman koumteouráp arop
Jon te profetonorá ninik napantá apápreano?” ✡
27 Aeria maok, Jisasén sérrá, “Yino te mér mo námpono.”
Táte Jisas am fárákapan sérrá, “Ono kuri am kárákáre maokamp sámpeaka am fek tére
namp te yumwan sér mono.”

Tárápyar ánánkaopweran wounáprá sénámp kar

28 Jisaso aerá séria pwarará, am pris tokwae fákáre ntia lotu taokeyakáp konap
arop fákáreran turunkrá, “Yumo te mokoprá ninik rape? Arop ankárankamp táráp
anankaopwerápao naropwaro akwapea nae-tárápan sérrá, ‘Oukoumwan amo te onomp
wain yopwar mek akwapá téreae!’
29 Aeránko am tárápao ‘Ono te mono’rá sénámpao maok, warko ninikia térerá akwap.
30 Tá warko naropwar akwapea nánae-tárápan manénkir nae-tárápan séri námpnámp
taknámp sénánko, mao sérrá, ‘Fwap tak nanampono’rá sénámpao maok, akwapá tére mo.
31 Am tárápyar te wa mokop naropwaromp ninikaok námpon?”
Tá am fárákapao sérrá, “Nae-tárápao námpon.”
Jisas am fárákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Takis sámp konap arop ntia
kokopor yupu yumwan kár-pwarará Kwaromp firáp taokeyak konámp mek yink napon.
32 Am te apae riteanápe, Jon te yumonapok koropea yumwan yae-párák kare paokop
mwanap ninik yénkép námpan maok, yumo man mér moiapono. Aeno takis sámp konap
arop fárákap ntia kokopor koumteou fárákap te waeman méri napono. Am tak nap yumo
wae nke napao maok, yumo ankwap ninik sámpea man mér moiapon.” ✡

Kwataenap arop fárákap wain yopwar taokeyakáp nap wounáp kar
Mak 12:1-12; Luk 20:9-19

33 Tá Jisas am fárákapan warko arakrá sér, “Yumo ankwap wounáp kar wawenke. Arop
ankárankamp apár tokwaerápao mao wain yopwar yimpea yumwi fek farmaea pwar.
Takia yopwar mek wain ént pumpurékamp mwanap yumwi yukuria yoroi pwarará,
taokeyak konámp aropampor nap tia pwar. Takia am yopwar arop ankwap fárákapamp
yaek sánká pwarará, arakrá sér, ‘Yumo onomp wainráp yopwar taokeyakáprá térerá
yakápenke.’ Aerá séria pwarará, mao akwapea panek ankwap némpouk yak.
34 Takia wakmwaek wae wain ki koupoukour mwanap ke fek náráp tére arop wain
yopwar mek, ampok wain ki ankwapmwaek ti-koropenkria tirá kérép.
35 Aenánko, am yopwar mek tére konap arop fárákap am tére arop éréképea ankwapan
párák porokwap, tá ankwapan yákáre porokwap pap, ankwapan yumwi fek arokopá
sumpwi pap.
36 Aenapo, am yopwar naropwar warko tére arop ankwapmwaek tirá kérép. Am
manénkir tirá kérépámp kámá-pwarará náre tae morok tirá kérép nánko, am yopwar mek
térenap arop am fárákapan kor wae manmékiri napnámp taknámp.
37 Tá wakmwaek mao námokuráp táráp sámp-kérépria am naropwar arakrá sér, ‘Am
tére arop fárákap te wae fwap onokump tárápamp kar wa mwanapon.’
38 Aenámpan maok, am yopwar mek térenap fárákap am tárápan nkea námoku kok
sérarrá, ‘Má yopwar máte am aropamp naropwaro man wakmwaek sánkantá. Nomo
koupour man sámp-wouroumpea nomo maomp yopwar ponankor sámp mwanámpon.’
39 Aeria maok, man sámpá tukupea yopwar aop fek faropea pap napon. ✡
40 Aeno yumo te apaerá ninik rap? Wakmwaek wain yopwar naropwar koropria te,
am yopwar mek térenap arop fárákapan te mokop naenámpon?”
41 Am Juda taokeyakápnap arop fárákapao Jisasén sérrá, “Mao te koropria am yopwar
mek térenap arop kwataeran momwarrá tirá wour naenámpon. Aeria am wain yopwar
ki sámp konap ke fek wain ki sánk mwanap arop ankwap firan sánk naenámpon.”

✡ **21:26:** Mt 21:46 ✡ **21:32:** Lu 7:29-30 ✡ **21:39:** Hi 13:12

42 Jisas am fárákapan sérrá, “Kareno. Ae te yumo Kwaromp Buk fek kar ará yaknámp
te mér mák napon?
‘Mámá yumwi nap ti konap arop fárákapao
far-sɨtenap te,
fwap nap woupwiramp yumwi kwapwe yak naenámpon.
Tokwae Karao am ankank nánapinámp tére
yino nke nánko, kwapwe kare kare námpono.’ ✡
43 Aenámpara, ono yumwan sénampon: Kwaro náráp firáp taokeyak konámp yiráp
yaekamp pwarokwapea ankwap fi arop yaonámp ki tanknámp fárákapan sánk
naenámpon.
44 Arop mámá yumwi yumuntuk pɨká párákap nánko te, am aropamp pourou te
fápákárápi akwap naerámpon. Táte mámá yumwi arop ankwapamp pourouk pɨká
párákapria te, am aropan fwerápea tɨri oui pap naerámpon.”
45 Pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre Jisas wounáp kar sénámp am wawia am fárákap
wae mér, am wounáp kar te nomwan sénámponrá nɨnɨk.
46 Aeria maok, am fárákap wae Jisasén sámp mwaria napao, koumteouráp aropao
Jisasén waeman méria, mao te profetonorá nɨnɨk napantá, am fárákapan apáp.

22

Yupu warámpria fɨr kékérou i konap wounáp kar

1 Jisaso am Juda taokeyakáp konap arop fárákapan wounáp kar ankwap arakrá sér,
2 “Kwaro náráp firáp taokeyak námp te kingao i konámp niampon. Maomp namoráp
yupu sámp naerianánko, toupour tokwae.
3 Mao tak naeria te manénkɨr am toupour fek apae aropan koropenkrianámpan saráp
wumwiria pwatea, wae am toupour naenámp yae fek mao náráp tére arop tirá kérép
nánko, tukupá érékép mwaria. Aenapan maok, am fárákapao monoria korop mo.
4 Aenapo warko tére arop ankwap fárákap am manénkɨr séri tarinámp arop fárákapan
éréképenkria tirá kérépria maok sérrá, ‘Yumo tukupea sérrá, “King wae náráp fɨr nánapi
námpono. Yumo wawenk! Wae náráp bulmakau ntia pourouráp nape fɨr mao fwapria
nánapia kák námpono. Kápae kare ankank te wae nánapi pwarono. Yumo am yupu
warámpnámp toupour fek koropenke.” ’
5 Aeránko maok, am tére arop fákáre tukupea am kingo sérinámp kar takrá sénapo
maok, tá am fárákapao maomp kar wa mo, pwarará turukump. Ankwap náráp yopwar
mek akwap nánko, ankwap náráp bisnis tére mek akwap.
6 Tá ankwap fárákapao am kingomp tére arop tia fupuka waeria tirá wouri pwar.
7 Aenapo maok, king yonkwae pwarámpea maomp soldia fákáre tirá kérép nánko,
tukupea am tére aropan tirá wourinap arop fárákapan ponankor yénképi pwarará, taun
méntér yaomwi poupounki pwar.
8 Aeria king warko náráp tére arop fárákapan sérrá, ‘Yupu warámp namp fekamp
toupour te wae nánapi yak námpan maok, arop fárákap ono koropenkrá sérinamp arop
fárákap te korop mwanap pwi mo, kwatae kare nape.
9 Aenámpara, yumo ankár taun mekamp mwae kɨri poro mekmwaek tukupea arop
ponankor yumo nke nap kwamp te man sénapo, onomp fɨr toupour fek koropanápono.’
10 Mao aerá sénánko, am tére arop fákáre wae turukumpia paokoprá am taun
mekamp kápae kare arop nkea kɨkɨpia maok, am arop fárákap te ankwap arop fwapnae,
ankwap te arop kwataenámp takia éréképá koropea am yupu warámpnámp toupour fek
koupoukarea nap fákeyak.

✡ **21:42:** Sng 118:22-23; 1 Pi 2:6-8

11 Koumteouráp arop ponankor wae fɨr fár mwaria tankáp napo maok, King námoku
nke naeria nap mek yoump. Mao youmpea nke nánko maok, arop ankwap te yupu
warámprá fɨr fánap ke fek yirɨmp konap waempyam * yirɨmp moitea tank.
12 Aenánko maok, Kingo man sérrá, 'Nouroup e, amo apaeritea yupu warámpnap yae
fek yirɨmp konap waempyam yirɨmp moitea mamek mank napon?' Aenánko maok, am
arop te waeman kar tákap mo tank.
13 Aenánko maok, kingo náráp tére arop fárákapan arakrá sér, 'Yumo mámá aropan pu
yae fek yarokwapea ek sɨtenapo, kɨrɨkɨp tokwae mek yakano. Aeria am kɨrɨkɨp tokwae
mek apánka waeria you kɨkɨmpia waeano.' "
14 Jisaso am wounáp kar séri pwarará, arakrá sér, "Yeno, Kwar te kápae kare arop
fárákapan takrá wumwi námpan maok, am ou mek te ankákárank arop fárákapan saráp
náráponoria nánkáráp nánko, mao náráp firáp taokeyaknámp mek korop napono."

Jisasén Sisarén takis sánk mwanap turunkiap kar

15 Farisi fákáre te, nomo Jisasén poupwekáp nánko, apae mokope kar nopok séran
wawia man kot mwanámpria tukupea námoku kok kar sérar.
16 Aeria maok, am Farisi fákárerao éréképá paokop i konap arop fákáre ntia Herotomp
arop fárákap Jisasonámpok tirá kérép napo, am fárákap tukupea Jisasén sérrá, "Tisa, yino
wae mér námpono, amo te kare kar sér i konap aropono. Am kare kar sér i konap fek
tapek maok, koumteouráp aropan Kwaro i konámp nɨnɨk yénkrá farákáp konapono. Amo
te amwan aropao nɨnɨk mwanapan apáp mo i konapono. Amo te waeman ankárankamp
pourouráp nɨnɨk fek ponankor aropan nɨnɨk i konapono.
17 Ae konapara, amo ankár yinan sérae: Amo nɨk nap te apaeno? Mosesomp loao
nomwan 'Fwap King Sisarén takis sánk mwanámpono'rá sénámp ni mo nie?"
18 Aerapo maok, Jisas am fárákapamp poupwekáp nɨnɨk wae mérámp kwamp sérrá,
"Yumo te kwekár i konap aropono. Yumo apaeritea onan poupwekáp rape?
19 Yumo onan takis mani náparamp yénképenke!" Aeránko am fárákap wae mani
sankoropá man yénkép.
20 Aenapo, mao am fárákapan turunkrá, "Am mani fek yaknámp arop wunéri ntia am
e te wampono?"
21 Aeránko, nopok am fárákapao sérrá, "Sisarompono." Aerapo, Jisas am fárákapan
sérrá, "Takanánko te, Sisaromp ankank te Sisarén sánk kip. Kwaromp ankank te yumo
ankár Kwarén sánk kip." ✡
22 Aerá sénánko, am fárákap am kar wawia kokorokoria Jisasén pwarará wae tukup.

'Sumpwinap arop te ferámpá mák mwanapon?'rá turunkiap kar
Mak 12:18-27; Luk 20:27-40

23 Am yae fek táman Sadyusi ankwap fárákap Jisasnámpok korop. Am fárákap te
'Surumpwinap arop fárákap te warko fárámp mono'rá sér i konapara, am Sadyusi fákáre
Jisasén turunk, ✡
24 "Tisa, Moseso wokwaek sérimp kar amo wae mérapono: 'Arop ankwap táráp sámp
moria sumpwi nánko te, maomp nánaerao maomp yupu kae sámpeanánko, naeramp weri
mek yak naenámp tárápu fékér naenámpon.' ✡
25 Aerá sénámp te, wokwaek yino ou mek arop fákánek mwearo yakápiapono. Aeria
maok, nae-tárápao yupu sámpea yakria sumpwi nánko, maomp fekamp táráp yak mo.
Aenánko, maomp nánaerao am yupu sámp.
26 Tá am nánaerao kor sumpwi nánko te, maomp nánaerao sámp. Ankár takrá akwapea
fákánek mwearo ponankor pwar.
27 Takia am ponankor surumpwi pwar napo, yupuao kor wae sumpwi.

---

* **22:11:** Yupu warámpnap fɨr poukwapnámp arop te arop ponankor korop napan waempyam nénk konámpono.
✡ **22:21:** Ro 13:7 ✡ **22:23:** Ap 23:8 ✡ **22:24:** Lo 25:5

28 Aenámp te amo yinan sérae: Nánkárap surumpwinap arop ferámp nap fek te, waomp
yupu yak naenámpon? Amo wae mér napono, am fákánek mwearo te ankárankamp yupu
támao tankrá akwap námpono."
29 Tá nopok Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Yumo te Kwaromp Buk
fekamp kar ntia Kwaromp kárákáreran kor mér moria yumo épépérép kar sérarapon.
30 Nánkárap sumpwi arop warko ferámp nap fek te koumteou te poumou nap mek
tankáp mono. Waeman yámar mekamp ensel fákárerao yakáp nap niamp pourouráp
yakáp mwanapon."
31 Aeria Jisas ankwap kar sérrá, "Am sumpwinap arop ferámp mwanap kar te ono
yumwan turunk nae nae: Ae te Kwaro yumwan mámá kar arakrá sénámp te nke mori
kwapono?
32 'Ono te Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwarono.' Mámá Kwar te sumpwinap
aropamp Kwar mono. Mámá Kwar te yiki yakápnap aropamp Kwarono. Am te apae
riteanápe, nomp wokwaekamp appeyaenáp Kwarént yiki yakáp napono." ✡
33 Jisas am kar séri pwaránko maok, koumteouráp arop fárákap maomp kar wawia
kokorokoriapono.

Kwaromp manénkir yaknámp lo kar
Mak 12:28-34; Luk 10:25-28

34 Am Jisas sénámp kar támao Sadyusi fákáreamp kar taokarea pap nánko, Farisi fákáre
am kar wawia koropea Jisasomp wonae fik koupoukour.
35 Aenapo am ou mek lo mérámp arop ankárankamp Jisasén mokoponrá nke nae ritea
turunk,
36 "Tisa, apae lorao ankwap loran kámákarea tokwae kar námpon?"
37 Tá Jisas nopok man sérrá, "Am te ará: 'Tokwae Kar te waráp Kwarono. Amo waráp
yonkwae kare ponankor, waráp waemp ponankor, waráp ninik ponankor, nouroup
karampo.' ✡
38 Mámá lo te mao támao tokwae karia kámákár akwap námpon.
39 Lo anánk te ankár take pourouráp aráno: 'Amo ankár waráp firáp aropan aropomp
nap te, amoku waráp pourouran aropomp i konapnámp taknámpampo.'
40 Mámá anánkaopwe lo te ponankor lo kar ntia profet fákáreramp kar am fi fek tukuri
yak námp támaono." ✡

Jisaso Farisi fákáreran 'Krais te wanono'rá turunkimp kar
Mak 12:35-37; Luk 20:41-44

41 Farisi fákáre oukoumwan koupoukour yakáp napo, Jisaso am fárákapan turunk,
42 "Yumo Kraisén te mokoprá ninik rape? Mao te wa yaknámp fi mekampono?" Tá am
fárákapao sérrá, "Devitomp fi mekampono."
43 Mao am fárákapan sérrá, "Takanánko te, apaeritea Yiki Kor Spiritao Devitén
sérimpon? Mao arakrá sér:
44 'Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sér,
"Amo onomp yae-párák mwaek tankrá akwapea
nánkár ono waráp yopor arop fákáre
waráp pu ankore mek kák tenanko,
yakáp mwanapono." ' ✡
45 Devito takrá sérimpan maok, ono yiráp kar wa nae: Devit námoku man 'Tokwae Kar'rá
sénámp te mokopia mao Devitomp fi mekamp yak námpon?"
46 Aerá sénánko maok, am fárákap te ankwap ankárankampao Jisasomp kar
pwarokwaprá sér mwarap pourou mono. Aeria maok, ankár am yae feknámpia akwap
námp te waeman apápia wakmwaek Jisasén ankwap ankank turunk mo, wae pwar.

✡ **22:32:** Kis 3:6 ✡ **22:37:** Lo 6:5 ✡ **22:40:** Wkp 19:18; Ro 13:9-10; Ga 5:14 ✡ **22:44:** Sng 110:1; Ap 2:34-35

23

Lo méria farákáp konap ntia Farisi fákárerao i konap kar

1 Wakmwaek Jisas námoku éréképá yárak i konámp arop fárákap ntia koumteouráp
aropan kar arakrá farákáp,
2 “Lo mérap arop fárákap ntia Farisi fákáre yumwan Mosesomp wokwaekamp lo karan
farákáp napono.
3 Aenapara, am yumwan sánknap kar ponankor yumo ankár wawia mántwaok kipo.
Aeno mao i konap ninik te yumo mántwaoki kwapono. Mao yumwan ‘Am karwaokenk’rá
farákáp napao maok, mao kare námoku te mántwaok mo i konapon.
4 Am fárákap te kápae kare lo kánanke-táráp kák napo, koumteouráp arop fárákap kére
tokwaeani kwapnámp am kápae sámpea ninik tokwae napan maok, am fárákap námoku
te yaewourrá ankwapmwaek kánanke sámp mo i konapono.
5 Kápae kare ankank tére mwaria nap te aropao námwan nkeanáponoria kwekárrá
paokop i konapono. Ye, am fárákap te Kwaromp kar kukumwinap yae sárak tokwae yirir
pwatea, waempyam fu fek mopor kwapwe kákea képéria paokop i konapono. ✡
6 Tá toupour fek ankár arop tokwae tankáp konap sia fek tankáp mwar kar, tá lotu nap
mek arop nke mwanap fek tankáp mwar kar i konapono.
7 Táte námwan arop ou mek ‘Gude’rá séria, e ‘Tisa’rá sérenk kar i konapono.
8 Aeno arop fárákap yumwan ‘Tisa’rá sér mwanape, mono. Ankárankamp támao maok
yiráp tisa nánko, yumo ponankor te mwearoi yakáp napon.
9 Yumo mámá apárok mapek te arop ankwapan ‘Yiráp naropwar’rá séri kwapono.
Ankárankamp kare yámar mek yak námpao maok, yiráp Naropwarono.
10 Yumo arop ankwapan ‘Arop taokeyaknámp arop’rá séri kwapono. Yiráp arop
taokeyak konámp arop te Krais ankárankampono.
11 Yiráp arop tokwae te ankár yiráp tére arop yak kuno. ✡
12 Arop, námo tokwae kar namponoria námokuráp e narek sampok nánko te, Kwaro
man apárok sámp-anámp naerámpon. Aeno arop námokuráp e apárok sámp-anámp nánko
te, Kwaro maomp e narek sampok naenámpon.” ✡

Jisaso tisa fákárean ‘Kwatae ninik nap’rá sérimp kar
Luk 11:39-42,44,52

13 Jisaso warko sérrá, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárákap ntia Farisi fákáre,
yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae
korop naeane. Yumo te koumteouráp aropao Kwaromp firáp taokeyak konámp mek
yink mwanap ménki te yumo támao nánánkári fákeyakáp napono. Yumoku kor am mek
yink mo napara, koumteouráp arop am mek yink mwaria napo, am fárákapan mwae kup
kákar napon.”
14 Tá Jisas warko sérrá, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fákáre,
yumo te kwekár i konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae
korop naeane! Yumo te kae koumteouran poupwekápria, maomp nap pouroukoup
konapono. Yumo te am yiráp kwatae ninik oupoupourrá paokoprá arop nke nap fek
Kwarén kar toropwap éri konapono. Ae konapara, nopok am fek touwe kwatae sámp
mwanapono.
15 Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárákap ntia Farisi fákáre, yumo te kwekár i
konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo
te solwara mekmwaek, tá kápae kare apárok yiráp wakmwaek paokop mwanap arop
oupourounkrá paokoprá érékép konapono. Takia napo, am arop fárákap yiráp arop
yakápria waeman yumo niamp yaomwi mek pik mwanap arop yakáp napono. Yumo
am fárákapan mákia yumonap kwatae ninik kámákarea kwatae kare kák nape.

✡ **23:5:** Mt 6:1; Kis 13:9 ✡ **23:11:** Mk 9:35; Lu 22:26 ✡ **23:12:** Snd 29:23; Lu 18:14

16 Yumo arop ankwap fárákapan mwae kup yénkép mwaria nap te yi wurumpi yaká̱p
napono! Yumo mér kip. Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo arakrá sér i
konapono: ‘Arop lotu nap tokwaeramp e séria fou sénap te kánankeno. Aeno arop am
lotu nap tokwae mekamp gol e séria fou e sénapo maok, ankár am séri námpaok tak
naenámpon.’
17 Aerá sénapan maok, yumo épépérépia yiráp yi te wuri yak námpono. Apae ankankao
tokwae kar námpon? Ae te golao tokwae kar ni, lotu nap tokwae am mek tanknámp gol
yiki kukarrá papnámp, am támao tokwae kar nie?
18 Tá yumo sérrá, ‘Arop alta séria fou e sénámp te kánankeno, aeno táte ofa séria fou e
sénap te mao ankár am séri námpaok tak naenámpono.’
19 Aerá sénapan maok, yumo te yi wuri yaká̱p napono. Apae ankankao tokwae karono?
Ae te ofa támao tokwae kar ni, alta ofa yiki kukarrá pap konámp am támao tokwae kar
nie?
20 Arop alta séria fou e sénámp te, waeman am alta ntia ankank ponankor alta
yumuntuk tank námp fek fou e sénámpono.
21 Arop lotu nap tokwae séria fou e sénámp te, waeman lotu nap ntia Kwaro námoku
lotu nap mek yak námp fek táman fou e sén-ámpon.
22 Tá arop yámar mek séria fou e sénámp te waeman Kwaromp sia ntia am arop am sia
fek tank námp fek táman fou e sénámpon. ✡
23 Yumo lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi, yumo te kwekár i konap aropono.
Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te fir mek
sirarrá fépér i konap nánákáre konámp ankank táman tia fére-sámpramp fi pir-pwararea
Kwarén ankárank fi sánk konapono. Aeno yumo tokwae kar lo yénk i konap ninik
ponankor mántwaok mo, pwar napono. Am te yae-párák kare ninikria arop yurukup,
tá aropomp i konap ninik, tá Kwarén mér i konap ninik te pwar napono. Kwarén féré-
sámpramp aopwe pirékarea sánk konap lo te pwar kwapono. Aeno mámá tokwae kar lo
fekamp ankank máte yumo ankár kare kar ménṭ téré kipo.
24 Yumo arop mwae kup yénkép mwaria nap te, yumo yi néneráp niamp nape! Yumo
te ampwae kánankeran saráp yiráp fir mek koropantá yérépe napono. Kamel tokwae te
yumo méntér fária nonkorop napon.
25 Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárákap tá yumo Farisi, yumo te kwekár i konap
aropono! Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo kap
ntia plet younkwe mwaek saráp yárár i konapono. Aeno mek te ankank pouroukoup
konap ninik ntia yumokuráp pourou fekamp ninikaok paokop napon.
26 Farisi yumo te yi néneráp̱ono. Manénkir te yumo ankár kap éntér mekmékir yáriria
yiki kwapwe nánko maok, younkwe mwaek kuri yiki kwapwe naenámpon.
27 Yumo lo mérap arop fárákap tá yumo Farisi, yumo mér kipo: Yumwan touwe kwatae
korop naeane. Yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te arop papnap apár merao
yumuntuk mopor kwapwe yak nánko, mek arop kour ntia kápae kare ankank kwatae
top pwarámpeyak námp niampono.
28 Yumo kuri taknámpi yaká̱p napono. Arop fárákapao yiráp pourouan nke napo, yae-
párák kare arop niampono. Aeno yiráp ninik mek te kwekár i konap ninik ntia lo ták-sir
konap ninikao yiráp ninik mek top pwarámpeyak námpon.” ✡

Jisaso tisa fákárean ‘Nopok touwe sámp mwanap’rá sénámp kar

29 Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárákap, tá
yumo Farisi yumo te kwekár i konap aropono! Yumo mér kipo: Yumwan touwe kwatae
korop naeane. Yumo te profet fákáreran kákap fekmwaek nap yumwi fek térerá, tá yae-
párák kare arop fárákapamp kwar yu fek mopor kwapwe kák konapono.

✡ **23:22:** Mt 5:34 ✡ **23:28:** Lu 16:15

30 Aeria yumo sérrá, ‘Yino wokwaek appenápo yakápap ke fek yakápámpanria te, yino
am profet fákáre tirá wour mo mwarámpono.’
31 Aerá sénapan maok, yumo am takrá sénap kar támao yénképrá: Yumo te profet
fákáreran tirá wouriap arop fárákapamp tárápuno. ✡
32 Yumo koupour tukupea yiráp appeyaenápoinap kwatae ninik pwi papenke!
33 Yumo te fou-tákam kwataeno! Yumo mokopia pirikimpá tukup mwanapanáp?
Kwaro yumwan waeman kotianánko, yaomwi mek tukup mwanapono. ✡
34 Aenapono yumo wawenke! Nánkár ono onomp profet ankwap fárákap, tá ninik
kourráp, tá lo yénkrá farákáp konap arop yumonapok tirá kérép nanko, yumonapok
tukup napo, yumo ankwap fárákap tirá wourrá, tá ankwap fárákapan yaopwae poroko-
pramp fek pukuprá, tá ankwap fárákapan yiráp lotu nap mek fupukrá, mak mwanape.
Aeria yumo am fárákapan ankwap taun mekamp yérépea ankwap taun mek kérép
mwanape. ✡
35 Tak napo, yae-párák kare arop fárákap apárok yakápnap arop fárákapao man tirá
wour nap te, waeman yumo támaoi napono. Am fárákapao, yae-párák kare arop fárákap
Abel feknámpia tukupea Sekaraia Berekaimp táráp am te yumo lotu nap ntia alta amore
mek faropea pap nap te, am te yiráp kwatae ninik fek támaono. ✡
36 Ono yumwan kare kar sénampon: Am fek nopok touwe kwatae te oukoumwan
yumo mámá kear fek yakápnap koumteouráp aropao sámp mwanapon.” Jisaso arakrá
sérimpon.

Jisas Jerusaleman yonkwae touwemp kar
Luk 13:34-35

37 Jisaso Jerusaleman yonkwae touweria sérrá, “Jerusalem e! Amo te profet fákáreran
tirá wour i konapono! Yumo te Kwaro yumonapok tirá kérépnámp tére aropan yumwi
fek yénképrá kák konapono. Kápae kare ke fek ono koumteouráp arop yumwan kakaruk
éntupwaro i konámpnámp yowe pwae mek wouri fákeyak nae rampan maok, yumo
monorá napon. ✡
38 Yumo wawenke! Oukoumwan yiráp némp te kwaporok yak naenámpono.
39 Ono yumwan arakrá sénampon: Yumo te warko onan nke mono, yakrá akwapea
nánkárap yumo sérrá, ‘Kwar Tokwae námokuráp e fek koropnámp arop táman warákár
tokwae námpono’rá sér mwanapon.” ✡

24

Jisaso lotu nap tokwae ‘Kwatae akwap naean’rá sénámp kar

1 Jisas lotu nap tokwae pwarará akwap nánko, mao éréképá yárak i konámp arop
fárákap koropea Jisasén, ‘Nko lotu nap tokwae mekamp nap-nap nkeae’ ria yénkép.
2 Aenapan maok, nopok mao am fárákapan arakrá sér, “Yumo am táman nkea ninik
tokwae rape? Aenapao maok, yumwan kare kar sénampon: Nánkár te yumwi ankwap,
ankwap yumwi yumuntuk tank mono. Ponankor mént worépámprá épér napo, apárok
pikrink naenámpon.” ✡

Jisas ‘Kápae kare touwe kwatae korop naean’rá sénámp kar
Mak 13:3-20; Luk 21:7-24

3 Jisas akwapea Oliv faonkwek tank nánko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákap
námoku saráp Jisasnámpok koropea sérrá, “Amo yinan sérae: Mokope ke fek am ankank
fopwar naenámpon? Apae manénkir yénkép nánko, yino amo arákarrá ék napo, mámá
apár pwar naenámp ke mér mwanámpon.”

✡ **23:31:** Ap 7:52 ✡ **23:33:** Mt 3:7 ✡ **23:34:** 1 Te 2:15 ✡ **23:35:** Stt 4:8; Hi 11:4 ✡ **23:37:** Ap 7:59 ✡ **23:39:** Sng 118:26 ✡ **24:2:** Lu 19:44

4 Nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, “Takria arop ankárankampao yumwan kwekárantáno mér kip.
5 Kápae kare arop koroprá onomp e séria sérrá, ‘Ono támao ono Kraiso nae’rá sérantáno. Arop fákáre kápae kare koumteouráp aropan kwekár mwanape. ✡
6 Yumo panek mwaekamp, wonae fik mwaekamp yorowarnap kar wa mwanapon. Yumo am kar korop nánko waria te yumo mér kip. Yumo táman korokop kwapono. Am ankank te kare korop naenámpan maok, pwarnámp yae kare te oukoumwan sikono.
7 Ankwap fi aropao ankwap fi aropént yorowar. Tá ankwap kingomp firao ankwap kingomp firan yorowar mwanapon. Tá ankwapmwaek kirikirikamp arop fárákap yae porokwe tokwae korop nánko, tá némp yérur tokwae korop naenámpon.
8 Am kápae kare ankank korop naenámp te, yupuao táráp sámp naeria manénkir touwe tokwae arokwap konámp niamp kápae kare apárok korop naenámpon.
9 Am ke fek te yumwan tia touwe nénkria yumwan tirá wour mwanape. Tá kápae kare koumteouráp arop fárákap yumwan kokwarok kare mwanape. Am te apae riteanápe, yumo onomp arop fárákap yakáp napara, yumwan tak mwarea napon. ✡
10 Am ke fek te kápae kare koumteouráp arop Kwarén mér nap pwarará, mao náráp ankwapyaenápén yopor aropamp yaek papria, námoku kuri náráp ankwapyaenápén yopor mwarea napon.
11 Tá kápae kare kwekár profet koroprá kápae kare koumteouráp aropan kwekár sérar mwanape. ✡
12 Kápae kare kwatae ninik tokwae kari akwap nánko, arop yonkwae touwe i konap ninik te wae pwar mwarea napon.
13 Aeno koumteouráp arop kárákáre yakáprá tukupea pwarnámp yae fek napo te, Kwaro man fwap warko érékép naenámpon.
14 Tá arop fárákap am Kwaro náráp firáp taokeyaknámp Kwapwe Kare Kar kápae kare apárok mwaek farákáp napo, ponankor koumteouráp arop fwap wawia napo, wakmwaek pwarnámp yae korop naenámpon.” ✡

Kwatae kare ankank korop naenámp kar
Mak 13:14-23; Luk 17:23-24

15 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér. “Tá yumo nke napo, am kwatae kare ankank wokwaek profet Danielo sérimp, am ankank lotu nap tokwae mek koropea fokopeyakea oumi pap naerámpon. (Arop mámá kar te nkea fwapia niki samp kuno.) ✡
16 Tá am ke fek te koumteouráp arop fárákap Judia mek yakáp nap te fwap yakáp mwaria te, pirikimpea faonkwek tukup mwanapono.
17 Arop náráp kaerik tank námp te warko nap mek youmpea náráp ankank sámp mono.
18 Tá arop yopwar mek yak námp te arákárrá akwapea náráp nap mekamp waempyam sámp mono.
19 Táte koumteou tárápu yakáp nap, tá táráp yink yaek fákeyakáprá mom wun nap, am fárákap te koupoutáráp nape! Mao te tére tokwae mwanape.
20 Komontok korop námp fek, tá lotunap ke fek am ankank koropantánoria, yumo ankár Kwarén kar toropwap kipo.
21 Am ke fek te kápae tokwae koropnámp kenono. Wokwaek Kwaro apár wourékam yoroimp ke fek te take pourouráp korop moimpono, tá wakmwaek kor take korop mono. ✡
22 Táte Kwaro am ke amor mek ták-pwar mo nánkoria te, koumteouráp arop ponankor moyakáp mwarapon. Aeno Kwaro koumteouráp arop fárákapan námoku nánkáráp tarinámp ninikria maok, am ke amor mek ták-pwar námpon.

✡ **24:5:** Mt 24:23-24; 1 Jo 2:18 ✡ **24:9:** Mt 10:22; Jo 16:2 ✡ **24:11:** 1 Jo 4:1 ✡ **24:14:** Mt 28:19 ✡ **24:15:** Dan 11:31 ✡ **24:21:** Dan 12:1

23 Am ke fek arop ankwapao yumwan sérrá, ‘Yumo nkenke, Krais te mapek yak námpon.’ Tá ‘Nkwampok yak námpon.’ Aerá sénapo te, yumo, kare karan mpweria méri kwapono.
24 Waeman ankwap fárákap yankarrá arakrá sér mwanape, ‘Ono te Kraisono.’ Ankwapao sérrá, ‘Ono profetono.’ Makrá poupwekáp sérar mwanape. Tá kárákáre tokwae momwar pourouráp téreria, am fek Kwaro nánkáráp tenámp koumteouráp aropamp ninik sámpá yampourou mwanape. ✡
25 Yumo wawenk! Ono tak mwanap kar táman yumwan ‘Oukoumwan mérenk’ ria séri pwar nampon.
26 Aeria am fárákapao yumwan sérrá, ‘Nkenke! Mao arop yak mo apár mek yak námp’rá sénapo te, yumo ampok tukup kwapono. Táte am fárákapao sérrá, ‘Yumo nkenke! Mao te mámá nap mek yak námp’rá sénapo te, am kar wawia méri kwapono.
27 Mékér wae tokwae yámaraoknámp mwaeknámpia, ponankor wae tákaprá akwapea yámar porokor námp mek i konámp te, nánkár wakmwaek Aropamp Táráp arákarrá ék námp fek kor taknámp naenámpon.
28 Apae ankank mákáre nánko, ampwae yákáre koropea koupoukour konapon. Taknámp niamp Aropamp Táráp yámar meknámp ék námp fek, arop ponankor am fek koupoukour mwanapon.”

Aropamp Táráp nánkár ék naenámp kar
Mak 13:24-27; Luk 21:25-28

29 Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Am kápae tokwae koropnámp ke pwar nánko, koupour kar yámar kirikip nánko, yunkao kor wae mo nánko, yámar mekamp térme mukarea apárok ékrink naenámpono. Tá yámar mekamp kárákáre kor ankankao kor wuwia wae naenámpon. ✡
30 Aenánko, am ke fek táman Aropamp Táráp korop naenámp yarápae yámar mek érik farákár nánko, kápae kare némpoukamp arop am nkea náráp pourouantá éménk mwanapon. Tá am fárákap Aropamp Táráp yámar mek narek karaok koumwe yumuntuknámp kárákáre tokwae ntia wae tokwae fek ék nánko nke mwanapon. ✡
31 Tá mao náráp ensel fákáre kárákáre fek wur fokopnámp wa nap fek tirá kérép nánko, mao apár yarápae pwar námp fek tukupea, Kwaro nánkáráp tarinámp koumteouráp arop éréképá koropea, ankár mek koupoukour mwanapon.” ✡

Yao fikan nkea mér i konap wounáp kar
Mak 13:28-31; Luk 21:29-33

32 Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Yumo te fwap yao fikan nkea mér mwanapono. Am yao yowe ént fékiria pwae pére nánko te, yumo wae méria ‘Oukoumwan te yámar kwapwe naenámp ke’rá sér i konapono.
33 Táte taknámp am ankank ponankor koropánk námp nkea, yumo fwap mér mwanapono: Aropamp Táráp korop naenámp yae wae wonae fik koropea ménki fek yak námpon.
34 Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp koumteouráp arop fárákap oukoumwan sumpwi mo napo, am ankank ponankor korop naenámpon.
35 Yámar mek ntia apár te akwapá pwar naenámpon. Aeno onomp kar te pwar mo kareno.”

‘Jisas ék naenámp yae te mér mo kareno’rá sénámp kar
Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36

✡ **24:24:** 2 Te 2:9; Yé 13:13-14 ✡ **24:29:** 2 Pi 3:10; Yé 6:2-13 ✡ **24:30:** Mt 26:64; Yé 1:7 ✡ **24:31:** 1 Ko 15:52; 1 Te 4:16

36 Jisaso warko sérrá, “Aeno arop ankárankamp am yae ntia am ke te mér mo kareno. Yámar mekamp ensel fákárerao kor mér mo, Kwaromp Tárápao kor mér mono. Kwar Naropwar námoku saráp méri yak námpon. ✡
37 Wokwaek Noa yakámp ke fek ninikiapnámp taknámp oukoumwan Aropamp Táráp arákarrá ék naenámp fek kor taknámp mwarea napon. ✡
38 Oukoumwan éntenk tokwae korop monámp ke fek te, fir fépérrá ént fépérrá, koumteou tirá takrá tukupea, Noa sip mek papárámp ke fekiapono.
39 Am fárákap te náráp pourouk sámp mwarap te nik moitea yakáprá takrá tukupapo, éntenk tokwae koropria koumteouráp arop ponankor éntao timpono. Tá taknámp Aropamp Táráp ék naenámp ke fek kor tak mwarea napon. ✡
40 Arop anánkaopwe yopwar mek tére nep te Kwaro ankwap ankárankamp warámpria, ankwap pwar naenámpon.
41 Tá yupu anánkaopwe ni yaprá yak nep te, Kwaro ankárankamp warámpria, ankwap te am fek pwar nánko yak naerámpon.
42 Ae naerámpara, yumo ankár fwapia mér kipo: Yumo te mokope ke fek yiráp Tokwae Kar ék naenámpaoean mér mono. ✡
43 Yumo ará ankankan ninik kipo: Arop nap naropwaro mokope ke fek arop koropea náráp nap mekamp ankank oukun naenámpaoeanria kumuruk amp mono, ankár yérék nánko, oukun arop te maomp nap mekamp ankank oukun mo, fwapono. ✡
44 Ae konámpara, yumo kor ankár nánapi yakáp kip. Aropamp Táráp yumo oukoumwan ék mo naenámpan mpweria nik mo pwar napo, am ke fek táman ék naenámpono.”

Kwapwe kare tére arop ntia kwatae tére aropan wounáprá sénámp kar Luk 12:41-48

45 Jisaso ankwap wounáp kar arakrá sér, “Apae tére arop kwapwe kare ninikria, maomp tére yae-párák taokeyak konámpon? Am ankank naropwar man ankwap tére aropan taokeyakria, man fir nénk naenámp ke fek nénk konámpon.
46 Aetenánko, wakmwaek am ankank naropwar arákarrá koropea am tére arop wae námoku séri pwate akwapnámp ninikaok téreanámp nke nánko, pwi yak nánko te, am tére arop támao fwap warákár tokwae konámpon.
47 Ono yumwan kare kar sénampon: Am aropan te waeman náráp ankank taokeyak naenámp arop tokwae yoroi pap naenámpon. ✡
48 Aeno am tére arop kwataeria námoku támao ninikrá, ‘Onomp arop tokwae te koupour korop mono.’
49 Aeria am énénki tére konap aropan fupukrá yárakrá, fir fárrá mánmán ént fépér i konap aropént ént fárrá mánmánrá yárak.
50 Aenánko, maomp arop tokwae am tére arop te korop mo naenámpan mpweria am tére aropao kor oukoumwan apae yae fek, apaekamp ke nánko, korop naenámpaoeanrá mér mo.
51 Aenánko am arop tokwae te koropea am tére aropan fukia man sámpea kwekár ninikaok i konap arop fárákapént páte nánko, am mek apánka waeria you kikimpia wae mwanapon.”

25

Fére-sámpramp énkénki koumteouramp wounáp kar

1 Tá Jisaso wounáp kar ankwap arakrá sér, “Nánkár am ke fek te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te fére-sámpramp énkénki koumteou niampon. Arop ankárankamp

✡ **24:36:** Ap 1:7; 1 Te 5:1-2 ✡ **24:37:** Stt 6:5-8 ✡ **24:39:** Stt 7:6-23 ✡ **24:42:** Mt 25:13 ✡ **24:43:** Yé 3:3 ✡ **24:47:** Mt 25:21,23

oukoumwan táman yupu sámp naeria koropnámp yae fek, am énkénki koumteou náráp lam tia man mwaeaok yépékia warámpá korop mwaria tukup. ✡
2 Aenapo maok, ankwap éntik te yonkwae kour mo, aeno ankwap éntik te fwap yonkwae kourráp.
3 Aeria yonkwae kour monap koumteou te lam ti-korop napao maok, wel te méntér ti-korop mo.
4 Aeno yonkwae kourráp koumteou te wae botol mek wel kéria náráp laménť tia korop.
5 Aenapo maok, am yupu wourékam sámp naenámp arop te koupour korop mo nánko, am koumteou ponankor ouwipi nánko, pampi yakáp.
6 Aenapo akwapea kumur kupuk 'Yupu sámp naenámp arop wae koropán'rá wumwi kar sérrá, 'Yumo tukupea man mwaeaok kɨkɨpia warámpá koropenke!'
7 Aerapo maok, am énkénki koumteou ponankor fápárámprá náráp lam nánap.
8 Tá yonkwae kour moráp koumteou náráp lam wel mo nánko, yonkwae kournap koumteouran sérrá, 'Yumo yinan wel ankwapmwaek sápenke. Yinomp lam torokwar naeria waeane!'
9 Aerapo maok, yonkwae kourráp koumteou nopok sérrá, 'Mono! Mámá wel te yinan kor pwi mo, tá yumwan kor pwi mono. Fwapono, yumo tukupea yumoku mwanap stua mekamp wel mani fek sámpenke.'
10 Aerá sérapo maok, am fárákap wae wel sámp mwaria stua mek tukup te. Aenapo maok, am yonkwae kouria nánapi yakápnap koumteou am yupu wourékam sámp naenámp aropént yinkea, nap mek fépérrá tankápria ménki kéri pwate.
11 Aenapo am ankwap éntik énkénki koumteou wakmwaek arári koropea sérrá, 'Tokwae Kar e, amo yinan ménki kɨk-pwarae!'
12 Aerapo maok, táte am aropao nopok sérrá, 'Yumo apae koumteou nape? Ono yumwan mér mo rae!' " ✡
13 Jisas takrá séri pwararáá, arakrá sér, "Yumo fwapia mér kip. Yumo am Aropamp Táráp ék naenámp yae ntia ke te mér mono." ✡

Tére arop yinɨnkaopweran wounápnámp kar Luk 19:11-27

14 Jisaso warko arakrá sér, "Tá ankwap te, Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te arop ankárankamp tokwae panek ankwap némpouk akwap naeria, náráp tére konap aropan wumwiria, náráp ankank ponankor am fárákapamp yaek nénk námp niampon.
15 Mao am tére arop ankákárankaomp tére mwanap kárákáre nɨnɨkria take pourouráp puri fek 'Náráp mani fákeyakáprá, am fek térenk' ria nénkria, ankwap aropan K5,000 sánk, tá ankwapan K2,000 sánk, tá ankwapan K1,000 sánk. Taki pwararáá mao wae akwap. ✡
16 Mao wae akwap tenánko, am K5,000 sámpnámp arop koupour kar térea kámákarrá warko K5,000 sámp.
17 Tá am K2,000 sámpnámp arop mao kuri térea warko kámákarrá ankwap K2,000 sámp.
18 Aeno arop K1,000 sámp námp te sámpá akwapea apár me yokoropea náráp arop tokwaeramp mani te mek wouroumptea yak.
19 Aenapo, wae kápae kare ke akwap tenánko, wakmwaek am tére arop fárákapamp arop tokwae wae arákarrá korop. Wae koropea, náráp mani nénk tarinámp am arop fárákapan yurukup naeria.
20 Aenánko maok, tá arop K5,000 sámp námp sankoropea sánkria sérrá, 'Arop Tokwae, amo onan K5,000 sáp napan ono am fek térea, warko ankwap K5,000 sámp namp má nkeae.'
21 Aeránko maok, am arop tokwaerao sérrá, 'Amo te kwapwe kare tére aropono! Amo tére kwapwe kareria tére taokeyak kwapwe napon. Amo kánanke kwarok ankank fwap

✡ **25:1:** Lu 12:35 ✡ **25:12:** Lu 13:25-27 ✡ **25:13:** Lu 12:40 ✡ **25:15:** Ro 12:6

taokeyak napara, onomp ninik te amo fwap kápae kare ankank taokeyak nanapono. Amo koropea onont warákárae.’ ✡

22 Arop ankwap K2,000 sámp námp mao kuri koropea sérrá, ‘Arop Tokwae, amo onan K2,000 sáp napono. Amo nkeae. Ono am fek térea warko K2,000 ankwap sámp nampono.’

23 Aeránko maomp arop tokwaerao man sérrá, ‘Amo te tére nap pwar moria, yae-párák kare térea napono. Amo kánanke kwarok ankank yae-párák taokeyak napara, amo fwap tokwae kar ankank poukwap nanaprá ninik nampon. Amo koropea onont warákárae.’

24 Tá K1,000 sámpnámp arop mao kuri koropea sérrá, ‘Arop Tokwae, ono wae mérampono, amo te tére poukwapá yakrá fopwaoka wae, tá amo te arop ankwapao yoroinap yopwar mekamp firan kor ti konapono. Tá ankwap aropao kwar mek ankankou yiriri tenap fekamp fir ti konapono.

25 Ae konapantá ono táman apápria waráp K1,000 má kwar mek wouroump tari nampono. Waráp mani má nkeae.’

26 Táte arop tokwaerao maomp kar pwarokwaprá sér, ‘Amo te kwatae kare tére aropono! Amo te kokwae kare aropono! Ono ankwapao yopwar yoroinap fir ti konamp, tá ankwapao kwar mek ankankou yiriri tenap mekamp fir ti konamp, amo táman mérapono.

27 Takria te amo apaeritea onomp mani beng mek pap moi napono? Ono koropea onomp K1,000 sámpria am fek kámákár námp méntér sámp nae mpupo.’

28 Aeria am arop tokwaerao am fek yakápnap arop fárákapan sérrá, ‘Ae te yumo K1,000 am pwarokwapea K10,000 sámpnámp aropan sánkenke.

29 Am te apae riteanápe, aropao ponankor ankank ankwap fwapi taokeyak nánko te, warko ankwap ankank man nénk mwanapono. Aeno táte arop ankwap ankank mo námp te, mao fákeyaknámp kánanke kwarok ankank akwapá moyak naenámpon. ✡

30 Am tére arop kwatae te ek kirikip mek far-sitenapo, am mek apánka waeria yu kikimpia arokwapano.’ ”

Aropamp Tárap ponankor arop firan yurukup naenámp kar

31 Tá Jisaso ankwap wounáp kar sérrá, “Nánkár wakmwaek Aropamp Táráp King yakea náráp ponankor ensel fákáre méntér arákarrá éknámp ke fek, mao kingo tank konámp sia king fek tank naenámpon. ✡

32 Tá ponankor arop fi mao nke námp fek wonae fik koupoukour mwanapon. Aenapo, am arop fi kuk pirékarea anánk fi pwar naenámpono. Sipsip taokeyaknámp aropao sipsip pirékarrá ankwap mwaek pwar, meme pirékarrá ankwap mwaek pwar konámp niamp naenámpon.

33 Mao te sipsip tirá yae-párák mwaek kák, meme tirá yae-mánkwan mwaek kák naenámpon.

34 Takria kingo yae-párák mwaek yakápnap arop fárákapan arakrá sér, ‘Yumwan te onomp Naropwar Kwaro warákár námpono. Yumo onomp Naropwaro náráp firáp taokeyak naenámp oukoumwan apár wourékam yoro námp fek yiráp por nánapi páte námp am sámpenke. ✡

35 Am te apae riteanápe, wokwaek ono yae-porokwe nanko, yumo onan fir sápapono. Tá ono ént nikip nanko, yumo onan ént sápapono. Ono ankwap némpouknámp korop nanko, onan yiráp nap mek warámp-sira napono.

36 Ono waempyam mo nanko, yumo onan waempyam sápapono. Ono touwe nanko, yumo onan taokeyakápi napono. Ono kalabus mek yak nanko, yumo onan koropá nkeapono.’

✡ **25:21:** Lu 16:10 ✡ **25:29:** Mk 4:25 ✡ **25:31:** Mt 16:27 ✡ **25:34:** Lu 12:32

37 Aeránko, tá yae-párák kare arop fárákap nopok maomp kar pwarokwaprá arakrá sér mwanapon: ‘Tokwae Kar, mae ke fek amo yae-porokwe napo, yino amwan fɨr sánkámpon? Tá mae ke fek amwan ént nɨkɨp nánko, yino ént sánkámpon?
38 Tá mae ke fek amo ankwap némpouknámp korop napo, yino amwan nap mek warámp-sɨrarimpon. Tá mae ke fek amo waempyam mo napo, yino amwan waempyam sánkámpon?
39 Mae ke fek yino amo touwe napo koropá amwan nke námpon, tá mae ke fek amo kalabus mek yakapo, koropá amont kar tárápparimpon?’
40 Nopok kingo man kar pwarokwaprá arakrá sénaenámpon, ‘Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo mámá kápae kare ankank onomp mapekamp e tokwae monámp nánae ankwapan takrá tére nap te, onan kor tak napon.’ ✡
41 Aeria mao am yae-mánkwan mwaek yakápnap arop fárákapan arakrá sénaenámpon, ‘Yumo te moyaká̱p mwanap arop fárákapono. Yumo onan pwarará, yumo te onomp Naropwaro Satan ntia maomp ensel fákárerampor nánapi pwatenámp torokwar mo i konámp yaomwi mek pɨkenke.
42 Am te apae riteanápe, wokwaek ono yae-porokwe nanko, yumo onan fɨr sáp moi napono. Ono ént nɨkɨp nanko, yumo ént sáp moi napono.
43 Ono ankwap némpouknámp korop nanko, yumo onan yiráp nap mek warámp moi napono. Ono waempyam mo nanko, onan waempyam sáp moi napono. Ono touwe nanko, tá ono kalabus mek yak nanko, yumo onan koropá nke moi napon.’
44 Aerá sénánko, am fárákapao kor nopok man sérrá, ‘Tokwae Kar, mae ke fek yino nke nánko, amo yae-porokwe napo, tá ént nɨkɨp nánko, tá amo ankwap némpouknámp korop napo, tá amo waempyam mo napo, tá amo touwe sámp napo, tá amo kalabus nap mek yak napo, amwan yaewour moi námpono?’
45 Tá nopok mao arakrá sénaenámpon: ‘Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo mapekamp e moráp arop ankwapan tak moi nap te, yumo onan kor tak moi napon.’
46 Aenapara, am fi arop te tukupea touwe kwatae sámpea arokwamánkrá ankár yakápá yakáp mwanapon. Aeno yae-párák kare arop te yiki yak sámpea yakápá yakáp mwanapon.”

26

Taokeyaká̱p konap arop Jisasén farop mwaria kar papap kar

1 Jisas am kar ponankor farákápea pwarará, am ke fek táman mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá,
2 “Yumo wae mérapon, Pasova fɨr fár mwanámp yae te anánk yae mwar tank námpon. Aeno tá wakmwaek Aropamp Táráp yopor aropamp yaek pap napo, am fárákapao yaopwae porokopramp fek pukup mwanapon.” ✡
3 Am ke fek táman Pris Tokwae fákáre ntia Israel fi taokeyaká̱p konap arop, pris taokeyak konámp arop tokwae Kaiafasomp nap mek koupoukour.
4 Aeria am fárákap Jisasén sámpá farop mwanámpria e-poup kar sérarrá tankáp.
5 Aeria sérrá, “Mono. Nomo kápae kare arop koupoukarrá Kwarén lotunap yae fek am ankank tak nánko, koumteouráp arop fárákap nomwan yorowarantáno.”

Yupu ankwap Jisasomp me korok sanda kwarákarimp kar
Mak 14:3-9; Jon 12:1-8

6 Jisas Betani mek wokwaek lepra touwe sámpámp arop Saimonomp nap mek yak.
7 Aenánko yupu ankárankamp mao botol kwapwe kare yumwi fekamp am mek sanda kwapwe top pwarámpeyak námp sankorop. Am sanda te mani tokwae fekampono.

✡ **25:40:** Snd 19:17; Hi 6:10 ✡ **26:2:** Kis 12:1-27; Mt 20:18

Jisaso fir fárrá tank nánko, am yupuao náráp sanda sankoropea maomp me korok kwarákár.
8 Aenánko, mao éréképá yárak i konámp arop fákáre nkea kokwarokria sérrá,
“Apaeritea mámá sanda kwaporok akwap námpono?
9 Nomo am sanda arop sánkria am fek nomo mani tokwae sámpea ankank monap arop
fárákapan nénk mwar mpupo.”
10 Jisas maomp kar wae méria man sérrá, “Yumo apaeritea mámá yupuamp ninik mek
kápae sánk rape? Mao te onan kwapwe kare ninik fek námpono.
11 Kápae kare por ankank monap arop fárákap te yumont yakáp mwanapon. Aeno ono
te yumont kápae kare por yak mono.
12 Mámá yupu am sanda onomp pourouk kwarákárámp te onan apár me mek pap
mwanapan nánap námpono. ✡
13 Ono yumwan kare kar sénampon: Ponankor kápae kare apár mekmwaek mámá
Kwapwe Kare Kar farákápria am mámá yupuraoinámp karan kor méntér farákáp napo,
arop fárákap am táman ninik mwanapon.”

Judas ‘Jisasén faropenk’ ria arop outirimp kar
Mak 14:10-11; Luk 22:3-6

14 Am ke fek táman éntér-sámpramp arop ou mekamp arop ankárankamp, maomp e te
Judas Iskariot, mao pris tokwae fákáreaonapok akwapea sérrá,
15 “Yumo onan apae ankank sáp napo, ono yiráp yaek Jisas pap nanampono?” Aeránko
maok, am fárákapao man 30 mani silva sánk.
16 Tak napo maok, am ke fek táman mao, mokope ke fek am fárákapamp yaek Jisas sánk
nanampaoeanrá mwae oupourounk.

Jisas Pasova fir fárimp kar
Mak 14:22-26; Luk 22:7-13

17 Yis Moráp Pan Fépér mwarap Yae manénkir ankárankamp yae korop námp fek, Jisaso
éréképá yárak i konámp arop fárákap koropea Jisasén turunkrá, “Amo ninik nap te yino
maok Pasova fir nánapianánko, amo Pasova fánanapono.” ✡
18 Tá mao sérrá, “Yumo taun mek tukupea ono méramp arop ankárankampan sérrá,
‘Jisaso sérrá, “Ono nanamp ke te wae wonae fik námpono. Ono onomp éréképá yárak i
konamp arop fárákapént waráp nap mek Pasova fir fánae.” ’ ”
19 Aerá séránko maok, am arop fárákap wae Jisaso sérimpaok takia Pasova fir nánapi
pwar.
20 Tá wae kumur mek am éntér-sámpramp arop fárákap éréképea méntér tankáprá fépér.
21 Am fárákap fépérrá tankápria Jisaso sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo
ou mekamp arop ankárankamp onan yopor aropamp yaek pap naerámpon.”
22 Arop ponankor am kar wawia yonkwae touweria maok, ankákárankrá turunkupria
sérrá, “Tokwae Kar e, ae te onoi kano?” Aerá sérar.
23 Aenapo mao nopok arakrá sér, “Am arop dis mek tanknámp sup mek onont pan
anámp námp te mao onanenkria outiri naenámp arop támaono. ✡
24 Tá kare Aropamp Táráp te waeman Kwaromp Buk fek sénámpaok touwe sámp
naenámpon. Aeno am arop Aropamp Tárápan yopor aropamp yaek pap námpao maok,
koupouteane! Éntupwaro man fárákap te wampwe mpupo! Mao tak námp fek waeman
touwe kwatae sámp nae-rámpon.”
25 Aeránko Judas man yopor aropamp yaek sánk naenámp mao arakrá turunk, “Tisa,
ae te onoi kano?” Tá Jisas man sérrá, “Wae amoku sénap támaono.”

Jisaso pan ntia wain ént nénkámp kar
Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1 Korin 11:23-25

✡ **26:12:** Jo 19:40 ✡ **26:17:** Kis 12:1-51 ✡ **26:23:** Sng 41:9

26 Mao fépérrá tankáp napo, Jisas pan sámpea Kwarén ‘Aesio’rá séria, mao am pan fárákapea éréképá yárak i konámp arop fárákapan nénk. Aeria mao sérrá, “Máte onomp pourouno. Yumo sámpea fárenke.” ✡
27 Tá wain éntráp kapan kor Kwarén ‘Aesio’rá séria am fárákapan nénkria sérrá, “Yumo ponankor mámá fárenke.
28 Am te onomp yiri fek kontrak yoro nampono. Ono kápae kare aropamp kwatae ninik yárári akwapanoria kwarákár na-nampono. ✡
29 Ono yumwan sénampon: Ono wain ént te warko fár mono, ankár akwapea Kwaro náráp firáp taokeyak konámp korop nánko, am mek yumont wain ént wourékam fánanampono.”
30 Takia pwarará tár ankárankamp sámpea wae ek tukupea Oliv Faonkwek tukup.

Jisaso Pitan ‘Amo námwan pwar nanap’rá sérimp kar
Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38

31 Jisas am fárákapan sérrá, “Yiráp onan mérnap te mámá kumuruk kwatae akwap naerámpon. Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Ono sipsip taokeyak konámp arop farop nanko, sipsip fákáre pirikimpea tukup mwanapon.’ ✡
32 Aeno wakmwaek ono warko fárámpea Galili mek yumwan mekia akwap nanampon.” ✡
33 Tá Pita nopok man arakrá sér, “Táte kápae kare aropamp mér kwatae akwap námpon kor, onomp mér mwar kwatae akwap mo kareno!”
34 Jisas man sérrá, “Ono amwan kare kar sénampon: Mámá kumuruk kakaruk oukoumwan fárámp mo nánko, amo yinink por sérrá, ‘Námo man te mér mono’rá sénaerapon.” ✡
35 Nopok Pita man sérrá, “Wampweno! Ono fwap amont sumpwi nanampono. Ono amwan ‘Mér mono’rá sér te mo karono!” Ponankor mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao kor ankár takrá sér.

Jisaso Getsemani yopwar mek Kwarén kar toropwapimp kar
Mak 14:32-42; Luk 22:39-46

36 Takia pwarará, Jisas am fárákapént Getsemani yopwar mek tukup. Tukupea mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá, “Yumo mapek yakápenke. Ono nkwapek youmpea kar toropwap nae.”
37 Aeria maok, mao Pita ntia Sebedimp namoráp yaworan mwar éréképea akwap. Oukoumwan te maomp ninik kápae nánko, yonkwae touwe tokwaerao man oupouroup.
38 Aenánko am fárákapan sérrá, “Ono wae sumpwi nanamp wonae fek nánko, ono yonkwae touwe tokwae rae. Yumo mapek yakáprá onont yérékrá yakápenke.” ✡
39 Aeria yoump tae morokria yimetáp mwaeknámp apárok woukouprá arakrá kar toropwap, “Onomp Ayao! Amo fwap tak naeria te, ono touwe tokwae sámp nanamp kap má sámp-sinanapon. Aeno amo onomp ninikaoki kwapono, wampweno. Amo ankár waráp ninikaok sarápampo.” ✡
40 Aeria pwarará akwapea mao éréképá yárak i konámp arop yininkaopwean nke nánko, mao pampi yakáp. Aenapo, mao Pitan sérrá, “Yumo te mokopono? Yumo onont ankárankamp ke fek yépék mwanap pourou mo nie?
41 Yumo te ankár yérékrá kar toropwapenke! Takria yumo kwatae ninik fek tukupantáno. Tá kare, yiráp ninik te, fwap tak nae ninik napan maok, yiráp pourou te kárákáre mo námpon.”

✡ **26:26:** Jo 6:54-56 ✡ **26:28:** Kis 24:8; 1 Ko 10:16 ✡ **26:31:** Jo 16:32; Sek 13:7 ✡ **26:32:** Mt 28:7 ✡ **26:34:** Mt 26:69-75 ✡ **26:38:** Jo 12:27 ✡ **26:39:** Hi 5:7-8

42 Aeria maok, mao warko anánkan youmpea arakrá kar toropwap, “Onomp Ayao!
Amo fwap mámá touwe sámp nanamp kap onan kárákár pik naenámp pourou mo nánko
te, amo waráp ninikaok nanapon.” ✡
43 Tá warko youmpea nke nánko, am arop yininkaopwe ouwipi kápae nánko pampi
yakáp.
44 Mao am fárákapan pwarará warko yininkan youmpea am manénkir kar toropwapi
námp táman warko takrá sér.
45 Warko mankea am arop fárákapan sérrá, “Yumo te oukoumwan pampria anepér
rape? Yumo nkenke! Aropamp Tárápan kwatae ninikráp aropamp yaek pap naenámp
ke te wokwae koropáne.
46 Yumo ferámp napo, nomo wae tukup mware. Arop onan yopor aropamp yaek sánk
naerianámp wokwae wonae fik koropáne.”

Judaso Jisasén yopor aropamp yaek papnámp kar
Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11

47-48 Jisas oukoumwan kar sérrá yak nánko, Judas am éntér-sámpramp arop ou mekamp
wae korop. Pris tokwae fákáre ntia Israel fi taokeyakáp konap aropao tirá kérépnap arop
ou tokwae Judasént bainatráp yao ke tia korop. Aeria Judas am fárákapan sérrá, “Yumo
nke napo, ono akwaprá man koupwiyakrá aop mukur namp te, am arop te Jisas támaono.
Yumo ankár sámp kipo.”
49 Aerá séri pwarará, koupour kar Jisasnámpok koropria sérrá, “Kumuruk, Tisa.” Aeria
mao wae man koupwiyakrá aop mukur.
50 Aenánko Jisas man sérrá, “Onomp nouroup e, amo am naeria korop nap te koupour
takae!” Aeránko maok, arop fárákap wae koroprá paokoprá Jisasomp pourouk yae paprá
wae sámp.
51 Aenapo maok, arop ankárankamp Jisasént yak námpao náráp bainat ak-sámprá pris
taokeyaknámp aropamp tére aropan woupwi kor porokwapá aop-sir. ✡
52 Aenánko Jisas man sérrá, “Bainat warko am mek norokorae! Arop ponankor bainat
fek yorowaria te, ponankor bainat fek surumpwi mwarea napono.
53 Amo te mér mori kwapono? Ono yorowar naeria te ono fwap onomp Naropwarén
turunk nanko, mao fwap onan kápae kare ensel fákáre éntér-sámpramp fi ami kámákár
akwap námp sáp naenámpono.
54 Aeno táte ono tak nanko te, Kwaromp Buk fek yaknámp kar te mokopia kare kar
naenámpon? Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Ankank ankár taknámp korop naenámpri námp
támao korop námpon.’ ”
55 Am ke fek táman Jisas am arop fákáreran sérrá, “Yumo onan sámp mwaria korop nap
te, oukunrá yorowarinámp aropan sámp mwaria ni konap niamp bainatráp yao ke tia
korop napwae! Ono kumur méntép lotu nap tokwae mek tankrá koumteouráp aropan
kar farákápamp fek te, yumo onan sámp moiapono.
56 Aeapan maok, mámá ankank ponankor yumo onan napan maok, profet fákárerao
kumwiap kar méntér pwi námpon.”
Tá mao éréképá yárak i konámp arop fárákap te waeman Jisasén pwarará pirikimpá
tukup. ✡

Jisasén kotiap kar
Mak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:12-14,19-24

57 Lo yénkrá farákáp konap arop fárákap ntia arop taokeyakáp konap arop, pris
taokeyaknámp arop Kaiafasomp nap mek koupoukour yakáp. Aenapo arop fárákap
Jisasén sámpea am nap mek warámpá tukup.

✡ **26:42:** Hi 4:15 ✡ **26:51:** Jo 18:26 ✡ **26:56:** Mt 26:31; Jo 16:32

58 Aenapo, Pita maomp wakmwaek akwap námpao maok, akwapea panek tae morok yak. Mao am Kaiafasomp nap yári tenap mek youmpea plisman fákárerént tank. Mao te Jisasén apae mokop naprá nke nae ritea yépékrá tank.

59 Pris tokwae fákáre ntia Kaunsil * fákáre arop 'Jisas te arak námp' ria yankar sénánko, am fek Jisasén farop mwaria 'Am tak naenámp arop te maeno?'rá turunkup.

60 Kápae kare arop koropea yankar sérar. Aenapan maok, am kot wanap arop fárákap te am fek Jisasén farop mwanap ankank te nke mo kare. Aenapo wakmwaek arop anánkaopwe korop.

61 Am anánkaopwerao sérrá, "Mámá arop te sérrá, 'Ono fwap Kwaromp lotu nap tokwae párámpea yinink yae fek saráp warko ti pwar nanamp'rá séri námpono.' " ✡

62 Tá pris taokeyak konámp aropao fokopeyakrá Jisasén sér, "Amo te mae kar pwarokwaprá sénape? Mámá kar amo taki naprá sénap máte mokopono?"

63 Aerámpan maok, Jisas te kar sér mo. Aenánko mao warko sérrá, "Ono amwan yiki yak konámp Kwaromp e fek turunk nampono: Amo oukoumwan narekamp fou e sérae! Amo te Krais, Kwaromp Táráp ni mo nie?" ✡

64 Nopok Jisas man sérrá, "Amo sénap támaono. Aeno ono yumwan sénampon: 'Aropamp Táráp kápae kare kárákáreráp Kwaromp yae-párák mwaek yámar mek tankea wakmwaek koumwe yumuntukia ék nánko, nke mwanapon." ✡

65 Jisas aerá sénánko, pris taokeyak konámp arop am kar wawia námokuráp waempyam pearákapria sérrá, "Mao te Kwarén wouroumprá sénámpono! Nomo apaerá arop ankwapamp kar wa mwaria wumwi mwanámpanáp? Mao waeman Kwarén wouroump sénánko, oukoumwan táman yumo wae wawi napono.

66 Aeno yiráp ninik te mokop rape?" Tá nopok am fárákapao sérrá, "Mao te waeman kwatae ninik námpono. Ankár sumpwi naenámpono." ✡

67 Aeránko oukoumwan arop fárákapao Jisasomp yimetápok atopia man porokwap. Tá ankwap fárákapao man yae kwae fek táraporeria

68 sérrá, "Amo Kraisao nap kwamp te, amoku ninikia profet kar fek sérae, amwan te wa porokwapáne?" ✡

Pita 'Jisasén mér mo nampon'rá sérimp kar
Mak 14:66-72; Luk 22:54-62; Jon 18:15-18,25-27

69 Pita am nap topok yár ménki porok youmpea tank. Aenánko am mek tére konámp yupu maomp wonae fik koropea sérrá, "Amo kuri amo Galili mekamp Jisasént yakapono."

70 Táte Pita kápae kare arop wa nap fek sérrá, "Mono! Ono te amo sénap kar am te mér mo nampono."

71 Aeria mao yár ménki wonae fik akwap naeria nánko, am mek tére konámp yupu ankwap man nkea wonae fik yakápnap koumteouráp aropan arakrá sér, "Mámá arop máte wokwaek Nasaret mekamp Jisasént yakámp aropono."

72 Tá Pita monoria warko arakrá sér, "Kare kar narekampráp, ono am arop te mér mo nampono."

73 Aeránko maok, wakmwaek tae morok arop ankwap fárákap am fek yakáp nap koropea Pitan sérrá, "Kare karono, amo te am fi mekamp aropono. Waráp kar te am fi mekamp aropamp kar niamp sénapono."

74 Oukoumwan te Pita ankár kar kárákáre fek arakrá sér, "Kare kar narekampráp, ono am arop te mér mo nampono." Takrá séri pwar nánko wae kakaruk aráp.

---

* **26:59:** 'Kaunsil': 14:55 ntia 15:1 fek kor yak námpon. "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 fekamp kware 55 fek nkeae.
✡ **26:61:** Jo 2:19-21 ✡ **26:63:** Ais 53:7 ✡ **26:64:** Dan 7:13; Mt 24:30 ✡ **26:66:** Wkp 24:16; Jo 10:33; 19:7 ✡ **26:68:** Ais 53:5

75 Aenánko Pita warko námwan Jisaso sérimp kar ninik. Mao sérrá, “Kakaruk ouk-oumwan aráp mo nánko amo yinink por onan ‘Mér mo namp’rá sénanapono.” Aerimpan ninikia Pita wae yár younkwek oukur akwapea éma waempon.

27

Jisasén warámpea Pailatonámpok tukupap kar

1 Wae takrá yakáp napo akwapea wakor nánko, pris tokwae ponankor, tá Israel fi taokeyakáp i konap arop fárákap takia Jisasén farop mwanap kar sérar.
2 Takia pwarará, am fárákapao Jisasomp yae yawor sen fek yarokwapea Gavman Tokwae Pailatonámpok sámpá tukup.

Judas sumpwimp kar
Aposel 1:18-19

3 Oukoumwan te am Jisasén arop outirinámp arop Judas te mao nke nánko, Jisasén kotria man sumpwi pap mwanap niamp. Aenapantá mao warko ankwap ninik sámpea am 30 mani silva am pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp i konap aropaonapok arákarrá sámpá akwap. ✡
4 Aeria sérrá, “Ono kwatae niniki tenae! Ono kwapwe kare aropan yopor aropamp yaek páte nanko, mao sumpwi naenámp niampáne.” Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Am te yinomp ankank mono. Amoku waráp ankankono.”
5 Aerapo maok, Judas am mani silva lotu nap tokwae mek sirarrá pwarará akwapea námoku paok fek oumpour kor fek tokoropea sumpwi yak.
6 Pris tokwae fákáre am mani silva am sámpea sérrá, “Mámáte arop sumpwi pap nap fekamp manino. Nomo lotu nap tokwae mekamp manint pap mwareano.”
7 Aeria maok, námoku kar papea fákeyakáprá, am mani fek apár kwar fekamp sospen yoro i konámp aropamp apár sámp. Aeria am arop fárákapamp ninik te “Am apár mek panekamp arop koropá yakria sumpwi nánko, am mek pap mwanámpon!”
8 Aeria maok, am apár e tákaprá ‘Yiriráp Apár’ ri papapon. Tá am e te oukoumwan taki yak námpon.
9-10 Aenámpan am te wokwaek Kwaro Profet Jeremaiamp top korént purá sérimp kar te oukoumwan take pourouráp wae korop námpon. Mao sérrá, “Arop fárákapao am 30 mani silva sámpea napo, Israel fákárerao am aropan nopok sánk mwanámpria séri tari napan, am mani fek kwar fekamp sospen yoro i konámp aropamp apár sámp mwanapon. Tokwae Karao onan arakrá sérimp niampon.” ✡

Pailato Jisasén turunkimp kar
Mak 15:1-5; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38

11 Jisasén santukupea Gavman Tokwaerao nke námp fek pwate napo, fokopeyak. Aenánko Gavman Tokwaerao man turunkrá, “Amo te Juda firamp king nie?” Tá Jisas sérrá, “Amoku támao takrá sénapono.”
12 Pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp konap arop wae man nkwakwe make kar fek kot. Aenapan maok, Jisas te nopok kar ankwap pwarokwaprá sér mo. ✡
13 Aenánko Pailato man sérrá, “Arop ponankor amwan kotria má sérarnap kar te wa mák rape?”
14 Tá Jisas nopok Pailatomp kar pwarokwaprá sér mo. Aenámpantá maok, Gavman Tokwae te ninik tokwae.

Pailato ‘Takenk’rá sénánko, Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16

✡ **27:3:** Mt 26:14-15 ✡ **27:9-10:** Sek 11:12-13 ✡ **27:12:** Ais 53:7; Mt 26:63

15 Yopwar méntép am anepérnap yae fek Gavman Tokwaerao kalabus nap mekamp
arop ankárankamp sámp-kérép konámpon. Ae konámpara, koumteouráp aropao námoku
arop ankárankamp sámp-kérépaeria maomp e sénapo, Pailato am arop táman mwar sámp-
kérép konámpono.
16 Arop ankárankamp maomp e te Barabas, arop ponankor, kwatae kare aroprá ninik i
konap yak námpono. Jisasén kot nap ke fek Barabasén kalabus nap mek páte napo yak.
17 Koumteouráp arop koupoukarrá yakáp napo, oukoumwan Pailato am fárákapan
turunkrá, "Yumo ninik nap te, ono kalabus mekamp wan yumonapok sámp-kérép
nanampono? Ono Barabasén sámp-kérép nanamp ni, Jisas 'Krais'rá sér i konap man
sámp-kérép nanamp nie?"
18 Mao te wae mér, am Juda taokeyakápnap arop fárákap te arop fárákap Jisasén
warákárrá man éntér paprá tukup napo, am táman kokwarokria man kot napon. ✡
19 Pailato arop yurukup i konámp sia fek tank nánko, maomp yupuao kar arakrá sámp-
kérép, "Amo te am yae-párák kare aropan te nkwak maki kwapono. Ono kumuruk man
yém nkea pwatea yonkwae sakáp tokwae nampono."
20 Pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp konap arop fárákap koumteouráp aropamp
ninik mek koupoump napo, am fárákapao ankár Pailatén wumwirá, 'Barabasén te sámp-
kérépae! Jisasén te faropanápono' ria wae.
21 Tá Pailato warko turunkrá, "Yumo nik nap te, mámá arop yawor te maeran sámp-
kérép nanampono?" Am fárákapao sérrá, "Barabasén sámp-kérépae!" ✡
22 Pailato am fárákapan sérrá, "Ae te 'Jisas Krais'rá sér i konap man te mokop nanam-
pono? Aeránko am fárákap ponankor sérrá, "Yaopwae porokopramp fek pukupenke!"
23 Tá Pailato sérrá, "Apae riteanono? Apae kwatae ankanki námpono?" Aeránko am
fárákap tékén kárákáre fek sérrá, "Yaopwae porokopramp fek pukupenke!"
24 Oukoumwan te Pailat ninik nánko maomp kar te ankore mek yak nánko, arop
fárákapao kar yorowar tokwae napantá, mao ént yinkipea arop fárákapao nke nap fek
yae yáária pwarará sérrá, "Máte onomp kwatae ninik mono. Táte mámá arop sumpwi
námp te yumoku napono."
25 Tá koumteouráp arop ponankor nopok sérrá, "Am te yinokunámp ankankono.
Kotria te, yinoku, tá yinomp tárápuamp pourouk korop naenámpono!"
26 Aenapantá Pailat Barabasén am fárákapaonapok sámp-kérép. Tá Jisasén maomp
soldia fákárerao ain tákáre tokoropramp paok fek Jisasomp younkwe mwaek porokwap.
Takia sámpá tukupea yaopwae porokopramp fek pukup mwaria.

Soldia fákáre Jisasén wouroumprá sériap kar
Mak 15:16-20; Jon 19:1-3

27 Gavman Tokwaeramp soldia fákáre Jisasén porokwapea pwarará Gavman Tok-
waeramp nap mek warámpá yinkea soldia ponankor man ikir yakáp.
28 Aeria man wouroumpria maok, námokuráp waempyam koupour kar worokwapea
sirarrá paokoprá, kingo yirimp konámp niamp waempyam noumouri sámpea Jisasomp
pourouk yirimpea pwar.
29 Tá wiráp paok wi moukoupea kingomp kump niampia maomp me korok yirimp. Tá
kingo sámpá tank konámp niamp yaopwae sámpea maomp yae-párák mwaekamp yaek
sánk. Aeria maomp wonae fik kwaráp torokomprá kar wouroumprá séria arakrá sér,
"Yo...! Juda firamp king e!"
30 Aeria man atopia maomp yaekamp yaopwae pwarokwaprá Jisasén me korok wiráp
paok wi yirimp tenap yumuntuk purá porokwap. ✡

✡ **27:18:** Jo 11:47-48; 12:19 ✡ **27:21:** Ap 3:14 ✡ **27:30:** Ais 50:6

31 Man wouroumprá séria pwarará, am waempyam noumouri worokwapea paprá námokuráp waempyam warko yirɨmpá pwar. Takia pwarará, waeman yaopwae porokopramp fek pukup mwaria sámpá tukup.

Soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-24

32 Mao tukupria mwaeaok Sairini mekamp arop ankárank maomp e te Saimon, man Jisasén pukup mwanap yaopwae Jisas námoku samp námp, má sampaeria wae napo, mao am kake samp.

33 Wae tukupea apár e Golgota fek am e fi te ará, “Arop Me Kor Yaknámp Apár.”

34 Aeria am fárákapao wain ént more konámp marasin méntér ouroukoupramp, touwe anámp tae morokanoria Jisasén sánk. Aenapo, mao kánanke mi námpao maok, fár mo. ✡

35 Am fárákapao wae Jisasén yaopwae porokopramp fek nil fek pukupá pwarará, maomp waempyam ankank te wa mokop sámp naenámpaoeanrá nke mwaria, satu pilairá tankáp. ✡

36 Am fárákap am fek tankáprá yépékrá tankáp.

37 Narek Jisas yépe kor páte yak námp fek kar Jisasén kotinap am arakrá kumwi: Mámáte Jisas Juda firamp Kingono.

38 Wonae fik Jisasén pukup tenap fek yorowaria ankank pouroukoup nep arop anánkaopwe, ankwap Jisasomp yae-párák mwaek, ankwap yae-mánkwan mwaekia pukupá pwar. ✡

39 Aetenapo, koumteouráp arop fárákap am mwaek tukupá koroprá te, Jisasén narek pukup tenap táman nke ko me kor párámpárrá kar wouroumprá sér.

40 Aeria sérrá, “Amo te ‘Lotu nap tokwae párámpea yinɨnk yae fek saráp ti nanamp’ ri napara, amo amoku yaewourae! Amo Kwaromp Táráp kareao nap kwamp te, yaopwae porokopramp pwarará apárok ékae!” ✡

41 Pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fárákap, tá arop taokeyakáp konap arop fárákapao kor narek Jisasén nkea arakrá wouroumprá sér,

42 “Mao te arop ankwapan yaewour i konámpao maok, námoku kare te yaewour naenámp pourou mono. ‘Námo Israel firamp King’rá sér i konámpara, yaopwae porokopramp pwarará apárok ék nánko, yino táman nkea mér mwaro.

43 Mao Kwaromp Tárápria námwan fwap mao yaewour naenámprá mérámpara, Kwaro man warákár námp kwamp te, mao fwap oukoumwan yaewourano.” ✡

44 Loan yorowaria ankank pouroukoupnep arop yawor Jisasomp wonae fek pukup tenap arop mao kuri ankár taknámp wouroumprá sér.

Jisas sumpwimp kar
Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30

45 Yámar kuk nánko kɨrɨkɨp tokwae ponankor apár oupouroupá yakrá akwapea kumur mwaek yámar yinɨnk ke nánko,

46 tá yámar yinɨnk ke námp fek táman Jisaso Kwarén tékén arakrá wumwi, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Am kar fi te arakrá sér, “Onomp Kwar e! Onomp Kwar e! Amo onan apaerá pwararape?” ✡

47 Táte, arop ankwap fárákap wonae fik foukouri yakáp nap, am kar wawia sérrá, “Mámá arop te Elaijan wumwi námpono.”

48 Aeria arop ankárankamp koupour kar akwapea yir niamp ankank sámpea top i konámp wain ént mek anámpea yaopwae fek paprá yarokwapea narek Jisasén fáranoria maomp táp mek sánk. ✡

✡ **27:34:** Sng 69:21 ✡ **27:35:** Sng 22:18 ✡ **27:38:** Ais 53:12 ✡ **27:40:** Sng 22:7; Jo 2:19 ✡ **27:43:** Sng 22:8; Jo 5:18 ✡ **27:46:** Sng 22:1 ✡ **27:48:** Jo 20:28-29

49 Aenánko maok, ankwap fárákapao sérrá, “Sɨkono! Nánkár Elaija koropea man
yaewour te mokopon nke mwaro!”
50 Aenapo maok, Jisas warko tékén wumwiria maomp waemp sámp-kéréprá sumpwi.
51 Am ke fek táman waempyam tokwaeri lotu nap tokwae fek tokorop tenap
nareknámpia pearákarrá pɨkia ankorek fu fek por-pwararea anánk mwaek peari yak.
Aenánko némp yérur tokwaeria péri tokoprá pɨkrɨnk.
52 Aenánko Kwaromp firáp kápae kare koumteouráp arop wokwaek surumpwiapo,
apár me mek kákap, am apár me kɨkɨrɨp akwapránk nánko, warko fápárámp. ✡
53 Am fárákap apár me pwarará wakmwaek Jisas warko fárámp nánko, am fárákap yiki
kor taun Jerusalem mek yink napo, kápae kare arop am fárákapan nkeapono.
54 Kepten ntia soldia fákáre mént yakáprá Jisasén yépékrá yakápap fárákap am némp
yérur nánko, koropnámp ankank táman nkea apáp tɨrɨnka wae. Aeria am fárákapao sérrá,
“Námwan kare karono! Mámá arop te Kwaromp Tárápono!”
55 Kápae kare koumteou wokwaek Jisasomp wakmwaek paokop i konap Galili
meknámp man yaewour mwaria korop nap, am koumteou fárákap panek tae morok
yakáprá tokor yakáp. ✡
56 Ankwap am ou mekamp te Makdala mekamp Maria, ankwap te Jems ntia Josepomp
éntupwar Maria, ankwap te Sebedimp tárápyaramp éntupwar.

Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar
Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42

57 Takia kumur mek Arimatea mekamp mani tokwaeráp arop maomp e te Josep, mao
korop. Mao kuri Jisasén mérnámp arop támaono.
58 Mao akwapea Pailatén turunkia Jisasomp yákáre sámp naerianánko maok, Pailato
soldia fákáreran sénánko, am yákáre sámpea Josepén sánk. ✡
59 Josep am yákáre sámpea yiki kare wupwi kor waempyam fek papea yarokwap.
60 Yarokwapea sakwapea péri kor me wourékam mao námokuráp por fourrá
youmpnámp mek pap. Aea maok, péri kor worare tokwae sámp-farfarrá koropea me fek
kéri pwar. Mao taki pwarará, wae akwap. ✡
61 Aenánko Makdala mekamp Maria ntia ankwap Maria am yupuyarao mwar yakria
am péri kor me yak námp fek tankrá tokor tank.

Soldia fákáre Jisasén pap nap fek yépékrá yakápiap kar

62 Pampia koumounek am sabat yae fek táman pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre
tukupea Pailatonámpok koupoukour.
63 Am fárákapao sérrá, “Arop Tokwae, yino am yankar sérar i konámp arop oukoumwan
yiki yakámp fek sérimp kar nɨkriano. Mao sérrá, ‘Nánkár wakmwaek yinɨnk yaek yakea
warko fárámp nanamp’rá sérimpon. ✡
64 Takria maomp éréképá yárak i konámp arop fárákap kánánkámp koropea yákáre
sámpá tukup tea koumteouráp aropan kwekárrá sérrá, ‘Mao warko fárámp námpono’rá
sérantáno. Aenapo am oukoumwan kwekárrá sénap kar am wokwaekamp kwekárrá sér
i konapan kámákár akwapantáno. Aeantáno, amo soldian sénapo, péri ménki fek kárákáre
fek kéri pwate napo, yinɨnk yae fek am fek yérékrá yakáp mwanapon.”
65 Tá am fárákapan Pailato sérrá, “Takanánko te, yumo tukupea taokeyakáp mwanap
arop éréképenke. Aeria yumo tukupea am yákáre papramp péri kor me táp kárákáre fek
kéri pwarenke.”
66 Aeránko maok, am fárákap tukupea péri kor me topok kéria pwarará, am mek yoump
tenapo nke mwanapria péri kor me táp fek táraoki pwarará, soldia ankwap fárákap am
fek yérék mwanap káká pwar.

✡ **27:52:** Kis 26:31-33; Hi 10:19-20 ✡ **27:55:** Lu 8:2-3 ✡ **27:58:** Lo 21:22-23 ✡ **27:60:** Ais 53:9 ✡ **27:63:** Mt 16:21; Jo 2:19-20

28

Jisas warko fárámpámp kar

1 Sabat yae akwapá pwar nánko, yae ankárank Sande fek yámar aok naenámp wonae
fik nánko, Makdala mekamp Maria ntia ankwap Maria am Jisasén papnap péri kor me
nke neria korop.
2 Aenepo koupour kar némp yérur tokwae nánko, Tokwae Karamp ensel yámar mek
pwarará, ékia péri me táp fek oupouroupá yaknámp yumwi worare tokwae sámp-farfarrá
akwapria am yumwi worare yumuntuk tank.
3 Maomp yimetáp te mékér wae niamp nánko, maomp waempyam te yámar mekamp
koumwe waentar niampono.
4 Aenánko soldia fákáre am táman nkea apáp tirinkrá kour me woukouria, ke
sorokwamprá wae surumpwi yakáp nap niamp pourouráp.
5 Aenapo maok, ensel am yupuyaran sérrá, “Yumo te apápi kepono? Ono wae
mér, yumo te am Jisas, arop fárákapao yaopwae porokopramp fek pukupap táman
oupourounkrá korop nepono.
6 Mao te mapek yak mono. Mao wokwaek sérimpnámp taknámp wae fárámp teane.
Yumo koropea mao ampinámp népe nkenke. ✡
7 Yumo koupour akwapea maomp éréképá yárak i konámp arop fárákapan sér kipo:
‘Mao te wae péri me meknámp fárámp tenámpono. Mao te yumwan mekia akwapea Galili
mek nánko, yumo man ampok nke mwanapon.’ ” Aerá séria yupuyaran sérrá, “Kwaro
onan, am kar séraerá sámp-kérépnámp fi támaono.” ✡
8 Tá am yupuyar te apáp nepao maok, warákár tokwaeria koupour kar péri kor me
pwarará, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan séneria fárakoprá akwap.
9 Tá Jisaso am yupuyaran mwaeaok kikipia sérrá, “Koumounek, yupuyar e!” Aeránko,
am yupuyar akwapea maomp wonae fikria puk sámpria man lotu.
10 Aenepo, Jisas am yupuyaran arakrá sér, “Yumo te apápi kepono. Yumo ak-
wapea onomp ankwapyae fákáreran, ‘Mao te “Galili mek tukupea onan ampok nke
mwanapono” ’rá sér kipo.” ✡

Soldia fákáreramp kar

11 Am yupuyar oukoumwan akwap nepo, péri kor me tápok yérékiap soldia fárákap
taun mek tukupea pris tokwae fákáreran am ankank korop námp am sérar.
12 Aenapo, pris tokwae fákáre ntia taokeyakáp konap arop fárákap námoku kar papea
fákeyakáprá séraria, am soldia fákáreran mani tokwae nénkea,
13 sérrá, “Yumo ankár ‘Yino pampi tenánko, maomp éréképá yárak i konámp arop
fárákapao kumuruk koropea maomp yákáre sámpá tukup tenap’rá sérar kipo. ✡
14 Táte Gavman Tokwae yumo am péri kor fwapia taokeyakáp monap kar mámá wa
nánko te, yino fwap man ankwap kar sénánko, yumo te fwapono.”
15 Aeria am soldia fákáre pris tokwaerao sénapaokria ‘Jisasomp firáp aropao maomp
yákáre sámpá tukup tenap’rá sérarrá, tukupea napo, oukoumwan kor am kar Judia fi mek
taki yak námpon.

Jisaso náráp éréképá yárak i konámp arop fárákapan ‘Tére kip’rá sérimp kar
Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8

16 Am mom-sámpramp arop tukupea Galili mek Jisas ‘Tukup kip’rá sérimp faonkwek
tukup.
17 Aeria maok, am fárákapao am fek Jisasén nkea man lotu. Aeapao maok, ankwap
fárákap te oukoumwan, mao te kare Jisas támaoiane? rá ninik.

✡ **28:6:** Mt 16:21 ✡ **28:7:** Mt 26:32 ✡ **28:10:** Hi 2:11 ✡ **28:13:** Mt 27:64

18 Tá Jisas am fárákapamp wonae fik koropea sérrá, “Kwaro onan mámá apár mek yaknámp ankank ntia yámar mekamp ankank ponankor taokeyak nanamp kárákáre tokwae sáp námpono.
19 Aenámpara, yumo te ankár tukupea kápae kare arop fi onomp firáp arop arárrá kák kipo. Aeria yumo am fárákapan onomp Naropwaromp e fek, tá onomp e fek, tá Yiki Kor Spiritamp e fek ént mek nérrá kák kipo.
20 Tá yumo ankár am fárákapan ono yumwan farákápnamp kar am mántwaokanáponrá farákáp kipo. Yumo fwapia wawenk: Ono fwap ponankor ke fek yumont yakrá akwapea am yae pwar námp fek nanampono.”

Mako Kumwimp Kwapwe Kare Kar
Mekia Akwapnámp Kar

Makomp e te Jon Mak. Mao te Jisaso éréképá yárak i konámp éntér-sámpramp arop ankwap mono. Maomp taun kare te Jerusalem.

Pol ntia Barnabas yárakria koumteouráp aropan Jisasomp kar farákáp nepo, Mak am arop yaworan yaewourimpon.

Jisaso pok tenánko, wakmwaek 35 yopwar niamp arake fek, Mak te Rom aropan Jisaso kwapwe kare yárakimpan mérenkria mámá kar má kumwimpon.

Rom mekamp arop fárákap te kárákáre kor ankank kwapweantá kɨkiank napo, Mako man sérrá, 'Jisas te Kwaromp kárákáre yénképnámp ankank yorororia, kárákáre fek tére námpon'rá kumwimpon.

Ént mek nérrá kák konámp Jono farákápámp kar

1 Mámá kar mámáte Kwaromp Táráp Jisas Kraisoimp Kwapwe Kare Karono.
2 Mámá manénkɨr korop námp máte profet Aisaia wokwaek kumwimp niampon. Kwaro arakrá sér:
"Wawenke! Ono onomp kar farákáp naenámp
arop ankárankamp sámp-kérép nanko,
manénkɨr mao akwapeaka
waráp por mwae kup yoroano.
3 Arop yak mo apár meknámp kar ankwap
tékén arakrá sér:
'Tokwae Karampor mwae kup yoroenke!
Mao akwap naenámp mwae kup fwapokwapenke!' " ✡
4 Kwaro séri námpnámp taknámp Jon ént mek énér i konámp arop mao te arop yak monámp apár mek akwapea maok, mao koumteouráp aropan kar farákápria sérrá, "Yumo te yiráp kwatae nɨnɨk pwararea ént mek nér napo maok, Kwaro yiráp am nɨnɨk kwatae tirá épér naenámpon." ✡
5 Aeránko maok, apár Judia mekamp koumteouráp arop ponankor, tá Jerusalem mekamp koumteouráp arop ponankor Jononámpok tukupea náráp kwatae nɨnɨk am farákáp napo maok, Jono am fárákapan ént Jordan mek nérrá kák.
6 Jon te kamel pwae fek yoroinap waempyam yirɨmpea maok, fɨr yɨpi fekamp sépér fákap. Aea maok, mao te tákár ntia yao pwae mekamp éntu éntan fárimpon.
7 Aeria maok, mao kar arakrá farákáp: "Arop ankárank onomp wakmwaek korop námp te maomp kárákáre onomp kárákáreran kwe-pwar námpon. Ono te apárok kánanke kare yak nampara, ono maomp wonae fik kwaráp torokompria maomp su fekamp paok aokorop nanamp * pourou mono.
8 Ono te yumwan ént fek nérrá kák nampono. Mao te yumwan Yiki Kor Spirit fek nérrá kák naenámpon." ✡

Jono Jisasén ént mek anámpámp kar
Matyu 3:13-17; 4:1-11; Luk 3:21-22; 4:1-13

9 Am ke fek táman maok, Jisas apár Galili mekamp Nasaret meknámp korop nánko, Jono man ént Jordan mek anámpámp.

✡ **1:3:** Ais 40:3; Mal 3:1; Lu 7:27 ✡ **1:4:** Lu 1:77; Ap 13:34 * **1:7:** Matyu 11:3 fekamp kar fi nkeampo. ✡ **1:8:** Ap 1:5

10 Aeanánko maok, ént meknámp forokor tará aokrá kárák fek fokop nánko, koupour kar narek yámar me kɨkɨr akwap nánko, nke nánko maok, Yiki Kor Spirit ant yuri niampao maonámpok ék. ✡
11 Aenko maok, yámar meknámp arop kar niamp wumwiria sérrá, “Amo te onokump táráp kare ara, ono amwan warákár tokwae nampon. Amo kwapwe kare nɨnɨk nap te, ono yonkwae kárámp nampono.” ✡

Satano Jisasén poupwekápimp kar

12 Aenko am ke fek táman, Yiki Kor Spiritao Jisasén kwar saráp mek sámp-kérép.
13 Aenko maok, mao am kwar saráp mek am mek 40 yámar yakánko maok, tá Satano koropea man poupwekáp. Mao yao pwae mekamp fɨrént yakánko maok, ensel fákáre man yaewouriapon. ✡

Jisaso Galili meknámpia térerá akwapámp kar
Matyu 4:13-22; Luk 5:1-11

14 King Herot Jonén fákapá papánko maok, Jisas distrik Galili mek koropeaka Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá yárakimp.
15 Mao sérrá, “Kwaro sérimp ke te oukoumwan te wae korop námpon. Kwaromp firáp taokeyak naenámp te wae wonae fik korop námpon. Yumo kwatae nɨnɨk pwarará Kwapwe Kare Kar má wawiaka, karenorá mérenke!” ✡

Jisaso arop yiaworaopweran sérianánko, énénki tukupap kar
Matyu 4:18-22

16 Jisaso ént aokore Galili firi pokria nke nánko maok, Saimon ntiaka Andru mwearao ént aokore mek umben sɨrarrá yak. Am arop yawor te éntékam tirá am fek mani sámp konepon.
17 Aepo maok, Jisas am arop yaworan sérrá, “Yumo te onomp wakmwaek koropenke! Ono yumwan Kwaronámpok arop éréképá korop konap yénkép nanampono.”
18 Aeránko maok, am arop yaworao kor koupour kar umben fekamp tére pwarará maomp wakmwaek akwap. ✡
19 Takia tukup tae morokria nke nánko maok, Sebedimp tárápyar Jems ntiaka Jon mwearao kor bot mek yakrá umben aompoprá fwapokwaprá yak.
20 Aepo maok, Jisaso wumwi nánko, am arop yaworao kor naropwar Sebedi ntia tére konap arop ménт bot mek yakáp napo maok pwarará, am arop yawor Jisasén éntér paprá akwap.

Jisaso arop ankwapamp pouroukamp kwatae-arop yérépemp kar
Luk 4:31-37

21 Aea maok, am fárákapao taun Kaperneam mek tukupea maok, Sabat yae fek Juda firamp lotu nap mek youmpea maok, Jisas koumteouráp aropan kar farákáp.
22 Aenko maok, am fárákapao kor maomp kar wariaka kokorokor. Mao te Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop fárákapamp kar farákáp niamp mono, ankár mér tokwaeráp aropamp kar kárákáre niamp fek am fárákapan yénkrá farákáp námpon. ✡
23 Am ke fek táman am fárákapamp lotu nap mek koropnámp arop ankwap, maomp pourouk kwatae-aropao noumpoukoupá yaknámp Jisasén tékén wumwi kar fek sérrá,
24 “Nasaret mekamp Jisas, amo yinan te apae naeria nape? Ae te amo yinan kwatae pap naeria korop rape? Ono te wae mér nampon: Amo te Kwaromp yiki kare aropono.” ✡
25 Aeránko maok, Jisas am kwatae-aropan yoporia sérrá, “Amo kari kwapono. Am arop pwarará akwapae!”

✡ **1:10:** Jo 1:32 ✡ **1:11:** Sng 2:7 ✡ **1:13:** Hi 4:15 ✡ **1:15:** Mt 3:2 ✡ **1:18:** Mt 19:27 ✡ **1:22:** Mt 7:28 ✡ **1:24:** Mk 5:7; Jo 6:69

26 Aeránko maok, am kwatae-arop am aropamp pourouk noumpoukoupá yakeanámp
te pu yae youria fépén tokwaea pwarará worokor pɨk.
27 Aenánko maok, koumteouráp arop ponankor kour me woukouria maok, am
fárákapao námoku támao sérarrá, “Máte apaenono? Máte kar wourékamono! Mámá arop
máte kárákáre kourono! Aenámpara, mao am kwatae-aropan kar sénánko, am fárákapao
maomp kar wawi konapono!”
28 Aenánko maok, maoinámp kar Galili mekamp arop fi am ponankor am kar koupour
yárak nánko wawia pwi napon.

Jisaso Pitamp yupuramp éntupwar touwe fwapi papámp kar Matyu 8:14-17; Luk 4:38-41

29 Am fákárerao lotu nap meknámp youmpea ek tukup. Tukupea maok, koupour
Saimon ntiaka Andrump nap mek yoump. Tá Jems ntiaka Jon méntér akwap.
30 Aeapo maok, Saimonomp yupuramp éntupwar kákánar fek pourou touwe fokornámp
touwe sámpea amp. Aenko maok, koupour Jisasén ‘Touwean’rá sér.
31 Aeapo maok, Jisaso maonámpok youmpea man yaek sámpea papánko maok, am
pourou touwe fokornámp touwe am worokor pɨkánko maok, mao fárámpea am fárákapao
fár mwanap fɨr yankapámpon.

Jisaso kápae kare touwenap arop fwaprá kákámp kar Matyu 8:16-17; Luk 4:40-41

32 Takia maok, kumuran yámar porokor nánko, † ankwap fárákap touwenap
arop éréképeaka maonámpok korop. Aeria maok, koumteouráp aropan kwatae-arop
noumpoukoupea yaknámp fárákapan kor éréképá korop. ✡
33 Aeria maok, am taun mekamp koumteouráp arop ponankor koropeaka am nap
topok koupoukour.
34 Aeapo maok, Jisaso koumteouráp arop kápae kare nkwakwe make touwe sámpá
yakáp napan fwapokwap. Aeria maok, am fárákapamp pouroukamp kwatae-arop
kápae kare yéréperá kérép. Aemantá maok, am kwatae-aropao kor mao te wanonorá
mérapantá maok, mao am fárákapan ‘Kar sérari kwapono’ ria maok, fou e séri pwar. ✡

Jisas apár Galili mek térerá yáraknámp kar Luk 4:42-44

35 Koumounek kar oukoumwan kɨrɨkɨp yak námp mek, Jisas fárámpeaka oukur tará
apárok arop yak mo nap fek akwapea námoku mwar am fek yakrá Kwarén kar toropwap.
✡
36 Aenánko maok, tá wakmwaek Saimon ntia maomp ankwapyaenáp fárákap tukupea
Jisasén nke.
37 Am fárákap man nkea maok, sérrá, “Ponankor koumteouráp arop amwan
oupourounk nape.”
38 Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Ae te wampweno. Nomo wonae fik
mwaekamp némp-némp paokoprá tukup mwaro. Ono am fárákapan kor kar farákáp
nanampria am táman ono korop nampono.”
39 Aea maok, mao am apár Galili mekamp ponankor némpoukmwaek yárakria maok, am
arop firamp lotu nap mek am fárákapan kar farákáprá yárak. Aeria maok, kwatae-arop
yéréperá kérépámpon. ✡

Jisas lepra touweráp aropan fwapi papámp kar Matyu 8:1-4; Luk 5:12-16

---

† **1:32:** Yámar porokor námp fek, Sabat yae pwar námpara, (Ves 21 fek nkeae.) koumteouráp arop fwap panek mwaek paokop mwanapon. Ae mwanapara, arop ankwap fárákap náráp touwenap arop fákáreran éréképea Jisasnámpok tukup napon. “Juda Tére konap Nɨnɨk” Buk 2 fekamp kware 72 fek nkeae. ✡ **1:32:** Mt 4:24 ✡ **1:34:** Mk 3:11-12; Ap 16:17-18 ✡ **1:35:** Mt 14:23; Lu 5:16 ✡ **1:39:** Mt 4:23-25

40 Aenko maok, lepra arop ankárankamp maonámpok koropea maok, kwaráp torokompria man koupoute kar sérrá, “Jisas, amo tak naeria nap kwamp te, onan fwapi pap napo, onomp pourou fwap yiki kukur naenámpon.”
41 Aeránko maok, Jisaso man aropompria maok, maonámpok nárákarrá maomp pourouk yae papria sérrá, “Onomp ninik te waráp touwe wae pwar nánko, amo fwapi yakae.”
42 Aeránko maok, am fek táman am lepra touwe wae pwar nánko, mao wae kwapwe kare yak.
43-44 Jisaso man kar kárákáre fek arakrá sér, “Amo te mámá ankank waráp pourouk korop námp máte, arop ankwapan séri kwapono. Amo akwapea prisén waráp pourou yénképria maok, Moseso sérimpnámp waráp lepra touwe fwapnámp ofa sánkampo. Aenapo maok, arop nkea waráp touwe wae pwar námp mér mwanapono.” Aerá séria pwararáa, man sámp-kérép. ✡
45 Aerá séránko, akwapámpao maok, koumteouráp aropan am kar farákápria maok, kápae kare némpoukmwaek farákáp. Aemantá maok, Jisaso kor, taun mek akwap nanko, koumteouráp arop kápae kare námwan koropá ikirantánoria akwap mo. Mao te ankár am arop yak mo nap fek am fek saráp yak nánko maok, koumteouráp arop némp-némp ponankor maonámpok korop. ✡

2

Jisaso arop ankwap pu yae surumpwi tanknámp fwapi papámp kar

1 Aea maok, ankwap kumuruk Jisas warko taun Kaperneam mek arákarrá akwapeaka, nap mek yak. Aenánko maok, koumteouráp aropao, mao nap mek yakánrá sénap kar wa.
2 Aeria maok, kápae kare koumteouráp arop koropea nap mek néntépapo, am nap te wae fákapánko maok, táte ménki fek mwaek kor népe yak mo. Aenánko maok, mao am fárákapan kar farákáp.
3 Aenánko maok, arop ankwap maomp kour ponankor surumpwi yaknámp, arop yiaworaopwerao sunkwiar mek papea Jisasnámpok sankorop.
4 Sankoropea maok, nkeapo am fek te koumteouráp arop néntépa waeapo maok, am Jisasomp wonae fik sayink mwanap pourou mo. Aenámpantá maok, am arop kakapea nap yumuntuk pokea maok, nap oupouroup tenap ankank keakapea am meknámp am arop sunkwiar paok fek tokoropea, yaek fákeyakáprá ér-popwarrá pikia Jisasomp wonae fik pap.
5 Aenapo, Jisaso am fárákapao man mérnap nkea maok, am touwenámp arop táman sérrá, “Táráp e! Ono waráp kwatae ninik te wae sámp-sinampono.” ✡
6 Aeránko maok, am nap mek tankápnap Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop ankwap fárákap náráp ninik mek arakrá ninik,
7 “Am arop te apaeritea takrá séri námpon? Mao am kar sénámp te Kwarén ér-pwar námp nie? Arop ankwap ankárankampao kwatae ninik tirá épér naenámp pourou mono. Am te Kwar ankárankao saráp maok tak i konámpono.” ✡
8 Aerapo maok, Jisas koupour kar am fárákapamp ninik wae méria maok, arakrá turunk, “Apaeritea yumo takrá ninik napono?
9 Ono mokope kar fwap pwi yaknámp sénanampon? Ae te ono sérrá, ‘Ono waráp kwatae ninik sámp-sitenamp’rá sénamp támao fwap pwi yak námp ni? Tá ono sérrá, ‘Amo fárámprá waráp am fek ampinap ankank sámpea akwapae’rá sénamp támao fwap pwi yak námp nie?
10 Aeno ono nik namp te yumo ankár arakrá mérenkria nampon: Aropamp Táráp Kwaro man, mámá apár fek takaeria kárákáre sánkeanánko, am fek mao fwap aropamp

✡ **1:43-44:** Wkp 14:1-4 ✡ **1:45:** Mk 7:36 ✡ **2:5:** Lu 7:48 ✡ **2:7:** Jop 14:4; Ais 43:25; 1 Jo 1:9

kwatae ninik tirá épér naenámpon.” Aerá séri pwararáma ok, am kour surumpwi yaknámp aropan sérrá,
11 “Ono amwan sér rae: Amo fárámpea waráp ampinap ankank sámpea amokuráp nap
mek akwapae!”
12 Aeránko maok, mao fárámprá am koumteouráp aropao nke nap fek koupour náráp
amp i konámp ankank sámpea akwap. Aenánko maok, arop ponankor kokorokoria
maok, Kwaromp e sakapria arakrá sér, “Wokwaek kar yino te make ankank nke
moimpon!” ✡

Jisaso Livain warámpámp kar Matyu 9:9-13; Luk 5:27-32

13 Takia pwararáma, Jisaso warko ént aokore yaknámp mwaek akwap nánko maok,
koumteouráp arop kápae kare maonámpok korop napo maok, mao Kwaromp kar am
fárákapan farákáp.
14 Aea maok, mao akwapea nke nánko, Alfiusomp táráp Livai takis sámp konap nap
mek tank. Tank nánko maok, Jisaso man sérrá, “Onomp wakmwaek koropae.” Aeránko
maok, mao kor fárámprá maomp wakmwaek akwap.
15 Wakmwaek Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fákárerént Livaimp nap
mek tankáprá fépér. Aenapo maok, kápae kare takis sámp konap arop, tá aropao
‘Kwatae ninikráp arop’rá sér i konap am arop fárákap Jisas apaean nke mwaria maomp
wakmwaek paokop nap, am ankwap fárákap énénki tankáprá fépér.
16 Tá lo yénkrá farákáp konap Farisi fákárerao nkeapo maok, Jisaso takis sámp konap
arop, tá kwatae ninikráp arop makia ménta tankáprá fépérapo maok, am fárákapao Jisas
éréképea yárakinámp fákáreran sérrá, “Mao te apaeritea am takis sámp konap arop ntia
kwatae ninikráp aropént tankrá fánámpon?” ✡
17 Aerapo maok, Jisas wawia mao am fárákapan sérrá, “Touwe fwapnap arop te dok-
tanámpok tukup mo i konapon. Touwenap aropao saráp doktanámpok tukup konapono.
Taknámp ono ék namp te, námo yae-párák kare ninikrápao namprá ninknap aropan te
mono. Arop námo kwatae ninikrápao namprá ninknap aropan wumwia érékép naeria
ék nampono.” ✡

Fir wuri konap kar Matyu 9:14-17; Luk 5:33-39

18 Ankwap ke fek Jono éréképá yárak i konámp arop, tá Farisi fákárerao kor Kwarén kar
toropwap mwaria fir wuri napo maok, ankwap fárákap koropea Jisasén arakrá turunk,
“Jono éréképá yárak i konámp arop fákáre ntia Farisi fákárerao kor Kwarén kar toropwap
mwaria te fir wuri konapono. Aeno amo éréképá yárak i konap arop fákárerao fir wuri
mo i konap te apaeritea napon?”
19 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan wounáp kar sérrá, “Arop ankárankamp yupu sámp
naerianámp oukoumwan yak námp fek te, maomp nouroup fwap fir wuri konap nie?
Mono! Am arop yupu sámp naerianámp oukoumwan am nouroup aropént yak námp
fek te fir wuri mo i konapono. ✡
20 Aeno nánkár wakmwaek am yupu sámp naerianámp aropan sámpá tukup tenapo
maok, maomp nouroup arop yonkwae touweria fir wuri mwanapono.
21 Arop te wourékam waempyam fákáre sámpeaka waempyam épi me fek paprá
aomp mo i konámpon. Táte mao tak nánko te, am waempyam wourékam támao épi
waempyaman nikir nánko, warko pearákár tokwae naerámpon.
22 Arop te meme yipi fekamp botol épi mek te wain wourékam * kér mo i konapono.
Aeno am mek kérapo te, wainao am meme yipi fekamp botol am te fápárákápi papria

---

✡ **2:12:** Mt 9:33 ✡ **2:16:** Mt 11:19; Lu 15:1-2 ✡ **2:17:** Lu 19:10; 1 Ti 1:15 ✡ **2:19:** Jo 3:29 * **2:22:** Matyu 9:16 fekamp kar fi nkeae.

wain ént kwarákár naeria námpon. Aeria am wain ntia meme yɨpi fekamp botol épi te énénkér kwatae akwap neria nepon. Aeno arop te ankár wain wourékam te meme yɨpi wourékam fekamp botol mek kér i konapono." ✡

Sabat yae fek tére mo i konap kar
Matyu 12:1-8; Luk 6:1-5

23 Ankwap Sabat fek Jisas ntiaka ménт paokop i konap arop wit yoroi tenap yop-waraok tukup. Tukupea maok, Jisasomp fákáre am wit ankwapmwaek fár mwanámpria kánánkápapo maok, ✡
24 tá Farisi fákárerao Jisasén sérrá, "Wae! Am te Sabat yae fek kákánk i konap te apaerá tére napono?"
25 Aerapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, "Ae te yumo wokwaek Devitoimp kar buk fek yak námp te nke mori kwapono? Ono sénamp te am ke fek Devit ntia maomp arop fárákap ankank mo nánko yae-porokwe napono.
26 Abiatar pris taokeyak konámp arop yaknámp ke fek, Devito Kwaromp Nap mek youmpea, pan Kwaro éntér sɨnámp mwaek am fek páte nap fária maok, náráp ménт koropnap aropan kor ankwapmwaek nénkámpon. Am pan te fouara, pris fákáreao saráp fépér i konapan nimpon." ✡
27 Jisaso am fárákapan ankwap kar sérrá, "Kwar te, Sabat yaeran yaewour naenámpria arop yoro mono. Sabat yae te arop anepér mwanap yaewour naenámpria pap námpon. ✡
28 Aenámpara, Aropamp Táráp te mao námoku Sabat yaeran kor poukwap námpon."

3

Sabat yae fek Jisaso yae yonkwaenámp arop fwapi papámp kar

1 Jisaso warko lotu nap mek yoump nánko maok, arop ankárank yae yonkwae yak námp am mek yak.
2 Aenánko maok, am Farisi fárákap támao Jisasén, mao te Mosesomp lo ták-pwararea Sabat yae fek am arop fwapi pap te mokopean nkea man kot mwaria yépékrá yakáp. ✡
3 Aeapo maok, mao am yae ankwapmwaek yonkwae yaknámp aropan sérrá, "Amo koropae!" Aenánko am arop te koropea kuk fokopeyak.
4 Aenko maok, mao am fákáreran sér, "Lo te nomo tére mo i konámp sabat yae fek 'Apaenk'rá sénámpon? Ae te nomo arop ankwapan yaewour mwanámp ni, ankwapan kwatae pap mwanámp nie? Ae te nomo te arop yaewour nánko yiki yak naenámp ni, porokwapá pap mwanámp nie?" Aerá sénánko maok, am fárákapao kor kar sér mo.
5 Aeapo maok, Jisaso fokopeyakrá énounkouprá yakea am fárákap te aropan yonkwae touwe mono, loan saráp nɨnɨk kárákáre napo, am táman nkea yopor yonkwae pwarámpao maok, yonkwae touwe méntér. Aeria maok, Jisaso am yae yonkwaenámp aropan sérrá, "Waráp yae kor ékékérae." Aeránko maok, mao yae ékékéránko maok, maomp yae warko fwap. ✡
6 Aenánko maok, táte Farisi fákáre koupour ferámprá lotu nap pwarará tukupea Herotomp arop fákárerént tapokwapea Jisasén farop mwanámpria kar sérar. ✡

Kápae kare koumteouráp arop ént aokore fik koupoukourap kar

7 Jisas námoku éréképá yárak i konámp aropént am taun pwarará ént aokore Galili fik tukupapo maok, koumteouráp aropao kor méntér tukup.
8 Am arop fi te distrik Galili mekamp, tá distrik Judia mekamp, tá taun Jerusalem mekamp, distrik Idumea mekamp, ént Jordan nkwamwaek fi mwaekamp, tá taun Tair

---

✡ **2:22:** Mt 9:16-17; Lu 5:36-39; 1 Ko 10:21; 2 Ko 6:16 ✡ **2:23:** Lo 23:25 ✡ **2:26:** 1 Sml 21:1-6 ✡ **2:27:** Lo 5:14
✡ **3:2:** Lu 13:14 ✡ **3:5:** Mt 9:13 ✡ **3:6:** Mt 22:15-16

ntiaka Saidon mek mwaekamp arop fi kápae kare támao Jisaso térenámp kar wawia maok, maonámpok korop.
9 Aeapo maok, Jisaso námoku éréképá yárak i konámp aropan sérrá, “Arop kápae kare koropea onan ɨkɨr mwanape. Ae mwarea napara, yumo onompor bot sankoropea wonae fik nánapi fákeyakáp napo, ono am mek korokwap nanampono.”
10 Am te wokwaek kápae kare koumteouráp aropan touwe fwapokwaprá kák tenámpantá maok, kápae kare arop fi námwan fwapi papanoria maomp pourouk yae pap mwaria koropea maomp wonae fik koupoukour.
11 Aenapo maok, am arop pourouk woukouri yakápnámp kwatae-arop fárákap man nkeria te, kwaráp torokomprá tékén wumwi kar fek ‘Amo te Kwaromp Táráp’rá sér i konapono.
12 Aenapo, mao am fárákapan ‘Námo te wanonorá séri kwapono’ ria tae fek sér.

Jisaso éntér-sámpramp arop ‘Aposel’ yoroi káknámp kar
Matyu 10:1-4; Luk 6:12-16

13 Jisaso am arop ou pwarará námoku mwar faonkwek pokea maok, arop ankwap fárákap maonámpok korop mwanap sénaeria, ponankor wumwi nánko, korop.
14 Am arop ou mekamp éntér-sámpramp arop nánkárápea ‘Aposel’rá sérianánko, am fárákap méntér yakáp napo, mao te am fárákapan Kwaromp kar farákápenkria tirá kérép,
15 tá Kwatae-arop tirá kérép mwanap kárákáre nénk nanampria námpon. ✡
16 Am éntér-sámpramp aropamp e te ará: Saimonén ankwap e ‘Pita’rá sér. ✡
17 Tá Sebedimp táráp Jems ntia maomp nánae Jonén man kor ankwap e ‘Boanerges’ ri pap. Am e fi te ‘Oukurérao párákapnámp niamp arop’rá sénapono. ✡
18 Tá Andru ntia Filip, tá Bartolomyu, tá Matyu, tá Tomas ntia Jems Alfiusomp táráp, tá Tadius, tá Saimon te Selot pati * mekamp,
19 tá Judas Iskariot mao te nánkár Jisasénenkria outɨri naenámp aropono.

‘Jisas Belsebulént tére námp’rá sénap kar
Matyu 12:22-37; Luk 11:14-23

20 Jisaso akwapea nap mekánko maok, tá kápae kare koumteouráp arop koropea warko koupoukourapo maok, táte Jisas ntia mao éréképá yáraknámp fárákap mao tankáprá fár mwanap ke te yak mo. ✡
21 Aenko maok, táte námokuráp kar nánaeounáp Jisas takrá tére námp wawia maok, mao te épépérépri kanrá warámp mwaria korop. ✡
22 Lo mérnap arop Jerusalem meknámp korop. Koropea maok, arakrá sér, “Belsebul Jisasént yak námpon.” Tá “Mao te kwatae-arop poukwap konámp Belsebulomp kárákáre fek am kwatae-arop fákáre yéréperá kérép námpon.” ✡
23 Jisaso am fákáreran wonae fik koropenkria maok, mao am fárákapan wounáp kar arakrá sér, “Satan te mokopia Satan yéréperá kérép naenámpon?
24 Arop ankárankamp firao kuk pɨrékarea nonopok yorowar nep te, am arop fi fwapi kárákáre yak naenámp pourou mono.
25 Tá ankárankamp nap mekamp aropao yorowaria te, am nap mekamp arop te fwapi tankáp mono.
26 Tá Satan poukeyak námp mekamp ankwap-ankwap fákáre nonopok yorowaria te, am fi pɨpɨrɨkɨr tukup napo te, mao kor kárákáre yak mono, pwar naerámpon.
27 Arop ankárankao kárákáre kor aropamp nap mek ankank pouroukoup naeria te, kwaporok yoump mo i konámp nie? Mao te am taenámp aropanénkɨr sámpea

✡ **3:15:** Lu 9:1 ✡ **3:16:** Jo 1:42 ✡ **3:17:** Lu 9:54 * **3:18:** ‘Selot pati’ arop fárákap te Rom firao Juda firan poukwap te monoria kákánk i konap arop fárákapono. ✡ **3:20:** Mk 6:31 ✡ **3:21:** Jo 10:20 ✡ **3:22:** Mt 9:34

yarokwapea pátea maok, am aropamp nap mekamp ankank ponankor ti konámpono. ✡
28 Ono te yumwan waeman kare sér rae: Kwar te koumteouráp aropamp ponankor kwatae ninik ntia ponankor wouroump kar sér i konap te fwap tirá épér naenámpon.
29 Aeno aropao Yiki Kor Spiritan wouroump sénámp te, Kwar te maomp am wouroump sérinámp kwatae ninik te sámp-sir mono. Oukoumwan, tá nánkár wakmwaek kor am ninik kwatae te ankár taki yaká yak naerámpon."
30 (Am fárákapao 'Kwatae-arop man noumpoukoupeyak námp'rá sénapantá, Jisaso makrá sénámpono.) ✡

Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp koropnap kar
Matyu 12:46-50; Luk 8:19-21

31 Am ke fek táman, Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp Jisasnámpok korop. Koropea ek yakáprá 'Mao mankano'rá sér. ✡
32 Aeapo maok, koumteouráp arop kápae kare man ko-sitea tankáprá maok, man arakrá sér, "Amo wawae! Waráp éntupwar ntia waráp nánaeounáp ek yakáprá amwan wumwi nape."
33 Aenapo maok, mao am kar pwarokwaprá arakrá sér, "Wa onomp éntupwar ntia onomp nánaenono?"
34 Aeria maok, koumteouráp arop tankáp nap táman yénkrá sérrá maok, "Nkenke! Onomp éntupwar ntiaka onomp nánaeou tárápu te mámánono.
35 Apae koumteouráp aropao Kwaromp ninikaok yárak námp te, mao támao maok onomp nánae, tá onomp antáp, tá onomp éntupwarono." ✡

4

Ankankou épérnap wounáp kar

1 Jisaso warko ént aokore Galili fik akwapea koumteouráp aropan Kwaromp kar yénkrá farákáp. Aeria maok, koumteouráp arop kápae kare koropea koupoukour napantá maok, mao ént mek tanknámp bot mek pokea tank. Aenánko, ponankor koumteouráp arop am ént fik táman néntép.
2 Aeria maok, mao am fárákapan kápae kare wounáp kar farákápria am fárákapan arakrá sér,
3 "Ono kar sénae. Yumo wawenke. Arop ankárankao akwapeaka yopwaraok ankankou yirir.
4 Am te épér nánko maok, ou ankwapmwaek pikia mwaeaok tankáp. Aenámp te, antao koropea fépér.
5 Tá ankwapmwaek yumwi tokwae ankore mek yak nánko, kwar worare fek yu-muntuk yak námp mek piká tank. Aenámp te, am te wae koupour páre kwapwe námpao maok,
6 arák yumwi fek tikipeyak nánko, yámar yokwapria, am ankankou páre yonkwae pap nánko, yákáre námpono.
7 Tá ankankou ankwapmwaek paok wi ou mek piká tank nánko maok, am paok wi páre támao am páreran woukoupea pap. Aenánko maok, yao ki tank mo.
8 Aeno ankankou ankwapmwaek kwar émi kwapwe kare mek pik námp te, kwapwe kare párea tokwaeria maok, wae ki tankria maok, ankwap aopwe 30 tank, táte ankwap aopwe 60 tank, tá ankwap aopwe 100 tank."
9 Makrá séri pwarará, Jisaso am fárákapan sérrá, "Arop woupwiráp te má kar má fwapia wa kuno."

✡ **3:27:** 1 Jo 3:8 ✡ **3:30:** Hi 6:4-6 ✡ **3:31:** Mk 6:3 ✡ **3:35:** Jo 15:14

Jisaso wounáprá sénámp kar fi Matyu 13:10-17; Luk 8:9-10

10 Wakmwaek Jisas námoku nápar yak. Aenko maok, am arop éntér-sámpramp, tá ankwap fárákap Jisasént yakáp napao kor man wounáp kar táman turunk.
11 Tá mao am fárákapan sérrá, “Kwar te maomp fákáreran taokeyaknámpamp mek-wouroumpeyaknámp kar fi kor yumwan wae yénkép námpono. Aeno am arop kwaporok yakáp nap te, wounáp karan saráp wawi konapono. ✡
12 Aenapara,
‘Am te wae énounkoupapan maok,
am ankank te ankwap wuri nke mo,
tá kar te wa napan maok,
am fi te fwapia mér mono.
Aenapara, am fárákapao Kwaronámpok tukup napo,
Mao am fárákapamp kwatae nɨnɨk
tirá épérantáno.’ ” ✡

Am ankankou wounáprá sénámp kar fi Matyu 13:18-23; Luk 8:9-15

13 Tá Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo mámá wounáp kar te mér mo nap nie? Ae te yumo ponankor ankwap wounáp kar mokopia mér mwanapon?
14 Am arop ankankou yoro námp te Kwaromp karan yoro námpon.
15 Tá kar mwaeaok pɨká párákap námp te, koumteouráp aropao kar wa napan maok, am ke fek táman Satan koroprá am Kwaromp kar am fárákapamp nɨnɨk mek yak námp ti-akwap konámpan sénámpon.
16 Tá koumteouráp arop ankwap fárákap am te ankankou apár yumwi kor tárankápnámp mek pɨk námp niamp námp te, am fárákapao kar wawia koupour sámpria maok, am táman warákár.
17 Aenapao maok, am fárákapao Kwaromp kar te nɨnɨk mek sámpá yak mo. Aenapo, arák mek pɨk monámp taknámp, wakmwaek arop ankwap fárákapao Kwaromp kar sámpá anámprá paprá, am koumteouráp aropan nkwakwe make kar sénapo, am fárákapao koupour Kwaromp kar pwar napon. ✡
18 Tá koumteouráp arop ankwap fárákap te ankankou paok wi mek kuk pɨká tank námp niamp taknámp, am fárákap te kar wa napao maok,
19 tá apárokamp ankankan nɨnɨk kápae kare, mani tokwaeantá nɨnɨkrá paokopria maok, tá nkwakwe make ankankantá kɨkiankrá paokoprá, mak napo maok, am ankankao Kwaromp kar oupouri pap. Taknámp arop te maomp nɨnɨk mek te ki tank mono. ✡
20 Aeno ankankou ankwapmwaek kwar émi kwapwe mek pɨká tankria páreanámp te, ki tankria ankwap 30 tank, ankwap 60 tank, ankwap 100 tank. Aenámp te, koumteouráp arop ankwap fárákap kar wawia sámpea nɨki paokop napan sénámpon.”

Lam pounkouroupea pap konap wounáp kar Luk 8:16-18

21 Jisaso ankwap kar am fárákapan sérrá, “Ae te arop lam sámpea korop námp te, baket mek pap konámp nie? Tá kákánar ankore mek pap konámp nie? Mono. Mao te narek kákánar fek pap konámpono.
22 Ponankor ankank mek wouroumpeyak námp, tá oupouroupá pwate nap te, nánkár wakmwaek érik korop naeria námpon.
23 Arop woupwiráp te mámá kar mámá wa kipo.”

✡ **4:11:** 1 Ko 2:10 ✡ **4:12:** Ais 6:9-10; Jo 12:40 ✡ **4:17:** Kl 2:7 ✡ **4:19:** Mk 10:21-22; 1 Ti 6:9-10

24 Mao am fárákapan warko ankwap kar arakrá sér, “Kar yumo wa nap te fwapiaka ninik kour kipo. Yumo arop ankwapan mokope puri fek nénk nap te, Kwaro yumwan take pourouráp sánkria kánámpár ankwap yumuntuk kák naenámpon.
25 Táte arop Kwaromp kar kárákáre fek niki-samp nánko, Kwaro man warko ninik kwapwe méntér tapokwap naenámpon. Aeno arop am kar sámp-fákeyak mo nánko te, maomp mér kánanke te Kwaro maomp yaekamp pwarokwap naerámpon.”

Ankankou forokor konámp wounáp kar

26 Jisaso warko sérrá, “Kwaro náráp firan taokeyak konámp te arop ankárank ankankou kwar mek épéri pwatea,
27 kumur méntép am arop kumuruk amp i ko, wae fek fárámprá, námokuráp térerá yárak. Aenámpao maok, am ankankou te mokopia párea akwapea tokwae kar naenámpaoeanrá mér mono.
28 Kwar támao arákan wouri sánk nánko, párea téképea, wakmwaek ki tank konámpon. Manénkir te páre pokea, pwae fukarea, tá wakmwaek aopwe tokwaeria me ku mek ki tanka wae konámpon.
29 Tá am ki yápae nánko, fékér mwanap ke korop nánko. am arop akwapea fékér i konámpon.” ✡

Mastet ouramp wounáp kar
Matyu 13:31-32,34; Luk 13:18-19

30 Jisaso warko arakrá sér, “Nomo Kwaro náráp firáp taokeyak námp te apae niamprá sér mwanámpon? Nomo mokope pourouráp wounáp kar sér mwanámpon?
31 Kwaro náráp firáp taokeyak námp te mastet ki kánanke niampon. Am te ankwap yao ki niamp mono. Kánanke kare námpono. Aropao am mastet ki kwar mek yoro i konapon.
32 Arop fárákapao yimp tenapo, pérea pokea tokwae karria te, yopwar mekamp ankankan kámákár akwapria yowe tokwaeri akwapránk. Aenánko, ant fákáre fwap am yao yowe néntékép mek koropá taok naenámpon.”

Jisas wounáp kar fek sénámp kar
Matyu 13:34-35

33 Jisaso koumteouráp aropan kápae kare wounáp kar farákáp námp te, am arop fákáreramp ninik mwanap puri fek farákáp námpon.
34 Am kar koumteouráp aropan farákápámp te érik farákáp mono. Wounáp karan saráp farákáp námpon. Aeria maok, námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapao mwar yakáp nap fek saráp am kar fi kor érik farákáp konámpono. ✡

Jisaso sénánko ouwi tokwae pwaranámp kar
Matyu 8:23-27; Luk 8:22-25

35 Takia pwarará am makár táman kumur mek, Jisas mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan arakrá sér, “Nomo te ént aokore fik nkwamwaek fimwaek yink mwaro.”
36 Aerá séria pwarará maok, koumteouráp arop kápae kare am fek yakáp napo pwarará, Jisaso éréképá yárak i konámp arop fárákap Jisas am mek tank námp am bot mek kunkuria man warámpea tukup. Aenapo maok, tá ankwap fárákap bot tiaka wakmwaek tukup.
37-38 Aenapo maok, Jisas bot mek weaok mwaek tankria maok, pilo fek me tankoritea amp. Aenánko maok, ouwi tokwae koropria ént bot mek kupur naeria wae. Aenánko maok, am fákárerao man sérrá, “Tisa, nomo te wae ént mek pik mwanámp niamp námp te, amo yonkwae touwe mo rape?”
39 Aerapo maok, Jisas fárámprá ouwi ntia éntan yopor, “Wae támaono, pwarae!” Aeránko maok, ouwi wae pwaránko, ént wae fwap porokwe fek yak.

✡ **4:29:** Yé 14:15 ✡ **4:34:** Jo 16:25

40 Aenánko maok, wokwae námoku éréképá yárak i konámp fákáreran sérrá, “Yumo te apaeritea apáp napon? Apaeritea onan mér mo napon?” ✡
41 Aeránko korokoprá paokopria maok, námoku támao sérarrá, “Mámá arop máte wa nánko, ouwi ntia éntan sénánko, maomp kar wa námpon?” ✡

5

Jisaso arop ankárankampamp pourouk kwatae-aropan yérépemp kar

1 Am fárákapao ént aokore Galili nkwamwaek fimwaek Gerasa firamp apár mek tukup.
2 Tukupria maok, am bot pwarará tukup napo maok, arop ankárank kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyaknámp arop koropea maok, Jisasén kɨkɨp. Am arop te arop kák konap fek mwaek yárakia korop. ✡
3-4 Am arop te man paok fek yarokwapá pap napo kor, fápárákápi sɨr akwap konámpon. Kápae kare por pu ntiaka yaek sen fek fákap ko pap napo maok, mao te kárákáre korara, pu fákapnámp am sen ntiaka yae-souwe fápárákápi sɨr konámpono. Ae konámpara, arop man séréménkér mwanap pourou mo napo, arop kák konap péri me fek mwaek amprá yárak i konámpono.
5 Wae fek, tá kumuruk kor ankár arop kák konap fek, tá you tokwae mek saráp apánkrá yárakrá yumwi fek námokuráp pourouk pɨpirá yárak i konámpon.
6 Ae konámpao nke nánko, Jisas oukoumwan panek korop nánko, mao fárakoprá koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomp.
7-8 Jisaso am kwatae-aropan sérrá, “Amo mámá aropamp pourouk woukoupeyak nap worokor pɨkae!” Aeránko maok, am kwatae-aropao apápria tékén fépéna waeria maok, “Jisas, Kárákáre Tokwaeráp Kwaromp Táráp e! Amo te onan apae naeria nape? Ono amwan Kwaromp e fek kare kar sér rae: Amo onan kwatae pap kwapono.” ✡
9 Aenánko maok, Jisaso man turunkrá, “Ae te waráp e te apaeno?” Makránko maok, mao man sérrá, “Yino te kápae kare ara, onomp e te ‘Ami’ no.”
10 Aea maok, apáp tɨrɨnkria Jisaso námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo te yinan mámá apár má pwarará tukupenkria yérépe kwapono.”
11 Am ke fek kou kápae kare am faonkwe fi mekmwaek táman yakáprá am fek apwar pwae fépérrá yakáp.
12 Aeapo maok, am kwatae-arop fákáre támao Jisasén kar tae fek sérrá, “Ae te amo yinan tirá kérép napo, tukupea kou fákáreamp pourouk woukouri yakáp mwaro.”
13 Aerapo maok, Jisaso am kwatae-arop fákáre táman ‘Takenk’rá sénánko maok, am kwatae-arop fákáre támao kor am arop pwatará tukupea, kouamp pourouk woukour. Aenapo maok, am kou fákárerao kor mánmánria foporakorrá tukupea, yɨnkri furuk mek am mek pɨk napo maok, am kou te 2,000ao am ént aokore mek am mek ponankor pɨkiaka ént fépéria nékér popwarámpia, ponankor surumpwi pwar.
14 Aeapo maok, kou wun i konap arop te nkea pɨrɨkɨmpá tukupea maok, taun mek, tá taun wonae fikamp aropan am kar farákápapo maok, koumteouráp arop am ankank nke mwaria korop.
15 Am fárákapao Jisasnámpok koropea nke napo maok, am kwatae-arop wouk-oupeyakámp arop te maomp nɨnɨk wae fwapria maok, oukoumwan waempyam kámpea tank. Aenko maok, koumteouráp arop te táman nkeaka apáp tɨrɨnk.
16 Am arop fárákapao am arop pourouk kwatae-arop yakámp, oukoumwan fwap tank námp, táte kou fákáreaoi nap nkenap arop fárákap támao am koropnap arop fárákapan am kar farákáp.
17 Aeapo maok, koumteouráp aropao Jisasén tékén sérrá, “Amo mapek te yak kwapono! Amo ankár ankwap apárok akwapae!”

✡ **4:40:** Mt 14:31 ✡ **4:41:** Sng 89:9 ✡ **5:2:** Mk 1:23 ✡ **5:7-8:** Mk 1:24

18 Aerapo maok, Jisas bot mek koropwap nánko maok, am kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyakámp aropao kor kárákáre fek Jisasén sérrá, “Ono te ankár amont akwap nae kar nampono?”
19 Aeránko maok, Jisaso monoria man sérrá, “Amo te amokuráp némpouk akwapea waráp némpoukamp aropan Tokwae Karao amwan aropompria yaewourinámp kar farákápae.”
20 Aeránko maok, am aropao akwapea distrik Dekapolis mekamp némpouk mwaek námwan yaewourimp kar farákáp nánko maok, tá am koumteouráp arop ponankor wawia maok, ninik tokwae.

Jairusomp yupu-táráp ntia touwenámp yupuamp kar Matyu 9:18-26; Luk 8:40-56

21 Jisas bot meknámp warko ént aokore tápampea nkwamwaek fimwaek akwap nánko maok, táte kápae kare koumteouráp arop koropea Jisasomp wonae fik ént aokore fik am fek néntépapo maok,
22 lotu nap taokeyak konámp arop Jairuso Jisasén nkea maok, koropea maomp wonae fik pumpuri yak námp fek kwaráp torokomp.
23 Kwaráp torokomprá me kor woukoupria, námwan aropompae karria arakrá sér, “Onomp yupu-táráp sumpwi naeane. Amo koropea maomp pourouk yae pap napo, touwe fwap nánko, yiki yak naenámpono.” ✡
24 Aeránko maok, Jisaso kor mént akwap.

Aenko maok, táte kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukupea maok, man kuk sir.
25 Aeapo maok, yupu ankárankao e furuk pikia taki yaknámp mwar akwapea éntér-sámpramp yopwar.
26 Am yupu te dokta fákáreraonapok akwap saráp yakria, mani ponankor nénk saráp yak námpao maok, maomp touwe te pwar mono, warko ankár porok taki yak.
27-28 Am yupu te Jisas térenámp kar wawia námp kwamp maok, koropea am koumteouráp arop tukupnap ou mekia Jisasomp wakmwaek korop. Mao ninikrá, “Ono maomp waempyam fek saráp yae sámpria te warko fwap nanampon.” Aeriaka Jisasomp waempyam fek yae sámp. ✡
29 Aenko maok, e furuk pikia taki yaknámp wae koupour kar fárákár nánko maok, námoku wae fwap námp mér.
30 Aenko maok, Jisaso náráp kárákáre ankwapmwaek worokor pik námp méria maok, arákarrá arakrá sér, “Wa onomp waempyam fek yae sámp námpono?” ✡
31 Aenko maok, námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapao man sérrá, “Ae! Amo nkeae! Koumteouráp arop kápae kare mámá amwan kuk-sirarrá néntép nap máte, warko apaerá amo, onomp waempyam fek te wa toupoukouranrá turunk rape?”
32 Aerá sérapo maok, Jisaso kor, wa onan toupoukareanria am mek oupourounk.
33 Aenko maok, am yupurao kor maomp pourouk koropnámp ankank te wae méria maok, apáprá kour me woukoupria maok, koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokompria maok, am ankank ponankor man érik farákáp.
34 Aenko maok, Jisaso man sérrá, “Táráp e! Amoku mér napara, am fek waráp touwe wae fwap námpono. Amo yonkwae kakére fek akwapae. Waráp touwe te wae pwar námpono.” ✡
35 Jisaso makrá sérrá yakánko maok, arop ankwap fárákap lotu nap taokeyak konámp aropamp nap meknámp koropea maok, naropwarén sérrá, “Waráp táráp te waeman sumpwi yak námp te. Apaerá warko tisan tére tokwae sánk nae rape?”

✡ **5:23:** Mk 7:32; Lu 13:13 ✡ **5:27-28:** Mk 6:56 ✡ **5:30:** Lu 6:9 ✡ **5:34:** Mk 10:52; Lu 7:50; 17:19

36 Aerapo maok, Jisaso kor am fárákapao sérap kar am te wampwe pwarará lotu nap
taokeyaknámp aropan sérrá, “Amo te apápi kwapono. Ankár mérampo.”
37 Aerá sériaka pwarará maok, am mént yakápnap fárákapan ‘Mampok korop kwapono’
ria séria pwarará maok, tá Pita, Jems, Jon Jemsomp nánae makia am yinɨnkaopwe támao
saráp mént énénki tukup.
38 Tukupeaka lotu nap taokeyak konámp aropamp nap ménki fekria Jisaso nke nánko
maok, arop kápae kare koropá nouroumpria maok, éménkrá kar ounka wae.
39 Aenapo maok, mao am mek youmpea turunkrá, “Yumo te apaerá éménkrá kara wae
rape? Mámá táráp máte sumpwi mono, párák amp námpono.” ✡
40 Aeránko maok, am fákárerao, waeman sumpwi yak námp teria amomoránk. Tá mao
am koumteouráp aropan tirá apárok kérépea pwarará maok, naropwar ntia éntupwarén
saráp warámpea, tá námoku éréképá yárak i konámp arop yinɨnkaopwean saráp éréképea
am fárákapao saráp táráp ampnámp aokore mek yink.
41-42 (Am tárápamp yopwar te éntér-sámpramp yopwarono.) Am fárákap yinkea maok,
Jisaso man yae topwe fek sámpriaka am yupu-tárápan námokuráp kar fek sérrá, “Talita
kum!” Am kar te arakrá sénámpon: “Yupu-táráp kánanke, ono amwan sér rae: Amo
fárámpae!” Aeránko maok, am yupu-tárápao kor wae fárámpeaka yárak. Aenko maok, man
nkea kokorokor. ✡
43 Aeapo maok, Jisaso kar kárákáre fek sér, “Yumo te arop ankwapan mámá ankank
korop námp kar te séri kwapono.” Aeria maok, tá am anánkwapan sérrá, “Yumo am yupu-
tárápan fɨr sánkenke!”

6

Nasaret mekamp arop Jisasén younkwe sɨnap kar

1 Jisas am némp pwarará námokuráp taun mek akwap. Aenánko maok, ménт paokop i
konap arop te énénki tukup.
2 Tukupea maok, Sabat yae fek mao lotu nap mek Kwaromp kar koumteouráp aropan
yénkrá farákápánko maok, táte am kápae kare koumteouráp aropao kor am kar wawia
kokorokoria maok, arakrá sér, “Nomwan má arop te má ankank ponankor te maokamp
sámp námpon? Man sánknap yonkwae kour máte tokwae kar námpon! Máte mokopia
mwar pourouráp kárákáre yororo námpon? ✡
3 Má arop máte kamda tére konámp nomo wae mérámpon. Máte Mariamp táráp, tá
maomp nánaeounáp te Joses, tá Judas, tá Saimon. Tá maomp antáponáp te nomont mapek
yakáp napono.” Am fárákapao makrá séria maok, kokwarok napon. ✡
4 Aerapo maok, Jisaso am fákáreran sérrá, “Profet te maomp e te kápae kare némpouk
yak konámpono. Aeno námokuráp némpouk, tá námokuráp fi arop ou mek, tá námokuráp
nap mek e yak mono.”
5 Tá am náráp taun mek te kárákáre yororo naenámp pourou mono. Tá ankákárank
touwenap aropan saráp yae papria fwapokwaprá kák námpon.
6 Tá mao maomp taun mekamp koumteouráp arop man mér mo napantá nɨnɨk tokwae
námpon.

Jisaso námoku éréképá yárak i konámp aropan tére nénkámp kar
Matyu 10:5-15; Luk 9:1-6

Aeria maok, am taun pwarará ankwap némpouk mwaek koumteouráp aropan
Kwaromp kar farákáprá yárak.
7 Takria maok, mao éréképea yáraknámp éntér-sámpramp arop fárákapan térenkria
anánánkrá tirá kérép naeria, koropenkrá wumwi. Aea maok, am arop fákárean arop
pourou mek woukournámp kwatae-arop yéréperá kérép mwanap kárákáre nénk.

✡ **5:39:** Jo 11:11 ✡ **5:41-42:** Lu 7:14 ✡ **6:2:** Jo 7:15 ✡ **6:3:** Jo 6:42

8-9 Aeria maok, am fárákapan sérrá, “Yumo tukupria te, mámá ankank mént sámpea tukup kwapono: Pan, tá yam, tá mani ti-tukup kwapono. Tá waempyam anánkaopwe ti-tukup kwapono. Ankárankan mwar sámpea maok, su mwar yiriria, mear yaopwaeran saráp tia paokop kip.” ✡
10 Aeritea maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo tukupeaka ankwap némpouk napo, aropao yumwan warákárria nap mek érékép nánko te, am nap ankárank mek saráp yakáprá tukupea, wae am némp pwarará tukup mwanap ke fek maok, am nap pwarará tukup kipo.
11 Táte ankwap némpouk aropao yumwan éréképea pokea nap mek kák moia, yiráp kar wa mo napo te, yumo ankár am némp pwarará tukupria, yiráp pukamp woup am fek poporokompia pwar * napo maok, am támao yénképrá, ‘Yumoku nap kwataeno.’ ” ✡
12 Aerá séria pwar nánko, am fárákap tukupea maok, arakrá sér, “Yumo kwatae ninik nap te ankár younkwe mwaek pwar kipo!”
13 Aerá séria maok, táte kwatae-arop yérépera kérépria maok, touwenap aropamp pourouk wel kokorarrá fwapokwaprá kák. ✡

Heroto Jisasén arop ént mek nér i konámp Jon támao námpwe ninikimp kar Matyu 14:1-12; Luk 9:7-9

14 Kápae kare apárok te Jisaso tére nánko, maomp e tokwae kari yak nánko, Heroto am kar wa. Aenánko maok, koumteouráp arop ankwap fárákapao arakrá sér, “Ént mek nér i konámp arop Jon te warko apár me meknámp fáramp námpon. Aenámpara, mao wae kárákáre yoro naenámp kárákáre tokwaerápono.”
15 Tá ankwap fárákapao sérrá, “Mono! Táte Elaijanono.” Tá ankwap fárákapao sérrá, “Mao te wokwaekamp profet niampono.” ✡
16 Mak rapo maok, king Heroto am kar wawiaka maok, arakrá sér, “Am te ono wokwaek séranko, yápare kor karámp-fárákapap arop ént mek nér i konámp Jon támao oukoumwan warko fáramp námpon.”
17-18 Manénkir te Heroto maomp nánae Filipomp yupu Herodias sámpánko, Jono Herotén sérrá, “Amo amokuráp nánaeramp yupu sámp nap am te pwi yak mo námpono!” Aeránko maok, Heroto arop fárákap tirá kérép nánko, tukupea Jonén sámpea kalabus nap mek pap.
19 Am yupu Herodias támao Jonén sámp-wouroump nae karámpao maok, mao tak naenámp pourou mono.
20 Am te apaeria námpanápe, Heroto wae mér, Jon te kwapwe kareria Kwaro nke námp fek yae-párák kare aropara, Heroto Jonén apáp námpono. Aeria maok, Herot Jonén taokeyakria maok, maomp kar wawia maok, kápae kare ninik tokwae námpao maok, ‘Maomp kar wa nae kar’rá warákár konámpon.
21 Wakmwaek Herodiaso Jonén sámp-wouroump nanampria mwae oupourounk. Heroto námwan éntupwaro fárákapnámp yae ninikrá fir nánapria maok, maomp Gavman taokeyakáp konap arop, tá ami taokeyakáp konap arop, tá Galili mekamp arop éréképá tankáp konap arop, makia am fárákapan wumwi.
22 Aeanánko, mao tankáprá fépérapo maok, táte Herodiasomp yupu-táráp énki mankea kaerá wounk nánko maok, am fárákapao man warákárria maok, kingo am yupu-táráp énkiran arakrá sér, “Amo am kwapwe kare kae nap te am fek apae sámp naeria nap onan sénapo te, fwap sánk nanampono.”
23 Aeria maok, Heroto man sérrá, “Ono te narekampráp amwan waeman kare kar sér rae: Amo te apae ankankan sámp naeria sénap te, ono amwan sánk nanampono. Amo

---

✡ **6:8-9:** Lu 10:1 * **6:11:** Matyu 10:14 fekamp kar fi fek nkeae. ✡ **6:11:** Ap 13:51; 18:6 ✡ **6:13:** Je 5:14 ✡ **6:15:** Mt 16:14

onan, waráp apár fi taokeyak nap kuk fár-pwararea ankwapmwaek sápaeria nap kwamp te, onan sénapo sánk nanampon."
24 Aeránko maok, am yupu-tárápao ek youmpea éntupwarén turunkrá, "Ono te apae ankank 'Sápae'rá sénanampono?" Aeránko maok, éntupwaro sérrá, "Ae te amo sérrá, 'Arop ént mek nér i konámp Jonomp me kor karámp fárákapea sápae'rá sérampo."
25 Aeránko maok, am yupu-táráp énki warko tákarákarrá koupour koropea kingén sérrá, "Oukoumwan koupour kar amo arop ént mek nér i konámp Jonomp me kor plet mek papea sápae."
26 Aerá séránko maok, king te, mokop tak naeria yonkwae touwe námpao maok, warko am arop fákárerént fépérrá tankria fou e séri tenámp kwamp, am yupu-tárápamp kar tákpwar moimpon.
27 Aeria maok, mao soldia ankwap sámp-kérépria sérrá, "Amo akwapea kalabus nap mek Jonomp yápare kor kar-fárákapea me kor sankoropae." Mao akwapea Jonomp me kor karámp-fárákapea maok,
28 plet mek papea sankoropá am yupu-táráp énkiran sánkánko maok, tá mao sámprá éntupwarén sánk.
29 Aeapo maok, Jonomp éréképá yárak i konámp aropao am kar wawia maok, koropea Jonomp yákáre sámpá tukupea péri me mek papapono.

Jisaso 5,000 aropan fɨr nénkámp kar
Matyu 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15

30 Jisaso ménт paokop i konap aropan tirá kérépánko, tukupap, wae paokopia arári koropea Jisasnámpok. Aeria maok, am térerá paokopiap kar, tá kar ponankor koumteouráp aropan farákápap man farákáprá sér. ✡
31 Aeapo maok, kápae kare koumteouráp arop te Jisasnámpok tukupá koropá saráp yakápapo maok, ménт paokop i konap fákáreao kor tankrá fɨr fár mwarap ke te yak mo. Aenapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Nomo te tukupea arop yak monap ke fek nomoku mwar anepérrá tankáp mwaro."
32 Aea maok, bot sámpea arop yak monap apárok tukupea maok, am fárákapao saráp yakáp mwanámpan mpwe.
33 Tak mwaria napo maok, kápae kare koumteouráp arop Jisasomp fárákapan nkeaka wuri nke. Aeapara maok, kápae kare taun mek mwaekamp arop ponankor Jisas akwap naenámp mek apár mwaek manénkɨr mekia tukup.
34 Jisaso youmpea ént woupwi mekria kápae kare am koumteouráp aropan nke nánko maok, am fárákap te sipsipao taokeyak naenámp mo nánko, námoku yakáp nap niamp napo, yonkwae touwe námpono. Aeria maok, am ke feknámpia mao kápae kare kar yénkrá farákáp. ✡
35-36 Aenánko, wakmwaek yámar pɨk naeria nánko maok, Jisaso éréképá yárak i konámp arop fárákapao koropea Jisasén sérrá, "Mámá apár te arop yakáp mo napo, yámar porokor naereane. Amo mámá koumteouráp arop tirá kérép napo tukupea maok, am apár mwaek paokopria am némpoukamp námoku fár mwanap fɨr tianápono."
37 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sér, "Yumoku man fɨr nénkenke." Aeránko maok, am fákárerao sérrá, "Waráp nɨnɨk te yinan '200 kina santukupea am fek pan tia am fárákapan nénkenk' ria nape?"
38 Aerapo maok, Jisaso sérrá, "Yiráp pan te apaekamp tankánrá tukupá nkenke." Aeránko maok, nkeaka, "Yino te pan éntik, tá éntékam anánkaopwe mwar tank námpono."
39 Aerapo maok, am fárákapan sérrá, "Yumo sénapo, koumteouráp arop apár pwae kwapwe fek mapek ankwap fárákap ankwap fek, ankwap fárákap ankwap fekrá tankápanápono."

✡ **6:30:** Lu 10:17 ✡ **6:34:** Mt 9:36

40 Aeránko maok, am fárákap apárok néntépria maok, ankwap fi tankápap 100 arop, ankwap fi tankápap 50 arop, takrá tankáprá tukupea pwar.
41 Aeapo, Jisaso pan éntik sámpea maok, éntékam anánkaopwe sámpea sampeyakrá narek yámar mek tokoreyakrá ‘Aesio’rá séria maok, pan fékéria námoku éréképá yárak i konámp aropan koumteouráp aropan nénkanáponoria maomp yaek nénk. Tá éntékam anánkaopwean kor taknámp tokopea nénk.
42 Nénkea napo maok, fépéria wae pwi.
43 Aenánko maok, pan ntia éntékam ankwapmwaek tankánko tia éntér-sámpramp basket mek kák.
44 Am pan fépériap te poumou mwar kouroump nap te 5,000. ✡

Jisaso ént yumunturik akwapámp kar
Matyu 14:22-23; Jon 6:16-21

45 Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fákárean sérrá, ‘Yumonkɨr ént aokore nkwamwaek fik koupour bot mekia Betsaida mek tukupenk’ ria manénkɨr tirá kérép. Námoku te koumteouráp arop tirá kérép naeria yak.
46 Takia maok, am koumteouráp arop tirá kérépea pwatea maok, mao námoku faonkwek pokeaka Kwarén kar toropwap. ✡
47 Kirɨkɨp naerianánko, bot ént aokore mek kuk yakánko maok, Jisas námoku nápar ént woupwi fik yak.
48 Aeriaka nke nánko maok, bot me kor mwaekamp ouwi koropria bot panánkár nánko kárákáre fek ént pirékarrá tukup. Pirékarrá tukup napo, wae wakor worae nánko maok, Jisaso ént aokore yumunturi-aok akwapá párákaprá, am fárákapan kámá-pwarará akwap naeria.
49 Aenámpan maok, mao éréképá yárak i konámp arop fákáre Jisas ént yumunturiaok korop námp nkea am fárákap te ént aropao námpwe. Aeria maok, am fárákapao apápria apánki tɨkia wae. ✡
50 Ponankor man nkeaka apápa waeapo maok, Jisaso koupour am fárákapan arakrá sér, “Máte ono nae. Yumo kárákáre fek yakápenke. Apápi kwapono.”
51 Aeria maok, mao bot mek pokrá am fárákapént bot mek tank nánko maok, ouwi wae pwar. Aenánko maok, am fárákapao kokorokoria nɨnɨk tokwae.
52 Am te apae riteanápe, Jisaso arop fákáreran pan nénkámp te, am fi kor fwapi mér mwanap pourou mo, oukoumwan épérépi yakáp napono. ✡

Jisaso Genesaret mekamp touwenap arop fwapokwaprá kákámp kar
Matyu 14:34-36

53 Jisas ntia am fákáre ént aokore tápampá tukupea nkwamwaek fimwaek Genesaret apár mek tukupeaka woupwi mek bot tokoropá pwar.
54 Am fárákap bot wae pwarará tukup napo maok, táte arop fákárerao wae Jisasén koupour wuri nke.
55 Aeria maok, am arop fákárerao am mwaekamp ponankor némpouk mwaek paokoprá am arop fákáreran ‘Jisas koropán’rá sérarapo maok, am arop fákáre wae wawia maok, touwenap arop tirá sunkwiar mek kákrá koupoumpea maok, maonámpok ti-tukup.
56 Tukupea maonámpokapo maok, tá némp-némp ponankor, taun mekamp arop ponankor Jisaso am mekmwaek yárak. Aenánko maok, touwenap arop ti-koroprá apárok kákria maok, Jisasén tae fek sérrá, “Amo yinan takenkria napo, touwenap aropao waráp waempyam fu fek saráp yae sámpea maok, am fárákapamp touwe warko fwap mwanapono.” Tá ponankor koumteouráp arop takria maomp pourou wae fwap napon. ✡

✡ **6:44:** Mk 8:1-9 ✡ **6:46:** Mk 1:35; Lu 5:16 ✡ **6:49:** Lu 24:36-37 ✡ **6:52:** Mk 8:17 ✡ **6:56:** Mk 5:27-28

7

Kwaromp loao tékénouamp karan kámákár akwapnámp kar

1 Farisi fákáre te lo yénkrá farákáp konap arop fárákapént tapokwapea Jerusalem meknámp Jisasén nke mwaria korop.
2 Aeaka nkeapo maok, Jisaso éréképá yárak i konámp arop fákárerao Farisi fákáreramp
loaok yárár konapnámp yae yárár moi yakáprá fépér.
3 (Am te Farisi ntiaka Juda fi ponankor te náráp wokwaekamp appeyaenápo i konap
nɨnɨkaokria ént mek yae yárária saráp fári konapono. Moia nap te, fár mono.
4 Maket mek tukupea koropnap ke fek kor oukoumwan éntup moria te, fár mo i
konapono. Náráp wokwaekamp appeyaenápo i konapaokria ankwap ankank, kap,
sospen, tá dis, tá fári konap kákánaran kor yárár i konapono.)
5 Aeria maok, Farisi fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop makia am fárákapao Jisasén
turunkrá, “Apaeritea amo éréképá yárak i konap arop fákáre te nomp tékénouamp loaok
tukup mo napon? Am fárákapamp yae yárár moriaka mént fánapo, Kwaro nke námp fek
oum námp tane.”
6 Aerapo Jisaso am fárákapan sérrá, “Profet Aisaia kumwimp te, yumo kwekár mwanap
arop, yumo mwanapan kare kar séri tenámpon. Mao Kwaro sénámp karan arakrá kumwi
námpono:
‘Am fi arop te kar mwar onomp e sakap napono.
Aeno maomp nɨnɨk te onan te mwar paneki
yakáp napono.
7 Am fi te aropamp lo kar táman
farákáprá paokopria maok,
“Máte Kwaromp karon?”rá sénapono.
Aenapara maok, onan lotu nap te,
kwaporok táman lotu napon.’ ” ✡
8 Aerá séria maok, Jisaso am fek warko sérrá, “Yumo te Kwaromp lo wae pwararea
aropamp nɨnɨkan saráp sámpea kárákáre napono.”
9 Aeria maok, am fárákapan sérrá, “Yumo te mér kare aropao námp rape? Yumo te
Kwaromp lo kwe-pwarará yiráp tékénouamp loaok saráp tukup napon.
10 Moseso wokwaek sérrá, ‘Amo te ankár warko éntupwar naropwaromp yae ankore
mek yakria, maomp karwaokampo. Aeno arop naropwarén wouroump, tá éntupwarén
kor wouroump, maknámp te, mao ankár sumpwi naenámpono.’ ✡
11 Aerá sérimpan maok, nopok yumo arop ankwapan arakrá sér i konapono: ‘Amo
éntupwar naropwarén sánk nanapan maok, am anánkwapan sérrá, “Mámá mani te
Kwarén sánk nanamp”rá séria páte nap kwamp te,
12 éntupwar naropwarén yaewour nanap loan wampweno’rá sér i konapono.
13 Takria maok, yumo te yiráp wokwaekamp tékénouamp loaokria, Kwaromp kar
anámpá pap napon. Tá yumo ankwap nkwakwe make kápae kare nɨnɨkaok takrá paokop
i konapono.”

Ankank aropamp nɨnɨk mek oumi pap konámp kar
Matyu 15:10-20

14 Jisaso koumteouráp aropan warko koropenkrá wumwiria am fárákapan arakrá sér,
“Yumo ponankor onomp kar má wawia nɨnɨk kipo.
15 Ekamp fɨran sámpea fánap te, am támao te am aropan oumi pap mono. Aeno
aropamp nɨnɨk meknámp ek korop námp, am támao maok am aropan oumi pap námpon.
✡
16 (Arop woupwiráp te mámá kar má wa kipo!”

✡ **7:7:** Ais 29:13 ✡ **7:10:** Kis 20:12 ✡ **7:15:** Mt 12:34

17 Jisas aerá séri pwararáam koumteouráp arop pwararánap mek yoump. Námoku
éréképá yárak i konámp arop fákárerao am wounáp kar fi am turunk.
18 Aeapo maok, mao am fárákapan arakrá sér, “Yumo kuri ninik yak mo nie? Kápae kare
ankank ek yak námpao arop yare mek pik námp te, Kwaro nke námp fek am aropan oumi
pap mo i konámp te, yumo am te mér mo nie?
19 Am te apae riteanápe, am ankank te aropamp ninik mek pik mono. Am te yare mek
pikianánko tukwi konapono.” (Am ankank Jisaso sénámp te fári konap ankank ponankor
te Kwaro nke námp fek yiki kukur kwapwe námpan séri námpon.)
20 Aeritea maok, mao arakrá sér, “Aropamp ninik mek yak námpao ek korop námp te,
am támao man oumi pap námpon.
21 Am ninik mek yak námpao érik korop konámp ankank te ará: Kwatae mwaek ninik i
konap ninik, kokopor i konap ninik, oukun i konap ninik, arop tirá wour i konap ninik,
yupuráp aropao kokopor i konap ninik,
22 kikiank i konap ninik, nkwakwe make kwatae ninik, yankar i konap ninik, yupu
faperá kwekár i konap ninik, kokwarok i konap ninik, arop wouroumprá sér i konap,
‘Ono nkwak i mak i konamp’rá sér i konap ninik, fwapia ninik mo épépérép i konap ninik.
23 Mámá ninik kwatae má ponankor arop ninik mek yakea ek korop námp te, támao
Kwaro nke námp fek am aropan oumi pap námpon.” ✡

Ankwap fi Fonisia mekamp yupuaoimp kar Matyu 15:21-28

24 Jisas apár Galili meknámp akwapea Tair taun ntia Saidon wonae fik maok, arop
ankárankampamp nap mek youmpea maok, arop námwan nkeantánoria kánánkámp am
mek tank naeria. Aenámpan mao mek tank naenámp pourou mono.
25-26 Ankwap fi kantri Siria mekamp Fonisia fi mekamp yupu ankárank Jisas koropá
tank námp wa. Maomp yupu-táráp ankárank maomp pourouk kwatae-arop woukoupá
yak nánko maok, koupour koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokompria Jisasén
námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo onomp tárápamp pouroukamp kwatae-
arop yak námp yérépe napo worokor akwapano.” ✡
27 Aeránko maok, Jisaso Juda firan ninikrá wounáp kar arakrá sérrá, “Nomo ankár
manénkir te tárápuan fir nénk mwanámpon. Takria nomo tárápuamp fir sámpea asan *
nénk mwareano.”
28 Aeránko maok, yupurao man kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e! Tá
karean maok, as kákánar ankore mek yakria tárápamp yaekamp fir kánanke párakop
pikrink nánko, tirá fári konámpon.”
29 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo takrá sénapara, amo warko arákarrá
akwapae. Waráp tárápamp pouroukamp kwatae-arop te wae worokor pik tenámpono.”
30 Aeránko maok, am yupu arákarrá akwapea námokuráp nap mek nke nánko maok,
kwatae-arop worokor pik tenánko maok, yupu-tárápao népek kwapwe kare amp. ✡

Woupwi ntia top kor kéri yaknámp aropamp kar

31 Jisas taun Tair mekmwaeknámp taun Saidon mekmwaeknámp akwapea maok, am
feknámp Dekapolis † mekmwaekia maok, warko ént aokore Galili mek akwap.
32 Jisas ént aokore Galili fik akwapeaka am fekánko maok, tá arop ankárank woupwi
kérrá, tá sérékam kárákapeyak nánko, kar fwapia sér mo i konámp. Man warámp-
sankoropnap aropao Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo am aropamp
pourouk yae papae!” ✡

✡ **7:23:** Ro 1:29-31; Ga 5:19-21 ✡ **7:25-26:** Mk 9:17-19 * **7:27:** Matyu 15:24 fekamp kar fi fek nkeae. ✡ **7:30:** Jo 4:50-51 † **7:31:** ‘Dekapolis’ te Grik kar fek ‘Fére-sámpramp taun’rá sénámpon. ✡ **7:32:** Mk 5:23

33 Aerá sérapo maok, Jisaso am arop warámpea koumteouráp arop am fek párakop tará
maok, námoku mwar arop warámpea akwap. Táte Jisaso am aropamp woupwi mek yae
kurépi fek noropea maok, tá yae kurépi fek atop féki papea sérékam fek pap.
34 Aetea maok, táte yámar mek tokoreyakrá, yonkwae touweria maok, nékér ak-sirarrá
námokuráp kar fek arakrá sér, "Efata!" Am takrá sénámp kar fi te 'Amo kikir akwapae!'rá
sénámpon.
35 Aenánko maok, am aropamp woupwi koupour kar kikir akwapea maok, sérékamao
kuri kárákap yakámp te wae fwapánko maok, am aropao kor kar yae-párák kare sér.
36 Aenko maok, Jisaso am fárákapan, mámá aropan koropnámp ankank máte ankwa-
pan séri kwaponoria taokarrá pwara námpan maok, am fárákap te maomp kar wa mono.
Ankár kárákáreria am kar farákápapono.
37 Aenapo, koumteouráp arop am kar wawia kokorokoria maok, arakrá sér, "Kápae
kare ankank mao tére námp te ankár yae-párák námpono. Mao nánko, woupwi kérap arop
oukoumwan te kar wa, tá top kor kéri yaknámp arop warko kar fwapnae sérar napono!"

8

Jisaso 4,000 aropan fir nénkámp kar

1 Wakmwaek am ke fek táman kápae kare koumteouráp arop ou tokwae warko
koropea koupoukour. Aeapo maok, fár mwarap fir wae pwar nánko, Jisaso námoku
éréképá yárak i konámp aropan wumwi nánko maok, korop napo am fárákapan arakrá
sér,
2 "Ono mámá arop fárákap onont yinink yae yakápia napo, fir wae mo nánko, aropomp
nampono.
3 Táte mao yae-porokwe yakápia napo, ono warko námokuráp némpouk tirá kérép te
mono. Am te apaeriaka ankwap fárákapao kor panek tukup mwanapara, tukupria
mwaeaok poporokweria némpouk tankáp mwanape."
4 Aeránko maok, mao éréképá yárak i konámp arop fákárerao nopok man arakrá sér,
"Mapek arop mo námp te, pan te maokamp sámpea am koumteouráp aropan nénk nánko,
pwi naenámpon?"
5 Aerapo Jisaso am fárákapan turunkrá, "Ae te yiráp pan te apaekamp tank námpono?"
Aeránko maok, am fárákapao sérrá, "Fákánek tank námpono."
6 Aerá sérapo maok, mao koumteouráp aropan sérrá, "Yumo apárok tankápenke."
Aeritea maok, mao am pan fákánek sámpea, Kwarén 'Aesio'rá séria maok, fékériaka
námoku éréképá yárak i konámp arop fákáreran nénk nánko, mao am tia koumteouráp
aropan nénk.
7 Aetea maok, éntékam kánanke táráp ankákárank tankáp nánko, am táman kor Jisaso
Kwarén 'Aesio'rá séria maok, námoku éréképá yárak i konámp arop fákáre táman sérrá,
"Máman kor taknámp nénkenke."
8 Aeránko maok, am fákáreran fir nénkapo maok, fépéria wae pwiapo maok, fir
ankwapmwaek tankáp nánko, Jisasomp arop fákáre am ponankor popokiaka fákánek
basket mek kák napo, top koupour yak.
9 Am koumteouráp arop te 4,000 niamp arakeno. Takia Jisaso am fárákapan tirá kérépá
pwarará maok,
10 mao náráp éréképá yárak i konámp arop fárákapént koupour kar bot mek kounkouria
maok, distrik Dalmanuta mek tukup. ✡

Jisasén 'Kárákáre yénképae'rá sériap kar
Matyu 16:1-4

✡ **8:10:** Mk 6:44

11 Aenapo maok, Farisi fákáre koropea Jisasént kar yorowarria maok, am fárákapao
“Mao ankár Kwaromp térean tére námponoria yénképnámp kárákáre yoro nánko, nke
mwaro.” Am fárákap takrá sénap te, man mokopon nke mwar ritea napono. ✡
12 Tak napo maok, Jisaso am fárákapamp ninikan kokwaeria tékén nékér ak-sirarrá
maok, sérrá, “Mámá ke fekamp koumteouráp arop te apaeria kárákáre nke mwarria
wumwi napon? Ono te yumwan waeman kare kar sér rae: Ono am fárákapan te kárákáre
yénkép mo kareno!”
13 Aerá séria maok, am fárákapan pwarará náráp arop fákárerént warko bot mek
korokwaprá ént aokore nkwamwaek fimwaek tukup.

Farisi fákáre ntia Herotomp yisan wounápnámp kar

14 Jisas éréképá yárak i konámp arop fárákap te pan sámp mwarap te nik mo pwarará,
yaenémpi bot mek tankáp napo, pan ankárankamp mwar bot mek tank.
15 Aenapo maok, am fárákapan kar kárákáre fek arakrá sér, “Yumo fwapia mér kipo.
Yumo te Farisi fákáre ntia Herotomp yis fwapia ninik kipo.”
16 Aeránko maok, am fárákap námoku támao “Am takrá sénámp te, apaeritea námpanápe,
nomo pan mo námpantá námpon.”
17 Aerapo maok, Jisas wae maomp ninik méria am fárákapan sérrá, “Apaeritea yumoku
kok ‘Pan moian’rá sérar rape? Ae te yumo oukoumwan ninik mo rape? Ae te yiráp kae
mek te fákárámp mo nie?
18 Yumo waeman yi-ráp te, mokopia ankank nke mo napon? Yumo waeman woup-
wiráp te, mokopia kar wa mo napon? Yumo onoi namp wae nik mo pwar nap nie?
19 Ae te ono arop ou 5,000 aropampor pan éntik fékéria nanko te, yumo te am pan
ankwapmwaek tank námp te apaekamp basket mek kák napono?” Aeránko maok, am
fárákapao sérrá, “Éntér-sámpramp basket mek kák námpon.”
20 “Táte ono 4,000 arop ouampor pan fákánek fékéria nanko te, yumo am pan
ankwapmwaek tank námp te, yumo apaekamp basket mek kák napono?” Aeránko maok,
am fárákapao sérrá, “Fákánek basket mek kák námpono.”
21 Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Tak napara, ankank tank mo nánko te, ono
fwap sánk nanamp te yumo mér mori kwapon?”

Betsaida mek arop yi fwapi papámp kar

22 Jisas mao tukupea Betsaida mek napo, arop ankwap fákárerao yi wurumpi yaknámp
arop warámp-sankoropea Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo mámá
aropamp pourouk yae papae.”
23 Aerapo, Jisas am yi wurumpi yaknámp aropamp yaek sámpea némp yarápae fek
warámpá akwapeaka, yae kurépi fek atop fékia maomp yi mek papria maok, man
turunkrá, “Amo te ankank nke rape mo nie?”
24 Aeránko maok, am aropao énounkoupia maok sérrá, “Ono arop ankwap fárákap wae
nke namp te, yao niamp paokop napono.”
25 Aeránko maok, Jisas warko maomp yi mek ankwap por yae pap. Aenko maok, am
arop yi tae fek firékarea nke nánko maok, táte kápae kare ankank wae érik karaok yakáp.
26 Aenko maok, Jisas am aropan námokuráp nap mek sámp-kérépria sérrá, “Amo te
warko némpouk mwaek akwapea am kar sérari kwapono.”

Pita Jisasén te ‘Amo Krais’rá sénámp kar
Matyu 16:13-20; Luk 9:18-20

27 Jisas námoku éréképá yárak i konámp arop éréképea maok, taun Sisaria Filipai wonae
fikamp némp-némp kánanke mek tukupea mwaeaokria maok, am fárákapan arakrá
turunk, “Am koumteouráp arop te onan te waweanrá sénapono?”

✡ **8:11:** Mt 12:38; Jo 6:30

28 Aerá́nko maok, am fákárerao man sérrá, “Ankwap fárákapao sérrá, ‘Máte arop ént mek nér i konámp Jon’rá sér i konapon. Tá ankwap fákárerao ‘Elaija’rá sér i konapon. Tá ankwap fákárerao sérrá, ‘Profet ankwapono’rá sér i konapono.”
29 Aerá sérapo maok, táte Jisaso man turunkrá, “Ae te yumoku kare te onan te warámp sér i konapon?” Aerá́nko maok, Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo te Kraisono.” * ✡
30 Aerá́nko maok, mao sérrá, “Ae te arop ankwap wa nap fek yumo am kar takrá séri kwapono.”

Jisaso ‘Sumpwia warko fárámp nanamp’rá sénámp kar
Matyu 16:21-28; Luk 9:21-27; Jon 12:23-26

31 Aeria maok, am fek arakrá sér, “Aropamp Tárá́p te ankár touwe tokwae sámp naenámpon. Tak naenámp te, Juda fi taokeyakáp i konap arop, tá pris fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop am fákáre támao man younkwe sirarrá man sámp-wouroump mwanapon. Takia napo, yininki yakea warko fárámp naenámpon.”
32 Mao am kar érik am fárákapan farákápánko maok, tá Pita Jisasén warámpea youmpea ankwap fek yakrá man ‘Taki kwapono’rá yopor.
33 Aerá́nko maok, Jisaso warko arákarrá námoku éréképá yárak i konámp fákáreran énounkoupia maok, tá Pitan arakrá yopor, “Satan, seae! Onan taokor kwapono. Amo te Kwaromp ninikaok mono, aropamp ninikaokria sénapono.”
34 Jisaso koumteouráp arop ntia námoku éréképá yárak i konámp aropan ‘Yumo koropenk’rá wumwia maok, am fárákapan sérrá, “Arop ankárankamp onomp wakmwaek korop naenámp kwamp te, mao námokuráp ninikan wampwe pwarareaka, mao te ono nampnámp maknámp touwe sámpea, onoinampaok korop kun.
35 Arop námokuráp ninik fek yárak námp te, mao te sumpwi naeria námpon. Aeno arop onan ninikria, onomp Kwapwe Kare Kar ponankor sámpea farákáp námp te, arop am fek man sámp-wouroump nap te, mao fwap yiki yak sámp naenámpono.
36 Aeno arop ankárankao apárokamp ankankan ninik tokwaeria térerá yárakianámp te, sumpwi nánko te, am ankank ponankor támao man mokopiaka yaewour naenámpon?
37 Ae te am arop te apae arean fek yamokwapea warko yiki yak sámp naenámpon?
38 Aeno arop ankwap Kwarén younkwe sánkea kwatae ninik fek paokopnap arop ou mek yakria, ‘Ono Jisasomp’rá séria, onomp kar farákáp naenámp pwarápaeanámp te, tá nánkár wakmwaek kor, Aropamp Tárá́p maomp yiki kor enselént, tá Naropwaromp wae tokwae mént ék námp fek te, am aropan kor ‘Ono amwan mér moi namp’rá sénaenámpon.” ✡

9

1 Jisaso sérrá, “Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Yumo mámá yakápnap arop ankwap fárákap te, oukoumwan sumpwi mo, yakápria, Kwaromp firáp taokeyak naenámp, maomp kárákarerént korop nánko, nke mwarea napon.”

Jisasomp pourouk wae pouri yakánko nkeap kar
Matyu 17:1-13; Luk 9:28-36

2 Takia tokwampok yae akwap tenánko, wakmwaek Jisaso Pita, Jems, Jon man éréképea, mao saráp pokea faonkwe wi fek narek karaok poká yakápria maok, Jisasomp pourou te am yininkaopweao tokore yakápapo, ankwap pourou arákár. ✡
3 Aeria maok, maomp waempyam ankank te wupwi pouri akwap nánko maok, apárokamp arop waempyam take pourouráp wupwi kukarrá pap mo i konapono.

---

* **8:29:** ‘Krais’rá sénap e fi te “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 kware 68 fek nkeae. ✡ **8:29:** Jo 6:69 ✡ **8:38:** Mt 10:33 ✡ **9:2:** Mk 5:37

4 Aenko maok, wokwaek kar yakep arop yawor Elaija ntiaka Moses * kwaporok am
fek Jisasént fokopeyakepo maok, am fárákapao nkeapo maok, am arop yaworao Jisasént
kar sérrá yak.
5 Tá Pita am táman nkea maok, Jisasén arakrá sér, “Tisa, nomo te mapek yakáp
mwanámp te kwapwe kareno. Aenámpara, yino mapek sákae yinɨnkaopwe tiria maok,
ankwap waráp por, ankwap Mosesompor, ankwap Elaijampor.”
6 Am fárákap apáp tɨrɨnkria maok, Pita am sénaenámp kar mér moria sérimpon.
7 Aerá séránko maok, am fárákapamp pourouk koumwe oupouroupánko maok, am
koumwe meknámp arop kar arakrá sér, “Támáte onomp tárápono. Ono man warákár
nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo.” ✡
8 Aeránko maok, koupour énounkoup napo maok, arop ankwap yak mo. Jisas ankárank
mwar am fárákapént yakánko nke.
9 Takia am faonkwek wae pwarará pɨkapo maok, am yinɨnkaopwe-ran toropwapria
fou e sérrá, “Yumo nkenap ankank mámá te arop sérari kwapon. Nánkár Aropamp Táráp
apár me meknámp warko fárámpeanánko, am kar wakmwaek fwap farákáp mwanapon.”
10 Aeránko maok, am fárákapao námoku am kar wawia nɨki-samp paokopria maok,
“Mámá kar ‘Apár me meknámp warko fárámp’rá sénámp te apae ankankono?”
11 Aeria maok, man turunk, “Ae te apaeritea lo mér i konap aropao sérrá, ‘Elaijamékɨr
warko korop nánko, Krais wakmwaek korop naenámpon’rá sénapon?”
12 Aerá sérapo maok, tá Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Táte kare, Elaija manénkɨr
koropeaka ankank ponankor fwapokwap naenámpon. Aeno ankwap kar Kwaromp Buk
fek yaknámp arakrá sénámpon: ‘Aropamp Táráp mao touwe tokwae sámp, tá arop fárákap
maomp kar ták-sɨr mwanap’rá sérimp te mokopono? ✡
13 Aeno ono yumwan sénamp te Elaija wae korop námpon. Aenánko maok, aropao
námokuráp nɨnɨkaok tukupriaka man nkwakwe make sokoro napono. Am te wae
Kwaromp Buk fek sénámp niamp napon.”

Jisaso kwatae-arop woukoupeyaknámp táráp fwapi papámp kar Matyu 17:14-21; Luk 9:37-43

14 Am fárákapao ékiaka nkeapo maok, kápae kare koumteouráp arop néntépa waeapo
maok, Jisaso éréképá yárak i konámp arop fárákap yakáp napo, lo yénkrá farákáp konap
arop fárákap mént kar yorowar.
15 Am koumteouráp arop ponankor nkeapo, Jisaso korop nánko maok, kokorokoria
maonámpok foporakorrá tukupea, fwaprá kar korop naponoria warákarea warámp.
16 Aerapo maok, mao námoku éréképá yárak i konámp arop fákáreran sérrá, “Yumo am
fárákapént kar yorowar nap te apaerani napon?”
17 Aeránko maok, am koumteouráp arop ou mekamp arop ankárankao kar
pwarokwaprá sérrá, “Tisa, onomp poumou-táráp ankárankan top kor kéri yaknámp
kwatae-arop woukoupeyak námp amonapok warámp-sankorop nampono.
18 Ankár maomp pourouk woukoupeyakrá kárákáreria maok, man apárok sámp-yankop
nánko, maomp táp meknámp aroponk koropánkria yu kákánákia maok, tá pourou tae
pári yak konámpono. Aenámpantá, ono amo éréképá yárak i konap arop fárákapan
turunkrá, ‘Yumo te onomp tárápamp pouroukamp kwatae-aropan yérépenk’ ria sénanko,
am fárákap te yérépe mwanap pourou mono.”
19 Jisaso am kar wawia maok, ponankor koumteouráp aropan sérrá, “Yumo te Kwarén
mér monap arop fino. Ono apaekampor yumont yak nanko, yumo onan wanonorá wuri
nkea mér mwanapon? Yumwan apaekampor yiráp kápae sámprá yumwan yaewour
saráp nanampon?” Aerá séri pwarará maok, naropwarén sérrá, “Waráp táráp mampok
warámp-sankoropae.”

---

* **9:4:** ‘Elaija ntiaka Moses’: Matyu 17:3 fekamp kar fi fek nkeae. ✡ **9:7:** Mt 3:17; 2 Pi 1:16-18 ✡ **9:12:** Ais 53:3; Mal 4:5

20 Aerán̈ko maok, am fárákapao am táráp maonámpok warámp-sankorop napo maok, am
kwatae-arop Jisasén nkea maok, am tárápan sámpá fopwaokánko, am táráp te kour me
woukoupea maok, apárok sɨkɨrɨpea arokwapria maok, táp meknámp aroponk korop.
21 Aenko maok, Jisaso naropwarén turunkrá, “Mokope ke fek am yak námpon?” Makrá
séránko maok, naropwaro sérrá, “Wokwaek ankár épér morok kánanke fekampao yak
námpon.
22 Kápae kare por am kwatae-aropao am tárápan sumpwi pap nae yonkwaerá, maomp
pourouk woukoupeyak nánko, mao yaomwi mek pɨk, tá ént mek pɨk konámpon. Aeno
amo fwap tak nae rap kwamp te, yinan aropompria yaewourampo.”
23 Aerán̈ko maok, Jisaso sérrá, “Amoku támao Kwarén méria te, amo fwap kápae kare
ankank tére nanapon.” ✡
24 Aerán̈ko maok, naropwaro sérrá, “Ono te wae amo tak nanaprá mér nampao maok,
onomp mér fae tákárenono. Amo onan yaewourae.” ✡
25 Jisaso nke nánko, am koumteouráp arop wonae fik foporakorrá korop. Aenapo, mao
am tárápamp pourouk woukoupeyaknámp kwatae-arop táman arakrá yopor, “Amo top
kor kér, woupwi kériramp kwatae-arop e! Amo am tárápamp pourouk pwarará ankár
worokor pɨkae! Warko maomp pourou mek akwap kwapono.”
26 Aerán̈ko maok, am kwatae-arop apánka waeria maok, am tárápan sámpea fop-
waokria maok, wae sumpwi yak námp niampi yak. Aenko maok, arop kápae kare nkea
sérrá, “Mao te wae sumpwi yakáne!”
27 Aerapo maok, Jisaso man yaek sámpea kakapánko maok, mao fárámpeyak.
28 Takia maok, Jisaso nap mek youmpánko maok, námoku éréképá yárak i konámp arop
námoku mwar mént yakápia man turunk, “Ae te apaeritea yino am kwatae-arop yérépe
mwanámp pourou mo námpon?”
29 Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Kwarén sénap fek saráp, kwatae-arop yérépe
mwanapon. Ankwap mwae kup yak mono.”

Jisaso ‘Sumpwia fárámp nanamp’rá ankwap por sénámp kar
Matyu 17:22-23; Luk 9:44-45

30-31 Jisas ntia mao éréképá yárak i konámp arop fárákap am némp pwarará tukupea
distrik Galili mek amore mek, arop námo yak namp mérantánoria kánánkámp am mek
yak. Am te apae riteanápe náráp éréképá yárak i konámp aropan saráp kar yénkrá farákáp
naeria. Aeria maok, am fárákapan sérrá, “Nánkár Aropamp Tárápan arop fárákapamp yaek
pap napo, faropea sumpwi páte napo, yinɨnki yakeaka warko fárámp naenámpono.” ✡
32 Aerán̈ko maok, am fárákapao am kar fi fwapia mér moap kwamp, apápria man
turunk mono. ✡

‘Wa nareki yak námpono’rá turunknap kar
Matyu 18:1-5; Luk 9:46-48

33-34 Takia pwarará, Jisas mao taun Kaperneam mek tukupria, mwaeaok mao éréképá
yárak i konámp arop fárákap námo ou mek arop éréképá yak naenámp arop tokwae te
wanonorá kánánkámp sérarrá turunkuprá tukup. Takrá tukupea Kaperneam mekria am
fárákapao yinkea nap mek napo maok, Jisaso man turunkrá, “Yumo mwaeaok sérarinap
kar te apaeran sérari napono?” Aerán̈ko pwarápaeria maok, maomp kar pwarokwaprá
sér mo.
35 Aeapo maok, tankria am éntér-sámpramp aropan koropenkria sérrá, “Arop ankwap
yépe kor yoroia meki akwap naeria námp kwamp te, mao ankár wakmwaek kar yakria,
ponankor aropan yaewour naenámp tére arop yak naenámpon.” ✡
36 Aeritea maok, Jisaso épér morok táráp kánanke warámpea kuk papria yae yukup mek
yirɨp fákeyakrá am fárákapan sérrá,

✡ **9:23:** Mk 11:23 ✡ **9:24:** Lu 17:5 ✡ **9:30-31:** Mk 8:31 ✡ **9:32:** Lu 18:34 ✡ **9:35:** Mk 10:43-44; Lu 22:24

37 “Arop onan ninikia mámake pourouráp táráp kánankeran warákárria warámp námp te,
onan kor warákárria warámp námpon. Tá arop onan warákárria warámp námp te, mao te
onan saráp mono. Onan sámp-kérép nánko ék namp, onomp Naropwarén kor warákárria
warámp námpon.” ✡

‘Arop nomwan yopor mo námp te, nomp nouroupono’rá sénámp kar Luk 9:49-50

38 Tá Jono Jisasén arakrá sér, “Tisa, yino nke nánko, arop ankárankao waráp e sériaka
kwatae-arop yérépera kérép námpao, mao te nomonámpaok yárak mo námpantá, yino man
takrá tére kwaponorá taokor námpono.” ✡

39 Aerá séránko maok, Jisaso man sérrá, “Yumo te man taokor kwapono. Arop
ankárankao onomp e sériaka kárákáre yoroia te, mao te koupour onan kwatae kar sér
mono.

40 Tá arop nomwan yopor mo námp te, nomp nouroupono. ✡

41 Aeno arop ankárankao yumwan nkea, ono te Kraisomp arop fákáre yaewour naerá
ninikia, yumwan kap mek ént yink-sánk námp te, ono yumwan waeman kare kar
sénampon: Mao nopok ankank kwapwe sámp naenámp te kwaporok pwar naenámp
pourou mono.”

Arop ankwapamp ninik kwataerao arop ninik épérépi pap konámp kar Matyu 18:6-9; Luk 17:1-2

42 Jisaso warko arakrá sér, “Táte am arop épér morok táráp make niampao onan mér
nánko, maomp ninik épérépi pap nánko, mao onan younkwek pwar námp te, am arop te
manénkir yápare kor fek yumwi tokoropea solwara mek sitenapo, mao tak moan mpupo.

43 Aeno waráp yaerao amwan kwatae ninik mwaek sámpá akwap nánko te, amo am
yae ankwap mwaekamp karámp-tákapea sirampo. Aeriaka maok, amo yae-párák yiki
yak sámp nanapon. Takria amo yae énénkér sámpá yakria, amo torokwar mo i konámp
yaomwi mek pik nanape.

44 (Am némp te sáráp kánanke arop pourou mek fánámp te sumpwi mo, tá pourou
wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámpon.)

45 Aeno waráp pu korao amwan kwatae ninik mwaek sámpá akwap nánko te, amo am
pu kor karámp-tákapea sirampo. Aeria maok, am pu ankárank fek saráp yiki yak sámp
nanapon. Tá amo pu énénkér sámpá yak napo te, amwan yaomwi mek sir mwanape.

46 (Am némp te sáráp arop pourou mek fánámp te, sumpwi mo i konámpon. Tá pourou
wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámpon.)

47 Tá waráp yirao amwan kwatae ninik mwaek sámpá akwap nánko te, amo ankár
wurukupea sirampo. Aeria amo ankárank mwaek yi fek saráp yakria maok, Kwaro
náráp firáp taokeyaknámp mek yoump nanapon. Tá amo yi anánkaopwe sámpá yak napo
te amwan yaomwi mek sir mwanape.

48 Am némp te sáráp arop pourou mek fánámp te, sumpwi mo i konámpon. Tá pourou
wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámpon.

49 Oukwe ofa mek yirir i konap te ofa yiki kukur naenámpria ni konapon. Tá
taknámp, yaomwirao aropamp ninik mekamp kwatae ninikan kor wourékimpria ninik
yiki kukarrá kák naenámpon.

50 Oukwe te yae-párák kare ankankono. Aeno maomp nape konámp akwapá moyak
nánko te, yumo fwap mokopia napo, am oukwe warko nape naenámpono? Táte taknámp
oukwe nape niamp yiráp ninik mek yak nánko maok, yumo fwap yiráp ankwapnápént
yonkwae porokwe kwapwerá tankápria warákár mwanapono.” ✡

✡ **9:37:** Jo 13:20 ✡ **9:38:** Nam 11:27-29 ✡ **9:40:** Lu 11:23 ✡ **9:50:** Lu 14:34; Kl 4:6; 1 Te 5:13

10

Jisaso yupu pwar konap ninikan sénámp kar

1 Jisaso distrik Galili meknámp distrik Judia mek koropea ént Jordan mek nkwamwaek
fimwaek tápamprá yoump nánko, táte kápae kare koumteouráp arop koropeaka warko
maomp wonae fik koupoukourapo maok, mao námoku i konámp ninikaok am fárákapan
Kwaromp kar farákáp.
2 Aenko maok, Farisi fákáre koropea man mokopon nke mwar ritea turunkrá, “Nomp
lo te yupu pwar mwanámp te ‘Fwapono’rá sénámp ni mo nie?”
3 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Moses te Juda fi
yumwan apae lo sánkámpon?”
4 Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Moses te ‘Arop yupu pwar námp kwamp te, pas
kumwiaka yupuan sánkria, pwar mwanap te fwapono’rá sérimpono.” ✡
5 Aerapo maok, tá Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Táte yumo Juda
fi yumokunap ninikaokrá paokop napantá am lo kumwimpono.
6 Táte me koum sik te Kwaro ankank ponankor yoroia, tá poumou ntia yupu yoroim-
pon. Kwaromp Buk fek makrá sénámpon. ✡
7 Kwaro sérrá, ‘Arop yupu sámpria éntupwar naropwar pwarará maomp yupunt koump
námp te, am anánkwap te waeman ankárankamp pourounono.
8 Am anánkwap te warko anánkaopwe mono.’ Waeman ankárankamp pourou niamp
kare yak nepono. ✡
9 Aenámpara, Kwaro fekarea fákapá pwatenámp yupu anánkwap te aropao poporori
kwapono.”
10 Wakmwaek Jisaso éréképá yárak i konámp arop fákárerao tukupea nap mek yupu
pwar konap kar warko turunk.
11 Mao am fárákapan sérrá, “Arop ankárankao yupu pwarará ankwap yupu sámp námp
te, náráp yupuan kwatae ninikria, mao ankwap yupurént kokopor námpono. ✡
12 Tá yupurao poumarop pwarará akwapea ankwap nap mek tank námp te, náráp
poumaropan kwatae ninikria ankwapént kokopor námpon.”

Jisaso tárápuan ourour wor-pwararimp kar
Matyu 19:13-15; Luk 18:15-17

13 Koumteouráp arop fárákap Jisaso ‘Náráp tárápuan yae papria ourour sánkano’ ria
maonámpok éréképá korop. Aeapo maok, Jisaso éréképá yárak i konámp arop fárákap
nkea am arop fárákapan yopor.
14 Jisaso takapo nkea maok, náráp fárákapan yoporia arakrá sér, “Tárápu te numwar
ononampok koropanápono, pwarenke. Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te
mámá tárápu kánanke-táráp niampi yakápnap arop fárákapao maok, am mek yakáp
mwanapono.
15 Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Táte arop ankwap mámake tárápu kánanke-
tárápao Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek yink konap niamp tak mo námp te, mao
te am mek yoump naenámp pourou mo karenono.” ✡
16 Aerá séria pwarará tárápu ankákárankrá yae yukup mek fákeyakrá me korok yae
paprá ourour nénk.

Ankank tokwaeráp arop Jisasén turunknámp kar
Matyu 19:16-26; Luk 18:18-27

17 Jisaso takia pwarará fárámprá akwap naerianánko maok, arop ankárankao fárakoprá
koropea kwaráp torokompria man arakrá turunk, “Kwapwe kare tisa, ono te mokopi-
aka yiki yaká yak sámp nanampon?”

✡ **10:4:** Lo 24:1-4 ✡ **10:6:** Stt 1:27 ✡ **10:8:** Stt 2:22-24; Ef 5:31 ✡ **10:11:** 1 Ko 7:10-11 ✡ **10:15:** Mt 18:2-3

18 Aeránko maok, nopok Jisaso sérrá, “Amo te apaeria onan ‘Kwapwe kare’rá sénapon?
Kwar ankárankampao saráp kwapwe kareno.
19 Lo kar te amo wae mér napon: ‘Yumo arop tirá wouri kwapon. Yumo ankwapamp
koumteou poumou tárápunt kokopori kwapon. Yumo oukuni kwapon. Yumo arop
ankwap kwekárrá koti kwapon. Yumo arop ankwapamp ankank kɨkiankiaka pourouk-
oup kwapon. Yumo te ankár yiráp éntupwar naropwaromp yae ankore mekria maomp
karwaok saráp kipo.’ ” ✡
20 Aeránko maok, am aropao Jisasén sérrá, “Tisa, ono te wokwaek épér mo feknámpia
koropea, oukoumwan namp te waeman am loaok saráp yak nampon.”
21 Aeránko maok, Jisaso man énounkoupia warákár tokwaeria man sérrá, “Amo
ankárankamp ankank te oukoumwan pwi mo napon. Amo akwapea waráp ankank
ponankor aropan nénkea maok, am fekamp mani tia amo ankár ankank moráp aropan
nénkampo. Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámp nanapono.
Amo takia pwarará, ononampaok koropampo.” ✡
22 Aeránko maok, am arop am kar wawia yépe kákárápea nɨnɨk kápaeria maok, Jisasén
pwarará námokuráp némpouk arákarrá akwap. Am te apae riteanápe náráp ankank
kápaeran aropan nénk te monoria námpon. ✡
23 Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fákáreran énounkoupia sérrá, “Arop fárákap
kápae kare ankankráp te Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek yoump naenámp te kour
sɨr kare námpon.”
24 Aeránko maok, námoku éréképá yárak i konámp arop fárákap maomp am kar wawia
maok, kokorokor. Aeapo maok, Jisaso warko sérrá, “Tárápu! Ankank tokwaeráp arop
Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yoump naenámp te kour-sɨr kare yak námpon.
25 Kamel * tokwaerao nil me kánanke mek yoump naerianánko, fákap nánko, kounkour
i konámpnámp taknámp, ankank kápaeráp aropao kor Kwaro náráp firáp taokeyaknámp
mek yoump naenámp te kour-sɨr tak námpon.”
26 Aeránko maok, námoku éréképá yárak i konámp arop fárákap támao kokorokoria
maok, námoku támao sérarrá, “Ae te takanánko te, wa mokop am mek yoump naenámp
pwi námpon?”
27 Jisas am fárákapan énounkoup karia maok, sérrá, “Arop námoku te am tak mwanap
pourou mono. Kwaro mwar kápae kare ankank fwap tak naenámp pwi námpon.” ✡
28 Aeránko maok, Pita Jisasén kar ankárankamp arakrá sérrá, “Amo nkeae! Yino te kápae
kare ankank te ponankor pwarará waráp wakmwaek korop námpon.” ✡
29 Tá Jisaso sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor onan,
tá Kwaromp Kwapwe Kare Karan nɨnɨkria, náráp nap, ankwapnáp, antáp, éntupwar,
naropwar, náráp tárápu, náráp yopwaran kor kwaporok pwarareanámp te,
30 nopok fwap warko 100 por sámp naenámpon. Oukoumwan mámá ke fek yakáp
nap fek Kwaro fwap kápae kare ankank ponankor nénk nánko, manénkɨr ti-fákeyakápi
napan kámákár akwap naenámpon. Am fárákap fwap kápae kare nap sámp, kápae kare
ankwapnáp, antápnáp, éntupwar, tárápu, tá kápae kare yopwaran kor sámp mwanapon.
Tá arop ankwap fárákapao nkwakwe make nɨnɨk kwatae nénkea napan kor, nánkár
wakmwaek kor mao te yiki yakáp mwanap sámp mwanapon.
31 Kápae kare arop fárákap oukoumwan mekia tukup nap te, nánkár te wakmwaek kar
yakáp mwarea napon. Tá kápae kare arop fárákap oukoumwan wakmwaek kar yakáp
nap te, am fárákap nánkár mekia tukup mwarea napon.”

Jisaso yinɨnk por ‘Sumpwiaka warko fárámp nanamp’rá sénámp kar
Matyu 20:17-19; Luk 18:31-34

✡ **10:19:** Kis 20:12-17 ✡ **10:21:** Mk 8:24 ✡ **10:22:** Mk 4:18-19 * **10:25:** ‘Kamel’: “Juda Tére konap Nɨnɨk” kware 46-47 fek nkeae. ✡ **10:27:** Lu 1:37 ✡ **10:28:** Mk 1:16-20; Lu 5:28

32 Jisas mao Jerusalem mek tukup mwaria mwaeaok tukupria, Jisaso mekia akwap.
Aenko mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao ninika waeapo maok, koumteouráp
aropao maomp wakmwaek tukupria maok, apáp tirink. Tá Jisaso námoku éréképá yárak
i konámp arop éntér-sámpramp warko éréképea maok, am fárákapan 'Námwan mwanap'
ria farákápria arakrá sér, ✡
33 "Yumo wawenk! Oukoumwan te nomo Jerusalem mek tukupeanánko, arop
ankárankao Aropamp Táráp warámp-santukupea pris tokwae ntia lo yénkrá farákáp konap
aropaonapok mwanapon. Aenapo, am fárákapao man kotia maok, faropea sumpwi pap
mwanap kar papea ankwap firamp yaek pwar mwanapon.
34 Aenapo maok, am arop fárákap man wouroump-séria, tá man atoprá, man faropea
sumpwi páte napo maok, yinínki yakea warko fárámp naenámpon."

Jems ntiaka Jon 'Arop tokwae yak nene'rá niníknep kar Matyu 20:20-28

35 Sebedimp namoráp yawor Jems ntiaka Jon koropea Jisasén sérrá, "Tisa, yino amwan
apae ankank sápaeria sénenko, yinan sáp te mokop nanaprá turunk reno."
36 Aerepo maok, mao am arop yaworan sérrá, "Yumwan te apae nanampon?"
37 Am arop yaworao man sérrá, "Nánkár wakmwaek amo wae apár ponankoramp
King Tokwae yaknap ke fek, amo yinan waráp sia king fek ankwap yae-párák mwaek
tank naenámp, tá ankwap yae-mánkwan mwaek tank naenámpia yororoi kákampo."
38 Aerá sénepan maok, Jisaso am arop yaworan sérrá, "Yumo te am onan turunknep
kar fwapia mér mo nepon." Aeritea maok, Jisaso am arop yaworan wounáp kar kánanke
arakrá turunk, "Ae te ono oukoumwan am mek fánaerianamp kap mek te yumo fwap
am mek fánenep nie? Ono oukoumwan sumpwi naeria namp te, yumo fwap taknámp
sumpwi nenep nie?" ✡
39 Aeránko maok, am arop yaworao man sérrá, "Yino te fwap tak nenempon."
Aerepo maok, Jisas am arop yaworan sérrá, "Tá kare, ono oukoumwan fánanamp kap
te yumo kor fánenepon. Tá ono oukoumwan sumpwi naeria namp te yumo kor tak
nenepon. ✡
40 Aeno arop onomp yae-párák mwaek tank naenámp, tá yae-mánkwan mwaek tank
naenámp te, am te apae ono nánapnamp ankankanápe mono. Am sia te Kwar námoku
nánapi pwatenámp arop fárákapampono."
41 Aeránko maok, ankwap fárákap fére-sámprampao am turunknep kar wawia maok,
Jems ntia Jonén yopor.
42 Jisaso am fárákapan koropenk ritea maok, sérrá, "Yumo te wae mér napono: Ankwap
fi arop te arop poukeyakápria, náráp firan fopwaoka wae konapon. Tá arop tokwae kar
yakáp nap te koumteouráp arop fárákap ankár 'Náráp karwaokenk' ria kárákárea wae
konapon.
43 Aeno am ninik te yumo ou mek yak naeane, mono. Yumo ou mek arop tokwae yak
naeria námp kwamp te, mao te ankár ponankor aropamp tére arop yak kuno. ✡
44 Arop meki akwapnámp arop tokwae yak naerámp kwamp te, mao ankár wakmwaek
kar yaknámp ponankor aropamp kwaporok tére konámp arop niampi yak kuno.
45 Am te apae riteanápe, Aropamp Tárápao kor arop fárákapao náráp téreria námwan
yaewour mwanapria korop mono. Mao korop námp te am fárákapan yaewouria maok,
tá námokuráp pourouran faropanáponoria aropan sánkea maok, am fek táman kápae kare
koumteouráp arop warko yamokwap nanampria námpon." ✡

Jisas Bartimeusomp yi fwapi papámp kar Matyu 20:29-34; Luk 18:35-42

✡ **10:32:** Mk 8:31; 9:31 ✡ **10:38:** Mk 14:36 ✡ **10:39:** Ap 12:2; Yé 1:9 ✡ **10:43:** Mk 9:35 ✡ **10:45:** 1 Ti 2:5-6

46 Jisas ntia am fárákap tukupea taun Jeriko mekia maok, Jeriko pwarará tukupapo
maok, Jisaso éréképá yárak i konámp arop, tá koumteouráp arop ou tokwae énénki am
fárákapént tukup. Aeapo maok, Timeusomp táráp Bartimeus, yi aompi yak nánko, mwae
fik tankria koumteouráp arop tukup napo, am feknámp 'Mani ankank sápenk' ria sér i
konámp.
47 Mao wa nánko, Nasaret mekamp Jisas koropánko maok, man kárákáre fek wumwi,
"Jisas, Devitomp ou fekamp Táráp † e! Amo onan aropompae!" ✡
48 Aeránko maok, arop fárákapao man 'Kar sér pwarae' ria yopor. Aenapan maok, mao
ankár tékén arakrá sér, "Devitomp ou fekamp Táráp e! Amo ankár onan aropompae!"
49 Aeránko maok, Jisas fokopeyakrá sérrá, 'Man wumwi napo koropano'ránko maok,
am fárákapao am yi wurumpi yaknámp aropan wumwiria maok, man sérrá, "Jisas
amwan wumwiane. Amo warákárrá fárámpae."
50 Aerapo maok, mao náráp waempyam sirarrá koupour fárámprá Jisasnámpok akwap.
Aenánko Jisaso man arakrá turunk, "Amo te ono amwan te apae aeria nape?"
51 Aeránko maok, am yi wurumpi yaknámp arop támao sérrá, "Tisa, ono te yi nke nae
rae."
52 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Fwapono. Amo wae akwapae. Waráp mér nap
támao amwan fwapi pap námpon." Aeránko maok, táte mao wae fwap nkeria maok,
Jisasén éntér paprá mwae-páraok akwap. ✡

11

Jisaso King niampia Jerusalem mek akwapámp kar
Matyu 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19

1-3 Mao wae tukupea Jerusalem mek mwariaka némp Betfage ntiaka Betani mek
wonae fik Oliv faonkwekria Jisaso éréképá yárak i konámp arop yaworan sérrá,
"Yumomékir am nomo nkenámp némpouk am fek akwapenke. Yumo akwapea am
némpoukria koupour kar nke nepo, arop donki soup arop oukoumwan am fek tank
moianámp tokorop tenapan, aokorop-pwararea sankorop kipo. Aenepo, yumwan arop
ankárankao 'Am apae nenepon?' ria turunk nánko te, yumo arakrá sér kipo: 'Tokwae
Karao am fek tére naenámpono. Mao téreaka pwarará koupour kar warko sámp-kérép
naenámpon.' " Aerá séria pwarará maok, Jisas am arop yaworan sámp-kérép.
4 Aeria maok, am arop yaworao akwapea nke nepo, am donki soup ankárankamp nap
ménki fek wonae fik apárok mwae fik tokorop tenapo maok, am táman aokorop.
5 Aenepo maok, arop ankwap fárákap wonae fik yakápia am arop yaworan arakrá
turunk, "Yumo te apae neria am donki soup aokorop repe?"
6 Aerapo maok, am arop yaworao am fárákapan Jisas manénkir sérinámp kar sérepo
maok, am fárákapao kor "Takenke."
7 Aerapo maok, am arop yaworao donki soup warámpea Jisasonámpok koropea maok,
námokuráp waempyam am donki paonkore kor fek yunkupá pwarepo maok, Jisaso am
fek tank.
8 Aenánko maok, arop kápae karerao kor, Jisas tanknámp donki am fek pumpurékamprá
akwapanoria mwaeaok náráp waempyam ankank woroprá yunk. Tá ankwap fárákapao
yopwar mek mwaekamp yao yowe karámp-tokoprá mwaeaok yunk.
9 Aenapo, koumteouráp arop ankwap fárákap mekia tukup nap, tá ankwap fárákap
wakmwaek éntér káki tukup nap, mao ponankor fáparákrá tékén arakrá sér,
"Nomo Kwarén warákár mwaro!
Am arop Kwaro námokuráp e fek sámp-kérépeanámp aropara,
man ourour sánkano.
10 Nomp ounáp Devit

† **10:47:** Matyu 20:30 fekamp kar fi fek nkeae. ✡ **10:47:** Mt 9:27 ✡ **10:52:** Mk 5:34

kápae kare aropan taokeyaknámp taknámp
oukoumwan kor mámá arop nomwan taokeyak naenámpon.
Ae naenámpara,
nomo Kwaromp e narek karaok sampok mwaro.” ✡
11 Tá Jisaso akwapea Jerusalem mekria maok, lotu nap tokwae mek youmpea ankank ponankor énounkouprá yárak. Takia pwarará maok, yámar porokor naeria námpantá mao náráp éréképá yárak i konámp éntér-sámpramp arop fárákapént Betani mek arári tukup.

Jisaso yao fikan ‘Tank kwapono’rá sérimp kar
Matyu 21:18-19

12 Wokwae ankwap kumuruk Betani meknámp Jerusalem mek aok mwaria maok, Jisas mwaeaok yae-porokwe nánko maok,
13 nke nánko, yao fik * panek tae morok yakánko pwae kápae kare. Aemantá maok, mao akwapea wonae fik am fek ki tank mákeanrá oupourounk námpan maok, ki ankárank tank mo kare, pwae mwar yak. Am te apaeria námpanápe, oukoumwan tank konámp ke mono.
14 Aenánko maok, Jisaso am yaoan arakrá sér, “Amo warko ki tank napo, arop fárákap am ki fár mo kareno.” Aerá séránko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákap am takrá sénámp kar wae wa. ✡

Jisaso lotu nap tokwae mek arop bisnis térepemp napo yérépemp kar
Matyu 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-17

15 Jisas ntia mao éréképá yárak i konámp arop fárákap tukupea Jerusalem mek, tá Jisas lotu nap tokwae mek youmprá maok, am mek bisnis térenap arop fárákapan ek yéréperá kérép. Aeria ankwap firamp mani tia lotu nap tokwaeramp mani nopok nénknap kákánarrápan, tá am arop fárákap am fek tankáprá, ant mani fek nénknap sia méntér wakárarrá souroumpour.
16 Aeria maok, mao arop ponankoran ‘Yumo nkwakwe make ankank tiaka lotu nap yár meaok paokopi kwapono’rá sér.
17 Aeritea maok, mao am fárákapan yénkrá farákápria sérrá, “Kwaromp Buk fek kar arakrá sénámpono: ‘Onomp nap máte “Kápae kare arop fi onan kar toropwap i konap nap”rá sér mwanapono.’ Aeno yumo mákiaka arop fupukrá ankank pouroukoup mwanap aropao, mek wouroumpeyakáp konap apár niampi pap nape.” ✡
18 Pris tokwae fákáre ntia Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop fákáre am kar wawia Jisasén farop mwanap mwae kup oupourounk. Am tak nap te apae riteanápe koumteouráp arop ponankor Jisasomp kar wa napo, kwapwe kare námpantá, táman kokorokoria napon. ✡
19 Aeapo maok, kumuran Jisas námoku éréképá yárak i konámp arop fákárent Jerusalem pwarará Betani mek tukupapono.

Kwarén mér kare námp fek kar toropwapria ankank sámp naenámp kar
Matyu 21:20-22

20 Wakmwaek ankwap yae fek koumounek kar Jisas ntia mao éréképá yárak i konámp arop fárákap tukupria am yao fik nkeapo maok, wae yákáre yak. Tá maomp pwae ntia arák te wae yoronkwae yak. ✡
21 Aenko maok, Pita am yao fikan Jisaso sérimpan ninikia sérrá, “Tisa, amo yipirman mámá yao fikan ‘Kwatae akwapano’rá séri nap te, oukoumwan wae yákáre yakáne!”
22 Aeránko maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo ankár Kwarén mér kárákáre kipo.

✡ **11:10:** Sng 118:25-26 * **11:13:** ‘Yao fik’: “Juda Tére konap Ninik” kware 36-37 fekamp kar ntia wunéri nkeae.
✡ **11:14:** Mk 11:20 ✡ **11:17:** Ais 56:7 ✡ **11:18:** Mk 14:1 ✡ **11:20:** Mk 11:14

23 Ono yumwan kare kar sér rae: Arop anánk ninik yak moria, námo am ankank fwap
nke nanamponorá mér kare námp te, am arop te fwap mámá faonkweran sérrá, ‘Amo
fárámprá solwara mek far-kirékapae’rá sénánko te, mao te fwap am ninik námp niamp
take pourouráp sámp naenámpon. ✡
24 Ae naenámpara, yumo ankank sámp mwaria, fwap sámp mwanámpon ninikria,
Kwarén kar toropwap nap te, yumo waeman sénap niamp take pourouráp sámp
mwanapon.” ✡
25 Yumo Kwarén kar toropwap nae nap kwamp te, arop ankwapao yumwan kwatae
ninikianánko, yumo mao amwan kwatae niniki námp ninik nap kwamp te, yumo maomp
kwatae ninik nik mo pwar kipo. Am takia pwarapo, yiráp Naropwar Kwar yámar mek
yak námp waráp ninik kwataeran kor nik mo pwar naenámpon. ✡
26 Aeno yumo am aropao yumwaninámp kwatae ninik nik mo pwar moia napo te,
Naropwar Kwar yámar mek yak námp mao te yiráp kwatae ninikan kor sámp-sir mo
naerámpon.

Jisasén ‘Amwan wa kárákáre sánk námpono?’rá turunknap kar Matyu 21:23-27; Luk 20:1-8

27 Jisasomp fákáre warko tukupea Jerusalem mek napo maok, Jisaso akwapea lotu nap
tokwae yár mek yárak nánko maok, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop,
tá Juda fi taokeyaká p i konap arop makia maonámpok korop.
28 Aeria maok, mao lotu nap tokwae mek bisnis térenap arop yéréperá kérépámpan
ninikrá man turunkrá, “Amwan te wa kárákáre sánkrá, takrá téreaerianánko tére napon?
Amo am kárákáre te maokamp sámpea, am fek tére napon?” ✡
29 Jisaso am arop fákáreran sérrá, “Ono kor yumwan ankwap ankank ankárank turunk
nae nae. Táte yumo ono turunknamp kar pwarokwaprá sénapo maok, nopok ono kor
am kárákáre wa sáp námp yumwan fwap sénanampon.
30 Wokwaek Jono arop ént mek nérrá kák námp te yumo ninik nap te, am te Kwaromp
ankank ni, aropamp ankank nie? Yumo onan sérenke.”
31 Aeránko maok, am fárákapao námoku kok sérarrá maok, arakrá sér, “Táte nomo
‘Kwaromp ankank’rá sénánko te, nomwan ‘Ae te yumo apaerá man mér mo napono?’rá
sénaeane.
32 Táte nomo ‘Aropamp ankankono’rá sénánko te am kar te pwi mono.” Am takrá
sénap te apae riteanápe waeman arop ponankor ‘Jon te profet kare’rá sénapantá, apápria
napono. ✡
33 Ae nap kwamp maok, Jisasomp kar pwarokwaprá sérrá maok, “Mono. Yino te mér
mono.” Aerá sérapo maok, Jisas kor am fárákapan sérrá, “Ono kor am kárákáre maokamp
sámpeaka am fek tére namp te yumwan sér mono.”

12

Kwataenap arop wain yopwar taokeyakápnap wounáp kar

1 Jisaso Juda fi mekamp arop nununkwiramp ninikan wounáprá arakrá sér, “Arop
ankárankao wainampor yopwar yimpea, farmaea pwar. Aea maok, yumwi youkoupea
wain ki sokwap mwanap tang yoroi pwar. Tá am yopwarantá yérék naenámp aropam-
por nap tia pwar. Aea maok, am yopwar te am mek térerá mani sámp mwarianap
aropamp yaek pwarará, mao námoku te akwapea panek ankwap némpouk yak.
2 Akwapá yakea maok, wae wain ki yápaenámp ke fek wain ki, námwan ankwapmwaek
sápanáponoria náráp tére arop am wain yopwar taokeyakápnap aropaonapok sámp-kérép
nánko, akwap.

✡ **11:23:** Lu 17:6 ✡ **11:24:** Mt 7:7; Jo 14:13-14 ✡ **11:25:** Mt 6:14-15 ✡ **11:28:** Jo 2:18 ✡ **11:32:** Mt 21:46

3 Akwapea maok, am yopwar taokeyakápnap arop fárákapaonapok nánko maok, am
fárákapao man sámpá fukia kwaporok yérépe sámp-kérép.
4 Aeapo maok, tá am yopwar naropwar tére konámp arop ankwap sámp-kérép nánko,
akwap nánko, man me korok porokwapea pwarápae sánk.
5 Aeapo warko ankwap tére arop sámp-kérépánko maok, man kor fukia sumpwi pap.
Aeapo, warko kápae kare tére arop tirá kérép námpan maok, am arop fárákapao ankwap
fárákap párák fupukria, ankwap fárákap wae fupukrá yákáre kák.
6 Takia pwar napo maok, arop ankárank kare mwar yak. Am arop te mao warákár
kare konámp námokuráp tárápono. Aenámpan maok, wakmwaek kar am tárap sámp-kérép
naeria sérrá, 'Am fárákap te fwap onomp tárápamp kar wa mwanapono.' Aeria sámp-
kérép nánko, am yopwar taokeyakápnap aropaonapok akwap.
7 Aenámpan maok, am yopwar mek térenap arop fárákapao man nkeaka námoku ou
mek kar arakrá sérarapon, 'Mámá arop máte naropwaromp weri mek yakria ankank
ponankor wakmwaek ti naeria námpono. Nomo koupour man kor sámp-wouroump
mwaro. Nomoku má yopwar má ankár sámp mwanámpono.'
8 Aeria maok, man sámpá fukia maomp yákáre te yopwar farmae younkwek
sitenapono." ✡
9 Am wounáp kar séria pwarará, Jisas koumteouráp aropan turunkrá, "Am yopwar
naropwar koropea te apae naenámpon? Mao koropea te, am yopwar mek térenap arop
fárákapan tirá wouria pwarará, am yopwar arop ankwap fárákapan sánk nae-námpon.
10 Ae te yumo Kwaromp kumwi kánanke te nkea farákáp moi napon? Am te arakrá
sénámpon:
'Am yumwi te térenap aropao kwataenoria
pap napon.
Aeno oukoumwan te, mao nap sámp-fákeyak konámp
nap kouprér niampon.
11 Tokwae Karao námokuianánko,
mámá ankank korop námp te,
yino nke nánko, am te kwapwe kare námpon.' " ✡
12 Aenánko, am arop nununkwi fákáre Jisaso am wounáp kar sénámp te, waeman yinan
táman sénámponrá mér. Aeria maok, Jisasén sámp mwaria napao maok, koumteouráp
aropan apáp ap kwamp maok, pwarará tukupap.

Jisasén 'Sisarén takis sánk mwanámp ni mo nie?'rá turunknap kar Matyu 22:15-22; Luk 20:20-26

13-14 Aeria maok, Farisi ankwap fárákap, tá Heroténť yakáp konap arop ankwap fárákap
tukupea maok, Jisasén, mokoprá séran wawia man kot mwar ritea poupwekáprá sérrá,
"Tisa, yino te wae mérono, amo te aropan apáp mo, ankár kare kar saráp sér i konapono.
Amo te ankárankamp pourouráp ninik fek ponankor aropan tére konapon. Aeno amo nik
nap te mokopono? Mosesomp loao nomwan 'Fwap Sisarén takis sánk mwanapono'rá
sénámp ni mo nie?"
15 Aenapan maok, Jisas te am fárákapamp poupwekáp ninik te wae mérámp kwamp
maok, am fárákapan sér, "Ae te yumo te onan apaerá kwekár napon? Mani náparamp
sankorop napo, ono nke nae."
16 Aeránko, am fárákapao mani náparamp sankoropea sánkapo, mao am fárákapan
turunk, "Mámá wunéri tá e máte wampono?" Aeránko maok, am fákárerao sérrá, "Am
te Sisarompono."
17 Tá nopok Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sér "Tá Sisaromp te Sisar
námokuráp sánk kip, tá Kwaromp te Kwar námokuráp sánk kip." Aeránko maok, am
fárákapao maomp kar wawia kokorokor. ✡

✡ **12:8:** Hi 13:12 ✡ **12:11:** Sng 118:22-23; 1 Pi 2:6-8 ✡ **12:17:** Ro 13:7

Jisasén arop sumpwiaka warko fárámp konap turunknap kar
Matyu 22:23-33; Luk 20:27-40

18 Warko Sadyusi ankwap fárákapao, arop sumpwi nap te warko fárámp monorá mér i
konap kwamp, koropea Jisasén arakrá turunk, ✡
19 "Tisa, Moseso kar ankwap kumwia nomwan arakrá sér, 'Arop ankárankao táráp mo
námpao sumpwi nánko, tá yupu mwar yak nánko te, nánaerao sámpeanánko, am yupu
tárápu tianánko, naerao yaknámp weri mek yak nánko, am fi tomore mo naenámpon.' ✡
20 Amo am kar fwap mérapo te, yino amwan ankwap kar turunk mwaro: Tá fákánek
mwearo yakáp nap kwamp te, nae-tárápao yupu sámpea táráp sámp moitea sumpwi
nánko,
21 tá warko nánaerao sámp. Sámpea tanknámp, táráp sámp moia sumpwi nánko, warko
am nánaerao kor taknámp tak.
22 Takrá akwapea am fákánek mwearo am ponankor am yupu sámpea táráp sámp
moiaka, ponankor faokaria napo te, wakmwaek yupurao kor taknámp sumpwi.
23 Amo te wae mér, am fákánek aropamp yupu te am ankárankamp támaono. Tá
nánkár wakmwaek kor sumpwinap arop fárámpnap ke fek am yupu te wamp yupu yak
naenámpon?"
24 Aerapo maok, Jisaso am fákáreran sérrá, "Yumo te Kwaromp Buk fekamp kar fwapia
mér mo napon. Tá Kwaromp kárákáreran kor taknámp fwapia mér moria maok, yumo
épérép kar sérarapon.
25 Nánkár sumpwinap arop apár me meknámp warko ferámpnap ke fek te yupu
sámp mono. Kwaromp yámar mekamp ensel fákárerao yakáp napnámp taknámp yakáp
mwanapon.
26 Aeno mámá sumpwinap arop warko ferámp mwanap kar te, yumo Mosesomp buk
fekamp kar yao kánanke mek yaomwirao yurunk námpao maok, yao fár mo námp te
yumo nkerá farákáp moi napon? Am farákápnámp kar te Kwaro Mosesén sérrá, 'Ono
te waráp wokwaekamp appeyaenáp Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwarono.' ✡
27 Kwar te sumpwinap aropamp Kwaranápe mono. Am Kwar te yiki yakápnap
aropamp Kwarono. Aenámpan maok, yumo te épérép kare kar sénapon!"

Kwaromp lo mek tokwae kari yaknámp loan sénámp kar
Matyu 22:34-40; Luk 10:25-28

28 Lo yénkrá farákáp konámp arop ankárank koropea wa nánko, am arop fárákapao
Jisasént kar yorowarrá yakáp. Aenapo Jisas nopok yae-párák kare kar fek am fákáreran
sérámpantá maok, mao Jisasén turunk, "Apae lorao tokwae kari yakria ponankor loan
kámákár akwap námpon?"
29 Aeránko Jisaso am kar pwarokwaprá arakrá sér, "Lo tokwae kari yak námp te aránon:
'Israel, yumo wawenk. Tokwae Kar te nomp Kwar Tokwae ankárankamp támaono. ✡
30 Yumo ankár yiráp yonkwae kare ponankor, yiráp waemp ponankor, yiráp ninik
ponankor, tá yiráp kárákáre ponankor fek Kwarén warákár tokwae kipo.'
31 Lo anánk te ará: 'Amo ankár waráp firáp aropan warákár nap te, amokuráp
pourouran warákár konapnámp taknámpampo.' Lo ankwap te am anánkaopwe man
kámákár akwap mono." ✡
32 Aeránko maok, am lo mérnámp arop Jisasén sérrá, "Tisa, amo sénap kar te kwapwe
kareno. Tá amo kare sénapon, Tokwae Kar ankárankampao saráp Kwarono. Ankwap
kwar yak mono.
33 Aeno nomo te ankár nomp yonkwae kare ponankor, nomp ninik ponankor, tá nomp
kárákáre ponankor fek man warákár kare mwanámpon. Tá nomo ankár námoku warákár
konámpnámp taknámp arop ankwap fárákapan kor taknámprá warákár mwanámpon.

✡ **12:18:** Ap 23:8 ✡ **12:19:** Lo 25:5 ✡ **12:26:** Kis 3:2-6 ✡ **12:29:** Lo 6:4-5 ✡ **12:31:** Wkp 19:18; Ro 13:9-10; Ga 5:14

Am lo anánkaopwe támao ampaok nánko te, am ninik támao ponankor ofa yaomwi mek yankap, tá ponankor nkwakwe make ofaran kámákár akwap námpon.” ✡
34 Jisas am kar wa nánko maok, arop mér kwapwenámp aropamp kar niamp nánko maok, Jisaso man arakrá sér, “Amo te Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te panek yak mo napon.” Aeránko maok, arop ponankor te apápria, Jisasén kar ankwap turunk mono.

‘Krais te wanono’rá turunknámp kar
Matyu 22:41-46; Luk 20:41-44

35 Jisaso lotu nap tokwae mek yakriaka koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp. Aeriaka mao arakrá turunk, “Lo yénkrá farákáp konap arop te mokopia ‘Krais te Devitomp tárap’rá sénapon?
36 Tá wokwaek kar Yiki Kor Spiritao Devitén ninik sánk nánko, Devit námoku sérrá:
‘Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sér,
“Amo onomp yae-párák mwaek tankrá akwapea napo,
waráp yopor arop waráp yae ankore mek kák tenanko,
yakáp mwanapon.” ’ ✡
37 Devit námoku am aropan ‘Náráp Tokwae Kar’rá sénámp te, mokopia am arop warko Devitomp fi mekamp yak naenámpon?” (Jisaso am kar séránko maok, kápae kare koumteouráp arop maomp kar wawia warákár.)

Lo mérnap aropamp ninik kwatae
Matyu 23:1-12; Luk 11:43; 20:45-47

38 Tá Jisaso am fárákapan kar yénkrá farákápria arakrá sér, “Yumo te lo mérnap arop fárákapan fwapiaka mér kip. Am fárákap te waempyam éri képéria paokop mwar kar i konapono. Tá koupoukour nap fek koumteouráp aropao, námwan ‘Gude’rá sérenk kar i konapono.
39 Am fárákap te lotu nap mek arop nke nap fek mekok tankáp mwar kar i konapon. Aeria maok, fir tokwae fánap fek kor mér arop tank konap sia fek tankáp mwar kar i konapon.
40 Am fárákap te kae koumteouran poupwekáprá tukupea, wakmwaek maomp ankank ti konapono. Am ninik yak námpan maok, kwekárrá kar toropwap éri konapono. Nánkár kot mwanap ke fek am fárákap touwe tokwae kwatae sámp mwanapon.”

Ankank moráp yupurao Kwarén ofa sánkámp kar
Luk 21:1-4

41 Jisaso ankwap ke fek lotu nap tokwae mek koropea mani kák konap bokis tokwae páte nap fek am wonae fik tankrá nke nánko maok, koumteouráp arop am mek mani sir. Mani kápae kareráp aropao bokis mek mani kápae kare épér.
42 Táte ankank moráp kae yupu ankwap koropea mani kánanke wan toea niamp anánkamp am mek sir.
43 Aenko Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan koropenk ritea maok, am fárákapan sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Mámá ankank moráp kae yupu máte mao mani tokwaeráp koumteouráp arop sinap mani kámákarea yoporop mani tokwae sinámpon. ✡
44 Mámá ponankor koumteouráp arop te mani kápae kare tank nánko, aopwek kánanke ankwapmwaek saráp bokis mek sinapono. Aeno táte am yupu te mani mo námpara, fir sámpá fánaenámpao kor tank mono, am kánanke táman mwar ponankor sirari námpon.”

13

‘Lotu nap tokwae nánkár kwatae akwap naean’rá sénámp kar

✡ **12:33:** Hos 6:6 ✡ **12:36:** Sng 110:1; Ap 2:34-35 ✡ **12:43:** 2 Ko 8:12

1 Jisaso lotu nap tokwae pwarará akwap nánko maok, mao éréképá yárak i konámp
arop ankwap ankárankao sérrá, “Tisa, am yumwi nununkwi kwapwe nkeae. Tá nap
kokwapwe nko nkeae.”
2 Tá Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo nap nununkwi kwapwe táman
nke rape? Nánkár wakmwaek te, arop fárákapao, yumwi ankwap yumuntuk taki
tankanoria pwar mono. Arop fárákapao am te ponankor momontokoria apárok sir
mwanapon.” ✡

‘Kápae kare touwe korop naean’rá sénámp kar
Matyu 24:3-14; Luk 21:7-19

3 Jisaso Oliv faonkwek tankria nke nánko, lotu nap tokwae nkwampok yak. Tá Pita,
Jems, Jon, Andru, am yiaworaopwerao saráp tukupea man turunkrá,
4 “Amo yinan sérae: Mam ke fek am ankank korop naenámpon? Apaeraomékir korop
nánko, nkea am ankank korop naenámp te wae wonae fikeanrá mér mwanámpon?”
5 Aerá turunkapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo te fwapia mér kip! Takria
arop ankárank yumwan kwekár naeane.
6 Kápae kare aropao koropeaka onomp eran ‘Ono támao nae.’ Makrá sér mwanape.
Aeriaka kápae kare koumteouráp aropan kwekár mwanape. ✡
7 Nánkár yumo wa napo, ‘Yorowar koropán’rá sér, tá panekamp yorowar kar sérarrá
korop. Aenapo kor, táman wawia korokop kwapono. Am ankank te waeman korop
naenámpan maok, má apár pwar naenámp yae te oukoumwan sikono.
8 Arop ankwap firao ankwap-ankwap firént yorowar. Tá ankwap kingomp firao
ankwap kingomp firént yorowar mwanap. Ankwap apárok némp yérur korop nánko,
táte ankwap apárok yae-porokwe tokwae korop naenámpon. Am ankank koropánk námp
te yupurao táráp fárákap naeria manénkir touwe sámp konámp niamp take koropánk
naenámpon.
9 Am ke fek te yumoku támao fwapia mér kip. Yumwan ankwap fárákapao náráp lotu
nap mekamp kaunsilonámpok santukupá kot mwanape. Aeria maok, yumwan lotu nap
mek porokwap mwanap. Yumo onont paokop napara, arop yumwan éréképá tukupea
gavman fákáre, tá king fákáre nke nap fek párakop napo te, yumo te onomp kar am
fárákapan fwap farákáp mwanapon.
10 Nánkár ponankor arop fi ankár Kwapwe Kare Kar farákáp napo, wawia napo, apár
pwar naenámpon. ✡
11 Yumwan sámpá yarokwapea santukupea kot napo, yumo apápria, yino apae kar
sér mwareanrá ninikí kwapono. Ponankor kar te Kwaro yumwan nénk nánko, am ke
fek táman yumo ankár farákáp mwanapono. Am te apae riteanápe yumoku saráp kar
farákáp mono. Yiki Kor Spiritao am kar yumwan sánk naenámpon.
12 Tá arop náráp nánaeran arop outiri nánko, man foupouri pap. Tá naropwaryaenápo
kuri náráp tárápuan taknámp mwanapon. Tá táráp ankwapao kor éntupwar naropwarén
yoporia arop outiri napo, foupouri pap mwanapon.
13 Tá yumo onont paokop napara, arop ponankor te yumwan kokwarok mwarea
napon. Aeno aropao kárákáre yakrá akwapea, pwarnámp yae feknámp te Kwaro man
warko warámp naenámpon.” ✡ ✡

Kwatae kare ankank wakmwaek korop naenámp kar
Matyu 24:15-28; Luk 17:23-24

14 Jisaso warko sérrá, “Yumo nke napo, kwatae kare ankank Kwaromp yiki kor taun
mek fokopeyak naeane. (Arop mámá kar nkerá farákáp námp kwamp te, ankár fwapia

✡ **13:2:** Lu 19:44 ✡ **13:6:** Mk 13:21-22; 1 Jo 2:18 ✡ **13:10:** Mt 28:19 ✡ **13:13:** Jo 15:18-21 ✡ **13:13:** Mt 10:17-20

nɨnɨk kuno.) Am ke fek te koumteouráp arop Judia apár mek yakáp nap te ankár pɨrɨkɨmpea faonkwek pok mwanapon. ✡

15 Táte arop naepik yakeanámp te warko nap mek youmpeaka náráp ankank sámp mono.
16 Tá arop yopwar mek yak námp te, arákarrá akwapea náráp nap mekamp waempyam sámp mono.
17 Am ke fek te koumteou arop yareráp, tá yupu-táráp mom wurump nap te koupoutáráp nape! Mao te pɨrɨkɨmpea foporakorrá tukup mwanap kour-sɨr napono.
18 Yumo te am kwatae ankank te námpare korop konámp ke fek koropantáno, Kwarén kar toropwap kipo.
19 Am ke fek te yoporop touwe tokwae kar korop naenámpon. Wokwaek Kwaro kápae kare ankank yoro námp fekia koropea, oukoumwan námp te take pourouráp touwe tokwae korop moimpon. Tá nánkár wakmwaek kor warko take pourouráp touwe tokwae korop mo naenámpon. ✡
20 Táte Tokwae Karao am touwe tokwae korop naenámp ke fek fae ták-pwar moianámp te, koumteouráp arop ponankor wour mwanapono. Ae mwanapan maok, mao námoku nánkárápnámp aropan nɨnɨk námp kwamp, am ke fae ták-pwara námpon.
21 Am ke fek arop ankárankao yumwan sérrá, 'Yumo nkenke! Krais máyakáne!' Tá ankwapao sérrá, 'Yumo nkenke! Nkoyakáne!' Aerá sénánko te, yumo te maomp kar wawi kwapono.
22 Aeno arop ankwap fárákapao koropea yumwan kwekárrá sérrá, 'Ono te Kraisono.' Tá ankwap kar sérrá, 'Ono profetono.' Aeriaka kárákáre yororoiaka ankwap pourouráp ankankan kor tére mwanape. Ono waeman kare kar sér rae: Koumteouráp arop Kwaro náráponoria nánkáráp námp te, am taknap arop fárákap támao fwap man poupwekáp mwarea napon. ✡
23 Ae mwarea napara, yumo te fwapia mér kip. Ono waeman yumwan kápae kare ankank korop naenámp séri nampono."

Nánkár wakmwaek Aropamp Táráp kare korop naenámp kar Matyu 24:29-31; Luk 21:25-30

24 Jisaso warko sérrá, "Nánkár am touwe tokwae am akwap tenánko, yámar kɨrɨkɨp nánko, yunk warko yokor mo.
25 Tá yámar mekamp térme ponankor mukarrá ékrɨnk naenámpon. Yámar mekamp kárákáre kor ankankao kor wuwia wae naenámpon. ✡
26 Aenánko, am ke fek táman Aropamp Táráp koumwe mek tankria kárákáre tokwae ntia maomp wae ménɨt ék nánko, arop nke mwanapon. ✡
27 Am ke fek táman mao ensel fákáre tirá kérép nánko, ékiaka apár yarápae pwar námp fek tukupea, Kwaro nánkárápnámp arop fárákap koupoukarea, ponankor am fi érékép mwanapon." ✡

'Yao fikan nkea mér kip'rá sénámp kar Matyu 24:32-35; Luk 21:30-33

28 Jisaso warko sérrá, "Yumo te yao fikan nkea mér sámp mwanapon. Maomp yowe kor ént féki yak námp te, pwae wourékam arokwe nánko, am te kwapwe naenámp kenono.
29 Taknámp nánkár wakmwaek kor yumo nke napo, am ankank kwatae koropánk nánko te, yumo am táman mér kip. Aropamp Táráp korop naenámp yae wae wonae fik ménki fek yak námpon.

✡ **13:14:** Dan 11:31 ✡ **13:19:** Dan 12:1 ✡ **13:22:** 2 Te 2:9; Yé 13:13 ✡ **13:25:** 2 Pi 3:10; Yé 6:12-13 ✡ **13:26:** Mt 26:64 ✡ **13:27:** 1 Te 4:16-17

30 Ono waeman yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp koumteouráp arop oukoumwan sumpwi mo, yiki yakápria, mámá ankank ponankor korop nánko, nke mwanapon. *
31 Tá yámar ntiaka apár máte akwapá pwar naenámpon. Aeno onomp kar máte pwar mono."

'Arop ankwap am ankank korop naenámp yae mér mono'rá sénámp kar
Matyu 24:36-44; Luk 21:34-38

32 Jisaso warko arakrá sér, "Tá arop ankwap am ankank korop naenámp ke ntia yae te mér mono. Onomp Naropwar námoku saráp am mér námpon. ✡
33 Yumo te fwapia mér fek yérékrá yakáp kip. Am te apae riteanápe, am te mae ke fek korop naenámpaoean yumo mér mono. ✡
34 Am te arak námpon: Arop ankárankao náráp nap pwatea akwap naeria, maomp tére konap arop ankákárankan arakrá kar toropwap: Náráp nap mekamp ankank má fwapia taokeyakáp kipria maok, arop ménki fek taokeyak konámp aropan, 'Amo yérékrá yakamp'rá séritea akwap konámp niampon.
35 Mak ri konámpnámp taknámp fwapia yérékrá yakáp kip: Yumo te mér mo mam ke fek am nap nouroup korop naenámp te, kumuran korop ni, táte kumuruk korop ni, tá kom fárámp nánko korop ni, tá koumounek kar korop nie, am te yumo mér mono.
36 Takria mao koupour koropria yumo pamp nap nkeantáno. ✡
37 Mámá kar ono yumwan farákáp namp máte koumteouráp arop ponankoran sénampono: Yumo fwapia yérékria yakáp kip."

14

Jisasén farop mwaria kar papnap kar

1 Wakmwaek anánki yakea maok, Pasova Yae Tokwae ntiaka Pan Yis Moráp Fári konap Yae korop naenámp yae tank nánko maok, pris tokwae fákáre, táte lo yénkrá farákáp konap arop fákárerao sérrá, "Nomo te mokopiaka Jisasén poupwekápia kánánkámp sámpeaka foupouri pap mwaro?" ✡
2 Am fárákapao sérrá, "Nomo lotu i konap yae tokwae fek te am ankank tak mono. Takria koumteouráp arop nkea kokorokorria nomwan yorowar mwanape.

Yupurao Jisasomp me korok sanda kwarákarimp kar
Matyu 26:6-13; Jon 12:1-8

3 Am ke fek te Jisaso Betani mek akwapea, wokwaek lepra touwe sámpá yakámp arop Saimonomp nap mek tank. Mao fánaeria tank nánko maok, yupu ankárank korop. Mao te yumwi fekamp botol kwapwe kare am te nánákáre kwapwe konámp sanda mani tokwae fekamp, am botol nás kor ták-pwararea maok, Jisasomp me korok am sanda kwarákár.
4 Aenánko maok, arop ankwap fárákap yakáp nap man nkea kokwarokria maok, námoku kok arakrá sérar, "Apaeritea mao am sanda kwaporok kwarákarrá pwar námpon?
5 Tá nomo arop sánk nánko sámpriaka 300 mani silva sáp napo, tá ankank monap aropan sánk mwanámp tene!" Makrá séria maok, am yupuran yopor.
6 Aerapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, "Yumo am yupu numwar takano pwarenke. Apaerá yumo man ninik kápae sánk rape? Mao te onan kwapwe kare ninik námpon.
7 Nánkár am ankank monap arop fárákap te yumont kápae kare por yakáp napo, yumo am fárákapan yaewour saráp yakáp mwaria te tak mwanapon. Aeno ono te yumont kápae kare por yak mono.

---

* **13:30:** Mámá yére 30 fek yaknámp kar te yére 24-27 fek pwarnámp karan sénámpon. ✡ **13:32:** Ap 1:7 ✡ **13:33:** Mt 25:13 ✡ **13:36:** Lu 12:37-38 ✡ **14:1:** Kis 12:1-27; Mk 10:32-34

8 Ankank mámá yupuaoi námp te fwap tak naenámp pwi nánko námpon. Ono
oukoumwan sumpwi mo nanko, mao onomp pourouk sanda kwarákárámp te onomp
pourou apár me mek pap mwanap nánap námpon. ✡
9 Ono yumwan waeman kare sénampon: Ponankor apár mekmwaek tukuprá Kwapwe
Kare Kar farákápria mámá yupuaoinámp ankank máman kor méntér sérar napo, arop
fárákap man ninik mwanapon."

Judaso pris tokwae fákárean 'Jisas yiráp yaek pap nanae'rá sérimp kar
Matyu 26:14-16; Luk 22:3-6; Jon 11:45-54

10 Am ke fek mént paokop i konap arop éntér-sámpramp ou mekamp Judas Iskariot mao
pris tokwae fákáreaonapok Jisasén am fárákapamp yaek pap naenámp kar akwapá sérar.
11 Aenko am fárákapao am wawia maok, warákáránkria maok, am fárákapao man sérrá,
"Amwan mani ankwapmwaek sánk mwanámpon." Aerapo maok, Judaso am aropamp
yaek sánk naenámp mwae kup oupourounkimpon.

Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fákárerént Pasova fáriap kar
Matyu 26:17-25; Luk 22:7-13

12 Yis Moráp Pan Fépér i konap Yae ankárank korop nánko, Kwaro Israel firan yae-
wouránko fwapi yakápiap ke ninikrá fári konap sipsip morok faopornap ke. Aenánko
maok, námoku éréképá yárak i konámp arop fákárerao Jisasén turunkrá, "Amo ninik nap
te, yino te maok tukupea am Pasova fir nánap mwanámpon?" ✡
13 Aerapo maok, Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop anánkaopweran tirá
kérépria arakrá sér, "Yumo akwapea Jerusalem mek nepo, arop ankárank sospen mek
ént yinkipea koropea * mwaeaok yumwan kikip nánko te, yumo man éntér papea akwap
kipo.
14 Aenepo maok, akwapea nap mek yoump nánko, yumo nap naropwarén turunkrá
arakrá sér kip: 'Tisa sérrá, "Onoku éréképá yárak i konamp fákárerént Pasova fánanamp
nap aokore te maen?"rá séri námpo.'
15 Aerá sénepo maok, yumwan nap aokore tokwae narekamp yénkép nánko maok, am
mek te tankáp i konap ankank wae nánapi tank námpon. Yumo am mek fir nánap kipo."
16 Aeránko maok, am arop yaworao akwapea am taun mek Jisaso sérimpaok nkea
maok, am mek fir nánap.
17 Kumuran Jisas námoku éréképá yárak i konámp arop éréképea mént korop.
18 Aeaka am fárákap fépérrá tankáprá maok, Jisaso sérrá, "Ono te yumwan waeman
kare kar sénampon: Yumo ou mekamp arop ankárankamp onan yopor aropamp yaek pap
naerámpon." ✡
19 Aeránko maok, am námoku éréképá yárak i konámp arop fárákap támao yonkwae
touweria maok, man ankákárankrá turunkup, 'Ae te amo onan sérri kwapon'rá sér.
20 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Am arop te yumo éntér-sámpramp ou
mekamp ankárankamp pan sámpea onont dis mekamp sup mek anámpea fánámp támaono.
21 Kare, Aropamp Táráp te Kwaromp Buk fek sénámp niamp ankár takrá sumpwi
naenámpon. Aeno am arop Aropamp Tárápan yopor aropamp yaek papnámp aropao
maok koupouteane! Man éntupwaro fárákap te wampwe mpupo!"

Jisas Komunion sámp mwanap yénképámp kar
Matyu 26:26-30; Luk 22:14-20; 1 Korin 11:23-25

22 Am fárákapao fir fépérrá tankápapo maok, Jisaso pan ankárank sámpea Kwarén
'Aesio'rá séria maok, fékéria am fárákapan nénkria sérrá, "Máte onomp pourouno. Má
sámpea fárenke."

✡ **14:8:** Jo 19:40 ✡ **14:12:** Kis 12:6,14-20 * **14:13:** Arop ankárank sospen mek ént yinkipea korop námp te, sospen mek ént yinkipá me korok papá samp te koumteouramp térean maok, youén Jisas sérinámp kar arop yaworao wuri nke nenepan ninámpon. ✡ **14:18:** Sng 41:9

23 Aeaka warko wain éntráp kap sámpria Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, am fárákapan
nénkria maok,
24 am fárákapan sérrá, “Máte onomp yiri yumont kontrak wourékam yoro nampon. Ono
kápae kare koumteouráp aropan yaewourria kwarákár nanampon. ✡
25 Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Ono te warko wain fár morá akwapea,
Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek wourékam wain ént fánanampon.”
26 Takia pwarará, am fárákapao tár kar ankárank sámpea pwarará maok, taun pwarará
Oliv faonkwek pok.

Jisaso Pitan ‘Námwan pwar nanap’rá sérimp kar Matyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 6:36-38

27 Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo ponankor te onan mérnap pwararea pirikimp
mwarea napono. Kwaromp Buk fek am táman sérrá, ‘Ono sipsip taokeyak konámp arop
porokwap pap nanko, maomp sipsip pirikimp mwanapon.’ ✡
28 Aeno ono te warko fárámpea yiki yakria, ononkir yumwan mekia Galili mek akwap
nanampon.” ✡
29 Pita sérrá, “Arop ankwap fárákap amwan pwarará pirikimp napo kor, wampweno.
Ono mwar amwan pwar nanamp mono.”
30 Tá Jisaso man sérrá, “Ono amwan kare sér rae: Oukoumwan kumuruk kakaruk
oukoumwan anánk por aráp mo nánko, amo yinink por ‘Ono te man mér mono’rá
sénanapon.” ✡
31 Aerámpan maok, Pita ankár kar kárákáre fek sérrá, “Wampweno! Ono ankár amont
sumpwi naeria te, ono amwan ‘Mér mo namp’rá sér mo kareno!” Tá ménт paokop i
konap arop ponankor takrá sérar.

Jisaso Getsemani yopwar mek Kwarén kar toropwapimp kar Matyu 26:36-46; Luk 22:39-46

32 Aea maok, am fárákapao tukupea oliv pékri Getsemani mekria maok, Jisaso námoku
éréképea yárakinámp arop fárákapan sérrá, “Yumo mapek yakápenke. Ono akwapea
Kwarén kar toropwap nae.”
33 Aeritea maok, Pita, Jems, Jon man éréképea am yininkaopwe támao ménт tukup.
Aeapo maok, Jisaso náráp pourouk korop naenámp touwe tokwae wakmwaek sámp
naenámpan yonkwae sakápria yonkwae touwea wae.
34 Aeria maok, mao am fárákapan sérrá, “Ono yonkwae touwea waeria, wae sumpwi
nanamp pourouiane. Yumo mapek yakáprá yérékenke.” ✡
35 Aeria mao yoump tae morokria mao éntér mwaeknámp apárok pika párákapea
Kwarén kar toropwapria sérrá, “Amo onan korop naenámp ankank kwatae kwe-pwar
nanap mwae kup yak nánko te, fwap kwe-pwar nanapon.” ✡
36 Aeritea maok, mao sérrá, “Ayao! Amo te ponankor ankank fwap tére nanapono.
Aeno ono nik namp te, ono sámp nanamp touwe sámp-siraeria nampan maok, wamp-
weno. Amo ankár amokuráp ninikaokampo.” ✡
37 Takia maok, warko akwapea am yininkaopwean nke nánko, pampi yakáp. Aenapo,
mao Pitan arakrá turunk, “Saimon, amo te amp rape? Amo ankárankamp ke fek saráp
yérékrá yak nanap pourou mo nie?
38 Yumo ankár yérékria Kwarén kar toropwaprá yakápenke. Yumo am ankank ko-
rop nánko, pirikimp mwanape. Ninik te wae am tére naeria warákár námpan maok,
pourourao kárákáre mono.”
39 Warko akwapea manénkiri námpnámp taknámp Kwarén kar toropwap.

✡ **14:24:** Kis 24:8; 1 Ko 10:6; Jo 6:54-56 ✡ **14:27:** Jo 16:32; Sek 13:7 ✡ **14:28:** Mk 16:7 ✡ **14:30:** Mk 14:66-72
✡ **14:34:** Jo 12:27 ✡ **14:35:** Hi 5:7-8 ✡ **14:36:** Jo 6:38

40 Aea maok, warko arákarrá koropea námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan nke nánko maok, pampi yakáp. Am te apae riteanápe, am fárákapamp yi te ouwipi kápae. Aeapara, mao am fárákapan kékéménk námp fek te, am kar pwarokwaprá sér mwanap te mér mo napara, sér moiapon.
41 Jisas warko yinɨnkan akwapeaka koropea am fárákapan sérrá, "Yumo te ouk-oumwan pampria anepér rape? Wae támaono. Fápárámpea nkenke! Oukoumwan te Aropamp Tárápan kwatae nɨnɨkráp aropamp yaek sánk mwanap ke wae koropáne.
42 Yumo fárámp napo tukup mwaro. Nkenke! Onan outɨrinámp arop wae koropáne."

Judaso wae Jisasén yopor aropamp yaek papnámp kar
Matyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11

43 Jisas kar sérrá yak nánko maok, táte am éréképá yárak i konámp arop éntér-sámpramp arop ou mekamp ankwap ankárankamp Judaso korop. Aenánko, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop, tá Juda taokeyakápnap arop fárákapao tirá kérépnap arop kápae kare, bainatráp yaopwae tia Judasén éntér kákrá korop.
44 Manénkɨr am outɨrinámp arop am arop fárákapan arakrá sér: "Nánkár ono akwapea nouroupria aop mukur namp te, am arop te Jisas támaonon. Yumo man sámpea maok, fwapia taokeyakea sámpá tukup kip."
45 Aeritea maok, Judas koupour kar akwapea Jisasonámpokria te, 'Tisa'rá séria man koupwiyakrá aop mukur.
46 Aenánko maok, am fárákap wae Jisasomp pourouk yae paprá sámp.
47 Aeapo maok, arop ankwap ankárank bainat sámprá pris taokeyak konámp aropamp tére aropan woupwi kor karámpá aop-sɨr.
48 Jisaso am fárákapan sérrá, "Yumo onan sámp mwaria korop nap te, oukunria yorowar i konámp aropan sámp mwaria ni konap niamp bainat, yaopwae makia tia korop rape? ✡
49 Wokwaek ono yumwan lotu nap mek kar farákáp saráp yak konamp fek onan sámp mwarap tane apaeapon? Yumo mámá nap te wokwaek Kwaromp Buk fek kumwiap karao kare koropanoria napon."
50 Aerá séránko maok, Jisasént paokop i konap arop fákáre man pwarará pɨrɨkɨmpea tukup. ✡

Arop tár-ménki ankárank farákapá akwapámp kar

51 Arop tár-ménki ankárank Jisasomp wakmwaek koropámp, mao te waempyam wupwi kor mwar woukwapeanámpao, am fárákapao man sámpria maok, waempyam fek saráp sámp napo maok,
52 mao waempyam wor-sɨrarrá pourou mwar farákapá akwap.

Jisasén sámpea kaunsilo nke námp fek kotiap kar
Matyu 26:57-68; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:12-14,19-24

53 Am fárákapao Jisasén sámpea pris taokeyak konámp aropamp nap mek santukup. Tá pris tokwae ponankor, Juda taokeyakáp konap arop, lo yénkrá farákáp konap arop makia koupoukour yakáp.
54 Pita te Jisasomp wakmwaek akwap námpao maok, mao panek tae morok yak. Mao pris taokeyak konámp aropamp naepik yár éntér mek lotu nap tokwae taokeyakáprá yérék i konap plisman fákárerént yaomwi fek pourou yirɨnkrá yak.
55 Pris tokwae fákáre ntia kaunsil † fákáre ponankor, arop ankwap fárákapan 'Koropea Jisasoinámp kar farákápenk' ria wumwi. Aenapan maok, am fárákap te maoinámp kwatae nɨnɨk nkea am fek sumpwi pap mwaria oupourounkapao maok, mao am fek sumpwi naenámp kwatae nɨnɨk nke mono.

✡ **14:48:** Jo 18:20 ✡ **14:50:** Mt 26:31; Jo 16:32 † **14:55:** 'Kaunsil': "Juda Tére konap Nɨnɨk" Buk 2 fek kware 55 fek nkeae.

56 Aeapo maok, táte kápae kare arop man kwekárrá sérapan maok, am fárákapamp kar te ankárankamp pourouráp mo.
57 Aeapo ankwap fárákap yakápia ‘Jisaso araki námpono’rá kwekária sér,
58 “Yino wa nánko, mao sérrá, ‘Ono lotu nap tokwae aropao ti nap te, ono párámpeaka yinɨnk kumur fek ono ankwap pourouráp nap ti nanampan maok, arop yae kor fek ti mono’rá sérimpon.” ✡
59 Tá am kar sérar napao kor ankár épépérépi akwapria ankárankamp pourouráp moimpon.
60 Aeapo maok, pris taokeyak konámp arop kaunsil fákáreamp yik fokopeyakrá Jisasén arakrá turunk, “Amo te kar pwarokwaprá sénanap kar mo nie? Amwan mámá kar sérarap te mokopono?”
61 Aeránko maok, Jisaso kor man kar tákaprá sér mo.
Aenko maok, pris taokeyak konámp arop man warko turunkrá, “Amo te arop ponankor lotu i konap Kwaromp Táráp Krais támao ni mo nie?” ✡
62 Jisaso sérrá, “Am te ono támaono. Nánkár Aropamp Táráp ponankor kárákáre tokwaeráp Kwaromp yae-párák mwaek tankea yámar mekamp koumwe yumuntuk ék nánko nke mwanapon.” ✡
63 Aeránko maok, pris taokeyak konámp arop am kar wawia korokopria yopor yonkwae pwarámpria, námokuráp pouroukamp waempyam pearákapria maok, sérrá, “Nomo wae táman wa námp te, warko apaerá arop ankwap wumwi mwanámpon?
64 Yumo wae wa napo, mao Kwarén wouroump sénámpon. Yumo nomo man te mokop mwanámprá ninɨk rape?” Aeránko maok, am arop fárákapao ponankor sérrá, “Mao te kwatae ninɨki tenámpara, ankár sumpwiano.” ✡
65 Aerapo maok, arop ankwap fárákapao man atatopria maok, táte waempyam sámprá yimetápok woukoupea fákeyakáprá man porokwapria sérrá, “Amo oukoumwan profet kar fek sérae: Oukoumwan amwan te wa porokwapriane?” Aeria maok, lotu nap taokeyakáprá yérék i konap plisman fákáre yae faeran sámprá tárapore. ✡

Pita ‘Jisasén mér mo namp’rá sénámp kar
Matyu 26:69-75; Luk 22:54-62; Jon 18:15-18,25-27

66 Pita te ek yár éntér mek yakánko maok, tá pris taokeyak konámp aropamp tére konámp yupu ankárank koropea
67 nke nánko maok, Pita yaomwi fek tank. Aenánko maok, yupurao man tokor kari yakrá arakrá sér, “Amo kor wae Nasaret mekamp Jisasént yak konapon.”
68 Aerámpan maok, Pita monoria arakrá sér, “Mono! Ono te amo sénap kar am te mér mo kare nampon!” Makri pwarará oukur tará ek youmprá nap ménki fek nánko maok, kakaruk ankárank aráp.
69 Aenko am tére konámp yupurao kor warko man nkea maok, wonae fik am fek yakápap arop fárákapan sérrá, “Mámá arop máte wae am fi támaonono.”
70 Tá Pita warko sérrá, “Mono!”
Aeránko maok, wakmwaek arop ankwap fárákap wonae fik am fek yaká̀p napao sérrá, “Wɨ! Amo te waeman am fi támaono. Waráp kar te Galili mekamp aropamp kar niamp napono.”
71 Tá Pita kar arakrá sér, “Ono te yumwan waeman narekampráp kare kar sér rae: Ono am yumo sénap arop te mér mo nampon. Táte ono kwekár sénanko te, Kwaro onan kwatae pap naenámpon.”
72 Takrá séri pwar nánko maok, koupour kar kakaruk anánk por aráp. Aenánko maok, Pita warko Jisaso sérimp kar nɨk: “Nánkár kakaruk oukoumwan anánk por fárámp mo

✡ **14:58:** Jo 2:19-21 ✡ **14:61:** Ais 53:7; Mk 15:5 ✡ **14:62:** Dan 7:13; Mk 13:26 ✡ **14:64:** Wkp 24:16; Jo 19:7
✡ **14:65:** Ais 53:5

námp fek, amo yinink por ‘Ono te man mér mono’rá sénanapono.” Aeria maok, Pita aropompria éma waempon. ✡

15

Jisasén Pailatonámpok warámpá tukupap kar

1 Koumounek kar pris tokwae fákáre ntia Juda taokeyak konap arop fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop fákáre, tá ponankor kaunsil fákáre makia maok, koupoukarrá am mwanap kar pap. Takia pwarará, wakmwaek Jisasén sámpea yaek sen fek yarokwapea santukupea, Rom mekamp arop érékép-tank konámp gavman Pailatonámpok santukup.
2 Aeapo maok, Pailato man turunkrá, “Amo Juda firamp king nie?” Aerá séránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá maok, “Wae amoku sénap támaono.”
3 Aeránko maok, pris tokwae fákárerao Jisas tak moimp karan kwekárrá nkwakwe make kar farákáp.
4 Aeapo maok, Pailato man warko turunkria maok, “Amo wa napo, amwan kápae kare kar sénap máte, nopok kor ankwap kar sér mo nie?”
5 Aeránko maok, Jisaso kor ankwap kar pwarokwaprá sér mo nánko maok, Pailat ninik tokwae. ✡

Pailato ‘Takenk’rá sénánko Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Matyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16

6 Yopwar méntép Pasova fári konap yae fek Pailato fákapá yaknámp arop ankárank aokorop pwar konámp. Am te koumteouráp aropao arop ankárank fákapá yak námp maomp e sénapo, Pailato am arop aokorop-pwar konámpon.
7 Am ke fek te arop ankwap gavmanén yorowaria arop sumpwi yénképia napo, gavman am fárákap fápákamánkia kák tenapo, yakáp napon. Am ou mek arop ankárankamp maomp e te Barabas.
8 Aeria maok, am koumteouráp aropao kor Pailatén ‘Wokwaek i konámpnámp taknámp, arop kalabus mekamp ankárank sámp-kérépae’rá sér.
9 Aerapo maok, Pailato nopok am fárákapan arakrá turunk, “Yumo te ono yumo Judamp king, man sámp-kérépenkria nape?” Am takrá turunk námp te apae riteanápe, Pailato wae mér,
10 pris tokwae fákárerao Jisasén párák kokwarokria warámpá korop tenapantá. ✡
11 Aenámpan maok, pris tokwae fákáre koumteouráp aropan, takrá sérenkria fopwaoka wae napo maok, am fárákapao Pailatén ‘Amo Jisasén te sámp-kérép kwapono. Barabasén sámp-kérépae’ ria wae.
12 Aerapo maok, Pailato warko turunkrá, “Yiráp ninik te mámá arop yumo ‘Judamp king’ ri konap man te mokopaeria nape?”
13 Aeránko maok, táte am fárákapao warko sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke!”
14 Aerapo maok, Pailato am fárákapan sérrá, “Apae riteanono? Mao te apae kwatae niniki námpon?” Aerá turunkámpan maok, am fárákap ankár kárákárea waeria sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” ✡
15 Aerapo, Pailato am koumteouráp aropao warákáranáponoria Barabasén am arop fákáreaonapok sámp-kérép. Aeria mao sénánko, soldia Jisasén wip ain fekamp nil tokoropeyak námp fek am fek porokwapá pwarará maok, yaopwae porokopramp fek pukupenkria soldiamp yaek sánk.

Soldia fákárerao Jisasén amomoria wouroumprá sénap kar
Matyu 27:27-31; Jon 19:1-3

✡ **14:72:** Mk 14:30 ✡ **15:5:** Mk 14:61; Ais 53:7 ✡ **15:10:** Jo 11:47-48; 12:19 ✡ **15:14:** Ap 3:14

16 Aenko am soldia fákárerao Jisasén warámp santukupea Rom mekamp kiap tokwaeramp nap népikria maok, soldia ponankor ‘Koropenk’ ria wumwi.
17 Am fárákapao maomp waempyam worokwapea papria maok, kingo yirɨmp konámp niamp waempyam noumouri fek Jisasomp pourouk yirɨmp. Tá wiráp paok wi moukoupea kingo yirɨmp konámp kumpan wounáprá maomp me korok yirɨmpá pwar.
18 Am soldia fákárerao wouroumpria sérrá, “Yo...! Juda firamp king e!”
19 Aeria maok, am fákárerao man yaopwae fek me korok fuk. Tá am fárákapao man atopria táman e tokwae sánk námpria wouroumprá maomp wonae fik kwaráp torokomp. ✡ ✡
20 Am fákárerao man wouroumpea pwarará, maomp pouroukamp waempyam noumouri worokwapea paprá, tá námokuráp waempyam am yirɨmpea maok, man yaopwae porokopramp fek pukup mwaria taun younkwek santukup.

Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Matyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-24

21 Aleksander ntiaka Rufusomp naropwar Saimon Sairini meknámp koropeaka, taun mek akwap naerianánko maok, táte am fákárerao man, Jisasomp yaopwae porokopramp sámpaeria kárákáre.
22 Am fárákapao Jisasén santukupea faonkwek Golgota mek. Am faonkwe e fi te ‘Arop Me Kor Yaknámp Apár’rá sér i konapon.
23 Arop ankwapao Jisasén wain ntiaka touwe námpare yak naenámp marasin ménɨt ouroukoupea sánk mwaria napo maok, Jisaso fár mo.
24 Am soldia fákárerao Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupia pwatea maok, yakáprá satu pilairiaka, wa mokop kárákáreaka am waempyam ankank tianrá nke mwaria. ✡
25 Man yaopwae porokopramp fek koumounek sárakok ke námp fek pukupapono.
26 Aetea maok, narek me kor yarápae fek arop am fek kotia pukupnap kar kumwiria maok, arakrá sér: Juda Firamp Kingono.
27 Aetea arop yorowaria ankank pouroukoupnep arop anánkaopwe wonae fik am fek ankwapan yae-párák mwaek, ankwapan yae-mánkwan mwaekia pukupapono.
28 Aeapara Kwaromp Buk fekamp kar ankárankamp yak námp máte oukoumwan te kare karono. Am kar te arakrá sénámpon: ‘Aropao man kwatae nɨnɨkinámp aropénɨt koumpá pwar napon.’ ✡
29 Aetea maok, koumteouráp arop fákárerao mwaeaok tukup koroprá man wouroump-sérria maok, “Amo, lotu nap tokwae soumpouriaka yinɨnk yae fek warko ti nanamp ri konap aropao nap.
30 Oukoumwan te amoku támao yaewouria yaopwae porokopramp pwarará ékae!” ✡
31 Tá pris tokwae fákáre, lo yénkrá farákáp konap arop fákárerao kor man wouroump. Námoku támao sérarrá arakrá sér, “Mao te wokwaek fikamp aropan yaewouri námpao maok, námoku te yaewour naenámp pourou mono.
32 Mao te Krais, Israel firamp kingao námp kwamp te, yaopwae porokopramp am pwarará ék nánko, nomo man nkeaka man te Krais karenorá mér mwaro.” Tá arop yawor Jisasénɨt yaopwae porokopramp fek pukup napao kor man wouroumpepono.

Jisas wae sumpwimp kar
Matyu 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30

33 Yámar kukkwaraokánko, kumur niamp kɨrɨkɨp tokwae kar apár ponankor oupouroupeyakrá akwapea 3 kilok.

✡ **15:19:** Ais 50:6 ✡ **15:19:** Lu 23:11 ✡ **15:24:** Sng 22:18 ✡ **15:28:** Ais 53:12 ✡ **15:30:** Sng 22:7; Jo 2:19

34 Aenko am ke fek táman Jisas tékén arakrá wumwi, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Makrá sérimp te arak: “Onomp Kwar e, onomp Kwar e, amo onan apaerá pwararape?” ✡

35 Aeránko arop ankwap fárákap wonae fik am fek yakáp nap wawia maok, sérrá, “Wawenke! Mao te Elaijan wumwi námpon.”

36 Aerapo maok, arop ankwap ankárankamp fárakoprá akwapea yao yir niamp fek top i konámp wain ént mek anámpeaka Jisaso fáranoria yaopwae fek norokarea sánk. Aeria maok, am aropao sérrá, “Nomo yépékrá yakáp mwaro. Elaija te koropea aokoropea sámpék ni mokopon nke mwaro.” ✡

37 Aeapo maok, Jisaso tékén fépéna waeria maok, wae worokor.

38 Aenánko maok, Jisas worokorámp ke fek te, waempyam tokwae lotu nap tokwae mekamp aokore kuk mek ménki fek nánkáráp tariap te nareknámpiaka pearákarrá ékia fu fek por-pwar nánko maok, am waempyam anánk mwaek peari yak. ✡

39 Tá soldia fi éréképá yak konámp kepteno Jisas yakámp fek wonae fik fokopeyakea Jisas worokor námp nkea arakrá sér, “Kare karono. Mámá arop máte Kwaromp Tárápono!”

40 Koumteou ankwap fárákapao kor panek tae morok yakáprá maok, yérépékrá yakáp. Ankwap ankárank maomp e te Magdala mekamp Maria, ankwap te Maria, nánae Jems ntiaka Josesomp éntupwar, tá ankwap te Salome.

41 Am koumteou te Jisas wokwaek Galili mek yakámp ke fek maomp wakmwaek tukuprá man yaewouriapono. Tá Jisas Jerusalem mek koropánko, koumteou kápae kare ménт tapokwapea koropap fek, mao kuri am fek yakápiapon.

Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar
Matyu 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42

42-43 Kumuran taun Arimatea mekamp Josep korop. Mao te Kaunsil ankwap koumteouráp arop nke nap fek e kwapweráp arop, tá mao kor Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp keantá yépékrá yak konámp. Oumpouran te anepér i konap yae ara, oukoumwan te ankank nánapnap yaenon. Aeria maok, Josep te Pailatén nkea apáp mono, youmpea maok, man sérrá, “Ono te Jisasomp yákáre sámpá akwapá pap nae rae.”

44 Aeránko maok, Pailato ninik tokwaeria maok, man sérrá, “Mao te wae sumpwi námp nie?” Aeria maok, keptenén koropae ritea man turunkrá, “Jisas te wae sumpwi námp nie?”

45 Mao wae keptenomp kar wawia, Josepén sérrá, “Amo akwapea am yákáre sámpae.”

46 Aeránko maok, Josepo akwapeaka waempyam wupwi mani fek sámpea maok, tá akwapea narekamp Jisasomp yákáre sámpá ékia am waempyam wupwi fek papea yarokwap. Aea sakwapea péri me wokwaek yoroiap me mek papria maok, Josepo péri kárakére tokwae fáparákarrá youmpea péri me táp fek woukoupá pwar.

47 Aenko Makdala mekamp Maria ntia Josesomp éntupwar Maria am anánkaopwerao Jisasén pap nap wae nkea méri pwarará akwap.

16

Jisas fárámpámp kar

1 Anepér i konap Sabat yae pwar * nánko maok, Makdala mekamp Maria ntiaka Jemsomp éntupwar Maria, tá Salome, makia am fárákapao welráp nánákáre konámp ankank mani fek tia Jisasomp yákáre koupour mákáreantá forokwapá pap mwanámpria nánapia pátea pamp.

✡ **15:34:** Sng 22:1 ✡ **15:36:** Sng 69:21 ✡ **15:38:** Kis 26:31-33; Hi 10:19-20 * **16:1:** ‘Anepér i konap yae pwar’rá sénámp te, Sarere fek yámar porokor námp fek am lotunap yae pwar nánko, am ke fek táman koumteouráp arop fwap paokopria stua mekamp ankank ti mwanapono. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fek kware 72 fek nkeae.

2 Pampia maok, koumounek kar Sande fek am ankank tiaka péri kor me fek tukup.
3 Tukupria maok, námoku am fárákap támao sérarrá tukuprá, “Wa mokop nomwan
yaewouria am péri kor me táp fekamp péri kárakére tokwae kɨkɨpia far-farrá akwap
naenámpon?”
4 Aeritea am fárákapao nkeapo maok, am péri kor me táp fekamp te yak mo. Am me
táp fekamp ér-sayoumpea aop mwaek pwate. Am péri kor worare te yoporop tokwae kar.
5 Aenko am fárákapao péri kor me mek yinkea nkeapo maok, arop tár-ménki
waempyam wupwi éri yirɨmpea, yae-párák mwaek tankánko maok, am fárákapao nkerá
paokoprá kokorokor.
6 Aeapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo te kokorokori kwapon! Ono wae
mérampon, yumo te Nasaret mekamp Jisasén yaopwae porokopramp fek pukup nap
táman oupourounkrá korop napon. Mao te wae fárámp tenámpon. Mao te mapek yak
mono. Man papap yowae má nkenke.
7 Yumo tukupeaka maomp arop fákáreran séraria maok, Pitan kor sér kip, ‘Jisas te
wae manénkɨr Galili mek mekia akwap naenámpon. Aenánko, yumo te mao wokwaek
yumwan sérimpnámp taknámp ampok man nke mwanapon.” ✡
8 Aeránko maok, am koumteouao kor péri kor me meknámp ek ouroumpá mankrá
apápria kour me woukour riaka pɨrɨkɨmpea tukupria maok, arop ankárankan kar sér mo.

Makdala mekamp Maria Jisasén nkemp kar Matyu 28:9-10; Jon 20:11-18

9 Jisas yae ankárank Sande fek koumounek kar fárámpámpon. Aea maok, manénkɨr
te, mao akwapea Makdala mekamp Marian kɨkɨpimpon. Am yupu te wokwaek kar
kwatae-arop fákánekao maomp pourouk woukouri yakápánko, Jisaso yéréperá kérépámp
yupunono. ✡
10 Maria akwapea am Jisasént wokwaek paokopiap arop fákáreran sénaeria nke nánko
maok, am arop fárákapao kor Jisasén yonkwae touweria maok, éménkrá yakáp.
11 Yakápapo maok, am fárákapan sérrá, “Ono nke nanko, Jisas te yiki yak námpono!”
Aerá séránko maok, am fárákap wa napao maok, kare karonorá nɨnɨk mo.

Mént paokopiap arop anánkaopweao Jisasén mwaeaok nkenep kar Luk 24:13-35

12 Nánkár wakmwaek Jisasént paokopiap arop anánkaopwerao taun pwarará ak-
wapepo maok, Jisas arop ankwap niampia akwapea am arop yaworan mwaeaok kɨkɨp.
13 Aenko maok, am arop yaworao kor akwapea Jisasént paokop i konap arop ankwap
fárákapan am kar fárákapepo maok, am fárákapao kor am arop yaworamp kar wawia
karenorá mér mo.

Jisaso mao éréképá yárakimp aropan ‘Tére kip’ ria sérimp kar Matyu 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8

14 Wakmwaek Jisasént paokop i konap mom-sámprampao tankáprá fépérapo maok,
Jisaso maonapok akwap. Am fárákap te koumteouráp aropao ‘Jisas te warko fárámp
nánko nke námpono’rá sénapan maok, mao te karenorá nɨnɨkia mér mo. Aenapantá maok,
Jisaso am fárákapan yoporimpon.
15 Aeria maok, mao am fárákapan arakrá sér, “Yumo tukupea apár-apár ponankor
Kwaromp Kwapwe Kare Kar ponankor aropan farákáp kipo.
16 Aenapo, arop Kwarén mériaka, ént mek anámp námp te, Kwaro man warko warámp
naerámpon. Aeno arop man mér mo námp te, kotia yaomwi mek pɨk naerámpon. ✡
17 Kwar te arop man mér nánko te, maomp kárákáre am aropamp yaek puiyakrá náráp
kárákáre yororo naenámpon. Tá maomp e fek kwatae-arop yéréperá kérép, tá ankwap-
ankwap wourékam kar farákáp mwanapon.

✡ **16:7:** Mk 14:28 ✡ **16:9:** Lu 8:2 ✡ **16:16:** Ap 2:38; 16:31-33

18 Am fárákapao fou-tákam fwap yae fek sámp mwarea napon. Tá arop sumpwi pap
konap fou fánapao kor, sumpwi mo, fwapono. Tá am fárákap touwenap aropan kor
pourouk yae pap napo, am touwe fwap naeria námpon." ✡

Kwaro Jisasén yámar mek sámpá pokámp kar
Luk 24:50-53; Aposel 1:9-11

19 Jisas Tokwae Karao Kwaromp kar am fárákapan farákápea pwar nánko, Kwaro yámar
mek man sámpea pok. Aenánko mao Kwaromp yae-párák mwaek tank námpono. ✡
20 Aenko mént paokopiap aropao tukupea, ponankor apár mek Kwaromp kar
farákáp. Aenapo, Tokwae Kar am fárákapént téreria, mao farákápnap kar kare karonorá
yénképnámp kárákáre yororoimpono. ✡

✡ **16:18:** Lu 10:19; Ap 2:4; 8:7; 28:3-6 ✡ **16:19:** Ap 2:33-34; Ef 1:20 ✡ **16:20:** Ap 14:3; Hi 2:3-4

Luko Kumwimp Kwapwe Kare Kar
Mekia Akwapnámp Kar

Luk te Jisasomp éntér-sámpramp arop ou mekamp arop mo, tá Juda fi mekamp arop mono. Mao te Grik fi mekamp mér tokwaeráp doktanono.

Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 30 yopwar niamp arake fek, Luk mámá buk kumwimpon. Koumteouráp arop Jisaso térerá yárakánko nkeapao maok, Lukén kar farákápapo, Luk te kápae kare kar sámprá mér sámpá akwapea kumwimpon.

Mao te ankwap fi aropao mér sámpanáponoria má kar kumwia, mér tokwaeráp arop Tiofilusonámpok kérépámpon. Mao Jisas te arop kare yakria yae-párák kare niniként kápae kare aropan yaewour, tá mao Kwaro ninik námp kápae kare yénkrá farákápámpan sénámpon.

1-3 Tiofilus, arop taokeyak konap arop tokwae e! Kwaro nkwakwe make ankank yino yakáp námp mekmékir térempan, arop ankwap fárákapao am ankankan wokwaekia koropea oukoumwan nkeaka, arop kápae kareran Kwaromp Kar érik farákápriaka yinan kor am ankankan farákáp napon. Aerapo, kápae kare aropao am fek ninik tokwaeaka, ono kumwi naerá ninikia, am ankank ponankor kumwi napao maok, oukoumwan pwi kari yak mono. Aenámpantá, ono wokwaek, am ankank kápae kare fi kare mokoponrá mér naeria fwapnae karia turunkwapia, oukoumwan ono fwapokwapia kumwi namp te wokwaek kar koropámp niamp pourourápono. Aempan ono má kar waráp por kumwi nampono.

4 Amo mámá kar nkea amwan wokwaek farákápap kar, am te kare karonorá mér nanapon.

Enselo Sekaraian 'Jon korop naenámp'rá sénámp kar

5 Heroto apár Judiamp king yakámp fek, pris yakámp arop e te Sekaraia. Mao te ounáp Abaija fekamp pris fi yak námpono. Maomp yupu te pris taokeyaknámp arop Aron yakámp fi mekamp. Maomp e te Elisabet.

6 Am anánkwap te Kwaro nkemp fek te yae-párák kare yak. Aeria maok, Kwar Tokwaeramp ponankor loaok, tá Kwaromp ponankor karwaok yárak nepara, mao nke námp fek kwatae ninik nep yak mono.

7 Aenámpao maok, Elisabet te mapo yakámpara, am anánkwap te táráp sámp mo, yakeaka wae tékénou.

8 Pris tére konap arop fákáre koropea maok, Sekaraia kor Kwaro nke námp fek pris tére.

9 Am fárákap wa mokop Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor mek tére naenámpaoean nke mwaria satu pilai. Takria maok, Sekaraian 'Oukoumwan te amo tére nanap kenono'rá sérapo maok, Sekaraia wae lotu nap tokwae Aokore Yiki Kor mek youmpea, am aokore mek Kwar Tokwaerampor paura nánákáre yankap naeria. ✡

10 Paura nánákáre yankap naenámp ke fek kápae kare arop koropea apárok néntépá yakápria Kwarén kar toropwaprá yakápapo maok, Sekaraia paura nánákáre alta fek yankap naeria youmpea nke nánko maok,

11 alta yak námp fek Kwar Tokwaeramp ensel yae-párák mwaek am fek fokopeyakánko,

12 nkea korokopea apápimp.

13 Aenánko maok, enselo Sekaraian sérrá, "Sekaraia, amo apápi kwapono. Kwar te amo táráp sápaeria toropwapnap kar te wae wawi námpono. Waráp yupu Elisabet te poumoutáráp sámpeanánko maok, amo maomp e tákapria te 'Jon' ri papampo.

✡ **1:9:** Kis 30:7-8

14 Nánkár am táráp tankeanánko, amoku kor yonkwae kárámpriaka warákár napo
maok, fikamp arop kápae kare am korop námp táman nkeaka warákár mwanapon.
15 Mao oukoumwan éntupwaromp yare mek yak námp fek Yiki Kor Spiritao maomp
pourouk woukoupá yak naenámpon. Am feknámpia ankár takrá akwapea, mao Kwaro
nke námp fek Kwaromp arop tokwae kwapwe yak naenámpara, wain ént ntia mánmán
ént ankwap fár mo. ✡
16 Mao Kwaromp kar farákáp nánko, Israel fi mekamp arop kápae kare wawiaka warko
náráp Kwar Tokwaeraonámpok arári korop mwanapono.
17 Mao te Elaijamp ninik ntia kárákáre niamp sámpeaka Tokwae Kar wakmwaek
korop naenámp fek mekia akwap naenámpon. 'Naropwaryaenáp ntia tárápu nonopok
ankárankamp ninik fek yakáp kip'rá sénaenámpon. Tá mao kar ták-sir konap aropamp
ninik fwapokwap nánko, yae-párák kare aropamp ninik kwapwe sámp mwanapon.
Takria mao arop fárákapan nánaprá párakop nánko, am fárákap Tokwae Karao korop
naenámp nánaprá yakáp mwanapon." Am enselo arakrá sérimpon. ✡
18 Sekaraia enselén turunkrá, "Ono wae mér pourou, onomp yupurao kor waeman
énénkér mér pourou nemp tane, ono te mokopia am kar karenorá mér nanampon?"
19 Aeránko maok, enselo sérrá, "Ono Kwarént yak konamp Gebrielono. Kwar námoku
onan amwan, má kar kwapwe farákápaeria sámp-kérép nánko, ono ékiaka sénampono.
20 Aeno amo onomp kar wawia 'Kareno'rá sér mo napo te, waráp top kor kéri yak
nánko, amo te kar sér mono, akwapeaka ono má sénamp ankank koropnámp ke fek
warko waráp top kor fwap naenámpon. Ono sénamp kar máte kare kar tak naenámpan
sénampono."
21 Koumteouráp arop Sekaraian yépékrá yakáprá ninikrá, "Máte apae ankank korop
nánko, mao Nap Aokore Yiki Kor mek youmpea am mek youpoukwap yakreane?"
22 Makrá yakáp napo, Sekaraia am meknámp mank nánko, nkeapo maok, kar sér mo,
yae fek saráp yénkánko, nkea méria maok, "Mao te Nap Aokore Yiki Kor mek mwar
pourouráp ankank nkea karane! Top kor kéri yak námpono!"
23 Wakmwaek Sekaraia pris tére térea pwarará námokuráp némpouk akwap.
24 Aenko maok, maomp yupu Elisabet te wae táráp yororia maok, éntik yunk te érik
yárak mo, nap mek saráp yakrá ninikia arakrá sér,
25 "Ono wokwaek te mapo yak nanko, onan sérar napo, pwarápae tokwaeampan
maok, Kwar Tokwaerao onan aropompria yaewourianánko, ono táráp yak namp te
koumteouráp aropao nke nap fek te, ono pwarápae yak mono."

Enselo Marian 'Amo Jisas sámp nanapono' rimp kar

26 Elisabet táráp yak námp tokwampok yunk akwap tenánko, Kwaro ensel Gebrielén,
apár Galili mekamp taun Nasaret mek akwapaeria sámp-kérép.
27 Mao yupu énki ankárankan kar farákáp naeria akwap. Am yupu e te Maria. Mao
Josepomp nap mek tank naenámpria kar yoroi tariap. Am Josep te King Devit yakámp fi
mekampono. ✡
28 Gebrielo maonámpok akwapea sérrá, "Ae! Maria! Tokwae Karao amwan nkea
warákárriaka, amont yak námpono."
29 Maria am kar warár yárakrá ninik tokwae. Aeriaka, "Onan te apaerá sériane? Am te
mokop naenámp karaniane?"
30 Aeránko maok, enselo sérrá, "Maria, amo te apápi kwapono. Kwaromp ninik te
amwan warákár námpon.
31 Amo wawae! Amo wakmwaek te poumou-táráp yakeaka tank nanapono. Amo
maomp e tákapria te 'Jisas' ri papampo. ✡
32 Mao te arop éréképea tank naenámpon.

✡ **1:15:** Nam 6:2-3 ✡ **1:17:** Mal 4:5-6; Mt 11:14; 17:11-13 ✡ **1:27:** Mt 1:18 ✡ **1:31:** Mt 1:21

Aeriaka man ninikria sérarrá:
‘Mao te yámar mekamp
Kwar Kárákáre Koramp Tárápono’rá sér mwanapon.
Aenapo maok,
Kwar Tokwaerao man maomp ounáp
Deviténimpnámp taknámp
Israelomp king yoroi pap naenámpon.
33 Mao te king yakriaka,
Jekop yakámp fi éréképea yaká yakria maok,
Am king yak námp te pwar mo,
Ankár yaká yak naenámpon.” ✡
34 Maria enselén sérrá, “Am te mokopia nanampono? Ono oukoumwan poumou nap mek tank mo namp tene.”
35 Aeránko maok, enselo maomp kar pwarokwaprá sérrá,
“Yiki Kor Spiritao amonapok koropeanánko,
yámar mekamp Kwaromp kárákáre tokwaerao
waráp pourouk woukoupá yak naenámpon.
Aenánko maok, wakmwaek amo am táráp tank napo,
Man am fákárerao ninikria sérrá,
‘Kwar Kárákáre Koramp Tárápono’rá sér mwanapon.” ✡
36 Ono amwan ankwap kar sénamp te wawae: Waráp ankwapwaráp Elisabeto kor wae mér pourou námpao maok, mao kor poumou-táráp yare mek yak námpono. Wokwaek kar aropao man sérarrá, ‘Mao te táráp sámp mo, mapo yak námpono’ riapan maok, oukoumwan te wae táráp yare mek yak nánko, tokwampok yunki yak námpono.
37 Kwaro nkwakwe make ankank yoro naenámp te, man kour-sinaenámp kánanke yak mono.
38 Enselo am séria pwaránko maok, Maria enselén sérrá, “Ono te Tokwae Karamp tére konamp yupu ara, mao amo onan sénapnámp taknámp tak naeria te fwap tak naenámpon.” Aerá séránko maok, enselo wae man pwarará akwapámpon.

Maria akwapeaka Elisabetén nkemp kar

39 Aenko maok, am ke fek táman Maria koupour taun Nasaret meknámp fárámprá apár Judia mek akwapea faonkwekamp némpouk
40 Sekaraiamp nap mek youmpea Elisabetén ‘Gude’ nánko maok,
41 Elisabet te am kar wa nánko maok, táráp Elisabetomp yare mek kukur. Aenko maok, Yiki Kor Spiritao Elisabetomp ninik mek tokwae yakánko maok,
42 Elisabeto Marian tae fek sérrá, “Kwaro ankwap koumteouan yaewour nánko warákár konap te, oukoumwan amwan sánknámp warákár tokwae támao kámákár akwap námpono. Waráp yare mek yaknámp tárápao kor ourour tokwaerápono.
43 Ono te apae kwapwe nanko, onomp Kwar Tokwaeramp éntupwar koropea onan nkeriane?
44 Ono waráp kar wa nanko, onomp yare mek yaknámp táráp warákárria kukur námpon.
45 Kwaro amwan sérinámp kar wawia kare korop naenámpria mér napara, warákárampo.” Elisabet Marian arakrá sérimpon.

Maria Kwaromp e sakapnámp tár kar

46-48 Aeránko maok, Maria sérrá,
“Ono te párák Kwaromp tére konamp
yupu kwataerao maok,
mao námoku onan ninikia aropomp námpantá,

✡ **1:33:** 2 Sml 7:12-16; Ais 9:7 ✡ **1:35:** Mt 1:20

ono te Tokwae Karan aesiorá fáparáka waeaka,
onan warámpnámp Kwarén
yonkwae kárámpria warákár nampon.
Takia nanko maok,
arop ponankor
oukoumwania akwapea nánkárap kor
Kwaro onan warákár tokwae sápnámp táman
sérar mwanapon. ✡ ✡
49 Yiki kor kwapweráp Kwar Kárákáre Tokwaerao
onan yaewour tokwae kwapwe námpon.
50 Mao éréképeanámp arop te
ankár maomp karwaok tukupea napo,
maomp tárápuao kor takrá tukupeaka,
appeyaenápo kor ankár takrá tukup napo,
Kwaromp aropomp am fárákapént yak naenámpon. ✡
51 Arop, yino wae mér námpria
námokuráp nɨnɨk fek paokopiap aropan te
Kwaro náráp kárákáre tokwae fek
am fárákapan yérépera kérép konámpono.
52 Mao kárákáre kor king fárákapan
apárok néri kákrá,
párák yakápnap aropan kingén námp niamp
yae-párákí kák námpon. ✡
53 Aea fákeyakrá yae-porokwenap aropan
kwapwe kare ankank nénkria,
ankank tokwaeráp arop fárákapan
kwaporok tirá kérépámpon. ✡
54-55 Mao nomp ouyaenápén sérimpnámp koropea
náráp tére konap arop Israelén yaewouriaka,
mao Abrahamén nɨkiaka aropompi námp te,
koropea maomp appeyaenáp fárákapan kor
ankár taki yak námpon.” ✡
56 Maria arakrá séri pwarará Elisabetént yinɨnk yunk niamp arake fek yakeaka, wakmwaek warko náráp taun mek arákarrá akwapámp.

Elisabeto Jon sámpámp kar

57 Elisabet táráp tank naenámp ke korop nánko maok, mao wae poumou-tárápi tank.
58 Aenánko maok, Elisabetomp némpoukamp, maomp firáp arop, Tokwae Karao man aropompnámp kar wawia am fárákapao mént énénki warákárank.
59 Takia maok, yukupuk yae fek táman maok, am arop fárákapao am tárápan yɨpi fárákap * mwaria, maomp naropwar e ‘Sekaraia’ ri pap mwaria koropapon.
60 Aeapo maok, am tárápamp éntupwaro sérrá, “Mono. Yumo man te ‘Jon’ ri papenke.” ✡
61 Aeránko man sérrá, “Mo. Waráp firáp arop te am eráp arop yak mono.”
62 Aea maok, takrá tukupea e mér mwaria naropwarén turunkria yae fek saráp yénkép.

✡ **1:46-48:** 1 Sml 2:1; Ais 61:10 ✡ **1:46-48:** Lu 11:27 ✡ **1:50:** Sng 103:17 ✡ **1:52:** 1 Sml 2:7 ✡ **1:53:** Sng 107:9 ✡ **1:54-55:** Stt 17:7; Ais 41:8-10; Mai 7:20 * **1:59:** ‘Yɨpi fárákapnámp’an “Juda Tére konap Nɨnɨk” Buk 2 kware 65 fekamp kar nkeae. ✡ **1:60:** Stt 17:12; Lu 1:13

63 Aeapo maok, maomp top kor oukoumwan kéri yak nánko, yae fek saráp yénképrá,
‘Yao kárakére sápenk’ ria maok, am fek kumwiria arakrá sér, “Maomp e te Jon nono.”
Aeránko maok, am fárákapao ninik tokwae.
64 Aeapo maok, oukoumwan kar táman Sekaraia warko kar séria maok, Kwaromp e
sakapámpon.
65 Aenko maok, maomp népekamp arop nkerá kokorokor. Aeria maok, am kar te apár
Judia mek you mekmwaekamp némp-némp akwapámpon.
66 Ae naenko, arop ponankor am kar waria ninik tokwaeaka arakrá sér, “Wakmwaek
am táráp te mokope arop yak naenámpono?” Am fárákap te wae mér, Tokwae Karamp
kárákáre te ménit yak námpono.

Sekaraia Kwaromp e sakapnámp tár kar

67 Aerapo maok, Yiki Kor Spiritao ékia maomp naropwar Sekaraiamp pourouk wouk-
oupeyakánko maok, Sekaraia profet kar fek sérrá,
68 “Nomo Israelomp Kwar Tokwaeramp e
sámpea sakap mwaro.
Am te apaeria námpanápe mao náráp fi
koumteouráp arop nomwan koropea yaewour riaka
nomwan warko éréképea fwapia kák námpon.
69 Kwaromp tére arop Devit yakámp fi mek
kárákáre kor arop ankárankamp
nomwan warko éréképanoria pap námpon.
70 Kwaromp e tokwaeráp profet fákárerao
maomp kar wariaka am táman sérrá:
71 ‘Mao te nomwan younkwe sirarrá
yopornap arop fákáreramp yaekamp
warko érékép naenámpono.’ ✡
72 Am takámp te, Kwar te
nomp ouyaenápén aropompiaka yaewourimpon.
Mao wokwaek kar ‘Yiráp por tak nanamp’rá
sérimp kontrak kárákáre te
oukoumwan niki-samp yak námpon.
73 Mao nomp ounáp Abrahamén kare kar sérimp te,
oukoumwan kor wokwaek sérimpnámp taknámp
kare kar nomwan yaewour naenámpon. ✡
74 Mao te nomwan yopor aropamp yae kwae mekamp
érékép námpara,
nomo te apáp mono,
ankár man loturá yakáp mwanámpono.
75 Nomo yiki yakápnámp ke fek ponankor
mao nke námp fek, yiki kare ninik fek
yae-párák kare térerá paokop mwanámpon.”
Sekaraia Kwarén warákarea pwarará náráp tárápan sérrá,
76 “Onomp táráp e! Wakmwaek te arop ponankor amwan
‘Narek Kari Yaknámp Kwaromp profet’rá sér mwanapon.
Amo mekia akwapria Tokwae Karamp mwae nánap nanapon. ✡
77 Amo maomp koumteouráp arop fárákapan
‘Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épéria,
warko érékép naenámp’rá farákáp nanapon.

✡ **1:71:** Sng 106:10 ✡ **1:73:** Stt 17:7; 22:16-17 ✡ **1:76:** Ais 40:3; Mt 3:3; 11:10

78 Kwaro nomwan yonkwae touweriaka
porokwe kare fek i konámpon:
Mao te yámar mekamp wakor wae
nomonámpok sámp-kérép nánko,
79 nomo kɨrɨkɨp mek yakápria
sumpwi mwaria waenámp arop fárákap
nomwan wae sáp námpon.
Mao nomwan mwae yénkép nánko,
nomo yae-párák yonkwae porokwe nɨnɨkaok
tukup mwanámpon." ✡
Sekaraia te am karan arakrá farákápámpon.
80 Wakmwaek am táráp téképria maok, maomp waemp wae kárákáreria nɨnɨk kour
sámpea mao te apár mwar mek yakea, wakmwaek Israel fi nke mwanap fek érik korop
naenámpon. ✡

2

Maria Jisas tankámp kar

1 Maria mao táráp tank naenámp ke fek maok, Rom mekamp King Sisar Ogastus lo
papea sérrá, "Ono koumteouráp arop ponankor e ti nanampono."
2 Mámá te manénkɨr kar oukoumwan e ti mo fek tiapono. Am ke fek te Kwirinius apár
tokwae Siria mek kiap tokwae yoroi yakámp.
3 Aemantá maok, koumteouráp arop ponankor námokuráp némpouk e tianoria tukup.
4 Josep te Devit yakámp fi mekampao námp kwamp maok, mao Galili mekamp
mao yaknámp am taun Nasaret pwarará, Devitomp némpouk apár Judia mekamp taun
Betlehem mek akwapámp.
5 Mao te náráp yupu Maria arop yarerápan, nomp e tianoria warámpea akwap. ✡
6-7 Am anánkwap am fek yakepo maok, Maria táráp tank naerianámp ke fek maok,
Betlehem mek koropea nke nepo, arop néntép konap nap kápae te wae aropao pwi yak.
Aemantá maok, Josep ntia Maria nap oupourounkrá akwapeaka bulmakaump nap mek
am mek yak. Aenepo maok, Maria táráp tank naenámp ke fek maok, nae-táráp poumou-
táráp tankea, waempyam fek yarokwapea bulmakau maonk pwae fári konap bokis mek
am mek papámpon.

Ensel fákáre sipsip taokeyakáp konap arop fárákapan sériap kar

8 Am taun Betlehem yarápae fek aop mwaek sipsip wun i konap aropao náráp
sipsipantá kumuruk yérékrá yakápap.
9 Aenapo maok, Tokwae Karamp ensel maonapok koropánko maok, am fek táman
Tokwae Karamp wae tokwae tákapá yak naenko maok, am aropao apáp tɨrɨnk.
10 Aeapo maok, am enselo am fárákapan sérrá, "Yumo te apápi kwapono. Wawenke!
Ono yumwan kar kwapwe kare farákáprá korop nampono. Am tak namp te, arop
ponankor warákár mwanapono.
11 Mámá yae fek táman Devitomp taun mek yupu ankárank táráp sámp námpono. Mao
te yumwan warko érékép naenámp aropono. Mao te Krais Tokwae Karono.
12 Yumo te aran nkeaka mér kipo: Táráp waempyam mek papea yarokwapea bul-
makaump maonk pwae fári konap bokis mek páte nánko amp námp aráne!"
13 Enselo makrá séránko maok, koupour kar yámar mekamp ensel fopwakwap fop-
wakwap koropeaka, am enselént yakápria maok, Kwaromp e sakapria sérrá,
14 "Yámar mek tokwae narek karaok yaknámp
Kwaromp e narek sampok mwaro!

✡ **1:79:** Ais 60:1-2; 9:2; Mt 4:16; Jo 8:12 ✡ **1:80:** Mt 3:1-6 ✡ **2:5:** Jo 7:42

Kwaro warákárnámp apárokamp arop ankwap fárákapan
man yonkwae porokwe sánk naenámpon.”

Sipsip wun i konap arop Jisasén nkeap kar

15 Am ensel fákárerao am fárákapan pwarará warko yámar mek pokapo maok, sipsip
wun i konap arop fárákapao arakrá sér, “Oukoumwan nomo Betlehem mek tukupea,
Kwaro nomwan wae yénképnámp ankankan nke mwaro.”
16 Aeria maok, koupour tukupea nkeapo, Maria ntiaka Josep yakepo maok, táráp te
bulmakau apwar pwae fépér i konap bokis mek amp.
17 Aenánko, am fárákapao am táráp nkeaka maok, enselo am tárápao naenámp tére
sérinámp karan am mwaek yakápnap aropan farákápapono.
18 Aeapo maok, arop ponankor am sipsip wun i konap aropamp kar waria maok,
kokorokoriap.
19 Aeno Maria námoku te am kar ankár ponankor ninik mek tia niki-samp yakámpon.
20 Táte sipsip wunnap arop fárákap te am kápae kare ankank enselo séránko wawia
nkeap táman, Kwarén warákárriaka náráp sipsip yakápnap mwaek arári tukupria
Kwaromp e sakaprá tukupapon.

Jisasomp e ták-papap kar

21 Manénkir éntupwar oukoumwan arop yoro mo nánko, enselo Jisasomp e ták-
papámpon. Aempan maok, wakmwaek éntupwaro am táráp tankeaka yukupuki
yakeanánko maok, am tárápamp yipi fárákapea maok, man ‘Jisas’ ri papapon.

Simeon ntiaka Ana lotu nap tokwae mek Jisasén nkep kar

22-24 Me koum sik Kwaro Mosesén kar sánkámp te ará, “Éntupwaryaenáp poumou-táráp
nae-táráp sámp napo te, éntupwar naropwaro am táráp Kwarén sánk kipo.” Kwaromp
Kar ankwap arakrá sér, “Yumo táráp tankea nap kwamp te, ant anánkaopwe Kwarén
sánk mwanapono. Am mo nánko te, ant morok wourékam kánanke anánkaopwe sánk
mwanapono.” Am loao sénámpnámp taknámp, éntupwar ntia táráp wae éntupia, am
anánkwapao am lo karwaokrá Jerusalem mek akwapea táráp Kwarén sánkria, ant ofa
sánkep. ✡
25 Jerusalem mek yaknámp arop mér, maomp e te Simeon. Am arop te yae-párák
kareria Kwarén lotu i konámp. Aeria Israel firan warko érékép naenámp arop korop
naeanrá yépékrá yak. Aenánko man te Yiki Kor Spiritao oupouroupá yakámpono.
26 Am Yiki Kor Spiritao am aropan wokwaek kar sérrá, “Amo te oukoumwan sumpwi
mo, yiki yakria Kraisén nke nanapono.”
27 Táte Jisasomp éntupwar naropwar man sámpá koropea loao sénámpnámp taknámp
Kwarén sánk neria Lotu Nap Tokwae mek koropepo maok, am Simeonén Kwaromp Yiki
Kor Spiritao séránko, mao kor lotu nap tokwae mek youmpámp.
28 Aeria maok, Simeono Jisas kakapea yaek sampeyakrá Kwaromp e sakapria sérrá,
29-32 “Tokwae Kar e! Amo onan wokwaek sériapan
am arop amo apárokamp arop érékép naenámpria
sámp-kérép napo, ono wae nke nampono.
Amo am arop te kápae kare arop fi
nke nap fek wae nánapi pwar napono.
Am arop te wae tokwae kwapwe ara,
mao te apárokamp arop ankwap fi ponankoran
yokoránko,
am arop fi ponankor Kwaromp ninik mér mwanapon.
Táte waráp wae waráp Israel firént yak nánko,

✡ **2:22-24:** Wkp 12:1-4,8; Kis 13:2,12-15

arop ankwap firao nke nap fek
kwapwe kare naenámpon.
Makiaka ono waráp tére konamp arop fwap oukoumwan
yonkwae porokwe fek sumpwi nanampono.” ✡ ✡
33 Jisasomp éntupwar naropwar Simeon sénámp kar táman ninik tokwae nepo maok,
34-35 Simeono am anánkwapan Kwar ourour sánkanoria Kwarén sériaka, Jisasomp
éntupwar Marian arakrá sér,
“Ae! Amo wawae.
Kwaro mámá tárap nánapia sámp-kérép námp te,
arop Israel ankwap fárákap maomp kar ták-sinap
kwatae tukup napo,
ankwap fárákap maomp kar wawia warákár nap te,
am fárákapan kor éréképeanánko,
yae-párák yakáp mwanapria ninámpon.
Mao te érik fokopeyakrá yénkép nánko maok,
kápae kare aropamp ninik mek yaknámp
kwatae ninik érik farákár naenámpon.
Amwan kor oumpnámp párákap nánko,
yonkwae touwea wae nanapono.” ✡
36 Simeono am kar séria pwaránko maok, profet yupu ankwap yak námp, maomp e te
Ana. Mao te Asa yakámp fi mekamp, Fanuelomp namom. Wokwaek te poumou nap mek
tankea yakámp yopwar te fákánek yopwar.
37 Wakmwaek poumarop sumpwi tenánko maok, kae yakrá koropea oukoumwan
mao yaknámp yopwar ponankor te 84 yopwar. Aenámpara, wae mér kare. Mao te
ankwap ninikaok mono, ankár, Kwarén yae-párák kar toropwap nanampria fir wuriria
kápae kare por lotu nap tokwae mek akwap ko, kar toropwap i konámpono. Aeria maok,
Kwaromp tére námp te ankár kumur yámar méntép tére saráp yak konámpono. ✡
38 Mao kor am ke fek Jisasomp wonae fik korop riaka, Kwarén ‘Aesio’rá sérimpono. Mao
te Kwaro Jerusalem mekamp arop fárákapan warko érékép naenámpria yépékrá yakápnap
arop fárákapan am tárápao korop námpan farákápámpono.

Josep Nasaret mek arákarrá akwapámp kar

39 Aenánko maok, am anánkwapao Kwaro sérimp karwaok lotu nap tokwae mek takrá
térea pwarará, warko distrik Galili mekamp taun Nasaret mek akwap. ✡
40 Aeanepo maok, am táráp wae téképria kárákáre sámpria maok, yonkwae kour
kwapwe nánko, Kwaro man niki yakrá yaewourrá yakámpon.

Jisas wae éri tae morokria Kwaromp lotu nap tokwae mek akwapámp kar

41 Jisasomp éntupwar naropwar te yopwar méntép Kwarén loturia Pasova * Yae
Tokwae nke neria Jerusalem mek akwap konep. ✡
42 Jisas wae éntér-sámpramp yopwar yak nánko maok, am anánkwap wokwaek i
konepnámp taknámp, akwapriaka Jisasén warámpea Jerusalem mek akwapepono.
43 Tá wakmwaek Pasova Yae wae ponankor pwaránko maok, wae anánkwap
náráp nouroup fárákapént némpouk arákarrá akwap nepo maok, Jisas te oukoumwan
Jerusalem mek yak. Tá éntupwar naropwar te Jisas Jerusalem mek yak námp mér mo.
44 Anánkwapamp ninik te, Jisas wae náráp nouroup ankwap fárákapént akwap námpan
mpwe. Aeria maok, am anánkwap te wae ankárankamp yámar akwapea, kumuránko
náráp nouroup arop ou mek Jisas yak mákeanria oupourounk.

✡ **2:29-32:** Ais 52:10 ✡ **2:29-32:** Ais 49:6; Jo 8:12 ✡ **2:34-35:** Ais 8:14; 1 Ko 1:23; 1 Pi 2:6-8 ✡ **2:37:** 1 Ti 5:5
✡ **2:39:** Mt 2:23 * **2:41:** ‘Pasova’: Matyu 26:17 fekamp kar fi fek nkeae. ✡ **2:41:** Kis 12:1-14,24-27

45 Am anánkwapao oupourounkepo maok, Jisasén nke mono. Aeria maok, am anánkwap warko Jerusalem mek man oupourounkrá akwap.
46 Jisasén oupourounkep te yinɨnki yakea maok, wakmwaek nkepo, Jisas lotu nap tokwae mek yak. Mao te tisa fákáre ou mek kuk mek tankrá, am fárákapamp kar wará turunkuprá tank.
47 Aenánko maok, arop ponankor Jisaso ninɨk kour fek am arop fárákapamp kar pwarokwaprá sénámp kar wariaka kokorokor.
48 Am anánkwap wae akwapea Jisasén nkeaka korokop. Tá éntupwaro man sérrá, "Táráp e! Amo apaeritea yinan tak rape? Waráp éntupwar naropwar yino amwan yonkwae sakáp tokwaeria amwan oupourounk nempono."
49 Nopok mao éntupwar naropwarén sérrá, "Yumo apaerá onan oupourounk repe? Ono te ankár onomp Naropwaromp nap mek yak nanamp te, yumo mér mák nepono?"
50 Aerá sénámpan maok, am anánkwap te mao sénámp kar fi am te mér mono.
51 Táte wae mao náráp éntupwar naropwarént warko arákarrá, Nasaret mek tukupea kápae kare por mao te éntupwar naropwaromp karwaokrá yak námpon. Aenánko, éntupwar te Jisas sérarnámp kápae kare kar te ninɨk mek sámpea niki-sampeyak.
52 Táte Jisaso wae tékép nánko maok, maomp yonkwae kour te kwapwe kare kare. Aenánko maok, Kwar Tokwaerao nkea warákár tokwae, tá aropao kor nkea, man warákár tokwae.

3

Ént mek énér i konámp Jono farákápnámp kar

1 Taiberius 15 yopwar fek Sisar yak nánko, Pontius Pailat Judia distrik mek Gavman Tokwae yak. Am ke fek te Herot distrik Galili poukeyakánko, maomp naenáp Filip distrik Ituria, Trakonitis poukeyak, tá Lisanias distrik Abilene poukeyakámpono.
2 Táte Anas ntia Kaiafas pris taokeyakep arop yak. Aeapo maok, am ke fek Jon Sekaraiamp tárap arop yak mo apár mek akwapá yak nánko, Kwaro náráp kar man sánk.
3 Aenánko maok, Jon ént Jordan mekamp apár mek am mwaek yárakrá koumteouráp aropan 'Yumo te yiráp kwatae ninɨk pwararáá ént mek nér napo, Kwaro yiráp kwatae ninɨk tirá épérano' ria kar farákáp. ✡
4 Profet Aisaia kumwinámp buk fek am kar yak námp te ará:
"Arop yak mo apár meknámp arop ankárankao wumwirá,
'Kwar Tokwae korop naenámp mwae nánapria
fwapokwapenke.
5 Apár wi yakápnámp tokoprá,
faonkwe furuk popomprá,
kápae kare mwae kup korokorenámp ékékérrá
yumwia waenámp tirá épéria fwapi pwarenke.
6 Aeria maok, Kwaro nomwan érékép naeria tére námp ponankor arop fwap nke mwanapon.' " ✡
7 Aeránko maok, kápae kare koumteouráp arop, Jono ént mek nérrá kákanoria korop napo maok, mao sérrá, "Yumo fou-tákam niamp aropono! Yumo yiráp kwatae ninɨk taki fákeyakápria ént mek néria napo, Kwaro yumwan yopor mo naenámpria nape?
8 Yumo yae-párák kare paokop nap fek kwatae ninɨk younkwe mwaek sirarrá Kwaronámpok korop nap érik yénképano. Tá yumoku kok sérarrá, 'Yino Abrahamomp ou fekamp tárápu ara, yinan Kwar te yopor mo, fwap naenámpan mpwe' kwapono. Aerá sénapan ono yumwan sérrá: Kwar yumwan wampwe kwaeri pwararáá, fwap mámá yumwi kápae karean Abrahamomp tárápu arárria kák naenámpono. ✡

✡ **3:3:** Ap 13:24; 19:4 ✡ **3:6:** Ais 40:3-5 ✡ **3:8:** Ap 26:20; Jo 8:39

9 Ankomwar wae yao karámp naenámp nánapi yak námpono. Yao ponankor kwapwe
kare ki tank mo i konámp te, kar-tokopea yaomwi mek épér mwanapono." ✡
10 Aerá séránko maok, arop ponankor man turunkrá, "Ae te yino mokop
mwanámpono?"
11 Aerapo maok, nopok Jono am fárákapan sérrá, "Arop siot anánkaopwe námp kwamp
te, arop ankwapao mo nánko te ankwap man sánkano. Táte arop ankwapao fir mo nánko,
yumo fir tank nánko te man sánk kipo."
12 Takis sámp konap arop ankwap fárákapao kuri ént mek nér mwaria koropea maok,
Jonén sérrá, "Tisa, yino te mokop mwanámpono?" ✡
13 Tá Jono am fárákapan nopok sérrá, "Yumo takis mani sámp mwaria te, ankár
gavmano sérinámp kare fek saráp sámp kipo. Yumo yiráp ninik fek am kámákarrá sámp
kwapono."
14 Soldia ankwap fákárerao kor man turunkrá, "Yino te apae mokop mwanámpon?"
Jono nopok am fárákapan sérrá, "Yumo aropan fupukrá maomp yaekamp mani pourouk-
oupria, aropan kwekárrá koti kwapon. Yumoku yiráp tére fekamp mani sámp nap te,
wae támaonoria warákár kipo."
15 Aeránko maok, koumteouráp aropao maomp yonkwae kour kwapwe nkea maok,
ninik tokwaeria sérrá, "Jon máte Krais támaoi kane?"
16 Aerapo maok, Jono wawia nopok kar pwarokwaprá sérrá, "Ono yumwan ént kar
fek ént mek nérrá kák nampono. Nánkár wakmwaek arop ankwap korop námpao maok,
maomp kárákáre te onomp kárákáreran kámákár akwap námpono. Ono te apárok kánanke
kare nampara, maomp pukamp su fekamp paok aokorop nanamp pwi mo nampono.
Mao te yumwan Yiki Kor Spirit ntiaka yaomwi fek nérrá kák naenámpono. ✡
17 Mao námokuráp sabol yaek sayakrá, wit yorokwaerá narek épérrá tiri poporokom-
prá, wit kare wit koupoukour konap nap mek kákea pwarará, tiri te ankár torokwar mo
i konámp yaomwi mek yank naenámpon."
18 Jon kápae kare karan kor koumteouráp arop méranáponoria farákápria maok,
Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápámpon.

Jono Herotomp kwatae ninik érik sérimp kar

19 Aeria maok, táte Jono arop poukeyak konámp arop tokwae Herotén yoporimp te
maomp nánaeramp yupu Herodias námoku sámpea yakria maok, ankwap kápae kare
kwatae ninik nánko, man yopori námpono. ✡
20 Táte Herot kwatae ninik ankwap yumuntuk pap námp te, Jonén kalabus mek pap
námp aránon. ✡

Jono Jisasén ént mek anámpá papámp kar

21 Heroto Jonén oukoumwan fákapá pap monámp fek, koumteouráp arop Jon ént mek
nérrá kákámp fek Jisaso kor koropea ént mek anámp. Ént mek anámpea pwatea, Kwarén
kar toropwaprá yak nánko maok, yámar me fákárámp akwap.
22 Aenánko maok, am meknámp Yiki Kor Spirit ék. Aropao am nke napo maok, ant
yuriamp pourou niampao Jisasomp pourouk éká tank. Aenánko maok, yámar meknámp
arop kar niamp wumwiria sérrá, "Amo te onokump tárápono. Amo kwapwe kare nap te,
ono amwan warákár tokwaeria yonkwae kárámp nampono." ✡

Jisasomp appeyaenáp fákáreramp e Matyu 1:1-17

23 Jisaso wae 30 yopwaria tére naerianánko maok, koumteouráp aropamp ninik te,
mao te Josepomp tárápan mpweapon:

✡ **3:9:** Mt 7:15-20 ✡ **3:12:** Lu 7:29 ✡ **3:16:** Jo 3:28; Ap 1:5; 13:25 ✡ **3:19:** Mt 3:11-12; Mk 1:7-8; Jo 1:24-34 ✡ **3:20:** Mt 14:3-4; Mk 6:17-18 ✡ **3:22:** Mt 17:5; Lu 9:35; Jo 1:32-34

Josep am te Helimp tárap.
24 Heli te Matatomp tárap.
Matat te Livaimp tárap.
Livai te Melkimp tárap.
Melki te Janaimp tárap.
Janai te Josepomp tárap.
25 Josep te Matatiasomp tárap.
Matatias te Amosomp tárap.
Amos te Nahumomp tárap.
Nahum te Eslimp tárap.
Esli te Nagaimp tárap.
26 Nagai te Matomp tárap.
Mat te Matatiasomp tárap.
Matatias te Semenomp tárap.
Semen te Josekomp tárap.
Josek te Jodamp tárap.
27 Joda te Joananomp tárap.
Joanan te Resamp tárap.
Resa te Serubabelomp tárap.
Serubabel te Sialtielomp tárap.
Sialtiel te Nerimp tárap.
28 Neri te Melkimp tárap.
Melki te Adimp tárap.
Adi te Kosamomp tárap.
Kosam te Elmadamomp tárap.
Elmadam te Éromp tárap.
29 Ér te Josuamp tárap.
Josua te Elieseromp tárap.
Elieser te Jorimomp tárap.
Jorim te Matatomp tárap.
Matat te Livaimp tárap.
30 Livai te Simeonomp tárap.
Simeon te Judamp tárap.
Juda te Josepomp tárap.
Josep te Jonamomp tárap.
Jonam te Eliakimomp tárap.
31 Eliakim te Meleamp tárap.
Melea te Menamp tárap.
Mena te Matatamp tárap.
Matata te Natanomp tárap.
Natan te Devitomp tárap.
32 Devit te Jesimp tárap.
Jesi te Obetomp tárap.
Obet te Boasomp tárap.
Boas te Salmonomp tárap.
Salmon te Nasonomp tárap.
33 Nason te Aminadapomp tárap.
Aminadap te Atminomp tárap.
Atmin te Arnimp tárap.
Arni te Hesronomp tárap.

Hesron te Peresomp táráp.
Peres te Judamp táráp.
34 Juda te Jekopomp táráp.
Jekop te Aisakomp táráp.
Aisak te Abrahamomp táráp.
Abraham te Teramp táráp.
Tera te Nahoromp táráp.
35 Nahor te Serukomp táráp.
Seruk te Reump táráp.
Reu te Pelekomp táráp.
Pelek te Eberomp táráp.
Eber te Selamp táráp.
36 Sela te Kainanomp táráp.
Kainan te Arpaksatomp táráp.
Arpaksat te Siemomp táráp.
Siem te Noamp táráp.
Noa te Lamekomp táráp.
37 Lamek te Metuselamp táráp.
Metusela te Inokomp táráp.
Inok te Jaretomp táráp.
Jaret te Mahalalelomp táráp.
Mahalalel te Kainanomp táráp.
38 Kainan te Enosomp táráp.
Enos te Setomp táráp.
Set te Adamomp táráp.
Adam te Kwaromp táráp.

4

Satano Jisasén poupwekápimp kar

1-2 Yiki Kor Spirit Jisasén oupouroupá yakánko maok, Jisas ént Jordan pwarará arákarrá akwap. Aenko Yiki Kor Spiritao man warámpea kwar saráp mek sakwapá pwar. Aetenánko maok, mao am kwar saráp mek yiawor fére-sámpramp kumur yakriaka, fir fár mo, akwapea am ke fek nánko, mao yae-porokwe tokwae.
3 Aenánko maok, Satano man poupwekáprá sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp te, amo yumwi man sénapo, pan arákareanánko, fárae.”
4 Nopok Jisas maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon: ‘Fir támao mwar te aropan yiki yak sánk mono.’ ” ✡
5 Tá Satano warko Jisasén faonkwe tokwae fek warámpá pokea, mámá apár mekamp taun tokwae ponankor yénképria maok,
6 Satano Jisasén sérrá, “Mámá kápae kare kárákáre ntiaka ponankor ankank máte onompono. Ono arop ankwapan sánk naeria te, fwap sánk nanampon. Oukoumwan te amwan sánk nae. ✡
7 Tá amo onomp puk mapek Kwaráp torokomprá me woukoupria onan lotu napo te, mámá ankank ponankor waráپono.”
8 Jisas nopok maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon: ‘Amo te waráp Kwar Tokwae Kar ankárankampan saráp lotuampo.
Tá amo maomp térean saráp téreampo.’ ” ✡

✡ **4:4:** Lo 8:3 ✡ **4:6:** Jo 12:31; 14:30 ✡ **4:8:** Lo 6:13

9 Tá warko Satano Jisasén warámpá akwapea Jerusalem mekamp lotu nap tokwae
yumuntuk narekamp wi fek páteyakrá, man sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp
te, mapeknámp apárok nkwampok far-kirékapae.
10 Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon:
‘Mao náráp ensel fákáreran sénánko,
amwan yaewourria fwap taokeyak mwanapono.’
11 Tá
‘Amwan mao náráp yaek sampiká apárok pap napo, amwan yumwirao waráp pu kwae
mek párákap mo, fwapono.’ ” ✡
12 Nopok Jisas kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá
sénámpono: ‘Amo waráp Kwar Tokwaeran poupwekápi kwapono.’ ” ✡
13 Satan am poupwekáp námp takia Jisasén pwarará, nánkárap ankwap fek nke
nanampria yépékrá yak. ✡

Jisas distrik Galili mek tére sámpámp kar
Matyu 4:12-17,23-24; Mak 1:14-15,39

14 Jisaso Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek Galili mek arákarrá akwap. Aenánko mao tére
námp te am mekamp némpoukamp arop wae wa napono.
15 Mao te kápae kare por lotu nap mek koumteouráp aropan kar farákáp nánko, am
arop ponankor maomp e sakap.

Nasaret mekamp arop fárákap Jisasén younkwe sirarap kar
Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6

16 Jisas wokwaek épér mo fek yakea téképámp taun Nasaret mek akwapea, Juda firamp
anepér i konap yae Sabat méntép tak i konámpara, am yae fek lotu nap mek Kwaromp Kar
buk fekamp nkerá farákáp naeria youmpea fokopeyak.
17 Aenánko maok, lotu taokeyak konámp aropao man profet Aisaiamp buk sánk nánko,
sámpea buk aok-pwararea, am mek kumwi oupourounkia nke nánko maok, kar arakrá
sénámp yak:
18 “Kwaromp Spirit onan oupouroupá yak námp te,
mao onan, Kwapwe Kare Kar ankank monap aropan
farákáp nanaponoria nánap námpon.
Mao onan sámp-kérép nánko, ék namp te,
kar arakrá farákápaeria námpon:
‘Yumo fákapá yakápnap arop aokor pwarará tukupenke!
Yumo yi wouroumpeyakápnap arop
warko yi firékarrá nkenke.’
Mao onan sámp-kérép nánko, ono ék namp te,
tirá néri fákeyakáp nap mekamp aropan
fwapi pwarará,
19 Kwar Tokwae
náráp arop érékép naenámp ke kwapweran
érik farákáprá séraeria ninámpon.” ✡
20 Jisaso buk koumoumpea warko lotu taokeyak konámp aropamp yaek sánká pwatea,
mekok am fek tank nánko, am lotu nap mek tankápnap koumteouráp arop te Jisasén
saráp tokor tankáp.
21 Aenapo maok, mao wae am fárákapan Kwaromp kar arakrá farákáprá, “Ouk-
oumwan te Kwaromp kar kumwi tari nap wae kare kar korop nánko, yumo wae am kar
wa napono.”

✡ **4:11:** Sng 91:11-12 ✡ **4:12:** Lo 6:16; 1 Ko 10:9 ✡ **4:13:** Hi 2:18; 4:15 ✡ **4:19:** Ais 61:1-2

22 Am lotu nap mekamp arop maomp kar wawia kwapwe kare warákárria ninik tokwaeria sérrá, “Nomo te wae mér, mámá arop te Josepomp táráp te, mokopia take pourouráp kar kárákáre kwapwe farákáp námpon?”
23 Aerá sérapo maok, nopok Jisas kar pwarokwaprá sérrá, “Kare karono, yumo wae onan kar arakrá sér mwanapono: ‘Dokta, amo ankár waráp pourouanmékir fwapokwapae! Amo Kaperneam mek térenap kar te yino wae wawi námpono. Amo ankár waráp némpouk mapek kuri taknámp téreampo.’
24 Aerá sér mwanapan maok, ono yumwan kare kar sér rae: Arop fárákap námokuráp némpoukamp profetomp kar te wa mo i konapono.
25 Yumo wae mér napono, profet Elaija yakámp ke fek kápae kare kae koumteou Israel yaknámp fi mek yakápapo maok, Kwaro yámar me kéri fákeyak nánko, warákam ék mo námp te yinink yopwaria tokwampok yunki yak nánko, apár ponankor mek mwae touwe tokwae koropámpon.
26 Takámp fek te Kwaro Elaijan te Israel fi mekamp kae yupu ankárankan yaewouraeria sámp-kérép mono. Mao te taun tokwae Saidon yak námp fek némp Sarefat mekamp kae yupuanámpok saráp sámp-kérépámpon. ✡
27 Tá taknámp profet Elisa yak námp fek kápae kare Israel fi mekamp lepraráp arop yakáp napao maok, am ou mek Israel fi mekamp arop ankárankampamp touwe fwap mono. Siria fi mekamp arop Naman ankárankao mwar maomp touwe fwapi námpon.” ✡
28 Aerá séri pwar nánko maok, lotu nap mek tankápnap arop ponankor am kar wawiaka yonkwae pwarámp tokwaeria,
29 Jisasén panánkár santukupea taun younkwe mwaek. Am fárákapamp taun te faonkwek yak námpara, Jisasén warámpá tukupea am taun yarápae feknámp Jisasén furuk far-sir mwaria napan maok,
30 tá Jisas am arop ou mek amore mek akwapá párákaprá akwap te.

Jisas arop ankárankaomp pouroukamp kwatae-arop yérépenámp kar Mak 1:21-28

31 Jisas apár Galili mekamp taun Kaperneam mek akwapea yae Sabat fek koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp.
32 Aenko maok, am fárákap maomp kar wanap te, mér tokwaeráp aropamp kar kárákáre niamp nánko, wawia kokorokori napon.
33 Arop ankárankamp kwatae-arop oupouroupá yaknámp am lotu nap mek yak námpao, Jisasén tékén wumwia waerá sér,
34 “Wi! Nasaret mekamp Jisas e! Amo yinan apae naeria nape? Ae te amo yinan tirá wour naeria koropri kwapono. Ono amwan wae mérampono: Amo te Kwaronámpoknámp koropnap yae-párák yiki kare aropono.” ✡
35 Aerámpan maok, Jisaso am kwatae-aropan yoporrá, “Amo te kar pwarará am arop pwar-akwapae!” Aeránko am kwatae-arop am aropan arop ou mek apárok sirarrá, wae worokor akwapriaka, am aropan kwatae pap mo, fwap.
36 Tá ponankor arop kokorokoria námoku kok téréménkrá sérarrá, “Maomp kar máte mokopia kárákáre námpono? Mao kwatae-aropan kar sénánko, woropá tukup nap te, am aropamp kar te kárákáre tokwaeráp aropamp kar niamp námpono.”
37 Aenánko maok, Jisas am térenámp kar te am mwaekamp némpouk ponankor akwap nánko, kápae kare arop wawi napono.

Jisaso Pitamp yupuamp éntupwarén fwapi papámp kar Matyu 8:14-15; Mak 1:29-34

✡ **4:26:** 1 Kin 17:1-24; 18:1 ✡ **4:27:** 2 Kin 5:1-14 ✡ **4:34:** Mt 8:28-29; Jo 6:69; Lu 8:28

38 Jisas fárámprá am lotu nap pwarará Saimonomp nap mek akwap. Saimonomp yupuamp éntupwar te pourou touwe fokornámp touwe sámpea amp nánko, man koropea yaewouraeria am arop fárákapao Jisasén sér.
39 Aerapo maok, Jisaso akwapea am yupuamp wonae fik fokopeyakrá pourou mek touwe fokornámp touwe táman yoporánko, am touwe wae worokor akwap. Aenánko, am yupu wae touwe fwapria fárámprá am arop fárákapao fár mwanap fir yankapámpono.

Jisaso kápae kare aropan fwapokwapinámp kar Matyu 8:16-17; Mak 1:29-31

40 Sabat yae yámar worae nánko, arop fárákapao náráp nouroup arop kápae kare touwe arokwamánk nap Jisasnámpok éréképá korop. Mao am fárákapan ankákárankrá pourouk yae paprá touwe fwapokwaprá párakopámpono.
41 Táte kwatae-arop fákáreao kor kápae kare koumteouráp aropan pwarará worop-akwapránkrá Jisasén arakrá wumwirá sér i konapono, “Amo te Kwaromp Tárápono.” Am kwatae-arop fákáre te Jisas te Krais támaonoria mérapara, Jisas te am fárákapan te kar séri kwaponorá taokari námpon. ✡

Jisas taun ankwap mekmwaek yárakrá kar farákápámp kar Mak 1:35-39

42 Jisas koumounek kar fárámprá am yak námp pwarará, arop yak mo apár mek akwapea Kwarén kar toropwap. Aenánko maok, koumteouráp aropao man oupourounkia maonámpok tukupea, yinan pwarrá akwap kwaponorá taokor mwaria.
43 Aenapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Ono te ankár ankwap taun mek kuri akwaprá Kwaro maomp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar farákáp nanampono. Kwaro onan tak tére nanapria sámp-kérép nánko, ono ék nampono.”
44 Aeria maok, Galili mekamp lotu nap mekmwaek kar farákáprá yáraki námpono.

5

Jisaso sénánko, Pita kápae kare éntékam sámpámp kar

1 Ankwap ke fek Jisas ént aokore Genesaret fik fokopeyak nánko, kápae kare koumteouráp arop maomp kar wa mwaria koropá koupoukarea fákappéri yakáp.
2 Aeapo, Jisas nke nánko, bot kánanke anánkaopwe ént aokore fik tank. Éntékam ti konap arop fárákapao bot am fek pátea éntékam sámp konap umben yérérrá yakáp napo,
3 Jisas Saimonomp bot mek korokwapea, man sérrá, “Amo bot ént mek kuk tae morok panánkár sakwapae.” Pita tak nánko maok, Jisas bot mek am mek tankrá koumteouráp aropan kar farákáp.
4 Mao kar farákápea pwarará, Saimonén sérrá, “Bot sámpea ént pirékarrá sakwapea ént pe kukria umben am mek sirarea éntékam tiae.”
5 Aeránko maok, nopok Saimono sérrá, “Arop Tokwae, yino wae kumuruk éntékam sámp mwanámpan mpwerá sir saráp yakáp nánko, moi námpan maok, oukoumwan te amo sénapara, sir nki mwaro.”
6 Aeria sirarea maok, kápae kare éntékam tiap te, éntékam ti konap yam fárákár naenámp niamp kare. ✡
7 Aenko maok, mao énénki tére konap arop bot ankwap mek yakáp napo, am fárákapan ‘Koropea yinan yaewourenk’ ria wumwi. Aeapo, am fárákap koropea éntékam am tirá bot anánkaopwe mek kák napo, bot anánkaopwe te kápaeria ént mek pik naenámp niamp pourouráp.
8 Aenánko, Saimon Pita am táman nkea Jisasomp puk wonae fik kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, “Tokwae Kar e! Ono te kwatae ninikráp aropao nampono. Onan pwarará akwapae!”

✡ **4:41:** Mt 8:29; Mk 3:11-12 ✡ **5:6:** Jo 21:2-6

9 Pita am takrá sénámp te am kápae kare éntékam tinap táman korokop nánko, méntér
yakápnap aropao kuri kokorokor nap kwamp napono.
10 Sebedimp tárápyarao kor, Jems ntia Jon Pitant énénki tére konap, am arop yaworao
kuri nkea korokop. Tá Jisas Saimonén sérrá, "Amo apápi kwapono. Amo éntékam
érékép konap mér napara, nánkár wakmwaek amo fwap ononampok koumteouráp arop
érékép-korop nanapon."
11 Aeránko maok, bot am pirékarrá tukupea fik papá pwarará maok, tá mao térenap
ankank wae párakoprá Jisasomp wakmwaek tukup.

Jisas arop ankwapamp lepra touwe fwapi papámp kar
Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45

12 Ankwap ke fek Jisaso ankwap taun mek yak nánko, am taun mek te lepra touwe
kwataeráp arop yak. Mao Jisasén nkea maomp wonae fik apárok me kor woukoupria
Jisaso námwan aropomp naenámp kar sérrá, "Amo onan fwapi pap nae nap kwamp te,
tak napo, onomp pourou Kwaro nke námp fek yiki kukur nae."
13 Aeránko maok, Jisas maonámpok nárákarrá maomp pourouk yae papria sérrá,
"Onomp ninik te, amo yiki kukuraeria nampon." Aeránko, ankár am ke fek táman
maomp touwe wae pwar.
14 Tá Jisaso man kar kárákáre fek sérrá, "Amo arop ankwapan séri kwapono, mono.
Amo akwapea prisén waráp pourou yénképria, Moses sérimpnámp taknámp Kwarén ofa
sánkampo. Aenapo, arop fárákap wae nkea, waráp touwe te wokwae pwar námprá mér
mwanapon." ✡
15 Aerámpan maok, Jisas am térenámp kar te kápae kare némpouk akwapránk nánko,
wawia pwi. Aeria maok, kápae kare arop Jisasomp kar wariaka, tá Jisaso náráp touwe
fwapokwapanoria korop.
16 Jisas am tére naerianámp fek te Kwaromp kárákáre sámp naeria, arop yakáp mo nap
ke mek akwap ko Kwarén kar toropwap i konámpono. ✡

Jisas pu yae kwataenámp aropan fwapi papámp kar
Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12

17 Ankwap kumuruk Jisaso kar yénkrá farákáprá yak. Aenko maok, Farisi ankwap
fárákap, tá lo méria farákáp konap tisa fákáre makia distrik Galili ntiaka Judia mekamp
taun ponankor, am mekamp taun tokwae Jerusalem meknámp koropea, Jisasomp kar
wará tankáp. Jisas touwenap arop fwapokwaprá párakopanoria Kwaromp kárákáre
maomp pourouk oupouroupeyak námpono.
18 Aenánko maok, arop ankárankamp maomp kour ponankor surumpwia tank nánko,
arop ankwap fárákapao sunkwiar mek papea sámpea koropea nap mek sayinkea Jisas-
omp wonae fik pap mwaria.
19 Aenapan maok, kápae kare koumteouráp arop nap mek am mek yinkea fákeyakáp
napo, maomwaeknámp sayink mwaria mwae oupourounk napo, mo. Aeria maok,
narek pokea nap oupouroup tenap ankank keakapea am meknámp am arop sunkwiar
fek paok tokoropea, yaek fákeyakáprá ér-popwarrá pikia Jisasomp wonae fik am néntépá
yakápnap koumteouráp arop ou mek pap.
20 Aeapo maok, Jisas am fárákapamp méran nkeaka am touwenámp aropan sérrá,
"Onomp nouroup e! Ono waráp kwatae ninik te wae sámp-sinampono." ✡
21 Aeránko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fákáreao am kar
wawia námoku támao ninikrá, "Máte apae aropao námp kwamp, Kwarén takrá kar
wouroumprá sériane? Arop ankárankaomp kwatae ninik tirá épér naenámp te yak mono.
Am te Kwaromp tére mwarono."

✡ **5:14:** Wkp 14:1-4; Lu 17:12-14 ✡ **5:16:** Mk 1:35 ✡ **5:20:** Mt 8:13

22 Tá Jisas am fárákapamp ninik mek wae mérria, nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo
apaeritea yiráp ninik mek poup takrá sérar rape?
23 Ae te ono am aropan sérrá, ‘Waráp kwatae ninik te wae pwarámpono’rá sénanko te,
yumo wae ‘Kare karono’rá mér mwanap ni, ono ‘Fárámprá akwapae’rá sénanko, mao wae
fárámprá akwap nánko, yumo nkea ono sénamp kar ‘Kareno’rá mér mwanap nie?
24 Aeno onomp ninik te, yumo arakrá mérenkria nae: Aropamp Tárápan Kwaro,
mámá apár mek takaeria kárákáre sánkeanánko, aropamp kwatae ninikan fwap tirá épér
naenámpon.” Aerá séria maok, am kour ponankor surumpwi yaknámp aropan sérrá,
“Ono amwan waeman sénampono: Amo fárámprá waráp amp i konap ankank sámpea
amokuráp nap mek akwapae.”
25 Aeránko maok, ankár oukoumwan táman koumteouráp aropao nke nap fek, mao
námoku am fek ampinámp ankank sámprá námokuráp nap mek akwapria Kwaromp e
sakapria warákár.
26 Aenánko, arop ponankor am nkea kokorokoria kor me woukourria Kwaromp e
sakapria sérrá, “Nomo oukoumwan te mwar pourouráp ankank nkeriano!”

Jisaso Livain námonampaok koropaeria wumwinámp kar Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17

27 Warko wakmwaek Jisas am nap pwarará akwapria nke nánko, arop ankwap takis
sámp konap nap mek tank. Maomp e te Livai. Aenko Jisas man sérrá, “Amo onomp
wakmwaek koropae!”
28 Tá Livai maomp ankank ponankor am fek pwarará fárámprá ankár Jisasomp
wakmwaek akwap.
29 Tá Livai Jisasompor fir tokwae nánap nánko, kápae kare takis sámp konap arop, tá
ankwap kápae kare aropao kor méntér fépérrá tankápapo maok,
30 Farisi fákáre, tá námokuráp lo yénkrá farákáp konap arop fákáre, makia Jisaso éréképá
yárak i konámp arop fákáreran sérarrá, “Yumo apaerá takis sámp konap arop ntia ankwap
kwatae ninikráp aropént pápárárri tankáp napon?”
31 Tá nopok Jisas maomp kar pwarokwaprá wounáprá arakrá sér, “Arop fárákap
touwe mo, fwapnap te doktanámpok tukup mo i konapono. Touwenap aropao saráp
doktanámpok tukup konapono.
32 Tá taknámp ono ék namp te, arop, námo yae-párák kare ninikrápao namprá niniknap
aropan te mono. Arop, námo kwatae ninikrápao namponorá niniknap arop táman
yaewour nanko, maomp kwatae ninik pwaranoria ék nampon.”

Wokwaekamp lo ntia wourékam loan sénámp kar Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22

33 Ankwap ke fek, arop ankwap fárákapao Jisasén sérrá, “Jon éréképea yárak i konámp
arop fárákap te kápae kare por Kwarén kar toropwap mwaria fir wuri yakáp i konapono.
Tá Farisi fákárerao éréképá paokop i konap arop fákáreao kor tak i konapon. Aeno amo
éréképá yárak i konap arop fákáre máte firráp ént fépér i konapon.”
34 Tá nopok Jisas am fárákapan námokuráp pourouan wounáprá sérrá, “Ae te yiráp
nouroup arop ankwap ankárank yupu sámp naerianámp arop oukoumwan yumont yak
námp fek te, arop ankwapao fwap yumwan fir fár mwanap taokor naenámp nie? Mono.
35 Tá nánkár wakmwaek aropao am yupu sámp naerianámp arop warámprá tukup
tenapo, náráp nouroup aropént yak mo nánko, am ke fek maok mao fwap fir wuri
konapono.”
36 Jisaso námokuráp kar Juda firamp niniként tapokwap mo námpan am fárákapan
wounáprá sérimp: “Arop ankwap waempyam épi me aomp naeria te, wourékam
waempyam fárákapea épi waempyam fek pap mo i konámpono. Tá arop ankwapao tak

nánko te wourékam waempyam popor soumpour námpon. Tá wourékam waempyam te épi waempyamént ankár poururáp kárákáre mono.
37 Tá arop ankwap épi meme yɨpi mek wain ént wourékam kér mo i konámpono. Tá arop ankwap tak námp te, wain ént wourékamao épi meme yɨpi fár-pwaránko, wain ént apárok kwarokor pɨk nánko, meme yɨpirao kuri kwatae akwap naenámpono.
38 Aeno arop ankár meme yɨpi wourékam mek wain ént wourékam kér naenámpon.
39 Tá arop épi wain ént fárianámp te warko wourékam wain ént fánaerá nɨkɨp mono. ‘Ént wain épi te kwapwe kare ara, wae támaono’rá sér i konámpon.”

6

Sabat yae fek tére mo i konap kar

1 Jisas ankwap Sabat yae fek mao éréképá yárak i konámp arop éréképea witráp yopwar meaok tukupria maok, am arop fárákapao mwae touwe nánko, wit kánánkáprá yae fek kokwarrá fépérrá tukup. ✡
2 Aenapo maok, tá Farisi fákáreao sérrá, “Sabat yae fek lo kákánk i konap ankank te, yumo apaerá tak rape?” ✡
3 Jisas maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Wokwaek Devit ntia maomp arop fárákapaoi nap kar buk fek yak námp te yumo nke mori kwapono?
4 Am ke fek Devit ntia maomp arop fárákap mwae touweria, Devit Kwaromp nap mek youmpea Kwarén sánknap pan aropao fár mono, pris fákáreao saráp fári konap pan wuriman mao fária, náráp arop fárákapan nénkánko fáriapono.” ✡
5 Aerá séria maok, warko Jisas am fárákapan sérrá, “Aropamp Táráp te Sabat yae poukwap námpara, mao námoku ‘Apae kip’rá fwap sénaenámpono.”

Jisas Sabat fek arop yae fwapi papámp kar
Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6

6 Jisas ankwap Sabat fek lotu nap mek akwapea koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp. Aenko maok, arop ankwap yae-párák mwaek yae yonkwae yak námp am arop ou mek yak.
7 Aenánko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fákáre Jisas Sabat fek arop yae fwapi pap te mokopon nke mwar ritea sánánkar yépékrá tankápria, man kot mwanap mwae oupourounk. ✡
8 Tá Jisas am fárákapamp nɨnɨk mek wae méritea am yae yonkwae yaknámp aropan sérrá, “Amo fárámprá kuk mapek fokopeyakae!” Aeránko maok, am arop fárámpea koropea fokopeyak.
9 Tá Jisas am fárákapan sérrá, “Ono yumwan turunk rae: Lo te Sabat fek nomwan ‘Apaenk’rá sénámpon? Ae te Sabat fek arop ankwapan yaewour mwanámp ni, ankwapan kwatae pap mwanámp nie? Ae te nomo aropan yaewourianánko yiki yak naenámp ni, porokwapá pap mwanámp nie?” ✡
10 Aeria am mek tankápnap aropan énounkouprá akwapria am yae kwataeráp aropan sérrá, “Waráp yae kor ékékérae.” Aerá séránko maok, am arop wae takánko, maomp yae kor wae warko kwapwe kare.
11 Tá am fárákap am nkea, yonkwae pwarámp tokwaeria námoku kok sérarrá, “Jisasén te apae mokop mwanámpon?” ✡

Jisas ‘Éntér-sámpramp arop éréképá yárak nanamp’ ria nánkárápámp kar
Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19

12 Am ke fek Jisas Kwarén kar toropwap naeria faonkwek akwap. Am kumuruk ponankor mao Kwarén kar toropwaprá yakámp te akwapea wakor.

✡ **6:1:** Lo 23:25 ✡ **6:2:** Kis 20:10 ✡ **6:4:** 1 Sml 21:3-6 ✡ **6:7:** Lu 14:1-5 ✡ **6:9:** Jo 7:23 ✡ **6:11:** Lu 11:53-54

13 Koumounek yámar aok nánko éréképá yárak i konámp aropan ‘Koropenk’ ria wumwi.
Aenánko, am fárákap wae korop napo maok, náráp tére mwanap arop éntér-sámpramp
farákápea pwarará, mao am fárákapan ‘Aposel’ e * tokoprá kák.
14 Arop ankwapamp e te Saimon (Jisas man ankwap e tákaprá ‘Pita’rá sér) ntia maomp
nánaenáp Andru. Ankwap te Jems, tá maomp nánaenáp Jon. Ankwap te Filip, ankwap te
Bartolomyu,
15 ankwap te Matyu, ankwap te Tomas, ankwap te Alfiusomp táráp Jems, tá Saimon,
Selot Pati † mekamp arop,
16 tá Jemsomp táráp Judas, tá Judas Iskariot, wakmwaek Jisasén outiri naenámp arop.
✡

Jisas kápae kare arop fwapokwaprá kákámp kar
Matyu 4:23-25

17 Jisas faonkwek pwarará, maomp éréképá yárak i konámp aropént pikia apár émpi fek
náráp éréképá yárak i konámp kápae kare aropént yakápapo, kápae kare arop distrik Judia
mek, ntia taun Jerusalem mekamp koumteouráp arop, tá solwara fikamp taun Tair ntia
Saidon mekamp arop fárákapao kuri yakáp.
18 Am arop fárákap te Jisasomp kar waria, tá Jisas náráp touwe fwapokwapanoria
koropap. Tá kápae kare arop kwatae-aropao maomp pourou sokoro napo, Jisas
am kwatae-arop yérépeanoria korop. Aenapo, Jisaso am koropnap aropan ponankor
fwapokwapimpono.
19 Jisasomp pourou meknámp kárákáre akwapria arop ponankoramp touwe fwapok-
waprá kák námpara, kápae kare koumteouráp arop párák Jisasomp pourouk pap mwaria
maonámpok tukup napon. ✡

Ém naenámp ntia warákár naenámp kar
Matyu 5:1-12

20 Jisaso náráp éréképea yáraknámp aropan énounkoupia sérrá,
“Yumo ankank monap arop fárákap, Kwaro yumwan ourour sánk naenámpon. Am
ourour te ará: Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yirápono. ✡
21 Yumo yae-porokwenap arop, Kwaro yumwan ourour sánk naenámpon. Am ourour
te ará: Nánkár wakmwaek yumo fwap fária yare mwarea napon.
Yumo arop oukoumwan éménkrá yakáp nap te, Kwaro yumwan ourour sánk
naenámpon. Am ourour te ará: Nánkár wakmwaek yumo fwap amomoránk mwarea
napon. ✡
22 Yumo Aropamp Tárápamp weaok tukup napo, yumwan arop nkea kokwarokrá
yumwan younkwe sánkria yumwan wouroumprá, ‘Yumo te kwatae mwaek paokopnap
arop’rá sérar napo, Kwaro yumwan ourour sánk naenámpon.
23 Am arop fárákap yumwan tak napo te, yumo fwapono warákárriaka yonkwae
kárámp kip. Am te apaeria námpanáp, yumo nopok sámp mwanap ankank tokwae te
yámar mek tank námpon. Wokwaek maomp appeyaenápo kor profet fákáreran takiap
táman napono. ✡
24 Aeno yumo ankank kápaeráp arop, yumo te mér kip: Oukoumwan te yumo yonkwae
kárámpnap kwapwe kare ankank wae sámp napon.
25 Tá yumo arop oukoumwan fir tokwae fépérrá yare nap te, yumo te mér kip:
Wakmwaek te yumo mwae touwe mwanapon. ✡
Tá yumo arop oukoumwan amomoránk nap te, yumo te mér kip: Wakmwaek te yumo
éménkrá émti pik mwanapon.

---

* **6:13:** ‘Aposel’rá sénap fek te Matyu 10:2 fekamp kar fi fek nkeae. † **6:15:** ‘Selot Pati’ fek Mak 3:18 fekamp kar fi fek nkeae. ✡ **6:16:** Jo 6:70-71 ✡ **6:19:** Lu 8:46 ✡ **6:20:** Ais 66:2 ✡ **6:21:** Ais 61:3; Yé 7:16-17 ✡ **6:23:** Jo 16:2; 1 Pi 4:14 ✡ **6:25:** Jer 1:5-6

26 Tá kápae kare arop yiráp e sámpá sakap napo te, yumo am wa nap kwamp te mér kip:
Wokwaek maomp appeyaenápo kuri kwekár sérar i konap profetomp eran kor takrá
sámpá sakapiapon."

Yopornap aropan nouroup mwanap kar
Matyu 5:38-48

27 Tá Jisaso ankwap kar yénkrá sérrá, "Yumo onomp kar wanap arop yumwan sér rae:
Yumo te ankár yumwan yopornap aropan nouroup kip. Arop yumwan yopor napo te,
yumo man yaewour kip.
28 Tá arop yumwan sámpá yampourou napo te, nopok yumo man kwapwe kare
kar sériaka, yaewour kip. Yumwan touwe sánk napo te, yumo 'Am fárákapan yae-
wourampo'rá Kwarén sér kip. ✡
29 Tá arop ankwapao amwan wapra kor fek porokwap nánko te, warko ankwap
mwaek wapra kor sámp-arákarrá, maonámp mwaek sánkampo. Tá aropao waráp saket
worokwap naerianánko te, waráp siot méntér worokwapantánoria taokor kwapono.
30 Tá arop ankwapao, námwan ankank sápae nánko te, ankár man sánkamp. Arop waráp
ankank pwarokwap nánko te, 'Am ankank arákarrá sápae' ria kárákáre fek séri kwapono.
31 Arop námwan yaewouranáponoria ninik i konapnámp taknámp, yumo kuri arop
ankwapan tak kip.
32 Táte yumo arop yumwan warákár konap aropan warákár nap te, waeman nopok
sámp nap wae támaono. Kwaromp firáp monap aropao kuri námwan warákár konap
aropan nopok warákár konapono.
33 Yumwan yaewour i konap aropan saráp yaewourap te, am fek waeman nopok sámp
nap wae támaono. Kwaromp firáp monap aropao kuri tak i konapono.
34 Tá yumo arop nopok kuri sáp naenámp ninikria ankank sánk nap te, waeman nopok
sámp nap wae támaono. Tá Kwaromp firáp monap aropao kuri takrá ankank nonopok i
konapono. ✡
35 Ae konapara, yumo ankwap ninik sámpenke. Yumwan yopornap aropan
nouroupria, man yaewour kip. Yumo ankár ankank monap aropan ankank nénkria,
nopok kuri sáp naenámponoria niniki kwapono. Yumo am tak nap te, nánkár wakmwaek
ankank tokwae sámpria, narekamp Kwar Tokwaeramp tárápu yakáp mwanapon. Mao te
námwan 'Aesio'rá sér monap aropan aropompria, kwatae ninikráp aropan kuri aropomp
i konámpon.
36 Yiráp Naropwaro ponankor aropan yonkwae touwe konámpnámp taknámp, yumo
kuri am fárákapan yonkwae touwe kip." ✡

'Yumo arop ankwapan koti kwapono'rá sénámp kar
Matyu 7:1-5

37 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Yumo te arop ankwapao kwatae ninik námpan yu-
rukupia 'Mao te kwatae námp' ria wouroumprá séri kwapono. Nopok Kwaro yumwan
kuri yurukupia 'Kwatae nap'rá sénaeane. Tá yumo arop kwatae ninik námpan yumo
man, yaomwi mek pik nanaponoria far-pwar kwapono. Yumo tak napo te, Kwaro
yumwan kor yaomwi mek far-pwar naeane. Yumo yumwan kwatae nap arop ankwap
fárákapamp kwatae ninik wampwenoria pwar napo maok, nopok Kwaro yiráp kwatae
ninik tirá épér naenámpon. ✡
38 Tá yumo ankwap aropan ankár ankank nénk napo, nopok yumwan kor Kwaro
ankank nénk naenámpon. Mao nopok kámákarrá kápae kare nénkria top-pwarámpea
panánkarrá warko top kare fek tankrá top koupouriaka kwarákár námp yumwan nénk
naenámpon. Yumo arop mokope puri fek nénk nap te, Kwaro nopok yumwan take
pourouráp nénk naenámpon." ✡

✡ **6:28:** 1 Pi 3:9 ✡ **6:34:** Lu 14:12-14 ✡ **6:36:** Kis 34:6-7; Ef 4:32 ✡ **6:37:** Jer 2:13 ✡ **6:38:** Snd 19:17

39 Aerá séria pwararáma maok, Jisaso arop fárákapan wounáp kar ankwapan kor farákáp:
“Ae te yi néneráp arop te arop ankwap yi nénenámpan fwap mwae kup yénképrá akwap
naenámp nie? Mono. Takria te am yawor énénkér me mek pik nenepe.
40 Tá oukoumwan skulnámp arop te maomp tisan kámákár akwap mo i konámpono.
Nánkárap skulia pwatea maok, táte wae maomp tisa niamp take popwar yak konámpon.”
✡
41 Táte Jisas wounáp kar ankwap arakrá sér: “Amo apaeritea waráp ankwapwarápomp
yi mek tiri kánanke tank námp táman énounkoupria amokuráp yi mek tanknámp yao
kárakére tokwae nke mo rape?
42 Amo mokopia waráp ankwapnápén sérrá, ‘Onomp nouroup o! Ono waráp yi mek tiri
kánanke tank námp sámp-sinae’rá sénapan maok, amokuráp yi mek yao kárakére tokwae
tank námp te nke mo rape? Amo tak nap te, yiráp kar te yiráp niniként ankár pourouráp
mono! Manmékir te amokuráp yi mekamp yao kárakére tokwae tank námp am sámpea
sitea maok, amo fwap énounkoup karia waráp nouroupomp yi mekamp tiri kánanke
sámp-sinanapon.”

‘Kwatae yao te ki kwatae tank námp’rá sénámp kar
Matyu 7:16-20; 12:33-35

43 Jisas warko wounáp kar ankwap arakrá sér, “Kwapwe kare yao te kwatae yao
ki tank mo i konámpono. Tá taknámp kwatae yao te kwapwe kare yao ki tank mo i
konámpon.
44 Arop am yao ki tank námp táman wuri nkea maok, aráte am yao fekamponorá ninik i
konapon. Arop kwantaeki kánánkapea fár mwaria te, wiráp paok aopwe fekamp tukupá
kánánkapea fár mo i konapon. Tá wain ki te yao pwae mekamp wiráp yao yowe fek tank
mo i konámpono.
45 Táte taknámp kwapwe kare arop te maomp ninik mek kápae kare kwapwe kare
ninik mwari yak námpara, maomp táp meknámp kor kwapwe kare ninik fekamp karan
saráp sér i konámpon. Aeno kwataenámp arop te maomp ninik mek kápae kare kwatae
ninik mwari yak námpara, am fekamp kar kwataeran saráp sérar i konámpon. Apae ninik
maomp ninik mek top koupouri yak námp te, am táman top korao érik sér i konámpono.”
✡

Nap ti konap wounáp kar
Matyu 7:24-27

46 Jisas sérrá, “Yumo apaerá onan ‘Tokwae Kar! Tokwae Kar!’rá sénapao, yumo onomp
karwaok mo rape? ✡
47 Táte arop ankárankamp ononampok koropea onomp kar wawia mántwaok námp te,
maonámp táman yumo nkea ninikenkria yénkép nanampon.
48 Am aropamp ninik te ninik kwapweráp arop ankwapao nap ti naerianámp ni-
ampon. Manénkir te apár me yokoroprá pikia mek karaok oumpwar sirarea oumpwar fi
mek yumwi épéria fampea kárákáre pwate nánko, nap am fek yak. Aenánko, wakmwaek
warákam námp fek ént ntenk tokwae koropria nap tuk-sinaerianánko, nap fwap tukur
mo, kárákáre yak konámpon. Am te apaeritea námpanápe, am aropao nap kwapwe kare
ti tenámpara námpon.
49 Aeno arop onomp kar wawia mántwaok mo námp te, arop ankwap ninik kwapwe
mo námpao, nap ti naerianámp niampon. Mao oumpwar fi mek te yumwi fémpér mo
yakrá, kwar mwar fémpéri tenánko, wakmwaek warákam nánko éntenk tokwae koropria
am nap tuk-sinánko, nap panánkár nánko, kwatae akwap konámp niampono.”

✡ **6:40:** Jo 13:16 ✡ **6:45:** Jer 3:10-12; Mt 12:35 ✡ **6:46:** Mt 7:21

7

Jisas ami keptenomp tére arop fwapi papámp kar

1 Jisas koumteouráp aropan am kar farákápea pwarará maok, akwapea Kaperneam
mek.
2 Aenko maok, Rom fi mekamp kepten 100 soldia éréképá yak námp, mao náráp tére
arop ankárankamp man táman warákár konámpao maok, mao touwe tokwae sámpea
waeman sumpwi naenámp niamp pourou.
3 Aenánko maok, kepten Jisas yakámp kar wawia, mao Juda fi taokeyakáp konap arop
Jisasnámpok tirá kérépria sérrá, “Yumo tukupea Jisasén sénapo, koropea náráp tére arop
fwapi papano.”
4 Aeránko maok, wae tukupea Jisasnámpokria maok, man aropomp naenámp kar fek
sérrá, “Am arop te kwapwe kare aropono. Amo fwap man yaewour nanap pwi námpono.
5 Mao te Juda fi nomwan warákárriaka yaewour i konámpono. Mao námoku yinomp
lotu nap ti námpon.”
6 Tá wae Jisas am fárákapént akwap. Akwapea wonae fik keptenomp nap-topokánko
maok, am kepteno náráp arop ankwap fárákap tirá kérépánko koropea Jisasén sérrá,
“Tokwae Kar e! Mokop korop nanapanáp, wampweno. Aeria apae ono kwapwe kare
aropao nanko, onomp nap mek korop nanapanápe.
7 Táte ono kuri kwapwe kare aropao amwan kuri koropá nke nanampanápe. Amo kar
fek saráp sénapo, onomp tére arop wae touwe fwap naenámpon.
8 Am te apae riteanápe, ono kuri onan tére sáp konámp aropamp yae ankore mek
yak konampono. Táte ono kuri onomp soldia onomp yae ankore mek yakáp napara,
tá ono ankwapan ‘Amo akwapae’rá sénanko te, mao akwap námpon. Tá ono ankwapan
‘Amo koropae’rá sénanko te, mao korop námpon. Tá onomp tére aropan sérrá, ‘Amo ará
téreae’rá nanko te, mao takrá tére konámpon.”
9 Aerá sénánko Jisas am kar wawia mao am aropan nɨnɨk tokwaea sámp-arákarrá
kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek korop napan sérrá, “Ono yumwan
sénampon: Ono Israel fi mek te mámake Kwarén mér kárákárenámp arop nke moi
nampono.”
10 Táte am arop fárákap kepteno tirá kérépánko, koropap arop wae nap mek ti-arári
tukupea nkeapo maok, keptenomp tére arop maomp touwe wae fwap. ✡

Jisas Nain mekamp sumpwinámp tár-ménki kéménkia papnámp kar

11 Takia pwarará, warko wakmwaek Jisas taun Nain mek akwap. Aenánko mao
éréképá yárak i konámp arop fárákap, táte kápae kare koumteouráp arop makia Jisasént
tukup.
12 Jisas akwapea taun ménki tokwae fek nánko maok, arop tár-ménki sumpwi námp
sunkwiar mek papea sámpá korop. Aenapo am sumpwinámp aropamp éntupwar te táráp
ankwap sámp mono, am ankárankamp támao mwar, táte maomp poumaropao kuri wae
sumpwi te. Tá am taun mekamp koumteouráp aropao kuri am yupunt korop.
13 Aenapo maok, Tokwae Karao am yupu nkea man aropomp tokwaeria am yupuan
sérrá, “Amo émi kwapono.”
14 Aerá séria maok, Jisas námoku wonae fik akwapea arop ampnámp sunkwiar fek yae
pap nánko, am arop sámpnap arop am fek foukouri yakáp. Aenapo Jisaso sérrá, “Arop
tár-ménki, ono amwan sénampono: Amo fárámpae.”
15 Aenánko maok, am arop sumpwi yak námp te wae fárámpea tankrá kar sénánko
maok, Jisas am arop wae náráp éntupwarént pwar. ✡
16 Aenánko maok, koumteouráp arop ponankor apáp tɨrɨnkria Kwaromp e sakapria
sérrá, “Profet tokwae kar ankárank wae nomp amore mek korop námpono.” Aeria maok,

✡ **7:10:** Jo 4:51 ✡ **7:15:** Lu 8:41-42,49-55

warko am fárákapao sérrá, “Kwaro náráp koumteouráp arop yaewour nanampria wae korop námpon.” ✡

17 Aeria maok, arop fárákap Judia mekamp némpouk mwaek, tá kápae kare némpouk mwaek paokoprá Jisas am térenámp kar farákáp napon.

Jono éréképá yárak i konámp arop yawor Jisasnámpok akwapep kar Matyu 11:1-19

18 Aenapo maok, Jono éréképá yárak i konámp aropao am kar wawia Jonén sér. Aenapo, Jon éréképá yárak i konámp arop anánkaopwe wumwiria

19 Jisasnámpok tirá kérépria maok sérrá, “Arakrá turunk kipo: ‘Amo te am korop naenámpria yépéknámp arop támao ni, yino nánkár ankwap yépék mwanámp nie?’ ”

20 Aeránko am arop yawor wae akwapea Jisasnámpokria man sérrá, “Yinan arop ént mek nér i konámp Jono tirá kérép nánko, amonapok korop nempono. Mao te arakrá séri námpon: ‘Amo te yino korop naenámpria yépéknámp arop támao ni, yino nánkár ankwap yépék mwanámp nie?’ ”

21 Am ke fek te Jisas kápae kare koumteouráp aropamp nkwakwe make touwe fwaprá kák, tá kápae kare kwatae-arop pouroukamp yérépera kérép, tá kápae kare yi néneráp aropamp yi fwaprá kákámpono.

22 Ae námp fek Jisas am arop yaworan nopok kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo akwapea Jonén kápae kare ankank yumo nkeria wawi nep táman farákáp kipo. Yi néneráp arop fárákap warko fwap nke, tá pu kor kwataeráp arop warko ferámpea paokop. Lepranap aropamp pourou yɨpi warko yiki kwapwe napono. Táte woupwi kéri yaknámp arop warko fwap woupwi wa napon. Tá sumpwinap arop warko ferámp napono. Ankank moráp arop fárákap Kwaromp Kwapwe Kare Kar wa napono. ✡

23 Arop onan mér námpao, maomp mér kwatae akwap mo námp te, mao fwap warákárrá yak naenámpon.”

24 Tá am arop yawor Jonén kar sámpá akwap nep wae akwap tenepo maok, Jisas koumteouráp aropan Jon yáraknámp kar farákápria sérrá, “Yumo wokwaek kwar saráp mek tukupap te, apae ankank nke mwaria tukupapon? Ae te yumo ouwirao nárákapá nár-pwatenámp kaeak nke mwaria tukupap nie? Mono.

25 Yumo apae ankank tukupá nkeapon? Ae te arop ankárankamp waempyam kwapwe kare yirɨmpea yak námpan nke mwaria tukupap nie? Táte mono. Kápae kare arop waempyam kwapwe yirɨria pourou yɨpi fek saráp ankank tinap arop kingomp nap mek tankáp i konapon.

26 Aeno yumo te mokope ankankan tukupá nkeapon? Yumo te profet ankárankan tukupá nkeap nie? Táte yeno. Ono yumwan sénampon: Mao te profetao maok, ponankor ankwap profetén kámákár akwapnámp arop tokwaeno.

27 Am arop táman Kwaro náráp Buk fek ono tére namp máman méntér wounáprá sérrá,
‘Yumo wawenke!
Ono arop sámp-kérép nanko,
onomp kar sámpea manmékɨr amwan mekia akwaprá
mao waráp mwae kup yororá akwap naenámpon.’ ✡

28 Ono yumwan sénampon: Jon te apárokamp ponankor aropan kámákár akwap námpan maok, arop Kwaromp fi mek kánanke kare yak námp te Jonén kámákár akwap námpon.”

29 Tá koumteouráp arop ntia takis sámp konap aropao kuri am kar wawia sérrá, “Kareno! Kwaromp nɨnɨk te yae-párákono.” Am takrá sénap arop fárákap te Jonomp yaek ént mek nériapao sénapon.

✡ **7:16:** 1 Kin 17:21-24 ✡ **7:22:** Ais 35:5-6; Mt 15:30-31; Mk 7:32-37; Lu 5:12-13; 7:12-16 ✡ **7:27:** Mal 3:1; Lu 3:2-6

30 Táte Farisi fákáre ntia lo mérnap arop fákáre te Kwaro kwapwe kare mwae kup yénkép námpan younkwe sinap te, Jonomp yaek ént mek nér moi napara napon. ✡
31 Tá Jisaso sérrá, “Mámá ke fekamp koumteouráp arop te mokope pourouráp aropono?
32 Am fárákap te némpouk tankáprá sokwaknap tárápu niampon. Tárápu kánanketárápao némpouk amore mek tankáprá sokwaknap tárápuan arakrá wumwi,
‘Yino sére porokwap nánko,
yumo apaerá tár sámp mo rape?
Tá yino yonkwae touwe mwanap tár sámp nánko
yumo apaerá ém mo rape?’
33 Ae konapnámp taknámp arop ént mek nér i konámp Jon mao koropea pan ntiaka wain ént fár mo nánko, yumo am táman warákár moria sérrá, ‘Kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyak námp’rá sériapon.
34 Aenap támao, oukoumwan kor Aropamp Táráp koropea, pan ntiaka wain ént fánánko, yumo am táman kor warákár moria sérrá, ‘Nkenk! Mao te firráp wain ént kápae fári konámp aropono. Mao te takis sámp konap arop ntia kwatae ninikráp arop fárákapamp nouroupono.’ Aerá sér i konapon. ✡
35 Aeno arop Kwaromp yonkwae kour sámp nap te, maomp paokop te nomwan yénképrá am yonkwae kour te kare karono.” Jisas arakrá farákápámpon.

Kwatae ninikráp yupu ankárankampao Jisasomp puk wel kwarákarámp kar

36 Ankwap fek, arop Farisi ankwapao Jisasén ‘Námont koropea fir fárae’ ria wumwi nánko, Jisas akwapea am Farisimp nap mek fár mwaria tank.
37 Aenánko maok, kokopor i konámp yupu ankárankamp am taun mek yak námpao ‘Jisas Farisimp nap mek koropá fáran’rá sérap kar wa. Aeria maok, am yupu yumwi kwapwe fek yoroinap botol sanda sámpea korop.
38 Mao koropea Jisasomp younkwek puyar mwaek wonae fik fokopeyakrá, émrá yak. Aenánko, Jisasomp puk émti pik. Aenánko, námoku náráp me pwae sámpea am fek torokorria aop mukur i konap niampria Jisasomp puk takria am sanda kwarákarámpono.
39 Takánko maok, am Farisi Jisasén koropaerá wumwi rimp támao am táman nkea, arakrá ninik, “Táte mámá arop profet kareao námp kwamp te, mámá yupu maomp puk sanda kwarákar námp nkea, mao i konámp ankank wae méria, am yupu te kwatae ninikráp yupunoria mér naeria námpon.”
40 Farisi takrá ninik nánko maok, Jisas maomp ninikan pwarokwaprá sérrá, “Saimon, ono amwan ankwap kar sénae.” Aeránko nopok Saimono sérrá, “Tisa, amo sénaenap kar sérae.”
41 Táte Jisaso wounáprá arakrá sér, “Arop yawor akwapea, arop ankwapan turunk nepo, ankwapan K100 sánk, ankwapan K10 sánk,
42 Maki tenánko, wakmwaek am arop yawor nopok sánk nenep pourou mo nánko te, am mani sánknámp aropao wampwenori pwar. Aenánko te am arop yawor te wa mani sánknámp aropan warákár tokwae námpono?”
43 Táte Saimono nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Ono nik namp te, mani tokwae sámp námpao, nopok sánk monámp aropao námpono.” Táte Jisas sérrá, “Waráp kar te yae-párák támaono.”
44 Aeria maok, am yupu yaknámp mwaek sámp-arákarrá, Saimonén yénképrá sérrá, “Amo mámá yupu mapek nkeae. Ono waráp nap mek korop namp te, amo waráp tére konap aropan sénapo, onomp pu yárár moi námpono. Aeno mámá yupu mao náráp émti ti fek onomp pu kor yáriria, náráp me pwae fek féki torokor námpono. ✡

✡ **7:30:** Mt 21:32 ✡ **7:34:** Lu 5:30 ✡ **7:44:** Stt 18:4

45 Arop nap mek korop napo, aop mukur i konap te amo onan tak moi napono. Aeno
mámá yupu te ono oukoumwan nap mek korop namp feknámpia koropea oukoumwan
onomp puk aop mukur i konapnámp tak námpono.
46 Amo te onomp me korok wel kwarákár mo napo maok, mámá yupu te onomp puk
sanda kwarokor námpono.
47 Aenámpantá, ono amwan sér rae: Mao te kápae kare kwatae ninikianánko, ono
maomp kwatae ninik tirá épéri nampara, mao onan warákár tokwae námpon. Aeno arop
kwatae ninik ankwap yininkianánko, Kwaro maomp kwatae ninik tirá épérianámp te,
maomp warákár te kánankeno."
48 Aerá séria pwarará, Jisaso am yupuan sérrá, "Ono waráp kwatae ninik wae tirá épéri
pwar nampono."
49 Aerá séránko maok, táte am énénki tankáprá fépérnap aropao námoku kok arakrá
sérar, "Mámá arop máte wa námp kwamp, nkwakwe make téreria kwatae ninikan kor
tirá épér námpono?"
50 Táte Jisaso am yupuran sérrá, "Waráp onan mérnap támao amwan fwapi pap
námpono. Amo am mér napara, akwapea yonkwae porokwe fek yakampo." ✡

8

Koumteou ankwap fárákap Jisasomp wakmwaek paokopiap kar

1 Tá wakmwaek ankwap fek Jisas némp-némp yárakrá, Kwaromp firáp yakáp mwanap
Kwapwe Kare Kar koumteouráp aropan farákáprá yárak nánko, mao éréképá yárak i
konámp éntér-sámpramp arop énénki paokop.
2 Tá koumteou ankwap fárákap wokwaek kwatae-arop pouroukamp yérépera kérépria
maomp touwe fwaprá kákámp, am fárákapao kuri Jisasént énénki tukup. Ankwap te, taun
Makdala mekamp Maria wokwaek Jisaso fákánek kwatae-arop maomp pouroukamp
tirá épérimp,
3 Tá King Herotomp nap taokeyak konámp arop Kusamp yupu Joana, tá Susana, tá
kápae kare ankwap koumteou kor méntér tukup. Tá am koumteou fárákap te Jisas ntia
mao éréképea yárak i konámp arop fárákapan námokuráp ankank fek yaewour mwaria
mént paokopiapon. ✡

Arop yopwar mek ankankou yoronámp wounáp kar
Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9

4 Ankwap ke fek ponankor taun mekmwaekamp kápae kare arop koropea Jisasomp
wonae fik koupoukour napo, mao am fárákapan wounáp kar arakrá farákáp:
5 "Arop ankwap akwapea yopwar mek ankankou yoro. Mao ankankou yirirrá yak
nánko maok, ankankou ankwapmwaek te mwae kupuk pika tankáp nánko, aropao
pumpurékamprá tukup napo, antao koropá fánámpono.
6 Tá ankankou ankwap yumwi kor námp fek pika tankáprá térér námpao maok, ént féki
mo nánko, am ankankou ponankor yárákáre námpon.
7 Tá ankankou ankwap wiráp paok wi ou mek pikia tankápria térér námpao maok,
wiráp paok méntérria am támao oupoupourámpon.
8 Táte ankankou ankwapmwaek kwar kwapwe mek pika tankáp námp te fwap péreaka
pokea yánk kápae kare tankria, 100-100rá tankáp i konámpon."
Jisas aerá séri pwarará maok, am fárákapan sérrá, "Arop woupwiráp te ankár am kar
wa kuno."

Jisaso wounáp kar sér i konámp ninik
Matyu 13:10-18; Mak 4:10-20

✡ **7:50:** Mt 9:2-6 ✡ **8:3:** Lu 24:10

9 Takrá séria pwar nánko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao wounáp fi kor
mér mwaria Jisasén turunk.
10 Aenapo, nopok Jisaso sérrá, “Am Kwaromp firáp yakáp mwanap kar mek
wouroumpeyak námp te Kwaro námoku yumwan wae yénkép námpono. Aeno arop
ankwap fárákapao maok wounáp karan saráp wa napono. Aenapara, mao te yiran nke
napao maok, am ankank te wuri nke mo mwanapon. Tá arop fárákap kar wa napao
maok, fi kor mér mo mwarea napon.” ✡

Ankankou yirir nap wounáp kar fi kor
Matyu 13:18-23

11 Jisaso warko arakrá sér: “Am wounáp kar fi kor te ará: Am ankankou te Kwaromp
karono. ✡
12 ‘Ankankou ankwapmwaek mwae kupuk piká tankáp námp’rá sénámp te, arop kar
wa napan maok, wakmwaek Satan te, am arop fárákap Kwarén mér napo, mao am arop
fárákap éréképantánoria koropea arop ninik mekamp kar pouroukouprá épér i konámpon.
13 ‘Ankankou ankwapmwaek yumwi kor fek piká tankáp námp’rá sénámp te, táte arop
kar wawia sámpea warákár napao maok, arák kwar mek pik mono. Kánanke kwarok ke
fek saráp Kwarén méria, nkwakwe make ankank korop nánko, ti-arári tukup napon.
14 Táte ‘Ankankou ankwapmwaek wiráp paok ou mek piká tankáp námp’rá sénámp te,
arop kar wawia tukup napao maok, ninik tokwaerá apárokamp maniráp ankank sámprá
apárokamp ankankan warákárnap ninikao tokwae karia oupoupouránko, yao ki tank
námp niamp pourou mo mwanapon. ✡
15 Aeno ‘Am ankankou kwar kwapwe mek pikia tankáp námp’rá sénámp te, arop kar
wawia, niki-samp napon. Am fárákapamp ninik yae-párák kareria kwapwe kare nánko,
kárákáre yakáp napo, maomp ninik mek te yopwar mekamp firao kare yak námp niampi
yak naenámpon.” ✡

Lam pounkouroupea pap konap wounáp kar
Mak 4:21-25

16 Jisaso warko ankwap wounáp kar arakrá sér, “Arop lam pounkouroupea nap te tap
woukwapá pap, tá kákánar ankore mek pap mo i konapono. Ankár narek kákánar fek
páte napo, am nap mek youmpnap arop fárákapao am wae nke mwanapono.
17 Am wae yokor nánko te, kápae kare ankank mek wouri yakáp námp te nánkár
wakmwaek érik korop naenámpon. Tá kápae kare ankank aropao mek oupoupouria kák
tenap te, nánkár wakmwaek am ankank érik farákár nánko, arop fárákapao wae nkea mér
mwanapon.
18 Yumo Kwaromp kar wa nap te fwapia mér karrá wa kip. Arop Kwaromp kar
kárákáre fek niki-samp nánko te, Kwaro man ankwap ninik kwapwe méntér tapokwap
naenámpon. Aeno tá arop kar wawia niki-samp nampan mpwe námpao mo námp te,
Kwaro am ninik kánankeran maomp yaekamp pwarokwap naerámpon.” ✡

Jisasomp éntupwar ntiaka nánaeounáp koropap kar
Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35

19 Jisaso takrá kar farákápámp ke fek maomp éntupwar ntia nánaeounáp man nke
mwaria korop napao maok, kápae kare koumteouráp arop Jisasomp wonae fik
koupoukarea yakáp napo, mao Jisasomp wonae fik tukup mwanap pourou mo.
20 Aenapo maok, arop ankwap fárákapao Jisasén sérrá, “Waráp éntupwar ntia
nánaeounáp amwan nke mwaria koropea ek yakáp nape.”

✡ **8:10:** Lu 10:21 ✡ **8:11:** 1 Pi 1:23 ✡ **8:14:** Lu 18:18,22-24 ✡ **8:15:** Jo 6:28-29 ✡ **8:18:** Mt 25:20-29

21 Táte Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Koumteouráp arop fárákap
Kwaromp kar wawia ampaok nap támao maok, onomp éntupwar ntia onomp
nánaeounápono.” ✡

Jisas ouwi tokwae taok-pwararimp kar
Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41

22 Ankwap ke fek, Jisaso náráp éréképá yárak i konámp arop fárákapént bot mek
kounkouria sérrá, “Nomo ént aokore tokwae tápampea nkwamwae fik tukup mwaro.”
Aeria maok, wae ént pirékarrá tukup napo,
23 bot wae ént kuk akwap nánko, Jisas te ampi yak. Aenánko maok, am ént aokore
mek ouwi tokwae koropria ént surukup tokwaeria, bot mek ént koupour nánko, am arop
fárákap ént mek pik mwanap niamp pourouráp.
24 Aenánko maok, am fárákapao tukupea Jisasén kéménkia sérrá, “Arop Tokwae,
Arop Tokwae! Nomo oukoumwan ént mek pik mwanámp niampáne!” Aeapo Jisaso
fárámpea fokopeyakrá am ouwiran taokoránko, ouwi ntia ént tokwae anakop námp wae
pwarareaka, ént ounk wae pwar.
25 Aenánko maok, Jisas námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan turunkrá, “Yiráp
onan mér nap te maok yak námpono?” Aeránko, am fárákap te apápria ninik tokwaeria
maok, námoku támao sérarrá, “Mámá arop máte waweane? Mao ouwi ntia éntan sénánko,
ankár mao sénámpaok námp ta!” ✡

Jisaso arop ankwapamp pouroukamp kwatae-aropan yéréperá kérépámp kar
Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20

26 Am fárákap apár Galili pwarará warko bot mek ént pirékarrá tukupea nkwamwae
fik apár Gerasa mek korop.
27-29 Jisas bot pwarará apárok kirékaprá pok nánko, am némpoukamp arop ankwap
ankárank maonámpok korop. Kápae kare por kwatae-arop fákárerao maomp pourouk
woukouri yakáprá man fákapá fákeyakáp napo, arop kápae kare por man poukeyakáprá
sen fek yarokwap ko paprá yae-souwe fákapá paprá. Mak napo kuri, am te ankár
fápákárápi ko sirarrá akwap konámp. Ankár wokwaek karia koropea oukoumwan námp
te, waempyam kámp mono. Pourou mwar yakrá, nap mek amp mono. Ankár am
kwatae-arop támao man sámpea arop yak mo apár mek yérépe napo, arop kák konap apár
me kwar yu fi mwaek yárak i konámpon.
Mao Jisasén nkeria fépéna waeria, Jisasomp puk wonae fik kwaráp torokompria tékén
wumwia waeria sérrá, “Jisas, narekamp Kwar Tokwae Karamp Táráp e! Amo onan apae
nanape? Ono amwan kárákáre fek sér rae: Amo onan touwe kwatae sáp kwapono.” Am
te apaeria námpanápe, Jisaso am kwatae-aropan ‘Érik mankae!’rá yopor. ✡
30 Jisaso man turunkrá, “Waráp e te apaeno?” Tá mao sérrá, “Onomp e te ‘Ami’ no.”
Am e sénámp fi te kápae kare kwatae-arop fárákap maomp pourou mek woukouri yakáp
napara, takrá sénámpon.
31 Aeria maok, am kwatae-arop fákárerao náráp pourouantá yonkwae touwe tok-
waeria Jisasén tékén sérrá, “Amo yinan nánkárap touwe sámp mwanámp me tokwae éri
mek yéréperá kérép kwapon.”
32 Aerá sérapo, kou kápae kare wonae fik faonkwe yipiri fek fépérrá yakáp. Aenapo
maok, am kwatae-arop fárákapao Jisasén aropomp naenámp kar fek tékén sérrá, “Yinan
te kouramp pourou mek tirá kérépae!” Aerapo maok, Jisas wae, ampaok tukupenkria
pwar.
33 Aenko maok, am kwatae-arop fárákap am arop pwarará tukupea kouamp pourou
mek woukourapo, am kou kápae kare te épépérépia pirikimpria fákáre tokwae mek ént
aokore mek pikrinkria ént fépérrá nékér popwarámpria surumpwi yakáp.

✡ **8:21:** Lu 11:27-28; Jo 1:11-13 ✡ **8:25:** Mk 9:20-24 ✡ **8:27-29:** Lu 4:34

34 Tá kou wun i konap arop fárákap am táman nkea pɨrɨkɨmpá tukupea, taun mekamp koumteouráp aropan am karan farákáprá sériaka, am mwaek kɨrɨkɨri kouráp sipsipráp wunnap arop fárákapan am kar farákáprá sérar.
35 Koumteouráp arop am kar wawia tukupea ankank nke mwaria Jisasnámpok tukup. Mao tukupea nke napo maok, am kwatae-arop noumpoukoupá yaknámp aropan nke napo, kwatae-arop fákáre wae man pwar-tukup tenapo, mao nɨnɨk fwapnae sámpea waempyam yirɨmpea Jisasomp pu páte yak námp fek wonae fik tank. Aenánko, am koumteouráp arop am táman nkea apáp tɨrɨnk.
36 Jisaso am kwatae-arop yaknámpráp aropan fwapi pap námp nkenap arop fákáre am koropnap arop fárákapan farákáprá sér.
37 Apár Gerasa mekmwaekamp arop ponankor Jisasomp kárákáre tokwae nkea apáp tɨrɨnkria, Jisasén sérrá, "Amo wae yinan pwarará akwapae!" Aerapo maok, Jisas wae éréképá yárak i konámp arop fárákapént bot mek korokwapea wae arári tukup mwaria.
38-39 Aenapan maok, am arop kwatae-arop fárákap wae woropá tukup tenap mao Jisasén kárákáre fek sérrá, "Ono te ankár amont akwap nae kar nampono." Aeránko maok, tá nopok Jisas man sérrá, 'Mono. Amoku waráp némpouk arákarrá akwapea Kwaro amwan yaewourinámp kar waráp némpoukamp aropan farákápae'rá séria sámpkérépámpon. Aenko maok, am arop akwapea am némpoukamp ponankor koumteouráp aropan Jisas námwani námp farákáprá sérimpon.

Jairusomp yupu-táráp ntia touwenámp yupuamp kar
Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43

40 Mamwaek fikamp kápae kare koumteouráp arop Jisasén yépékrá yakáp napo, Jisas wae mao éréképá yáraknámp aropént bot mekia arári korop napo, am koumteouráp arop mao korop napan warákáránkrá yakáp.
41 Aenapo maok, tá arop ankwap maomp e te Jairus, mao te lotu nap taokeyak konámp arop, mao koropea Jisasomp wonae fik pu pumpuri yak námp fek kwaráp torokompria woukoupria, námwan aropompae karria arakrá sér, "Amo onomp nap mek koropae."
42 Am taknámp fi te ará: Mao te táráp ankwap sámp mono, am yupu-táráp ankárankamp támao mwar, maomp yopwar te éntér-sámpramp yopwar niamp arakenámpao, mao wae sumpwi naeria wae nánko námpono.
Táte Jisas wae ampok akwap naeria akwap nánko, arop ou kápae kare man ɨkarea tukup.
43 Tá am ou mek yupu ankárankamp yak námp, mao te e furuk pɨk námp ankár taki yakrá akwapea éntér-sámpramp yopwar. Ae námp kwamp maok, námwan fwapi pap mwanapan mpwerá kápae kare mani sɨnámpan maok, dokta fárákap man fwapi pap mwanap pourou mono.
44 Am taknámp yupu koropea Jisasomp wonae fik younkwe mwaeknámp Jisasomp waempyam fu fek yae pap nánko, maomp e furuk pɨknámp am wae koupour kar pwar.
45 Tak nánko, Jisas turunkrá, 'Onomp pourouk yae pap námp te wawean?'ránko, arop ponankor sérarrá, "Ono te mono." Táte Pita sérrá, "Arop Tokwae, arop ou tokwae kar amwan ɨkarea kɨmpá yakáprá waráp pourouk touroupoukour napono."
46 Táte Jisas sérrá, "Arop ankwap onomp pourouk yae pap námpono. Ono wae mér, onomp kárákáre ankwapmwaek maonámpok akwap námpon." ✡
47 Aeránko am yupu wae méria, ami námp te mek wouroump naenámp pourou mo námpantá maok, mao kour me woukoupria koropea Jisasomp wonae fik apárok kwaráp torokomprá koumteouráp aropao nke nap fek Jisasomp pourouk yae papnámp fi kare séria, tá 'Onomp touwe te oukoumwan waeman koupour pwar námpon'rá sénámpon.
48 Aeránko, Jisas am yupuan sérrá, "Táráp e! Amo onan mér nap támao amwan fwapi pap námpono. Amo akwapea yonkwae kakére fek yakampo."

✡ **8:46:** Lu 6:19

49 Jisas oukoumwan am kar sérrá yak nánko, arop ankwap Jairusomp nap meknámp
koropea man sérrá, “Waráp táráp te wae sumpwi tankáne. Tisan youpoukwap tére
tokwae sánk kwapono, wampweno.”
50 Aerámpan maok, Jisas am kar wawia Jairusén sérrá, “Amo apápi kwapono. Amo
ankár Kwarén mérampo. Waráp táráp te warko fwap naenámpon.”
51 Tá Jisas wae akwapea Jairusomp nap mekia maok, koumteouráp arop fárákapan
‘Táráp sumpwi tanknámp nap aokore mek yink kwapono’ ria taokor. Aea maok, Jisas
námoku mwar Pita, Jon, Jems, am tárápamp éntupwar naropwar, makia man mwar
éréképea am nap aokore mek yink mwarea.
52 Aenapo maok, kápae kare arop am tárápantá yonkwae touwerá éménkrá yakáp napo,
Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo éménki kwapono. Mao te sumpwi mono, párák amp
námpono.”
53 Aeránko, arop fárákapao am kar wawia amomoránk. Am tak nap te, wae sumpwi
tenámponoria.
54 Aenapo maok, Jisas wae youmpea am yupu-tárápamp yaek sámpea kéménkrá arakrá
sér, “Táráp e! Amo fárámpae!”
55 Aeránko, am tárápamp waemp arákarrá koropá noumpoukoup nánko, am táráp
koupour kar fárámp. Aenánko, Jisaso éntupwar naropwarén sérrá, “Man fir sánkenke.”
56 Tá am tárápamp éntupwar naropwar te am nkea kour me woukoup tokwae nepo
maok, Jisas am anánkwapan kar kárákáre fek sérrá, “Mámáninamp ankank mámáte arop
ankwapan séri kepono.” ✡

9

Jisaso mao éréképá yáraknámp éntér-sámpramp aropan aposel tére nénkámp kar

1 Ankwap ke fek Jisas náráp éréképá yárak i konámp éntér-sámpramp arop fárákapan
wumwia koupoukarea fákeyakrá man tére mwanap arop yororoia kák. Aeria maok,
kwatae-arop yéréperá kérépria touwenap arop fwapokwaprá kák mwanap kárákáre
nénk.
2 Aeria Jisas am fárákapan, ‘Kwaro náráp firáp taokeyaknámp kar tukupá farákápria,
touwenap arop fwapokwaprá kákrá,
3 Makenk’ ria tirá kérép naeria sérrá, “Yumo paokopria ankank ménnt ti-paokop i konap
te taki kwapono. Am ankank te ará: Mear yaopwae, yam, fir, mani, siot ankwap. Aráte
ti-tukup kwapono.
4 Yumo tukupea ankwap taun mek napo, arop ankwapao yumwan nkea warákárria
náráp nap mek érékép nánko te, yumo ankár maomp nap mek saráp yakáprá tukupea
am taun pwarará tukupnap ke fek kipo.
5 Aeno táte yumo ankwap taun mek tukup napo, arop ankwapao yumwan warákárria
náráp nap mek érékép mo napo te, yumo ankár am taun pwarará yiráp su fekamp woup
poporokompia pwar napo maok, am támao yénképrá, yumoku nap támaono.”
6 Jisaso aerá farákápá pwaránko maok, am fárákap wae tukupea kápae kare némpouk
mwaek Kwaromp kar farákáprá am némpouk mwaekamp touwenap arop fárákap
fwapokwaprá kákapon.

King Herot Jisas te wanonorá mér naenámp kar

7 Apár Galili taokeyak konámp King Heroto Jisas kápae kare ankank térenámp kar
wawia ninik tokwae. Am te apae riteanápe, ankwap fárákapao sérrá, “Arop ént mek nérrá
kák konámp Jono apár me meknámp warko fárámpea námpon.”
8 Tá ankwap fárákapao sérrá, “Profet Elaija warko korop námpon.” Tá ankwap fárákapao
sérrá, “Wokwaek kar profet ankwapao sumpwianámp támao warko fárámpea námpon.” ✡

✡ **8:56:** Mt 8:4 ✡ **9:8:** 1 Kin 17:17-24

9 Aerapo maok, King Herot támao sérrá, “Jon te ono wokwaek sénanko, yápare kor fársirari napono. Aeno ono oukoumwan wa nanko, nkwakwe make tére námprá sénap arop te wanono?” Aeria maok, mao Jisasén nke naeria námpon. ✡

Jisaso 5,000 aropan fir wunimp kar
Matyu 16:13-28; Mak 8:27-38; Jon 12:23-26

10 Jisas tirá kérép nánko térerá tukupnap arop fárákap am wae Jisasnámpok arári koropea am térenap kar man farákáprá sér. Aenapo maok, Jisaso ankwap arop fárákap am fek pwarará éréképá yárak i konámp arop mwar éréképea taun Betsaida mwaek kirikiri ampok tukupea anepéranáponoria éréképá akwap.

11 Aenánko maok, tá koumteouráp arop fárákap mao tukup nap te wae méria, maomp weaok mwaek tukup. Aenapo maok, Jisaso am fárákapan nkea koropenkria warákárria maok, mao am fárákapan Kwaro maomp firáp taokeyak konámp kar farákápria, touwenap arop fárákap fwapokwaprá kák.

12 Takrá akwapea kumur mwaek nánko maok, éréképea yárak i konámp arop éntérsámpramp támao koropea Jisasén sérrá, “Mámá arop fárákap má tirá kérép napo, tukupea arop yakápnap némpouk mwaek fir oupourounkrá fépéria pampanápono. Nomo mapek yakáp námp te arop yakáp monap apárono.”

13 Aerapo maok, Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumoku támao am fárákapan fir nénkenke.” Tá am fárákapao sérrá, “Yino te fir kápae kare tank mono. Pan éntik ntia éntékam anánkaopwe, ará mwar tankáp námpon. Ae te waráp ninik te yino tukupea mani fek fir ti-koropeanánko má kápae kare arop ponankor fár mwanap nie?”

14 (Mámá arop ou te 5,000 niamp arakeno.)

Jisas am fárákapan sérrá, “Mámá aropan sénapo, ntik fére-sámpramprá koupoukarrá tankápanápono.”

15 Aeránko maok, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao am arop ouan takrá koupoukarrá pwar napo, tankáp.

16 Aenapo Jisaso pan éntik ntia éntékam anánkaopwe sámpea yámar mek tokoreyakrá Kwarén ‘Aesio’rá sér. Aea pwarará, am pan fékér, éntékam tokop, makia mao éréképá yárak i konámp arop fárákapamp yaek nénk nánko, mao am koumteouráp aropan nénk.

17 Aenapo, am koumteouráp arop ponankor firan fépéria wae pwi. Aenapo maok, ankwapmwaek oukoumwan tankáp nánko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao warko popokrá tia éntér-sámpramp basket mek kéria top popwarámpi kák.

Pita Jisasén ‘Amo te Krais támaono’rá sérimp kar

18 Ankwap ke fek Jisas námoku mwar Kwarén kar toropwap nánko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao maonámpok korop. Aenapo, Jisaso am fárákapan turunkrá, “Koumteouráp arop fárákap onan te ‘Wanono’rá sénapono?”

19 Aeránko mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao nopok man sérrá, “Ankwap fárákapao sérrá, ‘Amo te arop ént mek nér i konámp Jon nono.’ Tá ankwap fárákap sérrá, ‘Amo te wokwaek yakámp profet Elaijanono.’ Tá ankwap fárákapao sérrá, ‘Amo wokwaek yakea sumpwiap profeto fárámpea korop napon.’ ” ✡

20 Táte warko am fárákapan turunkrá, “Yumo kareao te onan te ‘Wano’rá sénapon?” Pita maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Amo te Kwaro sámp-kérépnámp Kraisono.” ✡

Jisaso ‘Námo sumpwia fárámp nanamp’rá sénámp kar

21 Pita takrá séránko maok, Jisas am fárákapan ‘Am kar ankwap aropan takrá séri kwapono’rá kar kárákáre fek taokarrá pwar.

22 Tá mao sérrá, “Aropamp Táráp te ankár kápae kare touwe tokwae sámp nánko, arop taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop fárákap,

✡ **9:9:** Mk 6:27 ✡ **9:19:** Mk 6:14-16 ✡ **9:20:** Jo 6:68-69

makia man younkwe sɨnapo, arop fárákapao man faropea pap napo, sumpwia yinɨnk yae yakeaka warko fárámp naenámpon.”
23 Aerá séria pwarará, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan ponankor sérrá, “Táte arop ankwap onont korop naeria námp kwamp te, náráp pourou te ankár wampwe pwarará, ono nampnámp mao kuri ankár kumur méntép ‘Touwe tokwae sámprá, fwap sumpwi nanamp’rá ninɨk námpao maok, fwap onan éntér pap naenámpono. ✡
24 Aeno táte arop ankwap námokuráp ninɨkaok saráp yakria Kwaromp ninɨk wampweri pwar námp te, mao te yiki yaká yak sámp mono. Aeno arop ankwap ononampaok námpan am fek man sámp-wouroump nap te, mao te yae-párák yiki yak naenámpon.
25 Tá arop ankwap apárokamp ankankan saráp tére kárákárerá yárakianánko, maomp waemp yaomwi mek pɨk nánko, am kápae kare ankankao te mokopia maomp waempén yaewour naenámpon?
26 Táte arop ankwapao onomp e ntia onomp karan arop wa nap fek sénaenámp pwarápaeanámp te, nánkár wakmwaek Aropamp Táráp king yakea námokuráp wae tokwaerént Naropwaromp yiki kor ensel fárákapamp wae tárapokwampia éknámp ke fek nopok am aropamp eran kor érik sér mo nae-námpono. ✡
27 Ono yumwan kare kar sénampono: Arop ankwap fárákap máyakáp nap oukoumwan sumpwi mo, yiki yakápria, Kwaromp firáp taokeyak konámp nke mwanapono.”

Jisasomp pourouk wae tokwae nkeap kar Matyu 17:1-13; Mak 9:2-13

28 Jisas am kar farákáprá séri pwatea, yukupuk yae niamp arake akwap tenánko, wakmwaek Jisaso Pita warámp, Jon warámp, Jems warámp, makia Kwarén kar toropwap naeria faonkwek pok.
29 Mao kar toropwaprá yak nánko maok, ankár am ke fek táman, maomp yimetáp te mwar pourouráp akwap nánko, maomp waempyamao kuri mékér wae niampria wae tákapa wae.
30 Aenánko arop yawor wokwaek yakep Moses ntia Elaija * kwaporok koupour kar méntér fokopeyakrá kar sér.
31 Am arop yawor te Kwaromp wae tokwaerént foukouri yakrá Kwaro Jisas Jerusalem mek sumpwi naenámpria nánapi pwatari námp, am kar táman Jisasént sérarrá yakáp.✡
32 Pita mao ouwipi nánko, pamp mwaria napan maok, Jisasomp wae ntiaka am arop anánkaopwe foukouri yak nep táman nkeria maok, warko ouwipi mámaránk.
33 Am arop yawor Jisasén wae pwarará akwap neria nepo, Pita Jisasén sérrá, “Arop Tokwae, nomo mapek yakáp mwanámp te kwapwe kareno. Yino fwap sákae yinɨnkaopwe, ankwap waráp por, ankwap Mosesompor, ankwap Elaijampor, makia ti mwanámpon.” Pita am takrá sénámp te, am fi mér moria, kwaporok sénámpon.
34 Pita takrá sérrá yak nánko, koumwe tokwae ékia oupouroup nánko, am arop yinɨnkaopwe apáp tɨrɨnk.
35 Aenapo maok, am koumwe meknámp arop karao arakrá sér, “Támáte onomp Tárápono. Ono wae mao tére naenámpria nánapi pwate nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo.” ✡ ✡
36 Am kar takrá séri pwaránko, nke napo maok, Jisas námoku mwar yak. Takia am faonkwek pwarará, warko pɨkianap ke fek te, arop yinɨnkaopwe am nkenap ankank arop ankwapan sér mono. Mek wouroump taeriapono.

Jisas kwatae-arop woukoupeyaknámp táráp fwapi papnámp kar

37 Pampia ankwap kumuruk am faonkwek pwarará pɨk napo, ankwap arop ou kápae kare koropá Jisasén mwaeaok kɨkɨp.

✡ **9:23:** Mt 10:38-39 ✡ **9:26:** Lu 12:9 * **9:30:** ‘Moses ntia Elaija’: Matyu 17:3 fekamp kar fi fek nkeae. ✡ **9:31:** Lu 13:33 ✡ **9:35:** 2 Pi 1:17-18 ✡ **9:35:** Mt 12:17-18; Lu 3:22

38 Aenapo, am mekamp arop ankárankampao námwan aropomp naenámp kar fek
wumwiria sérrá, “Arop Tokwae, ono amwan kare kar sénampono, amo koropea onomp
táráp nkeae. Ono te má táráp ankárank támao mwarono.
39 Aenampan, kwatae-aropao ankár kar koropá noumpoukoup nánko, táráp apánka
wae nánko, man sámpá fopwaoka waeria maomp pourou mek sámpá yampourouria
koupour worokor pik mo, kápae kare por taki yak nánko, am tárápamp táp meknámp atop
wupwi korop konámpon.
40 Ae konámpantá ono amo éréképá yárak i konap arop fárákapan, onomp tárápamp
pouroukamp kwatae-arop wor-pwarenk kar nanko, mao tak mwanap pourou mono.”
41 Aeránko maok, nopok Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo mámá ke
fekamp koumteouráp arop yumo te mér mo karria, kwatae ninik fek yakáp napon!
Aenapantá ono yumwan sér rae: Ono apaekampor yiráp kápae sámprá yumwan yae-
wour sarap yak nanampon?” Aerá séri pwarará maok, naropwarén sérrá, “Waráp táráp
mampok warámp-sankoropae.”
42 Aeránko, am táráp oukoumwan mwaeaok mank nánko, am kwatae-arop támao am
táráp apárok sámpea sinánko, pu yae yurá arokwapa wae. Aenánko maok, Jisaso am
kwatae-arop táman yoporia pwarará, am táráp fwapi papea sámprá naropwarén sánk.
43 Aenko maok, kápae kare koumteouráp arop am Kwaromp kárákáre tokwae nkea
kokorokoránka waeapon.

Jisaso sumpwi naemp ankwap por sénámp kar
Matyu 17:22-23; Mak 9:14-29

Aeria maok, am koumteouráp arop fárákap te Jisas tére námp táman ninik tokwae napo,
Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá,
44 “Yumo ankár fwapia woupwi pátea mámá kar wawenke! Nánkár wakmwaek tae
morok, arop fárákapao Aropamp Tárápan kárákáre sámpá yakápnap aropamp yaek sánk
mwanapon.” ✡
45 Aeránko maok, mao éréképá yáraknámp arop fárákap te mao sénámp kar fi te mér
mo. Am sénámp kar fi te mek wouroumpeyak námpara, mér mwanap pourou moriaka,
am kar fi turunk mwanapan kor wampweri pwararapon.

‘Wa arop tokwae yak kun’rá turunknap kar
Matyu 18:1-5; Mak 9:33-41; Jon 13:20

46 Táte Jisaso éréképá yárak i konámp arop fárákap námoku támao, ‘Nomo ou mek mamek
te wa mokop arop tokwae kar yoroia nareki yak kun’rá téréménkiapon. ✡
47 Aeapo maok, Jisaso am fárákapamp ninik mek yaknámp ninikan wae méria maok,
mao táráp kánanke warámpea náráp wonae fik páte yakrá,
48 am fárákapan sérrá, “Arop onan ninikria mámake tárápan warákárria warámp námp te,
onan kuri warákárria warámp námpon. Tá arop onan warákárria warámp námp te, onan
sámp-kérép nánko ék namp Kwarén kor warákárria warámp námpon. Arop ankwapao
mao námoku te wampweri pwarará yumwan ponankor yaewour námp te, am arop
támao maok Kwaro nke námp fek nareki yak námpon.”

‘Arop yumwan yopor mo nap te, yiráp nouroupon’rá sénámp kar
Mak 9:38-40

49 Jisas takrá séri pwaránko, Jono man sérrá, “Arop Tokwae, yino nke nánko, arop
ankwap waráp e fek arop pouroukamp kwatae-arop fákáreran yéréperá kérép námpao
maok, mao te nomont waráp wakmwaek yárak mo námpantá, yino man taokoranámpon.”
50 Aeránko maok, nopok Jisaso man sérrá, “Yumo man taokor kwapono. Arop yumwan
yopor mo námp te yumonap mwaek yaknámp arop támaono.”

✡ **9:44:** Lu 9:22 ✡ **9:46:** Lu 14:11; 22:24-27

Samaria fákáre Jisasén monorap kar

51 Kwaro Jisasén warámpea yámar mek pok naenámp yae wae fae nánko, Jisas wae ninik sámpea Jerusalem mek akwap naeria ninik kárákárea wae námpono. ✡
52 Aeria maok, apár Galili pwarará arop ankwap manmékir ankank nánap mwanapria tirá kérép nánko, am fárákap tukupea Samaria mekamp némp ankwap mek.
53 Aenapan maok, am némpoukamp arop fárákapao Jisas mao Jerusalem mek tukup mwaria napantá, am fárákap te, náráp nap mek korop te monoria wae.
54 Tak napo maok, Jisas éréképá yárak i konámp arop yawor Jems ntia Jon am wawia Jisasén sérrá, "Tokwae Kar e! Yino Kwarén sénánko, yámar mekamp yaomwi tokwae sámp-kérép nánko ékia mámá arop ponankor wurukumpi pwar naenámp te mokopono?"
55 Aerepo maok, tá Jisaso sámp-arákarrá am arop yaworan yopor.
56 Aeria maok, Jisas maomp am fákáre éréképá tukupea ankwap némpouk pampiapon.

Jisasonámpaok mwanap ninikan sénámp kar
Matyu 8:18-22

57 Jisas náráp arop fárákap éréképea tukupá mwaeaok napo maok, arop ankwapao man sérrá, "Amo apae némpouk akwap nap te, ono fwap amont akwap nanampon."
58 Aeránko maok, táte Jisaso man sérrá, "Mwaep te me mek pamp i konapono. Tá ant te taok mek pamp i konapono. Aeno Aropamp Táráp te mao akwapea yépe kour norokarea amp naenámp nap te yak mono."
59 Aeria maok, arop ankwapan sérrá, "Amo te ononampaok koropae." Aeránko, tá am aropao sérrá, "Ae te onomp naropwarén yépékia sumpwi nánko pátea korop nae." ✡
60 Tá Jisaso man sérrá, "Wampweno. Arop sumpwi te námoku surumpwi mwanap aropao yokoropea papanápono. Aeno amo te akwapea Kwaro maomp firáp taokeyak konámp farákápae."
61 Arop ankwapao Jisasén sérrá, "Tokwae Kar e! Ono te amonapok korop naenampan, ono akwapea onomp nouroup arop fárákap yae koukoupwiyakea pwatea korop nanamp te mokopono?"
62 Tá Jisaso nopok man sérrá, "Arop Kwaromp tére naerianámpao, pwatarinámp ankank fek warko ninik námp te, mao te Kwaromp tére naenámp pourou mono." ✡

10

Jisaso 72 arop fárákapan térenkria tirá kérépámp kar

1 Wakmwaek Tokwae Karao 72 arop ankwap fárákap téreanáponoria, wakmwaek námoku yárakrá akwap nanamprianámp némpouk mwaek anánánkrá manénkir tukupenkria tirá kérép. ✡
2 Aeria mao arop Kwaronámpok korop mwanapan ninikria am fárákapan wounáprá sérrá, "Yopwar mekamp fir kápae kare wae noumouri yak námpan maok, am fir tére mwanap arop te kápae kare mo napon. Aenapara, yumo ankár yopwar Naropwarén sénapo, mao fwap am fir tére mwanap arop tirá kérép nánko, tukupea náráp fir tirá koupoukour mwanapon. ✡
3 Yumo tukupenke! Yao pwae mekamp as niamp arop ou mek yumwan sipsip moroknámp tirá kérép nampon.
4 Mani yam, ankank kér i konap yam, su, yumo mámá ankank tia tukup kwapon. Yumo mwaeaok arop kikipria te, man 'Gude'rá séria am fek yakáprá kar séri kwapono.
5 Yumo ankwap nap mek tukup nap kwamp te, manénkir yumo ankár arakrá sér kip: 'Ono ninik namp te, Kwaro mámá nap mekamp koumteouráp arop yumwan yonkwae porokwe sánkanoria nampon.'

✡ **9:51:** Lu 17:11 ✡ **9:59:** Lu 14:26,33 ✡ **9:62:** Fl 3:13 ✡ **10:1:** Mk 6:7 ✡ **10:2:** Jo 4:35

6 Aerá sénapo, am nap mek yonkwae porokwenámp arop yak mo nánko te, yumo
am fárákapan sénap yonkwae porokwe kar am te yumokuráp ninik mek arákarrá korop
naenámpon. Aeno táte yonkwae porokwenámp arop yak nánko te, am yumo sénap
yonkwae porokwe kar maomp ninik mek akwapá yak naenámpon.
7 Tak nánko te, yumo ankár am nap mek saráp yakáp kip. Aeria maok, yumwan firráp
ént nénk napo te, ankár táman fépér kip. Am te apae riteanápe, térenap aropara, nopok
kuri fwap sámp mwanapon. Yumo te kápae kare nap mek paokopi kwapon. ✡
8 Yumo tukupea ankwap taun mek napo, yumwan nkea, fwaprá korop naponoria,
nap mek éréképá tukupea, yumwan fir nénk napo te, táman fépér kip.
9 Takria maok, yumo ankár am taun mekamp touwenap arop fwapokwaprá kákria
maok, yumo ankár kar arakrá farákáp kip: 'Kwaro náráp firáp taokeyak konámp
yumonapok korop naenámp ke te wae wonae fik námpon.'
10 Aeno yumo ankwap taun mek napo, yumwan, fwaprá korop naponorá sér moria,
náráp nap mek éréképá tukup mo napo te, yumo am taun mekamp mwaeaok am fek
yakáprá sérrá,
11 'Yiráp mámá taun mekamp woup kwar yinomp su fek kárákapá yak námp te
yumokunapok arákarrá poporokompi pwar námpon. Aeno yumo fwapia ninik kipo:
Kwaro náráp firáp taokeyak konámp korop naenámp ke te wae wonae fik námpono'rá
sér kip." ✡ ✡
12 Jisas am fárákapan arakrá toropwapia pwarará, warko ankwap kar sérrá, "Ono
yumwan sénampono: Pwar naenámp yae fek te Sodom mekamp aropao kwatae
kareapo, Sodom mek kwatae kare ankank tokwae korop naenámpan maok, am Kwarén
younkwe sinap aropamp taun mek korop naenámp touwe te yoporop tokwae kar korop
naenámpon." ✡

Kwarén younkwe sinap taun mek touwe kwatae korop naenámp kar Matyu 11:20-24

13 Jisas am fek warko sérrá, "Yumo Korasin mekamp arop, koupoutáráp nape! Yumo
Betsaida mekamp arop, koupoutáráp nape! Arop ankwap taun Taia ntiaka Saidon mek
akwapea ono yumo ou mek yoro namp niamp Kwaromp kárákáre yoro nánko nkeria
te, am taun Tair ntiaka Saidon mekamp arop wae kwatae ninik pwarará, yonkwae
touweria yirir i konap waempyam yiriria, yaomwi ntu mek tankápria Kwaronámpok
tukup mwarapono. ✡
14 Nánkárap Kwaro koumteouráp aropan énounkoupia Tair ntia Saidon mek sánkámp
touwe kwatae te tokwae karan maok, yumwan sánk naenámp touwe kwatae te yoporop
tokwae karono.
15 Tá yumo Kaperneam mekamp arop yumoku támao 'Yino te kwapwe kare ritea
yámar mek pok mwanámp' ritea nape? Mono. Yumo te waeman yaomwiráp me tokwae
mek pik mwanapono." ✡
16 Aerá séria pwarará maok, warko mao am éréképá yárak i konámp arop fárákapan
sérrá, "Arop yiráp kar wa námp te, mao onomp karan kuri wa námpon. Tá arop yumwan
younkwe sinámp te, mao onan kuri younkwe sinámpon. Tá arop onan younkwe sinámp
te, onan sámp-kérép nánko ék namp Kwarén kor man younkwe sinámpon." ✡

72 arop fárákap tukupá térerá paokopia arári koropap kar

17 Wakmwaek 72 arop fárákap arári koropea warákáránkria Jisasén sérrá, "Yinomp
Arop Tokwae, yino waráp e fek sénánko, am kwatae-arop fárákap yino sénámpaoki
napono."

✡ **10:7:** 1 Ko 9:6-7; 1 Ti 5:18 ✡ **10:11:** Ap 13:50-51 ✡ **10:11:** Mt 10:7-14 ✡ **10:12:** Stt 19:24-25,27-28 ✡ **10:13:** Jol 3:4-8; Amo 1:9-10; Sek 9:3-4 ✡ **10:15:** Ais 14:13-15 ✡ **10:16:** Jo 5:23

18 Tá Jisas am fárákapan sérrá, “Ono nke nanko, yumo tak nap fek Satan yámar meknámp mékér wae niampao éká párákap námpon. ✡
19 Yumo wawenke! Ono yumwan wae kárákáre nénk nampara, yumo fwap fou-tákam ntia kao pumpuri anámpria, yumo yiráp yopor arop Satanomp yorowar kárákáre fwap kwe-pwar mwanapono. Yumwan touwe sánk naenámp ankank ankwap yak mono. ✡
20 Aeno kwatae-arop yiráp karwaok tukup nap táman saráp warákár tokwae kwapono. Yumo warákár tokwae mwanap te, Kwaro yámar mek yiráp e kukumwia páte námpan warákár mwanapon.” ✡

Jisas warákárria Kwarén ‘Aesio’rá sérimp kar Matyu 11:25-27; 13:16-17

21 Jisaso am arop fárákapao farákápnap kar am wawia, Yiki Kor Spirit man warákár sánk nánko, warákárria náráp Naropwarén sérrá, “Onomp Naropwar e! Amo yámar ntia apár ponankor taokeyak napono! Amo am ankank mér tokwaerápia ninik kour kwapwenap aropan yénkép mono. Párák némpoukamp aropan saráp yénkép nap táman ono amwan ‘Aesio’rá sér rae. Yeno, Ayao, amo amokuráp ninikaokria tak napono.” ✡
22 Aerá séria pwarará, warko am arop fárákapan sérrá, “Onomp Naropwar onomp yaek kápae kare ankank ponankor pap námpono. Arop ankárankamp Kwaromp Tárápan mér kari yak mono. Naropwaro saráp námokuráp Tárápan mér kari yak námpon. Tá arop ankwap Naropwarén mér kari yak mono. Tárap námoku ntia Tárápao náráp Naropwar yénképnámp arop fárákap támao saráp Naropwarén mér kari yaká p napon.” ✡
23 Jisas takrá séri pwaránko maok, mao éréképá yárak i konámp éntér-sámpramp arop fárákapao mwar Jisasént yakáp napo, am fárákapaonapok sámp-arákarrá am fárákapan nkeria maok, arakrá sér, “Yumo nkenap ankank mámá arop ankwap fárákapao nke nap te, fwaprá kar nke napara, warákár mwanapon.
24 Ono yumwan sénampono: Wokwaek kar kápae kare profet ntia kápae kare king oukoumwan yumo nkenap ankank má nke mwanámpria yépékapao maok, nke moiapon. Tá am fárákapao oukoumwan yumo wanap kar má wa mwanámpria yépékapao maok, oukoumwan wa moiapon.” ✡

Apár Samaria mekamp arop Juda mekamp arop ankárankan yaewournámp kar

25 Ankwap ke fek lo kar méri yaknámp arop ankwap Jisasomp wonae fik koropea, Jisas te mokoprá séran wa nae ritea Jisasén turunkrá, “Tisa, apae mokopia yiki yak kwapwe sámpea yaká yak nanampon?” ✡
26 Tá Jisaso man sérrá, “Lo fek te apae kar yak námpon? Amo te mokoprá farákáp napon?”
27 Tá mao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Waráp Kwar Tokwae Karan te amo ankár waráp yonkwae kare ponankor, waráp waemp ponankor, waráp pourou ponankor, waráp ninik ponankor warákárampo. Tá amo ankár waráp firáp aropan warákár nap te amoku waráp pourouran warákár konapnámp taknámpampo.” ✡
28 Tá Jisaso man sérrá, “Yeno. Am támaono! Amo yae-párák kare sénapono. Amo takria maok, amo yiki yak sámpea yaká yak nanapon.” ✡
29 Táte am lo mérnámp aropao ninikrá, námo wae méri yak nampan turunkria, pwarápae sáp námpwaeria maok, warko Jisasén turunkrá, “Onomp firáp arop te wan sénapon?” Tá nopok Jisaso wounáp kar man arakrá sér,
30 “Arop ankárankampao Jerusalem meknámp Jeriko mek pik naeria nánko, oukun arop fárákapao mwaeaok yéréréki yakápia man sámpá tankáprá fukia sirarrá, kwapwe kare ankank pourouk yakáp námp woropea tukup. Aetenapo, am arop mwaeaok taki tankrá, wae sumpwi naenámp pourouráp.

✡ **10:18:** Ais 14:12; Yé 12:8-9 ✡ **10:19:** Sng 91:13 ✡ **10:20:** Yé 3:5 ✡ **10:21:** Lu 8:9-10 ✡ **10:22:** Jo 3:35 ✡ **10:24:** 1 Pi 1:10 ✡ **10:25:** Mt 22:34-40 ✡ **10:27:** Lo 6:5 ✡ **10:28:** Ro 10:5

31 Tá am ke fek pris tére konámp arop ankárankamp am mwae páraok pɨkia akwaprá am
aropan nke námpao maok, kámá-pwarará mwae firi warákarrá akwap.
32 Tá taknámp, Livai ankwapao kuri koropeaka am arop tank námp fek námpao, am
aropan nkea kámá-pwarará mwae firi warákarrá akwap.
33 Aenepan maok, apár Samaria mekamp arop ankárankamp am mwae-páraok koropea
am arop tank námp fekria, mao am aropan nkea maok, man aropomp kare. ✡
34 Mao am aropamp wonae fik akwapea am fukinap toupou mek wel ntia wain
kwarákarea, am ankáráp foupouia pwar. Aea maok, am arop kakapea námokuráp
donkimp pourouk papea sámpá akwapea arop néntép konap nap mek paprá taoke-samp
amp.
35 Ampia koumounek mao am nap naropwarén mani silva anánkaopwe sánkria maok,
man sérrá, ‘Amo mámá arop má fwapi taokeyakampo. Tá waráp mani ankwapmwaek
maomp pourou fek pwaránko te, nánkár ono arákarrá korop namp fek am nopok amwan
sánk nanampon.’ ”
36 Jisaso am wounáp kar farákápria maok, am lo mérnámp aropan turunkrá sér, “Amo
má kar wawia mokoprá nɨnɨk rap? Mámá yinɨnkaopwe arop te wa mokop arop oukun
aropao fuki sɨrarinap aropan maomp firápan i konapnámp taknámp námpon?”
37 Tá am lo mérnámp aropao man sérrá, “Am arop man aropompia man yaewourámp
te támaono.” Jisaso man sérrá, “Amo akwapea amo kuri am táman taknámpampo.”

Marta ntia Mariaoinep kar

38 Tá Jisas ntia mao éréképá yárak i konámp arop fárákap énénki takrá tukupea
mwaeaok napo maok, tá Jisas ankwap némp kánanke mek akwap nánko, yupu ankwap,
maomp e te Marta, mao Jisasén warámpea náráp nap mek akwap. ✡
39 Martamp nánae te Maria. Jisas Tokwae Karao narek tank nánko, Maria koropea
maomp wonae fik pu páte tank námp fek tankrá mao sénámp kar wará tank.
40 Marta te námoku fɨr yankaprá, kápae kare ankank nánaprá, mao te námwan yaewour
mo námprá nɨnɨka wae. Aeria maok, Marta akwapea Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e!
Onomp nánae te onan pwate nánko, onoku nápar fɨr nánaprá tére nampono. Amo am
te nɨnɨk mo rape? Amo man sénapo, mao koropea onan yaewourano.”
41 Táte Jisas nopok man kar pwarokwaprá sérrá, “Marta kwae! Amo te kápae kare
ankankan nɨnɨk tokwae napon.
42 Amo te ankár ankárankamp ankankan saráp nɨnɨkae. Mámá ankank Maria sámp
naerianámp te kwapwe kare ankankara, nomo te maomp yaekamp pwarokwapá pap
mono.” ✡

11

Kwarén kar toropwap mwanap nɨnɨkan sénámp kar

1 Ankwap kumuruk Jisaso akwapea ankwap fek yakrá Kwarén kar toropwap. Mao
kar toropwapia pwaránko, wakmwaek mao éréképá yárak i konámp arop ankwapao man
sérrá, “Tokwae Kar e, amo yinan Kwarén kar toropwap i konap nɨnɨk yénkrá farákápae.
Arop ént mek nér i konámp Jono mao éréképea yárak i konámp arop fárákapan yénkrá
fárákapámpnámp yinan kor takae.”
2 Tá mao am fárákapan sérrá, “Nánkár yumo Kwarén kar toropwap mwaria te yumo
arakrá sér kipo:
‘Ayao! Yino nɨnɨk námp te, arop ponankor waráp e te
yiki karenorá nɨnɨkanápono.
Tá waráp firáp taokeyak nanap ke ankár koropano.
3 Fɨr kumur méntép fár mwanámp puri fek ti-sápampo.

✡ **10:33:** Jo 4:9 ✡ **10:38:** Jo 11:1-2 ✡ **10:42:** Jo 6:27

4 Amo yinomp kwatae ninik nik mo, pwarampo.
Am te apae riteanápe,
Arop fárákap yinan napo, yino maomp kwatae ninik
nik mo pwar konámpono.
Amo yinan mokop nap nke naerianámp ankank mek
kwatae mwaek párakop kwapono.' "
5 Tá mao am fárákapan sérrá, "Táte yumo ou mekamp arop ankárankao maomp
nouroup arop ankwap yak nánko, kumur kupuk mao akwapea am nouroupén sérrá,
'Nouroup o! Amo onan pan yininkaopwe sápae!
6 Onomp nouroup ankwap kumuruk korop nánko, man sánk nanamp fir tank mono.'
7 Tá am nap mekamp arop maomp kar far-pwarará sérrá, 'Wae ménki kéri yak nánko,
tárápu tia amp rae. Ono fárámpea amwan ankank sánk nanamp pourou moiane. Onan
kéménki kwapono.' Ae te mokop nae-námpono?
8 Ono yumwan sénampono: Am nap naropwaro náráp nouroupén ninikria am fek man
ankank sánk mono. Mao wumwinámp kar wa te ankár kokwae kareria maok, mao
fárámpea mao monámp ankank am ponankor nénk naenámpon. ✡
9 Ono yumwan sérrá: Yumo ankank moria Kwarén sénapo te, am monap ankank fwap
yumwan nénk naenámpon. Yumo ankár am monap ankank oupourounkria maok, yumo
fwap nke mwanapon. Yumo ankár ménki fek poporokwap napo, Kwaro yumwan ménki
kik-pwar naenámpon.
10 Am te apae riteanápe, arop, námo am ankank sámp naeria Kwarén sénámp te, ankár
am táman sámp konámpon. Arop, ankank sámp nae nikia oupourounk námp te waeman
táman nke konámpon. Arop, námwan ménki kik-pwaraeria poporokwap nánko te, Kwaro
man ménki kik-pwar naenámpon.
11 Táte yumo ou mekamp arop ankwapamp tárápao náráp naropwarén 'Námwan
éntékam sápae'rá sénánko te, am naropwar te fwap am sénámp pwarará, tákam-ti sánk
naenámp nie? Mono.
12 Táte tárápao naropwarén sérrá, 'Námwan kae sápae'rá sénánko te, am pwarará kao
kwatae sánk naenámp nie? Am támao kuri mono.
13 Yumo apárokamp kwatae ninikráp arop wuriman, yiráp tárápan kwapwe kare
ankank kwaporok sánk konapono. Taknámp, yumo fwapia mér kar mwanapon: Yámar
mek yaknámp yiráp Naropwar te námwan sápaeria kar toropwapnámp aropan Yiki Kor
Spirit man sánk naenámpon." ✡

'Jisas te Satanént tére námp'rá sériap kar
Matyu 12:22-37; Mak 3:20-27

14 Arop ankwap kwatae-aropao maomp top kor me kéri fákeyak nánko, Jisaso am
kwatae-aropan yéréperá kérép nánko maok, am top kor me kéri yaknámp arop wae fwap
kar sér. Aenánko maok, koumteouráp arop am táman nkea korokop.
15 Aenapan maok, arop ankwap fárákapao sérrá, "Mao te kwatae-arop poukeyak
konámp Satanomp kárákáre fek kwatae-arop yéréperá kérép námpon." ✡
16 Tá arop ankwap fárákapao, mao te mokoponrá nke mwar ritea am fárákapao man
sérrá, "Amo kárákáre ankwap yoro napo, yino nkeaka Kwaromp kárákáre amont yak
námpan mér mwanámpon." ✡
17 Aenapo maok, Jisaso am fárákapamp ninik wae méria, mao am fárákapan sérrá, "Táte
arop maomp fi taokeyak námp kuk pirékarea yorowar nánko te, am fi te kwatae akwap
naenámpon. Táte ankárank fi mwearoao kuk pirékarea yorowar nap te, am mwearo fwapi
kénki yakáp mono.

✡ **11:8:** Lu 18:5 ✡ **11:13:** Jo 14:13-16 ✡ **11:15:** Mt 9:32-34 ✡ **11:16:** Mt 12:38

18 Tá taknámp Satanomp fi kuk pɨrékarea yorowarria te, mokopia ankank poukwap
mwanap kárákáre sámp mwanapon? Aeno yumo mokopia ‘Satanomp kárákáre fek
kwatae-arop yéréperá kérép námpono’rá sénapon.
19 Tá kare Satan onan yaewour nánko, ono kwatae-arop yéréperá kérép nanko te,
wa yiráp arop fákáreran yaewouria kwatae-arop fákáre yéréperá kérép naenámpon?
Aenámpara, yumoku yiráp arop fákárerao yiráp kar yurukup napo te, pwi yak mo naeria
námpon.
20 Aeno táte Kwaro onan kárákáre sáp nánko, ono kwatae-arop yéréperá kérép nanko,
Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te wae yiráp wonae fik korop námp mér mwanapon.
21 Táte kárákáre kor arop ankwap oump ankank tia náráp nap-topok arop koropantá
yérék nánko te, maomp nap mekamp ankank fwap tankáp naenámpono.
22 Aeno táte arop ankwap kárákáre kor karerao * koropea am aropan yorowaria kwe-
pwararea maomp yaekamp am fek yorowar naenámp nɨnɨk kárákáre sámp konámp
oumpráp ankank pouroukoupea ti-akwapea arop ankwap fárákapan nénk naenámpon.
✡
23 Arop onomp nouroup mo námp te, mao te onomp yopor aropono. Arop onan yae-
wourria koumteouráp aropan ankára mek tirá koupoukour mo námp te, am fárákapan
ti-yérépe nánko pɨrɨkɨmp konapon.”

Kwatae-arop warko arákarrá koropnámp kar
Matyu 12:43-45

24 Jisaso ankwap kar sérrá, “Táte kwatae-arop arop pourouk woukoupeyak námpao
worékár akwapea, mao kwar saráp mek yárakrá, am mek anepér naenámp apár
oupourounk nánko, yak mo nánko te, warko mao sérrá, ‘Ono am wokwaek yakamp nap
mek arákarrá akwap nae!’
25 Aeria maok, akwapeaka am nap nke nánko, am nap tɨri farákápea, ankank fwapok-
wapia pwate.
26 Aenánko maok, mao warko akwapea, fákánek kwatae-arop fárákap maomp kwatae
nɨnɨk kámákár námp éréképá koropea am nap mek yakáp. Aenapo, wokwaek am arop
maomp pourou kwatae-arop yakánko, kwatae yakámpao maok, oukoumwan te warko
ankár porok kwatae kare arop yak námpon.”

Warákár tokwae konap kar

27 Kápae kare koumteouráp arop yakápapo, Jisas má kar farákápámpon. Aenko yupu
ankwap am ou mek yakámpao Jisasén arakrá sér, “Am yupu wokwaek amwan fárákapea
amwan mom wurumpámp, mao maok warákár naenámpon.”
28 Tá Jisaso sérrá, “Mo, arop fárákap Kwaromp kar wawia mántwaok nap te, am
fárákapao saráp fwap warákár mwanapon.” ✡

Jisasén ‘Kárákáre yoroae’rá sénapo yoporimp kar
Matyu 12:38-42; Mak 8:11-12

29 Kápae kare koumteouráp arop fárákap koropea koupoukour yakápapo, Jisaso am
fárákapan sérrá, “Mámá ke fekamp arop fárákap te kwatae nɨnɨkráp arop fárákapono. Am
arop fárákapao sérrá, ‘Krais támaonorá yénképnámp kárákáre yoro napo, nke mwaro.’
Aerapan maok, ono am fárákapan am yénkép mono. Profet Jona yénképámp ankankan
saráp yénkép nanampono.
30 Jona éntékamamp yare mek yinɨnki yakea érik korop nánko, Ninive mekamp arop
fárákapan Kwaro man sámp-kérép námpan yénkép námpon. Táte taknámp, Aropamp
Tárápao kor apár me mek yinɨnki yakeaka fáramp nanko, mámá ke fekamp arop
fárákapan Kwaro onan sámp-kérép námp yénkép nae námpon.

---

* **11:22:** Mámá wounáp kar fi te ará: ‘Kárákáre kor arop’rá sénámp te, Satan nono. ‘Kárákáre kor kare arop’rá sénámp te, Jisasono. ✡ **11:22:** Kl 2:15 ✡ **11:28:** Lu 8:21; Yé 1:3

31 Wakmwaek Kwaro arop fárákapan yurukupnámp ke fek, Siba fi mekamp kwino mámá ke fekamp arop fárákapént fokopeyakria, mámá ke fekamp arop fárákapamp kwatae ninik érik farákáp naenámpon. Am te apaeria námpanápe, am kwin te maomp apár panek faek karaok yak námpao koropea King Solomono farákápámp ninik kour wawi námpono. Aeno mapek yaknámp arop ankárankampamp ninik kour te Solomonomp ninik kour kámákár akwap námpon. ✡
32 Taknámp wakmwaek Kwaro arop fárákapan yurukup naenámp ke fek Ninive mekamp arop fárákap foukouri yakápria oukoumwan má ke fek yakápnap arop fárákapamp kwatae ninik érik farákáp mwanapon. Am te apaeritea námpanápe, am Ninive mekamp arop fárákap Jona Kwaromp kar farákáp nánko, wawia kwatae ninik pwarará, Kwaronámpok tukupapono. Aeapara, oukoumwan mapek yaknámp arop ankárankampao farákápnámp kar te Jona farákápámp karan kámákár akwap námpon." ✡

Arop pouroukamp waeran sénámp kar
Matyu 5:15-16; 6:22-23

33 Tá Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, "Arop lam pounkouroupea nap te mek pap mo, tap woukwapá pap mo i konámpon. Narek kákánar fek páte napo, arop am nap mek koropria kor, am lam wae táman nke mwanapria. ✡
34 Waráp yi te waráp pouroukamp lamono. Waráp yi kwapwe kare nánko te, waráp pourou mek kuri wae kwapwe námpon. Aeno waráp yi kwatae nánko te, waráp pourou mek ponankor kirikip námpon.
35 Aenámpara, amo fwapia mérampo: Takria waráp pourou mek kirikip koropantáno. Waerao saráp yak naenámpon.
36 Waráp pourou mek ponankor wae kwapwe yak nánko, ankwapmwaek kirikiri kirikip mo nánko te, waráp pourou mek ankár wae pouri yakria, lam waerao amwan tákapnámp niamp naenámpono."

Jisaso Farisi fákáre ntia tisa fárákapamp kwatae ninikan sérimp kar
Matyu 23:1-36

37 Jisaso am kar farákáprá séri pwaránko, Farisi ankwapao, námont koropea fáraeria wumwi. Aenánko Jisas wae maomp nap mek akwapea fánaeria tank. ✡
38 Tá Farisi tankrá nke nánko maok, Jisas te Juda firao i konap ninikaok yae yárár moi tetankrá fir fánánko maok, am Farisi te, Jisas máte apaereaneria ninika wae. ✡
39 Aenámpan maok, Jisas man sérrá, "Yumo Farisi yumo te kap ntia plet younkwe mwaek saráp yárár napon. Aeno mek te kikiank ninik tá nkwakwe make kwatae ninikao top pwarámpá yak námpono.
40 Yumo te épépérép aropono! Kwar te ankank pu-pwaek saráp yororia mek kuri yoro moi námp nie?
41 Aeno ankank yiráp ninik mek yak námpan, ankank monap arop fárákapan yae-wouranorá nénk kipo. Tak napo maok, yumo térenap ankank te fwap yiki kukur yak naenámpon.
42 Aeno yumo Farisi, yumo te fwapia mér kip! Yumo te fir mek sirarrá fépér i konap nánákáre konámp ankank tia fére-sámpramp fi papea, Kwarén ankárankamp fi sánk konapan maok, yumo ankwapan yae-párák kare ninik i konap ntia Kwarén warákár konap ninik te pwar napon. Aeno yumo te anánkaopwe ninik méntér téreria ankwap lo pwar mo napo maok, am te yae-párák naenámpon.
43 Yumo Farisi, yumo te fwapia mér kip! Yumo te lotu nap mek, arop námwan nke nap fek tankáp mwar kar, tá yumwan koumteouráp aropao koupoukourap mek, 'Gude'rá séranáponorá kikiank i konapono.

✡ **11:31:** 1 Kin 10:1-10 ✡ **11:32:** Jo 3:4-10 ✡ **11:33:** Lu 8:16 ✡ **11:37:** Lu 14:1 ✡ **11:38:** Mt 15:1-2

44 Yumo fwapia mér kip! Yumo te arop yákáre apár me mek papea oupouri pwatea
napo, arop fárákap mér moria, am yumuntukaok paokop i konapono."
45 Táte lo méri yakápnámp arop ankwapao man sérrá, "Tisa, amo takrá sénap te, amo
yinan kor kar kárákáre fek wouroumprá sénapon!"
46 Tá Jisas sérrá, "Yumo lo méri yakáp nap arop fárákap, yumo kor fwapia mér kip!
Yumo kápae kare lo kánanke-táráp kák napo, koumteouráp arop ampaokrá paokopria,
am lo kápae táman mokopi mokop mwarria kounkour napon. Aenapao maok, yumoku
te am fárákapan kánanke yae paprá yaewour mo kar napono.
47 Yumo fwapia mér kip! Wokwaek yiráp appeyaenápo profet fárákapan yénképrá kák
tenapo, yumo am apár me kwar yu fek sank moporrá párakop napon.
48 Yumo am taknap ninik te arop fárákapan yénképrá: Profet fákáreran yénképrá kákap
te, fwaprá kari naponorá ninik napon. Am te apae riteanápe, mao profet fákáreran
yénképrá kák tenapo, yumo maomp kwar yu fek sank moporrá paokop napon.
49 Aenapantá yonkwae kour kwapweráp Kwaro wokwaek arakrá sér: 'Ono profet ntia
aposel fákáre tirá kérép nanko, arop fárákapao ankwap fárákapan sámpá yampouroura,
ankwapmwaek yénképrá kák mwanap' rimpon.
50-51 Wokwaek Kwaro apár yoro námp fek, Abel feknámpia, profet fákáreran yénképrá
kákrá koropea, Sekaraia Kwarén ofa sánk konap alta ntia lotu nap tokwae yak nánko,
amore mek sumpwi námpon. Aeno mámá ke fekamp aropan te Kwaro nopok touwe
kwatae sánk naenámpon. Ye, ono yumwan sénampono: Takiap fekamp touwe te,
oukoumwan mámá ke fekamp arop fárákapao am fek touwe kwatae sámp mwanapon.
✡
52 Yumo lo méri yakápnap arop fárákap, yumo fwapia mér kipo! Yumoku támao Kwarén
mér kokwaeria, arop ankwap fárákap am mér sámp mwaria napo, yumo mwae kéri
fákeyakáp napon."
53 Jisas takrá séria, am nap pwarará, ek akwap nánko, lo yénkrá farákáp konap arop
fákáre ntia Farisi fárákap yonkwae popwarámpria téréménka waerá, Jisas te apaerá séran
wa mwarria kápae kare nkwakwe make kar man turunkup.
54 Am fárákap te, man kot mwanámp karan séri kanrá am mao sénámp kar wará
yépékrá yakápiapon. ✡

12

'Farisimp kwekár ninikan mér kip'rá sénámp kar

1 Kápae kare fopwakwap arop koupoukareaka, fákappéri yakápria, ankwap fárákapamp
pu topwe fek pumpur mwanap niamp pouroura̧p. Am ke fek táman maok, Jisas námoku
éréképá yárakimp aropan sérrá, "Yumo Farisi fákáreramp yis fwapnae karia mér kipo.
Ono te aran sénampono: Arop nke nap fek te kwapwe kare paokop napao maok, maomp
ninik mek te kwatae ninik yak námpono. ✡
2 Kápae kare ankank mek wouroumpeyak námp te, nánkár wakmwaek érik yak
naerámpon. Tá kápae kare kánánkámp sérarap karao kor arop ponankor am kar mér
mwarea napon.
3 Ae mwarea napara, kápae kare kar yumo kumuruk sérar nap te, kápae kare arop
yámaraok wa mwanapon. Tá ankwap karan kor yumo nap mek ankwap aropan
kánánkámp sánánkar séri napan kor, am kar nánkár némp kupuk fokopeyakáprá érik sérar
mwarea napon."

Kwar ankárankan saráp apáp mwanámp kar
Matyu 10:28-31

✡ **11:50-51:** Stt 4:8; 2 Sto 24:20-21 ✡ **11:54:** Lu 6:11; 19:47; 20:19; 22:2 ✡ **12:1:** Mt 16:12

4 Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Ononamp fákáre, ono yumwan arakrá sér rae: Arop pourouran saráp sámp-wouroumpria, waempén kwatae pap mwanap pourou monámp arop táman apápi kwapono.
5 Aeno ono yumwan, wan apáp kiprá érik sénae nae: Yumo ankár Kwarén apáp kipo. Kwar te arop porokwap pap námp kwamp te, am arop yaomwi mek sinaenámp kárákáre fákeyak námpon. Aenámpara, ono yumwan waeman kar sénampon: Yumo ankár Kwarén apáp kipo. ✡
6 Yumo te waeman mér napono: Arop ant kánanke éntik sámp nap te 2 toea fek sámp konap wuriman, Kwar te am ant kánanke te nik mo mono. Waeman méri yak námpon. Aenámpara, yiráp me korkamp me pwaeran kor ponankor kouroumpea mér kare námpon.
7 Aeno arop yumo te Kwaro nke námp fek am ant kánankeran kámákár tukup napara, apápi kwapon.” ✡

Jisasomp e sér mwanap kar
Matyu 10:19-20,32-33; 12:32

8 Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Ono yumwan sénampon: Arop koumteouráp aropan sérrá, ‘Námo te onan maomp firáp yak nampono’rá sénánko te, Aropamp Tárápao kor Kwaromp ensel fákáreran ‘Mámá arop te náráp firáp aropono’rá sénaenámpon.
9 Aeno arop koumteouráp aropan ‘Námo te onan maomp firáp mekamp arop mono’rá sérianámp te, Kwaromp Tárápao kor Kwaromp ensel fákáre wa nap fek ‘Mao te onomp mono’rá sénaenámpon. ✡
10 Arop ankwapao Aropamp Tárápan wouroump nánko te, tá fwap Kwaro maomp am kwatae ninik sámp-sinaenámpon. Aeno Yiki Kor Spiritan wouroump nánko te, Kwar te am maomp am kwatae ninik te sámp-sir mono. ✡
11 Nánkár yumwan éréképea tukupeaka lotu nap mek, tá Gavman, tá arop taokeyakáp konap nke nap fek yumwan kot naenánko, yumo apápriaka, yino te apae mokope kar pwarokwaprá sér mwareanoria apápi kwapono.
12 Nánkár taknap ke fek táman, yumwan Yiki Kor Spiritao, ará kar arakrá sérenkria yénkép nánko, fwap sér mwanapon.” ✡

Ankankráp aropamp wounáp kar

13 Kápae kare arop néntépria maok, ankwap ankárankao Jisasén sérrá, “Tisa, onomp naropwar sumpwi nánko, onomp ankank onomp naerao sarápnámp, amo akwapea sénapo, onan ankwapmwaek pirékarea sápano.”
14 Aeránko maok, Jisaso am aropan sérrá, “Wi! Onan te wa yiráp ankank yurukup nanamp arop yoroi páte nánko, ono yiráp ankank pirékarea nénk nanampanápe?”
15 Aeria maok, Jisas koumteouráp aropan arakrá sér, “Yumo fwapnae karia mér kipo: Yumo takria nkwakwe make ankank sámp mwaria kikiank mwanape. Arop kápae kare ankank tinámpao maok, mao te am ankank fek yiki yak sámp naenámp pourou mono.” ✡
16 Aeritea maok, Jisas am fárákapan wounáprá sérrá, “Maniráp arop ankwapamp yopwarkamp fir kápae kare tankáp nánko maok,
17 am maniráp aropao ninikrá, ‘Ae te kák nanamp nap pwi mo námp te, mokop nae?
18 Arak nanampon: Mámá nap warko pápárámpia fákeyakrá, tokwae nununkwi tiria maok, onomp witráp kápae kare ankank kwapwe kare mámá am nap mek kák nanampon.
19 Ono te onoku támao arakrá sér: Ono oukoumwan te kápae kare ankank kwapwe kare nampara, fwap kápae kare yopwar fek yak nanampon. Oukoumwan te ono anepéri yakrá, fir kwapwe fárrá yakrá warákár nanampono.’ ✡

✡ **12:5:** Jer 4:12 ✡ **12:7:** Lu 12:24 ✡ **12:9:** Lu 9:26 ✡ **12:10:** Mt 12:23-25,28,31 ✡ **12:12:** Lu 21:12-15 ✡ **12:15:** 1 Ti 6:9-10 ✡ **12:19:** 1 Ti 6:17

20 Aenámpan maok, Kwaro man arakrá sér, ‘Amo te épérép kare aropono. Amo
oukoumwan kumuruk saráp sumpwi nanape. Amo am ankank koupoukareaka kák
tenap te, wa sámp naenámpono?’ ” ✡
21 Jisaso mámá wounáp kar séria pwarará maok, arakrá sér, “Mámake pourouráp
ankank te kápae kare ankank koupoukournámp aropamp pourouk korop naenámpon.
Aenámpan maok, Kwaro nke námp fek te ankank moráp arop yak námpon.” ✡

Ankank mo nánko, ninik tokwae konapan sénámp kar
Matyu 6:25-34

22 Aeria maok, Jisaso námoku éréképea yáraknámp aropan sérrá, “Yumo te yiráp
pourouantá apápriaka, arakrá sér mwanape: ‘Nomo te apae fir sámpea fár mwareano?’
ria ninika wae, tá ‘Maokamp waempyam sámpea yirir mwareano?’ ria ninik tokwae
kwapon.
23 Yiráp yiki yakáp nap te waeman firan kámákár akwap, tá yiráp pourouao kor
waempyaman kámákár akwap námpon.
24 Yumo te antan ninik kipo. Ant te yopwar yoroitea fir tirá koupoukour mo i konámp.
Tá fir tirá kák konap ap nap sámpá yak mo i konámpan maok, Kwar támao man fir nénk
konámpono. Aeno arop yumo te tokwae kar ankankara, Kwaro yumwan waeman mér
námpon. ✡
25 Tá yumo ou mekamp arop ankwapao námoku fwapi yak naenámpan ninik tokwaeria
te, am ninik tokwae námp fek tapek mao yiki yak naenámp ke warko ér-sakwaprá pap
naenámp nie? Tak naenámp pourou mo kareno.
26 Aeno yumoku mwar am ankank kánanke tak mwanap pourou mo námp te, apaerá
ankwap ankankantá ninik kápae napon?
27 Yumo te yao fuan mokoprá yakreanrá fwapia nke kipo. Mao te waempyam yoro mo
i konámpono. Aeno ono yumwan sénae namp te, wokwaek kar king Solomono kor kápae
kare kwapwe kare ankank moporimp te, am yao fu émi niamp kwapwe kare takeniamp
mono. ✡
28 Kare karono, yopwaraok apwar oukoumwan yak námp te, tá oumpouran moropea
yaomwi mek yank i konapono. Take pourouráp apwar pwae kánanke kwatae wuriman,
Kwaro fupu kwapwe kák tenámpono. Taknámp táman fwapia mér kip: Kwar te arop
yumwan te fwap waempyam ankank nénk naenámpon. Ae naenámpan maok, yiráp
Kwarén mér nap te kánanke kwarok námpon.
29 Mao yumwan taokeyak námpara, yumo te, apae fir, apae ént fár mwareanorá ninika
wae kwapono.
30 Mámá apárokamp arop fi ponankor Kwarén mér monap aropao saráp maok, am
ankankantá ninik tokwae konapon. Aeno yiráp Naropwar yumo arake ankank fwap
ti mwanapria méri yak námpon.
31 Aenámpara, yumo te ankár kwapwe kare Kwaro ninik námpaok saráp ninika waerá
paokop napo, yumwan kor am ankank nénkano mpupo.

Yámar mekamp ankank kwapwe
Matyu 6:19-21

32 Onomp sipsip ankwap yinink e! Yumo apápi kwapono. Yiráp Naropwar Kwaro
yumwan náráp firáp taokeyakáp mwanap sánk nanampria warákár námpon. ✡
33 Yumo te yiráp ankank ponankor arop, mani fek sámpenkria sánkria maok, am mani
sámpea maok, mani monap aropan yaewouria am mani sánk kip. Yumo tak napo
maok, yiráp yámar mekamp paus mek top koupour naenámpon. Tá yámar mekamp yiráp
waempén yaewour i konámp kwapwe kare ankankan saráp koupoukour kip. Am yámar

✡ **12:20:** Jer 4:13-15 ✡ **12:21:** Mt 6:19-21 ✡ **12:24:** Sng 147:9 ✡ **12:27:** 1 Kin 10:23-25 ✡ **12:32:** Jo 10:11,27,28

mekamp ankank pwar mo i konámp, tá oukun i konámp arop te wonae fik korop mono. Tá oumpwe te am ankank fépér mo i konámpono.
34 Yumo má kar man ninik kipo: Am yiráp kwapwe kare ankank tankápnámp némpouk te, am némpouk táman yiráp ninikao kuri yak naenámpon."

Térenap arop nánap i konap kar
Matyu 24:42-44

35 Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Yumo te ankár waempyam fae tákáre fek képéria, yumuntuk sépér fápákamprá, yaomwi poupounkia nánapi yakáp kipo.
36 Yumo te yiráp arop tokwae yupu warámp riaka, fir fáriaka pwarará koroprá ménki kik-pwarenk ránko, koupour kikip mwanámpria yépék i konapnámp taknámp kipo. ✡
37 Am arop tokwaerao koropea náráp tére konap aropan nke nánko, pamp mo, yiki tankáp nap kwamp te, warákár konapono. Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Nánkár arop tokwae námoku koropea tére arop arákarea tére konap aropan, yumo tankápenk ritea, námoku fir yankapea nénk naenámpon.
38 Mao kumur kupuk korop kuni, wakor naenámp ke fek korop kuni, mao koropria nke nánko, am náráp tére konap aropao kor pampi yakáp mo nap kwamp, am tére arop fwap warákár mwanapon.
39 Yumo te arak i konap aran fwapiaka ninikrá mér kip: Nap naropwaro oukun arop koropea náráp nap mekamp ankank oukun-tiantánoria námp kwamp te, am arop numwar koropea nap kik-pwarará yinkanáponoria pwar mo i konámpono.
40 Yumo kor ankár nánapi yakáp kip. Aropamp Táráp yumo, oukoumwan korop mo naenámpan mpwe napo, am ke fek táman korop naenámpon."

Kwapwe kare tére arop ntia kwatae tére aropamp wounáp kar
Matyu 24:45-51

41 Aerá séránko maok, Pita Jisasén turunkrá, "Tokwae Kar e! Amo am wounáp kar sénap tane, yinan saráp sér rape, arop ponankoran sér rape?"
42 Aeránko maok, Jisaso Pitamp kar pwarokwaprá maok arakrá sér, "Tére taokeyak konámp arop te mokopia ninik kwapwe sámpea yae-párák náráp tére tére kour naenámpon? Arop tokwaerao take pourouráp tére poukwapnámp arop yoroi páte nánko, náráp tére arop poukeyakria, am fárákapan fir nénk naenámp ke fek nénk konámpon.
43 Take pourouráp tére arop te fwap warákár kare naenámpon: Nánkár maomp arop tokwae arákarrá koropria mao náráp térerá yak námp nke naenámpon.
44 Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Am arop tokwae náráp tére aropan náráp ankank ponankor poukwap naenámpria pap naenámpon. ✡
45 Aeno am tére aropao ninikrá, náráp arop tokwae te koupour korop naenámp pourou monoria maok, tére konap arop ankwapan porokwap, am térenap yupuran kor porokwapria maok, fir fárrá, mánmán ént fária épépéréprá yárakria,
46 maomp arop tokwae korop naenámp méria nánap mo nánko, am ke fek táman maomp arop tokwae korop naerámpon. Aeria am arop tokwae te am tére aropan fukia kwatae paprá maok, man kar ták-sir konap aropént páte nánko yak naenámpon.
47 Tére konap aropao náráp arop tokwaeramp ninik te wae mér námpao maok, mao ankank nánapia náráp arop tokwaeramp ninikaok mo námp te, maomp arop tokwaerao man tékén porokwap naerámpono. ✡
48 Aeno térenámp aropao náráp arop tokwaeramp ninik mér moria maomp ninikaok mo námp te, maomp arop tokwaerao kor man paok ke fek sánánkar tae morok fek porokwap naenámpono. Kwaro arop ankárankan ourour tokwae sánk nánko te, nopok kuri am fek fwapi tére kuno. Táte koumteouráp arop fárákapao arop ankárankampan

✡ **12:36:** Mt 25:1-13; Mk 13:32-37 ✡ **12:44:** Mt 25:19-21 ✡ **12:47:** Jer 4:17

‘Námwan taokeyak naenámp tére sánktea, am tére fek fwapia yinan taokeyakae’ ria sérara wae konapon.”

Jisas koumteouráp aropan kuk pir-pwar naeria éknámp kar

49 Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Ono ékamp te yaomwi apárok ko-sinanko, yaomwi koupour yurunkano karria ék nampon.
50 Onan mwar pourouráp touwe tokwaerao oupouroup nánko, sumpwi nanampara, oukoumwan am sámp mo namp kwamp ninik tokwae nampon.
51 Ae te yumo ninik nap te, ono ék namp te, yorowari kwaponoriaka taokor naeria má apár mek ék namp nie? Tak te mono. Ono yumwan sénae: Ono ék namp te koumteouráp aropan kuk pir-pwar naeria ék nampon.
52 Oukoumwan, tá nánkár wakmwaek kor éntupwar naropwar maomp tárápu nonopok yorowaria, ankwap yininkaopwe yakriaka, ankwap anánkaopweran kar sér, tá ankwap anánkaopwe yakriaka nopok am yininkaopweran kor kar yorowar mwanapon.
53 Tá ankwap te, naropwaro náráp tárápan yorowar nánko, nopok poumou-táráp náráp naropwarén yorowar naerámpon. Tá éntupwaro náráp yupu-tárápan yorowar nánko, nopok yupu-tárápao kor náráp éntupwarén yorowar naerámpon. Tá éntupwaro tárápamp yupuan yorowar nánko, nopok am tárápamp yupuao kor náráp táparápén yorowar naerámpon.”

Ankank koropnámp fi kor mér monap kar
Matyu 16:2-3

54 Jisaso koumteouráp arop ouan arakrá sér, “Yumo te warákam ék naenámp yámar wae wuri nkea, ‘Warákam ék naeane.’ Makrá sénapo, tá wae kare warákam ék konámpon.
55 Tá ankwap te, ouwi korop nánko nkea méria, ‘Máte wae noump ouwirao korop námpono’rá sénapo, am te wae kare noump tank konámpon.
56 Yumo kwekár i konap arop wuriman, yumo apárok mapek korop konámp ankank, tá yámar mek korop konámp ankank yae-párák yurukup i konap te, apaeritea oukoumwan mámá ke fek korop naenámp ankank nke napao, yumo warko fwapia mér moitea épéréprá paokop napon?”

Arop man kot naenánko ménf fwapokwap nenep kar
Matyu 5:25-26

57 Jisaso warko arakrá sér, “Ae te apaeritea yumo fwapia ninikia kwapwe kare ninik fek apae-apae ankank yae-párákmámp yurukup mo napon?
58 Amwan arop ankwapao kot naeria warámpea akwap nánko te, amo oukoumwan mwaeaok akwap nep fek tapek kar fwapokwap kipo. Takria amwan kot wa i konámp aropamp wonae fikeanánko, mao amwan plismanomp yaek pap nánko, plismano amwan kalabus nap mek papantáno.
59 Ono amwan waeman kar sénampon: Amo te koupour akwap mono, ankár kalabus mek yakrá akwapea, amwan sérinap mani ponankor sánkea maok, pwar nanapon.”

13

‘Kwatae ninik pwar monap arop te yaomwi mek pik mwanap’rá sénámp kar

1 Jisaso am kar farákápea pwar nánko maok, am ke fek táman arop ankwap fárákapao yakápia Jisasén sérrá, “Galili mekamp aropan Pailatomp soldia fákárerao lotu nap tokwae mek faoporapo, am fárákapamp yiri Kwarén ofa sánknap nape firamp yiri yumuntuk kwarákari námpon.”
2 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo ninik nap te, am Galili mekamp arop fárákapamp kwatae ninikao saráp tokwaeria Galili mekamp ankwap fárákapamp kwatae ninikan kámákár akwap námpan mpwe ninik rape?

3 Ono yumwan waeman kare kar ‘Mono’rá sénampon. Aeno yumo kwatae ninik pwar
moria te, take pourouráp ankank yumwan ponankor taknámp mwarea napon.
4 Wokwaek kar Siloam mekamp pouri nap tukur pikria, 18 arop paokimp te, yumo
ninik nap te, am fárákapaoinap kwatae ninik te Jerusalem mek yakápnap arop fárákapamp
kwatae ninikan kámákár akwap námpan mpwe ninik rape?
5 Ono yumwan waeman kare kar ‘Mono’rá sénampon. Aeno yumo kor kwatae ninik
pwar moria te, take pourouráp ankank yumwan ponankor korop naenámpon.” ✡

Yao fik tank mo i konámp kar

6 Jisaso wounáp kar sérrá, “Arop ankwapao yao fik wain yopwaraok yimptea yakrá
tank naenámpan mpwerá korop ko nke námpan maok, am te ki tank mono.
7 Aenámpantá maok, am yopwar mekamp térе aropan sérrá, ‘Amo wawae! Ono
yinink yopwar fek ki tank naenámpan mpwerá korop ko, nke nanko, tank mo námpono.
Aenámpara, amo ankár am yao karápae! Wain yak naenámp fek fápárákápáne!’
8 Aeránko maok, am térenámp aropao kor am yopwar naropwarén sérrá, ‘Wampweno.
Nánkár ono má yopwar fek saráp fi akárápria kwar kwapwe karenámp fi mek kák nanko,
ki tank mákean nke nae.
9 Nánkárap ankwap yopwar fek warko tank moian nkea, mo nánko maok,
“Karámpae”rá sérampo.’ ”

Sabat yae fek Jisaso yupu ankárank fwapi papámp kar

10 Sabat yae fek lotu nap mek Jisaso koumteouráp aropan kar farákáp.
11 Aenánko maok, yupu ankárankan kwatae-aropao man touwe sánkánko maok,
maomp paonkore kor te ankár woukoupea yárak námp te akwapea 18 yopwar fek yak.
12 Aenánko, Jisaso man nkea, koropae ritea, man sérrá, “Waráp touwe te amwan
oukoumwan sámp-fákeyak mono. Wae pwar námpon.”
13 Aeria pwarará maok, maomp pourouk yae papánko maok, am yupurao náráp
paonkore kor kwapwe kare naenko maok, Kwarén fáparák tokwaeriaka warákarimpon.
14 Aenámpan maok, am lotu nap taokeyak konámp aropao Jisaso Sabat yae fek
yupuramp pouroukamp touwe fwapi papámpantá, nkeaka yopor yonkwae pwarámpria
maok, koumteouráp aropan sérrá, “Loao sérrá, ‘Yumo tokwampok yae fek saráp térе kip.’
Aenámpara, yumwan aropao yiráp touwe fwapi papanáponoria te, tokwampok yae fek
saráp korop kipo. Aeno Sabat yae fek te korop kwapono.”
15 Aeránko maok, nopok Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo te kwekár i
konap aropono! Yiráp kar te yiráp niniként ankár pourouráp mono! Sabat yae fek
te yumo ponankor yiráp bulmakauramp nap mek tukupea yiráp bulmakauráp donki
aokor-aokoria man ént fáranáponoria éréképá tukup konapon.
16 Aeno má yupu máte Abrahamomp tárápan maok, Satano maomp pourouk 18
yopwar fek yarokwapá fákeyak námpono. Táte ono am man woukoupeyaknámp ankank
fwap Sabat yae fek wor-pwar nanamp te mokopono?” ✡
17 Makrá sénánko maok, am Jisasén yorowar kar sérap arop fákáre am te pwarápae
tokwae sámpapo maok, táte nopok koumteouráp arop ponankor mao térenámp ankank
te kwapwe kare námpantá warákár tokwaeapon.

Mastet ki ntia yisan wounápnámp kar
Matyu 13:31-33; Mak 4:30-32

18 Jisaso warko sérrá, “Kwaro náráp firan taokeyak konámp te mokope ankankono? Ae
te ono apae ankankan, arake niamprá wounáp nanampon?
19 Am te ará: Arop ankárankao firan nape sánk konámp mastet fu kánanke kwarok
yopwaraok sitenánko maok, forokareaka yao karnámp téképea tokwae kar nánko, ant

✡ **13:5:** Jo 8:24 ✡ **13:16:** Lu 6:1-6; 14:1-6

am yowe fek taok i konámpono. Tá taknámp, Kwaromp firao kor kápae kare forokor naenámpon.”
20 Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Ono Kwaro náráp firáp taokeyak námp te
mokope wounáp kar sénanampon?
21 Am te yis niampon. Yupu ankwap plaua tokwae mek yis kánanke kwarok yok-
sɨrarea ménṭ arákareanánko, am plaua ponankor yámpea tokwae kar i konámp niamp
takeno.”

Ménki kánanke kwarok

22 Jisaso taun mekmwaek, némpouk mwaek yárakrá koumteouráp aropan kar yénkrá
farákáprá yárakia Jerusalem mek akwapnámp mwae-párák akwap.
23 Aenánko maok, arop ankárankao Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar e, Kwar te
ankákárank aropan saráp érékép naenámp nie?” Aeránko maok, Jisaso am fárákapan
sérrá,
24 “Yumo te ankár ménki kánanke mek yink mwaria, kárákáre kar kip. Ono yumwan
sénamp te: Arop kápae kare am ménki kánanke mek yink mwaria napan maok, am fárákap
te pwi mo napon.
25 Nánkár wakmwaek nap naropwaro nap ménki kéri tenánko, yumo te koropea ek
yakáprá, ménki fek poporokwapria sérrá, ‘Arop Tokwae, amo yinan ménki kɨk-pwarae’rá
sénapo, nopok mao yiráp kar pwarokwaprá yumwan sérrá, ‘Ono yumwan mér mo namp
te, yumo te maokampono?’ ✡
26 Aeránko maok, yumo nopok man arakrá sér, ‘Yino waeman amont fépér, tá amo wae
yinomp némpouk yakria, yinan kar farákáp, mak i konap tene.’
27 Makrá sénapo, mao kor nopok yumwan sérrá, ‘Ono te yumwan fwapia mér mo
nampono. Yumo mam némpoukamp aropao nape? Yumo te kwatae nɨnɨk i konap arop
fárákapono! Yumo ponankor onan pwarará tukupenke!’
28 Yumo te nánkár Abraham, Aisak, Jekop, profet ponankor Kwaromp firáp taokeyak
námp mek yakáp napo nke mwanapan maok, yumoku támaoia, yumwan ek pwate napo,
am mek yakáprá apánki tɨkirá you kɨkɨmpia wae mwanapon. ✡
29 Aenapo, tá ankwap fi mekamp arop, yámar pɨknámp mekamp arop, fwe yawor
mekamp arop má ponankor Kwaromp firáp taokeyaknámp mek koupoukarea tankápria
fɨr fépér mwanapon.
30 Yumo wawenk! Arop ankwap fárákap oukoumwan wakmwaek kar kánanke kwatae
yakáp nap te, manénkɨr am mek yink mwarea napon. Tá arop ankwap fárákap
oukoumwan manénkɨr yink mwarianap arop tokwae yakáp nap te, nopok wakmwaek
kar kánanke kwatae yakáp mwarea napon.”

Jisaso Jerusaleman yonkwae touwemp kar Matyu 23:37-39

31 Am takámp ke fek táman Farisi mekamp arop ankwap fárákap koropeaka Jisasén
sérrá, “Amo te mapek yak kwapono. Ankwap fek akwapae. Heroto amwan sámp-
wouroump nanampri námpon.”
32 Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Yumo tukupea am yao pwae mekamp as kwatae
táman arakrá sér kipo: ‘Ono oukoumwan, tá oumpouran arapek kwatae-arop yérépera
kérépria, touwenap arop fwapokwaprá kákea maok, yinɨnk yae arapek onomp tére wae
pwar nanampon.’
33 Aeno oukoumwan, tá oumpouran, tá ankwap makáran arapek maok, ono ankár
akwap nanampon. Am te apae riteanápe: Profet te ankwap némpouk yak nánko, man
sámp-wouroump mono. Man te ankár Jerusalem mek maok sámp-wouroump mwanapon.”

✡ **13:25:** Lu 6:46 ✡ **13:28:** Mt 8:11-12

34 Aeria maok, sérrá, “Jerusalem, Jerusalem e! Amo te profet fákáreran tirá wouriaka,
Kwaro amonapok tirá kérépnámp aropan kor mént yumwi fek yénképrá kák konapono.
Kápae kare por ono te waráp tárápuan kakaruk éntupwaro náráp morokan i konámpnámp
yowe pwae ankore mek wouri fákeyak nae rampan maok, yumoku monorá napon. ✡
35 Yumo wawenke! Kwar te yumwan pwate nánko, yiráp némp máte kwaporok yak
naeria námpon. Ono yumwan waeman kar sénampon: Yumo warko onan nke mo yakrá
tukupea yumo sérrá, ‘Am arop te Kwaro ninik námp fek korop námpara, Kwaro man ‘Yae-
párák kareano’rá sér mwarea napon.”

14

Jisaso arop ankárank pu yae yámpánko fwapi papámp kar

1 Ankwap Sabat yae fek Jisaso akwapea Farisi mekamp arop tokwaeramp nap mek
fárrá tankánko maok, ankwap fákárerao man, mokopon nke mwarria yépékrá tankáp.
2 Aenapo maok, pu yae yárámpámp arop ankwap Jisasomp wonae fik tank.
3 Aenánko Jisaso am aropan nkea maok, lo mérnap arop fákáre ntia Farisi fákáreran
arakrá turunk, “Nomo te Sabat yae fek te touwenap arop te fwap fwapokwaprá kák
mwanámp ni mo nie?” ✡
4 Aerá turunkánko maok, am fárákapao kor kar tákaprá sér moapantá maok, námoku
man warámpea maomp touwe wor-sirarea sámp-kérépánko, akwap.
5 Aenánko maok, mao arakrá sér, “Ae te yumo ankwapao yiráp táráp, tá bulmakau
Sabat yae fek ént me mek pik nánko te, yumo kor man koupour warámp mo i konap nie?”
6 Aerá séránko maok, am fárákap te nopok maomp kar pwarokwaprá sér mwarap
pourou mono.

Arop námokuráp pourou apárok sámp-anámp naenámpan sénámp kar

7 Jisaso nke nánko, arop fir fár mwaria korop nap te ankár am fir kérounámp aropao
yak námp fek saráp tankáp napantá maok, wounáp kar arakrá sér,
8 “Arop ankárankao yupu warámpnámp fir kérouria amwan wumwi nánko, akwap nap
kwamp te, am yupu warámpnámp aropao tank námp fek te akwapá tank kwapono.
9 Takria amwan ‘Má sia pwar napo, náráp nouroup mapek tankano’rá sénánko, amo
pwarápae tokwae sámpea younkwe mwaek akwapá tank nanape.
10 Aeantara, amwan arop ankwapao fár mwaria wumwi nánko, akwap nap kwamp
te kánánkar akwapea, faek karaok tank napo, nánkár námoku sérrá, ‘Wonae fik mapek
koropea napo, tankar’rá sénaenámpon. Amwan takrá sénánko maok, amont fánap arop
ponankor nke nap fek amo e tokwae sámp nanapon.
11 Arop, námo tokwaerao nampria námokuráp e narek sampok námp te, Kwaro man
apárok sámp-anámp naeria námpon. Aeno arop, námo te kánanke kwatae namponoria
apárok sámp-anámp námp te, Kwaro maomp e narek sampok nae-námpon.” ✡ ✡

Fir kérouria ‘Mokope pourouráp aropan wumwi kip’rá sénámp kar

12 Jisaso am fir kérounámp aropan sérrá, “Amo fir koropá fárenkria wumwi nap kwamp
te, waráp nouroupén saráp wumwi, tá yumoku mwearoan saráp wumwi, tá yumoku-
pwaeráp aropan saráp wumwi, tá amokuráp ankárankamp némpoukamp mani kápaenap
arop, aran saráp wumwi kwapono. Takria nánkár wakmwaek amwan kuri ‘Koropá
fárae’rá wumwi, tá waráp fir am nopok sánkantáno.
13 Mono. Táte amo fir kékérou nap kwamp te, ankank moráp arop, tá pourou
kwataenámp arop, tá pu kwataenámp arop, tá yi kwataenámp arop, aran wumwiampo.

✡ **13:34:** 2 Sto 25:18-19 ✡ **14:3:** Lu 13:10-16 ✡ **14:11:** Mt 23:2-3,6 ✡ **14:11:** Lu 18:9-14

14 Am take pourouráp arop fárákap te amwan fɨr nopok sánk mwanap pourou mo napara, amo fwap warákár nanapono. Am te apaeritea námpanápe, nánkár yae-párák kare arop sumpwinap ferámpnap ke fek, amwan Kwaro nopok sánk naenámpon." ✡

Toupour tokwaeran wounáp kar Matyu 22:1-10

15 Am fépérrá tankáp nap mekamp arop ankwap am kar wawia maok, Jisasén sérrá, "Arop Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek tankrá fánámp te, mao te fwap warákár naenámpon." ✡

16 Aeránko maok, Jisaso wounáprá man sérrá, "Arop ankárankao, náráp toupour fek korop kipria arop kápae kare sérari pwate.

17 Tá wae am tupur naenámp yae korop nánko maok, náráp tére aropan, akwapea éréképá koropaeria sámp-kérépánko maok, mao akwapea sérrá, 'Fɨr wae ponankor nánapia páteane. Yumo koropenke!'

18 Aerá séránko maok, am ponankor arop fárákap sérrá, 'Yino te tukup mono.' Ankwap ankárankao sérrá, 'Ono te oukoumwan yopwar yoro nanamp apár ankwapao námpan sámp nampara, akwapá énounkoup nae rae. Aenanampara, ono te korop nanamp pourou mono.'

19 Aeránko, arop ankwapao kor sérrá, 'Onomp téreampor bulmakau fére-sámpramp sámpea nampan, am fárákap tére te mokop naprá akwapá nke naenampara, ono korop nanamp pourou mono.'

20 Aeránko ankwapao kor taknámp sérrá, 'Ono te oukoumwan kar yupu sámpea nampara, ono korop nanamp pourou mono.' ✡

21 Aerapo maok, am tére konámp aropao kor warko arákarrá akwapea naropwarén sérrá, ' "Korop mono"rá sénap'rá sénánko maok, tá am naropwaro kor youpoukwapia am aropan sérrá, 'Amo warko koupour akwapea am taun mekamp mwae kup tok-wae páraok, tá mwae kánanke-tárápaok yárakrá ankank moráp arop fárákap, tá pourou kwataenap arop fárákap, tá yi kwataenap arop fárákap, tá pu kwataenap arop fárákap, aran amo onomp nap mek éréképá koropae.'

22 Aeránko maok, warko akwapea am arop éréképá koropea pwatea maok, narop-warén sérrá, 'Ono te wae amo sénapaok kákea nanko, sia ankwapmwaek pwi mono, kwaporok tank námpono.'

23 Aeránko maok, naropwaro kor warko sérrá, 'Ae te warko arákarrá akwapea mwae kupuk mwaek, tá yopwar mek mwaekamp yár firi yárakria koumteouráp arop nke nap kwamp te, am fárákapan ankár kar kárákáre fek sénapo, onomp fɨr koropá fáranápono. Onomp nɨnɨk te onomp nap ankár aropao pwianoria nampon.'

24 Aeritea maok, am arop fárákapan sérrá, 'Ono manénkɨr wumwirinamp arop fárákap te onomp fɨr máte kánanke sámpá fár mwanap pourou mo karane.' "

Arop ankár fwapi nɨnɨki pwatea Jisasonámpaok naenámp kar Matyu 10:37-38

25 Kápae kare koumteouráp arop Jisasént tukup napo, Jisaso arákarrá am fárákapan sérrá,

26 "Arop ononampok korop námpao maok, náráp éntupwar naropwar, námokuráp yupu, námokuráp táráp, náráp ankwapnáp, náráp antáp, tá námokuráp pourou kare, aran saráp nɨnɨk tokwaeria, onan nɨnɨk námp kánanke kwarok námp te, kumtiráp kar onomp firáp arop yak naenámp pourou mo kareno. ✡

27 Arop ono touwe sámp nampaok moria, onomp wakmwaek korop mo námp te, mao te onomp firáp yak naenámp pourou mono. ✡

✡ **14:14:** Lu 6:32-35 ✡ **14:15:** Yé 19:9 ✡ **14:20:** 1 Ko 7:33 ✡ **14:26:** Lu 18:28-30 ✡ **14:27:** Lu 9:23

28 Arop nap tokwaeri ti naeria te, am arop te nap ti naenámp ankank ponankor
yurukuprá ninikia pwatea maok, am nap fwap ti-pwar konámpono.
29 Aeno fwapia ninik moi yakrá, oumpwar yimptea am nap tia pwar mo nánko te, kápae
kare arop am nap nkeaka man wouroump mwanapon.
30 Aeria maok, sérrá, 'Mao te nap ti námpao maok, ponankor tia fákáp naenámp pourou
mo námp'rá sér mwarea napon.
31 Táte king ankwap akwapea ankwap Kingént yorowar naeria te, sánánkar tankrá
fwapia ninikia pwatea ni konámpono. Ae te mao wae 10 tausen soldia nánko, ankwap
king 20 tausen soldiant korop kan. Aeria te méria pwatea maok, mao, fwap ankwap
king yérépea tirá kérép nanampaoeani, mo nierá ninik i konámpono.
32 Mao ninik nánko, pwi mo nánko te, arop oukoumwan yorowar korop mo, panek
yak námp fek, arop ankwap fárákap tirá kérép nánko, tukupea wampwenoria taokor
konapon.
33 Ae konapnámp maknámp, yiráp ou mekamp arop ankwapao námokuráp ankankan
kor ponankor kwaporok younkwe mwaek pwar mo námp te, am arop te ankár kumtiráp
kar onomp firáp yak mo kareno." ✡

Oukwe nape mo i konámp kar
Matyu 5:13; Mak 9:50

34 Jisaso warko ankwap kar sérrá, "Oukwe te kwapwe kareao maok, akwapea
námpareria, nape konámp pwar nánko te, nomo apae mokopianánko warko nape
naenámpono?
35 Am take pourouráp oukwe te waeman kwatae námpara, warko aropan yaewour
mono. Aenámpara, kwatae sir konámpon. Arop yumo te woupwirápara, má kar má
fwapia wa kip."

15

Sipsip moyak nánko, warko warámpnámp wounáp kar

1 Takis sámp konap arop fárákap, ntia Juda firao 'Kwatae ninikráp'rá sér i konap arop
fárákapao Jisasonámpok koropea Jisas farákápnámp karan warán tankáp.
2 Aenapo maok, Farisi mekamp arop fárákap ntiaka lo yénkrá farákáp konap arop
fárákapao kánánkámp sérarrá, 'Nko arop nko kwatae ninikráp arop fárákapan nouroupri-
aka mént fárrá yárak námpwae!' ria sérar. ✡
3 Aenapo maok, Jisaso am fárákapan wounáp kar sérrá,
4 "Yumo ankwap ankárankao sipsip 100 wun nánko, ankwap ankárank moyak nánko te,
am naropwaro 99 sipsip fépérrá yakáp napo, pwarará akwapea, am ankwap ankárank
moyak námp oupourounk i konámpono.
5 Oupourounkrá akwapea kakapea yápare mek porokopea korop riaka warákárrá
korop naerámpon.
6 Koropea némpoukria maok, námokuráp némpoukamp arop ntiaka mao nouroupnámp
aropan koropá koupoukourenkria wumwi. Aenánko maok, koropea koupoukourapo
maok, am fárákapan sérrá, 'Onomp sipsip ankárank moyak nánko, oupourounkiaka
warko warámpea korop namp má, yumo kuri onont warákárenke!' "
7 Tá Jisaso arakrá sér, "Ono yumwan waeman kar sénampon: Yámar mekamp arop
te yae-párák yakápnap 99 aropan warákár napan maok, arop ankwap kwatae ninik
pwararea Kwaronámpok korop nánko te, yámar mek te yoporop warákár tokwae korop
naerámpon." ✡

Mani moyak nánko, oupourounkia nkenámp wounáp kar

✡ **14:33:** Mt 5:27-28 ✡ **15:2:** Lu 5:29-30 ✡ **15:7:** Lu 19:10

8 Jisaso warko wounáp kar arakrá sér, “Yupu ankárankao mani meráp fére-sámpramp sámpá yak nánko, fére náparamp firikir pik tenánko te, apae naenámpon? Mao te lam pounkouroupea samp yakrá, pwar pikantánoria sánánkar nap mekamp tiri farákáprá oupourounkrá akwapea sámp naerámpon.
9 Mao am mani wae sámpea te, námokuráp némpoukamp arop ntia mao nouroupnámp aropan wumwi nánko, koropea koupoukour. Aenapo maok, mao am fárákapan sérrá, ‘Onomp mani moyak námpan maok, warko oupourounkia sámp nampono! Yumo onont warákárenke!’
10 Ono yumwan waeman kar sénampon: Arop ankwap kwatae niniki námpao Kwaronámpok arákarrá korop nánko te, ensel fákáre ou mek take pourouráp warákár tokwae korop konámpon.”

Nánae-táráp naropwaronámpok arákarrá koropnámp wounáp kar

11 Jisaso wounáp kar ankwap sérrá, “Arop ankárankamp poumou-táráp anánkaopwerápao maok,
12 nánae-tárápao naropwarén arakrá sér, ‘Amo yinan nánkár wakmwaek ankank pirékarea ti-sáp nanampri nap te onomp wae oukoumwan sápae.’ Aerá séránko maok, naropwaro kor náráp tárápyarampor am ankank pirékarea nánae-tárápamp wae sánk.
13 Yaeamp mono, am nánae-tárápao kor náráp ankank koupoukarea sámp-samprá akwapea, tokwae panek ankwap némpouk yak. Yakria maok, maomp mani te kwaporok nkwakwe make sokororá yárak námp fek épéria pwar. ✡
14 Takia maok, maomp mani ponankor pwatenámp ke fek te, am apárok yae-porokwe tokwae korop naenko, maomp yae kwae mek te ankank kánanke ankwap ankárank tank mo kare.
15 Aempantá maok, akwapea arop ankwapan ‘Ono tére nae’rá sénánko maok, am aropao man, náráp kou * taokeyakrá wunaeria sámp-kérép. Aenánko maok, taokeyakánko, yae-porokwea wae naenko maok, kouan fir nénkria,
16 kouao fánámp fekamp yipi kwatae táman make tirá fánaeria. Aenámpan maok, arop ankwap ankárankampao man fir ankwap sánk mono. ✡
17 Aeapo maok, tá námoku kwatae yárakinámp táman warko ninik tokwaerá tankea maok, ‘Onomp naropwaromp térenap arop mao saráp kápae kare fir kwapwe fánapo, ono mapek yakriaka, yae-porokwe tokwae nampon.
18 Wampwe kwae! Ono fárámprá warko onomp naropwaronámpok arákarrá akwap nae. Ono akwapea te man arakrá sénanampon: “Ayao! Ono te Kwarén, tá amwan kor kwatae niniki nampon.
19 Oukoumwan te ono apae kwapwe kare nampan, amo onan ‘Waráp táráp’rá sénanapanápe. Wampwe kwae! ‘Waráp tére arop’rá sérae!” ’
20 Aerá sénanamponorá ninikia pwarará maok, mao wae fárámprá náráp naropwaronámpok arákarrá akwap. Oukoumwan panek korop nánko naropwaro nkeaka, náráp tárápria yonkwae touweriaka fárakoprá akwapea tárápan sámp-kánánkaprá koupwiyakea kákámánkar.
21 Aenánko maok, namoráپo man sérrá, ‘Ayao! Ono te Kwarén, tá amwan kor kwatae niniki nampono. Ono apae yae-páráki nampan, amo onan ‘Náráp tárápono’rá sénanapanápe!’
22 Aeránko maok, naropwaro kor náráp tére aropan wumwiria sérrá, ‘Yumo onomp waempyam tokwaeri kwapwe ará koupour sámpá koropea yirimpá pwarenke. Tá ring ará sámpea yae topwe fek yirimpenke! Tá su sámprá puk yirimpenke!
23 Tá bulmakau soup tokwae ará yankopea yankap napo, nomo fépérrá warákár mwaro.

✡ **15:13:** Snd 29:3 * **15:15:** ‘Kou’an sénámp te “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kar fi fek nkeae. ✡ **15:16:** Snd 23:21

24 Am te apae riteanápe, mámá táráp te waeman sumpwi tenámpan mpwe yonkwae
nampan maok, oukoumwan yiki yak námpon. Waeman moyak te rámpwe nampan
maok, nomo warko warámp námpon.' Aeria maok, am fɨr tokwae kékéroura fépéria
warákárank. ✡
25 Aenapo maok, am ke fek táman, nae-táráp yopwar mek yakeanampao koropea nap
top fekria maok, wa nánko, tár sámprá, musik porokwaprá, kepárapo, wa.
26 Aeria maok, tére konámp aropan koropae ritea, man turunkrá, 'Máte apae rape?'
27 Makrá turunkánko maok, am tére konámp aropao kor sérrá, 'Máte waráp nánae
warko arákarrá koropeanánko, naropwaro bulmakau soup sámpea fɨr kérou námpon. Am
te apae riteanápe, mao kwapwe kare yakea korop nánko, warákár námpon.'
28 Aeránko wawia maok, am nae-tárápao kor kokwarokia, am mek yoump mo naenko
maok, naropwaro kor mankrá, 'Amo te apaeritea nap, mankae'rá séránko maok, ✡
29 namorápo kor naropwaromp kar pwarokwaprá sérrá, 'Kápae kare yopwar ono
waráp kar ták-pwar mo, ankár tére konap arop niamp térerá yárak namp fek, amo onan
meme soup ankárank takeniamp sáp napo onomp nouroupént kor fépériaka warákár tak
mwanámpan amo mo kari napon.
30 Aeno waráp táráp am te kokopor koumteou fek ankank ponankor épéri pwateaka,
warko arákarrá korop námp táman, amo warákárria bulmakau soup kwapwe am sámp
napon.'
31 Aeránko maok, tá nopok naropwaro kor nae-tárápamp kar pwarokwaprá sérrá,
'Nomo te waeman énénkér némpouk yak nempara, kápae kare ankank máte ankár
ponankor waráppono.
32 Aeno waráp nánae máte waeman sumpwi yak námpao maok, oukoumwan warko
yiki yak námpono. Mao te waeman moyak námpan maok, nomo warko nkea warámp
námpon. Aenámpara, nomo kékéroura fépérrá warákár mwaro.' "

16

Ankank taokeyak konámp aropao kwekár nɨnɨk fek térenámp kar

1 Jisaso námoku éréképea yárak i konámp aropan sérrá, "Maniráp aropamp ankank
taokeyak konámp arop yak nánko maok, arop ankwap fárákap koropea am maniráp
aropan sérrá, 'Waráp ankank poukeyak konámp arop te fwapia tére mo, waráp ankank
te kwaporok épér námpono.'
2 Aerapo maok, am maniráp aropao kor náráp ankank taokeyak konámp aropan
koropae ritea sérrá, 'Ono amonap karan arop fárákapao sénapan wa namp te mokopono?
Amo akwapea onomp ankank amo taokeyak nap ponankor kukumwiampo. Amo
warko onomp ankank taokeyak mono.'
3 Aeránko maok, am ankank taokeyak konámp aropao wawia, námokuráp nɨnɨk mek
nɨnɨkrá, 'Awɨ! Onan poukeyak konámp arop onan wae pwar naeria sénámp te mokop
nanampono? Ono te kwar fɨpɨmp nanamp te kárákáre mo nampono. Tá ono arop
ankwapan maniráp ankank mámánk nanamp te pwarápae nampon.
4 Aeno oukoumwan te ono wae mér nampon: Onan poukeyaknámp naropwar onan
"Tére pwarará akwapae"rá sénámpara, oukoumwan te, aropao onan warámpea náráp
nap mek tukup mwanap mwae kup mér nampon.'
5 Aeritea maok, náráp térenámp naropwaromp ankank kwaporok tinap aropan ko-
ropenk ritea manénkɨr koropámpan turunkrá, 'Am arop te amwan apaekamp ankank
sánkámpon?'rá turunk.
6 Aenko mao sérrá, 'Mao te 100 dram wel sánkámpono'rá sénánko maok, man sérrá,
'Amo koupour am arop sánknámp tiket sámpea nopok sánk nanap némpi 50 dram kumwia
papae.'

✡ **15:24:** Kl 2:13 ✡ **15:28:** Jo 3:10; 4:1

7 Tá wakmwaek ankwap korop nánko, man turunkrá, ‘Amo kor apaekamp kwaporok sámp napono?’ Aenánko, mao kar pwarokwaprá sérrá, ‘Ono kor 100 wit bek sámp nampono.’ ‘Ae te koupour tiket sámpea nopok sánk nanap némpi 80 bek mwar kumwiae.’
8 Tá wakmwaek man poukeyaknámp naropwaro mao térenámp wawia, mao náráp ankank taokeyak konámp arop kwekár i konámpan man sérrá, ‘Amo ninik kour kwapwe tenape!’ Am te apaeritea námpanápe, wakmwaek námwan yaewour naenámp ankankan ninikia námpono. Arop fárákap apárokamp ninikaok tére nap te nkwakwe make tére mwanap mwae kup mér kareria arop fárákap wae fekamp ninikaok paokop napan kámákár tukup napon.
9 Ono yumwan sérrá: Apárokamp mani kwataе fek mapekamp aropan nouroupria nénk napo, yiráp nouroup yakáp mwanapon. Nánkár wakmwaek am mani pwar nánko, yakápi yakáp mwanap nap mek éréképá tukup mwanapon. ✡
10 Arop ankwap kánanke kwarok ankank yae-párák kare taokeyak konámp te, tá ankank tokwae karan kor fwap taokeyak naenámpon. Tá arop kánanke kwarok térean poupwekáp fek tére námp te, tá tokwae kar térean kor poupwekáp fek tére naeria námpon. ✡
11 Yumo apárokamp mani kwataeran kor fwapia taokeyak mo napo te, wa yumwan yámar mekamp yak konámp ankank sánk nánko taokeyak mwanapon?
12 Yumo ankwapamp ankankan fwapnae karia taokeyak mo napo te, Kwaro yumokuráp por nánapnámp ankankan kor yumwan wa sánk naenámpon?
13 Tére konámp arop ankárankamp te taokeyak konámp arop anánkaopweramp tére naenámp pourou mono. Mao takria te, ankwapan kokwaeria, ankwapan saráp warákár naenámpono. Tá ankwapamp karwaokria, ankwapan younkwe sinaeria námpon. Yumo te Kwaromp yae ankore mek yakáprá, maniamp yae ankore mek méntér yakáp mwanap pourou mono.” ✡

Lo ntiaka Kwaromp firáp aropamp kar
Matyu 11:12-13

14 Farisi fákáre te maniran kikiankrá paokop nap kwamp maok, Jisaso farákápámp kar má wawia man wouroump napon.
15 Aenapan maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo te, arop fárákapao yumwan ‘Yae-párák kare arop’rá séranáponoria napon. Aeno Kwaro yiráp ninik mek mek yaknámp ankank te wae mér námpon. Aropao tokwae karonoria niniknámp ankank te, Kwaro nke námp fek te kánanke kwataeno. ✡
16 Lo kar ntiaka profet fákáreramp kar te wokwaekamp karao koropea Jon yakámp ke fek námpon. Aenámpan maok, warko Jon yak námp fekampao koropea Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar némp-némp ponankor akwap námpon. Aenánko, ponankor arop fárákap am náráp firáp taokeyak námp mek yink mwaria kárákárea wae napon.
17 Yámar ntiaka apár te moyak naenámpono. Aeno Kwaromp loamp kar te ankwap kánanke moyak mono.” ✡

Yupu sámpea pwar konap kar
Matyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12

18 Jisaso sérrá, “Arop wa mokop yupu sámpeaka warko pwarará, ankwap yupu sámp námp te, mao te náráp yupuan kwatae ninikria kokopor námpon. Tá taknámp arop ankwapao poumaropao pwate nánko yaknámp am yupu sámp námp te, támao kuri poumou nap mek tanknámp loan kwe-pwararea kokopor námpon.” ✡

Maniráp arop ntiaka Lasarusomp kar

✡ **16:9:** Lu 12:33 ✡ **16:10:** Mt 25:21 ✡ **16:13:** Mt 6:24 ✡ **16:15:** Lu 18:9-15; Mt 23:27-28 ✡ **16:17:** Mt 5:18 ✡ **16:18:** 1 Ko 7:10-11

19 Jisaso ankwap kar sérrá, “Wokwaek maniráp arop ankárank yakria maok, mao te kápae kare por ankár kwapwe kare waempyam yirɨmpria maok, tá waempyam noumouri kwapwe fek am yumuntuk pourouk woukwap konámpon. Tá mao te kumur méntép fɨr kwapwe fári konámpono.
20-21 Aenánko maomp ménki fek ankank moráp Lasarus am fek amp. Maomp nɨnɨk te maniráp aropao fɨr fánánko, kánanke-táráp kákánar ankore mek pɨkrɨnk námp tirá fánaeria. Aenánko maok, man te ankárápa waerá yɨri sárár nánko maok, as fákárerao korop ko maomp ankáráp mek mukur saráp yakáp.
22 Nánkár wakmwaek am ankank moráp arop am sumpwi nánko maok, ensel fákárerao sámpá tukupea Abrahamo fɨr tokwae kérou námp fek tank námp fek mént páte. Aenánko maok, tá maniráp aropao kor wakmwaek sumpwinko man apár me mek pap.
23 Mao te waempomp némpouk yakria touwe tokwae sámprá yak. Aeria maok, narek nke nánko maok, Abraham tokwae panek kar yak nánko maok, Lasarus kor méntér yak.
24 Aenánko maok, maniráp aropao arakrá wumwi, ‘Ayao Abraham e! Amo onan aropompria Lasarusén sénapo, mao yae kurépi fek ént mek anámpea sankoropea onomp sérékam fek pap nánko, námpare tae morokano. Ono mámá yaomwi mek yak nanko, onan te touwe kwatae kareane!’
25 Aeránko maok, Abrahamo sérrá, ‘Táráp e! Amo wokwaek apárok yakap ankank aran nɨnɨkampo. Amo oukoumwan yiki yakap fek te, kápae kare ankank kwapwe kare tiapo, Lasarus máte kwatae yakámpon. Aempan oukoumwan te mámá némpouk te kwapwe kare yak nánko, nopok amo touwe kwatae sámp napon.
26 Tá ankwap te, yumo tampok yak, yino mampok yak nánko, kuk mek te Kwar námoku yɨnkri furu tokwae páte námpara, arop mapek yakáp nap te mokopia tampok tukup mwanapanápe. Tá arop tampok yakáp nap mokopia mampok korop mwanapanápe.’
27 Aeránko maok, maniráp aropao kor sérrá, ‘Ayao, ae te takanánko te, ono amwan sénanko, amo Lasarusén sámp-kérép napo, onomp naropwaromp nap mek akwapano.
28 Onomp nánaeou te éntikono. Mao akwapea kárákáre kor kar farákáp nánko, am fárákap náráp nɨnɨk fwapokwapanápono. Takria mao kor mámá touwe tokwae kwatae sámp mwanap némpouk koropantáno.’
29 Aerámpan maok, tá warko Abrahamo sérrá, ‘Moses ntiaka profet fákáreramp kar wae tank námpon. Aenámpara, am fárákap am kar táman woupwi pátea wa mwanapono.’
30 Aeránko maok, warko maniráp aropao kor sérrá, ‘Ayao Abraham, am támao pwi mono. Ankár sumpwianámp aropao warko apár me meknámp fárámpea akwapea sénánko te, fwap wawia kwatae nɨnɨk pwar mwanapono.’
31 Aeránko maok, Abrahamo kor warko man sérrá, ‘Ae te Moses ntiaka profet fákáreramp kar wa mo napo te, sumpwianámp arop ankárank warko arákarrá aokea sénámpan kor, maomp kar wawia mér mwanap pourou mono.’ ” ✡

17

Kwatae nɨnɨkao mérnap kwatae pap konámp kar

1 Jisaso námoku éréképá yáraknámp arop fárákapan sérrá, “Arop am fek kwatae nɨnɨk sámp mwanap nkwakwe make ankank koropánk naerianámpon. Aenámpan maok, am aropan kwatae nɨnɨk sánknámp arop támao maok, koupouteane! Mao te touwe tokwae sámp naenámpono.
2 Táte arop ankwapao mámakeniamp táráp maoianánko, am táráp kwatae nɨnɨk fek akwap nánko te, wae manénkɨr arop fárákapao am aropamp yápare kor fek yumwi tokwae tokoropea man ént you tokwae mek sɨtenapo, tak moan mpupo.

✡ **16:31:** Jo 11:45-48

3 Yumo kor yumoku támao fwapnae karia mér kip! Waráp ankwapwaráp kwatae ninik
nánko te, amo ‘Am te kwataeno. Pwarae’rá sénapo, ‘Kare tak nampono’ ria pwar nánko
te, amo kor maomp kwatae ninik warko niki kwapono. ✡
4 Táte mao ankárankamp yámaraok mwar amwan fákánek por kwatae ninik námpao
fákánek por amonapok koropea sérrá, ‘Ono yonkwae touwe nampono’rá sénánko te, amo
am aropan sérrá, ‘Ono amoinap kwatae ninik wae nik mo, pwar namp’rá sérampo.”

Kwarén mérnap ninikan sénámp kar

5 Jisaso, kar farákápenkria tirá kérépnámp arop fárákapao Jisasén kar toropwaprá sérrá,
“Amo yinomp Kwarén mér námp yaewour napo, tokwae karano.” ✡
6 Jisaso sérrá, “Yiráp mér te sapok fu kánanke kwarok niampao maok, yumo fwap
mámá yaoan sérrá, ‘Amo arák make mokwapea akwapea ént mek warko yakae’rá sénapo
te, fwap yiráp karwaok tak naenámpon.” ✡

Kwaporok tére konámp aropamp tére

7 Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Táte yumo ou mekamp arop ankwapao náráp tére
konámp aropan ‘Amo akwapá yopwar mek téreae’rá sér, tá ‘Sipsip taokeyakae’rá sénánko,
mao akwapá térea arákarrá korop nánko te, tá maomp arop tokwae te man sérrá, ‘Amo
koupour koropea tankrá fárae’rá sénaenámp nie?
8 Mono. Man sérrá, ‘Amo onomp fir yankapea manénkir waempyam kámpea onomp
fir yorokwaerá kákea sankorop sápae. Ono manénkir fária, ént fária nanko maok, amo
wakmwaek firráp ént fárae’rá sénaeria námpon.
9 Ae te am arop tokwae náráp tére arop náráp kar wawia mántwaok nánko te, man
‘Aesio’rá sénaenámp nie?
10 Tá taknámp, yumo kuri Kwaro yumwan sérinámp tére ponankor térea pwar nap
kwamp te, yumo ankár arakrá sér kip: ‘Yino te kwatae tére aropono. Ankank yino tére
námp te yinomp tére támaono.’ ”

Jisaso fére-sámpramp aropamp lepra touwe fwapokwapimp kar

11 Jisaso Jerusalem mek akwapnámp mwae-páraok akwapea, apár Galili kár-pwarará
akwapea apár Samaria kuk mek.
12-13 Mao akwapea ankwap némp wonae fik nánko maok, lepra touweráp arop fére-
sámprampao koropeaka, mwaeaok am fek kikip. Kikipia paneknámp nkea foukouri
yakáprá Jisasén tékén wumwia sérrá, ‘Jisas, Arop Tokwae, amo yinan aropompae.’ ✡
14 Aerá sérapo maok, am fárákapan nkea sérrá, “Yumo tukupea pris fákáreran yiráp
pourou yénkenke!” Aeránko am fárákap mwaeaok tukupea nke napo, náráp pourou wae
yiki kukur kwapwe. ✡
15 Aenko maok, am ou mekamp arop ankwap ankárankamp námokuráp pourouk nke
nánko, wae kwapwe nánko maok, mao arákarrá akwapria tékén Kwaromp e narek
sampokrá e sakap.
16 Mao akwapea Jisasonámpokria maok, kwaráp torokomprá, apárok Jisaso pu páte
námp fek me kor woukouprá, man ‘Aesio’rá sér. Am arop te Juda mono. Mwar ankwap
fi arop Samaria mekampaoimpono.
17 Jisaso man nkeaka sérrá, “Ono ninik namp te fére-sámpramp ponankor yiki kukur
napan mpwe nampan maok, fére ankárankao warko arákarrá korop nánko, sárakok te
maok yakáp nape?
18 Ae te arop ankwap arákarrá koropea Kwarén ‘Aesio’rá séria maomp e sakap
naenámp yak mo nie? Mámá ankwap fi mekamp arop ankárank mao saráp nie?” ✡
19 Aeria maok, Jisaso am aropan sérrá, “Wae amo onan mér napara, waráp
pouroukamp touwe fwap námpono. Amo fárámprá akwapae.”

✡ **17:3:** Mt 18:15 ✡ **17:5:** Mk 9:24 ✡ **17:6:** Mt 17:20 ✡ **17:12-13:** Wkp 13:45-46 ✡ **17:14:** Wkp 14:1-4; Lu 5:14
✡ **17:18:** Jo 4:9

Kwaro náráp aropan taokeyak naenámp korop naenámp yae
Matyu 24:23-28,36-41

20 Farisi fákárerao Jisasén “Makár Kwaro náráp arop fi taokeyak naenámp yae korop
naenámponria turunkapo maok, Jisaso kor am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá,
“Kwaro náráp arop fi taokeyak naenámp yae korop nánko te, arop yi fek te nke mwanap
pourou mono. ✡
21 Am te arop fárákapao yi fek nkea ‘Máyaknámp nkenk!’rá sér, tá ‘Arampok yakán’rá
sér mwanap pourou mono. Yumo wawenk: Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yumo
ou mek yak námpon.”
22 Aeritea maok, Jisas námoku éréképá yáraknámp arop fárákapan kor sérrá, “Nánkár
wakmwaek kor yumo Aropamp Tárápan kápae kare yae fek nke moria kor, ankárank
kumur fek nke mwar kar napao maok, yumo te nke mo karenono.
23 Nánkár yumwan aropao sérrá, ‘Arampok yak námp nkenke!’, tá ‘Mapek máyak námp
nkenke!’ Aerá sénapan maok, mao sénapaok tukup kwapono. ✡
24 Yumo te wae mérono: Mékér wae tákap námp fek te, yámar mek ponankor wae tákap
konámpono. Ae konámp te, Aropamp Táráp ék naenámp ke fek kor taknámp nánko, arop
fi ponankor nke mwanapono.
25 Aeno mao te ankár manénkɨr touwe tokwae sámp nanko maok, mámá ke fekamp
arop fákáre man younkwe sánk mwanapon.
26 Wokwaek Noa yakámp fekiapnámp taknámp, Aropamp Táráp ék naenámp fek kor
taknámp mwanapon.
27 Noa yakámp fek kor ankár fɨr fépérrá, ént fépérrá koumteou tirirá, makrá yakáprá
tukupea Noa sip mek youmpámp ke fekiapon. Aenko ént tokwae nákareaka arop
ponankor oupoupourimpon.
28 Tá Loto yakámp ke fek kor take, fɨr fépérrá, ént fépérrá, mani fek ankank tirá, nénkrá,
yopwar yororá, nap térerá yakápiapono.
29 Aeapo Loto kor taun Sodom pwarará akwap nánko maok, am yámaraok táman
yaomwi ntia yumwi salfa kéntia waenámpao, yámar meknámp warákamnámp ékria arop
ponankor wourékɨmpimpon.
30 Nánkár Aropamp Táráp wakmwaek érik korop naenámp ke fek kor, take nɨnɨk fek
yakáp mwanapon.
31 Am yae fek táman arop ankwap kaerik yak námp te, warko nap mek youmpea náráp
ankank ti mono. Tá arop ankwap yopwaraok akwapá yakeanámpao, warko arákarrá
koropea náráp nap mekamp ankank ti mono. ✡
32 Yumo Lotomp yupuranimpan nɨnɨkenke. ✡
33 Aeno táte arop ankwap námokuráp pourouan saráp nɨki-samp námp te, maomp
pourou te kwatae akwap naerámpon. Aeno arop námokuráp pourou wampwe pwar
námpao maok, mao yae-párák yiki yak kwapwe sámp naenámpon.
34 Ono yumwan sénampon: Arop anánkaopwe kumuruk nap mek amp nepo, am ke fek
Aropamp Táráp korop nánko te, am mekamp ankwap ankárankamp mwar warámpria,
ankwap ankárank pwar naerámpon.
35 Tá yupu anánkaopwerao kor ni yaprá yak nep te, Aropamp Tárápao ankárank mwar
warámpriaka, ankwap pwar naerámpon.
36 Poumarop yaworao kor yopwaraok tére nepo, Aropamp Tárápao ankwap
warámpriaka, ankwap pwar naerámpon.”
37 Jisaso makrá farákápánko maok, mao námoku éréképá yárakimp aropao má kar
wawia turunkrá, “Tokwae Kar e! Amo má sérarnap ankank te maok korop naenámpon?”
Aerá turunkapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Apae ankank mákáre nánko, ampae

✡ **17:20:** Jo 3:3; 18:36 ✡ **17:23:** Lu 21:7-8 ✡ **17:31:** Mk 13:15-16 ✡ **17:32:** Stt 19:26

yákáre koropea koupoukour konapon. Taknámp ono ék namp fek, kápae kare arop fi nke mwanapon.”

18

Yupurao jasén ‘Námwan yaewourae’ ria sér saráp yaknámp wounáp kar

1 Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan ‘Kokwae kwapono. Kwarén ankár kar toropwap saráp yak kip’ riaka farákáprá sérimp wounáp kar te, ✡
2 arakrá sérimpon: “Ankwap taun mek kot wawi konámp arop ankárank yak. Am arop te Kwarén apáp mo, tá aropan kor ninik tokwae mo i konámpao maok,
3 kae yupu ankárankao am taun mek am mek yak námpao korop ko, am kot wawi konámp aropan sérrá, ‘Onan aropao kar yorowar nape. Amo onan yaewourrá kotae.’
4 Manénkir te am kot i konámp arop te, am yupuran yaewour monoria ninikimpao maok, warko wakmwaek ninikia, ‘Ono Kwarén apáp moria aropan kor ninik tokwae mo nampon.
5 Aeno kae yupu máte ankár korop ko onan sér saráp yak nánko, mákia ono kokwae nanae. Wampwe. Man yaewour nae.’ ” ✡
6 Jisaso sérrá, “Yumo te mámá kwatae kot wawi konámp aropamp kar wae wa napono.
7 Ae te Kwar te mokop námpon? Mao náráponoria nánkárápnámp arop fákáre, yinan yaewouraeria kar tae fek kumur yámar méntép kar toropwap saráp yakáp napo te, Kwar te wa kéréprá yaewour mo naenámp nie?
8 Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Mao te koupour kar wará yaewour i konámp Kwarono. Aeno nánkár Aropamp Táráp ék námp ke fek, mao koumteouráp arop apárok yakáp nap te, Kwarén mérrá yakápi nap ni mo nierá nke naenámpon.” ✡

Farisi ntiaka takis sámp konámp aropamp wounáp kar

9 Arop ankwap fárákapao ninikrá, yino mwar yae-párák kare nánko, arop ankwap fárákap te yino niamp mono, apárok kánanke kwatae naponorá ninik. Am taknap arop fákáre táman Jisaso wounáp kar arakrá sér,
10 “Farisi mekamp arop ntia takis sámp konámp arop, makiaka am anánkaopwerao Lotu nap tokwae mek Kwarén kar toropwap neria akwapea yakria maok,
11 am Farisi mekamp arop fokopeyakrá námokuráp ninik mek poup Kwarén sérrá, ‘Ono ankwap arop fárákap niamp mo nampara, amwan aesio rae. Arop ankwap fárákap te poupwekápria nkwakwe make ankank puri fek nénk mo i konap. Tá nkwakwe make kwatae ninik i konapono. Tá poumou nap mekamp yupu kokopor i konapono. Tá ono te mámá takis sámp konámp arop niamp take mono.
12 Ono te Sarere méntép anánk kumur fek fir sámp moria, kápae kare ankank sámp namp te fére-sámpramp fi pirékarea maok, ono amwan ankwap fi sánk konampono.’ ✡
13 Aeno takis sámp konámp arop te panek fokopeyakria yámar mek nke te mo, me pakáráprá námokuráp éntér kor fek porokwaprá sérrá, ‘Kwar e! Ono te kwatae ninikráp aropono. Amo onan aropompae.’ ” Takrá séri pwarará maok, Jisaso am fárákapan sérrá,
14 “Ono yumwan kare kar sér rae: Nopok takis sámp konámp arop námokuráp nap mek arákarrá akwap námp, mao saráp Kwaro nke námp fek te yae-párák kare aropono. Aeno am arop ankwap te mono. Am te apae riteanápe, arop, námo tokwae kar namponoria warákarrá námokuráp e narek sampok nánko te, Kwaro man apárok sámp-anámp naerámpon. Aeno arop námoku apárok sámp-anámp nánko te, Kwaro maomp e narek sampok naenámpon.” ✡

Jisaso épér morok tárápuran ourour wor-pwararimp kar
Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16

✡ **18:1:** Kl 4:2 ✡ **18:5:** Lu 11:5-9 ✡ **18:8:** Yé 6:9-11 ✡ **18:12:** Mt 23:23,28 ✡ **18:14:** Lu 16:15

15 Koumteouráp aropao náráp tárápuan, Jisaso yae paprá ourour nénkanoria éréképá korop. Aeapan maok, mao éréképá yárakimp arop fárákapao nkeaka am koumteouráp aropan yopor.
16 Aenapo maok, Jisaso am tárápu kánanke-tárápan, wonae fik koropenkria érékép fákeyakrá am fárákapan sérrá, "Yumo épér morok tárápu ononampok korop mwaria napo taokor kwapono. Numwar koropanápono. Kwaromp firáp taokeyak námp te, mámake pourouráp épér morok tárápu niamp arop fárákapampono.
17 Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Épér morok tárápao ankank sánk napo, koupour sámprá warákár konámpnámp taknámp, Kwaromp firáp taokeyak námp koupour sámp moianámp te, am mek yink mwanap pourou mo karenono."

Arop taokeyak konámp aropao ankank kápaenámp kar
Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31

18 Juda mekamp arop ankárank arop taokeyak konámpao Jisasén turunkrá, "Tisa kwapwe kare e! Ono te mokopia fwap yiki yak sámpea yiki yaká yak nanampono?"
19 Tá Jisaso man sérrá, "Amo onan apaerá 'Kwapwe kare'rá sér rape? Kwar ankárankao saráp kwapwe kareno."
20 Aerá séri pwatea maok, man sérrá, "Amo te lo waeman mér napon: Yupuráp arop, poumouráp yupu, yumo te kokopori kwapon. Amo arop sámp-wouroump kwapon. Amo oukuni kwapon. Amo arop ankwapan kwekári kwapon. Amo te ankár waráp éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria, maomp karwaokampo." ✡
21 Aeránko maok, arop taokeyak konámp aropao kor sérrá, "Am lo te ono wae épér feknámpia ankár ponankor mántwaokrá koropea oukoumwan nampon."
22 Makrá séránko maok, Jisaso am kar wawia man sérrá, "Amo ankwap ankárank aran mo napono. Waráp ankank kápae karenámp támá arop mani fek ti napo, am mani sámpeaka ankank monap aropan nénkampo! Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámp nanapon. Takia maok, amo onomp wakmwaek koropae." ✡
23 Makránko maok, am aropao kor am kar wará yárakrá, náráp ankankantá ninik tokwae.
24 Jisaso am arop náráp ankankantá ninik tokwae nánko nkea maok sérrá, "Arop fárákap kápae kare ankankráp te Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yink mwanap te kour-sir kare námpon.
25 Kamel te aomp i konap nil me mek yoump naerianámp wuriman kour-sir námpono. Aeno ankank tokwaeráp aropao Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek yoump naenámp te kour-sir kare námpon."
26 Aeránko maok, am arop fárákap am kar wawia sérrá, "Takanánko te, wa mokop am mek yoump naenámp pwi námpon?"
27 Aerá sérapo maok, Jisas warko sérrá, "Aropao tére mwanap pourou monámp ankank te Kwaro fwap tére naenámpon."
28 Aeránko maok, Pita arakrá sér, "Ae te yino yinomp némp ntia yinomp ankank wae pwarará waráp wakmwaek korop námp te mokopono?"
29 Aerá sénánko maok, Jisaso am fárákapan arakrá sér, "Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor Kwaro náráp firáp taokeyak naenámpan ninikia náráp nap, náráp yupu, náráp ankwapnáp, náráp éntupwar naropwar, náráp tárápu, makia ará wampwe pwar námp te,
30 Kwaro am fárákap manénkir ti-fákeyakápnap ankankan oukoumwan má apár mek yakáp nap fek kámá-pwarará, kápae kare nénk naenámpono. Tá nánkár wakmwaek korop naenámp ke fek kuri yaká yakáp mwanap yiki yak kwapwe sámp mwanapon."

✡ **18:20:** Kis 20:12-16 ✡ **18:22:** Lu 12:33

Jisas námoku sumpwia fárámp naenámpan warko yinɨnkan sérimp kar
Matyu 20:17-19; Mak 10:32-34

31 Jisaso námoku éréképea yárak i konámp arop éntér-sámpramp mwar éréképea kánánkámp am fárákapan saráp arakrá sér, “Yumo wawenk. Oukoumwan te nomo Jerusalem mek tukup mwanámpono. Wokwaek kar profet fákárerao Aropamp Tárápamp pourouk korop naenámp ankankan kumwiap kar te oukoumwan te wae kare korop naenámpon.
32 Man te arop ankwap firamp yaek sánk napo, man wouroumprá amomoránkriaka atatop mwanapon.
33 Aeria maok, man tárapore kákákia sumpwi pap mwanapon. Ae mwanapan maok, yinɨnki yakea warko fárámp naenámpon.”
34 Aerámpan maok, námoku éréképá yáraknámp arop fárákap te am kar fi te mek wouroumpeyak námpara, fwapia mér mo, épérépiapon.

Jisaso yi wurumpeyaknámp arop fwapi papámp kar
Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52

35 Jisaso akwapea, Jeriko mek wonae fikánko maok, yi wurumpi yaknámp arop ankárankao mwae fik tankrá koumteouráp aropan ‘Mani sápenk’ ria fépénrá tank.
36 Aenámpao mao wa nánko, koumteouráp arop kápae kare man kámákáprá tukup napo maok, mao arakrá turunkrá, “Máte apaen nape?”
37 Aeránko maok, man sérrá, “Máte Nasaret mekamp Jisaso korop námpan nape.” ✡
38 Mak rapo maok, mao warápakrá, náráp yi am fwapi papanoriakámp kwamp, Jisasén tae fek wumwirá, “Jisas! Devitomp ou fekamp Tárap * e! Amo onan aropompae!” ✡
39 Mao makrá wumwirá sénánko maok, manénkɨr mekia tukupap aropao man yoporrá sérrá, “Amo te kar pwarae!” Aerapan maok, am arop te ankár tékén arakrá wumwia wae, “Devitomp ou fekamp Tárap, amo onan aropompae!”
40 Aeránko Jisaso mankea fokopeyakrá am arop fárákapan sérrá, ‘Yumo wonae fik mampok warámp samankenk’rá séránko, mao kor mankea wonae fikánko maok, Jisaso man turunkrá,
41 “Amo te ono amwan apaeria nape?” Aerá turunkánko maok, am aropao kor sérrá, “Tokwae Kar e! Ono te yi nke nae rae.”
42 Aeránko Jisaso man sérrá, “Waráp yi te wae fwapano. Waráp onan mér nap fek tapek amo warko fwap napon.”
43 Aeránko maomp yi wae fwapánko, fwap nkemp kwamp maok, Jisasomp wakmwaek akwapria maok, warákárrá, ‘Aesio! Onomp Kwar!’ ria Kwaromp e sakaprá akwap. Tá ponankor koumteouráp aropao kor am táman nkea Kwarén warákárrá maomp e sakapiapon.

19

Sakiusomp Kar

1-3 Jisaso akwapea Jeriko mekia akwap naeria. Aenánko maok, arop ankwap Jeriko mek yak námp, maomp e te Sakius. Mao te takis sámp konap aropan taokeyak konámp maniráp aropono. Mao Jisaso korop námp wawia, Jisas te mokope aroponoria nkea mér naeria. Aenámpan maok, mao te arop pu fae ara, arop kápae kareao nánánkárapo maok, Jisasén nke naenámp pourou mono.
4 Ae námp kwamp maok, am fek pwarará, Jisas maomwaeknámp akwap naerámponoria, fárakop akwapea maok, yao mek poká tank.

✡ **18:37:** Mt 2:23 * **18:38:** ‘Devitomp ou fekamp Tárap’rá sénámp fian “Juda Tére konap Nɨnɨk” Buk 2 kware 84 fek nkeae. ✡ **18:38:** Mt 1:1

5 Yao mek poká tankánko maok, Jisas akwapea am fekria mao narek am yao mek nkea
maok, Sakiusén arakrá sér, “Sakius, amo koupour ékae. Ono oukoumwan te waráp nap
mek akwap nanampon.”
6 Aerámpantá maok, mao koupour ékrá warákár karia Jisasén warámpea náráp nap mek
akwap.
7 Aenánko maok, arop ponankor man nkeaka kánánkámp sérarrá, “Wɨ! Mao te kwatae
nɨnɨkráp arop ankwapamp nap mek akwap námpwae!”
8 Tá Sakiuso fokopeyakrá Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Oukoumwan te onomp ankank
ponankor kuk pɨr-pwararea te, ankank monap aropan ankwapmwaek nénk nanampon.
Ankwap te, ono kwekáriaka takis fekamp mani ono ankwapmwaek oukuni namp fek
yiawor por nénk nanampono.” ✡
9 Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Oukoumwan Kwaro má nap mekamp arop ponankor
érékép námpon. Aeno mámá arop te Abrahamo Kwarén mérimp niamp námpara, Abra-
hamomp ounáp támaono. ✡
10 Aropamp Táráp te arop fárákap moyakáp napan oupourounkrá warko érékép naeria
námpon.” ✡

Tére konap arop fére-sámprampao mani sámpnap wounáp kar Matyu 25:14-30

11 Makránko maok, am fárákapao Jisasomp am kar wawia nɨnɨkrá wae Jerusalem mek
akwap naenámp fápae námpara, mao te akwapá Jerusalem mekria oukoumwan king yak
naenámpan sérámpwe nɨnɨk napan maok,
12 Jisaso am fárákapan wounáp kar ankwap arakrá sér, “Arop tokwae ankwap te
panekamp apár fi mek akwapeanánko, man king yoroi páte napo, námokuráp némpouk
arákarrá koropea námokuráp fi arop poukeyak naenámpon.
13 Mao wae akwap naerianámp ke fek, náráp tére konap arop fére-sámprampan ko-
ropenk ritea maok, mani sámpea 20 kina-20 kinará nénkria maok, am fárákapan sérrá,
‘Má mani fek mapek bisnis térerá yakáp napo, ono warko koropria nke nanampon.’
14 Mak ritea akwap tenánko maok, námokuráp némpoukamp aropao mao king yak
naenámp te warákár mo nap kwamp, am fekamp arop fárákap wakmwaek tirá kérép
napo Sisaronámpok tukupea ‘Am arop te yinomp king yak te mono’rá sér.
15 Aenapan maok, wae king yoroia páte napo, mao wae king yakria warko koropea
némpouk. Aeria maok, arop fárákapan sérrá, ‘Onomp térenap aropan sénapo, koropea
napo, mani profit apaekamp sámp naprá wawia mér nae.’
16 Aeránko maok, ankwapaomékɨr mekia koropea am mani nénknámp naropwarén
sérrá, ‘Amo onan sápnap 20 kina te ono am fek téreaka kámákarrá 200 kina sámp
nampono.’
17 Makránko maok, am kingo kor man sérrá, ‘Amo te kwapwe kare téreriaka kánanke
kwarok ankankan kor yae-párák taokeyakrá tére kwapwe napara, ono amwan fére-
sámpramp taun taokeyakaeria e tokwae sánk nanampono.’
18 Aeránko, ankwap ankárank wakmwaek koropea taknámp sérrá, ‘Amo onan sápnap
mani 20 kina te ono am fek téreaka kámákarrá 100 kina sámp nampono.’
19 Aeránko maok, kingo man sérrá, ‘Amo te éntik taun taokeyakae.’
20-21 Tá ankwap wakmwaek koropea sérrá, ‘Amo te kárákárea waerá yárakria, arop
ankwapao pátenámp ankankan kor sámp, tá ankwapao yɨmp tenámp ankankan kor mok-
wap konapantá, amwan nkea apáp namp kwamp, waráp 20 kina mani má waempyam
fákáre mek paprá yarokwapea má sampeyak nampon.’

✡ **19:8:** Kis 22:1 ✡ **19:9:** Ap 16:31 ✡ **19:10:** 1 Ti 1:5

22 Aerá́nko maok, kingo am tére konámp aropan sérrá, ‘Amo tak nap te kokwae kare
aropono! Amo onan nke napo, ono te kárákáre kor arop, arop ankwapao pátenap ankank
ono sámp, ankwapao yoroi tenap fɨr ono mokwap namp nke konap mér napono.
23 Amo te onomp mani beng mek páte napo, bengao ankwap mént tapokwapea páte
nánko, koropea sámp nae mpupo.’
24 Aeria maok, arop ankwap fárákap wonae fik am fek foukouri yaká́p napan sérrá,
‘Yumo maomp yaekamp 20 kina pwarokwapeaka 200 kina sámpá yaknámp arop táman
sánkenke.’ ✡
25 Aerá sérá́nko maok, am arop fárákapao kor man sérrá, ‘Arop Tokwae, mao te wae 200
kina samp yak námpono.’
26 Aerapo maok, kingo sérrá, ‘Arop ponankor ankank sámpá yak kourapo te, tá ono
warko ankwap mént nénk nanampon. Aeno arop ankwapao ankank fwapia sámpá
yak mo, kánanke kwarok mwar sámpá yak nánko te, ono fwap maomp yaekamp warko
pwarokwap nanampon.
27 Aeno arop onan ‘King yakria yinan taokeyak mono’ ria paokopnap arop fárákap te
yumo am arop éréképá koropea onoku nke namp fek mapek faoporia kákenke.’ ”

Jisas king niampia Jerusalem mek pokámp kar
Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19

28 Jisaso am kar séria pwarará maok, Jerusalem mek akwapnámp mwae párák mekia
pok.
29 Betfage ntia Betani te Oliv Faonkwek am mek yaknep némpouk pok naeria wonae
fik am fek námoku éréképá yárakimp arop yaworanmékɨr tirá kérépria
30 sérrá, “Yumokɨr pokea némpouk nke nepo, donki soup ankárank oukoumwan arop
am fek tank moinap nap-topok tokorop tenap yak nánko te, táman aokorop-pwarareaka
warámpea koropenke.
31 Tá arop yumwan nkea ‘Yumo te apae neria donki aokorop-pwar rep?’rá tu-
runk napo te, yumo nopok pwarokwaprá sérrá, ‘Yinomp Arop Tokwaerao mént tére
naenámpono’rá sér kip.”
32 Aerá séria pwarará maok, am arop yaworan tirá kérépánko, am arop yawor kor
akwapea Jisaso sérimpaok am donki wae nke.
33 Am arop yaworao am donki soupamp pouroukamp paok aokorop-pwarepo maok,
am donkiramp naropwar nkeaka, am arop yaworan turunkrá, “Yumo te apae neria am
donki soup aokorop-pwar repe?”
34 Aerapo, arop yaworao sérrá, “Yinomp Tokwae Karao am fek tére naenámpon.”
35 Aea maok, am arop yaworao donki am warámpea koropea Jisas yak námp fekia
maok, náráp waempyamráp donkiramp paonkore kor fek kákea pwarepo maok, Jisas
kor donkiramp pourouk am waempyam yumuntuk tank.
36-37 Aeria maok, am Oliv Faonkwek am mwaek pɨkánko, koumteouráp aropao nkeaka,
Jisas ampaok akwapanoria náráp waempyam mwaeaok yunkrá tukup. Aenapo maok,
Jisaso am yumuntukaok akwap naenánko maok, maomp wakmwaek tukupnap arop
kápae karerao kor Kwaromp kárákáre manénkɨr yénk nánko, nke konap mént nɨnɨkia
maok, Kwarén warákára waeria maok, Kwaromp e narek sampok.
38 Aeria maok, tékén wumwi kar fek sérarrá,
“Kwar Tokwae námoku sámp-kérépnámp King táman
ourour tokwae sánkano!
Yonkwae porokwe kwapwe yámar mek yak námpono.
Nomo Kwaromp eran saráp sámpea
narek karaok samp yaká́p mwaro!” ✡

✡ **19:24:** Lu 16:10-11 ✡ **19:38:** Sng 118:26

39 Aerapo, Farisi ankwap fárákap am koumteouráp arop ou mek yakápria Jisasén sérrá,
“Tisa! Amo te waráp arop fákáre te yoporae! Am fárákap take pourouráp kar sér te
mono.” ✡
40 Tá Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono yumwan sénampono:
Ae te mámá arop fárákap kar tákap mo napo te, yumwirao námoku Kwaromp e sakaprá
warákár mwanapono.”

Jisaso Jerusalemantá émimp kar

41 Jisas akwapea taun Jerusalem mek wonae fikria Jerusalem nkeaka, Jerusalemantá
émria
42 sérrá, “Jerusalem e! Onomp nɨnɨk te, mámá yae fek ankank amwan yae-párák
yaewour nanko yonkwae porokwe fek yak nanap méraeria nampon. Aeno am ankank
te mek wouroumpeyak nánko, amo oukoumwan nke mo napon. ✡
43 Amo wawae: Wakmwaek ankwap ke korop naenámp te, amwan yorowar naenámp
arop koropea amwan saokor-yakáprá, yár firi ponankor ɨkɨr-yakáp mwanape.
44 Waráp tárápu am mek yakáp napan kor méntér kwatae pap mwarea napon. Amo
te Kwaro koropeaka amwan yaewour naenámp ke te wuri nke moi napara, yumwi
ankwap ankárankao kor ankwap yumuntuk tank mo, waeman ponankor souroumpouri
sɨr mwanapon.”

Jisaso lotu nap tokwae mek mani térenap aropan yérépерá kérépámp kar
Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-17

45 Jisaso Jerusalem mek pokeaka lotu nap tokwae mek youmpea nke nánko, arop
ofa sánk mwanapria sipsipráp antráp ti-koroprá lotu nap tokwae mek nénkrá mani ti.
Aenapo, yérépерá kérépria,
46 am fárákapan sérrá maok, “Kwaro náráp Buk fek sérrá, ‘Onomp nap te Kwarén kar
toropwap mwanap nap yak námpon’rá sénámpon. Aenámpan maok, yumo mákia arop
fupukrá ankank pouroukoup konap aropao mek wouroumpá yakáp konap me niampi
pap nape!”
47 Jisaso am lotu nap tokwae mek koumteouráp aropan kumur-kumur Kwaromp kar
farákáp saráp yak námpantá, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop, tá arop
taokeyakáp konap arop fárákap, makia Jisasén apae fek sámp-wouroump mwarrá mwae
kup oupourounk.
48 Aeapan maok, koumteouráp arop ponankor kárákáre fek Jisasomp kar wa napantá
maok, am arop taokeyakáp konap arop fárákapao man mwanap mwae kup nke mo nap
kwamp, wampwe kwaeria pwarariapon. ✡

20

Arop fárákap Jisasén ‘Wa kárákáre sánk námpono?’rá turunknap kar

1 Ankwap kumuruk Jisaso lotu nap tokwae mek koumteouráp aropan Kwaromp
Kwapwe Kare Kar yénkrá farákáp. Aenánko maok, pris tokwae, tá lo yénkrá farákáp
konap arop fárákap ntia arop taokeyakáp konap arop makia Jisasnámpok korop.
2 Koropea maok, Jisasén turunkrá, “Amo e tokwae maokamp sámpea am tére tére
napon? Amwan te wa am tére tére nanap kárákáre sánk tenánko, tére napon? Yinan
sérae.”
3 Aerapo maok, Jisaso nopok am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono kuri
yumwan ankárankamp ankank turunk nae nae. Yumo onan sér kipo.
4 Jono arop ént mek néri námp te, yumo nɨnɨk nap te, am te Kwaromp ankank ni,
aropamp ankank nie?”

✡ **19:39:** Mt 21:14-16 ✡ **19:42:** Lu 13:34-35 ✡ **19:48:** Mt 21:46

5 Aeránko maok, am arop fákárerao kor námoku téréménkrá sérarrá, “Nomo ‘Kwaromp
ankankono’rá sénánko te, námwan ‘Ae te yumo apaerá Jono sérinámp kar mér mo
napono?’rá sérantáno.
6 Tá nomo ‘Aropamp ankankono’rá sénánko te, am arop fárákapao Jon te profetonorá
mér kárákáre napara, nomwan yumwi fek yérénkép mwanape.”
7 Aerá séria pwarará maok, warko Jisasén sérrá, “Yino te Jon arop ént mek néri námp
te mér moreano. Am te maokamp sámpea niane.”
8 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono kor am kárákáre maokamp sámpeaka
am fek tére namp te ono yumwan sér mono.”

Juda fian taokeyak konap aropamp wounáp kar Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12

9 Jisaso koumteouráp aropan wounáp kar arakrá sér, “Arop ankárankao wain yopwar
yimpea pwarará maok, am mek térerá mani sámp mwarianap aropamp yaek pwarará,
mao námoku te akwapea ankwap némpouk tokwaeri ke fek yak.
10 Aea maok, am wain ki yápae nánko kánánkáp konap ke fek maok, am yopwar
mek térenap arop náráp por wain ki ankwapmwaek sánkanáponoria, náráp tére konap
arop sámp-kérép. Aenámpan maok, am mek térenap arop fárákapao man fukia yérépea
kwaporok sámp-kérép.
11 Tá yopwar naropwar warko tére arop ankwap maonapok sámp-kérép. Aenámpan
maok, man kor pwarápae sánkria fukia yérépe napo, yaenémpi arákarrá akwap.
12 Tá warko tére arop yininkan sámp-kérépánko, man kor taknámp fukia ek yérépe.
13 Aeapantá maok, warko am yopwar naropwaro kor, ae te mokop naeria maok,
‘Onomp poumou-táráp ankárank ono warákár tokwae namp man sámp-kérép nanko te,
fwap maomp kar wa te mokop mwanape?’
14 Aeriaka man sámp-kérépánko maok, akwapánko, am yopwaraok téreap aropao kor
am tárápan nkea námoku kok sérarrá, ‘Nko arop korop námp nkote waeman narop-
waromp weri mek yakria, nánkár wakmwaek náráp ankank waeman ponankor sámp
naerianámpon. Nomo koupour man sámpea faropea papria maok, nomoku má yopwar
má sámp mwanámpono.’
15 Aeria maok, am aropan sámpea kakaprá yár younkwek sirarrá maok, faropea pap.
Aenapo yumo nik nap te, am yopwar naropwar te am arop fárákapan te mokop
naenámpon?
16 Mao te koropea am yopwar taokeyakáprá térenap aropan te tirá wouria pwarará, am
wain yopwar te ankwap fi aropan sánk naenámpon.” Aerá séránko, am arop ponankor
am kar wawia maok, “Wi! Mao tak te mono.”
17 Aerapo maok, Jisaso yopwar naropwaromp tárápan far-pwarapan ninikia warko
am fárákapan tokore yakrá sérrá maok, “Kwaromp Buk fek yaknámp kar arakrá sér,
‘Mámá yumwi te térenap aropao kwataenoria sitenapan maok, oukoumwan te am fek
nap kárákáre yak naenámp yumwi kwapwe yak námpon.’ ✡
18 Arop ponankor am yumwi yumuntuk sikirip nap te, kour ták-ták-faokoria tank
naenámpon. Tá am yumwiao arop pourouk pika párákapea anámpria te, kour ponankor
sokwapá pap naerámpon.” ✡
19 Jisas arakrá séránko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre, tá pris tokwae
fákárerao kor Jisaso wounáp kar sérámp am wae wawia méria maok, námoku ninikrá,
máte waeman yinan sénámp karenoria fápárámprá man wae sámp mwaria. Aenapan
maok, warko maomp kar wanap aropan apápia pwararapono. ✡

Jisasén ‘Nomo fwap Sisarén takis sánk mwanámp ni mo nie?’rá turunkiap kar Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17

✡ **20:17:** Sng 118:22 ✡ **20:18:** Ais 8:14-15 ✡ **20:19:** Lu 19:47-48

20 Am arop fárákapao Jisas te mokop kunria yépékrá paokopap kwamp, arop ankwap
fárákapan, tukupea párákńamp paokoprá Jisas térenámp yurukupenkria tirá kérép. Ae-
napo am fárákap kwekárrá, Jisasomp kar wa mwar kar nap niamprá paokop. Am fárákap
Jisas te mokope kar séran wawia man kotia gavman tokwaeramp yaek pap napo, man
kot naenámpria poupwekáp kar sérar napon.
21 Am fárákapao Jisasén turunkrá, “Amo tisa yakrá téreriaka arop kar farákáp nap te
yae-párák kare nánko, yino wae wawia mér námpon. Amo te waeman ankárankamp
pourouráp ninik fek ponankor aropan ninik i konapono. Amo te Kwaromp ninik
námpaok koumteouráp aropan kare kar kar yénkrá farákáp konapono.
22 Amo tak napantá, yino amwan turunkriano: Amo te mokoprá ninik rap? Mosesomp
loao nomwan ‘Fwap King Sisarén takis sánk mwanámpono’rá sénámp ni mo nie?”
23 Aerapo, Jisas am fárákapamp poupwekáp ninik te wae mér námp kwamp maok, am
fárákapan sérrá,
24 “Ae te yumo onan mani náparamp sankoropea onan yénképenk. Am mani fek
yaknámp arop wunéri ntia e te wampono?” Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Am te
Sisarompono.”
25 Aerapo maok, Jisaso sérrá, “Sisarompao nánko te, yumo te Sisarén sánk. Tá Kwaromp
ankank te, yumo ankár Kwarén sánk kip.”
26 Jisaso am kar pwarokwaprá sérámp kar wawia ninik tokwaeria maok, apae maomp
kar te kwataenámpan arop nke nap fek man war-santukupea kot mwanámpanápe
wampwe kwaeria kar tákap mo, pwar.

Sumpwi arop feráмp mwanap Jisasén turunkiap kar
Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27

27 Sadyusi fákáreramp ninik te, arop wae sumpwianámp te warko fárámp naenámp
pourou mono. Aerá ninknap Sadyusi ankwap fárákap Jisasnámpok korop.
28 Aea maok, am fárákapao Jisasén sérrá, “Tisa, wokwaek kar Moses kumwiaka
nomwan sérrá, ‘Arop ankwapao yupu sámpeaka táráp sámp moiteaka sumpwi nánko te,
warko nánaerao am yupu sámpeanánko, tárápu tianánko te, am sumpwinámp naeramp
weri mek yakáp mwanapon.’ ✡
29 Ae te fákánek mwearoao naeraomékir yupu sámpea táráp sámp moi yakrá, sumpwi.
30 Tá warko maomp nánaerao sámpeaka sumpwi.
31 Táte yininkao kor warko am yupu sámp. Am fákánek mwearo te takrá tukupea
ponankor tárápu yak mo nánko, surumpwi tenapo,
32 am yupurao kor wakmwaek sumpwi.
33 Am fákánek mwearoao am yupu mao sámpá, mao sámpá-rá tukupea nap te,
nánkár wakmwaek sumpwianap arop feráмpeanap ke fek te, mao wamp yupu kare yak
naenámpon?”
34 Aerapo Jisaso am fárákapan sérrá, “Oukoumwan apárok yiki yakápnap ke fek te,
poumarop fwap yupu sámpá, yupurao kor fwap poumou nap mek tank naenámpon.
35 Aeno nánkár wakmwaek Kwaro fwap feráмpea kák naenámp pwinámp arop fárákap
te yámar mek yiki yakáp nap fek te, yupu sámp mono.
36 Am fákáre te Kwaro apár me mekamp feráмpea kák nánko, Kwaromp tárápu
yakáp napara, warko sumpwi mono. Ensel fákárerao yakáp napnámp taknámp yakáp
mwanapono.
37 Moseso kor, sumpwinap arop te warko feráмp mwanaprá nomwan farákápámpon.
Wokwaek kar yao yiki kánanke mek yaomwi yurunk tank námp fek, Kwaro Mosesén
sérrá, ‘Kwar Tokwae te Abraham, Aisak, Jekopomp Kwarono.’ ✡

✡ **20:28:** Lo 25:5 ✡ **20:37:** Kis 3:6

38 Tá taknámp, Kwar te apae sumpwinap aropamp Kwaranápe, yiki yakápnap arop
fárákapamp Kwarono. Pourou te sumpwi napao maok, Kwaro nke námp fek te ponankor
yiki yakáp napono."
39 Makrá séránko maok, lo kar yénkrá farákáp konap arop ankwap fárákapao wawiaka
sérrá, "Tisa! Amo sénap kar te kwapwe kare námpono."
40 Aeriaka pwarará maok, warko turunk mwarea kapao pwarápae nap kwamp apápria
pwararapono.

Jisaso Farisi fákáreran 'Krais te wanono'rá turunkimp kar
Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37

41 Aeapo maok, Jisaso Farisi fákáreran sérrá, "Ae te mokopiaka 'Krais te Devito yakámp
fi mekamp aropono'rá sénapono?
42 Devit námoku wokwaek kar Buk Song fek kumwiriaka sérrá,
'Tokwae Karao onomp Tokwae Karan sérrá,
"Amo te onomp yae-párák mwaek tankea napo,
43 nánkár wakmwaek amwan yorowar i konap aropan
waráp yae ankore mek párakop tenanko,
yakáp mwanapon." ' ✡
44 Devit námoku Kraisén 'Onomp Tokwae Kar'rá sénámpao maok, mao te mokopia warko
Devitomp ounáp yak námpono?"

Lo kar mérnap aropamp ninik
Matyu 23:1-12; Mak 12:38-40; Luk 11:43

45 Arop ponankor oukoumwan am fek yakrá Jisas sérámp kar wará yakápapo maok, tá
warko Jisaso námoku éréképá yárakimp arop fárákapan sérrá,
46 "Yumo te kar yénkrá farákáp konap arop fárákapan fwapnae karia mér kip: Am
fárákap te youén táman, arop námwan nkeanáponoria waempyam éri kare fek képéri
pwateaka paokopria, arop koupoukour nap mek tukup napo, námwan kápae kare
aropao warákárria me pakáráprá 'Gude'rá séranápon kar i konapono. Tá ankwap te, arop
námwan nkeanáponoria tukupea lotu nap mek mekok tankápria, ankwap te, fir kékérou
nap fek arop tokwaeramp wonae fikamp sia fek tukupea tankáp konapon.
47 Tá am fárákap kae koumteouan poupwekáprá maomp nap mekamp ankank po-
nankor ti konapono. Tá ankwap te, náráp am ninik oupoupourrá, arop námwan
nkeanáponoria yoporop kar éri fek Kwarén kar toropwaprá paokop i konapon. Ae
konapan maok, nánkár kotnap ke fek te am fárákap te yoporop touwe tokwae sámp
mwanapon."

21

Ankank moráp yupu Kwarén ofa sánkámp kar

1 Jisaso lotu nap tokwae mek yakrá énounkouprá yakria nke nánko maok, mani
tokwaeráp arop fárákapao náráp ofa mani lotu nap tokwae mekamp bokis mek épér.
2 Aenapo maok, Jisaso nke nánko, kae yupu ankwap mani mo námpao maok, mani
kánanke anánkamp támao mwaran sankoropea bokis mek sir.
3 Aenánko maok, Jisaso sérrá, "Ono yumwan kare sénampon: Mámá mani monámp kae
yupu mani tokwae kar sirarea arop ankwap fárákapao sinapan kwe-pwarámpon. ✡
4 Am kápae kare arop fárákap te mani kápae kare ankwapmwaek tank nánko,
ankwapmwaek mwar Kwarén sánk napono. Aeno mámá kae yupu te fir sámpá
fánaenámp te ankwap tank mo karenámpao maok, ankár ponankor sinámpon."

Pwar naenámp ke fek ankank korop naenámp kar
Matyu 10:17-22; 24:1-14; Mak 13:1-13

✡ **20:43:** Sng 110:1 ✡ **21:3:** 2 Ko 8:12

5 Arop ankwap fárákap lotu nap tokwae táman sérarrá: “Arop fárákapao kwapwe kare
yumwi, tá nkwakwe make ankank koumteouráp aropao Kwarén kwaporok nénk nap tia
am nap moporia pwate napon.” Aerapo maok, nopok Jisaso sérrá,
6 “Mámá ankank yumo oukoumwan nke nap te nánkárap ankwap ke fek te am nap
mekamp yumwi ankwap yumwi yumuntuk te tank mono. Am te ponankor aropao
momontokoria apárok sir mwanapon.” ✡
7 Aeránko maok, am arop fárákapao Jisasén turunkrá, “Tisa, mokope ke fek am ankank
korop naenámpon? Apae ankank manénkir korop nánko, yino táman méria, am ankank
korop naenámp ke te wae wonae fekáneria ninik mwanámpon?”
8 Jisaso sérrá, “Yumo fwapia mér kip. Takria yumwan kápae kare aropao poupwekáp
mwanape. Am te apae riteanápe ‘Námo te am arop támaono’rá séria, ‘Pwarnámp ke
oukoumwan wae wonae fik korop námpono’rá sénapo te, yumo táman wawia maomp
weaok mwaek tukup kwapon.
9 Tá nánkár wakmwaek yumo yorowarnap purunk, tá yorowar tokwaenap kar waria
te, yumo apáp tirinkria kour me woukouri kwapono. Am ankank te wae manmékir
korop námpao maok, pwar naenámp yae te oukoumwan tamak korop mono.”
10 Tá mao warko sérrá, “Arop ankwap firao ankwap fi aropan yorowar, tá ankwap
kingomp fákárerao ankwap kingomp fákáreran yorowar mwanapon.
11 Táte némp yérur tokwae korop. Tá kápae kare apárok yae-porokwe tokwae korop,
touwe tokwae korop naerámpon. Aeria yumo nke napo, yámar mek nkwakwe make
mwar pourouráp ankank koropánkria yumwan apáp tokwae sánk naeane.
12 Aeno manénkir te am ankank oukoumwan korop mo nánko, yumo Kwaromp firáp
yakáp napara, yumwan ti-fápákampria ti-yampourou mwanape. Yumwan lotu nap mek
kotia kalabus nap mek kák mwanape. Tá king ntia gavmanomp yi mek éréképá tukupea
kot mwanape.
13 Yumwan am tak nap te yumo fwap Kwaromp Kar farákáp mwanap mwae kup
támaono.
14 Aenámpara, yumo, am fárákapan nopok kar sér mwanámp nánap mwarrá niniki
kwapono.
15 Waeman fwap onoku yiráp táp mek kar papria yumwan yonkwae kour nénk
nanampon. Aenanko kápae kare arop yumwan yoporap te, ono yumwan sánknamp
karan ták-pwar mo, sámp-anámp mo mwanapon. ✡
16 Yiráp éntupwar naropwar, naeounáp, ankárank fi arop, nouroup fárákap, mao kuri
yumwan yopor aropamp yaek pap mwarea napon. Aenapo, ankwap fárákap yumo ou
mekamp tirá wour mwarea napon.
17 Am tak nap te, yumo Kwaromp firáp yakáp napara, arop ponankor yumwan
kokwarokria napon.
18 Táte yiráp me korokamp me pwae ankwap ankárankamp kwaporok moyak mono.
19 Aenámpara, yumo kárákáre fek fokopeyakápria, yumokuráp yiki yakápá yakáp
mwanap sámp mwanapono.”

Jisaso ‘Jerusalem kwatae pap mwanap’rá sénámp kar Matyu 24:16-21; Mak 13:14-19

20 Tá Jisas ankwap kar sérrá, “Aeno táte nánkár yumo nke napo, ami fákáre koropea
Jerusalem sámp-saokor napo te, yumo táman mér kip: Taun souroumpour mwanap ke te
wae wonae fik námpon. ✡
21 Am ke fek te arop fárákap apár Judia mek yakáp nap te ankár pirikimpea you mek
pok mwarea napon. Tá arop fárákap Jerusalem mek yakáp nap ankár am taun pwararea

✡ **21:6:** Lu 19:43-44 ✡ **21:15:** Lu 12:11-12 ✡ **21:20:** Lu 19:41-44

ankwapok pɨrɨkɨmpá tukup mwarea napon. Tá arop ankwap fárákap némp kánanke-táráp fekmwaek yakáp nap Jerusalem mek te tukup mo kareno.
22 Am ke te Kwaro sokoronap arop fárákapan nopok touwe kwatae sánknámp kenon. Aenámpara, am kar ponankor te Kwaromp buk fek yak námp kare kar korop naenámpon. ✡
23 Koumteou tárápu yakáp nap, tá wae yaek fákeyakáprá mom wunnap koumteou am ke fek te koupoutáráp nape! Am apár mek te touwe tokwae korop nánko, Kwaromp yonkwae pwarámp te waeman am mekamp koumteouráp aropan sámp naerámpon.
24 Ankwap fárákap bainat fek faoporrá épérrá, ankwap fárákap fápákamánkia ankwap-fi ankwap-fi mekmwaek ti-tukup mwarea napon. Takria ankwap fi arop fárákapao Jerusalem poukeyakáprá tukupea Kwaro 'Wae támaono'rá sénámp fek pwar mwanapon." ✡

'Wakmwaek Aropamp Táráp ék naenámp'rá sénámp kar
Matyu 24:29-36; Mak 13:24-33

25 Tá Jisas warko ankwap kar sérrá, "Pwarnámp yae korop naeria nánko, yámar, yunk, térmeamp pourouk nkwakwe make ankank koropánk nánko, solwara tokwae souroukoupriaka purunk tokwae nánko, apárokamp arop fi ponankor nkea yonkwae touwe foforia apáp tɨrɨnka wae mwanapono.
26 Am ankank apárok korop naerianánko, kápae kare koumteouráp arop nɨnɨkria apáp tɨrɨnkria yi mánmán mwanape. Am te apae riteanápe, yámar mekamp térmeráp ankank sámpá wuwi naerámpon. ✡
27 Am ankank koropea pwaránko, Aropamp Táráp koumwe meknámp kárákáre tokwae ntia wae tokwae méntér ék nánko, nke mwanapon. ✡
28 Am ankank fi yokorrá korop nánko, am ke fek táman yumo ankár fokopeyakrá narek tokoreyakáp mwanapon: Kwaro yumwan warko éréképea yámar mek pok naenámp ke te wae wonae fik korop námpon."

Yao fikan wounápnámp kar
Matyu 24:32-35

29 Tá warko am fárákapan wounáp kar arakrá sér, "Yumo yao fikráp ankwap yao aran nkenke.
30 Táte yumo nke napo, pwae páre nánko te, 'Oukoumwan te yámar kwapwe naenámpono'rá sér i konapon.
31 Táte taknámp, yumo nke napo, yámar mek am ankank koropánk nánko te, yumo wae mér mwanapono: Kwaromp firáp taokeyaknámp ke te wae wonae fik korop námpon.
32 Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp koumteouráp arop fárákap oukoumwan sumpwi mo, yakáp napo, am kápae kare ankank korop naenámpon.
33 Yámar me ntia apár te akwapea pwar naenámpon. Aeno onomp kar te akwapá moyak mono."

Jisaso éréképá yárak i konámp arop fárákapan 'mér kip'rá sénámp kar

34 "Aeno yumo fwapia mér kip. Yumo takria fɨr kápae ntia mánmán ént fépérrá mánmánrá paokop mwanape. Yumo takria pouroukamp ankankan saráp nɨnɨk tokwae mwanape. Take nɨnɨk támao yumwan oupoupouri fákeyak nánko te, am Arop Tokwae koropnámp yae te koupour kar koropria,
35 aopwerao kouan porokwap konámp niamp naenámpon. Am yae te kápae kare apárok yakápnap arop fi ponankoran korop naenámpon.
36 Ae naenámpara, yumo te ankár fwapia mér kare fek yakáp kip. Yumo ankár Kwarén kar toropwap saráp yakáp napo, yumwan kárákáre sánk naenámpon. Aeria maok,

✡ **21:22:** Dan 9:25-26 ✡ **21:24:** Ais 63:18-19; Dan 8:13; Ro 11:25 ✡ **21:26:** Ais 13:6-13; Jol 2:1-2; Yé 6:12-14 ✡ **21:27:** Mt 16:27

yumwan nkwakwe make touwe kwatae korop námpon kor, yumo fwap kwe-pwararea Aropamp Tárap yumwan yurukup naenámp fek yumo pwarápae mo, fwap fokopeyakáp mwanapon." Jisas aerá séri pwara námpon. ✡

37 Am yinink kumuri yak námp fek te, Jisas koumteouráp aropan lotu nap tokwae mek kar yénkrá farákáp ko, kumuruk Oliv Faonkwekamp némpouk akwapá amp i konámpono.
38 Aenánko kápae kare koumteouráp arop te koumounek kar maomp kar wa mwaria lotu nap tokwae mek korop konapono.

22

Judaso Jisasén outirimp kar

1 Yis Moráp Pan Fárrá Lotu i konap Pasova Yae wae wonae fik nánko, ✡
2 pris tokwae fákáre ntia lo kar yénkrá farákáp konap arop fárákap mao Jisasén farop mwaria napao maok, koumteouráp arop fárákapao nkeantánia apáprá kánánkámp mokopia farop mwanámpria mwae kup oupourounk.
3 Satano akwapea Judas, ankwap e Iskariot, maomp ninik mek noumpoukoup. Am Judas te Jisas éréképá yárak i konámp éntér-sámpramp arop fárákap ou mekamp. ✡
4 Mao akwapea, pris tokwae fákáre ntia lotu nap tokwae taokeyakáp konap soldia fákáre méntér tankrá, Jisasén am arop fárákapamp yaek sánk naenámpan sérarrá am naenámp mwae kup oupourounk.
5 Aenánko maok, am arop fárákapao warákárankia maok, 'Fwap amwan mani sánk mwanámp'rá sér.
6 Aenapo maok, Judas am fárákapamp kar wawia 'Fwapono'rá séria maok, mao, arop nke mo nap ke fek am fárákapamp yaek Jisas sámp-sánk nanampria mwae yororia yépék.

Pita ntia Jon Pasova fir nánapnep kar
Matyu 26:17-25; Mak 14:12-16

7 Yis Moráp Pan Fári konap Yae wae korop. Am yae fek te sipsip morok, am Pasova fár mwanámpria yénkép i konapon.
8 Aenámpantá Jisaso Pita ntia Jonén tirá kéréprá, "Yumo akwapea Pasova fir nánapia nepo, nomo fár mwanámpon."
9 Aeránko maok, am arop yaworao Jisasén turunkrá, "Amo nik nap te, yino maok nánap nenempon?"
10 Mao am arop yaworan sérrá, "Yumo wawenke! Yumo Jerusalem mek akwap nepo, arop ankwap sospen mek ént yinkipea férek papea * samprá akwap námp yumwan mwaeaok kikip naenámpon. Aenánko, yumo mao akwapnámp nap mek am mek maomp wakmwaek akwap kip.
11 Aeria yumo ankár am nap naropwarén sérrá, 'Amwan yinomp Tisa sérrá, "Námo náráp éréképá yárak i konamp arop fárákapént Pasova fir fánanamp nap aokore te maok yak námpon?" '
12 Aerá turunk nepo, mao yumwan narekamp aokore tokwae kákánarráp tankáp i konap fae ankank tankáp nápráp yénkép nánko, yumo am mek Pasova fir nánap kip."
13 Am arop yawor akwapea, waeman Jisaso séri námpaok taknámpia maok, wae Pasova fir nánapi pwar.

Jisaso éréképea yárak i konámp aropan pan ntia wain nénknámp kar
Matyu 26:26-30; Mak 14:17-26; 1 Korin 11:23-25

14 Am fár mwanap ke korop nánko, Jisas náráp éréképea yárak i konámp aposelént fár mwaria tankáp.

✡ **21:36:** Ro 13:10-14 ✡ **22:1:** Kis 12:21-27 ✡ **22:3:** Jo 13:2 * **22:10:** Mk 14:13 fekamp kar fi fek nkeae.

15 Aeria mao am fárákapan sérrá, “Ono nánkár wakmwaek te touwe tokwae sámp
nanampara, manmékɨr yumont mámá Yae Tokwae fek Pasova fɨr fánaeria warákár
tokwae nampono.
16 Ono yumwan sér rae: Ono te warko Pasova fɨr fár mono akwapea Kwaro náráp firáp
taokeyak naenámp ke fek am Pasova fánámp fi kare érik koropnámp ke fek fánanampon.”
17 Aeria maok, mao wainráp kap sámpea Kwarén kar fáparákia am fárákapan sérrá,
“Yumo má sámpea ou fápárákaprá fárenke.
18 Ono yumwan sénampon: Ono te oukoumwania nánkárap kor wain ént fár mono,
akwapea Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp ke korop námp fek fánanampon.”
19 Aeria maok, warko mao pan sámpea fákeyakrá Kwarén kar fáparákia pwarará, fop-
waria am fárákapan nénkria maok, sérrá, “Mámá te onomp pourounono. Ono yumwan
yaewour naenámpria nénk nampon. Kápae kare por yumo takria onan nɨnɨk kip.”
20 Pasova fɨr ponankor fépéria pwarapo, tá taknámp ankwap wainráp kapan kor takrá
sér, “Mámá wain te onokump yɨri fek kontrak wourékam papea pwar namp wounápono.
Aeriaka am yɨri te yiráp por kwarákárria yumwan yamokwap námpon. ✡
21 Aeno yumo nkenke: Am arop onan yopor aropamp yaek pap naerianámp te onont
mámá kákánar fek fárrá tank námpon. ✡
22 Aenámpan maok, Aropamp Táráp te fwap Kwaro nánapi tenámpaok akwap
naenámpon. Aeno man yopor aropamp yaek sánknámp aropao maok, mao te
koupouteane!” ✡
23 Mao aerá sénánko maok, am arop fárákap námoku kok turunkuprá, ‘Ae te wa mokop
tak kun?’rá sérar.

‘Wa mokop tokwae karono’rá sérarnap kar

24 Táte warko Jisaso éréképea yárak i konámp arop fárákap námoku ou mek táman kar
yorowarrá, ‘Wa mokop nomp tokwae kar yak naenámpon?’rá sérar.
25 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Mámá apárokamp king tokwae te kárákáre
tokwae napara, arop poukeyak nánko, arop fárákapao, mao te arop yaewour kwapwe
konámprá nɨnɨk mwanapria napon.
26 Aeno yumo te takrá nɨnɨki kwapono. Yumo ou mek arop tokwae kar yak naeri-
anámp te, ankár nánae karao wakmwaek yak konámp niamp kuno. Tá yumwan
taokeyaknámp arop te ankár yaewour naenámp tére arop niampi yak naenámpon. ✡
27 Ae te wa tokwae karono? Arop tankrá fɨr fánámp ni, nopok tére arop fɨr nánapi
sankoropá sánknámp arop nie? Am arop tankrá fɨr fánámp támao maok, tokwae karono.
Aeno ono yumo ou mek yak namp te, tére arop arákarea yumwan yaewour nampon. ✡ ✡
28 Ono wokwaek nkwakwe make touwe sámp nampon kor, yumo onan pwarará
pɨrɨkɨmpá tukup mono. Waeman onont yakápi napon.
29 Onomp Naropwaro maomp firáp poukwapá yak nanamp kárákáre sáp námpan, tá
taknámp ono am kárákáre yumwan nénk nampon.
30 Ono am Kwaromp firáp taokeyak namp mek te yumo fwap onomp kákánar fek fɨr
fépérrá ént fépér mwanapon. Yumo fwap kingomp sia fek tankápria éntér-sámpramp
Israel fi mekamp koumteouráp arop fárákapan yurukup mwanap arop fárákap yakáp
mwanapon.” ✡ ✡

Jisaso ‘Pita námwan younkwe sɨnaean’rá sénámp kar
Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38

31 Jisaso am kar séria pwarará, Pitan sérrá, “Saimon, Saimon, wawae! Kwaro takanori-
anánko, Satano, wa mokop Kwarént koumpeyak nánko, wa mokop Kwarén pwaran nke
nae ritea yumwan yampourou naeria waeane. ✡

✡ **22:20:** Jer 31:31-34 ✡ **22:21:** Sng 41:9; Jo 13:21-22 ✡ **22:22:** Ap 2:23 ✡ **22:26:** 1 Pi 5:1-5 ✡ **22:27:** Mt 20:25-28
✡ **22:27:** Jo 13:12-15 ✡ **22:30:** Mt 19:28 ✡ **22:30:** 2 Ti 2:12 ✡ **22:31:** Jop 1:6-12; 2:1-6; Amo 9:9; 2 Ko 2:11; 1 Pi 5:8

32 Aenámpan maok, ono wae amwan yaewourria Kwarén sénanko, amo onan mérap te
onan ankár pwarará akwap mono. Warko wakmwaek arákarrá ononampok koropria
waráp ankwapyaenápén kárákáre sánk nanapon." ✡
33 Aeránko, nopok Pita man sérrá, "Tokwae Kar, ono te waeman amwan fákapria
te, onan méntér fákap mwanapria nánap nampon. Tá ono waeman amont sumpwi
nanampria nánap nampon."
34 Aeránko nopok Jisaso Pitan sérrá, "Pita, ono amwan sénampon: Mámá kumuruk
oukoumwan mámá kakaruk fárámp mo námp fek, amo yinink por onan te 'Mér mo
nampono'rá sénae rapon."

Jisas náráp éréképá yárak i konámp arop fárákapan 'Mér kip'rá sénámp kar

35 Tá warko Jisaso am fárákapan sérrá, "Wokwaek ono yumwan tirá kérépanko tukupap
fek te paus mani, brasbel, su, aráte ti-tukup moiapon. Am ke fek te yumo ankank
ankwap moiap ni, fwap nie?" Aeránko maok, nopok am fárákapao sérrá, "Mono." ✡
36 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Oukoumwan te arop maomp paus mani
tank nánko te, sámp, brasbelan kor tak. Táte arop bainat mo námp kwamp te, náráp
waempyam aropan sánkria am fekamp mani sámpea bainat ankárank sámp kun.
37 Am te apae riteanápe, Kwaromp Buk fek profet kar arakrá sér, 'Kwatae ninikráp arop
ou mek tapokwapá kouroump napon.' Ono yumwan sénampon: Kwaromp Buk fekamp
onan sénámp profet kar waeman ankár korop naenámpon." ✡
38 Aeránko nopok am fárákapao sérrá, "Tokwae Kar, amo nkeae! Yino wae bainat
anánkaopwe tank námpon." Jisaso am fárákapan sérrá, "Aenánko te wae támaono."

Jisaso Oliv Faonkwek kar toropwapimp kar
Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42

39 Takia pwarará, Jisas Jerusalem taun pwarará Oliv Faonkwek wokwaek i
konámpnámp taknámp náráp éréképá yárak i konámp arop fárákap éréképea akwap.
40 Akwapea am fekria am fárákapan sérrá, "Yumwan Satano poupwekápantáno.
Kwarén sénapo, ankár yumwan yaewour naenámpon."
41 Aeria maok, mao am fárákapan am fek párakoprá panek tae morok 30 mita fek
akwapea kwaráp torokomprá Kwarén arakrá sér,
42 "Ayao, amo fwap tak naeria te amo onan touwe sáp mwanap má sámp-sinanapon.
Aenanapan maok, onomp ninikaoki kwapono. Mono. Amo ankár amokuráp
ninikaokampo."
43 Aerá sénánko maok, yámar mekamp ensel ankárankamp maonámpok koropea man
kárákáre sánk.
44 Jisaso am touwe sámp naenámp táman yonkwae sakáp tokwaeria kárákáre fek
Kwarén kar toropwap. Aenánko maok, maomp pouroukamp fápáre te yiri niampria
apárok firikip pikrink.
45 Mao Kwarén séria pwarará fokopeyakea maok, akwapea éréképá yárak i konámp
arop fárákapan nke nánko, am fárákap te ankank kwatae Jisasomp pourouk korop
naenámp táman yonkwae touwe tokwaeria kour porokwe nánko, pampi yakáp.
46 Aenapo, Jisaso am fárákapan sérrá, "Apaerá pamp rape? Yumo fárámpea Kwarén
sérenke. Takria Satanomp ninik koropea yumwan sámp nánko, kwatae ninik fek tukup
mwanape."

Judaso Jisasén yopor aropamp yaek papnámp kar
Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:2-11

47 Jisaso oukoumwan am kar takrá sérrá yak nánko, kápae kare arop ou wae korop.
Aenapo am arop Judas, mao te am éntér-sámpramp éréképá yárak i konámp ou mekampao

✡ **22:32:** Jo 17:9,11,15; 21:15-17 ✡ **22:35:** Lu 9:3 ✡ **22:37:** Ais 53:12; Lu 22:32-33

maok, mao mekia am fárákapan mwae yénképrá korop. Mao koropea Jisasomp wonae fikria man koupwiyakrá aop mukur naeria.
48 Aenánko maok, Jisaso man sérrá, “Judas, amo Aropamp Tárap kwekárrá koupwiyakrá aop mukuria yopor aropamp yaek sánk nae rape?”
49 Am éréképá yárak i konámp arop fárákap Jisasént yakápi napao, Jisasén sérrá, “Amo ninik nap te, yino má arop fárákapan bainat fek faoporrá épér mwanámp nie?”
50 Takria maok, arop ankárankamp am ou mekampao bainat ér-sámprá pris taokeyak konámp aropamp tére konámp aropan karámp-sirrampweria yae-párák mwaekamp woupwi kor mwar aop-sinánko pika párákap.
51 Aenánko, Jisaso nkea sérrá, “Amo nopok i konap ninik te ankár pwarae!” Aeria maok, Jisaso warko am aropamp woupwi kor sámprá kirimpá pwar nánko, warko wae kwapwe kare yak.
52 Aenánko, Jisaso pris tokwae fákáre ntia lotu nap tokwae taokeyakáp konap soldia fákáre ntia Juda fi taokeyakáp konap arop fárákap man sámp mwaria korop nap táman sérrá, “Yumo bainatráp yaopwae tia yorowarinámp aropan sámp mwaria korop konap niamp korop rape?
53 Kápae kare kumur ono yumont lotu nap tokwae mek yak namp fek te, yumo onan sámp moiapono. Aeno oukoumwan mámá ke fek yiráp kerao korop námpon. Oukoumwan mámá fae tákáre ke fek kirikipamp kárákárerao kwe-pwar námpon.” ✡

Pita ‘Jisasén mér mono’rá sénámp kar
Matyu 26:57-58,69-75; Mak 14:53-54,66-72; Jon 18:15-18,25-27

54 Aerá séri pwaránko, Jisasén wae sámpea tukup. Man waramp-santukupea pris taokeyak konámp aropamp nap yaknámp yár mek yaomwi yankia pwatea am fek tankáp napo, Pita te am fárákapamp wakmwaek kwarok-te kwarok-te akwapea panek tae morok yak.
55 Arop ankwap fárákapao pris taokeyak konámp aropamp nap yaknámp yár mek yaomwi yankia pwatea am fek tankáp napo, Pita akwapea méntér yaomwi fek tank.
56 Aenánko, pris taokeyak konámp aropamp tére konámp yupu Pitan énounkoupia am arop fárákapan sérrá, “Mámá aropao kor Jisasént yak námpono.”
57 Aeránko maok, nopok Pita sérrá, “Mono! Ono am arop te mér mo nampono.”
58 Aeritea tank tae morok nánko maok, tá warko arop ankwap ankárankampao man nkea sérrá, “Amo kuri amo maomp firáp arop támaono.” Aerámpan maok, Pita nopok sérrá, “Ono maomp firáp arop te mono.”
59 Tá wakmwaek ankárankamp ke akwap tenánko, arop ankwap am tankápnap arop fárákapan tékén sérrá, “Kare karono. Mámá aropao kor méntér yak námpon. Mao te Galili mekamp aropono.”
60 Aeránko maok, Pita nopok man sérrá, “Ono amo sénap kar am te mér mo nampon.” Aeránko maok, am ke fek táman kakaruk fárámp.
61 Aenánko maok, Jisaso kotrá yak námp feknámp mankrá sámp-arákarrá Pitan tokoreyak nánko, Pita warko wokwaek Jisas sérimp kar am ninik. Wokwaek mao sérrá, ‘Mámá kumuruk oukoumwan kakaruk fárámp mo nánko, amo yinink por sérrá, “Ono Jisas te mér mo nampono”rá sénanap’ rimp kar warko ninik. ✡
62 Aeria mao yár ménki porok oukur akwapea yár younkwek yakrá yonkwae touwe tokwaeria éma wae.

Rom mekamp soldia fákáre Jisasén wouroumprá amomoránkria porokwapnap kar
Matyu 26:57-58; Mak 14:55-64; Jon 18:12-14,19-24

63 Aenko maok, Jisasén sámpá tukupap, soldia fákáre † man wouroump séria man yae fek fukiapon.

✡ **22:53:** Lu 19:47-48 ✡ **22:61:** Lu 22:34 † **22:63:** ‘Rom mekamp soldia fákáre’rá sénámp te “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 kware 73 fek nkeampo.

64 Am fárákap te Jisasomp yimetápok waempyam woukoupea pwarará, porokwaprá man arakrá turunk, “Amoku méria profet kar fek sérae: Amwan te wa porokwapán?”
65 Ankár takrá tukuprá kápae kare ankwap wouroump kar sérariapon.

Jisasén Kaunsilo nke námp fek kotiap kar
Matyu 26:59-66

66 Tá warko wakmwaek yámar aok nánko, Juda fi taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fákáre koupoukour napo, arop ankwap fárákapao Jisasén warámpea am Kaunsil ‡ fákáreaonapok tukup napon. Aenapo maok, am Kaunsil fákáre Jisasén turunkrá,
67 “Amo yinan sérae: Amo te Krais ni mo nie?” Aerapo maok, nopok Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono yumwan sénanko te, yumo mér mo mwarea napon. ✡
68 Tá ono yumwan ankwap kar turunk nanko te, yumo onomp kar pwarokwaprá sér mono.
69 Táte oukoumwania nánkárap wakmwaek Aropamp Táráp Kárákáre Tokwaeráp Kwaromp yae-párák mwaek tank naenámpon.” ✡
70 Aeránko maok, am fárákap ponankor Jisasén sérrá, “Ae te tak napara, amoku támao amo Kwaromp Táráp nie?” Tá nopok mao am fárákapan sérrá, “Yumoku támao takrá sénapon.”
71 Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Nomo apaerá ankwapamp kar wa mwaria yépék mwanámpanáp? Waeman námokuráp táp meknámp mámá kar sénánko, nomo wa námpono.”

23

Jisasén Pailato nke námp fek santukupá kotiap kar

1 Aeria maok, ponankor ferámprá Pailatonámpok Jisas warámpá tukup.
2 Warámpá tukupea man kotria sérrá, “Yino nke nánko, mámá arop te Juda fi yino i konámp ninik sámpá yampourou námpono. Tá mao sérrá, ‘Ono támao ono Krais, ono Kingono’rá sér i konámpono. Tá yino Sisarén takis sánk mwarianánko te, mao taokor konámpono.” ✡
3 Aerapo maok, Pailato Jisasén turunkrá, “Amo te Juda fákáreramp king nie?” Aeránko, mao nopok Pailatomp kar pwarokwaprá sérrá, “Amoku támao amo takrá sér rape.”
4 Aeránko maok, Pailato pris tokwae ntia koumteouráp aropan sérrá, “Ono te mámá aropan am fek kot mwanap ankank te nke mo nampono.”
5 Aeránko, tá nopok am fárákapao kar kárákáre fek sérrá, “Mao mámá Judia apár mekmwaekamp arop fárákapan kar yénkrá farákáp nánko, arop ponankor Gavmanomp kar ták-sir mwanap ninik yak námpono. Mao am tak námp te apár Galili meknámpia koropea mapek námpon.”

Jisasén Heroto nkemp fek kotiap kar

6 Pailato am kar wawia am fárákapan turunkrá, “Mámá arop te Galili mekamp nie?”
7 Aeránko maok, sérrá, ‘Jisas te Heroto poukwapnámp apár mekampono’rá sérapo maok, Pailato Jisasén Herotonámpok sámp-kérép. Am ke fek te Heroto kor Jerusalem mek yak.
8 Aenánko maok, Heroto Jisasén nkea mao warákár tokwae. Wae manmékir Jisas térenámp kar wawia mao man nkeaka, Kwaromp kárákáre yénkép nánko, man nke nae karrá yakámpon. ✡
9 Aeria maok, Heroto man kápae kare ankank turunkupánko maok, Jisas te nopok maomp kar ankwap pwarokwaprá sér mo.

---

‡ **22:66:** ‘Kaunsil’: “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 55 fek nkeae. ✡ **22:67:** Jo 10:24-26 ✡ **22:69:** Ap 7:56 ✡ **23:2:** Lu 20:20-26 ✡ **23:8:** Lu 9:9

10 Pris tokwae fákáre ntia lo mérnap tisa fákáre koropea wonae fik yakáprá Jisasén tékén
sérarrá, kotiapono.
11 Tá Herot ntia maomp soldia fákáre, mao te kingonorá Jisasén wouroumprá
amomoránkiapono. Aea maok, Heroto séránko kingo yirɨmp konámp niamp waempyam
kwapwe kare sámpea maomp pourouk yirɨmpea Pailatonámpok arákarrá sámp-
kérépapono.
12 Wokwaek te Herot ntia Pailat te nonopok yoporipao maok, oukoumwan am ke fek
te nonopok nouroup nepono.

Pailato 'Jisasén soldia fákáreramp yaek sánkámp kar
Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 19:1-16

13 Tá Pailato warko pris tokwae fákáre ntia Kaunsil fákáre, tá arop ponankor wumwi
nánko, koropeaka koupoukour.
14 Aenapo, mao am fárákapan sérrá, "Yumo ononampok mámá arop warámpá koropea
sérrá, 'Mao aropamp nɨnɨk sámpá yampourou námp'rá sénapan maok, yumoku kareao
wa nap fek turunki nampono. Yumo wawenk: Ono mámá aropan am fek kotnap ankank
te nke mo kar nampon.
15 Heroto kor nke moria warko nomonámpok arákarrá sámp-kérép námpon. Nomo
mámá aropan sumpwi pap mwanámp fi te yak mo kare námpono.
16 Aenámpara, ono soldia fákáreran sénanko, ain tákáre tokoropramp paok fek táraporea
sámp-kérépanápono."
17 (Juda fi te arak i konapono: Kápae kare por mao lotu i konap Pasova Yae korop námp
fek te Pailato fákapá yaknámp arop aokorop-pwarará, amwar sámp-kérép nánko, akwap
konámpono.)
18 Táte koumteouráp arop fárákap ponankor tékén sérrá, "Am arop te sumpwi papria,
Barabasén yinonámpok sámp-kérépae."
19 (Am Barabas te taun mek Gavmanén yorowaria arop ankwapan sámp-
wouroumpeanánko, am fek man sámpea fákapá pap napon.)
20 Warko Pailato 'Jisasén aokorop-pwarará sámp-kérép nae'rá sénánko maok,
21 tá am fárákap tékén wumwi kar fek sérrá, "Yaopwae porokopramp fek pukupenke!
Yaopwae porokopramp fek pukupenke!"
22 Táte warko Pailato am fárákapan yinɨnkan sérrá, "Am te apae riteanono? Am arop te
apae ankanki námpono? Ono te mao am fek fwap sumpwi naenámp ankank te kánanke
nke mo nampono. Aenampara, ono sénanko, ain tákáre tokoropramp paok fek fukia
sámp-kérépanápono."
23 Aenánko maok, am fárákapao 'Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupenk' ria
tékén wumwi kar fek séra waeria, Pailatomp kar te ankár apárok sámp-anámp.
24 Aenapantá maok, Pailato wampweria am fárákapao sénapaokria 'Takenk'rá
sérimpono.
25 Koumteouráp arop fárákap am fákapá yaknámp arop, warko warámp mwarria
wumwi nap te Pailato am Gavmanén yorowaria arop ankwap porokwapea sumpwi
papámpan man sámp-kérép. Táte am koumteouráp arop fárákapamp karwaokria Jisasén
soldia fákáreramp yaek sánkámpono.

Rom mekamp soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek arápap kar
Matyu 27:32-44; Mak 15:31-32; Jon 19:17-24

26 Aenko, am Rom mekamp soldia fákáre wae Pailatomp nap pwarará Jisasén warámpá
tukup. Takria mwaeaok nke napo, arop Sairini mekamp Saimon Jerusalem mek akwap
naeria korop. Aenánko, man sámpea fákeyakáprá sérrá, 'Jisasén am fek pukup mwanap
yaopwae mao námoku samp námp mámá amo man yaewourrá sampae' ria fopwaok.
Aenapo, mao am yaopwae kakapea Jisasén éntér papea akwap.

27 Tak napo, kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukup napo, koumteou ankwap fárákap Jisasén yonkwae touwea waeria éménkrá tukup.
28 Aenapo maok, Jisaso sámp-arákarrá am koumteouran sérrá, “Jerusalem mekamp koumteou, yumo te onantá éménki kwapono. Yumokuráp pourou ntia yiráp tárápuantá éménk kipo.
29 Am te apae riteanápe, nánkár wakmwaek ankwap ke fek kápae kwatae korop naenámpono. Am ke fek koumteou mapo yakáp nap, tá táráp samp monap, tá táráp mom wurump monap, am fárákap fwap warákár mwanapon.
30 Am ke fek táman touwe tokwae kwatae kare korop nánko, koupour sumpwi mwarria am arop fárákapao péri wi tokwaeran sérrá, ‘Yumo yinan oupouroupá yakápenke!’ Tá faonkwe kánanke-tárápan sérrá, ‘Yumo koropea yinan nánánkárenke!’ ✡
31 Oukoumwan yao yiki yak námp niamp yae-párák kare aropan touwe kwatae sánk napanánko te, nánkár wakmwaek am fárákap támao yao yákáre niamp arop kwataerara, touwe kwatae tokwae yármare kar sámp mwanapono.”
32 Táte arop anánkaopwe kwatae ninik nepo, am yaworan kor Jisasént yaopwae porokopramp fek pukupia sumpwi pap mwaria éréképá tukup.
33 Wae tukupea apár faonkwe ‘Arop Me Kor Yaknámp Apár’rá séri konap fek tukupea, Jisasén yaopwae porokopramp fek paprá nil pukupá pwar. Aeria, tá am kwatae ninikinep arop yaworan kor takia Jisasomp wonae fik ankwapan yae-párák mwaek, ankwapan yae-mánkwan mwaekia pukupá pwar.
34 Tak napo maok, Jisaso náráp naropwarén sérrá, “Ayao! Amo am fárákapamp kwatae ninik tirá épérampo. Mao am taknap kwatae ninik te mér moria napono.” Táte soldia fákáre Jisaso yirimp konámp waempyam ankank ti mwaria satu pilaiapono. ✡
35 Aenapo, koumteouráp arop am fek yakáprá tokoreyakáp napo, Kaunsil fákáre Jisasén wouroumprá sérrá, “Mao te arop ankwap fárákapan yaewour i konámpono. Táte kare, Kraisao námp kwamp te, fwap mao námoku támao yaewourano.” ✡
36 Soldia fákárerao kor man wouroump kar séria top i konámp wain ént táp mek sánk mwaria, wonae fik korop.
37 Tá am fárákapao sérrá, “Táte kare amo Juda fákáreamp Kingao nap kwamp te, fwapono, amoku waráp pourou yaewourae.” ✡
38 Táte Jisas me kor páte yaknámp yarápae fek yaopwae kárakére fek kumwiria sérrá, “Mámá te Juda firamp Kingono.”
39 Táte am kwatae ninikinep arop yawor pukup tenap ankwap ankárankao Jisasén wouroumprá sérrá, “Amo te Krais nie? Amo takanánko te, amoku kare yaewourria, yinan mént yaewourae.”
40-41 Aeránko maok, táte ankwapao am kar wawia am aropan yoporrá sérrá, “Nomo touwe tokwae mao sámpnámp niamp take pourouráp sámp nempan maok, am te nomo kwatae niniki nemp fek sámp nempono. Aeno mámá arop te kwatae ninik moi námpan, kwaporok touwe kwatae sánk napono. Amo te man wouroumpria te, Kwarén apáp mák napono?”
42 Takria maok, mao Jisasén sérrá, “Jisas e, amo nánkár wakmwaek King yakria, waráp firáp arop taokeyaknap ke fek onan kor ninikampo.”
43 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono amwan kare kar sénampono: Amo te waeman oukoumwan táman onont kwapwe kare némp yámar mek yak nanapono.”

Jisas wae sumpwimp kar
Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30

44 Oukoumwan yámar kuk nánko, yámar néntéképria kirikip tokwaerao apár oupouroupea yakrá akwapea kumur mek yámar yinink ke fek. ✡

✡ **23:30:** Hos 10:8; Yé 6:16 ✡ **23:34:** Sng 22:18; Mt 5:44 ✡ **23:35:** Sng 22:7-8 ✡ **23:37:** Sng 69:21 ✡ **23:44:** Lu 18:31; Amo 8:9

45 Aenánko, lotu nap tokwae mek Aokore Yiki Kwapwe Kare ménki fek nánkáráp tenapo yak konámp waempyam tokwae am te kuk paerákarea anánk mwaek peari yak. ✡

46 Aenánko, Jisaso tékén Kwarén sérrá, “Ayao, amo onomp waemp taokeyakaeria waráp yaek sánk rae.” Aerá séria maok, mao wae sumpwi. ✡

47 Aenánko maok, soldia fákáreramp kepten am táman nkea Kwaromp e narek sampokrá sérrá, “Kare karono! Mámá arop máte yae-párák kare aropono!”

48 Táte kápae kare koumteouráp arop koropea tokoreyakáp napo, am ankank korop nánko nkea, apae mao yae-párák kare arop sumpwi papeanoria námokuráp éntér kor fek yae porokwapea ninik tokwaerá náráp nap mekmwaek turukump.

49 Tá Jisasomp nouroup ankwap fárákap ntia koumteou ankwap fárákap apár Galili meknámp fárámpea Jisasomp wakmwaek koropap, mao kor panek tae morok yakáprá, am kápae kare ankank Jisas sumpwi námp fek koropánk námp am nke napono.

Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar
Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42

50-51 Juda apár mekamp taun Arimatea mekamp arop, maomp e te Josep, mao te kwapwe kare yae-párák kareria, Kwaro náráp firáp éréképea taokeyak naenámp ke korop naenámpria yépékrá yak konámpon. Mao te Kaunsil fákáre mekamp Kaunsil ankwapao maok, manénkir Jisasén farop mwaria Kaunsil kar sérarap fek te, mao am arop fárákapamp ninik napént takenkrá ninik moimpon.

52 Am arop te Pailatonámpok akwapea, man ‘Jisasomp yákáre sámp nae’ ria sénánko Pailato ‘Takae’rá sér.

53 Aenánko maok, mao Jisasomp yákáre yaopwae porokopramp fekamp worokwapá sékia waempyam wupwi fek woukoupea sakwapea arop pap mwanámpria péri kor me wourékam wokwaek yoroia pwatariap mek am mek pap.

54 Am yae Fraide te Sabat yae fekamp ankank nánap i konap yae nánko, am Sabat ke wae wonae fik korop námpono.

55 Am apár Galili meknámp fárámpea Jisasént koropnap koumteou, mao kor Josepomp wakmwaek tukupea am péri kor me nkeria, mao Jisasomp yákáre mokopia papán nke mwaria tukupapono.

56 Nkea pwarará, wae námokuráp nap mek arária tukupea, Jisasomp yákáre forokwap mwanámpria nánákáre kwapwe konámp marasinráp, wel nánapia papá pwarará, loao sénámpnámp taknámp, Sabat yae fek anepériapono.

24

Jisas péri kor me meknámp warko fárámpámp kar

1 Sande fek koumounek kar am koumteou nánákáre i konámp wel ankank nánapi pátariap am tia péri kor me mek tukup.

2 Tukupea nke napo maok, péri worare tokwae arárákarrá koropea me fek nánkáráp tariap te am fek yak mono.

3 Aenánko, am koumteou te me mek yinkea nke napo maok, Jisas Tokwae Karamp yákáre te am mek tank mo.

4 Aenánko, am koumteou, máte mokopia Jisasomp yákáre tank mo námponoria ninik tokwae. Takria nke napo maok, arop anánkaopwe Jisasén papap fek wonae fik fokopeyak nepo, maomp pouroukamp waempyam te wae tákapa wae.

5 Aenánko, am koumteou te apáp tirinkia me kor woukourrá apárok tokoreyakáp. Aenapo maok, am ensel yaworao am fárákapan sérrá, “Yumo apaeritea sumpwi pátenap

✡ **23:45:** Kis 26:31-33; 36:35; Hi 9:2-3,6-8 ✡ **23:46:** Sng 31:5

meknámp fárámpea yiki yaknámp aropan oupourounk rape? Mao te mamek tank mono. Wae fárámp teane!
6 Yumo ankár wokwaek Galili mek yakámp fek yumwan sérimp kar táman warko ninik kipo.
7 Mao yumwan arakrá sérimpon: ‘Arop fárákapao Aropamp Tárápan kwatae ninikráp aropamp yaek sánkea napo, man yaopwae porokopramp fek pukupia sumpwi pap napo, apár me mek yininki yakeaka, warko fárámp naenámp’rá séri námpono.” ✡
8 Aerá sénepo maok, tá am koumteou fárákap wae Jisaso wokwaek sérimp kar am ninikria,
9 wae am péri kor me pwarará arári tukupea Jisaso éréképea yárak i konámp mom-sámpramp arop fárákap ntia arop ankwap fárákapan am kápae kare ankank nke nap táman farákáprá sériapono.
10 Am koumteou fárákap te Makdala mekamp Maria, tá Joana, tá Jemsomp éntupwar Maria mao yakáp napo, tá koumteou ankwap fárákapao kor méntér yakápria aposel fákáreran am kar farákápapono. ✡
11 Aeapan maok, am aposel fákáreramp ninik te, am koumteou te náráp yi fek nke mono, kwaporok amorikamp karan sénapan mpweria am fárákapamp kar wawia karenoria ninik moiapono.
12 Aenapo, Pita fárámprá fárakop akwapea péri kor me mek woukoupeyakrá nke nánko, Jisasén woukoupá papap waempyam mwar tank nánko nkea pwarará, warko námokuráp nap mek arákarrá akwapria, am te mokopi námponorá ninik tokwaerá akwap.

Arop anánkaopwerao Jisasén Emeus mek akwapnámp mwaeaok nkep kar Mak 16:12-13

13 Am makár táman Jisaso éréképá yárak i konámp ou mekamp arop anánkaopwe némp kánanke Emeus mek akwap neria akwap. Jerusalem pwarará Emeus mek tukup konap te 11 kilomitanono.
14 Am arop yawor akwaprá námoku támao am Jerusalem mek koropnámp ankank táman sérarrá,
15 námoku támao turunkrá akwap nepo maok, Jisas námoku kareao am arop yaworan kikipia énénki tapokwapea tukup.
16 Aenapo maok, am arop yawor te Jisasén te nke nepao maok, man wuri nke mono.
17 Aenepo maok, Jisaso am arop yaworan turunkrá, “Yumo te apae karan sérarrá akwap repe?” Aerá sénánko, am arop yawor te fokopeyakrá yonkwae touweria maok,
18 Kliopas maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kápae kare némpouk mwaekamp arop oukoumwan Jerusalem mek yakápria am ankank ponankor mérapono. Ae te amo ankárankampao am ke fek Jerusalem mek koropnámp ankank mér mori kwapono?”
19 Aerá séránko maok, Jisas am arop yaworan turunkrá, “Am te apae ankankono?” Aenánko nopok am arop yaworao man sérrá, “Mámá Nasaret mekamp Jisasénінap ankank mátane. Mao te profetao, Kwaro nke námp fek, tá arop fárákapao nke nap fek tére kárákáreria, kar kárákáre farákáp konámpono.
20 Nomp pris tokwae fákáre ntia Juda taokeyakáp konap arop fákárerao Gavmanomp yaek pap napo, Gavmano ‘Man yaopwae porokopramp fek pukupenk’rá sénapo, taki napono. ✡
21 Aenapan maok, wokwaek te yino arakrá méri námpono: Am arop te Israel firan warko yamokwap naeria námpon. Tá ankwap kar te ará: Am ankank koropnámp yae te wae yinink yae akwap tenámpono. ✡
22 Oukoumwan yinomp ou mekamp koumteou yinan korokopá pap napono. Am te ará: Mao koumounek kar tukupea péri kor me mek nke napo,

---

✡ **24:7:** Lu 9:22; 18:31-33 ✡ **24:10:** Lu 8:2-3; 23:49,55 ✡ **24:20:** Ap 13:27 ✡ **24:21:** Lu 1:68; 2:25; Ap 1:6

23 Jisasomp yákáre tank mo nánko, arári koropea sérrá, ‘Yino ensel nke nánko, mao
sérrá, “Jisas yiki yak námpono.” ’ ✡
24 Aenapo, arop ankwap fárákap yino ou mekamp tukupea péri kor me mek nke napo,
am koumteou séri nap ankár take pourouráp nke napono. Aenapan maok, mao karean
te nke moi napono.”
25 Táte Jisas am arop yaworan sérrá, “Yiráp ninik te épérépria profet fákáreramp kar
koupour kar mér mo nepono.
26 Am te arakrá sériapono: ‘Krais te ankár manénkir touwe sámpea, wakmwaek pokea
Kwarént wae tokwae kwapwe fek tank naenámp’ riapon.”
27 Aerá séria maok, Moseso kumwinámp kar feknámpia akwapea, profet fákárerao
kumwiap kar am arop yaworao wanep fek farákápria maok, Kwaromp Buk fek Jisas
námoku karean sénámp kar fi am ponankor farákápámpono. ✡
28 Takrá tukupea, am arop yaworao akwap nerianep némp wonae fikria, Jisas te wae
némp kámá-pwarará kánámpár akwap naeria námp niamp.
29 Aenámpantá maok, am arop yaworao Jisasén sérrá, “Wae yámar porokor nánko,
kirikip naereane! Amo yinont mapek yakae.” Aerepo maok, Jisaso wae am arop
yaworént nap mek akwap.
30 Tá wakmwaek tankáprá fáneria nepo, Jisas méntér tankria pan sámpea Kwarén
‘Aesio’rá séria pwarará, fékéria arop yaworan nénk.
31 Aenánko am arop yawor wae Jisasén wuri nkeria, mér nepo, Jisas kwaporok am fek
moyak nánko, am arop yawor te warko man nke mo. ✡
32 Aeria maok, námoku támao sérrá, “Wi! Nomo mwaeaok korop námp fek nomwan kar
farákápria, Kwaromp Buk fek yaknámp ninik fi kor farákáprá sénánko, am ke fek táman
nomp ninik mek párákap nánko, nomo korokopria nomp ninik érik farákára námpono.”
33 Am arop yawor takrá séri pwarará, am kumur mek táman fárámprá Jerusalem
mek arákarrá akwapea Jisas éréképea yárak i konámp mom-sámpramp arop ntia maomp
nouroup ankwap fárákap koupoukour tankáp napo, am mek akwap.
34 Aenepo maok, am fárákapao sérrá, “Wae kare kar Jisas Tokwae Kar te warko
fárámpeanánko, Saimono man wae nke námpono!”
35 Aerapo maok, tá am arop yaworao kar mao mwaeaok nkenep kar am farákáp. Aeria
maok, am arop yaworao sérrá, “Mao te pan fékéria yinan ti-sáp nánko, yino wae wuri nke
nempon.”

Jisaso éréképá yárak i konámp arop man nkeap kar
Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8

36 Oukoumwan táman am kar sérarrá tankáp napo, Jisas námoku kwaporok kuk
fokopeyak.
37 Aenánko maok, am arop fárákap nkerá paokoprá, waemp ritea kokorokoria apáp
tirink.
38 Aenapo maok, Jisaso am fárákapan yoporrá, “Yumo apaeritea kokorokoria ninik
tokwae rape?
39 Yumo onomp pu yae má nkenke. Ono kare támao nampono. Yumo onomp pourouk
sámpá nkenke. Waemp te ononampnámp maknámp émiráp kour yak mono.”
40 Aerá séri pwarará, am fárákapan náráp pu kor yae kor yénkánko,
41 am fárákap nkea warákárank napao maok, oukoumwan fwapia mér moria ninik
tokwae. Aenapo, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ae te fir tank mákáne?”
42 Aeránko éntékam tákáre yankapramp sánk napo,
43 mao sámpea am fárákapao nke nap fek fár.

✡ **24:23:** Lu 24:1-11 ✡ **24:27:** Ais 53:12; Sng 22:1,7-8,16-18; 69:21 ✡ **24:31:** Lu 24:16

44 Aeria am fárákapan sérrá, “Ono wokwaek oukoumwan yumont yakamp fek ono
yumwan wae sériamp támaono: ‘Kápae kare ankank wokwaek onan korop naenámpan
Moseso kumwimp lo, tá profet fákárerao kumwiap kar, tá Buk Song fek kumwiap kar
am te waeman ankár take pourouráp korop naenámp’rá sériampon.”
45 Aerá sériaka, am fárákapao Kwaromp Buk fek yaknámp kar ninik sámpanáponoria ✡
46 arakrá sér, “Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Krais te ankár touwe sámpea yinink
kumur fek warko ankár apár me meknámp fárámp naenámpon.
47-48 Aeanánko, maomp e fek arop fárákapao kápae kare arop firan kar farákáp napo,
arop fárákap kwatae ninik pwarará, Kwaronámpok korop napo, mao am fárákapamp
kwatae ninik tirá épér naenámpon. Onomp tére, onomp yárak ponankor yumo
yumokuráp yi fek nkea, yumokuráp woupwi fek wawi napara, yumo ankár Jerusalem
meknámpia, ankwap némpouk mwaek am kar ponankor farákáprá paokop kipo.
49 Yumo wawenke: Yumwan onomp Naropwaro ‘Yiki Kor Spirit sámp-kérép
nanamp’rá sérimp te, ono wae oukoumwan yumonapok sámp-kérép nanampono. Aeno
yumo ankár Jerusalem mek yakáprá yépék napo, am yámar mekamp kárákáre yiráp
pourouk ékia woukoup naenámpono.” ✡

Kwaro Jisasén warko warámpea yámar mek pokámp kar
Mak 16:19-20; Aposel 1:9-11

50 Jisaso am fárákapan takrá séri pwarará, éréképá akwapea, némp kánanke Betani
mekria maok, am fárákapao yakápnap mwaek yae nareki fákeyakrá am fárákapan ourour
nénk.
51 Am ourour nénkrá yak nánko, Kwaro Jisasén wae warámpea yámar mek pok nánko,
Jisas wae am fárákapan pwar.
52 Aenánko, am fárákap kwaráp torokomprá man lotu. Takia pwarará, wae
warákáránkia Jerusalem mek arári tukupapono. ✡
53 Tá kápae kare por lotu nap tokwae mek yakáprá, Kwaromp e sakapiapono.

✡ **24:45:** Lu 24:27 ✡ **24:49:** Jo 15:26; 16:7 ✡ **24:52:** Jo 14:28

Jono Kumwimp Kwapwe Kare Kar
Mekia Akwapnámp Kar

Jon te Jisaso éréképá yárakimp éntér-sámpramp arop ou mekamp ankwapono.

Jon námoku kumwinámp buk fek te námokuráp e érik sér mono, ‘Arop ankárankamp Jisaso man warákár karenámp arop’rá sénámpon. Mao kumwimp buk ankwap te, yinɨnkaopwe pas ntia Wakmwaek Korop naenámp Ankank Yénképnámp Kar kumwimpono.

Matyu, Mak, Luk, mámá fákáreraoménɨr buk kumwia napo, Jon te wakmwaek kumwimpon. Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 60 yopwar niamp arake fek, Jono kumwimp buk te mámá apár mekamp koumteouráp arop mér mwanapria nimpon. Jisaso térenámp ankank ponankor farákáp mono, ankwapmwaek saráp farákáp námpon. Jisas farákápnámp kápae kare karan farákáp námpon.

Kar yiki yak konámpao arop arákáranámp kar

1 Me koum sik kar, Kwaro ponankor ankank oukoumwan yoro momp fek, Kar yakámpono. Karao Kwarént yak, tá Kar námoku kare támao Kwarono. ✡
2 Me koum sik Kar te Kwarént yakámpono.
3 Am Kar fek táman ankank ponankor forokorimpon. Ankank ankwap ankwap mwae kup fek forokor mono. Ponankor ankank te am Kar támao nánko forokorimpon. ✡
4 Yiki yak am Kar mek yak námpon. Am yiki yak te koumteouráp aropamp nɨnɨk mek wae sankoropnámp yiki yakono. ✡
5 Am wae te kɨrɨkɨp mek wae puri akwap konámpara, kɨrɨkɨp te am waeran oupouroupea torokwari pap mono.
6 Kwaro arop ankárank sámp-kérépámp, am aropamp e te Jon. Mao te karan farákáprá koropámpon.
7 Mao te am waeramp kar táman farákáp nánko, koumteouráp arop ponankor maomp kar wawia méranáponoria farákápámpon.
8 Jon námoku te am wae támao mono. Mao te párák am waeramp karan farákáprá koropámpon.
9 Am wae te wae karerao maok, arop ponankoran wae sánk naeria oukoumwan te apárok ék námpon. ✡
10 Oukoumwan te am Kar apárok yak námpon. Kwaro am fek apár yoroimpan maok, apárokamp koumteouráp arop fárákap te man mér mo napon. ✡
11 Námokuráp apár fi mek ék námpan maok, mao námokuráp arop fi te man wuri nke mo napon.
12 Aeno ankwap koumteouráp arop fárákap man warámp nap te, am fárákap man wae méria napon. Am taknap fákáreran te Kwaro kárákáre nénk nánko, am fárákap te fwap Kwaromp tárápu yakáp mwanapon. ✡
13 Am arop Kwaromp tárápu yakáp nap te, naropwar ntia éntupwaromp yɨri fekamp mo, tá aropamp pourou fek mwaekamp mo, tá aropamp nɨnɨk fekamp mono. Kwaro námoku yoroianánko, maomp tárápu yakáp napon. ✡
14 Aeria maok, Karao arop arákarea maok, yino ou mek yak námpon. Aenánko, yino maomp wae ntia kárákáre tokwae te wae nke námpon. Am wae tokwae am Táráp ankárankampamp Kwaro sámp-kérép nánko ék námp, maompono. Aeria maok, aropomp ntia kare kar nɨnɨk te maomp nɨnɨk mek saráp top-pwarámpeyak námpon. ✡

✡ **1:1:** 1 Jo 1:1-2; Yé 19:13 ✡ **1:3:** Kl 1:16-17; Hi 1:2 ✡ **1:4:** Jo 5:26 ✡ **1:9:** Jo 8:12 ✡ **1:10:** Jo 17:25 ✡ **1:12:** Ga 3:26; Kl 2:6 ✡ **1:13:** Jo 3:3-6; 1 Pi 1:23 ✡ **1:14:** Lu 9:32,35; Fl 2:7; Hi 2:14

15 Jono koumteouráp aropan wumwiria arakrá sér, “Mámá arop te ono yumwan wokwaek sériamp arop támaono. Ono yumwan sérrá: Arop onomp wakmwaek korop námp te, onomp Tokwae Karono. Am te apae riteanápe, ono oukoumwan korop mo nanko, mao te wokwaek kar yakámpon.”
16 Aropomp te am aropan top-pwarámpeyak nánko, am aropomp fek tapek nomwan ponankor kwapwe karerá kák konámpono. ✡
17 Tá kare, Kwaro nompor lo Mosesomp yaek sánkámpon. Aeno Jisas Kraisomp yaekamp te nomo aropomp ntia kare kar ninikan sámp námpon.
18 Arop ankwap Kwarén te nke mo kareno. Am Kwaromp Táráp ankárank mao námoku saráp Naropwaromp wonae fik kar yakeakámpao am ankárank támao nomwan Kwar yénkép námpon. ✡

Ént mek nér i konámp Jono farákápámp kar
Matyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18

19 Juda poukeyak konap fákárerao pris fákáre ntiaka Livai fákáre Jerusalem meknámp tirá kérép napo, koropea Jonén turunk, “Amo kare te wa nape?”
20 Aerapo maok, Jon te mek wouroump mono, érik arakrá sér, “Ono te Krais támao mono.”
21 Aeránko maok man turunkrá, “Ae te amo Elaija nie?” Tá mao sérrá, “Mono.” “Ae te amo yino yépékrá yakápnámp profet nie?” Tá nopok mao sérrá, “Mono.” ✡
22 Aeránko maok, am fárákapao man warko turunkrá, “Amo te wa kareao nape? Yino te yinan sámp-kérépnap arop fárákapan amo nopok sénap kar tukupea sér mwanámpono. Amoku kare te apaerá sér rape?”
23 Aerapo maok, Jono sérrá, “Ono te am arop profet Aisaia sérrá, ‘Arop kar ankárankamp arop yak mo apár meknámp wumwiria sérrá, “Tokwae Karao korop naenámp mwae kup fwapokwapenk”rá sénaenámp’ rimp arop támaono.” ✡
24 Am arop fárákap Farisi fákáreao tirá kérépapo koropap támao Jonén warko turunkrá,
25 “Amo te Krais mo, amo te Ilaija mo, amo te am profet mo nap kwamp te, apaerá mámá koumteouráp aropan ént mek nérrá kák napon?”
26-27 Jono nopok am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono te arop fárákapan ént fek nérrá kák konampon. Aeno yumo ou mek yaknámp arop ankwap ankárank yumo te man mér mo napon. Am arop te onomp wakmwaek korop námpon. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp pukamp su fekamp paok aokorop * nanamp pwi mo nampono.” ✡
28 Jono am kar sérimp te, ént Jordan mek nkwamwaek fimwaekamp némp Betani mek yakrá am kar sérria koumteouráp aropan ént mek nérrá kákámpono.

‘Jisas te Kwaromp Sipsip Morok’rá sénámp kar

29 Ankwap kumuruk, Jono nke nánko, Jisas maonámpok koropánko maok, “Nkenke! Nkote Kwaromp Sipsip Morokono. Mao te apárokamp koumteouráp arop ponankoramp kwatae ninik tirá épér naenámpon. ✡
30 Am arop te ono wokwaek sérrá, ‘Arop onomp wakmwaek korop námp te, onomp Tokwae Karono’rá sériamp támaono. Am te apae riteanápe, mao te ono oukoumwan korop mo nanko, mao te manénkir me koum sik yakámpon.
31 Onoku karerao kor, mao te wanonorá mér moiampan maok, párák koropea Israel fi mekamp koumteouráp aropan am arop mér mwanapria ént mek nérrá kák nampon.”
32 Aeritea maok, Jon Jisasén nke námpan sérrá, “Ono wae Yiki Kor Spiritao yámar meknámp ant yuri niampao ékiaka maomp pourouk narek tank nánko nke nampon.

✡ **1:16:** Ef 3:19 ✡ **1:18:** Mt 11:27; Jo 6:46 ✡ **1:21:** Lo 18:15-18; Ap 3:22 ✡ **1:23:** Ais 40:3 * **1:26-27:** Matyu 3:11 fekamp kar fi fek nkeae. ✡ **1:26-27:** Jo 1:33 ✡ **1:29:** Ais 53:6-7; 1 Pi 1:18-19

33 Ono kareao kor manénkir te man mér moi nampan maok, Kwaro onan manénkir sámp-kérép nánko, koropea am koumteouráp aropan ént mek nérrá kák nampono. Wok-waek mao onan arakrá sér, ‘Amo nke napo, Yiki Kor Spirit ékiaka arop ankárankampamp pourouk tank námp te, am arop támao koumteouráp arop fákáreran Yiki Kor Spirit fek nérrá kák naenámpon.’ ✡
34 Aenánko onoku wae nke nampan arakrá farákáp nampon: Mao te Kwaromp Tárápono.”

Jisaso mént paokop mwanap arop yiawor éréképámp kar

35 Jono wakmwaek ankwap yae fek am ént mek nér i konap fek mao éréképá yárak i konámp arop anánkaopwerént yak.
36 Aeria mao nke nánko maok, Jisaso am fek koropá párákaprá akwap. Aenánko maok, Jono sérrá, “Nkenke! Nkote Kwaromp Sipsip Morokono!” ✡
37 Aeránko maok, am anánkaopwerao am kar wawia maok, Jisasomp wakmwaek akwapepon.
38 Jisas arákarrá nke nánko maok, am arop yawor maomp wakmwaek akwapepo maok, Jisaso am arop yaworan arakrá turunk, “Yumo te apae ankankan oupourounk repe?” Tá am arop yaworao man sérrá, “Rabai, amo mae nap mek yak napono?” (Am ‘Rabai’ e fi te ‘Tis’ nono.)
39 Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo koropá nkenke.” Am ke te oukoumwan yiawor ke námpantá nimpon. Aeránko maok, am arop yawor akwapea mao yaknámp nap nkeaka maok, mént yakrá akwapea kumuran.
40 Am arop yawor Jonomp kar wawia, Jisasomp wakmwaek akwapep ankwap te Saimon Pitamp nánae Andru.
41 Mao akwapea náráp naenáp Saimonén oupourounkia sérrá, “Yino te wae Mesaian nke námpono.” (Am ‘Mesaia’rá sénap ankwap e te ‘Krais’ ono.) †
42 Andru man warámpea akwapea Jisasnámpok nánko maok, Jisaso man nkeaka sérrá, “Amo te Saimon, Jonomp tárápono. Nánkár wakmwaek waráp e te ‘Sifas’ ri pap mwanapono.” (Am takrá sénap te Grik kar fek te ‘Pit’ nono. Am ‘Pita’rá sénap fi te ‘Yumwi’rá sénapon.) ✡

Jisaso Filip ntiaka Natanielén wumwiria éréképámp kar

43 Wakmwaek ankwap kumuruk Jisas Galili mek akwap naeriaka Filiponámpok akwapea nkeaka sérrá maok, “Amo onomp wakmwaek koropae!”
44 Filip te Betsaida mekampono. Am taun te Andru ntia Pitamp taun nono.
45 Filipo akwapea Natanielén oupourounkia maok, man sérrá, “Am arop te wokwaek kar Moseso kumwimp lo, tá profetao kor am kar man kumwimp te, am arop te yino wae nke námpono. Mao te Josepomp táráp, Nasaret mekamp Jisasono.” Aeránko maok, Natanielo man sérrá, “Ae te kwapwe kare ankank fwap Nasaret meknámp korop námp nie?” ✡
46 Aeránko maok, Filipo man sérrá, “Amo koropea nkeae.” ✡
47 Natanielo Jisasnámpok korop nánko maok, Jisas man nkeaka arakrá sér, “Yumo nkenke! Mámá arop mámáte Israel mekamp arop karenono. Mao te kwekár kar, tá kwekár ninik kánanke yak mo kareno.”
48 Tá Natanielo Jisasén arakrá turunk, “Amo mokopiaka onan mér napon?” Makránko Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Manénkir Filip amwan oukoumwan wumwi mo nánko, amo yao fik ‡ pékri fek tankapo, ono am ke fek táman amwan nke nampon.”

✡ **1:33:** Mt 3:16 ✡ **1:36:** Jo 1:29 † **1:41:** ‘Mesaia’ te Hibru kar fekamp e, tá ‘Krais’ te Grik kar fekamp enono. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae. ✡ **1:42:** Mt 16:18 ✡ **1:45:** Lo 18:18; Ais 7:14 ✡ **1:46:** Jo 7:41-52 ‡ **1:48:** ‘Yao fik’rá sénámp te, kwantae ki niamp tank konámpon.

49 Aeránko maok, Natanielo maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tisa, amo te
Kwaromp Tárap, Israelomp Kingono!” ✡
50 Aeránko Jisaso sérrá, “Ono amwan sénamp te amwan ono yao fik pékri fek nke namp
fi kor fek táman amo mér napon? Am te kánankenono. Amo nánkár wakmwaek máman
kámákár akwapnámp ankank tokwae nke nanapon.”
51 Mak ritea maok, warko man sérrá, “Ono waeman kare kar yumwan sér rae: Nánkár
wakmwaek te yumo nke napo, yámar me kɨkɨr akwap nánko maok, Kwaromp ensel
fákárerao Arop Tárápamp pourou mwaek éká poká napo, nke mwarea napon.” ✡

2

Jisaso ént karan wain arákarea papámp kar

1 Jisaso Filip ntia Natanielén éréképámp yae anánki yak nánko, arop ankárank distrik
Galili mekamp taun Kana mek yupu sámp naerianánko maok, toupour. Tá Jisasomp
éntupwar am yupu sámp naerianámp toupour fek am mek yakánko maok,
2 am fárákapao Jisasén kor wumwiria maok, mao éréképá yárak i konámp arop
fárákapan kor ‘Koropenk’rá sér.
3 Am toupour fek fánap wain ént pwaránko maok, Jisasomp éntupwaro man sérrá,
“Mámá arop fárákap te wain ént mo nape.”
4 Jisaso man sérrá, “Ayae, amo apaeritea onan turunk rape? Ono nanamp yae te
oukoumwan sɨkono.” ✡
5 Aeránko maok, éntupwaro tére konap aropan sérrá, “Mao yumwan apae kar sénánko
te, yumo ankár mao sénámpaok kipo.”
6 Am nap mek te Juda firao námoku i konap nɨnɨkaok yae yárár i konap éntráp kwar
fekamp sospen éri tokwae tokwampok tankáp. Am sospen ankákárank mek te 100 lita
ént fwap tank naenámpon.
7 Jisaso am tére konap aropan sérrá, “Sospen mek ént kokorarenke.” Aeránko maok,
am fárákapao am mek kokorarea top-pwarámprá kák.
8 Tá mao am fárákapan sérrá, ‘Fɨr poukwapnámp aropaonámpok santukupenk’ránko,
santukupap.
9 Fɨr poukwapnámp aropao am ént fári nki nánko maok, wae wain kare nánko maok,
mao te am maokamp sámp naprá mér mo. (Aeno am térenap aropao saráp ént yɨnkɨp
nap te wae mér.) Aeapo maok, táte fɨr poukwapnámp aropao am yupu sámpámp aropan
wumwiria maok,
10 man arakrá sér, “Arop ponankor wain kwapwe kareanénkɨr nénk napo, fépéria napo
maok, wakmwaek am fárákap kápae kare fépéria pwarnap ke fek maok, táte warko wain
kwatae taenámp wakmwaek nénk konapon! Ae konapan maok, amo kwapwe kare wain
te pátea oukoumwan táman sankorop napon.”
11 Am kárákáre te Jisaso manénkɨr arop fárákapao nke nap fek Kwaromp kárákáre te
aránorá yénképnámp ankankono. Am yoroimp te Galili apár mekamp taun Kana mek
yoroimpon. Aeria maok, am fek táman mént paokopap arop fákáre man mériapon. ✡
12 Takia pwarará maok, Jisaso náráp éntupwar warámp, tá náráp nánaeounáp tárápu
érékép, tá náráp éréképea yárak i konámp arop fákáre érékép, makia pɨkia taun
Kaperneam mek ankwap yinɨnk yae yakápiap.

Jisaso lotu nap tokwae mek bisnis térenap aropan yéréperá kérépámp kar
Matyu 21:12-17; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46

13 Juda firamp Pasova yae wae fae nánko maok, Jisaso Jerusalem mek pokea maok, ✡

✡ **1:49:** Mt 14:33; 16:16; Jo 12:13 ✡ **1:51:** Stt 28:12 ✡ **2:4:** Jo 7:30 ✡ **2:11:** Jo 1:14; 4:54; 11:4 ✡ **2:13:** Kis 12:1-27

14 Lotu nap tokwae yár mek nke nánko maok, arop bulmakau, sipsip, ant, arapek
bisnis térerá yakáp. Tá mao nke nánko, arop ankwap fárákap ankwap firamp mani tia
lotu nap tokwaeramp mani nonopokrá yakáp.
15 Jisaso paok sámpea mwepia am fek arop fárákapént maomp sipsip, bulmakau méntér
yéréperá kérép nánko, am lotu nap pwarará pɨrɨkɨmprá tukup. Tá arop nonopoknap
mani wakárarria kákánar méntér wakár-sɨr.
16 Aeria maok, arop ant nénk napan kor sérrá, "Yumo yiráp ant tia tukupenke! Yumo
te onomp naropwaromp nap te mákiaka stua niamp arákarrá pap nape!"
17 Mao éréképá yárak i konámp arop fákárerao Jisaso taknámp nkea kar ankwap Buk
fek yaknámp am nɨnɨk. Am kar te arakrá sénámpon: "Ono waráp napan warákár tokwae
nampara, am nap fwapi yakanoria tére kárákáre nampon." ✡
18 Juda taokeyakáp konap fárákap am Jisasonámp nɨnɨk nkea maok, man arakrá
turunk, "Ae te amwan takaeria sánknámp kárákáre yinan yénkép naeria te, apae kárákáre
yoro nanapon?"
19 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Yumo mámá lotu
nap tokwae párámpea napo, ono warko yinɨnk yae fek saráp ti nanampono." ✡
20 Aeránko maok, am fárákapao sérrá, "Apae! Am lotu nap tokwae te 46 yopwar fek ti
nap te, amo fwap yinɨnk yae fek saráp ti nanap nie?"
21 Aeno am lotu nap tokwae Jisaso sénámp te námokuráp pourouan sérimpon.
22 Am tak rimp te nánkár wakmwaek Kwaro man apár me mekamp yinɨnki
yakeanánko, fárámpá papámp fek maok, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao am
sérimp kar nɨnɨkiapon. Tá Kwaromp Buk fek yaknámp kar ntia Jisaso sérimp karan kor
mér napon. Aea maok, Jisas sérimp kar, tá Kwaro sérimp kumwian kor mériapon. ✡

Jisas arop ponankoramp nɨnɨk méri yaknámp kar

23 Jisaso Jerusalem mek Pasova yae fek yakánko maok, kápae kare koumteouráp arop
koropea mao nkwakwe make kárákáre yoro nánko nke. Aeria maok, am fárákap wae
mao te Kraisonorá mér.
24 Aeapao maok, Jisas te am fárákapan, wae kare naponorá nɨnɨk mono.
25 Am te apae riteanápe, mao te ponankor aropamp nɨnɨk mek te wae méri yak námpon.
Mao te apae nɨnɨk fae tákáre nánko, arop ankwapao man nɨnɨk sánk mwanapanápe,
mono. Mao námoku waeman aropamp nɨnɨk mér kare yak námpon.

3

Jisas ntia Nikodemus kar sérep kar

1 Arop ankárank maomp e te Nikodemus mao te Farisi fákáre mekampao, Juda fi
taokeyak konámp arop. ✡
2 Am aropao Jisasnámpok kumuruk koropea maok, man sérrá, "Rabai, yino te wae
mérono: Kwaro amwan te tisa niamp sámp-kérép námpono. Táte Kwaro arop ankwap
méntér yak mo nánko te, am arop mokopia mámá amo yoro i konap kárákáre má yoro
naenámpanáp mono."
3 Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Ono amwan kare kar
sénampon: Arop warko wourékam yoro mo námp te, Kwaro náráp firáp taokeyak námp
mek te nke naenámp pourou mono." ✡
4 Aeránko maok, Nikodemuso man sérrá, "Ae te arop wae méri yak námp te mokopiaka
warko wourékam yoro naenámpon? Ae te fwap warko éntupwaromp yare mek youm-
peanánko, éntupwaro warko fárákap naenámp nie? Tak naenámp pourou mono."

✡ **2:17:** Sng 69:9 ✡ **2:19:** Mt 26:61 ✡ **2:22:** Lu 24:6-8; Jo 12:16 ✡ **3:1:** Jo 7:50-51; 19:39 ✡ **3:3:** 1 Pi 1:23

5 Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono wae amwan kare kar sér
rae: Arop ént fek, tá Yiki Kor Spirit fek wourékam yoro mo námp te, Kwaro náráp firáp
taokeyak námp mek te yoump naenámp pourou mono. ✡
6 Ankank pourourao sámp námp oupourounki pap námp te pourouampono. Táte
ankank Yiki Kor Spiritao yoroi námp te, am te Spiritampono. ✡
7 Ono amwan sénamp kar táman korokop kwapono. Yumo ankár warko wourékam
yoro kipo.
8 Ouwi te námoku akwap naerianámpaok akwap konámpon. Amo te párák mɨnkan wa
napan maok, am te maoknámp koropea, maok akwaprianrá mér mono. Tá Yiki Kor
Spiritao arop wourékam yoro i konámp te takeno.”
9 Aeránko maok, Nikodemuso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Am ankank amo
sénap te mokopia korop naenámpon?”
10 Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo Israel firamp tisa
te, mokopia am ankank épérép rape?
11 Ono waeman amwan kare kar sér rae: Yino sénámp te yino wae mérnámp ankankan
sénámpon. Tá yino nkenámp ankank te yino wae farákáp námpon. Aeno yumo yino
farákápnámp kar te younkwek sɨr konapon.
12 Ono manénkɨr yumwan apárokamp ankank sénanko, yumo mér mo napon. Táte
taknámp ono yumwan yámar mekamp ankankan sénanko te, yumo mokopia mér
mwanapon?
13 Arop ankwap yámar mek pok moi námpon. Aropamp Táráp yámar me pwararea
apárok ékámp te, mao ankárankampao mwar pok naenámpon.
14 Wokwaek kar Moseso apár mwar mek bras fek tákam wunéri yoroia narek yaopwae
fek arápámp niamp, Aropamp Tárápan kor arop fárákapao narek aráp mwanapon. ✡
15 Aenapo maok, arop ponankor man nkea mér nap te, yae-párák kare yakápria, yiki
yak kwapwe sámpea yaká yakáp mwanapon.
16 Kwar te Táráp ankárankamp kare mwar yak námpon. Aenámpan maok, Kwaro
ponankor koumteouráp aropan yonkwae touwe tokwae námp kwamp maok, am Táráp
ankárankamp am arop fákáreran sánk námpon. Mao taki námp te, ponankor koumteouráp
arop man méria, am fárákap yaomwi mek pɨk mono, ankár yiki yak kwapwe sámpea
yakápi yakáp mwanapria ninámpon. ✡
17 Kwaro Táráp mámá apár mek sámp-kérép námp te, mámá apár mekamp aropao
i konap apárokamp koumteouráp aropamp nɨnɨk yurukup naenámpria te mono. Mao
sámp-kérép nánko ék námp te, am fárákapan warko érékép naenámpria ninámpon. ✡
18 Arop am Kwaromp Tárápan mér námp te, mao kot mo, fwapono. Aeno arop man
mér moianámp te, waeman kot naenámp arop yak námpon. Am te apae riteanápe, mao
am Kwaromp Táráp ankárankamp táman mér moianámpara námpon. ✡
19 Am kot mwanap fi te aránono: Wae kwapwe te waeman apárok ék námpan maok,
arop fárákap te kɨrɨkɨpan warákárria am waeran warákár mo i konapon. Am te apae
riteanápe, am fárákap te kwatae nɨnɨk i konap aropara napon. ✡
20 Arop ponankor kwatae nɨnɨk i konap te, am fárákap te waeran yopor napon. Maomp
nɨnɨk érik farákár te monoria napara, wae fek korop mo i konapon.
21 Aeno arop kare kar nɨnɨk fek tére konámp arop te, mao fwap wae fek korop nánko,
arop fárákap maomp tére nkea mériaka sérrá, ‘Maomp tére te Kwaromp kárákáre fek tére
námpono’rá sér i konapon.”

Jono ‘Jisas te wanono’rá érik sérimp kar

✡ **3:5:** Ta 3:5 ✡ **3:6:** Jo 1:13 ✡ **3:14:** Nam 21:9; Jo 12:32 ✡ **3:16:** Ro 5:8; 1 Jo 4:9-10 ✡ **3:17:** Lu 19:10; Jo 12:47
✡ **3:18:** Jo 3:36 ✡ **3:19:** Jo 1:5

22 Takia pwarará wakmwaek Jisas ntia mao éréképá yárak i konámp arop fárákap
Jerusalem pwarará, apár Judia mekmwaek tukup. Tukupea maok, am mek am
fákárerént yakria maok, am mekamp koumteouráp aropan ént mek énérrá kákámp.
23 Jono kor koumteouráp aropan ént Ainon mek Salem wonae fik yak nánko maok, am
fek te kápae kare ént yak nánko maok, koumteouráp arop koropapo, am fákáreran ént
mek nérrá kákámpon.
24 Heroto Jonén oukoumwan kalabusia pap mo námp fekimpon. ✡
25 Aenko maok, Jono éréképá yárak i konámp arop fárákap, tá Juda mekamp arop
ankárank makia Juda firao Kwaro nke námp fek yiki kukur mwaria yaeráp ankank yárár
i konap ninikan nonopok kar yorowar.
26 Aeria maok, Jonént paokop i konap arop Jononámpok tukupea man sérrá, “Tisa,
wokwaek kar arop amont Jordan mek nkwamwaek fimwaek fokopeyakánko, amo
maomp kar kwapwe farákápap, am arop te oukoumwan koumteouráp arop fárákap ént
mek nérrá kák nánko, ponankor maonámpok tukup nape.” ✡
27 Aerapo maok, Jono am fákáreran kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yámar mekamp
Kwaro arop ankwapan tére sánk mo nánko te, am arop te sámp mono. ✡
28 Yumwan te wae ono wokwaek am kar séranko, wawiapon. Ono te Krais mono.
Ono te am aropao akwap naenámp fek, mao onan, mekia akwapaeria sámp-kérépnámp
aropono.
29 Ono te am aropao yupu sámpanoria yaewour i konámp arop niamp takeno. Táte arop
ankwapao yupu sámp námp te, am yupu te ankár mao sámp námpon. Tá maomp nouroup
te párák fokopeyakrá maomp karan wonae fik woupwi pátea wawia warákár konámpon.
Táte taknámp onomp ninik mek te warákár tokwae nampon.
30 Maomp e te ankár tokwae kari akwap nánko, onomp e te ankár kánanke kwaroki
akwap naenámpon.”
31 Arop nareknámp ék námp te ponankor ankankan nareki yak námpon. Aeno arop
mámá apár meknámp korop námp te, am arop te apárokampon. Aenámpara, mao te
apárokamp ninikan téreria, mámá apár mekamp ankankan saráp sérar i konámpon. Aeno
arop yámar meknámp ék námp te, ponankor ankankan poukwapea nareki yak námpon.
✡
32 Mao te ankank wae nke, tá wawianámpan farákáp konámpon. Ae konámpan maok,
arop ankwap ankárankamp am kar farákápnámp sámpea, am kar niki-samp yárak mo
námpon.
33 Arop am kar wawia niki-samp yárak námp te, am támao yénképrá: Kwar te kare kar
sér i konámpria am karan mér kare námpon.
34 Am te apae riteanápe, am arop Kwaro sámp-kérép nánko koropeanámp, mao
Kwaromp karan farákáp námpon. Kwar te man Yiki Kor Spirit aop-aopwekrá nénk mo i
konámpono. ✡
35 Naropwaro náráp Tárápan warákár námp te ankank ponankor náráp Tárápamp yaek
sánk nánko, taokeyak naenámpon. ✡
36 Arop Kwaromp Tárápan mériaka ‘Kareno’rá sénámp te, mao te yae-párák yiki yaká
yak naenámpon. Aeno arop Kwaromp Tárápamp kar wawia mántwaok yárak moi námp te,
mao te yiki yak naenámp sámp mono, Kwaromp yonkwae pwarámp te maomp pourouk
yak námpon. ✡

4

Jisaso Samaria mekamp yupurént kar sérimp kar

✡ **3:24:** Mt 14:3-4 ✡ **3:26:** Jo 1:26-34 ✡ **3:27:** Jo 19:11 ✡ **3:31:** Jo 8:23 ✡ **3:34:** Jo 1:32-34 ✡ **3:35:** Mt 11:27; Jo 5:20 ✡ **3:36:** Jo 3:16-18; 1 Jo 5:12

1 Am ke fek maok, Farisi fákárerao wa napo, Jisaso kápae kare arop éréképea ént mek nérrá kák nánko, am arop fárákap Jisaso éréképá yárak naenámp arop yaká̱p napo, am fárákap te Jono éréképá yáraknámp arop fárákapan kámákár akwap nám̱pon.
2 Aerá sénapan maok, Jisas námoku te ént mek nérrá kák mo i konámpono. Námoku éréképá yárak i konámp arop fákárerao arop ént mek nérrá kák napon.
3 Am Farisi fákáre támao am kar wae méria maok, Jisas am kar wawia méria maok, Judia apárok pwararáá námoku éréképá yárak i konámp aropan éréképea Galili apár mek akwap.
4 Tá am mwae kup mao akwap naerianámp te Samaria mekmwaek akwapeyak nám̱pon.
5 Aea maok, mao wae akwapeaka apár Samaria mek taun Sikar mek am apár te wokwaek kar Jekopo náráp táráp Josepén sánkámp fek wonae fik am fek. ✡
6 Jisas koropea Jekopo wokwaek éntampor ént me tokwaeri yokoropámp fek, am fek nánko maok, yámar kuk nánko kokwae nánko, am ént me-tápok am fek tank.
7 Aenánko maok, Samaria mekamp yupu ankárank ént yɨnkɨp naeria koropánko maok, Jisaso man sérrá, “Onan ént yɨnk-sáp napo, fánae.”
8 (Mént paokop i konap arop fákáre te fɨr ti mwaria taun mek tukup tenapon.)
9 Am Samaria mekamp yupu támao Jisasén sérrá, “Amo mwar Juda fi, tá ono mwar Samaria mekamp yupu te, amo mokopia onan ‘Ént sáp napo fánae’rá sénapon?” (Am yupu takrá sénámp te Samaria fi te ankwap fi ara, Juda fi mént tárápar mo i konapan sénám̱pon.) ✡
10 Aeránko maok, Jisaso nopok am yupuan arakrá sér, “Táte amo Kwaro kwaporok nénk konámp ankank mérria, tá amwan ‘Ént sápae fánae’rá sénámp aropan mérria man sénapo te, mao fwap amwan yiki yak sánk konámp ént sánk naenám̱pon.”
11 Aeránko maok, yupurao man sérrá, “Arop Tokwae, amo te baket mo, tá ént me te tokwaeri. Aenámp te, amo am yiki yak sánk konámp ént te maokamp yɨnkɨp nanapon? ✡
12 Yinomp appe Jekopo am ént me te yinan sáp nám̱pon. Am ént me te námoku, náráp tárápu, tá bulmakau, sipsip, makia fáriapono. Ae te amo Jekopén kwe-pwar nap nie?”
13 Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Arop ponankor mámá ént má fánapo te, maomp oumpour kor te warko káke naenám̱pon.
14 Aeno arop ankárankao ono sánk nae namp ént fánámp te, ankwap ke fek warko oumpour kor káke mono. Am ént ono sánk nae namp te ankár ént me meknámp oukur nám̱pnámp taknámp, nɨnɨk mek kor taknámpi yakria maok, yiki yak naenámp sánk nánko, kwapwe kare yaká yak naenám̱pon.” ✡
15 Aeránko maok, yupurao sérrá, “Arop Tokwae, amo onan am ént sápae. Aenapo nánkár wakmwaek te ono ént nɨkɨp mo nánko, ono mámá ént yɨnkɨp mo, tá ono warko mapek ént yɨnkɨprá korop mo nanampono.”
16 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo akwapea waráp poumaropan séria maok, warko arákarrá mapek koropae.” Aeránko maok, yupurao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono te poumarop mono.”
17 Jisaso man sérrá, “Amo ‘Ono te poumarop mono’rá sénap te, amo te kare kar sénapon. Wokwaek amo mént yakap poumarop te éntikan maok,
18 tá oukoumwan amo mént yaknap arop te waráp poumarop mono. Aenámpara, waráp kar am te kare karono.”
19 Aeránko maok, yupurao man sérrá, “Arop Tokwae, oukoumwan ono wae mér nampono, amo te profet ankwapono.
20 Yinomp appeyaenáp mámá faonkwe mapek koupoukarea, lotu i konapan maok, yumo Juda firao Kwarén lotu i konap némp te ankár Jerusalem mek saráp̱ono.” ✡

✡ **4:5:** Stt 33:19 ✡ **4:9:** Lu 10:33 ✡ **4:11:** Jo 7:37-39; Yé 21:6 ✡ **4:14:** Jo 6:35 ✡ **4:20:** Sng 122:1-4

21 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Yupu, amo te onomp kar man wawia mérae. Nánkár wakmwaek koropnámp ke fek Naropwar Kwarén yumo mámá faonkwek mapek lotu mo, tá Jerusalem mek kuri man lotu mono.
22 Samaria yumo te mér monap ankankan lotu napon. Aeno Juda yino te ankank wae mér námpan lotu i konámpon. Am te apae riteanápe, Kwaro arop fi ponankor warko érékép naenámp tére te Juda fi yinanmékir tére námpono.
23 Aeno am korop naenámp yae te oukoumwan te wae korop námpon. Tá arop ponankor lotu kare mwaria nap kwamp te, Kwar Naropwarén Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek, tá kare kar ninik fek lotu mwanapon. Naropwar te take pourouráp lotunap arop fárákapan warákár tokwae námpon. ✡
24 Kwar te Spiritara, arop man loturia te, ankár Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek, tá ankár kare kar ninik fek lotu mwanapon.” ✡
25 Aeránko maok, yupurao man sérrá, “Ono wae mér nampon, Mesaia ék naenámpon. ‘Mao te Kwaro Nánapinámp Arop Kraisono’rá sér i konapon. Nánkár mao ékria te nomwan kápae kare ankank sénaenámpon.”
26 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Am te Ono Taki Yak konamp má támao, amont kar sénampono.”
27 Aerá séránko maok, mént paokop i konap arop fákáre warko arári koropea, man nkeapo maok, yupu ankáranként kar sérrá yak. Aenánko maok, am fárákapao nkea pwarápaeria ninik tokwae. Aenapao maok, ankwap ankárankampao Jisasén ‘Amo apae sámp nae rap?’, tá ‘Apaeritea amo am yupurént kar sénap?’rá turunk mono.
28 Tá am yupurao náráp baket am fek pátará maok, warko taun mek arákarrá akwap. Mao akwapea koumteouráp aropan sérrá,
29 “Yumo arop ankárankamp koropá nkenke. Mao te ono wokwaek kar yárakinamp ankank érik farákáp námpon. Am te Kwaro sámp-kérép nanamprinámp Krais támaoi kane.”
30 Aeránko maok, am fárákapao taun pwarará Jisasnámpok korop.
31 Am ke fek táman, mént paokop i konap arop fákárerao Jisasén sérrá, “Tisa, amo wae fárae.”
32 Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Ono fir wae tank námpono. Am fir te yumo mér mono.”
33 Aeránko maok, mént paokop i konap arop fákárerao námoku sérarrá, “Ae te arop ankwapao man fir sankoropá sánk kare nape?”
34 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Onomp fir te aránono: Ono ankár Kwaromp ninikaok tére nanampon. Mao onan sámp-kérép nánko ék namp te, ono ankár maomp tére ponankor térea pwar nanampon.” ✡
35 Jisaso námoku éréképá yárak i konámp aropan sérrá, “Yumo kor tak tére mwanaponoria arakrá sér, ‘Fir kare naenámp yunk te yiawor yunk fek kare nánko mokwap konámpono.’ Aeno ono yumwan sénamp te: Yopwar mek fwapia énounkoupia fir wae kare námp nke kipo. ✡
36 Arop yopwar mekamp fir toupour námp te nopok am fek sámpria maok, fir kare námp ti námp niamp koumteouráp arop kápae kare tia yiki yakáp námp mek éréképá koropea párakop naenámpon. Aenánko yoro i konámp arop ntia toupour i konámp arop, am arop yawor te énénkér warákár konepon.
37 Aenepara, mámá kar te kare karono: ‘Arop ankwap ankárankao yopwar yimp tenánko, arop ankwapao am fir ti konámpon.’
38 Ono te yumo wokwaek am mek tére moinap yopwar mekamp firan tukupá tienkria tirá kérépampon. Arop ankwap fárákapao am yopwar yoroia napo, yumo maomp tére kárákáre fek yaknámp firan yumo párák tukupá ti napon.”

✡ **4:23:** Jo 15:26 ✡ **4:24:** Ro 12:1 ✡ **4:34:** Jo 6:38; 17:4 ✡ **4:35:** Lu 10:2

39 Am taun mekamp Samaria arop kápae kare am yupuramp kar wawia Jisasén mériapon. Am te apae riteanápe am yupurao sérrá, ‘Kápae kare ankank ono wokwaeki namp te, mao érik farákáp námp’rá sénánko napono.
40 Tá Samaria fákárerao Jisasnámpok koropea man sérrá, “Amo te yinont mapek yakae.”
41 Aerá sénapantá maok, am fek anánki yakánko maok, kápae kare arop Jisasomp kar námokuráp woupwi fek wawia maok, mériapon.
42 Aeria maok, am fárákapao am yupuran sérrá, “Yino te amo sénap karan saráp wawia am aropan mér mono. Yinoku kareao kor mao námoku sénámp kar wawia, am arop te apárokamp arop ponankor warko érékép naenámp arop támaonorá mér námpon.” ✡

Jisaso Kingomp tére konámp aropamp táráp fwapi papámp kar

43 Am fek anánki yakea maok, Jisas am feknámp distrik Galili mek akwap.
44 (Jisas námoku kar farákápria maok, sérrá, “Profet te námokuráp némpouk te e yak mono.”)
45 Ae konapan maok, warko Galili mek akwapánko maok, manénkɨr yae tokwae fek Jerusalem mek nkwakwe make kárákáre yororo nánko nkeap kwamp maok, mao koropánko man nkea warákariapon.
46 Jisaso warko akwapea Galili mekamp taun Kana mek. Am taun mek te manénkɨr éntan wain ént arákarea papámpon. Am ke fek táman Kingomp ofisa am taun mek korop nánko, maomp poumou-táráp Kaperneam mek touwe sámpá yak. ✡
47 Am aropao wa nánko, Jisas Judia meknámp Galili mek koropeanrá sér. Aenapo maok, mao akwapea Jisasén sérrá, “Onomp táráp touwe sámpea sumpwi naeria waeane! Koropea fwapi papae.”
48 Tá Jisaso man sérrá, “Ono nkwakwe make kárákáre yoro nanko, nke moria te, yumo onan mér mo mwarea napon.” ✡
49 Aenánko maok, Kingomp ofisa man sérrá, “Arop Tokwae, amo koupour koropae! Takria onomp táráp sumpwiantáno!”
50 Tá Jisaso man sérrá, “Amo akwapae. Waráp táráp wae fwap yiki yak námpon.” Aeránko maok, am aropao Jisasomp kar wawia kare námponorá nɨnɨkia akwap. ✡
51 Mao oukoumwan Kaperneam mek akwap mono, oukoumwan mwaeaok nánko maok, maomp tére konap aropao koropea mwaeaok kɨkɨpia man sérrá, “Waráp táráp te wae fwap tank námpono.”
52 Aerapo maok, mao am fárákapan turunkrá, “Mae ke fek fwapi námpon?” Aeránko am fárákapao man sérrá, “Yipɨrman yámar ankárank ke nánko, pourou touwe fopokor námp te wae worokor pɨk námpon.”
53 Aerapo maok, naropwaro kor yipɨrman take ke fek táman Jisaso ‘Waráp táráp yiki yak námpono’rá sérimp nɨnɨkia mér. Aenánko maok, maomp firáp aropao kor ponankor mériapon. ✡
54 Jisaso Judia meknámp koropea Galili mekia maok, mámá kárákáre yoro námp te anánkan yoro námpon. ✡

5

Jisaso ént Betesda aokore fek arop ankárank fwapi papámp kar

1 Taki pwatea maok, Juda lotu i konap Yae Tokwae korop námp fek, Jisaso Jerusalem mek akwap.
2 Jerusalem mek sipsip mank konap ménki tokwae yak námp fek ént aokore am fek yak. Am ént aokoreamp e te Hibru kar fek te ‘Betesda’rá sér i konapon. Am ént aokore fik, tankáp mwanap naepik éntik yoroia pwate nap yak námpon.

✡ **4:42:** 1 Jo 4:14 ✡ **4:46:** Jo 2:1-11 ✡ **4:48:** Jo 2:18 ✡ **4:50:** Mt 8:13; Mk 7:29 ✡ **4:53:** Ap 16:31 ✡ **4:54:** Jo 2:11

3 Am kaerik am fek te kápae kare touwenap arop am fek tankáp konap te yi néneráp arop, tá pu kwataenámp arop, tá kour surumpwi yakápnap arop fárákap am fek tankáprá ént meknámp purumpur aokanoria yépékrá tankáp i konapono.
4 Ankwap ke fek Tokwae Karamp enselo ént aokore mek am mek pɨkia anakop nánko, am ént purumpur aokea pwaránko maok, tá arop am mek manénkɨr mekia pɨk nánko te maomp touwerao kor warko fwap i konámpon.
5 Arop ankárankamp ént aokore fik am fek tank námp te maomp touwe te 38 yopwar yakámp.
6 Jisaso am arop ampánko, man nkea maok, maomp touwe te wokwaek karkampao yak námpria wae mérámp kwamp, Jisaso man sérrá, “Ae te amo te waráp pourou te fwapanoria nape?”
7 Aeránko maok, am touwenámp arop támao Jisasomp kar pwarokwaprá sérrá maok, “Arop Tokwae, ént purumpurnámp ke fek te, onan sámpeaka ént aokore mek pap naenámp arop te mono. Onoku pɨk nae nanko maok, arop ankwapao onan kámá-pwarará námomékɨr mekia pɨk konámpon.”
8 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo fárámprá waráp am fek amp i konap ankank sámprá akwapae.” ✡
9 Aeránko maok, am aropamp pourou koupour kar wae kwapwe kare. Aenánko maok, táte am arop náráp am fek amp i konámp ankank sámpea akwapámp. Am yae te Sabat yae fekara,
10 Juda taokeyakáp konap arop fákáre am fwapinámp arop táman sérrá, “Oukoumwan te Sabat yae fekara, amo te waráp amp i konap ankank sámpea akwap kwapono. Am te founo.” ✡
11 Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Onan fwapi papnámp aropao onan, ‘Waráp am fek amp i konap ankank sámpea akwapae’rá séri námpon.”
12 Am fárákapao man turunkrá, “Amwan te apae aropao sérrá, ‘Waráp am fek amp i konap ankank sámpea akwapae’ ri námpon?”
13 Aerapo maok, kápae kare koumteouráp arop am fek néntápapo, Jisas wae akwap tenámpara, am touwe fwapinámp aropao kor mao te wanonorá fwapia mér mono.
14 Wakmwaek Jisaso lotu nap tokwae mek man nkea maok, man sérrá, “Amo wawae! Oukoumwan te amo wae fwap napon. Warko amo kwatae nɨnɨki kwapono. Takria waráp pourou warko touwe tokwae kar koropantáno.” ✡
15 Aeránko maok, am aropao akwapea Juda taokeyakáp konap arop fákárean sérrá, “Onan touwe fwapi papnámp arop te Jisas támaono.”
16 Aerámpantá maok, am fákárerao am feknámpia Jisasén yoporrá pokopiapon. Am te apae riteanápe, Sabat yae fek takrá tére námpantá niapon.
17 Aeapo maok, Jisaso nopok am fárákapan sérrá, “Onomp Naropwar te kápae kare por kumur méntép térerá koropea oukoumwan námpon. Tá ono kor tére konampon.”
18 Aerámpantá maok, am fákárerao wawia yonkwae pwarámpea Jisasén sámp-wouroump mwaria wae. Aeria mao arakrá sér, “Mao te Sabat yae anepér i konap lo mwar oupoukour akwap mono. Mao sérrá, ‘Kwar te náráp Naropwar kare’rá sénámpon. Am kar mao takrá sénámp te námoku támao Kwar niamp yak námpon!” ✡

Kwaromp Táráp tére naenámp kárákáre yaknámp kar

19 Jisaso am fárákapan nopok sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sénampon: Táráp námoku mwar te námokuráp nɨnɨk fek saráp ankwap ankank tére naenámp pourou mono. Mao tére námp ankank te Naropwaro nánko nkea pwatea maok, kápae kare ankank Naropwaro tére námp te, Tárápao kor mántwaok tére námpon. ✡

✡ **5:8:** Mt 9:6 ✡ **5:10:** Jer 17:21; Lu 13:14 ✡ **5:14:** Jo 8:11 ✡ **5:18:** Jo 10:30-33 ✡ **5:19:** Jo 8:29

20 Am te apae riteanápe, Naropwaro náráp Tárápan warákárria man ponankor ankank yénkép námpon. Tá yumo korokop tokwae mwanap ankwap tére tokwae kar, mámá oukoumwan tére námpan kámákár akwap námp yénkép naerámpon.
21 Naropwaro sumpwinap arop kéménkia paprá yiki yak nénk konámpono. Tá taknámp Tárápao kor námoku warákárnámp ninik fek aropan yiki yak nénk naerámpon. ✡
22 Naropwar te arop ankwapan yurukuprá kot mo i konámpono. Kot mwanap tére te wae ponankor Tárápan sánk tenámpon. ✡
23 Aenámpara, arop ponankor Naropwaromp eran sakap konapnámp taknámp, Tárápamp eran kor sakap mwanapono. Arop Tárápamp e sakap mo i konámp te, Tárápan sámp-kérép nánko éknámp Naropwaromp eran kor sakap mono. ✡
24 Ono wae yumwan kare kar sér rae: Arop onomp kar wawia onan sámp-kérép nánko éknamp Naropwar man mér námp te, mao te fwap yiki yaká yak naenámpon. Am arop man kot mo, tá sumpwi konap pwararea oukoumwan te wae yiki yak námpono. ✡
25 Ono yumwan kare kar sér rae: Am korop naenámp yae te oukoumwan te wae korop námpon. Aenámpara am arop fákáre oukoumwan sumpwi nap niamp yakáp nap, Kwaromp Tárápamp kar wa mwanapon. Tá am wanap arop fárákap te yiki yakáp sámp mwanapon.
26 Naropwar te námoku yiki yak fi korara, Tárápan kárákáre sánk nánko, mao kuri yiki yak fi korrápono.
27 Mao te Aropamp Tárápara, Naropwaro man koumteouráp aropamp ninik yurukuprá kot naenámp kárákáre sánk námpon.
28 Yumo te am ono má sénamp kar táman ninik tokwae kwapono. Am ke korop naerianámp te, apár me mek yakápnap ponankor koumteouráp arop te Tárápamp kar wawia,
29 apár me pwarará érik ouroumpá korop mwarea napon. Takia maok, arop fárákap kwapwe kare niniki nap te warko ferámpea yiki yakáp mwanapon. Aeno kwatae ninikinap arop fárákap te warko ferámpea tukupá kotia napo, kotao sérrá, ‘Ponankor yaomwi mek pikenk’rá sénaenámpon.” ✡

Arop ankwap fárákap ‘Jisas te wano’rá sériap kar

30 Jisaso warko sérrá, “Ono te onokump ninik fek ankwap ankank tére nanamp pourou mono. Ono te Naropwaro sénámp karwaok saráp ria koumteouráp aropamp ninik yurukup nampono. Tá ono kot namp yae-párák námp te, apae riteanápe, ono te onokump ninikaok mono. Onan sámp-kérép nánko ék namp Naropwaromp ninikaok saráp nampara námpon. ✡
31 Táte onoku mwar saráp téreria, onokump ninik fek kar farákáp nanko te, onomp kar te arop fárákapao karenoria fwapia mér mono.
32 Aeno arop ankwapao fokopeyakria onomp kar farákáp nánko te, ono wae am onomp kar farákáp námp te karenorá mér nampon. ✡
33 Yumo Jononámpok arop tirá kérép napo, tukupea wa napo, mao onomp ninik ntia tére nanampan ‘Am te kare karono’rá sérimpon. ✡
34 Ono te arop ankwapao onomp kar, tá onomp tére ‘Karenorá sérenk’rá ninik mono. Aeno onomp ninik te, Kwaro yumwan warko éréképanoria maok, ono má kar farákáp nampon.
35 Jon te lam wae niampi yakria arop yumwan ponankor wae sánkámpon. Tá fae tákáre ke fek yumo am wae táman warákár napao maok, warko pwarari napon.
36 Aeno ankank Jonén kámákár akwap námp te mao oukoumwan ono tére nanamp máman farákáprá sérimpono. Am te am tére ponankor onomp Naropwaro onan, térea

✡ **5:21:** Jo 5:26 ✡ **5:22:** Ap 10:42 ✡ **5:23:** Fl 2:10-11 ✡ **5:24:** Jo 3:16 ✡ **5:29:** Ap 24:15 ✡ **5:30:** Jo 6:38
✡ **5:32:** 1 Jo 5:9 ✡ **5:33:** Jo 1:19-27

pwaraeria sáp námp támaono. Ono am tére nanko, aropan onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ono ék namp yénkép námpon. ✡
37 Tá onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ono ék namp te, mao námoku kor onan yumwan yénkép námpon. Aenámpan maok, yumo te maomp kar te kánanke wa mo kar, tá yumo maomp yimetáp nke mo kare napon. ✡
38 Yumo te am arop Naropwaro sámp-kérép nánko ék námp maomp kar wawia, mér mo napara, maomp karao kor yiráp ninik mek tank mo námpon.
39 Yiráp ninik te yumo Kwaromp Buk fekamp kar nkerá farákápria am kar ponankor yurukup napo, am támao yumwan yiki yaká yakáp mwanap sánk naenámprá ninik napao maok, am Kwaromp Buk fek kor onan yénkép konámpan, ✡
40 yumo te ononampok koropea yiki yak sámp te monoria napon.
41 Ono te aropao onan e tokwae sápanáponoria mámá kar sér mono.
42 Aeno ono te yumwan wae mér nampon, yumo te Kwarén te ankár warákár mo kare napon.
43 Onomp Naropwaro onan apárok ékaeria sámp-kérép nánko ék nampan maok, yumo onomp kar sámp mo napon. Aeno arop ankárankao námokuráp ninik fek koropea sénámp karan maok, yumo koupour kar maomp kar sámp konapon.
44 Yumo te yumokuráp arop firao e tokwae sánk napo, sámp mwar kar i konapono. Ae konapan maok, yumo tére kwapwe napo, Kwaro warákárria e tokwae sánk naenámpan maok, yumo kokwae napon. Yumo tak nap te mokopia onan mér mwanapon?
45 Yiráp ninik te ono onomp Naropwaro nke námp fek yumwan kot naenámpan mpwe ninik mwanape. Mono. Yumwan mao kot naenámp arop te Moses támaono. Am arop te yumwan yaewour naenámprá ninikнap aropono.
46 Táte yumo Mosesomp kar mér nap kwamp te, yumo onomp karan kor wawia mér mwanapon. Am te apae riteanápe, mao kumwinámp kar te yumwan onan érik yénkép námpon. ✡
47 Aeno táte yumo mao kumwinámp kar karenorá mér moia te, mokopia onomp karan kor karenorá mér mwanapon?" ✡

6

Jisaso 5000 aropan fir nénkámp kar

1 Am kar wae pwaránko maok, Jisaso ént aokore Galili mek nkwamwaek fimwaek yoump. (Am ént aokore ankwap e te Taiberias.)
2 Aenánko maok, mao touwenap arop fwapokwaprá kák námpantá maok, kápae kare koumteouráp arop maonámpok tukup.
3 Jisas faonkwek pokea námoku éréképá yárak i konámp aropént tank.
4 Am ke te Juda firamp Pasova fári konap yae tokwae wae fae námpono.
5 Jisaso nke nánko maok, kápae kare koumteouráp arop maonámpok koropapo maok, Filipén turunkrá, "Nomo te maokamp pan sámpeanánko am koumteouráp arop fár mwanapon?"
6 Mao am takrá sénámp te Filipén mokopon nke nae ritea námpon. Aeno mao námoku te am tére nanamprianámp te wae mér námpon.
7 Aenánko maok, Filipo maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Táte nomo 200 mani silva fek pan sámpeanánko te, koumteouráp arop fárákap ponankor kánanke-táráp karrá fár mwanapan kor take pwi mo naeria námpon."
8 Aenánko méntér paokop i konap arop, Saimon Pitamp nánae Andru man sérrá,

✡ **5:36:** Jo 14:11 ✡ **5:37:** Lu 3:22 ✡ **5:39:** Lu 24:27 ✡ **5:46:** Ap 3:22 ✡ **5:47:** Lu 16:31

9 “Máyaknámp táráp ankárankampao mwar bali fekamp pan éntik, tá éntékam anánkaopwe tank námpon. Aenámpan maok, koumteouráp arop te ou tokwae námpara, má pan ntia éntékam te mokopia pwi naenámpanép?”
10 Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Koumteouráp aropan sénapo tankápanápono.” (Kápae kare apwar pwae kwapwe yak námpono.) Tá am arop tankáp napo, kouroump nap te 5000 niamp arake.
11 Am fárákapao tankápapo maok, Jisaso pan sámpea maok, Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, táte am koumteouráp arop fárákapan nénkea maok, tá éntékam anánkaopweran kor tak. Mao am fárákapan nénk nánko maok, am fárákapao fépéria napo pwi.
12 Fépéria pwi napo maok, Jisaso námoku éréképá yárak i konámp aropan sérrá, “Yumo fɨr ankwapmwaek tankápnámp popokenke. Takria fɨr ankwapmwaek kwaporok pwarantáno.”
13 Aeránko maok, arop fépéria pwar napo, am bali fekamp pan éntik fekamp ankwapmwaek oukoumwan tankáp námp koupoukarea éntér-sámpramp basket mek kákapono.
14 Koumteouráp arop fákárerao Jisas am ankank yoroimpan nkeaka sérrá, “Kare korono. Máte profet Kwaro ‘Apárok sámp-kérép nanamp’rá sérimp támaono!” ✡
15 Aerapo maok, Jisaso am kar wawia mér, am fárákap te koropea námwan sérémékéri fákeyakrá ‘Náráp king yakae’rá sér mwaria napon. Aeria maok, mao am némp pwarará faonkwek arákarrá pokámpon. ✡

Jisaso ént aokore mek ént yumunturik akwapámp kar
Matyu 14:22-33; Mak 6:45-52

16 Kumuran Jisasént paokop i konap arop fákárerao ént aokore mek tukupea maok,
17 am fákárerao bot ankárank sámpea bot meknámp ént aokore tépériaka Kaperneam mek tukup mwaria mwaeaok tukup. Aeapo maok, wae kumuri yak nánko maok, Jisas te am fárákapaonapok oukoumwan akwap mo. ✡
18 Am fárákapao bot mek tankápapo maok, kárákáre kor ouwi koropria, am ouwi támao ént panánkarrá sankorop.
19 Aenánko, am fárákapao ént arákaprá tukupea, éntik, tá tokwampok kilomita fekria maok, am fárákapao nke napo, Jisas wae ént yumunturik koropeaka bot yak námp fek wonae fik. Aenánko, am fákáre te apáp tɨrɨnk napo maok,
20 Jisaso am fárákapan sérrá, “Máte ono korop rae. Yumo te apápi kwapono.”
21 Aeránko maok, am fárákapao warákárankia, Jisasén bot mek warámp-sɨnapo maok, koupour kar am bot wae am tukup mwaria nap mek akwapámpon.

Koumteouráp aropao Jisasén oupourounkrá tukupea nkeap kar

22 Wakmwaek ankwap kumuruk maok, am koumteouráp arop ént aokore mek nkwamwaek fimwaek yakáp. Am fárákap te wae mér, yipɨrman te bot ankwap tank moimpon. Ankárankamp bot mwar tank nánko, Jisas te am mek korokwap mono. Mao éréképá yárak i konámp arop fákáre mwar am mek kounkouria tukupapon.
23 Aenapo maok, Taiberias mekamp bot ankwap fárákap Tokwae Karao pan Kwarén ‘Aesio’rá séria nénkánko fáriap némpouk am fek korop.
24 Tá koumteouráp arop fárákapao kor nkeapo maok, Jisas ntia mao éréképá yárak i konámp arop fárákap yakáp mo. Aenapantá maok, am fárákapao bot ankwap mek kounkouria tukupea Kaperneam mek Jisasén oupourounkiap.

‘Jisas te yiki yak sánk konámp pan’rá sénámp kar

25 Am koumteouráp arop fárákap wae tukupea Jisasnámpok ént aokore ankwapmwaek fikria maok, man arakrá turunk, “Tisa, amo mapek te makár korop napon?”

✡ **6:14:** Ap 3:22 ✡ **6:15:** Mt 14:23 ✡ **6:17:** Mk 6:46

26 Mak rapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono yumwan kare
kar sénampon: Yumo te ono yumwan yénkép nanko nkenap kárákárerao yénkép naenámp
fi mér mwaria onan oupourounkrá korop mono. Yumo te am pan ono yumwan fékérrá
nénk nanko, fépéria yare tokwae nap am fi fek táman yumo onan oupourounk napon.
27 Yumo te kwatae akwap konámp fir táman sámp mwaria tére kwapono. Yumo te
ankár yaká yak konámp firan sámp mwaria tére kipo. Take pourouráp fir te Aropamp
Tárápao yumwan nénk naenámpon. Naropwar Kwaro tak naenámpria wae kárákáre man
sánk tenámpon.” ✡
28 Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, “Ae te yino mokopiaka Kwaro warákárnámp
tére tére mwanámpon?”
29 Aerá sérapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo Kwaro
warákárnámp tére mwanap te aránono: Yumo ankár am arop Kwaro sámp-kérépánko ék
námpan mér kipo.” ✡
30 Aeránko maok, am fárákapao am kar wawia man arakrá turunk, “Ae te amo apae
nkwakwe make kárákáre yoro napo, yino táman nkea waráp kar te karenoriaka mér
mwanámpon?
31 Wokwaek kar yinomp ounáp fákáre kwar saráp mek mana fáriapon. Am te Kwaromp
Buk fekamp karao sérrá, ‘Am pan te yámar mekampan am fárákapan nénkánko fáriapon’rá
sénámpon.” ✡
32 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono te waeman yumwan kare kar sér rae:
Am pan Moseso yumwan nénkámp te yámar mekamp mono. Onomp Naropwar te yámar
mekamp pan kareran yumwan nénk konámpono.
33 Am pan Kwaro nénk námp te, yámar mek pwarará ékia apárokamp koumteouráp
aropan yiki yak mwanap nénk konámpon.”
34 Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, “Arop Tokwae, amo te ankár am pan ti-sáp
saráp yakampo!”
35 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Onoku karerao yiki yak nénk konámp pan
nono. Arop ononampok korop námp te yae-porokwe mono. Tá arop onan mér námp te
mao te éntantá oumpour kour káke mono. ✡
36 Ono yumwan wae séri nampono, yumo onan wae nke napao maok, yumo onan mér
mo napon.
37 Ponankor koumteouráp aropan onomp Naropwaro onomp yaek sáp námp te, am
fárákap te ononampok korop mwanapon. Tá arop ononampok korop námp te, ono te
man yérépe nanamp pourou mo kareno. Ono yámar me pwarará ék namp te onokump
ninikaok yárak naeria mono. ✡
38 Ono te onan sámp-kérépnámp Naropwaromp ninikaok naeria ék nampon.
39 Mao onan manénkir sámp-kérép nánko éknamp ninik te aránono: Mao onan sápnámp
koumteouráp arop fárákap te ankwap ankárankamp pwar mono, nánkár wakmwaek
pwarnámp yae fek te ono ankár ponankor kékéménkrá kák nanampon. ✡
40 Onomp Naropwaromp ninik te aránono: Arop ponankor Tárápan nkea méria
maok, yiki yakáp mwanap sámpea yae-párák kare yaká yakáp mwanapon. Tá nánkár
pwarnámp yae fek ono am fárákapan kékéménkrá kák nanampon.” ✡
41 Tá Juda fi Jisaso ‘Ono támao am yámar me pwarará éknamp pan nono’rá sénámp kar
wawia námoku kok téréménkrá kara wae.
42 Aeria maok, am fárákapao sérrá, “Mámá arop máte Jisas Josepomp tárápono. Nomo
maomp éntupwar naropwar te wae mér námpono. Am te mokopia oukoumwan mao
sérrá, ‘Ono te yámar me pwarará ék namp’rá sénámpon?”

✡ **6:27:** Jo 6:48-51 ✡ **6:29:** 1 Jo 3:23 ✡ **6:31:** Kis 16:4,14-15 ✡ **6:35:** Jo 4:14 ✡ **6:37:** Jo 17:6-8 ✡ **6:39:** Jo 10:28-29; 17:12 ✡ **6:40:** Jo 11:25-26

43 Makrá sénapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo te
yumoku ou mek yumoku támao téréménka wae kwapono.
44 Arop ankárankao námokuráp ninik fek te ononampok korop naenámp pourou
mo kareno. Onomp Naropwaro onan manénkir sámp-kérépánko ékamp te, támao am
aropamp ninik mek farop-sirarea ononampok warámpá korop naenámpon. Aenánko
maok, ono man am yae pwar námp fek apár me mekamp fárámpá pap nanampon.
45 Profet fákárerao kumwiap kar Kwaromp Buk fek yak námpao sérrá, ‘Kwaro po-
nankor koumteouráp arop kar yénkrá farákáp naenámpon.’ Kwaro am tak nánko, koum-
teouráp arop ponankor onomp Naropwaromp kar wawia man mér sámpea, ononampok
korop konapono. ✡
46 Arop ankwap ankárank te onomp Naropwarén te nke moi námpon. Am arop
Kwarént yakea éknámp aropao saráp Naropwarén nke námpon. ✡
47 Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop onan mér námp te yiki yak naenámp
kwapwe sámp naenámpon. ✡
48 Onoku támao yiki yak nénk konámp pan nono. ✡
49 Wokwaek kar kwar saráp mek yiráp wokwaekamp appeyaenápén pourouan yae-
wourimp pan mana fépériapao maok, am fárákap te wae surumpwiapon.
50 Aeno am pan yámar me pwararea ék námp te, koumteouráp arop fépéria nap te
surumpwi mono.
51 Ono te am yiki yak konámp panao yámar me pwararea ék nampon. Táte arop
ankárankao am pan fárianámp te, mao te yiki yaká yak naenámpon. Am pan ono man
sánk nanamp te, am te onokump pourounono. Ono apárokamp koumteouráp aropan
nénk nanko te, am fárákap te yiki yakáp mwanapon.”
52 Aeránko maok, Juda fákáre am kar wawia námoku kok kákkarria maok, arakrá sér,
“Mámá arop te mokopiaka námokuráp émi nomwan ti-sáp nánko, nomo fár mwanámpon?”
53 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono te yumwan waeman kare kar sér rae:
Yumo Aropamp Tárápamp émi fár mo, tá yumo maomp yiri fár moia te, yumo te yiki
yakáp te sámp mono.
54 Arop onomp émi fánámp, tá onomp yiri fánámp, mao te yae-párák kare yiki yaká yak
nánko, ono man am yae pwar nánko kéménki pap nanampon.
55 Am te apae riteanápe, onomp émi, tá onomp yiri te fépér mwanap ankank kare
támaono.
56 Arop onomp émi fánámp, tá onomp yiri fánámp te, mao onont yak nánko, ono ménт
yak nanampon. ✡
57 Onomp Naropwaro yiki yak námpao onan sámp-kérépánko, ono ékamp te, ono onomp
Naropwaromp kárákáre fek yiki yak nampono. Aenampara, arop onan fánámp te, mao
te onomp kárákáre fek yiki yak sámp naenámpon.
58 Am pan támao yámar me pwararea ékámpon. Am pan te yiráp ounápo fária
wakmwaek faokariap pan niamp te mono. Arop mámá pan fánámp te ankár yiki yaká
yak naenámpon.”
59 Jisaso Kaperneam mekamp lotu nap mek yakria koumteouráp aropan kar yénkrá
farákápria am fárákapan mámá kar sérimpon.

Jisas te yiki yak sampnámp kar

60 Námoku éréképá yárak i konámp arop kápae karerao am kar wawia maok, am ou
mekamp kápae kare arop fárákap arakrá sér, “Am kar mér mwanámp pourou mo námp
te, wa mokop fwap wa naenámpon?”

✡ **6:45:** Ais 54:13 ✡ **6:46:** Jo 1:18 ✡ **6:47:** Jo 3:16 ✡ **6:48:** Jo 6:58 ✡ **6:56:** Mt 26:26-28

61 Am fárákapao man te sér moapo maok, Jisas námoku wae mérámp kwamp maok, námoku éréképá yárak i konámp aropao námoku kok sérarapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Má kar te yumo wa napo, yiráp mér kwatae pap námp nie?
62 Ae te yumo am kar sámp moiaka nánkár nke napo, Aropamp Táráp wokwaek yakámp némpouk narek pok nánko te, yumo te mokop mwanapon?
63 Yiki Kor Spirit námoku maok aropan yiki yak sánk konámpon. Arop námoku arop ankwapan yiki yak sánk naenámp pourou mo kareno. Má kar ono yumwan sánk namp, mao te Kwaromp yiki yak sánk konámp Spiritamp ankankono. ✡
64 Aeno yumo ankwap fákáre te oukoumwan onan mér mo napon.” (Wokwaek kar arop man mér mo mwanap te, Jisas manénkɨr méri tenámpon. Tá am arop námwan yopor aropamp yaek sánk naenámp aropan kor wae méri tenámpon.)
65 Aeapantá maok, mao sérrá, “Am táman ono manénkɨr yumwan sériamp te, onomp Naropwaro aropan kárákáre sánk mo nánko te, ononampok korop naenámp pourou mono.” ✡
66 Jisaso am kar farákápea pwaránko maok, Jisasént paokop i konap kápae kare arop fárákap méntér paokop mo, Jisasén pwarará warko arári tukup.
67 Aeapo maok, Jisaso námoku éréképea yárak i konámp arop éntér-sámprampan turunkrá, “Ae te yumo kor wae onan pwatea tukup mwaria nape?”
68 Aeránko maok, Saimon Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e! Yino te wanámpok tukup mwanámpon? Waráp kar te yiki yak kwapwe sánk konámpon.
69 Yino wae wawia méria maok, amo te Kwaro námoku nánapia sámp-kérép nánko ék nap yiki kor kare arop támao naprá mér kare námpon.” ✡
70 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono wae éntér-sámpramp yumwan onomponoria nánkáráp nampon. Aenampan maok, yumo ou mekamp arop ankárankamp maomp nɨnɨk mek te kwatae-aropono.”
71 (Má sénámp kar máte Saimon Iskariotomp táráp Judas am arop te Jisasént paokop i konap éntér-sámprampao maok, ankwap ankárankao nánkár wakmwaek Jisasén man farop mwanap aropamp yaek sánk naenámpan sénámpon.)

7

Jisasomp nánaeounáp Jisasén mér moiap kar

1 Am kar pwaránko maok, Jisas Galili mekmwaek akwap. Juda firao man farop mwariakapantá maok, Judia mekmwaek akwap moimpon. ✡
2 Juda firao sákae kánanke mek yakápiap nɨnɨkrá lotu i konap yae wae fae nánko, ✡
3 Jisasomp nánaeounápo man sérrá, “Amo te mámá apár pwarará Judia mek akwapea napo maok, amo éréképá yárak i konap arop fárákap waráp mwar pourouráp térenap nke mwanapon.
4 Arop ankárank, arop námwan méranoria te kánánkámp tére mo i konámpon. Aeno amo am tére nap kwamp te, ankár koumteouráp aropao nke nap fek érik fokopeyakrá téreampo.”
5 Maomp nánaeounápo kor man fwapia mér moria man makrá sér. ✡
6 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono érik tére nanamp yae te oukoumwan sɨkono. Mámá ponankor yae te yirápono.
7 Kwaromp kar wa monap fákáre te yumwan tirá wour mono. Onan maok am nkwakwe make nɨnɨk kwatae ti-yakáp napo, am táman érik sérar nanko, am fek onan yopor napono. ✡
8 Yumoku maok am lotu i konap Yae Tokwae tukupea nkenke! Ono te onomp yae oukoumwan sɨk námpara, akwap mono.”

✡ **6:63:** 2 Ko 3:6 ✡ **6:65:** Jo 6:44 ✡ **6:69:** Mt 14:33; 16:16 ✡ **7:1:** Jo 5:18 ✡ **7:2:** Lo 16:13 ✡ **7:5:** Ap 1:14 ✡ **7:7:** Jo 15:18

9 Mao am fárákapan makrá séritea maok, Galili mek yépékrá yak.

Jisaso sákae kánanke mek yakápiap ninɨknap yaeran nkemp kar

10 Tá Jisasomp nánaeounáp fákáre am Yae Tokwae nke mwaria tukupapo maok, Jisaso kor wakmwaek akwapámpao maok, mao te érik akwap mono, akwapea meaok yárakimp.
11 Aenko Juda firan taokeyakáp konap arop fákáre man am Yae Tokwae fek am fek oupourounkrá paokopria maok, sérrá, “Am arop te maok yakáne?”
12 Aerapo maok, koumteouráp arop fákárerao kánánkámp téréménkrá sérarrá maok, “Am arop te yae-párák kare aropono.” Aerapo ankwap fárákapao sérrá, “Mono. Mao te kápae kare aropan kwekárrá sér i konámpono.”
13 Aeria maok, Juda taokeyakáp konap arop fákáreran apáp napara, arop ankwap ankárank érik sér mono. ✡
14 Am lotu i konap ke fek amore mek Jisas akwapea lotu nap tokwae mek koumteouráp aropan kar yénkrá farákápámp.
15 Aenánko maok, Juda firan taokeyakáp konap arop fákáre am kar wawia ninɨk tokwaeria maok, arakrá sér, “Mámá arop máte skul moi námp te, maokamp mámá mér sámp námpon?” ✡
16 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Mámá kar ono yumwan sánk namp te onokump mono, onan sámp-kérép nánko éknamp Kwaromp karono. ✡
17 Aeno arop ankárankamp Kwaromp karwaok akwap naeria te, mao te ono farákápnamp kar fi máte fwapia méria maok, am kar te Kwaro sénámpaoeane, tá ono onokump ninɨk fek farákáp nampaoeanierá mér naenámpon.
18 Arop námokuráp ninɨk fek kar farákáp námp te, ankwapao náráp e narek sampokanoria ni konámpon. Aeno arop mao sámp-kérépnámp aropamp e narek sampok námp te, mao te kwekár mono. Yae-párák kare aropono.
19 Wokwaek kar Moseso yumwan lo kar sánkámpan maok, yumo te ankwap ankárank am lo karaok tukup moiapon. Ae nap tane yumo te apaerá onan sámp-wouroump mwaria nape?”
20 Aeránko maok, am fárákapao man kar pwarokwaprá sérrá, “Amwan te kwatae-arop woukoupeyakri kane! Amwan te wa sámp-wouroump naeriane?” ✡
21 Aerapo maok, Jisaso kar pwarokwaprá sérrá, “Ono manénkɨr Kwaromp kárákáre yénképnámp tére nanko, yumo ponankor nkea ninɨk tokwaeapon.
22 Moseso yumwan manénkɨr ‘Yɨpi fékérenk’ ria sérimp te (Am ninɨk te kareran maok, Mosesoimpanápe, yiráp ouyaenápoimpan maok) yumo Sabat fek kor fwap poumou-táráp yɨpi fárákap konapon. ✡
23 Yumo te Mosesomp lo táman ninɨkia mántwaok tukupria maok, tárápamp yɨpi Sabat yae fek fárákap konapan maok, tá ono Sabat yae fek arop ankwap pourou fwapi pap nanko te, yumo apaerá onan kokwarok napon? ✡
24 Yumo te ankank ponankor yi fek saráp yurukupi kwapon. Ankár yae-párák kare ninɨk fek yurukup kip.” ✡

Jisasén Krais támao nierá ninɨknap kar

25 Jerusalem mekamp koumteouráp arop ankwap fárákapao sérrá, “Má arop máte Juda taokeyakáp konap arop man sámp-wouroump mwaria nap támao nie?
26 Ae te nkenke! Mao te kar érik farákáp nánko, man te kar sér mo i konapon. Ae te arop fárákapao kor, máte Krais támaonorá ninɨk nap nie?
27 Krais koropeanámp ke fek nomo te mao maoknámp koropeanrá mér mono. Aeno nomo te mámá aropamp némp te wae mér námpon.” ✡

✡ **7:13:** Jo 12:42; 19:38 ✡ **7:15:** Mt 13:54 ✡ **7:16:** Jo 12:49; 14:10 ✡ **7:20:** Jo 8:48-51 ✡ **7:22:** Wkp 12:3 ✡ **7:23:** Jo 5:8-10,16 ✡ **7:24:** Jo 8:15 ✡ **7:27:** Jo 7:41-42

28 Jisaso lotu nap tokwae mek yakria koumteouráp aropan kar yénkrá farákápria maok, tékén arakrá sér, “Yiráp ninik te yumo onan wae méria, tá onomp némp kareran kor, wae mér námpria nape? Aeno ono te onokump ninik fek korop mono. Onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko maok, ono ék namp, maomp ninik te kare karan maok, yumo man te mér mo napon.
29 Ono man te wae mér nampon. Am te apae riteanápe, ono manénkir mént yakampan, mao onan sámp-kérép nánko ék nampon.” ✡
30 Aerámpantá maok, arop ankwap fárákap am kar wawia man fákapea pap mwariakapan maok, mao sumpwi naenámp yae te oukoumwan sik námpantá maok, man sámp mo, pwararіapon. ✡
31 Aeno kápae kare koumteouráp arop man mér napao am mér monap aropan sérrá, “Ae te Kraiso mámá arop térenámp man kwe-pwar naenámp ninik rapie?” ✡

Jisasén tukupá sámpenkria plisman fákáre tirá kérépap kar

32 Farisi ankwap fárákapao wawapo maok, arop fákárerao ‘Jisas te nkwak mak námp’rá kar sérarapo maok, táte am fákáre ntia pris tokwae fákáre, Jisasén fákapenkria lotu nap tokwae taokeyakáp konap plisman fákáre tirá kérép.
33 Aeapo maok, Jisaso sérrá, “Ono te yumont tokwae yak mono. Ono warko arákarrá onan sámp-kérépnámp Naropwaronámpok pok nanampon.
34 Aenanampan maok, ono akwapea yaknamp némp te, yumo am fek tukup mwanap pourou mo napara, yumo onan oupourounk napao maok, nke mono.” ✡
35 Aeránko maok, Juda fi taokeyakáp konap aropao námoku kok sérarrá, “Mao te maok akwap nánko, nomo man nke mo mwanámpon? Ae te nomp ankwap fákáre Grik fi mek yakáp nap fek akwapeaka kar farákáp naeri kan?
36 Mao sérrá, ‘Yumo onan nke mwaria oupourounk napao maok, onan nke mono.’ Tá ankwap kar sérrá, ‘Yumo te ono akwapea yaknamp némpouk te tukup mono.’ Makrá séri námp te apae kar fino?”

Yiki yak sánk konámp ént

37 Am sákae kánanke mek yakápiap ninikrá lotunap yae akwapea, ankwap Sarere fek nap te, am yae te tokwae karono. Am yae wae pwar naeria nánko maok, Jisaso fokopeyakrá tékén sérrá, “Arop ankárank éntantá oumpour kor káke námp kwamp te, ononampok koropeaka fánaenámpon.
38 Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp, ‘Arop onan mér námp te yiki yak naenámp sánk konámp ént kup tokwae maomp ninik mek pe yakria kwarákarea akwap naenámpon.’ ” ✡
39 Am sénámp te, ‘Arop námwan mér napan Yiki Kor Spirit sámp mwanapon’rá sérimp. Am ke fek te Jisas oukoumwan yámar mek pok mo námpara, Yiki Kor Spirit oukoumwan ék moimpon. ✡

Koumteouráp arop anánk mwaek pirikiranap kar

40 Arop ankwap fárákapao Jisas sénámp kar wawia sérrá, “Kare karono, am arop am te Kwaro sámp-kérép naenámpria yépékrá yakápnámp profet támaono.” ✡
41 Ankwap fárákapao sérrá, “Mao te Krais támaono.” Aerapo, ankwap fárákapao sérrá, “Mono. Am Krais te Galili meknámp korop mono.
42 Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, ‘Krais te Devit yakámp fi meknámp taun Betlehem mek korop naenámpon. Am taun te Devit yakámp némpono.’ ” ✡
43 Am fákárerao Jisasén ninikria séraria maok, anánk fi pir-pwar. ✡

✡ **7:29:** Mt 11:27 ✡ **7:30:** Jo 8:20; 13:1 ✡ **7:31:** Jo 2:23; 11:45 ✡ **7:34:** Jo 8:21 ✡ **7:38:** Jo 4:10,14 ✡ **7:39:** Jo 15:26; Ap 2:4 ✡ **7:40:** Ap 3:22 ✡ **7:42:** Mai 5:2; Mt 2:4-6 ✡ **7:43:** Jo 9:16

44 Ankwap fákárerao fákapá pap mwaria napan maok, arop ankwap ankárankampao man sámp mono.

Juda taokeyakáp konap arop fákáre Jisasén mér moiap kar

45 Am lotu nap taokeyakáp konap soldia fákáre warko arári tukupapo, pris tokwae fákáre ntia Farisi fákárerao man turunkrá, “Yumo te apae riteaka man warámpea korop moi napon?” ✡
46 Aerapo maok, lotu nap tokwae taokeyakáp konap soldia fákárerao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Wokwaek kar te arop ankwap te am aropamp kar niamp tak moiapon” ✡
47 Aerapo maok, Farisi fákárerao am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Mao te yumwan kor poupwekáp reanie?
48 Ae te yumo nke napo, yino arop taokeyak konámp arop, tá Farisi fákáre, yino te ankwap Jisasén mér námp nie? Mo karono! ✡
49 Aeno arop fákáre man mérap te am koumteouráp arop te lo épérépria napara, Kwaro man ‘Faokorenk’rá sénaenámpon!”
50 Nikodemus te Farisi fákáre mekampao wokwaek Jisasén akwapea nkea mérimp aropao maok, am fárákapan sérrá,
51 “Nomp lo te ‘Arop kwaporok fákapá papenk’rá sénámpanápe, mono. Nomo te nánkár maomp kar fwapia wawiaka mériaka fákeyakrá maok, man fákap konámpon.” ✡
52-53 Aeránko maok, maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ae te amo kor Galili mekamp aropaoi kwapon? Amo Kwaromp Buk fek yaknámp kar fwapia nkeaka mérae! ‘Profet ankwap ankárank te Galili meknámp korop mono’rá sénámpon!”

8

Kokoporinámp yupuamp kar

1 Arop ponankor wae námokuráp nap mekmwaek tukupapo maok, Jisas mwar Oliv faonkwek pok.
2 Tá mao koumounek kar warko ékia lotu nap tokwae mek yakánko maok, koumteouráp arop koropea koupoukourapo, Kwaromp kar yénkrá farákáprá tank.
3 Aenánko poumou nap mekamp yupu ankwap kokoporánko nke nap, lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi fákárerao am yupu warámp-sankoropea kuk pátea maok,
4-6 Jisasén mokopon nke mwarria poupwekáprá sérrá, “Tisa, má yupu te poumou nap mekampao kokopor nánko, arop ankwap man nke námpon. Moseso kumwimp lo karao sérrá, ‘Taknámp yupuan te yumwi fek arokopá pap kip’rá sénámpon. Aeno amo te mokoprá ninik rap?”
Aerapo maok, Jisaso me woukoupá tankrá kwar mek yae kurépi fek kukumwirá tank. ✡
7 Aenánko maok, am fárákap foukouri yakáprá turunkupa wae napantá maok, mao warko fárámpea fokopeyakrá am fárákapan sérrá maok, “Ae te yumo ou mekamp kwatae ninik mo i konámp aropao manénkir am yupuan yumwi ankárank fek yankopano.”
8 Aerá séria maok, mao warko me woukoup-tankrá kwar mek yae kurépi fek kukumwirá tank.
9 Aenánko, am yupuan kot mwarianap arop fárákap te am kar wawia maok, wae pwarará ankákárankrá tukup. Méro fárákapaoménkir tukupapo maok, tá ménki tárápu fárákap wakmwaek tukup. Aenapo, am yupu mwar Jisas tank námp fek fokopeyak.
10 Aeria maok, Jisas fokopeyakrá am yupuan turunkrá, “Má arop fárákap te maok tukup nape? Ae te arop ankwapao amwan kot naenámp yak mo nie?”

✡ **7:45:** Jo 7:32 ✡ **7:46:** Mk 1:22 ✡ **7:48:** Jo 12:42 ✡ **7:51:** Jo 3:1-3 ✡ **8:4-6:** Wkp 20:10

11 Tá am yupurao sérrá, “Arop Tokwae, arop ankwap ankárank yak mono.” Jisas kor man sérrá, “Ono kor amwan kot mono. Akwapae. Wakmwaek te warko kwatae ninik kwapono.” ✡

Jisas apárokamp aropan wae yokornámp kar

12 Jisaso lotu nap tokwae mek yakápnap fárákapan sérrá, “Ono te apárokamp arop fákáreramp waenon. Arop onan éntér pap námp te, mao te kirikip mek yárak mono, yiki yak sánk naenámp wae kwapwe fek yárak naenámpon.” ✡

13 Aeránko maok, Farisi fákárerao am kar wawia man sérrá, “Amo te amokurap karan farákáp napon. Aenapara, má arop fárákap waráp kar te karenoria mér mono.”

14 Aerapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Tá kare, ono onokump karan farákáp nampan maok, onomp kar te karenono. Am te apae riteanápe, ono te ono am feknámp fárámpea korop namp némp wae mér, tá ono akwap nanamp némp wae mér nampon. Aeno yumo te onomp némp kare te mér mo nap, tá ono akwap naenamp némp am táman kor yumo te mér mono.

15 Yumo te apárokamp ninik fek aropan yurukuprá sérar i konapon. Aeno ono te arop ankwapan yurukup mo i konampon. ✡

16 Aeno arop ankwapan yurukup naeria te, ono yae-párák kare ninik fek yurukup i konampon. Am tak namp te onoku mwar mono, onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ék namp, mao onont tére konámpon. ✡

17 Aeno yiráp lo te kar araki yak námpon: Arop anánkaopwerao ankár pourouráp kar sénepo maok, am arop yaworamp kar te ‘Kareno’ ria sér i konapon.

18 Ono onoku te wanonorá farákáprá sénamp, tá onomp Naropwar onan sámp-kérép nánko ék namp, mao kuri onan te wanonorá farákápnámp kar te ankárankamp pourouráp karono.” ✡

19 Aeránko maok, Farisi fákárerao man turunkrá, “Waráp naropwar te maok yak námpon?” Jisaso am kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo onan mér moia te, yumo onomp Naropwarén kor mér mono. Yumo onan méria maok, onomp Naropwarén kor mér mwanapon.” ✡

20 Lotu nap tokwae mek, mámá kar te Jisaso Kwarén sánk konap mani kák konap aokore wonae fik tankrá koumteouráp aropan kar yénkrá farákápámpon. Aempan maok, arop ankwap man sámp moap te, maomp yae te oukoumwan sik námpantá niapon. ✡

‘Jisas te yámar mek yaká yak konámp arop’rá sénámp kar

21 Mao warko am fárákapan ankwap kar sérrá, “Ono wae akwap nae rae. Yumo yiráp kwatae ninik te taki yak nánko, yumo sumpwi mwarea napono. Yumo te ono akwap naenamp némpouk te tukup mwanap pourou mono.”

22 Aerámpantá maok, Juda taokeyakáp konap arop fákárerao sérrá, “Apae riteaka mao sérrá, ‘Yumo te ono akwap naenamp némpouk te tukup mo kare nono’rá sénámpon? Ae te námoku támao náráp pourou sámpea sumpwi naeria ni kane?” ✡

23 Aeapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo te apárokamp arop fino. Aeno ono te yámar mekampono. Yumo te má apár mekampono, ono te má apár mekamp mono.

24 Ae namp kwamp, ono yumwan wae sénampon: Yumo sumpwi napo kor, yiráp kwatae ninik taki yak naenámpon. Táte yumo Ono Taki Yak konamp onan mér moia te, yiráp kwatae ninik taki yak nánko yumo sumpwi mwanapon.”

25 Aeránko maok, am fákárerao man turunkrá, “Ae te amo te wanono?” Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono te wanonorá wokwaek kar yumwan sériamp támaono.

26 Ono yumo i konap ninikan kot i konámp aropnámp yurukupia yumwan kot nanamp te, kápae karenono. Aeno mao manénkir onan sámp-kérépánko ékamp te, maomp ninik te

✡ **8:11:** Jo 5:14 ✡ **8:12:** Jo 1:4-9; 12:46 ✡ **8:15:** Jo 7:24 ✡ **8:16:** Jo 5:30 ✡ **8:18:** 1 Jo 5:9 ✡ **8:19:** Jo 14:7 ✡ **8:20:** Jo 7:30 ✡ **8:22:** Jo 7:34-35

ankár kare kar sér i konámpon. Tá ono kor maomp kar ponankor wawi namp, táman saráp apárokamp aropan farákáp konampon."

27 Am fárákap te, náráp yámar mekamp Naropwarén sénámponrá mér moiapon.

28 Aenapantá maok, Jisaso am fárákapan arakrá sér, "Nánkár wakmwaek Aropamp Tárápan yaopwae porokopramp fek narek sampoká aráp napo maok, Ono Taki Yak konamp mér mwanapon. Tá ono onokump ninik fek ankwap ankárank tére mono, onomp Naropwaro onan yénképrá sérimp karan saráp farákáp konamp yumo mér mwanapon. ✡

29 Onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ono ék namp, mao te onont yak námpon. Mao te onan nápar yakaeria pwar mo námp, am te apae riteanápe, ono kápae kar por mao warákárnámp ninikaok tére nanko námpon." ✡

30 Kápae kare koumteouráp arop Jisas takrá sénámp kar waria man mériapono.

Arop kare kar karan mér nap te amwar kar yakáp mwanap kar

31 Aeria maok, Jisaso námwan mérap Juda fákáreran sérrá, "Yumo ono sénamp kar má sámpea fákapea paokopria te, yumo te onomp arop fi kare yakáp mwanapono.

32 Tá yumo am kare kar kar mér napo te, am kare kar karao yumwan fwapokwapeanánko, yumo fwap amwar kar yakáp mwanapono."

33 Tá nopok am fárákapao sérrá, "Yino te Abrahamomp fekamp arop fino. Yino ankwap ankárankamp ke fek arop ankwapamp kwaporok tére konámp arop yakáp moimpon. Aenámp te amo apaeritea yinan 'Amwar kar yakáp kip'rá sér rape?"

34 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, "Ono yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor kwatae ninik fek yakáp nap te, táte am kwatae ninikamp tére konap aropono. ✡

35 Kwaporok tére konap arop fárákap te nap mek yaká yak mo i konámpon. Am arop námokuráp tárápao maok, ménť ankár am nap mek yaká yak konámpono.

36 Ae konámpara, Tárápao yumwan fwapokwapia amwar kar pwatenánko te, yumo amwar kar yakáp mwanapon. ✡

37 Yumo Abrahamomp fekamp arop fi yakáp nap te, ono wae mér nampon. Aenampan maok, onomp kar yiráp ninik mek yak mo námpon. Aenámpara, yumo onan sámp-wouroump mwaria napon.

38 Ono farákáp namp ankank te, onomp Naropwaro yénkép námpan farákáp nampon. Aeno yumo te yiráp naropwaro séri námpaok napono." ✡

'Yiráp naropwar te Satan'rá sénámp kar

39 Am fárákapao maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Yinomp naropwar te Abrahamono." Aerapo maok, Jisaso nopok am fárákapan sérrá, "Táte kare yumo Abrahamomp toutounápao nap kwamp te, Abrahamo i konámp ninik niamp taknámp mwanapon.

40 Kápae kare por ono farákápnamp kare kar kar te, ono manénkir Kwaro námpan sámpea ni konampan, yumo oukoumwan onan sámp-wouroump mwaria napon. Abraham te take pourouráp ninik moimpon.

41 Yumo te yiráp naropwaromp ninikan saráp sámp napon."

Am fárákapao man sérrá, "Yinomp éntupwar te mwaeaok yárakia yinan sámp mono. Yinomp naropwar ankárank te Kwarono."

42 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Táte kare, Kwaro yiráp naropwaranánko te, yumo onan warákár mwanapono. Am te apae riteanápe, ono te Kwarént yakea nampao ék nampon. Ono te onokump ninik fek ék mono. Kwaro onan sámp-kérép nánko, ono ék nampon. ✡

✡ **8:28:** Jo 3:14; 5:19 ✡ **8:29:** Jo 16:32 ✡ **8:34:** Ro 6:16; 2 Pi 2:19 ✡ **8:36:** Ga 5:1 ✡ **8:38:** Jo 8:44 ✡ **8:42:** Jo 16:28

43 Ae te apaeriteaka yumo te ono sénamp kar wa mo kare napara napono? Am fi te ará:
Yumo onomp karan wa mwanap pourou mono.
44 Yiráp naropwar te Satanara, yiráp naropwaromp ninikaok paokop mwaria kárákáre
napon. Wokwaek kar te mao arop tirá wour i konámp aropono. Mao te kare kar ninikaok
mo i konámpono. Man te kare kar ninik yak mono, yankar sérar i konámp ninikao saráp
yak námpon. Am yankar sérar te mao námokurápara, mao támao yankar sérar i konámpono.
Am te apae riteanápe, mao te yankar sérar i konámp arop, tá mao támao yankar sérar i
konap ninikamp naropwarono. ✡
45 Aenánko yumo te maompara, ono te kare kar karan farákáp konampan maok, yumo
onomp kar wawia mér mo napon?
46 Yumo nke napo, ono kwatae niniki tenanko te, yumo ankár onomp kwatae ninik am
érik sérenke. Aeno táte ono kare kar kar farákáp nanko, yumo apaerá karenoria mér mo
napon? ✡
47 Kwaromp tárápu te ankár Kwaromp karan saráp wawi konapon. Aeno yumo te
Kwaromp tárápu mo napara, yumo Kwaromp kar wa te monoria napon."

'Námo wokwaek kar yakampono'rá sénámp kar

48 Aeránko maok, Juda fákárerao maomp kar pwarokwaprá man arakrá sér, "Yino
amwan 'Samaria mekamp arop ankárank kwatae-arop woukoupeyak námp'rá sérinámp
te waeman kare karono." ✡
49 Aerapo maok, Jisaso nopok kar pwarokwaprá sérrá, "Onomp pourouk te kwatae-
arop noumpoukoupeyak mono. Ono te onomp Naropwaromp eran sakap nampan
maok, yumo onomp e apárok sámp-anámp napon.
50 Ono te onokump eran sakap mon, nánkár kot wawi konámp Aropao onan yurukupia
onomp e sakap naenámpon.
51 Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop ankwap onomp karwaok námp te,
mao te sumpwi mo kareno!" ✡
52 Aeránko maok, Juda fákárerao man sérrá, "Yino oukoumwan te amwan wae
mér námpon, waráp pourouk te kwatae-arop woukoupeyak námpon! Abraham te
wae sumpwi, tá profet fákáreao kor wae sumpwi tenapan maok, amo sérrá, 'Arop
ankárankamp onomp karwaok yárak námp te, mao te sumpwi mono'rá sénap te, mokopi-
anono?
53 Ae te amo nomp ounáp Abrahamén kwe-pwar namp rape? Mao wae sumpwi, tá
profet fákáreao kor wae faokor tenapon. Waráp ninik te amo te wanono?"
54 Jisaso nopok sérrá, "Ono onokump eran sakap nanko te, onomp e te kánanke
kwataeno. Aeno yumo yiráp Kwarrá sér i konap, mao námoku onomp e sakap námpon.
55 Aenámpan maok, yumo te man mér mo napon. Ono maok man mér nampon. Aeno
ono sérrá, 'Ono man mér mo nampono'rá sénanko te, ono kor yumo napnámp kwekár
i konamp aropono. Aeno ono wae man méria nampan, ono maomp karwaok akwap
nampon. ✡
56 Yiráp ounáp Abraham mao te ono ék nanamp ke nke naeria warákár karimpon.
Takia wae nkeaka yonkwae kárámpámpon."
57 Aeránko maok, Juda fákárerao man sérrá, "Amo te oukoumwan 50 yopwar yak moi
napao, amo yakrá 'Námo wae Abraham nke namp'rá sér rapie?"
58 Aerá sénapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Ono waeman yumwan kare kar sér
rae: Abraham te oukoumwan yak mo fek onomékir Ono Taki Yakampon." ✡
59 Aeránko maok, am fákárerao yumwi sámprá paokoprá Jisasén yankop mwariakapo
maok, Jisaso sánánkar e-poup lotu nap tokwae meknámp akwap. ✡

✡ **8:44:** Stt 3:4; 1 Jo 3:8 ✡ **8:46:** 1 Pi 2:22 ✡ **8:48:** Jo 7:20 ✡ **8:51:** Jo 5:24 ✡ **8:55:** Jo 7:28-29 ✡ **8:58:** Jo 1:1
✡ **8:59:** Wkp 24:16; Jo 10:31-33

9

Yi aompi yaknámp aropamp kar

1 Jisas akwapria nke nánko, arop ankárank éntupwaro sámpámp ke feknámpia yi aompi
yak námp yak.
2 Aenko maok, Jisaso éréképá yárak i konámp arop fákárerao man turunkrá, “Tisa, wa
mokop kwatae ninikianánko, éntupwaro am yi aompi yaknámp táráp sámp námpon? Am
arop námoku kwatae niniki námp ni, tá éntupwar naropwaro kwatae ninik nep nie?” ✡
3 Mak rapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Am aropao
námoku kwatae ninik námp fek mo, maomp éntupwar naropwaro kor kwatae niniki
nep fekamp mono. Am ankank maomp pourouk koropámp te Kwaro mámá aropamp
pourou fwapokwapianánko, maomp kárákáre érik korop nánko, koumteouráp arop
fárákap nke mwanapria námpon. ✡
4 Oukoumwan te wakor wae yak námp fek ara, onan sámp-kérépánko ékamp Kwaromp
tére mwanámpon. Kumur nánko te, arop tére mo mwarea napono.
5 Ono oukoumwan má apár mek yak namp ke fek te, ono mámá apár mekamp
aropamp wae yak nampono.” ✡
6 Mao makrá sériaka pwarará maok, táte kwar mek atopia arákaria maok, am kwar
yokwapea am aropamp yi mek pap.
7 Aeria maok, mao man sérrá, “Amo akwapeaka ént aokore Siloam mek waráp yimetáp
yárárae.” (Am ént aokore ‘Siloam’rá sénap te, am te arakono: ‘Sámp-kérépánko akwap’rá
sér i konapono.) Aenánko maok, am yi aompi yaknámp arop akwapea yimetáp yárária,
yi wae fwap nkeria arákarrá koropámpon.
8 Aenko maomp némpoukamp arop, tá man wokwaek ‘Mani sápenk’ ria sérrá tank nánko
nkeap aropao kor, am fárákapao sérrá, “Ae te nko arop te tankrá aropan ‘Mani sápenk’ ri
konámp arop támaoi kane.”
9 Aerapo maok, ankwap fárákapao sérrá, “Mono. Arop ankwapao mao niamp námpon.”
Aerapo maok, am aropao námoku sérrá, “Máte ono támaono.”
10 Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, “Ae te mokopia waráp yi fwap námpon?”
11 Aerapo mao am fárákapan sérrá, “ ‘Jisas’ ri konap aropao kwar ént mek ouroukoupea
onomp yi mek forokwapea maok, onan sérrá, ‘Amo akwapea ént Siloam aokore mek yi
yárárae.’ Aeránko maok, ono akwapea am mek yi yárária nanko, wae fwap nánko, ono
nke nampon.”
12 Aeránko maok, am fárákapao man turunkrá, “Ae te am arop te maok yak námpon?”
Aerapo maok, mao sérrá, “Ono mér mono.”

Farisi fákárerao am arop yi fwapinámp fi oupourounknap kar

13 Arop fárákapao am yi aompi yakámp arop warámpea Farisi fákáreaonapok tukup.
14 Am te Sabat yae fek Jisaso am kwar ouroukoupea maomp yi firékarea pap tenánko
niapon.
15 Farisi fákáreaonapok warámpea tukupapo maok, am fárákapao man warko turunkrá,
“Waráp yi te warko mokopia fwapi námpon?” Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá,
“Mao kwar ouroukoupea onomp yi mek forokwapeanánko, ono yi ént mek yárária maok,
fwap nke nampon.”
16 Aeránko maok, Farisi ankwap fákárerao sérrá, “Yino te wae mér, am arop te Sabat
loaok mo námpara, Kwaro man sámp-kérép moimpon.” Aerapo maok, Farisi ankwap
fárákapao sérrá, “Ae te kwatae ninikráp arop te mokopiaka nkwakwe make kárákáre
takrá yoro naenámpon?” Aerá séria maok, anánk fi pirékarapono. ✡

✡ **9:2:** Kis 20:5 ✡ **9:3:** Jo 11:4 ✡ **9:5:** Jo 8:23 ✡ **9:16:** Jo 3:2; 9:31-33

17 Aeria maok, Farisi fákárerao warko am yi aompi yakámp aropan turunkrá, “Waráp yi fwapi papnámp arop te amo mokope aroponorá ninik rap?” Aerapo maok, am aropao sérrá, “Mao te profet ankwapono.”
18 Tá kare, wokwaek am arop te yi aompi yakámpan maok, oukoumwan te wae yi fwap firikir námpon. Aenámpan maok, Juda taokeyakáp konap arop, am kar te karenorá mér te monoria nap kwamp maok, am yi fwap nkenámp aropamp éntupwar naropwarén koropenkria wumwi.
19 Maomp éntupwar naropwar korop nepo, man arakrá turunk, “Má arop te yiráp táráp nie? Yumo sérrá, ‘Éntupwaro sámpámp fek yi aompi yakámpono’rá sénap nie? Takanánko te mokopiaka warko fwap nke námpon?”
20 Aerapo maok, éntupwar naropwaro sérrá, “Yino te wae mér nempono, am te yinomp tárápono. Wokwaek éntupwaro sámpámp feknámpia yi aompi yaká yak námp te, yino wae mér nempon.
21 Aeno oukoumwan te maomp yi mokopia fwapianrá mér mono. Tá wa maomp yi firékarea pap námp am táman kor yino mér mono. Wae tékép námpara, námoku fwap sénaeria námpono. Man turunkenke.”
22-23 Am te wokwaek kar, Juda taokeyakáp konap arop fákárerao sérrá, “Arop ankárankao ‘Jisas te Kraisono’rá sénánko te man te, lotu nap mek korop kwaponoria yérépe mwanámpon.” Aerá sér i konapantá, éntupwar naropwar am táman apápria maok, ‘Wae tékép námpara, yumoku man turunkenk’rá sénepon. ✡
24 Aerepo maok, warko am yi aompi yakámp arop táman am fárákapao man koropaerá wumwia sérrá, “Waráp yi fwap nánko te, Kwaro nke námp fek man saráp kare kar warákárrá ‘Aesio’rá sérampo. Yino wae mérono, am arop te kwatae ninikráp aropono.”
25 Aerapo maok, mao kar pwarokwaprá arakrá sér, “Mao te kwatae ninikráp arop ni fwap nie? Ono kor mér mono. Aeno ono mérnamp ankank te, wokwaek onomp yi aompi yakámpan, oukoumwan onomp yi wae fwap kwapwe kare nánko nke nampon.”
26 Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, “Mao te amwan apae námpon? Waráp yi te mokopia firékarea pap námpon?”
27 Aerapo maok, mao am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono waeman yumwan sénampan maok, yumo am kar wa te monoria napon. Apaeritea yumo kápae kare por turunk rap? Ae te yumo kor maomp wokwaek paokop mwaria nape?”
28 Aeránko maok, am Farisi fákáre man wouroumpriaka sérrá, “Amoku maok am arop kwataeramp wakmwaek yáraknap aropono. Yino te Mosesomp wakmwaek paokop i konámpono.
29 Yino te Kwaro Mosesén sérinámp karan saráp mérámpono. Aeno yino te am arop te maoknámp koropreanrá mér mono.” ✡
30 Aerapo maok, am aropao am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Am onomp yi fwapi papnámp aropan yumo sérrá, ‘Yino mér mo námp te maoknámp koropean’rá sénapo, ono korokop tokwae nampono.
31 Nomo te wae mér, Kwar te kwatae ninikráp aropamp kar te wa mo i konámpono. Aeno arop ankárank Kwarén loturiaka Kwaromp ninikaok akwapnámp aropan maok, Kwaro maomp karan wawi konámpon. ✡
32 Wokwaek karia koropea oukoumwan námp te, arop ankárank éntupwaro sámpámp fek yi aompiyakámp arop maomp yi fwapi papámp kar te yak mono.
33 Aeno Kwaro am arop sámp-kérép moi yakánko te, mao te am takeniamp tére mono.” ✡
34 Aeránko maok, am fárákapao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Waráp éntupwaro amwan sámpnámp ke feknámpia koropea amo oukoumwan nap te kwatae ninikráp

✡ **9:22-23:** Jo 7:13 ✡ **9:29:** Jo 8:14 ✡ **9:31:** Sng 34:15; 66:18 ✡ **9:33:** Jo 9:16

aropono. Amo yinan yénkrá farákáp nae rape?" Am fárákapao makrá séria maok, man lotu nap mekamp yérépea ek sámp-kérép.

'Jisasén mér monap aropamp ninik te yi aompiyak námp niamp'rá sénámp kar

35 Jisaso am aropan arop fárákapao yérépea sámp-kérépnap kar wawia maok, mao akwapea oupourounkia nke. Jisaso man nkea maok, man arakrá sér, "Amo te Aropamp Tárápan mér nap ni mo nie?"

36 Aeránko maok, am aropao maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Arop Tokwae, am Aropamp Tárap te wanono? Amo onan sénapo te, ono fwap man mér nanampon."

37 Aeránko maok Jisaso man sérrá, "Amo am arop te wae nke napono. Am arop te oukoumwan má amwan kar sénámpono."

38 Aeránko maok, am aropao man sérrá, "Tokwae Kar e! Ono wae mér nampon." Makrá séria maok, Jisasén kwaráp torokomprá man lotuimpon.

39 Aenko maok, Jisaso sérrá, "Ono ék namp te apárokamp arop fárákapaonap ninikan yurukup naeria ék nampon. Aenampara, arop fárákap yi aompi yakáp nap te fwap nke mwanapono. Tá arop fárákap náráp yi te fwap nke námprá ninik nap te, yi aompi yakáp mwarea napono." ✡

40 Aeránko maok, Farisi ankwap fákáre wonae fik am fek yakápia maok, am kar wawia man sérrá, "Ae te yinan kor yinomp yi te aompi yaknámprá sénae rape?" ✡

41 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Yumo yumokuráp yi aompi yaknámp mér nap te, arop yumwan mokopia kot mwanapanáp, fwapono. Aeno yumo sérrá, 'Yinomp yi te fwap yae-párák yakáp námpono'rá sénap te, yumo te oukoumwan kwatae ninik fek yakáp napon."

10

Sipsipamp yáran wounáprá sénámp kar

1 Jisaso warko ankwap kar sérrá, "Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop sipsipamp yár ménki porok yoump moria, yár ankwap feknámp oupukarrá piknámp arop te, am te oukun arop, tá ankwapamp ankank sámp naerianámp aropono.

2 Aeno arop ménki porok yoump námp te, táte sipsip taokeyak konámp arop námoku támaono.

3 Aenko maok, ménki kikip konámp aropao, am arop mankanoria ménki kik-pwaránko maok, am arop mankria námokuráp sipsipamp e ankákárankrá nánáránko, maomp kar wawia ouroumpea mank napo éréképea ek akwap konámpon.

4 Mao náráp sipsip ponankor éréképea ek akwapea maok, mekia akwap nánko, maomp sipsip ponankor maomp kar wuri wawia maomp wakmwaek éntér kákeaka tukup konapon. ✡

5 Am sipsip fákáre te arop ankwapamp wakmwaek te tukup mo, pirikimpá tukup i konapon. Am te apaerianápe, mao wa nap te, ankwap aropamp kar námpantá napono."

6 Jisaso am fárákapan mámá wounáp kar farákáp námpan maok, am fárákapao kar fi fwapia mér moiapon.

Jisas te 'Sipsip kwapwe kare taokeyak konámp arop'rá sénámp kar

7 Aeria maok, Jisaso warko sérrá, "Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Ono támao ono sipsip akwap korop naenámp ménkinono.

8 Sipsip taokeyak konap arop ponankor manénkir yakápap te, am arop fárákap te oukunrá, ankank ti konap aropono. Ae konapara, sipsip te am fárákapamp kar wa moiapon.

✡ **9:39:** Jo 8:15-16 ✡ **9:40:** Mt 15:14 ✡ **10:4:** Jo 10:27

9 Ono támao ono ménkino. Arop ankárank ononampok koropeaka am yár mek yoump námp te, Kwaro man warko warámp naenámpon. Aeanánko mao te mek youmpea warko ek akwapria fɨr oupourounkrá fánaenámpono. ✡

10 Oukun arop te ankwap ankankan nɨkia korop mono. Sipsip oukunria, yénképrá kákria sámpá yampourou naeria korop konámpon. Aeno ono te am fárákap fwap yiki yak sámpea napo, yiki yak am fárákapan top koupouri yak naenámpria korop nampono.

11 Ono támao ono sipsip kwapwe kare taokeyak konamp aropono. Sipsip kwapwe kare taokeyak konámp arop te mao námoku am sipsip fárákap yaewour naeria náráp pourou sámp konámpono. ✡

12 Aeno maniantá saráp térerá yárak i konámp arop te sipsip taokeyak konámp arop kare mo, tá sipsipamp naropwar mo ara, nke nánko, yao pwae mekamp as korop nánko te, am sipsip párakoprá farákapá akwap konámpono. Aenánko, yao pwae mekamp asao ankwapmwaek yourounkwe nánko, ankwapmwaek pɨrɨkɨmp konapono.

13 Am taknámp arop te sipsipantá nɨnɨk mono, maniantá saráp tére námpono.

14-15 Ono támao sipsip kwapwe kare taokeyak konamp aropono. Onomp Naropwaro onan wae mér, ono kor onomp Naropwarén wae mérnamp taknámp, onomp sipsipao kor onan wae mér, ono kor onomp sipsip wae mér nampono. Aenampara, onomp sipsipan yaewourria, fwap sumpwi nanampon. ✡

16 Onomp sipsip ankwap fákáreao kor yakáp napon. Am fákáre te má yár mekamp mo ara, ankwap fek yakáp napon. Ono am fákárean kor éréképá koropea nanko, am fárákapao kor onomp kar wa mwanapon. Aeria maok, ankárankamp fi sipsip mwar yakáp napo maok, ankárankamp sipsip taokeyak konámp arop yak naenámpon. ✡

17 Ono am sipsipantá onomp pourou sámpea, sumpwia warko fárámp nanampara, onomp Naropwar onan warákár kare námpono. ✡

18 Arop ankárankao onan kwaporok sámp-wouroump mono, onokump nɨnɨk fek onoku fwap sumpwi nanampon. Ono fwap onomp pourou sámpea sumpwi nanampon. Tá ono fwap warko yiki yak sámpea fárámp nanamp pwi nampono. Onomp Naropwaro onan 'Tak nanapono'rá séri námpono." ✡

19 Aeránko, Juda fákárerao am kar wawia maok, warko anánk fi pɨr-pwar.

20 Takia maok, kápae kare aropao sérrá, "Mao te kwatae-arop noumpoukoupea épépérép námpono. Yumo apaerá man woupwi pátea maomp kar wa rape?"

21 Aerapo maok, táte nopok ankwap fárákapao sérrá, "Má kar máte arop kwatae-arop noumpoukoupá yaknámp aropamp kar mono. Ae te kwatae-arop woukoupá yak námp te, fwap arop yi aompi yak nánko, fɨrékarea pap naenámp nie?"

Juda fákáre Jisasén 'Mono' ria yoporiap kar

22 Jerusalem mek, komontnámp ke fek lotu nap tokwae ménki kɨk-pwarariap yae nɨnɨkria warákárrá lotu i konap yae koropámp.

23 Am ke fek maok, Jisaso lotu nap tokwae mek Solomonomp naepik mwaek yárakrá akwap.

24 Aenánko maok, Juda fákárerao mankea man kuk-sɨrarrá, am fárákapao man sérrá, "Amo Kraisao nap kwamp te, mae ke fek amo te wa karenorá érik sénanapon? Yinomp nɨnɨk épérép námp tane!"

25 Aerapo, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, "Ono waeman yumwan séri nampan yumo mér mo napon. Onomp Naropwaromp kárákáre fekamp ponankor tére tére namp te, am tére támao, ono te wa karenorá yumwan yénkép námpon. ✡

26 Aeno yumo te onomp sipsip fi mo napara, yumo onan mér mo napon.

✡ **10:9:** Jo 14:16 ✡ **10:11:** Sng 23:1; Jo 15:13 ✡ **10:14-15:** Jo 10:27; 1 Jo 3:16 ✡ **10:16:** Jo 11:52 ✡ **10:17:** Fl 2:8-9 ✡ **10:18:** Jo 19:11 ✡ **10:25:** Jo 5:36; 10:38

27 Onomp sipsip fákáre te ono wae mér nanko, am fárákap onomp kar wuri wawia,
onomp wakmwaek korop konapon.
28 Aenapo maok, ono am fárákapan yiki yaká yaká̱p mwanap nénk nanko, mao te
moyaká̱p mo kareno. Tá arop ankwap te onomp yaekamp pouroukoup mono. ✡
29 Onomp Naropwaro am fárákapan onan sá̱p námp te, námoku ankárankamp támao
tokwae karia ankank ponankoran kor poukeyak námpara, arop ankwap te maomp
yaekamp pouroukoup mono.
30 Onomp Naropwar te, yino ankárankamp támaono."
31 Aeránko maok, Juda fákáre am kar wawia yumwi sámprá warko man yankop
mwariakapo maok,
32 Jisaso am fárákapan sérrá, "Ono yumwan manénkɨr onomp Naropwaromp ká̱pae
kare tére kwapwe wae yénkép namp te, yumo apae téreran nɨnɨk nap kwamp onan
yumwian yankop mwaria nape?"
33 Aeránko maok, Juda fákárerao man kar pwarokwaprá sérrá, "Yino te tére kwapweran
nɨnɨkria amwan yumwi fek yankop mono. Amo arop kareao maok, Kwarén wouroump
sérria 'Ono te Kwar'rá sénap fekeano."
34 Makrá sérapo maok, Jisaso am kar pwarokwaprá am fárákapan sérrá, "Yumokurá̱p
lo karan kumwia nap te Kwaromp kar araki yak námpon: 'Ono sérrá, "Yumo te kwar
fákárenono." ' ✡
35 Kwaro am arop fárákapan kar farákápria, 'Am fárákap te "Kwar"rá sérimpon.' Nomo
te wae mér, Kwaromp Buk fekamp kar te ankár taki yak konámpono.
36 Aeno onomp Naropwaro onan nánapia sámp-kérép nánko, ono má apár mek ék
nampara, ono sérrá, 'Ono te Kwaromp Tárápono'rá sénanko, yumo onan apaerá 'Kwarén
wouroump nap'rá sénapon? ✡
37 Aeno táte ono onomp Naropwaromp tére mo nanko, yumo onomp kar karenorá mér
mo mwanapono.
38 Aeno ono te maomp tére nampon. Táte yumo onan, amo te karenorá mo nap kwamp
te, yumo ono tére namp máman mér kipo. Aeria maok, onomp Naropwaro onont yak
nánko, ono onomp Naropwarént yak namp fwapi nɨnɨkia mér mwanapon." ✡
39 Am fárákapao warko man fákap mwariakapo maok, mao am ankwap mwaeknámp
warákarrá akwapámpon.
40 Jisaso warko arákarrá akwapea ént Jordan tápampá akwap. Akwapea manénkɨr Jono
arop ént mek énérrá kákámp fek yak.
41 Aenko maok, ká̱pae kare koumteouráp arop maonámpok koropea maok, sérarrá,
"Kareno. Jon te nkwakwe make ankank kárákáre yoro moimpan maok, mámá aropao
naenámp karan mao farákápámp kar te ponankor kare karono."
42 Aeria maok, am fek táman ká̱pae kare arop man méria, karenoriapono.

11

Lasarus sumpwimp kar

1 Arop ankárank touwe sámpámp, mao te Betani mekamp Lasarus. Am Betani te Maria
ntia Marta aenenkamp némpono. ✡
2 Am yupu Maria te Tokwae Karamp puk wel kwarákárria maok, mao námokuráp me
pwae fek pukamp wel féki torokorimpon. Am touwe sámpnámp arop Lasarus te am
aenenkamp ménkinono. ✡
3 Aenko maok, antáp yaworao Jisasnámpok kar sámp-kérépria arakrá sér, "Tokwae Kar
e, amo man nouroupria warákár konap arop te touweane." ✡

✡ **10:28:** Jo 3:16; 6:39; 10:3 ✡ **10:34:** Sng 82:6 ✡ **10:36:** Jo 5:17-20 ✡ **10:38:** Jo 14:10-11 ✡ **11:1:** Lu 10:38-39
✡ **11:2:** Jo 12:3 ✡ **11:3:** Jo 11:36

4 Jisaso am wawia maok, sérrá, “Am touwe te arop sumpwi naenámp touwe mono.
Am te koumteouráp arop Kwaromp kárákáre nkea man warákárrá man e tokwae sánk
mwanapono. Tá am fek táman Kwaromp Tárápao kor e tokwae sámp naenámpon.” ✡
5 Jisas te Marta, maomp nánae Maria, tá ménkináp Lasarus am anánkwapoan te warákár
konámpon.
6 Am Lasarus touwenámp kar koropánko maok, wawitea am yaknámp némpouk ananki
yak.
7 Aea maok, wakmwaek námoku éréképá yárak i konámp arop fákáreran sérrá, “Nomo
warko Judia mek tukup mwaro.”
8 Aeránko maok, am éréképá yárak i konámp arop fákárerao man sérrá, “Tisa, ouk-
oumwan kar amwan Juda fákárerao yumwi fek arokopea sumpwi pap mwaria wae nap
te, amo warko am fek akwap nae rapie?” ✡
9 Jisaso maomp kar pwarokwaprá wounáp kar sérrá, “Ae te ankárankamp yae fek yámar
éntér-sámpramp ke akwap mo i konámp nie? Aeno arop yámar wae kare fek yárak námp
te, sɨkɨrɨp mo i konámpono. Am te apae riteanápe mao te waeman apárok yokorámp wae
nke námpono.
10 Aeno arop kumuruk yárak námp te, mao nke naenámp wae yokor mo námpara, sɨkɨrɨp
konámpon.”
11 Makrá séria maok, wakmwaek am fárákapan sérrá, “Nomp nouroup Lasarus amp
námpono. Aenámpan maok, ono akwapea kéménkia fárámpá pap nanampono.” ✡
12 Aeránko maok, am éréképea yárakámp arop fákáre támao am kar wawia maok, sérrá,
“Tokwae Kar e! Mao amp nánko, maomp touwe warko fwap naenámpono.”
13 Jisaso sérámp kar te Lasarus sumpwimpan séránko maok, am fárákap te Lasarus
párák amp námpan sénámpwe nɨnɨkiapono.
14 Aeapo maok, warko Jisaso érik sérrá, “Lasarus te wae sumpwi námpono.
15 Aenámpan maok, ono am ke fek méntér yak moi namp táman yumwan nɨnɨkria
warákár nampono. Aenampara, yumo am fek táman Kwarén mér mwanapono. Ouk-
oumwan nomo maonámpok tukup mwaro.”
16 Jisas takrá séria pwar nánko, Tomas maomp ankwap e Tam Feae, mao Jisasén paokop
i konap ankwap fákáreran sérrá, “Tak mwaro. Nomo ponankor tukupea mént sumpwi
mwaro!” ✡

Warko fárámp naenámp ntia yiki yak te Jisas ‘Námo támaono’rá sénámp kar

17 Jisas ntia mao éréképá yárak i konámp arop fárákap tukupea némp Betani wonae
fikria maok, mao wa nánko, Lasarus te wae péri me mek yiawori yak námpono.
18 Betani te Jerusalem mek wonae fik kar 3 kilomita fek yak námpon.
19 Aenámpara, Juda mekamp kápae kare koumteouráp arop Marta ntiaka Maria
aenenkamp ménkináp sumpwi námpantá, am aenenkan yonkwae porokwe sánk mwaria
koropea méntér yakáp.
20 Aenapo maok, Maria nap mek tankánko maok,
21 Marta ‘Jisas koropán’rá sénap kar wawia akwapea mwaeaok kɨkɨpia maok, Jisasén
sérrá, “Tokwae Kar e, amo mapek yakaporia te, onomp ménki te sumpwi mono.” ✡
22 Aerá séria maok arakrá sér, “Ono wae mér nampon, amo Kwarén ‘Ankank sápae’ ria
sénapo te, amwan fwap sánk naenámpon.”
23 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Waráp ménki te fwap warko fárámprá yiki yak
naenámpon.”
24 Tá Marta man sérrá, “Ono wae mér nampon, nánkár pwarnámp yae fek, sumpwinap
arop ponankor warko ferámp nap fek fárámp naenámpono.” ✡

✡ **11:4:** Jo 9:3 ✡ **11:8:** Jo 10:31 ✡ **11:11:** Mt 9:24 ✡ **11:16:** Jo 20:25 ✡ **11:21:** Jo 11:32 ✡ **11:24:** Jo 6:40

25 Aeránko Jisaso man sérrá, “Warko fárámp konap te onoku támao, tá yiki yak te
onoku támaono. Arop onan mér námp sumpwi námpao kor, mao oukoumwan yiki yak
naerámpon.
26 Tá arop ponankor yiki yakápria onan mér nap fárákap te sumpwi napao kor, fwap
yiki yakáp mwanapon. Amo te mámá wae mér rape mo nie?”
27 Aeránko maok, tá Marta Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, yeno! Ono wae mér nampon,
amo te Kwaromp Tárápono. Amo te am arop Kwaro apárok sámp-kérép nánko, náráp
koumteouráp arop warko érékép nanap rimp támaono.” ✡

Jisaso Lasaruséntá yonkwae touweria émimp kar

28 Marta aerá séria pwarará, youmpea nánae Marianámpok akwapea warámpá
youmpea aop mwaek yakria maok, sánánkar sérrá, “Tisa koropea yakria amwan ko-
ropaenáne.”
29 Mak ránko maok, Maria am kar wawia koupour fárámprá Jisasén akwapá nke.
30 (Jisas te oukoumwan némpouk akwap mo, máte akwapea Marta man kɨkɨpimp fek
yak.)
31 Juda fákárerao Marian koukarrá yonkwae touwerá nap mek am mek yakáp napao
nkeapo, Maria am feknámp fárámprá ek oukur akwapánko maok, am fárákapao nɨnɨkrá,
máte akwapea péri me fek ém naeria akwapri kanria éntér kákia énénki tukup.
32 Maria akwapea Jisaso yak námp fekria maok, man nkea maomp puk wonae fik
kwaráp torokompria man sérrá, “Tokwae Kar e! Amo mapek yakaporia te, onomp ménki
sumpwi mono.”
33 Maria ém nánko maok, tá mént koropap Juda fákárerao kor éménk. Aenapo maok,
Jisas man nkeria maok, mao kuri yonkwae touwea waeria maok, ém naenámp niamp.
34 Aeria maok turunkrá, “Yumo man te maok pap napon?” Aeránko maok, am
fárákapao kor man sérrá, “Tokwae Kar, amo koropea nkeae!”
35 Aerapo maok, Jisaso kor ém. ✡
36 Aenánko, Juda fákárerao nkea sérrá, “Yumo nkenke! Mao te am aropan nouroup kar
i konámp kwamp námpon.”
37 Aenánko maok, arop ankwap fárákapao sérrá, “Má arop te arop yi aompi yak námpan
kor fɨrékarea pap konámp te, mámá aropan kor apaeritea yaewour mo nánko, sumpwi
námpon?” ✡

Jisaso Lasarusén fárámpea papámp kar

38 Jisaso warko yonkwae touwea waeria maok, akwapea am papnap péri me táp fek.
Am papnap me te manénkɨr péri me yokoropeaka maok, péri ankwap kárakére sámpea
top kor fek nánkáráp tenapono.
39 Ae tenapo maok, Jisaso sérrá, “Yumo am péri kárakére támá far-farrá tukupenke!”
Aeránko maok, am sumpwinámp aropamp antápnáp Marta man sérrá, “Tokwae Kar e!
Mao am mek tank námp te wae yiawori yak námpara, wae mákáre kwatae korop naeria
námpono.”
40 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono wae manénkɨr amwan sériampon, ‘Amo méria
te, Kwaromp kárákáre fwap nke nanapon!’ ” ✡
41 Aeránko maok, am fárákapao péri kárakére keakapapo maok, Jisaso narek toko-
reyakrá sérrá, “Ayao, amo ono sénamp kar wawi napantá amwan ‘Aesio’rá sér rae.
42 Ono te wae mér nampon, amo ono sénamp kar ankár wa saráp yak konapon. Aeno
ono nɨnɨk namp te, mámá yakápnap koumteouráp arop amo onan sámp-kérép napo ék
namp mér mwanapria, mámá kar sér rae.” ✡

✡ **11:27:** Jo 6:68-69 ✡ **11:35:** Lu 19:41 ✡ **11:37:** Jo 9:6-7 ✡ **11:40:** Jo 11:4 ✡ **11:42:** Jo 12:30

43 Makrá séria pwararáma maok, tékén kar wumwia sérrá, “Lasarus, amo ek oukur-koropae!”
44 Makránko maok, am sumpwinámp arop fárámpeaka érik mankánko maok, maomp pu, yae, tá yimetápok waempyam fek woukoup tenap yak nánko, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo am waempyam aokor-aokoria pwarapo akwapano.”

‘Jisasén sámp-wouroump mwanámp’ ria kar papap kar

45 Kápae kare Juda fákáre koropea Mariant koukarrá yonkwae touwenap arop fárákap Jisaso am ankank taknámp nkeaka man mériapono. ✡
46 Aenapan maok, ankwap fárákap te tukupea Farisi fákáreaonapokria am Jisasoinámp ankank táman farákáp.
47 Aenapo maok, pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre Kaunsil fákáreran koropenkria wumwi. Wae koropea koupoukour napo maok, am fárákapan sérrá, “Am arop te kápae kare nkwakwe make ankank yoro námp te, mokop mwanámpon?
48 Táte nomo man kwaporok takanoria pwate nánko te, arop ponankor man mér mwarea napon. Tá Rom mekamp arop fákáre koropea nomp lotu nap tokwae souroumpouriaka nomp arop fárákapan kor méntérantáno.”
49 Aerapo maok, arop ankárank Kaiafas mao te pris taokeyak konámp arop am yopwar fek yakria maok, mao am fárákapan sérrá, “Yiráp ninik te épépérép kare nape.
50 Yumo te ankárankamp ankank yumwan fwap yaewour naenámp te mér mo napon. Arop ankárankao ponankor koumteouráp aropantá sirarrá sumpwi naenámp te kwapwe kareno. Takria nomp arop fi ponankor surumpwiantáno.”
51 Kaiafas te námokuráp ninik mekamp karan sér mono. Mao te am yopwar fek pris éréképá yak konámp aropara, Jisas Juda fian yaewourrá sumpwi naenámpan profet kar fek sénámpon.
52 Mao sumpwi námp te Juda firan saráp yaewour mono, am sumpwi námp te Kwaromp tárápu ponankor apár-apár yakáp nap koupoukareaka ankárankamp fi yakáp mwanapria námpon. ✡
53 Aeria maok, am yae feknámpia man sámp-wouroump mwanap mwae oupourounkrá kar sérarrá tukup.
54 Aeapo maok, Jisaso warko Juda fákáre ou mek érik akwap mono. Am fek pwararáma námoku éréképá yárak i konámp arop fákáre éréképea arop yak mo apár wonae fikamp taun ankárank Efraim mek énénki tukupea am fek yakápiapon. ✡
55 Juda firamp Pasova Fári konap Yae wae fae nánko maok, kápae kare némpouk mwaekamp arop Jerusalem mek Kwaro nke námp fek námokuráp ninik fwapokwap mwaria tukup. ✡
56 Aeria maok, Jisas te maok yakánrá oupourounk. Am fárákap lotu nap tokwae mek yinkea yakáprá námoku kok sérarrá maok, “Yumo te mokoprá ninik rap? Mao te koropea Pasova Yae Tokwae te nkea ni moi kane?”
57 Aerapo maok, pris tokwae fákáre ntiaka Farisi fákárerao koumteouráp aropan sérrá, ‘Arop ankárankao Jisas te maok yakánrá mér námp kwamp te, yinan sénapo, man fákap mwanámp’rá séri napono.

12

Maria Jisasomp puk sanda kwarákarimp kar

1 Pasova Fári konap Yae oukoumwan tokwampok yae tankánko maok, am ke fek Jisaso apár me mekamp kéménkia papámp arop Lasarusomp némp Betani mek akwap. ✡
2 Aenko maok, am némpouk am fek Jisasén ‘Aesio’rá sér mwaria, maompor fir nánap. Marta fir yorokwae nánko maok, Lasarus Jisasént fár mwanap aropént tank.

✡ **11:45:** Jo 4:48 ✡ **11:52:** Jo 10:16,17-21; 1 Jo 2:2 ✡ **11:54:** Jo 7:1 ✡ **11:55:** Kis 12:14-20 ✡ **12:1:** Jo 11:1,34

3 Aeapo maok, Maria sanda mani tokwae fekamp, hap kilo botol sankoropea maok,
Jisasomp puk forokwapea pwarará maok, námokuráp me pwae fek féki torokorrá
yakánko maok, am nap mek sanda nánákáre kwapwe top-pwarámpá yak.
4 Aenko mént paokopiap arop ankárank Judas Iskariot am arop te nánkár wakmwaek
Jisasén arop outiri naenamp mao sérrá,
5 "Am sanda te nomo aropan sánkria am fekamp 300 yae fek térea sámp konámp niamp
300 mani silva sámpeaka, ankank monap aropan nénk mwar mpup!" ✡
6 Mao te ankank monámp aropan ninikrá sér mono, mao maniráp yam taokeyakria
mani oukun i konámp aropao námpon.
7 Aeránko maok Jisaso sérrá, "Am yupu te numwar takano. Mao am taki námp te,
niki-samp yakrá akwapea, ono sumpwi nanko, onan apár me mek papnap yae fek
naenámpon. ✡
8 Ankank moráp arop fárákap te yumont yakápi yakáp mwanapon. Aeno ono te
yumont yaká yak nanamp mono."

Pris tokwae fákárerao Lasarusén sámp-wouroump mwaria sérariap kar

9 Kápae kare Juda fákárerao wa napo, Jisas Betani mek yakánko maok, am arop fárákap
te maonámpok korop. Am fárákap te Jisasén saráp koropea nke mono. Manénkir Jisaso
Lasarusén apár me mekamp kéménkia papámpan mér napara, Lasarusén kor nke mwaria
korop napon. ✡
10-11 Aeriaka, kápae kare Juda fákáre pris tokwae fákáreran pwarará tukuprá Lasarusén
nkeaka Jisasén mérapantá maok, pris tokwae fákárerao sérrá, 'Lasarusén kor mént sámp-
wouroump mwar' ria kar papapono.

Jisas Jerusalem mek king niampia akwapámp kar
Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40

12 Jisaso Lasarusént fária pwaránko, ankwap yae fek kápae kare koumteouráp arop
Pasova Yae nke mwaria Jerusalem mek koropea koupoukour yakáp. Aeria am fárákapao
wawapo maok, 'Jisas Jerusalem mek korop naean'rá sér.
13 Am wawia maok, oupuk pwae niamp yao pwae fékéria tukupea, mwaeaok Jisasén
kikipia tékén arakrá sér,
"Nomo Kwarén warákár mwaro!
Kwaro Tokwae Karamp e fek koropnámp arop má
e tokwae sánkano!
Mao te Israel firamp King yak naenámpono." ✡
14 Jisaso donki soup ankárank sámpea am fek tank. Aenánko, am te Kwaromp Buk fek
yaknámp kar niampon. Am te arakrá sénámpono:
15 "Taun Saion mekamp koumteouráp arop,
yumo te apápi kwapono!
Yiráp king oukoumwan má korop námp nkenke.
Mao te donki soup fek tankrá korop námpono." ✡
16 Manénkir am ke fek te mao éréképá yárak i konámp arop fárákap te am kar fi te mér
moiapono. Aeno nánkár wakmwaek Jisas warko arákarrá pokria wae tokwae sámp námp
fek maok, am Kwaromp Buk fek yaknámp kar ninikria, arop fárákapao Jisaséniapan kor
ninikia, 'Am te Jisas táman sénámpon'rá mériapon.
17 Wokwaek kápae kare koumteouráp arop Jisasént yakápria nkeapo, Jisaso Lasarusén
apár me mekamp fárámpea papámpon. Oukoumwan am koumteouráp arop te am
Jisasoimp táman arop ankwap fárákapan kar farákáp napon.
18 Aenapo, kápae kare koumteouráp arop Jisaso manénkir am ankank yoroimp kar
táman wawia maok, am fárákap maonámpok tukupea mwaeaok kikip.

✡ **12:5:** Jo 18:2-3 ✡ **12:7:** Jo 19:40 ✡ **12:9:** Jo 11:43-44 ✡ **12:13:** Sng 118:25-26 ✡ **12:15:** Sek 9:9

19 Tá Farisi fákárerao kor námoku támao am nkea námoku kok sérarrá, “Nkenke! Nomo
mwaria nánap námp te tak mwanámp pourou moiane! Ponankor koumteouráp arop te
man éntér kákia tukup napon.”

Grik ankwap fárákap Jisasén nke mwarianap kar

20 Koumteouráp arop fákárerao tukupea Jerusalem mek Pasova yae fek Kwarén lotu
mwariakapo maok, táte Grik ankwap fákárerao kor mént tukup.
21 Am Grik fákáre te Galili mekamp taun Betsaida mekamp arop Filiponámpok koropea
maok, man arakrá sér, “Arop Tokwae, yino te Jisasén nke mwarianeano.”
22 Aerapo maok, Filipo kor akwapea Andrun séria warámpea énénkér akwapea Jisasén
sérepo maok,
23 tá Jisaso am arop yaworamp kar mao sumpwi naempan wounáp kar sérrá, “Ouk-
oumwan má ke fek te Aropamp Táráp e tokwae sámp naenámp ke te wae korop námpon.
✡
24 Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Wit ki apárok pɨká tankrá yɨpi takére mo
námp te, am ankárank támao saráp yak konámpon. Aeno apárok pɨká tankea yɨpi takérea
téri pokea maok, ki kápae kare tank konámpon.”
25 Am wounáp kar séria pwarará maok, kar kare sérrá, “Aeno arop námokuráp
pourouan yiki yak naenámpan nɨnɨkrá yárak námp te, maomp yiki yak moyak naerámpon.
Aeno arop námokuráp pourouan wampwe pwarará, onan nɨnɨk námp te, mao fwap
ankár yiki yaká yak naenámpon. ✡
26 Aeno arop ankárank onomp tére naenámp kwamp te, ankár ononampaok kuno.
Takria maok, mae némpouk ono yak namp te onomp tére aropao kor onont am fek yak
naenámpon. Aeria maok, arop onomp tére nánko te, onomp Naropwar te man e tokwae
sánk naenámpon.” ✡

Jisaso námoku sumpwi naenámpan sénámp kar

27 Jisas warko ankwap kar arakrá sér, “Oukoumwan te ono yonkwae touweria nɨnɨk
tokwae nampono. Aenampara apaerá sénanampon? Ae te ono onomp Naropwarén sérrá,
‘Oukoumwan má ankank korop námp má sámp-sɨrae’rá sénanamp nie? Ono takrá sér
mono. Am ankank te ankár onomp pourouk korop naenámpria ék namp támaono. ✡
28 Ayao, waráp e tokwae kwapwe yénkép napo, arop fárákapao nke mwanapono.”
Jisaso makrá séránko maok, táte yámar meknámp kar ankárank arakrá sér, “Ono te
wae onomp e tokwae kwapwe kare yénkép nampara, warko oukoumwan kor tak
nanampono.”
29 Aeránko am koumteouráp arop fárákap wonae fik am fek yakáp napao, am kar
wawia arakrá sérrá, “Wɨ! Oukurér párákapáne!” Tá ankwap fákárerao sérrá, “Mono,
enselo mént kar sénámpono.”
30 Aerapo maok, Jisaso sérrá, “Am kar yumo wa nap te onan yaewour mono. Yumwan
yaewour naenámpan námpon.
31 Oukoumwan Kwaro má apár mekamp koumteouráp arop younkoupria, táte má
apár mekamp arop poukeyak konámp arop kwatae yérépea kérép naenámpon. ✡
32 Oukoumwan te ono má apár mek yak nampan maok, nánkár te onan ka-sampokea
napo, am ke fek táman ponankor koumteouráp arop ononampok érékép-korop nanam-
pon.” ✡
33 (Jisaso am takrá sérimp te námoku sumpwi naenámp mwaekamp nɨnɨk fek sérimpon.)
34 Aeránko maok, am koumteouráp arop fákárerao maomp kar pwarokwaprá man
sérrá, “Yino wa nánko Kwaromp loao sérrá, ‘Krais te ankár yaká yak naenámpono’rá
sénámpon. Amo mokopia ‘Aropamp Táráp narek sampok mwanap’rá sér rape? Am
‘Aropamp Táráp’ te wanono?” ✡

✡ **12:23:** Jo 17:1 ✡ **12:25:** Lu 9:24 ✡ **12:26:** Mt 28:20; Jo 14:3 ✡ **12:27:** Mt 26:38 ✡ **12:31:** Jo 16:11 ✡ **12:32:** Jo 3:14-15 ✡ **12:34:** Dan 7:13-14

35 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan wounáp kar sérrá, “Wae te fae tákáre ke fek
yumont yak námpon. Oukoumwan wae yumont yak námp fek yiráp paokop te ankár wae
fek paokop kip. Yumwan kɨrɨkɨp koropea oupouroup naeane. Arop kɨrɨkɨp mek yárakria
te, mao te maok akwap raerá mér mo i konámpon. ✡
36 Wae te oukoumwan yumont yak námpara, yumo ankár wae táman méria maok, yumo
waeramp arop fákáre yakáp mwanapon.” ✡

Juda kápae kare Jisasén mér moiap kar

Jisaso makrá séritea maok, am fárákapan pwarará youmpea mek yak.
37 Am fárákap Jisaso nkwakwe make kárákáre yoro nánko nke napao maok, man te mér
mo napon.
38 Aenapo maok, profet Aisaiamp kar méntér pwi námpon. Aisaiao sérrá,
“Tokwae Kar e!
Wa mokop yinomp kar wawia mér námpon?
Wa mokop Tokwae Karao
náráp kárákáre yénképnámp tére
oukoumwan má térenámp niamp nke námpon?” ✡
39 Am fárákap Jisasén mér mwanap pourou mono. Am tak mwarap fi táman Aisaia
ankwap kar kumwi námpon:
40 “Kwaro am fárákapamp yi nke mwanap pourou moi papria
nɨnɨkan kor épérépi pap.
Takria am fárákap ankank nkeria, kar fi méria,
ononampok arákarrá korop napo,
ono am fárákapan fwapokwapi papantáno.” ✡
41 Aisaia am takrá sénámp te, apae riteanápe, Jisasomp kárákáre tokwaeran nkea pwatea
am Jisas táman sérimpon. ✡
42 Karenono, kápae kare Juda taokeyakáp konap aropao kor man mérapo maok,
Farisi fákárerao námwan, lotu nap mek korop kwaponoria taokorantá apáp nap kwamp,
maomp mérap érik sér moiapon. ✡
43 Am fárákap te Kwaro námwan warákár naenámpria te mono, arop fárákapao námwan
warákáranápon kar i konapon.

Jisaso farákápnámp kar támao aropamp nɨnɨk yurukup naenámp kar

44 Jisaso tékén sérrá, “Arop onan mér námp te onan saráp mér mono, onomp Narop-
waro onan sámp-kérép nánko ék nampan kor mént mér námpon.
45 Arop onan nke námp te, onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ék namp man kor
nke námpon. ✡
46 Ono má apár mek ék namp te ará: Arop fárákap onan mér nap te kɨrɨkɨp mek yakáp
mono. ✡
47 Aeno arop ankárankao onomp kar wawiaka onomp karwaok yárak mo námp te, man
te ono arop yurukuprá kot i konámp aropnámp taknámp mono. Ono ék namp te má apár
mek yakrá koumteouráp aropan yurukuprá kot naeriaka ék mono. Ono ék namp te am
arop fákáreran warko érékép naeria ék nampon. ✡
48 Aeno arop onan younkwek sɨrarrá onomp kar sámp mo námp te, man yurukuprá
kot naenámp arop te yak námpon. Ono farákápnamp kar támao nánkár pwarnámp yae fek
mao am fárákapan yurukuprá kot naenámpon. ✡
49 Ono te onokump nɨnɨk fek má kar farákáp mono. Onomp Naropwaro onan sámp-
kérépánko ono ékamp, mao námoku kápae kare kar onan farákápaerianámp sápria, am
farákáp nanamp nɨnɨkan kor sáp námpon.

✡ **12:35:** Jo 8:12 ✡ **12:36:** Ef 5:8 ✡ **12:38:** Ais 53:1 ✡ **12:40:** Ais 6:10; Ap 28:26-27 ✡ **12:41:** Ais 6:1 ✡ **12:42:** Jo 9:22 ✡ **12:45:** Jo 14:9 ✡ **12:46:** Jo 1:9; 8:12 ✡ **12:47:** Jo 3:17 ✡ **12:48:** Hi 4:12

50 Ono te wae mér nampon, onomp Naropwaromp kar te yiki yaká yakáp mwanap nénk konámpon. Aenámpara, kápae kare kar ono farákáp namp te onomp Naropwaro ‘Arakae’rá sénámpaok i konampono.” ✡

13

Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fákáreramp pu yárárimp kar

1 Pasova Yae kumur korop naerianánko, am ke fek táman Jisas wae mér, má apár pwarará Naropwaronámpok pok naenámp ke korop. Aenánko maok, náráp koumteouráp arop fákáreran má apár mek yakáp napan yonkwae touwemp te ankár yonkwae touwe tokwaerá akwapea, sumpwimp ke fekimpon. ✡

2 Kumuran Jisas ntia mao éréképá yárak i konámp arop fárákap fépérrá tankáp. Aenapan maok, Saimon Iskariotomp táráp Judasén te wae Satano Jisasén arop outiri naenámp ninik wokwaek sánk tenámpono.

3 Jisas te wae mér, Naropwaro ankank ponankor maomp yaek sánkámp, tá námwan sámp-kérépánko ékiakámpan warko arákarrá Kwaronámpok pok naenámpan kor wae mér. ✡

4 Ae námp kwamp maok, Jisaso am fir taki tank nánko, fárámpea waempyam éri wor paprá tawel sámprá kámpea pwarará maok,

5 ént dis mek kwarákár. Takia maok, wae am feknámp námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapamp pu yárária * pwarará maok, táte am kámpnámp tawel fek am fárákapan féki torokor.

6 Takria Saimon Pitamp wonae fik koropánko maok, Pita man sérrá, “Tokwae Kar e! Amo te onomp pu yárár nae rape?”

7 Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono térenamp ankank te oukoumwan te amo mér mono, tá nánkár wakmwaek maok, amo mér nanapon.”

8 Aeránko maok, Pita man sérrá, “Amo onomp pu te yárár mo karono!” Aerá séránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono amwan éntup moia nanko te, amo warko onont yak nanap pourou mono.”

9 Aeránko maok, Saimon Pita man sérrá, “Tokwae Kar e, ae te takanánko te, onomp pu mwar yárári kwapon. Ankár yae kor, me kor méntér yárárae!”

10 Mak ránko maok, Jisaso man wounáprá sérrá, “Arop wae éntupianámp te warko koupour kar éntup mo i konámpon. Puan saráp yárár napo kor, waeman ponankor yiki kukurámpon. Yumo te waeman yiki kor yakáp napan maok, ono yumwan ‘Ponankor’rá sér mono.”

11 (Jisas te am arop námwan yopor aropamp yaek pap naenámp te wae mér. Ae námp kwamp maok, mao sérrá, “Yumo ponankor yiki kukur mono.”)

12 Jisaso am fárákapamp pu yárária pwatea warko náráp waempyam sámpea yirimptea warko tank. Aeria maok, am fárákapan turunkrá, “Ono yumwan má térenamp fi te yumo wae mér nap nie?

13 Yumo onan ‘Tisa’, tá ‘Tokwae Kar’rá sénap te, tá kare yae-párák kare sénapon.

14 Ono Tokwae Kar, tá Tisa wuriman, tére arop arákarea yiráp pu yárár nampara, yumo kor yiráp ankwapnáp ankwap fárákapamp puan kor takrá yárár kipo. ✡

15 Ono mámá ninik yumwan yénkép namp te, yumo kor ono yumwan yénkép nampnámp maknámp tére kip. ✡

16 Ono yumwan kare kar sénámpon: Tére konámp arop te maomp arop tokwae kámákár akwap mono. Tá sámp-kérép nánko korop námp te, am sámp-kérépnámp aropan kámákarrá nareki yak mono.

✡ **12:50:** Jo 8:28 ✡ **13:1:** Jo 15:13 ✡ **13:3:** Jo 13:27; 16:28 * **13:5:** Pu yárár i konámp tére te tére aropao saráp i konámpono. ✡ **13:14:** Lu 22:27 ✡ **13:15:** Fl 2:5; 1 Pi 2:21

17 Oukoumwan te yumo ono amnamp ninik fi kor wae mér napara, yumo ampaokria te, yumo fwap warákár mwanapon. ✡
18 Ono te yumwan ponankor sér mono. Ono onomponoria nánkárápnamp arop fárákapan yumwan te wae mér nampan maok, Kwaromp Buk fek kar arakrá yak námp waeman kare korop naenámp mér nampon. Am kar te arakrá sér, 'Arop onont pan fánámpao onan younkwe sinaeria námpon.'
19 Am ankank te oukoumwan korop mo nánko, ono yumwan manénkir sér rae: Nánkár wakmwaek am ankank koropeanánko, yumo fwap Ono Taki Yak namp mér mwanapono. ✡
20 Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Ono tére arop sámp-kérép nanko, man warámpea yaewour námp te, tá onan táman warámpea yaewour námpon. Tá arop onan warámp námp te, mao onan sámp-kérépánko ékamp Kwarén kor warámp námpono."

Judaso Jisasén yopor aropamp yaek pap naerianámp kar
Matyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23

21 Jisas takrá séria pwarará, yonkwae touwea waeria maok, érik farákarrá arakrá sér, "Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Yumo ou mekamp ankwap ankárank onan yopor aropamp yaek pap naerámpon."
22 Makrá séránko maok, mao éréképá yárak i konámp arop fárákap námoku kor am kar épérép nap kwamp maok, nonopok énounkouprá, máte wan sérianria mér mono.
23 Ménnt paokop i konap arop ankárankamp Jisaso man warákár kar i konámp arop te Jisasomp éntér mwaek wonae fik kar tank. ✡
24 Aenánko maok, Saimon Pita, man wan sérianrá turunkaeria me fi wink.
25 Aeránko maok, mao wonae fik kar éntér kor fek youmprá woukoupria maok, Jisasén sérrá, "Tokwae Kar, amo te wan sér rap?"
26 Aeránko maok, Jisaso sérrá, "Nánkár nomo énénki fánámp arop ankárankampan ono pan sámpea sup mek anámpea sánk nampao maok, am arop táman sénampon." Mak ritea maok, pan sámpea sup mek anámpea Saimon Iskariotomp tárap Judasén sánk.
27 Judaso am pan sámpea pwar nánko maok, Satano maomp ninik mek yoump. Aenko maok, Jisaso man arakrá sér, "Ankank amo tak naenap te koupour takae."
28 Aeránko maok, arop ponankor énénki tankáp nap Jisaso Judasén sénámp kar fi te ankwap ankárankampao mér mono.
29 Ankwap fárákapao ninikrá, Judas te mani kériramp yam poukwap konámpara, Jisas man te 'Am mani fek lotu mwanap yae fekamp ankank akwapá tiae'rá sérámpwe ninik. Tá ankwap fárákapao 'Ankank monap aropan nénkae'rá sérámpwe nikiapon. ✡
30 Aeapo maok, Judas am pan fákáre sámpea pwarará koupour kar apárok oukur akwapánko maok, wae kirikipeyak.

Jisaso mao éréképá yárak i konámp arop fákáreran lo wourékam nénkámp kar

31 Judas wae apárok akwap tenánko maok, Jisaso sérrá, "Oukoumwan te Aropamp Táráp wae e tokwae sámp námpon. Tá Kwaro Aropamp Tárápaonámp fek e tokwae sámp námpon.
32 Kwaro mao tére námp fek e tokwae sámpria te Aropamp Tárápan kor Kwaro námoku e tokwae sánk nánko, am ankank te koupour kar naenámpon. ✡
33 Onomp tárápu kwae! Kánanke kwarok ke fek saráp ono yumont yak nanampon. Aeno nánkár te yumo onan oupourounk mwanapon. Ono manénkir Juda taokeyakáp konap fákáreran makrá sériampan oukoumwan yumwan kor take pourouráp kar táman sér rae: Yumo te ono akwap nanamp némpouk te tukup mo kareno. ✡

✡ **13:17:** Je 1:25 ✡ **13:19:** Jo 14:29 ✡ **13:23:** Jo 21:7,20 ✡ **13:29:** Sng 41:9; Jo 12:6 ✡ **13:32:** Jo 17:5 ✡ **13:33:** Jo 7:33-34

34 Ono te yumwan oukoumwan lo wourékam nénk nampon. Am te arak: Yumo
ankákárank nonopok nounouroupria warákár kipo. Ono yumwan nouroupia warákár
kari namp te, yumo kor taknámp ankár nonopok nounouroupria warákár kar tak kipo.
✡
35 Yumo yiráp ankwapyaenáp fárákapént nonopok nounouroupra warákár kare napo
maok, arop ponankoran yumo onomp firáp yakáp nap yénkép napo, mér mwanapon." ✡

Jisaso 'Pita te "Námwan mér mono"rá sénaean'rá sénámp kar
Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34

36 Saimon Pita man sérrá, "Tokwae Kar, amo te maok akwap nanapon?" Aeránko
maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Ono akwap naerianamp némpouk
te amo oukoumwan onan éntér papá akwap nanap pourou mono. Aeno nánkár
wakmwaek maok amo onan éntér papá korop nanapon."
37 Aeránko maok, Pita man turunkrá, "Tokwae Kar, apaeritea ono oukoumwan waráp
wakmwaek akwap mo nanampon? Ono fwap amwan yaewourrá onomp pourou sámp
nanamp tene!"
38 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Waráp ninink te, amo fwap onan yaewourrá waráp
pourou sámp nanap nie? Ono amwan waeman kare kar sér rae: Kakaruk oukoumwan
aráp mo nánko, amo onan te 'Mér mo namp'rá yininik por sénae rapono."

14

Jisas te 'Arop Naropwaronámpok pok mwanap mwae kup'rá sénámp kar

1 Jisas warko am fárákapan sérrá, "Yumo te kokorokoriaka yonkwae touwe tokwae
kwapon. Yumo Kwarén méria ankár onan kor ménт mér kip. ✡
2 Onomp Naropwaromp nap aok-aokore te kápae kare ara, ono pokea yiráp por nap
aokore nánaprá párakop nanampon. Aeno am nap aokore yak mo nánko te, ono yumwan
takrá sér mono.
3 Ono pokeaka yiráp por népe nánapia pwar namp kwamp te, warko ékia yumwan
éréképá pokeaka ono yak namp fek énénki yakáp mwanámpon. ✡
4 Yumo te ono pok naenamp némpouk poknámp mwae te yumo wae mér napon."
5 Aeránko maok, Tomaso man sérrá, "Tokwae Kar e, amo te maok akwap nae rape?
Yino am te mér mo námpon. Tá mwaeran kor mokopia mér mwanámpon?"
6 Jisaso man sérrá, "Onoku támao mwae kupono. Tá ono kare kar sér i konap fi korono.
Ono te yiki yak fi korono. Arop Kwaronámpok korop naenámp te ankwap mwae te yak
mono, ono mwarono. ✡
7 Yumo onan wae méri yakáp nap kwamp te, oukoumwan yumo fwap onomp
Naropwarén kor mér mwanapon. Yumo man te wae nke napara, oukoumwania man
mérrá tukup napon."
8 Filipo Jisasén arakrá sér, "Tokwae Kar e, amo yinan Naropwar yénképea napo maok,
am támao wae yinomp ninink fwap farákár naenámpon."
9 Nopok Jisaso man sérrá, "Filip, ono yumont waeman kápae kare ke fek yak nam-
pan maok, amo te onan oukoumwan mér mo nap nie? Arop onan nke námp te,
onomp Naropwarén kuri wae nke námpon. Amo mokopiaka 'Waráp Naropwar yinan
yénképae'rá sér rape? ✡
10 Ae te amo onomp Naropwarént koumpeyak nanko, onomp Naropwaro onan
koumpeyak námp te amo mér mo rape? Ono yumwan sénamp kar te onokump ninik
fek sér mono, onomp Naropwaro onont yakria maok, náráp tére am tére konámpon. ✡
11 Yumo te má kar man ankár mér kipo: Ono onomp Naropwarén koumpeyak nanko,
tá onomp Naropwaro kor onan koumpeyak námpon. Táte yumo takrá mér mwanap

✡ **13:34:** Jo 15:12; Ef 5:2 ✡ **13:35:** Jo 17:23; 1 Jo 3:14 ✡ **14:1:** Jo 14:27 ✡ **14:3:** Jo 17:24 ✡ **14:6:** Jo 11:25; Ef 2:18 ✡ **14:9:** Kl 1:15 ✡ **14:10:** Jo 12:49

pourou mo nánko te, yumo ankár ono kápae kare tére namp táman ninikria maok, yumo onan mér kip. ✡

12 Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop onan mér námp te, mao kor ono nkwakwe make tére konamp te, fwap takrá tére naenámpon. Mao te tére tokwaeria onomp tére kámákár akwap naenámpon. Am te apae ritea námpanápe ono te onomp Naropwaronámpok pokea yak nanampon.

13 Kápae kare ankank yumo onan mér nap fek turunk nap te, ono fwap yumwan nénk nanampon. Aenanko maok, Tárápao tak námp fek Naropwaro e tokwae sámp naenámpon. ✡

14 Ponankor apae ankank yumo onomp e fek turunk nap te, ono fwap ampaok nanampon."

Jisaso 'Yiki Kor Spirit sámp-kérép nanamp'rá sénámp kar

15 Jisas warko arakrá sér, "Yumo onan nouroup kareria te, yumo ankár ono sénamp kar ponankor ampaok mwanapon. ✡

16 Aenapo, ono onomp Naropwarén turunk nanko, yumont Fearámpá Yakria Kárákáre Sánk naenámp Ankwap sámp-kérép naenámpon. Aenánko maok, mao te ankár yumont yaká yak naenámpon. ✡

17 Am Fearámpá Yak naenámp te kare kar sér i konámp Spiritono. Apárokamp koumteouráp arop te man sámp mwanap pourou mono. Am te apae riteanápe man nke mo, man mér mono. Aeno yumo maok man mér napara, yumont yakria, yiráp ninik mek yaká yak naenámpon. ✡

18 Ono te yumwan kwaporok taki yakápenkria párakop tenanko, yumo kweri tárápu niampia yakáp mono.

19 Ono te fwap warko yumonapok korop nanampon. Kánanke kwarok ke fek, apárokamp koumteouráp arop te onan warko nke mono. Aeno yumo maok onan nke mwanapon. Ono yiki yak nampara, yumo kor taknámp yiki yakáp mwanapon.

20 Am yae fek táman maok, ono onomp Naropwarént koumpeyak nanko, yumo kor onont koumpeyakáp napo, ono yumont koumpeyak namp mér mwanapon. ✡

21 Arop onomp kar sámpea ampaok kar námp te, am arop onan nouroup kare námp yénkép námpon. Tá arop onan nouroup kare námp te, onomp Naropwaro nouroup kare nánko, tá ono kor man nouroup kareria onoku kare man érik yénkép nanampon." ✡

22 Jisaso makrá séránko maok, Judas Iskariot te mono, Judas ankwapao, Jisasén sérrá, "Tokwae Kar e, apaeritea amo yinan saráp amoku kare yénképria mámá apárokamp koumteouráp aropan yénkép mo nanapon?"

23 Aeránko maok, Jisaso nopok man arakrá sér, "Arop onan nouroupra warákár kare námp te, mao te ono sénamp karwaok kar yárak naenámpono. Aenánko onomp Naropwaro kor am aropan nouroupria warákárria maok, yino énénkér koropeaka ménit yaká yak nenempon. ✡

24 Arop onan nouroup kar mo námp te, mao te fwapia onomp karwaok mo i konámpon. Mámá yumwan yénkrá farákápnamp kar máte onokump kar mono. Onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ono ékamp maomp karono.

25 Ono oukoumwan yumont yaknamp ke fek, ono yumwan am kar farákáp nampon.

26 Aeno 'Yumont Fearámpá Yakria yumwan Kárákáre Sánk naenámp'rá sénamp te Yiki Kor Spiritono. Onomp e fek onomp Naropwaro man sámp-kérép nánko, ék naenámpon. Mao te yumwan kápae kare ankank yénk naenámpon. Tá mao yumwan ninik sánk nánko, ono yumwan wokwaek farákápnamp kar ponankor warko nik mwanapon. ✡

✡ **14:11:** Jo 10:38 ✡ **14:13:** Mt 7:7; Jo 16:23-24; 15:7 ✡ **14:15:** 1 Jo 5:3 ✡ **14:16:** Jo 14:26; 15:26 ✡ **14:17:** Jo 16:13 ✡ **14:20:** Jo 17:21 ✡ **14:21:** Jo 15:10 ✡ **14:23:** Yé 3:20 ✡ **14:26:** Jo 15:26; 16:7

27 Ono yumwan pwar naeramp kwamp, yonkwae porokwe nénk tenanko, am yiráp nɨnɨk mek yak naenámpon. Tá ono yumwan yonkwae porokwe nénk naeramp te, apárokamp aropao nénk konap niamp mono. Aenampara, yumo te kokorokoriaka apáp tɨrɨnkia yonkwae sékéria wae kwapon. ✡
28 Yumo te ono yumwan farákápnamp kar mámá wae wa napon: Ono yumwan pwarará akwap nae rae. Tá ono warko yumonapok arákarrá korop nanampon. Yumo onan warákár nap kwamp te, ono onomp Naropwaronámpok akwap nampan kor warákár mwanapon. Am te apaeritea námpanápe, onomp Naropwar te narek kar onan kámákár yak námpon. ✡
29 Mámá kar yumwan farákáp namp te, am ankank oukoumwan korop mo nánko, ono manénkɨr farákáp nampon. Aenampara, nánkár am ankank korop nánko, nkea maok, yumo mér mwanapono.
30 Ono te yumwan kápae kare kar sénanamp pourou mono. Am te apae riteanápe, apárokamp arop poukeyak konámp arop wae koropáne. Mao te onan kwe-pwar naenámp kárákáre te yak mono. ✡
31 Aeno ono nɨnɨk namp te apárokamp arop fárákap te fwapia mér kipo: Ono onomp Naropwarén te warákár tokwaeria maok, kápae kare ankank tére namp te mao onan séri nampaok nampono.
Yumo fápárámpenke! Wae tukup mwaro.”

15

Jisas te ‘Yao wain aopwe niampono’rá sénámp kar

1 Jisaso wounáp kar arakrá sér, “Ono te yao wain aopwe karenono. Onomp Naropwar te yao wain yopwar naropwarono.
2 Onomp yowe kor ponankor tank mo nánko te, onomp Naropwaro karrá tokopea épér i konámpon. Tá yowe kor ponankor ki tank konámpan maok, onomp Naropwaro ki kápae kare tank naenámpria yowe fae tákáre fek fékérrá, yowe kor fwapokwap i konámpono.
3 Ono sénamp karao yumwan wae fwapokwapianánko yiki kukur yakáp napon.
4 Yumo te ankár onont koumpeyakáp napo, ono yumont koumpeyak nanampon. Yao wain yowe fek pukupá yak mo námp te ki tank naenámp pourou mo i konámpon. Tá taknámp yumo kor onont koumpeyakáp moia te, yumo kor yao niamp ki tank mono.
5 Onoku támao ono wain aopwe kor nanko, yumo te wain yowe kor niampon. Arop ankwap onont koumpeyak nánko, ono kor mént koumpeyak nanko te, mao te kápae kare ki tank naenámpon. Aeno yumo onan pwararea te, yumoku mwar tére mwanap te pwi mono. ✡
6 Arop ankwap onont koumpeyak mo nánko, man far-pwar mwanap te, yao yow-erao yákáre nánko, koupoukarea yaomwi mek épéria yank i konap niamp taknámp mwanapon.
7 Aeno yumo onont koumpeyakáp napo te, onomp kar yiráp nɨnɨk mek yak nánko, yumo fwap apae ankank turunk napo, am ankank fwap korop naenámpon. ✡
8 Aeno yumo kápae kare yao ki niamp énki nap te, arop nke nap fek yumo te onomp fákáre yakáp nap yénkép nánko, am fek táman onomp Naropwaromp e sakap napo, e tokwae sámp naenámpon. ✡
9 Onomp Naropwaro onan nouroup tokwae konámp te, ono kor takeniamp nɨnɨk fek yumwan nouroup tokwae nampono. Yumo kor ankár am ono nouroup i konamp nɨnɨk mek saráp yakáp kipo.
10 Táte yumo onomp lo karwaok kar paokop nap te, yumo waeman ono yumwan nouroup i konamp nɨnɨk mek am mek yakáp nap te, ono kor onomp Naropwaromp

✡ **14:27:** Jo 16:33; Fl 4:7 ✡ **14:28:** Lu 24:31-32 ✡ **14:30:** Jo 12:31 ✡ **15:5:** Jo 15:16 ✡ **15:7:** Jo 14:13 ✡ **15:8:** Mt 5:16

karwaok karria ono maomp nouroup i konámp ninik mek yak konamp niamp napono. ✡

11 Onomp ninik te, onomp warákár konamp yumont yakria, am warákár yiráp ninik mek top-pwarámpeyak naenámpria, ono yumwan mámá kar sénampon. ✡

12 Onomp lo te araki yak námpon: Ono yumwan nouroup kare nampnámp taknámp yumo ankákárank ankár nonopok nounouroup kipo. ✡

13 Táte arop náráp nouroup fárákapan nouroup kareriaka man yaewourrá náráp pourou sámp námp te, am ninikao koumteouráp aropao ankwapan nouroup i konap ninikan kámákár akwap námpon. ✡

14 Táte ono yumwan sénampnámp maknámp nap te, yumo onomp nouroup yakáp napon.

15 Tére konap arop te, tére taokeyak konámp aropamp ninik te mér mono. Ae konapara, ono yumwan warko 'Tére konap arop'rá sér mono. Onomp naropwaromp kar ponankor wawi namp, am te ono wae yumwan séri namp támao yumwan onomp nouroupra yénkép námpon.

16 Yumo te onan náráponoria nánkáráp mono. Ono maok yumwan onomponoria nánkárápea nanko maok, onomp firáp yakáp napon. Aenampara, ono yumwan tére nénk tenanko, tukupea ki énkiriaka, yiráp ki énkinámp am yae-párák yaká yak nae-námpono. Aeria maok, yumo onomp Naropwarén apae ankank sámp mwaria ono warákárnamp niniként turunk nap te, mao yumwan fwap sánk naenámpon. ✡

17 Ono yumwan lo arakrá sánk nampon. Yumoku kok ankákárank ankár nonopok nounouroup kar kipo."

Jisas 'Yumwan apárokamp aropao yopor mwanap'rá sénámp kar

18 Jisas warko sérrá, "Aeno apárokamp arop fárákap yumwan ampwae-sámp nap te, yumo te wae mérono, manénkir onan tak napara napon. ✡

19 Aeno yumo apárokamp aropamp yakáp nap niamp wuri popwar yakáp napo te, am apárokamp arop fákáre te, tá wae yinoku finoria warákár mwanapon. Aeno yumo te mámá apár mekamp arop mono. Ono yumwan wae onomponoria nánkáráp namp te, yumo mámá apár mekamp niniként tapokwap mo mwanapria ninampon. Aenampara, apárokamp koumteouráp arop yumwan ampwae-sámp napon. ✡

20 Ono yumwan farákápnamp kar má yumo fwapiaka niki-samp kip: Tére konap arop te náráp arop tokwaeran kámákár akwap mono. Arop fárákap onan nkwakwe make touwe sáp nap te, yumwan kor tak mwarea napon. Táte arop fárákap onomp karwaokia nap te, yumwan kor yiráp karwaok mwanapon. ✡

21 Aeno am fárákap te onomp Naropwar onan sámp-kérépánko ékamp man mér moitea napara, am fárákap ponankor kwataenámp ninikan tak napon. Am te apaeritea napanápe, am fárákap te yumo onomp firáp yakáp nap wae méria napon. ✡

22 Táte ono ékia kar farákáp mo nankoria te, am fárákap náráp kwatae ninik yak námprá mér mono. Aeno oukoumwan te am fárákapamp kwatae ninik mek wouroump mwanap mwae te yak mono.

23 Aeno arop onan ampwae-sámp námp te, onomp Naropwarén kor ampwae-sámp námpon. ✡

24 Táte ono am fárákap ou mek yakria tére namp, arop ankwapao wokwaek takrá tére moimpanánko te, am fárákap yino te kwatae ninik námprá mér mono. Aeno am fárákap onomp tére wae nke napara, onan ampwae-sámpria, onomp Naropwarén mént ampwae-sámp napon.

✡ **15:10:** 1 Jo 2:5 ✡ **15:11:** Jo 17:13 ✡ **15:12:** Jo 13:34 ✡ **15:13:** 1 Jo 3:16 ✡ **15:16:** Jo 15:5; 16:23 ✡ **15:18:** 1 Jo 3:13 ✡ **15:19:** Jo 17:14 ✡ **15:20:** Jo 13:16 ✡ **15:21:** Jo 16:2-3 ✡ **15:23:** Lu 10:16

25 Am fárákapao am taknap ninik te am fárákapamp lo kumwi napao sénámp niamp napon. Am támao arakrá sér, ‘Arop fárákap onan kwaporok fwapnae mek ampwae-sámp napon.’ ✡
26 Aeno yumwan yaewourria kárákáre sánk naenámp Spirit te onomp Naropwarént yak námpan, nánkár ono yumonapok sámp-kérép nanampon. Am Spirit te kare kar sér i konámpao Naropwarént yakeanámpan ék naenámpon. Mao ékia te, ono i konamp ninik érik farákarrá yénkép naenámpon. ✡
27 Aenánko, yumo kor wokwaek onont yakriaka, ono tére fi yokor námp feknámpia onont yakáprá koropea oukoumwan napara, yumo kor ono te wanonorá farákáp mwanapon.” ✡

16

1 Jisas wae am fek ankwap kar arakrá sér, “Yumo onan mér nap pwar te monoria namp kwamp, ono yumwan mámá kar sénampon.
2 Arop fárákapao, yinont lotui kwaponoria táraokwamprá yérépe mwarea napon. Nánkár wakmwaek, ankwap ke fek te arop fárákapao yumwan tirá wouria am fárákapamp ninik te yino Kwaromp tére kwapwe námpan mpwe mwarea napon. ✡
3 Am fárákap te onomp Naropwarén mér mo, tá onan kor mér mo napara, am ninik tak mwarea napon. ✡
4 Aeno oukoumwan te ono yumwan sérinamp am ankank te korop naerámpon. Am te nánkár wakmwaek arop fárákapao yumwan tak napo maok, ono yumwan sérarinamp kar mámá warko ninik mwanapon.”

Jisaso Yiki Kor Spiritamp téreran sénámp kar

Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Wokwaek kar onoku yumont yak nampara maok, ono yumwan má ankank korop naenámp kar sér moiampon.
5 Aeno oukoumwan te mao onan sámp-kérépánko ékamp Naropwaronámpok pok nae nae. Yumo te ankwap ankárankamp onan ‘Amo te maok akwap nae nap’rá turunk moi napon.
6 Ono oukoumwan yumwan mámá kar sénanko te, yumo yonkwae touwe tokwae napon.
7 Aenapan maok, ono yumwan waeman kare kar sénampon: Yae-párák ono yumwan pwarará pok namp te, yumwan yaewour námpon. Aeno ono pok mo nanko te, yumwan kárákáre sánk naenámp Spirit te yumonapok ék naenámp pourou mono. Aeno táte ono pokea maok, ono sámp-kérép nanko yumonapok ék naenámpon. ✡
8 Mao ékiaka yénkép nánko te apárokamp arop fárákap kwatae ninik fi kor mérrá, tá yae-párák kare ninik fi kor mér, tá Kwaro arop kot naenámp fi kor mér mwanapon.
9 Kwatae ninik fi kor yénkép námp te, arop fárákap onan mér mo nap aranon.
10 Yae-párák kare ninikrá sénámp fi te ará: Ono onomp Naropwaronámpok pok nanko, yumo te warko onan nke mono.
11 Kwaro arop kot naenámp fi yénkép námp te, mámá apár mek taokeyaknámp aropan te Kwaro waeman kot námpon. ✡
12 Ono te kápae kare kar oukoumwan yumwan farákáp nanamp yak námpan maok, oukoumwan yumo sámp mwanap pourou moiane.
13 Nánkár kare kar sér i konámp Spiritao ékia maok, yiráp ninik ékékér nánko, yumo kare kar kar mér mwanapon. Am tak námp te, mao námokuráp ninik feknámp sér mono. Mao Naropwaromp kar wawianámpan, am táman yumwan farákáp naenámpon. Mao te yumwan wakmwaek korop naenámp ankank farákáp naenámpon. ✡

✡ **15:25:** Sng 69:4 ✡ **15:26:** Jo 14:26 ✡ **15:27:** Ap 5:30-32 ✡ **16:2:** Mt 24:9; Lu 6:22 ✡ **16:3:** Jo 15:21 ✡ **16:7:** Jo 14:16 ✡ **16:11:** Jo 12:31 ✡ **16:13:** Jo 14:26; 1 Jo 2:27

14 Mao te onomp karan sámpea yumwan farákáp nánko, am taknámp ninik támao arop
wanap fek onomp e tokwae ntia onomp kárákáre yénkép naenámpon.
15 Onomp Naropwaromp kápae kare ankank te onompono. Aenámpara, ono sérrá,
'Mao te onomp karan sámpea yumwan farákáp naenámpon.' "

Yonkwae touwenap pwararáár warákár mwanap kar

16 Jisas warko ankwap kar sérrá, "Kánanke kwarok ke fek saráp yumo onan warko nke
mono, tá warko wakmwaek kánanke kwarok ke fek yumo onan nke mwanapon."
17 Aeránko maok, mao éréképá yárak i konámp arop ankwap fákárerao námoku kok
sérarrá, "Mámá kar te apae kar firan nomwan sériane? Mao sérrá, 'Kánanke kwarok
ke fek saráp yumo onan nke mono. Warko wakmwaek kánanke kwarok ke fek onan
nke mwanapon'rá sénámpon. Tá ankwap sérrá, 'Ono onomp Naropwaronámpok pok
nanamp'rá sénámp te apae kar finono?"
18 Aeria maok, am fárákapao sérrá, "Am 'Kánanke kwarok ke'rá sénámp te apae
ankankono? Nomo am kar fi mér mo námp tane!"
19 Am fárákapao man turunk mwaria nap te, Jisas wae méria maok, am fárákapan sérrá,
"Ae te ono farákápnamp kar fi man yumo téréménk rape?" Aerá séria maok, "Ono te
arakrá sénampon: Kánanke kwarok ke fek saráp yumo onan nke mono. Tá wakmwaek
kánanke kwarok ke fek yumo warko onan nke mwanapon.
20 Ono waeman yumwan kare kar sérrá: Yumo te yonkwae touwe tokwaeria, éménka
wae mwanapon. Aenapan maok, apárokamp koumteouráp arop te warákár mwanapon.
Yumo te yonkwae touwe napan maok, warko am pwararáár warákár kar mwanapon.
21 Yupu táráp sámp naerianámp ke fek te, touwe tokwae sámpria yonkwae touwe
konámpon. Aenámpao maok, mao wae táráp sámpea te, am touwe sámp námp te wae nik
mo pwararáár, táráp wae koropá yak námp táman warákár konámpon.
22 Ae konámpnámp taknámp oukoumwan yumo yonkwae touwe sámp napon. Nánkár
wakmwaek ono yumwan warko nke nanko te, yiráp ninik te warákár naenámpon. Yiráp
am warákár te arop ankwapao sámp-sir mono. ✡
23 Am ke fek te yumo onan ankwap ankank turunk mono. Ono yumwan waeman kare
kar sénampon: Yumo onomp Naropwarén onomp e fek 'Ankank sápae' ria kar toropwap
napo te, mao yumwan fwap nénk naenámpon. ✡
24 Yumo wokwaekia koropea oukoumwan nap te, onomp e fek onan ankank sámp
mwaria kar toropwap moiapon. Oukoumwan te yumo ankár onan kar toropwapria te,
yumo fwap sámpea warákár napo, am warákár te yiráp ninik mek top-pwarámp kari yak
naenámpon." ✡

Jisaso apárokamp kárákáreran kwe-pwarnámp kar

25 Jisas warko sérrá, "Ono manénkir te yumwan te wounáp kar fek mámá kar
sérariampon. Nánkár wakmwaek te ono yumwan warko wounáp kar fek sér mono.
Yumwan te onomp Naropwaro i konámp ninik érik sénanampon.
26 Nánkár am ke fek ono te onomp Naropwarén sénanko, yumwan yaewour naenámp
te yak mono. Am te apae riteanápe, yumo ankank sámp mwaria te, fwap yumoku kor
onomp Naropwarén onomp e fek turunk mwanapon.
27 Onomp Naropwaro námoku yumwan warákár námp te, apae riteanápe yumo onan
nouroupria warákárria, wae ono Kwarént yakea ékamp méri yakáp napo námpon. ✡
28 Wokwaek te, ono onomp Naropwarént yakea, ono man pwararáár apárok mapek
ékampon. Aeampan oukoumwan te ono mámá apár má pwararáár, onomp Narop-
waronámpok arákarrá pok nae rae."
29 Aeránko maok, mao éréképea yárak i konámp arop fákárerao sérrá, "Tá kare, ouk-
oumwan te amo wounáp kar sér mono, wae érik sénapon.

✡ **16:22:** Jo 20:20 ✡ **16:23:** Jo 15:7 ✡ **16:24:** Jo 15:11 ✡ **16:27:** Jo 14:21,23

30 Oukoumwan te yino amwan wae mér námpon, amo te nánkár aropao amwan turunkia napo, nopok sénaeria yépék mono. Amo ankank ponankor méri yak napon. Aenapara, yino kor amo Kwarént yakea ék nap wae mérámpon."
31 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, "Oukoumwan te yumo wae mér nap nie?
32 Yumo wawenk! Oukoumwan te ankank korop naenámp ke wonae fik kar námpon. Ye! Oukoumwan te wae korop námpara, yumwan ti yérépe napo, yumo ponankor ankákárankrá yiráp némpoukmwaek turukumpria onan pwate napo, onoku nápar yak nae rampon. Aenanampan maok, onoku nápar yak mono. Onomp Naropwaro onont yak námpon. ✡
33 Ono yumwan má kar farákáp namp te, yumo onont koumpá yakápria yonkwae porokwe fek yakáp mwanapria nampon. Má apárok te yumwan nkwakwe make touwe korop naenámp yak námpan maok, yiráp ninik te fwapia kárákáre fek yakáp kip. Wawenk! Ono te mámá apár mekamp kárákáre te waeman kwe-pwar tenampon!" ✡

17

Jisaso náráp arop fákáreran Kwarén kar toropwapimp kar

1 Jisaso mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan kar farákápea pwarará maok, narek yámar mek tokoreyakrá arakrá sér, "Ayao, oukoumwan te wae yae faeane. Amo waráp Tárápan e tokwae érik yénkép napo, waráp Tárápao kuri amwan e érik yénkép naenámpon.
2 Am te apae riteanápe, amo man tak naenámp kárákáre sánk napon. Amo man koumteouráp arop ponankor taokeyakria amo man nénknap arop fárákapan yiki yak nénkeanánko, yiki yaká yakáp mwanapria nánapi napono. ✡
3 Tá am yiki yaká yakáp mwanap kwapwe te aráno: Am yiki yak sámpnap arop fárákap te amo ankárankampao saráp Kwar kare yak nap mér napon. Aeria maok, amo Jisas Krais sámp-kérép napo, ék námp mér napono. ✡
4 Ono te amo onan, takrá téreaeria sápnap tére te wae térea pwar nampon. Am tak namp támao apárokamp aropan waráp e tokwae ntia kárákáre yénkép námpon. ✡
5 Ayao, wokwaek kar má apár oukoumwan yak mo fek, ono amont yakamp fek te e tokwae sámp-fákeyakampono. Onomp ninik te, oukoumwan kor waráp wonae fik yak namp fek, onan am e tokwae sápaeria nae. ✡
6 Amo mámá apár mekamp arop onan sáp nap te, am fárákapan amo wanonorá te wae érik yénképá pwara nampon. Am arop fárákap warápan onan sáp nap te, waráp kar wae wawiaka fwap mántwaok yae-párák paokop napon.
7 Oukoumwan te am fárákap kápae kare ankank amo onan ti-sáp nap te amon-apoknámp korop námprá wae mér napon.
8 Kápae kare kar amo onan sáp nap te, ono wae am fárákapan farákáp nanko, sámpea karenoria mér napon. Wokwaek ono amont yakea nanko amo onan sámp-kérépapo ono ékampan kor, wae mér napon. ✡
9 Ono am fárákapan yaewouriaka kar toropwap nampon. Ono te ponankor apárokamp arop fárákapan yaewourrá kar toropwap mono. Ono te amo onan sápnap arop fákáreran yaewourrá kar toropwap nampono. Am te apaeria námpanápe am fákáre te waráپon. ✡
10 Onomp arop fárákap ponankor te waráp fárákapono. Tá waráp arop fárákap ponankor te onomp fárákapono. Tá arop fárákap am onomp fákáre táman nkeria onomp e sakap napon.
11 Ono te warko má apár mek yak nanamp pourou mono. Oukoumwan te ono wae amonapok aok nanampono. Aeno mámá fárákap te apárok yakáp mwanapon.

✡ **16:32:** Mt 26:31,56; Jo 8:29 ✡ **16:33:** Jo 14:27; 1 Jo 5:4 ✡ **17:2:** Jo 6:39-40 ✡ **17:3:** 1 Jo 5:20 ✡ **17:4:** Jo 4:34 ✡ **17:5:** Jo 17:24 ✡ **17:8:** Jo 16:30 ✡ **17:9:** Jo 6:37

Onomp yiki kare Ayao! Am fárákapan amokuráp kárákáre fek taokeyakampo. Aenapo maok, nomo ankárankamp yak nempnámp, am fárákapao kor ankárankamp kare yakáp mwanapon. ✡

12 Ono am fárákapént yakria, man taokeyakamp te amo onan sápnap waráp kárákáre feki nampon. Ono fwapia am fárákapan yae-párák taokeyak nanko maok, am fárákap te ankwap ankárank moyak moimpon. Moyak naenámp arop ankárank mao saráp moyak tenámpon. Am tak namp te, waráp Buk fek yaknámp kar te kare korop námpon. ✡

13 Oukoumwan te ono amonapok aok naeria namp kwamp, oukoumwan ono apárok yak namp fek má kar séria nanko, onomp warákár am fárákapamp ninik mek top-pwarámpá yak naenámpon. ✡

14 Waráp kar onan sáp nap te, ono wae am fárákapan farákáp nampon. Ono má apár mekamp mo nampnámp, am fárákapao kor má apár mekamp mo napara, má apár mekamp arop fárákapao am fárákapan ampwae sámp napon. ✡

15 Ono amwan kar toropwap namp te ‘Mámá apár pwarará éréképae’rá sér mono. Ono amwan kar toropwap namp te, amo am fárákapan taokeyak napo, arop kwatae am fárákapan sámpá yampourou mo naenámpan nampon. ✡

16 Am fárákap te onoku mámá apár mekamp mo nampnámp taknámp, mao kuri má apár mekamp mono.

17 Waráp kar te ponankor kare karara, onomp ninik te amo am fárákapan yaewour napo, am kare kar kar am fárákapamp ninik mek tére nánko, waráp fákáre yiki kukur kare yakáp mwanapono.

18 Amo wokwaek onan sámp-kérépapo, ono ékia, apárokamp koumteouráp arop ou mek yakampon. Táte taknámp ono kor amo onan sápnap arop fárákap tirá kérép nanko, tukupea apárokamp koumteouráp arop ou mek yakáp mwanapon. ✡

19 Tá am fárákapan yaewour naenámp te onomp pourou ponankor waráp tére nanam-pria amwan sánk nampara, kare kar am fárákap te waráp tére mwanapria, ankár waráp arop fárákap kare yakáp mwanapon.

20 Aeno ono kar toropwap namp máte am fárákapan saráp yaewour mono, arop am fárákapamp kar wawia onan mér mwanapan kor mént kar toropwap nampono.

21 Onomp ninik te, am ponankor arop fárákap ankárankamp ninik fek onomp Ayao amo onont yak napo, ono amont yak namp niampi yakáp mwanapono. Tá taknámp am fárákap nomont ankárankamp kare yakáp napo maok, apárokamp arop fárákap amo onan sámp-kérép napo ék namp mér mwanapono. ✡

22 Amo onan kárákáre tokwae ntia wae kwapwe sáp nap te, ono kor am fárákapan nénk tenanko, nomo ankárankamp ninik fek yak nempnámp taknámp am fárákapao kor tak mwanapon. ✡

23 Ono te am fárákapént yak nanko, tá amo onont yak napo, am ninik támao am fárákap ankárankamp ninik fek yakápanáponria nampon. Aenapo maok, am apárokamp arop fárákap amo onan sámp-kérépapo, ékamp mér napo maok, táte amo am onomp fárákapan warákár nap te amo onan warákár nap niamp naenámpon.

24 Ayao, onomp ninik te amo onan sápap koumteouráp arop te am ono yak namp fek, mao kuri am fek onont yakáp mwanapria nampon. Tá am fárákap mámá apár oukoumwan yak mo fek, amo onan warákár tokwaeria, wae kwapwe ntiaka kárákáre tokwae sápap am nkeanáponoria nampon. ✡

25 Yae-párák kare Ayao! Apárokamp arop fárákap te amwan mér mono. Aeno ono mwar amwan mér nampon. Tá mámá onomp fákáre te amo onan sámp-kérépapo ono ékamp te wae mér napon.

✡ **17:11:** Jo 17:21 ✡ **17:12:** Ap 1:18 ✡ **17:13:** Jo 15:11 ✡ **17:14:** Jo 15:19 ✡ **17:15:** 2 Te 3:3 ✡ **17:18:** Jo 20:21
✡ **17:21:** Ga 3:28 ✡ **17:22:** Ap 4:32 ✡ **17:24:** Jo 14:3

26 Ono amo te wanonorá am fárákapan wae yénkép nampon. Aenampara ono kánámpár warko yénkép nanko maok, amo onan warákár konapnámp taknámp am fárákapao arop ankwapan kor warákár mwanap ninik sámp mwanapon. Aenapo maok, ono kor fwap am fárákapént yak nae nampon."

18

Judaso Jisasén yopor aropamp yaek sánkámp kar

1 Jisaso am kar toropwapia pwarará maok, mao ntia éréképá yárak i konámp arop fákáre ént kánanke Kidron tépéri pokea, ankwapmwae fik tankáp i konap yao pékri fek tankáp. ✡

2 Am Jisasén yopor aropamp yaek sánk naerianámp arop Judas mao kuri am yopwar wae mér. Am te apae riteanápe kápae kare por Jisas náráp arop fárákap érékép ko, tukupá am mek koupoukour konapara.

3 Ae konapara, Judaso Rom mekamp soldia érékép, tá pris tokwae fákáre ntiaka Farisi fákárerao tirá kérépnap plisman fákáre éréképea maok, am fek korop. Am fárákap te lam yaek ti, sarom poupounkia maok, yorowar i konap ankank tia korop.

4 Jisas te kápae kare ankank man korop naenámp te wae mérámp kwamp maok, youmprá wonae fikria am fárákapan turunkrá, "Yumo te wan oupourounk rape?"

5 Aeránko maok, am fárákapao kar pwarokwaprá sérrá, "Yino te Nasaret mekamp Jisasén oupourounkrá koropreano." Makrá sérapo maok, tá Jisaso am fárákapan sérrá, "Am te Ono Taki Yak konamp má támaono." Judas am fárákapamp yaek Jisas sánk naerianámp te am fárákapént fokopeyak.

6 Am fárákapao wa napo, Jisaso 'Am te Ono Taki Yak konamp má támaono'rá sénánko maok, am fárákapao younkwe mwaeknámp érérékri tukupria maok, apárok pika pér.

7 Tá Jisas warko am fákáreran turunkrá, "Yumo te wan oupourounk rape?" Tá am fárákapao sérrá, "Yino te Nasaret mekamp Jisasén oupourounkreano."

8 Jisaso nopok arakrá sér, "Ono yumwan wae séri nampon: Am te Ono Taki Yak konamp má támaono. Yumo onan oupourounk nap kwamp te, mámá arop fákáre máte tukupanápon pwar kipo."

9 Am takrá sénámp ninik te mao manénkir sérinámp kar aran ninikria ninámpon, 'Amo onan sápnap arop fákáre te ankwap ankárankamp moyak mono'rá sérimp kar mént pwi námpon. ✡

10 Saimon Pita bainat sankorop námp am yipi mekamp akaprá pris taokeyak konámp aropamp tére arop yae-párák mwaekamp woupwi kor porokwapea aop-sir. Am aropamp e te Malkusono.

11 Aenko maok, Jisaso Pitan sérrá, "Bainat warko yipi mek kérépae. Amo nik nap te onan Ayao sápnámp kap mátane, am mek fár moaeria nape?" ✡

Am fárákapao Jisasén Anasonámpok warámpá tukupap kar

12 Aerá séránko maok, soldia fákáre, tá man taokeyak konámp arop, tá Judamp plisman fákáre, makia maok, Jisasén sámpeaka paok fek yarokwap.

13 Aea maok, Anas Kaiafasomp wunápnáponámpok warámpá tukup. Am yopwar fek te Kaiafaso pris taokeyak konámp arop yak.

14 Kaiafas te mao manénkir Juda fákáreran sérrá, 'Ae te arop ankárankao mao saráp sumpwiaka koumteouráp arop fárákapan yaewourano'rá sérimp arop támaono. ✡

Pita 'Jisasén mér mo nampono'rá sénámp kar
Matyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:54-57

✡ **18:1:** Mt 26:36 ✡ **18:9:** Jo 17:12 ✡ **18:11:** Mt 26:39 ✡ **18:14:** Jo 11:49-51

15 Saimon Pita ntia Jisas éréképá yárak i konámp arop ankwap Jisasén sámpá tukup napo wakmwaek akwap. Pris taokeyak konámp arop am arop ankwapan te man wae mér námpara, mao te Jisas youmpnámp yár mek am mek yoump.
16 Aenámpan maok, Pita te yár younkwek wonae fik ménki fek fokopeyak. Aenánko am mént paokop i konap arop ankárank pris taokeyak konámp arop man mér námp támao youmpea, ménki taokeyak konámp yupuran séria, Pitan yár mek warámpá mank.
17 Aenánko maok, tá am ménki fek taokeyakámp yupurao Pitan turunkrá, "Amo te mént paokop i konap arop ankwap támao nie?" Aeránko maok, Pita sérrá, "Ono te méntér paokop i konap arop mono." ✡
18 Aenánko maok, nkenko tére konap arop, tá plisman fákáre makia námpare nánko, yaomwi yankia pwatea am fek yae yérénkrá yakáp. Aenapo, Pita kor youmpea am fárákapént yae yérénkrá yak.

Pris taokeyak konámp aropao Jisasén kotimp kar
Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71

19 Pris taokeyak konámp arop Jisasén mént paokop i konap aropan mér nae yonkwaerá turunkria maok, maomp kar am arop fárákapan sérarimp kar mént turunkup.
20 Aenánko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Ono koumteouráp arop fárákapan te érik karaok kar yénkrá farákápampono. Kápae kare por koumteouráp aropan lotu nap mek, tá lotu nap tokwae yár mek kápae kare Juda fákáre koupoukour konap fek ono am fárákapan yénkrá farákáp namp te, kar ankwap mek wouroumprá sér moi nampon. ✡
21 Aenamp te amo apaeria onan turunk rap? Amo ankár am kar wawi konap arop fárákapan turunkupae! Am fárákap te ono farákápnamp kar wae méri yakáp napon."
22 Jisas takrá séránko maok, am fek fokopeyakeanámp plisman ankwapao Jisasén yae faeran táraporeria maok sérrá, "Amo te apaerá pris taokeyak konámp arop tokwaeran takrá kar pwarokwaprá sér rape?"
23 Jisaso man nopok sérrá, "Ae te ono kwatae kar sénanko te, amo am ono kwatae kar sénamp érik sérae. Aeno táte ono kwapwe kare kar sénamp te, amo apaerá onan porokwap rap?"
24 Takia maok, Anas Jisasén yarokwap nap taki yak nánko, make pris taokeyaknámp arop Kaiafasnámpok sámp-kérép.

Pita warko 'Ono te Jisasén te mér mono'rá sénámp kar
Matyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62

25 Saimon Pita yae yérénkrá yakánko maok, am fárákapao man sérrá, "Amo kor mént várak i konap arop támao nie?" Tá mao sérrá, "Mono. Ono te mono!"
26 Aenámpan maok, pris taokeyak konámp aropamp tére arop te Pita woupwi kor porokwap aop-sirarinámp aropamp ankárankamp fi aropara, man sérrá, "Ae te ono amwan mént yakepo yopwaraok nkeamp támao nie?" ✡
27 Aeránko Pita warko sérrá, "Mono." Aeránko maok, am ke fek táman kakaruk fárámp. ✡

Jisasén Pailatonámpok warámpá tukupap kar
Matyu 27:11-14; Mak 15:1-14; Luk 23:1-5

28 Koumounek kar Jisasén Kaiafasomp nap mekamp gavman taokeyaknámp aropaonámpok warámpá tukup. Aea maok, am fárákap te Kwaro nke námp fek Pasova fári konap yae fek oum sámpantánoria ankwap fi aropamp nap mek yink mo, ek yakáp.
29 Am fárákap ek yépékrá yakáp napo, Pailato mankea am fárákapan turunkrá, "Yumo mámá aropan apae tenánko kot mwaria nape?"

✡ **18:17:** Jo 13:38 ✡ **18:20:** Mt 26:55; Jo 7:26 ✡ **18:26:** Jo 18:1,10 ✡ **18:27:** Jo 13:38

30 Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Má arop te sokoro mo, yae-párák kare nánko te, amonapok warámpá korop mono.”
31 Aerapo maok, Pailato am fárákapan sérrá, “Ae te yumoku warámpá tukupea yumokuráp lo fek man kotenk.” Aerá séránko maok, Juda fákárerao nopok man sérrá, “Rom yiráp loao arop ankwapan sámp-wouroump kwaponorá námpon. Aeria námp kwamp, yino man amonapok warámpá korop námpono.” ✡
32 (Am tak nap te Jisaso wokwaek apae mwae fek námo sumpwi naenámp ninikan sérimp, am ankank te wae kare korop naeria námpon.) ✡
33 Tá Pailato warko arákarrá nap mek youmpea maok, Jisasén mankaeria maok, man turunkrá, “Amo te Juda firamp King nie?”
34 Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ae te amoku támao ninikia am kar sér rape, arop ankwapao amwan onan takrá séri nap nie?”
35 Aeránko maok, nopok Pailato sérrá, “Ae te ono te Juda fi mekamp nie? Amoku yaknap fi mekamp arop ntia pris tokwae fákáre amwan ononampok warámpá korop napon. Amo te apae mokopi napon?”
36 Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Onomp firáp taokeyak nanamp te mámá apár mekamp mono. Táte onomp firáp taokeyak konamp mámá apár mekampaonánko te, onomp arop fákáre fwap yorowar napo, arop ankárankamp onan Juda fárákapamp yaek pap mono. Aeno onomp firáp taokeyak nanamp te mámá apár mekamp mono.”
37 Aeránko maok, Pailato man sérrá, “Tak napan nánko te, amo te King nie?” Jisaso nopok man sérrá, “Amo ‘King’rá sénap te amoku támao sénapon. Ono má apár mek ék nanko, onomp éntupwar onan fárákap námp te onomp ankárankamp tére te, arop fárákapan kare kar kar farákáp nanko, wa mwanapria ninampon. Tá arop ponankor am kar kare wawia ampaok paokop nap te, am fárákap onomp kar wawi konapono.” ✡
38 Mak ránko maok, Pailato man turunkrá, “Kare kar kar te apae ankankono?”

Pailato ‘Takenk’rá sénánko, Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Matyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25

Makrá séri pwarará warko apárok youmpea maok, Juda fákáreran sérrá, “Ono te ‘Mao sumpwiano’rá sénanamp fi te mér mo rae.
39 Aeno ono i konamp ninik te wae mér napono. Yopwar méntép lotu i konap Pasova Yae Tokwae fek arop ankárank kalabus mekamp yumoku am arop e sénapo, man yumonapok sámp-kérép konampono. Ae konampara, yiráp ninik te mámá Juda fákáreramp king man yumonapok sámp-kérép nanamp nie?”
40 Tá am fárákapao warko tékén sérrá, “Mao te mono! Amo ankár Barabasén aokor-pwarae!” (Barabas te arop tirá wourrá yárakrá am fárákapamp yaekamp ankank pouroukoup konámp aropono.)

19

1 Pailato séránko maok, soldia fákárerao Jisasén sámpea ain tákáre tokoropramp paok fek paonkore kor fek fuk.
2 Aea pwarará maok, am soldia fákáre wiráp paok sámpea moukoupea, kingo yirimp konámp kumpan erékáprá Jisasomp me korok yirimp. Aeria maok, waempyam noumouri sámpea kingo yirimp konámpan erékáprá maomp pourouk aowarámprá yirimpá pwar.
3 Aea maok, maomp wonae fik ankákáranki tukuprá man sérrá, “Yo...! Juda firamp King e!” Aeri ko man yae faeran tárapore.

✡ **18:31:** Jo 19:6-7 ✡ **18:32:** Jo 12:32-33 ✡ **18:37:** 1 Ti 6:13

4 Pailat warko apárok youmpea maok, Juda firan sérrá, “Yumo nkenke! Ono man
yumonapok warámp sa-mank namp te, ono maoinámp ankank nke mo namp aran
mérenkria nae.”
5 Jisas ek mank námp te, maomp me korok yirimp, nap wiráp paok te oukoumwan
taki yak, tá waempyam noumouri yirimp napao kor taki yak. Aenánko maok, Pailato
am arop fákáreran sérrá, “Má arop man nkenke!”
6 Aeránko maok, pris tokwae fákáre, tá lotu nap tokwae mekamp plisman fákáre mao
man nkea tékén sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke! Yaopwae porokopramp
fek pukupenke!” Aerapo maok, Pailato am fárákapan sérrá, “Ae te yumoku man
santukupea yaopwae porokopramp fek pukupenke! Ono te maoinámp ankank nke mo
nampono.”
7 Aeránko maok, Juda fákárerao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yinomp lo ankwap
yak námp te am loao sérrá: Mao ‘Námo Kwaromp Tárápono’rá sénámp te, mao te ankár
sumpwi naenámpon.” ✡
8 Pailato am kar wawia apápa wae.
9 Aeria mao warko nap mek youmpria maok, Jisasén turunkrá, “Amo te mae
némpoukampono?” Aeránko maok, Jisas te maomp kar pwarokwaprá sér mo. ✡
10 Aenko maok, Pailato man sérrá, “Amo onan kar pwarokwaprá sénanap te apaeritea
napon? Ono te arop tokwae ara, amwan fwap pwar nanamp, tá amwan fwap ‘Yaopwae
porokopramp fek pukupenk’rá sénanampon. Ae te amo am te mér mori kwapon?”
11 Tá Jisas maomp kar pwarokwaprá sér, “Kwaro amwan kárákáre sánk mo nánko te,
amo onan apárok sámp-anámp nanap pourou mono. Aenámpara, arop onan waráp yaek
sánknámp aropamp kwatae ninik te waráp kwatae ninikan kámákarea tokwae kari yak
námpon.” ✡
12 Pailato am kar wawia maok, man pwar nae yonkwaerá mwae kup oupourounk.
Aenámpan maok, Juda fákáre man kar tae fek sérrá, “Amo am aropan sámp-kérépea te,
amo te Sisaromp nouroup mono! Aropao sérrá, ‘Onoku kingono’rá sérámp te mao te
Sisarén ampwae-sámpnámp aropono.” ✡
13 Pailato am kar wawia maok, Jisasén ek warámpá youmpea kaerikamp kot i konap
sia fek tank. (Am kaerik e te ‘Yumwi fekamp Kaerik.’ Judamp Hibru kar fek sér i konap
te ‘Gabata’.)
14 Am Yae Tokwae te Pasova fár mwanap fir nánap i konap yae fek maok, yámar
kukánko Pailato Juda fákáreran sérrá, “Yiráp king má nkenke.”
15 Aeránko maok, kápae kare ou aropao tae fek sérrá, “Sámpá tukupenke! Sámpá
tukupenke! Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” Pailato am fárákapan sérrá,
“Yumo te onan yiráp king ‘Man yaopwae porokopramp fek pukupenk’rá séraeria nape?”
Aeránko maok, pris tokwae fákárerao sérrá, “Yino te king ankwap te yak mono! Yinomp
king te Sisar ankárank támao mwarono!”
16 Aerapo maok, Pailato Jisasén am fárákapamp yaek sánk nánko, pukup mwarea
napon.

Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Matyu 27:32-44; Mak 15:21-22; Luk 23:26-43

Aea maok, am fárákap Jisasén warámpeaka tukup napo maok,
17 Jisas námoku námwan pukup mwanap yaopwae kakapeanánko, am taun pwarará
tukupea apár ankwap, ‘Arop Me Kor Yaknámp Apár’rá sér i konap, tá Hibru kar fek te
‘Golgota’rá sér i konap fek.
18 Am fek táman arop yaworan fápae yawor pukupria maok, Jisasén kuk pukupapon.

✡ **19:7:** Wkp 24:16; Jo 5:18 ✡ **19:9:** Mt 27:12; Lu 23:9 ✡ **19:11:** Jo 10:18; Ap 2:23; Ro 13:1 ✡ **19:12:** Lu 23:2; Ap 17:7

19 Pailato sénánko, am fárákap kar ankárank kumwia yaopwae porokopramp fek
Jisasomp me kor yarápae fek tiriri pwar. Am kar te arakrá kumwi napono: "Mámáte
Nasaret mekamp Jisas, Juda firamp Kingono."
20 Am kar te Hibru kar, tá Rom kar, tá Grik kar makia am fek kumwiapono. Am Jisasén
pukupap apár te taun wonae fik yak námpara, kápae kare Juda koropea am kar nkerá
farákáp konapono.
21 Aenapo maok, Juda firamp pris tokwae fákárerao Pailatén sérrá, "Amo te 'Juda
Firamp King'rá kumwi kwapono. Amo ankár 'Mámá arop te "Námo Juda Firamp King"rá
sénámp'rá kumwi mpupo."
22 Aerapo maok, Pailato sérrá, "Wampweno! Kar ono kumwi tenamp am támao
yakano!"
23 Soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek pukup tea maok, mao yirir i
konámp ankank ponankor tia maok, yiawor fi kákea maok, táte am soldia fákáre
ankákárankrá tiapono. Aeno ankárank mwaek saráp wouriramp waempyaman kor
sámpea,
24 soldia fákáre námoku sérarrá, "Mámá te pápaeri kwapono! Nomo satu pilairiaka wa
mokop kárákáreria sámpén nke mwanámpon." Am takiap te, Kwaromp Buk fek wokwaek
kumwiap kar kare korop námpon. Am kar te arakrá sér,
"Arop fárákapao ono yirir i konamp ankank tia
nénk napo mao ti mwanapon.
Tá onomp waempyam sámp naenámp arop
nke mwaria satu pilai mwanapon."
Am soldia tak nap te, am kar wae mént pwi námpon. ✡
25 Tá Jisasomp éntupwar ntia maomp nánaenáp Maria Klopasomp yupuia maok,
Makdala mekamp Maria, am koumteou támao Jisasén yaopwae porokopramp fek pukup
tenapo, wonae fik am fek foukouri yaká p.
26 Aeapo maok, Jisaso náráp éntupwar ntiaka mao nouroup kare i konámp arop wonae
fik foukouri yakepo, éntupwarén sérrá, "Ayae, támáte waráp tárápono."
27 Tá mao am námoku warákár konámp aropan sérrá, "Támáte waráp éntupwarono."
Aeránko maok, am ke fek táman am aropao Jisasomp éntupwarén warámpá akwapea
námokuráp nap mek taokeyak.

Jisas sumpwimp kar
Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49

28 Jisas te maomp tére ponankor wae oukoumwan pwar námp mér. Tá mao sérrá,
"Onan éntao oumpour kor kákeane." Am takrá sénámp te, Kwaromp Buk fekamp kar
ankwap méntér pwi námpono. ✡
29 Farákére mek top i konámp wain tankánko maok, yao yir niamp am mek anámp
napo, am top i konámp wain am mek pwarámpeyakánko maok, yaopwae hisop fek
norokarea Jisasomp táp mek sánk. ✡
30 Jisas am top i konámp wain fária pwarará maok, mao sérrá, "Wae táman pwar nae
rae." Makrá séria pwarará maok, me fikiprá waemp worokwaprá sámp-kéréprá wae
sumpwi. ✡

Soldia Jisasén amor fárákap mek oumpan faropámp kar

31 Am yae te Pasova fár mwanap nánap mwanap yaenono. Am Sabat Yae te tokwae
karara, Juda firamp ninik te arop yákáre yaopwae porokopramp fek Sabat yae fek
yakantáno. Aeria maok, Pailatén sérrá, 'Pu kor tokoprá párakopea napo, koupour
surumpwi napo am yákáre tirá épér mwar'rá sér. ✡

✡ **19:24:** Sng 22:18 ✡ **19:28:** Sng 22:15 ✡ **19:29:** Sng 69:21 ✡ **19:30:** Jo 4:34 ✡ **19:31:** Lo 21:22-23

32 Aerapo maok, soldia fákárerao tukupea Jisasént pukup tariap arop yaworamp pu
kor tokoprá kák.
33 Aenapao maok, Jisasén te tukupá nke napo maok, wae sumpwi yak. Aenámpantá
maok, pu kor ták-pap moiapono.
34 Aeno soldia ankárankao oump fek amor fárákap mek faropánko maok, koupour kar
yiri ntiaka ént kwarákár ék.
35 (Arop am kar farákáp námp te, am te wae nke tari námpan farákáp námpon.
Aenámpara, mao farákápnámp kar te kare karono. Mao námoku kor am kar te karenorá
mér námpon. Aenámpara, yumo kor fwapia mér kipo.) ✡
36 Am takiap ankank te Kwaromp Buk fekamp kar kare kar korop námpon. Am kar te
arakrá sénámpon, “Maomp kour ankwap ták-pap mo mwarea napon.” ✡
37 Tá Kwaromp Buk fekamp kar ankwap sérrá, “Arop fárákap am faropnap aropan
tokore yakáp mwaria napon.” ✡

Jisasomp yákáre péri me mek papap kar
Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56

38 Takia pwate napo maok, Arimatea mekamp Josepo Pailatén sérrá, “Ono Jisasomp
yákáre sámp nae.” Am Josep te Jisasomp firápao maok, Juda firan apápia maok,
kánánkámp mérrá yárakimpon. Aempao maok, Pailato takaeránko, Josep akwapea
Jisasomp yákáre sámpámpon. ✡
39 Nikodemus, manénkir Jisasén kumuruk koropá nkemp, mao kuri méntér korop.
Mao te yao yiri anánk aopwe ankára mek tapokwapeakámpan sankorop. ✡
40 Maomp kápae te 30 kilogram. Am arop yaworao Jisasomp yákáre sámpea maok,
Juda firao arop papria nánákáre kwapwenámp ankankan forokwap konapnámp takrá
forokwapea maok, waempyam mek papea yarokwap.
41 Am Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap fek te yopwar ankárank am fek yak.
Aenánko, am yopwar mek te péri me wourékam yoroia napao, oukoumwan arop yákáre
pap moinap yak.
42 Juda firao Pasova fári konap kumur wae wonae fik námpantá, am arop yawor
koupour kar Jisasomp yákáre sámpá akwapea wonae fik yaknámp am péri kor mek pap.

20

Jisas warko fárámpámp kar

1 Sande fek oukoumwan kirikip yakánko, koumounek kar Makdala mekamp Maria
koropeaka, péri me nke nánko maok, péri kárakére ménki fek yak mo.
2 Aenánko maok, mao fárakoprá akwapea Saimon Pita, tá ankwap Jisaso man nouroup
kar i konámp, am arop yaworan sérrá, “Tokwae Karamp yákáre te arop fárákapao péri me
mekamp te wae sámp te nap te, nomo mér mono. Maok sámpá tukupá páte nape?” ✡
3 Aeránko maok, Pita ntiaka am Jisaso warákár konámp arop taun pwarará énénkér
péri me fek akwap.
4 Am arop yawor énénkér fárakoprá akwapepao maok, ankwap Jisaso warákár konámp
aropaomékir akwapá péri me fek.
5 Aea maok, mek pik mono, péri me fek saráp tankria papeyakrá nke nánko maok,
waempyam mwar tank.
6 Saimon Pita maomp wakmwaek korop námpao maok, péri me mek youmpea nke
nánko maok, waempyam ankwap mwar tankáp.
7 Tá nke nánko, Jisasomp me korok woukoupap waempyam ankwapao kor me kor
papámp yarápae fek aropao moukoupea papnap niampi tank.

✡ **19:35:** Jo 21:24 ✡ **19:36:** Kis 12:46 ✡ **19:37:** Sek 12:10; Yé 1:7 ✡ **19:38:** Jo 7:13 ✡ **19:39:** Jo 3:1-2 ✡ **20:2:** Jo 13:32

8 Aenko maok, manénkɨr akwapeakámp am Jisaso warákár konámp aropao kor mek yoump. Tá mao kor am ankank nkea wae mér.
9 (Am ke fek te am fárákap te Kwaromp Buk fekamp kar Jisas apár me meknámp fárámp naenámpan sénámp kar te oukoumwan fwapi mér mono.) ✡
10 Aea maok, am Jisasént yárakep arop yawor warko némpouk arákarrá akwap.

Makdala mekamp Maria Jisasén nkemp kar
Matyu 28:9-10; Mak 16:9-11

11 Maria ek péri me táp fek fokopeyakrá maok, émrá yakria tank-kékiráprá péri me mek nke.
12 Aeriaka nke nánko maok, ensel anánkaopwe waempyam wupwiráp am Jisasomp yákáre pátariap fek am fek tankria maok, ankwapao me kor tankámp fek tank, tá ankwapao puyar sɨrarámp fek tank.
13 Aeria maok, am ensel yaworao Marian sérrá, “Yupu! Amo te apaeritea ém rape?” Aerepo maok, mao am arop yaworan sérrá, “Onomp Tokwae Karamp yákáre sámp tenap te, ono mér mono. Maok samp-tukupá páte nape?”
14 Makrá séria pwarará maok, arákarrá nkenko maok, Jisas fokopeyak. Aempan maok, Maria te máte Jisas támaonorá mér mono. ✡
15 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Yupu! Amo te apaentá émrá yárak rape? Amo te wan oupourounk nae rape?” Aeránko maok, Mariamp nɨnɨk te, am arop te yopwar taokeyak konámp arop ritea man sérrá, “Arop Tokwae, amo te man sámpá akwapea pap nap kwamp te, onan am pap nap sénapo, ono akwapea warko sámpá korop nae.”
16 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Maria.” Aeránko maok, Maria sámp-arákarrá man Hibru kar fek sérrá, “Rabonai!” (Am kar te ‘Tisa’rá sénámpon.)
17 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono te oukoumwan narek onomp Narop-waronámpok pok mo nampara, amo onan sérémékéri kwapono. Aeno amo ankár akwapea onomp nánaeounáp fárákapan arakrá sérampo, ‘Ono te narek pokria, onomp Naropwar, tá yumo kor yiráp Naropwar maonámpok pok rae. Tá onomp Kwar, tá yumo kor yiráp Kwar, maonámpok pok rae.’ ” ✡
18 Aeránko maok, Makdala mekamp Maria akwapea mént paokop i konap arop fákárean sérrá, “Ono te Tokwae Karan nketea korop rae.” Aeria maok, Jisaso sérimp kar am fárákapan farákáp.

Jisaso éréképá yárak i konámp arop fárákap Jisasén nkeap kar
Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49

19 Jisasént paokopiap arop fárákapao Juda taokeyakáp konap fákáreran apápriaka mao yakápnap nap ménki kárákáre fek kéritea yakáp. Am Sande fek táman wae yámar porokor nánko, kumur mek Jisas koropeaka kuk mek fokopeyak. Aeria maok, mao sérrá, “Yiráp nɨnɨk te sánánkar porokwe fek yakano.”
20 Aerá séria pwarará maok, náráp yaekamp nil toupou, tá amor fárákap mekamp oump toupou yénkép. Am arop fárákap Tokwae Karan nkea am fárákapamp nɨnɨk mek te warákáránka wae. ✡
21 Aenapo maok, Jisaso warko sérrá, “Yiráp nɨnɨk te sánánkar porokwe fek yakano. Onan te onomp Naropwaro sámp-kérépánko koropampnámp taknámp, ono kor yumwan tirá kérép nanko, tukup mwanapono.” ✡
22 Makrá séria pwarará maok, mao táp meknámp náráp ouwipár am fárákapan fori pwarará maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo Yiki Kor Spirit yiráp nɨnɨk mek akwa-pano sámpenke.”
23 Aeria maok, sérrá, “Yumo arop ankwapamp kwatae nɨnɨk sámp-sɨnapo te, Kwaro kor am fárákapamp kwatae nɨnɨk sámp-sɨnánko, moyak naenámpon. Aeno yumo arop

✡ **20:9:** Ap 2:24-32 ✡ **20:14:** Lu 24:16; Jo 21:4 ✡ **20:17:** Hi 2:11-12 ✡ **20:20:** Jo 16:22; 19:34; 1 Jo 1:1 ✡ **20:21:** Jo 17:18

ankwapamp kwatae ninik sámp-sir mo nap te, Kwaro kor am aropamp kwatae ninik sámp-sir mono."

Tomaso Jisasén nkemp kar

24 Jisaso am fárákapaonapok koropámp ke fek te, arop éntér-sámpramp ou mekamp ankwap ankárank te am ke fek yak mo. Am arop te Tomas, ankwap e te 'Tam Feae'rá sénapono. ✡
25 Wakmwaek am fárákap man sérrá, "Yino wae Tokwae Karan nke námpon."
Aeránko maok, Tomaso am fárákapan sérrá, "Táte ono maomp yaekamp nil toupou nke mo, tá onomp yae kurépi am nil toupou mek norokor mo, táte ono maomp amor fárákap mekamp oump toupou mek yae pap mo namp fek te, ono te kare sénapria mér mo kareno."
26 Warko ankwap Sande fek, am arop fárákap am nap mek am mek yakáp napo, Tomas kor méntér yak. Aeria maok, am fárákap ménki ponankor kárákáre fek kákari pwatea yakáp. Aenapo, Jisas mankea kuk mek fokopeyakria sérrá, "Yirip ninik te sánánkar porokwe fek yakano."
27 Aeritea yakrá maok Tomasén sérrá, "Amo waráp yae kurépi onomp yae kwae mek mamek fokopria onomp yae nkeae. Tá amo koropea onomp amor fárákap mek yae papae. Amo te anánk ninik pwarará, ankár mérae!"
28 Aeránko maok, Tomaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Amo onomp Tokwae Kar, amo onomp Kwarono!"
29 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Amo te onan nkeaka mér rape? Arop fárákap onan oukoumwan nke mo yakáprá mér nap, am arop fárákapan te Kwaro ourour nénk naenámpono." ✡

Jono má buk kumwimpon fi kor kar

30 Jisaso Kwaromp kárákáre yénképnámp kápae kare ankank námoku éréképá yárakimp aropao nkeap fek yoroimp te, ono te am ankank te má buk fek mapek ponankor kumwi mono. ✡
31 Aeno ono mámá kar kumwi namp te, yumo Jisasén méria, mao te Krais, mao te Kwaromp Táráponorá mér mwanapria kumwi nampon. Yumo man mérria te, maomp e fek táman yiki yak sámp mwanapon. ✡

21

Jisasént paokopiap arop fákánekao Jisasén nkeap kar

1 Jisaso warko wakmwaek ént aokore Galili, ankwap e Taiberias wonae fik, námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan akwapá kikip. Mao am arop fárákapaonapok akwapámp te ará:
2 Saimon Pita, Tomas (Ankwap e te Tam Feae), apár Galili mek Kana mekamp Nataniel, tá Sebedimp tárápyar, tá Jisasént paokopiap arop ankwap anánkaopwe énénki am fek yakápapo maok,
3 Saimon Pita am fárákapan sérrá, "Ono te akwapea éntékamantá umben sinae." Tá am fárákapao man sérrá, "Yino kor amont énénki tukup mwaro." Aenapao maok, am kumuruk te éntékam ankárankamp sámp mono.
4 Aenapo maok, koumounek yámar aok naeria nánko, Jisas ént woupwi mek fokopeyak. Aenánko maok, am arop fárákap mao te Jisasonorá mér mo.
5 Aenapo maok, Jisaso am fárákapan arakrá turunk, "Tárápu o! Yumo te éntékam wae sámp máki nape?" Aeránko am fárákapao sérrá, "Mono." ✡
6 Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, "Yumo umben sámpea bot tank námp fek yae-párák mwaek sirenke. Yumo fwap ankwapmwaek ti mwanapono." Aeránko am

✡ **20:24:** Jo 11:16; 14:5 ✡ **20:29:** 1 Pi 1:8 ✡ **20:30:** Jo 21:25 ✡ **20:31:** 1 Jo 5:13 ✡ **21:5:** Lu 24:41

fárákap umben am mao sénámpaok sirapo maok, éntékam pik te mákia kápae karenko maok, mokopia narek forokwaprá saok mwarria kounkour. ✡
7 Mént paokopiap arop Jisaso man warákár konámpao Pitan sérrá, “Am te Tokwae Kar támaoiane!” Saimon Pita waempyam wor-pátea térerá yárakimpao wa nánko ‘Mao te Tokwae Karono’rá sénámpantá maok, warko waempyam kámpea ént mek fékér-pikia maok, érrá akwap.
8 Aenánko, am ankwap fákáre bot meknámp ént woupwi mek panek tae morok 90 mita fek yakápria, éntékamráp umben am éréképrá koropea kárákáre fek pap.
9 Am fárákap wae koropea kárákáre fek yakápria maok, nke napo yaomwi yak. Tá am yaomwi mek éntékam tank nánko, panao kor tank.
10 Aenánko maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Éntékam ankwap am sankoropenke.”
11 Aeránko maok, Saimon Pita bot mekamp am umben éréképea koropea kárák fekánko maok, éntékam kápae kare nununkwi te kouroump napo te, 153 nono. Aenámpao maok, am umben te fárákár moimpon.
12 Aenko maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo koropea fárenke.” Aeránko maok, am fárákap te apápia ‘Amo te wanap?’rá turunk mo. Am te am fárákap wae mér, mao te Tokwae Kar támaono.
13 Tá Jisas yaomwi fek wonae fik youmpea, pan sámprá am fárákapan nénkea pwarará, tá warko éntékaman kor sámpea am fárákapan nénk.
14 Mámáte Jisaso apár me meknámp fárámpea yárakria mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan yinink koropá nkemp karono. ✡

Jisaso Pitan ‘Sipsip taokeyakamp’rá sénámp kar

15 Mao wae fépéria pwarará maok, tá Jisaso Saimon Pitan sérrá, “Jonomp táráp Saimon e! Amo te onan nouroup kare nap te, arop ankwapao onan nouroup námpan kwe pwar nap nie?” Aeránko maok, Pita man sérrá, “Yeno, Tokwae Kar, ono amwan nouroup namp wae mér napon.” Mak ránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip morok fir wunampo!” ✡
16 Tá warko anánkan man sérrá, “Jonomp táráp Saimon, amo te onan nouroup kare rape mo nie?” Aeránko maok, Pita man sérrá, “Yeno, Tokwae Kar! Amo te wae mérapon, ono amwan nouroup nampon.” Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip anképe fákáre taokeyakampo.” ✡
17 Tá Jisas warko yinink turunkrá, “Jonomp táráp Saimon, amo te onan nouroup rape?” Aeránko maok, Pita námwan yinink por sérámpantá pwarápaerá ninik tokwaeria Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, amo te kápae kare ankank te wae ponankor mér napara, ono amwan nouroup nampan kor wae mér napon.” Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip anképe fákáre wunampo.
18 Ono waeman amwan kare kar sér rae: Amo oukoumwan tár-ménki fek te amoku amokuráp sépér fákapea amoku akwap nae rap mwaek yáraki napono. Aeno nánkár wakmwaek amo wae mér pourou nap fek te waráp yae kor narek kakap napo, arop ankwapao amwan sépér fek fákapea sámpeaka amo akwap mo naenap mwaek santukup mwanapon.”
19 (Jisaso má kar makrá sérimp te nánkár Pita mokoprá sumpwiria Kwarén e tokwae sánk naenámpan ninikrá sénámpon.) Tá Jisas warko Pitan sérrá, “Amo te onomp wakmwaek koropampo.” ✡

Jisaso nouroup kar i konámp aropamp kar

20 Pita sámp-arákarrá Jisaso nouroup kar i konámp aropan nke nánko maok, maomp wakmwaek korop. Am arop te wokwaek Jisasént tankáprá fárap ke fek maomp wonae

✡ **21:6:** Lu 5:4-7 ✡ **21:14:** Jo 20:19,26 ✡ **21:15:** Mt 26:33 ✡ **21:16:** 1 Pi 5:2 ✡ **21:19:** Jo 13:36; 2 Pi 1:14

fik éntér kor fek me kor woukouprá, ‘Tokwae Kar, amwan te wa yopor aropamp yaek pap naenámpono?’rá turunkimp arop. ✡
21 Pita man nkea maok, Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, mámá arop te mokop naenámpon?”
22 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Waráp ankankanápe? Ono man takanoria nanko te, mao fwap yakrá akwapea, ono arákarrá ék namp fek naenámpon. Aeno amo te onomp wakmwaek koropae!”
23 Aeránko maok, am kar yárakánko maok, táte am ménnt yárakimp arop te sumpwi mo, yak naenámpan mpwe yonkwaeapon. Aeno Jisas man te ‘Sumpwi mo, yak naenámp’ karan sér mono. Mao sénámp te, ‘Ono takanoria nanko, mao yakrá akwapea, ono arákarrá ék namp fekanoria nanko te, am te waráp ankank ni?’rá sénámpon.
24 Am arop támao oukoumwan mao am ankank táman farákápria mámá kar kumwi námpon. Tá nomo wae mér, am kar mao farákáp námp te kare karono. ✡
25 Jisaso térenámp te kápae kare ankwap ankankao kor yak námpon. Aeno táte arop fárákap am ankank ankákárank ponankor kumwia naporia te, nomo am kápae kare buk kák mwanámp apár yak mo naempon. ✡

✡ **21:20:** Jo 13:23-25 ✡ **21:24:** Jo 19:35 ✡ **21:25:** Jo 20:30

Aposel Fákáre Téreap Kar
Mekia Akwapnámp Kar

Mámá Aposel Fákáre Téreap buk mámáte Luko kumwinámp Kwapwe Kare Kar méntér kɨrɨmpá akwap námpon. Mao kumwi námp te Tiofilusompor pas niamp araknámp kumwi námpao maok, am kumwi námp fek te kápae kare ankwap némpouk mwaekamp koumteouráp aropan nɨnɨkria kukumwimpon.

Buk Aposel mek te, Jisaso yámar mek pokea, Yiki Kor Spirit sámp-kérép nánko, aposel fákárean oupouroup nánko, am fákáreao térerá paokopiap karan sénámpon. Tá am fárákap manénkɨr Jerusalem meknámpia Kwapwe Kare Kar farákáprá tukupea, distrik Judia mek, tá Samaria mekia, ponankor apár mek farákáprá paokopiapan sénámpon. (Sapta 1:8 fek nkeampo.)

Pita térerá yárakimp kar te Sapta 1 fekia akwapea Sapta 12 fek pwar námpon. Pol térerá yárakimp kar te Sapta 13 fekia akwapea Sapta 28 fek pwar námpon.

Jisaso 'Yiki Kor Spirit sámp-kérép nanamp'rá sénámp kar

1 lTiofilus, ono am buk wokwaek kar kumwiamp te Jisaso wokwaek nkwakwe make tére fi yokarea koumteouráp aropan farákáprá koropea, ✡

2-3 oukoumwan mámá yae fek nánko, Kwaro yámar mek warámpá poknámp karan sámpea maok, warko kumwi nampon. Mao te manénkɨr fárámpea yiki yakria maok, aposel fárákapaonapok koropámpon. 40 yae fek am fárákapao man nke napo, mao am fárákapan Kwaro náráp fi taokeyak konámpan farákáp. Tá nkwakwe make ankank yénk nánko, am fárákap mao te wae kare kar yiki yak námp mér kare napono. Aenapo am aposel fárákap te mao námoku nánkáráp tari námpan mao am fárákapan Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek nkwakwe make tére mwanap kar sérianánko, wakmwaek Kwaro man warámpea narek pok námpono. ✡

4 Mao oukoumwan am fárákapént yakámp fek te, mao sérrá, "Yumo te Jerusalem pwar kwapono, am mek yakáprá, onomp Naropwaro yumwan sánk nanamprianánko, ono yumwan wokwaek sériamp ankank táman yépék kip. ✡

5 Jon te kápae kare koumteouráp aropan ént fek nérrá kákámpono. Aeno oukoumwan yaeamp mo nánko, Naropwar Kwaro Yiki Kor Spirit fek yumwan nérrá kák naenámpono." ✡

6 Am ke fek am fárákap Jisasént koupoukour yakápria, Jisasén turunkrá, "Tokwae Kar, amo Israel fi warko fwapokwapia napo, mao warko apár-apár arop fi ponankor taokeyakáp mwanap ni mo nie?"

7 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan kar pwarokwaprá sérrá, 'Kwar te yumwan, am ke ntia am yae papnámp mérenkria mono. Mao námoku am ankank poukwap námpon. ✡

8 Aeno nánkár Yiki Kor Spiritao ékia yiráp pourouk noumpoukoupea yak nánko, yumo am fek kárákáre sámp mwanapon. Aeria maok, yumo onoinamp karan tukupea Jerusalem mek farákáp, tá Judia mekmwaek ponankor, tá distrik Samaria mekia maok, apár-apár ponankor tukupria maok, nkwakwe make tére nanko yumo nkeap, tá nkwakwe make kar farákáp nanko yumo wawiap, am táman farákáp kip'rá sérimpon. ✡

Jisas yámar mek pokámp kar

9 Am kar farákápeaka pwaránko, am fárákapao foukouri yakáprá tokoreyakáp napo maok, mao yámar mek poká pokea koumwe wupwi mek papár nánko maok, warko man nke mo.

✡ **1:1:** Lu 1:1-4 ✡ **1:2-3:** Lu 24:49-51 ✡ **1:4:** Lu 24:49; Jo 14:16-17 ✡ **1:5:** Mt 3:11 ✡ **1:7:** Mk 13:32 ✡ **1:8:** Mt 28:19; Ap 2:32; 5:32; Ef 3:16

10 Mao pok tenánko, am fárákap yámar mek tokoreyakáp napo, koupour kar waempyam wupwiráp arop anánkaopwe am fárákapént foukouri yak.
11 Aeria maok, am arop yaworao sérrá, “Galili mekamp arop fákáre, yumo te apaeritea foukouri yakáprá yámar mek tokoreyakáp rape? Am Jisas te oukoumwan waeman yumwan pwarará, Kwaro yámar mek warámpea pok námpon. Mao te oukoumwan yumo nke napo, pok námpnámp taknámp arákarrá ék naenámpono.” ✡

Judas yakámp éri mek yak naenámp arop yoroi papap kar

12 Aea maok, am fárákapao am Oliv Faonkwe am pwarará pɨkia warko Jerusalem mek arári tukup. Am Oliv faonkwe te Jerusalem wonae fik yak nánko ankárankamp kilomita fek tukup konapono.
13 Am fárákapao wae taun tokwae mek tukupea maok, am néntép konap narekamp aokore mek am mek pok. Am fárákapamp e te ará: Pita, Jon, Jems, Andru, Filip ntiaka Tomas, Bartolomyu ntiaka Matyu, tá ankwap Jems Alfiusomp táráp, tá Saimon Selot, tá Judas ankwap Jemsomp táráp.
14 Am arop fárákap ponankor ankára mek koupoukarrá tankápria maok, Kwarén kar toropwap. Tá koumteou, Maria Jisasomp éntupwar, tá Jisasomp nánaeounápo kor taknámp énénki kar toropwapiapon.
15 Am ke fek Jisasén mérnap arop fárákap koupoukour yakáp nap te 120 arakeno.
16 Aeapo maok, Pita am arop fárákap ou mek fokopeyakrá kar arakrá farákáp, “Onomp ankwapyae fákáre, Kwaromp Buk fekamp kar ankárank wokwaek kar Yiki Kor Spiritao Devitén nɨnɨk sánkánko sérimp te, Judaso Jisasén sámp mwanap mwae yénképánko sámpap kar te oukoumwan te wae kare korop námpon. ✡
17 Wokwaek te Judas te yinomp firáp yakria, yinont ankárankamp tére arop yakápámpon.”
18 (Am arop Judas te kwatae nɨnɨkimp fekamp mani sámpea am fek apár kánanke sámp. Aea maok, wakmwaek mao am apár mek pɨká párákapea yare pukur akwapea, yare ponankor am apár mek wakor pɨkámpon. ✡
19 Wakmwaek arop ponankor Jerusalem mek yakápap am táman méria maok, námokuráp kar fek sérrá, “Am apár te Akeldamanono.” Am takrá sérap te, am apár te ‘Yɨriráp Apárono’.
20 Pita warko sérrá, “Mámá kar te Devito Buk Song fek kumwimp te ará:
‘Mao yak námp mek te amwar éri yak naenámpon.
Amo am mek arop ankwap yakanoria pwar kwapono.’
Buk Song ankwap fek sérrá,
‘Arop ankwapao maomp tére sámp naenámpon.’ ✡
21 Aeno oukoumwan te nomo nomp Jisas Tokwae Kar nomont akwap koropnámp ke fek nomont paokop i konap arop ou mekamp ankárank warámp mwanámpon.
22 Wokwaek Jono koumteouráp aropan ént mek nérrá kákámp tére, tá am feknámp Jisas térerá koropeanánko, oukoumwan Kwaro yámar mek warámpá pok námp, am ankank ponankor nkenámp aropan maok, warámpeanánko, mao nomont téreria, Jisas fárámpá poknámp kar farákáp naenámpon.”
23 Pita takrá sénánko maok, arop anánkaopweran éréképap te, Josep Barsabas maomp ankwap e Jastus, tá arop ankwap te Matias.
24 Am arop yawor éréképea tankáprá maok, am fárákapao arakrá kar toropwap, “Tokwae Kar e! Amo te kápae kare aropamp nɨnɨk te wae mér napon. Amo te yinan yénképampo: Amo te wa mokop
25 Judaso aposel téremp tére sámp naenámp nánap rape? Judaso am tére pwarará námoku akwap naerianámp némpouk akwap tenámpon.”

✡ **1:11:** Lu 21:27; Yé 1:7 ✡ **1:16:** Sng 41:9 ✡ **1:18:** Mt 27:3-10; Lu 22:22 ✡ **1:20:** Sng 69:25; 109:8

26 Aea maok, am arop yaworamp e kumwiramp yumwi sɨrarea maok, Kwar te
wa mokop am tére sámp naenámp arop nánapánrá nke napo maok, Matiasomp e
kumwiap yumwiraomékɨr korop. Aenánko maok, nkea man mom-sámpramp aposelént
tére naenámpria pwararapono.

2

Yiki Kor Spirit ékámp kar

1 Pentikos * yae fek, Jisasén mérnap arop fárákap ankárankamp nap mek koupoukour
yakáp. ✡
2 Aenapo maok, yámar meknámp ouwi tokwae ounk niamprá ékia am tankápnap nap
mek top fákap yak.
3 Aenko am fárákapao nkeapo maok, yaomwi yurunk niampao ékria maok, am
fárákapamp pourouk ankákárankrá fápárákár akwap. ✡
4 Aeria maok, Yiki Kor Spiritao am Jisasén mérnap aropamp pourouk woukourria
maok, táte moumountukri kar sérar. ✡
5 Am ke fek Kwarén lotu i konap Juda fi kápae kare apár mekamp koropeaka Jerusalem
mek yakáp.
6 Am ouwi tokwae ounk niamp korop nánko maok, kápae kare koumteouráp arop
wawia koropá koupoukour. Aeria maok, am Jisasén mérnap arop fárákapamp kar waria
kokorokor. Am te apae riteanápe am fárákap ankákárank wa napo, náráp kar kare fek
sérar.
7 Aenapo maok, am fákáre kokorokoria sérrá, “Mámá arop fárákap má kar sérarap te
am te Galili mekamp arop fino!
8 Mokopiaka nomp naropwaromp kar kare fek sérar napo, nomo ankákárank po-
nankor wa námpon?
9 Makia mapek koropá yakápnámp arop nomo apár Patia fi mekamp, Midia fi mekamp,
Elam fi mekamp, distrik Mesopotemia mekamp, distrik Judia mekamp, provins Kapa-
dosia mekamp, provins Pontus ntia Esia mekamp,
10 distrik Frigia ntia Pamfilia mekamp, tá Isip fi mekamp, distrik Libia ankwapmwaek
kɨrɨkɨri Sairini taun wonae fikamp arop, tá nomo Rom fi mekamp arop mapek koropea
yakáp námp.
11 Tá nomo Judaoia maok, tá nomo arop ankwap fi Juda lotu i konap nɨnɨkaok lotu i
konámp arop, nomo apár amor ke Krit, tá distrik Arebia, nomo ponankor am fárákapao
Kwaromp kárákáre kor tére konap kar nomp kar fek sérarap wa námpon.” ✡
12 Aeria maok, ponankor kokorokoria nɨnɨka waeria maok, námoku kok támao arakrá
sérarria téréménkrá maok, “Máte apae fi korono?”
13 Aeapo maok, ankwap fárákapao aposel fákáreran wouroumprá sérarrá, “Táte wain
ént wourékam fária mánmánrá paokop napono.”

Pita kar farákápámp kar

14 Tá Pita mom-sámpramp aposel fákárerént yakria maok, kar kárákáre fek séria maok,
am koumteouráp aropan arakrá sér, “Juda yumo, tá Jerusalem meknámp koropnap arop
fákáre yumo te ono sénamp kar má fwapia woupwi pátea wawia maok, yumo am ankank
fi nke nap má mérenke.
15 Yumo te, mámá arop fákáre máte mánmán napon yonkwae rape? Mono. Ouk-
oumwan koumounek fépér mo nap fek sárakok ke mwar ara, arop mánmán mwanap
pourou mono.

---

* **2:1:** ‘Pentikos’rá sénap te Pasova Yae Tokwae akwap tenánko, fákánek Sarere akwap námp te, éntik fére-sámpramp yaeno. Am te yae tokwae kar am fek warákárankria wit manénkɨr yonkwaenámp koupoukarea ankwapmwaek Kwarén sánk konapono. ✡ **2:1:** Lo 16:9-11 ✡ **2:3:** Mt 3:11; Jo 3:8 ✡ **2:4:** Jo 14:17; Ap 4:31; 10:44-46 ✡ **2:11:** Yé 7:9

16 Mámá ankank oukoumwan korop námp te wokwaek profet Joelo sérimp niampon.
Mao arakrá sér,
17 ‘Kwaro sérrá, “Pwarnámp yae fek te,
ono onomp Spirit fek koumteouráp aropamp pourouk
oupoupourrá kák nanampono.
Tá yiráp poumou-tárápu tá yiráp yupu-tárápuao kor
profet † kar fek onomp kar farákáp mwanapon.
Tá ono yiráp tár-ménkiran
nkwakwe make yém nke nap niamp yénkép nanko nke,
tá mér aropao kor yémén nke mwanapon.
18 Tá am ke fek táman, onomp tére konap arop
ntia tére konap koumteouamp pourouk
onomp Spirit oupoupour nánko,
am fárákap onomp kar profet kar fek
farákáp mwanapon.
19 Tá yámar mek te
momwar pourouráp ankank yororia,
tá apárok kárákáre yororo nanamp te
yɨri, yaomwi tokwae, yaomwi souri
má apár má oupouroup yak naenámp te,
am yae korop naenámp ke fek námpon.
20 Am ke fek ono yámar sámpea arákár nanko
kɨrɨkɨp korop,
yunk sámpea arákár nanko
yunk noumouriria yɨri niamp naenámpon.
Nánkár wakmwaek te,
Kwaro náráp Yae Tokwae fek
náráp kárákáre ntia wae tokwae
má apár ponankor yénkép naenámpon.
21 Am ke fek ponankor koumteouráp arop
Tokwae Karan ‘Námwan yaewourae’ ria wumwi napo,
mao am fárákapan warko éréképeanánko,
yae-párák yakáp mwanapon.” ’ ✡
Joelo profet kar fek makrá farákápámpon.”
22 Pita warko ankwap kar sérrá, “Israel fi mekamp arop yumo te woupwi pátea onomp kar wawenke. Ono yumwan Nasaret mekamp Jisasoi námpan sénae rae: Yumo te nkwakwe make tére kárákáre Kwaro maomp yaek yumo ou mek yororo nánko nkea méri napon. Mao takimp te yumwan, námoku sámp-kérép nanko éknámp aroprá mérenkria ninámpon. ✡
23 Kwaro wokwaek kar tak mwanaponorá nɨnɨki tari námpan maok, am aropan yiráp yaek pwar námpon. Aenánko yumo támao kwatae nɨnɨkráp aropamp yaek sánk napo, yaopwae porokopramp fek man pukupia, sumpwi pap napon. ✡
24 Aenapan maok, Kwaro warko man fárámpea papria, mao warko, am sumpwi sámpnámp touwe kwatae mek taki yakanori pwar moi námpon. Am te apae riteanápe, sumpwi te man sámp-fákeyak naenámp pourou mono.
25 Devito kor man takrá sérimp,
‘Ono nke nanko Tokwae Karao kumur méntép
onomp wonae fik kar yak námpon.

† **2:17:** ‘Profet’ ntia ‘Profet kar’ an sénap kar fi te, “Juda Tére konap Nɨnɨk” Buk 2 fekamp kware 44 fek nkeae. ✡ **2:21:** Jol 2:28-32 ✡ **2:22:** Jo 3:2 ✡ **2:23:** Ap 4:27-28

Mao wonae fik yakriaka onan kárákáre sáp námpara,
onan ankwap ankank te apápia kour me woukoupá
pap mono.
26 Aenámpan onomp ninik te kwapwe kare nánko,
ono mámá kar warákárria sénampon.
Ono te sumpwi nanamp aropao maok,
Kwaro onan kwapwe kare ankank sáp naenámpan
yépékrá yak nampon.
27 Am te apae riteanápe,
amo onan, waempomp némpouk yakaeria pwar mono.
Tá amoku nánapinap arop te,
numwar apár me mek mákáreanoria pwar mono.
28 Amo onan yiki yak nanamp mwae
wokwae yénkép napono.
Tá amo te onont yak napo maok,
am fek táman warákár tokwae nanampon!'
Mámá kar te Devito wokwaek makrá farákápámpon." ✡

29 Pita warko ankwap kar sér, "Kémpiyae tárápu, ono yumwan érik sénampon: Nomp ounáp Devit mao te wae sumpwi nánko maok, apár me mek papapono. Am man papap apár me te, nomo ou mek yakrá koropea, oukoumwan kor yak námpon. ✡

30 Aeno Devit te profetara, mao te wae mér, Kwaro kare kar narek séria arakrá sér, 'Nánkár wakmwaek te, ono waráp ounápén nánapitenanko, mao te amo King yak napnámp taknámp yak naenámpon.' ✡

31 Wokwaek kar te, Devito Kwaro tére naenámp ankank wae nkeanámpan, Kraiso warko fárámp naenámpan sérimpon. Mao sérrá, 'Kwar te man, waempomp némpouk yakaeria pwar mo, tá maomp pourouao kor mákáre mono'rá sérimpon.' ✡

32 Am takrá sérimp Jisas táman Kwaro fárámpea pap nánko, yino wae nke námpan sénámpon.

33 Oukoumwan te wae narek pokeaka, Kwaromp yae-párák mwaek tankrá e tokwae sámp námpon. Mao te wae wokwaek sérimp niamp maomp Naropwaromp yaekamp Yiki Kor Spirit sámp námpon. Aenámpara oukoumwan te maomp kárákáre kwarokor nánko, yumo am wae nkea maomp kar wa napon. ✡

34 Devit te Jisas narek pok námp niamp tak mono. Aenámpao maok, mao arakrá sér,
'Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sérimpon,
"Amo onomp yae-párák mwaek tankrá akwapea napo,
35 Nánkár ono waráp yopor arop tirá
waráp yae ankore mek kák tenanko,
yakáp mwanapon." ' ✡

36 Aerimpara, yumo Israel fi ponankor te arakrá mérenke: Am Jisas, yumo yaopwae porokopramp fek pukup nap te, Kwaro man sérrá, 'Tokwae Kar yoroi páte nánko, mao te Krais yak námpon.' "

37 Aeránko maok, koumteouráp arop fárákap Pitamp kar wa napo maok, am kar te am fárákapamp ninik mek párákap. Aenánko maok, am fárákapao Pita ntiaka ankwap aposel fákáreran arakrá turunk, "Ankwapyae fárákap e! Yino oukoumwan te apae mwanámpon?"

38 Aerapo maok, Pita am fárákapan sérrá, "Yumo ponankor ankákárank ankár kwatae ninik pwararea, Jisas Kraisomp e fek ént mek nér napo, Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épérano. Yumo tak napo, Kwaro yumwan Yiki Kor Spirit nénkano. ✡

✡ **2:28:** Sng 16:8-11 ✡ **2:29:** 1 Kin 2:10; Ap 13:36 ✡ **2:30:** Sng 132:11 ✡ **2:31:** Sng 16:10 ✡ **2:33:** Ap 1:4,8; 7:55-56; 1 Pi 3:22 ✡ **2:35:** Sng 110:1 ✡ **2:38:** Ap 16:30-33

39 Am te wokwaek kar Kwaro sérrá, ‘Yumwan, tá yiráp tárápuan, tá ponankor koumteouráp arop panek yakáp nap man Yiki Kor Spirit sánk nanamp’rá sérimpon. Nomp Tokwae Kar Kwaro mao wumwirinámp ponankor koumteouráp aropan ‘Yiki Kor Spirit nénk nanamp’ ria sérimpon.” ✡
40 Tá Pita ankwap kar kápae kare am fárákapan tae fek farákápria maok, arakrá sér, “Yumo te fwapia mér kipo: Yumo takria am kwataenap arop fárákapént touwe sámp mwanape.”
41 Aeránko maok, am Pitamp kar wanap arop fárákap méria maok, ént mek nér. Am yae fek táman 3,000 koumteouráp arop manénkɨr Jisasén mérnap aropént koropá tapokwap napon. ✡

Wourékam Kristen fákáreramp kwapwe kare nɨnɨkan sénámp kar

42 Am fárákap te kárákárerá aposel fákáreramp kar wawia maok, ankwapyaenápén yaewour, tá ankára mek koupoukarea fɨr fépérrá maok, énénki Kwarén kar toropwapiapon. ‡
43 Aeapo maok, Kwaro aposel fákáreamp yae kor fek kápae kare kárákáre yororo nánko, koumteouráp arop fárákap ponankor nkea kokorokoria apáp tɨrɨnk. ✡
44 Jisasén mérnap arop fárákap kápae kare por koupoukour saráp yakáp. Tá am fárákap te náráp ponankor ankank te Kwarén mérnap arop fárákapamp ponankoronorá nɨnɨk.
45 Aeria maok, ankwap fárákapan náráp apárráp ankank nénkria, am fek mani sámpria te, ponankor arop fɨr ankank mo napén nénkapono. ✡
46 Ponankor ankárankamp nɨnɨk fek kápae kare por lotu nap tokwae mek tukup ko koupoukour. Am fárákap nonopok nap-nap koupoukarrá énénki fépér. ✡
47 Am takrá fépérap fek te, am fárákapamp nɨnɨk yae-párák kareria warákáránkrá énénki fépériapono. Aeria am fárákap Kwaromp e sakap saráp yakáp napo, arop ankwap am fárákapan nkea te, yae-párák kare naprá nɨnɨk. Aenapo, Kwar Tokwaerao kumur méntép koumteouráp arop warko éréképrá, man manénkɨr mérnap aropént tapokwapá pwar. ✡

3

Arop ankárank pu kwataenámpao warko fwapimp kar

1 Ankwap ke fek Pita ntiaka Jon yámar yinɨnk ke nánko, Kwarén kar toropwap i konap ke fek lotu nap tokwae mek pok.
2 Am arop yaworao wae nke nepo maok, arop ankárank pu kwataenámp am fek tank. Éntupwaro sámpánko taki yakámp. Kumur méntép santukupea am lotu nap tokwae ménki fek páte napo tankrá, Kwarén loturá poknap koumteouráp arop fárákapan ‘Mani sápenk’ ria wumwirá tank konámp. Am ménki e te ‘Kwapwe Kare’rá sér i konapono. ✡
3 Pita ntia Jon lotu nap tokwae mek yoump neria nepo maok, am pu kwataenámp arop támao am arop yaworan nkea, ‘Yumo onan ankank sápenk’rá sér.
4 Aenánko maok, Pita ntiaka Jono am aropan tokoreyakria maok, Pita man sérrá, “Amo yinan tokor yakae!”
5 Aeránko maok, táte am aropao Pita ntiaka Jono yakep mwaek éntér arákarrá maok, námo te am arop yaworamp yaekamp ankank sámp nanampan mpwe nɨnɨk.
6 Aenámpan maok, Pita sérrá, “Ono te mani mono. Ono amwan sánk nae namp ankank te Nasaret mekamp Jisas Kraisomp kárákáre fek ono amwan sér rae: Amo fárámpea akwapae!” ✡

✡ **2:39:** Ef 2:12-13,17 ✡ **2:41:** Ap 4:4; 5:14 ‡ **2:42:** Kápae kare mérnap aropamp nɨnɨk te manénkɨr Kristeninap arop fákáre ankára mek koupoukarrá énénki fépérap ke fek te manénkɨr párák kar fɨr koupoukarrá fépéria maok, wakmwaek Jisasomp pourou ntia yɨriran nɨnɨkrá fépér i konapono. ✡ **2:43:** Ap 5:11-12 ✡ **2:45:** Ap 4:32-35 ✡ **2:46:** Lu 24:53 ✡ **2:47:** Ap 6:7; 11:21,24 ✡ **3:2:** Ap 14:8 ✡ **3:6:** Ap 3:16; 16:18

7 Aeria maok, Pita maomp yae-párák mwaek yae tokoropea sámp-fokopá fákeyak nánko,
koupour kar maomp pu ntia kwaráp kor wae kárákáre.
8 Aenánko maok, mao wae fékér-pokrá fokopeyakea maok, wae yárak. Aeria maok, am
arop yaworamp wakmwaek lotu nap tokwae mek youmpea maok, fékér-pok fékér-pokrá
yárakrá, Kwaromp e sakap.
9 Ponankor koumteouráp arop man nke napo, mao te yárakriaka Kwaromp e sámpea
sakap nánko maok,
10 am fárákap wae mér, am arop te kápae kare por lotu nap tokwae 'Ménki Kwapwe
Kare' ri konap fek tankrá, mani ankankantá wumwirá tank konámp támaono. Aeria
maok, am fárákap man nke napo, mao wae kwapwe kare nánko maok, am fárákap
kokorokoria ninik tokwae.

Pita lotu nap tokwae mek kar farákápámp kar

11 Mao Pita ntiaka Jonén sámpá yakánko maok, koumteouráp arop kápae kare koko-
rokoria maonámpok foporakorrá koropea 'Solomonomp Kaerik'rá sér i konap am fek
nouroump.
12 Aenapo, Pita am táman nkea, koumteouráp aropan arakrá sér, "Israel fi mekamp
arop yumo te apaeritea mámá ankankan nkea korokop rape? Apaeritea yumo yinan
énounkoup tokwae rape? Yiráp ninik te yinokump kárákáre tokwae fek, tá Kwaro nke
námp fek yino kwapwe kare yaknemp ninik fek mámá arop fwapia yárakrá mpwe
yonkwae rape? Am te mo karono.
13 Abraham, Aisak, Jekop, tá nomp wokwaekamp appeyaenápomp Kwar, am Kwar
te náráp tére arop Jisasén námokuráp wae tokwae sánkámpon. Am arop te yumo yopor
aropamp yaek papapono. Tá yumo Pailato nke námp fek man younkwe sánkapon. ✡
14 Yumo te am yae-párák yiki kare aropan younkwe sirarrá maok, nopok Pailatén
'Arop sámp-wouroumpámp arop táman pwarae' ria kárákáre fek sériapon.
15 Aenapan maok, yumo sámp-wouroumpnap arop am te nomwan yiki yakáp mwanámp
kare nénk konámp arop ankárank támani napon. Aenapan maok, Kwaro man apár me
mekamp fárámpea pap námpon. Yino kareao am nke nempan érik farákáp nempon. ✡
16 Aeria maok, yino te wae Jisasén mér nempon. Aenempara, Jisasomp kárákárerao
mámá aropan kárákáre sánk nánko, yumo man nkea wae mér napon. Jisas námoku yinan
mér sápeanánko, am mér fek táman yumo ponankor nke nap fek am aropamp pu wae
fwap námpon.
17 Kémpiyae tárápu, ono te wae mér nampon, yumo te fwapia mér mo, tá yumwan
taokeyakáp konap fárákapao kor mér moria am takiapon. ✡
18 Aeapan maok, wokwaek kar Kwaro ponankor profet fákáreramp top kor feknámp
kar farákápámp te, Krais * te touwe sámp naenámpan nimpon. Aempan, oukoumwan
yumo am takinap ninik te wae am karént pwi námpon. ✡
19 Aenámpara, yumo te yiráp kwatae ninik te pwarará Kwaronámpok korop napo,
Kwaro yumwan aminap ninik torokoria yiki kukarrá papano.
20 Yumo tak napo te, táte Tokwae Karao yumwan wourékam kárákáre sánkria maok,
mao yiráp por nánapinámp arop Krais yumonapok sámp-kérép nánko ék naenámpon.
21 Oukoumwan te yámar mek yakrá, Kwaro nánkár warko kápae kare ankank te
fwapokwapiaka wourékam ke yépékrá yak naenámpon. Am te wokwaek kar man saráp
tére konap profet fákáreramp top kor fek sérimp niamp naenámpon.
22 Am profet fákáre ou mekamp arop ankwap Moseso arakrá sér, 'Yiráp Kwar Tokwae
Karao yiráp ankwapnáp ankárank warámpea profet páte nánko, ono yak namp niamp
maknámp yak naenámpon. Yumo te ankár maomp kar wawia, mao yumwan sénámp
ponankor karwaok kipo.

✡ **3:13:** Kis 3:15; Lu 23:13-25 ✡ **3:15:** Ap 2:32; 5:30 ✡ **3:17:** Lu 23:34 * **3:18:** "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae. ✡ **3:18:** Lu 24:27

23 Tá arop ponankor am profetomp kar wa mo napo te, Kwaro am fárákapan “Faokorenk”rá sénaenámpon. Aetenánko, am fárákap Israel fi mek yak mono.’ ✡
24 Profet fákáre, tá Samuel ntia wakmwaek yakápinap profet fárákap, Kwaro kar sánkánko, am farákápap te am te waeman oukoumwan mámá ke fek kare kar korop námpon.
25 Yumo te profet fákáreramp tárápu yakáp napon. Yumo te Kwaro yiráp por kontrak yoroinámp fekamp ankank sámp mwanap arop yakáp napon. Kwaro yiráp wokwaekamp ounáp Abrahamén sérrá, ‘Waráp appeyaenáp tárápu fek mámá apár mekamp arop fi ponankor kwapwe kare tankáp sámp mwanapon’ rimpon. ✡
26 Aempara, Kwaro náráp tére konámp aropan kéménki papea, yumwan, ourour nénkanoria manénkɨr yumonapok sámp-kérép námpon. Maomp nɨnɨk te, yumwan ponankor ankákárankrá kwatae nɨnɨk mekamp tiarárrá kák nánko, am kwatae nɨnɨk pwarará koropenkria námpon.”

4

Pita ntiaka Jonén fákapá papap kar

1 Pita ntiaka Jon oukoumwan koumteouráp aropan kar farákáprá yakepo maok, táte pris fákáre, lotu nap tokwae taokeyakáp konap plisman fákáreramp kepten, tá Sadyusi fákáre, makia maok, korop.
2 Am fárákap te wae mér, am arop yawor te koumteouráp aropan Jisas apár me meknámp fárámp námp, tá arop ponankor sumpwi napao kor warko ferámp mwanap kar farákáp nepria, am táman yopor tokwaeria, am arop yaworan tia kot mwaria napon.
3 Aenapan maok, wae kumur naeria námpantá, am arop yaworan oumpouran kot mwanámpria kalabus nap mek kák te. ✡
4 Aeno kápae kare koumteouráp arop oukoumwan am kar wawiaka Jisasén mér nap te, manénkɨrkampént tapokwapea 5,000 arakeno.

Pita ntia Jonén Kaunsil fákáre nke nap fek kotiap kar ✡

5 Wae wakor nánko, Juda taokeyakáp konap pris fákáre ntia némpouk yakáp konap yonkwae kourráp arop fákáre, tá lo mérnap arop fákáre, makia Jerusalem mek koupoukour.
6 Pris taokeyak konámp arop Anas, tá Kaiafas, Jon, Aleksander, táte Anasomp firáp ankwap fárákap makia am fárákapént koupoukour.
7 Takia maok, am aposel yaworan, am fárákapao nke nap fek fokopeyakenk ritea maok, arakrá turunk, “Yumo te mokope kárákáre sámpea, apae e séria am ankank takrá tére nepon?”
8 Aerapo maok, Yiki Kor Spirit Pitamp pourou mek top-pwarámpá yak námp fek am fárákapan sérrá, “Yumo Israel mekamp arop tokwae, tá yumo arop taokeyakáp konap arop, ✡
9 yumo te yino pu kwataenámp aropan yaewourinemp aran yinan turunk mwaria nape? Ae te yumo am arop te, mokopia fwapinámponorá mér mwaria nape?
10 Ae te tak nap kwamp te, yumo ponankor, tá Israel fi ponankorao kor, Nasaret mekamp Jisas Kraisomp eramp kárákáre fek am pu kwataeráp arop warko fwapia oukoumwan yumo nke nap fek fokopeyaknámp aran mér kipo. Yumo wokwaek man yaopwae porokopramp fek arápapan maok, tá Kwaro man warko apár me mekamp fárámpá papámpon. ✡
11 Am Jisas táman Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Nap ti konap arop, yumo, kwatae yumwinoria sɨtenapan maok, Kwaro man sámpea, nap am fek fokopeyak naenámp yumwi kwapwe yoroia páte námpon.’ ✡

✡ **3:23:** Lo 18:15,18-19 ✡ **3:25:** Stt 22:18; Ga 3:8 ✡ **4:3:** Ap 5:18 ✡ **4:4:** Ap 2:41; 5:14 ✡ **4:8:** Mt 10:19-20 ✡ **4:10:** Ap 3:6 ✡ **4:11:** Sng 118:22; Ais 28:16; 1 Pi 2:7

12 Nomwan yaewour naenámp te arop ankwap yak mono. Apár-apár ponankor te
nomwan warko érékép naenámp arop ankwapamp e te Kwaro nomwan yénkép námp
yak mono." ✡
13 Aeránko maok, am fárákap nkeapo, Pita ntiaka Jon te apáp mono, kar kárákáre fek sér.
Am fárákap te wae mér, am arop yawor te skul moinep arop yaworonoria ninik tokwae.
Aenapan maok, am fárákap wae mér, am arop yawor te wokwaek Jisasént yakepara
nepon.
14 Tá am fárákapao nkeapo, am arop te maomp pourou te wae fwapia maok, am arop
yaworént fokopeyak yak. Aenánko maok, am fárákap te nopok am arop yaworamp kar
pwarokwaprá sér mwanap yak mono.
15 Aeria maok, am arop fárákapao am arop yaworan sérrá, "Yumo Kaunsil nap aokore
pwarará ek akwapenk!" Aerá sérapo, am arop yawor akwap tepo maok, am arop fárákap
kar arakrá téréménk,
16 "Nomo am arop yaworan te mokop mwanámpon? Am arop yawor te wae Kwaromp
kárákáre ankárank yoro nepo, Jerusalem mekamp koumteouráp arop te wae mér na-
para, nomo te am kar mek wouroump mwanámp pourou mono. ✡
17 Aeno takria am kar te kápae kare koumteouráp aropao wa nap fek akwapantara,
nomo ankár kar kárákáre fek am arop yaworan taokor mwanámpon. Aenánko maok,
am arop yawor Jisasomp e fek ankwap fárákap wanap fek warko kar farákáp mo kare
nenepon.
18 Aeria maok, am fárákapao arop yaworan wumwiria maok, 'Yumo te Jisasomp e fek
koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp kepono' ria kar kárákáre fek taokor.
19 Aerapan maok, nopok Pita ntiaka Jon am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér,
"Yumo nik nap te, apae ninikao Kwaro nke námp fek yae-párák námpon? Yino te ankár
Kwaromp karwaok akwap nenemp ni, yiráp karwaok akwap nenemp nie? Yumoku
támao youroukoup kipo.
20 Yino te am kar farákáp mo nenemp pourou mono. Yino te ankár kápae kare ankank
yino wokwaek nkemp, tá wawimp te ponankor farákáp nenempon." ✡
21 Aerepo maok, am Kaunsil fákárerao am arop yaworan kot mwanap kar fi yak mo
námpantá maok, am arop yaworan ankwap kar kárákáre fek séria maok, pwar napo,
akwap. Am te apae riteanápe, arop ponankor Kwaro térenámp táman ninikria maomp
e sakap napantá, takria, námwan yorowarantánorá apápria pwar napon.
22 Am arop arop yaworao Kwaromp kárákáre fek fwapi papep te, maomp yopwar te
wae 40 yopwar kámákár akwap nám pon.

Kristen fákáre koupoukarrá Kwarén kar toropwapiap kar

23 Kaunsil fákárerao Pita ntia Jonén pwatapo, am arop yawor maomp firáp yakápnap
nap mek arákarrá akwapea maok, am fárákapan pris tokwae ntiaka lo mérnap arop
fákárerao sérariap kar farákáp.
24 Am fárákap am kar wawia maok, ponankor ankárankamp ninik fek tankápria maok,
Kwarén énénki arakrá kar toropwap: "Tokwae Kar e! Amo wokwaek yámar, tá apár, tá
solwara, ntia ponankor ankank am mek yakáp napan yoroiapono.
25 Wokwaek kar waráp Yiki Kor Spiritao yinomp appenáp waráp tére konámp arop
Devitomp ninik mek sánkánko, mao arakrá sérimpono:
'Apae riteaka ankwap fi arop
yopor yonkwae pwarámpa wae napon?
Apaeritea am koumteouráp arop te
Kwarén yopor mwanámpria
kwaporok ninik mwar pap napon?
26 Apár ponankor mekamp king fákáre

✡ **4:12:** Jo 14:6 ✡ **4:16:** Jo 11:47 ✡ **4:20:** Ap 5:28-29

yorowar mwaria nánap napon.
Gavmanomp poukeyakápnap arop fákáre
énénki koupoukarea maok,
Tokwae Karan apárok anámpá paprá,
tá am Kraisén kor anámpá pap mwaria napon.’ ✡
27 Oukoumwan te am kar te waeman kare karono. Herot, Pontius Pailat ntiaka ankwap fi, tá Israel fi, makia maok, amo wokwaek nánapiap waráp tére arop kwapwe kare Jisasén anámpá pap mwaria, am taun mek tapokwaprá koupoukoura napono. ✡
28 Am fárákapao am ankank tak nap te, waráp kárákáre ntia amo takenkrá ninik napaok támani napono. ✡
29 Tokwae Kar e! Amo ankár yinan apáp sáprá sérarnap kar mámá ninikria, waráp tére arop yinan yaewourampo. Aenapo maok, yino fwap apáp moria kárákáre fek waráp kar farákáp mwanámpon. ✡
30 Aeria maok, amoku waráp tére arop Jisasomp kárákáre fek amo touwenap aropamp pourouk yae papria, fwapokwapria maok, nkwakwe make kárákáre yoroampo.”
31 Am fárákapao kar toropwapia pwar napo maok, táte am néntépap nap am te némp yérur koropánko maok, táte am fek am fárákapamp pourou mek Yiki Kor Spirit top-pwarámpánko maok, táte am fárákapao kor apáp mono, kárákáre fek Kwaromp kar farákápapon. ✡

Kristen ponankor ankwapan yaewouriap kar

32 Jisasén mérnap arop ponankor ankárankamp ninik fek saráp yakáp. Arop ankwap ankárank náráp ankank nkea ‘Onokump kareno’rá sér mono. Ankank ponankor te ankár arop ponankor-ampono. ✡
33 Aposel fákárerao Jisas Tokwae warko fárámpámp kar farákápap te, am fárákapamp kar te kárákáre kor kare. Tá Kwaro am mérnap koumteouráp aropan warákár tokwaeria ourour kwapwe nénkámpon.
34 Aenko maok, am ou mekamp arop te ankwap ankárankamp firráp ankank monámp arop yak mono. Arop ponankor maomp apár yak, tá maomp nap yak nánko te, arop ankwapan nénkria, am fek mani tiria maok,
35 tá am mani te aposel fákáreran sankoropá sánk napo maok, am fákárerao ankank monap koumteouráp aropan nénkapono. ✡
36 Tá arop ankárankamp yak námp, maomp e te Josepén maok, aposel fárákapao ankwap e tákapap te ‘Barnabas’ ri pap nap te, am e fi te, ‘Aropamp ninik mek kárákáre sánk konámpon.’ Barnabas te Livaimp fi fekamp apár amor ke Saiprus mekamp aropono. ✡
37 Am aropao apár arop ankwapan pwararea maok, am fek mani sámpea maok, sankoropea aposel fárákapan sánkámp.

5

Ananaias ntiaka Safaira Kwarén poupwekápip kar

1 Arop ankwap maomp e te Ananaias, tá maomp yupu te Safaira. Am Ananaiaso náráp apár ankwapmwaek arop ankwapan pwar.
2 Aeria am fekamp mani sámpea, ankwapmwaek námoku nanampria pap. Aenánko maomp yupuao kor am wae mér. Aea maok Ananaiaso am mani ponankoronoria, ankwapmwaek saráp sankoropá aposel fákáreran sánk. ✡
3 Aenánko maok, Pita arakrá sér, “Ananaias, amo apaeritea Satan waráp ninik mek top-pwarámpanoria pwatea, Yiki Kor Spiritan kwekár séria waráp apár fekamp mani ankwapmwaek mek wouroump napon? ✡

✡ **4:26:** Sng 2:1-2 ✡ **4:27:** Mt 27:1-2 ✡ **4:28:** Ap 2:23 ✡ **4:29:** Ef 6:19 ✡ **4:31:** Ap 2:4 ✡ **4:32:** Ap 2:44 ✡ **4:35:** Ap 2:25 ✡ **4:36:** Ap 11:22-26; 13:2-3 ✡ **5:2:** Ap 4:34-35 ✡ **5:3:** Jo 13:2

4 Wokwaek oukoumwan am arop am apár sámp moap fek te, amokuráp apárono. Tá wakmwaek am apár sámpeanánko te, mani te amoku sámpea poukwap nanap tene. Aeno amo apaeritea am nɨnɨk kwatae sámp napon? Amo te aropan poupwekáp mono. Kwarén poupwekápi napono."
5 Aeránko maok, Ananaias am kar waria maok, apárok pɨká párákapria wae sumpwi yak. Aenko maok, arop ankwap fárákapao am kar wawia maok, apáp tɨrɨnka wae.
6 Aenko maok, ménki-tárápu fárákap koropea, maomp yákáre waempyam fek woukoupea santukupea pap.
7 Aetapo, yinɨnk ke akwap tenánko maok, maomp yupu am te mér moitea maok, am mek korop.
8 Pita man nkea sérrá, "Yumo apár fek sámpnep mani te wae támao nie?" Aeránko maok, yupurao sérrá, "Kare, wae támaonono."
9 Aeránko maok, Pita man sérrá, "Yumo apaeritea Tokwae Karamp Spiritan mokopean nke neria poupwekápi nepon? Amo wawae. Waráp poumaropamp yákáre santukuppapnap arop fárákap te mankea ménki fek máyakáp napon. Am fárákap amwan kor sámpá tukupá pap mwanapon."
10 Aerá séránko maok, táte am fek táman am yupuao kor Pitamp wonae fik pɨká párákapria wae sumpwi yak. Aenko maok, am ménki-tárápu mankea nke napo, am yupu wae sumpwi yak. Aenánko maok, am fárákap man sámpea santukupea poumaropan papnap wonae fik pap.
11 Aenapo maok, sios ponankor, tá arop ankwap fárákapao kor, am anánkwapao taknep kar wawia maok, apáp tɨrɨnka waeapon.

Aposel fákáre nkwakwe make kárákáre yororoiap kar

12 Koumteouráp arop ou mek aposel fákárerao Kwaromp kárákáre fek nkwakwe make kárákáre yororo. Aenapo, Kwarén mérnap arop ponankor ankárankamp nɨnɨk fek lotu nap tokwae mekamp Solomonomp naepik koupoukour konapono. ✡
13 Ponankor arop ankwap fárákap te am fárákapamp e sakapria, apápria maok, am fárákapént koropea koupoukour mo.
14 Aenapo maok, kápae kare koumteouráp arop fákáre Tokwae Karan méria koroprá, am fárákapént tapokwap.
15 Aeapo maok, koumteouráp arop fárákapao kor touwenap arop ti-koroprá, mwaeaok nkwakwe make kwanpae ankank yunkrá párakoprá maok, am fek tirá kák. Am tak nap te, Pita yámar fek yárak nánko, maomp wunérirao, am fárákapamp pourouk oupoupour nánko, am fákáreamp touwe fwapanáponoria niapon.
16 Jerusalem wonae fik mwaekamp, ponankor taun mekampao kor koropea koupoukour. Am fárákap te touwenap arop fárákap ntia kwatae-aropao woukouria kwatae káknámp arop fárákap ti-korop napo maok, am koumteouráp arop te warko fwapiapono. ✡

Enselo aposel fákáreran kalabus nap mekamp yaewourimp kar

17 Aenko maok, pris taokeyak konámp arop, tá maomp ponankor mént yakáp konap, tá Sadyusi fákáre, makia maok, am fárákapao aposel fákárerao am tére napan nkea kokwarokria yonkwae pwarámp.
18 Aeria maok, am fárákap aposel fákáreran tia, kalabus nap mek kwataenap arop fákáre yakáp nap mek kák. ✡
19 Aenapan maok, kumuruk Kwar Tokwae Karamp ensel ankárankao kalabus nap ménki kɨk-pwararea maok, am fárákapan ek éréképá mankea sérrá,
20 "Yumo tukupea lotu nap tokwae mek koumteouráp aropan wourékam yɨki yakamp ponankor nɨnɨk farákápenke." ✡

✡ **5:12:** Ap 14:3 ✡ **5:16:** Mk 6:56; Ap 19:11-12 ✡ **5:18:** Ap 4:1-3 ✡ **5:20:** Ap 12:7-10

21 Aposel fákárerao am kar wawia maok, koumounek kar lotu nap tokwae mek
tukupea maok, koumteouráp aropan kar farákáp.
Pris taokeyak konámp arop, táte maomp arop fákáre, Kaunsil fákáre ponankor wumwi
napo koropea koupoukour. Aeria maok, kalabus nap mek kar sámp-kérépria sérrá, “Am
aposel fákáre éréképá koropenke.”
22 Mak rapo maok, plisman fákárerao am kalabus nap mek tukupea nkeapo maok,
aposel fákáre yak mo. Aenapo maok, warko arákarrá tukupea am fárákapan kar sérrá,
23 “Yino tukupea nke nánko maok, am kalabus nap te ménki kéri yak nánko, am fek
taokeyakáp konap soldia fákárerao ménki méntép foukouri yakáp napo maok, yino ménki
kɨk-pwararáá yinkea am nap mek nke nánko te, aposel fákáre te ankárankampao kor am
mek yak mono.”
24 Aerapo maok, lotu nap tokwae mekamp kepten, tá pris tokwae fákáre makia maok,
am kar waria nɨnɨkria maok, “Ae te am arop fárákap te mokopia moyakáp napon?”
25 Aerapo maok, arop ankárank koropeaka am fárákapan sérrá, “Yumo te wawenke.
Yumo am arop fákáre kalabus nap mek kák nap te, am fárákap te lotu nap tokwae mek
yakáprá koumteouráp aropan kar farákáp napon.”
26 Aerá sénánko maok, kepten ntia plisman fákáre tukupea am aposel fárákap tiria
maok, éréképá korop. Aenapao maok, man te fupuk mono. Takria, koumteouráp aropao
nomwan yumwi fek yérénképantánorá apápria párák sánánkar érékép napono.

Aposel fákáre Kaunsilén apáp moria kar farákápap kar

27 Plisman fákárerao aposel fákáre éréképá koropea Kaunsil fákáre nke nap fek párakop
napo maok, foukouri yakáp napo, pris taokeyak konámp aropao am fárákapan sérrá,
28 “Yino waeman yumwan sérrá, ‘Koumteouráp aropan maomp e fek kar farákáp
kwapono’rá séri námp te, yumo wa moi yakáprá, oukoumwan am kar farákáprá yakáp
napo, Jerusalem mek mwaekamp koumteouráp arop waeman am kar wawia pwi
napono. Tá yumo yinan ‘Am aropan sámp-wouroump napono’rá sérar napon!”
29 Aerapan maok, Pita ntiaka aposel fákárerao am kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yino
te ankár Kwaromp karwaok saráp mwanámpono. Yino te aropamp karwaok tukup
mono. ✡
30 Yumo Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupia sumpwi papapan maok, nomp
appeyaenápomp Kwaro man fárámpea papámpon.
31 Kwaro man warámpea narek pokeaka, yae-párák mwaek páte nánko tank námpon.
Aeria mao nomwan mwae kup yénkrá, nomwan warko éréképnámp arop yak námpon.
Am taknámp ke fek táman maok, mao fwap Israel fi nomwan yaewour nánko, nomo
kwatae nɨnɨk pwararáá maonámpok tukup nánko, mao nomp kwatae nɨnɨk tirá épér
naenámpon. ✡
32 Yino te Kwaro am ankank tére nánko nkenámp karan farákáp konámpon. Tá Yiki
Kor Spiritao kor am ankank táman farákáp námpon. Aenánko, am karwaok tukupnap
koumteouráp arop fárákapan Kwaro am Yiki Kor Spirit nénk námpon.” ✡

Gamalielo Kaunsil fákárean ‘Aposel fákáreran porokwe fekenk’ rimp kar

33 Am Kaunsil fákáre Pitamp kar waria maok, yonkwae pwarámpria am aposel
fákáreran tirá wour mwari wae.
34 Aenapan maok, am ou mekamp Kaunsil ankwap yak námp mao te Farisi fi mekamp,
maomp e te Gamaliel. Mao te lo méria farákáp konámp tisa yak nánko, ponankor
koumteouráp arop maomp e sakap konap. Mao sérrá, “Aposel fákáreran ek éréképá
yinkea napo, kánanke kwarok ke fek yakápanápono.”

✡ **5:29:** Ap 4:18-19; Mt 27:25 ✡ **5:31:** Ef 1:20; Hi 12:2 ✡ **5:32:** Ap 1:8

35 Aeránko maok, aposel fákáre wae ek yink tenapo, Gamaliel Kaunsil ankwap
fákáreran sérrá, “Israel fi mekamp arop fákáre, yumo te mámá arop fárákapan apae
mwaria te, yumoku támao fwapia ninik kouritea kip.
36 Yumo te wae mér napon, wokwaek tae morok te Tiudas sérrá, ‘Ono te arop tokwae,
ono te kárákáreno.’ Waeman 400 naenámp niamp arop maomp wakmwaek tukupapon.
Aeapan maok, Gavmano soldia tirá kérép nánko, am aropan yaonk-pap napo, man mérap
arop fárákap pirikimpea tukup napo, maomp tére te kwaporok pwara námpono.
37 Tá wakmwaek, Gavmano koumteouráp aropamp e ti naenámp ke fek, Galili
mekamp Judaso arop ankwap fárákapan yopor kaea Gavmanén yorowaria yérépe
mwaria éréképá akwap. Aempan maok, man kor yaonk-pap napo, maomp wakmwaek
tukupnap arop fárákap pirikimpea tukupapono.
38 Aenapantá, ono oukoumwan yumwan sénampon: Yumo te am arop fárákapan te
kánanke nkwak maki kwapono, pwar kipo. Am aposel fákáre aropamp ninik fek saráp
tére napo te, am tére kwatae akwap naerámpon.
39 Aeno Kwaro námoku nénknámp téreanánko te, yumo am fárákapan taokor mwanap
pourou mono. Yumo takria, Kwarén yorowar mwanape.”
40 Aeránko maok, am Kaunsil fákáre Gamalielo sérámpaokria maok, aposel fákáreran
wumwiria, koropapo maok, am soldia fákáreran sérrá, “Aposel fákárean paok ke fek
fupukenke.” Aerapo, am fárákapan fupukia pwarará maok, sérrá, ‘Yumo te warko
Jisasomp e fek kar farákáp kwapono’rá séria, tirá kérép. ✡
41 Aeapo maok, aposel fákárerao am kaunsilén pwarará tukupria maok, Kwaro wae-
man námwan Jisasén mérnap fek pwarápae sámp mwanap fwap pwi naponorá ninik
námponoria warákárank. ✡
42 Ae nap kwamp maok, kumur méntép lotu nap tokwae mek, táte aropamp nap mek
kor tukuprá ‘Jisas te Krais támaono’rá am Kwapwe Kare Kar yénkrá farákápria maok, am
tére te ankár pwar moiapon. ✡

6

Aposel fákárerao námwan yaewour mwanapria arop fákánek yoroi kákap kar

1 Am ke fek táman maok, Jisasén mérnap arop te ou tokwae. Aeria maok, Grik kar fek
farákáp konap arop fárákap Judamp kar fek farákáp konap arop fárákapan kokwarok
napon. Am te apae riteanápe, am fárákapao fir monap aropan yaewour napao maok,
náráp kae koumteouén te yaewour mo napria napon.
2 Aenapo maok, aposel éntér-sámprampao Jisasén mérnap arop fárákapan koropenkria
wumwiria maok, sérrá, “Yino Kwaromp kar farákáp mo pwarará, fir mwar nénk námp
te, kwatae yak námpon.
3 Aenámpara, kémpiyae fárákap, yumo ou mekamp arop fákánek, arop ponankor
man warákár konap, tá Yiki Kor Spirit top-pwarámpá yakáp námp, tá yonkwae kour
kwapweráp aran oupourounkia napo, nomo am fárákapan yoroi kák nánko, am tére tére
mwanapon.
4 Aeno yinoku te kápae kare por kar toropwaprá, koumteouráp aropan Kwaromp kar
fek yaewour mwanámpon.”
5 Makrá sérarrá maok, koumteouráp arop ponankor am aposel fákáreramp kar wawia,
warákárria maok, fákánek aropan éréképea korop. Maomp e te ará: Stiven te maomp
mér te kárákáre kor kareria maok, táte Yiki Kor Spiritao maomp pourouk aowarámpá
yak námpon. Tá ankwap te Filip, ankwap te Prokorus, ankwap te Nikanor, ankwap te
Timon, ankwap te Parmenas, ankwap te Nikolas. Nikolas te Antiok mekamp aropao
maok, Juda lotunap ninik sámpea ampaok i konámp arop.

✡ **5:40:** Ap 4:18 ✡ **5:41:** Mt 5:10-12; 1 Pi 4:13 ✡ **5:42:** Ap 17:3

6 Am fákánek aropan éréképá koropea aposel fákáreamp wonae fik párakop napo, am fárákapao maomp me korok yae paprá Kwarén kar toropwapia maok, am tére mwanap arop yoroi kák. ✡
7 Aeapo maok, Kwaromp kar kápae kare apár mek akwapánko maok, kápae kare koumteouráp arop Jerusalem mek Jisasén méria, maomp firáp yakápiapon. Táte kápae kare pris fákáreao kor Jisasén méria Kwaromp karwaokiapon. ✡

Juda firao Stivenén kotiap kar

8 Kwaro ourour kwapwe ntia kárákáre tokwae Stivenén sánkánko maok, am fek táman koumteouráp arop nkeap fek nkwakwe make kárákáre yoro.
9 Aenko maok, arop ankwap fákárerao Stivenént kar yorowar. Am arop fárákap te Judamp ‘Amwar Yakápnap Arop Fákáreamp lotu nap’rá sér i konap mekamp arop fárákap, taun tokwae Sairini mekamp, tá taun tokwae Aleksandria mekamp, tá provins Silisia ntia provins Esia mekampaoiapon.
10 Yiki Kor Spiritao Stivenén yonkwae kour sánk námpara, am arop fárákap te maomp kar te kwe-pwar mwanap pourou mono. ✡
11 Aenámpantá maok, am fárákap arop ankwap fárákapan kar porokwerá arakrá sér, “Yumo yankar-séria ‘Yino wa nánko, Stiven te Moses ntiaka Kwarén wouroump-séri námpono’rá sérenke.” ✡
12 Amnap ninik fek koumteouráp arop, tá Juda taokeyakáp konap arop, tá lo yénkrá farákáp konap arop, Stivenén sámp-wouroumpenkria fopwaok. Aenapo am fárákapao tukupea Stivenén sámpea maok, Kaunsil fákáreraonapok sámpá tukup.
13 Am fárákapao man kwekár sér mwanap arop fákáre éréképá tukupeakapo maok, am arop fárákapao arakrá sér, “Am arop te kápae kare por Kwaromp nap ntia maomp loan kwatae kar sér i konámpon.”
14 Mak ritea maok, arakrá sér, “Yino wanánko, mao sérrá, ‘Am Nasaret mekamp Jisas te lotu nap tokwae souroumpouria, Moseso nomwan sápámp ninik pwarará, ankwap yiki ninik kák naenámp’rá sér i konámpon.”
15 Aerapo maok, am Kaunsil tankápnap fákáre ponankor Stivenén tokoreyakápria nke napo maok, maomp yimetáp te enselomp yimetáp wae niampi yak.

7

Stiveno Kaunsilén kar farákápámp kar

1 Aenánko maok, pris taokeyak konámp arop Stivenén arakrá turunk, “Mámá kar amwan sénap te kare kar ni mo nie?”
2 Aeránko maok, Stiveno sérrá, “Kémpiyae tárápu, tá onomp tékénou fákáre, yumo wawenke! Wokwaek kar nomp ounáp Abraham oukoumwan taun Haran mek akwap mo, apár Mesopotemia mek yakámp fek maok, am ke fek táman yámar mekamp wae tokwaeráp Kwar Abrahamonámpok koropámpon.
3 Aeria maok, Kwaro man arakrá sér, ‘Amo waráp fíráp arop, tá waráp apár fi máte wampwe pwarará, akwap napo, amwan am mek yak nanap apár yénkép nanampon.’
4 Aeránko maok, Abrahamo am apár Kaldia pwarará akwapea Haran mek yak. Aenko am ke fek maomp naropwar sumpwi nánko, warko Kwaro man sámp-kérépánko maok, koropeaka nomo oukoumwan yakápnámp apár mek mamek yakámpon. ✡
5 Aeno Kwar te Abrahamén apár ankwap námoku naenámp kare te sánk mo, tá ankwap kánanke kareanánko pwar moimpon. Aempan maok, Kwaro, wakmwaek mámá apár sánkea nanko, maomp apár yak, tá maomp tárápu firamp apár yak naenámp rimpon. Abraham te am ke fek oukoumwan táráp sámp mo nánko maok, ✡

✡ **6:6:** Ap 13:3 ✡ **6:7:** Ap 16:5 ✡ **6:10:** Lu 21:15 ✡ **6:11:** Mt 26:60-61 ✡ **7:4:** Stt 12:1-5 ✡ **7:5:** Stt 17:8

6 Kwaro man takrá sér, ‘Nánkár wakmwaek waráp ounáp tárápu te ankwap fi apár mek tukupá yakáp mwanapon. Aeria am fárákap te ankwap fi aropamp kwaporok tére arop yakáp napo, am fárákapao man sámpá yampouroura tukupea 400 yopwar fek mwanapon.
7 Aenapan maok, nánkár wakmwaek te ono am takinap ankwap fi arop fárákapan nopok touwe nénk nanampon. Aea napo maok, nánkár wakmwaek am fárákap am fi pwarará koropea, mámá apár mek onan lotu mwanap’rá sérimpon. ✡
8 Kwaro Abrahamén kontrak yoroinámp yénképria, mao ankár yɨpi fárákap naenámp rimpono. Tá wakmwaek Abrahamo Aisakomp naropwar yakria, yukupuk yae fek Aisakomp yɨpi fárákapámpon. Aeakánko maok, Aisak te náráp táráp Jekopomp yɨpi fárákap. Tá nomp appenáp Jekop maomp tárápu éntér-sámprampan yɨpi fékérimpon.
9 Am appeyaenáp támao náráp nánae Josepén kokwarokria kwaporok tére konámp arop niampia sámprá, ankwap fi aropamp yaek sámp-kérépapono. Aenapo, am fárákapao man Isip mek warámpá tukupapan maok, Kwaro méntér yakámpon.
10 Mao man yaewourria, maomp nɨnɨk kápae tirá épéri pwar. Tá Josep Isip mekamp kingént kar sénánko maok, Kwaro man kingo warákár naenámp yonkwae kour sánk. Aenánko maok, kingo man Isip mekamp ankank poukwap naenámp Gavman Tokwae yoroi pap. Aetenánko maok, mao kingomp nap mekamp ankankan kor poukeyakámpon. ✡
11 Nánkár wakmwaek maok, Isip mek fɨr mo nánko, yae-porokwe tokwae ponankor apár mek koropria, Kenan mek kor tak nánko, koumteouráp arop ponankor nɨnɨk kápae tokwae sámpapon. Tá nomp appeyaenápo kor fɨr fár mwanap moimpon. ✡
12 Aeria maok, Jekopo wanánko, ‘Fɨr te Isip mek tank námp’rá sénapo maok, táte mao nomp appeyaenáp manénkɨr tirá kérép. ✡
13 Aeapan maok, warko anánkan tukupap te Josepo náráp naeounápén sérrá, ‘Ono te Josepono.’ Aeránko maok, táte kingo kor Josepomp fi am mérimpon.
14 Aeria maok, táte Josep náráp naropwar Jekopén kar kérépria wumwi nánko maok, Jekopo náráp koumteouráp arop fi éréképea koropámp te 75ono. ✡
15 Aea maok, Jekop Isip mek akwapá yakea maok, wakmwaek sumpwi tenánko, nomp appeyaenáp fákáreao kor wae surumpwi pwar. ✡
16 Aenapo, am fárákapamp kour te apár Kenan mek tiarárrá ti-tukupea taun Sekem mek, wokwaek Abrahamo Hamoromp tárápuran mani silva sánkria sámpámp apár mekamp péri me mek kákapono. ✡
17 Kwaro wokwaek kar Abrahamén sérimp yopwar 400 wae akwapá pwar naeria nánko maok, am fek táman Isip mekamp Israel fi wae námoku kápae kare forokora wae.
18 Aenapo maok, am ke fek táman king ankwap Isip mek yakria maok, Josepomp tére te mér moitea yakrá maok, ✡
19 am king támao nomp firáp arop firan poupwekápria sámpá yampourou. Takria maok, am fárákapan, ‘Yiráp tárápu ek épéri tenapo surumpwianápono’ ria fopwaoka wae napon. ✡
20 Am ke fek táman Mosesomp éntupwaro man fárákapea-nánko, am táráp te kwapwe kare kare nánko maok, Kwaro man warákár. Aenánko, éntupwar naropwaro kánánkámp sámpá yak nepo, wae yinɨnk yunk akwap te.
21 Aenánko maok, wakmwaek am táráp ek sakwapea páte nepo maok, tá kingomp yupu-tárápao akwapea nkea sámpea, mao námokuráp tárápnámp wurumpámpon.
22 Takianánko maok, Moses éririaka, Isip mek skuliaka am mekamp mér kwapwe sámpea maok, kárákáre kor arop yakria, kar kárákáre fek farákáprá, nkwakwe make ankank kárákáre térempono. ✡

✡ **7:7:** Stt 15:13-14; Kis 3:12 ✡ **7:10:** Stt 17:11; 39:23; 41:37-44 ✡ **7:11:** Stt 41:54 ✡ **7:12:** Stt 42:1-5 ✡ **7:14:** Stt 45:1-11 ✡ **7:15:** Stt 46:1-7; 49:33 ✡ **7:16:** Stt 33:19 ✡ **7:18:** Kis 1:7-8 ✡ **7:19:** Kis 1:10-11 ✡ **7:22:** Kis 2:1-10

23 Mao am mek yakrá akwapea 40 yopwaria maok, warko náráp ankwapyaenáp Israel
firan nke naeria akwap.
24 Akwapea nke nánko maok, Isip mekamp arop ankárankao Israel mekamp aropan
yorowarrá yárakánko maok, Moseso man yaewourria Isip mekamp aropan porokwapea
sumpwi pap.
25 Aeria maok, Mosesomp nɨnɨk te maomp ankwapyaenáp fárákap, Kwaro náráp
yaerént pura am fárákapan yaewour naenámprá nɨnɨk mwanapan mpwe námpon.
Aenámpan maok, am fárákap mér mono.
26 Takia maok, táte ankwap yae fek Moseso nke nánko maok, Israel mekamp arop
yawor nonopok yorowar. Aenepo maok, mao akwapea sérémékéria taokarrá pap naeria
maok, am arop yaworan sérrá, 'Ae! Yumo te mwearono. Apaeritea yumoku támao
nonopok touwe sámp neria nepe?'
27 Mak ránko maok, am manénkɨr nɨkia yorowarámp arop támao Mosesén panánkár
sakwapria sérrá, 'Amo te akwapae. Amwan te wa yinan taokeyakrá tárakwamp nanap
arop pap námpon?
28 Amo te yipɨrman Isip mekamp aropani napnámp, onan kor porokwap pap nae
rape?'
29 Aeránko maok, Moses am kar wawia mao wae farákap. Mao farákápá akwapea
Midian firamp apár mek yak. Aeria maok, wakmwaek am mekamp yupu sámpea maok,
poumou-táráp anánkaopwe ti. ✡

30 Moses am mek 40 yopwar yakeanánko maok, Sainai faonkwe wonae fik arop yak mo
apár mek ensel ankwap maonámpok korop. Am ensel te Moseso nke nánko, yao kánanke
yowe mek yaomwi yurunk nánko am mek yak.
31 Moseso am táman nkea nɨnɨk tokwae. Aeria maok, mao fwapi nke nae yonkwaerá
wonae fik akwap nánko maok, Tokwae Karao man sérrá,
32 'Ono waráp appewarápomp Kwaro nae, tá Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwaro
nae'rá sér. Aeránko maok, Moses wará yárakrá kour me woukoupria maok, am mek
énounkoup naerianámp te, apápa wae.
33 Aenánko maok, Kwar Tokwaerao man sérrá, 'Amo ankár waráp pukamp su te wor-
papae. Am te apae riteanápe, támá apár amo am mek fokopeyak nap te, onokumpria
maok, am te fou kareno.
34 Ono te Isip mek onomp firáp koumteouráp aropan nap kwatae nɨnɨk te wae nke
nampono. Ono am fárákapamp ém kar te wae wawia nampan, am Isip fárákapamp
yaekamp warko érékép naeria ék nampon. Ae namp kwamp, ono amwan Isip mek
warko sámp-kérép nae rae.'

35 Manénkɨr te Israel fi Mosesomp kar ták-pwarará arakrá sér, 'Amwan te wa yinan
taokeyakria yinan kot nanap arop pap námpono?'rá sériapono. Aeapan maok, Kwaro am
arop Moses táman arop taokeyak konámp arop, tá am fárákapan érékép naenámp arop
yoroia sámp-kérép námpon. Yao kánanke mek yaomwi yurunk námp meknámp enselomp
yae kor fek Kwaro man tak naenámp kárákáre sánk námpon. ✡
36 Aeránko maok, Moseso Isip mek akwapea, Kwaromp nkwakwe make kárákáre
yoroia, am feknámp Israel fi éréképá akwapea Noumouri Solwara mek, tá kwar saráp
mek 40 yopwar fek kor nkwakwe make kárákáre yororo. ✡
37 Am Moses támao Israel firan sérrá, 'Nánkár Kwaro yiráp ankwapnáp ankárank nánapi
pwate nánko, onoku yak namp niamp yak naenámpon.' ✡
38 Wakmwaek Israel fi tukupea kwar saráp mek koupoukour yakáp napo, am Moses
támao am fárákapént yakámp. Tá mao narek Sainai faonkwe wi fek pokeanánko

✡ **7:29:** Kis 2:11-15,21-22 ✡ **7:35:** Kis 3:1-10 ✡ **7:36:** Kis 7:3; 14:21; Nam 14:33 ✡ **7:37:** Lo 18:15

maok, enselo man kar sánkánko, mao am Kwaromp yiki yak konámp kar nomwan farákápámpon. ✡
39 Aenámpan maok, nomp appeyaenáp te maomp kar wa moria kar ták-sirirá paokopria, warko Isip mekamp ankankan kikiankria, am mek arári tukup mwaria waeapon. ✡
40 Am fárákap te Mosesomp nánae Aronén sérrá, 'Am yinan Isip meknámp éréképea koropnámp Moses te, mao te apae mokoprian nomo mér mo námpono. Amo ankár yinomp kwar yoroia napo, mao mekia akwapria, yinan éréképá akwap naenámpon.'
41 Am ke fek táman gol fek bulmakau soup ankárank niamp kwekár kwar yoroi papea, man ofa sánk. Aeria am námokuráp yae fek yoroiap kwekár kwar táman warákáránkrá koupoukarrá fir kékérourá fépér. ✡
42 Aenapo maok, Kwaro am fárákapan, yumoku naponoria younkwe sitenánko maok, kwaporok námoku támao takrá kwekár kwarén loturá paokopria maok, yámar, yunk, térmeráp ankankan lotuiapono. Am tak nap te, profet fákáreramp buk fek yak námp niampon. Am kar te arakrá sér,
'Israel fi yumo te kwar saráp mek
40 yopwar fek yakápria
bulmakauráp sipsip fupukrá tia ofa nap te,
ae te yumo am ofa taki nap te onani nap nie?
Mo karono.
43 Am yumo sampnap sel nap te
kwekár kwar Molekompono.
Tá yumo yiráp kwekár kwar
Refanomp térme wunérian kor samp napon.
Yumo te am kwekár kwaromp wunéri yororoia
man lotu napono.
Aenapara, ono yumwan mapekamp
fárarámprá párakop nanko,
nkwampok Babilon firamp apár yak námp mwaek
tukupá yakáp mwarea napon.' ✡
44 Wokwaek kar nomp appeyaenáp fákáre te kwar saráp mek yakápap sel fekamp Kwaromp lotu nap sámpá yakápiapon. Am lotu nap yak námp te am fárákapan, Kwar te yiráp ou mek yak konámponorá yénkép námpon. Am sel nap ti nap fek te Kwaro Mosesén sérimpaokria, Moseso nkenámp wunéri mántwaok tiapono. ✡
45-46 Wakmwaek maok, Josua nomp appeyaenápomp tárápu éréképá koropea Kwaro ankwap fi aropan yorowaria kwe-pwaranámp apár sámpea am apár mek am sankoropap sel fekamp lotu nap sámp-fokopapono. Am sel fekamp lotu nap te ankár taki yakrá koropea Kwaro warákár konámp arop King Devit yaknámp ke fekimpon. Tá Devito nomp ounáp Jekopomp Kwaromp nap ti nae yonkwaeria Kwarén kar toropwapimpon. ✡
47 Aempan maok, wakmwaek Solomono mámá nap timpon. ✡
48 Aeno narek yaknámp Kwar Tokwae te aropao tinap nap mek te yak mo i konámpono. Profeto makrá sérimpon,
49 'Kwar Tokwaerao arakrá sér:
"Yámar te onomp sianono,
tá apár te ono am yumuntuk pu pátea tank konampono.
Ae konámpara,
yumo onompor te mokope pouroúráp nap ti mwanapon?
Tá ono te anepér nanamp némp te

✡ **7:38:** Kis 19:3; Lo 9:10 ✡ **7:39:** Nam 14:3 ✡ **7:41:** Kis 32:1-6 ✡ **7:43:** Amo 5:25-27 ✡ **7:44:** Kis 25:9
✡ **7:45-46:** Jos 4:11; 18:1; 23:9; 2 Sml 7:1-2 ✡ **7:47:** 1 Kin 6:1,14

maok yak naenámpon?
50 Onoku támao am ankank yoroi nampono.” ’ ” ✡
Tá Stiveno Kaunsil fákárean warko arakrá sér,
51 “Yumo te kwekápnap aropono. Yumo te ankwap fi aropamp ninik niamp nape. Yiráp woupwi te kéri yak nánko, Kwaro sénámp kar wa mo napon. Yumo te wokwaek yiráp appeyaenápoiapnámp Yiki Kor Spiritamp kar ták-siri napon. ✡
52 Wokwaek te apae profet yakánko, yiráp appeyaenápo man sámpá yampourou moiapon? Am fárákap te ‘Yae-párák kare ninik naenámp arop korop naenámp’rá sérámp aropan te tirá wouriapon. Aeapan maok, oukoumwan te am arop wae koropeanámpan yumo man yopor aropamp yaek pap napo, man sámp-wouroumpapon. ✡
53 Yumo te enselomp yaekamp Kwaromp lo sámp napao maok, yumo ampaok tukup moi napono.” ✡

Stivenén yumwian arokop papnap kar

54 Stiveno makrá sénánko maok, Kaunsil fákáre am kar wawia, youpoukwap tok-waeria, you kikimpia wae.
55 Aenapan maok, Stivenén Yiki Kor Spiritao woukoupeyak nánko maok, yámar mek tokoreyakria nke nánko maok, Kwaromp wae kwapwe tákap nánko, am mek Jisas Kwaromp yae-párák mwaek fokopeyak námp nke.
56 Aeria maok, Stiveno arakrá sér, “Yumo wawenk! Ono yámar mek nke nanko, yámar kikir akwap nánko, Aropamp Táráp Kwaromp yae-párák mwaek fokopeyak nánko nke nampon.” ✡
57 Aeránko maok, am fárákap am kar wawia maok, tékén kar kárákáre fek sérarrá, Stivenomp kar wawantánoria woupwi mek yae kákar. Aeria maok am fárákap ponankor ferámprá foporakorrá tukupea Stivenén sámp.
58 Man sámpea santukupea ek taun younkwek sirarrá paokoprá man yaonk-pap mwaria yumwian arokop. Am manénkir man wouroump-sériap arop fárákap náráp waempyam éri worépámpá tukupea, arop tár-ménki ankwapamp wonae fik kák. Am aropamp e te Sol. ✡
59 Aeria maok, táte wae Stivenén yumwi fek arokopap ke fek te, Stiven arakrá kar toropwap, “Jisas Tokwae Kar e, amo onomp waemp sámpae.” ✡
60 Aeria maok, mao kwaráp torokomprá, tékén warko wumwiria sérrá, “Tokwae Kar e! Amo te am fárákapaonap kwatae ninik te nopoki kwapono.” Stiveno makrá séria pwarará maok, mao wae sumpwi. ✡

8

1 Aenapo maok, Sol te, fwaprá kar Stivenén sámp-wouroump naponorá ninikimpon.

Solo siosén sámpá yampourouimp kar

Stivenén sámp-wouroumpnap ke feknámpia maok, Jerusalem sios koumteouráp aropan sámpá yampourouiapono. Aenapo, sios mekamp ponankor koumteouráp arop te pirikimpea distrik Judia ntia distrik Samaria mekmwaek turukump napan maok, aposel fákáre te oukoumwan Jerusalem mek am mek yakáp. ✡
2 Arop ankwap fárákap Kwaro warákárnámp ninikaok kar paokop i konap te Stiven-omp yákáre papria maok, éménka waeapon.
3 Sol te térea waerá sios mekamp koumteouráp aropan sámpá yampourou. Aeria maok, mao te nap-nap koumteouráp arop ti-akwaprá kalabus nap mek kák. ✡

Samaria mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápap kar

✡ **7:50:** Ais 66:1-2 ✡ **7:51:** Kis 32:9 ✡ **7:52:** 2 Sto 36:16 ✡ **7:53:** Ap 7:38; Hi 2:2 ✡ **7:56:** Kl 3:1 ✡ **7:58:** Ap 22:20 ✡ **7:59:** Lu 23:46 ✡ **7:60:** Lu 22:34 ✡ **8:1:** Ap 11:19 ✡ **8:3:** Ap 9:1-2; 26:9-11

4 Am koumteouráp arop fárákap pɨrɨkɨmpea tukupnap mwaeknámp te, am némpouk
mwaek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá tukup.
5 Aeria maok, Filip te Samaria mekamp taun ankwap mek akwapea maok,
Kraisoinámp Kwapwe Kare Kar am fárákapan farákápámp.
6 Kápae kare koumteouráp arop fákáre Filipomp kar waria maok, mao nkwakwe make
kárákáre yoro námp nkeria maok, am fárákap woupwi pátea tankáprá maomp kar yae-
párák wawiapon.
7 Kápae kare kwatae-arop koumteouráp aropamp pourouk woukouri yaknámp
yéréperá kérépánko nke. Tá kápae kare arop pu kor surumpwi yakáp námp, tá pu
kwataenap arop fárákap te warko fwap. ✡
8 Aenapo maok, táte am taun mekamp koumteouráp arop te nkea warákár tok-
waeapono.

9 Arop ankárank am taun mek yak námp maomp e te Saimon. Mao te kápae kare
yopwar fek fouráp, nkwakwe make ouwur tia yárakria maok sérrá, “Ono te arop
tokwaeno.”
10 Aeránko maok, am némpouk yakápnap arop tokwae, tá kwaporok yakáp konap arop
ponankor Saimonomp kar táman waria maok, ‘Am te Kwaromp kárákárerao maomp
pourouk yaknámp “Kárákáre Tokwae’ ”rá sér i konapon.
11 Aenapo maok, kápae kare por mao nkwakwe make kárákáre yoronámpantá maok,
kárákáre fek maomp kar wawia nɨnɨk tokwae.
12 Aeapo maok, wakmwaek Filipo Kwaromp firáp taokeyak konámp Kwapwe Kare Kar
farákápria maok, Jisas Kraisomp e mént farákápánko maok, am fek táman koumteouráp
arop wawia méria maok, ént mek nér.
13 Aeapo maok, Saimono kor wawia mérria maok, ént mek anámpeaka Filipént yárakria
maok, Filipo nkwakwe make kárákáre tokwae yororo námp nkeria, mao te nɨnɨk tokwae.

14 Tá Jerusalem mek yakápnap aposel fákáre wa napo maok, “Samaria fi te Filipo
farákápnámp Kwaromp kar yae-párák wa nape.” Aerá sénapantá maok, am aposel
fákárerao Pita ntiaka Jonén am mek tirá kérép.
15 Aeapo maok, am arop yaworao akwapea am mekria maok, ‘Kwaro am fárákapan
Yiki Kor Spirit nénkano’ ria kar toropwap.
16 Am te apae riteanápe am arop fákáreramp pourouk Yiki Kor Spirit oukoumwan ék
mo nánko, am fárákapao kwaporok Jisasomp e fek saráp ént mek nér.
17 Aeapantá maok, arop yaworao am arop fákáreramp me korok yae paprá kar
toropwap nepo maok, am fárákap wae Yiki Kor Spirit sámp. ✡

18 Aepo Saimono am aposel arop yaworan nke nánko, am fárákapamp me korok yae
papepo, am fárákap Yiki Kor Spirit sámp nap nke. Aeria maok, mao kor mani sámpea, am
arop yaworaonepok koropea sérrá,
19 “Yumo am kárákáre te onan kor sáp nepo, ono kor arop ankwapamp me korok yae
pap nanko, mao Yiki Kor Spirit sámp naenámpon.”

20 Aeránko maok, Pita man sérrá, “Kwaro sánknámp ankank te kwaporok sánk námpon.
Aeno amo am te mani fek sámp konapan mpweria, amo mani fek sámp nae nape? Am
mani te tomorea amont moyak naenámpon.
21 Waráp nɨnɨk te Kwaro nke námp fek te yae-párák mo námpara, amo te yino Kwaromp
térenámp mek yinont tére nanap pourou mo kareno.
22 Aenapara, amo te waráp kwatae nɨnɨk am ankár younkwe sánkea, amo Tokwae
Karan kar toropwapria sénapo, waráp nɨnɨk mekamp nɨnɨk kwatae am tirá épér kuni mo
nie?

✡ **8:7:** Mt 10:1; Mk 16:17 ✡ **8:17:** Ap 9:17; 19:6; 2 Ti 1:6

23 Ono amwan nke namp te, amo Kwaro kwaporok sánknámp ankankantá kɨkianknap nɨnɨk kwatae támao waráp nɨnɨk kwatae papria, amwan kwatae nɨnɨk mek fákapá fákeyak námpon."
24 Aeránko maok, Saimono am arop yaworamp kar pwarokwaprá maok, arakrá sér, "Ae te yumo onan yaewour riaka Tokwae Karan kar toropwap nepo maok, mao onan yaewour nánko, takeniamp korop mo naenámpon."
25 Aenánko maok, am aposel yawor man wae pwarará, koumteouráp aropan Tokwae Karamp kar farákápria, tá Kwaro am arop yaworan yaewourinámp ankank am táman kor méntér farákáp. Takia pwarará, am arop yawor arákarrá Jerusalem mek akwap. Am arop yawor akwapep fek te, am Samaria mekamp némp kánanke-táráp mekmwaek Kwapwe Kare Kar farákáprá akwapepono.

Filip ntiaka Itiopia mekamp aropamp kar

26 Kwar Tokwaeramp enselo Filipén sérrá, "Amo fárámprá Jerusalem meknámp Gasa mek pɨknámp épi mwae-páraok akwapae."
27 Aeránko maok, Filip am mwae-páraok akwapria nke nánko maok, Itiopia mekamp Kwin Kandasimp mani ankank taokeyak konámp aropao Jerusalem mek lotuia pwarará ✡
28 warko námokuráp apár fi mek akwap naeria korop. Mao te karis mek tankrá, profet Aisaiamp buk fekamp kar farákáprá akwapánko maok,
29 Yiki Kor Spiritao Filipén sérrá, "Amo karis firi wonae fiaok akwapae." ✡
30 Aeránko maok, Filip fárakoprá akwapea am karis wonae fik am fekria wanánko maok, am aropao profet Aisaiamp buk fekamp kar farákáp. Aenánko maok, Filipo man sérrá, "Amo te am farákápnap kar fi te mér rape mo nie?"
31 Aeránko maok, am aropao Filipomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Arop am fi kor onan sér mo nánko te, mokopia mér nanampon?" Aerá séria maok, Filipén sérrá, "Amo narek karis mek aokea onont tankae."
32 Am Kwaromp kar ankwapmwaek farákáp námp te arakrá sénámpon,
"Sipsipan porokwap pap mwaria warámpá tukup,
tá sipsip morokamp pwae fárákap mwaria napo,
apánk mo i konámp niamp,
mao kar tákap mo námpon.
33 Am fárákapao
am nkwakwe make wouroumprá sérarrá tukupap te,
yae-párák kot i konap fek kot mono.
Tárápu forokarea yaká p napo,
arop fárákapao am fárákapan
maoinámp kar farákáp mwanapanápe, mono.
Arop fárákapao waeman faropá páte napo,
warko má apár mek yak mo námpon." ✡
34 Mao am kar farákápea pwarará Filipén turunkrá, "Am profet takrá sénámp te wan sérimpon? Mao te námokuráp pourou karean sérimp ni, arop ankwapan sérimp nie?"
35 Aeránko maok, Filipo am aropao nkerá farákáp námp fekamp kar fi séria maok, am feknámp Jisasomp Kwapwe Kare Kar ankwap farákáp.
36 Takrá mwaeaok akwapea nke nepo, ént ankwap yak. Aenánko maok, am Itiopia mekamp aropao sérrá, "Amo ént mámá yak námp nkeae. Apae ankankao onan taokor nánko, ono ént mek anámp mo nanampon?"
37 Aeránko maok, Filipo man sérrá, "Amoku támao wae mér kare nap kwamp te, fwapono." Makrá séránko maok, tá am aropao kar pwarokwaprá sérrá, "Ono te wae mér nampon, Jisas Krais te Kwaromp Tárápono."

✡ **8:27:** Ais 56:3-7 ✡ **8:29:** Ap 10:19 ✡ **8:33:** Ais 53:7-8

38 Aerá séri pwararáma maok, náráp tére aropan sénánko, mao hosan taokor nánko, karis fokopeyak. Aenánko Filip ntia am arop ént mek pɨkia maok, Filipo man ént mek anámpá pap.
39 Takia pwararáma, kárákáre fek aok nepo, koupour kar Tokwae Karamp Yiki Kor Spiritao Filipén warámpá akwap nánko, am arop te warko man nke mono. Aenámpao maok, am arop te warákárria maok, wae námokuráp mwae-páraok akwap.
40 Tá Filip wae akwapea Asdot mek am mekamp taun kápae mek am mek yárakrá Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá yárakia maok, wakmwaek Sisaria mek akwapámpon. ✡

9

Solo Kristenimp kar

1 Am ke fek te Solo Jisasomp firáp aropan sámpá yampouroumra tirá wour naeria kárákáre. Aeria maok, pris taokeyak konámp aropaonámpok akwapea maok,
2 man sénánko, mao taun Damaskus mek Judamp lotu nap taokeyakáp konap arop fárákapampor pas kumwia, Solomp yaek sánk. Am pas fek te arakrá sér, "Solo yárakrá, Jisasonámpaok tukup konap koumteouráp arop fárákap nke námp kwamp te, mao tirá fápákamánkia Jerusalem mek éréképá korop naenámpon." ✡
3 Aeria maok, Sol wae Jerusalem pwararáma akwapea Damaskus wonae fik nánko maok, tá koupour kar yámar meknámp wae maomp pourouk tákap.
4 Aenánko maok, Solo apárok pɨká párákap. Aeria maok, mao wa nánko, arop ankárankampamp kar arakrá sér, "Sol, Sol, apae riteaka amo onan sámpá yampouroumra térea wae rape?"
5 Aeránko maok, nopok Solo sérrá, "Tokwae Kar, amo te wa nape?" Tá nopok mao sérrá, "Ono Jisaso nae. Amo te onan sámpá yampourou napon. ✡
6 Aeno amo fárámpea taun mek akwapae. Nánkár arop ankárankao amo ankár takrá tére nanap ankank sénaenámpon."
7 Am arop fárákap Solént tukupap te kokorokoria kar tákap mono. Am fárákap foukouri yakáprá am arop kar sénámp wa napan maok, am fárákap te am arop pourou nke mono.
8 Aeapo maok, Sol am feknámp fárámprá yi fɨkarrá nke námpao maok, maomp yi te oukoumwan kɨrɨkɨp yak. Aenámpantá maok, arop fárákapao man yae tokoropeaka taun Damaskus mek tukup.
9 Mao am mek yinɨnk kumuri yak námp te, maomp yi te oukoumwan sukupi yak. Aenánko mao te fɨrráp éntráp fár mono.
10 Tá Jisasomp firáp arop ankwap Damaskus mek yakámp, maomp e te Ananaias. Man Tokwae Karao yém sérrá, "Ananaias!" Mak ránko maok, mao sérrá, "Tokwae Kar e, ono máyak rae."
11 Eránko maok, Tokwae Karao man sérrá, 'Amo fárámpea mámá mwae kup maomp e 'Yae-Párák Kare Mwae' am mwaek akwapea, Judasomp nap mek oupourounkampo. Tarsus mekamp arop ankárank, maomp e te Sol, mao am mek Kwarén kar toropwaprá yak námpon.
12 Maomp yi te oukoumwan kɨrɨkɨpeyak námpan maok, mao yémén nke nánko, arop ankwap, maomp e te Ananaias, akwapea maomp yi warko fwapanoria maomp pourouk yae pap námpon.
13 Eránko maok, Ananaiaso napok kar pwarokwaprá arakrá sér, "Tokwae Kar e, ono wa nanko, kápae kare arop sérarrá, 'Am arop tene waráp firáp Jerusalem mekamp aropan sámpá yampourou i konámpon.'
14 Mao te pris tokwae fákárerao 'Takae'rá sénapo, mapek yakáp konap waráp e séria amwan lotunap arop fárákapan fápákamánkrá yárak námpon."

✡ **8:40:** Ap 21:8 ✡ **9:2:** Ap 8:3 ✡ **9:5:** Ap 5:39

15 Aerámpan maok, Tokwae Karao man sérrá, “Amo te akwapae. Am arop te ouk-oumwan onomp tére arop yak naenámpon. Ono man ankwap fi aropan, king fákárean, tá Israel fi mek kor yárakrá onomp e érik farákáprá sénaenámpria nánapi tenampon. ✡
16 Mao onomp e farákáp námp fek nkwakwe make touweráp kápae koropánk nánko, sámpea kárákáre fek fokopeyak naenámp yénkép nanampon.” ✡
17 Aenánko maok, Ananaias akwapea maok, nap mek youmpea Solomp pourouk yae paprá maok, arakrá sér, “Nánae Sol, amwan Jisas Tokwae Karao mwaeaok kɨkɨpi námp, mao támao onan sámp-kérép nánko, ono korop namp te, waráp yi fwap nke napo, amwan Yiki Kor Spirit woukoupanoria nampon.”
18 Ananaias takrá séri pwar nánko maok, Solomp yi mek káre niamp am kárákapá yak námp koupour kar kwarákár éká párákap nánko maok, maomp yi wae fwap nkeria, fárámprá ént mek anámp.
19 Aeria maok, wakmwaek Sol wae fwap fɨr fária kárákáre sámp.

Sol Damaskus mek Kwapwe Kare Kar farákápámp kar

Solo Damaskus mek Jisasomp firáp arop fárákapént ankwap yinɨnk yae yakea maok,
20 wakmwaek Juda firamp lotu nap mekmwaek yárakria maok, ‘Jisas te Kwaromp tárápono’rá farákáprá sér.
21 Aeránko arop ponankor Solomp kar wawia maok, kokorokoria arakrá sér, “Wɨ! Am arop te Jisasomp e fek loturá kar toropwapnap arop fárákapan sámpá yam-pourou i konámp támaono. Mao te Jerusalem mek takianámpao, mapek koropea arop fápákamánkia pris Tokwae fákáreaonapok éréképá akwap naeria korop námpon.” ✡
22 Aerapan maok, Solo ‘Jisas te Krais támaono’rá farákápnámp kar te kárákáre kor karia maok, érik karaok farákár. Aenánko maok, Juda fárákap Damaskus mek yakáp nap am kar wawia maok, kokorokoria, nopok kar sér mwanap pourou mono. ✡

Juda firao Solén sámp-wouroump mwariakapo farákapá akwapámp kar

23 Kápae kare yae akwap tenánko maok, am Juda fákárerao koupoukarea maok, Solén sámp-wouroump mwaria kar pap. ✡
24 Aeria Juda fákáre Solén mwanámpria, taun yár ménki fek yámaraok, tá kumuruk kor man yéréréki yakáp. Aenapo, Sol am taknap kar wae wa.
25 Aenánko maok, Solo éréképea yárak i konamp arop fárákapao man kumuruk taunan yarokwapnap yumwi fekamp yár windo meknámp basket tokwae mek papea paok fek ér-popwarrá pɨkia apárok papapono.

Sol Jerusalem mek yakámp kar

26 Wakmwaek Sol Jerusalem mek akwapea Jisasomp firáp aropént yak naerianámpan maok, am fárákap te man, Jisasomp firáp moan mpweria apáp tɨrɨnk.
27 Aeapo maok, Barnabaso Solén aposel fákáreaonapok warámpá akwap. Aea maok, mao Solo Tokwae Karan mwaeaok nke nánko, Tokwae Karao man sérinámp kar farákáprá sér. Aeria maok, tá Solo apáp mo, Jisasomp e kárákáre fek Damaskus mek érik farákápámp táman kor farákáprá sér. ✡
28 Aenánko maok, Solo Jerusalem mek am fárákapént yakria maok, ménт akwapria maok, apáp mono, kárákáre fek térerá, Tokwae Karamp e fek érik sérar.
29 Mao te Grik kar mérnap Juda fákárent kar sérria maok, am fárákapént kar yorowar. Aenámpan maok, am fárákap, man te mokopia sámp-wouroump mwarrá mwae oupourounk.
30 Aeapo maok, Jisasomp firáp ankwapyaenáp fárákap am méria maok, Solén warámpá tukupea, taun Sisaria mekia maok, taun Tarsus mek sámp-kérép.

✡ **9:15:** Ap 25:23; Ro 1:5 ✡ **9:16:** 2 Ko 11:23-28 ✡ **9:21:** Ap 9:1-2 ✡ **9:22:** Ap 17:3; 18:28 ✡ **9:23:** Ap 23:12
✡ **9:27:** Ap 9:4

31 Aenapo maok, táte am apár Judia mek mwaekamp, tá Galili mek mwaekamp, tá Samaria mek mwaekamp sios mekamp koumteouráp arop yae-párák yakáp. Aeria maok, am fárákap te Tokwae Karamp yae ankore mek yakáp i konap ninikaok napo, Yiki Kor Spiritao am fárákapamp ninik mek kárákáre sánk nánko, kápae kare koumteouráp arop fárákap sios mek korop napon.

Pita Ainiasomp pourou fwapi papámp kar

32 Pita ponankor némpouk mwaek yárakia maok, taun Lida mek kuri akwapea, am mekamp Kwaromp firáp aropént yak.
33 Aeria nke nánko maok, am némpoukamp arop ankárank maomp e te Ainias, yukupuk yopwar máte ankár kour ponankor sumpwi yakánko yárak mono, nap mek saráp amp.
34 Aenámp aropan Pita sérrá, "Ainias, oukoumwan te Jisas Kraiso amwan warko fwapi pap námpono. Amo fárámprá waráp amp i konap ankank nánapae." Aeránko maok, mao wae pu kor fwapria koupour fárámpánko maok, ✡
35 tá am Lida ntiaka Saron mekamp arop ponankor nkerá paokopria maok, kwatae ninik pwararea Tokwae Karaonámpok koropap.

Pita Tabitan fárámpá papámp kar

36 Taun Jopa mek am mekamp Jisasén mérnámp yupu, maomp e te Tabita, Grik kar fek te 'Dorkas'rá sér i konapono. Mao te ankár kumur méntép kwapwe kare ninik fek yárakria maok, kápae kare koumteouráp arop ankank mo napén yaewour i konámpono.
37 Am ke fek táman maok, am yupu touwe sámpea sumpwinko maok, maomp yákáre ént fek yáriria narekamp aokore mek páte.
38 Lida te Jopa wonae fik yak námpara, Jopa mekamp Jisasén mérap arop fákáre wa napo, Pita Lida mek yak námpon. Aerapo maok, am fárákap arop anánkaopwe Pitanámpok tirá kérépapo, akwapea man sérrá, "Amo yinonámpok koupour koropae. Apwapi kwapono!"
39 Aerepo maok, Pita fárámprá am arop yaworént akwapea am fekánko maok, táte koumteouráp arop fárákapao man warámpea narekamp aokore mek pok. Aeria maok, ponankor kae koumteou koropea Pitan ikarrá éménkrá yakáp. Aeria maok, Pitan, yino Dorkas énénki yakápriaka yoroinámp waempyamráp ankank mámánrá yénk.
40 Tá Pita am mekamp koumteouráp aropan apárok tirá kérépea pwatea maok, námoku mwar kwaráp torokompria kar toropwap. Takia pwarará, sámp-arákarrá am yupu yákáre táman nkeria maok sérrá, 'Tabita, amo fárámpae!' Aeránko maok, am yupu yi firékarrá Pitan nkeaka maok, fárámpea tank. ✡
41 Aenánko maok, Pita maomp yae tokoropea ka-pap nánko, fokopeyak. Aenko maok, Pita Kwaromp koumteouráp arop ntia kae koumteouran wumwiria am fárákapan Dorkas fárámpea yiki yak námp yénkép.
42 Am Pita takinámp kar Jopa mek am mek akwapánko, kápae kare arop fárákap Tokwae Karan mériapon.
43 Aeapo maok, arop ankwap, maomp e te Saimon, méntér kápae kare yae yak. Am Saimon te bulmakauráp fir yipi térerá ankwap téreampor nánap i konámp aropono.

10

Ensel koropea Rom mekamp arop Korniliusén kar sérimp kar

1 Arop ankwap Sisaria mek yak konámp, maomp e te Kornilius. Mao te Rom mekamp 100 soldia taokeyak konámp arop. Am soldia fákáre te 'Itali mekamp Soldia'rá sér i konapon.
2 Mao te Kwaro warákár konámp ninikaok i konámp arop, tá mao ntia maomp nap mek yakápnap arop fárákap Kwaromp yae ankore mek yakáp i konapono. Mao te ankank

✡ **9:34:** Jo 5:8-9 ✡ **9:40:** Mk 5:38-41

monap Juda fákárean yaewour naenámp mani kápae kare nénk konámp, tá mao te ankár kumur méntép Kwarén kar toropwap saráp yak konámpono.
3 Mak i konámpao maok, ankwap yae fek kumuran yámar yinɨnk ke nánko, yém niamp nke námpao maok, ankár érik karaok farákár. Mao nke nánko, Kwaromp ensel ankárank nap mek koropea maok, man arakrá sér, “Kornilius!” ✡
4 Tá Korniliuso man nkea apápa waeria maok, man sérrá, “Arop Tokwae, apaeno?” ✡
Aeránko maok, enselo Korniliusén sérrá, “Kwaro waráp kar toropwap nap te wae waria maok, amo arop mani ankank mo napo nénk konap nɨnɨk táman nɨnɨkia warákár námpon. ✡
5 Oukoumwan te amo ankár arop ankwap fárákap Jopa mek tirá kérép napo, tukupea arop ankárank maomp e te Saimon, tá ankwap e te Pita, man oupourounkia man sénapo korop naenámpono.
6 Am arop te ankwap Saimon bulmakau yɨpi fwapokwap i konámp aropént yak námpon. Maomp nap te solwara woupwi fik yak námpon.” ✡
7 Enselo wae séri pwarará akwapánko maok, tá Korniliuso náráp tére konep arop yawor, ntia soldia ankwapan wumwi. Am soldia te Kwarén lotu i konámp, tá kápae kare por Korniliusént yak konámp.
8 Korniliuso am yinɨnkaopweran námwan korop nánko nkenámp ankank fwapnae kari séria maok, Jopa mek tirá kérép nánko, tukup.

Pita yém niamp fek nkenámp kar

9 Am fárákapao tukupea mwaeaok pampia wakoránko, tukupea némp Jopa wonae fik tae napo maok, yámar kuk. Aenánko, am ke fek táman Pita nap yumuntuk pokea kar toropwap naeria.
10 Pita yae-porokwe nánko, fánaeria námpan maok, oukoumwan fɨr yankrá nánapapo maok, mao yém niamp arakrá nke:
11 Mao nke nánko, yámar kɨkɨr akwap nánko maok, waempyam tokwae niampao ék. Am ankank te, yiawor woupwirápan ér-popwarrá ék.
12 Mek am mek te nkwakwe make nape fɨr kápae kare yakápánko maok, tá tákamráp sipar, antráp, arao kor mek am mek yakáp.
13 Tá arop top kor niampao Pitan sérrá, “Amo fárámprá mámá fupukrá kákea fépérae.”
14 Aerá séránko maok, tá Pita sérrá, “Tokwae Kar, ono te wae kare kar sénampon: Ono wokwaek kar te amo nke nap fek yiki kukur monámp nape fɨr loao taokor námp te fár mo i konampon.” ✡
15 Aeránko maok, warko ankwap por arop kar niampao arakrá sér, “Ankank Kwaro yiki kukarrá pap námpan te amo ‘Yiki kukur monámp ankank’rá séri kwapono.”
16 Am ankank te yinɨnk por takia maok, waeman yámar mek arákarrá pok.
17 Aetea maok, Pita am yém nkenámp fi táman, máte apaenoria nɨnɨka waerá yárakánko maok, am ke fek táman Korniliuso tirá kérépámp arop fárákap te wae koropea Saimonomp yár ménki fek foukouri yakáp.
18 Aeria am fárákapao arakrá wumwi, “Saimon, ankwap e Pita te, mapek yakán ni mo nie?”
19 Aerapo maok, Pita oukoumwan am yémi námp táman nɨnɨkrá yak nánko maok, Yiki Kor Spiritao man sérrá, “Amo wawae! Arop yinɨnkaopwe koropea amwan oupourounk nape. ✡
20 Amo nɨnɨki kwapono. Onoku am arop tirá kérép nampono. Amo pɨkia énénki tukupenke.”
21 Aeránko Pita am arop fárákapaonapok pɨkia sérrá, “Am arop yumo oupourounk nap te ono támaono. Yumo te apae ankankan korop napon?”

✡ **10:3:** Ap 9:10 ✡ **10:4:** Yé 8:4 ✡ **10:4:** Yé 8:4 ✡ **10:6:** Ap 9:43 ✡ **10:14:** Wkp 11:3,13,20,26 ✡ **10:19:** Ap 11:12

22 Aeránko maok, am fárákap sérrá, “Kornilius, mao te 100 soldia taokeyak konámpao,
yinan tirá kérép námpon. Mao te yae-párák kare arop, tá Kwaromp yae ankore mek yak
konámp arop. Tá Juda fi ponankor man ‘Kwapwe kare arop’rá sér i konapon. Am aropan
Kwaromp enselo sérrá, ‘Mao amwan wumwi nánko, amo maomp nap mek akwapea
napo, mao waráp kar wawano’rá séri námpon.”
23 Aerapo maok, Pita am fárákapan nap mek éréképá youmpea pampia maok,
koumounek fápárámprá Pita énénki tukup. Tá Jopa mek yakápnap Jisasén mérap arop
fárákapao kor énénki tukup.

Pita Korniliusomp nap mek akwapámp kar

24 Tukupeaka mwaeaok pampia tukupea Sisaria mekapo maok, Korniliuso man,
wokwae korop mwanapria maok, náráp nouroup fákáre ntia námokuráp ankwapyaenáp
fákáre éréképea maok, koupoukour yakáprá yépékrá yakáp.
25 Pita akwapeaka am fekánko maok, Korniliuso mankrá maomp pu wonae fik
woukouprá lotu.
26 Aenko maok, Pita man sérrá, “Amo fárámpae! Ono kor aropono.” ✡
27 Aeria maok, Pita ménnt kar séria maok, táte nap mek youmpea nkenko maok, kápae
kare arop am mek néntépeyakáp.
28 Pita am fárákapan arakrá sér, “Yumo te wae mérono, yino Juda fi te arop ankwap
firént yak mo i konámpan maok, oukoumwan te Kwaro onan yénképrá, ‘Arop ankwap fi
te Kwaro nke námp fek yiki kukur mono’rá séri kwaponori námpon.
29 Aenámpantá ono te yiráp kar ták-pwar mono. Ono wawiaka korop nampono.
Oukoumwan te ono yumwan turunk rae: Yumo te apaeritea onan wumwi napon?”
30 Aeránko maok, Korniliuso man sérrá, “Ono ankank nke namp te oukoumwan
yinɨnki yak námpon. Am te ará: Ono onokump nap mek tankrá yámar yinɨnk ke
nánko, Kwarén kar toropwaprá tank nanko maok, arop ankárankamp ono nke namp fek
fokopeyak nánko, maomp waempyam te waentar kwapwe.
31 Aenámpao mao sérrá, ‘Kornilius, Kwaro amo kar toropwap nap te wae wa, tá amo
arop mani ankank mo napo nénk konap kwapwe kare nɨnɨkan kor wae nɨnɨk námpon.
32 Aenámpara, amo arop sámp-kérép napo, Jopa mek akwapeaka Saimon Pitan
wumwia warámpea koropanápono. Mao te Saimon ankwap bulmakau yɨpi fwapokwap
i konámp aropént yak námpono. Maomp nap te solwara fik yak námpon.’
33 Aerá sénámpantá maok, ono koupour arop amonapok tirá kérép nanko, tukupea
napo, amo yae-párák koupour korop napon. Oukoumwan te yino ponankor koropeaka
Kwaro nke námp fek mapek yakápria maok, táte Kwar Tokwaerao amwan sánkámp kar
yinan farákáp napo wa mwaria námpon.”

Pita Korniliusomp nap mek kar farákápámp kar

34 Pita arakrá sér, “Kare karono, oukoumwan te ono wae mér nampon: Kwar te arop
fi ponankor ankárankamp puri fek yae-párák kare nɨnɨk i konámpono. Mao te apae-apae
arop firan kor fwapono. ✡
35 Ponankor arop fi mekamp arop maomp yae ankore mek yakápria yae-párák kare
nɨnɨknap arop fárákapan warákár konámpon.
36 Yumo te wae mér napon, mámá kar te Kwaro Israel fi yinan sáp námpon. Am
Kwapwe Kare Kar te ará: Jisas Krais arop ponankoramp Arop Tokwaerao maok, mao
te nomwan fwapokwapiaka, Kwarént nouroup mwanap yoroi pwate námpon. ✡
37 Yumoku te wae mér napon, Jono wokwaek kar ‘Ént mek nérenk’ ria kar farákápea
pwar nánko, wakmwaek tae morok tokwae kar ankank koropámp kar Galili meknámpia
maok, Judia mekamp apár ponankor mekmwaek koropea koropámpon.

✡ **10:26:** Mt 4:10; Yé 19:10 ✡ **10:34:** Ro 2:11 ✡ **10:36:** Ef 2:13-14

38 Kwaro Nasaret mekamp Jisasén nánapia, Yiki Kor Spirit ntia kárákáre tokwae sánkea
maok, Kwar námoku méntér yak nánko, mao némp-némp yárakrá ponankor koumteouráp
aropan Satano sámpá yampourou námp yaewourrá fwapokwapimpon. ✡
39 Aenámpan yino te kápae kare ankank mao Juda yinomp ponankor apár mek, tá
Jerusalem mek tére námp farákápnámp aropono. Arop fárákapao yaopwae fek man
pukupia sumpwi papapon.
40 Aenapan maok, yinink yae fek Kwaro man fárámpea paprá, yinomp yi mek yénki
námpon. ✡
41 Aenámpan maok, mao te Juda fi ponankor nke nap fek korop mono. Mao te
wokwaek Kwaro yinan náráp kar farákáp mwanapria nánkárápnámp arop fárákap,
yinomp yik saráp korop námpon. Mao apár me meknámp fárámpá koropnámp ke fek te
yino ménť fépéri námpon. ✡
42 Aeria maok, mao yinan 'Koumteouráp aropan Kwapwe Kare Kar érik arakrá farákáp
kip'rá séri námpon: Kwaro am aropan saráp nánapi tenánko, mao yiki yakápnap aropamp
kot wa, sumpwitenap aropamp kotan kor wanaenámp arop yak námpon. ✡
43 Wokwaek kar kápae kare profet Kraiso naenámp kar farákápria arakrá sér, 'Arop
ponankor Kraisén mér napo te, maomp e fek saráp Kwaro ponankor onan mérnap
aropamp kwatae ninik tirá épér naenámpon.' " ✡

Ankwap fi mekamp arop fárákap Yiki Kor Spirit sámpap kar

44 Pita am kar farákáprá yakánko maok, Yiki Kor Spirit am Kwaromp kar wanap
ponankor aropamp pourouk ék.
45-46 Jisasomp firáp Juda fákáre Jopa meknámp Pitant koropap, mao wa napo, am
koumteouráp arop fárákap ankwap-ankwap kar fek sérarrá, Kwaromp e narek sampok
napo, kokorokoria maok, sérrá, "Nkenke! Kwaro Yiki Kor Spirit kwaporok sánk
konapnámp ankwap fi aropan kor nénk námpon." Tá Pita arakrá sér, ✡
47 "Am fi te waeman nomo Yiki Kor Spirit sámp námp niamp wuri popwar sámp
napara, nomwan te wa taokor nánko, nomo am fárákapan ént mek nérrá kák mo
mwanámpanáp?"
48 Aeria maok, Pita am fárákapan sérrá, "Yumo ankár Jisas Kraisomp e fek ént mek
nérenke!" Aeránko maok, am fárákap ént mek néria pwarará, man sérrá, "Amo yinont
nánkár ankwap yinink yae yakea akwap nanapon." Pita am kar wawia maok, ménť yak.
✡

11

Pita Jerusalem mekamp siosén Kwaro námwan yénkimpan farákápámp kar

1 Aposel fákáre, tá Judia mek yakápnap Jisasén mérnap arop fárákap wa napo, 'Ankwap
fi arop wae Kwaromp kar wawia sámp nap'rá sér.
2 Pita Jerusalem mek akwapámp ke fek te, Jisasomp firáp ankwap fákárerao yipi fárákap
konap ninikaok napao, Pitan yopor.
3 Aeria sérrá, "Amo yipi fárákap mo i konap arop fárákapamp nap mek akwapea méntér
tankrá fánap te apaeritea ninapon?"
4 Aerapo maok, Pita am nkenámp ankank ponankor táman kar farákápria, arakrá sér,
5 "Ono taun Jopa mek yakria, kar toropwaprá tankria maok, ono yém niamp fek nkeria
nke nanko maok, waempyam tokwae niamp te yiawor woupwi fek yámar meknámp
sámpea ér-popwar napo ononampok ékámpon.

✡ **10:38:** Mt 3:16 ✡ **10:40:** 1 Ko 15:4-7 ✡ **10:41:** Lu 24:42-43 ✡ **10:42:** Ap 17:31 ✡ **10:43:** Ais 53:5-6; Jer 31:34
✡ **10:45-46:** Ap 2:4 ✡ **10:48:** Ap 2:38; Mt 28:19

6 Aenánko maok, ono fwapia nke naeria am waempyam mek ta mek nke nanko maok, apárokamp nkwakwe make fir am mek yakápámp te, yao pwae mekamp fir, tákamráp sipar niamp, ant, makia yak.
7 Aenko maok, ono wa nanko, arop ankárankampamp kar niamp onan sérrá, 'Pita, amo fárámprá, má fupukrá kákea fárae.'
8 Aeránko maok, ono sérrá, 'Tokwae Kar e, ono tak mo kareno! Ono te wokwaekia koropea oukoumwan namp te amo nke nap fek yiki kukur monap nape fir, tá loao taokornámp fir fár moi nampon.'
9 Aeranko maok, táte yámar meknámp warko kar ankwap por sérrá, 'Kwaro yiki kukarrá pap námp te amo am táman "Yiki kukur monámp"rá séri kwapono.'
10 Am takámp te yinink poria maok, am ankank ponankor warko yámar mek pokámpon.
11 Aenko maok, am ke fek táman koupour kar Sisaria mek yakámp aropao arop yininkaopwe tirá kérépánko, ono yak nampok korop.
12 Aeapo maok, Yiki Kor Spiritao onan sérrá, 'Amo pikia méntér akwapae. Ninik tokwae kwapono!' Mámá fárákap tokwampok ankwapyae fákáre mao kuri onont tukupea maok, yino énénki am aropamp nap mek yinkámpon.
13 Aenko maok, mao yinan sérrá, 'Enselo náráp nap mek koropea yakria sérrá, "Amo arop Jopa mek tirá kérép napo, tukupea, Saimon, ankwap e Pita, man sénapo, koropano.
14 Mao te amwan kar ankwap sénaenámpono. Aenánko maok, am kar fek táman yumwan Kwaro warko warámpria, waráp nap mek yakáp napan kor ponankor ménť érékép naenámpon." ' ✡
15 Am onan wumwinámp arop takrá séri pwar nánko, ono am feknámp kar sénanko maok, am fek táman am fárákapamp pourouk Yiki Kor Spirit ékámp te wae manénkir nomp pourouk ékámp niamp wuri popwarono. ✡
16 Aenánko maok, ono Tokwae Karao wokwaek sérimp kar warko ninik. Mao arakrá sér, 'Jon te koumteouráp aropan ént fek saráp nérrá kák námpan maok, yumwan te Yiki Kor Spiritao oupouroup naenámpon.' ✡
17 Wokwaek nomo Jisas Krais Tokwaeran méránko Kwaro Yiki Kor Spirit kwaporok sápámp niamp, oukoumwan kor Kwaro take pourouráp am fárákapan nénk námpon. Aenámpara, ono te wa namp kwamp, Kwaro námoku am fárákapan takrá tére námp fwap taokor nanampon?"
18 Aeránko maok, am arop fárákap Pitamp kar wawia, am fárákapao kor warko man yopor mwanap ninik pwararea, Kwaromp e sakapria maok, arakrá sér, "Oukoumwan te nomo wae mér námpon: Kwar te ankwap firan kor numwar kwatae ninik pwarará, ninik wourékam nénkeanánko, yiki yak sámpanáponoria námpon." ✡

Antiok mekamp arop fárákap Kristeniap kar

19 Wokwaek kar Stivenén sámp-wouroumptea maok, táte am mekamp arop Jisasén mérnap aropan kor nkwakwe make sokoro. Aenapantá maok, am mekamp Kristen kápae kare te pirikimpea tukupria maok, ankwap fárákap distrik Fonisia mek, tá apár amor ke Saiprus mek, tá taun Antiok mek, am mek turukumpria maok, Jisasomp Kwapwe Kare Kar farákáp. Aenapao maok, am fárákap te ankwap fi koumteouráp aropan farákáp mono, Judan saráp kar farákáp.
20 Aenapan maok, ankwap fárákap Saiprus mekamp, Sairini mekamp, makia, Antiok mek koropea maok, Jisas Tokwae Karaoinámp kar Grik firan kor farákáp.
21 Aeapo maok, Tokwae Karamp kárákáre am fárákapént yakánko maok, kápae kare arop Jisas Tokwaeran mériaka kwatae ninik pwararea Tokwae Karamp firáp yakáp napon. ✡

✡ **11:14:** Ap 16:31 ✡ **11:15:** Ap 2:4 ✡ **11:16:** Ap 1:5 ✡ **11:18:** Ap 14:27 ✡ **11:21:** Ap 2:41

22 Aeapo maok, Jerusalem mekamp Kristen fákárerao kor am kar wawia maok, am fárákapao Barnabasén Antiok mek sámp-kérép. ✡
23 Aenapo, mao akwapea Kwaro am fárákapan yae-párák kare yaewour námp nkea maok, warákár. Aeria maok, am koumteouráp arop fárákapan Tokwae Karamp ninikaok saráp yakáp mwanapria kar farákáp. ✡
24 Barnabas te kwapwe kare aropria maok, Yiki Kor Spirit man top-pwarámpeanánko, Tokwae Karan mér kárákárenámp aropono. Aenámpara kápae kare koumteouráp aropao maomp kar wawia, Tokwae Karamp firáp yakáp nap mek koropapon.
25 Aeapo maok, táte Barnabaso Tarsus mek akwapea Solén oupourounk.
26 Mao Solén wae nkea maok, Antiok mek warámpá korop. Takia maok, am arop yawor ankárank yopwar fek Antiok mek sios mekamp koumteouráp aropént yakria maok, kápae kare aropan Kwaromp kar yénkrá farákáp. Aenepo maok, am Antiok mekamp arop fárákap am feknámpia e Kristen sámpapono.
27 Am ke fek maok, profet ankwap fárákap Jerusalem meknámp Antiok mek korop.
28 Profet ankwap te Agabus, mao te Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek fokopeyakrá sérrá, "Nánkár te mámá apár ponankor némp-némp yae-porokwe tokwae korop naenámpon." (Nánkár Klodius Sisar yak nánko, am yae-porokwe támao koropámpon.) ✡
29 Aerámpantá maok, Kristen fákáre am Agabusomp kar wawia maok, 'Nomo Judia mek yakápnap naeou fárákapan yaewourrá mani sámp-kérép mwanámpono' ria kar pap. Aeria maok, Kristen ankákárank námoku nénk mwarianap puri fek nénk. ✡
30 Takia maok, Barnabas ntia Solén tirá kérép napo maok, am mani ti-akwapea, sios taokeyakáp konap arop fárákapamp yaek nénk.

12

Heroto Jemsén sámp-wouroumpria, Pitan fákapá papámp kar

1 Am ke fek táman maok, King Heroto sios mekamp arop ankwap fárákapan sámpá yampourou.
2 Aeria maok, mao soldia fárákapan Jonomp naenáp Jemsén 'Yápare kor kar fárákapenk'rá sér. ✡
3 Am tak napo maok, Heroto nke nánko, Juda taokeyakáp konap arop fárákap táman warákárapo maok, táte warko Heroto Yis Moráp Pan Fári konap Pasova Yae fek maok, Pitan fákapá pap. ✡
4 Pitan sámpeaka kalabus nap mek páte napo, 16 soldia man poukwapá yakáp. Yiawor yáre yiaworaopwerá foukouri yakápria maok, am mekamp ankákárank yáre soldia tukup ko, Pitan poukeyakáp. Herotomp ninik te, am yiawor yáre soldia támao poukwapá yakáprá tukupea napo, Pasova yae pwaránko, Pitan warámpá koropea koumteouráp arop fárákapao nke nap fek kotia sámp-wouroump nanampria námpon.
5 Aenánko maok, Pita kalabus nap mek yakánko maok, soldia fákáre man poukeyakáp. Aenapan maok, sios mekamp arop kumur méntép Kwaro man yaewouranoria kárákáre fek kar toropwap saráp yakáp. ✡

Enselo Pitan kalabus mekamp warámpámp kar

6 Heroto Pitan kotia sámp-wouroump nanamprianámp yae te wae ankárank tank. Aenánko am kumuruk táman, soldia anánkaopwerao Pitamp yae yawor fek sen yaonkia námokuráp yaek tukuri pwatea poukwapá yak nepo, amp. Táte soldia ankwap anánkaopwe te ek ménki fek yérékrá yak.

✡ **11:22:** Ap 4:36 ✡ **11:23:** Ap 14:22 ✡ **11:28:** Ap 21:10 ✡ **11:29:** Ro 15:26 ✡ **12:2:** Mt 4:21 ✡ **12:3:** Kis 32:15 ✡ **12:5:** Ef 6:18

7 Aenapo maok, tá koupour kar Kwar Tokwaeramp ensel korop nánko maok, am kalabus nap mek maomp wae tákap nánko maok, enselo Pitamp kárae kor fek porokwapea kéménkria sérrá, “Koupour fárámpae!” Aeránko maok, tá Pitamp yaekamp sen anánkaopwe aokor-aokoria apárok pɨk. ✡

8 Aenánko maok, enselo Pitan sérrá, ‘Waráp sépér fákapria pukamp su yirɨmpae’ránko maok, Pita kor mántwaok nánko maok, tá mao sérrá, “Waráp saket yirɨmpea, onomp wakmwaek koropae!”

9 Aenko maok, Pita am aokore pwarará enselomp wakmwaek akwap. Aempao maok, mao te enselo wae érik takámp te mér mono, yémén nkerampwe nɨnɨk.

10 Aeria maok, am arop yawor youmpria am soldia yérékнámp ménki ankwap kámá-pwarará youmprá warko ankwap ménki kámá-pwarará youmprá, taun mek tukup konap ain fekamp ménki fek nepo maok, am ménki námoku kɨkɨr akwap. Aenánko am arop yawor am mwae páraok akwapria maok, enselo koupour kar Pitan pwarará akwap te.

11 Aenánko maok, tá Pitamp nɨnɨk wae érik farákár nánko sérrá, “Ono oukoumwan te wae mér rae: Kwar Tokwaerao náráp ensel sámp-kérép nánko, ékiaka onan Herotomp kárákáre ntia Juda fákárerao mwarianap mekamp warámp námpon.”

12 Aeria maok, Pita amnámp ankank wae méria maok, táte Jon Makomp éntupwar Mariamp nap mek kápae kare koumteouráp arop koupoukarea Kwarén kar toropwaprá tankáp napo, am mek akwap.

13 Pita ekamp ménki fek porokwap nanko maok, am mek tére konámp yupu ankárank ménki kɨkɨp naeria mank. Maomp e te Roda.

14 Aenámpao maok, mao Pitamp kar wuri wa námp kwamp maok, warákárria ménki kɨkɨp mo, warko pwatará nap mek fárakoprá youmpea koumteouráp aropan sérrá, “Pita koropea ménki fek yakáne!”

15 Mak ránko maok, táte am fárákapao man sérrá, “Amo te épépérépri kwapono.” Aerapo maok, mao kárákáre fek sérrá, “Kare kar mao yak námpono!” Mak ránko maok, tá am fárákapao sérrá, “Ae te amo maomp enselén nkeri kwapono.”

16 Aenapan maok, Pita oukoumwan ménki fek poporokwaprá yak nánko, am fárákap tukupea ménki kɨk-pwarará Pitan nkeria kokorokor.

17 Aenapo maok, Pita am fárákapan kari kwaponoria yae popwakop. Aeria maok, námwan Kwar Tokwaerao kalabus nap mekamp warámpea korop námp táman farákápria maok, arakrá sér, “Yumo ankár Jemsén séria maok, ankwapyae fárákapan kor farákáprá sér kipo.” Pita aerá séri pwarará, wae oukur tará ankwapmwaek akwap. ✡

18 Táte koumounek soldia fákáre nke napo, Pita yak mo nánko, kokorokoria maok, námoku kok támao Pita te maok akwap teanrá turunkup.

19 Aeapo maok, Heroto am wawia am fárákapan ‘Tukupea yumo Pitan oupourounkenk’rá sénánko, tukupá oupourounk napao maok, man nke mono. Aenapantá maok, am Pitan poukeyakápinap arop kotia maok, ‘Am fárákapan tirá wourenk’rá sér. Takia maok, wakmwaek Heroto Judia pwarará pɨkia taun Sisaria mek yak.

Herot sumpwimp kar

20 King Heroto taun Taia ntiaka Saidon mekamp koumteouráp aropan yopor tokwae. Aenámpantá maok, am fárákap mao poukwapnámp apár mekamp fɨr sámp konap kwamp maok, am mekamp taokeyakáp konap arop fárákap koupoukarea Sisaria mek tukupea man nke mwaria. Am fárákap kingomp nap taokeyak konámp arop Blastusénmékɨr, námwan yaewouranoria man kar séria pwarará maok, wakmwaek tukupea King Herotén nkea maok, ‘Amo yinan aropompria am yopornap wampwe pwarae’rá sér.

✡ **12:7:** Ap 5:19; 16:26 ✡ **12:17:** Ap 12:7-8

21 Heroto yae ankwap páte námp, am yae fek kingomp ankank moporia náráp sia king
fek tankria maok, am fárákapan kar tokwaeri sér.
22 Aenánko maok, koumteouráp arop tékén arakrá sér, “Wɨ! Máte aropamp kar mono!
Mámá arop máte kwar ankwapono!”
23 Aerapo maok, Heroto am fárákapamp kar wawia, námo saráp tokwae kar nampara,
Kwaromp e narek sampok te monoria námpantá, koupour kar Kwar Tokwaeramp
enselo man porokwap nánko maok, torompérerao man fépér nánko, touwe sámpea
sumpwimpono.
24 Aetánko maok, Kwar Tokwaeramp kar te kárákáre kareria némp-némp ak-
wapámpono. ✡
25 Aeránko maok, Barnabas ntia Sol Jerusalem mek mani nénkea pwarará maok, warko
arákarrá Antiok mek akwapria maok, Jon Makén warámpea énénki tukup.

13

Sios fákárerao Barnabas ntia Solén Kwaromp tére nenep nánapi pwaranap kar

1 Antiok mekamp sios mek te profet ankwap fárákap, tá Kwaro warákárnámp nɨnɨk
yénkrá farákáp konap arop fákáre, makia yakáp napono. Am arop fákáreramp e te
Barnabas, Simion, ankwap e te Yákáre Kor Arop, tá taun Sairini mekamp Lusius,
ankwap te Gavman Tokwae Heroténnt pi-tɨkɨpámp Manaen, ankwap te Sol.
2 Ankwap ke fek sios mekamp koumteouráp arop Kwarén loturia fɨr wuriapo maok,
Yiki Kor Spiritao am fárákapan arakrá sér, “Yumo ankár Barnabas ntia Solén am tére
nenep nánapi pwar kipo. Ono wae am arop yaworan wumwiria nánapi tenampon.” ✡
3 Aerámpantá maok, am fárákap fɨr wuriria am arop yaworamp pourouk yae paprá kar
toropwapia tirá kérép. ✡

Barnabas ntia Sol Saiprus mek Kwapwe Kare Kar farákápep kar

4 Yiki Kor Spiritao Barnabas ntia Solén tirá kérépánko, akwapea taun Selusia mekia
maok, sip mek korokwapea nepo sipao tia apár amor ke Saiprus mek akwap.
5 Am arop yaworao akwapea taun Salamis mekia maok, Juda fárákapamp lotu nap mek
Kwaromp kar farákáp. Jon Mako kor am arop yaworént yakrá yaewour. ✡
6 Am arop yaworao akwapeaka am mek némp-némp ponankor yárakrá akwapea, taun
Pafos mek. Aeria am mek nke nepo maok, arop ankárankamp Juda mekamp kwekár
profet ankárank, maomp e te Bar-Jisas. Mao te foupourá, nkwakwe make yoporokwam
ti-yárak i konámp arop.
7 Mao te Gavman tokwae Sergius Paulusént yak konámpono. Am Sergius Paulus te
nɨnɨk kwapwerá yonkwae kourráp arop. Mao Kwaromp kar wa naeria maok, Barnabas
ntia Solén koropenkrá sérrá, “Yumo koropea nepo, Kwaromp kar wa nae.”
8 Am fou ntia yoporokwam ti-yárak i konámp aropan te Grik kar fek ‘Elimas’rá sér i
konapono. Am arop yaworao kar farákáp nepo, Sergius Paulus wawiaka mérantánoria
maok, Elimaso Barnabas ntia Sol tére nepan taokarrá pap naeria wae.
9 Aenámpan maok, Sol, ankwap e Pol, man te Yiki Kor Spiritao top-pwarámpá yak
nánko, Elimasén kárákáre fek tokoreyakrá arakrá sér,
10 “Amo te Satanomp tárápara, kwapwe kare nɨnɨkan ponankor yorowar napon! Amo
te kwekár nɨnɨk ntia ponankor kwatae nɨnɨkao amwan top-pwarámp kari yak námpon.
Aenánko amo Tokwae Karamp yae-párák kare kar sámpá korokore mwaek sakwap nap
te makár pwar nanapon? ✡
11 Amo wawae! Oukoumwan te Tokwae Karamp yae korao amwan porokwap nánko
waráp yi wurumpi yak nánko, oukoumwan amo yámar wae nke nanap pourou mono,
waráp yi te éri tae morok ke fek oupouroupeyak naenámpon.” Polo makrá séránko maok,

✡ **12:24:** Ais 55:11; Ap 19:20 ✡ **13:2:** Ap 9:15 ✡ **13:3:** Ap 6:6 ✡ **13:5:** Ap 12:12 ✡ **13:10:** Jo 8:44; Ap 4:8

táte am fek táman koupour kar koumwe kɨrɨkɨp támáre niampao Elimasomp yi nánkáráp. Aenánko maok, Elimas te kwaporok nkwamek mamek akwaprá, námwan yae tokoropea mwae kup yénképenkria arop oupourounk.

12 Aenko maok, Gavman Tokwae am ankank táman nkea maok, Jisasén mér. Mao te Jisasoinámp kar farákáp námp wawia korokop kare.

Barnabas ntia Sol apár Pisidia mekamp taun Antiok mek kar farákápep kar

13 Pol ntia ménт paokopnap arop te Pafos meknámp sip sámpea tukupeaka provins Pamfilia mekamp taun Perga mek tukupapo maok, tá Jon Mak te am fárákapan pwarará arákarrá Jerusalem mek akwap.

14 Am fárákapao Perga pwatará tukupea maok, distrik Pisidia mekamp taun Antiok mekria maok, táte Sabat yae fek Judamp lotu nap mek yinkea tankáp.

15 Yinkea tankápapo maok, tá lotu nap mek taokeyakáp konap arop fárákap Mosesomp lo ntia profet fákáreramp kar nkerá farákápea pwarará maok, wakmwaek Pol ntia maomp fákáreran sérrá, “Naeou tárápu! Yumo koumteouráp aropamp nɨnɨk mek kárákáre sánk mwanap kar ankwap yak nánko te, yumo fwap farákáp mwanapono.”

16 Aerapo maok, Polo am fárákapan kari kwaponoria yae fek saráp popwakoprá arakrá sér,

“Israel fi, yumo tá arop ankwap fi Kwarén lotu i konap, yumo wawenke!

17 Israel firamp Kwar te nomp appeyaenápén náráponoria nánkáráp tenánko, mao náráp apár pwarará, Isip mek tukupea amorik kékéri yakápria, arop fi tokwae forokarapono. Aenapo, wakmwaek mao námokuráp kárákáre fek Isip mekamp éréképea koropámpon. ✡

18 Aeria maok, am fárákap arop yak mo apár mek yakáprá kwatae nɨnɨk napan Kwaro, am te monoria nɨnɨk tokwaerá akwapea 40 yopwar fekimpon. ✡

19 Aeria maok, apár Kenan mek te Kwaro fákánek fi koumteouráp arop kwatae papria, am apár Israel firan sánk tenánko, Israel firamp apár yakámpon. ✡

20 Am ankank ponankor koropánki námp te 450 yopwar * akwap námp mekimpon. Israel fi am apár sámpá yakápia napo, wakmwaek Kwaro Israel fi taokeyakáp mwanap arop kák tenánko yakáprá tukupea, profet Samuel yakámp ke fekiapon.

21 Am ke fek am fárákap ‘King sámp mwar’rá Kwarén sénapo maok, tá Kwaro am fárákapan poukwap naenámpria Kisomp táráp Solén king yoroi pwate nánko, 40 yopwar fek yakámpono. Mao te Bensamin yakámp fi mekamp aropono. ✡

22 Aempan maok, Kwaro man far-pwarará, Devitén king yoroi pap. Mao arop fárákapan sérrá, ‘Jesimp táráp Devitén ono wae nkea man warákár nampon. Mao te ankár onomp ponankor nɨnɨkaok yárak naenámpon.’ ✡

23 Kwaro am tak námp te, mao wokwaek séri námp niamp. Am Devit yakámp fi mek Israel nomwan warko érékép naenámp nánapia sámp-kérép nanampri námp te, am arop te Jisasono. ✡

24 Jisas oukoumwan tére mo nánko, Jono Israel firan ‘Ankár kwatae nɨnɨk pwarará, ént mek nérenk’ ria kar farákáp. ✡

25 Jono námoku térenámp tére wae pwar naeria maok, arakrá sér, ‘Yumo te ono te wa námpria nap? Ono te am yumo yépékrá yakápnap arop támao mono. Aeno yumo wawenke. Am arop ankárank onomp wakmwaek korop naenámp te, ono su aokoropea worokwap konámp aropamp yae ankore mek kánanke kwatae yak nampara, ono maomp su aokoropea worokwap nanamp pourou mono.’ ✡

✡ **13:17:** Kis 6:6; 12:51 ✡ **13:18:** Kis 16:35 ✡ **13:19:** Nam 7:1 * **13:20:** Am 450 yopwar te arakrá kouroump napon: 400 yopwar te Kwaro nánkárápnámp arop fárákap Isip mek yakápiap yopwarono. (Stat 15:13) 40 yopwar te arop yak mo apár meaok tukupapono. 10 yopwar te tukupea Kenan mekria Jekopomp tárápu apár oumwi kákákrá tirá am mek turukumpiap yopwarono. ✡ **13:21:** 1 Sml 8:5,19 ✡ **13:22:** 1 Sml 13:14; 16:13 ✡ **13:23:** Ais 11:1 ✡ **13:24:** Mt 3:1-2 ✡ **13:25:** Jo 1:20,27

26 Nánaeou tárápu, yumo te Abrahamomp fekamp arop fi, tá yumo arop ankwap fi
Kwaromp yae ankore mek yakáp i konap, yumo wawenk. Am arop Kwaro 'Koum-
teouráp aropan warko érékép naenámp'rá sénámp te nomonámpok sámp-kérép námpon.
27 Aenámpan maok, Jerusalem mek yakápnap arop, ntia am fárákapan taokeyakáp
konap arop fárákap te, am arop nomwan warko érékép naenámp aroponrá wuri nke
moi napon. Aeria maok, profet fákáreramp kar Sabat yae méntép farákáp konap te ninik
mo. Aenapara, am fárákapao sérrá, 'Am arop te ankár sumpwiano'rá sériap te wokwaek
profet fákárerao sériap kar méntér pwi námpon. ✡
28 Am fárákapao mao am fek sumpwi naenámp ankank te nke mo napan maok, gavman
tokwae Pailatén, amo sénapo, soldia fákáre man sámp-wouroumpanáponoria kárákáreapon.
✡
29 Wokwaek profet fákárerao, arop fárákapao man tak mwanapan sérimpaokia pwarará,
man yaopwae porokopramp fekamp sámpá ékia péri me mek santukupá papapon. ✡
30 Takiapan maok, Kwaro man warko péri me mekamp fárámpea pap nánko,
31 kápae kare yae fek arop fárákap wokwaek Galili pwarará méntér Jerusalem mek
tukupap fárákapao man kápae kare yae fek nke napono. Aeapan oukoumwan te am arop
fárákapao Juda firan am kar táman farákáp konapon. ✡
32 Yino mámá Kwapwe Kare Kar yumwan farákáp námp te ará: Wokwaek kar Kwaro
nomp appeyaenápén sérrá, 'Mao nomwan warko érékép naenámp arop sámp-kérép
nanamp' rimp te,
33 oukoumwan nomo yakápnámp ke fek Jisasén fárámpea pap nánko, am fárákapamp
tárápu nompor am támao wae kare am karént pwi námpono. Am ankankamp kar te Sam
anánk fek arakrá sénámpon,
'Amo te onomp tárápono.
Ono oukoumwan waráp naropwar yak nampono.' ✡
34 Man am apár me mekamp fárámpá pap námp te, warko apár me mek pikia mákáre
mono. Am tak námp te, Kwaro wokwaek sérrá,
'Ono wokwaek Devitén sériampnámp taknámp, yumwan yaewourria yiki kor kare
ankank kwapwe nénk nanampon. Am ankank te ankár kare kar ono sérinampaok
korop naenámpon.' ✡
35 Tá Kwaromp Buk fek yaknámp ankwap karao kor arakrá sér,
'Amoku waráp tére naenámpria nánapinap arop te numwar apár me mek mákáreanoria
pwar mono.' ✡
36 Nomo wae mér, Devito apárok yakámp fek te, mao ankár Kwaromp ninikaokimpon. Tá
wakmwaek mao sumpwi nánko, maomp appeyaenápén kákap apár me mek páte napo,
maomp pourou te wae mákáre tenámpon. ✡
37 Aeno am arop Kwaro fárámpá pap námp te mákáre mono.
38 Aenámpara, nánaeou tárápu, yino kar arakrá farákáp námpon: Yumo am arop yiráp
kwatae ninik tirá épér naenámpria ék námp aran fwapia mér kipo. ✡
39 Mosesomp lo kar te yiráp kwatae ninik te tirá épériaka yumwan 'Yae-párák kare arop'rá
sér mo kareno. Aeno am Jisas te ponankor arop man mér napo, maomp ponankor
kwatae ninik tirá épéria man 'Yae-párák kare arop'rá sér i konámpono. ✡
40 Aenámpara, yumo mér kip: Profet fákárerao wokwaek kar sériap kar yiráp pourouk
koropantáno. Am kar te arakrá sériapon:
41 'Yumo wouroump-sér i konap arop
yumo nkeria tokoreyakápenke!
Yumo te korokopria surumpwi mwanapon.
Ono te yumo ou mek mwar pourouráp ankank

✡ **13:27:** Jo 16:3 ✡ **13:28:** Mt 27:22-23 ✡ **13:29:** Mt 27:59-60 ✡ **13:31:** Ap 1:3,8; 2:24 ✡ **13:33:** Sng 2:7 ✡ **13:34:** Ais 55:3 ✡ **13:35:** Sng 16:10 ✡ **13:36:** Ap 2:29 ✡ **13:38:** Ap 10:43 ✡ **13:39:** Ro 10:4

yoro nanko, korop naenámpon.
Táte arop ankwapao ono tak naeramp ankank
yumwan sénapo kor
yumo karenoria mér mwanap pourou mono.' " ✡
42 Polo am kar farákápea pwarará Barnabasént wae ek akwap neria nepo maok, am
arop fárákapao arakrá sér, "Sabat yae ankwap fek te yumo ankár arákarrá koropea yinan
am ankankamp kar warko farákáp kipo."
43 Am kar séria pwarará, arop ponankor am lotu nap pwarará apárok mank. Aeriaka
Juda kápae kare, tá arop ankwap fi Juda fákárerao lotu i konap ninikaoknap arop fákáre
Pol ntiaka Barnabasomp wakmwaek tukupapo, am arop yaworao am fárákapan 'Ankár
Kwaromp ninikaokria maomp aropompnámp ninik kárákáre fek niki-samp yakáp kip'rá
sér.
44 Ankwap Sabat fek am taun mekamp arop kápae kare Judamp lotu nap mek Pol ntia
Barnabas farákáp nepo, Kwaromp kar wa mwaria korop.
45 Aenapan maok, Juda fákáre am arop ou táman nkea kokwarok. Tá am fárákap
Polomp kar apárok anámpea paprá, man wouroumprá sér. ✡
46 Aeapo maok, Pol ntiaka Barnabas kar tae fek arakrá sér, "Yino te Kwaromp kar
ankár Juda yumwanmékir farákáp nenempan maok, yumo am kar kwe-pwararea, 'Yino
te yiki yakápá yakáp mwanámp sámp mono'rá sénapon. Makrá sénapan maok, yumo
wawenk! Oukoumwan te yino warko yumwan kar farákáp mono. Yino te ankwap firan
kar farákáp nenempono. ✡
47 Am te apae riteanápe, Kwar Tokwaerao yinan arakrá séri námpon,
'Ono amwan ponankor arop firamp wae niampi
pap nanko,
amo ponankor apár mekamp koumteouráp aropan
yaewour napo,
ono am fárákapan warko érékép nanampon.' " ✡
48 Am mek yakápnap ankwap fi koumteouráp arop am kar wa napo, kwapwe kare
nánko, warákárankria am táman Kwarén 'Aesio'rá sér. Ponankor koumteouráp arop
Kwaro yiki yaká yakáp sámp mwanapria nánkáráp tenámp, am koumteouráp arop
fárákap te wae mér nap támaono.
49 Am fárákap te Kwar Tokwaeramp kar sámpea am apár mekamp némpouk mwaek
farákáprá paokopiapon.
50 Aeno Juda fákáre te am némpoukamp e tokwaeráp Kwarén lotu i konap ninikaok i
konap koumteou, tá am taun taokeyakáp konap arop fárákapan fopwaok napo maok,
arop fárákapao Pol ntia Barnabasén sámpá yampourouria am apár mekamp yérépea
ankwapok kérép.
51 Aenapantá maok, am arop yawor náráp pukamp su fekamp woup kwar
poporokomp. Am tak námp te, am námokuinap kwatae ninik méranáponoria nepon. Tá
am arop yawor Antiok pwarará Aikonium mek akwap.
52 Aepan maok, Antiok mekamp Jisasén mérnap koumteouráp aropan te Yiki Kor
Spiritao am top-pwarámp nánko, am fárákap warákár kareapon.

14

Barnabas ntia Sol Aikonium mek kar farákápep kar

1 Pol ntia Barnabas Antiok mekip niamp taknámprá Aikonium mek kor Juda firamp
lotu nap mek youmpea kar farákápepo maok, am kar érik farákár kwapwenko maok,
kápae kare Juda fi ntia kápae kare Grik fi am kar wawia maok, mér.

✡ **13:41:** Hab 1:5 ✡ **13:45:** Ap 17:5 ✡ **13:46:** Ap 18:6 ✡ **13:47:** Ais 49:6

2 Aenapan maok, mér monap Juda ankwap fákáre te ankwap fi mekamp koumteouráp aropan fopwaok napo, am fárákapao am mérnap koumteouráp aropan kokwarok napon. ✡
3 Aeapo maok, am arop yawor te apáp mono, Aikonium mek tokwaeri ke fek yakria Tokwae Karamp aropompnámp kar táman farákáp. Aenepo, Tokwae Karao am arop yaworan kárákáre nénk nánko, nkwakwe make kárákáre yororo. Amnámp ninik táman Kwar Tokwaerao koumteouráp aropan arakrá yénkép: Mámá kar am arop yaworao farákáp nep te waeman kare korono. ✡
4 Aepo maok, am taun mekamp koumteouráp arop te kuk pirékarea maok, ankwap fákárerao Juda fákárerént yakáp, ankwap fákáre aposel yaworént yakáp.
5 Tá wakmwaek, Juda fákáre ntia ankwap fi arop, tá man taokeyakáp i konap arop fárákap, makia Pol ntia Barnabasén sámpá yampourouria maok, yumwian arokopea surumpwi kák mwaria wae. ✡
6 Aenapo, Barnabas ntia Sol am tak mwarianap kar wawia maok, farákapea distrik Likonia mek taun Listra ntia Derbe mek akwapea maok, am mek yakápnámp némpouk mwaek yárakrá
7 Kwapwe Kare Kar farákápepono.

Barnabas ntia Sol Listra ntia Derbe mek térep kar

8 Listra mek arop ankárankamp yak námp, maomp pu kor te kárákáre mo, mao te wokwaek éntupwaro fárákapámp fek pu kwatae yak nánko, kánanke yárak mo, párák kar tank konámp. ✡
9 Ae konámpao maok, am arop Polo farákápnámp kar wa nánko, Polo man kárákáre fek tokoreyakrá nke nánko maok, am arop te wae méria, mao te wae kwapwe kare naenámp pourou. Aenámpantá maok,
10 Polo kar tae fek arakrá sér, “Amo fárámpea fokopeyakae.” Aeránko maok, am arop fékér pokrá fokopeyakea maok, yárakrá akwap.
11 Aenko maok, kápae kare koumteouráp arop Polo am taknámp ankank nkea maok, Likoniamp kar fek arakrá sér, “Kwar fákáre arop arákarea nomonámpok korop napon.”
12 Aeria maok, Barnabasén sérrá, “Mao te Kwar Susono.” Pol te kar farákáp konámp aroponoria maok, man sérrá, “Mao te Kwar Hermesono.” Susomp lotu nap te am taun mek faek yak.
13 Aenko maok, pris am lotu nap mek am mekampao bulmakau touroup ti, tá yao fu paok fek aria maok, am taun ménki fek koropea maok, koumteouráp aropént am arop yaworan ofa sánk mwaria.
14 Aenapan maok, am aposel yawor Barnabas ntiaka Pol am kar wawia maok, námokuráp waempyam pápearia maok, am fákáre ou mek fárakoprá akwapea tékén arakrá sér, “Nouroup arop fákáre! Yumo apaeritea tak ninik rape?
15 Yino te arop kare yumo niamp takeno. Yino te Kwapwe Kare Karan yumwan arakrá farákáp nempon: Yumo te ankár am ankank kánanke kwataeran lotu i konap te pwarará, yiki yak konámp Kwaronámpok arári tukupenke. Mao te yámar yoro, tá apár yoro, solwara yoroia maok, am mek yakáp mwanap ankankan kor ponankor yoroinámp Kwarono. ✡
16 Tá kare, wokwaek kar te, appeyaenáp fákáre yakápap ke fek te ponankor arop fi, numwar takanáponoria pwate nánko, námokuráp ninik fek paokopiapon.
17 Aenámpan maok, mao te ponankor mek wouroumpeyak nánko, arop fárákap man mér mo mwanap te mono. Mao te waeman érik kápae kare por yumwan yae-párák kare yaewour i konámpono. Mao te yumonapok warákam sámp-kérép nánko, yiráp fir forokor konámpono. Mao te yumwan fir sánkrá, yiráp ninik mek warákár sánk konampon.” ✡

✡ **14:2:** Ap 13:45 ✡ **14:3:** Mk 16:20 ✡ **14:5:** Ap 14:19 ✡ **14:8:** Ap 3:2 ✡ **14:15:** Ap 17:24 ✡ **14:17:** Ro 1:19-20

18 Arop yaworao mámá kar má makrá farákáp nepan maok, koumteouráp aropao am
arop yaworan ofa sánk mwaria kárákáre napo, arop yaworao, taki kwaponoria kárákáre
fek tárakwamprá yárakipon.

Polén yumwian arokopap kar

19 Tá Antiok mekamp, Aikonium mekamp Juda fákárerao kor taun Listra mek koropea
am mekamp koumteouráp aropan Polénenkria fopwaok. Aenapo maok, am fárákap
Polén yumwian arokop. Arokopea pátea maok, mao te wae sumpwi námp ritea, man
taun mekamp éréképá tukupea ek sir. ✡

20 Aeapan maok, Jisasén mérnap arop fárákap koropea man ikir napo, mao fárámpea
warko taun mek akwap. Tá wakmwaek ankwap kumuruk Barnabasént taun Derbe mek
akwap.

Barnabas ntia Pol Jisasén mérnap aropan kárákáre sámpanáponoria yaewourinep kar

21 Am arop yaworao Kwaromp Kwapwe Kare Kar am taun mek farákápria maok, kápae
kare arop fárákap Jisasomp firáp arop arárrá kák. Aea maok, wakmwaek am arop yawor
arákarrá Listra, Aikonium, Antiok mek akwapea maok, ✡

22 am mekamp Kristen fárákapan kárákáre sámpanáponoria yaewourria maok, am arop
yaworao kárákáre fek arakrá sér, "Yumo mér nap te ankár kárákáre fek yakáp kipo. Nomo
Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek tukup mwarianámpan maok, manénkir te nomo
ankár nkwakwe make ankank kwatae sámp mwanámp yak námpon." ✡

23 Am arop yaworao némp-némp ponankor sios taokeyakáp mwanap arop fárákap
nánaprá párakop. Tá am arop yawor fir wuriria Kwarén kar toropwapria maok, am
Tokwae Karan mérnap arop fárákapan maomp yaek kák.

Barnabas ntia Sol distrik Siria mekamp Antiok mek arákarrá akwapep kar

24 Wakmwaek Barnabas ntia Pol akwapea distrik Pisidia mek kukia maok, provins
Pamfilia mek akwap.

25 Am arop yaworao taun Perga mek Kwaromp kar farákápea maok, wakmwaek taun
Atalia mek pik.

26 Am arop yawor Atalia meknámp sip sámpea warko Antiok mek pik. Am taun mek
te wokwaek Kristen fákárerao am arop yaworan Kwaro aropompia yaewour nánko tére
nenepria Kwaromp yaek papapono. Aeapan, oukoumwan te am arop yawor wae térerá
yárakia pwarará, Antiok mek arákarrá akwap nepon. ✡

27 Am arop yawor wae akwapea maok, am sios mekamp arop fákáreran wumwi nepo,
koropea koupoukour. Aenapo maok, am arop yaworao kápae kare ankank Kwaro am
arop yaworént téremp, táman farákápria arakrá sér, "Kwaro arop ankwap firan kor mwae
fik-pwar nánko, wae mér napon." ✡

28 Aeria maok, am arop yawor am mekamp Kristen fákárerént Antiok mek kápae kare
yae yakepon.

15

Jerusalem mek aposel fákáre ntia sios taokeyakáp konap arop koupoukareap kar

1 Juda mekamp arop ankwap fárákap Antiok mek yinkea maok, Kristen fákáreran
kar yénkrá farákápria maok, arakrá sér, "Yumo Mosesomp loaok tukup moria yipi fékér
monap arop yumwan te Kwaro warko érékép naenámp pourou mono." ✡

2 Takrá sérapo maok, Pol ntiaka Barnabas am arop fárákapao taknap kar wawia maok,
am fákárerént kar yorowara waeria maok, am táman téréménk tokwae. Aenapo maok,
Kristen fákárerao Pol ntia Barnabas, tá arop ankwap fárákap makia man sérrá, "Yumo

✡ **14:19:** Ap 17:13 ✡ **14:21:** Mt 28:19 ✡ **14:22:** Ap 18:23; 2 Ti 3:12 ✡ **14:26:** Ap 13:1-2 ✡ **14:27:** Ap 15:4,12
✡ **15:1:** Ga 5:2

tukupea Jerusalem mekamp aposel fákáre, tá sios taokeyaká konap fákáre makia kar fwapokwapenke."
3 Aeria maok, sios fákáreao am fárákapan tirá kérép napo, distrik Fonisia ntia distrik Samaria mek kukria maok, am mekamp arop fárákapan Kwaro ankwap fi aropamp ninik ti-arárrá kák námp táman farákáp. Aenapo maok, am mekamp Kristen fárákapao kor am kar wawia warákárank.
4 Am fákárerao tukupea Jerusalem mekapo maok, sios mekamp koumteouráp arop ntia aposel fákáre, tá sios taokeyaká konap arop makia man warákárankria érékép. Aenapo, Pol ntiaka Barnabaso am fárákapan kápae kare ankank Kwaro méntér tére námpan farákáp. ✡
5 Aenepan maok, Farisi mekamp Kristen ankwap fárákapao arakrá sér, "Ankwap fi arop fárákap nomo yakápnámp fi mek korop mwaria napo te, ankár maomp yipi fárákapria, am fárákapan 'Yumo ankár Mosesomp loaok tukup kip'rá sér kipo."
6 Aerapo maok, aposel fákáre ntia sios taokeyaká konap arop fákáre am kar fwapokwap mwaria koupoukour.
7 Am fárákapao kar tokwaeri sérarrá tukup napo maok, Pita fokopeyakrá am fárákapan arakrá sér, "Nánaeou fákáre, yumo te wae méron: Kwaro wokwaek yumo ou mekamp námwan tére ti-sápria, onan te, ankwap fi aropan Kwapwe Kare Kar farákáp napo, wawia mér mwanaponria nánapi námpon!
8 Kwar te ponankor koumteouráp aropamp ninik wae mér námpara, mao nomwan ti-sáp námp niamp take pourouráp Yiki Kor Spirit am fárákapan nénk námpono. Am taknámp ninik támao am fárákapan warákárrá érékép námp nomwan yénkép námpon.
9 Mao te nomwan ankwap pourourápria, ankwap firan ankwap pourouráp ninik mono. Am fárákap te man mér napo, am mér nap fek táman am fárákapamp ninik mao námoku nke námp fek yiki kukarrá kák námpon. ✡
10 Aenámp te, yumo apaeritea Kwarén kokwae sánk napon? Wokwaek nomp appeyaenáp, tá oukoumwan nomo kor am kápaenámp ankank samp mwanámp pourou mo námp te, yumo apaeritea Kristen fárákapamp fére kor fek am kápae yarokwapea pap napon?
11 Aenámpan maok, nomo arakrá mér námpon, Jisas Tokwae Karamp aropomp fek Kwar te am fárákapaninámp taknámp nomwan kor warko érékép naenámpon." ✡
12 Pita makrá séránko maok, am néntépap arop fárákap te kar pwarokwaprá sér mwanap mo nánko, karmparáp tankáp. Aenapo, Barnabas ntia Polo Kwaro man yaewour nánko, ankwap fi arop ou mek kárákáre yoroi nep táman farákáprá sénepo, am fárákapao woupwi pátea warákáp.
13 Arop yaworao séri pwar nepo maok, Jems arakrá sér, "Naeou, nánaeou fárákap, yumo onomp kar wawenke!
14 Yumwan wae Saimono séri námpon. Wokwaek manénkir te Kwaro ankwap fi aropaonapok koropea am ou mekamp arop ankwap fárákapan éréképeanánko, mao námokuráp firáp yakáp napon.
15 Tá profet fákáreramp karan kor take pourouráp karan arakrá kumwiapon:
16 'Tokwae Karao arakrá sér,
"Devitomp fi te napao tukur tank námp niamp
námpan maok,
nánkár wakmwaek ono arákarrá ékia
warko sámp-fokop nanampon.
Aeria am mekamp ankank kwatae akwap námp te,
ono warko wourékam yororoia sámp-fokop nanampon.
17 Ae nanampara, arop ankwap fi te

✡ **15:4:** Ap 15:12 ✡ **15:9:** Ap 11:4-17 ✡ **15:11:** Ga 2:16; Ef 2:8

Tokwae Kar onan oupourounkia nke mwanapon.
Am koumteouráp arop ponankor te
ankwap fi mekampan maok,
ono am fárákapan onokumponoria
nánkáráp tenámpono.”
18 Mámá kar te Tokwae Karao mámá ankank
oukoumwan korop námp máman,
wokwaek kar sérimpon.’ ✡
19 Aenámpara onomp ninik te arak námpon: Nomo ankwap fi arop kwatae ninik
pwarará Kwaronámpok tukup nap te, nomo man ninik kápae sánk mwareano, mono.
20 Yae-párák nomo te am fárákapampor pas kumwia arakrá sér mwanámpon: Kwekár
kwarén ofanap fir te fári kwapono. Am te Kwaro nke námp fek oumnámp ankankono.
Tá kokopor niniki kwapono. Tá fir yápare kor fek paok fákapea porokwap pap nap te fári
kwapono. Am te oukoumwan yiri am mek yak námpon. ✡
21 Nomo te wae mér námpon: Wokwaekia koropea oukoumwan námp te, ponankor
ankwap fi aropamp taun mek te arop fárákapao am Mosesomp lo kar farákáp konapono.
Tá ponankor Sabat yae méntép lotu nap mek am kar nkerá farákáp konapon.”

Ankwap fi mekamp Kristen fákáreran pas sámp-kérépap kar

22 Aeria maok, aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop, ntia sios mekamp
koumteouráp arop ponankor, makia maok, am pas sámpá tukup mwanap arop farákápá
pwar. Am arop fárákapamp e te Judas Barsabas tá ankwap te Sailas, am arop yawor te
Kristen fákáre taokeyak konepon. Man Pol ntia Barnabasént Antiok mek tirá kérépria,
23 am arop yaworamp yaek sánkap pas te arakrá sér,

“Yino aposel, yino Kristen taokeyakáp konámp arop, yiráp ankwapnápo, mámá pas
kumwia yumo ankwap fi mekamp ankwapyaenáp fárákap taun Antiok mek yakáp nap,
tá provins Siria ntia provins Silisia mek yakáp nap, yumonapok sámp-kérépria ‘Gude’rá
séreano.
24 Yino wae arakrá wawi námpon: Yino ou mekamp arop ankwap fárákap tukupea
yumwan kwataenámp kar fek korokopea pap napono. Am fárákap te yiráp ninik sámpá
yampourou napan maok, yino te am fárákapan ‘Tak kip’rá sér moi námpon. ✡
25 Yino am ankank koropnámp kar wawia koupoukarrá ankárankamp ninik fek kar
papea mámá arop anánkaopwe Barnabas ntia Polént yumonapok tirá kérép námpon. Am
Barnabas ntia Pol te yino man warákár kare konámpon.
26 Am arop yawor te námwan napo kor, apáp mono. Námoku te wampwe pwarará,
nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp eran érik sér i konepono.
27 Aeno yino Judas ntiaka Sailas arop yaworan tirá kérép námp te, am arop yaworao
kor pas fekamp kar niamp taknámp yumwan top kor fek sénenepon.
28 Yiki Kor Spirit yinont yak nánko, yino kar arakrá pap: Yino te yumwan kápaenámp
ninik kápae kare pap mono. Aenámpara, yumo ankár am séri námp táman saráp mántwaok
kipo. Am te ará:
29 Yumo fir kwekár kwarén sánk nap fári kwapono. Tá yumo oukoumwan yiri
yaknámp nape fir fári kwapono. Yumo fir yápare kor fek paok fákapea porokwap pap
nap fári kwapono. Nkwakwe make kokopor ninik te ankár warákarrá tukup kipo. Yumo
mér karria mámá ninik ponankor warákarrá tukup nap te, yumo kwapwe kare yakáp
mwanapon. Wae támaono.” ✡

30 Aea maok, sios fákárerao am fárákapan Antiok mek tirá kérép. Aenapo maok, yinkea
Antiok mek sios mekamp koumteouráp aropan koupoukarea maok, am pas sánk.

✡ **15:18:** Amo 9:11-12 ✡ **15:20:** Wkp 17:10-16 ✡ **15:24:** Ap 15:1 ✡ **15:29:** Ap 15:20

31 Aenapo, am sios fákárerao am pas sámpea nkerá farákápea maok, am fárákapan kárákáre nénk naenámp kar nkea warákáránk.
32 Judas ntiaka Sailas arop yaworao kor profetara, kápae kare kar kwapwe Kristen fákáreran farákápepo maok, tak nep támao am fárákapamp ninik mek kárákáre nénk.
33 Am arop yawor te Antiok mek éri tae morok ke yakea nepo maok, wakmwaek am mekamp Kristen fákárerao man 'Ye...!' ria maok, manénkir tirá kérépap aropaonapok tirá kérép.
34 [Aenapan maok, Sailas te warko ankwap ninik sámpea Antiok mek yak námpon.]
35 Aenko maok, Pol ntiaka Barnabas te Antiok mek yak. Am arop yaworao kápae kare ankwap arop fárákapént koumteouráp aropan Kwaromp kar yénkria maok, Tokwae Karamp Kwapwe Kare Kar farákáp.

Pol ntiaka Barnabaso moumountukri ninik sámpnep kar

36 Nánkár wakmwaek ankwap ke fek maok, Polo Barnabasén arakrá sér, "Nomo ankár arákarrá akwapea ponankor taun mekmwaek nánaeou tárápu nke nenempono. Wokwaek nomo Tokwae Karamp kar farákápemp te, am fárákap fwapi yakáp te mokop nap mér nenempono."
37 Aeránko maok, Barnabaso Jon Mak warámpeaka énénki tukup mwaria.
38 Aenámpan maok Pol sérrá, "Am arop te wokwaek nomo Pamfilia mek énénki tukupá tére mwareakámpao, nomont akwap moimpara, nomo man te warámp mono." ✡
39 Aeria maok, am arop yaworao am kar táman nonopok kákkaria maok, táte warko énénkér tére mo, pwararea maok, Barnabaso Mak warámpea Maként sip mek korokwapea apár amor ke Saiprus mek pok.
40 Aepo Polo Sailas warámpea énénkér akwap neria nepo maok, Kristen fákárerao am arop yaworan arakrá sér, "Tokwae Karamp aropomp te fwap yumont yak námpon."
41 Am arop yaworao provins Siria ntia provins Silisia mekmwaek akwapriaka sios fákáre kárákáre sámpanáponoria Kwaromp kar farákáprá yárak.

16

Timoti Polént akwapámp kar

1 Pol akwapeaka Derbe mekia maok, Listra mek kuri akwap. Am némpouk Kristen ankárank yak námp, maomp e te Timoti. Timotimp éntupwar te Juda mekamp yupurao maok, mao te Kristen. Maomp naropwar te Grik fi mekamp. ✡
2 Listra mekamp Kristen, tá Aikonium mekamp Kristen fákárerao sérrá, "Timoti te kwapwe kare aropono." ✡
3 Aerapo maok, Polomp ninik te Timoti námont akwapanoria. Aeria maok, mao Timotin warámpea, maomp yipi fárákap. Am tak námp te, am mekmwaek yakápnap Juda fárákap Timotimp naropwar te Grik fi ara, maomp kar wa moantánoria námpon.
4 Am fárákap taun mekmwaek tukupria maok, am kar wokwaek aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop fákáre Jerusalem mek kar papea nap táman am mekamp Kristen fákáreran farákáp. Aeria maok, am fárákapao sérrá, "Yumo te ankár mámá kar táman ampaokrá yakáp kipo." ✡
5 Aerapo maok, am sios mekamp koumteouráp aropamp mér akwapea kárákáreria maok, kumur méntép ankwap fárákap kwatae ninik pwarará korop napo, am sios akwapea tokwae kari yakámpono.

Polo yém niamp fek Masedonia mekamp aropan nkemp kar

6 Pol mao distrik Frigia ntiaka distrik Galesia kuk tukupapo maok, Yiki Kor Spiritao sérrá, 'Provins Esia mek te kar farákáp kwapono' ria taokor. ✡

✡ **15:38:** Ap 12:12,25; 13:13; Kl 4:10 ✡ **16:1:** 2 Ti 1:5 ✡ **16:2:** Fl 2:19-22 ✡ **16:4:** Ap 15:23-29 ✡ **16:6:** Ap 18:23

7 Aenámpantá maok, tukupeaka distrik Misia mekia maok, tá warko am feknámp
provins Bitinia mek tukup mwaria napan maok, Jisasomp Spiritao, ampok tukup
kwaponoria taokor.
8 Aerámpantá maok, Misia kámá pwarará taun Troas mek tukup. Tá am kumuruk Polo
ampria maok,
9 yém niamp arakria nke nánko, provins Masedonia mekamp arop ankárank
fokopeyakrá maok, Polén wumwiria sérrá, “Amo ankár solwara tápamprá koropea
Masedonia mek yinan yaewourae.”
10 Polo am nkeaka pwar nánko, yino * énénki koupour Masedonia mek tukup
mwanámp mwae kup oupourounk. Yino wae mér, Kwar te yinan ‘Am mek tukupea am
fárákapan Kwapwe Kare Kar farákápenk’ ria wumwi námpon.

Lidia Kristenimp kar

11 Aenko maok, yino Troas meknámp sip sámpea maok, ankár apár amor ke Samotres
mek tukup. Tá ankwap kumuruk taun Neapolis mek tukup.
12 Takia maok, yino am ént fikamp taun pwarará tukupea provins Masedonia
mekamp taun tokwae Filipai mek tukup. Am némp te wokwaek Rom fi koropea
manénkɨr tankámp némp támaono. Am te Masedonia mek ankwap mwaek yaknámp taun
tokwaeno. Yino am taun mek ankwap yinɨnk kumuri yakápimpon.
13 Tá Sabat yae fek yino tukupea taun mekamp yár younkwek ménki fekia maok, ént
fik tukup. Yinomp nɨnɨk te am ént fik te Kwarén kar toropwap i konap yak námponoria
tukup. Aea maok, yino am ént fik nke nánko maok, koumteou am fek koupoukour yakáp
napo, yino tukupea am fek tankáprá am fárákapént kar sérar.
14 Aenánko maok, yupu ankárank maomp e te Lidia, Kwarén lotu i konámp, am kar
wa. Am yupu te taun Taiataira mekamp, mao te waempyam noumouri yorororá, am
fek mani sámp konámpono. Ae konámpao maok, Kwar Tokwaerao maomp nɨnɨk sámp-
arákarrá pwar nánko, mao woupwi pátea Polo farákápámp kar táman warán tank.
15 Mao te ént mek anámp nánko, méntér ankárankamp nap mek yakáp i konap arop
fárákapao kor énénki ént mek nér. Mao ént mek anámpea pwarará maok, yinan sérrá,
“Yumo nɨk napo, ono wae Tokwae Karan mér kare nampao nanko te, yumo te fwap
onomp nap mek koropea yakáp mwanapon.” Aeria maok, mao kárákárea wae námpantá,
yino mao sérámpaokimpon. ✡

Pol ntiaka Sailasén Filipai mek fákapá papap kar

16 Ankwap yae fek yino kar toropwap i konap fek tukup nánko maok, kwaporok tére
konámp yupu ankárank koropea yinan mwaeaok kɨkɨp. Am tére konámp yupu te yao-
pwaeráprápara, wakmwaek korop naenámp ankank érik farákáp konámpono. Aenánko
maok, am yupuran taokeyakápnap arop fárákap te am yupuao tére námp fek táman mani
tokwae sámp konapono.
17 Am yupu te Pol yinomp wakmwaek koroprá arakrá wumwi, “Mámá arop fárákap te
narek karaoki yaknámp Kwar Tokwaeramp tére aropono. Am fárákap te yumwan Kwaro
warko érékép naenámp mwae kup sér i konapono.” ✡
18 Kumur méntép am yupu takae yak nánko maok, wakmwaek Polo maomp wumwi
karan kokwaeria maok, mao sámp-arákarrá am yao-pwaerápan arakrá sér, “Ono Jisas
Kraisomp e fek amwan sénampono: Amo mámá yupu pwarará worokor pɨkae.” Aeránko
maok, am yao-pwaeráp koupour kar am yupuramp pouroukamp worokor pɨk. ✡

---

* **16:10:** ‘Yino’rá sénámp te, Luk mámá buk kumwi námpara, námoku méntér sénámpono. Polo man Troas mek kɨkɨpia
Filipai mek énénki tukupapon. Aposel 20:6 fek kor nkeae. ✡ **16:15:** Ap 16:33; 18:8 ✡ **16:17:** Mk 1:24 ✡ **16:18:**
Mk 16:17

19 Aenánko maok, am yupuran taokeyaká̧p konap arop te warko mani sámp mwanap
mwae kup mo námpantá maok, Pol ntiaka Sailasén ti-fápákamánkia éréképá tukupeaka
némpoukamp taokeyaká̧p konap aropaonapok koupoukour konap fek.
20 Aea maok, am arop yaworan éréképá tukupea jasonámpokia maok, am jas yaworan
arakrá sér, “Mámá arop yawor te Juda mekampao maok, nomp taun mekamp koum-
teouráp aropan kwatae sokororá yárak nepono.
21 Takria maok, am arop yawor te koumteouráp aropan nomo Rom firao mono ri
konámp ninikaok éréképá akwap nepon.”
22 Tá koumteouráp arop koropea koupoukarrá, mao kuri sérrá, “Kare takrá yárak
nepono.” Tá jaso am arop yaworamp pouroukamp waempyam woropea pwarará,
soldia fákáreran ‘Am arop yawor te paok ke fek fupukenk’rá sér. ✡
23 Aeránko maok, am arop yaworan paok ke fek táramak fukia maok, am arop yaworan
santukupea kalabus mek papria maok, am kalabus nap taokeyak konámp aropan kar
kárákáre fek sérrá, “Amo fwapnae karia yérékrá yakampo.”
24 Am taokeyaknámp arop am kar kárákáre wawia maok, arop yaworan éréképá
akwapea nap kuk karaokamp aokore mek kákea pwarará maok, yao kárakére me mek
pu kor noropea maok, koumoumprá lok farákapá pwar.
25 Aetánko maok, Pol ntia Sailas te kumur kupuk Kwarén kar toropwaprá tár sámprá
tank nepo maok, ankwap kalabus fárákapao kor wae warákáp. ✡
26 Aenapo, am fek táman maok, némp yérur tokwae koropria maok, nap sámp-kákaewi
naenko, am fek táman kalabus nap ménki ponankor kirip-akwapránk nánko, kalabus
fákáreramp pouroukamp sen te ponankor aokor-aokori akwap.
27 Aenko maok, am taokeyakámp aropao kor fárámprá nke nánko maok, kalabus nap
ménki te ponankor kirip-akwapránk nánko maok, maomp ninik te kalabus fákáre wae
ponankor pirikimpá tukup tenapan mpwe ninik. Aeria maok, námokuráp bainat ak-
sámprá námoku támao námokuráp pourouk karámp-fárákapea sumpwi naeria.
28 Aenámpan maok, Polo tékén sérrá, “Amo te amokuráp pourouk taki kwapono. Yino
ponankor máyakápreano.”
29 Aeránko maok, arop taokeyakámp arop támao wumwirá, ‘Yaomwi sankoropenk’ ria
maok, Pol ntia Sailas yaknep aokore mek fárakoprá akwap. Mao apáp tokwaeria maok,
kour me woukoupa waeria Pol ntia Sailasomp pu wonae fik piká párákap.
30 Tá wakmwaek, am arop yaworan éréképea youmpea ekria maok, sérrá, “Arop
tokwae yawor e, ono te apae mokop nanko Kwaro onan warko warámpano?”
31 Aerá séránko maok, tá arop yaworao man sérrá, “Amo ankár Jisas Tokwae Karan mér
napo maok, Kwaro amwan warko warámpea waráp séraroan kor méntér éréképeanánko,
maomp firáp yakáp mwanapon.”
32 Aeránko maok, am arop yaworao Kwar Tokwaeramp kar man farákápria maok,
maomp nap mek yakápapan kor farákáp.
33 Aeria maok, am kumuruk táman, am arop yaworamp ankáráp fupuia paprá, mao
ntia maomp nap mek yakápnap arop ponankor énénki ént mek nér.
34 Aea maok, am arop yaworan éréképea pokea námokuráp nap mekria maok, am arop
yaworan fir nénk. Aeria maok, mao ntia maomp nap mekamp arop ponankor Kwarén
mér nap táman warákáránka waeapon. ✡
35 Aeaka wakoránko maok, jas plismanén tirá kérépánko maok, koropea am taokeyak
konámp aropan sérrá, “Amo am arop yawor pwar napo, akwap kipono.”
36 Aeránko maok, am arop am kar sámprá Polén sérrá, “Jas yaworao sérrá, ‘Yumwan
tirá kérép napo akwap kipono’rá sénepe. Aerámpantá ono yumwan tirá kérép nae rae.
Yumo akwapria yiráp ninik porokwe fek yakenke.”

✡ **16:22:** Mt 10:17-18 ✡ **16:25:** Kl 3:16 ✡ **16:34:** Ap 16:15

37 Aeránko maok, Polo man sérrá “Wɨ! Yino te Rom firamp e fek yak nempan maok, jas yawor apaeritea yinan kar fi oupourounk moi yakrá, yinan koumteouráp arop nke nap fek kwaporok fuki nepon? Ae te oukoumwan te mao yinan kánánkámp tirá kérép nenep nie? Tak mo kareno! Ankár mao námoku koropea yinan kalabus nap mekamp éréképea ek párakop nenepon.” ✡

38 Aeránko maok, plisman fákárerao am kar santukupea jas yaworan sénapo, am kar wawia apáp.

39 Aeria maok, am jas yawor akwapea kalabus nap mekamp Pol ntia Sailasén aropomp kar séria maok, éréképá tukupea ek párakop. Aeria maok, am arop yaworan ‘Yumo ankár mámá taun pwarará akwapenk’rá sér.

40 Aerepo maok, am arop yaworao kalabus nap pwarará maok, pokea Lidiamp nap mekia maok, am mekamp Kristen fákáre nkea maok, am fárákap nɨnɨk kárákáre sámpanáponoria kar farákáp. Takia maok, wakmwaek am arop yawor taun pwarará wae akwap.

17

Tesalonika mekamp arop fákárerao Pol ntia Sailasén porokwap mwarianiap kar

1 Am arop yaworao akwapeaka Amfipolis mek. Tá am taun Amfipolis pwarará taun Apolonia mek akwap. Tá am taunan kár-pwarará taun Tesalonika mek akwap. Am taun mek te Juda firamp lotu nap yak. ✡

2 Aenánko Polo wokwaek i konámpnámp taknámpria maok, yinɨnk Sabat yae fek Juda fákárent tapokwap ko am lotu nap mek yink.

3 Aeria maok, Kwaromp Buk fek yaknámp kar am fárákapént sérarrá tankáp. Mao Kwaromp kar fi am fárákapan farákápria arakrá sér, “Am Kwaro koumteouráp arop warko érékép naenámp Krais te mao ankár manénkɨr touwe sámpea sumpwia maok, warko wakmwaek fárámp naenámpono.” Tá warko mao arakrá sér, “Mámá Jisas ono yumwan maoinámp kar farákáp namp, am arop támaonono.” ✡

4 Arop ankwap fárákap wae méria maok, Pol ntiaka Sailasomp wakmwaek tukup. Táte Grik mekamp ankwap fákárerao kor Kwarén lotu i konap arop kápae kare, tá e tokwaeráp koumteou kápae kare, makia am arop yaworamp wakmwaek tukup.

5 Aeapo maok, Juda fákárerao am tak nap táman nkea yonkwae pwarámp. Aeria maok, am fárákap tukupea koupoukour konap fek mwaek yakápnap kokwae tákár i konap arop kwatae éréképea, tá am némpoukamp koumteouráp arop kápae kare mént éréképea fopwaoka wae napo maok, tukupea Jesonomp nap ménki fopwari sɨr. Aeria maok, Pol ntia Sailasén ek santukupea koumteouráp aropamp yaek pap mwaria.

6 Aenapao maok, am fárákap te am arop yaworan nke moria maok, Joses ntia ankwap Kristen fákáre taun taokeyakáp konap arop fárákapaonapok éréképá tukup. Aea maok, am fárákapao arakrá sér, “Mámá arop fárákap te ponankor apár mek mwaek paokoprá kwatae nɨnɨk napao maok, oukoumwan mapek korop napon. ✡

7 Jeson náráp nap mek éréképá akwap námpon. Am ponankor arop fárákap te Sisaromp lo kwe-pwar konapon. Aeria am fárákapao sérrá, ‘Ankwap king yak námp, maomp e te Jisasono.’ ” ✡

8 Koumteouráp arop ntia am taun mekamp taokeyakáp konap arop am kar wawia, kokorokoria kara wae.

9 Am taun mekamp taokeyakáp konap arop Jeson ntia arop ankwap fárákapan, kot paimia napo, pwarará tukupanáponoria wae.

Pol ntia Sailaso taun Beria mek térep kar

✡ **16:37:** Ap 22:25 ✡ **17:1:** 1 Te 2:1-2 ✡ **17:3:** Lu 24:26-27; Ap 9:22 ✡ **17:6:** Ap 16:20 ✡ **17:7:** Lu 23:2

10 Wae kumur nánko, Kristen fákárerao Pol ntiaka Sailasén taun Beria mek tirá kérépapo maok, am arop yawor akwapea Beria mekia maok, Juda fákáreramp lotu nap mek yoump.
11 Juda fákáre Beria mekamp te kwapwe kare koumteouráp aropria, am fárákapamp ninik te Tesalonika mekamp Juda fákáreamp ninikan kámákár akwap. Aeria Polomp kar wawia maok warákár kare. Am fárákap te, Polomp kar te kare kar ni mo nierá mér mwaria te, Kwaromp Buk fekamp kar kumur méntép énounkouprá farákáp. ✡
12 Aeria maok, kápae kare Juda fi mekamp koumteouráp arop wae mér. Tá eráp kápae kare Grik koumteou, tá Grik poumou-tárápu kápae kare énénki mériapon. ✡
13 Tá wakmwaek Tesalonika mek yakápnap Juda firao wa napo, Polo Beria mek kuri Kwaromp kar farákáprá yak. Aeria maok, am fárákap am taun mek tukupeaka am koumteouráp arop fárákapamp ninik sámpá yampourou napo maok, am fárákap kokorokor. ✡
14 Aeapo maok, koupour Kristen fákárerao Polén solwara woupwi mek sámp-kérépapo maok, Sailas ntiaka Timoti arop yawor mwar Beria mek yak.
15 Am arop fárákap Polén mwaeaok warámp santukup nap te, ankár warámpá tukupea Atens mek pwararea korop mwariakapo, Polo am fárákapan sérrá, “Yumo tukupeaka Sailas ntia Timotin ‘Yumwan onan mao koupour korop kiprian’rá sér kipo.”

Polo Atens mek kar farákápámp kar

16 Polo Atens mek arop yaworan yépékrá yakria nke nánko maok, am taun mek te kwekár kwaromp wunéri kápae kare yakáp. Mao te am ankank nke nánko, maomp ninik mek te kwatae kare.
17 Aeria maok, mao Juda fákáreramp lotu nap mek akwap ko maok, Juda fákáre ntia ankwap fi Kwarén lotu i konap arop fárákapént téréménkrá kar sérar. Aeria maok, kumur méntép koumteouráp arop koroprá koupoukourap mek am fárákapént kor téréménkrá kar sérar.
18 Aeria maok, Polo Jisasomp Kwapwe Kare Kar farákápria, mao apár me meknámp fárámpámp karan kor farákáp. Aenánko maok, mérnap arop ankwap fárákap Epikurian * ninik fek paokop, ankwap fárákap Stoik † ninik fek paokopnap arop te Polént kar yorowar. Tá ankwap fárákapao sérrá, “Am arop kwaporok karan sérarrá yárak námp te, apae karan séreane?” Tá ankwap fárákapao arakrá sér, “Ae te mao ankwap némpoukamp kwar fárákapamp karan farákáprá karane!”
19 Aeria maok, am fárákap Polén kaunsil fákáre Areopagus wik koupoukour konap fek warámpea tukup. Aeria maok, am fárákapao man sérrá, “Amo koumteouráp aropan farákáp konap wourékam kar am te yino wawiaka mér mwaro.
20 Yino waráp kar wa nánko te, momwar pourouráp námpantá, yino am kar fi táman fwapia mér mwarianeano.”
21 (Am te apae riteanápe, ponankor Atens mekamp arop, ntia ankwap némpoukamp arop koropea am taun mek yakáp nap te, ankwap ankank te mono, ankár wourékam ninik korop námpan námoku kok sérarrá, ‘Wa mwar kar’ i konapono.)
22 Aerapo maok, Polo Areopagus wik kaunsil fákáre koupoukour yakápnap ou mek fokopeyakria maok, arakrá sér, “Ono Atens mekamp arop yumwan nke namp te yumo ponankor nkwakwe make lotu ninikan kárákáre napon.

✡ **17:11:** Jo 5:39 ✡ **17:12:** Ap 17:4 ✡ **17:13:** Ap 14:19 * **17:18:** Epikurus wokwaek kar yakeaka yopwar 270 B.K. fek sumpwimpon. Mámá Epikurian fákáre Epikuruso yénkrá farákápámp ninikaokia arakrá sér: “Warákár konap ninik te kwapwe kareaka, ankank ponankor kámákár akwap konámpono.” † **17:18:** Seno wokwaek kar yakeaka yopwar 265 B.K. fek sumpwimpon. Mámá Stoik fákáre Seno yénkrá farákápámp ninikaokia arakrá sér: Warákárnámp ninik kare te ará: Pouroukamp ankankan warákár konap, tá pouroukamp touwe te wampwe pwarará, pourou poukwapea kárákáre fek fokopeyakáp konap támaono.

23 Ono wae manénkɨr akwapea yumo lotu i konap ankank nke nampon. Tá ono nke
nanko, alta ankwap fek arakrá kumwi tenapon, ‘Mámá te yino man mér monámp kwar
ankwapamp altano.’ Tá am Kwar te yumo man mér moria kwaporok loturá yakápapon.
24 Ono oukoumwan maomp kar yumwan farákáp nae rae. Kwaro apár ntiaka ankank
ponankor má apár mek yak námp yoroimpon. Am Kwar te yámar ntia apáramp Tokwae
Karono. Aenámpara, mao te aropao tinap lotu nap mek te tank mo i konámpono. ✡
25 Mao te apae ankank mo námpan arop nomo man nomp yae fek yaewour
mwanámpanápe, mono. Mao te wae námoku yiki yak, tá nékér, tá ankank ponankor arop
ponankoran nénk konámpon.
26 Ankárankamp appenáp fekampan saráp mao kápae kare arop fi forokarrá papea, po-
nankor apárok káká pwatenánko, yakáp napon. Mao námoku am fárákapampor nkwakwe
make ke nánaprá párakopria, apár oumwian kor kák tenánko yakáp námpon. ✡
27 Mao taki námp te am koumteouráp arop fárákap námwan oupourounkia
námonámpok koroprá mér mwanapria nimpon. Aeno mao te nomo ponankor
ankákárankan pwatea panek yak mono. Wonae fik kar yak námpon. ✡
28 Wokwaek mérnámp aropao sérrá, ‘Nomo te maonámpan saráp yiki yak sámp nánko,
mao ankárank támao nomwan kárákáre sáp nánko, nomo paokop námpon.’ Yiráp mérnap
ankwap fárákapao ‘Nomo kuri maomp tárápu yakáp námpon’rá sér i konap niampono.
29 Nomo Kwaromp tárápu yakáp námp kwamp te, nomo Kwar te gol, silva, yumwi,
arakerá nɨnɨk mwareano. Tá arop nomo nɨnɨkia nomp yae kor fek yoro i konámp ankank
niampan mpwe nɨnɨk mwareano. ✡
30 Wokwaek te arop fárákap mér mo napara, am ke fek kwatae nɨnɨk nap te Kwaro
am fárákapan kar tokwae sér moimpon. Aeno oukoumwan te ponankor némpoukamp
ponankor aropan ‘Kwatae nɨnɨk pwarenk’ ria kar kárákáre fek sénámpon.
31 Mao te koumteouráp aropan kot naenámp yae wae páte námpon. Mao námokuráp
yae-párák kare nɨnɨk fek, ponankor apár mekamp ponankor koumteouráp aropamp
nɨnɨk youroukoup nae-námpon. Tá mao ankárankampao saráp am kot poukwap nae-námp
arop ankárankamp nánapi pwate námpon. Am arop te sumpwianánko, Kwaro apár me
mekamp warko fárámpá pap námpon. Am fek táman, Kwaro man am tére sánk námp
nomwan yénkép námpon.” ✡
32 Arop fárákap am apár me meknámp fárámpnámp kar wawia maok, ankwap fárákap
Polén wouroump kar sér. Tá ankwap fárákapao sérrá, “Amo am ankank warko fwapi
sénapo wa mwaro.”
33 Makrá sérapo maok, Polo am fárákapan pwarará akwap.
34 Aenapan maok, arop ankwap fárákap Polomp wakmwaek tukup nap te karenoria
Kwarén mériapon. Arop ankwap te, Areopagus wi fek koupoukour konap kaunsil ou
mekamp arop, maomp e te Dionisius, tá yupu ankwap maomp e te Damaris, tá ankwap
koumteouráp arop fárákapao kor mériapon.

18

Polo taun Korin mek kar farákápámp kar

1 Wakmwaek Polo Atens pwarará taun Korin mek akwapea maok,
2 Polo Juda mekamp arop ankárankamp Akwilan kɨkɨp. Akwilamp némp kare te provins
Pontus mek yak námpon. Mao te wokwaek tae morok náráp yupu Prisilant Itali fi
pwarará koropepon. Am te Sisar Klodiuso sérrá, ‘Juda fi Rom mamek yakáp nap te wae
ankwapok tukup kip’rá sénánko koropea Korin mek yak. Aepo maok, Polo akwapea am
anánkwapan nke.

✡ **17:24:** Ap 7:48 ✡ **17:26:** Stt 10:32; 11:9 ✡ **17:27:** Ais 55:6 ✡ **17:29:** Stt 1:27; Ap 19:26 ✡ **17:31:** Jo 5:22; Ap 10:42

3 Pol te am anánkwapao tére nep niamp take pourouráp tére konámpara, mént yakria, sel nap énénki térerá yakáp. ✡
4 Aeria maok, ponankor Sabat yae méntép Pol Juda firamp lotu nap mek akwap ko, kar kárákáre fek farákáprá sér. Maomp nɨnɨk te am Juda fákáre, tá Grik fákáre makia Jisasén méranáponoria námpon.
5 Aenánko maok, wakmwaek Sailas ntiaka Timoti Masedonia meknámp korop nepo maok, Polo am sel nap tére námp pwarará Juda firan kumur méntép kar farákáp saráp yak. Aeria maok, mao kar kárákáre fek arakrá sér, “Jisas te Krais támaono.” ✡
6 Aerá sénámpan maok, am fárákapao maomp kar wa moria maok, man wouroump kar sér. Aenapo maok, mao náráp waempyam fekamp woup poporokompia pwarará arakrá sér, “Yumo yaomwi mek pɨkria kor apae onont napanápe, yumoku napon. Oukoumwan te yumwan pwarará akwapea ankwap fi aropan kar farákáp nanampono.” ✡
7 Titius Jastus te Kwarén lotu i konámp arop, maomp nap te Juda firamp lotu nap yak námp fik wonae fek yak nánko maok, Polo lotu nap pwarará akwapeaka maomp nap mek yak.
8 Juda firamp lotu nap taokeyak konámp aropamp e te Krispus, mao ntia maomp séraro te Tokwae Karan mér. Tá Korin mekamp kápae kare koumteouráp arop Polomp kar wawia maok, am fárákapao kor méria ént mek nér.
9 Ankwap kumuruk Pol amprá yém nkenko maok, Tokwae Karao man sérrá, “Amo te apápia kar farákáp mo, pwar kwapono. Amo ankár érik farákápampo. ✡
10 Am te apae riteanápe, onomp firáp korop mwanap kápae kare koumteouráp arop mámá taun mek yakáp napon. Tá ono amont yak nampara, arop ankwap amwan sámp-wouroump mono.”
11 Polo ankárank yopwaria tokwampok yunk fek Korin mek yakria Kwaromp kar farákáprá yak.
12 Aenámpan maok, Galio apár Akaia mek gavman tokwae yakámp ke fek, Juda firao énénki tapokwapea maok, Polén yopor. Aeria maok, am fárákap man warámpá tukupea kotria maok, arakrá sér,
13 “Mámá arop te koumteouráp aropan ‘Lo kar ták-pwarará, ankwap nɨnɨk fek Kwarén lotuenk’ ria yénkrá yárak i konámpono.”
14 Aerapo maok, Polo nopok am fárákapan kar pwarokwaprá sénaerianámpan maok, Galio am Juda fákáreran arakrá sér, “Juda fákáre, yumo te mámá arop máte lo ták pwar, táte ankwap ankank sokoro, makianánko te, ono te fwap yiráp am kar wa nanampon.
15 Aeno yumo koropea onan sénap kar te yumokuráp kar, yumokuráp lo tene yumoku fwapokwapenke. Ono te am takeniamp kot te wa mono.”
16 Aeria maok, mao, am fárákap kot mwaria nap te monoria tirá kérép.
17 Aenámpantá maok, Korin fákárerao Judamp lotu nap taokeyak konámp arop Sostenes man am kot i konap nap topok am fek sámpá fuk napan maok, tá Galio am tak nap táman nɨnɨk tokwae mono, wampweri pwararámpon.

Pol Siria apár mekamp Antiok mek arákarrá akwapámp kar

18 Polo kápae kare yae Korin mekamp Kristen fákárerént yakea maok, am fákáreran ‘Ye...!’ ri pwarará, taun Senkria mek akwap. Mao akwapea am mek yakria maok, me pwae aok-sɨr. Am me pwae aok-sɨnámp fi te, Kwarén sérinámp kar ankár mántwaok naenámpan yénkép námpon. Aea pwarará maok, mao Prisila ntia Akwila anánkwap éréképea sip sámpea distrik Siria mek akwap.
19 Am fárákap tukupea taun Efesus mekria maok, Polo am anánkwapan am fek pwarará, mao námoku Juda firamp lotu nap mek akwapea am fárákapént kar sér. ✡

✡ **18:3:** 1 Ko 4:12 ✡ **18:5:** Ap 17:14-15 ✡ **18:6:** Ap 13:46 ✡ **18:9:** 1 Ko 2:3 ✡ **18:19:** Ap 17:17

20 Aenko maok, am fákárerao man sérrá, “Ae te amo yinont yak tae morok nanapon.”
Makrá sérapo maok, tá Polo sérrá, “Mono. Ono te mapek yak mono.”
21 Makrá séria pwararáa maok, am fárákapan ‘Ye...!’ ri pwararáa maok, arakrá sér,
“Nánkár Kwaro onan takaerianánko te, ono fwap yumonapok arákarrá korop nanam-
pon.” Aerá séria pwararáa maok, sip sámprá, Efesus pwararáa pik. ✡
22 Sip pikia taun Sisaria mek nánko maok, Polo sip pwararáa Jerusalem mek pokea sios
mekamp koumteouráp aropan ‘Gude’rá séria pwararáa wakmwaek apár Siria mekamp
Antiok mek akwap.
23 Polo Antiok mek éri tae morok ke fek yakea maok, distrik Galesia tá Frigia
mekmwaekamp némpouk mwaekamp Jisasén mérnap arop fárákapan kárákáre
sámpanáponoria yaewourrá yárak.

Apoloso kar farákápámp kar

24 Juda fi mekamp arop ankárank taun Aleksandria mekamp, mao koropea Efesus mek
yak. Maomp e te Apolos. Mao te Kwaromp Buk fekamp kar mér kareria kar kwapwe
kare sér i konámpono. ✡
25 Mao te Kristen i konap mwae mér námpara, maomp ninik te ankár kárákáre kare
fek koumteouráp aropan Jisaso térenámp ankank táman yae-párák kare yénkrá sér i
konámpon. Aenámpan maok, Yiki Kor Spiritao oupouroup konámp te mér mono, Jono
arop ént mek nér i konámpan saráp mér námpon. ✡
26 Aeria maok, mao te Juda fákáreramp lotu nap mek akwapea koumteouráp aropan
apáp mono, am mek kar érik farákáp. Aenánko maok, Prisila ntia Akwila anánkwap
maomp kar wawia, man nap mek warámpá akwapea, mao warko fwapnae kar
méranoria Kwaro i konámp kar ankwapmwaek farákáp.
27 Warko Apolos provins Akaia mek akwap naeria nánko maok, Efesus mekamp
Kristen fárákapao man ninik kárákáre sánk. Aeria maok, am fákárerao Akaia mekamp
Kristen fákáreran pas kumwiria sérrá, “Yumo ankár mámá arop warámp kipo.” Mao
akwapea Akaia mekia maok, Kwaro námokuráp ninik fek yaewouria mér nénknámp
koumteouráp aropan kápae kare yaewour.
28 Am te apaerianápe, mao te koumteouráp arop nke nap fek kárákáre fek kar
farákápria, Juda firao épérépnámp kar sénap te, am kar pwarokwaprá sérria apárok
anámpá pap konámpono. Mao te Kwaromp Buk fekamp kar farákápria am fárákapan ‘Jisas
te Krais támaono’rá fi farákarrá sér i konámpon. ✡

19

Polo Efesus mek téremp kar

1 Apolos Korin mek térerá yak námp te, Pol oukoumwan am provins Galesia ntia
Frigia mekmwaekamp némpouk mwaek Kristen fákárean kárákáre sámp mwanapria
yaewourrá yárakia maok, wakmwaek koropea taun Efesus mek. Aeria maok, am Efesus
mek Kristen ankwap fárákapan kikipia maok,
2 am fárákapan arakrá turunk, “Yumo wokwaek Jisasén mérnap ke fek te, Yiki Kor Spirit
sámpap ni mo nie?” Mak ránko maok, am fárákapao Polomp kar pwarokwaprá sérrá,
“Mono. Yino te ‘Yiki Kor Spirit ankwap yak námp’rá sénap te wa mono.” ✡
3 Aerapo maok, Polo am fárákapan sérrá, “Aenánko te yumo te mokoprá ént mek énéri
napono?” Tá am fárákapao sérrá, “Yino te Jono sérinámpaokria ént mek néri námpono.” ✡
4 Polo sérrá, “Wokwaek kar Jono koumteouráp arop fákáreran ént mek néria maok
sérrá, ‘Yumo te kwatae ninik pwarareaka ént mek nérenke.’ Aeria maok sérrá, ‘Yumo te

✡ **18:21:** Jer 4:15; Ap 19:1 ✡ **18:24:** 1 Ko 3:5 ✡ **18:25:** Ap 19:3 ✡ **18:28:** Ap 9:22 ✡ **19:2:** Ap 2:38; 8:15-16; 1 Ko 3:6 ✡ **19:3:** Mt 3:11

ankár onomp wakmwaek korop naenámp arop táman mér kipo.' Am arop Jono sérimp te Jisas támaono." ✡

5 Am fárákapao am kar wawia maok, Jisas Tokwae Karamp e fek ént mek nér.
6 Tá Polo am fákáreramp pourouk yae papánko maok, Yiki Kor Spirit am fákáreramp pourou mek top-pwarámpria maok, moumountukri ankwap-ankwap kar fek sérarria maok, profet kar sérar.
7 Am arop fárákap ponankor te éntér-sámpramp niamp arakeno.
8 Yinink yunk fek Polo Efesus mek yakria Judamp lotu nap mek yoump ko, am mekamp arop méranáponoria kárákáre fek kar farákáp. Aeria maok, Kwaromp firáp taokeyak naenámp mekamp ankank am fárákapan sérar.
9 Aempan maok, am mekamp arop ankwap fárákap te námokuráp ninik fákapea kárákáreria mér mono. Aeria maok, am koumteouráp arop nke nap fek Tokwae Karaonámpaok tukup mwanap mwae kupan wouroumprá sér. Aenapantá maok, Polo am Jisasén mérnap arop fárákapan am Juda fákáreamp lotu nap mekamp éréképá yakria maok, kumur méntép Tiranusomp skul nap mek yoump ko kar farákápae yak. ✡
10 Mao takrá yak námp te akwapea anánk yopwar yak. Aenánko maok, provins Esia mek yakápnap ponankor Juda koumteouráp arop ntia Grik firao kor méntér Tokwae Karamp kar wa.

Sivamp tárápu kwatae-arop yérépe mwarianap kar

11 Kwaro Polomp yaerént puiyakrá nkwakwe make kárákáre kor ankank yororo. ✡
12 Aenko maok, am fárákapao hankisip, tá waempyam fákáre tia maok, Polomp pourouk kákea maok, wakmwaek am ankank ti-tukupea touwenap aropan nénk. Aenapo, am touwenap arop am ankank ti napo maok, am fárákapamp touwe wae pwar, tá arop fárákapamp pouroukamp kwatae-arop woropompi tukup. ✡
13 Juda ankwap fárákap paokoprá kwatae-arop yérépará kéréprá am fek mani ti. Ae konapao, am fárákap mokopon nke mwaria Jisasomp e séri te ko, am fek kwatae-arop yérépará kérép mwaria. Aeria maok, am fárákapao arakrá sér, 'Ono te Polo maomp kar farákáp konámp Jisasomp e fek kárákáre fek sér rae, "Yumo ankár nkwampok tukupenke."
14 Juda fi mekamp pris taokeyak konámp arop Sivamp tárápu fákánekao kor kwatae-aropan take pourouráp kar takrá sériapon.
15 Tá ankwap kumuruk am fárákap kwatae-aropan takrá sérapo maok, napok kwatae-aropao am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Jisas te ono wae mér, Polén kor ono wae mér namp. Aeno yumo te wa nape?" ✡
16 Am kwatae-arop woukoupeyaknámp aropao kor férékaprá yárakrá, am fárákapan fupukria kwe-pwarará maomp waempyam pápearrá souroumpour. Aenánko am fárákap am nap pwarará pourou mwar pirikimpea tukup.
17 Ponankor Juda ntia Grik fákáre Efesus mek yakáp nap am ankank koropnámp kar wawia apáp tirinka wae. Aeria maok, am fárákap Jisas Tokwae Karamp e sakap.
18 Jisasén mérnap kápae kare koumteouráp arop koroprá, kápae kare ninik kwatae te ankwap koumteouráp arop nke nap fek érik farákápapono.
19 Manénkir te kápae kare koumteouráp arop foupourá nénk konap, tá ouwur yoporokwam yoro i konap kar yakápnámp buk ti-koropá koupoukarea maok, ponankor koumteouráp arop nke nap fek yaomwi mek yanki pwar. Am buk sámpap mani te kouroump napo, akwapea 50,000 mani silva. ✡
20 Amnap ninik támao Tokwae Karamp kar am fárákapamp ninik mek tére kárákáre nánko, am fárákap kápae kare némpouk mwaek paokoprá kar farákápapon.

✡ **19:4:** Mt 3:11 ✡ **19:9:** Ap 19:23 ✡ **19:11:** Ap 14:3 ✡ **19:12:** Ap 5:15 ✡ **19:15:** Mk 1:24 ✡ **19:19:** Lo 18:10-12

Efesus fákárerao Polén kokwarokrá kákkarrá paokopiap kar

21 Efesus mekamp tére akwapea kárákáre nánko maok, Yiki Kor Spirit Polomp ninik ékékéránko maok, Polo provins Masedonia ntiaka Akaia mek akwapea maok, tá wakmwaek Jerusalem mek akwap naeria. Mao arakrá sér, "Ono am mek akwapea maok, wakmwaek te Rom mek kuri akwapá nke nanampon." ✡
22 Aeritea maok, námwan yaewour i konep arop yawor Timoti ntiaka Erastusén Masedonia mek tirá kérépea maok, Pol námoku provins Esia mek yak tae morok.
23 Am ke fek Efesus mekamp arop ankwap fárákap Tokwae Karaonámpaok tukup mwanap Mwaeran yoporrá kar yorowara wae.
24 Arop ankárank Demitrius mao te silva fek ankank yororo i konámpono. Mao te yupu kwar Artemisén lotu mwanap napamp wunéri silva fek yoro i konámp bisnisrápon. Aeria maok, silva tére konap aropan tére kápae kare nénk nánko, téreria am fek mani tokwae sámp konapon.
25 Mao am fárákap ntia ankwap kwekár kwarén lotu mwanap ankank tére konap aropan éréképea koupoukarea yakáprá maok, mao arakrá sér, "Onomp ankárankamp tére arop fákáre, yumo te wae mér napon: Nomo te mámá tére fek maok yae-párák mani tokwae sámp konámpon.
26 Am arop Pol te kápae kare koumteouráp aropamp ninik tirá náráp ninikaok párakop naeria námpan, yumo wae nkea wawi napon. Am taknámp ninik te Efesus mek mwar mono, waeman provins Esia mek ponankor pwi pap naenámp niamp námpon. Mao sérrá, 'Nomo yae fek yoronámp máte kwar kare mono.' ✡
27 Polomp am kar te nomp bisnis e kwatae pap naenámp pourou námpon. Aeriaka am támao mwar mono. Maomp kar te yupu kwar tokwae Artemisomp lotu nap te am koumteouráp aropamp ninik mek te kánanke kwatae niampi pap naeria námpon. Manénkir provins Esia mekamp arop fákáre, tá apár-apár mekamp arop ponankor am yupu kwar táman lotu i konapan maok, táte Polomp karao maomp e tokwae te apárok anámpa pap naeria wae námpon."
28 Am fákárerao am kar waria maok, yonkwae pwarámpa wae. Aeria maok, tékén arakrá sér, "Efesus fákáre nomp Artemis te tokwae kar kareno!"
29 Aeria maok, am taun tokwae mek te ponankor koumteouráp arop wumwinke tikirá kara wae. Aeria maok, am fárákap ponankor ferámprá koupoukour konap fek foporakorrá tukup. Aeria maok, am fárákap te Gaius ntiaka Aristarkus, Masedonia mekamp Polént yárak i konep arop yaworan yae topwe fek érépea énénki tukup. ✡
30 Pol námoku te am koumteouráp arop ou meaok akwap naerianámpan maok, Kristen fákárerao man taokor.
31 Esia mekamp Polomp nouroup kiapo kar sámp-kérépria sérrá, "Amo te am koupoukourap mek am mek te akwap kwapono."
32 Am koumteouráp aropamp ninik te épépérépprá paokopria maok, wumwinke tikirá maok, ankwap-ankwap kar sérar. Aeria maok, kápae kare arop te am koropá koupoukourap fi kor te mér mono.
33 Juda fákárerao Aleksander man, mekok akwapea kar séraeria fopwaok. Tá Aleksander akwapea fokopeyakrá koumteouráp aropan nopok kar pwarokwaprá sénaeria, kar pwarenkria yae fek saráp popwakoprá taokor.
34 Aenámpan maok, am arop fárákap man te Juda fi mekamp arop wae wuri nke. Aeria maok, ponankor koumteouráp arop énénki tokwae tékén sérarria maok, "Efesus nomp Artemis te tokwae karono!" Am takrá sérar nap te akwapea, anánk ke fek.
35 Aeakapo maok, wakmwaek Efesus taun poukeyak konámp kuskus am koumteouráp aropan kar pwarenkria yoporia maok, sérrá, "Yumo Efesus mekamp arop yumo te wawenke. Apae aropao Efesus taun te Artemis yupu kwar tokwaeramp lotu nap

✡ **19:21:** Ro 1:13 ✡ **19:26:** Ap 17:29 ✡ **19:29:** Ap 27:2

taokeyak konámp, tá yámar meknámp éká párákap námp am yumwi fou taokeyak konámp te mér mo námpon?"
36 Aeria maok, sérrá, "Arop ankwap te mámá kar te ták-pwar mo karenono. Aenapara, yiráp top kor te kákarenke. Apae ankank tére mwaria kér-kéri kwapono.
37 Yumo mámá arop yawor éréképá korop napan maok, am arop yawor te nomp lotu nap mekamp ankank oukun-ti mo, tá nomp yupu kwar man kor wouroump-sér moi nepono.
38 Táte Demitrius ntia maomp tére arop arop ankwapan kar sérinámp yak nánko te, nánkár maomp kot mwanap ke yak námpon. Tá gavman arop tokwae yakáp napon. Am fárákapao am mwaek saráp arop ankwapan kotanápono.
39 Táte yumo kar ankwap yak nánko te, yumo ankár am kar fwapokwap mwaria koupoukour nap kare mek sér mwanapon.
40 Aeno yumo wawenk! Nomo oukoumwan yorowar mwaria wae námp máte gavman fákáre wawia te, fwap nomwan kot mwaria napon. Nomo am taki námp te, fi kor yak mo kare námpara, nomwan turunk napo, nopok pwarokwaprá sér mwanámp kar yak mono."
41 Kuskus am kar séri pwarará maok, mao am koumteouráp arop tirá kérép nánko tukup.

20

Polo Masedonia ntiaka Akaia mek yárakimp kar

1 Am kar wae pwaránko maok, Polo Kristen fákáreran koropenk ritea maok, am fárákapan kar farákápea kárákáre nénkánko wawia mérapo maok, aesioria pwarará apár Masedonia mek akwap.
2 Mao am mekmwaek Kristen fárákapan yaewourrá kápae kare kar farákáprá yárakia maok, wakmwaek Akaia fi mek akwap.
3 Am fek yinink yunk yakea maok, wakmwaek sip meknámp Siria mek akwap naeria. Aenámpan maok, Juda fákáre man sámp-wouroump mwanámpria kar papnap kar wawia warko sip mek akwap naerianámp ninik pwarará, warko Masedonia mek arákarrá apáraok akwap. ✡
4 Aenánko maok, taun Beria mekamp Pirusomp táráp Sopater mao Polént akwap. Tá taun Tesalonika mekamp arop yawor Aristarkus ntiaka Sekundus, tá Derbe mekamp Gaiusia maok, Timoti, tá provins Esia mekamp arop anánkaopwe Tikikus ntiaka Trofimus, am fárákapao kor Polént tukup. ✡
5 Am fárákapaomékir tukupea yinan taun Troas mek yépékrá yakáp.
6 Yino oukoumwan Filipai mek yakápia, Juda firao Yis Moráp Pan Fári konap Yae wae akwapá pwar nánko, am feknámp sip mek kunkuria tukup. Éntik kumur fek tukupea, Troas mek am fárákap yakáp nap fekia maok, tá yino Troas mek fákáneki yakáp.

Troas mek Polo Yutikusén fárámpea papámp kar

7 Sarere kumuruk yino Kristen fákárent koupoukarea, énénki fir fépér. * Aenánko maok, Polo oumpouran akwap nanampria námp kwamp maok, kar kápae kare farákáprá akwapea kumur kupuk.
8 Am yino koupoukournámp aokore te narek yak nánko, lam kápae kare am mek wae puri yakáp.
9 Aenánko maok, arop tár-ménki windo fek tank námp, maomp e te Yutikus, Polo kar kápae kare farákáp nánko, warár ouwipirá tankrá akwapea, yonkwae tákáriaka narek yinink kárar mekamp aokore meknámp apárok pika párákap. Aenánko arop fárákapao pikiaka man sámpapan maok, mao te wae sumpwi yak.

✡ **20:3:** Ap 20:19 ✡ **20:4:** Ap 19:29; 21:29; Ef 6:21 * **20:7:** 'Énénki fir fépér': Sapta 2:42 fekamp kware fu fekamp kar nkeampo.

10 Aenánko maok, Polo kuri pɨkia man sámpea pourouk woukoupeyak. Aeria maok,
koumteouráp aropan arakrá sér, “Mao fwap oukoumwan yiki yak námpon.”
11 Aerá séria pwarará maok, warko narek pokea pan fékéria koumteouráp aropént
énénki fépér. Fépéria pwarará, mao kar farákáp námp éri te makrá akwapea wakor.
Wakor nánko maok, Pol wae akwap.
12 Am arop tár-ménki te yiki yakánko maok, maomp fákárerao warámpá tukupea
warákáránk.

Pol Troas meknámp Miletus mek akwapámp kar

13 Yino Polén pwarará, yinomékɨr sip mek kounkouria tukupea taun Asos mek. Tá
yino am mek Polén yépékrá yakáp. Polo námoku wokwaek yinan sérrá, ‘Yumomékɨr
tukupenke. Námo te wakmwaek apáraok korop nanamp’ rinámpantá.
14 Aenánko maok, Pol wae koropea Asos mek yinan kɨkɨpianánko, yino man warámpea
sip mekia taun Mitilini mek tukup.
15 Tá ankwap kumuruk Mitilini pwarará tukupea apár amor ke Kios mek wonae fik
pamp. Tá warko am feknámp tukupea taun Samos mek. Tá warko ankwap kumuruk
tukupea provins Esia mekamp taun Miletus mek.
16 Polomp nɨnɨk te Esia mek tokwae ke yak tae monoria námp kwamp, taun Efesus
kámá pwarará akwap naeria. Mao koupour akwap naerianámp te, fwap pwi nánko,
Jerusalem mek Pentikos yae fek akwapá nke nanampria námpon.

Polo Efesus mek arop taokeyak konap aropan ‘Ye...’ rimp kar

17 Yino tukupea taun Miletus mekria maok, Polo Efesus mekamp sios taokeyak konap
aropan námwan koropá nkenkria kar sámp-kérép.
18 Am fákárerao maonámpok koropea napo maok, mao am fárákapan arakrá sér,
“Ono manmékɨr Esia mek koropea yakamp fek, tá kápae kare por yumont yakamp fek
te, onoinamp nɨnɨk yumo wae nkea mér napon.
19 Yumo te wae mér napon, kápae kare por Juda fákáre onan mwaria kar sérarapo,
am támao onan nɨnɨk kápae sáp nánko, tá ono ém saráp yak nampao maok, ono ankár
onokump e ponankor apárok sámp-anámpea paprá Tokwae Karamp térean saráp tére
nampon.
20 Tá yumwan yaewour naenámp nkwakwe make kwapwe kare nɨnɨk yumwan
farákáp nae namp te, ono kokwae moi nampon. Koumteouráp arop koupoukour nap
mek, tá yiráp nap-nap ponankor ono yumwan yénkrá farákáp namp am te yumo wae
mér napono.
21 Kumur méntép Juda firan tá Grik fi méntér ‘Ankár kwatae nɨnɨk pwararáá
Kwaronámpok koropria Jisas Tokwaeran mérenk’rá kar kárákáre fek sér i konampono.
22 Aeno yumo wawenk: Oukoumwan te, Yiki Kor Spirit támao onan tére nánko, ono
ankár Jerusalem mek akwap nae kar nampon. Onan Jerusalem mek te apae ankank
korop naenámp te ono mér mono. ✡
23 Máman mwar mér nampon: Kápae kare apárok ono akwap namp te, Yiki Kor Spiritao
kalabus ntia kápae kare kápae onan yépék námpan méramprá yénk námpon. ✡
24 Aenámpan maok, ono te onokump pourouan tokwae kar ankankrá nɨnɨkia kárákáre
fek sámp-fákeyak mono. Ono te ankár Jisas Tokwae Karao onan sápnámp tére térerá ak-
wapea pwar nanamp mwae-párák akwapria, koumteouráp aropan Kwaro aropompia
yaewournámp Kwapwe Kare Karan farákáp naeria nampon. ✡
25 Onomp ankwapyae fárákap e, yumo wawenk. Wokwaek kar ono yumo ou mek
yakria, Kwaromp firáp taokeyak naenámp kar farákápampon. Aeampan maok, ouk-
oumwan te ono wae mér, wakmwaek te yumo ponankor warko onomp pourou nke
mwanap pourou mono.

✡ **20:22:** Ap 19:21 ✡ **20:23:** Ap 21:11 ✡ **20:24:** 2 Ti 4:7

26 Aeria namp kwamp, ono oukoumwan yumwan érik farákarrá sénaeria nae: Yumo ou
mekamp arop ankwap ankárankamp yaomwi mek pɨk námp te, ono nanko námpanápe.
Námoku námpono.
27 Am te apae riteanápe, Kwaromp ponankor nɨnɨk ono yumwan farákáp namp te
kokwae moiampon.
28 Yiki Kor Spiritao yumwan sios taokeyakáp mwanap yorororá kák námpara, yumo
ankár yumokuráp pourou fwapi taokeyakápria, Kwaromp sipsip fákáre náráp Tárápamp
yɨri fek yamokwapea érékép námp am fwapi taokeyakáp kipo. ✡
29 Ono wae mér nampon, ono yumwan pwatea akwap nanko te, nánkár wakmwaek
yao pwae mekamp kwatae kare as fákáre yumo ou mek koropea sipsip fákárean sámpá
yampourou mwarea napon. ✡
30 Tá yumokunap mekamp arop ankwap fárákapao kor yumwan kwekár sérarrá,
Kwaromp koumteouráp aropamp nɨnɨk érépea am fárákapamp nɨnɨkaok tukup mwaria
napon.
31 Ae mwaria napara, yumo ankár kumur méntép fwapia taokeyakáp kip. Yumo te
onoinamp nɨnɨk te nɨk moi kwapono. Ono te yinɨnk yopwar fek kumur, yámar kokwae
mono, yumo ankákárankan ponankor yae-párák kare paokop mwanap kwapwe kare
nɨnɨk te wae yénkrá yárak nampon. Yumwan am taknamp ke fek te, onomp yi mekamp
émti méntér kwarákáranámpon.
32 Oukoumwan te yumwan Tokwae Karamp yaek pap nampono. Onomp nɨnɨk te,
maomp aropompnámp kar ankár nɨki-samp mwanapria nampon. Am aropomp te
yumwan fwap kárákáre sánkria Kwaro námoku nánkárápnámp koumteouráp aropan nénk
konámp kwapwe kare ankank yumwan fwap nénk naerámpon. ✡
33 Ono te arop ankwapamp silva, tá gol, tá waempyam ankank kɨkiank moiampon.
34 Yumoku támao wae mér napon: Ono te onokump yae kor fek tére nanko, am támao
onan yaewourria, onont yakápnap aropan kor yaewour i konámpon. ✡
35 Kápae kare tére ono tére namp te, nomo ankár am nɨnɨkaok tére kárákáreria, nomo
fwap porokwenámp aropan yaewour mwanámpan yumwan yénkép námpon. Tá nomo
ankár Jisas Tokwae Karao námoku sérimp kar am nɨnɨk mwanámpon. Mao te arakrá
sér, ‘Ankwap aropan ankank sánknámp aropamp warákár te maomp yaekamp ankank
sámprá warákár konámpan kámákár akwap námpon.’ ”
36 Polo mámá kar farákápea pwarará maok, kwaráp torokomprá am sios taokeyakáp
konap arop fákárerént Kwarén kar toropwap.
37 Aea maok, wakmwaek ponankor éménka waeria maok, am fárákap Polén koukoup-
wiyakrá aop mukuriapono.
38 Am fárákap Polén yonkwae touwe tokwae nap te, mao ‘Yumo te warko náráp pourou
nke mono’rá sénámp aran napon. Takia am fárákap Polén warámpá tukupea sip mek
kérép. ✡

21

Polo sip mek korokwapea Jerusalem mek akwapámp kar

1 Yino am fárákapan aropompria ‘Ye...!’ ri pwararáa sip mek kounkouránko maok, sip
wae akwap. Yino ankár tukupea apár amor ke Kos mekia maok, wakmwaek ankwap
kumuruk tukupea ankwap apár amor ke Rodes mek. Tá Rodes pwararáa tukupea
provins Esia mekamp taun Patara mek.
2 Yino am Patara mek nke nánko maok, sip ankwap distrik Fonisia mek akwap
naerianánko maok, yino am sip mek kounkourianánko maok, am sip wae akwap.

✡ **20:28:** 1 Pi 5:2 ✡ **20:29:** Mt 7:15 ✡ **20:32:** Kl 1:12; 2:7 ✡ **20:34:** Ap 18:3 ✡ **20:38:** Ap 20:25

3 Aeria maok, yino tukupria solwara kuk yaknámp apár amor ke Saiprus yae-mánkwan
mwaek yakánko, warákarrá tukup. Tukupea provins Siria mekamp taun Taia mekia
maok, sip ankank apárok ouroukour naeria.
4 Aenánko maok, yino tukupea Kristen fákáreran nkea, yino am taun mek méntér
fákáneki yakáp. Aenánko, Yiki Kor Spiritao Kristen fákáreran Polén mwanap kar yénkép
nánko, am fárákap Polén sérrá, "Amo Jerusalem mek akwap kwapono."
5 Wae sip akwap naenámp ke fek, yino am taun pwarará tukup. Aenánko maok,
Kristen fákáre ntia maomp tárápu koumteou yinan éréképá tukupea ek párakop. Aenapo,
yino solwara woupwi mek kwaráp torokompria Kwarén kar toropwap.
6 Aea maok, am fárákapao yinan 'Ye...!' rapo, yino kor am fárákapan 'Ye...!' ri pwarará,
sip mek kunkur nánko, am fárákap wae taun mek arári tukup.

Sisaria mek profet Agabuso Polén kar sérimp kar

7 Yino Taia pwarará tukupea taun Tolemes mek, yino am mekamp Kristen fákáreran
'Gude'rá séria am fárákapént ankáranki yakáp.
8 Aea maok, tá ankwap kumuruk, Tolemes pwarará tukupea taun Sisaria mekia maok,
yino Kwaromp Kwapwe Kare Kar faráká konámp arop ankwap, Filipomp nap mek
tukup. (Am arop te aposel fákárean yaewour i konap fákánek arop ou mekamp ankwap
ankárankono.) ✡
9 Mao te yupu-táráp yiaworaopweao maok, oukoumwan poumou nap mek tankáp mo.
Aenapao maok, am fárákap te Kwaromp profet kar faráká konapon. ✡
10 Yino Sisaria mek ankwap yinɨnki yakáp nánko maok, profet ankwap maomp e te
Agabus Judia meknámp Sisaria mek ék. ✡
11 Mao yinonámpok koropea maok, Polomp sépér sámpea námokuráp pu yae fekarrá
yarokwapea sampeyakrá maok, arakrá sér, "Yiki Kor Spiritao arakrá sénámpon:
'Jerusalem mekamp Juda firao mámá sépéramp naropwarén te mámakrá yarokwapea
arop ankwap firan sánk mwanapon.' " ✡
12 Aeránko, yino am kar táman wawia maok, táte am némpoukamp aropént Polén
'Jerusalem mek te akwap kwapono' ria kárákáre fek taokor.
13 Aerapo maok, nopok Polo am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, "Yumo te apae
riteaka éménkrá paokopriaka onomp nɨnɨk kwatae pap napon? Ono te numwar fákapá
papanáponoria nánap nampon. Tá ono Jerusalem mek sumpwi nanko, am támao Jisas
Tokwae Karamp e sakap nae-námpria nánap nampon." ✡
14 Yino nke nánko, Pol te akwap naeria kárákáre námpantá maok, yino warko man
taokor mono. Aeria maok, yino sérrá, "Ankank Tokwae Karao námokuráp nɨnɨkaok
takanorianánko te, waeman korop naerianámpon."

Polo Jerusalem mek akwapámp kar

15 Ankwap yinɨnk yae akwapá pwar nánko, yino ankank nánapiaka Jerusalem mek pok.
16 Aenko maok, tá Sisaria mekamp Kristen fákáre yinan éréképá tukupea, Nasonomp
nap mek pwar. Mao Saiprus mekampao, maomékɨr Kristeniaka yakámp. Yino maomp
nap mek yakáp.
17 Yino pokea Jerusalem mekánko maok, Kristen fákárerao yinan warákárria érékép.
18 Pampia koumounek Polo yinont akwapeaka Jemsén nkea kar sér. Aenánko, sios
taokeyakáp konap aropao kor am ke fek táman Jemsént koropá koupoukour.
19 Polo am fárákapan 'Gude'rá séria maok, Kwaro ankwap fi koumteouráp arop ou mek
maomp yae kor fek kápae kare ankank térenámp karan am fárákapan fwapnae karia
faráképrá sérimpon. ✡

Sios taokeyakáp konap arop fárákap Polén 'Lotu nap tokwae mek akwapae' riap kar

✡ **21:8:** Ap 8:5,40 ✡ **21:9:** Ap 2:17 ✡ **21:10:** Ap 11:28 ✡ **21:11:** Ap 21:33 ✡ **21:13:** Ap 20:24 ✡ **21:19:** Ap 15:12

20 Am fárákap Polomp kar wawia pwarará, Kwaromp e sakap. Aeria maok, man sérrá, “Nae e! Amo te wae mér, kápae kare fopwakwap Juda te wae Jisasén méri yakáp napon. Am ponankor koumteouráp arop te kárákáre fek Mosesomp loaok tukup napon.
21 Aeno arop ankwap fákárerao am fárákapan amo ‘Arakinap’rá séri napon: ‘Pol te Juda firao arop ankwap firamp ou mek yakáp napan sérrá, “Yumo Moseso sénámpaokria tárápuamp yipi fékérrá, Juda firamp manénkirkamp ninikaok paokopi kwapono”rá sérinámp’ ria séri napon.
22 Nomo wae mér námpon: Am fárákap te amo wae korop nap kar wa nap te, mokop mwanámpon?
23 Ae te yino, amo ankár ampaokaerianámp ninik ankwap amwan sér mwaro: Yino ou mekamp arop yiaworaopwe Kwarént kar páte nap yakáp napon.
24 Amo ankár am arop fárákap éréképea yumo ponankor Kwaro nke námp fek yiki kukur konap ninikaokenke. Tá amo ankár mani papea napo, am fek Kwarén ofa mwanap fir sámpea napo, am fárákapamp me pwae aok-siranápono. Amo tak napo maok, arop ponankor fwap nkea amoinap kar koropá sénap te, kwekár karrá ninikria maok, amo kor Mosesomp loaok nap wae mér mwanapon.
25 Ankwap fi koumteouráp arop Jisasén mér napan nomo wokwaek pas sámp-kérépria, arakrá kar papámpono: Am fárákap ankár fwapi taokeyakápria maok, kwekár kwarén ofa sánknap nape fir, tá nape fir oumpour kor fek paok fákapea porokwap-papea napo, oukoumwan fir yiri yak námp te fépéri kwapono. Tá kokopor niniki kwapono.” ✡
26 Aerapo maok, Polo am Kwarént kar papap arop fárákap éréképá akwapea ankwap kumuruk mao am ponankor ninikaokria maok, mao námoku am fárákapént Kwaro nke námp fek yiki kukur konap ninik am tak. Tá mao lotu nap tokwae yár mek youmpea pris fákáreran makár mokop yiki kukarea pwarará, Kwarén ofa sánk mwanap kar sér. ✡

Juda firao Polén lotu nap tokwae mek sámpap kar

27 Wakmwaek fákánek yae wae pwar naerianánko maok, Esia mekamp Juda firao koropea nkeapo maok, Polo lotu nap tokwae mek yakánko maok, koumteouráp arop ponankor fopwaok napo maok, am fárákap Polén yoporria man sámpea maok, tékén arakrá sér,
28 “Israel fi, yumo te yinan yaewourenke! Mámá arop máte ponankor némpouk mwaekamp ponankor aropan ‘Juda fi nomwan, tá Mosesomp loan apárok sámp-anámpenk’rá sér i konámpon. Tá mámá lotu nap tokwae man wouroump-sér i konámpon. Aeria maok, am táman mwar mono. Grik firan kor éréképá koropea, Kwaro námokuráponoria nánkárápnámp nomp lotu nap tokwae te Kwaro nke námp fek oumi pap námpon.”
29 Am kar takrá sénap te, ankwap fi mekamp Trofimus Efesus mekamp taun mek Polént yárakepo nkeap kwamp maok, ae te Polo man lotu nap tokwae mek warámpea korop námpwaeria niapon.
30 Aeria maok, Jerusalem mekamp koumteouráp arop ponankor kokorokoria lotu nap tokwae mek foporakorrá tukuprá Polén sámpea ek éréképá koropea yár fik pap. Aeria maok, lotu nap tokwae ménki ponankor kákar.

Rom mekamp soldia poukeyak konámp arop Polén sámpámp kar

31 Am fárákapao Polén sámp-wouroump mwaria fukrá paokopapo maok, Rom mekamp soldia taokeyak konámp ofisa tokwae Jerusalem mekamp arop fákárerao yoporrá yorowar fupukump nap kar wa.
32 Aeria maok, mao koupour kar kepten fákáreráp, soldia fákáre éréképp, makia koumteouráp arop fárákap yakáp nap fek foporakorrá pik napo maok, Juda fákáre am ofisa tokwae ntia soldia fákáreran nkea maok, Polén fuk nap wampwe pwar.

✡ **21:25:** Ap 15:28-29 ✡ **21:26:** 1 Ko 9:20

33 Aeapo maok, ofisa tokwae wonae fik koroprá Polén sámpea, soldia fákáreran ‘Sen anánkaopwe fek yarokwapenk’rá sér. Aeria maok, mao am fárákapan turunkrá, “Máte wanono? Mao te apae námpon?” ✡
34 Aeránko maok, kápae kare koumteouráp arop yakáp nap támao, ankwap-ankwap kar fek tékén sérar. Aeria am fárákap kápae kare kar ounka wae napo maok, ofisa te am kar fi fwapi wa naenámp pourou mo. Aenámpantá maok, am soldia fárákapan sérrá, ‘Yumo Polén warámpea yérék i konap nap kárákáre mek santukupenk’rá sér.
35 Aenámpan maok, Polo akwapea am nap mek yumwi fekamp punkup fekánko maok, am koumteouráp arop man porokwap pap mwaria kárákárea wae napo maok, am soldia fákárerao man kakapea tukup.
36 Aenapo maok, am kápae kare koumteouráp arop te man éntér kákea tukuprá tékén arakrá sér, “Man te porokwapea sumpwi papenke.” ✡

Polo Juda firan námoku Kwarén mérnámp fi farákápámp kar

37 Am soldia fákárerao Polén warámpeaka am yérék i konap nap kárákáre mek tukup mwariakapo maok, Polo ofisa tokwaeran Grik kar fek arakrá sér, “Ono fwap amwan kar ankwap sénanamp nie?” Aeránko maok, nopok ofisa tokwaerao man sérrá, “Amo te Grik kar te wae mér rap nie?
38 Ono te amo Isip mekamp arop wokwaek tae morok gavmanén yorowaria maok, 4,000 arop bainat fek yorowar i konap mérnap arop éréképea arop yak mo apár mek akwapámp arop támao námpwe ninik nampon.”
39 Aenánko maok, nopok Polo arakrá sér, “Ono te Juda fi mekamp aropono. Ono te distrik Silisia mekamp taun Tarsus mekampono. Onomp taun te e tokwaerápono. Kare nampono, ono koumteouráp aropan kar sénae.”
40 Aeránko maok, ofisa tokwae ‘Fwapon. Takae’rá séránko maok, Polo am punkup fek fokopeyakrá koumteouráp aropan, kar pwarenkria yae fek saráp popwakop. Aenánko am fárákap ponankor kar pwar napo maok, Polo am fárákapan Hibru kar fek arakrá sér,

22

1 “Onomp ankwapyae fákáre ntia onomp tékénou fákáre, yumo wawenk! Oukoumwan te ono yumwan kar érik farákarrá sénae rae: Ono te kwatae ninik namp yak mono.”
2 Tá am fárákap Polo Hibru kar fek sénámpantá maok, am kar pwatea sánánkar kar yakáp. Aenapo maok, Polo warko arakrá sér,
3 “Ono te Judanono. Onomp éntupwaro onan distrik Silisia mekamp taun Tarsus mek sámpeanánko, mámá taun mek tékép nampono. Ono Gamalielomp skul táráp yakanko, mao kápae kare nomp toutounápomp lo ponankor onan yénkimpon. Aempara ono ankár tére kárákáreria Kwaro warákárnámp ninik te yumo oukoumwan napnámp taknámp ankár sámpea kárákáre nampon. ✡
4 Ono te Jisasén méria am mwae-páraok tukupnap arop fárákapan sámpá yam-pourouiampon. Am te poumou tárápu koumteou méntér, ono am fárákapan tirá wour naeria waeampon. Ono am fárákapan te sen fek yaonkrá éréképá akwaprá kalabus nap mek kákampon. ✡
5 Pris taokeyak konámp arop ntia arop taokeyakáp konap Kaunsil fákáre ono am takinamp ankank te wae mér napara, fwap yumwan sér mwanapon. Am fárákap támao nomp firáp arop Damaskus mek yakáp napo, maompor pas kumwia onan sápapono. Ono sámpá akwapea Damaskus mekamp Kristen fákáre Jisasén mérnap mwae-párák tukupnap arop fákáre fápákampia Jerusalem mek éréképá koropea nanko, arop tokwaerao man touwe nénkanáponoria akwapampon.”

✡ **21:33:** Ap 21:11 ✡ **21:36:** Lu 23:18; Ap 22:22 ✡ **22:3:** Ap 5:34 ✡ **22:4:** Ap 8:3; 22:19

Polo námoku Kristenimpan farákápámp kar Aposel 9:1-19; 26:12-18

6 Polo warko arakrá sér, “Ono akwapea Damaskus wonae fik nanko, yámar kuknámp
niamp arake fek. Aenanko maok, koupour kar yámar meknámp wae tokwae ékriaka
onomp pourouk wae tákapámpon.
7 Aenánko maok, ono apárok pɨká párákapria wa nanko maok, yámar meknámp arop
ankárankampamp kar onan arakrá turunk, ‘Sol! Sol! Apaeritea amo onan sámpá
yampouroumá térea wae napon?’
8 Aeránko maok, ono maomp kar pwarokwaprá arakrá turunk, ‘Tokwae Kar e, amo
te wa nape?’ Aeránko maok, mao onan sérrá, ‘Ono te Nasaret mekamp Jisaso nae. Amo
onan sámpá yampourou napon.’
9 Arop onont yakápap te am wae te wae nke napao maok, am onan kar sénámp
aropamp kar te wa moiapono.
10 Tá ono sérrá, ‘Tokwae Kar, ae te ono oukoumwan te mokop nanampon?’ Aeranko
maok, Tokwae Karao onan sérrá, ‘Amo fárámpea taun Damaskus mek akwapae. Aenapo
am mekamp arop ankárankao ono waráp por nánapitenamp tére ponankor amwan
sénaenámpon.’
11 Am wae te wae tákapa wae nánko maok, ono te ankank nke nanamp pourou mo
nanko maok, am arop ono éréképea akwapamp aropao onan yae tokoropea Damaskus
mek santukupapono.
12 Arop ankárank Damaskus mek yak námp, maomp e te Ananaias. Mao te ankár
Kwarén lotu kareria, loaok yae-párák kare akwap konámp aropono. Damaskus mek
yakápnap ponankor Juda te man ‘Kwapwe kare arop’rá sér i konapon.
13 Mao mankea onomp wonae fik fokopeyakrá onan sérrá, ‘Nánae Sol e, waráp yi te
warko fwap nke nanapon.’ Aeránko maok, am fek táman onomp yi warko fwap nánko,
ono man nke.
14 Aeanko maok, mao onan sérrá, ‘Nomp appeyaenápomp Kwaro amwan nánkáráp
námp te, amo fwap námoku nɨnɨk námp méria am Yae-Párák Kare Nɨnɨk i konámp Arop
táman nkeaka maok, mao námokuráp top kor fekamp karan wa nanapon.
15 Aeria maok, amo ponankor koumteouráp aropan amo nkea wawinap kar farákáp
nanapon.
16 Ae te amo apaentá yépék napon? Amo fárámprá Kwaromp e sérrá wumwiria, ént
mek anámp napo, amwan yárária waráp kwatae nɨnɨk tirá épérano.’ ”

Polén Kwaro arop ankwap fi mek sámp-kérépámpan sénámp kar

17 Polo am koumteouráp aropan warko arakrá sér, “Takia pwarará ono warko arákarrá
koropea Jerusalem mekamp lotu nap tokwae mek Kwarén kar toropwapria maok, yém
niamp arakria Tokwae Karan nke.
18 Aenanko maok, mao onan arakrá sér, ‘Amo koupour fárámprá Jerusalem pwarará
akwapae. Amo mámá taun mek onomp kar farákáp napo te, wa mo mwarea napon.’
19 Aeránko maok, ono sérrá, ‘Tokwae Kar, am fárákap te waeman ono wokwaek kar lotu
nap méntép yárakrá koumteouráp arop amwan mér nap, ono am fárákapan fápákamprá
kákrá táramak fupukiamp wae méri yakáp napon. ✡
20 Tá waráp kar farákáp konámp arop Stivenén sámp-wouroumpap ke fek kor, ono am
fárákap nkeapo wonae fik yakrá, am te fwaprá kar nap nɨnɨkiampon. Tá am sámp-
wouroumpap arop fárákapamp waempyam taokeyakampon.’ ✡
21 Aerampan maok, Tokwae Karao onan sérrá, ‘Amo akwapae! Ono amwan sámp-
kérép nanko, amo panek ankwap fi mekamp koumteouráp aropaonapok akwapampo.’ ”
✡

✡ **22:19:** Ap 8:3 ✡ **22:20:** Ap 7:58 ✡ **22:21:** Ap 9:15

Pol 'Námo te Rom firamp e fek yak namp'rá sénámp kar

22 Juda fákáre Polo 'Ankwap fi aropan'rá sénámp táman wawia maok, mao 'Yino take pourouráp kar wa te mono' ria maok, tokwae tékén arakrá sérar, "Taknámp arop yak te mono! Ankár sámp-wouroumpenke! Mao te yiki yak naeane!" ✡

23 Am fárákap kara waerá paokopria maok, waempyam woroprá épérrá maok, woup yorokwaerá narek épérrá paokop. *

24 Aenapantá maok, ofisa tokwaerao sénánko, soldia fákáre Polén yérék i konap nap kárákáre mek warámpá mank. Aenapo maok, ofisa tokwaerao sérrá, "Yumo man porokwapria fwapia turunk napo, am meknámp kar fi kor sérano." Mao te koumteouráp arop Polén yonkwae pwarámpria kara wae napan mér naeria.

25 Aeránko maok, am fárákapao Polén porokwap mwaria maomp pu yae fápekarrá yaonk. Aenapo maok, Polo nke nánko, ofisa ankwap wonae fik fokopeyak nánko maok, mao man arakrá turunk, "Ae te loao sérrá, 'Yumo fwap Rom firamp e fek yaknámp aropan takenk'rá sénámp ni mo nie? Yumo oukoumwan onan kot mo yakáprá onan porokwap nap am te pwi yak námp nie?" ✡

26 Aeránko ofisa am kar wawiaka akwapea maok, ofisa tokwaeran sérrá, "Mámá arop máte Rom firamp e fek yaknámp arop te, mokop nanapon?"

27 Aeránko maok, ofisa tokwae Polonámpok koropea man sérrá, "Amo onan sérae. Amo te Rom firamp e fek yaknap arop nie?" Polo kor sérrá, "Yeno."

28 Tá ofisa tokwaerao sérrá, "Ono te Rom mek mani tokwae sɨrari nampara, Rom firamp e fek yaknamp aropono." Tá Polo sérrá, "Ono te tak mono. Onomp éntupwar naropwar ankár Rom e fek yakea nepara, ono kor ankár tak nampon."

29 Aeránko maok, soldia fákáre man porokwap mwaria nap te koupour wampwe pwar. Tá ofisa tokwae arakrá mér, Pol te Rom mekamp aropan soldia fákárean 'Sen fek yarokwapenk'rá séri namp niamp teria maok, mao kuri apáp.

Polo Juda mekamp kaunsilén kar farákápámp kar

30 Ofisa tokwae makria maok, Juda firao Poloinámp kar fwapi sénapo wa naeria maok, ankwap kumuruk maomp pouroukamp sen aokorop pwararea maok, pris tokwae fákáre ntia Kaunsil fákáreaonapok kar sámp-kérép nánko, koropea koupoukour. Aenapo maok, Polén warámpá pɨkianánko, mao am fákáreao nke nap fek fokopeyak.

23

1 Polo Kaunsil fákáreran yi kárákáre fek tokoreyakrá kar tae fek arakrá sér, "Naeou tárápu, ono Kwaro nke námp fek yáraknamp nɨnɨk te wokwaekia koropea oukoumwan má ke feknámp yae-párák kare yárak nampon."

2 Makrá séránko maok, pris taokeyak konámp arop Ananaiaso Polomp wonae fik am fek yakápnap aropan sérrá, "Man top kor fek porokwapenke."

3 Aeránko maok, Polo man sérrá, "Amo lo méria yárak napao maok, warko am lo kwe-pwarará arop ankwapan onan 'Man porokwapenk'rá sénap te, pourou yɨpi fek saráp kwapwe kare niamp napono. Mek te kwatae kare napono. Amwan nopok nánkár Kwaro porokwap naenámpon."

4 Aeránko maok arop ankwap fárákap am fek yakápapao, am kar wawia maok sérrá, "Amo te Kwaromp pris taokeyak konámp aropan wouroump-sér rape?"

5 Aeránko maok, Polo sérrá, "Naeou tárápu, mao te pris taokeyak konámp arop támao nie? Ono mér mo nampon. Kwaromp Buk fek yaknámp karao sérrá, 'Yumo te arop taokeyak konámp arop ankwapan wouroump-séri kwapono'rá sénámpara, ono takrá sér mo nae mpupo." ✡

✡ **22:22:** Ap 21:36 * **22:23:** Waempyam épér nap, tá pápear nap, tá woup yorokwaerá narek épér nap, am te 'Arop Kwarén wouroump sénámpono' ria yonkwae pwarámp napan yénkép námpon. (Mt 26:65 fek nkeampo.) ✡ **22:25:** Ap 16:37 ✡ **23:5:** Kis 22:28

6 Aeritea nke nánko maok, Kaunsil yakáp nap te ankwap fákáre te Sadyusi, tá ankwap fákáre te Farisi. Aenapantá maok, Kaunsil fákáreran wumwia sérrá, “Naeou fákáre, onomp naropwar te Farisi ara, ono kuri Farisinono. Ono mér namp te arop sumpwi nap warko fápárámp mwanapon. Ono má kar fi man farákáp nanko maok, am fi fek táman onan kot napon.” ✡
7 Mao má kar farákápánko maok, Farisi fákáre pɨr-pwar, Sadyusi fákáre pɨr-pwararea maok, kar yorowar.
8 (Am taknap fi te, Sadyusi fákárerao Spirit ntia ensel te yak monorá mér. Tá arop surumpwi nap te, warko fápárámp mo mwanaponorá mér. Aenapan maok, Farisi fákáre te spirit ntia ensel yak námprá mér, tá sumpwinap arop fápárámp mwanaprá mér napon.) ✡
9 Aeria maok, kar yorowara wae. Aenapo maok, Farisi mekamp lo mérap ankwap fárákap foukouri yakáprá tae fek arakrá sér, “Yino nke nánko te, má arop máte nkwak mo mak mo, yae-párák yak námpon. Takria te spirit ankwap, tá ensel ankwapao man am kar séritenánko, am kare kar karan sér ri kane.”
10 Aeriaka am arop fákáre támao yorowara waeapantá maok, ofisa apápria maok, soldia fákáreran sérrá, “Takria Polomp pourou sámpea nɨnɨrɨprá paokopia sumpwi pap mwanape. Yumo pɨkia Polén warámpea saokeaka yérék i konap nap kárákáre mek papenke!”
11 Aeakapo am kumuruk maok, Tokwae Karao Polomp wonae fik fokopeyakrá sérrá maok, “Amo te apápi kwapono. Kárákáre fek fokopeyakampo. Amo onomp kar Jerusalem mek tae fek farákáp nap niamp, Rom mek kor ankár tak námprá farákápampo.” ✡

Juda firao ‘Polén sámp-wouroump mwar’rá sériap kar

12 Ankwap yae fek Juda fákáre koupoukarea tankápria maok, Polén sámp-wouroump mwanámpria kar pap, “Oukoumwan te waeman kare kar Polén sámp-wouroump mwanámpono. Nomo oukoumwan man sámp-wouroump monámp ke fek te nomo te fɨrráp ént te fár mono!”
13 Am takrá kar papap arop fárákap te 40 kámákár akwapnámp aropono.
14 Aeria maok, am fárákapao pris tokwae fákáre, tá arop taokeyakáp konap arop fákáreaonapok tukupea arakrá sér, “Yino te waeman kárákáre fek fou e séri tari námpara, fɨr te fár mo karenon, nánkárap yakáprá tukupea Polén sámp-wouroumpea maok, fár mwanámpon.
15 Aenámpara, yumo ntia kaunsil fákáre makia koupour ofisa tokwaeran kar sámp-kérép napo, mao Pol yumonapok sámp-kérép naenámpon. Yumo man poupwekáprá ‘Yino Polomp kar fi fwapi wa mwar’rá sér kip. Yino te mwaeaok yérékia oukoumwan yumonapok korop mo námp fek, man sámp-wouroump mwanámpon.” ✡
16 Aerá sérarapo maok, Polomp antápamp táráp wawitea akwapea soldia fákárerao yérék i konap nap kárákáre mek youmpea Polén sér.
17 Aenko maok, Polo ofisa ankárank wumwia sérrá, “Amo arop tár-ménki má ofisa tokwaeraonámpok warámpá akwapea napo, kar sérano.”
18 Aeránko maok, ofisa man warámpea akwapea ofisa tokwaeran sérrá, “Fákapá yaknámp arop Polo onan wumwiria sérrá, ‘Amo mámá tár-ménki má warámpá amon-apok akwap napo, mao man kar ankwap sérano’ ri námpon.”
19 Aeránko maok, ofisa tokwae man yaek tokoropea akwapea aop mwaek námoku mwar yakria man turunkrá, “Amo onan te apae kar sénae nap?”
20 Aeránko maok, am tár-ménki támao kor man sérrá, “Am Juda taokeyakáp konap arop fákáre amwan oumpouran “ ‘Polén warámpea kaunsilonámpok ékae”rá sér mwanámp’ ri

✡ **23:6:** Ap 24:15,21 ✡ **23:8:** Mt 22:23 ✡ **23:11:** Ap 28:16,23 ✡ **23:15:** Ap 25:3

napono. Am fárákap te amwan poupwekápria sérrá, ‘Maomp kar fi fwapi oupourounk mwar’rá sér mwanape.
21 Aeno amo am fárákapamp kar wawiaka mántwaoki kwapon. Am arop ankwap fárákap 40 kámákár akwap námpao, kar kárákáre papea, firráp ént fépér mo tukupea Polén sámp-wouroump mwanámpri napon. Oukoumwan te, am fárákap amo náráp kar wa te mokop nanapria yépékrá yakáp napon.”
22 Aeránko maok, ofisa tokwae am tárápan sámp-kérépria kar kárákáre fek sérrá, “Amo akwapeaka arop ankwapan onan koropá sérinap kar mámá érik séri kwapon.”

Ofisa Polén Gavman Tokwae Filiksonámpok sámp-kérépámp kar

23 Ofisa tokwae ofisa anánkaopweran wumwiria maok, arakrá sér, “Yumo te 200 soldia ntia 70 soldia hos fek tankáp mwanap, tá 200 soldia oump nánapia ti-samp nap, makia nánapia Sisaria mek kumuruk 9 kilok nánko tukup kip.
24 Aeria maok, yumo Polompor hos ankwapmwaek nánapia napo, am fek tank nánko fwapnae karia warámpea Gavman Tokwae Filiksonámpok tukup kipo.”
25 Aerá séria maok, ofisa tokwae pas arakrá kumwi:
26 “Ono Klodius Lisias, ono má pas má kumwiaka Gavman Tokwae Filiks amwan sámp-kérépria, ono amwan ‘Gude’rá sér rae.
27 Juda firao mámá aropan sámpea man sámp-wouroump mwaria napan maok, ono wa nanko maok, mao te Rom firamp e fek yaknámp arop námpantá, ono soldia fákáre éréképá akwapea man am fárákapamp yaekamp pwarokwap nampon. ✡
28 Ono man kotnap kar fi mér naeria, Kaunsil fárákapaonapok warámpá akwap nampon. ✡
29 Aeria maok, ono am fárákapan turunk nanko, námokuráp loao sénámp karan onan sérria, am fek táman man koti napono. Aenapan maok, man sámp-wouroump, tá man fákap mwanap kar te yak mono.
30 Ono oukoumwan wawinamp kar te, arop ankwap fárákap, man sámp-wouroump mwanámpria kánánkámp sérarrá paokop napantá, ono koupour amonapok sámp-kérép rae. Aeria ono am taknap arop fárákapan sérrá, ‘Ankár tukupea amo nke nap kare fek am fárákap maoinámp kar farákáp napo, amo man kotnap ankank fwapia mér nanapria sénampon.’ ” Mao pas fek makrá sérimpon. ✡
31 Aeránko maok, am soldia fákárerao mao sérimpaok Polén kumuruk taun Antipatris mek warámpá tukup.
32 Tá ankwap kumuruk hos mek tankápap fákárerao saráp Polén Sisaria mek warámpá tukup. Aenapo, pu kor fek tukupap soldia fárákap te Jerusalem mek arári tukup.
33 Am hos fek tankáp i konap soldia fákáre Sisaria mekia maok, Gavman Tokwaeran am pas sánkria, Polén kor warámpá yinkea maok, maomp wonae fik pwar.
34 Aenapo maok, Gavman Tokwaerao am pas nkerá farákápea pwarará, Polén arakrá turunk, “Amo te mae provins mekampono?” Aeránko maok, Polo sérrá, “Ono te Silisia mekampon.”
35 Aeránko maok, mao sérrá, “Amwan kot mwarianap arop korop napo maok, ono waráp kar wa nanampon.” Aeria maok, Filiks námokuráp soldia fákáreran sénánko, Polén warámpá tukupea king Herotomp nap mek pwatea taokeyakáp.

24

Juda fi taokeyakáp konap aropao Polén kotiap kar

1 Éntik yae akwap tenánko maok, pris taokeyak konámp arop Ananaiasia maok, arop taokeyakáp konap arop ankwap fákáre, tá Rom firamp lo mérnámp arop ankárank,

✡ **23:27:** Ap 21:30-33; 22:25-27 ✡ **23:28:** Ap 22:30 ✡ **23:30:** Ap 23:12-13

maomp e te Tertulus, makia taun Sisaria mek tukup. Am fárákap te Polén kot mwarianap kar táman Gavman Tokwaeran farákáp.
2 Gavman Tokwaerao Polén wumwi nánko, koropeanánko maok, tá Tertuluso kar farákáprá maok arakrá sér, “Arop Tokwae Filiks, amo wokwaek yonkwae kour kwapwe fek yinan taokeyak napo, yorowar ankank korop mo nánko, yino yae-párák yakápimpono. Waráp kwapwe kare ninik fek maok yinomp arop fi wokwaek fwapi tankáp moimp amo fwapokwapi napon.
3 Aenapo yino am ankank táman nkea maok, yinomp ninik kwapwe kare kareria maok amwan aesioria warákarimpon.
4 Aeno yino takria amwan youpoukwap kar sámp-fákeyakáp mwareano. Amo yinan aropomp napo, yinomp fae tákáre kar kánanke sér mwaro.
5 Yino nke nánko, mámá arop te kápae kare nkwakwe make sokoro námpon. Mao te Juda firan kákkarrá yorowarrá yárakrá, némp-némp apár-apár ponankor yorowar i konámpon. Mao te yinomp fi mekamp arop éréképea náráp Nasaret pati mek párakop konámp aropono. ✡
6 Mao te Kwaro nke námp fek lotu nap tokwaeran kor kwatae pap naeria námpantá, yino yinokump lo fek kot mwaria sámp námpon. ✡
7 Aenámpan maok, ofisa tokwae Lisiaso koropea kárákárea yinomp yaekamp pwarokwapá akwap námpon.
8 Mao ‘Arop man kot naeria námp kwamp te amo nke nap fek akwap kun’rá sérimpon. Aenámpara, amoku támao mámá aropan turunkia maok, am ankank ponankor yino man koti námpan wawia mérae.” Tertuluso makrá sér.
9 Aeránko maok, Juda fákárerao kor Polén takrá kotiaka énénki sérrá, “Am kar am te wae ponankor kare karono.”

Polo Filiksén kar farákápámp kar

10 Gavman tokwaerao Polén yae fek sarápánko maok, Polo kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono wae mér nampon, kápae kare yopwar amo má firan fwap taokeyak konapara, amwan fwap sénanampon.
11 Amoku arop fárákapan turunkupia te, onoinamp kar arakrá wa nanapon: Ono Jerusalem mek pokea lotu nap tokwae mek akwapamp yae te éntér-sámprampi yak nampon.
12 Am ke fek te Juda fákáre te ono lotu nap tokwae mek kar yorowar namp nke moi napon. Koumteouráp arop lotu nap mek koupoukour, tá taun mek kor koupoukour napo, am fárákap ono fopwaok namp nke moi napon.
13 Am kar oukoumwan onan kot nap máte, ankwap érik farákár nánko, amo am kar kare karrá mér nanap yénképnámp ankank yak mono.
14 Aeno ono kare kar sénamp te aránono: Ono am fárákapao, mwar pourouráp arop fi ri konap mwae-páraokria, ono yinomp appeyaenápomp Kwarén loturá yak nampon. Ponankor lo kar, tá profet fákáreao wokwaek kumwiap karan kor mént ponankor méri yak nampon. ✡
15 Ono te Kwaro sumpwinap arop fárákap yae-párák kare arop, tá kwataenap arop méntér fápárámprá kák naenámpan, mámá arop fákárerao i konapnámp taknámp méria yépékrá yak nampon. ✡
16 Aeria maok, ono te kápae kare por onomp ninik yae-párák yakria Kwaro nke námp fek, tá koumteouráp aropao nke nap fek méntér kwatae ninik yak mo naenámpan tére kárákáre konampon.

✡ **24:5:** Ap 17:6 ✡ **24:6:** Ap 21:28-30 ✡ **24:14:** Ap 16:22 ✡ **24:15:** Jo 5:28-29

17 Ono ankwap yinink yopwar fek ankwap némpouk mwaek yárakia maok, wakmwaek onomp fi mek arákarrá korop nampon. Ono maniráp ankank ti-koropea ankank monap aropan yaewourria, lotu nap tokwae mek ofa sakwapampon. ✡
18 Aeria maok, ono am mek youmpea am ofa sánk namp fek onomp ninik fwapokwapanko, onan nkeapon. Aeria maok, arop ankwap onont yak mo, tá arop am mek pourounkoup nap yak moimpon. ✡
19 Aempan maok, provins Esia mekamp Juda ankwap fákáre onan koropea sámpap te, oukoumwan kor onoinamp yak nánko te, am fárákap ankár koropea amo nke nap fek onan kotanápon mpupo.
20 Aeno mo napo te, mámá arop fárákap máte ono kar farákáp namp ke fek kaunsil fákárent yakápi napara, mao onoinamp apae ankank nkea napan, amwan sér mwanapon.
21 Ae te ankárankamp kar ono sénanko, am fárákap warákár moi nap arao karane: 'Ono mér namp te, sumpwinap arop te warko fápárámp mwanapon. Mámá kar fi fek táman onan yiráp kot mek oukoumwan warámpá kot napon.' " ✡
22 Feliks te Tokwae Karan mérnap arop fárákapao i konap ninik te wae mér námpara, am koupoukournap ke te pwaranoria Juda fákárean sérrá, "Sikono, taki yakápenke. Nánkár ofisa tokwae Lisiaso ékianánko maok, yiráp kar fwapokwap mwaro."
23 Aeria maok, Polén taokeyak konámp ofisan sérrá, "Polén kalabus mek papea maok, man kárákáre fek fákapá pap kwapono. Tá maomp nouroupo fwap man ankank yaewour mwanap taokor kwapono." ✡

Filikso Polén ánánk yopwar fek fákapea papnámp kar

24 Ankwap yae akwap tenánko, Filikso náráp yupu Drusilant korop. Drusila te Juda fi mekamp yupu. Filikso Polomp kar wa naeria man wumwi. Aenánko maok, Polo man Krais Jisasén mér i konap ninikan farákáprá sér.
25 Aeria maok, Polo man yae-párák kare ninikan séria maok, arop ankár námoku fwapi poukeyakáp mwanap, tá wakmwaek Kwaro nomwan kot naenámpan kor farákáprá sér. Polo makrá séránko, Filikso wará yárakrá apápria maok, táte, "Amo akwapae. Nánkár wakmwaek wumwi nanamp ke yak nánko te, ono warko amwan wumwi nanampon."
26 Aeria maok, Filiks kor Polo námwan kalabus pwar nánko akwap naeria mani kánánkámp sánk naenámpan mpwe ninik. Aeria maok, kápae kare por man wumwi te ko, méntér kar sér.
27 Filiks te Juda firao námwan warákáranáponoria maok, Polén kalabus nap mek pwate nánko yak. Takrá akwapea, anánk yopwar pwar nánko maok, Porkius Festus Feliksomp weri mek yakámpon.

25

Polo 'Sisar náráp kar wawano'rá sérimp kar

1 Festus koropea distrik Judia Gavman tokwaeramp tére sámprá, yininki yakea maok, taun Sisaria pwararea Jerusalem mek akwap.
2 Aenánko maok, pris tokwae fákáre, tá Juda taokeyakáp konap arop fákáre makia koropea maok, Festusén 'Polo nkwak mak námpono'rá sérar. Am fárákapao kar kárákáre fek arakrá sér,
3 "Amo te yinan yaewouria maok, am arop Jerusalem mek sámp-kérép napo, korop kuno." Am takrá sérap te mwaeaok kuk yérérékia Polén farop mwar yonkwaerá niapon. ✡
4 Aerapo maok, Festuso am fákáreran kar pwarokwaprá sérrá, "Pol te Sisaria mek fákapea yak námpon. Wae ono Sisaria mek pik nanamp fápae námpono.

✡ **24:17:** Ro 15:25-26 ✡ **24:18:** Ap 21:26-27 ✡ **24:21:** Ap 23:6 ✡ **24:23:** Ap 27:3 ✡ **25:3:** Ap 23:15

5 Aenámpara, yiráp taokeyakáp konap arop fárákapao onont pɨk mwanapono. Aeria am
fárákapao am arop kwatae nɨnɨki námp yak nánko te, man kot mwanapono."
6 Festus Jerusalem mek yukupuk niamp, tá fére-sámpramp niamp yae yakea maok,
Sisaria mek pɨk. Tá wakmwaek ankwap kumuruk mao kot i konap nap mek tankria
maok, kalabus taokeyakáp konap arop fárákapan 'Pol warámpá mankenk'rá sér.
7 Mao wae mankeanánko maok, Jerusalem meknámp koropnap Juda fákáre ɨkarrá
yakáprá kápae kare kar sérarrá, 'Mao te kápae kare nkwakwe make kwatae kare nɨnɨki
námpono'rá sénapan maok, am kar te kare karonorá yénkép mwanap fi kor yak mono. ✡
8 Am fárákap takrá séri pwar napo maok, napok Polo sérrá, "Ono te kwatae nɨnɨk mo,
ono Juda firamp lo ták-sɨr mo, tá lotu nap tokwae mek kor sokoro mo, tá King Sisarén
kor kwatae nɨnɨk moi nampono."
9 Aerá sénámpan maok, Festuso Juda firao námwan warákáranápon yonkwaeria maok,
Polén arakrá turunk, "Ae te amo Jerusalem mek akwapá kot nae rape? Takanánko te,
ono fwap Jerusalem mek akwapea waráp kot wananampono." ✡
10 Aerámpan maok, Polo arakrá sér, "Mámá nap ono oukoumwan fokopeyak namp
máte Sisaromp kot i konap nap támaono. Mámá nap mek táman onomp kot wa
mwanapon. Amo wae mér napono, ono te Juda firan kwatae nɨnɨk moi nampon.
11 Aeno ono am fek sumpwi nanamp pourouráp kwatae nɨnɨki nampao nánko te, ono
fwap am fek sumpwi nanampon. Aeno am kar onan kot mwaria nap am kare mo nánko
te, arop ankárank onan sámpea am fárákapamp yaek sánk mwanap pourou mono. Onomp
nɨnɨk te, Sisar námoku ankár onomp kot wawano."
12 Aeránko maok, Festus manénkɨr náráp kaunsil fákárerént kar séria maok, Polén sérrá,
"Amo 'Sisar waráp kot wawano'rá sénap kwamp te, Sisaronámpok akwap nanapono."

Festuso King Agripan Polén kotnap karan sénámp kar

13 Ankwap ke fek King Agripa ntiaka maomp antáp Bernisi am anánkwapao Sisaria
mek ékia Festusén 'Amo korop napan warákár nempono'rá sér.
14 Am anánkwap Sisaria mek, kápae kare yae yak nepantá maok, Festuso Polo yak
námpan am Kingén sérrá, "Arop ankárankamp wokwaek Filikso kalabus mek páte nánko
yakámpao, oukoumwan taki yak námpon.
15 Wokwaek ono Jerusalem mek yakamp ke fek, pris tokwae fákáre, tá Juda fi
taokeyakáp konap arop fárákap koropea onan, maoinámp karria farákáprá séria maok,
am fárákapamp nɨnɨk te ono ankár 'Am arop te kwatae nɨnɨk itenámpono'rá sénanko, soldia
fákárerao man touwe sánkanáponoria napon.
16 Aenapan maok, ono am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, 'Rom yino te take
pourouráp nɨnɨk fek kwaporok arop ankwapan touwe sánk mo i konámpon. Mao ankár
am kot mwanap aropamp wonae fik fokopeyak nánko, man kotnap kar farákápea pwar
napo maok, mao nopok kar pwarokwaprá sénánko, wawia maok, tak i konámpon.'
17 Aeria maok, ono Sisaria mek arákarrá koropnamp ke fek te, am fárákap mapek onont
koropapono. Tá ono am fárákapan 'Nánkár yépékenk'rá sér mono. Ankár ampi wakarrá
akwapea kot i konap nap mek tankrá 'Am arop warámpá mankenk'rá sériampon.
18 Aenanko maok, man kot mwanap arop foukouri yakápapo, onomp nɨnɨk te mao
kwatae nɨnɨkinámp karan farákáp mwanapan mpwe nampan maok, mono.
19 Am fárákap te mao náráp lotu i konap nɨnɨkan kar yorowarrá, tá 'Arop ankárank
Jisas te wae sumpwi námpono'rá sénapan maok, Polo 'Am arop te yiki yak námpono'rá
sénámpon. ✡
20 Aerapo maok, ono am kar fi fwapia wawia mér naeria nampan maok, onomp nɨnɨk
te fwapiaka mér mo. Aeria maok, ono man turunkrá, 'Amo te Jerusalem mek akwapea
napo, ono waráp kot am mek wa nanamp nie?'

✡ **25:7:** Ap 24:5-6,13 ✡ **25:9:** Ap 24:27 ✡ **25:19:** Ap 23:29

21 Aerampan maok, Polo sérrá, ‘Ono te kalabus nap mek yak nae rae. Nánkár
Sisaro námoku onomp kot wa naenámpon.’ Aerámpantá maok, ono man sérrá, ‘Ankár
kalabus mek yak napo, ono mwae kup oupourounkia amwan Sisaronámpok sámp-kérép
nanampon.’ ” ✡
22 Agripa am kar wawia maok, Festusén sérrá, “Ae te onoku am aropamp kar wa nae.”
Tá Festuso sérrá, “Oumpouran amo fwap wa nanapono.”
23 Aea maok, ankwap kumuruk Agripa ntiaka Bernisi anánkwap ankank kwapwe
moporia korop. Am anánkwap koropea, ami ofisa fákáre, am taun mekamp arop tokwae,
makia koupoukour konap nap mek yoump. Aenepo maok, Festuso séránko, Polén
warámpá mank. ✡
24 Aeapo maok, Festuso sérrá, “King Agripa, tá yumo arop ponankor yinont yakáp nap,
yumo te má arop má nkenke! Jerusalem mekamp Juda koumteouráp arop ponankor,
tá mapek kor man ono nke namp fek ‘Mao sokoro námpono’rá kar farákáp napon.
Am fárákapao onan tékén arakrá sér, ‘Amo te ankár am arop sámp-wouroumpae! Takria
yakantáno!’ ✡
25 Aenapan maok, ono man nke namp te, mao am fek sumpwi naenámp ankank te yak
mo kare námpon. Aenánko maok, maomp ninik te Sisar námoku náráp kar wawanoria
námpon. Aenámpantá maok, ono Sisaronámpok sámp-kérép nanampria nampon.
26 Aenampan maok, ono apae karao kare kara waenrá mér mo namp kwamp, nomp
Arop Tokwaerampor pas kumwiaka sámp-kérép moi nampon. Aeno King Agripa, ono
mámá arop amonapok, tá kápae kare arop nke nap fek war-sankoropá pwar nampono.
Nomo ankár maomp kar wawia maok, ono am kar pas fek kumwi nanampon.
27 Aeno ono arop ankwap kalabus nap mek sámp-kérép nampao maok, man kotnap
ankank maonámpok sámp-kérép mo namp te, am te pwi yak mo námpon.”

26

Polo Agripan kar farákápamp kar

1 Agripa Polén sérrá, “Amo te amokuinap kar farákápae.” Aeránko maok, Polo náráp
yae narek paprá maok, arakrá sér,
2 “King Agripa, ono warákár namp te, Juda fákárerao kápae kare kar onan sérar napan
ono nopok amwan farákáp naeria nampon.
3 Amo te Juda yinomp ninik wae mér, táte yino apae ankank kar yorowar námp wae
mér. Aenapara, onomp ninik te, amo sánánkar porokwe fek tankrá onomp kar ponankor
fwapi wawae.
4 Ponankor Juda fi te onan wae mér kare napon. Am fárákap onan mér kare nap te, ono
oukoumwan épér morok yakamp fek te onokump firáp arop ou mek yakea, wakmwaek
Jerusalem mek akwapea yakamp wae mér napono.
5 Am fárákap te onan wae mér napara, mao námoku onoinamp ninik amwan sér
mwanapon. Am fárákap te wae arakrá mér napon: Ono oukoumwan tár-ménki yakamp
feknámpia yakrá korop namp te, ono Farisi ankwap yakria, Farisimp lo kárákáre Juda
ankwap fárákap ampaok mwanap pourou monámp lo ankore mek yakampon. ✡
6 Aeno ono oukoumwan mapek fokopeyak nanko, onan kot napon. Am kotnap fi kor
te ará: Ono méria Kwaro wokwaek nomp appeyaenápén sérimp ankank táman kare tak
naerámponoria yépék namp fek napon. ✡
7 Yinomp éntér-sámpramp firao kor wokwaek Kwarén loturia maok, kumuruk, wae fek
kor loturia maok, ankár mér kareria maok, am ankank táman saráp yépékiapon. King
e! Ono kor, ono méria am támantá yépék nampon. Am fi fek táman Juda firao onan kot
napon.

✡ **25:21:** Ap 25:11-12 ✡ **25:23:** Mt 10:18 ✡ **25:24:** Ap 22:22 ✡ **26:5:** Ap 22:3; Fl 3:5-6 ✡ **26:6:** Ap 28:20

8 Apaeritea yumo Juda fi Kwaro sumpwinap arop warko fápárámpá kák naenámprá
mér te monorá ninik napon?
9 Wokwaek kar onoku támao Nasaret mekamp Jisasomp e kwatae pap naeria kápae
kare ankank sámpá yampourouiampon.
10 Ono Jerusalem mek am ankank takrá yárakiampon. Ono te pris tokwae fákáreramp
kar sámpea, Kwaromp kápae kare koumteouráp arop tirá fápákamánkiampon. Tá ono am
Juda fákárerao 'Am fárákapan tirá wour mwar'rá sérarapo maok, ono kor 'Tak mwar'rá
sériampon. ✡
11 Ono te kápae kare por lotu nap mek akwaprá arop fárákapan, amnap ninik
pwaranáponoria am mekamp tirá fupukiampon. Ono te ankár am fárákapan 'Jisasén mér
nap pwaranápono' ria kárákárea waeampon. Ono te yonkwae pwarámpa waeria panek
yaknámp taun mek kuri oupourounkrá akwaprá touwe nénkampon." ✡

Polo námoku wokwaek Kristenimpan farákápámp kar Aposel 9:1-19; 22:6-16

12 Polo warko ankwap kar arakrá sér, "Aeria maok, onan pris tokwae fákáreamp kar
sámpea nanko maok, onan sámp-kérép napo, ono taun Damaskus mek akwapampon.
13 King e, ono akwapea, yámar kuk nánko ono am mwae-páraok akwap nanko maok,
yámar meknámp wae tokwae ék nánko ono nke nampono. Am wae tokwae te kárákáre
kareria maok, yámaramp wae kámákár akwap námpono. Am te koropea onan wae
tákapria maok, onont tukupnap arop fárákapan kor wae tákap.
14 Aenko maok, yino ponankor apárok pika párákapria maok, ono wa nanko, arop
ankárankampamp kar Hibrump kar fek arakrá turunk, 'Sol, Sol, amo te apaeritea onan
ouroukup napon? Ono amwan wumwi nampan maok, amo amokunapaokria amoku
támao touwe sámp napon.'
15 Aeránko maok, ono sérrá, 'Tokwae Kar, amo te wa nape?' Tá Tokwae Karao sérrá,
'Ono te Jisas nae. Amo te onan sámpá yampourou napon.
16 Aeno amo fárámpea fokopeyakae. Ono oukoumwan amonapok korop namp te,
onomp tére nanapria amwan nánap nampon. Tá amo arop ankwap fárákapan amo ouk-
oumwan nkenap ankank, tá nánkár wakmwaek ono amwan yénkép nanamp ankank
farákap nanapon.
17 Nánkár amwan amoku waráp arop fi, táte arop ankwap firao kor mao amwan
mwaria napo kor, ono te numwar takanáponoria yi kare yépék mono.
18 Ono te amwan ampok sámp-kérép nanko, akwapea am firamp yi fipirékarrá kák
napo, am fárákap kirikip pwararea, wae fek korop mwanapon. Aeria maok, Satanomp
kárákáre pwararea Kwaronámpok koropea onan mér napo, ono am fárákapamp kwatae
ninik tirá épéria maok, onoku nánkárápnamp koumteouráp arop fi mek párakop nanam-
pon.' " ✡

Polo misin tére námpan Agripan farákápámp kar

19 Polo warko ankwap kar sérrá, "King Agripa, ono am yámar mekamp kar wawi namp
te, ono maomp kar ták-pwar mono.
20 Aeria maok, ono Damaskus mekamp aropanénkir am kar farákápea maok, tá
wakmwaek Jerusalem mekamp aropan kor farákápria maok, táte Judia apár me
mwaekamp koumteouráp aropan, tá ankwap fi koumteouráp aropan kor mént am
kar farákáp nampon. Ono arakrá farákáp, 'Yumo te ankár Kwaronámpok arákarrá
koropea man méria maok, yumonap ninikao yumo wae kwatae ninik pwaranap yénkép
naenámpon.' ✡
21 Ono make pourouráp kar táman farákáp nanko, am fek táman Juda fákárerao onan
lotu nap tokwae mekamp sámpea farop mwaria wae napon. ✡

✡ **26:10:** Ap 8:3 ✡ **26:11:** Ap 9:1-2 ✡ **26:18:** Kl 1:13; 1 Pi 2:9 ✡ **26:20:** Ap 9:22,28; 22:21 ✡ **26:21:** Ap 21:30-31

22 Kwaro onan yaewour nánko, ono fwap yakrá koropea oukoumwan nampon. Ae
namp kwamp, ono oukoumwan mámá fokopeyakrá arop fákáre ponankor, tá arop
nununkwi méntér yakáp napo, ono am kar farákáp nampon. Ono te ankwap pourouráp
kar farákáp mono. Ono te wokwaek profet fárákapao sériap kar, tá Moseso kor sérimp kar
táman saráp farákáp nampon.
23 Am fárákapao arakrá sériapon: 'Krais te ankár touwe sámpea sumpwiaka, apár
me meknámp kápae kare arop fárákapan mekrá fárámp naenámpon. Mao te Kwaromp
wae kwapweramp kar Israel firan farákápria, arop ankwap firan kor mént farákáp
naenámpon.' " ✡

Polo Agripan 'Amo Kwarén mérae'rá sénámp kar

24 Polo makrá séránko maok, Festuso man kar tae fek sérrá, "Pol, amo te épépérép nape!
Amo te kápae kare skulia mér tokwae sámp nap támao amwan épépérépi papáne!"
25 Aeránko maok, Polo sérrá, "Arop Tokwae Festus e! Ono te épérép mono. Ono
waeman ninik kwapwe fek kare kar sénampon.
26 King Agripa te am ankank ponankor méri yak nánko, ono séri nampon. Aeria ono
man apáp mono, érik karaok sénampon. Mao nke námp fek, tá mao wa námp fek am
Jisaséniap ankank mek mono, érik koropámpon. ✡
27 King Agripa, amo te profet fákáreramp kar te wae mér nap ni mo nie? Ono te amo
wae mér naprá ninik nampon."
28 Aeránko maok, Agripa Polén turunkrá, "Apaeritea amo oukoumwan kar táman
'Koupour Kristenae'rá sénapon?"
29 Aeránko maok, tá nopok Polo sérrá, "Fae tákáre ke fek kuri fwap, tá tokwaeri ke
fek kuri fwap, ono Kwarén sénanko, amo ntia mámá arop fárákap ponankor onomp kar
wanap, yumo fwap ono niamp maknámp mwanapono. Aeno mámá onan fákap konap
sen má yiráp pourouk yak te monoria nampon."
30 Polo makrá séránko maok, King, tá Gavman Tokwae tá Bernisi, tá arop ankwap
fárákap mént yakáp nap, makia ferámprá am nap aokore pwarará ek yink. Aeria maok,
am fárákap námoku kok arakrá sérar,
31 "Mao te apae kwatae ninikinámp fek mao sumpwi, tá mao fákapá yak
naenámpanápe?"
32 Tá Agripa Festusén arakrá sér, "Amo te fwap am arop pwar napo, amwar akwap
naenámpan maok, mao námoku Sisar náráp kot wawano'rá sénámpon." ✡

27

Polén sip mek papea Rom mek sámp-kérépap kar

1 Yinan am fákárerao 'Sip meknámp kantri Itali mek tukup mwanapono'rá séri pwate.
Am fárákapao Pol ntia ankwap kalabus arop fárákap 100 soldia poukwap konámp
ofisamp yaek kák te. Am ofisamp e te Julius. Am ami fákáre te Sisar námokurápono.
2 Yino Pol mao Adramitium mekamp sip mek kounkourianánko, am sip provins
Esiamp solwara fikamp taun mek akwap naerianánko maok, apár Masedonia mekamp
taun Tesalonika mekamp arop Aristarkus mao kor yinont akwap.
3 Ankwap kumuruk yinkea Saidon mek nánko maok, Juliuso Polén aropompria man
sérrá, "Fwapono, amo akwapea waráp nouroup arop fárákapan nkea maonap amo
monap firráp ankank tiae." ✡
4 Yino warko Saidon pwarará sip sámpea tukupánko maok, ouwi tokwae koropria sip
éntér panánkár nánko maok, sip akwapea apár amor ke Saiprus mek. Tá yino Saiprus
mekia maok, am ouwi porokwenámp mwaeknámp

✡ **26:23:** Lu 24:46-47 ✡ **26:26:** Jo 18:20 ✡ **26:32:** Ap 25:25 ✡ **27:3:** Ap 24:23

5 provins Silisia ntiaka Pamfilia wonae fikamp ke fek solwara tápamprá tukupea
provins Lisia mekamp taun Maira mekimpon.
6 Am taun Maira mek soldiamp ofisa nke nánko maok, taun Aleksandria mekamp
sip am mek yakea Itali mek akwap naeria. Aenánko maok, yinan am sip mek éréképá
akwap.
7 Aenko maok, yino sip mek kounkouria tukup nánko maok, ouwi tokwae koropria
sip panánkár nánko, sip apporokwe akwap nánko maok, yino sip mek ankwap yiniink
kumuri yakáp. Sip mek tére konap arop fákáre tére kárákáre napo maok, yino tukupea
taun Nidus wonae fik nánko maok, ouwi kárákárea wae nánko, tukup mwanámp pourou
mono. Aenámpantá maok, apár amor ke Krit mekamp solwara firiaok ouwi yak monámp
mwaeknámp Salmone akokwap wonae fik warákarrá tukup.
8 Aeria maok, warko am amor ke solwara firiaok tukupea taun Lasea mek wonae
fikamp 'Sip Poká Yak konámp Ént You Kwapwe Kare' mek yakáp.
9 Kápae kare kumur akwap tenánko maok, Juda firao fir fári kwaponrá taokor konap
yae wae pwar, tá ouwi tokwae koropria, ént nákarrá souroukoup. Aenámpantá maok,
Polo am fárákapan sérrá, ✡
10 "Yumo wawenk. Ono wae mér nampon, nomo oukoumwan tukup nánko te, nomp
kápae kare ankank te ént mek pik naerámpon. Ankankráp sip mwar ént mek pik mono,
nomo kor mént ént mek pik mwareanámpon."
11 Aerámpan maok, am ofisa te Polomp kar wa mono. Mao te sip santank konámp arop,
tá sip naropwar, maomp ninikaok námpon.
12 Aeria maok, am arop fárákapao sérarrá, 'Mámá sip yak konámp ént you máte kwapwe
kareria ouwi korop naenámp nánkárápeyak mo i konámpon'rá sér. Aeria maok, kápae
kare sip mekamp arop fárákap 'Wae tukup mwanámpono'rá sérar. Am fárákapao sérrá,
"Fwap pwi nánko te, tukupea Finiks mekia ouwi tokwaenámp ke fek te am mek yakáp
mwanámpon." Am Finiks te ént you kwapwe apár amor ke Krit mek yámar piknámp nke
nap mwaek yak námpon.

Ouwi tokwaeria ént solwara nákarrá koropámp kar

13 Ouwi yae-mánkwan mwaeknámp korop námpao maok, am te kárákáre kar mono,
fwap porokwe fek yak. Aenámpantá maok, fwap am séri nap mek tukup mwanámpan
mpweria maok, wae am ént porokwe yak nánko, sip fwap tank naenámpria tukuprá Krit
mek wonae fik kar.
14 Aenapan maok, koupour kar yae-párák mwaeknámp ouwi tokwae korop. Am ouwi
te apár amor ke Krit meknámp koropria, kárákáre fek sip panánkára wae.
15 Aenánko, am sip mek tére konap arop fárákap tére kárákáreria sip sámp-arákarea tukup
mwanámpan mpwe napan maok, tak mwanap pourou mono. Aenámpantá wampwe
kwaeri pwar napo, ouwirao námoku sip sámpea akwap.
16-17 Yino tukupea, apár amor ke Kauda nánkárápeyak nánko maok, ouwi kánankenámp
ke mek. Am mekria maok, yino koupourouia sip mek wakmwaek tokorop tenap bot
kánanke koupour for-saokea maok, sip mek narek papria maok, kárákáre fek yarokwapá
pwar. Aeriaka sip faokorantá apápria maok, baklain sip ankore mek sirarrá saokea, am
baklain fek sip kárákáre yakanoria fákapá yarokwapea pwar. Sip akwapea Afrika wonae
fikamp kárák mek fumpantá apápria maok, sel worokwapea pap napo maok, ouwirao
sánánkar sip sámpea akwap.
18 Aetea maok, warko ankwap kumur fek ouwirao yinan sámpea kárákárea wae
námpantá maok, am feknámp sip kakéreanoria ankank tirá ént mek épér.
19 Warko yiniink kumur fek, sip mek tére konap arop náráp pourouantá yonkwae
sékérria maok, sip mekamp selráp, yaopwae, paok ankank ankwapmwaek náráp yae fek
táman solwara mek épér.

✡ **27:9:** Wkp 25:9

20 Kápae kare yae fek te yino te yámar nke mo, térme nke mo, ouwi tokwaerao yinan panánkár sakwap nánko maok, yino te warko fwap yakáp mwanámp nɨnɨk mono, yino waeman ponankor ént mek surumpwi kan nɨnɨki námpono.
21 Kápae kare kumur te fɨr fár moapo maok, wakmwaek Polo am fárákap ou mek fokopeyakrá arakrá sér, "Yumo ono sénampaokria Krit pwar moria te, nomo mámakria ankank ponankor épér mak mono. ✡
22 Aeno ono yumwan arakrá sénampon: Nomo ou mekamp arop ankwap sumpwi mo, fwapono. Yonkwae porokwe fek yakáp kipo. Sipao saráp ént mek pɨk naerámpon.
23 Ono te Kwaromp aropara, man lotu i konampono. Yipɨrman kumuruk te Kwaromp ensel onomp wonae fik fokopeyakria, mao arakrá sér,
24 'Pol e! Amo te apápi kwapono. Amo te ankár Sisaromp yi mek youmpea fokopeyak nanapon. Kwaro amo man kar toropwapnap kar te wae wa námpara, arop ponankor amont sip mek yakáp nap te sumpwi mo, fwap yakáp mwanapon.' Enselo aerá séri námpara, ✡
25 arop fárákap yumo te apápi kwapono! Ono mér namp te, Kwaro ankár am ankank mao onan sérinámpaok naerámpon.
26 Aeno nomo te nomwan ouwirao sámpá akwapea apár amor ke fek nánko, sip akwapá am fek téréképea kárákáre yak naerámpon." ✡
27 Aeria maok, ankár fére-sámpramp kumur fek ouwirao yinan sámpea solwara tokwae Mediterenian mek akwap. Kumuruk éntér-sámpramp ke wonae fik nánko, sip mek tére konap aropao nɨnɨk napo, sip wae woupwi fik tae morok akwap námp niamp pourouráp.
28 Aenámpantá maok, ént purump konap paok ént mek sɨrarea nke napo maok, 40 mita fek yak. Aenánko warko tukup tae morokria sɨrarea nke napo maok, 30 mita fek yak.
29 Aenánko maok, am fárákap takria sip akwapea péri kor fek téréképria tákár akwapantánoria apáp tɨrɨnk. Aeria maok, anka yiawor tia sip weaok mwaek épéria maok, táte am fárákapao koupour wakoranoria maok, kar toropwap.
30 Sip mek tére konap arop fákáre sip pwarará pɨrɨkɨmpá tukup mwar yonkwaerá mwae kup oupourounk. Aeria maok, me kor mwaeknámp anka sɨnámp ritea, bot kánanke aokoropea ént mek sɨr mwaria.
31 Aenapan maok, Polo ofisa ntiaka soldia fákáreran sérrá, "Mámá arop fákáre sip mek yak mo, tukupria te, yumo sumpwi mwarea napon."
32 Aeránko maok, soldia fákáre bot fekamp paok karámp-fárákap napo, bot solwara mek pɨk.
33 Wae yámar aok naenámp wonae fik nánko maok, am fek Polo arop ponankoran sérrá, "Yumo te fɨr fária yare fek yakáp moi napono. Yumo te ankár fére-sámpramp yae fek apáp tɨrɨnkria kwaporok yakápi napono.
34 Aenapantá ono yumwan kárákáre fek sér rae: Yumo te fɨr fépéria pourou kárákáre sámpenke. Yumo te ankwap ént mek pɨk mono, yumo ponankor fwap yakáp mwanapon." ✡
35 Aerá séria maok, mao pan sámpeaka am arop fárákap nkeap fek Kwarén 'Aesio'rá séria maok, wae maomékɨr fár.
36 Aenánko maok, am arop ponankor man nkerá paokoprá warákárria maok, am fárákapao kor wae fépér.
37 Yino sip mek yakápinámp arop ponankor te 276ono.
38 Am fárákapao fépérapo wae pwi nánko maok, wit ankwapmwaek te sip kápaeantánoria ént solwara mek épériapono.

Sip faokor akwapámp kar

✡ **27:21:** Ap 27:9-10 ✡ **27:24:** Ap 23:11 ✡ **27:26:** Ap 28:1 ✡ **27:34:** Ap 27:22

39 Yámar aok nánko maok, am sip mek tére konap fárákapao am apár nke napan maok,
am apár te maokeanorá mér mono. Woupwi mekamp you nkeapo maok, kwapwe kare.
Aenánko maok, am fárákapamp ninikao sip am mwaek youmpea woupwi mek kárák fek
tank naenámpan mpwe.
40 Aeria maok, anka fekamp paok ponankor karrá fékéria, anka solwara mek pwar. Tá
paok ankwap sip stia me mek yarokwapnap aokor-aokori pwar. Tá me kor mwaekamp
sel narek ér-sampokea pwar. Makia napo maok, sip wae ouwirao sámpea woupwi fik
sakwap.
41 Aenámpan maok, sip yoump raeria me kor mwaek te kárák mek fumpeyak. Aenánko
maok, éntao weaok mwaeknámp korop ko panánkárae yak nánko sip fopwari akwap.
42 Tá soldia fákáreramp ninik te takria kalabus fákáre érrá tukupea pirikimpá tuku-
pantáno, man kar fékér mwaria.
43 Aenapan maok, maomp ofisa Polén yaewourámp kwamp maok sérrá, "Taki
kwapono, mono. Ponankor arop ér i konap te solwara mek fékér-kirámprá érrá tuku-
peaka fikanápono.
44 Tá ankwap fárákap te sip mekamp yao kárakére má ti, tá ankwap sip fopwarianámp
kárakére má tia érrá tukupanápono." Aeránko maok, am fárákap sérámpaokria, yino
ponankor tukupea fikria maok, arop ankwap ént mek pik mo, fwapono. ✡

28

Pol apár amor ke Malta mek yakámp kar

1 Yino fwap koropeaka solwara woupwi mekia maok, yino wa nánko, am apár amor
ke e te Maltano.
2 Am mekamp arop fárákap te yinan kwapwe kare ninikria yaewouriapono. Am ke fek
warákam koropria námpare námpantá maok, am fekamp arop yaomwi yankia pwarará
maok, yinan ponankor yaomwi fek éréképá tukup napo, yae yérénkrá tankáp.
3 Aenánko, Pol yao ankwapmwaek tiaka yaomwi mek sinaeria nánko maok, tá tákam-
ti yao mek yakea yaomwi touwe nukup nánko, ek mankria Polomp yae yampea toko-
ropeyak.
4 Aenánko maok, am fekamp koumteouráp aropao kor am tákam Polomp yaek yampea
tokoropeyak námp nkea maok sérrá, "Ae te am arop te arop tirá wour i konámpon. Mao
te solwara mek sumpwi mo námpao maok, kwatae ankank napo nopok i konámp kwar
te, mao yiki yak te monoria námpon."
5 Aenapan maok, Polo am tákam far-siránko maok, yaomwi mek piká párákap nánko,
Pol te touwe kánanke sámp mo. ✡
6 Aenko maok, koumteouráp arop te Polomp pourou yámpria, apárok piká párákapria
sumpwi naenámpan mpwe ninikria, yépékrá yakáp napan maok, ankár mo karono.
Aenánko maok, am fárákapao sérrá, "Máte kwar ankwapono." ✡
7 Am tankáp nap fek wonae fik yaknámp apár te am apár amor ke taokeyak konámp
arop Publiusomp apárono. Am arop te yinan éréképá pokea námokuráp nap mek yinink
kumur fek yinan taokeyak námpono.
8 Publiusomp naropwar te touwe woukoupea yare touwe kwatae méntér sámpea amp.
Aenánko maok, Polo maonámpok youmpea, maomp pourouk yae papria kar toropwap
nánko maok, maomp touwe warko fwap.
9 Mao takánko nkea maok, am apár amor ke mekamp touwenap arop te ponankor
koropapo maok, Polo am fárákapan fwapokwaprá kákámpon.
10 Aenánko maok, am fárákap yae-párák kare ninik fek yinan yaewouria maok, yino
sip mek tukupnámp ke fek yino monámp ankank yinan ti-sápapono.

✡ **27:44:** Ap 27:22-25 ✡ **28:5:** Mk 16:18 ✡ **28:6:** Ap 14:11

Polo akwapea Rom mekimp kar

11 Yino am apár amor ke Malta mek yinɨnk yunk yakáp. Am mek te taun Aleksandria
mekamp sip ouwi tokwaenámp ke fek am mek yépékrá yakeanámpan akwap naeri-
anánko, yino am mek kounkour. Am sip me kor mek te kwekár kwar Susomp tam
feaenámp poumou-tárápyaramp wunéri kumwi tenapono. *
12 Yino tukupea taun Sirakyus mek yinɨnki yakáp.
13 Aea maok, am feknámp tukupea Regium mek ankáranki yakápia ankwap kumur
nánko, ouwi tokwae yae-mánkwan mwaeknámp korop nánko maok, yino Regium pwar.
Tá yinɨnk yámar táman yino tukupea taun Puteoli mek sip pwar.
14 Am némpouk am fek yino Kristen ankwap fákáreran kɨkɨpánko maok, am fárákapao
yinan sérrá, "Yumo te yinont mapek fákánek yae yakáp mwanapono." Aerapo maok,
yino am fek mént yakápia maok, warko am fárákapan pwarará, taun tokwae Rom mek
tukup mwaria.
15 Aenánko maok, Rom mekamp Kristen fárákap yino koropnámp kar wawia am
fárákap koropea yinan mwaeaok kɨkɨp. Yino am fárákapan te Apius maket mek
kɨkɨpimpono. Am fek te 'Arop Néntép konap Nap Yinɨnkaopwe'rá sér i konapono. Am fek
Polo am fárákapan nkea maok, Kwarén 'Aesio'rá séria, maomp nɨnɨk mek wae kárákáre
sámp.
16 Yino tukupea Rom mekánko maok, gavman tokwaerao Polén sérrá, "Fwapono. Amo
nap ankwap sámpea, am mek amwan taoke-samp yáraknámp soldia méntér yakenke."

Polo Rom mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápámp kar

17 Polo Rom mek yinɨnki yakea maok, Juda taokeyakáp konap arop fárákapan ko-
ropenkria wumwi. Aenánko, am fárákap koropea koupoukour napo maok, am fárákapan
arakrá sér, "Nánaeou tárápu, ono te wokwaek námoku nomp arop fi mek sámpá ouroukup
mo, tá nomp toutounápomp loan kor ták-sɨr moi nampon. Aenampan maok, onan
Jerusalem mek fákapea Rom fákáreramp yaek pwar napon.
18 Aeria maok, onan am fákárerao Rom mekamp aropao, onomp kot wawanoria
pwar napan maok, am fárákapao nke nap te, onan sámp-wouroump mwanap kwatae
nɨnɨkinamp ankank te yak mono. Aenánko, onan pwar mwaria napono.
19 Aenapan maok, Juda fákáre am kar ták-pwar napon. Aenapantá maok, ono ankwap
mwae kup yak mono. Ankár Sisaro onomp kot wawanoria nampon. Aenampan maok,
ono te onomp firan kot nanamp kar yak mono. ✡
20 Aeno, am táman saráp ono yumwan wumwiri nampon. Onomp nɨnɨk te, ono
yumwan nkeaka kar sénaeria nampon. Ono te nomo Israel fi ponankor yépéknámp arop
táman méria yépékrá yak nampon. Am fi fek táman oukoumwan onomp yaek sen mámá
fákap tenapon." ✡
21 Tá am fárákapao man arakrá sér, "Yinan te Judia mekamp arop te amwan taknap
kar pas fek kumwia sér mono. Tá Juda ankwap ankárank am mwaeknámp yinonámpok
koropea amoinap kar farákápria, amwan kwatae kar sér moi námpon.
22 Aeno yino te amoku kareao waráp nɨnɨk farákáp napo, wa mwaro. Yino te wae
mérono: Ponankor némpouk mwaekamp koumteouráp arop te nomo Juda ou mek
wourékam fi yoronap arop fárákapan kar kwatae sérar napon."
23 Tá am fárákap yae ankwap séritea maok, am yae fek kápae kare arop koropea, Polo
yakámp nap mek koupoukour. Polo am fárákapan Kwaro náráp firáp taokeyak konámp
kar, tá Mosesomp lo fek yaknámp kar, tá profet fákáreamp kar aran am fárákap 'Jisasén
méranápono' ria koumouneknámpia kárákáre fek farákáprá akwapea kumur mek.

---

* **28:11:** Am kwekár kwaromp poumou tárápyar Kastor ntia Poluksan am sipamp e takrá tákapapon. Sip mek tére konap kápae kare arop te am kwar yawor táman lotu i konapon. ✡ **28:19:** Ap 26:32 ✡ **28:20:** Ap 26:6

24 Aenámpan maok, arop ankwap fárákap nɨnɨk nap te am Polo farákápnámp kar te kare
karono. Aeno ankwap fárákap te maomp kar karenoria mér mo.
25 Aeria maok, am fárákap te námoku kok támao kar yorowarrá tukup mwaria napo
maok, Polo kar ankwap arakrá sér, “Yiki Kor Spiritao nomp toutounápén profet Aisa-
iamp top kor feknámp arakrá sér,
26 ‘Amo akwapea am arop fárákapan arakrá sérampo:
Yumo te kápae kare por kar wa mwanapan maok,
Tá yumo am kar fi te mér mwanap pourou mono.
Tá yumo te kápae kare por énounkoup mwanapan maok,
yumo ankank ankwap wuri nke mwanap pourou mono.
27 Am arop fákáreamp nɨnɨk te ankár épérépi yak nánko,
Tá am fárákap kar wa mwanap woupwi te kokwae.
Tá am fárákapamp yi wouri yaká̀p mwanapono.
Takria am fárákap ankank ankwap nkeria, kar wawia
am kar fi méria ononampok arákarrá korop napo,
ono am fárákapan fwapokwapi papantáno.’ ✡
28 Aerimpara, yumo te mérenke: Kwaro nomwan warko érékép naeria kwapwe kare
térenámp kar máte Kwaro ankwap fi koumteouráp aropaonapok sámp-kérép tenámpara,
am fárákap te waeman wa mwaria napon.” ✡
29 Polo takrá séria pwaránko maok, am Juda fákáre wae tukupria maok, námoku kok
sérarrá térénkrá tukup.
30 Aeria maok, Polo am nap mek te anánk yopwar fek yakria, am nap mek yak námp
fek nap naropwarén mani nénkrá yak. Aeria maok, arop náráp nap mek korop napo
nkerá te, ‘Fwaprá kar korop napono, nap mek koropenk’rá sér i konámpon.
31 Aeria maok, mao te koumteouráp aropan Kwaro maomp firáp taokeyak konámpan
farákápria maok, Jisas Krais Tokwae Karamp kar yénkrá farákáp konámpono. Mao kar
farákáp naeria te apáp mo námpara, arop ankwap te man te taokor mono.

✡ **28:27:** Ais 6:9-10 ✡ **28:28:** Ap 13:46

Polo Rom Firampor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Polo taun Korin mek yakria, mámá pas apár Itali mekamp taun tokwae Rom mekamp Kwarén mérap Kristen koumteouráp arop fárákapampor kumwia, yupu Fibimp yaekamp sámp-kérépámpon. Am Kristen fákáre te ankwapmwaek Juda fi, tá ankwapmwaek ankwap-ankwap fi mekampono.

King Sisar te am taun tokwae mek yakria, kápae kare arop fi taokeyak námpon.

Am pas fek te Polo makrá sér: Juda mekamp arop fi, tá ankwap fi mekamp aropao kor, ponankor te kwatae ninikráp arop fárákapono. Aenapao maok, kápae kare koumteouráp arop Jisasén méria mao sénámpaok paokop napo maok, Kwaro am fákáreran 'Yae-párák kare koumteouráp arop'rá sénámpon.

1 Ono Pol, ono Krais Jisasomp tére konamp aropono. Kwaro onan, aposel yakaeria maok, onan sérrá, 'Amo onomp Kwapwe Kare Kar farákáp nanap' rimpon. Ono má pas kumwi namp máte taun tokwae Rom mek yakápnap Kristen fákáre yiráp por saráp nampono. ✡

2 Wokwaek kar Kwaro námokuráp profet fákáreran 'Onomp Kwapwe Kare Kar wakmwaek kare kar korop naenámpon'rá séránko, profet fákárerao Kwaromp buk fek kumwiapono.

3 Aeap am te mao náráp Tárápan sénámp Kwapwe Kare Karono. Arop nomo mwaek te, mao King Devit yakámp fi mek arop kare yakámpon.

4 Kwar námokunámp mwaek te spiritara, aropao man faropea sumpwi pap napo, Kwaro man apár me mekamp fárámpea papria maok, nomwan náráp kárákáre tokwae yénképrá, "Mao te onomp tárápono' rimpon. Mao te nomp Tokwae kar Jisas Kraisono. ✡

5 Kwar námoku onan ninikia Jisasén sénánko, onan, aposel téreaeriaka, tére tokwae kwapwe sáp námp te, Kraisomp eran sakap mwanapria nimpon. Am takimp te, arop fi ponankor mériaka má karaok paokop mwanapria nimpon. ✡

6 Yumo Rom mek tankápnap arop fákáre, yumwan kor Jisas Kraiso wumwianánko, wawia méntér maomp firáp yakáp napono.

7 Rom mekamp arop yumwan te Kwaro warákárriaka wumwi námpono. Yumo te maomp arop fákáre yakáp napara, ono yiráp por mámá kar kumwi nampono. Ono ninik namp te, nomp Naropwar Kwar ntiaka Jisas Krais Tokwaerao yumwan námoku ninikiaka yaewourria yonkwae porokwe sánk nepo, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nae.

Polo Rom mekamp aropan nke nae rimp kar

8 Ono manénkir sénae namp te, arop némp-némp ponankor yiráp mér kárákáreran sérar napono. Aenapantá maok, Jisas nomp ninik mek tére námp fek, ono yumwan ponankor ninikria yumwan onomp Kwarén 'Aesio'rá sénampon. ✡

9 Ono te Kwaromp térean saráp tére kárákárerá maomp Tárápamp Kwapwe Kare Kar farákáp konampono. Aeria kápae kare por yumwan ninikria kar toropwap i konamp te, Kwaro wae mér námpon. ✡

10 Ono yumwan nke mo, yak namp kwamp te, ono Kwarén turunk nanko, mao onan takaeria námp kwamp te, mao onompor mwae kup yoro nánko, yumwan koropá nke nanampon. ✡

11 Ono yumwan nke nae kar namp te, yumwan kárákáre sánk nanamp Yiki Kor Spiritamp ourour wor-pwar naeria nampon.

✡ **1:1:** Ga 1:15 ✡ **1:4:** 2 Ti 2:8 ✡ **1:5:** Ga 2:7 ✡ **1:8:** 1 Te 1:8 ✡ **1:9:** Ef 1:16 ✡ **1:10:** Ro 15:23-24

12 Ae naenámpara, onomp ninik te yiráp Kwarén mér nap onan yaewour, tá onomp Kwarén mér nampao kor yumwan yaewour, arak nánko maok, am támao nomwan énénki nomp ninik mek kárákáre sáp nánko yakáp mwar kar nampono.
13 Kémpiyae tárápu, onomp ninik te yumo fwapia mér mwanapria nampon: Ono waeman kápae kare por yumonapok korop naeria ninik nampon. Onomp tére te arop ankwap firan yaewour nanko Kristeni napara, yumwan kor taknámprá, yaewour naeria nampan maok, kápae kare por ankwap térerao onan taokor fákeyak námpon.
14 Kwaro onan yaewourianánko, ono maompara, nopok ono ami námp fek taun mek yakápnap aropan yaewour, tá némpouk mwaek yakápnap aropan yaewour, tá mér tokwaeráp aropan yaewour, tá mér mo kare nap aropan kor yaewour nanampani námpon.
15 Aeria maok, onomp ninik te Rom mek tankápnap arop fárákap yumwan kor Kwapwe Kare Kar farákáp naenampon.

'Kwapwe Kare Kar te Kwaromp kárákáreno'rá sénámp kar

16 Ono te Kwaromp Kwapwe Kare Kar máte pwarápae mo i konampon. Am te apae riteanápe, Jisas nomwan warko éréképnámp kar te Kwaromp kárákáre am fek yak námpara, arop ponankor Kwarén mér napo te, warko éréképria maok, yino Juda firanmékir éréképea sámpá yakrá, arop ankwap firan kor ménte érékép nánko, korop napon. ✡
17 Am Kwapwe Kare Karao nomwan Kwaro fwapokwapia 'Yae-párák kare arop'rá sénámpan yénkép námpon. Am te nomo Kwarén mérrá tukup námp fek saráp yak nánko, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp námpon. Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp niamp námpon: "Arop fárákap Kwarén mér napo maok, mao man 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, mao te fwap yiki yakáp mwanapon." ✡

Arop ponankor Kwarén pwatea kwatae ninikaok paokop i konap kar

18 Nomo te wae mér námpon, arop ponankor Kwaromp ninik pwarará, námokuráp nkwakwe make ninik kwataeaok paokopria, am kwatae ninik támao kar kare sámpanámpea pap nap fek te, yámar mek yaknámp Kwaro am fek táman náráp yopor yonkwae yénkép námp te, taknap arop fárákapan nopok touwe kwatae sánk konámpon. ✡
19 Am te apae riteanápe, am fárákap Kwaromp ninik kápae kare ankwapmwaek waeman érik nkea mér napao napantá námpon. Kwar námoku am ninik wae yénkép námpon.
20 Kwaro kápae kare ankank wokwaek kar yoroiakámp te, yakrá oukoumwan kor yakánko, arop ponankor wae nke napara, Kwaromp ankank arop nke mo nap, ankwapmwaek érik yak mo námp, Kwaro ninik námp fi kor ntiaka kárákáre tokwae yaká yak naenámpan kor wae fwap mér napon. Aenapara, arop ankwap te 'Ono Kwaronámp ninik mér moria nampara, ono Kwatae niniki namp yak mono'rá sénaenámp pourou mono. ✡
21 Kwarén te wae mér napao maok, mao te 'Kwar kareno'rá ninik mo, tá Kwaromp e sakap mo, tá Kwarén 'Aesio'rá sér mo napono. Am fárákapamp ninik te épépérépi akwapria, ninik ntia mér te kirikip yak námp niamp námpon. ✡
22 Am fárákap támao kwekápria sérrá, 'Yino te mér tokwaeráp'rá sénapao maok, épérép kari tukup napono.
23 Aeria maok, sumpwi mo, yiki yak konámp Kwarén younkwe sirarea, warko lotu mo, námokuráp ninik fek sumpwi konámp ankankamp wunéri táman, arop niamp yoro, ant niamp yoro, yao pwae mekamp fir niamp yoro, tákam niamp, tá sipar niamp yororoia, am ankank táman lotu i konapon. ✡

✡ **1:16:** 1 Ko 1:18,24 ✡ **1:17:** Ro 3:23; Hab 2:4 ✡ **1:18:** Kl 3:5-6 ✡ **1:20:** Sng 19:1 ✡ **1:21:** Ef 4:17-18 ✡ **1:23:** Sng 106:20

Nkwakwe make ninik kwatae

24 Aeapantá maok, Kwaro wampwe kwaeria pwate nánko, námokuráp kikiank ninikao éréképeanánko, oumnámp ninikaok paokopria maok, popwarápae sámp konap ankank táman nonopok pourou kwataerá kák konapon.

25 Am taknap arop fárákap te Kwaromp kar kare te pwateaka, nopok kwekár karwaok paokop napon. Aeria maok, ankank ponankor yoroimp Kwarén younkwe sirarea, Kwaro wokwaek kar yoroimp ankank táman loturá, am ankankamp yae ankore mek paokop napon. Kwaro námoku ponankor ankank fi korara, nomo maomp eran sakap saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro.

26 Am fárákap Kwarén younkwe sánk napantá, Kwar te am fárákapan kwaporok pwate nánko, am fárákap námokuráp pwarápae konap kikiank ninik mek yakáp napono. Tá am fárákapamp koumteourao kor poumou nap mek tankáp konap yae-párák kare ninik pwarará, kwatae pwi yak monámp ankank táman koumteou námoku kok pourou mwaek térerá paokop napon.

27 Aenapo maok, poumou-tárápuao kor náráp koumteourént yakáp konap ninik kwapwe te pwatea maok, arop ankwapan yupunámp taknámp kikianka waeria maok, arop ankwapan nkeaka pwarápae mono, yupunámp kokopor napo, am námoku taknap ninik kwatae támao nopok námokuráp pourouk touwe kwatae sámp konapono. ✡

28 Am taknap fárákap te Kwaromp yae ankore mek yakáp mwanap ninik sámp mo napantá maok, Kwaro wampwe kwaeria pwate nánko maok, námokuráp ninik kwataeaok paokopria nkwakwe make ninik kwatae aropao tak mo i konapan mao tak napono.

29 Nkwakwe make ninik kwatae te ninik mek top koupouri yak nánko maok, arak i konapon: Pwi yak monámp ninik, tá kikiank ninik kwatae, tá arop ampwae sámp konap ninik, tá ankank tokwaeráp aropan kokwarokrá paokopria, tirá wourrá yoporrá paokop i konapon. Poupwekáprá, arop ankwapan mao saráp kwatae ninik námpan mpwe ninik i konapono. Tá ankwap fárákapan kánánkámp sérarrá paokoprá,

30 tá ankwapamp e kwatae pap mwanap kwekár kar sérarrá paokoprá maok, Kwarén kor yoporrá kara waerá paokopria maok, arop ankwapan pourou wouroumprá paokopria, námo te wae mér nampria maok, námokuráp e sakap konapono. Apae mokop mwaria ankwap wourékam ninik kwatae ménт térerá paokopria, éntupwar naropwaromp karan kor ták-sir konapon.

31 Kwapwe kare ninik yak mo. Tá mao námoku sénap karan kor mériaka mántwaok mo i konapono. Námoku mwearoao kor nouroup mo, tá arop ankwapan kor aropomp mo i konapon.

32 Kwaromp yae-párák kare karao sérrá, "Taknap arop fárákap te faokor mwanapono." Am arop fárákap te am kar te wae mér napao maok, am táman te apáp moria maok, ankár am kwatae ninik táman sámpea paokopria, arop ankwapao napan kor, fwaprá kar naponoria warákárrá maomp e sakap konapono.

2

Kwar kotnámp te 'Yae-párák kareno'rá sénámp kar

1 Aeria maok, yumo ponankor arop yae kurépi fokoprá ankwapan sérar i konap te, ono yumwan ankákárankrá sér rae: Amoku te 'Ono kwatae ninik moi namp'rá sénanap pourou mono. Wawae! Amo ankwapan yae kurépi fokoprá sénapan maok, amo kuri tak i konapara, am sénap kar te amokuráp pourouk kuri akwap námpon.

2 Nomo te wae mér námpon: Kwaromp kot te yae-párák kare ara, am taknap aropan te touwe tokwae kwatae sánk nae-námpono.

3 Amo arop ankwapao nánko, wawiaka man yae kurépi fokoprá kar sénap te, amoku kor tak i konap te Kwar te amwan pwar nánko, fwap yak nanampan mpwe ninik rape?

✡ **1:27:** Wkp 18:22

4 Kwar te amwan touwe koupour sánk mo, yae-párák kare ninikria yépékrá yak námp te, ‘Am te kánanke kwatae’ ritea nape? Kwaromp ninik kwapwe amwan, am kwatae ninik te pwaraeriaka amwan yépékrá yak námp te, amo wae mérapono.
5 Amo kwatae ninik pwar mo, sampá yak napo akwapea tokwae yak námp te, amoku, am fek touwe tokwae sámp nanampria napon. Nánkár wakmwaek Kwaro arop ponankor kotnámp yae fek te youpoukwapriaka amwan am fek touwe tokwae kwatae sánk naenámpon.
6 Kwar te am yae fek arop ponankor youroukoupria te, maoinap ninikan puri fek youroukoup naenámpon. ✡
7 Arop ankwap fárákap kárákárerá kwapwe kare ninikaok tukupria, Kwarént yámar mek kwapwe kare yakápria te, e tokwae sámpria pwar mo i konámp yiki yak sámp mwanámpria napon. Am koumteouráp aropan te Kwaro yiki yaká yakáp mwanap nénk naerámpon.
8 Aeno ankwap fárákap námokuráp ninik fek paokopria, Kwaromp kar kare pwarará kwatae ninikaok paokop nap te, Kwaro am fárákapan youpoukwapria touwe kwatae nénk naerámpon. ✡
9 Arop ponankor kwatae ninik fek yakáp napan te touwe kwatae korop naenámpon. Am touwe te Juda firaomékir touwe sámpea napo, ankwap fi aropao kor sámp mwanapon.
10 Aeno arop kwapwe kare ninikaok paokop nap te, e tokwae ntia yonkwae porokwe sámpria, wakmwaek yámar mek Kwarént yae-párák kare yakáp mwanapon. Am te Juda firaomékir sámp napo maok, ankwap fi mekamp aropao kor énénki sámp mwanapon.
11 Kwar te ankárankamp fi aropan saráp ninik mo i konámpono. Mao te ankárankamp puri fek ponankor arop firan youroukoup i konámpono. ✡
12 Ae konámpara, arop ankwap fi ponankor lo moria, nkwakwe make ninik fek térerá paokopi nap fek te, Kwaro am fárákapan lo fek youroukoup mono, am kwatae ninik fek paokopi napan naenámpon. Aeno arop ponankor lo mér napao, kwatae niniki nap te, Kwaro am lo fek yaknámp kar youroukouprá am arop fárákapan kot naenámpon.
13 Arop lo kar wawiaka mántwaok yárak mo námp te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop mono. Aeno arop lo kar wawia mántwaok yáraknámp aropan saráp Kwaro man yae-párák kare aroponorá sénaenámpon. ✡
14 Arop ankwap fi lo mo napao maok, ankwap fárákap námokuráp ninik fek lo sér i konámpaok kwapwe kare ninikrá paokop nap te, am lo monap aropao maok, námokuráp ninik mek lo niampi yakáp napono.
15 Am fákáreao lo wa mo napao loaok paokop nap te, Kwaro wokwaek am fárákapamp ninik mek sánkeakámpan érik yénkép námpon. Arop kwatae ninik napo, námokuráp ninik mekamp fwapnae ninikao sérrá, “Am te kwataenono.” Tá yae-párák kare ninik nánko, ‘Am te kwapwe kareno’rá sér i konámpon. Am fwapnae ninikao kor Kwaromp lo karao aropamp ninik mek yakria yénkép námp niampon.
16 Nánkár wakmwaek Kwaro aropamp ninik mek yakápnámp ninik younkoup naenámp yae fek te, Kwaro am younkoup naenámp tére Jisas Kraisén sánk nánko, mao tére naenámpono. Ono farákáp konamp Kwapwe Kare Kar mek te, mámá kar yak námpon. ✡

Juda fi, Lo mér nap támao fwap námwan yaewour naenámpan mpwe niniknap kar

17 Yumo te Juda fiara, yiráp ninik te lo mér napara, kot napo, loao yumwan fwap yaewour naenámpan mpwe ninik napon. Yumo sérrá, ‘Yino te Kwaromp firápara, fwapono’ ria yiráp e narek sampok konapon.

✡ **2:6:** Mt 16:27 ✡ **2:8:** 2 Te 1:8 ✡ **2:11:** 1 Pi 1:17 ✡ **2:13:** Mt 7:21; Je 1:22 ✡ **2:16:** 1 Ko 4:5

18 Yumo te Kwaro ‘Arakrá térenk’ránko, mérap te, yumwan kápae kare por lo kar farákáp napo, méria yakáp napara, ‘Yae-párák kare ninik námpara, yino te kwapwe kareno’rá sénapon.
19-20 Yumo te arakrá ninik i konapon: ‘Yino te lo kar fi sámpea, mér kwapweria, kare kar sér i konap ninik mér námpara, arop yi wurumpi yak nánko te, fwap mwae yénkép mwanámpon. Yino te arop kirikip mek yakáp napo, yino sarom wae niampara, Kwaronámpok koropenkria éréképea korop konámpon. Yino te arop yonkwae kour mo napo, mérenkria yénkép konámp aropono. Yino te oukoumwan mér monap aropamp tisanono.’
21 Táte karenono. Yumo arop ankwapan yénk napao maok, ae te apae nánko yumoku kareao kor mántwaok mo napon? Yumo ankwap firan ‘Oukuni kwapono’rá sénapao maok, yumo kor oukun nap tene.
22 Yumo sérrá, ‘Arop ankwapamp yupurént kokopori kwapono’rá sénapao maok, yumoku kor tak i konap tene. Yumo kwekár kwarén ‘Mono’rá sénapao maok, maomp lotu nap mekamp ankank oukun i konap tene.
23 Yumo te warákár sérrá, “Yino maok Kwaromp lo te wae mér námpono.” Makrá sénapao maok, yumoku kareao kor am lo kwe-pwar konapon. Yumo taknap ninik te Kwaromp e kwatae pap napon.
24 Kwaromp Buk fekamp karao am fek arakrá sénámpon: “Yumoku taknap ninik táman nkeaka arop ankwap firao kor Kwarén wouroumpria, maomp e apárok sámp-anámp napon.” ✡

Yipi fárákap konap kar

25 Kareno, yumo Kwaro Mosesén sánkámp loaok tukupria, yipi fárákap nap am te kwapwe karenono. Yumo ampaok mo nap te, yipi fárákap moinap arákár napono.
26 Aeno arop fárákap maomp yipi fárákap moi napao, loaok yae-párák kare ninik fek yáraknámp arop te, Kwaro nke nánko te, yipi fárákapnap arop niamp napon.
27 Kare, kumwiap lo yumont yak nánko, yiráp yipi fárákap napan maok, yumo am lo kwe-pwarapo te, nopok arop yipi fárákap moi napao loaok yae-párák kare paokopria te, yumwan wouroump mwanape.
28 Arop Juda fi mekampao saráp te Juda kare mono. Yipi fárákap konap ninik te apae pourou yipi fekamp ankankanápe.
29 Aeno arop námokuráp ninik meknámp kar Juda námp kwamp te mao te Juda kare támaono. Tá yipi fárákap konap ninik kare, am támao kor aropamp ninik kare meknámp korop námpon. Kumwianap lo fekamp karan saráp mántwaok térenap feknámp korop mo i konámpon. Kwaromp Spiritampon. Arop am tak námp te, aropao nke nap fek arop tokwae yak mono. Aenámpao maok, Kwaro nke námp fek te arop tokwae kar yak námpono. ✡

3

‘Kwatae ninik te kwapwe kare ninik kwe-pwar naenámp pourou mono’rá sénámp kar

1 Nomo Juda te, ankwap fi aropan kámákár tukup námp nie? Am yipi fárákapnap ninik te am mek tére kwapwe yak námp ni mo nie?
2 Wakwe! Waeman Kwaro Judan nkwakwe make kwapwe kare ankank nénk námpon. Ankárank te, Kwaro wokwaek kar Juda fi nomwan náráp kar sánkámp te, fwapia taokeyakáp mwanapria nimpon.
3 Kareno, Juda ankwap fárákap am kar nikia paokop mo napon. Am tak napo te, Kwaro námoku sérimp kar am te mántwaok mo, wampwe pwar naenámp nie? ✡

✡ **2:24:** Ese 36:22 ✡ **2:29:** Kl 2:11 ✡ **3:3:** 2 Ti 2:13

4 Mo karono. Arop ponankor te kwekár i konapan maok, Kwar ankárankao saráp kare
kar sér i konámpon. Am te Kwaromp Buk fek arakrá sénámp niampon:
“Kwar e! Amo te yae-párák kare ninik fek
onan kot napono.
Tá amwan kot mwaria ninik napo te,
amo am kot kwe-pwar nanapon.” ✡
5-6 Ono aropamp ninik niamp fek sénae nae: Nomp ninik kwataerao Kwaromp ninik
kwapwe kare érik yénkép nánko te, nomo te apaerá sér mwanámpon? Kwar te nopok
onomp kwatae ninik fek touwe sáp námp te ‘Am te pwi mo námpon’rá sér mwanámp
nie? Mo karono! Kwar te yae-párák mo námp kwamp te, mokopiaka ponankor aropamp
ninik younkoup naenámpon?
7 Arop ankwapao arakrá sénaeane: Ono kwekár nampao, Kwaromp kar kareran érik
yénkép nanko, maomp e sakap napo, tokwae kari yak nánko te, apae riteaka Kwaro
onan, amo te kwatae aroponoria am fek touwe kwatae sáp naenámpon?
8 Arop ankwap fárákapao onan wouroumprá kwekárrá sérrá, “Polo arakrá sénámpon,
‘Ae! Nomo kwatae ninikan kor sámpea paokopria, am fek Kwaromp kwapwe kare
ninikan érik yénkép mwanámpon.’ ” Aerapan maok, am ninik te kwapwe kare nie?
Kwatae kareno. Makrá sérarnap aropan te Kwaro waeman yae-párák kare ninik fek am
fárákapan kot naenámpon.

Yae-párák kare ninikráp arop ankwap yak mono’rá sénámp kar

9 Kwaro Juda fi nomwan warákárria, arop ankwap firan warákár mo námp ni, moko-
pono? Ono wokwaek arakrá séri nampon: Juda nomokuia maok, arop ankwap firao kor
ponankor mént ankár kwatae ninik fek saráp yakáp námpon. ✡
10 Kwaromp Buk fekamp karao sérrá,
“Arop ankwap yae-párák kare ninik i konámp arop
yak mo karenono.
11 Arop ankwap yae-párák kare ninik fi
fwapia mér mo,
Tá arop ankwap Kwarén oupourounk námp yak mono.
12 Arop ponankor Kwarén te wae pwate napono.
Arop ponankor ankárankamp pourouráp fek
kwatae kare arop yakáp napono.
Am ou mekamp arop ankwap
kwapwe kare ninik mo kare napon. ✡
13 Am fárákapamp kar kwatae sérarnap top kor te
arop papnap apár me kikir akwap nánko,
mákáre aok konámp niampi napon.
Am fárákapamp táp meknámp te
kápae kare kwekár kar sér i konapono.
Am fárákapamp táp mekamp kar touwe te
karnaerao arop yamp nánko,
sumpwi konámp niampao top koupouri yak námpon. ✡
14 Aropamp ninik mek touwe sánknámp kar
sérar i konapon.” ✡
15 “Koupour yopor yonkwae pwarámpria
arop ankwap tirá wour i konapon. ✡
16 Ankár takrá paokopria maok,
Kápae kare aropan nkwakwe make sokororia

✡ **3:4:** Sng 51:4 ✡ **3:9:** Ro 3:23 ✡ **3:12:** Sng 14:1-3 ✡ **3:13:** Sng 5:9; 140:3 ✡ **3:14:** Sng 10:7 ✡ **3:15:** Snd 1:16

maomp ankankan kor souroumpoura waerá
nɨnɨk mek kápae fápárámprá kák napon.
17 Ankwap fákárerént ankárankamp nɨnɨk fek
yakáp i konap nɨnɨk te mér mo napon.
18 Kwaro námwan naeanria
kánanke apáp mo i konapon.” ✡

19 Nomo te wae mér, má kápae kare kar lorao sénámp te, loramp yae ankore mek yakápnap arop fárákapan sénámpon. Aenámpara, arop ankárankao sérrá, ‘Ono te kwapwe kare aropono’rá sénaenámp pourou mo kareno. Apár-apár ponankor mekamp ponankor arop te waeman Kwaro nke námp fek te kwatae nɨnɨki tenámpon.
20 Arop lo karaok saráp yárak námp te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare yaknámp arop yak mono. Lo te párák nomp kwatae nɨnɨkan yénkép námpon. ✡

Arop Kraisén mér námp te ‘Yae-párák kare arop’rá sénámp kar

21-22 Oukoumwan Kwaro ankwap mwae kup yénkép námp te, námoku nke námp fek yae párák kare arop yakáp mwanapan námpon. Am te loamp mwae párákнámp korop mono. Am te Jisasén mér nap fek korop námpon. Oukoumwan te Kwaro Jisas Kraisén mérnap aropan fwapokwapia yae-párák kare kák námpon. Lo kar kumwi naprént profetomp kar sénap te, am Kwaronámp kwapwe kare nɨnɨk táman farákáp napon. Am nɨnɨk te araki yak námpon:
23 Nomo ponankor waeman kwatae nɨnɨki tenámpara, nomo Kwaromp waeráp kwapwe kare nɨnɨként pwi mwanámp pourou mo kareno. ✡
24 Aenámpan maok, Kwaro nomwan nɨnɨkia yaewour naeria nomwan Krais Jisasomp tére fek warko yamokwapea ‘Yae-párák kare arop’rá sénámpon. Am te námoku tére námp fek yae-párák kare arop mono. Krais Jisasomp tére fek nomwan kwaporok ti-sáp námpon. ✡
25-26 Wokwaek kar Kwaro nɨnɨkia sérrá, “Jisasén apárok sámp-kérép nanko, pɨkia sumpwianánko, arop ponankor man mér napo, Jisasomp yɨrirao kwatae nɨnɨk tirá épér naenámpon.” Am taknámp nɨnɨk támao Kwaro nomwan yénképrá: ‘Yumo te yae-párák kare aropono’rá sénanampria nimpon. Wokwaek kar arop ponankor kwatae nɨnɨk fek yakápapo, Kwaro yépékimp te, ‘Oukoumwan mér mo napono’ ria koupour touwe kwatae sánk moimpon. Aeno oukoumwan mao má ke fek nomwan yénképnámp yae-párák kot i konámp nɨnɨk érik koropea yak námp te, nomo wae mér námpon: Kwaro námoku te ankár yae-párák kareao námp kwamp maok, arop ponankor Jisasén mér napo te, am fek táman ‘Yae-párák kare arop fárákapono’rá sénaenámpon. ✡
27 Aenámpara, námoku támao ‘Kwaro nomwan érékép námpono’rá warákár sénaenámp ankank te yak mo kareno. Am te apae riteanápe, Kwaro nomwan érékép námp te nomp yae-párák kare nɨnɨk fek mono. Nomo Jisasén mér námp fek saráp érékép námpon.
28 Oukoumwan te nomo arakrá mér námpon: Loaok paokop nap fek te, Kwaro ‘Yae párák kare arop’rá sér mo i konámpon. Ankár Jisasén mériaka paokopnap aropan saráp Kwaro man ‘Yae-párák kare aropon’rá sér i konámpon. ✡
29 Ae te Kwar te nomo Juda firamp saráp ni, arop ankwap firamp méntér mo nie? Mo. Ankár arop ankwap firan kor mént am fákáreramp Kwarono. ✡
30 Juda arop yɨpi fárákapnámp Jisasén mér námpan Kwaro mént ‘Yae-párák kare aropon’rá sér i konámpon. Tá arop yɨpi fárákap moinámp Jisasén mér námpan kor, Kwaro am aropan kor ‘Yae-párák kare aropon’rá sér i konámpon.
31 Aenámpara, nomo te Jisasén saráp mériaka lo kar pwar mwanámp nie? Tak mono. Ankár lo mént tapokwapea kárákáre fek fokopeyak naenámpon.

✡ **3:18:** Sng 36:1 ✡ **3:20:** Ga 2:16; Ro 7:7 ✡ **3:23:** Ro 1:17; 3:9 ✡ **3:24:** Ef 2:8 ✡ **3:25-26:** 1 Jo 4:10 ✡ **3:28:** Ga 2:16 ✡ **3:29:** Ro 10:12

4

Kwaro Abrahamén ‘Yae-párák kare aropono’rá sérimp kar

1 Abraham te nomp ounáp, nomp pourou niamp makeno. Aeno mao am lo ntia
Kwarén mér námp fek apae oupourounkrá nkempono?
2 Tá kare Abrahamo kwapwe kare yárakámp fek, Kwaro nkeaka ‘Amo te yae-párák kare
arop’rá sénánkoria te, am fek táman Abrahamo ‘Námo kwapwe kare nampono’rá warákár
sénaenámpono. Ae naempan maok, take ninik fek te Kwaro nke námp fek te yae-párák
kare arop yak mono.
3 Aeno Kwaromp Buk fekamp kar te apaerá sénámpon? Am te arakrá sénámpon:
“Abrahamo Kwaromp karan karenoria mér nánko maok, Kwaro táman nkea, ‘Amo te
yae-párák kare aropon’rá sérimpon. ✡
4 Nomo te wae méron: Arop téreaka mani sámpria te, ‘Kwaporok sámp nampono’rá sér
mono, am te tére fek nopok sánk napo sámp námpono.
5 Aeno arop ankárankao námoku te mokopia yae-párák kare arop yak naenámpanáp.
Mao te Kwarén saráp mér nánko, Kwaro man maomp méran nkea sérrá, “Amo te yae-
párák kare ninikráp aropono’ ri konámpono. Am Kwar te kwatae ninikráp aropao
kor man mér nánko te, man fwapokwapria ‘Yae-párák kare ninikráp aropono’rá sér i
konámpon.
6 Devito kor taknámp kumwiria sérrá, “Aropao mokoprá yárak námpan, Kwaro man
‘Yae-párák kare arop’rá sénámp te, am arop te fwap warákár kuno.”
7 Mao kumwiria makrá sérimpon,
“Kápae kare aropamp kwatae ninik te
wae Kwaro ponankor tirá épéria
torokoria pwate nánko te,
am arop fárákap fwap warákár mwanapon.
8 Kwar Tokwaerao arop ankwapamp kwatae ninik
warko nik mo, pwar nánko te,
am arop te warákár kuno.” ✡
9 Ae te Juda yipi fárákapnap arop fákárerao saráp warákár mwanap ni? Arop ankwap
fi yipi fárákap moi napao kor énénki warákár mwanap nie? Nomo te wae Kwaromp Buk
fekamp karan arakrá sér i konámpon: Abrahamo Kwarén méránko, Kwaro maomp méran
nkeaka ‘Yae-párák kare ninikráp’rá sérimpon.
10 Am te Abraham mokoprá yárakánko Kwaro man ninikia ‘Yae-párák kare aropon’rá
sérimpon? Mao te wae yipi fárákapea yakánko sérimp ni, tá oukoumwan yipi fárákap
monko, sérimp nie? Mao te oukoumwan yipi fárákap mo nánko, Kwaro man ‘Amo te yae-
párák kare aropon’rá sérimpon.
11 Mao te oukoumwan yipi fárákap moitea Kwarén méránko maok, Kwaro man ‘Yae-
párák kare aropon’rá sérimpon. Am yipi fárákap námp fek te arakrá yénkép námpon: Abra-
hamo Kwarén karenoria méránko, Kwar ‘Amo te yae-párák kare aropon’rá sérimpon.
Aempara, mao te waomp ounápono? Arop yipi fárákap mo nap Kwarén mérnap arop,
Kwaro am fárákapan ‘Yae-párák kare aropono’ránko, am arop fárákapamp ounápono.
12 Tá mao te Juda yipi fárákapea napan kor maomp ounápono. Yipi fárákapea nap fek
saráp mono, mérnap fek kor méntono. Wokwaek Abrahamo oukoumwan yipi fárákap
momp fek kor Kwarén mérimpnámp taknámpnap arop ponankor te, maomp ounáp
karenono.

‘Kwaro wokwaek kar sérimp te man mérnap arop ponankoramp’rá sénámp kar

13 Wokwaek kar Kwaro Abrahamén ‘Amo, tá waráp appeyaenápo kor apár ponankor
sámpeaka am mek yakáp mwanapono’rá sérimp te, apae loan mérámp fek sérimpanápe?

✡ **4:3:** Stt 15:6; Ga 3:6 ✡ **4:8:** Sng 32:1-2

Abraham man mér námp fek Kwaro ‘Amo te yae-párák kare arop’rá sérámp kwamp maok, ‘Am apár sámpamp’rá sérimpon.
14 Táte kare, arop lo karwaok tukup nap fek saráp am Kwaro ‘Sánk nanamp’rá sérinámp kápae kare ankank am sámp mwanapanánko te, Kwarén mérnap ninik te kwaporok yakria, Kwaro wokwaek ‘Yumwan yaewour nanamp’rá sérinámp karao kor kwaporok yak naerámpon. ✡
15 Nomo te wae mér námpon: Lo yak nánko, arop fárákapao lo ták-sinap te, am táman Kwaro yonkwae pwarámpria touwe kwatae sánk nae-námpon. Aeno lo yak mo nánko te, nomo ‘Arop lo ták-sir konap aropono’rá sér mono. ✡
16 Kwar Abraham ntia maomp appeyaenápén, kwaporok sánk nanampria am kar sérimpono. Aempara, arop Kwaro am fárákapan sérinámp ankank sámp mwaria te, ankár Kwaromp karan méria maok, sámp mwanapon. Am te lo karwaok tukupnap aropamp saráp mono. Arop ponankor Abrahamo mér námpnámp taknámp am fárákapao kuri Kwarén mérrá yakáp napao sámp mwanapon. Abrahamomékir Kwarén mérimpara, nomo kor ponankor Kwarén mér námp te nomo Abrahamomp appeyaenáp támaono.
17 Am mér námp fek táman Kwaro náráp Buk fek Abrahamén arakrá sér, “Ono te amwan kápae kare arop firamp appenáp yoroi pwar nampono.” Takrá sérinámp kar te Kwaro nke námp fek kárákáre yak nánko, nomp ounáp yak námpono. Am Abrahamo mérnámp Kwar te sumpwinap aropan kor yiki yak warko sánk, tá yak monámp ankankan kor mao sénánko forokor konámpon. ✡
18 Abraham te, am Kwaro sénámp ankank te mokopia korop naenámpaoeanrá mér mo námpao maok, mao ankár karenoriaka mántwaok námp te, aropao wae ankank koropnámp nkea mér i konap niampimpon. Aenámpara, Kwaro séri námpnámp mao te kápae kare arop firamp appenápono. Am te Kwaro wokwaek sérrá, “Abraham e! Waráp appeyaenáp tárápu forokor mwanap te, yámar mekamp térmeniamp mwanapono.” ✡
19 Abraham te 100 yopwar niamp araki yak nánko, maomp pourou te porokwe kare nánko, Sara te táráp sámp naenámp pourou mo námpono’rá ninik. Aenámpao maok, Abraham te Kwarén mérnámp ninik te pwar moimpon. ✡
20 Kwaro wakmwaek korop naenámp ankankan séránko maok, Abrahamo kor ankár am táman wawia am mér námp pwarará, ankwap ninik sámp mo. Am mér támao man kárákáre sánk nánko, Kwaromp e sakapimpon.
21 Aeria maok, Kwaro wokwaek kar sérimp kar te pwar mono, fwap tak naenámpria mérrá yárakimpon.
22 Aenko maok, Kwaro Abrahamo mérámp ninik nkea ninikia maok sérrá, ‘Am ninik te yae-párák ninikono’ rimpon. ✡
23 Kwaromp Buk fek yaknámp kar máte Kwaro ninikiaka ‘Yae-párák kare aropon’rá sérimp te, Abrahamén saráp sér mono.
24 Nomwan kor mént sénámpon. Nomo Kwarén mér námp am Kwar támao nomp Tokwae Kar Jisasén fárámpea pap námp, mao te nomp méran ninikria, nomwan ‘Yae-párák kare ninikráp’rá sénaenámpon. ✡
25 Kwaro Jisasén ‘Numwar aropao man faropanápono’ ria pwararámp te, nomp kwatae ninikan tirá épér naenámpria ninámpon. Tá Kwaro man apár me mekamp fárámpá papámp te, am fek táman nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá sénanampria nimpon. ✡

5

Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare’rá sénámp kar

✡ **4:14:** Ga 3:18 ✡ **4:15:** Ro 5:13 ✡ **4:17:** Stt 17:5 ✡ **4:18:** Stt 15:5 ✡ **4:19:** Stt 17:5 ✡ **4:22:** Stt 15:6 ✡ **4:24:** Ro 15:4 ✡ **4:25:** Ais 53:5

1 Nomo Kwarén wae méri yakáp nánko maok, Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare
aropono’rá sénámpon. Aenánko maok, nomp Tokwae Kar Jisas Krais nomwan
éréképeanánko, nomo Kwarén nouroup námpon. ✡
2 Nomo Kwarén mér mwanámp mwae kup te Jisaso fikareanánko, nomo oukoumwan
Kwaromp aropomp mek yinkea yakáp námpono. Nomo am táman méria Kwaro nomwan
éréképeanánko méntér yámar mek kwapwe kare yakáp mwanámpan yépék nánko, am
támao nomwan warákár sáp námpon.
3 Aeria am táman saráp warákár mwareano. Nkwakwe make kar nomp pourouk korop
námpan kor warákár mwanámpon. Am te apaerianámpanáp, nkwakwe make ankank
korop námp támao nomp ninik mek kárákáre yakáp mwanámp sáp námpon. ✡
4 Nomo ankár kárákáre fek térerá yakáp nánko, Kwaro nomp tére kárákáre nkea
warákár konámpon. Nomo Kwaro nomwan warákár námpan ninikia man yépékrá yakáp
nánko maok, nomwan yaewouriaka warko érékép naenámpon.
5 Ae naenámpara, nomo yépékrá yakáp námp te, nomo kwaporok yépékrá yakáp mono.
Kwaro nomwan wae Yiki Kor Spirit sáp tenánko, am Yiki Kor Spiritao nomp ninik mek
Kwaromp yonkwae touwe konámp ninik kwarákár námpon.
6 Wokwaek kar kwatae ninikao nomwan porokwe pap nánko, nomo nomwan yae-
wour mwanámp pourou monámp ke fek táman, Kwaro Kraiso sumpwia nomwan warko
érékép naenámpria nánapi pwara námpon.
7 Ae te wa loaok akwap konámp aropantá yaewourria ‘Ono sumpwi nae’rá
sénaenámpon? Táte fwap ankákárank kare aropao kárákáreria kwapwe kare konámp
aropan yaewourrá mao sumpwi naeria te, fwap tak naenámpon.
8 Taknámp nomo oukoumwan kwatae ninik fek yakápánko, Kraiso sumpwimp te,
nomwan ponankor yaewourimpon. Am ninik te Kwaro nomwan yonkwae touwe
tokwaenámpan yénkép námpon. ✡
9 Jisasomp yirirao kwarákareanámp fek nomwan yárária pap námp fek maok, ouk-
oumwan Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare arop fárákapono’rá sénámpon. Aenámpara,
oukoumwan te nomo waeman mér kare námpon: Jisaso nomwan yaewour saráp yak
námpara, Kwaro nomwan kot mo, fwapono. ✡
10 Wokwaek kar te nomo Kwarén yopornámp arop niampi yakáp nánko, am fek táman
Kwaromp Táráp sumpwia am yopor niampia yak námp souroumpouri sirarrá, nomo
Kwarént nouroup mwanámpi pap námpon. Aenámpara, nomo wae mér kare námpon:
Am Táráp warko fárámpea yiki yak námp fek táman, Kwaro nomwan warko érékép
naenámpon. ✡
11 Am taki námp fek saráp mono. Nomp Tokwae Kar Jisas Krais nomo Kwarén
yopornámp ninik pwarará, Kwarént nouroup mwanámpi pap námpara, oukoumwan te
nomo Kwarén warákár kare námpon.

Adam sumpwi sámp-pap nánko, Jisas yiki yak papnámp kar

12 Nomo wae mér námpon, Adamo kwatae ninikianánko, am kwatae ninik támao má
apár mek yak námpon. Aenánko, ponankor arop sumpwi sámp nap te apae riteanápe,
arop ponankor kwatae ninik napara napon. ✡
13 Lo kar oukoumwan korop mo námpan maok, kwatae ninik má apár mek yakámpono.
Oukoumwan lo kar yak mo nánko, Kwar te lo kwe-pwar nap fekria ankákárank kwatae
niniki nap fek kot mono.
14 Adam feknámpia koropea Moses yakámp ke fek napan maok, am sumpwirao
ponankor aropan sámpámpon. Arop ankwap fárákap Adamo Kwaromp kar ták-pwarari
námpnámp taknámp kar ták-pwar mo napao kor sumpwi napon.
Adam te am arop wakmwaek korop naenámp aropan wounáp námp niampono. ✡

✡ **5:1:** Ro 3:24 ✡ **5:3:** Je 1:2-3 ✡ **5:8:** Jo 3:16; 1 Jo 4:10 ✡ **5:9:** Ef 1:7 ✡ **5:10:** Kl 1:22 ✡ **5:12:** Stt 3:6; Ro 6:23
✡ **5:14:** 1 Ko 15:21-22

15 Aeno Adamomp kwatae ninik ntia Kwaro námokuráp ninik fek aropan yaewour i konámp ninik te ankárankamp puri fekamp mono. Arop ankárankampamp kwatae ninikaoianánko, am fek kápae kare arop surumpwi napon. Aeno Kwaromp aropompamp kárákárerao Adam sankoropámp sumpwi kwe-pwararea, kápae kare aropan yaewour námpon. Am arop Jisas Kraisomp aropomp fek Kwaro nomwan yoroianánko, nomo yae-párák kare arop yakáp námp te, kwaporok sápnámp ankank niampon.

16 Tá taknámp, am Kwaromp nomwan kwaporok sáp námp, tá Adamomp kwatae ninik, am te nomwan ankárankamp pourouráp ankank korop mo kareno. Am Adamomp kwatae ninik fek paokopnap apárokamp koumteouráp arop fárákapan te, Kwaro ankár kotia am fárákapan 'Yumo te yaomwi mek pik mwanapono'rá sénámpon. Ae mwanapan maok, arop kwatae ninik fek yakáp napo, Kwaro námoku ninikia Jisasén sámp-kérépánko ékia sumpwianámp fek, Kwaro 'Yumo te yae-párák kare arop fákáre'rá sérimpono.

17 Arop ankárankao kar ták-pwaranámp kwatae ninik fek sumpwianánko, am te king tokwae niampi yakria, arop ponankor apárok tirá nérámpon. Aeno Kwaro námokuráp ninik fek nomwan yaewourria kwaporok sáp námp am te sumpwiramp kárákáre kwe-pwararea tokwae kari akwap námpon. Aenámpara, nomo wae mér kare námpon: Arop ponankor am sámp napo, Kwaro am fárákapan 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, am fárákap Jisas Kraisomp tére fek yiki yakápria, king yakáp mwanapon.

18 Ae mwanapara, nomo arop ankárankao kar kwe-pwararimp fwapia mér mwaro. Am kwatae ninik fek támao nomo ponankor wour mwanámpon. Aeno arop ankárankao kwapwe kare ninikimp fekamp te, Kwaro am ninik táman ninikia fwap nomwan 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, nomo ponankor yiki yaká yakáp mwanámpon. ✡

19 Arop ankárankamp wokwaek kar ták-pwararimp ninik fekamp támao maok, arop ponankor kwatae ninik fek yakáp napon. Tá taknámp, arop ankwap ankárank karwaok akwapeanánko, am ninik fek táman kápae kare koumteouráp arop Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop mwanapon.

20 Wokwaek Kwaro Mosesén sánkámp lo kar sámpria, lo ták-sira wae. Aeria am fárákap kápae kare kwatae niniki napan maok, Kwaro am fárákapan aropomp tokwae námpon.

21 Kwatae ninik te king niamp arop ponankor poukeyakria, sumpwi sankoropá papámpon. Aenámpan maok, oukoumwan te Kwaromp aropomp tokwaerao kor king niampi yak námpon. Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp tére fek, Kwaro nomwan aropompia ankár nomwan 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, nomo yaká yak naenámp yiki yak sámp mwanámpon. ✡

6

Nomo te Kraisént 'Sumpwi námpon'rá sénámp kar

1 Aeno oukoumwan te nomo apaerá sér mwanámpon? 'Ae te nomo warko kápae kare kwatae ninik fek yak nánko, Kwaro warko nomwan ninikia kánámpár yaewour naenámpono'rá sér mwanámp nie?

2 Tak mo karenono. Nomo waeman arop sumpwi konámpnámp araknámp sumpwiria kwatae ninik waeman pwatari námp te, warko mokopiaka oukoumwan kor am kwatae ninik sámpea warko am fek paokop mwanámpon?

3 Nomo waeman Krais Jisasént yakáp mwanámpria ént mek nér námp te, mao sumpwi námp niamp sumpwi námp te, yumo am te mér mo nap nie?

4 Nomo ént mek nér námp te, Kwaro nomwan Kraisént apár me mek pap námp niampara, wokwaekamp ninik te nikia paokop mo, ankár pwar mwanámpon. Naropwar Kwaromp kárákáre tokwae fek Kraisén apár me mekamp fárámpea papánko, yiki yakámpara, nomo kor ankár wourékam yiki yak sámpea am fek paokop mwanámpon. ✡

✡ **5:18:** 1 Ko 15:22 ✡ **5:21:** Ro 6:23 ✡ **6:4:** Kl 2:12

Nomo kor Kraisént yiki yakáp mwanámp kar

5 Nomo mao sumpwi námpnámp taknámp nomo kor sumpwi námp te, am te nomo
Kraisént yakáp námponoria námpon. Fárámp námpao kor taknámp Kraiso fárámpámp ménт
fárámp námpon.
6 Nomo te wae mér námpon, nomp wokwaekamp kwatae ninik te wae Kraisént
yaopwae porokopramp fek sumpwi námpara, kwatae ninikamp kárákáre nomp ninik
mek yakrá tére konámp te wae pwarari námpon. Aenámpara, kwatae ninikao nomwan
warko poukeyak mono. ✡
7 Nomo waeman Kraisént sumpwi námpara, warko kwatae ninikao nomwan sámp-
fákeyak mono.
8 Kareno. Nomo te waeman Kraisént sumpwi námp niampara, nomo fwapia mér
mwaro: Ankár ménт yiki yakria wourékam ninik fek yakáp mwanámpon.
9 Nomo te wae mér námpon: Krais apár me meknámp warko fárámp námpara, mao te
warko sumpwi mono. Sumpwi te kárákáre mo námpara, warko man kwe-pwar mono. ✡
10 Mao te wae ankárank por sumpwi námpara, mao kwatae ninikamp kárákáre te tirá
épéri pwarámpono. Aeno oukoumwan mao yiki yakria Kwarént yiki yak námpono. ✡
11 Aenámpnámp taknámp yumo kuri takrá ninik kip. Yumo te kwatae ninikamp
kárákáre fek yakáp mono. Waeman Krais Jisasént koumpá yakáp napara, yumo kor
Kwarént yiki yakáp napon. ✡
12 Yumo te yiráp sumpwi konap pourou kwatae ninikao poukeyakanoria pwar
mwanape. Yumwan pouroukamp kwatae ninikao warámpea akwap nánko, am ninikaok
tukup mwanape.
13 Yumo te yiráp pourou ankwapmwaek ponankor kwatae ninikan sánk kwapono.
Takriaka kwatae ninikaok tukup mwanape. Yumo te arop sumpwiaka apár me
meknámp fárámpea yiki yak konámpnámp taknámp yiráp pourou ntiaka ninikan kor
ankár ponankor Kwarén sánk kipo. Yumo te yiráp pourou ankár ponankor Kwarén
sánk napo, mao yumwan poukwap nánko maok, yumo yae-párák kare ninikaok paokop
mwanapon.
14 Yumo oukoumwan te wae mér napon: Yumo lo ankore mek yak mo, yumo te
Kwaromp aropomp ankore mek yakáp napara, kwatae ninik yiráp ninik poukwapá yak
naenámp pourou mono.

Nomo yae-párák kare ninikamp tére arop yakáp mwanámp kar

15 Aenámp tane, nomo te mokop mwanámpon? Nomo te lo ankore mek yakáp mono,
Kwaromp aropomp ankore mek yakáp námp te, mokopia warko kwatae ninikrá paokop
mwanámpon? Am te ankár mo karono. ✡
16 Yumo te mér mori kwapon? Yumo arop ankwapan yiráp pourou ponankor sánkria
te, maomp karwaokria maomp tére arop yakáp i konapono. Ae konapara, taknámp
yumo kwatae ninikamp tére arop yakápria te támao nánko, yumo te faokor mwarea
napon. Ae mwarea napara, yumo Kwaromp karwaok paokopria maok, Kwaro nke
námp fek yae-párák kare arop mwanapon. ✡
17 Kare karono, wokwaek kar te yumo kwatae ninikamp yae ankore mek téreapan
maok, warko yumwan 'Kwaromp ninikaokenk' ria yénknap kar am wawia, ankár am
karwaok kar paokop napon. Aenapara, am táman maok nomo Kwarén 'Aesio'rá sér
mwanámpon.
18 Yumo kwatae ninikamp yae ankore mek yakáp napan maok, Kwaro yumwan warko
éréképeanánko, amwar yakápria, yae-párák kare ninikamp tére arop yakáp napono. ✡
19 Yiráp ninik te oukoumwan kárákáre mo námpantá, ono arop tokwae ntia maomp
tére aropan wounáprá sénampon: Wokwaek kar te yumo yiráp pourou ponankor kwatae

✡ **6:6:** Ga 2:19-20 ✡ **6:9:** Yé 1:18 ✡ **6:10:** 1 Pi 3:18 ✡ **6:11:** 1 Pi 2:24 ✡ **6:15:** Ro 6:1 ✡ **6:16:** Jo 8:34 ✡ **6:18:** Jo 8:36

ninik ntiaka lo kar ták-sir konap ninik ankore mek papria, ampaok térerá paokopria maok, am lo karan kor ták-sir saráp yakáp konapon. Aeno oukoumwan te yiráp pourou ponankor ankár yae-párák kare ninikamp tére arop yakápria maok, ankár yae-párák kare yiki kor ninik fek saráp yakáp kip.

20 Wokwaek kar kwatae ninikao yumwan ankár poukeyak nánko, am ke fek te yae-párák kare ninik te yumwan poukeyak mono.

21 Yumo wokwaek kwatae ninik fek téreapara, oukoumwan kor am ninik táman yumo pwarápae napono. Am ninik fek yakápap te am fek te kwapwe kare ankank te sámp mono. Take pourouráp ninik te arop sumpwi pap konámp támaono. ✡

22 Aeno oukoumwan te Kwaro yumwan kwatae ninik mekamp éréképea námokuráp tére arop páte nánko yakáp napon. Aenapara, yumo te maomp kwapwe kare ankank arakrá sámp kipo: Yumo paokop nap te, ankár ponankor yiki kukur yakápria maok, yumo fwap yiki yaká yakáp mwanap sámp mwanapon.

23 Kwatae ninik te náráp tére aropan am tére námp fek nopok ankank sánk konámpono. Am nopok sánknámp ankank te sumpwi támaono. Aeno Kwaro nomwan kwaporok sáp námp te, nomp Tokwae Kar Jisas téremp fek yiki yakáp mwanámp sáp námpon. ✡

7

Oukoumwan wourékam ninik fek tére mwanámp kar

1 Kémpiyae tárápu, ono mámá kar te wae lo méri yakápnap arop mér napara, yumwan sénae rampon. Arop oukoumwan yiki yak námp fek saráp lo ankore mek yak námpon. Ono te yumo ará ninik wae mér naponorá ninik nampon.

2 Poumou nap mekamp yupu, maomp poumarop yiki yak námp fek te, loao maomp poumaropént sámp-fákeyak námpon. Wakmwaek poumarop sumpwi nánko te, lo te warko man sámp-fákeyak mono.

3 Aeno poumarop oukoumwan yiki yak nánko, yupu ankwap aropamp nap mek tank nánko te, man sérrá, 'Mao te kokopor yupuno'rá sérar i konapon. Tá poumarop sumpwi nánko, ankwap nap mek tank námp te mao te lo ták-sir mo, fwapono.

4 Onomp kémpiyae tárápu, yumo kor taknámp Kraisomp pourount koumpea ménт sumpwi napara, lo te warko yumwan sámp-fákeyak mono. Yumo te Jisas Kraisompon. Am arop te manénkir apár me meknámp fárámp námp te, Kwaromp tére kwapweria yaonámp ki tankáp mwanapria ninámpon. ✡

5 Nomo oukoumwan wokwaekamp kwatae ninikaok paokopámp ke fek te, loao kwatae ninik mwanámp, ninik mek farop-sinánko, nomo am ninikaokria pourou ponankor kwatae ninik i konámpon. Am tak námp támao sumpwiamp tére aropria maok, yaonámp ki kwatae tankáp napon. ✡

6 Ae konámp te, nomo waeman arop sumpwiria kwatae ninik pwar konap niamp, nomwan sámpá yakámp kwatae ankank te wae pwarari námpara, oukoumwan te nomwan wokwaek kumwiap loao sámp-fákeyak nánko, ampaok tére mono. Nomo oukoumwan te Yiki Kor Spiritao sápnámp ninik wourékam fek Kwaromp tére tére námpono. ✡

Kwatae ninikao nomwan kwatae papámp kar

7 Aenámpara, 'Lo te kwatae námpono'rá sér mwanámp nie? Mo karono. Aeno lo karao onan kwatae ninik yénkép mo nánko te, mokopia kwatae ninik mér nanampon? Lo karao sérrá, "Amo te ankwapamp ankank kikianki kwapono." Lo karao makrá sér mo nánko te, ono mokopia am kikiank ninik te kwataenorá mér nanampon? ✡

✡ **6:21:** Ro 7:5 ✡ **6:23:** Ro 5:12,15 ✡ **7:4:** Ga 2:19 ✡ **7:5:** Ro 6:21 ✡ **7:6:** Ro 8:2 ✡ **7:7:** Kis 20:17

8 Aeno loao onomp ninik mek am kwatae ninik yénkép nánko, am kwatae ninik támao
kikiank ninik kápae kare ti-sáp námpon. Tá lo yak mo nánko te, kwatae ninik te arop
sumpwi tenámp niamp naenámpono.
9 Ono wokwaek kar lo kar korop monámp ke fek te, ono fwap yiki yakampon. Aeno
oukoumwan Kwaromp lo kar mér nanko maok, kwatae ninik fárámpeaka yiki yak sámp
nánko,
10 ono sumpwi nampono. Manénkir te Kwaromp lo karao onan sérrá, 'Loaok akwapria
yiki yak nanapono' ria séritenánko, ono am lo karwaok nampao maok, yiki yak mono,
onomp waemp kwatae yakámpon.
11 Am te apae riteanápe, lo karao kwatae ninik yénképeanámpao, am kwatae ninikao
onan kwekáriaka, am lo fek táman warko onan sumpwi pap námpon.
12 Aenámpara, nomo loan te apaerá sér mwanámpon? Kwaromp lo te
Kwaronámpoknámp korop námpon. Tá kar ponankor lo fek yak námp te am támao
kuri kwar námokurápara, yae-párák kareria arop yaewour naenámp kwapwe kareno. ✡
13 Aeno oukoumwan te mokopono? Am kwapwe kare ankank támao onan sumpwi
pap námp nie? Am te mo karono. Kwatae ninikao saráp onan sumpwi pap námpon.
Am kwatae ninik támao am kwapwe kare ninikan téreanánko, onan am fek sumpwi pap
námpon. Kwaro am kwatae ninikao 'Numwar takano' ria pwar námp te, nomwan am
kwatae ninikao takrá tére námp érik farákár nánko, nomo méria, 'Kwatae ninik te kwatae
kare ankankono'rá ninik mwanámpria námpon. Amnámp ninik támao Kwaromp lo érik
farákarrá yénképrá: 'Kwataeao i konámp ninik kare te takére kwatae kare ankankono.'

Kwatae ninikao nomp ninik sámpea yaknámp kar

14 Nomo te wae mér, Mosesomp lo te Kwaromp Spirit fekampono. Aeno ono te
apárokamp arop yak nampara, Kwaromp ninikaok akwap nanamp pourou mono. Am
te apae riteanápe, kwatae ninik onan poukeyak nánko, ono am kwatae ninikamp tére
arop yak nampono.
15 Ono apae-apae tére namp am te, apaen tére raerá am fi kor kare fwapia mér mo
i konampon. Ono tére naeriaka ninik namp te, am te tére mo i konampon. Aeno ono
monoria namp tére te nopok táman tére saráp yak konampon.
16 Ae konampan maok, onoku támao kwatae ninikaok akwap monoria nampan, tak
nanko te, am támao, Kwaromp lo te kwapwe kare ankankrá yénkép námpon.
17 Aeno oukoumwan te nomo wae mér námpon: Apae onokump ninik fek nampanápe?
Am kwatae ninikao onomp ninik mek yak námp am támao námpon.
18 Ono wae mér nampon, onomp ninik mek wokwaekamp ninikaoi yak námpara,
onomp ninik mek te kwapwe kare ninik ankárank yak mo kare nánko maok, kwapwe
kare ninik fek yárak nae nampan kor épérépi yak nampon.
19 Kare karono, ono kwapwe kare ninikan saráp sámpea méria yárak nae nampao, am
ninik te sámpea yárak moria maok, warko pwarará kwatae ninikan kwataenoria pwar
naenampao, nopok am táman warko takrá tére konampon.
20 Am monoria nampao, warko am ninik sámpá yárak namp te, apae onokump ninik
fek nampanápe? Am kwatae ninik támao onomp ninik mek yak nánko nampon.
21 Aenámpara maok, ono nke nanko, take pourouráp ninik te onomp ninik mek
poukeyak námpara, kwapwe kare ninik sámp nanampan kor, kwatae ninikao onan
nánkáráp fákeyak konámpon.
22 Onomp ninik te Kwaromp lo karan warákár tokwae nampon.
23 Aenampan maok, ono nke nanko, ankwap lo onokump ninik mek yak námp te,
Kwaromp lo kar onomp ninik mek yak námpént yorowar i konepon. Am lo támao nánko,
onomp pourou mwaek yaknámp kwatae ninikamp lo támao onan sámpá tankria onomp
pourou poukeyak námpon. ✡

✡ **7:12:** 1 Ti 1:8 ✡ **7:23:** Ga 5:17; Jer 4:1

24 Awu! Koupoute nae! Am támao onomp ninik kwatae pap námp te, onan wa yaewour
nánko, mámá sumpwiramp pourou pwar nanampon?
25 Aenampan maok, ono Kwarén ‘Aesio’rá sénampon: Mao nomp Tokwae Kar Jisas
Kraisomp tére fek onan yaewouri námpon. Aeanánko onoku kare, tá onomp ninik
ponankor te Kwaromp lo ankore mek yak nampan maok, tá kwatae ninikamp lo ankore
mek kuri oukoumwan yak nampon. ✡

8

Kraiso kwatae ninik tirá épériaka nomwan Yiki Kor Spirit sápnámp kar

1 Oukoumwan te nomo Krais Jisasént koumpá yakáp námpara, lo te warko nomwan
kot naenámp pourou mono.
2 Oukoumwan te nomo te Krais Jisasompara, yiki yak sánk konámp Yiki Kor Spiritamp
kárákárerao kwatae ninik ntia sumpwiramp poukwapnámp mekamp érékép nánko,
amwar yakáp námpara, am lo te warko yumwan poukeyak mono.
3 Lo te nomp kwatae ninik yaewour naenámp pourou mo námp te apae riteanápe,
nomp épi ninik te Mosesomp loaok naenámp kárákáre te mo námpono. Aeno am ankank
loao tére naenámp pourou mo nánko, Kwaro námoku tére námpon. Mao náráp táráp sámp-
kérép nánko, ékia nomo kwatae ninikráp arop niampi námp te, nomp kwatae ninikan tirá
épér naeria ék námpon. Tá maomp sumpwi fek Kwaro nomp kwatae ninik kákea kotia
tomorompá pwara námpono.
4 Kwaro am takimp te, nomo oukoumwan te wokwaekamp ninik fek paokop mono,
Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokopria maok, nomwan, loamp yae-párák kare ninikaok
paokop mwanapria nimpon. ✡
5 Arop fárákap wokwaekamp ninikaok paokop i konap te am ninik támao tokwae kari
yakria poukwap námpon. Aeno arop Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop nap te, am
fárákapamp ninik Yiki Kor Spiritao poukwap námpon.
6 Aeno aropamp épi ninikaok saráp yárak námp te, am arop te sumpwi naerámpon.
Tá Spiritamp ninikaok saráp yáraknámp arop te, yiki yakria yonkwae porokwe fek yak
naenámpon. ✡
7 Aeno aropamp ninik wokwaekamp ninik fek saráp yárak námp te, Kwarén
yopornámp aropono. Am te apae riteanápe, mao Kwaromp lo ankore mek yak moria,
am loaok nae-námp te pwi mo kare námpon.
8 Aropamp ninik wokwaekamp kwatae ninikaok saráp yárak námp te, Kwaro
warákárnámp ninikaok naenámp pourou mono.
9 Aeno yumo oukoumwan te wokwaekamp kwatae ninik fek yakáp napanápe, mono.
Kwaromp Spirit kare kar yumwan oupouroupeyak nánko te, yumo Yiki Kor Spiritamp
ninik fek paokop mwanapon. Aeno arop ankárank Kraisomp Spirit yak mo námp te, mao
te Kraisomp arop mono. ✡
10 Kwatae ninik te yiráp pourouan sumpwi pap naenámpan maok, Kraiso yiráp pourou
mek yak nánko te, yumo Kwaro nke námp fek waeman yae-párák kare arop yakáp
napara, yiráp waemp te kwapwe kare yiki yakáp mwanapon.
11 Kwaro Jisasén apár me mekamp fárámpea papámpon. Aeno am Kwaromp Spiritao
yumwan oupouroupeyak nánko, Kwar te Jisas Kraisén apár me mekamp fárámpea
papámpara, maomp Yiki Kor Spiritamp tére fek yumwan kor taknámp yiráp sumpwi
konap pourouan yiki yak nénk konámpono.

Yiki Kor Spiritao tére námp fek Kwaromp tárápu yakáp námp kar

✡ **7:25:** 1 Ko 15:57 ✡ **8:4:** Ga 5:16 ✡ **8:6:** Ga 6:8 ✡ **8:9:** 1 Ko 3:16

12 Kémpiyae tárápu, wokwaekamp ninikaoi námpan, nomo kor nopok ampaok paokop mwanámpanápe mono. Nomo nopok mwanámp yak námp te Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop mwanámpon.
13 Aeno yumo wokwaekamp ninik fek paokopria te, yumo sumpwi mwarea napon. Aeno Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek maok, yumo pourou fekamp wokwaekamp ninik sámp-wouroumpea, yiki yakáp mwanapon. ✡
14 Arop ponankor Kwaromp Spiritaok paokop nap te, am arop fárákap te Kwaromp tárápuno.
15 Kwaro yumwan sánknámp Spirit te yao-pwaeráp niampao yiráp waemp poukeyak námpan yumo apáp mwanapanápe. Yumo sámpnap Spiritao yumwan fwapokwapi-anánko, yumo Kwaromp tárápu yakáp napara, Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek táman maok, nomo nomp Naropwarén 'Ayao'rá wumwi ri konámpon. ✡
16 Kwaromp Yiki Kor Spiritao nomp waempént tapokwapria maok, nomo énénki érik sérrá, 'Nomo Kwaromp tárápu yakáp námp'rá sér i konámpono. ✡
17 Ae konámpara, nomo Kwaromp tárápu yakáp námpara, nánkár wakmwaek nomp Naropwar Kwar nompor nánapi pátenámp ourour te Krais sámp námpnámp taknámp mwanámpon. Ae mwanámpara, nomo oukoumwan máyakáp námp fek, Kraiso tére kwapweria touwe sámpámpnámp taknámp sámpeanámp te, nomo kor Kraisént yámar mek wae tokwae kwapwe fek énénki yae-párák kare yakáp mwanámpon. ✡

Nánkár wakmwaek nomo yámar mek kwapwe kare tankáp mwanámp kar

18 Onomp ninik te, nomo oukoumwan sámpnámp nkwakwe make touwe kwatae máte kánanke kwarokono. Nánkár wakmwaek nomwan Kwaro yámar mek sáp naenámp wae te yoporop tokwae karono. ✡
19 Kwaro yoroimp ankank ponankor te, Kwaro nomwan náráp tárápu érik farákár mwanámp kean kárákáre fek yépékrá yakáp námpon.
20 Oukoumwan te Kwaro yoroimp ankank ponankor yae-párák yak mo, kounkour námpon. Am taknap ankank te námoku kwaporok napanápe. Kwar námoku taki yakápanáponria pwate nánko napon. Nánkár wakmwaek Kwaro kwapwe kare tére tére naenámpan yépékrá yakáp nap te arak naenámpon: ✡
21 Oukoumwan tomore naenámp ankank fákapá yakáp nap, nánkár Kwaro má ankank ponankor fwapokwap nánko, am ankank Kwaromp tárápu nomont amwar kar kwapwe kare yakáprá warákár tokwae mwanámpon. ✡
22 Nomo wae mér námpon: Ankank ponankor Kwaro yoroi námp te, yupurao táráp sámp naeria touwe sámprá fépén i konámpnámp taknámp fépénénkrá yakáprá koropea oukoumwan námpon.
23 Am ankank támao mwar fépénénk mono. Nomo kuri fépénénk námpon. Nomo Yiki Kor Spirit sámp námp te, Kwaro nomwan kwaporok sápnámp kwapwe kare ankank niampono. Aenámpan maok, nánkár am yae pwar nánko te, Kwaro nomwan 'Náráp tárápuno' ria érik sénámp fek te, nomp pourouao kuri amwar kar yakáp mwanámpan yépék námpon. ✡
24 Manénkir te, Kwaro nomwan éréképanoria yépékrá yakápánko, érékép námpon. Aeno nomo ankank nke mwanámpria yépékrá yakápianámpan wae nke námp te, warko yépék mono. Táte arop ankárankao wae nke námp te, warko apaerá yépék naenámpanáp.
25 Aeno nomo oukoumwan nke monámp ankankan maok, táman nke mwanámpria am táman ninik kárákáre fek yépékrá yakáp konámpon.
26 Tá ankwap te, kárákáre monámp arop nomwan te Yiki Kor Spiritao yaewour i konámpono. Nomo apae ankank Kwarén sér mwanámp mér mo námpan maok, Yiki

✡ **8:13:** Ga 6:8 ✡ **8:15:** 2 Ti 1:7; Ga 4:6 ✡ **8:16:** 1 Jo 4:13 ✡ **8:17:** Ga 4:7; Yé 21:7 ✡ **8:18:** 2 Ko 4:17 ✡ **8:20:** Stt 3:17-19 ✡ **8:21:** Yé 21:1 ✡ **8:23:** 2 Ko 5:2-4

Kor Spiritao érik kar tákaprá sér mono, yonkwae meknámp saráp yonkwae touwe fopo. Aenánko, am fek táman Yiki Kor Spiritao nomp kar toropwap námp yaewour i konámpono.
27 Kwar te aropamp ninik mek nkeria, Yiki Kor Spiritamp am ninik wae mér i konámpon. Am te apae riteanápe, Yiki Kor Spirit te Kwar námokuráp ninikaokria, Kwaromp firáp arop fárákap nomwan yaewourrá kar toropwap i konámpon. ✡
28 Nomo te wae mér námpon: Kwarén nourouprá warákárnámp arop fárákapan Kwaro kápae kare ankank méntér téreria kwapwe kare yaewour námpon. Am taknámp arop fárákap te Kwaro 'Warko érékép nanamp' ria wumwi námp támaono. ✡
29 Am te apae riteanápe, am arop fákáre te Kwaro wokwaek kar mériaka, náráponoria nánkárápámpara, am fárákapao kor ankár maomp Táráp niamp yakáp mwanapon. Aeria maok, maomp kápae kare tárápu yakáp napo, Kraiso am fárákapamp naenáp yak naenámpon. ✡
30 Am arop fárákap te wokwaek kar náráponoriaka nánkárápámpara, am fárákapan kor wumwi námpon. Aeriaka am fárákapan wumwirá sénámp te, 'Yumo te yae-párák kare arop fákáreno'rá sénámpon. Mao 'Yae-párák kare arop'rá sérinámp arop fárákapan te yiki yak kwapwe, tá námokuráp wae am fárákapan nénk námpon. ✡

'Ankwap ankankao Kwaromp aropompan taokor mono'rá sénámp kar

31 Aenámpara, Kwaro am térenámp ankank kwapwe te nomo te apaerá sér mwanámpanáp. Kwaro nomwan yaewour námp te, nomwan wa ampwae sámp naenámpanáp.
32 Mao te wokwaek námokuráp Táráp wuriman námoku sámp-fákeyak moimpon. Mao te waeman nomwan ponankor yaewour naenámpria man sámp-kérép námpon. Mao námokuráp Táráp wuriman sáp námpan nánko te, nomwan ponankor ankwap ankankan kor fwap ti-sáp naeria námpon.
33 Kwar te waeman námoku nomwan náráponoria nánkáráp námp te, wa nomwan kot naenámpon? Kwaro námoku waeman nomwan fwapokwapia 'Yae-párák kare arop'rá sénámpon.
34 Nomwan te wa 'Kwatae niniki nap fek touwe sámp nanap'rá sénaenámpon? Waeman Krais sumpwia warko fárámpea Kwaromp yae-párák mwaek ankank poukeyak námpara, mao kor nomwan yaewour naeria Kwarén sér i konámpon. ✡
35 Kraiso nomwan aropomp tokwae námp te, apae ankankao mao aropomp námp mekamp pwarokwap naenámpanáp. Nomp ninik mek kápae fárámp námpao ni, touwe sámp námpao ni, aropao nomwan nkwakwe make sokoro napao nie? Nomwan yae-porokweao ni, wae waempyam mo námpao nie? Apáp mwanámp ankank korop námpao ni, nomwan tirá wour napao nie? Am ankank am te nomwan aropomp i konámp arop Kraisomp yaekamp te pwarokwap mono.
36 Am ankank nomp pourouk korop konámpan maok, arop ankárankao Kwaromp Buk fek kumwianámp karao sérrá,
"Yino waráp arop fi yakáp námpara,
kápae kare por yinan tirá wour i konapon.
Arop fárákapao yinan nke nap te,
yénképrá kák mwanap sipsip niamp námpono."
37 Aeno Krais nomwan yonkwae touwenámp te, apae ankank nomp pourouk korop námpan kor, mao nomwan yaewour nánko kwe-pwar konámpon. ✡ 36 Sng44:22'
38 Kare karon. Ono waeman mér kare nampon: Apae ankankao nomwan yonkwae touwenámp Kwaromp yaekamp samp naenámpanáp. Ae te sumpwi konapao ni, yiki

✡ **8:27:** Sng 139:1 ✡ **8:28:** Ef 1:11 ✡ **8:29:** 1 Jo 3:2 ✡ **8:30:** 2 Te 2:13-14 ✡ **8:34:** 1 Jo 2:1; Hi 7:25 ✡ **8:37:** 2 Ko 4:8-11

yakao nie? Ensel fákáreao ni, kwatae-arop nkwakwe makeramp kárákáreao nie? Ouk-oumwan yakápnap ankankao ni, wakmwaek korop naenámp ankankao nie?
39 Yámar kear mekamp ankankao ni, waempomp némpoukamp ankankao nie? Mámá ponankor ankank máte, nomwan Kwaro aropompnámp mekamp pwarokwap mwanap pourou mono. Am aropomp te nomp Tokwae Kar Krais Jisas námpan sámp námpon. ✡

9

Polo Israel firan nkea aropompa waemp kar

1-3 Awu! Onomp firáp Israel fákáre kwae! Awu! Onomp Juda ankwapyaenáp fákáre! Ono te yumwan yonkwae touwe tokwaeria, Kraisonámpok korop napo Kwaro yumwan warko éréképano kar nampon! Aeria kápae kare por yumwan yonkwae touwe kareria yumwantá ninik tokwae konampono. Ono te Kraisompara, ono kare kar sénampono. Ono yankar mono. Yiki Kor Spiritao onomp ninik mek yiki kor ninik sápeanánko, ono am kar sénamp te, wae kare karonorá mér nampon: Kraiso onomp ninikaok naenámpanria te, ono man turunk nanko, onan náráp fi mekamp ek far-pwar nánko, nopok yumo fwap am éri mek koropea Kraisomp firáp yakáp mwanapon.

4 Kwar te Judan te waeman kápae kare ankank sánk námp tane, am fárákap te apae nánko, Kwaromp kar wa mo napon? Am fárákap te Israel fi ara, Kwaro náráp tárápunoria nánkárápea maok, náráp kárákáre ntiaka wae tokwae kwapwe nénkámpon. Kwaro am fárákapan sérrá, 'Mao náráp tárápu yakáp napo, taokeyak nanamp' rimpon. Mao am fárákapan námokuráp lo karan nénkria lotu mwanap ninik méntér yénképámpon. Tá mao 'Ono yumont yakriaka yaewour nanampono'rá sérimpon.

5 Am fárákapamp wokwaekamp appeyaenáp Abraham, Aisak, Jekop te Israel fi forokoranap appeyaenáp támaono. Táte wakmwaek Kraiso apárokamp arop arákarea, am fi mek arop kare yakámpon. Mao te námoku Kwarara, ankank ponankor taokeyak námpara, nomo ankár maomp eran saráp sakap mwaro! ✡

*Kwaro koumteouráp aropan nárápono*ria *nánkárápámpan sénámp kar*

6 Kápae kare por onomp fi aropan aropomp nampan maok, Kwaro Juda fi 'Yumwan yaewour nanamp'rá sérimp kar te kwaporok pwar mono. Ono wae mér nampon, am ou mekamp arop ankwapmwaek Kwarén mér mo nap te, Kwaromp Israel fi kare mono.

7 Nomo 'Máte ponankor Abrahamomp ou fekamp yakáp nap te Kwaromp tárápu kare'rá sér mwareano, mono. Wokwaek kar Kwaro Abrahamén, 'Aisakomp fekampao saráp waráp firáp yakáp mwanapono' rimpon. ✡

8 Arop éntupwar naropwaromp yiri fek saráp forokarea yakáp nap te Kwaromp tárápu mono. Arop ankár Kwaro tak nanamprinámp kar wawia karenoria mér nap fek forokarinap aropao maok, maomp tárápuno. Am tak nap te Abrahamomp finon.

9 Kwaromp arop ankwapan nánkáráprá 'Onompono'rá sénámp te ará: Kwaro arakrá sérimpon: 'Ono wae séri tari nampara, warko arákarrá kárákáre mént korop nanko te, Sara kárákáre sámpeaka fwap poumou-táráp sámp naenámp' rimpon. ✡

10 Am támao mwar mono. Warko wakmwaek nomp wokwaekamp appe Aisak Rebekan sámpeanánko, táráp anánk feae sámpánko, Kwaro sérimp kar ankwap aran ninikenke.

11-12 Am tárápyar oukoumwan éntupwar sámp mo fek, am tárápyarao kwapwe kare ninik sámp nep te, oukoumwan mér mo, kwatae ninik sámp nepan kor mér moepo maok, Kwaro Rebekan 'Nae-táráp te nánaeramp yae ankore mek yak naenámp' rimpon. Am táman Kwaro námoku aropan náráponoria nánkáráp konámp ninik érik yénkép námpon. Am tárápyaran apae nenepaoeanrá nánkáráp mono. Kwaro námoku ankwapan náráponoria nánkáráp*riaka*, ankwapan te mono. ✡

✡ **8:39:** Jo 10:38 ✡ **9:5:** Mt 1:1-2; Jo 1:1 ✡ **9:7:** Stt 21:12 ✡ **9:9:** Stt 18:14 ✡ **9:11-12:** Stt 25:21,23

13 Aeno Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon, “Ono te Jekopén maok warákár kare
nampon. Aeno Ison te warákár mo nampon.” ✡
14 Kwaro am tak námp ninik nánko te nomo ‘Pwi yak mono’rá sér mwanámp nie? Mo
karono.
15 Aeno wokwaek kar mao Mosesén arakrá sér, “Arop onomponoria namp te man
fwap yaewour nanampon. Tá ankwap man aropomp namp te, taknámp fwap aropomp
nanampon.” ✡
16 Aerá sénámpara, Kwaro aropan náráponoria nánkáráp námp te aropamp ninik fek, tá
maomp tére tokwae fek te mono. Am te Kwaro námokuráp ninik fek saráp aropompria
námpon. ✡
17 Moseso manénkir Kwaro King Feron sérimp karan kumwimp te arakrá sérimpon:
“Ono amwan ‘King yakae’rá séri namp te, onomp kárákáre tokwae amwan yénkép
nanko, koumteouráp arop kápae kare apárok mwaek onomp e tokwae érik farákáp
mwanapon.” ✡
18 Aempara, nomo wae mér námpon: Kwar te arop ankárankampan aropomp naeri-
anámp te fwap man aropomp i konámpon. Tá ankwap te monoria kárákáre naenámp
ninik sánk naeria te, fwap am ninik sánk naenámpon.

Kwaromp youpoukwap ntiaka aropompnámp kar

19 Ono má kar má kumwi namp, yumo nkeaka onan makrá sér mwanape: “Ae te
Kwaro arop ankákárankrá náráponoria nánkáráp námp kwamp te, apaeritea arop kwatae
napo, kar sér i konámpon? Arop te wa fwap námokuráp ninikaokria Kwaromp ninik kwe-
pwar naenámpanáp.”
20 Amo te wa nap kwamp, Kwaro taknámp ninikan man yopor nanapon? Ae te arop
kwar fek sospen yoroianánko am sospenao man ‘Amo onan apaerá makrá yoroi nap?’rá
sénaenámp nie? ✡
21 Aropao kwar ankárank fek sospen anánkaopwe yoroia maok, ankwap mek kwapwe
kare ankank kákriaka, tá ankwap mek sampwae kák naenámp te am te kwatae námp nie?
✡
22 Kwaro kuri tak i konámpon. Mao te námokuráp youpoukwap námp érik yénkép nánko
maok, ponankor arop maomp kárákáre tokwae mér mwanapon. Am sospen te nopok
Kwaro youpoukwapria kot nánko, touwe kwatae sámp mwanap wae nánapi yakáp napan
maok, Kwaro tamak fopwari pap mo, yépékrá yak námpon.
23-24 Am te apae riteanápe, maomp ninik te arop ponankor náráp wae tokwae ntia
kárákáre, tá kwapwe kare tankáp mwanap maomp aropomp sámp mwanap arop
fárákapan nénk nae ritea námpon. Am aropomp sámp mwanap arop fárákap te nomo Juda
firao saráp mono. Nomo arop ankwap firao kor ménт sámp mwanámpon.
25 Profet Hosea kor wokwaek kar arop Kwaro nánkáráp konámp ninik fek kumwiaka
arakrá sérimpon:
“Wokwaek te
am arop fárákap onomp firáp yakáp moiapao maok,
wakmwaek te onomp firáp yakáp mwanapon.
Wokwaek te am fárákapan
ono warákár moiampan maok,
wakmwaek te ono am fárákapan
warákár kare nanampon. ✡
26 Am némpouk te ono sérrá,
‘Yumo te onomp arop fi mono’ ri nampan maok,
am némpouk táman ono sérrá,

✡ **9:13:** Mal 1:2-3 ✡ **9:15:** Kis 33:19 ✡ **9:16:** Ta 3:5; Ef 3:9 ✡ **9:17:** Kis 9:16 ✡ **9:20:** Ais 45:9 ✡ **9:21:** Jer 18:6
✡ **9:25:** Hos 2:23

‘Yumo te yaká yak konamp Kwar
onomp tárápuno’rá sénampon.” ✡
27 Wokwaek kar Aisaia arakrá sérimpon: “Juda fi éképoukamp kárák kápae niamp arak
nánko te, Kwaro némpi ankwap yinink fi mwar érékép naenámpon.”
28 Am te apae riteanápe Kwar Tokwaerao koupour koropeaka apárokamp arop ponankor
youroukoupia kápae kare aropan ‘Yumo te faokorenk’rá sénaenámpon. ✡
29 Tá wokwaek kar Aisaia ankwap kar am fek séri námp te arakrá sérimpon: “Aeno
yámar mekamp ankank ponankor poukeyak konámp Kwar Tokwaerao nomo ankwap
yininkaopwe nomwan kor taokeyak monkoria te, Sodom ntiaka Gomora mekamp
aropani námpnámp taknámp ponankor arop fi tomore mwarámpon.” ✡

Juda fi mér kare moria, yae-párák kare arop yakáp monap kar

30 Arop ankwap fi Kwaromp yi fek yae-párák kare arop yakáp mwaria tére kárákáre mo
nap te, wae Kwarén mér nap fek maok, Kwaro nke námp fek te yae-párák kare aropono.
31 Aeno Israel fi te Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp mwaria lo ankwap
oupourounkapao maok, am lo nke moria, yae-párák kare arop yakáp mono.
32 Am te Jisasén mér nap fek yae-párák kare ninik sámp te mono, námoku térerá am fek
yae-párák kare arop yakáp mwanámpan mpweria napon. Jisas te yumwi fek pu tikipria
sikirip konap niampara,
33 Kwaro wounáprá sérimp kar profet Aisaia kumwimp te arak rimpon:
“Yumo nkenke! Ono Saion Faonkwek
arop pu tikip mwanap yumwi ankárank páte nampon.
Ono kárákáre kor yumwi páte nanko,
arop kápae kare nke moitea tukupria
am yumwi fek pu tikipria sikirip mwanapono.
Arop man mér námp te
kwaporok yépéki pwarria pwarápae mono,
mao sénámp kar kare kar korop naenámpono.” ✡

10

Juda fi Kwaromp ninik kwapwe mér moiap kar

1 Kémpiyae tárápu, ononamp Juda fi Kwaro oukoumwan érékép mo námpantá, am
firan aropomprá ninikria, Kwaro am fárákapan warko éréképanoria kápae kare por kar
toropwap nampon.
2 Ono te am fárákapan te wae mér namp kwamp arakrá sénampon: Am fárákap te Kwaro
warákárnámp ninikaok mwaria kárákáre kar napao maok, Kwaromp ninik kare mér mo
napon.
3 Kwaro námoku ninik námpaok ‘Yae-párák kare arop’rá sér i konámp ninik te mér mono.
Námokuráp kárákáre fek, yae-párák kare arop yakáp mwarria napon. Aenapara, am
fárákap te Kwaromp yae ankore mek yakápria, mao námoku térea, yae-párák kare arop
yoroi papanoria yénképeyakáp mo napon. ✡
4 Am fárákap te mér mo napon: Krais te mao lo tapokwapea pwate námpara, arop
ponankor Kraisén mér nap te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp napono.
5 Moseso am ninikia lo aropan fwapokwapia yae-párák kare kák konámp ninikan
kumwiaka sérrá, “Arop ponankor lo karwaok tukup napo maok, am loao am fárákapan
yiki yakáp mwanap nénk konámpon.”
6 Aeno nomo Kraisén mér nánko, Kwaro nomwan ‘Yumo te yae-párák kare aropono’rá
sénánko, nomo Moseso sérimp niamp pourouráp sérrá, “Yumo te ninikrá arakrá sér

✡ **9:26:** Hos 1:10 ✡ **9:28:** Ais 10:22-23 ✡ **9:29:** Ais 1:9 ✡ **9:33:** Ais 8:14; 28:16; 1 Pi 2:6,8 ✡ **10:3:** Ro 9:31-32

mwarea napon: ‘Wa narek pok naenámpon?’ ” [Am te Jisasén warámpea ékia napo, nomwan yaewour naenámpria nap niampono.]
7 Tá “Yumo te ninikrá sér mwarea napon: ‘Wa waempomp némpouk pik naenámpon?’ ”
[Am te Kraisén warámpea aokea napo, nomwan yaewour naenámpria nap niampon.]
8 Aenapan maok, mámá kar fi kor ninik te ará:
“Kwarén mér mwanap kar te
wae yino érik farákápeanánko
waeman yiráp wonae fik yak,
tá yiráp ninik mek yak,
tá yiráp táp mek yak námpon.” ✡
9 Aeno amo ‘Jisas te Tokwae Karono’ ria érik sériaka, amo kor Kwaro Jisasén apár me mekamp fárámpea pap námp karenoria mér napo maok, Kwaro amwan kor warko warámp naenámpon.
10 Nomp ninikao Jisas Kraisén mér nánko te, Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá sénámpon. Tá nomp am mér námp érik farákáp nánko te, Kwaro nomwan warko érékép konámpono.
11 Kwaromp Buk fekamp karao sénámp te ará: “Arop Kwarén mér kare námp te, kwaporok yépéki pwarria pwarápae mono.” ✡
12 Kwar Tokwae ankárankamp támao nomo ponankor nomp Tokwae Karono. Juda fi, tá ankwap fi ankárankamp pourouráp ninik fek saráp námpon. Aenámpara, arop ponankor man sénapo te, kwapwe kare karerá kák konámpon. ✡
13 Kwaromp Buk fekamp karao am fek arakrá sér: “Arop ponankor Kwar Tokwaeramp e karákaprá wumwi napo te, am fárákapan warko érékép naenámpon.” ✡
14 Aeno arop fárákap man mér moria te, mokopia man nomwan yaewouraeria turunk mwanapon? Tá arop kar wa moria te, mokopia man mér mwanapon? Tá arop ankwap am fárákapan kar farákáp mo napo te, mokopia am fárákap kar wa mwanapon?
15 Tá kar farákáp naenámp arop tirá kérép mo napo te, mokopia kar farákáp mwanapon? Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámpon: “Koumteouráp arop te Kwapwe Kare Kar sámpá koropnámp aropan nkea te warákár kare mwanapon.” ✡

Israel fi ankwapmwaek saráp Kwapwe Kare Karwaok tukupap kar

16 Aerámpan maok, ponankor koumteouráp arop te am Kwapwe Kare Kar wa mono. Profet Aisaia mákia kokwaetea Kwarén sérrá, “Tokwae Kar e! Wa mokop yino farákápnámp kar méria, karenorá ninik námpon?” ✡
17 Nomo wae mér námpon: Nomo Kwaromp kar wa nánko maok, am támao nomp ninik mek mér mwanámp sáp konámpon. Am kar nomo wa námp te Kraisoi námpan farákápnap karono.
18 Tá ono ankwap turunk nae: Ae te Israel fi te oukoumwan mámá kar fi wa mo nap nie? Mono. Mao te wae wawi napono.” Buk Song fek kumwiakapao arakrá sénámp, nomo wae mér námpon:
“Kwaro sámp-kérépámp aropamp kar
waeman apár-apár ponankor,
némp-némp ponankor akwap námpon.” ✡
19 Aeno ono ankwap turunk nae: Ae te Israel fi te má kar te mér mo nap nie? Mono. Waeman méri yakáp napao napon. Manénkir te yumo ankár Moseso farákápámp kar aran ninikenke:
“Ono e moráp kánanke kwatae
yonkwae kour moráp ankwap fi arop érékép nanko,
amnamp ninik támao

✡ **10:8:** Lo 30:14 ✡ **10:11:** Ais 28:16 ✡ **10:12:** Kl 3:11; Ga 3:28 ✡ **10:13:** Jol 2:32 ✡ **10:15:** Ais 52:7 ✡ **10:16:** Ais 53:1 ✡ **10:18:** Sng 19:4

yumwan am fárákapan kokwarokria
yopor mwanap ninik sánk naenampon.” ✡
20 Aisaia kor kar kárákáre fek arakrá sérimpon,
“Arop fárákap onan oupourounkia nke moinap te
oukoumwan onan wae nke napon.
Arop ankwap fárákap
onan te ‘Maeno?’rá turunk moinap arop fárákapao
nke nap fek te
ono wae érik korop nampon.” ✡
21 Aeno Aisaia te Israel firan ninikria arakrá sérimpon: “Ono waeman kápae kare por am kwekáprá ták-sir i konap arop fárákapan warko érékép naeria yae nánapia yépékrá yak konampon.” ✡

11

Kwaro Israel fi ankwapmwaek aropompnámp kar

1 Ono arakrá turunk nae nae: Am tak nap te, Kwar te náráp Israel fi mekamp koumteouráp aropan te ponankor sinamp nie? Mo karono. Ono kor Israel fi mekamp aropono. Ono te Abrahamomp ou fekampao nampono. Ono te Bensamin yakámp fi mekamp aropono. ✡
2 Am fi te Kwaro wokwaek kar nárápono rimpara, am firan te younkwe sir moimpon. Ae te yumo Kwaromp Buk fekamp Elaijaoinámp kar te mér mori kwapon? Mao aropomp kar fek sérrá,
3 “Tokwae Kar e, arop fárákapao waráp profet fákáreran tirá wouria maok, waráp alta yumwi yokwarámprá épér napono. Aenapo, ono ankárankamp mwar yak nanko, oukoumwan onan kor sámp-wouroump mwaria wae nape.” ✡
4 Aerámpan maok, nopok Kwar te nopok man apaerá sérimpon? Mao te arakrá sér: “Amo nápar yak mono. Ono éréképnamp arop 7000 te kwekár kwar Balén kwaráp torokomprá man lotu moi napono.” ✡
5 Taknámp, oukoumwan mámá ke fek kor ankwapmwaek yakáp napo, Kwaro am fárákapan aropompria náráponoria nánkáráp námpon.
6 Mao te tére napan nkea ninikia nánkáráp mo i konámpon. Námokuráp ninik fek ninikia érékép námpara, térenap ninikan nkea nánkárápeanánko te, am námoku ninikia éréképeanánko te, námoku ninikia yaewour naerianámp ninik te kare kar mono.
7 Aenámp te nomo apaerá sér mwanámpon? Am ankank Israel firao sámp mwaria tére kárákáreap te sámp moiapon. Kwaro náráponoria nánkárápnámp arop ankwap fárákapao saráp sámpapon. Tá ankwap fárákap te maomp ninik kárákáre námpara, sámp moiap te.
8 Kwaromp Buk fek sénámp niampon:
“Kwaro am fárákapan ouwipi pamp i konap
niampi pap nánko,
yirao kor Spiritamp ankank nke mo,
woupwirao kor wa moinap te,
Am takiap te yakrá koropea oukoumwan námpon.” ✡
9 Devito kor takrá sérimpon,
“Kwar e! Amo am fárákapan pounk napo,
kwapwe kare ankank fek warákareaka,
mao te wae, amont yae-párák yakáp námpan mpwe
yonkwae napo,
amo touwe kwatae nénk napo,

✡ **10:19:** Lo 32:21 ✡ **10:20:** Ais 65:1 ✡ **10:21:** Ais 65:2 ✡ **11:1:** Fl 3:5 ✡ **11:3:** 1 Kin 19:10,14 ✡ **11:4:** 1 Kin 19:18 ✡ **11:8:** Lo 29:4

nape firao apár me mek pik námp niamp mwanapon. ✡
10 Am fárákapamp yi te kirikipá pap napo,
nke mwanap pourou mo mwanapon.
Am fárákap kápae sámp nap fek te,
ankár kare kor nánákápia páte napo,
ankár taki yaká yakáp mwanapon."

Kwaro arop ankwap fi warko éréképnámp kar

11 Aenapan, ono turunk nae rae: Am Israel fi te Jisasén mér mo nap te, wae ponankor kwatae akwapria moyakáp nap nie? Mo karono. Am fárákap Kwarén younkwe sinapo maok, am mwae kup fek táman Kwaro ankwap fi aropan warko érékép námpon. Kwaromp ninik te, Israel fi am kwapwe kare ninik mao ankwap firan takrá tére námp nkea kokwarokrá kikiank mwanapria námpon. ✡

12 Wokwaek Israel fi Kwarén younkwe sánkap ke fek te, Kwaro ponankor apár mekamp koumteouráp aropan yaewoura wae námpono. Am Israel fi Spiritamp ankank mo nap fek te, Kwaro ankwap fi aropan kwapwe kare fwapokwap námpon. Aenámpara, nánkár Israel fi warko Kwaronámpok arári korop napo te, nomo wae mér, Kwaro ponankor koumteouráp arop firan kwapwe kare kare ninik fek yaewoura wae naerámpon.

13 Aeno oukoumwan te ankwap fi koumteouráp arop yumwan kar sánk nae nae: Kwaro onan sámp-kérép námp te, arop ankwap fi yumo ou mek téreaeria sámp-kérép námpantá, ono má tére man, am te tokwae kar ankankonoria aesioria warákár nampon.

14 Am te apae riteanápe, onomp ninik te Kwaro ankwap fi yumwan éréképeanánko, kwapwe kare yakáp napantá, Juda fiao kor nkea kokwarokria koropanáponoria nampon. Tá am fek táman ono ankwap fárákap érékép nanampon.

15 Karenono. Kwaro Juda firan far-pwar námp te, warko ankwap arop fi ponankor éréképeanánko, Kwaronámpok koropea méntér ankárankamp fi yakáp napon. Aenámpara, Kwaro warko Juda firan érékép nánko te, sumpwi napao, warko fárámp konap niamp araknámp mwanapon.

16 Arop pan tokwapea, am fekamp kánanke sámpea Kwarén sánk nap te am pan te ponankor Kwarompon. Ankwap te, yao arák Kwarompao nánko te, yowe ponankorao kuri Kwarompon.

17 Israel fi te yao oliv kwapwe niampan maok, Kwaro yowe ankwapmwaek karrá tokopea épéri námpon. Tá ankwap fi yumo te yao pwae mekamp kwaporok yaknámp oliv yowe kor niampan maok, Kwaro yumwan tia oliv aopwe kare fek kirimpea yárákarea pwate námpon. Aetenánko oukoumwan te yumo am oliv aopwe fekamp yiri kwapwe am yowe kor kareao sámp námp niamp sámpria kwapwe kare yakáp napon.

18 Aenámpara, yumo te, am yowe kor karean kámákár tukup námprá niniki kwapono. Yumo takrá ninik nap kwamp te, yumo ankár fwapi ninikitea kipo. Yumo yowe kor te am aopwe koran yiri sánk mono. Aopwerao maok yumwan yiri sánk konámpon.

19 Aeno yumo te 'Kwaro am yowe kare karámp-tákapnámp fi te, ankwap fi námwan am fek kirimp naeria ninámpono' ria sér mwanape.

20 Tá kare, Kwaro taki námpan maok, amnámp fi kor te mér mo napantá, karrá tokopea épéri námpon. Tá yumo mér napara, fwap yakáp napon. Yumo te 'Ono wae mér nampono' ria warákár-séri kwapono. Apáp fek yakáp kip.

21 Kwar te oliv yowe kare wuriman taki yakanoria pwar moi námpara, yumo mér mo napo te, yumwan kor taki yakápenkria pwar mono.

22 Yumo te ankár fwapia ninik kipo. Kwar te arop aropomp naenámp ninik, tá yopor naenámp ninik méntér i konámpono. Arop Kwaromp ninikaok mo, pwar nap te, am fek táman yopora waeria touwe tokwae sánk konámpono. Aenámpao maok, yumo

✡ **11:9:** Sng 69:22-23 ✡ **11:11:** Ap 13:46

oukoumwan kor man méria paokop napo, Kwaro nkeaka warákáránko, yumo maomp kwapwe kare ninik mek yae-párák yakáp napono. Mo naporia te, yumwan kor yao yowenámp taknámp karrá tokop naerámpon. ✡
23 Aeno am yao yowe ankwap wokwaek karrá tokopámp warko mér napo te, Kwaro warko am yowe kor aopwe kor fek kirimpea pwar naenámpon. Kare karono, Kwar te fwap warko mént kirimpea pwar naenámpon.
24 Yumo wae mér napon: Wokwaek te yumo yao pwae mekamp oliv yowe yakápapan maok, Kwaro yumwan karrá tokopea sankoropea oliv kwapwe mek kirimpea pwarari námp te, am te yumokuráp yao aopwe kare mono. Aenámpara, kareno, am oliv yowe kare fwap warko sámpeaka námokuráp yowe fek am fek kirimpea pwar naenámpon.

Kwaro náráp aropomp ponankor aropan yénkép naerianámp kar

25 Kémpiyae tárápu, takria yumo, yino te wae mér tokwae námponorá ninik mwanape. Aeria namp kwamp, am mek wouroumpeyaknámp karan yumwan mérenkria érik sénaeria nae. Juda ankwap fárákap ankár námokuráp ninikaok tukupria kárákáreapo maok, arop ankwap firaomékir Kwaronámpok koropea mao kouroump tari námp fek akwapá sámpea pwi yakanoria ninámpon.
26 Tá am ke fek táman Kwaro warko Israel firan ponankor érékép naenámp te, mao náráp Buk fek Aisaia kumwiakámp kar niampon:
“Arop ankárank Israel firan érékép naeria
yépékrá yak námp,
Jerusalem meknámp fárámpea korop naenámpon.
Mao te Jekopomp fekamp koumteouráp arop ponankor
yaewour nánko,
kwaromp kar ták-sir konap ninik pwar mwanapon.
27 Am ke fek táman
ono am fárákapént kontrak yororia
maomp kwatae ninik ponankor
tirá épéria pwar nanampon!” ✡
28 Juda fi te Jisasoinámp Kwapwe Kare Karan younkwe sinapono. Aeria maok, am fárákap te Kwaromp yopor arop niampi yakáp napo, am támao ankwap fi arop yumwan yaewour námpono. Aeno wokwaek kar Kwaro náráponoria nánkárápnámp arop fárákapan te, oukoumwan nouroupi yak námpon. Mao te maomp appeyaenápén ninik námp kwamp, am tak námpono.
29 Am te apae riteanápe, Kwaro arop nánkárápea wumwiria ‘Ankank sánk nae’ ria sénámp te, ankwap ninik sámpria pwar mo i konámpon.
30 Wokwaek yumo te Kwaromp kar ták-siranapan maok, oukoumwan te Israel fi kar ták-sinapo, am fek táman yumo Kwaromp aropomp sámp napon.
31 Tá taknámp oukoumwan Israel fi Kwaromp kar ták-sinapan maok, am yumo oukoumwan sámpnap aropomp am fárákapao kor wakmwaek sámp mwanapon.
32 Kwaro numwar takanáponorianánko, am kar ták-sinap ninik támao ponankor aropan fákapá fákeyak námp te, am ponankor aropan náráp aropomp yénkép nanampria námpon.

Nomo Kwaromp eran sakap mwanámp kar

33 Wakwe! Kwaromp kwapwe kare ninik, tá maomp yonkwae kour, tá maomp mér te yoporop tokwae karia top-pwarámpea solwara youao pik námp niampon! Arop nomo te Kwaro námoku naeria ninik námp méria ankwap aropan farákáp mwanámp pourou mono. Nomo te mao térenámp ninik te mér mwanámp pourou mono.
34 Aenámp te Kwaromp Buk fekamp karao sérrá,
“Wa mokop Kwar Tokwaeramp ninik méri námpon?

✡ **11:22:** Hi 3:14 ✡ **11:27:** Ais 59:20-21

Tá wa mokop man ninik sánk námpon?
35 Wamékir Kwarén ankank sánkeanánko,
Kwaro nopok man sánk naenámpon?
Am te mo karono.” ✡
36 Kwar námoku te ankank ponankor yoroia, mao kápae kare ankank fi korono. Ankank ponankor te mao námokuráp saráponо. Aenámpara, nomo te ankár maomp eran sakap saráp yakáp mwanámpon. ✡

12

Nomp pourou ankár Kwarén ofanámp sánk mwanámp kar

1 Kémpiyae tárápu, ono Kwaromp aropomp tokwaeran ninik namp kwamp, yumwan érik kárákáre fek sér rae: Yumo yiráp pourou te ankár oukoumwan yiki yakáp nap fek ankár Kwarén ofanámp sánkria, maomp tére mwanap amwar kar yakápria, Kwaro warákárnámp ninikaok saráp paokop kipo. Yumo tak nap te ankár yiráp Kwarén lotu kare nap támaono. ✡
2 Yumo te apárokamp aropao kwatae ninik fek paokop nap niamp paokopi kwapono. Yumo ankár, Kwaro numwar yiráp ninik wourékam yoroi papanorá yénképá yakáp kipo. Takria maok, yumo fwap Kwaromp ninik mér mwanapono. Am ninik te ará: Kwapwe kare ninik mériaka, Kwaro warákárnámp ninik, tá ankár pwi yaknámp ninikan mér mwanapon. ✡

Yiki Kor Spiritamp ninik fek tére mwanámp kar

3 Kwaro námoku ninikia onan ourour sápea, náráp tére nanapria nánkáráp námpara, ono yumwan ponankor ankákárankan mér kipria sénae rae: Yumo te yiráp mér, yiráp ninik younkoup nap te, námo ankwapan kámákár akwap namprá ninikia warákár-séri kwapono. Yumo ankár fwapi youroukoupia maok, yae-párák kare ninikria yiráp Kwaro sánknámp mér am puri fek tére kipo. ✡
4 Nomo te wae mér námpon, nomp pourouk yakápnámp ankank te kápae karerao maok, moumountukri tére napono.
5 Taknámp, nomo kuri aropao kápae kare námpao maok, Kraisén mér námpara, ankárankamp finono. Nomo ankákárank ponankor maomp pourouk tukuri yakáp námpara, énénki yakáp námpono. ✡
6 Kwaro námokuráp ninik fek nomwan yaewourria maok, námokuráp ourour nomwan wor-pwate nánko, ankákárankrá moumountukri mér ti-sáp námpon. Aenámpara, arop ankwap profet kar farákáp konámp kwamp te, mao ankár náráp Kwarén mér námp puri fek farákáp kuno.
7 Táte arop Kwaromp ankwap koumteouráp aropan yaewour naenámp mér námp kwamp te, mao ankár am tére táman tére kuno. Táte arop ankwap tisamp térean mér námp kwamp te, mao ankár tisa tére táman tére kuno.
8 Táte arop ankwap ankwap fárákapamp ninik mek kárákáre sánk naenámp tére mér námp kwamp te, mao ankár am táman tére kuno. Táte arop ankank monap koumteouráp aropan yaewourrá ankank nénk námp kwamp te, ankár aropompria warákár fek nénk kuno. Tá arop ankwap tére taokeyak konámp te, mao te ankár am tére táman kárákáre fek tére taokeyak kuno. Tá arop ankwapao arop ankwapan aropompria yaewour naenámp kwamp te, ankár warákárrá yaewour kuno. ✡

Nomo ankár ankwapyaenáp fárákapan nouroup kare mwanámp kar

✡ **11:35:** Ais 40:13; Jop 41:11 ✡ **11:36:** 1 Ko 8:6 ✡ **12:1:** Ro 6:13 ✡ **12:2:** Ef 4:22-24; 5:17 ✡ **12:3:** Ef 4:7
✡ **12:5:** 1 Ko 12:12 ✡ **12:8:** 1 Ko 12:7-10; 1 Pi 4:10-11

9 Yumo arop ankwapan nouroup mwaria te, ankár kare kar ninik meknámp kar kipo. Yumo te kwekár ninik feki kwapono. Kwatae-námp ninik te ankár younkwek pwarará ankár Kwaromp kwapwe kare ninik fek saráp kip.
10 Yumo Kwaromp ankwap koumteouráp aropan nouroup nap te, ankár yiráp ankwapnáp karean nouroup i konap niamp kipo. Yumo ankár arop ankwapamp eran saráp kárákáre fek sakap kip. ✡
11 Yumo te Kwaromp tére mwaria nap te, kokwae kwapono, kárákáre fek ankár tére mwar karrá warákárrá tére kipo. ✡
12 Yumo te Kwarén mériaka, Tokwae Karao yumwan yaewouranoria yépékrá yakáp nap kwamp te warákárria maok, yiráp pourouk kar korop námpon kor, wampwe kwaeria kárákáre fek yakápria, Kwarén kápae kare por kar toropwap saráp yakáp kip. ✡
13 Aeria maok, Kwarén mérnap arop ankwap fárákap ankank mo napo te, yumo am fárákapan yaewourria maok, tá ankwap némpoukamp arop yumonapok korop napo te, am fárákapan fwapia taokeyakáp kipo.
14 Tá ankwap te, arop yumwan kar napo kor, yumo Kwarén 'Am fárákapan yae-párák kare yaewourae'rá sér kipo. Kareno, ankár makrá sér kipo. Aeno yumo te, Kwaro man kwatae papanoria kar toropwapi kwapono. ✡
15 Yumo te ankár warákáránknap aropént warákárank kipo. Tá yumo éménknap arop fárákapént éménk kipo.
16 Yumo te ankár yumokuráp pourouran yaewour i konap niamp, take pourouráp ninik fek arop ankwapan kor tak kipo. Yumo te, arop tokwae yakáp mwarrá niniki kwapono. Yino te mér kwapweráp aroponoria yiráp e sakap kwapon. Yumo te némpoukamp aropént fekarea tére mwarria warákár kipo. ✡
17 Yumwan kar sénapo te, yumo nopoki kwapon. Yumo te arop ponankor nke nap fek te yae-párák kare ninikaok paokop kip. ✡
18 Yumoku kok ampwae sámprá yorowar mwanap ninik sámp kwapono. Yumo ankár kápae kare por arop ponankor ankárankamp ninik fek yakáp mwanap ninikan saráp oupourounk kipo.
19 Onomp kémpiyae tárápu, yumwan napo te, yumo nopok mwaria niniki kwapono. Nánkár Kwaro námoku am fek nopok naenámpria pwar kipo. Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp te, yumo wae mér napon: Kwar Tokwaerao sérrá, "Nopok i konap tére te onomp téreno. Nánkárap onoku am fárákapan touwe kwatae sánk nanampon." ✡
20 Aeno táte arop amwan yopor i konámpao yae-porokwe nánko te, amo ankár man fir sánkampo. Tá mao ént nikip nánko te, amo ankár man ént sánkampo. Tak napo maok, amo taknap nkeaka amwan i konámp ninikia pwarápae tokwae sámp naenámpon.
21 Aeno arop yumwan kwatae sénapo, yumo nopok sér mwanap ninikao yumwan kwe-pwar naeane. Amo ankár kwapwe kare ninikria maok, kwatae ninik apárok sámp-anámp nanapono.

13

Nomo ankár Gavmano sénámpaok mwanámp kar

1 Arop ankár ponankor Gavmano sénapaok kip. Nomo te wae mér námpon: Gavman te námoku kwaporok yak mono. Kwaro páte nánko yak námpara, am Gavmano tére nap te Kwaro sánk námpan tére napon. ✡
2 Aenapara, arop Gavmano sénánko, kar ták-pwar nap te, Kwaromp karan kor tak napara, am fek touwe sámp mwanapon.

✡ **12:10:** 1 Pi 1:22 ✡ **12:11:** Kl 3:23 ✡ **12:12:** 1 Te 5:16-18 ✡ **12:14:** Mt 5:44; Lu 23:34 ✡ **12:16:** Ro 14:19; Fl 2:2-3 ✡ **12:17:** 1 Te 5:15 ✡ **12:19:** Lo 32:35; 2 Te 1:6-7 ✡ **13:1:** Ta 3:1

3 Yumo te Gavmanén apáp te monoria nap kwamp te, kwapwe kare ninik fek yakáp napo maok, yiráp e sakap mwanapono. Gavman yakáp nap te, kwapwe kare niniknap aropan apáp sánk mono. Kwatae niniknap aropan saráp apáp sánk napon. ✡
4 Gavman fákáre te Kwaromp tére konap aropara, yumwan yaewour nánko maok, yumo yae-párák yakáp mwanapon. Aeno yumo kwatae ninik nap kwamp te apáp kipo. Yumo wae mér napon: Gavmano sampnámp bainat te kwaporok samp mono. Mao te Kwaromp tére aropara, kwatae niniknámp aropan touwe kwatae sánk naerámpon.
5 Aenapara, nomo ankár Gavmanomp yae ankore mek yakáp mwanámpon. Nomo te touwe sámp mwanámp táman saráp apápria maomp karwaok mwareano. Nomo fwapia ninikia maok, am karwaok i konap te yae-párák kare ninikonoria méria ampaok mwanámpon.
6 Am fi kor fek táman maok, yumo takis sir konapono. Am te apae riteanápe, Gavman te Kwaromp tére aropara, am Kwaro sánknámp tére kárákáre fek taokeyakáp konapono.
7 Aenapara, yumo te apae ankank Gavmanén sánk mwaria nap te, ankár sánk kipo. Yumo te nkwakwe make takis sámp konap aropan te ankár am takis sánk kipo. Yumo arop poukeyakáp konap aropamp yae ankore mek yakáp nap kwamp te, ankár maomp kar waria, man e tokwae sánk kipo. ✡

Nomo mokopia lo karwaok paokop mwanámp kar

8 Yumo te ankank nopok sánk mwanámpria, kwaporok sámp nap, numwar taki yakanoria pwar kwapono. Koupour nopok sánk kipo. Aeno kwaporok nopok mwar sámpnámp ankárankamp ankankao saráp yaká yak naenámp te, nomo arop ankwapan warákár kare mwanámp aránon. Am te apaeritea námpanápe, arop ankwapan warákár námp te mao waeman loaok kar námpon. ✡
9 Nomo te wae mér námpon: Lo karao sérrá, “Amo ankwapamp yupu, poumarop kokopori kwapon. Amo arop ankwapan sámp-wouroump kwapon. Amo oukuni kwapon. Amo arop ankwapamp ankank kikianki kwapon.” Mámá lo, tá ponankor ankwap lo yak námp am tapokwap námp te: ‘Amokuráp pourouan yonkwae touweria yaewour i konapnámp taknámp, ankwapan kor yonkwae touweria yaewouramp’rá sénámpon. ✡
10 Arop ankwapan nouroup i konámp te, man kwatae ninik mo i konámpono. Aenámpara, arop ankwapan nouroup i konámp te, mao Kwaromp loaok kar i konámpon. ✡

Ankár yae-párák kare paokop mwanámp kar

11 Ono yumwan mámá ninik sénamp te apae riteanápe, oukoumwan nomo yakápnámp ke máte yumo wae mér napon. Aenapara, oukoumwan te yumo pamp nap pwarará ferámp mwanap kenono. Yumo te wae mér napon, nomo wokwaek kar Kraisén manénkir mérámp fek te, Kwaro nomwan érékép naenámp yae te oukoumwan éri yakámpon. Aeno oukoumwan mámá ke fek te wae fápaerá korop námpon.
12 Kumur te wae pwar naeria nánko, wae wakor korop naenámp wonae fik námpon. Aenámpara, nomo te kwatae kare kirikip mekamp ninik pwararea, aropao yorowar naenámp ankank yirir i konámpnámp wae fekamp ankankan ti mwanámpon. ✡
13 Nomo te arop wae fek paokop i konapnámp taknámp yae-párák kare paokop mwaro. Nomo te patiriaka mánmán ént fépérrá paokoprá, mánmán riaka nkwak mak mwareano. Nomo te kokoporrá paokopria loaok tukup mo, námokuráp ninikaok paokop mwareano. Nomo te arop ankwapan kokwarokrá yorowarrá paokop mwareano. ✡
14 Yumo te yumokuráp wokwaekamp pourou fekamp ninik kwatae fek paokopi kwapono. Yumo te ankár Jisas Krais Tokwae Karan saráp sámpea káraenámp yirimpea paokop kipo. ✡

✡ **13:3:** 1 Pi 2:13-14 ✡ **13:7:** Mt 22:21 ✡ **13:8:** Mt 22:39-40 ✡ **13:9:** Kis 20:13-17 ✡ **13:10:** 1 Ko 13:5 ✡ **13:12:** Ef 6:11 ✡ **13:13:** Ga 5:16 ✡ **13:14:** Ga 5:16

14

Nomo ankwapamp yárakan kwatae youroukoup mo mwanámp kar

1 Arop Kwarén méria, nkwakwe make lo mént tia yárakria te, Kwaro onan warákár
námpan mpwe ninik nánko te, yumo man yiki mwaek akwapnámp ninik táman yopori
kwapono. Sánánkar porokwe fek sios mek warámp-sankorop kip. ✡
2 Arop ankwap Kwarén mér kárákáre námp te, mao fwap ponankor nkwakwe make
ankank fári konámpon. Aeno arop ankwap, Kwarén mér namp saráp pwi monoria
ankwap tére méntér tapokwap nanampan mpwenámp arop te, fir émi fár mo i konámpon.
3 Tá arop fir ponankor fwap fári konámp aropao, fir émi fár monámp aropan nkea
ninikrá wouroump-séri kwapono. Tá nopok fir émi fár mo i konámp aropao fir ponankor
fwap fánámp aropan nkeaka, mao lo ták-sinámponorá niniki kwapono. Mono, Kwaro
waeman am aropan kor warámp námpono.
4 Amo te wa nap kwamp, ankwap tére aropamp tére nkea youroukoup nanapon?
Táte mao kárákáre fek fokopeyakria tére námp, tá mao piká párákap námp, am te mao
námokuráp arop tokwaerao saráp youroukoup naenámpon. Aeno mao fwap kárákáre
fek fokopeyak námp te, waeman Tokwae Karao námoku kárákáre sánk nánko, fokopeyak
námpon. ✡
5 Ankwap fákárerao ninikrá ankárankamp yae fek saráp Kwarén lotu i konapono.
Ankwap fákárerao ninikrá, ankár kumur méntép kor fwap Kwarén lotu mwanámpria
ninik i konapon. Arop ponankor ankákárankrá námoku karerao fwapia ninikia méria,
námoku ninik namp te yae-párákonoria ampaok tukup kipo.
6 Arop ankwap fárákap ankárankamp yae fek saráp tokwae kar yaenoria lotu nap te,
Kwar Tokwaeran ninikrá lotu napon. Ankwap fárákap fir ponankor fánap te, tá Kwarén
ninikrá waeman warákár fek Kwarén aesioria fánapon. Tá ankwap fárákap fir émi wuri
nap te, Kwarén ninikria waeman warákárria Kwarén aesioria wuri konapon.
7 Nomo wae mér námpon: Nomo ou mekamp arop ankwap yiki yak te námokuráp
ankankonorá ninik naeane. Tá sumpwiran kor taknámp námokuráp ankankonorá ninik
mono.
8 Nomo yiki yakáp námp te ankár Tokwae Karampono. Tá nomo sumpwi námpao kor
Tokwae Karamp sarápono. Aenámpara, nomo yiki yakáp námp, tá nomo sumpwi námpao
kor, nomo te Tokwae Karamp sarápono. ✡
9 Am te apaeria Kraiso kor sumpwia fárámpea yiki yak námp te, mao te sumpwinap
arop, tá yiki yakápnap arop fárákapamp Tokwae Karono.
10 Aenámpara, amo te apaeria waráp ankwapwarápomp yárak nkeaka amo man
‘Kwatae námp’rá sénapon? Táte arop ankwap amo apaeritea waráp ankwapwarápén
wouroump-sénapon? Yumo te waeman mér napon: Nomo ponankor te Kwaro kot námp
fek foukouri yakáp mwanámpon. ✡
11 Aeria Kwaromp Buk fekamp karao am kot mwanap kar táman sérrá:
“Tokwae Karao arakrá sénámpon:
‘Ono yiki yak nampao waeman kare kar sénampon:
Arop ponankor kwaráp torokomprá me woukouria
onan loturia maok,
arop ponankor onan sérrá,
“Mao te Kwar kare támaono”rá sér mwanapon.’ ” ✡
12 Ae mwanapara, nomo wae mér námpon: Kwaro nomwan kot naenámp yae fek nomo
ponankor ankákárank, nomoinámp ponankor fi kor ninik Kwarén sér mwanámpon. ✡

Waráp ankwapnápo kwatae ninik naenámp ninik sánk kwapono

✡ **14:1:** Ro 15:7 ✡ **14:4:** Mt 7:1 ✡ **14:8:** 1 Te 5:10; Fl 1:21 ✡ **14:10:** Ap 17:31; 2 Ko 5:10 ✡ **14:11:** Ais 45:23; Fl 2:10-11 ✡ **14:12:** 1 Pi 4:5

13 Ae mwanámpara, nomo te nonopok ‘Amo kwatae ninɨki nap’rá sér mwareano.
Nomo fwapia arakrá ninɨk mwanámpon: Nomo nánko, arop nkeria kwatae ninɨk fek
akwapantáno.
14 Ono Jisas Tokwae Karént yakria, arakrá mér kare nampono: Nkwakwe make
ankank námoku te oumi yak mo i konámpon. Arop námokuráp ninɨk mek, am ankank
oumi yak námprá ninɨk námp kwamp te, wampwe pwar kun. Am te apae riteanápe mao
námoku ninɨk nánko te, am ankank te oum námpono. ✡
15 Aenámp te waráp ankwapwarápo námoku, máte oumnámp fɨronorá ninɨk námpan
amo fánapo, mao amwan nkea ninɨk kápae sámp námp te, am támao yénképrá: Amo warko
waráp ankwapwarápén nouroup mo napon. Krais sumpwi námp te am aropan kor
warko warámp naenámpara, amo fɨr fánap fek waráp ankwapwaráporomp ninɨk kwatae
pap kwapono. ✡
16 Aeno amo fɨran fwaponorá ninɨk nap kwamp te, arop ankwapao ‘Am te kwataeno’rá
sénaeria námpara, amo mérampo.
17 Am te apae riteanápe, Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te fɨrráp ént fépér i konap
lo fek koumpeyak mono. Kwaro náráp firáp taokeyak konámp ninɨk te yae-párák kare
ninɨk, tá yonkwae porokwe konap ninɨk, tá warákár konap ninɨk mámá te Yiki Kor
Spiritao nomp ninɨk mek kák námpon.
18 Arop am tak námp te Kraisomp tére tére nánko, Kwaro maomp ninɨk kwapweran
nkea warákáránko, aropao kor nkeaka warákár mwanapon.
19 Aenámpara, nomo ankár nomwan yaewour nánko ankárankamp pourouráp ninɨk fek
yakáp mwanámp ninɨkaokria maok, nonopok mér námp mek kárákáre sánk naenámpon.
✡
20 Amo te fɨran saráp ninɨkria, Kwaromp sios fákáreran sámpá yampouroui kwapono.
Fɨr te ponankor kwapwe karean maok, amo ankwap fɨr ankárank fánapo, am támao arop
ankwap nkeaka kwatae ninɨk námp te, am te amo kwatae ninɨk napon.
21 Amo fɨr émi fánap, tá mánmán ént fánap, tá ankwap ankank fánapo, am táman waráp
ankwapwaráporomp kor nkea mántwaokria kwatae ninɨk sámp nánko te, am ankank te warko
taki kwapono. ✡
22 Amo am ankank mériaka fánap kwamp te, ankwap aropan séri kwapono. Kwarént
saráppampo. Arop ankank fánaeria ninɨkia Kwaro yonkwae porokwe sánk nánko te, am
ankank te fwapara, warákár kuno.
23 Aeno arop fɨr émi ankank fánámp ke fek anánkaopwe ninɨk fek fánámp te, amnámp
ninɨk támao mao kwatae ninɨk námp yénkép námpon. Am te apae riteanápe, am ankank
te yae-párák kare nierá fwapia mér moria námpono. Táte nomo ankwap ankank nomo
fwaponorá mér moria, tak námp te kwatae ninɨk námpon.

15

Nomo ankár Kraisomp ninɨkaok mwanámp kar

1 Nomo Kwarén mér kárákárenámp arop fárákap nomo te Kwarén fwapia mér kárákáre
moria ninɨk kápae sámpnap aropan te ankár yaewour mwanámpon. Nomo takria
nomoku saráp ninɨkrá yaewour mwareano.
2 Nomo ponankor ankákárankrá nomp ankwapyaenápén warákár sánkria yaewour
nánko maok, am fárákapao kwapwe kare ninɨk sámpea mér kárákáre fek yakáp
mwanapon. ✡
3 Nomo te wae mér námpon: Kraiso kor námokuráp ninɨk fek saráp yárak moim-
pon. Maomp ninɨk Buk Song fekamp karao sénámp te, Kwaro sérrá, “Arop amwan
wouroumpnap kar te onomp pourouk koropá oupouroup námpon.” ✡

✡ **14:14:** Ap 10:15 ✡ **14:15:** 1 Ko 8:11-12 ✡ **14:19:** Ro 12:18 ✡ **14:21:** 1 Ko 8:13 ✡ **15:2:** Ro 14:19; 1 Ko 10:24
✡ **15:3:** Sng 69:9

4 Kwaromp kar ponankor wokwaek kar kumwiap te nomwan yénkép naenámpria
kumwiapon. Am kar te nomp ninik mek kárákáre sáp nánko, Kwaro nomwan érékép
naenámp kárákáre fek yépékrá yakáp mwanámpon. ✡
5 Nomo te Kwar ankárankampamp kárákáreran saráp sámp nánko, mao saráp nomwan
yaewour nánko, mér kárákáre fek yakáp námpon. Ono am Kwarén sénanko, yumwan
yaewouránko maok, ankár Krais Jisasomp ninik fek saráp paokopria, ankárankamp ninik
fek yakáp mwanapon.
6 Aeria maok, yumo ankárankamp ninik fek yakápria yumo ankár énénki Kwaromp e
sakap mwanapon. Mao te Kwar, nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp Naropwarono.

Kraiso Juda firan yaewourria arop ankwap firan mént yaewourinámp kar

7 Aeriaka Kraiso nomwanmékir koropenkria éréképámpnámp taknámp, nomo kor
ponankor ankákárankrá arop sios mek korop napo te, fwaprá kar korop naponoria
éréképrá warákár mwanámpon. Am tak námp te aropao am nkeaka Kwaromp e sakap
mwanapono. ✡
8 Ono arakrá sér: Krais te Juda fi nomwan yaewour naenámp tére arop yakámpon. Mao
am taki námp te, Kwaro wokwaekamp appeyaenápén sérimp kar te, wae ponankor kare
karonorá yénkép námpon.
9 Am takimp te, arop ankwap firao kor Kwaromp aropomp nkeaka, maomp e sakap
mwanapria nimpon. Buk Song fekamp karao makrá sénámpon:
“Ono arop ankwap firént yakria,
Kwarén ‘Aesio’rá séria maok,
ono waráp e fek tár kar sámp nanampon.” ✡
10 Kwaromp Buk fekamp ankwap kar arakrá sénámpon:
“Arop ankwap fi yumo te
Kwaro nánkárápámp firént warákár kip.” ✡
11 Buk Song fekamp ankwap kar arakrá sénámpon:
“Yumo arop ankwap fi ponankor
Tokwae Karamp eran sakapria maok,
ankár ponankor apár mekamp arop fi te
maomp eran sakapanápono.” ✡
12 Tá Aisaia kumwimp karao kor arakrá sénámpon:
“Arop ankárank Jesimp fi meknámp koropea
arop ankwap fi taokeyak naenámpon.
Am fárákap te
mao koropea námwan yaewour naenámp keran
méria yépék mwanapon.” ✡
13 Nomo mériaka yépéknámp fi te Kwarén námpon. Aenámpara, ono ninik namp te,
yumo Kwarén mér napara, mao yumwan yonkwae porokwe ntia warákár sánk nánko,
yiráp ninik mek top-pwarámpá yakano. Tá Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek yumo Kwaro
sérinámp ankank kwapwe korop naenámp ke yépékrá yakáp napo, am támao kor yiráp
ninik mek tokwae kari yakano. ✡

Polo térenámp fi kor ninikan sénámp kar

14 Onomp kémpiyae tárápu, yumo te kápae kare por aropomprá yaewour i konap ninik
te yiráp ninik mek top-pwarámpeyak námp wae mér kare nampon. Tá yumo ponankor
nkwakwe make mér kwapwe napara, yumo te ankákárank fwap nonopok, kwapwe kare
ninik sámpenkria yaewour mwanap pwi napon.

✡ **15:4:** 1 Ko 10:11 ✡ **15:7:** Mt 11:28; Hi 13:5 ✡ **15:9:** Sng 18:49; Ap 3:25-26 ✡ **15:10:** Lo 32:43 ✡ **15:11:** Sng 117:1 ✡ **15:12:** Ais 11:10 ✡ **15:13:** Ro 14:17

15 Yumo tak napantá maok, yiráp por ankwap kar kumwi namp te, kar kárákáre tae
morokan maok, ono am kar kumwi naeria te apáp mono. Yiráp ninik yaewour nánko,
yumo kor am kar warko ninik mwanapon. Am te apaerianápe, Kwar námoku onan
ninikia
16 Krais Jisasomp tére arop yakria ‘Ankwap fi arop ou mek téreae’rá séri námpon. Am
tére fek táman ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápria pris niampi yakrá, ankwap fi
arop Kwaronámpok éréképá koropá párakop namp te, Kwaro warákár kare konámp ofa
niampono. Tá Yiki Kor Spiritao am fárákapan yaewour nánko, Kwaromp arop fi kare
yakáp mwanapono. ✡
17 Aenamp te ono Jisas Kraisént yakriaka Kwaromp tére namp táman warákár nampon.
18-19 Ono te ankwapao tére napan sér mono. Ono te Kraiso onomp yae kor fek tére
námpan saráp sénae rae: Mao te ono farákápnamp kar yaewourria, onomp yae kor fek
kwapwe kare tére námpon. Tá mao onan ourour sáp nánko, Yiki Kor Spiritao kor onont
tére kárákáre nánko, ono nkwakwe make kárákáre yororoi nampono. Mao am tére
ponankor onan tak námp te, ono ankwap fi aropan ‘Kwaromp karwaok tukupenk’ ria
yaewouraeria ninámpon. Ono Kraisomp Kwapwe Kare Kar ponankor farákáp namp
te Jerusalem meknámpia farákáprá akwapea Provins Ilirikum mekmwaekamp taun
mekmwaek farákáp nampon. ✡
20 Ono Kwapwe Kare Kar farákáp naeria warákár namp máte, ankwap apárokamp arop
oukoumwan Kraisomp e mér mo nap mek akwapá farákáp nanampon. Ono te arop
ankwapaomékir kar farákáp tenánko, am mek warko ono akwapea farákáp te mono. ✡
21 Ono ninik namp te Kwaromp Buk fekamp karao sénámpnámp maknámp:
“Arop ankwapao oukoumwan am kar farákáp napo
wa moi nap te, man nke mwanapon.
Tá arop fárákap wokwaek maomp kar wa moiap te
mao fwap mér kar mwanapon.” ✡

Pol Rom mek akwapá nkea pwarará, Spen mek akwap naeria nimp kar

22-23 Ono te ankár yumonapok korop naeria ninikrá yárak nampao maok, onan má
tére máte tokwae karara, oukoumwan táman térerá yárakria tamak yumonapok korop
mo nampon. Aeno oukoumwan te ono maomwaekamp tére te wae pwar nampon. Kápae
kare yopwar fek ono yumwan nke nae karrá yak konampon.
24 Ae namp kwamp Spen mek akwapnanamp ke fek te, manénkir te yumwan koropá
nkea akwap nanampon. Ono yumwan nkea warákárria, ankwap yinink yunk fek
yumont yakea nanko, wakmwaek yumo onan yaewourria mwaeaok kérép mwanapon.
✡
25 Aeno oukoumwan te Jerusalem mekmékir akwapea am mek yakápnap Kwaromp
arop fárákapan yaewour nae.
26 Ae naeria provins Masedonia ntiaka Akaia mekamp Kristen fákáre mani ti-sáp
napo, sámpea Jerusalem mek Kwaromp firáp arop fákáre ankank mo napan sankoropá
nénk nanampon. ✡
27 Kare, am anánk fi arop te kwapwe kare ninikria am taki napan maok, am firao
kor Jerusalem mek nopok Judamp pourouampor yaewourrá mani nénk mwanap yak
námpon. Am te apae riteanápe, Juda firaomékir ankwap fi aropan spiritan yaewournámp
ankank nénkapon.
28 Aenámpara, onomp ninik te mámá kwapwe kare ankank Jerusalem mekamp aropan
nénkea, am tére namp wae pwar nánko maok, Spen mek akwapnámp mwae-páraok
akwapria, yumwanmékir nkea pwarará akwap nanampon.

✡ **15:16:** Ro 1:5 ✡ **15:18-19:** 2 Ko 3:5; Ap 19:11-12 ✡ **15:20:** 2 Ko 10:15-16 ✡ **15:21:** Ais 52:15 ✡ **15:24:** Ap 19:21 ✡ **15:26:** 2 Ko 8:1-2; 9:2

29 Ono wae mér nampon, ono yumonapok korop nanko te, Kraisomp ourour onan
top-koupouri yak nánko yumonapok korop nanampon. ✡
30 Kémpiyae tárápu, yumo nomp Jisas Krais Tokwae Karan ninikria, Yiki Kor Spiritao
nomwan nounouroup konap ninik ti-sáp námpara, ono yumwan kárákáre fek sénampon:
Yumo te ankár onont tére kárákárerá Kwaro onan yaewour naenámpan kar toropwap
kipo.
31 Yumo Kwarén sénapo, kar ták-sir i konap Judia mekamp arop onan mwaria napo
kor, Kwaro onan nánánkária sámpá yak nánko, fwap yak nanampon. Aeria maok, yumo
ono Jerusalem mekamp Kristen fákáreran yaewourriaka am mani nénk nanamp tére
warákár mwanapan kar toropwap kipo. ✡
32 Aenapo maok, Kwaro takaerianánko te, ono yumwan koropá nkeria, warákár karia,
yumont anepér kánanke sámpria, warko kárákáre sámp nanampono.
33 Ono ninik namp te, Kwar te nomo yonkwae porokwe sámp konámp fi korara, mao
fwap yumont yakanoria nampon. Kare tak naenámpon.

16

Kápae kare aropan 'Gude'rá sérimp kar

1-2 Yumo nomp antáp Fibi taun Senkria mekampao korop naenámp te, yumo Kwar
Tokwaeran ninikria maok, Fibin warámpea napo, yumont yak naenámpon. Mao te
Senkria mekamp sios mek yae-párák kare téreria onan kor yaewour kwapwe námpon.
Yumo kor mao apae ankank moian nkea man fwapia yaewour kipo.
3 Yumo onomp 'Gude' má Akwila ntia Prisila anánkwapan sér kipo. Yino énénki Krais
Jisasomp tére námpon.
4 Onan yaewouria, yino fwap sumpwi nenemprá ninikepara, ono saráp am
anánkwapan 'Aesio'rá sér mono. Sios ponankor ankwap némpoukampao kor am
anánkwapan 'Aesio'rá sér i konapon. ✡
5 Yumo te ono 'Gude'rá sénamp kar má am anánkwapamp nap mek koupoukour konap
sios fákáreran sér kipo.
Yumo Epainetusén ono 'Gude' namp má sér kipo. Mao te yinoku mént kar i konem-
pono. Oukoumwan Esia mekamp arop Kristen moapo manénkir Kristenimpon. ✡
6 Yumo ono Marian 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao kor yumwan yaewourrá térea
wae námpon.
7 Tá ankwap taknámp yumo Andronikus ntiaka Juniasén ono 'Gude'rá sénamp má
sér kipo. Am arop yawor te yinoku ankárankamp fi ara, yino énénki kalabus mek
yakápámpono. Ono Kristen moamp fek manénkir Kristenia, aposel fákáre ou mek tére
kwapwe nepara, kápae kare arop man mér napon.
8 Yumo Ampliatusén ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te Tokwae Karamp ninik
fek yinoku mént kar i konempon.
9 Yumo Urbanusén kor ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te nomo Kraisomp
ankárankamp tére konámpon. Aeriaka Stakisén kor ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao
te yinoku mént kar i konempon.
10 Yumo Apelisén ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te Kristen yáraknámp e
kwapwerápon. Yumo Aristobulusomp nap mek yakápnap arop fákáreran ono 'Gude'rá
sénamp má sér kipo.
11 Yumo ono Herodionén 'Gude'rá sénamp máte yinoku ankárankamp fi támaono, man
sér kip. Aeria maok, Jisas Tokwaeramp arop fákáre Narsisusomp nap mek yakáp napan
ono 'Gude'rá sénamp má sér kip.

✡ **15:29:** Ro 1:11 ✡ **15:31:** Kl 4:3; 2 Te 3:1-2 ✡ **16:4:** Ap 18:2,26 ✡ **16:5:** 1 Ko 16:19

12 Yumo ono Trifina ntiaka Trifosan ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Am yupuyar te Kwar Tokwaeramp yae-párák kare tére kárákáre konepono.

Tá ankwap yupu Persisén ono ‘Gude’ namp má sér kipo. Mao te onomp nouroup karenono. Mao te Kwar Tokwaeramp térea wae námpon.

13 Yumo Rufusén ono ‘Gude’rá sénamp má sér kip. Mao te Kristen arop yae-párák kare kárákáre kwapwenon. Aeria maok, maomp éntupwaro kor takeno. Mao te onan kor náráp táráp kare niamp yaewour i konámpon. ✡

14 Yumo Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrobas ntia Hermas, tá am fárákapént yakápnap arop makia man ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo.

15 Tá ankwap Filologus ntiaka Julia, tá Nereus ntiaka maomp antáp, tá Olimpas, makia maok, Kwaromp arop fákáre énénki am fek yakáp nap ponankor ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo.

16 Nomo Kwaromp koumteouráp aropamp ninik fek yumo ponankor ankákárank nonopok yae koukoupwiyak kipo. Kraisomp sios mekamp arop ponankor yumwan ‘Gude’rá sénapon. ✡

Arop ankwap fárákapao siosén ankwap ninik kwatae sánknap kar

17 Kémpiyae tárápu, ono yumwan kárákáre fek sér rae: Yumo ankár arop fárákap yumo wawiap karan ták-sirirá, nkwakwe make kar sérarrá siosén pipirikir párakop konap arop fárákapan te mér kar kipo. Taknap ninik támao sios mekamp koumteouráp aropamp mér nap pwararea kwatae akwap konámpono. Taknap aropamp wonae fik tukup kwapono, panek yakáp kipo. ✡

18 Am fárákap te nomp Tokwae Kar Kraisomp térean tére mono. Am taknap arop fárákap te námokuráp pouroukamp ninikaok paokopria maok, arop kwatae ninik ntia kwapwe kare ninik fwapia mér monap aropamp woupwi mamokor naenámp kar poupwekáprá, kar porokwerá sérar i konapono. ✡

19 Yumo Kwaromp karwaok paokop i konap te, ponankor arop yumo tak i konap ninik wae wawi napono. Aenapantá, ono yumwan am táman warákár nampono. Aeno onomp ninik te, yumo ankár kwapwe kare ninikan mér kareria, kwatae ninikan te épépérép kar kipria nampon. ✡

20 Kwar te nomo yonkwae porokwe sámp konámp fi korao Satanén pumpuri anámpea yiráp yae ankore mek pwate nánko yak naenámp ke te wae wonae fik námpono.

Ono ninik namp te, nomp Tokwae Kar Jisaso yumwan námoku ninikria yumont yakria yaewouranoria nampon.

Arop ankwap fárákap Rom mek ‘Gude’rá sériap kar

21 Yino ankárankamp tére konemp Timoti yumwan mao ‘Gude’rá sénámpon. Tá Lusius ntiaka Jeson, tá Sosipater yino ankárankamp fi, mao yumwan ‘Gude’rá sénapon. ✡

22 Ono Tertiuso, Polo onan ‘Kumwiae’rá sénánko, má pas má kumwi nampao, Tokwae Karamp e fek yumwan ‘Gude’rá sér rae.

23 Gaius yumwan ‘Gude’rá sénámpon. Mao te onan náráp nap mek yae-párák taokeyakria maok, sios mekamp ponankor koumteouráp aropan kor taokeyak konámpon. Erastus te taun mek gavmanomp mani poukwap konámp arop, tá nomp ankwapnáp Kwartus, am arop yaworao yumwan ‘Gude’rá sénepon. ✡

24 Ono ninik namp te, nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso námoku ninikria yumwan ponankor yaewouranoria nampon. Kare tak naenámpon.

Polo kar pwar naeria Kwarén ‘Aesio’rá sénámp kar

✡ **16:13:** Mk 15:21 ✡ **16:16:** 1 Ko 16:20; 1 Pi 5:14 ✡ **16:17:** Ta 3:9-10 ✡ **16:18:** Fl 3:19; 2 Pi 2:3 ✡ **16:19:** Ro 1:8 ✡ **16:21:** Ap 16:1-2 ✡ **16:23:** 1 Ko 1:14

25 Kar ono farákáp konamp te Jisas Kraisoinámp Kwapwe Kare Karono. Am fek táman
Kwaro yumwan kárákáre sánk nánko, mér kárákárerá yakáp mwanapon. Am Kwapwe
Kare Kar te wokwaek kar mek wouroumpeyakámpan maok,
26 oukoumwan te yaká yak konámp Kwaro wokwaek kar profetén séránko,
kumwiakap kar mek wouroumpeyakámpan yino érik farákáp námpon. Aenánko
maok, ponankor fi arop am mek wouroumpeyaknámp kar táman wae méria, Kwaro
warákárnámp nɨnɨkaok paokop mwanapon. ✡
27 Am Kwar mao ankárankampao saráp yonkwae kour kare námpon. Nomo ankár mao
Jisas Kraisomp yae kor fek térenámp ankank táman nɨnɨkria nomo ankár maomp e sakap
saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro. ✡

✡ **16:26:** Kl 1:25-26 ✡ **16:27:** 1 Ti 1:17

Polo Korin Firampor Manénkɨr Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 26 yopwar niamp arake fek Polo mámá pas kumwimpon. Mao provins Akaia mekamp taun Korin mekamp Jisasén mérap arop fárákapampor sámp-kérépámp te, Efesus mek yakria nimpon.

Am taun mek te kápae kare kwatae nɨnɨk am mek yak nánko, Polo ankárank yopwaria ankwap amor mek arake fek Kwaromp kar farákáprá fwapokwapi tarimp kwamp, warko kwatae nɨnɨk sámp napantá, mámá pas kumwi námpon. Tá am mekamp arop fárákapao kar ankwap pas fek turunkrá kumwia sámp-kérép napan, Polo nopok kar pwarokwaprá sérria kumwi námpon. Pol ankwap kar sénámp te, Yiki Kor Spiritao nkwakwe make tére mwanap ourour nénk námp sér, tá lotu i konap kwapwe kare nɨnɨk, tá nonopok nounouroup i konap nɨnɨk, tá sumpwinap arop warko ferámp mwanap kar aran sénámpon.

1 Ono Pol, onan Kwaro námoku warákárámp nɨnɨk fek Jisas Kraisomp aposel páte nánko yak nampono. Ono má pas kumwia nampan, nomp ankwapnáp Sostenes yino,
2 yumo Kwaromp sios fákáre Korin mek yakáp nap yumonapok kérép re. Kwaro yumwan wumwiria nánkárápea mao námoku yumwan Jisas Kraisoimp tére fek yiki kukarrá kák tenánko, yumo Kwaromp firáp arop kare yakáp napon. Mao kápae kare némpoukamp kápae kare arop nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp e séria wumwi ri konap arop fárákap méntér, yumwan nánkáráp tenámpon. Mao te waeman nomp Tokwae Kar, tá am arop fárákapao kor maomp Tokwae Karono. ✡
3 Onomp nɨnɨk te, nomp Naropwar Kwar ntia nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso yumwan námokuráp nɨnɨk fek yaewourria, yumwan yonkwae porokwe sánk nepo, yonkwae porokwe fek yakápenkria nampono.

Kwaromp kápae kare ankank nénknámp kar

4 Yumo Jisas Kraisén mérap fek, Kwaro yumwan Spiritamp ankank kwapwe nénk námpantá, ono kápae kare por yumwan Kwarén ‘Aesio’rá sér i konampono. ✡
5-6 Waeman Kraisoimp kar te yino yumwan farákápea pwate nánko, am kar wae yiráp nɨnɨk mek kárákáre yak námpono. Aenámpara, am kar fek táman Kwaro yumwan Spiritamp ankank kápae kare pwi pwate nánko, Kwaromp Kar farákáp mwanap nɨnɨk ntia nkwakwe make mér mént fwap pwi mwanapon.
7 Aenámpara, oukoumwan yumo nomp Tokwae Kar Jisas Krais érik korop naenámp yépékrá yakáp nap fek te Spiritao nénknámp ourour te yumo waeman pwi yakáp napono.
8 Jisas Kraiso yumwan kárákáre sánk nánko, yumo fwap mér kárákárerá yakáprá tukupea, nomp Tokwae kar Jisas Kraisomp Yae korop námp fek, yumo kwatae nɨnɨki nap yak mo naenámpon. ✡
9 Kwaro yumwan wumwiria érékép námp te, nomp Tokwae Kar maomp Táráp Jisas Kraisént ankárankamp nɨnɨk fek yakáp mwanapria ninámpon. Kwar te am sérinámp kar, waeman kare tak nanamprá mér námpon. ✡

Sios námoku moumountukri mwaek nɨnɨknap kar

10 Onomp ankwapyae fákáre e! Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso onan téreaeria kárákáre sápeanámp, am fek ono yumwan kar kárákáre arakrá sénae rae: Yumo ponankor ankárankamp pourouráp kar fek saráp yakáp kipo. Moumountukri kar fek pɨpɨrɨkɨr

✡ **1:2:** 1 Ko 6:11 ✡ **1:4:** Kl 1:3-4 ✡ **1:8:** Fl 1:6; 1 Te 3:13 ✡ **1:9:** 1 Jo 1:3

tukup kwapono. Yumo ankár ankárankamp fi kare yakápria, ankárankamp pourouráp
ninik, ankárankamp pourouráp warákár ninik fek saráp yakáp kipo. ✡
11 Onomp ankwapyae fákáre, yumwan ono takrá sénamp fi te aránono: Kloe mao onan
sérrá, 'Yumo ou mek yumoku kok kar yorowarrá paokop nap'rá sénapantá yumwan
kumwia sénampono.
12 Ono yumwan arak napan sér rae: Yumo ponankor ankákárank arakrá sérarapono:
Ankwap fárákap sérrá, "Ono te Polomp firápono." Tá ankwap fárákapao sérrá, "Ono te
Apolosomp firápono." Tá ankwap fárákapao sérrá, "Ono te Pitamp firápono." Tá ankwap
fárákapao sérrá, "Ono te Kraisomp firápono." ✡
13 Yumo takrá sérar nap am te mokop námpon? Ae te Kraisomp pourou te fopwari
akwapránk námp nie? Ae te ono Polo yaopwae porokopramp fek yumwan yaewour
naeria sumpwi namp nie? Ae te yumo ént mek néri nap te, ono éréképá yárak nanamp
arop yoro mwaria ninap nie?
14 Yumo ou mek ono Krispus ntia Gaiusén saráp ént mek néri kák nampono. Aeno
ankwap te mono. Am táman saráp ono Kwarén 'Aesio'rá sénampono. ✡
15 Aenampara, arop ankwap 'Námo Polomp e fek ént mek anámp namp'rá sénaenámp
mono.
16 (Tá kare, ono Stefanas ntia maomp arop fárákapan ént mek nérrá kákampono.
Ankwapan kor ént mek nérrá kák namp ni mo nie? Am te ono mér mono.) ✡
17 Krais te onan, arop ént mek nérrá kákaeria sámp-kérép mono. Onan, Kwapwe Kare
Karan farákápaeria sámp-kérép námpon. Ono apárokamp arop ninik kouri yakápnap arop
fárákapamp kar niamp fek farákáp mono. Ono tak nanko te, Kraiso yaopwae poroko-
pramp fek sumpwinámp karamp kárákáre te kánanke kwatae niampi yakantánoria
nampono. ✡

Kare kar yonkwae kour, kwekár yonkwae kour

18 Aeno tá kare! Arop fárákap yaomwi mwae-páraok tukup mwarianap arop fárákapao
ninik napo te, Jisas yaopwae porokopramp fek sumpwinámp kar te épépérép kar niampi
akwap konámpono. Aeno nomo koumteouráp arop Kwaro nomwan warko éréképrá yak
námp, nomo wae mérámpon: Am Jisaso yaopwae porokopramp fek sumpwinámp kar te
Kwaromp kárákáre támaonorá yénkép námpono. ✡
19 Kwaro náráp buk fek sérrá,
"Ono fwap mér tokwaeráp aropamp mér
souroumpouri sinanampono.
Tá kápae kare ninik kourráp aropamp ninik kour
tirá épér nanampono." ✡
20 Aenámp te, mér tokwaeráp arop fárákap, kumwi pwae énounkoup i konap, tá mámá
apárokamp arop téréménkrá kar yorowar i konap arop fárákap, makia am fárákap te
mokop mwanapon? Kwaro mámá apárokamp aropamp yonkwae kour am te sámpá
épépérépi pap nánko, am kar wa napo, épépérép kar niampi akwap naenámpon.
21 Apárokamp arop fárákap te námokuráp yonkwae kour fek Kwarén mér mwanap
pourou mono. Námoku yonkwae kour tokwaeráp Kwar te am fárákapan nánánkár nánko,
man te mér sámp mo karenono. Aeno Kwaro námoku koumteouráp aropan warko
érékép naerianámp te arakono: Am fárákap épérépnámp kar niamp Kwapwe Kare Kar
yino farákáp námp wawia, Kraisén mérapo maok, Kwaro am fárákapan warko érékép
konámpon.
22 Juda fákáre te Kwaromp kárákáre yénképnámp ankank nke mwaria kárákárea wae
napon. Tá Grik fi te yonkwae kour tokwaeran sámp mwaria tére kárákáre napon. ✡

✡ **1:10:** Fl 2:2 ✡ **1:12:** Ap 18:24-28; 19:1-2 ✡ **1:14:** Ap 18:8 ✡ **1:16:** 1 Ko 16:15 ✡ **1:17:** 1 Ko 2:1-2,5 ✡ **1:18:** Ro 1:16 ✡ **1:19:** Ais 29:14 ✡ **1:22:** Mt 12:38; Ap 17:18

23 Aeno yino Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwinámp kar farákáp nánko, am
Juda fákáre wanap te kwatae kar niampara, mér sámp mwanap pourou mo napon. Tá
Grik fi ponankor am kar wa nap te, épépérép kar niamp námpono.
24 Aeno koumteouráp arop nomo Juda fi ntia ankwap fi nomo Kwaro nomwan
náráponoria wumwi námp te, nomo wae mér námpono: Krais te Kwaromp kárákáre
tokwae ntia yonkwae kour tokwae, arakenoria nomwan yénkép námpono.
25 Aenámpara, am Kwaromp épépérép námp niampnámp am te aropamp yonkwae
kouran kámákár akwap námpon. Tá am Kwaromp porokwe yak námp niampnámp am
te aropamp kárákáre tokwaeran kámákár akwap námpon.
26 Aenámpara, ankwapyae fákáre, Kwaro wokwaek yumwan wumwirianánko, yumo
Kristeni yakáp napan ankár fwapia ninik kipo: Yumo arop fárákapao nke nap fek te,
yumo yonkwae kour moráp arop yakáp napono. Tá kárákáre moráp arop yakápria, e
moráp arop yakáp napono. ✡
27 Aeno apárokamp arop fárákapao Kraiso nomwantá sumpwinámp karan 'Am te
épépérép ninik' ria sénap te, Kwaro am kar sámpea, mér tokwaeráp aropan pwarápae
mwanap sánk námpon. Tá arop fárákapao 'Arop kárákáre mono'rá sér i konap te, Kwaro
am sámpea kárákáreráp aropan pwarápae mwanap sánk námpono.
28 Aeria Kwaro arop nke nap fek e moráp arop, tá aropao 'Kánanke kwatae'rá sér i
konap arop, ye, am ankank yak mo námp táman sámpea am fek ankank oukoumwan yak
námp, am yak mo niampi pap námpon. ✡
29 Aenámpara, arop ankárankamp, námo mér tokwae namponoria Kwaro nke námp fek
námokuráp e sakap naenámp te mo karono.
30 Kwar námoku yumwan Jisas Kraisént tapokwapea pwate námpon. Mao te Kraisén
nomp ninik mek yonkwae kour fi kor páte nánko, yonkwae kour kwapweráp arop
yakáp námpon. Mao Krais fek táman nomwan warko yamokwapea paprá, nomwan
yiki kukarea páte nánko, nomo yae-párák kare yakáp námpara, kwatae ninik te nomwan
poukwap mono. ✡ Ef 1:7'
31 Aenámpara, Kwaromp ninik te nomo ankár maomp Buk fek sénámp ninik niamp
taknámp, "Arop ankwap warákár-sénae rámp kwamp te, ankár Tokwae Karan saráp
warákár-sér kuno." ✡

2

Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwimp kar

1 Onomp ankwapyae fákáre, ono kuri wokwaek yumonapok koropea Kwaromp
Kwapwe Kare Kar farákápampao maok, ono te yumwan, onomp kar kour wawenkria
kar porokwerá mér tokwaeráp aropao farákáp konámp niamp fek farákáp moiampono.
✡
2 Onomp ninik mek te ono waeman arakrá séri nampon: Ono yumo ou mek yak namp
te, ankwap ankankan ninik mono. Ono te ankár Jisas Kraisén saráp ninik nampono.
Ye, Jisas Krais yaopwae porokopramp fek sumpwimpan saráp ninikia yumwan farákáp
nampono.
3 Am ke fek ono yumonapok koropamp fek te, ono kárákáre mo, apápria kour me
woukoupa waeampono.
4 Ono kar farákápria Kwaromp Kwapwe Kare Kar séramp fek te, ninik kourráp aropao
náráp ninikaokenkria farákáp moi nampono. Ono te am kar farákáp namp fek Yiki Kor
Spiritamp kárákáreran yumwan yénkép nampon. ✡
5 Ono tak namp te apae riteanápe, onomp ninik te aropamp yonkwae kourao Kwarén
mér mwanap mwae kup yénkép te mono. Kwaromp kárákáre námoku Kwarén mér
mwanap yénképanoria nampon.

✡ **1:26:** Mt 11:25 ✡ **1:28:** Je 2:5 ✡ **1:30:** Ro 3:22 ✡ **1:31:** Jer 9:24; 2 Ko 10:17 ✡ **2:1:** 1 Ko 1:17 ✡ **2:4:** 1 Te 1:5

Kwaromp Yiki Kor Spiritao yonkwae kour nénknámp kar

6 Tá kare, arop fárákap te maomp waemp te aropnámp téképá yakáp napan, yino
Kwaromp kar farákáp námp te yonkwae kourráp karan farákáp nampan wawi konapon.
Am te apárokamp arop fárákapamp yonkwae kour mono. Tá mámá apár poukeyaknámp
kárákáre akwapá yak mo naerianámp kárákáreramp yonkwae kour te mono.
7 Yino te wokwaek mek yakámp Kwaromp yonkwae kouran farákápámpon. Kwaro
oukoumwan apár yoro mo námp fek, nomo yámar mek ménṭ yae-párák tankáp
mwanámpan maomp yonkwae kour fek nánapi pwararámpon. ✡
8 Mámá apár poukeyakápnap kárákáreráp arop am yonkwae kour te mér mono.
Am fárákapao wae méri yakápria te, yámar mekamp Tokwae Karan sámpea yaopwae
porokopramp fek pukupá pwar mono. ✡
9 Aeapan maok, yino te mámá ankank Kwaromp Buk fek arakrá sénámpan yino
sénámpon:
“Ankank arop yi fek nke moi nap,
tá woupwi fek wa moi nap,
tá aropao kuri ninik moi nap,
am ankank táman
Kwaro námwan warákár konap arop fárákapampor
nánapi pwate námpon.” ✡
10 Am yonkwae kourráp kar te mek yakámpan maok, maomp Yiki Kor Spiritamp tére
kárákáre fek Kwaro nomwan érik yénképámpon. Yiki Kor Spirit te kápae kare ankank nke
konámpara, mao Kwaro mek karaok ninikknámp ninikan kor wae nke námpon.
11 Arop te wa ankwap aropamp ninik mekamp ninik mér i konámpanáp, mono. Mao
námoku saráp wae méri yak námpon. Tá taknámp, arop ankwap Kwaro ninik námp te mér
mono. Kwaromp Spiritao námoku saráp méri yak námpon.
12 Nomo te mámá apár mekamp aropan poukeyak konámp yao-pwaerápan sámp mono.
Nomo te Kwaronámpoknámp koropnámp Spiritan sámpria, Kwaro ti-sápnámp kápae kare
kwapwe kare ankank am fwap mér mwanámpon. ✡
13 Am ti-sápnámp farákápnámp kar am te aropamp yonkwae kour meknámp korop
mono. Yiki Kor Spirit námoku yinan yénkianámpan yino am kar táman sénámpon. Yino
Yiki Kor Spiritamp karan Yiki Kor Spiritráp arop fárákapao wa nap fek farákáp námpon.
14 Aeno arop Yiki Kor Spirit mo námp te, Kwaromp Spiritamp kar te épérépnámp kar
ritea sámp mo i konámpono. Am kar nomo sámp konámp te Yiki Kor Spiritao námpan sámp
konámpara, Yiki Kor Spirit monap arop te am kar fi mér mwanap pourou mono. ✡
15 Yiki Kor Spiritráp aropao saráp ponankor ankank youroukoupia fi mér i konámpono.
Aeno arop ankwap am Spiritráp aropan youroukoup naenámp pourou mono.
16 Am táman Kwaromp Buk fek sérrá,
“Tokwae Karamp ninik te wa mér námpon?
Wa Tokwae Karan ninik yénkép námpon?”
Aeno nomo te wae Kraisomp ninik sámpá yakáp námpon. ✡

3

‘Aposel fákáre te Kwaromp tére arop’rá sénámp kar

1 Ononamp fákáre, ono wokwaek yumont yakamp fek te yumwan oukoumwan
Spiritráp aropan farákáp namp niamp take pourouráp kar farákáp nanamp pourou
moimpon. Ono te apárokamp ninik fek yakápnap arop fárákapan farákáp konap kar niamp
fek farákápampon. Am ke fek te yumo oukoumwan Kraisén ninik nap te tárápu kánanke-
táráp niamp yakápiapono.

✡ **2:7:** Kl 1:26 ✡ **2:8:** Lu 23:34; Ap 13:27 ✡ **2:9:** Ais 64:4 ✡ **2:12:** Jo 16:13 ✡ **2:14:** 1 Ko 1:18 ✡ **2:16:** Ais 40:13

2 Aenapantá yumwan te mom wouri niamp pourouráp kar kánankeran farákápampono. Fir niamp pourouráp kárákáre kor kar farákáp mono. Oukoumwan má ke fek kuri yumo kárákáre kor fir sámp mwanap te yumo oukoumwan pwi mono.
3 Am te apaeritea námpanápe, yumo oukoumwan apárokamp ninik fek yakáp napantá niampono. Kare, yumo yiráp ankwapyaenápén kokwarokrá, kar yorowar i konap te, oukoumwan fákeyakáp napon. Tá am ninik yumo tak i konap te wokwaekamp ninikono. Am te aropamp ninik támaono.
4 Yumo arak i konapono: Arop ankwapao sérrá, "Ono te Polompono." Tá ankwapao sérrá, "Ono te Apolosompono." Yumo taknap ninik támao yumo oukoumwan apárokamp arop niampi yakáp napono.
5 Yumo fwapia ninikenke: Apolos mao te wanono? Tá ono Pol ono te wanono? Yino te párák kar Kwaromp tére aropono. Tokwae Karao yinan moumountukri tére ti-sáp nánko, yino am tére námp fek táman yumo Kraisén méri napono.
6 Ono te ankankou yoroi nampono. Apolos te am ankankou mek ént kokorar námpono. Aeno Kwaro námoku nánko, ankankou páp̀áre námpon. ✡
7 Aenámpara, arop ankankou yoro námp, tá arop ankankou mek ént kokorar námp am te tokwae kar ankank mono. Kwaro námoku am tére sánk námpara, mao námoku maok tokwae karono.
8 Ankank yoronámp arop ntia ént kokorarnámp arop, am yaworamp tére te ankár puri fekampono. Tá am yawor te ankákárank námoku térenep puri fek nopok sámp nenepono.
9 Yino te Kwaromp térean énénkér tére nempono. Yumo te Kwaromp yopwar niampono. ✡

'Sios mek tére konámp arop te kamda niamp'rá sénámp kar

Tá yumo te Kwaromp nap námoku ti tenánko yak námp niampono.
10 Kwaro onan ourour sáp námp fek ono kamda tére maránki yakrá tére kwapwe konámp niampara, ono wae oumpwar yimp tenampono. Ae tenampara, Apolos am fek nap kare ti námpon. Aeno apae-apae arop ponankor te ankár fwapia ninik kour fek nap ti mwanapono.
11 Yumo wae mérapon: Am napamp oumpwar te wae fokopeyak námp, am te Jisas Kraisono. Tá arop ankwapao oumpwar ankwap yimp naenámp te mono. ✡
12 Táte arop am oumpwar fek nap ti mwanap kwamp te, ankwap fárákap gol fek ti, ankwap fárákap silva fek ti, ankwap fárákap mani tokwae fekamp yumwi fek ti, ankwap fárákap yao wi kar fek ti, ankwap maonk pwae fek te, ankwap fárákap wit poro kor fek ti mwanapon.
13 Am fek tére napan maok, ponankor aropamp tére te nánkár wakmwaek kot naenámp yae fek érik farákár nánko, nke mwanapon. Tá am kot naenámp yae te yaomwi niamp pourouráp korop naenámpon. Aeria am yaomwi niamp támao námoku ponankor ankákárank aropamp tére youroukoup nánko, am fárákapao, námokuráp tére te fwap ni, kwatae nierá nke mwanapon.
14 Táte arop ankwap am oumpwar yumuntuk nap ti tenánko, táte maomp nap yaomwirao wouroukour mo nánko te, am tére arop nopok kor fwap sámp naenámpon. ✡
15 Aeno táte ankwap tére aropamp nap ponankor wouroukour nánko te, maomp térenámp ponankor kwaporok pwar nánko, am tére arop mao námoku kare te fwap yak nánko maok, man te yaomwi mekamp yae tokorop pap napo yaknámp arop niamp naenámpon.

'Yumo te Kwaromp yiki kor napon'rá sénámp kar

✡ **3:6:** Ap 18:4,11,27-28 ✡ **3:9:** Ef 2:20 ✡ **3:11:** 1 Pi 2:6 ✡ **3:14:** 1 Ko 4:5

16 Yumo te Kwaromp yiki kor nap yakáp napo, Kwaromp Yiki Kor Spiritao am nap mek
yak námpon. Yumo am te mér mo nap nie?
17 Táte arop ankwapao Kwaromp yiki kor nap kwatae pap nánko te, Kwaro am aropan
kor kwatae pap naerámpon. Am te apae riteanápe, Kwaromp nap te yiki kor kareno. Am
nap te yumo támaono.

'Aropamp eran narek sampok kwapono'rá sénámp kar

18 Takria yumo yumoku támao kwekár mwanape. Táte arop ankwap yumo ou
mekamp mao apárokamp ninikaokria, mao arakrá ninik: Ono te wae yonkwae kour
kwapweráp aroprá ninik naeane. Mao te ankár am ninik pwarará, Kwaromp épépérép
námp niamp ninikaok akwapano mpupo. Mao takria te, yonkwae kourráp arop kare
yak naenámpon.
19 Am te apae riteanápe, mámá apár mekamp mér te Kwaro nke námp fek te épépérép
ninikono. Kwaromp Buk fek am táman arakrá sénámpon:
"Am mér tokwaeráp arop te
mao námokuráp nkwakwe make kwekár ninik námp fek táman
aopwerao kouan porokwap konámp niamp
touwe sámp naenámpon." ✡
20 Tá ankwap karao kor arakrá sénámpon:
"Tokwae kar te wae mérámpon:
Mér tokwaeráp arop fárákapamp ninik te
kánanke kwataeno." ✡
21 Aenámpara, arop ankwap aropamp eran narek sampok kwapono. Ankank po-
nankor te yirápono.
22 Pol, Apolos, Pita, tá mámá apár, yiki yakáp nap, sumpwi, ankank oukoumwan
yaknámp, ankank wakmwaek korop naenámp, makia mámá ponankor ankank te
yirápono.
23 Tá yumo te Kraisompono. Tá Krais te Kwarompono.

4

Tokwae Karao náráp tére aropan youroukoup naenámp kar

1 Yumo te ankár yinan te, Kraisomp tére arop yakria, Kwaromp kar wokwaek mek
wouroumpeyakámp kar yae-párák taokeyak konap aroprá ninik kipo.
2 Am poukwapnámp aropamp tére te lo araki yak námpon: Am poukwapnámp arop te
ankár námokuráp tére fwapia taokeyak naenámpon.
3 Aenámpara, yumo ono i konamp ninik youroukoup mwaria nap, tá arop ankwap
fárákapao youroukoup mwaria nap te, ono am táman ninik tokwae mo kareno. Tá ono
kuri ono onokump ninik te youroukoup mo i konampono.
4 Kare, onokump kwatae niniki namp yak námp te nik mo nampao maok, 'Ono yae-
párák kare arop'rá sénanamp pourou mono. Onan youroukoup naenámp tére te Tokwae
Karamp tére mwarono.
5 Aenámpara, táte am ke oukoumwan sik nánko, yumo ankwapaonap ninikan yourouk-
oupi kwapono. Yumo ankár Tokwae Karao ék naenámp yépék kipo. Mao te ankank
ponankor kirikip mek wouri yak námp tia wae fek kák naenámpon. Tá ponankor
aropaoinap ninik érik farákár naenámpon. Tá am ke fek táman Kwaro nomo Kristen
tére námpan youroukoupia nomwan ankákárankrá tére námp puri fek warákár-sérar
naenámpon.

Korin fákáre námokuráp e narek sampoknap kar

✡ **3:19:** Jop 5:13 ✡ **3:20:** Sng 94:11

6 Ankwapyae fákáre, ono yumwan yiráp ninik mek yaewourria, ono Apolos yinomp pourouan wounáprá am karan yénkép nampono. Yumo yinan nikria yae-párák kare ninikaokria, loao sénámp niamp taknámpria maok, am karan oupoukur-tukup kwapono. Aeria yumo ankwapamp e narek sampokria, ankwapamp e apárok sámpanámp kwapono.

7 Ononamp fákáre, ae te mokopono? Amwan te wa arop tokwae yoroi pap námpono. Tá amo apae ankank Kwaronámp sámp moi napono? Táte kare, amo Kwaronámp fekamp sámp napan maok, apaeritea amo amokuráp e narek sampokria amoku támao amo am ankank yoroinap fi kor niampi yak rape?

8 Yeno, yumo te waeman top-pwarámpá yakáp napon. Yumo wae kápae kare ankankráp yakápria yumo wae pwi napono. Yumo yinan kámákarea king niampi yakáp napono. Koupoutáráp nape! Onomp ninik te, yumo king yakáp napo te, yino kor yumont king yakáp mwanámpan mpwe nampan maok, mo napon. ✡

9 Ono arakrá nik nampon: Kwaro aposel yinan kák tenánko yakáp námp te, aropao wakmwaek kar kánanke kwatae yakáp nap niampon. Yino te arop yinan kotia napo, wae sumpwi mwanámp arop niampon. Aenámpara arop fárákapao yinan ponankor ensel fákáreao nke nap fek, tá arop fárákapao nke nap fek, yinan tirá wour mwaria wae napon.

10 Kraisomp e narek sampoknámp fek táman, yino épérép arop niamp yakáp námpan maok, yumo Kraiso i konámp ninik fek mér tokwaeráp arop yakáp napon. Yino te kárákáre mo námpan maok, yumo waeman kárákáre tokwaeráp yakáp napon. Yino te e moráp yakáp námpan maok, yumo te wae e tokwaeráp arop yakáp napon.

11 Wokwaek, tá koropea oukoumwan má ke fek kor, yino yae-porokwe yakápria, yinomp oumpour kor kákea wae nánko, tá yinomp waempyam te turupwi. Arop fárákapao yinan fupuk. Tá yino fwapi tankáp mwanámp yak mono. ✡

12 Yino te yinokump yae kor fek tére tokwaerá yakáp i konámpono. Arop fárákapao yinan wouroumprá séri konapan maok, yino nopok am fárákapan yaewouranoria Kwarén sér i konámpon. Arop fárákapao yinan sámpá yampourou napo te, yino nopok mo, kárákáre fek yakáp i konámpono. ✡

13 Yinan kwatae kar sér i konapan maok, yino am fárákapan nopok kwapwe kare karan sér i konámpono. Yino te ponankor apár mekamp aropao tiri pwae épér i konap niamp, tá ankank kwataerao sorok karenámp niampi yakáp námpono. Yino taki yakáp námp te koropea oukoumwan námpon.

Korin fákáre ankár Polomp ninikaok mwanap kar

14 Ono te yumwan pwarápae sánkria mámá kar kumwi mono. Ono onomp tárápu yumwan aropompia ono yiráp ninikan fwapokwap nampono.

15 Táte kare yiráp Kristen yakáp nap mek yumwan taokeyakápnap naropwar 10,000 yakáp napan kor, wampweno, yumo te kápae kare Naropwar yak mono. Yumo Kristen yakáp nap fek ono ankárankamp mwar yiráp naropwar yak nampono. Am te ono Kwapwe Kare Kar farákáp namp fek yumo onomp tárápu niampi yakáp napono.

16 Aenapantá ono 'Yumo ankár ono i konampaok paokopenk' ria sénampono. ✡

17 Am fek táman ono yumonapok Timoti sámp-kérép nanko, akwap námpono. Mao Kwaromp firáp námp fek onomp tárápara, ono man warákár tokwae nampono. Mao te Tokwae Karamp tére ankár yae-párák tére konámpono. Mao warko yiráp ninik farákareanánko, yumo fwap ono Kraisomp ninikaok akwap konamp mántwaok mwanapono. Ono kápae kare némpoukamp kápae kare sios mek take pourouráp ninik táman yénkrá farákáp konampono. ✡

18 Ae te yumo ankwap fárákapamp ninik te onan, mao te yumonapok akwapea nke mo naeanria, yumo, ankwapan kwe-pwar námponorá ninikrá paokop napon.

✡ **4:8:** Yé 3:17 ✡ **4:11:** 2 Ko 11:23-27 ✡ **4:12:** Lu 6:28; Ap 18:3 ✡ **4:16:** Fl 3:17 ✡ **4:17:** Fl 2:22

19 Tak napan maok, mono. Táte Tokwae Karao takaerianánko te, ono yumonapok koupour kar akwap nanampono. Tá ono korop namp fek am yae-párák mér tokwaeráp yakáp námpria waenap aropamp kárákáre onokump yi kare fek nke nanampono. Am fárákapaonap kar mwar saráp wa te wampweno.
20 Am te apae riteanápe, Kwaro maomp firáp taokeyak námp te kar mwar sarápanápe mono, am te kárákáre méntér koropnámp ankankono. ✡
21 Yumo te apae ninikan warákár rape? Ae te ono yumonapok koropea, yopor fekrá fwapokwapaeria nape, yumwan warákárria yonkwae porokwe niniként koropaeria nape?

5

Kokopor ninik Korin mek yaknámp kar

1 Kar sérarrá koroprá, 'Yumo ou mek kokoporrá paokop i konap yak námp'rá sénapon. Tá am te mwar pourouráp ninikan Kristen mo aropao kor, take pourouráp ninik tak mo i konapan napono. Am te ará: Arop ankárankamp náráp naropwaromp yumuntukamp yupu warámp-akwapea kokopori námpono.
2 Tá yumo, ankwapan kwe-pwar námpon ninik rape? Yumo te ankár am ninik am pwarará éménk mpupo. Am kwatae niniknámp arop yumont yakantá ek far-pwar mpupo.
3 Kare, onomp pourou te yumwan panek yak nampan maok, onomp ninik te yumont yak námpon. Tá ono kareao yumont yak namp niamp nánko, am aropamp kwatae niniki námp ono wae youroukoupi pwar nampon.
4 Ono yumwan wae arakrá séri nampon: Jisas Tokwae Karamp e fek koupoukarrá téréménk kipo. Aenapo nomp Tokwae Kar Jisasomp kárákáre ntia onomp ninikao kor yumont yak naenámpon.
5 Tá nomo ankár am aropan Satanomp yaek páte nánko maok, mao am aropamp pourouan kwatae pap naenámpon. Nomo tak nánko maok, Kwaro fwap Tokwae Karamp yae fek am aropamp waemp warko warámp naenámpon. ✡

Sios mek arop kwatae ninik nánko ek pwar mwanap kar

6 Yumo te, yino te kwapwe karean mpwe napan maok, am te kwapwe kare ninik mono. Yis kánanke kwarok te mákia pan ponankor yárámprá kák konámp, am te yumo mér mo nap nie?
7 Yumo te yis moráp pan niampara, yumo wokwaekamp yis kwatae te ankár nkwampok sirarea maok, yumo fwap pan wourékam niamp yiki kare yakáp mwanapon. Am te apae riteanápe, nomp Pasova mwanámp Sipsip Morok te wae ofai tenapono. Am ofa te Kraisono. ✡
8 Aenámpara, nomo te ankár lotu mwanap yae tokwae fek nánap i konámp araknámp mwanámpon. Nomo ankár nomp pourou mekamp ponankor kwatae ninik te am arop fárákapao wokwaekamp yis nap mekamp ponankor tirá épér i konap niamp mwanámpon. Tá nomo ankár yiki kare ninik ntia kare kar ninikaokria maok, am yis moráp pan wourékam niampi yakáp mwanámpon. ✡
9 Ankwap pas ono wokwaek yiráp por kumwiria arakrá sériampono: Yumo kokopor-nap aropént nourouprá yakápi kwapono.
10 Ono te yumo mámá apár mekamp ponankor arop kokoporrá kikiankáprá, ankwa-pamp ankank pouroukouprá, kwekár kwarén éntér paprá, mak i konap arop fárákapan ponankor 'Pwar tukupenk' ria sér mono. Táte yumo am arop fárákapan pwar mwaria te ankár am apár ponankor pwar mwarea napon.

✡ **4:20:** 1 Ko 2:4 ✡ **5:5:** 1 Ti 1:20 ✡ **5:7:** Kis 12:21; Jo 1:29 ✡ **5:8:** Kis 12:15

11 Aeno ono am kumwiamp kar fi te aráno: Táte arop yumo man yiráp ankwapnáprá sér i konapao, mao kokopor, tá mao ankwapamp ankank kɨkiank, kwekár kwarén éntér pap, wouroump kar sér, mánmán ént fária mánmán, tá arop ankwapan poupwekápia maomp ankank pouroukoup, araknámp aropan te nouroupria méntér fári kwapono. ✡
12 Mokopono? Arop sios mek korop mo, ek yakápnap aropan youroukoup i konap tére te onomp tére nie? Mono. Aeno arop sios mek yak námpan maok, am te yumo youroukoup mwanap tére támaono.
13 Ek yakápnap arop fárákapan te Kwaro námoku am fárákapaoinap nɨnɨk youroukoup naenámpon. Kwaromp Buk fek sérrá, 'Yumo ankár yumo ou mekamp am kwataenap arop fárákap ek fárarámprá párakop kip'rá sénámpon.

6

'Kristen nonopok koti kwapono'rá sénámp kar

1 Táte yumo ou mekamp arop ankwapan kar kwatae sénánko te, ae te mao Kwaromp koumteouráp arop fárákapan oupoukur akwapea Kristen monap aropamp yi fek kot i konámp nie? Mao takria te pwarápae mo nie?
2 Nomo Kwaromp koumteouráp arop nomo ponankor apárokamp aropamp nɨnɨk youroukoup mwanámp te, ae te yumo mér mo nie? Tá kare, yumo te waeman apárokamp ponankor aropamp nɨnɨk yurukup mwanapono. Ae te mokopono? Yumo kánanke kwarok karan kor yurukup mwanap pourou mo nie?
3 Ae te yumo mér mo nie? Nomo ensel fákáreramp nɨnɨkan fwap youroukoup mwanámpon. Aenámpara, nomo waeman apár mekamp ankankamp kar youroukoup mwanámpan kor wae fwap pwi námpono.
4 Yumo fwap tak mwanapara, yumo ou mek kar yak nánko te, apaeritea Kristen monámp arop fárákapan kar youroukoup mwanap tére sánk napon?
5 Ono yumwan 'Pwarápae sámpenk!' ria sénampono. Ae te mokopono? Yumo ou mek te Kristen ankwapnáp yaworamp kar youroukoup naenámp yonkwae kourráp arop ankwap yak mo nie?
6 Take arop yak námpan maok, ankwapnápo yakrá náráp ankwapnápén Kraisén mér monap aropao nke nap fek takrá kot napon?
7 Ye, yumo te yiráp ankwapnápén kot nap támao, yumo wae kwatae nɨnɨki tenapon. Yumo apaeritea numwar yumwan kwatae papanáponorá yénképeyakáp moi napon? Yiráp ou mekamp arop fárákapao yiráp ankank pouroukoup napo te, apae ritea numwar takanáponorá yénképeyakáp moi napon? ✡
8 Yumo fwap tak mwanapan maok, yumoku kok támao arop ankwap fárákapan kwatae nɨnɨkria maomp ankank pouroukoup napon. Ye, yumoku yiráp ankwapnáp karean yumo take pourouráp nɨnɨk tak i konapon.
9 Yumo yumokuráp nɨnɨk mek kwekár mwanape. Arop fárákap kwataenámp nɨnɨk i konap te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp némpouk te yink mono. Kokopor nɨnɨk i konap arop fárákap, tá kwekár kwaronámpaok i konap, poumaroprap koumteou, yupuráp arop kokopor i konap, arop fárákap pwarápae moria poumou-tárápu kok kwatae kokopor i konap,
10 oukun i konap, tá ankwapamp ankank kɨkiank i konap, tá mánmán ént fária mánmán i konap, tá arop ankwapan wouroump kar sér i konap, tá ankwapamp ankank pouroukoup konap arop fárákap, ponankor take pourouráp arop fárákap te, Kwaro maomp firáp taokeyaknámp mek te tukup mwanap pourou mono. ✡
11 Tá yumo wokwaek te takeniamp arop yakápiapan maok, Kraisomp yɨrirao yiráp kwatae nɨnɨk torokor námpon. Kwaro yumwan náráponoria nánkáráp tenámpono. Nomp

✡ **5:11:** Ef 5:3,7 ✡ **6:7:** Mt 5:39-40; 1 Te 5:15 ✡ **6:10:** Ef 5:5; Yé 22:15

Kwaro Jisas Kraisomp e ntia Kwaromp Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek yumwan fwapokwapia kák tenánko, waeman yae-párák kare arop yakáp napon. ✡

Nomp pourourao Kwaromp e narek sampok naenámp kar

12 Kare kápae kare ankank te ono fwap tak nanampan maok, am kápae kare ankank te onan yaewour i konámpanápe. Ponankor ankank ono fwap tak nanampan maok, ono ankwap ankankao onan poukwapanoria yénképá yak mono.
13 Kare, fir te yare mek pik konámp, yare te fir sámp. Mak i konámpan maok, am anánkaopwe te waeman Kwaro yak moi pap naerámpon. Aeno pourou te kokopor ninikamp mono. Am te Tokwae Karampono. Tá Tokwae Kar te pourouampara, pourouan yaewour i konámpono. ✡
14 Mao námokuráp kárákáre fek Kwaro Tokwae Karan apár me mekamp fárámpá papámp te, taknámp nomwan kor fárámpá kák naenámpon. ✡
15 Yumo Kraisomp pourou ankwapmwaekao yakáp nap te mér mori kwapon? Ae te ono Kraisomp pourou ankwapmwaek fárákapea kokopor yupuamp pourouk pap nanko te, kwapwe kare naenámp nie? Am te tak mo kareno. ✡
16 Arop kokopor yupurént akwapá koumpeanámp te, waeman méntér ankárankamp pourou yak nepon. Yumo am te mér mo nie? Kwaro am táman wae arakrá séri námpon: “Am anánkaopwe te waeman ankárankamp pourou sámp nepon.” ✡
17 Aeno arop Tokwae Karént koumpá yak námp te, mao wae méntér ankárankamp Spirit fek yak nepon.
18 Kokopor ninik te yiráp wonae fik yakantá, ankár panek pirikimp kipo. Ponankor ankwap kwatae ninik aropao i konap te, ek pourou yipi fek saráp yak námpon. Aeno arop kokopor ninik námp te waeman námokuráp pourou mek ponankor kwatae pap námpon.
19 Yiráp pourou te Yiki Kor Spiritamp yiki kor napono. Ae te yumo am mér mo rape? Kwaro yumwan wae Yiki Kor Spirit nénk tenánko, yiráp pourou mek yak námpon. Yumo te yumokuráp mono. ✡
20 Kwaro arean tokwae fek yumwan warko yamokwap námpono. Aenámpara yumo te yiráp pourou fekamp ankank tére nap te ankár Kwaromp e narek sampok kipo.

7

Yupu ti konap kar

1 Oukoumwan te ono yumwan yiráp pas fekamp kar nopok sénae rae. Táte arop yupu sámp mo, kwaporok yak námp te kwapwe kareno.
2 Aeno nkwakwe make kokopor ninik yak námpara, arop ankákárank ponankor moumountukri yupu ti, tá koumteou ankákárank ponankor moumountukri poumarop nap mek tankáp mwanap te fwapono.
3 Aeria poumaropamp pourou te maomp yupurampono. Poumarop kákánki kwapon. Tá taknámp yupuamp pourou te poumaropampono. Yupuao kor kákánki kwapono.
4 Yupu te námokuráp pourou poukeyak mono, maomp poumaropao poukeyak námpon. Tá taknámp poumaropamp pourou te námoku poukeyak mono, maomp yupuao poukeyak námpon.
5 Aenepara, anánkwap yumo te nonopok younkwe sirarea yiráp pourou kákánki kepono. Kare, táte yumo ankárankamp ninik fek Kwarén kar toropwap nenep ke fek saráp pwate yak neria te fwapono. Aeno wakmwaek te ankár koumpá yak nenepon. Takria yumo yiráp pourou yumo fwapi taokeyak mo napo, Satano yiráp ninik mek kwatae ninik kákantáno.
6 Ono mámá kar sénamp te, yumwan yaewour naenámpan sénampono. Am te ono yumwan ampaok mwanap loan pap mono.

✡ **6:11:** Ta 3:3-7 ✡ **6:13:** 1 Te 4:3-4 ✡ **6:14:** Ro 8:11; 2 Ko 4:14 ✡ **6:15:** 1 Ko 12:27 ✡ **6:16:** Stt 2:24 ✡ **6:19:** 1 Ko 3:16

7 Ono warákár namp te, ponankor koumteouráp arop te ono nampnámp are yakápenkria nampan maok, Kwaro ponankor ankákárank aropan ninik ankákárankrá nénk námpono.
8 Aeno are yakápnap koumteouráp arop fárákap, tá kae koumteou, am fárákapan te ono arakrá sénampon: Táte am fárákap ono are yak namp niamp makria te am te kwapwe kareno.
9 Aean maok, am fárákap námokuráp pourou fwapi taokeyak moantáno, fwapono. Poumou-tárápu koumteou ti, tá koumteou poumou nap mek tankáp kipo. Tankria te fwapono. Tak moia te am fárákapamp ninik fárámp nánko, kokoporantáno. ✡
10 Am yupu tinap arop fákáre ntia poumou nap mek tankápnap koumteouran ono lo nénk nampon. Am te onokump lo mono, Tokwae Karamp lonono. Am te arak: Yupu náráp poumarop pwar-akwap naeane.
11 Mao náráp poumarop pwarará akwap námp kwamp te, ankár kwaporok yak kuno. Aeno kwaporok yak naenámp pourou mo námp kwamp te, ankár arákarrá akwapea am pwaranámp poumaropamp nap mek tank kun. Tá poumaropao kor maomp yupu pwar te mo karono.
12 Tá ankwap fárákapan te onoku támao sénampon. Am te Tokwae Karamp kar mono. Ono arakrá sér: Kristen arop yupu sámp námp, maomp yupu Kraisén mér mo námpao maok, am yupu fwap maomp poumaropan warákár nánko te, am Kristen arop te am yupu pwar kwapono.
13 Tá Kristen yupu poumou nap mek tank nánko, maomp poumarop Kraisén mér mo námpao, fwap am yupu sámpá yak naerianánko te, am yupu te maomp poumarop pwarará akwap mono.
14 Yumo wae mérapon: Poumarop Kwarén mér mo námpao náráp yupunt akwapá koump námp te, waeman fwap Kristen ou mek yak námpon. Tá yupu Kwarén mér mo námpao Kristen aropamp nap mek tank námp te, mao waeman fwap Kristen ou mek yak námpon. Aeno tak moia napo te, maomp tárápu fárákap te sios mek yakáp mo mwanape. Aeno oukoumwan te am fárákap sios ou mek yakáp napon.
15 Aeno táte poumarop Kristen mo námpao, náráp yupu pwar naeria te, fwap pwar naenámpon. Tá taknámp, yupu Kristen mo námpao, náráp poumarop pwar naeria te, fwap pwar naenámpon. Am yiráp ankwapnáp ntia yiráp antápan take ninik korop námp te, apae man taki kwaponoria fákapá fákeyak námpanápe. Kwaro yumwan wumwiri námp te, yonkwae porokwe ninikaok mwanapria ninámpon. ✡
16 Aenámpara, yupu amo te fwap waráp poumarop Kristen moinámpan yaewour napo, mao Kristen naenámp ni mo nie? Am te amo mér mono. Tá poumarop amo fwap waráp yupu Kristen moinámpan yaewour napo, mao fwap Kristen naenámp ni mo nie? Am táman kor amo mér mono. ✡

Nomo ankár Kwaro sápnámp ninik fek yakáp mwanámp kar

17 Aeno arop ankwapan Tokwae Karao wumwiria mokope pourouráp tére sánkeanánko te, mao te ankár am fek saráp yakáp mwanapon. Ono te ponankor sios mek lo takrá pap konampon. ✡
18 Ae te arop ankwap maomp yipi fárákapea napo, Kwaro man wumwi námp nie? Tak nánko te, mao am yipi fárákapnámp warko yárákarea pwarará, am toupou mek wouroump naenámp mono. Ae te arop ankwap mao yipi fárákap moi námpan Kwaro wumwi námp nie? Takanánko te am arop te yipi fárákap naenámp te mono.
19 Am yipi fárákapnap ninik ntia yipi fárákap monap ninikao kor kánanke kwataeno. Aeno Kwaromp loaok tukupnap ninikao maok, am te tokwae kar ankankono. ✡
20 Arop mokope yak nánko, Kwaro man wumwi námp te, mao oukoumwan ankár take támao yak naenámpon.

✡ **7:9:** 1 Ti 5:14 ✡ **7:15:** Ro 12:18 ✡ **7:16:** 1 Pi 3:1-2 ✡ **7:17:** 1 Ko 7:24 ✡ **7:19:** Ga 5:6

21 Ae te amo kwaporok tére konap arop * yak napo, Kwaro amwan wumwi námp nie?
Takanánko te, amo am táman yonkwae sakáp yak kwapono. Aeno táte amo kwaporok
tére konap aropamp tére pwar akwap nanap mwae kup yak nánko te, fwap mántwaok
nanapon.
22 Aeno arop slev yak námp mekamp Kwaro wumwiri námp te, mao te Tokwae Karao
nke námp fek te, mao warko slev mono. Aenámpara, arop slev yak mo, amwar yak
námpan Tokwae Karao man wumwianámp te, oukoumwan mao Kraisomp slev yak
námpon.
23 Kwaro yumwan arean tokwae fek warko yamokwapea érékép námpon. Aenámpara,
yumo te épi ninik fek yakápnap arop fárákapamp slev yakápi kwapono.
24 Ononamp fákáre, nomo mokopi yakáp námpan Kwaro nomwan wumwirianánko te,
ankár take pourouráp ninik fek Kwarént yakáp mwanámpon.

Are yakápnap koumteouráp aropan sénámp kar

25 Tokwae Karamp lo te mono, onoku ninikmamp karan are yakápnap koumteouráp
aropan sénae nae. Kwaro onan aropompia onan ninik kour sáp nánko, yumo fwap ono
sénamp kar wawia, karenorá ninik mwanap pwi námpono.
26 Oukoumwan mámá ke fek te nkwakwe make ninik tokwaenámp ankank koropánk
námpara, fwapono. Yumo ponankor oukoumwan yakáp napnámp taknámp yakáp kipo.
27 Ae te amo wae yupu sámp nap nie? Takanánko te, amo am yupu pwar nanap mwae
kup oupourounki kwapono. Ae te amo oukoumwan yupu sámp mo nie? Takanánko te,
amo yupu sámp nanap niniki kwapono.
28 Tá taknámp amo yupu sámp nap am te kwatae ninik yak mono. Tá énki yupu poumou
nap mek tank námp, am támao kor kwatae ninik mo, fwapono. Aenapan maok, am fek
apárokamp ninik tokwae yak nánko, kápae kare kar pap mwanape. Ae mwanapara, ono
am ankank yumwan koropánk te 'Mono' ria sénampon.
29 Ononamp fákáre, ono arakrá sénampono: Oukoumwan mámá ke te wae fae námpon.
Oukoumwan mámá yaknámp ke fek te yupuráp arop fárákap te ankár yupu moráp
niampi yakáp mwanapon.
30 Tá arop fárákap éménk i konap te ankár éménk monap arop fárákap niampi yakáp
mwanapon. Tá warákáránknap arop fárákap te ankár warákáránk monap arop fárákap
niampi yakáp mwanapono. Arop fárákap mani fek ankank ti konap te, ankank ti-fákeyak
moi nap niampi yakáp mwanapon.
31 Tá arop fárákap apárokamp ankankan tére konap te, ankár mámá apár mwaekamp
ankank kárákáre fek ti-fákeyak mo i konap arop fárákap niampi yakáp mwanapon.
Arak námpara, nomo wae mér námpon: Nánkár mámá apár mwar pourourápi akwap
naerámpon. ✡
32 Ono te kápae kare ankankao yiráp ninik sámpá yampourou te, monoria nampon.
Arop yupu sámp mo námp te fwap Tokwae Karamp ninikan ninik tokwaeria, Tokwae
Karao warákárnámp ninik fek tére konámpon.
33 Aeno arop yupu sámpeanámp te, yupuao námwan warákár naenámp ninik fek tére nae
ritea mámá apár mekamp kápae kare ankankan saráp ninik tokwaerá tére konámpon.
34 Aenámpara, maomp ninik te kápae kare mwae-párák akwaprank námpon. Tá yupu
poumou nap mek tank mo námp te, am yupu énki fwap Tokwae Karamp ninikan ninik
tokwae konámpon. Aeria mao fwap pourou ntia maomp waempao kor yiki kukarrá
yak naeria námpon. Aeno yupu poumou nap mek tank námp te, náráp poumaropao
warákár naenámp ninik fek tére nae ritea, apárokamp ankankan saráp ninik tokwaerá
tére konámpon.

---

* **7:21:** 'Slev' a, 'Kwaporok tére konap arop'rá sénámp firan mér nae rap kwamp te, "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 kware 35 ntia 36 fek nkeampo. ✡ **7:31:** 1 Jo 2:17

35 Ono mámá kar sénamp te yumwan yaewour nánko, yumo yae-párák yakáp mwanap karan sénampon. Am te yumwan, poumou nap mek tankáp, tá yupu ti kwaponoria taokor mono. Ono nik namp te kápae kare por yumo yae-párák kare yakápria Tokwae Karamp tére napo, ankwap ankankao yiráp ninik mek sámpá yampourou mo naenámpria nampon.

36 Táte arop ankwap náráp por kar yoroitenap yupu yak nánko, námo kwaporok yakrá yépékria, kwatae ninik koropantá námp kwamp te, mao fwap námoku ninik námpaok am yupu sámp nae-námpon. Am tak námp te, mao kwatae ninik mo, fwapono. Am anánkwap fwap koumpeyak nenepon.

37 Aeno táte arop ankwap maomp ninik kárákáreria man fopwaok naenámp ankank mo nánko, mao fwap námokuráp ninik taokeyak námp támao náráp ninikao sérrá, 'Am yupu énki náráp por kar yoroi nap taki yakano' rianámp te, am te kwapwe kareno.

38 Aenámpara, arop náráp énki yupu sámp námp te, kwapwe kare ninik námpon. Tá arop yupu sámp mo námp te kwapwe kare kare ninik námpon.

39 Táte yupu ankwapamp poumarop oukoumwan yiki yak námp fek te, am yupu méntér koumpá yak námpon. Aeno maomp poumarop sumpwi nánko te, am yupu warko poumaropént koump mo, párák yak námpon. Táte mao ankwap poumou nap mek tank naeria námp kwamp te, mao fwap tak naenámpan maok, mao te ankár Kristen aropamp nap mek tank kuno. ✡

40 Aeno onoku te arakrá ninik nampon: Mao kwaporok yakria te, mao fwap warákár tokwae naenámpon. Tá ono ninik namp te, ono waeman Kwaromp Spirit onan woukoupá yak nánko, ono mámá kar farákáp nampon.

8

Kwekár kwarén ofa sánknap nape firan sénámp kar

1 Ono oukoumwan te kwekár kwarén ofa sánknap nape fir yumo turunki napan sénae rae. Tá kare, nomo ponankor wae mér tokwaerápan maok, mér sámp konap ninik mwar te 'Námo mér tokwaerápao namp'rá warákár-sér mwarea napon. Aeno nomo arop ankwapan nouroup mwanámp ninik sámp námp, am támao maok nomwan fwap kárákáre kor Kristen yoroi pap naenámpon.

2 Táte arop ankwapao, námo te wae méri yak namprá ninik námpao maok, am aropamp mér te oukoumwan pwi kari yak mono.

3 Aeno arop ankwap Kwarén nouroup kari yak námp te, Kwaro man mér kari yak námpono. ✡

4 Am kwekár kwarén ofa sánkeanap fir émi fári konap ninik te ono arakrá sénampon: Nomo wae mér námpon: Kwekár kwar te kare kar ankank mono. Am te wunéri mwar saráponо. Kwar kare ankárankampao saráp yak námpon.

5 Kare, wae kápae kare ankank táman 'Kwarono'rá sér, tá kápae kare ankankan 'Náráp Tokwae Kar'rá sér i konapon. Tá kare, am kwar fákáre te yámar mek yakáp, apárok yakáp napan maok,

6 am te wampweno. Nomo waeman ankárankamp Kwaro mwar nomp Naropwarono. Mao támao ponankor ankank yoroinámp fi kor yak nánko, nomo maomp kare yakáp námp, nomo wae mérámpon. Tá waeman ankárankamp Tokwae Kar mwar yak námp, am te Jisas Kraisono. Mao námoku Kwarént ponankor ankank yoroia nepo, nomo mao fek táman yiki yakáp sámp námpon. ✡

7 Aeno Kristen ankwap fárákap te am kwekár kwar te kánanke kwataenorá mér mo napon. Am fárákap te wokwaekamp arop kwekár kwarén lotunap ninikan nkeaka, am kwekár kwarén ofa sánknap fir émi te, ofa kare támao ara, am fir émi te kwekár

✡ **7:39:** 2 Ko 6:14 ✡ **8:3:** Jo 14:23 ✡ **8:6:** Jo 1:3; Ef 4:6

kwaromponorá ninik i konapon. Am fárákapamp Kwarén mérap te oukoumwan ninik kour mo nánko, am fir émi fánapara, am fárákapamp ninik mek oum sámpantá ninik napon.
8 Aeno fir te támao nomwan Kwaromp wonae fik tirá párakop mono. Táte nomo fár moria, nomo Kwaro nke námp fek kwatae yakáp mono. Táte nomo fánámpao kor Kwaro nke námp fek kwapwe kare yakáp mono.
9 Aeno yumo arakrá ninik kip: Yumo fwap apae fir fár mwaria nap, fwap fár mwanapan maok, takria am ankank yumoku nap támao kárákáre monap arop fárákapamp ninik mek nánko, am fárákap kwatae ninik fek tukup mwanape.
10 Wae mérnap arop amo kwekár kwaromp lotu nap mek akwapá tankrá fánapo, táte arop ankwap, mámá fir onan kwatae pap naeanrá apáp námpao, mao amwan nke nánko, am támao maomp ninik fárámp nánko, am kwekár kwarén ofa sánknap fir fánaerámpon.
11 Tá waráp mér támao nomp ankwapnáp Kraiso sumpwia warko warámpnámp arop am te kárákáre mo nánko, man kwatae pap námpon. ✡
12 Yumo wawenk: Nomp ankwapyaenáp ankwap fárákap Kwarén mérap te kárákáre mo napara, fir fár mwanap te apáp napono. Táte yumo am fwapan mpweria napo, am fárákapamp mér kwatae akwap námp te, am ninik támao yumo Kraisén kwatae ninik napon.
13 Aenámpara, táte fir támaoianánko, onomp ankwapnápo kwatae ninik nánko te, ono warko émi fár mo akwapea sumpwinámp ke fek nanampon. Takria ono am tére namp fek tapek onomp ankwapnápo kwatae ninikantáno. ✡

9

Polo kwaporok aposel tére námp fek warákárnámp kar

1 Ae te lo ankwapao, tá ankwap kwatae ninikao onan sámp-fákeyak námp nie? Mo karono. Ae te ono aposel mo nie? Ae te ono nomp Tokwae Kar Jisasén nke moi namp nie? Ono Tokwae Karamp tére nanko, yumo am tére fek saráp Kristen moi nap nie? ✡
2 Ankwap fárákapamp ninik te onan, mao te aposel monorá napan maok, wampweno. Yumo waeman onan te, aposel karenorá mér napon. Ono Tokwae Karamp aposel kare yak namp te yumo Kristeni yakáp nap támao yénkép námpon.
3 Arop ankwap fárákap onan kot i konap te, ono am fárákapan nopok arakrá sér i konampon:
4 Ae te yino yinomp tére fek mwaek fir fépérrá ént fépérrá mak námp te kwapwe kare mo nie?
5 Ae te yino Kristen yupu sámpea méntér ankwap aposel, tá Tokwae Karamp nánaeounáp, tá Pita, arao i konapnámp éréképea paokop mwanámp te kwatae nie?
6 Ae te Barnabas yino mwar yinokump pourou taokeyak nenemp mani tére nenko, ankwap aposel fárákap te mo nie?
7 Apae aropao soldia téreria námokuráp fir oupourounk i konámpon? Apae aropao yopwar yororia námoku fánaenámp fir sámp mo i konámpon? Tá apae aropao bulmakau taokeyakria maomp mom wouri fár mo i konámpon?
8 Ae te ono arop fárákapamp ninikaok saráp ria, ono takrá sénamp nie? Mono. Kwaromp lo támao kor takrá sér i konámpono.
9 Moseso lo fek kar arakrá kumwi námpono: “Bulmakau wit yipi aokop naeria pumpurékamprá yárakria, am fekamp sámpá fánaerianánko te, amo maomp top kor fek séréménkéri kwapono.” Ae te Kwar te bulmakauan saráp ninik námp nie?
10 Mono. Waeman nomwan kor nikia sénámpon. Ye. Am kumwi yak námp te yinan sénámpon. Kwar te arake ninikan warákár námpon. Arop yopwarampor kwar nánaprá párakop námp, tá arop fir noumourinámp tinámp arop te, am tére nemp fek fwap fir ankwapmwaek sámp nenemprá ninik nepon. ✡

✡ **8:11:** Ro 14:13-15 ✡ **8:13:** Ro 14:21 ✡ **9:1:** Ap 26:16; 2 Ko 3:2-3 ✡ **9:10:** Lo 25:4; 1 Ti 5:18

11 Aeno yino te Spiritamp ankank yumo ou mek ankankounámp yoro námpon.
Aenámpara, táte yumo yinan pourouamp ankank ti-sáp nap am te kwatae nie?
Am te yino yoroinámp ankankou támao wae ki tank námp niamp námpon. ✡
12 Táte arop ankwap fárákap yumonap ankank fwap sámp mwanapan nánko te, yino
fwap kápae kare sámp mwanámpon.

Aenámpan maok, am ankank yino fwap sámp mwanámp am te yino sámp mo i
konámpon. Yino te Kraisomp Kwapwe Kare Kar akwap naenámp mwae kup taokor te
monoria námpon. Aeria námp kwamp, yino nkwakwe make ninik tokwaeran kor sámpea
fokopeyaká konámpon.
13 Pris fárákap Kwaromp nap mek tére nap te, am Kwaromp nap mekamp fir sámpá
fári konapon. Tá arop fárákap alta fek tére nap te am alta fekamp Kwarén ofa sánk konap
fir émi tirá fári konapon. Ae te yumo am mér mori kwapono? ✡
14 Tá taknámp Tokwae Karao mámá lo pap námpono: Arop fárákap Kwapwe Kare
Kar farákáp konap te, am Kwapwe Kare Kar wanap aropaoinap pourouran yaewour
naenámp ankank ti mwanapon. ✡

15 Aerimpan maok, ono te take pourouráp ankank ankwap sámp moi nampon. Tá
oukoumwan kuri ono ankank ankwap sámp naeria mámá kar kumwi mono. Takria te
ono pwarápae tokwaeria manénkir sumpwi nanampono. Ono tére namp fek fwap yiráp
yaekamp mani sámp nanampan maok, sámp moria, táman warákár nampon. Am te, arop
ankwapao taokor te monoria nampon.
16 Ono Kwapwe Kare Kar farákáp konamp te, onoku táman warákárria 'Ono te kwapwe
kare ninik namp'rá sér mono. Am Kwapwe Kare Kar farákápnamp tére te Tokwae Karao
onan sáp námpara, ono ankár takrá tére nanampon. Táte ono Kwapwe Kare Kar farákáp
moria te, ono waeman kwatae yak naerampon.
17 Táte ono onokump ninik fek ono am téreria te, ono fwap nopok mani sámp nanam-
pon. Aeno am tére fek mani sámp mo námp te, am te apae riteanápe Kwaro sápnámp tére
onokump ninik fekamp tére monoria nampono.
18 Aenámpara, ono te apaeran nopok sámp nanampon? Onomp nopok sámp nanamp
te aráno: Ankank ono am tére namp fek fwap sámp nanampan, ono sámp mo nampon.
Ono Kwapwe Kare Kar farákáp namp te, arop fárákapan kwaporok nénk nampon. Kwaro
onan takampria sáp námpara, ono kor tak tére nampan warákárampon. Tak namp táman
maok, nopok ankank sámp namp niampon.

Pol aropamp kwaporok tére konámp arop niamp yaknámp kar

19 Ono te arop ankárankampamp kwaporok tére konamp arop yak mo nampao maok,
onokump ninik fek ponankor aropamp kwaporok tére konamp arop niamp yakria, ono
fwap kápae kare arop Kwaronámpok éréképá korop nanampria nampon.
20 Aenampara, Juda firao nke nap fek te, ono Juda niampi yakria, fwap Juda fi érékép
nanampon. Onoku kare te loamp yae ankore mek yak mo nampao maok, loamp yae
ankore mek yakápnap aropao nke nap fek, ono loamp yae ankore mek yaknamp arop
niampi yakria, loamp yae ankore mek yakápnap arop fárákap érékép naeria nampon.
21 Lo monap arop fárákap nke nap fek te, ono lo monamp arop niampi yakria, lo
monap arop fárákap érékép naeria nampon. Aenampao maok, ono te apae Kwaromp
lo pwar nampanápe, mono. Ono Kraisomp loaok nampon.
22 Kárákáre monap arop fárákapao nke nap fek te, ono kárákáre moráp arop niampi
yakria, kárákáre monap arop fárákap érékép naeria nampon. Ono ponankor aropao
i konap ninik sámpea, arop ankwap fárákap érékép nanamp ponankor mwae kup
oupourounk nampon.

✡ **9:11:** Ro 15:27 ✡ **9:13:** Lo 18:1-3 ✡ **9:14:** Mt 10:10; Ga 6:6

23 Ono mámá kápae kare tére tak i konamp te, Jisasomp Kwapwe Kare Kar am fárákapaonapok akwap nánko, arop fárákap kwatae ninik pwarará Kwaronámpok korop napo, ono kuri warákár tokwae sámp nanampon.

Nomo Kristen kárákáre fek yakáprá tukup mwanámp kar

24 Arop fárákap foporakor nap te kámá-pwar akwapnámp arop ankárankampao saráp ankank sámp konámpono. Yumo am te mér mo nie? Yumo kuri ankár ankank sámp mwanámpria kárákáre fek foporakor kipo. ✡

25 Tá arop ponankor ankwapan kwe-pwarará ankank sámp mwaria te, námokuráp pouroukamp ninik ponankor tirá nér i konapono. Am arop fárákap mao tak nap te, kwatae akwap naenámp ankankan sámp mwanámpria ni konapono. Aeno nomo térerá tukupnámp ankank te kwatae akwap naenámp pourou mono. ✡

26 Aeria maok, onoku te ono fárakop nampao maok, ono te nkwamek nke, mamek nkerá fárakop mono. Ono te arop yorowarria ni konapnámp, yae sirarrá akwap nampao maok, kwaporok nkwamek mamek yae sirarrá akwap mo i konampono.

27 Ono ankár onokump pourou fwapi poukwapea nanko, ankár akwap naeria ninik nampaok akwap konampono. Takria ono ankwap arop fárákapan saráp Kwapwe Kare Kar farákáp nampao, onoku kare te wakmwaek am ankank sámp moantáno.

10

Nomwan Israel firaoi nap yénkép námp mér mwanámp kar

1 Ononamp fákáre, yumo aran mérenke: Moses yakámp ke fek, nomp appeyaenáp Kwaro taokeyaknámp koumwe ankore meaok, pu kor fek saráp Kwaro yénképnámp mwae-páraok solwara Retsi tápamprá tukupapono.

2 Tá am fárákap koumwe ntia solwara mek baptais sámpap te, Mosesomp wakmwaek tukup napan yénkép námpon.

3 Tá am fárákap ponankor am Kwaromp Spiritao nénkámp fir fáriapono.

4 Tá am fárákap ponankor Kwaromp Spiritao sánkámp ént fépériapono. Ye. Mao am Spiritamp yumwi mekamp ént am fárákapént akwapámpan fáriapono. Am yumwi te Kraisono.

5 Aeapan maok, am ou mekamp kápae kare koumteouráp aropamp ninik te Kwaro warákár moimpon. Aenko am fárákap kwar saráp mek surumpwiapo, maomp yákáre te ampok tankápimpon.

6 Aeapan am ankank ponankor te nomwan yénkép nánko, nomo nkea am fárákapao kwatae ankankan kikiankiap, am te nomo kor takantá mér mwanámpon.

7 Tá yumo kwekár Kwaromp ninikaoki kwapono. Ankwap fárákap am ou mek yakápap takiapono. Kwaromp Buk fek am fárákapan arakrá sénámpon: “Koumteouráp arop fárákap tankáprá fir fépérrá ént fépéria, wakmwaek poumou tárápu fárámpea tukuprá koumteount kokoporiapon. ✡

8 Tá yumo ankwap fárákap am ou mekamp kokoporiapnámp taknámp yumo kor kokopori kwapono. Am fárákap takria ankárankamp yae fek 23,000 surumpwiapono. ✡

9 Tá nomo Tokwae Karamp yopor te mokopon nke mwarria nkwak mak mwareano. Wokwaek am arop fárákap ou mekamp ankwap fárákap takapo, fou-tákamao yourounkwe nánko, am fárákap surumpwiapono. ✡

10 Tá wokwaek Israel fi mekamp ankwap fárákap Kwarén kokwarokiapnámp yumo kor Kwarén takrá kokwaroki kwapono. Am fárákapan te arop paok i konámp ensel koropea paoki pwaránko surumpwiapon. ✡

✡ **9:24:** Fl 3:14 ✡ **9:25:** Je 1:12 ✡ **10:7:** Kis 32:6 ✡ **10:8:** Nam 25:1-2 ✡ **10:9:** Nam 21:5-6 ✡ **10:10:** Nam 16:41-49

11 Mámá ponankor ankank Israel firan koropámp máte, arop mér mwanapono. Tá amiap kar Buk fek yak námp, nomo oukoumwan mámá ke fek pwar naenámp yae wonae fik nánko, yakápnámp arop nomwan ninik sáp námpon. ✡
12 Aenámpara, arop, námoku waeman kárákáre yak namponorá ninik námp kwamp te, mao ankár mér kuno: Takria mao piká párákapantáno.
13 Yumwan mokop nap nke naeria koropnámp ankank te mwar pourouráp mono. Waeman ponankor aropan mokop naprá nke naeria korop konámp wuri popwarono. Tá Kwaro yumwan kwaporok pwate nánko, am ankankao yiráp kárákáre kwe-pwar mono. Táte yumwan mokop nap nke naerianámp ankank korop námpan kor, Kwaro yumwan yaewour naenámp mwae kup yoro naeria námpon. Am mwae kup te aráno: Mao yumwan kárákáre sánk nánko, am koropnámp ankank yumwan apárok tirá nér mono. ✡

Kwarén loturia kwatae Spirit méntér lotu i konap kar

14 Aenámpara, onomp nouroup fárákap kare, yumo ankár kwekár kwarén lotu i konap ninik te younkwe sánk kipo.
15 Yumo te wae mérapara, ono yumwan sénampon: Yumoku ankár onomp kar mámá youroukoup kipo.
16 Mámá kap te waeman Kwaromp ourour yak nánko, nomwan Kwaro Kraisomp yirirént tapokwapeanánko, nomo fár mwaria ‘Aesio’rá sér i konámpon. Tá am pan nomo fopwar i konámp te, mao nomwan Kraisomp pourourént tapokwapá pwar konámpon.
17 Waeman ankárankamp pan saráp námpara, nomo kápae kare koumteouráp arop, nomo ankárankamp pourou saráp yakáp námpon. Am te apae riteanápe, nomo ponankor am ankárankamp pan táman saráp sámp konámpara námpon. ✡
18 Yumo Israel fákáreran ninikenke! Arop fárákap te alta fek yankapnap ofa ankwapmwaek fári konap te, am támao am alta poukeyaknámp Kwarént tapokwap napon.
19 Aeno yumo takria, onan, mao te ankwap fi aropao kwekár kwarén ofa sánk konap fir támao kare kar ankankrá sénámpan mpwe mwanape. Tá ono, am kwekár kwar fárákapan kare kar ankankonorá sér mono. ✡
20 Mono! Ono te arakrá sénampon: Ankank Kwarén mér monap ankwap fi aropao ofa i konap te, mao kwatae spirit fárákapan ofa sánk napono. Am fárákap te Kwarén ofa sánk mono. Tá onomp ninik te yumo kwatae spirit fákárerént tukupá tapokwap te monoria nampon.
21 Yumo te Tokwae Karamp kap mek fárrá, tá kwatae spiritamp kap mek méntér fár mwanap pourou mono. Yumo Tokwae Karamp kákánar fek tankáprá fépéria, kwatae spiritamp kákánar fek méntér tankáprá fépér mwanap pourou mono. ✡
22 Yumo tak nap te, Tokwae Karao nomwan kokwarokria yoporanoria nape? Nomp kárákáre te maomp kárákáreran kwe-pwar námp nie?

Nomo ankár nomp Kristen ankwapnápén ninik mwanámp kar

23 Kare, kápae kare ankank nomo fwap tak mwanámpan maok, am kápae kare ankank te nomwan yaewour mono. Kápae kare ankank nomo fwap tak mwanámpan maok, am kápae kare ankank te nomwan kárákáre kor Kristen yoroi pap mono.
24 Nomo, námoku támao saráp fwapi yakáp mwarrá ninik mwareano. Nomo ankár arop ankwapan fwapi yakanoria ninikrá yaewour mwanámpon. ✡
25 Yumo maket mekamp fir émi mani fek sámp nap kwamp te, ‘Kwekár kwarén ofai nap ni mo nie?’rá turunkupi kwapono. Yiráp ninik sánánkar porokwe fek yak naenámp fekono.

✡ **10:11:** Ro 15:4 ✡ **10:13:** Hi 4:15 ✡ **10:17:** Mt 26:26-28; Ro 15:5 ✡ **10:19:** 1 Ko 8:4 ✡ **10:21:** 2 Ko 6:15-16 ✡ **10:24:** Ro 15:12

26 Am te apae riteanápe, nomo wae mérámpon: Mámá apár ntia kápae kare ankank am mek top-pwarámpá yak námp te, Tokwae Karamp sarápono. ✡
27 Táte arop ankwap Kwarén mér mo námpao, mao yumwan 'Nomont fárenk' ria wumwi nánko te, yumo tukup mwaria nap kwamp te, am te fwapono. Kápae kare ankank yumwan nénk nap te fwapono, fár kipo. Yumo ninik tokwaeria turunkupi kwapono.
28 Aeno táte yumo tankáprá fánap arop ankwapao yumwan arakrá sér, 'Mámá te kwekár kwarén ofainap fir émino'rá sénánko te, yumo am sénámp aropan wawia man ninik napara, yumo fári kwapono.
29 Ono te yumo kareao kwatae ninikantánoria sér mono. Ono sénamp te, am arop ankwapao yumwan, kwatae ninik naprá ninikantánoria sénampono.
Ono waeman fwap am fir fánanamp te, apae ritea am arop ankwapamp ninikao onan taokor naenámpon? ✡
30 Táte ono Kwarén 'Aesio'rá fánanko te, ankwap arop te apaeritea ono 'Aesio'rá sénamp táman 'Amo kwatae nap'rá sénaenámpon?
31 Aenámpara, táte yumo fir fépérrá, ént fépérrá, tá yumo ankwap apae ankank nap, am te ponankor ankár Kwaromp e narek sampok mwaro. ✡
32 Yumo te ankár Juda fi, Grik fi, tá Kwaromp sios mekamp koumteoúrap arop fárákap aran ninikria, arop yumonap ninik fek piká párákap naeane. Fwapnae karia paokop kipo. ✡
33 Ono kuri kápae kare ankank tére namp te, arop ponankor fwap ninikrá tére namp warákár mwanap námpan tére konampon. Ono te onoku, onan yaewouranoria tére mono. Ono kápae kare aropan yaewourrá tére nanko, Kwaro fwap am fárákapan warko érékép naenámpria tére nampon. ✡

11

1 Ono Kraisomp ninikaok yárak i konampara, yumo kor ankár onomp ninikaok paokop kipo.

Lotu nap mek me korok woukwap konap ninikan sénámp kar

2 Yumo te kápae kare por ono i konamp ninikria am kápae kare kar ono sámpea yumwan nénk namp niki-samp yakáp konapono. Aenapara, ono 'Yumo te kwapwe kare ninik i konap'rá sénampon.
3 Aeno ono ninik namp te, yumo kuri mámá kar ankwap aran mérenkria nae: Ponankor poumou-tárápuamp yépe kor te Kraisono. Tá yupuamp yépe kor te maomp poumaropono. Kraisomp yépe kor te Kwarono.
4 Táte koumteoúrap arop koupoukarrá lotu mek poumarop náráp me korok woukwapea Kwarén kar toropwap námp, tá Kwaromp kar farákáp námp te, am arop námokuráp me kor Kraisén pwarápae sánk námpon.
5 Táte yupu ankwap lotu mek náráp me korok woukwap moi yakrá Kwarén kar toropwap, tá Kwaromp kar farákáp námp te, mao kuri námokuráp me kor, náráp poumaropan pwarápae sánk námpon. Am te yupu me pwae ponankor fárákapá pwar námp niampon.
6 Táte yupu náráp me korok woukwap mo námp kwamp te, mao ankár me pwae fárákapea fae tákáre naenámpon. Táte am yupu me pwae fae tákáre nánko, poumaropao pwarápaeantá námp kwamp te, ankár me korok woukwap kuno.
7 Aeno poumarop te maomp me korok woukwap mono. Am te apae riteanápe, mao Kwarén wounápria maomp e tokwaeran yénkép námpon. Tá yupu te poumaropan wounáprá maomp e tokwaeran yénkép námpon. ✡

✡ **10:26:** Sng 24:1 ✡ **10:29:** 1 Ko 8:4-13 ✡ **10:31:** Kl 3:17 ✡ **10:32:** Ro 14:13 ✡ **10:33:** 1 Ko 9:20-22 ✡ **11:7:** Stt 1:26-27

8 Kwar te yupuamp pourou fek poumarop yoro mono, poumaropamp pourou fek
yupu yoroi námpon. ✡
9 Kwar te yupuan ninikia man yaewour naenámpria poumarop yoro mono. Mao te
poumaropan ninikia man yaewour naenámpria yupu yoroi námpon. ✡
10 Aenámpara, yupuamp me korok woukwap námp te ankár poumaropamp yae ankore
mek yakáp nap yénkép nánko, ensel fákáre fwap nke mwanapon.
11 Aeno nomo Tokwae Karént yakápria te, yupu te kwaporok námoku nápar yak
mo i konámpono. Tá poumaropao kor kwaporok námoku nápar yak mo i konámpono.
Aenepara, nonopok yaewour nenepono.
12 Kwaro poumaropamp pourou fek yupu yoroimpan maok, oukoumwan te taknámp,
yupuamp pourou meknámp arop forokor konámpono. Aenámpan maok, Kwaro námoku
ankank ponankoramp fi korono.
13 Yumoku támao ankár mámá kar youroukoup kipo. Yupu lotu mek me korok
woukwap moi teyakrá Kwarén kar toropwap námp te, ae te mao kwapwe kare ninik
námp nie?
14 Nomo koumteouráp arop námoku nomwan arakrá yénkép námpon: Táte poumarop
me pwae tokwaerinámp te pwi yak mono.
15 Aeno yupu me pwae tokwaeri námp te, maomp mopor kwapwe kare támaono. Am
te apae riteanápe, Kwaro maomp me korok oupouroup naenámpria me pwae tokwaeri
sánk námpon.
16 Aeno táte arop ankwapao am ankank táman kar yorowar naeria námp kwamp te,
mao ankár arakrá mér kuno: Yino te ankwap ninikaok tukup mono, tá Kwaromp sios
mek kor ankwap ninikaok tukup mo i konapono.

Korin fákáre komunion sámp nap mek sámpá yampourouiap kar

17 Oukoumwan te ono yumwan lo ankwapmwaek nénk nae nampan maok, ono te
yumo i konap ankank táman yiráp e narek sampok mono. Yiráp koupoukour konap nap
mek te kwapwe kare ninik korop mo i konámpono, kwatae ninik mwar korop konámpono.
18 Manénkir te ono aran sénae rae: Yumo lotu mwaria koupoukour nap te pipirikir i
konapono. Ono takrá sénap kar wawia am táman kareaoi kanrá mérampon. ✡
19 Am te apae riteanápe, ono nik namp te, yumo ou mekamp arop ankwap fárákapamp
kar fek yiráp sios kuk-pipirikir napo, Kwaromp ninikaok kar tukupnap arop fárákapao
saráp fwap érik farákár napono.
20 Aenapara, yumo ponankor Tokwae Karamp firan fári konap niamp mono.
21 Yumo ponankor kárákáreria yumokuráp firanmékir fépér i konapono. Takria maok,
ankwap yae-porokwe tank nánko, ankwapao mwar wain ént kápae kare fária mánmán i
konámpono.
22 Ae te mokopono? Ae te yumo yiráp fir fépérrá ént fépér i konap nap yak mo nie? Ae
te yumo nik napo, Kwaromp sios te kánanke kwatae námpantá, ankwapyae fárákapao fir
mo napo, man pwarápae sánk rape? Ono yumwan te mokoprá sénanampon? Ae te ono
fwap yiráp e narek kakap nanamp nie? Mono. Am yumo tak nap táman te ono yiráp e
narek sampok mono.

Jisas Tokwae Karao pan ntia wain ént nénkámp kar

23 Ono mámá kar yumwan sánk namp te, Tokwae Karao onan séri námpan nampono.
Am kar fi te ará: Judaso Jisasén yopor aropamp yaek pap naerianámp kumuruk, Jisas
Tokwae Karao pan sámpea,
24 Kwarén ‘Aesio’rá séria pwarará, fopwaria sérrá, “Mámá te onomp pourou, yumwan
yaewour naenámpan nénk nampon. Yumo ankár mámaknámprá onan ninikrá yakáp
kipo.”

✡ **11:8:** Stt 2:21-23 ✡ **11:9:** Stt 2:18 ✡ **11:18:** 1 Ko 1:10-12

25 Am fárákap pan fépéri pwarapo, mao warko wain éntráp kap sámpea taknámp takrá sér, “Mámá kap wain máte onomp yiri fek yoronamp kontrak wourékamono. Yumo makrá fépér nap ke fek te onan ninik mwanapono.” ✡
26 Yumo mámá pan, tá mámá wain ént fépéria maok, yumo Tokwae Karao sumpwinámp kar farákáp mwanapon. Yumo mámak námprá yakáp nap te, ankár takrá tukupea mao arákarrá éknámp ke fek mwanapon.

Komunion sámp mwanámp fek ninik fwapokwap mwanámp kar

27 Aenámpara, táte arop ankwap manénkir fwapi ninik moitea yakrá Tokwae Karamp pan kwaporok fár, tá Tokwae Karamp kap kwaporok fár, taknámp te Tokwae Karamp pourou ntia yiriran wouroump námpara, nopok amnámp fek touwe kwatae sámp naenámpon.
28 Ae naerámpara, arop ankár námokuráp ninik mek fwapia youroukoupi pwatea te, am pan ntia wain ént fwap fánaenámpon. ✡
29 Am te apae riteanápe, mámá te, arop Tokwae Karamp pourounorá fwapia ninik mo yakrá mao kwaporok pan ntia ént fánámpara, mao námokuráp pourouk touwe kwatae korop naerámpon.
30 Am taknap fi fek táman yumo ou mekamp kápae kare arop kárákáre moria, touwe sámpea, ankwap fárákap surumpwi napon.
31 Aeno táte nomp ninik fwapi youroukoupitea nomo Jisasomp pourou ntia yiri sámp nánko te, nomwan touwe kwatae korop mo, fwapono.
32 Aeno táte Tokwae Karao nomp ninik kwatae nánko, nkea fwapokwapria nomwan touwe kwatae sáp námp te, takria nomo apárokamp aropént yaomwi mek pikantánoria námpon. ✡
33 Aenámpara, ononamp fákáre, yumo fár mwaria yumo ankár nánkár ankwap fárákapan yépékia kipo.
34 Táte arop ankwap oukoumwan yae-porokwe nánko te, mao námokuráp nap mek fánaeria námpon. Takria yiráp koupoukourap mek yumoku támao yumwan Kwaro kot naenámp ninik pap mwanape. Kar ankwapmwaek oukoumwan yak námpono, nánkár wakmwaek ono yumwan koropá nkeria fwapokwap nanampono.

12

Yiki Kor Spiritao ourour nénknámp kar

1 Ononamp fákáre, ono te yumo Yiki Kor Spiritao tére mwanap ankank nénk námp te, épépérépi kwaponoria nampon.
2 Yumo te wae mérapon: Wokwaek yumo oukoumwan Kristen mo nap, am ke fek te yumwan ankwap ankankao, kar sér mo i konámp kwekár kwaronámpok éréképá akwap nánko te, yumo ankár ampok tukupapono.
3 Aeapan ono te yumo mérenkria nae: Táte Kwaromp Spirit arop ankwapént yak nánko, mao te ‘Jisas te yaomwi mek akwapano’rá sénaenámp pourou mono. Tá arop Yiki Kor Spirit mo námp te ‘Jisas am te Tokwae Karono’rá sénaenámp pourou mono.
4 Yiki Kor Spiritao nénk konámp nkwakwe make tére mwanap kárákáre yak námpao maok, waeman ankárankamp Spiritao saráp yak námpon.
5 Tá nomo fwap Tokwae Karamp nkwakwe make pourouráp tére námpan maok, waeman ankárankamp Tokwae Karampor tére námpon.
6 Wae nkwakwe make ninik fek tére konap yak námpan maok, am ankárankamp Kwaro ponankor aropan kárákáre nénk nánko, am fárákap fwap tére mwanapon.
7 Yiki Kor Spirit te ankwap arop fárákapan yaewour mwanapria náráp kárákáre am arop fárákap ankákárankan nénk konámpon. ✡

✡ **11:25:** Hi 9:18-20 ✡ **11:28:** 2 Ko 13:5 ✡ **11:32:** Hi 12:5-6 ✡ **12:7:** 1 Ko 14:26

8 Arop ankwapan Yiki Kor Spiritao arop ankwap fárákapan yonkwae kouria kar sénaenámp ourour sánk, tá ankwap aropan am ankárankamp Spirit támao Kwaro papnámp mér fek kar sénaenámp, ourour sánk.
9 Tá arop ankwapao am ankárankamp Spirit fek táman, Kwar te fwap tak naenámponorá mér kar naenámp ourour sámp. Tá ankwapao am fek touwenap arop fwapi pap naenámp ourour sámp konámpon.
10 Tá ankwap Kwaromp kárákáre yénképnámp yoro naenámp ourour sámp. Tá ankwapao profet * kar farákáp naenámp ourour sámp. Tá ankwapao nkwakwe make spiritan youroukoup naenámp mérnámp ourour sámp. Tá ankwapao ankwap-ankwap kar fek sénaenámp ourour sámp. Tá ankwapao am kar arákarrá sénaenámp ourour sámp.
11 Am ankárankamp Spirit támao saráp mámá ankank ponankor nénk konámpon. Mao námokuráp ninik fek arop ankwapan ankwap tére naenámp ourour sánk, tá ankwapan ankwap tére naenámp ourour sánk. Mak i konámpon.

'Nomo ponankor ankárankamp fek toukouri yakápnámp pourou'rá sénámp kar

12 Arop pourou te ankárankampao maok, kápae kare pouroukamp ankank am fek toukouri yak námpon. Tá kápae kare am fek tukuri yaknámp ankank am te ankárankamp pourou mwar yak námpon. Kraiso kor tak námpi yak námpon. ✡
13 Am te apaeritea námpanápe, ankárankamp Yiki Kor Spirit támao nomwan ponankor oupoupouria kák tenánko, nomo ankárankamp pourou yakáp námpon. Nomo Juda, ta Grik, tá nomo slev, tá nomo amwar yakápnámp, nomo ponankor ankárankamp pourou yakáp námpon. Tá nomo ponankor ankárankamp Spiritan fária kárákáre sámp námpon. ✡
14 Nomo wae mérámpon: Pourou te ankárankamp ankank mwar yak mono. Waeman kápae kare ankank am fek toukouri yak námpon.
15 Táte pu korao arakrá sér, 'Ono te yae kor mo ara, pourou ankwapmwaek mono'rá sénaenámpan maok, maomp kar te wampweno. Mao waeman pourouk tokoropeyak námpono.
16 Tá woupwirao sérrá, 'Ono te yi mo ara, ono pourou ankwapmwaek mono'rá sénaenámpan maok, maomp kar te wampweno. Waeman mao kor pourouk yak námpono.
17 Táte pourou ponankor yi mwaranánko te, mokopia kar wa naenámpon? Táte pourou ponankor woupwi mwar yak nánko te, mokopia ankank nounoump naenámpon?
18 Aeno pourou te tak mono. Kwaro waeman pourouk toukouri yaknámp ankank Kwaro námoku warákárnámp ninik fek yoroia pap námpon.
19 Táte pourou ponankor ankárankamp mwaek saráp yak nánko te, pourou kare niamp pwi yak mono.
20 Ae naenámpara, pourou te take pourouráp mono. Kápae kare ankank pourouk toukouri yak námpao maok, waeman pourou te ankárankampono.
21 Tá yi te yae koran 'Ono amwan ninik mono, onoku mwar fwap yak nanamp'rá sénaenámp pourou mono. Tá me korao pu koran, "Ono amwan ninik mono, onoku mwar fwap yak nanampono'rá sénaenámp pourou mono.
22 Am pourouk yakáp námp táman, nomo kárákáre moan mpwe konámpan maok, táte am ankank yakáp mo nánko te, pourou ponankor fwapi yak mo kareno.
23 Tá nomo pourou ankwapmwaek 'Kwatae tae morokono'rá ninik námpan kor, nomo fwap yae-párák taokeyakáp i konámpono. Táte nomp pourou ankwapmwaek te pwarápae konámpan maok, nomo fwap waempyam fek nánkáráp te konámpon.
24 Aeno pourou ankwapmwaek arop nke námp fek kwapwe karenoria nap fwap kwaporok yakanoria pwate konámpon. Kwar te waeman pourou toukouri yakápnámp

---

* **12:10:** 'Profet': "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 fekamp kware 44 fek nkeae. ✡ **12:12:** Ro 12:4-5 ✡ **12:13:** Ga 3:28

tapokwapea páte nánko, énénki yakáp napon, ankwapmwaek kirikiri e monap niampi yak námp te, mao fwap kwapwe kare yak námpon.
25 Mao tak námp te pourou fápákárápia akwapantánoria námpon. Ponankor pouroukamp ankank fwapi yakáprá ankárankamp puri fek nonopok taokeyakáp mwanaponó.
26 Aenapara, táte pourou ankwapmwaekampao touwe sámp nánko te, pourou ponankor énénki touwe sámp konapon. Táte pourou ankwapmwaekampao e kwapwe sámp nánko te, pourou ponankor énénki warákár sámp konapon.
27 Aeno yumo ponankor te Kraisomp pourou yakáp napon. Yumo ankákárank te maomp pourou ankwapmwaek kirikirino. ✡
28 Tá Kwaro arop ankwap fákárean sios mek tére mwanap arakrá kák námpon: Manénkir te aposel fákáre, am fek te profet kar farákáp konap arop fákáre, tá am fek Kwaro warákárnámp ninik kwapwe yénk i konap tisa fákáre, tá am fek Kwaromp kárákáre yénkép námp yoro i konámp arop, tá touwe fwaprá kák konámp arop, tá arop yaewour i konámp arop, tá nkwakwe make tére youroukoupia nénk konámp arop, tá nkwakwe make kar fek sér i konamp arop, arakrá kák námpon. ✡
29 Arop ponankor te aposel mono. Tá ponankor te profet, tisa mono. Tá ponankor Kwaromp kárákáre yénkép námp yoro i konap mono.
30 Tá ponankor touwenap arop fwaprá kák konap kárákáre sámp konap mono. Tá ponankor nkwakwe make kar fek sérar i konap mono. Tá ponankor fwap am kar arákár mwanap te mono.
31 Aeno yumo ankár kámákarea narek yaknámp Yiki Kor Spiritamp ourouran sámp mwaria kárákáre kipo.
Tá oukoumwan pwi kare yaknámp ninik ankárankampan yumwan yénkép nae rae. ✡

13

Nomo ankár arop ankwapan nouroup kare mwanámp kar

1 Táte ono aropamp nkwakwe make kar fek, tá ensel fákáreramp kar fek, Kwaronámpok korop mwanapria koumteouráp arop fárákapan sér i konampan maok, ono am fárákapan nouroup kare mo namp te, ono kwaporok wur fokop konap niamp, tá garamut porokwap nap pourounk niamp nampono.
2 Táte ono fwap profet kar fek sénanamp, tá Kwaromp ninik ponankor mek wouroumpeyak námp ono wae mér, tá ono ponankor ankwap mér tokwae nampao kor, táte ono wae Kwarén mér kárákáre kare fek sénanko, faonkwe tokwae nkwampok érsakwap naenámpan maok, ono arop ankwapan nouroup mo namp te, ono kánanke kwatae niampono.
3 Táte ono ankank monap aropan onomp ponankor ankank nénk nanamp, tá arop fárákapao onan sámpea yaomwi mek yankap napo, sumpwi nanampan maok, ono aropan nouroup kare moia namp te, am ponankor ankank te onan kánanke yaewour mono.
4 Arop ankwapan nouroup kar námp te námwan kwataenámp kar sénapo kor, koupour kar nopok sér mo i konámpon. Nouroup i konámp arop te kápae kare aropan kwapwe kare ninik fek yaewourrá tére konámpon. Mao te ankank tokwaeráp aropan kokwarok mo i konámpono. Mao námokuráp e narek sampok mo i konámpon. Mao te, námoku narek yak nampria wae mo i konámpon. ✡
5 Tá kwekáp mo i konámpon. Mao te námokuráp ankankan saráp ninik tokwae mo i konámpon. Mao te koupour yonkwae pwarámp mo i konámpon. Mao te námwaninap kwatae ninikan warko ninik mo i konámpon.

✡ **12:27:** Ro 12:5 ✡ **12:28:** Ef 4:11-12 ✡ **12:31:** 1 Ko 14:1 ✡ **13:4:** Ro 13:10

6 Mao te yae-párák monámp ninikan te warákár mo i konámpono. Mao te yae-párák kare ninikan saráp warákár konámpon. ✡
7 Arop ankwapan nouroupnámp arop te man ankwap ankankao apárok sámp-anámpanoria yénképeyak mo i konámpono. Kápae kare por Kwarén mérria, Kwaro námwan yaewour naerámponoria yépék i konámpon. Aenámpara, ponankor ankank maomp pourouk korop námp te, kárákáre fek fokopeyak konámpon. ✡
8 Nánkár wakmwaek te Kwaromp profet kar farákáp konap tére, nkwakwe make arop firamp kar fek sér i konap, tá arop fárákapamp nkwakwe make mér, makia máte ponankor akwapá pwar nae-námpon. Aeno nomo arop ankwapan nouroupnámp ninik máte pwar naenámp pourou mo karenono.
9 Nomo oukoumwan te aopwek ankwapmwaek saráp mérámpon. Tá wakmwaek kare korop naenámp karan kor aopwek ankwapmwaek saráp farákáp námpon.
10 Aeno nánkár wakmwaek pwi kari yaknámp ankank korop nae-námpon. Tá am ke fek ankank ponankor aop-aopwek námp te ponankor pwar naenámpon.
11 Am te tárápao akwapea tékép námp niampon. Wokwaek ono oukoumwan épér morok táráp yakamp ke fek te, épér morok tárápao i konámp kar, ninik, youroukoup niampiampono. Aeno ono wae tékép yak namp fek te, épér morok tárápao i konámp ninik te wae pwar nampon.
12 Oukoumwan te nomo ankank nke námp te wunéri kor mek nke námp niamp oukoumwan érik karaok farákár mo námpon. Aeno nánkár wakmwaek am ke fek nomo Kwaromp yimetáp kare kar nke mwanámpon. Oukoumwan te ankwapmwaek kánanke mérámpon. Aeno nánkár te mao nomwan mér karnámp taknámp nomo kor man mér kar mwanámpon. ✡
13 Tá oukoumwan te Kwarén mér i konap ninik, tá Kwaro nomwan yae-párák karia kák naenámp yépék i konap ninik, tá nomo arop ankwapan nouroup i konámp ninik, makia mámá yininkaopwe ankank te yaká yak naenámpon. Aenámpan maok, tokwae kari yak námp te arop nouroup i konap ninikono.

14

Kwaromp profet kar farákáp konap ourour tokwae

1 Yumo te ankár kárákáre fek koumteouráp aropan nounouroup saráp yakáp kip. Aeria maok, yumo ankár Yiki Kor Spiritao nkwakwe make tére mwanap nénknámp ourour sámp mwaria kárákáre kar kipo. Tá yumo Kwaromp kar profet námp farákáp mwanap ourouran ankár kárákáre karia sámp kipo. ✡
2 Am te apae riteanápe arop Yiki Kor Spiritao sánknámp ankwap kar fek kar farákáp námp te, arop fárákapan sér mono. Am te Kwarén saráp sénámpon. Am te ará: Arop te am kar wa moantá Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek am mek wouroumpeyaknámp kar sénámpono.
3 Aeno arop Kwaromp profet kar farákáp námp te, am aropamp kar támao arop fárákapamp mér nap mek kárákáre sánk námpon. Tá am arop fárákapan, kwapwe kare ninikaok tukupenkria am fárákapamp ninik kápae yak námp, yonkwae porokwerá kák námpon.
4 Arop ankwap kar fek farákáp námp te námokuráp waempén kárákáre sánk námpon. Aeno arop Kwaromp profet kar farákáp námp te, ankár siosomp méran kárákáre sánk námpon.
5 Yumo ponankor fwap ankwap firáp aropamp kar fek kar farákáp napo, ono warákár nampon. Aeno ono warákár tokwae namp te, yumo profet kar farákáp napan nampon. Arop ankwap kar fek kar farákáp nánko te, arop ankwapao arákarrá sénánko, sios fwap

✡ **13:6:** Ro 12:9 ✡ **13:7:** 1 Pi 4:8 ✡ **13:12:** 1 Jo 3:2 ✡ **14:1:** 1 Ko 12:31; 14:39

kárákáre sámp mwanapon. Táte arop arákarrá sér mo nánko te, Kwaromp profet kar farákápnámp aropao am ankwap kar fek farákápnámp aropan kámákár akwap námpon.
6 Ononamp fákáre, yumo mámá kar fwapia ninik kipo. Ono fwap yumonapok akwapea ankwap kar fek farákáp nanampan maok, táte ono Kwaro onan yénképnámp kar yumwan sér mo, tá ono yumwan kwapwe kare ninik nénk mo, tá ono Kwaromp profet kar farákáp mo, tá ono yumwan yénk mo, makria te ono mokopia yumwan yaewour nanampon?
7 Tá yiki yakáp monámp ankank wur fokoprá gita porokwap konap ankankao kor, maomp aráp fwapi yak mo nánko te, mokopia am tár kar yarápae nomo wa mwanámpanápe?
8 Táte arop yorowar korop nánko, wur fokop nap fwapi aráp mo nánko te, wa fwap wawia koupour nánap naenámpon?
9 Yumo kor takeno. Táte yumo ankwap kar fek kar farákáp napo, arop fárákapao am kar wa moria te, mokopia am kar fi mér mwanapon? Mono. Waeman yiráp kar am te kwaporok akwapá pwar naeria námpon.
10 Kare, kápae kare moumountukri kar mámá apár mek yakáp námp te, ponankor waeman ankákárank námoku fi kor fwap érik farákáp konapono.
11 Táte ono arop ankwapao farákápnámp kar fi mér mo nanko te, ono am aropan ankwap fi mekamp aropao nampwe ninik naerampon. Tá mao kuri onan ankwap fi mekamp aropao námpwe ninik naerianámpon.
12 Yumo kuri yumo ou mek ankwap kar fek farákáp napo, take ninik yak naeria námpon. Ae naerámpara, yumo Yiki Kor Spiritamp ourour sámp mwar kar nap te ono wae mérampon. Aenampara, yumo ankár tére kárákáreria nkwakwe make ourour siosén kárákáre sánk mwanap te, yumo ankár am táman sámp mwaria tére kárákáre kipo. ✡

Arop ponankor wa mwanap kar fek Kwarén sér mwanap kar

13 Aenámpara, arop ankwap kar fek sér i konámp kwamp te, mao ankár am kar arákarrá sénaenámp ourour Kwaro sápanoria kar toropwap kuno.
14 Táte ono ankwap kar fek kar toropwap nanko te, onomp waemp támao kar toropwap nampan maok, onomp ninik te párák yak námpon.
15 Aenámp te ono mokop nanampon? Ono ankár onomp waemp meknámp, tá onomp ninik meknámp kar toropwap nanampon. Ono ankár onomp waemp meknámp, tá onomp ninik meknámp tár sámp nanampon. ✡
16 Aeno amo tak moria, waráp waemp meknámp saráp amo Kwarén ‘Aesio’rá sénapo, arop ankwap yak námp te mao am kar mér moria, mokopia mao waráp ‘Aesio’rá sénap ‘Kareno’rá sénaenámpon? Am te mér mo námpara, tak naenámp pourou mono.
17 Kare amo fwap kwapwe kare ‘Aesio’rá sénapan maok, amo te arop ankwapamp waempén kárákáre sánk mono.
18 Ono yumo i konap ninikan kámákár akwapria kápae kare por ankwap ankwap kar fek sér i konampan Kwarén ‘Aesio’rá sénampon.
19 Aenampan maok, siosomp koupoukarrá lotu nap fek ono ankwap arop fárákap fwap wa mwanap éntik kar fek farákápria yénk nanamp te kwapwe kareno. Tá ono 10,000 ankwap kar fek farákáp nanamp te, wampweno.
20 Ononamp fákáre, yumo yiráp ninik mek épér morok táráp niamp yakápi kwapono. Kwatae ninikan maok épér morok tárápao oukoumwan épérép i konap niamp yakáp kipo. Aeno yiráp ninik te ankár mér kárákáre aropamp ninik niamp fek yakáp kipo. ✡
21 Kwaromp lo fek te arakrá sénámpon:
“Tokwae Karao arakrá sér,
‘Ankwap karráp aropamp top kor feknámp,

✡ **14:12:** Ef 4:12 ✡ **14:15:** Ef 5:19 ✡ **14:20:** Ro 16:19

tá ankwap fi mekamp top kor feknámp
mámá arop firan kar sénanampan maok,
am fárákap te onomp kar wa mo mwaria napon.' " ✡
22 Aenámpara, nomo wae mérámpon: Ankwap kar fek kar farákáp konap ourour te
Kwarén mérnap arop fárákapan Kwaro, náráp kárákáre yénképenkria sánk mono. Kwarén
mér monap arop fárákapan yénképenkria sánk námpon. Aeno profet kar farákáp mwanap
yénkép námp te Kwaro man mérap arop fákáreran náráp kárákáre yénkép námpon. Mér
monap arop fárákapampor te mono.
23 Aenámpara, táte koumteouráp arop ponankor sios mek énénki koupoukour napo, tá
yumo ponankor ankwap-ankwap kar fek kar farákáp napo, táte ankwap fárákap Kwarén
mér moria man lotu mo i konap am kar wa mo napao, am mek koropea te mao sérrá,
'Yumo te épépérép nap'rá sérantáno.
24 Aeno táte yumo ponankor Kwaromp kar farákáp napo, táte arop ankwap Kwarén
mér moria, lotu mo i konámpao am mek korop nánko, ponankor yumo farákápnap kar
te mao am aropamp ninik mek párákapria mao te kwatae ninikráp aroponorá yénkép
naenámpon. ✡
25 Aenánko, maomp ponankor kwatae ninik mek wouroumpeyak námp érik farákáp
naenámpon. Tá mao fwap apárok me kor woukouprá Kwaromp e narek sampokria sérrá,
"Kare Karono! Kwar te yumo ou mek yak námpon!"

Kwarén lotunap tére yae-párák kare naenámp kar

26 Aenámpara, ononamp fákáre, yumo te ankár apae mwanapon? Nánkár yumo lotu
mek koupoukour nap fek te yumo ponankor tére mwanap yak námpon. Ankwapao tár
sámp naenámp, tá ankwapao yumwan kar yénkép naenámp, tá ankwapao Kwaro man
sánknámp kar am farákáp naenámp, tá ankwapao ankwap kar fek sénánko, ankwapao
am kar arákár naenámpon. Yumo ankár kápae kare ankank takrá tére napo, sios am fek
kárákáre yak naenámpon.
27 Táte ankwap fárákapao ankwap kar fek kar farákáp nap kwamp te, anánkaopwe,
yininkaopwerao saráp tak mwanapon. Am te fwapono. Tá am fárákap énénki ponankor
kar séri kwapono. Mono. Nánkár ankwapaomékir séria pwar nánko, ankwapao
wakmwaek sérianánko, ankwapao kar arákarrá sénaenámpon.
28 Táte kar arákarrá sénaenámp arop mo nánko te, arop ankwap karráp kar fek sénámp,
am te ankár sios mek sénaeria námpao kor wampweno. Mao námoku támao sérria Kwarén
saráp kar sénaenámpon.
29 Tá Kwaro arop anánkaopwe, yininkaopweramp ninik mek náráp profet kar sánk
nánko, am fárákapao saráp sér mwanapono. Aenapo, arop ankwap fárákap fwap maomp
kar youroukoup mwanapon. ✡
30 Táte arop ankwap tank námp Kwaro man kar ankwap yénkép nánko, mao am kar
sénaerianánko te, manénkir fokopeyakrá sérinámp arop ankár kar pwar naenámpon.
31 Am taknap ninik támao yumo ponankor ankákárankrá profet kar farákáp napo, arop
ponankor fwap Kwarén mér nap mek kárákáre sámp mwanapon.
32 Profet kar farákáp konap arop fárákap te námokuráp top kor fwapi poukwapea
námoku farákáp mwanap ke korop nánko, farákáp konapon.
33-34 Am te apaeria námpanápe, Kwar te mao náráp tére ponankor yae-párák kare tére
konámpon. Aeria mao te ankank sámpá yampourouia épépérépi kák mo i konámpono.
Maomp ninik te nomwan, ankárankamp ninik fek yakápria énénki fwapi térenkria námpon.
Sios lotu mek koupoukour nap fek te koumteou te kar sérari kwapono. Ankár
karmparáp tankáp mwanapon. Ponankor sios nomo Kwaromp koumteouráp arop te tak

✡ **14:21:** Ais 8:11-12 ✡ **14:24:** Jo 16:8 ✡ **14:29:** 1 Te 5:20-21

saráp i konapono. Koumteou te sios mek tokwae kar yoroi yak mo i konámpono. Ankár loao sénámp niamp yae ankore mek yakáp mwanapon. ✡
35 Táte mao kar fi ankwap mér mwaria te, námokuráp nap mek náráp poumaropan turunk mwanapon. Táte yupuao sios lotu mek koupoukour nap fek kar sénámp te pwi yak mo námpon.
36 Kwaromp kar te yumo meknámp fárámp námp nie? Tá yumo saráp Kwaromp kar sámp napo, ankwap koumteouráp arop fárákap te mo nie? Yumo takrá ninik mwanape.
37 Táte arop ankwap námoku ninikia, námo te profetono, námoku wae Yiki Kor Spiritamp ourour ankwap sámpá fákeyak námp kwamp te, mao ankár mér naenámpon: Mámá kar ono yiráp por kumwi namp máte Tokwae Karamp lono.
38 Táte arop ankwap onomp kar man younkwe sinánko te, nomo man ninik námp te, mao Kwaromp kar farákáp konámp arop mono.
39 Aenámpara, ononamp fákáre, yumo ankár Kwaromp profet kar farákáp mwanap tére te fwapia kárákáre kipo. Yumo ankwap kar fek farákáp mwanap ninik te taokarrá pap kwapono.
40 Aeno yumo ankár yae-párák kare ninikaokria lotu i konap kwapwe kare ninik fek lotu kipo. ✡

15

Krais sumpwia fárámpámp kar

1 Ononamp fákáre, ono yiráp ninik mek warko ninik nénk nae rae. Am Kwapwe Kare Kar wokwaek farákápamp táman sénae rae: Yumo am Kwapwe Kare Kar wokwaek sámpea napan, yumo am táman kárákáre fek fokopeyakáp napono.
2 Ono wokwaek farákápamp Kwapwe Kare Kar Kwaro am fek táman yumwan warko érékép naenámpon. Aeno yiráp mér kare kar mo napo te, mao yumwan érékép naenámp te mono.
3 Ono manénkir yumwan sánkamp kar tokwae kar te ono wokwaek sámpampaniampon. Am kar te ará: Krais te wokwaek Kwaromp Buk fek sérimp niampnámp kwatae ninik ponankor tirá épér naeria sumpwimpon. ✡
4 Tá arop fárákapao maomp yákáre apár me mek páte napo, wokwaek Kwaromp Buk fek sérimp niamp taknámp yinink yae fek fárámpámpon. ✡ Ap 2:24-32’
5 Takia wakmwaek Pita nkemp fek koropea, tá wakmwaek mao éntér-sámpramp aposel nkeap fek korop. ✡
6 Tá wakmwaek am ke fek 500 kámákár akwapnámp ankwapyaenáp fákáre énénki man nkeapon. Kápae kare am nkeap ankwapyaenáp fákáre oukoumwan yakáp napono. Aeno ankwap fárákap te wae surumpwi tenapon.
7 Tá am fek wakmwaek Jems nke, tá am fek wakmwaek aposel ponankor man nkeapon.
8 Tá am fek wakmwaek kar onomp yi mek kor koropámpon. Ono te táráp kánankeao éntupwaro wakmwaek kar fárákap námp niampon. ✡
9 Ono te aposel fákáre ou mek kánanke kare nampon. Onan te arop fárákapao ‘Aposel’rá sér mwanap pourou mono. Am te apae riteanápe, ono Kwaromp siosén sámpá yampourouiampon. ✡
10 Aeampan maok, Kwaro námokuráp ninik fek onan aropompia fwapi papeanánko, ono oukoumwan máyaknamp arop yumo nke napon. Mao onan takrá aropompi námp am te kwaporok pwar mo kareno. Aenámpara, ono tére kárákárea waeria ankwap aposel fárákapan kámákár akwap konampon. Ae konampan maok, am te onoku támao takrá tére

✡ **14:33-34:** 1 Ti 2:11 ✡ **14:40:** 1 Ko 14:32-33 ✡ **15:3:** Ais 53:8-9 ✡ **15:4:** Lu 24:46 ✡ **15:5:** Lu 24:33-34,36 ✡ **15:8:** Ap 9:3-6 ✡ **15:9:** Ap 8:3

mono, Kwaromp aropomp onont yak námp támao onan kárákáre sáp nánko, ono takrá tére nampon. ✡
11 Aenampan maok, ono tére namp, tá am aposel fárákapao tére nap te wampweno.
Yino ponankor Jisas sumpwia fárámpnámp kar táman saráp farákáp nánko, yumo am
wawia mér napon.

Nánkár wakmwaek sumpwinap arop ponankor ferámp mwanap kar

12 Yino kápae kare por Krais sumpwianánko, Kwaro warko fárámpá papnámp karan
farákáp konámpono. Tá apaeritea yumo ou mekamp ankwap fárákap 'Arop wae sumpwi
námp te, warko fárámp naenámp pourou mono'rá sér i konapon?
13 Táte kare, sumpwinap arop warko fárámp mwanap pourou mo nánko te, nomo
ankár arakrá sér mwanámpon: "Kwar te Kraisén fárámpá pap moi námpon."
14 Táte kare, Kwaro Kraisén fárámpá pap moianánko te, mámá kar yino farákáp konámp
máte yak mono. Tá yumo mér napao kor, fi kor yak mono.
15 Táte taknámp yino kor Kwaro i konámpan kwekárrá sér i konap arop fárákap
mwarámpono. Am te apae riteanápe, yino Kwaro Kraisén fárámpá papnámp kar érik
sénámpara. Aeno táte kare Kwaro sumpwinap arop ferámpá kák mo i konámpan nánko
te, mao Kraisén kor fárámpá pap mono. ✡
16 Yeno, táte kare Kwaro sumpwinap arop fárákap ferámpá kák mo i konámpan nánko
te, nomo ankár arakrá sér mwanámpon, "Kwar te Kraisén fárámpá pap mono."
17 Táte kare Kwaro Kraisén fárámpá pap moianánko te, yiráp mér napao kor yumwan
yaewour naenámp pourou mono. Yumo oukoumwan yiráp kwatae nɨnɨk fek waeman
moyakáp mwarapono. Tá arop fárákap Kraisén mér napao sumpwi nap, mao kor
waeman moyakáp mwanapon.
18 Nomo Kraisén mériа man yépékrá yakáp námpon.
19 Aeno táte nomo mámá apár mekamp yiki yakáp námp fek saráp yépékrá yakáp
námpan maok, kare kar nomo koupoutáráp kareria, mámá apár mekamp ankwap
fárákapamp koupoutáráp kar napan kámákár akwap naenámpono.
20 Aeno take mono. Krais wae sumpwi námpan kare kar Kwaro warko fárámpá pap
námpon. Mao te sumpwinap arop ferámp mwanapan mekia fárámp námpon. Am taki
námp te nomo wae mérámpon: Kwaromp firáp ponankor sumpwinap warko fárámpea
yiki yakáp mwanapon. ✡
21 Arop ankwapao sumpwi mwanap nɨnɨk sankoropá papeanánko, tá taknámp arop
ankwapao sumpwinap arop warko ferámp mwanap nɨnɨk sankoropá pap námpon. ✡
22 Am te ará: Arop ponankor te Adamomp firáp yakáp nap te, sumpwi konapono. Tá
taknámp arop ponankor Kraisomp firáp te yiki yak sámp mwanapon.
23 Taknámp nomo ponankor arop ankákárank nomo ferámp mwanámp ke fek yiki yak ti
mwanámpon. Manénkɨr te Kraisoi námpon. Tá nánkár wakmwaek mao arákarrá ék námp
fek te, nomo maomp firáp ponankor nomo ferámp mwanámpon. ✡
24 Am ke fek te ankank ponankor pwar naenámpon. Tá Kraiso nkwakwe make ankank
poukwap konap kárákáre tokwaeráp spirit kwatae ponankor tomoromp pwararea,
mao kingnámp ankank ponankor poukeyak konámp Naropwar Kwaromp yaek pap
naenámpon.
25 Am te apae riteanápe, Kwaro ponankor yopor arop Kraisomp pu ankore mek kák
tenánko, mao ponankor pumpuri néri pwar naenámpon.
26 Mao ponankor ankwap yopor arop wae fi tomore papea pwararea, sumpwiran kor
ankár yak moi pap naenámpon. ✡
27 Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: "Kwaro ankank ponankor maomp yae ankore
mek kák tenámpono." Aenámpan nomo wae mérámpon: Kwaro ankank ponankor

✡ **15:10:** 2 Ko 3:5; 11:23 ✡ **15:15:** Ap 4:33 ✡ **15:20:** 1 Te 4:14 ✡ **15:21:** Ro 5:12,18 ✡ **15:23:** 1 Te 4:16 ✡ **15:26:** Mt 22:4; Yé 20:14

Kraisomp yae ankore mek kák námpao maok, Kwar námoku te maomp yae ankore mek yak mono. ✡
28 Tá wakmwaek ankank ponankor Kraisomp yae ankore meki pwar nánko, Kwaromp
Táráp námoku kareao kor Kwaromp yae ankore mek pap naenámpon. Manénkir te
ankank ponankor Kraisomp yae ankore mek kákeanánko, Krais námoku Kwaromp yae
ankore mek pap námp fek te, Kwaro námoku fwap ankank ponankor maomp yépe kor
tokwae kari yak naenámpon.
29 Táte sumpwinap arop ferámp mwanap pourou moanánko te, apae fi kor kare
fek arop ankwap fárákap sumpwinap aropao kor Kwaromp firáp korop naenámp yae-
wourrá, ént mek nér i konapon? Táte kare sumpwinámp arop fárámp mo naenámpanánko
te, apaeritea arop fárákap sumpwi aropan yaewourrá ént mek nér i konapon?
30 Sumpwinap arop ferámp moanánko te, kápae kare por arop ankwap fárákapao yinan
tirá wour mwaria wae napo, yino mokopia pwar mo, ankár takrá farákáp mwanámpon?
31 Ononamp fákáre, ono kare kar sénampon: Kumur méntép onan sumpwi pap
naenámp ankankao kikip saráp yak konámpon! Tá taknámp ankwap kare kar sénamp te,
nomo ponankor Krais Jisasént yakáp námp yumwan ono warákár tokwae konampara,
am kar érik sénampon. ✡
32 Ono ankank sámp nanamp fi kor ninik fek Efesus mek mamek yao pwae mekamp
firént yorowari nampanánko te, am fek apae sámp nampon? Táte kare sumpwinap
arop ferámp moanánko te, Kwaromp Buk fek sénámp niamp: “Oumpouran sumpwi
mwanámpara, oukoumwan táman fir tokwae toupourrá fépérrá warákár mwaro.” ✡
33 Takria arop fárákapao yumwan kwekár mwanape: “Nomo kwataenap arop
fárákapént paokop nánko te, am fárákapao nomp kwapwe kare ninik sámpá yampouroui
papantáno.”
34 Yumo ankár épépérépnámp ninik pwararea ninik yae-párák kipo. Yumo warko
kwatae niniki kwapono. Yumo wawenk! Yumo ou mekamp ankwap fárákap te
oukoumwan Kwarén mér mo, épérép napon. Aenapantá ono yiráp ninikan pwarápae
sámpenkria mámá kar sénampon. ✡

‘Warko fárámp naenámp pourou te mwar pourouráp’rá sénámp kar

35 Aeno arop ankwap arakrá turunk naeria námpon, “Sumpwinap arop fárákap te
mokopia ferámp mwanapon? Ferámp nap fek te mokope pourou ti mwanapon?
36 Ae te amo épérépri kwapono. Amo ankankou yoro i konap te, am ankankou yipi
tárakére moria te yiki yak sámpria páre aok mono.
37 Am ankankou amo yoro nap te pwae, tá aopwe kor táman yoro mono. Amo yu kor
mwar yoro i konapono. Am te wit yánk, tá ankwap fir yánk, aran yoro i konapon.
38 Mao námoku warákárnámp ninikaok Kwaro yowe kor, pwae, am yoroinap yu koran
nénk konámpon. Tá mao nkwakwe make aopwe korráp pwae ankank, táte kápae kare
pourouráp ki ankákárankrá yoroinapan nénk konámpon. ✡
39 Ponankor pourou te ankárankamp pourouráp mono. Aropamp pourou mwar
pourouráp, tá nape firamp pourou mwar pourouráp, tá antamp pourou mwar
pourouráp, tá éntékamamp pourou mwar pourourápono.
40 Tá waeman yámar mekamp ankank mwar pourouráp yak, apárokamp ankankao kor
waeman mwar pourourápono. Aenámpan maok, yámar mek yakápnámp ankank te ankár
ankárankamp pourouráp moporrápono. Tá apárok yakápnámp ankank mwar ankwap
pourouráp moporrápono.
41 Yámar mwar ankwap waeráp, tá yunk mwar ankwap waeráp, tá térme fárákap mwar
moumountukri waerápono.

✡ **15:27:** Sng 8:6 ✡ **15:31:** 2 Ko 4:10-11; 11:26 ✡ **15:32:** Lu 12:19-20 ✡ **15:34:** Lu 15:17-18 ✡ **15:38:** Stt 1:11

42 Sumpwinap arop ferámp mwanapao kor takeno. Pourou nomo apár me mek pap námp te kwatae akwap konámpono. Aeno warko fárámp naenámp pourou wourékam te kwatae akwap naenámp pourou mono.
43 Pourou nomo apár me mek pap námp te, kwatae kare ankankono. Pourou warko fárámp naenámp te, kwapwe kare kareno. Pourou nomo apár me mek pap námp te, kárákáre morápono. Pourou warko fárámp naenámp te kárákáre tokwaerápono. ✡
44 Sumpwinámp pourou te sumpwi nánko pap konap te, apárok yakápinap pourouno. Pourou warko fárámp naenámp te yámar mek yak naenámp pourouno.
Nomo wae apárokamp pourou yak nánko, nke námp te, yámar mekamp pourouao kor yak naerámpon.
45 Kwaromp Buk fek kor am fek arakrá sénámpon: “Manénkɨrkamp arop Adam te Kwaro kwar fek yoroia yiki yak sánkámpon. Tá wakmwaekamp Adam te arop yiki yak sánk naenámp spiritono.” ✡
46 Aeno Spirit fekamp yiki yak te manénkɨr korop mono. Mámá apár mekamp yiki yak manénkɨr korop námpon. Tá Spirit fekamp yiki yak te wakmwaek korop námpono.
47 Manénkɨrkamp arop te apárokampono. Kwaro man kwar fek saráp yoroi námpono. Wakmwaekamp arop te yámar mekampono. ✡
48 Apárokamp arop ponankor am apárokamp arop Adam niamp kwar fek yoroinámp pourouráp napon. Tá arop ponankor Kraisén mér nap fek yámar mekamp arop yakáp nap te, Krais niamp wuri popwarono.
49 Oukoumwan nomo am apárokamp arop niamp wuri popwar yakáp námp te, taknámp nánkár wakmwaek nomo am yámar mekamp arop niamp wuri popwari yakáp mwanámpon.
50 Ononamp fákáre, ono yumwan waeman kare sénampon: Mámá apár mekamp arop te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek te yinkria maomp kwapwe kare ankank sámp mo kareno. Kwatae akwap konámp ankank te kwatae akwap mo i konámp ankank sámp mwanap pourou mono. ✡
51 Yumo wawenk! Ono mek wouroumpeyaknámp kar ankwap yumwan sénae rae. Nomo ponankor te sumpwi mo námpao maok, nomo ponankor ankwap pourouráp arákár mwanámpon.
52 Wakmwaek kar, pwarnámp wur aráp námp fek táman koupour ankár kar am korop naenámpon. Ye. Wur aráp nánko, sumpwinap arop fákáre ferámpea maok, warko kwatae akwap naenámp pourou mono. Nomo oukoumwan sumpwi mo námp te, nomo ankwap pourouráp arákár mwanámpon. ✡
53 Am te ará: Mámá kwatae akwap konámp pourou te ankár fwap yaká yak naenámp pourou arákár naenámpon. Mámá sumpwi konámp pourou ankár sumpwi mo, yiki yaká yak naenámp pourou arákár naenámpon. ✡
54 Kare! Mámá pourou kwatae akwap konámp te mao fwap yaká yak naenámp pourou arákár naenámpon. Tá mámá pourou sumpwi konámp te yiki yaká yak naenámp pourou arákár naenámpon. Am taknámp ke fek Kwaromp Buk fekamp kar kare kar korop naenámpon. Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon:
“Kwaro yorowar kwe-pwararea
sumpwiran apárok anámpea
tomorompá pwar naenámpon. ✡
55 Sumpwi e!
Waráp arop tirá nér i konap kárákáre te maeno?
Sumpwi e!
Waráp arop faoporrá épér i konap oump te maeno?” ✡

✡ **15:43:** Fl 3:20-21 ✡ **15:45:** Stt 2:7; Jo 6:63 ✡ **15:47:** Jo 3:31 ✡ **15:50:** Jo 3:5-6 ✡ **15:52:** 1 Te 4:15-17; Yé 11:15 ✡ **15:53:** 2 Ko 5:4 ✡ **15:54:** Ais 25:8 ✡ **15:55:** Hos 13:14

56 Sumpwiramp oump te kwatae ninikono. Kwatae ninikamp kárákáre te lono. ✡
57 Aeno nomo Kwarén ‘Aesio’rá sér mwaro. Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp kárákáre fek Kwaro nomwan kárákáre sáp nánko, nomo sumpwiamp kárákáre kwe-pwar mwanámpon. ✡
58 Aenámpara, onomp ankwapyae fákáre kare, yumo ankár kárákáre fek yakáp kipo, poporokwe tae moroki kwapono. Yumo te arakrá mérenk: Yumo Tokwae Karamp tére tokwae konap te kwaporok akwapá moyak naenámp pourou mono. Ae naenámpara, yumo ankár kápae kare por Tokwae Karamp tére te ankár tére kárákáre kipo. ✡

16

Mani koupoukarea Kristen ankwap fárákapan yaewour i konap kar

1 Ono oukoumwan am mani yumo koupoukarea Jerusalem mekamp Kwaromp koumteouráp arop fárákapan nénk mwaria nap táman ono sénae rae: Ono wae am tak tére mwanap mwae kup Galesia mekamp sios fákáreran yénkép nampono. Aeno yumo kor ankár taknámp kipo. ✡
2 Sande méntép yumo ponankor ankákárank te am wik fek sámpnap mani táman yumoku youroukoupia maok, pir-pwararea ankwapmwaek mwar fek pap kipo. Aenapo, nánkár ono korop nanko, am fárákapan sánk mwanap mani te maenorá oupourounk mono.
3 Nánkár ono korop nanko te, ono yumoku ankár am ankank tia Jerusalem mek tukup mwanap arop farákápá pwarnap fárákapamp yaek am fárákapan mér mwanap pas sánkea nanko, tukup mwanapono.
4 Táte ono ninikia fwapono, ono kor akwap naeria nanko te, am fárákap onont tukup mwanapon.

Pol akwapea Korin fákáreran nke naerianámp kar

5 Nánkár ono provins Masedonia mek yakápnap sios fárákapan manénkir akwapá nkea pwarará maok, wakmwaek yumonapok korop nanampon. ✡
6 Ae te ono yumont yak tae morok nanampono. Ono mér mono. Ono yumont yakrá akwapea solwara ouwi tokwae koropria námpare konámp ke pwar nánko, wakmwaek ono ankwap némpouk akwap naeria nanko, yumo fwap onan mwaeaok sámp-kérép mwanapon.
7 Yumo wae mérapon: Ono yumwan mwaeaok saráp nke te monoria nampon. Táte Tokwae Karao onan ‘Takae’rá sénánko te, ono yumont kánámpár yak nanamp ninik nampon.
8 Aeno oukoumwan te ono Efesus mek mamek yakrá akwapea Pentikos yae * korop námp fek nanamp ninik nampono.
9 Am te apae riteanápe, Kwaro onan wae mwae kup yoroi tenánko, ono kápae kare koumteouráp arop Kristen mwanap yaewour nanamp tére tokwae yak námpon. Tá kápae kare arop Kwaromp karan yopor napao kor yakáp napan maok, kwatae wamp-weno. ✡
10 Nánkár wakmwaek Timoti yumonapok akwap nánko te, yumo ankár man yaewour napo, yumo ou mek apáp mo, yonkwae porokwe fek yak naenámpon. Mao te onoku i konampnámp Tokwae Karamp tére konámp aropono. ✡
11 Aenámpan takria arop ankwap mao te kwaporok párák yáraknámp aropan mpweria man younkwe sánk mwanape, mono. Yumo ankár man yonkwae porokwe sánkrá yakápria, wakmwaek man mwaeaok sámp-kérép napo, mao fwap ononampok arákarrá korop naenámpon. Ono mao ntia ankwapyae fárákapan yépék nampon. ✡

✡ **15:56:** Ro 6:23 ✡ **15:57:** Ro 7:24-25 ✡ **15:58:** Ga 6:9; Fl 1:27 ✡ **16:1:** 2 Ko 8:1-7 ✡ **16:5:** Ro 15:23-24 * **16:8:** Ap 2:1 fekamp kar fi nkeampo. ✡ **16:9:** Ap 19:1-2,8-10 ✡ **16:10:** 1 Ko 4:17 ✡ **16:11:** 1 Ti 4:12

12 Tá nomp ankwapnáp Apolosomp karao kor aránon: Ono kápae kare por mao
ankwapyae fákáreran yumwan tukupá nkenkria kar kárákáre fek sénampan maok, mao,
oukoumwan má ke fek ampok akwap te monoria námpon. Aeno nánkár mao akwap
naenámp ke pwi yak nánko, nkeria te fwap akwap naenámpon. ✡

Kar pwarnámp mwaekamp kar

13 Yumo ankár fwapia yérékrá, yiráp Kwarén mérnap am te ninik kárákáre fek samp
yakáp kipo. Yumo ankwap ankankan apápi kwapono. Yumo ankár kárákáre kor fek
fokopeyakáp kipo. ✡

14 Ponankor ankank yumo tére nap te yumo ankár Kwarén nourouprá, tá arop ankwap
fárákapan kor nouroupria tére kipo.

15 Ononamp fákáre, yumo te Stefanas ntia maomp firáp arop fárákap provins Akaia
ankwap fárákap oukoumwan Kristen mo napo, am fárákap manénkir Kristeniap wae
mérapono. Mao námokuráp ninik fek Kwaromp koumteouráp aropan yaewour mwanap
tére sámpapono. Ono yumwan takenkria kárákáre namp te, ✡

16 yumo ankár take pourouráp aropamp yae ankore mek yakáp, tá ponankor am
fárákapan yaewourrá tére kárákárenap arop fárákapan kor, maomp yae ankore mek
yakápenkria nampon. ✡

17 Stefanas, tá Fortunatus, tá Akaikus mao yumwan ér-pwarará wae ononampok korop
nap táman, ono warákár nampon. Am te apae riteanápe, yumo te onan koropá nke
mwanap pourou mo napon.

18 Aenapantá mao tak nap támao onan yonkwae porokwe ntia warákár ninik sápria,
yumwan kor yonkwae porokwe sánk napon. Aenapara, yumo ankár take pourouráp
arop fárákapan te maomp kwapwe kare ninik táman warákár kipo. ✡

19 Provins Esia mekamp sios fákáre yumwan 'Gude'rá sénapono. Akwila ntia Prisila
anánkwap ntia maomp nap mek koupoukour konap sios fákáre yumwan nomo ponankor
Tokwae Karampara, yumwan warákár tokwaeria 'Gude'rá sénapon. ✡

20 Mapekamp ponankor ankwapyae fákáre yumwan 'Gude'rá sénapon. Nomo
Kwaromp koumteouráp aropao i konap ninik fek, nomp ankwapyae fákáreran yumo
ponankor ankákárank man nounourouprá yae ninir kipo.

21 Ono Pol onokump yae fek † mámá 'Gude'rá sénamp kar kumwi nampono.

22 Táte arop ankwap Tokwae Karan nouroup mo námp te, mao te yaomwi mek pik
naenámp arop yak námpon. Tokwae Kar e, amo koropae! ✡

23 Ono ninik namp te, Jisas Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan yaewour i
konámp ninik fwap yumont yakanoria nampon.

24 Nomo ponankor Krais Jisasompara, ono yumwan ponankor nouroup kare nampon.

✡ **16:12:** 1 Ko 3:6 ✡ **16:13:** Ef 6:10 ✡ **16:15:** 1 Ko 1:16 ✡ **16:16:** 1 Te 5:12 ✡ **16:18:** Fl 2:29 ✡ **16:19:** Ro 16:3-5 † **16:21:** Pas kápae kare te Polo sénánko, arop ankwapao kumwi námpono. Mámá yáre fek te Pol námoku kumwi námpono. ✡ **16:22:** Yé 22:20

Polo Korin Firampor Wakmwaek Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Wakmwaek ankwap yopwar fek Polo provins Masedonia mek yakria, mámá pas ankwap por taknámp kumwia Korin mek yakápnap Kristen fákáreran sámp-kérépámpon.

Am ke fek Polomp manénkirkamp pas Korin mek kérép námp fek te, Taitus am mek yakria Kristen fárákapan yaewourimpon.

Am ke fek Taitus nke nánko, ankwap fárákap Polomp kar wawia náráp kwatae ninik párakop napo maok, ankwap fárákap te sérrá, 'Pol te aposel kare mono' ria, náráp ninik kwatae fwapokwap mono.

Wakmwaek Taituso Polonámpok akwapea, Korin mekamp aropao térenap ninik farákáprá sér. Aenánko maok, am ke fek Polo warko pas ankwap kumwia Korin mek sámp-kérép. Mao am fárákapan námoku aposel yak námp fi kor érik farákarrá sér. Tá Jerusalem mekamp Kwaromp koumteouráp aropampor 'Mani nánapi pap kip'rá sénámpon. Tá faek te 'Kwekár aposel fárákapan mér kip'rá sénámpon.

1 Ono Pol, onan Kwaro námoku náráp ninik fek Krais Jisasomp aposel pap námpon. Ono mámá pas kumwi nae rae. Timoti yino Kwaromp sios mekamp koumteouráp arop Korin mek yakáp nap, ntia provins Akaia mek yakáp nap yumonapok sámp-kérép re. ✡

2 Ono ninik namp te, nomp naropwar Kwar ntia Jisas Krais Tokwae Karao fwap námokuráp ninik fek yumwan aropompria yaewour nepo, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon. ✡

Polo Kwarén 'Aesio'rá sénámp kar

3 Kwar, tá nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp Kwar, tá maomp Naropwar, mao te nomwan yonkwae touwe konámp nomp Naropwarono. Mao te ponankor koumteouráp aropamp ninik mek kápae tokwae sámp napo, yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpon. Nomo mámá ankank táman ninikia 'Aesio'rá sér mwaro. ✡

4 Yinan kápae kare kwataenámp ankank korop námpan kor, mao támao yinan yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpono. Ae konámpara, yino fwap arop ankwap fárákap kápae kare ankank kwatae korop námpon kor, man yaewouria ninik mek kárákáre sánk mwanámpon. Kwaro yinan yaewouria ninik mek kárákáre sáp konámp niamp yino kor tak mwanámpon.

5 Kraiso touwe tokwae sámpámpan yino kor sámp konámpon. Tá taknámp Krais yinan yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpao yinan top-pwarámpi yak námpon.

6 Táte yino touwe sámp námp te, am támao yumwan yaewouria, yiráp ninik mek kárákáre sánk konámpono. Táte Kwaro yinomp ninik mek yaewouria kárákáre sáp námp te, yiráp ninik mek kor tak naenámpon. Táte Kwaro yinan yaewour námp te, mao yumwan yaewouria yiráp ninik mek kárákáre sánk konámp fek yino sámp konámp touwe niamp sámpea, fwap kárákáre fek yakáp mwanapono.

7 Tá yino mér kárákáre kare námpara, yumo kárákáre fek yakáp mwanapon. Yino te wae mérámpon: Yumo yinont touwe sámp napara, taknámp yumo yinont Kwaro yaewouria ninik mek kárákáre sáp konámp sámp mwanapon.

8 Ankwapyae fákáre, yino nik námp te, yumo yinan provins Esia mek touwe tokwae koropámp aran mérenke! Yoporop touwe tokwae kwatae yinan tirá néria yinomp kárákáre kwe-pwar nánko, yinomp ninik te wae surumpwi kan niniki námpon. ✡

9 Kare karono, yino am touwe tokwae sámp námp te, wae jaso aropan 'Sumpwi nanap'rá sénánko wanámp niampon. Am koropnámp touwe te yino, yinokump kárákáre

✡ **1:1:** 1 Ko 1:1 ✡ **1:2:** 1 Ko 1:3 ✡ **1:3:** Ro 15:5-6; 1 Pi 1:3 ✡ **1:8:** Ap 19:23; 1 Ko 15:30-32

fek námponorá ninik mwanámpan te mono. Yino ankár Kwaromp kárákáre mao sumpwinap arop fárámpá pap konámpan ninik mwanámpani námpon.
10 Am ankank kwatae te waeman yinan tirá wour naeria námpan maok, Kwaro yinan warko érékép námpon. Tá nánkár wakmwaek kor yinan warko érékép naenámpon. Tá yino man mér kárákáre nánko, kápae kare por ankank kwataerao yinan sámpá yampourounámp ke fek, mao yinan warko éréképeanánko, yino fwapi yakáp mwanámpan námpon.
11 Aeno yumo ankár yinan yaewourrá kar toropwap kipo. Kwaro kápae kare koumteouráp aropamp kar toropwap wawia mao yinan yaewour naenámpon. Tá kápae kare koumteouráp arop Kwaro yinan yaewour námp nkea man ‘Aesio’rá sér mwanapon. ✡

Polo tére naenámp fi farákarrá sénámp kar

12 Ono te mámá ankárankamp ankank táman warákár konampono: Onomp ninik mek te Kwaro onan sápnámp yae-párák kare ninik, tá kare kar ninik fek tére konampan saráp mér nampon. Ponankor koumteouráp arop ou mek ono ankár am ninik fek yárak nampao maok, yumo ou mek te kápae kare por am ninikaok saráprá yárak nampon. Kwaro onan aropompia am ninik sáp námp te, apárokamp aropamp mér niamp pourouráp te mono. ✡
13-14 Ono yiráp por pas kumwia sámp-kérépamp ke fek te, yumo fwap farákápea fi kor mér mwanapan saráp kumwi konampono. Ono te mwar pourouráp kar yiráp por kumwi mo i konampono. Tá kare, kápae kare kar ono kumwi namp te, yumo oukoumwan fwapi mér mo. Aeno onomp ninik te, yumo ankár onomp kar fi ponankor méria maok, nomp Tokwae Kar Jisaso kot tokwae naenámp yae fek, ono yumwan warákár nanamp puri fek yumo onan kor warákár mwanapon. ✡
15-16 Yumo te ononamp kwapwe kare ninikan nkea, warákár mwaria naprá mér kárákáre nampon. Tá ono am fi fek táman wokwaek sérrá, “Ono yumonapokmékir akwapea yumwan nkea pwarará provins Masedonia mek akwapea, warko Masedonia pwarará yumonapok arákarrá korop.” Aenanko, am ninik fek Kwaro yumwan ankwap por warákár sánk nánko, anánk por warákár mwanapon. Tá onomp ninik te yumo fwap onan Judia mek akwap nanamp yaewour mwanapan mpwe ninikiampon.
17 Aeampan maok, ae te mokopono? Yumo nik nap te, ono yumwan kwekárrá am kar séri namp nie? Yumo onan te apárokamp aropao i konámp niamp kar mwar séria ‘Yeno’ ritea, warko ankwap-ankwap kar fek akwapria ‘Mono’rá sér i konámpao námpwe rape? Ono tak mo kareno!
18 Kwar te námokuráp ponankor karwaok i konámpara, taknámp ono yumwan kare kar sénampon. Ono kápae kare kar yumwan sér i konamp te, ‘Yeno’rá sénamp, ‘Mono’rá sénamp énénkér yak mono.
19 Ono, tá Sailas, tá Timoti yino yumo ou mek kar farákápámp am te Kwaromp Táráp Jisas Kraisomp karono. Tá yumo wae mérapon: Krais te ‘Yeno’rá sér, ‘Mono’rá sér i konámp énénkér yaknámp arop mono. Krais te kar kare kar saráp séria ‘Yeno’ ri konámpono.
20 Ye! Kwaromp kápae kare kar am ‘Apae nanamp’rá séri námp yak nánko, nomo Kraiso téremp nkea ‘Ye, kare karono’rá ninik mwanámpono. Aenámpara, Kwaromp kar wa námp fek nomo Kraisomp e fek sérrá, ‘Am kar te kareno’ ria Kwaromp e narek sampok konámpon. ✡
21 Tá Kwaro námoku yinan yumont kárákáre sáp nánko, nomo Kraisén mérnámp kárákáre fek yakáp námpon. Tá takria mao nánapia,
22 mao námoku nomwan, náráponoria taok-pap nampria, nomp ninik mek Yiki Kor Spirit pap námpon. Am Yiki Kor Spirit te Kwaro nomwan, ankank wakmwaek sánk

✡ **1:11:** 2 Ti 4:18 ✡ **1:12:** 1 Ko 1:17; 2 Ko 2:17 ✡ **1:13-14:** Fl 2:16 ✡ **1:20:** Ro 15:18-19; Yé 3:14

nanampria manmékɨr sápnámp ankank niampon. Aenámpara, nomo fwap arakrá mér mwanámpon: Kare, mao ponankor sáp nae-námpria ninɨk mwanámpon. ✡

Pol Korin mek koupour akwap moimp fi kor ninɨk

23 Onomp ninɨk mek ponankor méri yaknámp Kwaromp e fek ono kare kar sénamp te
ará: Ono apaeritea Korin mek koupour korop moi nampanápe, ono koropea yumwan
yopor nanko, yumo pwarápae sámpantá ninampono. ✡
24 Apae yino 'Yiráp mérapan poukwap námp'rá sénámpanápe, mono. Am mér te
waeman yumoku kárákáre fek foukouri yakápi napono. Aenapara, yino te párák yumont
tére nánko, yiráp ninɨk mek warákár koropanoria námpon. ✡

2

1 Tá onokump ninɨk mek te wae arakrá séri nampono: Ono warko yumonapok
akwapea yiráp ninɨk kápae fárámpea pap mono. ✡
2 Táte ono yiráp ninɨk mek yonkwae kápae sánk nanko te, wa fwap onomp ninɨk mek
warákár sáp naenámpon? Am te apae riteanápe, onan warákár sáp mwanap te yumo
támaono.
3 Yumo te onan warákár fwap sáp konap koumteouráp aropara, ono yumonapok
akwapea nanko, yumo onan ninɨk kápae sáp te monoria nampon. Am táman maok, ono
wokwaek pas kumwiampon. Ono te wae mérampon: Táte yumoku fwapokwapi pwate
napo, ono am fek warákár nanko te, yumo kor am táman warákár napon.
4 Kare, wokwaek ono yiráp por pas kumwiamp ke fek te, onomp ninɨk mek kápae
tokwae sámpea, yonkwae touweria ono kápae kare ém méntériampon. Ono, yiráp ninɨk
mek kápae sámp mwanapria, am pas kumwi mono. Ono am pas kumwiamp te, ono
yumwan nouroup kare namp nkea mérenkria ninampon. ✡

Arop námwan kwatae ninɨk napo, nɨk mo pwar mwanap kar

5 Arop ankwapao ninɨk kápae fárámp mwanap ankank sankorop-pap námp te, mao
te onomp ninɨk mek kápae tokwae kar sáp mono. Kánanke kwarokon. Mao te yumwan
yiráp ponankor ninɨk mek kápae nénk námpon. Ono te kar kárákáre fek sér te monoria
namp kwamp, 'Ankwap fárákapamp ninɨk mek kápae kánanke sámp nap'rá sénampono. ✡
6 Yiráp ou mekamp kápae kare arop am takinámp aropan nopok touwe sánk nap te,
maomp kwatae niniki námp fek pwi námp támaono.
7 Aeno yumo ankwap ninɨkan oukoumwan ninɨkenke: Yumo maomp kwatae ninɨk nɨk
mo, pwarará man yonkwae porokwe mwanap te kwapwe kareno. Takria kápae tokwae
kar am aropan anámpá papantáno.
8 Aeria maok, ono yumwan kárákáre fek sénae namp te ará: Yumo man oukoumwan
aropomp nap man yénkép kipo.
9 Ono wokwaek am pas kumwiamp te, yumo am aropan mokopia fwapokwap
mwanap nke naeria kumwiampon. Yumo te, ankank ponankor ono kumwiamp
karwaokria ankank ponankor tére nap ni mo nierá mér naeria niampon.
10 Táte yumo arop ankwapan kwatae ninɨk nɨk mo pwar nap te, ono kor nɨk mo pwar
konampon. Aeno kare, ono kare nɨk mo pwar nanamp ankank yak nánko te, ono Kraiso
nke námp fek yumwan yaewour nanampria nɨk mo pwar nampon.
11 Ono am tak namp te apae riteanápe, nomo Satanomp ninɨk te wae mérámpon. Takria
mao nomwan kwekária nomwan kwe-pwarantánoria apápria nampon. ✡

Taitusén nke naerianámp kar

12 Ono wokwaek taun Troas mek Kraisomp Kwapwe Kare Kar farákáp naeria akwa-
pamp fek te, Tokwae Karao ono tak tére nanamp mwae kup kɨk-pwararámpon.

✡ **1:22:** Ro 8:16-17; Ef 1:13-14; 1 Jo 2:27 ✡ **1:23:** Ro 1:9 ✡ **1:24:** 1 Pi 5:3 ✡ **2:1:** 1 Ko 4:21 ✡ **2:4:** 2 Ko 7:8-9
✡ **2:5:** 1 Ko 5:1 ✡ **2:11:** Lu 22:31-32

13 Aempan maok, onomp ninik te porokwe fek yak mono. Am te apae riteanápe, ono onomp ankwapnáp Taitusén nke moria nampon. Aeria maok, ono Troas fákáreran pwarará koropea provins Masedonia mekiampon. ✡

Aposel fákáre Kwaromp kárákáre fek yorowar kwe-pwar konap kar

14 Oukoumwan te ono Kwarén 'Aesio'rá sénampon. Am te apae riteanápe, Kwaro kápae kare por yinan yaewour nánko, yino Kraisént Satanomp kárákáreran kwe-pwar námpon. Aeria yinan yaewour nánko, yino Kwaromp kar farákáp nánko, am arop fárákap Kraisén mér sámp napon. Aenapo am mér te nánákáre kwapweran ouwirao kápae kare mwaek tia akwapránk námp niampon. ✡

15 Tá kare karono, yinoku támao waeman yankap konap paura nánákáre kwapwe niamp nánko, Kraiso sámpea Kwarén ofa sánk námpon. Am nánákáre te yámar mek pok mwanap mwaeaok yakápnap arop ou mek akwap, te yaomwi mek pik mwanap mwaeaok yakápnap arop ou mek kuri akwap námpon. ✡

16 Am yaomwi mek pik mwanap mwaeaok yakápnap arop fárákapao nunump nap te, arop sumpwi mákáre niampria, am támao am fárákapan sumpwi nénk konámpon. Aeno yámar mek pok mwanap mwaeaok yakápnap fárákapao nunump nap te yiki yakáp mwanap nánákáre niamp nánko, am támao am fárákapan yiki yak nénk námpon. Wa mokop am tére naenámp fwap pwi kare yak námpon?

17 Aeno yumo te wae mérapon: Yino te kápae kare arop am fek ankank ti mwaria, Kwaromp kar farákáp konap niamp te mono. Yino te Kwaro námoku am tére sápeanánko, yae-párák kare térerá tukup námpono. Yino te Kraisént ankárankamp ninik fek, tá Kwaro nke námp fek yae-párák kare kar farákáp konámpon.

3

'Wourékam kontrakamp tére arop'rá sénámp kar

1 Ae te oukoumwan yino warko yinokump e narek sampok mwanámp nie? Ae te yino arop ankwap fárákapao i konapnámp yino ankár yumwan, yinomp e narek sampokenkria arop ankwap fárákapao yumwan pas kumwi nap sánk námp nie? Tá yumo ankár yinan yaewourrá take pourouráp pas kumwi nap nie? Am te mono. ✡

2 Yinomp e narek sampok mwanap pas te yumo kare támaono. Aenapo am pas fekamp kumwi te yinomp ninik mek tank námpon. Arop ponankor am pas nkerá farákápria mér mwanapon.

3 Yumo te Kraiso kumwinámp pas érik karaok yakáp napono. Yinomp tére fek Kraiso am pas kumwi námpon. Mao te ing fek kumwi mono. Yiki Yak konámp Kwaromp Spirit fek kumwi námpon. Mao te yumwi worare fek kumwi mono. Mao te aropamp ninik mek kumwi námpono. ✡

4 Yino am takrá sénámp fi te aráno: Kraiso yino man mér mwanámp papeanánko, yino Kwarén mér kare námpara, yino sérrá:

5 Kare yinoku te mámá tére mwanámp pwi mo námpara, yino te 'Yinoku ankank tére námp'rá sér mono. Kwar ankárankampao saráp yino tére mwanámp fwap pwi pap konámpon.

6 Mao támao yinan tére mwanámp pwi pap nánko, yino wourékam kontrakamp tére arop yakáp námpon. Am kontrak te lo fekamp kumwi ankank mono. Am te Yiki Kor Spiritamp ankankono. Loamp kumwi te, yumo ankár sumpwi mwanapan yénkép námpon. Aeno Yiki Kor Spirit te aropan yiki yak sánk konampon. ✡

7 Yumo ninikenke! Kwaro yumo kárákáre fek lo kumwimp te náráp wae kwapwe méntér koropámpon. Aenko, Mosesomp yimetápok te am wae tákapánko yakea wakmwaek éréképrá akwapámpan maok, Israel fákáre maomp yimetápok nke mwanap

✡ **2:13:** Ap 14:27 ✡ **2:14:** Ro 6:17 ✡ **2:15:** 1 Ko 1:18; 1 Pi 4:11 ✡ **3:1:** Ap 18:27 ✡ **3:3:** Kis 24:12 ✡ **3:6:** Jo 6:63; Ro 7:6

pourou mono. Aeno am lo sumpwi konap nénk námp te, am wae kwapwerént takrá koropámpao maok, ✡
8 oukoumwan Kwaro koumteouráp aropan Yiki Kor Spirit nénk naeria tére námp te, am táman kwe-pwararea Kwaromp wae tokwae kar sámp napon. ✡
9 Am loamp tére te nomwan kotria sérrá, ‘Nomo ankár yaomwi mek pik mwanámp’rá sénámpon. Aeno táte maomp tére Kwaromp wae tokwae méntér koropámpan nánko te, koumteouráp aropao Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp nap wakmwaek korop námp te yoporop wae tokwae kar méntér korop námpon. ✡
10 Am loamp téreao sámpá yaknámp wae te oukoumwan am wae te warko yak mo námp niampon. Am te apae riteanápe, mámá ankwap Kraiso tére námpao man kwe-pwarará yoporop wae tokwae kari yak námpon.
11 Am loamp tére pwar naerianámp te, Kwaromp waerént korop námpon. Aenámpara, am Spiritomp tére yaká yak konámp te, Kwaromp wae tokwae karrápono.
12 Yino am wae tokwae yinan tokwae kari yaká yak naenámpria mér kareria am táman yépék námpara, apáp mono. Yino ankár érik karaok kar farákáp konámpon.
13 Yino Mosesoimp niamp mono. Israel firao Mosesomp yimetápokamp wae érik éréképrá akwap nánko nkeantánoria waempyam woukoup tenámpono.
14 Aempan maok, am Israel firamp ninik te oukoumwan fákapá yakámpon. Aempara, kápae kare por am fárákap te épi kontrak fekamp karan nkerá farákáp napo maok, am waempyam támao maomp ninik mek nánánkári yakrá koropea oukoumwan námpon. Am aokorop-pwar naenámp arop te yak mono. Aenánko oukoumwan Kraisén mér nap fek maok, Kwaro am waempyam aokorop-sir konámpon. ✡
15 Ye! Kápae kare por am fárákap te Mosesomp lo kar nkea farákáp napao, maomp ninik mek waempyam nánkárápá yak nánko koropea oukoumwan napon.
16 Aeno táte arop kwatae ninik pwararea Tokwae Karaonámpok akwap naerianánko te, Kwaro am waempyam aokoropá sir konámpon. ✡
17 Mámá yaknámp ‘Tokwae Kar’rá sénámp te Spiritono. Táte Tokwae Karamp Spirit arop ankwapént yak nánko te, ankank ankwap am aropan nánánkár mono. Mao te amwar kar yak námpon. ✡
18 Tá nomo ponankor nomp yimetápok nánkáráp mwanámp ankank yak mono. Aenámpara, Tokwae Karamp wae tokwae nomonámpok korop námp te, nomo te nke konap wunéri kor fekamp waerao arop pourouk akwapá tákap námp niampon. Kápae kare por nomo am wae sámpa wae nánko maok, am waerao nomwan ankwap pourourápi pap nánko, nomo te Tokwae Kar námokuráp wunéri niamp fek yakáp námpon. Tokwae Kar mao te Spiritara, tak námpon.

4

Porokwenámp arop ntia Kwaromp kwapwe kare ankankan sénámp kar

1 Kwaro yinan aropompia maomp kar farákáp mwanámp tére sáp námpara, yino te am térean kokwae mo i konámpono.
2 Yino te pwarápae konap kwatae ninik mek yak námp te waeman younkwe mwaek sirari námpon. Yino te kwekár ninik fek paokop mo i konámpono. Yino te Kwaromp kar pwarará ankwap kar sér mo i konámpono. Yino te kare kar kar érik farákáp nánko, arop ponankor fwap yinomp ninik youroukoupia yino Kwaro nke námp fek yae-párák kare ninik fek tére námp mér mwanapon.
3 Aeno táte ankwap fárákap am yino farákáp konámp Kwapwe Kare Kar fi mér mo nap te, am fárákapamp ninik mek oukoumwan waempyam nánkáráp yak nánko, yaomwi mek pik mwanap mwaeaok yakáp napara napon.

✡ **3:7:** Kis 34:30 ✡ **3:8:** Ga 3:2-5 ✡ **3:9:** Ro 3:21 ✡ **3:14:** Ro 11:25 ✡ **3:16:** Ro 11:23,26 ✡ **3:17:** Jo 8:32,36; Ro 8:2; Ga 5:1

4 Mámá apár mekamp kwekár kwar Satano am Kwarén mér monap arop fárákapamp
ninik mek te nánánkári fákeyak námpon. Aenánko, Kraisomp Kwapwe Kare Karamp
wae yokor námp te, am fárákapamp ninik mek akwap naenámp pourou mo námpara, am
fárákap Kraisén nkea, Kwaro kor take pourouráponorá mér mo napon.
5 Yino te yinoku i konámp ninikan farákáp mo i konámpono. Yino te 'Krais Jisas támao
nomp Tokwae Kar'rá séria, tá yino te Jisasomp e narek sampok mwaria, yiráp tére arop
niamp yakáp námpono.
6 Wokwaek kar Kwaro ankank yoronámp ke fek mao sérrá, "Kirikip mek wae ko-
ropano." Aerimpan am Kwaromp wae támao koropea yinont yakria yinomp ninik
mek am wae tokwae puri yak námpon. Am wae te arakimpon: Yino Jisas Kraisomp
yimetápokamp wae tokwae nkea, am fek Kwaromp wae ntia kárákáre tokwae mérámpon.
✡
7 Aeno yumo nke napo, mámá Kwaromp Kwapwe Kare Kar yino kárákáre mo, arop
mwarao sámp-fákeyak námp te, kwar fekamp kárákáre mo faokor konámp sospen kwatae
mek mani ankank kwapwe kareao tank námp niampon. Aenámpara, arop fárákap
ponankor am Kwaromp kárákáre tokwae nke mwanapon. Am te yinomp kárákáre
mono.
8 Yinan kápae kare apárok mwaek yinomp pourouk touwe kwatae koropánk námpao
maok, yinomp kárákáreran taokarrá pap mwanap pourou mono. Kápae kare ankank
yinomp ninik sámpá yampourou námpan maok, yinomp ninik te kwatae akwap mono.
9 Arop fárákap yinan kwatae pap mwaria yérépe napan maok, Kwar te yinan pwar mo
i konámpono. Tá arop fárákapao yinan fupukrá némpouk épér napan maok, am fárákapao
ponankor yinan surumpwi kák mono.
10 Yino te kápae kare por Jisas sumpwi námp niamp take pourouráp yinan kor korop
nae-rámponoria niki-samp paokop i konámpon. Aenámpara, Jisasomp yiki yaká yakao kor
yinomp pourouk érik yak nánko arop nke konapono.
11 Yino te Jisasomp tére námpara, kápae kare ke fek yino yiki yakáp nánko, arop fárákap
yinan tirá wour mwaria koupourou i konapon. Aenapo Jisasomp yiki yakao kor yinomp
sumpwi mwanámp pourouk érik yak konámpon.
12 Aenánko aposel yinan sumpwirao náráp tére konámpan maok, tá am fek Jisasomp
yiki yakao yumwan tére námpon.
13 Yino Jisasén mér námp am ninik te Kwaromp Buk fek sénámp niamp wuri popwar
námpon. Mao sérrá, "Ono wae Kwarén mér nampara, ono érik sénampon." Yino kor wae
mér námpara, yino am mér námp érik sér i konámpon.
14 Yino wae arakrá mérámpon: Kwaro Jisas Tokwae Karan fárámpea papámpara, mao
yinan kor Jisasént fárámpea papria yinan yumont éréképá akwapea Jisasomp wonae fik
pwate nánko, yakáp mwanámpon. ✡
15 Am ankank ponankor yinan korop námp te yumwan yaewour nanampan námpon.
Am ninik fek táman Kwaromp aropomp fwap kápae kare koumteouráp aropan térea wae
nánko, am koumteouráp arop fárákap fwap Kwarén fáparák tokwaeria maomp e sakap
mwanapono.

Aposel fákáre Kwarén méria kárákáre sámpnap kar

16 Nomo te am Kwaro kwapwe kare tére námp táman ninikria Kwaromp tére te
poporokweria pwar mo, kárákáre fek tére konámpono. Tá kare nomp pourou te kwatae
akwap naeria námpan maok, wampweno. Yinomp waemp te kumur méntép ninik
wourékam sámp konámpono.
17 Am te ará: Mámá touwe yinan korop námp te kánanke kwarokria, am te fae tákáre
ke fek saráp yak námpon. Aeno ami námp fek nopok nánkár wakmwaek te, yámar mek
kwapwe kare tankáp mwanámp yaká yak naenámp sámp mwanámpon. Am kwapwe

✡ **4:6:** Stt 1:3; 1 Pi 2:9 ✡ **4:14:** Ro 8:11; 1 Te 4:14

kare tank yámar mek sámp mwanámp te, mámá touwe sámp námp táman kámákár kare akwap námpon. ✡

18 Tá nomo te ankank yi fek nke námp táman tokoreyakáp mo i konámpono. Nomo te ankank nomo yi fek nke mo i konámpan kárákáre fek tokore yakáp i konámpon. Am te apae riteanápe, nomo yi fek nkenámp ankank te fae tákáre ke fek saráp yak naenámpon. Aeno am kwapwe kare ankank nomo yi fek nke mwanámp pourou mo námp te, am te yaká yak naenámpara, nomo am táman saráp tokore yakáp námpono. ✡

5

Apárok yakápnap ntia yámar mek yakáp mwanámp kar

1 Nomo wae takrá mér námp te ará: Mámá sákae nomo am mek yakáp námp am turupwi nánko te, nomo waeman nap kwapwe kare Kwaro nomwan sáp naerianámp yak námpon. Am te aropao yae fek ti moi napono. Am te yámar mek yakria ankár taki yaká yak naenámpon. ✡

2 Nomo oukoumwan mámá nap mek yakáp námp fek te, nomp am nap yámar mek yak námp táman sámp mwar karrá éménkrá yakáp námpon. Am yámar mek yaknámp nap te waempyamnámp nomp pourouk oupoupouri yak naenámpon. ✡

3 Am te apae riteanápe Kwaro am nomp pourouk yirɨmp tenánko te, nomo pourou mwar yakáp mono.

4 Ye, kare, nomo oukoumwan mámá sákae mek yakáprá touwe sámprá éménkrá yakáp námpon. Am te apae nomp épi pourou man pwar mwarrá sénámpanápe mono. Nomo te wourékam pourouan waempyam wourékamnámp sámpea mámá sumpwi mwanámp pourouk yirɨmp nánko, mao fwap yiki yak kare sámpanoria námpon. ✡

5 Kwaro námoku nomwan am yiki yak sámp mwanapria nánapi pwararea, mao nomwan Yiki Kor Spirit wae sáp námpon. Yiki Kor Spirit am te ankank Kwaro nomwan wakmwaek sáp naenámp yak nánko, manénkɨr sápnámp ankankono. Waeman kare karono, mao fwap nomwan ankár ponankor ti-sáp naenámp mérámpon. ✡

6 Ae naenámpara, am támao kápae kare por nomwan nɨnɨk kárákáre sáp konámpon. Nomo te wae mér, oukoumwan nomp pourou kare fek yakápnámp ke fek te, Tokwae Karént maomp némpouk yakáp mono.

7 Nomo oukoumwan man mér námp fek saráp paokop námpon. Nomo te man oukoumwan nke mono. ✡

8 Aeno ono wae sénampon: Nomp nɨnɨk am fek táman warákárrá kárákáre yakria, nomo mámá pourou mapek pwarará pokea Tokwae Karént mao yaknámp némpouk yakáp nánko, am te nomp némp kare yakano kar námpon. ✡

9 Aenámpan maok, wampweno. Nomo apae némpouk yakáp námp kápae kare por nomo nɨnɨk kárákáre fek yakáprá, Tokwae Karao warákárnámp nɨnɨk fek tére konámpon.

10 Am te apae riteanápe, nomo wae mér, nomo ponankor te Kraiso kot námp fek nomo tukup mwanámpono. Aeria táte nomo oukoumwan pourou yiki yakáp námp fek kwatae nɨnɨki námp, tá kwapwe kare nɨnɨki námp, am ankank ponankor nomo ankákárank am takinámp puri fek nopok sámp mwanámpon. ✡

Nomo arop fárákap Kwarént nouroup mwanap yaewour mwanámp kar

11 Yino Kwaro nomwan takrá youroukoup naenámpan nɨnɨkia apáp námpara, yino arop fárákapan, Kwarén mérenkria maomp nɨnɨk mek kékéménk námpon. Aenámpan maok, Kwaro nke námp fek te yino wae kwataenámp nɨnɨk fek tére mono. Yinomp nɨnɨk ponankor te Kwaro wae méri yak námpon. Onomp nɨnɨk te, yumo kor yinan, yae-párák kare tére naponorá nɨnɨkenkria nampon.

✡ **4:17:** Ro 8:17-18 ✡ **4:18:** Hi 11:1-3 ✡ **5:1:** 1 Ko 15:47-49 ✡ **5:2:** Ro 8:23 ✡ **5:4:** 1 Ko 15:53 ✡ **5:5:** Ro 8:16,23 ✡ **5:7:** Hi 11:13-14 ✡ **5:8:** Fl 1:23 ✡ **5:10:** Ro 2:16

12 Mámá kar te yino yinokump eran sakap nánko, yumo yinan kwapwe kare aroprá
ninikenkria kar porokwerá sér mono. Yinomp kwapwe kare ninikan warákárenkria,
mámá kar kumwi námpono. Yinomp ninik te yumo fwap arop fárákap pourou mwar
táman warákárria aropamp ninik younkoupia warákár mo i konap arop fárákapamp kar
pwarokwaprá sér mwanapria námpon.
13 Táte kare, yinan 'Épépérép nap'rá sénapan maok, wampweno. Yino te Kwaromp tére
námpan maok, yino arop nke nap fek épépérép niamp námpono. Aeno táte yino yae-párák
ninik fek tére námp te, am támao yumwan yaewour naenámpria námpon.
14 Am te apae riteanápe, Kraisomp yonkwae touwerao yinan tére mek kákea pouk-
wapá akwap nánko tére námpon. Yino waeman énounkoupia wuri nkea wae mér námpon:
Arop ankárankampao nomwan ponankor ér-pwarará sumpwi námpon. Am takinámp
támao maok, waeman nomo ponankor mént koumpea sumpwi námp niampono.
15 Mao taki námp támao yiki yak sámpnámp arop nomwan yaewour námpara, warko
nomoku nomp ninik fek paokop mono. Nomo ankár am arop nomwan ér-pwarará
sumpwia warko fárámp námp, man saráp ninikrá paokop mwanámpon. ✡
16 Aeria maok, nomo Kristen yakáprá koropea oukoumwan námp te, warko épi
ninikaokria arop ankwapaonap ninik youroukoup mo i konámpono. Tá kare nomo
wokwaek te épi ninikaokria Kraisomp ninikan takrá youroukoupimpono. Aeno ouk-
oumwan te yino man take ninik fek youroukoup mo i konámpono.
17 Aenámpara, arop ankwap Kraisént koumpá yak námp te, Kwaro man wourékam kare
yoroi páte nánko yak námpon. Yumo fwapi wawenk: Oukoumwan te épi ninik fek paokop
i konap te wae ponankor pwate nánko, wourékam ninik fek paokop mwanapao wae
korop námpon. ✡
18 Kwaro námoku nompor am ankank ponankor yoroi námpon. Wokwaek nomo te
maomp yopor arop yakápimpan maok, Kraisomp tére fek mao yinan méntér nouroupi
yakáp mwanámp nánapi pwara námpon. Aeria mao yinan man yaewourrá yopornap
arop tirá méntér nouroupra párakop mwanámp tére sáp námpon. ✡
19 Yino sénámp kar te ará: Kwaro waeman Kraisomp tére fek ponankor aropan
tére nánko, yopor i konap sirarea méntér nouroup napono. Aenámpara, mao te am
aropaoinap kwatae ninik ponankor warko ninik mo, pwar námpon. Tá mao aposel
yinan, am yopor nap pwarará man nouroupi yakápnap kar farákápenkria tére sáp
námpon. ✡
20 Aenámpara, yino Kraisomp top kor fekamp kar sámpeanámpan farákáp námpon. Am
te ará: Kwaro námoku kápae kare aropan yinomp top kor feknámp wumwi námpon. Yino
Krais námokuráp karan ponankor aropan farákápria yino am fárákapan arakrá sér: 'Yumo
ankár Kwarén yopornap ninik pwarará mént nouroupi yakápenk'rá sér i konámpono.
21 Krais te kwatae ninik mo i konámpan maok, Kwaro nomwan yaewour naerianámp
kwamp, nomp kwatae ninik tia maomp pourouk koupoukarrá yurumuntukia pwate
nánko, mao kwatae ninikinámp arop niampi námpon. Kwaro am takimp te, nomo
fwap Kraisént yakáp nánko, maomp kárákáre fek nomo fwap Kwaromp yae-párák kare
koumteouráp arop yakáp mwanapria nimpon. ✡

6

1 Yino te Kwarént téreria yino yumwan kar kárákáre fek arakrá sénámpon: Yumo wae
Kwaromp aropomp sámp napono. Takria yumo am maomp aropomp kwaporok pwar
mwanape.
2 Kwaro náráp Buk fek sérrá,
"Onoku papnamp ke fek táman
ono waráp kar wawia

✡ **5:15:** Ro 14:7-8 ✡ **5:17:** Jo 3:3 ✡ **5:18:** Ro 5:10 ✡ **5:19:** Kl 1:19-20 ✡ **5:21:** Hi 4:15; 7:25-26

amwan fwapokwap nampon.
Am ke fek táman ono waráp koupoute kar wawia,
amwan yaewouri nampono.”
Wawenk! Oukoumwan saráp Kwaro nomwan yaewour naenámp ke támaono. Oukoumwan te Kwaro nomwan warko érékép naenámp yaenono. ✡

Aposel fákáre Kwaromp tére nap fek touwe sámpap kar

3 Yino te arop fárákapao yino tére námpan wouroump-sér te monoria námpara, yino te arop ankwapan kwatae ninik fek akwap naenámp ankank fek téreantánoria mér kar i konámpon.
4 Yino te Kwaromp tére arop yakáp námpara, kápae kare por yinomp kwapwe kare ninik, ponankor aropan arakrá yénkép konámpon: Yino te nkwakwe make kar ntia touwe yinomp pourouk koroprá, yinan sámpá yampourou námpan kor, kárákáre kare fek foukouri yakáp i konámpon.
5 Arop fárákap yinan fupukrá fápákamánkrá kák napono. Yopor arop fákáre te yinan wouroump-séria ti-yérépe napono. Yino te térea wae námpon. Yino te kumuruk yérékria fwapi pamp moria, mwae touwe yakáp i konámpon.
6 Aenámpan maok, yino te yiki kare ninikrá kwapwe kare yonkwae kour sámpfákeyakáp i konámpon. Yino koupour kar yopor mo i konámpon. Yino te arop fárákapan yae-párák yaewour i konámpon. Yino te Yiki Kor Spiritamp kárákáre sámp konámpono. Yino te arop ankwapan nouroup i konap ninikan saráp tére konámpon. ✡
7 Yino te kare kar karan farákáp konámpono. Yino te Kwaromp kárákáre fek tére konámpono. Yino sampnámp yae-párák kare ninik te yorowar i konap ankankan ankwap yankopampor yae-párák mwaek samp, ankwap kwe-pwarampor yae-mánkwan mwaek samp konap niamp fek, am fek táman yorowarria Kwaromp tére námpono.
8 Arop ankwap fárákap te yinomp e narek sampok konapan maok, ankwap fárákap te nopok yinomp e apárok sampik konapon. Ankwap fárákap te yinomp younkwe mwaek kar kwatae sérar napan maok, ankwap fárákap te arop ankwap fárákapan sérarrá yinan ‘Mao te kwapwe kare ninik napono’rá sérar i konapon. Arop ankwap fárákapamp ninik te, yinan, kwekár sér i konap aropan mpwe napan maok mono, yino te kare kar karan saráp sér i konámpon.
9 Arop yinan mér námp yak mo niampan maok, kápae kare arop yinan wae mérapon. Yino te arop sumpwi mwarianámp niampan maok, mono. Yino oukoumwan yiki yakáp námpon. Aropao yinan touwe kwatae sáp napan maok, yinan sumpwi fupukrá kák mono. ✡
10 Yino te ninik mek kápae tokwae sámp námp niampan maok, wampweno. Yino te warákár saráp yakáp i konámpon. Yino te pourou fekamp ankank ponankor mo kare yakáp námpan maok, wampweno. Yino Spiritamp ponankor ankank kápae kare aropan nénk nánko, kápae kare ankankráp arop niampi yakáp napono. Yino te pourou fekamp ankank mo námpao maok, wampweno. Yino Spiritamp kápae kare ankank sámp námpon. ✡
11 Korin fákáre, yumwan yino yinomp ninik ponankor érik farákarrá séreano. Tá yino te yumwan nouroup kare námpon.
12 Yino yumwan nouroup mwanámp ninik te séréménkéri fákeyakáp mono. Yino yumwan nouroup kare námpon. Aenámpan maok, yumoku támao yiráp nouroup mwanap ninik nánánkári fákeyakáp napo, nomo ankárankamp ninik fek yakáp mo námpon.
13 Ono oukoumwan te yumwan naropwaro náráp tárápuan sér i konámp niamp fek arakrá sénaeria nampon: Yumo am yino i konámp ninikan nopok yinan sáp mwaria te, yumo kor ankár yinan ponankor nouroup kar kipo.

✡ **6:2:** Ais 49:8; Lu 4:19-21 ✡ **6:6:** 1 Ti 4:12 ✡ **6:9:** 2 Ko 4:10 ✡ **6:10:** Kl 1:24

‘Nomo te Kwaromp Yiki Kor Nap’rá sénámp kar

14 Kristen mo, amwar yakáp nap arop te mwar pourourápara, yumo te am fárákapént paokopria maonap ninik am fárákapan yaewouri kwapono! Mokopia yae-párák kare ninik ntia lo ták-sir konap ninik am anánkaopwe fwap tapokwaprá tére nenepon? Wae te mokopia fwap kirikipént tapokwap naenámpon. ✡

15 Ae te Krais Satanént nourouprá yak námp nie? Mokopia Kwarén mérnap arop, tá mér monap arop am anánkaopwe fwap ankárankamp pourouráp ninik sámp nenepon?

16 Mokopia nomo Kwaromp nap ntia kwekár kwarén lotu i konap nap ankárankamp mek tapokwap mwanámpon? Yumo te wae mérapon: Nomo támao nomo yiki yak konámp Kwaromp yiki kor napara, wokwaek Kwaro nomwan ninikia arakrá sérimpon:

“Ono am fárákapént yakria
am fárákapamp ou mek yárak nanampon.
Tá ono am fárákapamp Kwar yak nanko,
am fárákap onomp firáp koumteouráp arop
yakáp mwanapon.” ✡

17 Aeria Tokwae Karao Kristen moyakápnap arop fárákapan ninikia ankwap kar sérrá,

“ ‘Yumo te ankár am fárákapan pwarará tukupea
ankwap fek yakáp kipo.
Tá yumo Kwaro nke námp fek
oumnámp ankank sámp kwapono.
Aenapo maok,
onoku támao ono yumwan éréképea, ✡
18 ono yiráp naropwar yak nanko,
tá yumo onomp tárápu yakáp mwanapon.’
Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Tokwae Karao
arakrá sénámpon.” ✡

7

1 Ononamp fákáre, nomo te Kwaro kar kárákáre pap námp te wae sámp námpon. Aenámpara, nomo ankár nomp pourou ntia wunéri mekamp oum ponankor tirá éperia yiki kare yakáp mwanámpon. Tá nomo ankár Kwarén apápia, maomp yae ankore mek yiki kare ninikaok kar saráp yakáp mwaro. ✡

Korin fákáre kwatae ninik younkwe sinapo Polo warákárnámp kar

2 Yino te arop ankwapan kwatae pap mo i konámpono. Yino te ankwap sámpá yampourou mono. Yino te arop ankwapan kwekária maomp ankank pouroukoup moi námpon. Ae konámpara, yumo te ankár yinan nouroup kar kip.

3 Ono takrá sénamp te, yumo pwarápae mwanap karan sér mono. Ono wae arakrá séri nampon: Yino te yumwan pwar mono. Nomo sumpwi, tá nomo yiki yakáp námpan kor, wampweno. Yino te yumwan oukoumwan warákárrá yakáp námpon.

4 Yumo yae-párák kare paokop napan wae mér kareria, yumwan warákár tokwae nampon. Kápae kare ninik kápae yinan korop námpan kor, ono yumwan nikia kárákáre sámpeyakrá ono warákára wae nampon.

5 Yino wokwaek koropea Masedonia mekánko maok, ampok kor yinomp pourou te anepér kánanke sámp mono. Yinan nkwakwe make kápae tokwae koropámpono. Yino arop ankwap fárákapént kar yorowaria yinomp ninik te apáp tirink.

6 Aempan maok, Kwar te arop ninik mek kápae fárámpá yaknámp aropan yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpono. Ae konámpao, mao Taitusén yinonámpok sámp-kérép nánko korop námp, am támao yinomp ninik mek yaewouria kárákáre ti-sáp námpon. ✡

✡ **6:14:** Ef 5:7-11 ✡ **6:16:** 1 Ko 3:16 ✡ **6:17:** Ais 52:11 ✡ **6:18:** Hos 1:10 ✡ **7:1:** 1 Jo 3:3 ✡ **7:6:** 2 Ko 1:3-4

7 Am támao saráp Kwaro yinomp ninik mek yaewouria kárákáre ti-sáp mono. Yumo manénkir Taitusomp ninik mek yaewouria kárákáre sánk nap, mao am kar yinan koropá farákáp nánko, am táman Kwaro yinomp ninik mek kor yaewouria kárákáre ti-sáp námpon. Taitus yinan sérrá, 'Yumo onan nke mwar kar'rá yonkwae touwe tokwaeria onont ankárankamp ninik fek yakáp mwar karrá yakáp nap, táman ono warákára wae nampon.

8 Ono wae mér, onomp pas te yiráp ninik mek ninik tokwae sánk námpan maok, am támán ninik tokwae mono. Kare, wokwaek te ono ninik tokwaeampan maok, oukoumwan te mono. Ono wae mérampon: Am pas yiráp ninik mek ninik tokwae sánk nánko, yumo pwarápae napan maok, am te fae tákáre ke fek saráp námpono.

9 Aeno oukoumwan te ono warákár nampon. Ono te yumo ninik tokwae napan warákár mono. Ono warákár namp te, yumo ninik tokwaeria kwatae ninik younkwe mwaek sinapan warákár nampon. Ono wae mérampon: Kwaro námoku yumwan am ninik tokwae sánk námpara, yinomp kar te yumwan kánanke sámpá yampourou naenámp pourou mono.

10 Ninik tokwae ntia pwarápae Kwaro ninik mek pap námp am támao nánko, arop nomo kwatae ninik younkwek pwarará Kwaronámpok tukup konámpono. Tá am ninik fek táman Kwaro nomwan warko érékép konámpon. Aenámpara, nomo te am kwatae ninik pwar mwanámp ninik tokwae táman ninikrá yonkwae touwe mono. Aeno aropao apárokamp ninik tokwaeria pwarápae sámp námp te, am támao akwapea sumpwi mwanap sankoropá pap konámpon. ✡

11 Yumo te ankár fwapia ninik kipo: Am ninik kápae Kwaro yumwan sánk námp te, mao yiráp ninik mek nkwakwe make kwapwe kare ninik kák námpon: Yumo onomp pas sámp nap te, koupour kar am aropan fwapokwapia yumo, yino te monoria yénkép napon. Mao yumwan takenkrianánko, am kwatae ninikinámp aropan yoporia, warko am kwatae ninik arákarrá koropantá apáp napono. Yiráp ninik te yinan nke mwaria yonkwae touweria maok, yumo kárákáre fek am kwatae ninikinámp aropan fwapokwap napono. Yumo ponankor am aropamp kwatae ninik fwapokwap nap tére mek te yumoku kare kwatae ninik yak mo námp érik yénkép námpon.

12 Ono wokwaek, yiráp por am pas kumwiampan maok, am kwatae ninikinámp aropamp ninikan fwapokwap nae ninikia kumwi mono. Tá ono am aropao arop ankwapamp ninik kwatae papnámp arop man ninikria kumwi mono. Ono warákár namp te, yiráp kwapwe kare ninik érik karaok farákár nánko, Kwaro yumo yinan warákár tokwae nap mér namp yumo kor mér mwanapon. Aeria am fi kor fek táman mámá pas kumwi nampon.

13 Oukoumwan te yiráp amnap ninik támao yinomp ninik mek yonkwae porokwe sáp nánko porokwe fek yakápria warákár námpon.

Aenámpan maok, yinomp ninik mwar porokwe fek yak mono, yumo ponankor Taitusomp ninik mek yonkwae porokwe sánk napo, maomp ninik wae kwapwe kare námpon. Yino am táman nkea yino kor warákár tokwae námpon.

14 Wokwaek ono Taitus nkemp fek yiráp e narek sampokamp te, ono am kar sériamp táman pwarápae sámp mono. Kápae kare kar yumwan farákáp konámp te waeman kare karono. Aempnámp taknámp yino Taitus nke námp fek yiráp e narek sampok námp am karao kor am kar te waeman kare karono.

15 Taitus yumonapok akwap nánko, yumo apáp tirinkrá kour me woukouria maok, yumo man warámpea yumo ponankor maomp karwaoki napono. Mao am táman oukoumwan ninikria, maomp ninik yumwan aropomp kare námpono.

16 Oukoumwan ono warákár kare namp te, am te apae riteanápe ono wae arakrá mér nampon: Yumo te waeman yae-párák kare ninikaok tukup mwaria napon.

✡ **7:10:** Mt 27:3-5; Hi 12:16-17

8

Kristen fákáre ankwap Kristen fákárean yaewour nap kar

1 Ononamp fákáre, yino te Kwaro Provins Masedonia mekamp sios fákáreran aropomp
tokwae sánkámpan yumwan sér mwarianeano. ✡
2 Am fárákapamp ninik mek kápae tokwae korop námpan maok, am fárákapamp ninik
mokop nap nke naeria námpon. Tá am ke fek te am fárákap ankank mo napao maok, am
te wampwenoria, am fárákap énénki warákár tokwae napon. Aeria maok, am fárákap
te ankwap Kristen fákáreran ninikria kápae kare maniráp ankank nénk mwanámpria
koupoukour napon.
3 Ono wae mér nampan érik sénampon: Am fárákap te námokuráp ninikaokria am mani
papapono. Am fárákap te ankank nénk mwanap wae pwi nánko, táman nénkapao maok,
am kámákarea kápae kare nénkapon. Am fárákap te ankank nénk mwanap wae pwi námp
te, táman nénkapao maok, am kámákarea kápae kare nénkapon.
4 Am fárákap te yinan 'Yumo takenk'rá sénapo, ankwap siosént téreria Judia mekamp
Kwaromp koumteouráp aropan yaewour mwaria kárákárea waeapon. ✡
5 Wokwaek te yino arakrá ninik: Am fárákap wae mani ankwapmwaek nénk mwarea
napon. Aerimpan maok, am fárákap te am kámákarea tukup napon. Manénkir te námoku
támao Kwarén ponankor sánkea maok, mao Kwaromp ninikaokria námoku támao yinan
kor ponankor sáp napon.
6 Wokwaek Taituso am arop aropomp mwanap tére yumo ou mek térempan yino,
ankár warko arákarrá akwapá térea pwaranoria kárákáre námpon.
7 Ankank ponankor te yumo kwapwe kare ninik fek kámákár napon. Yumo te Kwarén
mér kárákáreria am mér nap érik farákáp konapon. Yumo te waeman mér kápae kare
napara, yumo Kwaromp tére mwaria warákárrá tére napon. Tá yumo yinan kor warákár
kare napon. Táte taknámp oukoumwan kor yumo ankár am aropomp mwanap tére te
kwapwe kare ninik fek téreria kámákár tukup kipo. ✡
8 Ono te yumwan lo sánk mono. Ono párák karan 'Arak kip'rá sénamp te, ankwap
fárákapao am tére yae-párák tére mwaria napan, am ninik fek táman yiráp ankwapan
aropomp nap te, tokwae kar ankank nie nke naeria nampon.
9 Yumo te nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp aropomp te waeman mérapon. Mao te
waeman ankank kápaerápao maok, yumwan yaewour nanampria te, ankank moráp
arop niampimpon. Tá mao ankank moráp arop niamp yak námp te, támao yumwan
yaewouránko, yámar mekamp kápae kare ankank ti mwanapria nimpon. ✡
10 Am te yumwan yaewour kwapwenámp ninikan yumwan érik sénae rampon.
Ankwap yopwar fek yumomékir ankwap siosén yaewour mwanap am mani ankank
koupoukournap tére fi yokoria yumomékir takrá tére mwaria warákár tokwae napon.
Taki napara, yumo ankár takrá térea pwar kipo.
11 Oukoumwan te yumo fwap térerá tukupea pwar mwanap te kwapwe kareno.
Wokwaek yumo am tére koupour kar tére mwaria wae napara, tá taknámp oukoumwan
koupour yiráp ankanként puri fek térea pwar mwanapon.
12 Táte arop ankank nénk mwaria warákár napo te, Kwaro kor am ninik táman warákár
tokwae konámpon. Kwar te arop mao fákeyaknámp ankankan nkea maomp ninikan saráp
youroukoup i konámpon. Aeno mao te aropao monámp ankankan 'Sápae'rá ninik mo i
konámpon. ✡
13 Ono te 'Yumo kápae tokwae sámp napo, ankwap koumteouráp arop fárákap kánanke
sámpenk' ria sér mono. Ono warákár namp te, yumo ponankor ankwap fárákapént puri
fek yakápenkria nampon.

✡ **8:1:** Ro 15:26 ✡ **8:4:** 1 Ko 16:2 ✡ **8:7:** 2 Ko 9:8 ✡ **8:9:** Mt 8:20; Fl 2:6-7 ✡ **8:12:** Mk 12:43

14 Oukoumwan má ke fek te yiráp kápae kare ankank fwap ankank monap aropan pwi
pap naenámpon. Tá wakmwaek yumo ankank mo napo kor, mao ankank kápae kareria
te fwap nopok yumwan pwi pap mwanapon. Takria maok, yumo nonopokria ponankor
ankárankamp puri fekamp ninik fekria kwapwe kare yakáp mwanapon. ✡
15 Am te wae Kwaromp Buk fek sénámp niampon:
“Arop fir mana kápae kare sámpea te,
ponankor fári pwar námp te ankwap tank mono.
Tá arop kánanke sámpea fánámpao maok,
maomp yare mek wae pwi námpon.” ✡

Taitus Korin mek akwapá yaewournámp kar

16 Ono Kwarén ‘Aesio’rá sénamp te mao Taitusomp ninik mek tére nánko, maomp ninik
te yinomp ninik niampria, yumwan yaewour naeria warákár tokwae námpan nampon.
17 Mao wae yino sénámpaok námpao maok, mao námoku kor am tére naeria warákár
námpara, mao námokuráp ninik fek yumonapok akwap námpon.
18 Tá yino yinomp ankwapnáp ankárank Taitusént akwapanoria sámp-kérépreano. Am
arop te sios mek Kwapwe Kare Kar farákáp konámp eráp aropono.
19 Tá am támao mwar mono. Sios fákárerao man yinont yárakrá am arop aropompria,
mani koupoukour konap tére yaewour naenámpria pap napono. Yino am tére tak námp
te Tokwae Karamp eran saráp sakapria, arop fárákapan yénkép nánko, mao wae fwap
yino am tére mwanámpria warákár námp mér mwanapria námpon.
20-21 Yino te Kwaro nke námp fek saráp kwapwe kare ninik mwaria mono, ankár
arop nke nap fek méntér kwapwe kare ninik mwarianámpon. Táte yino arop ankwapao
yino mani taokeyakáp námp fek yinan kar kwatae sér te monoria námpon. Aeria námp
kwamp, yino yinomp ankwapnáp méntér sámp-kérépreano.
22 Tá yino yinomp ankwapnáp ankwap am arop yaworént sámp-kérépreano. Kápae
kare por yino wae mokopon nke mwaria, nkwakwe make tére mek pap tea nke nánko,
mao fwap tére kárákáre konámpono. Mao arakrá mér kare námpon: Yumo man kwapwe
kare ninik mwanap mér kare námp, mao am tére naeria kárákárea wae námpon.
23 Yumo Taitusén te wae mérapono: Mao te onont fearámpea onomp ankárankamp
téreria yumwan yaewour i konempon. Tá Taitusén ankwapnáp yawor te yumo fwap
arakrá mér kipo: Am yawor te sios fákáreamp tére arop yakria am arop yawor tére nep
fek, Kraisomp e narek sampok konepono.
24 Tak nepara, yumo te ankár yiráp aropomp am arop yininkaopweran yénkép kipo.
Aenapo maok, am aropan sámp-kérépnap sios fákáre yiráp aropomp mér karia am
fárákap yino yiráp térean warákár námp am te kwaporok mwar táman warákár mono,
waeman kare karnámp nke mwanapono. ✡

9

Ankank monap Kristenan yaewournámp kar

1 Yumo te, Judia mekamp Kwaromp koumteouráp aropan yaewour mwanámpria
koupoukouranap mani te wae mér napon. Aenapara, ono te am ankank táman kar
tokwaeri kumwi mono. ✡
2 Ono wae mérampon: Yiráp ninik te am ankwap fárákapan yaewour mwanap tére
nap táman kápae kare por ono yiráp e Masedonia fákáreao wa nap fek narek sampok
konampono. Ono am fárákapan arakrá séri nampono: “Ankwap yopwar fek Akaia
fákárerao am tére mwaria nánapiapono.” Tá arop fárákapao yumo am tére mwaria ninik
kárákáre nap kar wae waria, tá am támao Masedonia fákáre kápae kare maomp ninik
mek kor tak mwanap ninik sámp napono.

✡ **8:14:** 2 Ko 9:12 ✡ **8:15:** Kis 16:18 ✡ **8:24:** 2 Ko 7:13-14 ✡ **9:1:** 2 Ko 8:1-7

3 Aeno onomp ninik te yino yirap e narek sampok nam kwaporok kar mwar sarap ni-
ampi akwap te monoria nampon. Kwapwe kare te yumo ankar yumwan seri nampnamp
taknamp ankar nanapi yakap kipo. Ono am taman ninik nampara, ono yumonapok
onomp ankwapnap fakare tira kerep nampono.
4 Yino te, yumo waeman am ankank nenk mwanampria nanapi pap naponoria mer
kare nampon. Aenampara, takria Masedonia ankwap fakare onont tukupea yumwan
nke napo, yumo nanap moi tenapo, yino pwarapae samp nanko, yumo kor pwarapae
tokwaeantanora ninik nampon.
5 Aenampara, onomp ninik te ono ankar onomp ankwapyaenap fakarean senanko,
yumonapok meki tukupea yumwan yaewourapo maok, yumo ankank monap Kriste-
nampor nenk mwanamprianap ankank nanap mwanapono. Aea napo maok, yino koropa
nke nanko, yumo wae nanapia patea sank mwaria warakar nap nke mwanampon. Apae
yino yirap maniap ankankan pouroukoup mwaria nikir nampanape.
6 Yumo te aran fwapia ninik kip. Arop yopwar kananke fek yoroianamp te, firan kor
kananke fek samp konampon. Ta arop yopwar tokwae yoroianamp te firan kor tokwae
kar toupour i konampon. ✡
7 Aenampara, yumo ponankor ankakarank ankar yumokurap ninik mek fwapia ninikia
pwatea maok, am ninikaok taman ankank nenk kipo. Takria arop ankarankampao
namwan ankwapao 'Sankae' ria fopwaok nanko, sank namprá ninik naeane. Take ninik
fekamp ankank nenk te kwataeno. Kwar te arop namokurap ninik fek nenk naeria
warakarria nenknamp aropan warakar konampon.
8 Kwar te mao fwap yumwan nopok kor nenk nanko, yumwan fwap ankank kapae
karea top koupour naenampon. Takria maok, kapae kare ke fek yumo ankank wae
pwi yak nanko, ta yumo waeman kapae kare ankank fek kwapwe kare tere mwanap
ponankor pwi yak naenampon.
9 Kwaromp Buk fek am ninik taman arakra senampon:
"Am arop ankank monap arop farakapan
kapae kare ankank nenk konampono.
Aenanko,
Kwaro maomp yae-parak kare ninikan te nkeaka,
nopok maomp e niki-samp yak naenampon." ✡
10 Kwaro aropan yoro mwanap ankankou nenkea, mao nkwakwe make fir arop po-
nankor fepér mwanap nenk konampono. Ae konampara, Kwaro yumwan fwap kapae kare
ankank nenk nanko, yumoku fwap pwiria Kristen ankwap farakapan kor ankwapmwaek
nenk mwanapon. Tak napo maok, yirap ankank kapae kare nenk konap kwapwe kare
ninikao kor aropao ankankou yoroi tenapo, wakmwaek fir karea wae konamp niamp
taknamp naenampon. ✡
11 Kwaro yumwan apae-apae mwaeknamp ankank kapae kare nenk nampara, yumo
fwap yirap ankwapyaenapen ankank kapae kare nenk sarap yakap mwanapon. Aenapo,
yino yumoinap ankank nenk nanko, am koumteourap arop yumonap ankank tiria
Kwaren 'Aesio'ra ser mwanapon.
12 Yumo takra Kwaromp koumteourap aropan yaewournap tere tamao yumo am
farakap ankank mo nap waeman pwira kak napo, am farakapao Kwaren aesiora faparaka
wae mwanapon.
13 Am tere yumo nomp ankwapyaenap farakapan yaewour napo maok, yirap kwapwe
kare ninik erik farakar naenampon. Nomp ankwapyaenap wae mer, yumo te Kwaromp
Kwapwe Kare Kar erik farakapea, ampaok yae-parak kare tukup naponra ninik napon.
Ta am farakapao yumo man mani tokwae nenkria, ponankor ankwap farakapan kor nenk
napo, am farakap am nkea Kwaromp e sakap mwanapon.

✡ **9:6:** Snd 11:24 ✡ **9:9:** Sng 112:9 ✡ **9:10:** Ais 55:10; Hos 10:2

14 Aeria am fárákap wae mér, Kwaromp aropomp te yumwan tokwae kari yak námpon.
Aeria maok, yumwan warákár tokwaeria mao Kwaro yumwan yaewouranoria kar
toropwap mwanapon.
15 Am Kwaro nomwan kwaporok ti-sáp námp te yoporop tokwae karara, nomo te kar
fek farákáp mwanámp pourou mono. Nomo am tak námp táman Kwarén 'Aesio'rá sér
mwaro.

10

Polo mao tére námp wouroump sénapo, nopok sérinámp kar

1 Yumo ankwap fárákap te kwekárrá ono i konampan arakrá sér, "Mao te nomont
wonae fik yak námp fek saráp, námoku te apápnámp aropao i konámp niamp apárok
anámpea porokwe fek yak námpao maok, panek yak námp fek te, nomwan kar kárákáre
fek sér i konámpon." Aerá sénapan maok, ono Pol onomp ninik te, Kraiso námokuráp
ninik apárok sámp-anámprá arop fárákapan porokwe fekinámp ninik aran yumwan ono
sénanamp kar 'Fwapi ninikenk' ria sénampon. ✡
2 Ono yumwan arakrá sénampon: Nánkár ono yumonapok korop nanko te, takria
ono yumwan kar kárákáre fek sérantá ankár fwapia mér kipo. Aeno onomp ninik te
arop ankwap fárákap yinan, mao te apárokamp ninik fek paokop naponrá niniknap arop
fárákapan fwap kar kárákáre fek sénanampono. ✡
3 Tá kare, yino te apárokamp arop puri fek yakáp námpao maok, apárokamp aropao
yorowar i konap ninik niamp fek yorowar mo i konámpon.
4 Yorowar i konap ankank ponankor yino samp námp te, mámá apár mekamp ankank
mono. Am te yopor arop Satanomp kárákáre kor yár páparámp naenámp Kwaromp
kárákáreráp ankankono. ✡
5 Yino te arop fárákapao Kwarén mér mwaria napan, nánánkári fákeyaknámp nkwakwe
make ninik, tá kwekár kar, aran apárok nérrá kák konámpono. Tá yino, arop fárákap Krai-
somp ninikaok tukupanáponoria, am fárákapamp ninik kákari samp-tukup konámpono.
6 Tá yino yumwan yépék námpon. Táte yumo yino sénámp kápae kare kar mántwaok
napo te, yino kar ták-pwar konap arop fárákapan nopok touwe kwatae nénk mwaria
nánap námpon.
7 Yumo ankár am ankank nke nap am fwapia youroukoup kipo. Táte arop ankwap,
námo te Kraisomp kare arop yak nampria námp kwamp te, mao ankár námokuráp ninik
fek arakrá ninik kuno: Mao námoku Kraisomp arop yak námpan nánko te, yino kor mao
niamp Kraisomp aropono.
8 Tokwae Karao yinan am tére mwanámp kárákáre sáp námp te, yino yiráp mérnap
kárákáre sánk mwanámpani námpon. Am te yumwan kwatae pap mwaria mono. Táte ono
yinokump eran saráp am tére námp fek kánanke warákár-sérria te, ono am fek pwarápae
sámp mono.
9 Aeno onomp ninik te yumo, yinan apáp sápria kumwinamp pasan mpwe ninik te
monoria nampon.
10 Tá kare, arop ankwap fárákap onan takrá sér i konapono, "Ye! Maomp pas fek te
nkwakwe make kárákáre kor kar sénámpao maok, mao námoku kare korop nánko, nomo
maomp pourou kare nke námp te kárákáre moria, tá maomp kar farákáp konap ninikan
kor mér mo námp niamp námpon." ✡
11 Arop fárákap take pourouráp kar sér i konap te, am fárákap fwapia ninikia arakrá
mér mwanapon: Yino panek yakáprá yiráp por pas kumwi námp, táte yino yumont
yakáp námpao kor, yino waeman ankárankamp pourouráp kar pas fek kumwi námp
támaono. ✡

✡ **10:1:** 1 Ko 2:3 ✡ **10:2:** 1 Ko 4:21 ✡ **10:4:** Ef 6:13-17 ✡ **10:10:** Ga 4:12-14 ✡ **10:11:** 2 Ko 13:2,10

12 Yino te arop ankwap fárákapao námokuráp e sakap i konap niamp kar sér mwanámp pourou mono. Tá yino te ‘Yinoku i konámp ninik ankwapao i konap ninik niamp’rá sér mwanámp pourou mono. Am épépérép karenap arop fárákap te mao námoku akwapá pwi yak nae námp fek ninik papea námoku i konap ninik méntér youroukoup i konapon.
13 Aeno yino te yinokump e sakapa wae mwanámpria yino yinomp tére, tá yinomp kárákáre narek kar pap mono. Takria Kwaro sápnámp puri fek yino yinokump mao sápnámp tére youroukoup mwanámpon. Táte yumo kor yinan tére sápnámp mwaek am mek yakáp napon. ✡
14 Yumo am mek tére mwanapria papnámp fi mek yakáp napo, yino tokwae panek koropea, am mek Kraisomp Kwapwe Kare Kar farákáp námpon. Yino te yinomp oumwi kámákarrá ankwap mek tukup mono.
15 Yino te yinomp oumwi oupoukur tukuprá, ankwap fárákapao tére napan ninikrá yinokump e narek pap mo i konámpono. Yinomp ninik te am Kwaro sápnámp oumwiaok yae-párák kare tére nánko, yiráp mér kárákáreria yinomp téreao kor yumo ou mek tokwae kari yak naenámpon.
16 Aenánko maok, yino Kwapwe Kare Kar yiráp younkwek yámar porokornámp mwae sámpá tukup mwanámpon. Yino te arop ankwap fárákapan Kwaro sánknámp apár mek tére nap am táman kwaporok yinokump e sakap mono.

17 Kwaromp Bukao sérrá, “Arop warákár-sénaenámp kwamp te, Kwaroi námpan warákár-sér kuno.”
18 Nomo wae mérámpon: Arop námokuráp eran warákárria narek sampok námp te, am arop te Kwaro nke námp fek maomp e te yak mono. Táte Tokwae Karao arop ankárankampamp e narek sampok námpao saráp, mao fwap e tokwae sámp naenámpon. ✡

11

Polo aposel kare monap aropamp ninik érik sérimp kar

1 Onomp ninik te yumo onan, námwan takanoria napo, ono épérépnámp kar kánanke sénae. Ye! Yumo sánánkar taki yakápenke.
2 Kwar te, koumteouráp arop fárákap ankár mao ankárankampamp yae ankore mek saráp yakápenkria ninik tokwae nánko, ono kuri mao ninik námpnámp taknámp, yumo ankár Kraisomp ninikaok karenkria ninik tokwae konampono. Ono támao yumo Kraisomp firáp yakáp mwanap yoroi pwarará Krais ankárankampaonámpok éréképá akwap namp te, énki yupuao yiki kukur yak nánko, sámp naerianámp poumaropaonámpok warámpá tukup nap niamp nampon. ✡
3 Aeno ono tákamamp kwekár i konámp ninik mér kar námp wokwaek Ivén kwekárimp táman yumwan tak námpantánoria apáp nampon. Takria yiráp ninik épérépria yumo yiki kukarrá yakápria Kraisén saráp ninik mwanap am pwarantáno. ✡
4 Ono apáp namp te apae riteanápe, arop ankwap fárákap yumonapok korop ko, ankwap Jisasomp kar farákáp nap te, mámá Jisas yino maomp kar farákáp konámp niamp mono. Tá yumo mwar pourouráp spirit sámp nap te, yumo wokwaek sámpap Yiki Kor Spirit mono. Tá yumo ankwap Kwapwe Kare Kar sámp nap te, yumo manénkir sámpap Kwapwe Kare Kar niamp mono. Táte arop ankwapao yumo ou mek take pourouráp tére nánko, yumo, mao takrá téreanoria yi kare yépékria maomp kar wa mwaria nánap napon. ✡

5 Yumo wawenk! Ono nik namp te yumo, mao te aposel tokwae karonorá niniknap arop, ono te maomp yae ankore mek yak mo kareno.

✡ **10:13:** Ro 13:3 ✡ **10:18:** 1 Ko 4:4-5 ✡ **11:2:** Ef 5:26-27 ✡ **11:3:** Stt 3:4,13 ✡ **11:4:** Ga 1:8-9

6 Kare, ono kar kour kare konap ninik sér mo nampao kor, onomp ninik te fae tákáre
mono. Yino te waeman kápae kare por yino i konámp ponankor ninik te wae yumwan
am mér yénkép námpon. ✡
7 Yumo te wae mérapon: Ono wokwaek yumwan Kwaromp Kwapwe Kare Kar
farákápamp fek te, ono nopok am tére fek ankank sámp moi nampon. Am taknamp
ninik fek táman, onoku te apárok sámp-anámprá yumwan narek pap nanampon. Ae te
mokopono? Ae te ono taknamp ninik te kwatae niniki namp nie?
8 Ono te ankwap sios fárákapaoinap maniráp ankank ti namp te yumo ou mek tére
nanko, onan yaewour naenámpria nampon. Am taknamp ninik te, ono am fárákapamp
ankank kwaporok pouroukoup namp niampon. ✡
9 Wokwaek ono yumont yaknamp ke fek ono ankank ankwap moria te yumonap
mekamp arop ankwapan onan yaewouranoria ninik tokwae pap moi nampon.
Ankwapyaenáp fákáre Masedonia pwarará mampok koropea, am fárákapao ono mon-
amp ankank onan pwi papapon. Ono te takria yumwan ninik kápae kánanke sánkantá, tá
wakmwaek kor sánkantánoria, am ninik fek saráp yak nampon.
10 Kraiso kare kar karan saráp sér i konámpnámp taknámp, ono kor waeman kare
kar arakrá sénampon: Ponankor provins Akaia mekmwaekamp arop te, ono yumwan,
ankank sápenkria kápae sánk mo i konamp táman, ono, tak i konampria warákár-sénae
ranko te, onan taokor naenámp arop yak mono.
11 Apaeritea ono tak nampon? Ae te ono yumwan aropomp tokwae mo namp nie?
12 Ono te yiráp yaekamp mani ankank sámpantá ankár mér kari yakrá akwapea
wakmwaek kor tak nanampon. Ono ninik namp te, ono taknamp ninik fek am kwekár
aposelomp ninikan taokor nanampon. Am fákáre te arop nke nap fek yinan, mao térenap
puri fek tére námprá kwekárrá sér mwar ritea napantá nampon.
13 Am arop fárákap te kwekár aposel fákáreno. Mao te kwekár tére aropono. Mao te,
arop fárákapao námwan Kraisomp aposel karerá sér mwanapria pourouran saráp aposel
yoroia paokop napono. ✡
14 Tá yumo am fárákapaonap ninik táman nkea korokop tokwae kwapon. Yumo wae
mérapon: Satan te poupwekápria pourou yipi fek saráp wae fekamp ensel niampimpon.
15 Aenámpara, táte maomp tére arop fárákapao kor aropao nke nap fek mwar pourouráp
arákarea, yae-párák kare ninikan sér i konap tére arop niampia korop napo, yumo táman
nkea korokopea ninik tokwae kwapon. Am fárákap te nánkár am tére nap niamp puri
fek touwe kwatae sámp mwanapono.

Polo aposel tére námp fek maomp pourouk koropnámp ankankan sénámp kar

16 Ono wae manénkir séri nampan warko oukoumwan sénampon: Yumo te ono
épépérép námp niamp kar sénamp wawia onan, mao te épépérép aroprá niniki kwapono.
Táte yumoku takrá ninik mwarea te, yumo ankár onan numwar takanoria yépék napo,
ono fwap warákár-sér tae morok nanampon.
17 Ono te Tokwae Karamp ninikaokria mámá kar sér mono. Ono te épérép arop
niampria ono onokump e narek sampok nampon.
18 Kápae kare arop te apárokamp ninikaokria námokuráp e narek sampok konapono. Ae
konapara, ono kor am ninikaokria onokump e narek sampok nae rampon.
19 Yiráp ninik te yumo waeman kwapwe kare ninikrápara, yumo námoku mwar épérép
arop fákáre épérépnámp kar yumwan sánkanáponoria napon.
20 Táte kare, arop yumwan éréképea maomp fákapea yakáprá tére konap mek tukup, tá
yiráp ankank ponankor tia pwar, tá yumwan kwekár ninik mek érékép, tá, námo arop
tokwaerao nampria wae, tá yumwan wouroump kar sénapo kor, yumo am fárákapan
takanáponoria yénképá yakáp konapono.

✡ **11:6:** Ef 3:3-4 ✡ **11:8:** Fl 4:15-18 ✡ **11:13:** Fl 3:2

21 Kare, yino yumwan take pourouráp ninik tak mwanámp te kárákáre mono.
Aenámpara, ono pwarápae nampono.
Táte arop ankwap námoku i konámp ninik érik sénaeria kárákáre nánko te, ono kor
fwap érik sénaeria kárákáre nanampon. Ono oukoumwan te épérép aropamp kar séniamp
nampon.
22 Am kwekár aposel fárákap te Hibru nie? Tak nánko te, ono kor ono Hibru i
konámpaok i konampono. Am fárákap te Israel fi mekamp arop nie? Ono kor Israel
fi mekampono. Mao te Abrahamomp ou fekamp nie? Ono kor Abrahamomp ou
fekampono.
23 Am fárákap te Kraisomp tére arop nie? (Ono oukoumwan te mánmán kare aropamp
kar séniamp nampon.) Ono Kraisomp tére te am fárákapan kámákár akwap nampon.
Yoporop tére tokwae te ono am arop fárákapan kwe-pwar nampon. Onan fákapá pap
napo, tá arop ankwap fárákapao onan kápae kare por fuk napo, am touwe tokwae te am
fárákapan kwe-pwar nampon. Kápae kare por ono wae sumpwi naeria wae konampon.
24 Éntik por Juda taokeyaká̀p konap arop fákáre onan wip fek fupukrá tukupea 39 pori
napon.
25 Rom mekamp taokeyaká̀p konap arop yinink por onan paok ke fek porokwapa-
pono. Ankárank por onan yumwi fek arokop napono. Yinink por ono am mek yaknamp
sip kwatae akwapria solwara mek pik námpon. Ankárank kumur ntia ankárank yámar
ono solwara mek pikia yumuntuk kakápampono. ✡
26 Kápae kare por ono tokwae panekamp némpouk mwaek yárak i konampon. Éntenkao
onan sámp naeria wae konámpon. Ono kwataenámp arop fárákap mwaeaok yérérékrá
ankank pouroukoup konap am fárákapamp yaek sumpwi nanamp niampiampon.
Onomp nouroup fárákapao kuri onan sámp-wouroump mwaria wae. Tá ankwap fi aropao
kor onan sámp-wouroump mwaria wae napon. Ono taun mek sumpwi naeria wae, tá
arop yak mo apár mek sumpwi naeria wae nampon. Ono solwara mek sumpwi naeria
wae, tá onomp kwekár ankwapyaenáp fárákapamp yaek sumpwi naeria wae nampon. ✡
27 Ono nkwakwe make tére namp te yoporop tére tokwae nanko, onomp pourou mek
sorompor i konámpon. Kápae kare por ono kumuruk amp mo i konampono. Ono yae-
porokwe yak, tá éntantá oumpour kour káke. Kápae kare por ono fir fár mo pwar. Ono
námpare sámp, tá ono waempyam mo i konampon.
28 Tá am támao mwar mono. Ankwap kápae kare ninik kápaerao kor onan korop
konámpono. Kumur méntép ono sios ponankor taokeyaká̀p i konap ninikan ninik tokwae
nanko, am támao onomp ninik mek kápae tokwae fárámpeyak námpon.
29 Táte Kristen arop ankárankampamp kárákáre pwar nánko te, ono nik namp te onomp
kárákárerao kor pwar námp niampon. Táte ankankao Kristen ankwapamp pourouk
korop nánko, mao kwatae ninik mwaek akwap nánko te, ono amnámp ankank táman
yopora wae konampon.
30 Táte ankwap mwae kup mo nánko, ono ankár onokump e narek sampok namp
kwamp te, ono fwap ‘Ono porokwe yakria, kárákáre mo namp fek táman onokump e
narek sampok nanamp’rá sénanampon.
31 Kwar te mao Jisas Tokwaeramp Kwar, tá maomp Naropwar ono kwekár mo namp
wae mérámpon. Nomo ankár maomp e kápae kare por narek sampok mwaro!
32 Némp tokwae Damaskus mek King Aretasomp kiap mao onan sámp mwanap arop
Damaskus yár ménki fek kák tenánko, mao onan sámpea yarokwap mwaria yérékrá
yakápiapon. ✡
33 Aeapan maok, onomp ankwapyaenáp fárákapao onan basket mek papea némp
tokwaeramp yár pu-pwaek yaknámp windo meknámp oumpwi-furuk sampikia pap
napo, ono am kiapén pwarará farákapea akwapampon.

✡ **11:25:** Ap 14:19; 16:22 ✡ **11:26:** Ap 9:23; 14:5 ✡ **11:32:** Ap 9:23-25

12

Kwaro Polén yémén kápae kare kar yénképámp kar

1 Ankwap mwae kup yak mo námpara, ono ankár warákár-sénanampon. Tá kare, am
ninik te nomwan yaewour naenámp pourou mo námpan maok, wampweno. Ono yém
nkenamp kar, tá onan Tokwae Karao mek wouroumpeyaknámp kar farákáp námpan
sénae rae.
2 Ono Kraisomp arop ankwapan mér namp te wokwaek 14 yopwar fek Kwaro man
warámpá pokea mao yak konámp yinink kárar yámar mekimpan mérampon. Am te
pourou make yakámp ni, pourou pwararea yakámp ni, ono mér mono, Kwaro saráp
mérámpon.
3-4 Ono am arop táman mérampon: Kwaro man warámpea kwapwe kare némp yámar
mek pokámpon. Am te pourou make yakámp ni, pourou pwararea yakámp nie, ono mér
mono. Kwaro saráp mérámpon. Yámar mek mao wa nánko, kar aropao farákáp mwanap
pourou mo, tá arop farákáp mwanap fou kare niamp pourouráp kar wawimpon.
5 Ono am aropamp eran saráp sakap naerampono. Aeno onokump e te sakap mono.
Ono fwap 'Ono te kárákáre mo namp'rá sénanampon. Ono am ankárankamp ankank fek
saráp fwap onokump e sakap nanamprá sénanampon.
6 Tá kare, ono warákár-sénamp te ono 'Épépérép arop'rá sénanamp pourou mono. Am te
apae riteanápe, ono kare kar karan saráp farákáp nanampono. Aeno ono te warákár-sér
mono. Am te apae riteanápe, arop ankwapao onomp ninikaokria onan e tokwae sáp te
monoria nampon. Onomp ninik te am fárákap ankár ononamp ninik nke, ono farákáp
namp kar waria, am ninik fek táman youroukoupia onan, yae-párák kare aroprá ninik
mwanapon.

Polomp pourouk wirao koumantérenámp niamp kar

7 Am kar Kwaro onan yénkép námp te tokwae kar ankankono. Tá Kwaromp ninik te
onan onokump e narek karaok sampok te monoria námp kwamp, mao onan ankwap
ankank wirao pourouk párákeyakrá koumantérenámp niamp sáp námpon. Am te Satan
náráp tére aropan sámp-kérép nánko, onan porokwapea ono onokump e narek sampok
te monoria onan apárok anámpá pap námpon. ✡
8 Ono yinink por Tokwae Karan 'Am tirá épérano' ria tékén kar kar toropwapi nam-
pono.
9 Aenampan maok, mao onan arakrá sér, "Onomp aropomp te amwan fwap pwi
námpono. Am te apae riteanápe, onomp kárákáre te kárákáre moráp aropan térea wae
konámpono." Tokwae Karao aerá sénánko, ono kárákáre moráp arop niampia yak namp
táman warákára wae nampon. Aenanko maok, Kraisomp kárákáre fwap onont yak
naenámpon. ✡
10 Aenámpara, táte am Kraisomp tére fek ono kárákáre mo, tá arop fárákapao onan
pwarápae fwap sámp nanampnámp ankank kwatae pap, ta ono nkwakwe make touwe
sámp, tá Kwaromp firáp yak nampara, arop fárákapao onan sámpá yampourou, tá
nkwakwe make kápae fárámpnámp ankank sáp napan kor, onomp ninik fwap porokwe
fek saráp yak námpon. Ye! Ono kárákáre mo namp ke fek táman Kraisomp kárákáre onont
yak nánko, ono kárákáre kare nampon.

Polo Korin fárákapan, mér kárákáre sámpanáponoria yaewournámp kar

11 Ono mámá kar sénamp te, ponankor épérépi akwapnámp karono. Aeno yumoku
kareao onomp ninik mek farákár napo, ono arakrá sénampon. Nopok yumo maok onomp
e narek sampok mwanapan maok, yumo tak moi napono. Kare ono te kánanke kwataeao
maok, ono te yumo 'Aposel tokwae'rá sénap fárákapamp yae ankore mek yak mono.

✡ **12:7:** Jop 2:6 ✡ **12:9:** Fl 4:11-13

12 Ono yumont yak namp fek te ono kárákáre fek fokopeyakrá térerá akwap nanko,
am fek táman yumo ou mek Kwaro nkwakwe make kárákáre yoro nánko, am támao ono
aposel kare yak namp yénkép námpon. ✡
13 Ono yumo ou mek tére namp niamp take pourouráp ninik ankwap sios mek takrá
tére konampon. Ankárankamp ankankan saráp yumo ou mek take pourouráp ninik moi
namp te, ono yiráp ankank pouroukoupria yumwan ninik tokwae pap moi nampon. Ae
te ono yumwan kwatae niniki tenamp yak nánko te, onomp kwatae ninik nik mo, pwar
kipo. ✡
14 Oukoumwan te ono yininkan yumonapok akwap naeria nánap nampono. Am ke fek
kor ono yumwan kápae sánk mono. Yumo wawenk! Ono yiráp ankank te sámp mono,
yumwan saráp érékép nae rampon. Yumo mérapon: Tárápu te tére tokwaerá éntupwar
naropwarén yaewour mwanap fir oupourounkrá koupoukour mo i konapono. Éntupwar
naropwaro mwar tárápuan yaewour naenámp ankank koupoukour konapono.
15 Ono te fwap warákárria onomp ankank ponankor, tá onomp pourouan kor yumwan
yaewour naeria sinanampon. Ono yumwan yonkwae touwea wae nanko, tá nopok am
támao yiráp yonkwae touwe kánanke námp nie?
16 Aeno ankwap fárákap te onan arakrá sér, ‘Kare, mao te érik nomp ankank ti mo
námpao maok, mao te aropan kar porokwerá kwekár sérar i konámp arop’rá sénapon.
17 Ae te mokopono? Ono arop ankwap fárákap yumonapok tirá kérép namp te,
ono ankwap ankárankampamp yaek kwekárrá séria, ‘Yiráp ankank pouroukoupá sanko-
ropano’ ria tirá kérép namp nie?
18 Ono wae Taitusén akwapanoria nanko, mao yumonapok akwap nánko, ono
ankwapnáp mént sámp-kérép nanko, akwap námpono. Am te Taitus kwekária yiráp
ankank ankwap pouroukoup námp nie? Ae te yino ankárankamp pourouráp ninikaokrá
tére mo i konemp nie? Yino ankárankamp mwae-porok saráp yárak mo i konemp nie? Am
fi kor te yumo fwapia ninikenke.
19 Onomp ninik te yumo ponankor mámá pas fekamp nkerá farákápea, yumo yinan,
mao te náráp kwatae ninik mek oupouroup fákeyakáprá yinan ‘Fwapono’rá sérenkria
kumwi napan mpwe napan maok, mono. Yino te Kraisomp arop yakáp námpara, yino
Kwaro nke námp fek mámá kar sénámpon. Tá onomp nouroup fákáre kare, yino mámá
kar ponankor sénámp te yiráp mér nap mek kárákáre sánk naenámpria námpon.
20 Ono apáp tae morokria arakrá ninik nampon: Takria ono yumonapok koropea
yumwan nke nanko, yumo ono nke naeria ninik namp pourouráp yakáp mo mwanape.
Tá takria yumo kor onan nke napo, ono yumo nke mwaria niniknap arop niamp yak
mo nanae. Takria nkwakwe make ninik araki yakantáno! Kar yorowar i konap ninik, tá
ankwapnápén kokwarok i konap ninik, tá yopor i konap ninik, tá námoku nae nampan
saráp ninik i konap ninik, tá arop pourou wouroump i konap ninik, tá kánánkámp sérar i
konap ninik, tá námoku saráp ninik i konap ninik, tá siosomp ninik yampourou i konap,
ono am táman apáp nampon.
21 Takria manénkiri nampnámp taknámp ono warko yumonapok akwap nanko,
onomp Kwaro yumo nke nap fek yiráp kwatae ninik fek onan pwarápae sápantáno.
Takria kápae kare koumteouráp arop wokwaek kwatae ninikiap, oumnámp ninik
kwatae, tá kokopor ninik, tá kwataenámp ninik ninik mek oumnámp fárámp konámp, ará
kwatae ninik mao wokwaekiap. Am oukoumwan younkwe sir mo, taki yakáp napo, ono
am nkeria te yonkwae touwe tokwaeantánoria apáp nampono. ✡

13

Korin fákáre maomp mér fwap taokeyakáp mwanap kar

✡ **12:12:** Jo 4:48; Ap 19:12 ✡ **12:13:** 2 Ko 11:9 ✡ **12:21:** 2 Ko 13:2

1 Ono oukoumwan yinɨnkan yumonapok korop naeria nae. Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: “Táte anánk, yinɨnk aropao kwatae ninɨk nánko nkea ankárankamp pourouráp karan saráp sénap te nomo fwap wae karenoria fwapokwap mwanámpon.” ✡
2 Arop fárákap wokwaek kwatae ninɨkiap, tá yumo ponankor ankwap wakmwaek kwatae ninɨk sámp-fákeyakápnap arop fárákapan kor, ono anánkan akwapea yumont yakria ono tére naenamp ninɨk wae yumwan sériampon. Tá oukoumwan kor ono panek yakria yumwan warko takrá sénampon. Táte ono warko yumonapok arákarrá koropria te, am arop fárákap kwatae ninɨk nap te, kwaporok taki yakanori pwar nanamp pourou mono.
3 Yumo te fwapia mér mwaria napon: Kraiso onomp top kor fek purá kar sénámp ni mo nie? Takria te yumo fwap mér mwanapon: Krais te yumwan fwapokwaprá tére naenámp te porokwe mono. Mao te ankár yumwan tére kárákáre námpon.
4 Kare, wokwaek te mao arop arákárrá yakámp fek kárákáre mo nánko, arop fárákapao yaopwae porokoramp fek pukupapono. Aeapan maok, Kwaromp kárákáre fek oukoumwan te mao yiki yak námpon. Tá kare, yino méntér koumpá yakápria yino kor wae kárákáre mo námpon. Aenámpan maok, yino Kwaromp kárákáre fek Kraisént yiki yakápria, yino am kárákáre yumo ou mek yénkép mwanámpon. ✡
5 Yumo ankár kápae kare por, yumokuráp ninɨkan mokoponrá youroukoupia fwapia mér kip: Ae te yino wae mér kárákáre námp ni mo nierá mér kip. Yumoku ankár takrá youroukoup kipo. Ae te Krais yiráp ninɨk mek yak námp te yumo mér mo nie? Táte mér mo nap te Kraiso yiráp ninɨk mek yak mono.
6 Tá ono nɨk namp te: Yumo ankár, yino aposel kare yakápria Kraisomp térerá tukup námp wuri nkea mérenkria nampon.
7 Yino te Kwaro yumwan yaewour nánko, yumo kwatae ninɨk mo mwanapria Kwarén kar toropwap i konámpon. Yino te, yinoku wae Kraisomp tére arop kare yakáp námp nkea ninɨk mwanapria Kwarén sér mono. Yumo yinan, kwekár tére arop fárákaprá sérria kor, wampweno. Yinomp ninɨk tokwae te, yumo ankár yae-párák kare ninɨk fek paokopenkria námpon.
8 Yumo wae mérapon: Nomo te ankwap ankank tére námp fek kare kar kar apárok sámp-anámp mwanámp pourou mono. Nomo fwap am kare kar kar táman saráp térerá yaewour mwanámpono. ✡
9 Aeria yino kárákáre mo nánko, yumo kárákáre nap te, yino fwap warákár konámpon. Tá, yiráp Kristen yakáp nap akwapá tokwae kari yakanoria kápae kare por Kwarén kar toropwap i konámpono.
10 Oukoumwan ono panek yakria ono yiráp por mámá kar kumwi namp te apae riteanápe, ono yumonapok korop namp fek, yiráp ninɨk fwapokwapria kar kárákáre fek sér te monoria nampon. Aeria namp kwamp, ono panek yakria, yumwan, yumoku manménkɨr fwapokwap kipria ono pas fek sér rae. Tokwae Karao onan, náráp tére taokeyak nanapria nánkárápea, mao ono takrá tére nanamp kárákáre sáp námpon. Mao am kárákáre onan sáp námp te yumwan kwatae pap naenámp te mono. Yiráp mér nap mek kárákáre sánkaeria ninámpon. ✡

Polo ‘Gude’rá sérimp kar

11 Ankwapyae fákáre, ono kar wae mapek pwarará ‘Gude’ ria pwar nae rae. Yumo ankár nkwakwe make mo, kárákáre kor kare Kristen yakáprá tukup kipo. Yumo ankár onomp kar wa kipo. Yumo ankár ankárankamp pourouráp ninɨk fek saráp yakáp kipo. Tá Kwar te mao yumwan warákár, tá yonkwae porokwe sánk, tá yumont yak naenámpon.
12 Nomo Kwaromp koumteouráp aropao i konámp ninɨk fek yumo ponankor ankákárank yiráp ankwapyaenápén ankár nounouroupra koukoupwiyak kipo. Mapekamp ponankor Kwaromp koumteouráp aropao yumwan ‘Gude’rá sénapon.

✡ **13:1:** Mt 18:16; 1 Ti 5:19 ✡ **13:4:** Fl 2:7-8 ✡ **13:8:** 1 Ko 13:6 ✡ **13:10:** 2 Ko 2:3-4

13-14 Ono ninik namp te Jisas Krais Tokwae Karao yumwan fwap námokuráp ninik fek yaewour nánko, tá Kwaro fwap yumwan warákár nánko, tá Yiki Kor Spiritao fwap yumo ponankor ankárankamp ninik fek yakáp mwanap yoroi kákanoria nampon. Wae támaono.

Polo Galesia Firampor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek, Polo mámá pas má kumwia provins Galesia mekamp Kwarén méria yakápnap koumteouráp aropampor sámp-kérépámpon.

Manénkɨr te Polo am fárákapént yakria Jisas Kraisomp Kwapwe Kare Kar farákáp. Aenámpan maok, Juda mekamp arop ankwap fákáre koropea sérarrá, "Yumo te Mosesomp lo karaok napo, yumwan Kwaro warko érékép naenámpon." Galesia mekamp ankwap fákáre te mámá kar wawia am fárákapamp nɨnɨkaok tukup. Aenapo maok, Polo sérrá, "Mono. Nomo Kraisén mér námp fek saráp maok Kwaro nke námp fek yae-párák kare yakápria, yiki yak sámp mwanámpon."

Tá ankwap te, Yiki Kor Spiritao nénknámp ankank sénámp te Sapta 5:22 fek yak námpon.

1-2 Galesia mek yakápnap Kristen fárákap e! Ono aposel Polono. Ono onont yakápnap onomp Kristen ankwapyaenáp am fárákapént má pas kumwia yumonapok kérép rae. Arop fárákapao onan am aposel tére mek sámp-kérép mo, tá arop ankwapao onan am tére mek pap mo. Ono aposel tére sámp namp te Jisas Krais ntia Naropwar Kwar Kraisén sumpwi námpan apár me mekamp fárámpea pap námp, maomp yaekamp sámp nampono. ✡

3 Ono nɨnɨk namp te, nomp Naropwar Kwar ntia Jisas Krais Tokwaerao námokuráp nɨnɨk fek yumwan yonkwae porokwe sánk kiponoria nampon.

4 Kraiso nomp Naropwar Kwaromp nɨnɨkaokria nomp kwatae nɨnɨk tirá épér nae yonkwaerá, námokuráp pourouk touwe sámpámpon. Am takria mámá apárokamp kwatae nɨnɨk mek yakáp námp fekamp warko érékép naenámpria námpon. ✡

5 Aenámpara, nomo fwap Kwaromp e sakap saráp yakáp mwanámpono. Am te kareno.

'Ankárankamp Kwapwe Kare Kar mwar yak námp'rá sénámp kar

6 Wae! Wokwaek Kwaro Kraisomp aropomp fek yumwan wumwiria éréképeanánko, yumo warko koupour kar am pwarará ankwap kar fek tukup nap te, ono am táman wawia nɨnɨk tokwae nampon.

7 Tak napan maok, ankwap Kwapwe Kare Kar yak mono. Arop ankwap fárákapao yumonapok koropea yiráp nɨnɨkan yampourouria Kraisomp Kwapwe Kare Kar kwatae pap mwaria napon. ✡

8 Aeno táte yinoku támao, tá yámar mekamp ensel ankwapao Kwapwe Kare Kar farákápámp te, yino wokwaek kar farákápámp Kwapwe Kare Kar méntér wuri popwar mo námp te, taknámp arop te yaomwi mek pɨk naenámp aropao námpon. ✡

9 Yino wokwaek sérimpan, taknámp oukoumwan kor, take pourouráp kar sénampon. Táte arop ankwapao yumwan Kwapwe Kare Kar farákáp nánko, am kar te yumo wokwaek wawia Kwapwe Kare Kar méntér wuri popwar mo námp te, am arop te yaomwi mek pɨk naenámpon.

10 Yumo nɨk nap te, ono má kárákáre fek sénamp kar te am ankwap kar sankoropnap arop fárákapao onan warákár mwanapria namp ni, Kwaro onan warákár naenámpria namp nie? Ae te ono aropan kar porokwerá yárak raewe? Táte ono aropan kar porokwerá yárakrá téreria te, ono te Kraisomp tére arop kare mono. ✡

Polo aposel yaknámp kar

✡ **1:1-2:** Ga 1:11-12 ✡ **1:4:** Ga 2:19-20; Ta 2:14 ✡ **1:7:** Ap 15:1-24 ✡ **1:8:** 1 Ko 16:22 ✡ **1:10:** 1 Te 2:4

11 Ononamp fákáre, ono yumwan waeman kare sénampono: Mámá Kwapwe Kare Kar
ono wokwaek yumwan farákápamp te arop ankwap ankárankampamp ninik meknámp
korop mono. ✡
12 Onan te arop ankwapao mámá Kwapwe Kare Kar sáp mono. Táte arop ankwapao
am kar onan yénkrá farákáp mo karono. Jisas Krais námoku onan yénkép námpono.
13 Ono wokwaek Juda firamp ninikaok akwapamp te, yumo wae wawiapon. Ono
te Kwaromp sios fákáreran fupukrá kákrá yárakrá, am fárákapan ponankor sámpá yam-
pourou i konamp aropono. ✡
14 Onomp onont ankárankamp puri fekamp Juda ménki-tárápuan kámákár akwapria,
ankár onomp tékénou Juda firamp ninikaok akwapampon. Ono ankár kárákárea waeria
kápae kare onomp appeyaenápomp ninikaok térerá akwapampon. ✡
15 Wokwaek onomp éntupwar onan oukoumwan fárákap mo námp fek Kwaro onan
námokuráp ninik fek ninikia, náráp firáp yak nanapria nánkáráp námpon. Tá mao námoku
ninikitenámp ke fek,
16 onan warámpria mao náráp Táráp yénkép námp te, ono man nkea arop ankwap firan
Kwapwe Kare Kar farákáp nanamp térean sámpaeria ninámpon. Mao onan am yénkép
námp fek te ono arop ankwap fárákapan turunk mo.
17 Tá ono Jerusalem mek akwapea manénkir aposel yakápnapok akwap mono. Onoku
nápar Arebia fi mek akwapea warko wakmwaek Damaskus mek arákarrá akwapampon.
✡
18 Wakmwaek yinink yopwar akwap tenánko, Pitant kar sénaeria Jerusalem mek
akwapampono. Aea ono am mek méntér ankár sárak kirékapramp yae yakampon.
19 Aeampao maok, ono aposel ankwap nke mono, Jems Tokwae Karamp nánae man
saráp nke nampono.
20 Ono yiráp por mámá kar má kumwi namp te, ono Kwaro nke námp fek kare kar
sénampono, ono kwekárrá sér mono. ✡
21 Warko wakmwaek ono provins Siria ntia provins Silisia mekmwaek akwapea
yárakiampon.
22 Aeampan maok, Judia mekamp sios fákáre am fárákap oukoumwan onomp pourou
nke mono.
23 Am fárákap te karan saráp wa napo, am arop wokwaek yinan yoporrá nkwakwe
make sokoroimpao maok, oukoumwan te mao wae Kwapwe Kare Kar manénkir sámpá
yampourouimpan fwap am Kwapwe Kare Kar farákáp námpono.
24 Am fárákapao Kwaro onan taknámp wawia, warákárrá Kwaromp e sakap napono.

2

Aposel ankwap fárákap Polén warákár nap kar

1 Ono ankár fére-sámpramp yopwari yakea maok, Barnabas yino warko Jerusalem mek
akwap. Ono ankwap fi mekamp Taitus warámpea méntér akwapampon.
2 Kwaro onan yénkép nánko, akwapea, am Kwapwe Kare Kar ono ankwap arop firan
farákáp konamp te, ono am farákápamp Karan wae sios taokeyakápnap arop fárákapan
námokuráp nap mek saráp érik farákáp nampon. Ono te arakrá ninikria ninampon:
Ono wokwaek téreamp, tá oukoumwan tére nampao kor, kwatae niampria kwaporok
pwaranáno. Am aposel fárákapao námoku onomp kar yurukup mwanapria nampon.
3 Taitus onont yak námp te Grik fi mekampao maok, am sios taokeyakápnap arop
fárákap te 'Taitusomp yipi fárákapae'rá sér moi napon.
4 Tá kare, arop ankwap fárákap Kristen kare mono, yipi fárákap konap ninik sámp
napao, kánánkámp nomo koupoukour námp mek korop napono. Am fárákap te am mek

✡ **1:11:** Mt 16:17 ✡ **1:13:** Ap 8:3 ✡ **1:14:** Ap 22:3 ✡ **1:17:** Ais 49:1; Ap 9:3-6 ✡ **1:20:** Mt 13:55

koropea Krais Jisaso nomwan sápeanámp wourékam ninik táman kánánkámp énounkoup mwaria napon. Jisas nomwan loao fákapá fákeyak námp mekamp aokoropea amwar pwate nánko, tá am arop fárákapao warko nomwan am lo fek fákapá pap mwaria napon.
5 Tak napan yino am fárákapamp karan yenoria Taitusomp yipi fárákap mo kareno. Yino nik námp te, ankár Kwaromp Kwapwe Kare Kar támao saráp yumont yae-párák yaká yak naenámpon. Takria Judamp lo kánanke-tárápaok fákapá tukup mwanape. ✡
6 Sios taokeyakáp konap nkwakwe make eráp arop mao warko ono farákáp namp fekamp kirimprá, ankwap kar sér moiapono. Waeman ono farákápnamp kar támao wae pwi námpono. (Aenámpan maok, apae mokope e sámp nap te, am te wampweno. Kwar te arop mekia akwapnámp aropamp eran ninik mo i konámpon.) ✡
7 Am fárákap te wae mérapono, oukoumwan te Kwaro onan, ankwap arop firan Kwapwe Kare Kar farákápaeria sámp-kérép námp te, mao Pitan Juda fi mek sámp-kérép námpnámp taknámp.
8 Ye, Kwaro Pitan, Juda ou mek aposel téreaeria kárákáre sánk námpan, tá taknámp onan kor, ankwap fi arop ou mek aposel téreaeria Kwar námoku kárákáre sáp námpon.
9 Jems, Pita, Jon sios taokeyakáp konap eráp yakáp nap, mao kuri waeman mérapono, Kwaro onan ourour sápria maomp kar farákáp nanamp tére sáp námpon. Aenánko am yininkaopwerao Barnabas yinan náráp ankwapnáp karean i konapnámp araknámp yinan nourouprá yae niniriapono. Yino waeman ankárankamp ninik fek sérrá: Barnabas yino fwap ankwap fi arop ou mek tére nenko, námoku am fárákapao Juda fi ou mek tére mwanapon.
10 Aeria maok, am fárákapao yino ankárankamp ninik fek yakáp námpan warákárria maok, ankwap ankank kánanke sánkenkrá sér, 'Yumo ankár yinomp ankank monap arop fárákapan ninikia yaewour kip'rá sériapon. Am ninik táman ono warákár tokwaeria ono takrá tére nanampono. ✡

Polo Pitamp épérép ninik érik sérimp kar

11 Wokwaek Pita Antiok mek koropámp ke fek te sios ou mek mao námoku kare wa námp fek 'Taki kwapono' ria séri nampono. Am te apae riteanápe maonámp ninik te épérép ninik námpono. Am te araki námpono:
12 Jemsént yakápnap Kristen fárákap mao oukoumwan Jerusalem mek yakápap ke fek te, Pita te Antiok mekamp Kristen ankwap fi arop fákárerént fir fári konámpon. Ae konámpao maok, táte Jemsomp fárákap koropnap ke fek te, mao, yipi fárákapenkria wae konapantá Pita apápria warko am ankwap fi aropént fir fár mo. Aeria maok, am fárákapént yak mo pwarará akwap. ✡
13 Tak nánko maok, Antiok mek yakápnap Juda Kristen fákáreao kor Pita nánko nkea, mántwaok am Kristen ankwap fi pwarará tukup. Tá warko am fárákapamp apáp ninik támao Barnabasomp ninikan kuri am mek ér-sakwap námpono.
14 Aenapo maok, am ke fek ono mao námoku kare wa námp fek 'Mono'rá séri nampono. Ono nke nanko, am arop fárákap te Kwaromp kar kwapwerao sénámpaok mono, yae-párák kare paokop mo napo, ono am fárákapao nke nap fek Pitan arakrá sér, "Amo te Juda fiao maok, amo ankwap fi aropaoi kwapnámp, Juda firamp lo kánanke-táráp wokwae pwararea ankwap fi mekamp arop niamp napono. Aeno amo apaeritea ankwap fi mekamp arop fárákap Judamp loaok tukupanáponoria kárákáre rape?"

Arop Jisasén mér námp fek yae-párák kare arop yak konámp kar

15 Tá kare Juda fi nomo te 'Kwatae ninikráp'rá sér i konámp ankwap fi meknámp korop mono, nomo te waeman Juda fi mekamp aropono.
16 Aenámpao maok, nomo wae mér námpon: Kwar te loaok tukupnap aropan ninikia 'Yae-párák kare arop'rá sér mono, arop Jisas Kraisén mér námp fek táman saráp Kwaro

✡ **2:5:** Ap 15:1,24 ✡ **2:6:** Ap 10:34 ✡ **2:10:** Ap 11:29-30 ✡ **2:12:** Ap 11:2-3

am aropan ‘Yae-párák kare arop’rá sér i konámpon. Nomo wae Jisas Kraisén mér námpara, am mér námp fek tapek Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá sénámpon. Am te arakono: Loaok tukuprá tére nap fek, Kwaro am aropan ‘Yae-párák kare arop’rá sér mono. ✡
17 Aeno nomo Kraisént yakáp nánko, Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá séranoria námpao maok, warko nomo kwatae ninikráp ankwap fi arop fákáre niamp yakápria te, táte nomo fwap ‘Krais te kwatae ninikamp tére aropono’rá sér mwanámp nie? Am te mo karono.
18 Táte ono ankwap ninik kwe-sira nampao warko am ankank pap nanko te, arop fárákap onan waeman méria ‘Kwatae ninikráp aropono’rá sér mwarea napon.
19 Ono loaok akwap nanamp pwi mo nanko, am lo támao onan porokwapeanánko, ono sumpwi niamp yak nampara, am lo támao onan sámp-fákeyak mono. Am tak namp fek táman, Kwarént yiki yak nampon.
20 Ono wae Kraisént yaopwae porokopramp fek arápá yakea nampan, oukoumwan te ono wae Kwaro nke námp fek maomp kwapwe kare ankanként yiki yak nampono. Aenampara, oukoumwan ono yiki yak namp te onokump mono. Kraiso onomp ninik mek yiki yak nánko yak nampono. Aenampara, ono oukoumwan kápae kare por mámá apár mek yárak namp te, ankár Kwaromp Tárápan mérnamp ninik fek saráp yárak nanampon. Kwaromp Tárápao onan yonkwae touwea, námokuráp pourouan sirarea onan yaewouri námp táman mér nampono. ✡
21 Táte loao yae-párák kare arop yoroi papánkoria te, Krais te kwaporok táman sumpwi naempon. Onomp ninik te, Kwaromp aropomp kánanke kwatae niampi akwap te monoria nampon.

3

Loaoknap ninik ntia mérnap ninik

1 Yumo Galesia mekamp épépérép arop, yino yumwan Jisas Krais te wae yénkép námpono. Mao yaopwae porokopramp fek aráp-sir yak nánko, yumo wae yiráp yi fek nke nap niampono. Yumwan te wa apaeanánko, yumo épépéréprá paokop napon?
2 Ono yumwan ankárankamp ankankan turunk nae rae: Yumo Yiki Kor Spirit sámp nap te mokopia sámp napon? Ae te yumo loaok tukup nap fek sámp nap ni, yumo Kwapwe Kare Kar wawia méria am fek yumo Yiki Kor Spirit sámp nap nie?
3 Ae te kare yumo takrá épépérépri kwapon? Yumo wae Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek Kristenia wourékam yiki yak sámpea térerá korop napao, warko am pwarará yumo oukoumwan yumokuráp kárákáre fek térerá tukupea pwi yakáp mwaria nape?
4 Ae te yumo Kristen yakáp nap fek yumwan nkwakwe make touwe kwatae korop nánko, yumo am sámpea kárákáre fek fokopeyakápi nap te kwaporoki nap nie? Ono nik namp te, yumo am touwe tokwae sámp nap fek yumo fwap kárákáre kor Kristen yakáp mwanapan mpwe nampono.
5 Apaeritea Kwaro yumwan Yiki Kor Spirit sánkea yumo ou mek Kwaromp kárákáre yénkép námpon? Mao te yumo loaok tére napan ninikia ninámp ni, mao nik námp te, yumo Kwapwe Kare Kar wawia mér napan ninikria taki námp nie?
6 Kwaromp Buk fekamp kar arakrá sér, “Abrahamo Kwaro sérimp karan méránko, Kwaro maomp mér táman nkea man ‘Yae-párák kare arop’rá sérimpon.” ✡
7 Aenámpara, yumo fwapia mér kip: Kwarén mér i konap arop fárákap, am arop fárákap te Abrahamomp tárápu karenono.
8 Kwaromp Buk fekamp karao wokwaek sérimp te ará: “Nánkár wakmwaek arop ankwap fi Kwapwe Kare Kar wawia mérapo, Kwaro am arop fárákapan, ‘Yae-párák kare arop’rá sénanampria námpon.” Taknámp wokwaek Kwaro Abrahamén Kwapwe Kare

✡ **2:16:** Ro 3:20-28; 11:6 ✡ **2:20:** Ro 6:6; 7:6; Jo 13:1; Ga 1:4 ✡ **3:6:** Stt 15:6

Kar farákápámp te, Kwaromp Buk fek arakrá sér, “Amo mér nap fek táman, mámá apár mekamp arop fi ponankor ourour fwap sámp mwanapono.” ✡
9 Aerimpara, oukoumwankamp arop fárákapao kor Kwarén méria ankank kwapwe Abrahamo sámpámp niamp take sámp mwanapon. ✡
10 Aeno táte kápae kare arop loaok tukupnap ninik te kápae kare ankankan pwi yak námpan mpwe napao maok, am arop fárákap te waeman yaomwi mek pik mwanapono. Kare! Kwaromp Buk fek sérrá, “Kápae kare arop ponankor fwapia Kwaromp lo Buk fek yaknámp ponankor mántwaok mo nap te, waeman yaomwi mek pik mwanapono.” ✡
11 Kwaromp Buk fek sérrá, “Arop Kwarén mér nánko te, Kwaro am aropan ‘Yae-párák kare arop’rá sénánko, am arop te fwap yiki yak naenámpon.” Aeránko nomo wae am táman nik námpon: Arop ankwap loaok saráp akwap nánko, Kwaro man ‘Yae-párák kare arop’rá sénaenámp te yak mono. ✡
12 Loaok nap te Kwarén mérap ankank mono. Kwaromp Buk fek arakrá sér: “Arop lo ponankor mántwaokia pwi yak námp te mao waeman am fek yiki yak sámp naerámpon.” ✡
13 Aenámpan maok, nomo kuri ampaok tukup mwanámp pwi mo nánko, lo te mao nomwan kar kárákáre sérrá, ‘Yumo te yaomwi mek pik mwanap arop’rá sénámpon. Aeno Krais námoku am kar kárákáre sámpea nomwan yaewouria yamokwap námpon. Apae riteanápe Kwaromp Buk fek takrá sénámpon: “Kápae kare arop ponankor yao mek arápsir yakáp nap te, yaomwi mek pik mwanap arop fárákapono.” ✡
14 Krais am tak námp te, Kwaro wokwaek Abrahamén ourour sánkria, ponankor ankwap fi aropan kor nénk nanamp’ rimpon. Am tak námp te, nomo ponankor fwap Kwarén mérria wokwaek Kwaro sérimpnámp taknámp Yiki Kor Spirit sámp mwanámpon.

‘Kwaromp lo te Kwaro “Tak nanamp”rá sérinámp kar far-sir mono’rá sénámp kar

15 Ononamp fákáre, ono oukoumwan arop sumpwi konámp wounáp kar sénae rae. Táte arop ankwapao sumpwi naenámp ke ninikria náráp tárápuran ankank fwapia pipirikirrá nénk naeria-nánko te, arop ankwapao maomp kar ták-pwar mo i konámpono. Tá arop ankwapao ankwap kar am feknámp kirimprá sér mo i konámpono.
16 Tá taknámp Kwaro ‘Kwapwe kare ankank wakmwaek korop naenámp’rá sérimp te, Kwaro Abraham ntia maomp tárápan sérimpon. Mao te kápae kare aropan ninikria ‘Waráp tárápu fárákap’an sér mo, táráp ankárankamp karean ‘Waráp táráp’rá sérimp te Kraisén sérimpon. ✡
17 Ono sénamp kar fi te ará: Wokwaek Kwaro Abrahamént kontrak páteaka, ‘Ono kare kar tak nanamp’rá sénánko, tá wakmwaek 430 yopwar akwap tenánko, lo koropámpon. Am lo te wakmwaek korop námpao maok, wokwaek Kwaro papnámp kontrak far-sir moria, Kwaro wokwaek Abrahamén sérimp karan kor tirá épér mono. ✡
18 Táte nomo loaok tukupnámp ninik fek Kwaro nompor pátarinámp ankank sámp námpan nánko te, nomo Kwaro sérimp fekamp te sámp mono. Aean maok, mono. Kwaro wokwaek séria Abrahamompor nánapi pap námpara, mao am ankank táman sánkámpon. ✡
19 Aeno apaeritea lo yak námpon? Am te ará: Kwaro ninik námp te, kwatae ninik fi kor érik yak nánko, arop am fek mér mwanapria mao wakmwaek lo am kontraként kirimprá pap námpon. Am lo te yakrá akwapea wakmwaek am Kwaro wokwaek sérimp táráp korop naenámpon. Am lo te enselomp táp meknámp korop nánko, tá amore mek yaknámp arop Mosesomp yaeknámp korop námpon. Kwaro Mosesén amore mek yakrá, lo sámp naenámpria nánapi pwara námp te,
20 am támao yénképrá: Wokwaek Kwaro Abrahamén sérimp kar amore mek yaknámp aropan sér mono, Kwaro námoku karerao man sérimpon.

✡ **3:8:** Stt 12:3; Ap 3:25 ✡ **3:9:** Ro 4:16 ✡ **3:10:** Lo 27:26 ✡ **3:11:** Ga 2:16 ✡ **3:12:** Ro 10:5 ✡ **3:13:** Lo 21:22-23; 2 Ko 5:21 ✡ **3:16:** Stt 12:7; Lu 1:54-55 ✡ **3:17:** Ap 7:6 ✡ **3:18:** Ro 4:14; 11:6

Kwaromp lo térenámp kar

21 Aeno lo te Kwaro wokwaek sérarinámp kar táman yorowar námp niamp nie? Mo
karono. Táte lo ankwapao nomwan fwap yiki yak sáp nánko te, loaok tukup námp fek
fwap yae-párák kare arop yakáp mwarámpono. ✡
22 Aeno oukoumwan te Kwaromp Bukao sérrá, “Kwatae ninikao ponankor aropan
fákapá fákeyak námpon.” Am tak námp te, nomo Jisas Kraisén méria am ankank Kwaro
sérimp mérap arop fárákap fwap sámp mwanapria námpon. ✡
23 Mér oukoumwan korop mo námp fek te, loao nomwan fákapá fákeyakámpon. Aenko
nomo fákapá yakápánko, nomo mér mwanámp ke érik koropámpon.
24 Lo te nomp nánae naropwar niampao, nomwan Kraisonámpok éréképea, ménт
párakop námpon. Am tak námp te, nomo Kwarén mér námp fek mao nomwan ‘Yae-párák
kare arop’rá sénaenámpon.
25 Oukoumwan te wae Kwarén mér mwanámp ke korop námpara, warko nomo loamp
yae ankore mek yakáp mono.

Nomo mérámp fek Kwaromp tárápu yakápámp kar

26 Yumo ponankor Krais Jisasén mér napo, am mérap fek táman yumo Kwaromp tárápu
yakáp napon. ✡
27 Arop yumo wae Kraisént ént mek néri nap te, yumo ponankor Kraisén wae
waempyam niamp kámp napono. ✡
28 Am te arak: Juda fi ankwap mo, Grik fi ankwap mo, kwaporok tére konámp arop
ankwap mo, amwar yaknámp arop ankwap mo, poumarop ankwap mo, yupu ankwap
mo, oukoumwan Krais Jisasén mér nap fek te ankárankamp fi kare yakáp napon. ✡
29 Aeno táte yumo Kraisomp arop yakáp nap te, yumo waeman Abrahamomp tárápu
yakáp napon. Yumo waeman am ankank Kwaro wokwaek Abrahamompor nánapi
pátenámp ankank sámp mwanap arop yakáp napon.

4

Wokwaek lo ankore mek yakápia oukoumwan Kwaromp tárápu kare yakápnámp kar

1 Ono sénamp wounáp kar ará: Táráp te náráp naropwaroinámp ankank nánkárap
téképea am ankank sámpea taokeyak nae-námpon. Am ankank te námokuráp karerao
maok, épér morok táráp yak námp fek te, oukoumwan sámp mo, kwaporok tére konámp
arop niamp yak námpon.
2 Oukoumwan am naropwaroinámp ankank sámp naenámp pourou mo nánko te,
oukoumwan nánae naropwaromp yae ankore mek yak námpon.
3 Nomo kuri take, nomo oukoumwan táráp kánanke niamp yakápnámp ke fek te, kápae
kare apárokamp kwatae spiritráp ankankao nomwan fákapá yak nánko, nomo maomp
yae ankore mek tére námpon. ✡
4 Takrá akwapea Kwar námoku nánapinámp ke fek, mao náráp táráp sámp-kérépámpono.
Aenánko, yupuao man fárákapeanánko, mao koropea lo ankore mekamp arop yakámp te,
✡
5 nomo lo ankore mek yakápnámp arop nomwan warko yamokwapea éréképeanánko,
nomo Kwaromp tárápu yakáp mwanámpria ninámpon.
6 Oukoumwan yumo Kwaromp tárápu yakáp napon. Aenapara, Kwaro náráp
Tárápamp Spirit nomp ninik mek sámp-kérép tenánko, nomo ‘Ayao, ayao’rá wumwi
konámpon. ✡

✡ **3:21:** Ro 8:2-4 ✡ **3:22:** Ro 3:9-19 ✡ **3:26:** Jo 1:12 ✡ **3:27:** Ro 6:3-4; 13:14 ✡ **3:28:** 1 Ko 12:12-14 ✡ **4:3:** Kl 3:20-23 ✡ **4:4:** Jo 1:14; Ro 8:3-4 ✡ **4:6:** Ro 8:15-16

7 Aenámpara, amo te warko tére arop mono. Amo te Kwaromp tárápono. Táte amwan
Kwaro warámpeanánko te, amo waeman Kwaromp tárápao yak napara, amo te maomp
waráp por nánapinámp ankank sámp nanap arop yak napon. ✡

Polo Galesia mekamp Kristen fákáreamp paokopan ninik tokwaenámp kar

8 Tá kare, wokwaek te, yumo Kwarén mér mo nap fek ara, apárokamp ankank Kwar
kare mo, táman maomp yae ankore mek térerá paokopiapon. ✡
9 Aeno yumo wae Kwarén mérapon. (Tá ono kwapwe kare sérrá, “Kwaro kor waeman
yumwan mérámpon.) Aenámp te, yumo apaeritea warko am ankank ponankor taokeyak
konámp kárákáre moráp spiritaonámpok tiarárrá tukupea maomp yae ankore mek tére
mwaria wae napon?
10 Yumo waeman kápae kare por yae tokwae koropnámp nke, yunk wourékam
aoknámp nke, lotu tokwaenap nke, wourékam yopwar korop nánko nke, mak i konapon.
✡
11 Ono yumwan ninik tokwaeria ono apáp nampon. Takria ono yumwan yaewourrá
tére namp am kwaporok mwar téreantáno.
12 Onomp ankwapyae fárákap, ono yumo arop ankwap fi niamp arákarea, lo fek
fákapá yak moriaka, ono yumwan yonkwae touweria kárákáre fek sérrá, “Yumo ono
nampnámp amwar yakáp kipo.” Ono te yumwan yoporrá sér mono.
13-14 Ono wokwaek kwatae touwe sámpanko, onomp pourou kárákáre mo nánko, am
fek táman yumwan manénkir Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápampono. Kare, onomp
pourou kárákáre moria, am támao yumwan tére tokwae sánk námpan maok, yumo onan
kokwaeria onan younkwe sir moiapono. Yumo enselén niamp, tá Jisas Kraisén nap
niamp onan warámpea yaewour kwapwe napono. ✡
15 Yiráp kwapwe kare ninikan ono kare kar sénampono: Wokwaek ono yi mekamp
touwe kwatae sámpamp fek te yumo onan yonkwae touweria yiráp fwapnae yi wuruku-
pea onomp yi mek papria te, yumo fwap wurukupea pap mwarapon. Am yiráp warákár
kwapwe te maok pap napon?
16 Ae te mokopono? Ono yumwan kare kar kar farákáp namp támao, ono yiráp yopor
arop arákár namp nie? ✡
17 Tá kare, am arop fárákap koropea yumwan nouroup napao maok, am te yumwan
yaewourria mono. Am fárákapamp ninik te yumo onan pwarará námonámpaok koropenk
ritea, yiráp ninik mek nánánkarrá kar porokwerá tére napono.
18 Táte ono yumont yak namp fek, tá mo nampan kor yumwan nourouprá kar
porokwe napan maok, yumwan yaewour naenámp kwapwe kare ninik fek napo te
fwapono.
19 Onomp tárápu fárákap e, ono te yupuao táráp fárákap naeria touwe sámp konámp
niamp take pourouráp yonkwae touwe nampono. Ono ankár am touwe te sámpea yakrá
akwapea mekia Kraiso yiráp ninik mek koropea yak nánko maok, pwar nanampon.
20 Koupoute kare nape, ono oukoumwan te yumont yak mo nampon. Ono yumont
yakria te, yumwan ankwap kar fwap tae morok sénaeampon. Ono oukoumwan te,
yumonap ninikan wawia mokopia yaewour nanamponorá ninik tokwae nampono.

Hagar ntia Saran wounápnámp kar

21 Arop fárákap yumo lo ankore mek tukup mwarianap arop, yumo onan sérenke! Ae
te yumo lo kar te wa moi nap nie?
22 Kwaromp Buk fek sérrá: Abraham te tárápyar anánkaopwerápono. Tére konámp yupu
mao ankwap fárákap, tá námokuráp amwar yaknámp yupu kareao ankwap fárákap. ✡

✡ **4:7:** Ro 8:17; Ga 3:29 ✡ **4:8:** 1 Ko 8:4-6 ✡ **4:10:** Kl 2:16 ✡ **4:13-14:** 1 Ko 2:3 ✡ **4:16:** Jo 8:45 ✡ **4:22:** Stt 16:15; 21:2

23 Am tére konámp yupuamp tárap te apárokamp koumteourap aropao sámp konap ninik fek sámpámpon. Aeno námokurap amwar yaknámp yupu kareamp tárap te Kwaro sérimp fekampan sámpámpon. ✡
24 Am kar mek te wounap kar yak námpon. Am yupuyaran sénámp te Kwaromp kontrak anánkaopweran sénámpon. Hagarén wounap námp te Sainai faonkwekamp kontrakan námpon. Maomp tárapu fárákap te tére konámp yupu feknámp korop napon.
25 Hagar te apár Arebia mekamp faonkwe wi Sainai ntia Jerusalem oukoumwan yak námpan sénámpon. Am Jerusalem ntia maomp tárapu te ankwapamp tére konap yakáp napon. ✡
26 Aeno ankwap Jerusalem yámar mek yak námp te, amwar yak námpara, am te nomp éntupwar Sara támaono. ✡
27 Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon:
“Mapo yaknap yupu amo te warákárae!
Tá yupu amo tárap sámpria
touwe sámp konap mér mo i konap,
amo yonkwae kárámpria
tár sámprá warákárae.
Yupu poumaropao pwar akwap tenánko,
ono amwan kápae kare tárapu nénk nanko,
poumaropráp yupuamp tárápuan
kámákár akwap naenámpon.” ✡
28 Onomp ankwapyae fárákap e! Yumo te wae Aisak niampono, yumo waeman Kwaro séri námp feknámp yumo wae Kwaromp tárapu yakáp napon.
29 Aeno wokwaek te am koumteourap aropao sámp konap fek sámpnámp tárap te éntupwaro Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek sámpnámp tárápan wouroump-sérimpono. Oukoumwan kuri, take pourourap ninik támao yak námpon.
30 Kwaromp Buk fek te apaerá sénámpon? Mao te Abrahamén arakrá sér:
‘Am tére konámp yupu ntia maomp tárap te
nkwampok far-pwarampo!
Am tére konámp yupuamp tárap te
takria naropwar ntia amwar yaknámp yupu kareamp
tárápamp ankank sámpantáno.” ✡
31 Aenámpara, onomp ankwapyae fárákap, nomo te tére konámp yupuamp tárapu mono. Nomo te amwar yaknámp yupu kareamp tárápuno.

5

Kraiso nomwan yaewourianánko amwar yakáp mwanámp kar

1 Kraiso nomwan fákapá fákeyaknámp mekamp aokoropea páte nánko, nomo fwap amwar yakáp námpon. Aenámpara, yumo ankár kárákáre fek fokopeyakáp kip. Warko arop fárákapao yumwan fákapá papanáponoria yénképá yakápi kwapono. ✡
2 Yumo wawenk! Ono Polo yumwan sénae rae: Táte yumwan, yiráp yipi fárákapanáponoria yénképá yakáp napo te, Kraiso térenámp tére yumwan yaewour mo karenono.
3 Yumo arop ponankor, yiráp yipi fárákapanáponoria yénképá yakápnap arop fárákap, yumwan warko érik sénae rae: Táte yumo am yipi fárákapnap ninik táman tak nap kwamp te, ankár lo ponankor mántwaok kipo.

✡ **4:23:** Ro 9:7-9 ✡ **4:25:** Ro 8:15 ✡ **4:26:** Hi 12:22; Yé 21:2,10 ✡ **4:27:** Ais 54:1 ✡ **4:30:** Stt 21:10; Jo 8:35
✡ **5:1:** Jo 8:32,36; Ap 15:10

4 Táte yumo, yino loaok tukup nánko, am fek Kwaro yinan ‘Yae-párák kare arop’rá séranoria nap te, yumo waeman Kraisén pwar napon. Aeria yumo Kwaromp aropomp mek yakáp mo, pwar napon.
5 Nomo Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek Kwarén méria, nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá séranoria yépék námpon.
6 Aeno táte arop Krais Jisasént yak námp te yɨpi fárákap nap te, kánanke kwataeno. Tá yɨpi fárákap monap nɨnɨkao kuri kánanke kwataeno. Aeno Kwarén mérnap nɨnɨkao maok, arop nouroup mwanap nɨnɨk sánk konámp, am támao maok kwapwe kare ankankono.
7 Wokwaek yumo yae-párák kare paokopi nap te, yumwan wa am nɨnɨk taokoránko, yumo warko kare kar karwaok paokop mo napon?
8 Kwaro yumwan wumwiria érékép námp te támao mono.
9 Nomo yis te wae mérámpon. Pan mek kánanke kwarok papea napo, am pan te yámp tokwae konámpon. Aeno táte nomp kwatae nɨnɨkao kor kánankerao am fek-am fekrá akwapea wakmwaek tokwae kar i konámpon.
10 Ono mér namp te Jisas Tokwae Karao yumwan yaewouri námpara, yumo ankár onomp nɨnɨk niampaokria yumo te ankwap nɨnɨk sámp mo mwanapono. Arop yiráp nɨnɨk mek sámpá yampourounámp aropamp e te ono mér mono. Aenampao maok, maomp e te wampweno, mao námoku am tak námp fek touwe sámp naenámpon.
11 Ononamp fákáre, táte kare ono yumwan, ankár yɨpi fárákapenkria am kar táman farákápankoria te, apaeritea am Juda fákáre onan sámp-wouroump mwaria wae mwanapon? Táte ono arop fárákapan ‘Ankár yɨpi fárákapenk’rá sénanko te, Jisaso yaopwae porokopramp fek sumpwi námp te am fárákapamp nɨnɨk mek kwatae pap mo, fwapono. ✡
12 Am arop fárákap yiráp nɨnɨk sámpá yampouroumá yɨpi fárákap mwaria kárákáre nap te, am fárákap námokuráp yɨpi ponankor fárákapria kémpi méntér tákapá sɨrano mpupo.
13 Tá kare, onomp ankwapyae fákáre, Kwaro yumwan wumwiria érékép námp te, yumo amwar kar yakáp mwanapria ninámpon. Aeno yumo takria arakrá nɨnɨk mwanape: ‘Yino te waeman amwar yakáp námpara, wokwaekamp nɨnɨk kwatae fwap taki yak nae-námpan mpwe’ mwanape. Yumo tak nɨnɨki kwapono. Yumo ankár yiráp ankwapyaenáp fárákapan nonopok nounouroupria, yumo ankár am fárákapan yaewour mwanap tére arop yakáp kip. ✡
14 Amo te ankár arop ankwap fárákapan warákár nap te ankár amoku waráp pourouan warákár konapnámp taknámpampo. Kwaromp ponankor lo kar te mámá ankárankamp kar fek mapek toukouri yak námpon. ✡
15 Aeno táte yumo yumoku támao yorowar fupukumprá paokop nap kwamp te, mér kip: Yumo takria yiráp nonopok nounouroupnap nɨnɨk énénki ponankor kwatae akwap naeane.

Yiki Kor Spirit ntia wokwaekamp nɨnɨk tére konep kar

16 Ono sénamp kar te ará: Yumo te ankár Yiki Kor Spiritamp nɨnɨk fek paokop kip. Yumo takria te wokwaekamp nɨnɨkaok te paokop mono. ✡
17 Nomo te wae mérámpon: Wokwaekamp nɨnɨkao Yiki Kor Spiritamp nɨnɨkan anámpá pap naeria wae nánko, tá nopok Yiki Kor Spiritamp nɨnɨkao wokwaekamp nɨnɨkan anámpá pap naeria wae. Takria am yawor te nonopok yorowar i konepon. Aenámpara, yumo kápae kare ankank tére mwaria napao kor, yumo tak mo i konapon. ✡
18 Aeno táte yumo Yiki Kor Spiritamp nɨnɨkaok nap kwamp te, yumo warko lo ankore mek yakáp mono. ✡

✡ **5:11:** 1 Ko 1:23 ✡ **5:13:** 1 Pi 2:16 ✡ **5:14:** Mt 5:43-44 ✡ **5:16:** Ro 8:3-4 ✡ **5:17:** Ro 7:15-23 ✡ **5:18:** Ro 6:14

19 Wokwaekamp ninikamp tére te yumo wae mérapon. Am te arake ninikono: Kokopor
i konámp ninik, koumteouráp arop nonopok kikiankápnap ninik, námokuráp pourouan
saráp ninik i konap,
20 kwekár kwarén lotu i konap, tá fou i konap, tá ampopwae tirink i konap, yopor i
konap, youpoukwap i konap, kokwarok i konap, námoku saráp ninik i konap, kar pap i
konap, moumountukri mwaek pipirimp i konap,
21 yonkwae mek poup kwapwe kare yaknámp aropan ninik kwatae konap, mánmán
ént fária mánmán i konap, tá toupour fek námokunap sokororá mánmán i konap. Arakia
mámá nkwakwe make ninik kwatae yak nánko, ono wokwaek yumwan sériampan warko
oukoumwan sénampon. Arop ponankor take pourouráp ninikaok paokop nap te Kwaro
náráp firáp taokeyak námp mek te tukup mo karenon.
22 Aeno Yiki Kor Spiritao maok mámá kwapwe kare ninik mao taokeyaknámp
aropamp ninik mek kák konámpon. Arop nouroup kare konap ninik, warákár konap
ninik, yonkwae porokwe ninik, nomwan napo nopok mo, wampweri pwar konap ninik,
arop ankwap fárákapan yaewour i konap ninik, koumteouráp aropan yae-párák kare i
konap ninik, kwapwe kare ninik pwar mo i konap ninik,
23 Kwaromp yae ankore mek porokwe fek yakáp i konap ninik, námoku poukwap kour
i konap ninik. Arakia mámá ankank máte lo ankwapao mámá ninikan taokor naenámp
yak mono. ✡
24 Kraisén mérap arop te ponankor maomp wokwaekamp ninik te Kraiso sumpwi
námp araknámp wae yaopwae porokopramp fek sumpwi pap napon. Yi fek nkerá
kikiank i konap ninikan kor wae méntér yaopwae porokopramp fek sámp-wouroump
tenapono. ✡
25 Yiki Kor Spiritao nomwan yiki yak sáp námpara, nomo kuri ankár Yiki Kor Spiritamp
ninikaok paokop mwaro.
26 Nomo te nomwan ankwap fárákapao warákáranáponoria tére mwareano. Tá nomo
arop ankwapamp ninik mek koupoumprá, am fárákapao nap kikiank mwareano, mono.
✡

6

Kristen ankwap kwatae ninik napo nomo yaewour mwanámp kar

1 Ononamp fákáre, yumo nke napo, arop ankwap kwatae ninik nánko te, Yiki Kor
Spiritamp ninikaok paokopnap arop fárákap yumo am aropan sánánkar porokwe fek
yaewourrá fwapokwap kipo. Yumo te, mao kwatae námpria wae napo, yumwan Satano
yae pap nánko, yumo kor taknámp mwanape, mér kipo. ✡
2 Tá yumo ankár arop ankwap fárákap nkwakwe make touwe sámp napo te, am
fárákapan yaewour kip. Yumo tak nap ninik támao maok, yumo waeman Kraisomp lorént
pwi kari tukup napon. ✡
3 Táte arop ankwap ninikrá, námo te ninik kwapwe tokwaeráp aropao nampan mpwe
námpao maok, mono. Mao te námokuráp ninik mek yankar sérarámpon.
4 Arop ponankor ankár námoku tére napan 'Am te fwap ni, kwatae nie?'rá yurukup kip.
Arop takria námokuráp tére nkea yae-párák nánko te, fwap táman warákár naenámpon.
Aeno mao takria námokuráp niniként, tá ankwapamp niniként yurukup naeane.
5 Ponankor arop ankákárank námokuráp nkwakwe make tére sámpea fokopeyakáp
mwanapon. ✡
6 Yumwan Kwaromp Kar farákáp napo, wanap arop yumo te yiráp ankank kwapwe
pirékarea am Kwaromp Kar farákápnap aropan sánk kip. ✡

✡ **5:23:** Mt 7:16-20; Ef 5:8-9 ✡ **5:24:** Kl 3:5 ✡ **5:26:** Fl 2:3 ✡ **6:1:** Mt 18:15 ✡ **6:2:** Ro 15:1-2 ✡ **6:5:** Ro 14:12; 2 Ko 13:5 ✡ **6:6:** 1 Ko 9:11,14

7 Aeno yumo takria yumoku támao kwekárria yiráp ninik te yumo fwap Kwarén poupwekáp mwanámpanápe mwanape, mono. Táte ono wounáp kar sénae: Arop yopwar mek apae ankankou yimpianámp te, ankár am yimpnap fir táman sámpá fári konapon.
8 Táte arop ankwap épi ninik fek térerá akwap námp te, am épi ninik fekamp fir kare naenámp te sumpwinono. Aeno arop ankwap Yiki Kor Spiritamp ninik fek térerá akwapeanánko te, am Yiki Kor Spiritamp fir kare naenámp te, mao fwap yiki yak sámpea yak naenámpon. ✡
9 Aenámpara, nomo te yae-párák kare ninik fek paokop mwanámp te kokwae kwapono. Táte nomo tére kárákáreria te, am fir toupour i konap fek nomo fwap fir kwapwe sámpea fár mwanámpon. ✡
10 Aenámpara, ankwap ke fek nomo arop yaewour mwanámp ankank ninik námp kwamp te, nomo ankár kwapwe kare ninikrá arop ponankor yaewour mwanámpon. Nomo takria maok, tá tokwae kar ninik te ponankor Kristen fárákapan yaewour tokwae mwanámpon.

Polo kar pwar naerianámp kar

11 Yumo wae onoku pen sámpea yiráp por kumwi tokwae kumwi namp nke kipo.
12 Arop ankwap fárákap yiráp yipi fárákap mwaria kárákárea wae napon. Am te apae riteanápe arop ankwapao nkea 'Yumo te arop tokwae'rá séranáponoria napon. Am fárákap te arakrá ninik napon: Takria arop ankwap fárákapao nomo Jisas yaopwae porokopramp fek sumpwinámp mér námpént yipi fárákap mwanap ninik farákáp nánko, námwan fupuk mo, fwap mwanapria napono. ✡
13 Am arop fárákap te Juda fi yakáp napria yipi fárákap napao maok, am fárákap námoku kor loaok tukup mo i konapon. Am arop fárákap te yiráp yipi fárákapria yumo wae náráp kar wanap ritea warákár mwaria napon.
14 Táte tak napan maok, ono te ankwap ankankamp eran sakap mono. Ono te ankár Jisas Kraisomp eran saráp sakap nanampono. Mao yaopwae porokopramp fek sumpwi námpan ono warákár tokwae nampon. Kraisomp tére fek táman onomp ninik mek te mámá apár mekamp ninik te wae sumpwi tenánko, onoku kuri sumpwi yak namp niampara, apárokamp ankank te onan warko sámpá akwap mono. ✡
15 Yipi fárákap konap ninik am te kánanke kwataeno. Tá arop yipi fárákap moao kor am te kánanke kwataeno. Aeno Kwaro nomwan fwapokwapia wourékam yoroi pap námp támao maok, tokwae kar ankankono. ✡
16 Ono ninik namp te, arop ponankor am ninik táman méria, ninik mek sámpea mántwaok napo te, Kwaro námoku ninikia am fárákapan fwap yonkwae porokwe sánkanoria nampon. Ono am fárákapan saráp ninik mo, Kwaromp Israel kare ponankoran ninikria, Kwarén takrá sér i konampon.
17 Waeman ono Jisas Kraisomp aposel kare yak nanko, arop fárákapao onan fukia napo, am youwae wae onomp pourouk yak námp táman, ono Kraisomp tére arop kare yak namp yénkép námpon. Aenámpara, arop ankwapao onan kápae ankwap sápantáno. ✡
18 Ononamp fákáre, onomp ninik te, Jisas Krais Tokwae Karamp aropomp te fwap yiráp waempént yakanoria nampon. Kare tak naenámpon.

✡ **6:8:** Jo 3:6; 6:63; Ro 8:13 ✡ **6:9:** 1 Ko 15:58; 2 Te 3:13 ✡ **6:12:** Ga 5:11; Fl 3:18 ✡ **6:14:** Lu 14:27; Ga 2:20-21
✡ **6:15:** 2 Ko 5:17 ✡ **6:17:** 2 Ko 4:10

Polo Efesus Firampor Kumwimp Kar
Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 32 yopwar niamp arake akwap nánko, Polén Rom mek kalabus mek páte napo yakria, mao yiawor aopwe pas kumwimpon: Filipai mekamp siosompor kumwi, tá Kolosi mekamp siosompor kumwiria Filemonompor kumwia méntér sámpkérépámpono. Tá Efesus mekamp siosompor kumwiaka, Tikikusomp yaek sánkria sérrá, "Yumo nkea am feknámp ankwap-ankwap sios mek sánk napo, nkea farákáprá tukupria mér mwanapon."

Mao wokwaek anánkan yárak námp fek, taun Efesus mekamp Juda firan Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápriaka, wakmwaek ankwap ke fek yinink yopwar fek yakria Kristen yakáp mwanap mwae kupan yénkrá yakámpono. Aenánko kápae kare ankwap fi koropea Juda fint tapokwapea Kwaromp ankárankamp fi arop yakápiapon.

Tá mao mámá pas kumwi námp fek te arakrá sér: Kwaro Kraisomp tére fek ankwap-ankwap fi ankár mek tapokwapea, ankárankamp fi arop yoroi pwate námpon. Ankwap te, Kristen yakáp nap ankár Satanomp kánánkámp térenámp ninik kwataeran yorowar kárákárerá kwe-pwar mwanámp karan sénámpon.

1 Efesus mek yakápnap Kwaromp firáp e! Ono Pol ono te Krais Jisasomp aposelono. Kwaro námokuráp ninik fek onan aposel yoroi pap námpon. Ono mámá pas kumwia yumo Kwaromp koumteouráp arop Efesus mek yakápria, Jisas Kraisonámpaok kar nap yumonapok ono mámá pas kumwi nampono. ✡

2 Onomp ninik te, Nomp Naropwar Kwar ntia Jisas Krais Tokwae Karao námoku támao ninikia yumwan yaewourria yumwan yonkwae porokwe sánk kiponoria nampon.

Kraisomp tére fek Kwaro nomwan ankank kwapwe sápnámp kar

3 Kwar te nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp naropwar, tá maomp Kwarono. Nomo maomp e narek sampok mwaro. Am te apae riteanápe, nomo Jisas Kraisént tapokwapá yakáp nánko, Kwaro nomwan yámar mekamp kápae kare kwapwe kare ourour nomp waempén yaewour naenámpria ti-sáp námpon.

4 Wokwaek kar Kwaro oukoumwan apár yoro mo námp fek, nomwan Kraisént tapokwapea Kwaro nke námp fek kwatae ninik mo, yiki kare yakáp mwanámpria nánkárápámpon. Wokwaek kar mao nomwan aropompria,

5 Jisas Kraisomp tére fek nomwan éréképeanánko, nomwan maomp tárápu yakáp mwanapria nánkárápámpon. Am te Kwaro námoku warákárnámp ninik fek tak nanampria ninikimpon. ✡

6 Kwar te mao warákárnámp táráp Jisas Kraisomp tére fek nomwan aropomp tokwaeria, mao nomwan yámar mekamp kápae kare kwapwe kare ankank kwaporok ti-sáp námpon. Aenámpara, nomo am fek táman Kwaromp e narek sampok mwanámpon.

7 Kwaromp aropomp tokwae te táp fákap námpara, am fek Krais sumpwia nomwan warko yamokwapea maomp yiri fek Kwaro nomp kwatae ninik ponankor tirá épéri námpon.

8 Kwaro nomonámpok am aropomp tokwae kar kwarokarea nomwan kápae kare nkwakwe make mér ntia ankank youroukouprá fwapokwap mwanámp yonkwae kour ti-sáp námpon. ✡

9 Wokwaek kar Kwaro Kraisomp tére fek 'Am ankank tak nanamp'rá sérimpon. Aempan maok, am ninik oukoumwan mek yakámpan, oukoumwan te am ninik wae nomwan érik yénkép námpon.

✡ **1:1:** Ap 18:19-21; 19:1-40; 20:17-38 ✡ **1:5:** Jo 15:16; Ef 5:27; 2 Te 2:13 ✡ **1:8:** Ef 2:7

10 Kwaromp am nɨnɨk te ará: mao te kápae kare ankank ponankor ékékérrá akwapea, pwar naenámp ke fek ankank ponankor yámar mek yakáp námp, apárok yakáp námp ponankor koupoukarea Kraisomp yaek páte nánko, Kraiso yépe kor tokwae yoroi yak naenámpon.

11 Mao te námokuráp am nɨnɨkaokria Juda fi yinan wokwaek kar nánkárápámpon. Aeria maok, yinan Kraisomp tére fek náráp firáp páte námpon. Aeno tá kare, Kwaro, apae ankank tak nanamponri námp te ankár tak i konámpon.

12 Yino manénkɨr Kraisén méria maonámpaok nánko, Kwaro yinan náráponoria nánkáráp námpara, yino ankár kápae kare por maomp aropomp táman nɨnɨkria maomp e narek sampok mwanámpon.

13 Ankwap fi yumo kuri wae kar kare wa napo, Kwaromp Kwapwe Kare Kar am támao yumwan éréképeanánko, yumo wae Kraisén méri yakáp napon. Aeria yumo Kraisént yakáp napo, Kwaro yumwan Yiki Kor Spirit sánkria náráponorá nánkáráp námpan yénkép námpon. Am te wokwaek mao ‘Sánk nanamp’rá sérimp támaono. ✡

14 Am Yiki Kor Spirit nomwan oupouroupá yak námp te, Kwaro náráp firáp arop nomwan ankank wakmwaek ti-sáp naerianámpan yénkép námpon. Tá taknámp Kwaro nomwan warko yamokwapea, nomwan Yiki Kor Spirit fek nánkáráp tenámp yakápria, mao nomwan éréképeanánko, nomo méntér yakáp mwanámp ke yépék námpon. Nomo am taknámp nɨnɨk támao arop ponankor wanap fek Kwaromp e tokwae kari yak námpon. ✡

Polo Efesus fian yaewourria kar toropwapimp kar

15 Tá ono wa nanko, yumo Jisas Tokwae Karan mér kareria kápae kare Kwaromp firáp arop fárákapan nounourouprá yakáp napon.

16 Aenapantá ono Kwarén ‘Aesio’rá sér saráp yak nampono. Ono yumwan pwar mono. Onomp kar toropwap namp mek te ono kápae kare por yumwan nɨnɨkria yumwan yaewourrá Kwarén kar toropwap nampono.

17 Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp Kwar yámar mek tokwae kari yak námp man kar toropwap i konampono. Ono man kar toropwap i konamp te ará: Mao yumwan yonkwae kour sánkria, náráp kar fi érik farákápanoria nampon. Aenanko yiráp Kwarén mér nap fwap tokwae karrá akwap naenámpon.

18 Ono nɨk namp te, mao yiráp nɨnɨk mek wae kwapwe sánk nánko, yumo fwap am yumwan wumwirinámp ankank, yumo táman nɨnɨk kárákáreria warákárrá yépékrá yakápenkria nampon. Tá kápae kare kwapwe kare ankank Kwaro maomp firáp nomwan ti-sáp nanampria nánapi tenámp te, kwapwe kare kare ankankara, táman mérenkria nampon.

19 Tá ono nɨk namp te, am Kwaromp kárákáre nomo Kwarén mérámp nomwan yaewourrá tére saráp yak námp, nomo yurukup mwanámp pourou mo námp, yoporop tokwae kar, am fwap yumo mérenkria nampon. Am kárákáre tokwae nomwan tére námp te, ✡

20 am támao wokwaek Kraisén térempon. Aenánko, mao sumpwianánko, am kárákáre fek tapek Kwaro fárámpá papea, mao yámar mek námokuráp yae-párák mwaek páte nánko tank námpon. ✡

21 Oukoumwan te Kwaro Kraisén narek karaok páte nánko yakria, kápae kare arop taokeyakáp konap arop, mekia akwapnámp arop, kárákáre tokwaeráp arop, tá kápae kare king tokwae man te ankore mek kák tenámpon. Aeria e tokwaeráp arop ouk-oumwan má ke fek yakáp nap, tá nánkár wakmwaek yakáp mwanap am fárákapan kor Kraiso ankár narek karaoki yak námpon. ✡

✡ **1:13:** Ef 4:30 ✡ **1:14:** 2 Ko 1:22 ✡ **1:19:** Kl 1:4-11 ✡ **1:20:** Hi 1:3,13 ✡ **1:21:** Fl 2:9-10; Kl 2:15

22 Kwaro kápae kare ankank ponankor Kraisomp yae ankore mek papria, Kraisén am ankank poukeyak naenámp yépe kor tokwae yoroi páte nánko, siosomp ankank ponankor mao taokeyak námpon.
23 Sios te Kraisomp pourouno. Krais námoku mwar te pwi mono. Sios méntér maok wae pwi yak námpon. Tá Krais námoku te ankank ponankor pwi pap námpon. ✡

2

Nomo sumpwinámp arop Kraisént Yiki yakápnámp kar

1 Wokwaek te yumo nkwakwe make kwatae ninik napo, yumwan am támao surumpwirá kákámpon. ✡
2 Am ke fek te yumo mámá apár mekamp kwatae ninik fek paokopiapon. Aeria yumo yámar meaok paokop i konap kwatae spirit fárákapan taokeyak konámp spiritamp ninikaok paokopiapon. Oukoumwan am kwatae spirit te Kwaromp kar ták-sinap aropamp ninik mek tére konámpon. ✡
3 Wokwaek te nomo ponankor am fárákapént yakápria nomp pouroukamp épi ninikaok saráp paokopimpon. Nomo nomp épi ninik ntia nomp kikiank ninik fek paokopimpon. Nomoku támao takrá yakáp námpara, nomo fwap am fek arop ankwap fiao napnámp taknámp Kwaromp yonkwae pwarámp sámp mwarámpon. ✡
4-5 Kare, waeman nomp kwatae ninikao nomwan surumpwirá kák tenánko, nomo sumpwi yakáp námp niampi yakáp námpon. Aenámpan maok, Kwaromp aropomp te toppwarámp nánko, nomwan yonkwae touwe tokwae námpon. Aeria maok, mao nomwan yaewourianánko, nomo Kraisént yiki yakáp námpon. Ye, am aropomp fek táman Kwaro yumwan warko érékép námpon.
6 Mao nomwan Kraisént kéménkia pap námp niamp nánko, nomo Kraisént yámar mek ankank ponankor poukeyakáp mwanámpon. ✡
7 Mao am takimp te kápae kare nánkár wakmwaek yakáp mwanap arop fárákapan maomp aropomp tokwae yénkép naenámpon. Maomp am aropomp te nomwan warákárria yaewour naenámp ninik fek námpon. ✡
8 Am te arak: Kraisén mérapo, Kwaromp aropomp fek mao yumwan warko érékép námpon. Am te yumoku térenap ankank mono, Kwaro yumwan kwaporok sánk námpono. ✡
9 Am te yiráp tére fek nopok am ankank sámp mono. Aenapara, arop ankwap námoku támao warákár sénaenámp te yak mono. ✡
10 Kwaro námoku nomwan yoroi námpono. Aeria mao nomwan Krais Jisasént wourékam arop yoroi pap námp te, nomo am kwapwe kare ninik fek yakáp mwanámpria ninámpon. Am kwapwe kare ninik te Kwaro wokwaek nomwan am fek paokop mwanapria nánapi pwara námpon. ✡

Kraiso Juda ntia ankára mek tapokwapnámp kar

11 Yumo te wae nik napon: Juda fi námokuráp yae fek yipi fárákap konapon. Aeria ankwap fi arop yumwan 'Yipi fárákap mo i konap arop'rá sér. Ae konap te, yumo ankár fwapia ninik kip: Yiráp pourou yipi fek te yumo wokwaek ankwap arop fi yakápiapon.
12 Aeria am ke fek te Kraisén panek yakápiapon. Yumo Israel firént tapokwap mono, mwar ankwap fi yakápiapon. Kwaro Israel firan 'Yumont yak nanamp'rá séria kontrak yoroi námpan maok, yumo am mek tukup mo, amwar yakápiapon. Yumo mámá apár mek yakáp nap te, ankwap kwapwe kare ankank wakmwaek korop nae-námpria yépék nap yak mono. Tá yumwan yaewour naenámp Kwar ankwap yak mono. ✡

✡ **1:23:** Kl 1:18 ✡ **2:1:** Kl 2:13 ✡ **2:2:** Ef 6:12 ✡ **2:3:** Ta 3:3 ✡ **2:6:** Ro 6:8 ✡ **2:7:** Ro 2:4 ✡ **2:8:** Ro 3:24; 2 Ti 1:9 ✡ **2:9:** Ta 3:5 ✡ **2:10:** Ta 2:14 ✡ **2:12:** Ro 9:4; 1 Te 4:13

13 Wokwaek te yumo panek karaok yakápiapon. Aeno oukoumwan te Kraisomp yirirao
yumwan éréképá koropeanánko, Krais Jisasént koumpea Kwaromp wonae fik kar yakáp
napon.
14 Krais te nomp yonkwae porokwe sámp konámp fi támaono. Wokwaek Juda fi ntia
ankwap arop fi nonopok yoporapo, am yopor te am fárákapamp amore mek farmae
niampi yakámpon. Aeno oukoumwan te Krais námokuráp pourou fek am farmae
niampi yaknámp párámpá sirarea, anánkaopwe fi ankára mek tapokwapea pwate nánko,
ankárankamp fi saráp yakáp napon.
15 Mao te waeman Juda firao lo kákrá kukumwirá párakop tenap te wae tirá épéri
pwate námpon. Mao taki námp te anánkaopwe fi ankára mek tapokwapeanánko, Kraisént
ankárankamp wourékam arop yakápria, am feknámp ankárankamp ninik fek yakáp
mwanámp ninikani námpon. ✡
16 Mao yaopwae porokopramp fek sumpwiria, maomp pourou fek táman anánk fi arop
tapokwapea pwara námpon. Aeria am yaopwae porokopramp fek yopor i konap ninik
wae sumpwi pap námpon. ✡
17 Takia maok, mao koropea Kwapwe Kare Kar arakrá farákáp: “Oukoumwan te
yumo ankárankamp ninik fek yakáp napon.” Mao am Kwapwe Kare Kar te yumo panek
yakápiap arop fi, tá yino Juda fárákap Kwaromp wonae fik yakáp námpan kor méntér
farákáp námpon.
18 Am Kwapwe Kare Kar te arak: Kraisomp tére fek nomo anánk fi aropan ankárankamp
Spiritao nomp Naropwaronámpok pok mwanámp kik-pwara námpon. ✡

Nomo Kristen ponankor te ‘Kwaromp nap’rá sénámp kar

19 Aenámpara, yumo te apár moráp aropao amorik kékéri yakáp nap niamp mono.
Yumo te waeman Kwaromp koumteouráp aropént ankárankamp fi yakáp napon. Yumo
te Kwaromp fi kare yakáp napon.
20 Yumo te Kwaro nap ti námp niampon. Mao aposel yino ntia profet fákáre te
oumpwar woupwiran yoroi tenámp niampon. Tá Krais Jisas te kukamp oumpwar kare
niampon. ✡
21 Kápae kare nap yao wi te Kraisomp pourouk poupoukouri yak nánko, am nap yae-
párák kárákáre yak námpon. Kwar te am nap tirá yak nánko, am nap akwapá tokwae
karia, námokuráp yiki kare nap yakanoria námpon. ✡
22 Yumo kor Kraisént koumpá yakáp napo, Kwaro yumwan ankwap Kristen fárákapént
tapokwapea pwate nánko, yumo Kwaromp Spirit yak naenámp nap kare yakáp napono.
✡

3

Polo ankwap fian Kwapwe Kare Kar farákápnámp kar

1 Nomo énénki ankárankamp firáp yakáp mwanap fi fek táman maok, ono Pol ono Krais
Jisasomp tére namp fek fákapá páte napo yakria, ono fwap ankwap fi arop yumwan
yaewour nampono. ✡
2 Ono ninik namp te Kwaro onan ourour sáp nánko, ono yumwan taokeyakea yaewour
namp te yumo wae wawi napon.
3 Mámá kar wokwaek mek yakámp, am te Kwaro onan farákáp nánko, ono wae méria,
ono yumonapok fae tákáre kar kumwia kérépampono.
4 Táte yumo am kar nkea yumo am Kraisomp kar ponankor mek yakámp te onomp
ninik mek wae érik farákár námp mér mwanapon. ✡

✡ **2:15:** 1 Ko 12:13; Kl 1:20 ✡ **2:16:** Kl 1:20-22 ✡ **2:18:** Ef 3:12 ✡ **2:20:** Mt 16:18; 1 Ko 3:11 ✡ **2:21:** 1 Ko 3:16; Kl 2:19 ✡ **2:22:** 2 Ko 6:16 ✡ **3:1:** Ef 4:1; Fl 1:13 ✡ **3:4:** Ef 1:9; Kl 1:26

5 Wokwaek kar kápae kare ke fek, Kwar te am mek yakámp kar te érik farákáp moimpon. Aeno oukoumwan te náráp Spiritao maomp nánkárápámp aposel fákáre ntia maomp profet fákáreran érik farákáp námpon.
6 Am kar te ará: Kwapwe Kare Kar wa nap fek yumo ankwap fi arop koropea Juda yinont ankárankamp fi arop yakápria yinont ankárankamp pourou yakáp napono. Aeria maok, nomo ponankor Jisas Krais sámp námpara, Kwaro nompor nánapitenámp kápae kare ankank énénki sámp konámpon. ✡
7 Kwaro onan am Kwapwe Kare Kar farákáp nanamp tére arop páte námpon. Mao onan ourour sápria náráp kárákáre sáp nánko, am kárákáre támao ono térenamp mek kárákáre sánk námpon. ✡
8 Ono te Kwaromp koumteouráp arop ponankor maomp yae ankore mek kánanke kwatae yak nampan maok, Kwaro onan am ourour sáp námpon. Am taki námp te, mao onan, Kwapwe Kare Kar ankwap firan farákápaeria ninámpon. Am Kwapwe Kare Kar te Kraisoinámp kápae kare kwapwe kare ankank, arop námokuráp ninik fek oupourounkia nke mwanap pourou mo námpan sénámpon. ✡
9 Kwaro námoku kápae kare ankank yoroianámpao maok, manénkir te námoku am tére naerianámp ninik te mek wouroump taeri námpon. Aenánko, am ninik te wokwaek kar kápae kare ke fek mek wouroumpeyak námpon. Aeno oukoumwan te mao wae onan maomp ninik érik farákáp nanamp tére sáp námpon. ✡
10 Wokwaek te mek wouroump fákeyak námpon. Aeno oukoumwan te siosén tére sánk nánko, am Kwaromp nkwakwe make yonkwae kour yámar mekamp spirit taokeyak konámp kárákáre kor spiritan farákáp napo, mao mér mwanapon.
11 Wokwaek kar Kwaro nomp Tokwae Kar Krais Jisasomp tére fek, am tak nanampria nánapi tari námpan námpon.
12 Nomo te waeman Kraisén méria, méntér koumpá yakáp námpara, nomo te wae mér kare námpon: Krais te nomwan Kwaronámpok éréképá akwap naenámp támao ara, nomo apáp mono, fwap Kwaronámpok tukup mwanámpon. ✡
13 Aenámpara, ono oukoumwan yumwan sénampon: Ono yumwan yaewouria touwe sámp nanko, yumo táman ninikria yumo mér nap porokweria pwar mwanape, mono. Am te yumo e tokwae sámp mwanapan yumwan yaewour námpono. ✡

Polo Efesus fian Kwarén kar toropwapnámp kar

14 Kwaro ‘Arop fi ponankor érékép nanamp’ ria niniki námpan, ‘Am te tokwae kar ankankono’rá ninikria onomp Naropwarén kwaráp torokomp nampon.
15 Nomo maomp firáp arop fákáre ponankor yámar mek poká yakáp nap, tá ouk-oumwan apárok yakáp nap ponankor maomp e karean sámp námpon.
16 Ono te arakrá kar toropwap i konampon: Maomp kwapwe kare ankank ouroukour yak námp meknámp Naropwaro yiráp ninik mek náráp Yiki Kor Spirit top-pwarámpá pap nánko, am táman yumwan yaewour nánko, yumo kárákáre kare mwanapon.
17 Tá yumo Kwarén mérap fek táman, Kraiso yiráp ninik mek akwapá yaká yakanoria nampon. Onomp ninik te, yiráp ninik ankár Kwaromp nouroup i konámp mek yaoao kwar mek arák térea kárákáre yak konámpnámp takenkria nampon.
18 Takria maok, yumo fwap Kwaromp firáp kápae kare koumteouráp aropént kárákáre sámpea, am fek yumo fwap ponankor Kraisomp nouroup i konámp ninik mér kar mwanapon. Am te tokwae kar, tá tokwaeri kar akwap, tá narek karaok akwap, tá ankorek kar pik námpon. ✡
19 Ye, yumo Kraiso yumwan nouroup i konámp fwap mér mwanapria nampon. Am te aropao námoku méria pwi mwanámp pourou mono. Kwaro nomwan nouroup i konámp

✡ **3:6:** Ef 2:13,19 ✡ **3:7:** Kl 1:25 ✡ **3:8:** 1 Ko 15:9-10 ✡ **3:9:** Kl 1:29 ✡ **3:12:** Ef 2:18; Hi 4:16 ✡ **3:13:** 2 Ti 2:10
✡ **3:18:** Jo 14:23; Kl 2:7

nɨnɨként kápae kare ankank kwapwe te Kwaro námoku top-pwarámpá yak námpara, yumwan kor fwap am ankank top-pwarámp naenámpon.

20 Maomp kárákáre te nomp nɨnɨk mek tére konámpon. Am kárákáre te nomo kápae kare kar toropwap i konámp, tá nomp nɨnɨk táman kor kwe-pwararea térea waeria, nomwan kwapwe kare yaewour námpon. ✡

21 Aenámpara, yino sios arop ponankor Kraiso tére námpan nɨnɨkrá, éréképnámp mwae yoro námpantá, nomo ankár Kwaromp e kápae kare ke fek sakap saráp yakáprá tukup mwanámpon. Kare támaono.

4

'Kristen te Kraisomp pourouno'rá sénámp kar

1 Ono Tokwae Karamp tére fek fákapá pátenap arop yak nampon. Ono Kwaro yumwan wumwi námpan nɨnɨkria yumwan kárákáre fek sér rae: Yumo am wumwi námpaokria yae-párák kare paokop kipo. ✡

2 Yumo te ponankor aropamp yae ankore mek yakápria, am fárákapan te sárán porokwe fek kip. Koupour yonkwae pwarámp kwapono. Sánánkar porokwe fek yépék kip. Yiráp ankwapyaenáp yumwan touwe kwatae sánk napo kor, yumo ankár nopok man nouroup kipo. ✡

3 Yiki Kor Spiritao nomwan ankárankamp pourouráp nɨnɨk fek yakáp mwanámp sáp tenánko, am nɨnɨk támao nomwan paokao fákapá fákeyak námp niamp nánko, nomo ankárankamp fi yakáp námpon. Aenámpara, yumo te ankár am nɨnɨk táman tére kárákárerá sámp-fákeyakáp kipo. ✡

4 Pourou te waeman ankárankampria Spiritao kor ankárankampon. Tá taknámp Kwaro yumwan wumwiri námp te, yumo ankár nɨnɨk fákapea ankárankamp ankank táman saráp yépék mwanapria ninámpon. ✡

5 Nomo te waeman nomp Tokwae Kar ankárankamp mwarono. Tá nomo wae ankárankamp puri fek Kwarén mér námpon. Tá nomo waeman ankárankamp puri fek ént mek nér námpon.

6 Waeman Kwar ankárankamp támao nomo ponankor nomp Naropwaron. Mao ponankor aropan oupoupouria narek yak, tá ponankor arop ou mek tére, tá ponankor arop ou mek yak konámpon.

7 Kraiso nompor náráp kápae kare ankank kwapwe mekamp, nomwan ponankor ankákárankrá mao námokuráp nɨnɨk fek ourour tokwae ti-sáp konámpono. ✡

8 Aenámpan Kwaromp Buk fek sérrá,

"Mao kwe-pwararea fákapá yakápinap arop
narek éréképá pokea,
arop fárákapan ourour nénk námpon." ✡

9 Am má kar 'Narek pokámp'rá sénámp karao nomwan yénképrá: Manénkɨr te kwar mek ankorek kare mek pɨk námpon.

10 Am arop támao maok manénkɨr ankorek pɨkia warko narek kuri pok námpon. Mao yámar kear mek pokea, kápae kare ankank ponankor námoku támao am mek top-pwarámpá yak nanampria nimpon.

11 Mao támao nkwakwe make tére nénkria ourour arakrá nénk: Ankwap fárákapan aposel tére nénk, tá ankwap fárákapan profet tére nénk, tá ankwap fárákapan evanselis tére mwanap nénk, ankwap fárákapan pastor yakáp mwanap, tisa yakáp mwanap tére nénk námpon. ✡

✡ **3:20:** Kl 1:29 ✡ **4:1:** Kl 1:10 ✡ **4:2:** Kl 3:12-13 ✡ **4:3:** Ro 12:16-18; 1 Pi 3:8 ✡ **4:4:** 1 Ko 12:12-13 ✡ **4:7:** Ro 12:3,6 ✡ **4:8:** Sng 68:18 ✡ **4:11:** 1 Ko 12:28

12 Kraiso nomwan yaewourrá ourour wor-pwar nánko, nomo Kwaromp firáp koumteouráp arop nomo fwap maomp tére kwapwe kare mwanámpon. Tak nánko maok, Kraisomp pourou te aropao tékép námp niamp naenámpon. ✡
13 Am tére te ankár akwapea nomo ponankor ankárankamp ninik kare fek Kwarén méria, nomo waeman Kwaromp Tárápamp méran kor nkea niniknámp ankárankamp puri fek yak naenámpon. Aeria maok, nomo tékép konap niampia Krais niamp ninik kárákeráp arop yakáp mwanámpon. ✡
14 Nomo te épérmou tárápu niamp yakápi kwapono. Kar porokwenap arop fárákap te Kwaromp kar ták-siria ankwap poupwekáp kar nomwan farákáp nap te, kareran mpweria ninik mwareano. Takria am fárákapamp kar támao nomp ninik solwara tokwaerao botan sámpea akwapá, koropá konámpnámp taknámp naeane. Tá ouwirao yao sámpea yiki mwaek akwap konámpnámp taknámp, nomp ninikan kor takantá.
15 Mono. Nomo ankár arop fárákapan nouroupria kare kar sér i konap ninikaokria arop ankwapan kor kare kar kar sér mwanámpon. Aeria maok, nomo ankár aropao épérmou táráp yak mono, téképrá akwapea tokwae konámpnámp taknámp, Krais te nomp yépe korara, am fek toukouri yakáp mwanámpon. ✡
16 Am yépe kor támao poukwap nánko maok, nomo pu, yae kor, yi, pouroukamp ankank ponankor, kikiri yakáp námpon. Aeria maok, am ankank ankákárankrá námoku tére konap ninikaok tére napo, nonopok nouroup námp ponankor méntér toukouri yakáp fek ponankor mént téképrá yakápria kárákáre sámp konámpon. ✡

Kristen wourékam ninik fek paokop mwanámp kar

17 Aeria ono yumwan kar ankwap sénae rae. Ono Tokwae Karamp e fek yumwan kárákáre fek arakrá sénampon: Yumo te Kristen monap arop fárákapamp ninikaok paokopi kwapono. Am fárákapamp ninik te kwaporok kwataenámp ankankan saráp ninik i konapono.
18 Am fárákapamp mér te kirikipá yak námp niampon. Am fárákap te épérépria maomp ninik mek te fákapá yak nánko, Kwaro sánknámp yiki yak mek te yakáp mo napono. ✡
19 Am fárákap te námoku kwatae ninik nap te pwarápae mono, ankár kwatae ninikrá paokoprá, nkwakwe make pouroukamp ninik táman tak mwar karrá paokop napon.
20 Yumo Kraisomp ninik sámp nap te, take pourouráp mono.
21 Ono nik namp te, yumo waeman Kraisomp kar wawiaka, tá Jisas námoku niniknámp kar kare sámpea méri yakáp napon.
22 Am kar kare te arak: Yumo kuri wokwaek te am wokwaekamp ninikaok paokopiapon. Mao i konap ninik te kwekárrá sérarrá, kikiankáp napo, am ninik támao arop kwatae akwap naenámp mwaek warámpá akwap konámpon. Aenámpara, yumo ankár am épi ninik te nkwampok far-sir kipo.
23 Aeria maok, yiráp ninik te ankár arákarea, wourékam naenámpon.
24 Yumo ankár wourékam arop yakáp kip. Kwaro am aropan wourékam yoroi námpara, mao te ankár Kwar niampono. Am wourékam aropamp ninik te ankár yae-párák kareria yiki kare yak naenámpon. ✡
25 Aenámpara, yumo ankár kwekár i konámp ninik te nkwampok far-sir kip. Yumo ponankor arop ankwap fárákapan te ankár kare karan saráp sér kip. Yumo wae mérapon, nomo énénki ponankor te Kraisomp ankárankamp pourou yakáp námpon. ✡
26 Táte yumo yonkwae pwarámp nap kwamp te, yumo mér kip: Takria yumo kwatae ninik mwanape. Takria yumo oukoumwan yonkwae pwarámp fákeyakáp napo, yámar porokor naeane.
27 Takria yumo Satanén ménki kik-pwar mwanape.

✡ **4:12:** 1 Ko 14:12 ✡ **4:13:** Kl 1:28 ✡ **4:15:** Ef 4:25 ✡ **4:16:** Kl 2:19 ✡ **4:18:** Ro 1:21 ✡ **4:24:** Ro 12:2; Kl 3:9-10 ✡ **4:25:** Ef 4:15

28 Oukun arop te warko oukunantáno. Mono. Oukoumwan te mao ankár tére mwanapon. Mao ankár námokuráp yae kor fek tére kwapweria mao ankank kwapwe sámpria ankank monap aropan yaewour mwanapon. ✡
29 Yiráp táp meknámp kwataenámp kar sér mwanape. Ankár kwapwe kare karan saráp sénapo, porokwenap aropan kárákáre sánkrá, tá yiráp kar wanap ponankor aropan kor yaewour naenámpon. ✡
30 Yumo arop yaewour monámp karan sénapo, Kwaromp Yiki Kor Spiritao wawia te, ninik mek kápae sámp naenámpon. Yumo Yiki Kor Spirit sámp nap te, yumo Kwaromp firáp yakáp napan yumwan warko éréképeanánko, yumo amwar kar yakáp mwanap yae pap námpan yénképrá taok-pap námpono. ✡
31 Yumo ankár kokwarok i konap ninik, yonkwae pwarámp konap, kar tékén sér i konap, arop wouroump sér i konap, tá arop ankwapan i konap nkwakwe make ninik kwatae méntér ankár nkwampok tirá épér kipo. ✡
32 Yumo te ankár yiráp ankwapyaenáp fárákapan kwapwe kare ninikria nounouroup kipo. Yumo te ankár Kwaro yiráp kwatae ninikan Kraisomp e fek nik mo pwar námpnámp taknámp, am fárákapao yumwaninap kwatae ninikan kor nik mo pwar kipo. ✡

5

Nomo ankár Kwaromp wae fek paokop mwanámp kar

1 Kwaro yumwan yonkwae touweanánko, yumo maomp tárápu yakáp napon. Aenapara, yumo ankár mao námoku i konámp ninikaok paokop kip.
2 Kraiso nomwan yonkwae touweria námokuráp pourou te wampwe pwarará nomwan yaewouri námpon. Mao námokuráp pourou Kwarén ofa nánákáre kwapwe konámp niamp sánk námpon. Taki námpara, yumo kor arop yonkwae touwe konap ninik fek paokop kip. ✡
3 Kokopor i konap ninik, tá kápae kare oumnámp ninik, kikiank ninik kwatae, yumo ou mek kánanke korop naeane. Mo karono. Nomo Kwaromp firáp arop te nomo take kar sérar mwanámp pourou mono.
4 Yumo oumnámp kar, épérép námp kar, faperá kwataenámp kar sérari kwapono. Am ninik te pwi yak mono. Yumo ankár Kwarén saráp ‘Aesio’rá sér mwanap te kwapwe kareno. ✡
5 Yumoku te wae mérapon: Kokopor i konámp arop ntia oumnámp ninik sámpnámp arop, tá kikiannknámp arop (am kikiannknámp ninik te kwekár kwarén lotu nap niampara), am arop fárákap te Krais ntia Kwaromp firáp yakáp nap mek te korop mwanap pourou mono. ✡
6 Yumo ankár mér kip: Takria yumwan aropao kwatae ninik mwaek éréképá tukup mwaria sérarnap kwekár karwaok tukup mwanape. Am take pourouráp ninik fek támao nánko, Kwaro náráp kar ták-sinap arop fárákapan yonkwae pwarámp námpono. ✡
7 Aenámpara, yumo te am fárákapént fearámpea paokopi kwapono.
8 Wokwaek te yumo kirikip mek yakápiapan maok, oukoumwan te Tokwae Karao yumwan wae fek kák tenánko yakáp napon. Aenapara, yumo te ankár wae fekamp aropamp paokop niamp sámp kipo.
9 Am wae te kápae kare kwapwe kare ninik, tá yae-párák kare ninik, tá kare kar sér i konap ninik, aráte am feknámp korop konámpon. ✡
10 Yumo te ankár mokope pourouráp ninikan Tokwae Karao warákár námpaoeanrá ninikia táman sámp kip. ✡

✡ **4:28:** Ap 20:35 ✡ **4:29:** Ef 5:4; Kl 4:6 ✡ **4:30:** Ef 1:13-14 ✡ **4:31:** Kl 3:8 ✡ **4:32:** Kl 3:12-13 ✡ **5:2:** Ga 2:20 ✡ **5:4:** Ef 4:29 ✡ **5:5:** 1 Ko 6:9-10 ✡ **5:6:** Ro 1:18 ✡ **5:9:** Kl 1:13; 1 Pi 2:9 ✡ **5:10:** Ro 12:2

11 Yumo te arop fárákap kɨrɨkɨp mekamp nɨnɨk fek paokop napént fearámpea paokopi
kwapono. Take pourouráp nɨnɨk te wakmwaek kwapwe kare ankank korop mo i
konámpono. Yumo te ankár, am nɨnɨk te kwataenorá érik yénk kipo.
12 Ono te am kápae kare kwatae nɨnɨk mek tére nap farákáp nanamp te kwatae kare
námpara, pwarápae nampono.
13 Aeno Kwaromp wae kwapwe am kwatae nɨnɨk fek yokor nánko, kwatae nɨnɨk fi kare
ponankor érik yénkép námpon.
14 Ankank kwataeran wae yokor nánko, wuri nkeria, am younkwek sɨrarea waeráp
arop yakáp mwanapono. Am te apaerianápe, Kwaromp Buk fek sérrá:
“Arop amo oukoumwan amp nap kwamp te
amo koupour fárámpae.
Amo apár me meknámp fárámp napo,
Kraisomp wae kwapwe amwan yokorano.” ✡
15 Aerá sénámpara, yumo te ankár yiráp paokop napan fwapia mér kipo. Yumo te
épérépnap aropamp paokop niampi kwapono. Yumo ankár yonkwae kourráp aropamp
paokop niamp kipo.
16 Oukoumwan te yumo Kwaro nɨnɨknámp tére mwanap kenono. Takria am tére
mwanap ke kwaporok akwapantáno. Am te apae riteanápe, oukoumwan te yae wae fae
nánko, kápae kare kwatae ankank koropánk námpono. ✡
17 Aenámpara, yumo te épépérépi kwapono. Yumo ankár Jisas Tokwae Karao yumwan
apaenkrá nɨnɨk námp fwapia mér kip. ✡
18 Yumo te mánmán i konap ént fépéra waerá mánmánrá paokopi kwapono. Am taknap
támao yumwan nɨnɨk kwatae pap konámpono. Yumo Yiki Kor Spiritao yiráp nɨnɨk mek
top-pwarámpanoria yénképá yakápenke. ✡
19 Yumo te ankár yiráp Kristen ankwapyaenápént nonopok Kwaromp Buk fekamp
song ntia lotu i konap song, tá maomp waempén kárákáre sánk naenámp tár kar táman
farákáp kip. Yumo ankár kápae kare por Tokwae Karan nɨnɨkrá yiráp nɨnɨk meknámp tár
sámp kip. ✡
20 Aeria kápae kare por nomp Jisas Tokwae Karamp e fek yumo ankár Naropwar
Kwarén kápae kare ankankan ‘Aesio’rá sér kip. ✡

Poumou ntia yupu ánánkwapan sénámp kar

21 Yumo ankár Kraisomp e sakap mwaria nap kwamp te yumo nonopok yiráp Kristen
ankwapyaenápomp yae ankore mek yakáp kipo.
22 Koumteou yumo kor ankár yiráp poumou-tárápuamp yae ankore mek yakáp nap te,
Tokwae Karamp yae ankore mek yakáp napnámp taknámp kipo. ✡
23 Am te apae riteanápe, poumarop te yupuramp yépe korono. Tá Kraiso kor siosomp
yépe kor nánko, sioso Kraisomp pourouria Kraiso man warko érékép námpon. ✡
24 Aenánko, sioso Kraisomp yae ankore mek yakáp námp taknámp, koumteou yumo
kor ankár kápae kare por yiráp poumou-tárápuamp yae ankore mek yakáp kipo.
25 Poumou-tárápu yumo kor ankár yiráp koumteouran yonkwae touwe kip. Am
te apaerianápe Kraiso kor siosén yonkwae touweria námokuráp pourou te wampwe
pwarará siosén yaewouri námpon. ✡
26 Mao taki námp te siosén ént ntia Kwaromp kar fek yárária kák nánko, sios yiki
kwapwe yakáp mwanapria ninámpon. ✡
27 Am taknámp nɨnɨk te siosén námokuráponoria nánkáráp námpon. Mao te takianánko
mao námoku nke námp fek sios oum kánanke, tá yɨpi yaepae kánanke yak mo, kwatae
nɨnɨki námp yak mo, ankár yiki kukarrá pap naeria námpon. ✡

✡ **5:14:** Ef 2:1 ✡ **5:16:** Kl 4:5 ✡ **5:17:** Kl 1:9 ✡ **5:18:** Ro 8:6; 13:13 ✡ **5:19:** Kl 3:16 ✡ **5:20:** Kl 3:17; 1 Te 5:18
✡ **5:22:** 1 Pi 3:1 ✡ **5:23:** 1 Ko 11:3 ✡ **5:25:** Kl 3:19 ✡ **5:26:** Jo 15:3; Hi 10:10 ✡ **5:27:** 2 Ko 11:2

28 Tá taknámp poumou-tárápu yumo kor yiráp koumteouran yonkwae touwe nap te,
yumokuráp pourouan yonkwae touwe i konapnámp taknámp kip. Arop náráp yupuan
yonkwae touwe námp te waeman námoku náráp pourouan yonkwae touwe námpon.
29 Nomo wae mérámpon, arop ankwap ankárankamp námokuráp pourouan te yopor
mo i konámpono. Ankár fir wurumprá yae-párák Kraiso náráp sios taokeyak námpnámp
taknámp námokuráp pourou taokeyak konámpon.
30 Nomo te Kraisomp pouroukamp pu, yae kor, yi niamp arakeno.
31 Kwaromp Buk fek yupu sámp konapan arakrá sér:
“Arop tár-ménki náráp éntupwar naropwar pwararea
náráp yupurént koumpá yak námp te,
waeman ankárankamp pourou yak nepon.” ✡
32 Mámá mek-wouroumpá yaknámp kar te ninik tokwae kar am mek yak námpon. Onoku
te Krais ntia siosén wounáprá sénámponorá ninik nampon.
33 Aenampan maok, tá arop ankákárank yumwan kor arakrá sénámpon: Amo ankár
amoku waráp pourouan yonkwae touwe konapnámp taknámp waráp yupuan kor
yonkwae touweampo. Tá yupuao kor ankár náráp poumaropamp e narek pap
naenámpon.

6

Táráp ntia éntupwar naropwarén sénámp kar

1 Tá taknámp, tárápu yumo te Tokwae Karampara, yiráp éntupwar naropwaromp
karwaok kipo. Am te yae-párák kare ninikono. ✡
2 Kwaromp Buk fek sérrá:
“Amo ankár waráp éntupwar naropwaromp
yae ankore mek yakria
maomp karwaokampo.”
Am te Kwaromp lo fek ‘Nánkár nopok sánk nanamp’rá sérinámp kar kárákáre méntér yak
námpon.” ✡
3 Am sérinámp kar kárákáre te araki yak námpon: “Amo takria te, mámá apár mek fwap
tokwaeri ke fek yak nanapon.”
4 Tá yumo naropwaryaenápo kor yiráp tárápuamp ninik mek sámpá yampourou napo,
mao yumwan yonkwae pwarámp mwanape, mono. Yumo ankár am fárákapan yae-párák
taokeyakápria fwapokwaprá Kwaromp ninikan yénkrá farákáp kipo. ✡

Tére arop ntia taokeyakáp konap arop fárákapan sénámp kar

5 Tá yumo tére arop yumo kor ankár yumwan poukeyakápnap arop fárákapamp yae
ankore mek yakáp kip. Yumo ankár am fárákapan apáp kip: Yumo takria anánk ninik fek
tére mwanape. Yumo ankár Kraisomp karwaok i konapnámp taknámp am fárákapan kor
maomp karwaok kipo. ✡
6 Yumo takria mao nke nap fek saráp, námwan warákáranáponoria tére mwanape.
Yumo ankár Kraisomp tére arop yakápria yiráp ninik te kárákáre fek ankár Kwaro ninik
námpaok tére kipo.
7 Yumo te ankár yonkwae kárámprá tére kipo. Yumo te apae aropamp tére napanápe,
Kwaromp térean tére napon.
8 Yumo wae mér napon: Arop ankwap kwapwe kare téreanámp te, am fek Kwaro
nopok sánk naenámpon. Am tak naenámp te tére aropan, tá amwar yakrá tére pouk-
wapnámp aropan kor méntér puri fek nopok nénk naenámpon. ✡
9 Táte arop poukeyakáp konap arop yumo ankár tak mwanapono: Yumo apáp sánk
konap ninik te ankár pwar kip. Tokwae Kar yámar mek yak námp te yiráp Tokwae Karao

✡ **5:31:** Stt 2:23-24 ✡ **6:1:** Kl 3:20 ✡ **6:2:** Kis 20:12 ✡ **6:4:** Snd 22:6; Kl 3:21 ✡ **6:5:** Kl 3:22-23; Ta 2:9 ✡ **6:8:** Kl 3:24-25

maok, tére aropao kor maomp Tokwae Karono. Mao te arop e ntia arop pourouan yurukup mo i konámpon. ✡

'Kristen te soldia niamp'rá sénámp kar

10 Tá ono wae má kar séri pwar nae rae: Yumo ankár Tokwae Karamp kárákáre fek fokopeyakáp kip.
11 Yumo ankár yorowar i konap ankank Kwaro yumwan nénk námp, am yiriria yorowar mwanap nánaprá kárákáre fek fokopeyakáp kip. Yumo takria maok, am kárákáre fek Satanomp meaok térenámp kwatae ninik kápae kare fwap kwe-pwar mwanapon. ✡
12 Am te apaerianápe, nomo te aropan yorowar mono. Kápae kare yao-pwaeráp narek yakáp nap méntér yorowar námpon. Nomo kwatae-aropan yépe kor tokwae yoroi yak námp, tá am fárákapan meki akwap námp, táte kárákáre tokwaeráp yépe kor yoroi yakria, kirikipan poukeyak konámp, am fárákapént yorowar mwanámpon.
13 Ae mwanapara, yumo ankár Kwaro yumwan nénknámp yorowar kwe-pwar mwanap ankank ponankor am yirir kipo. Takria maok, yumo ponankor kwe-pwararea fwap oukoumwan fokopeyakáp mwanapon. ✡
14 Ye, yumo ankár takia fokopeyakáp kip: Kare kar i konap ninik te yumo ankár sépérnámp fákapria, yae-párák kare ninik te káraenámp yirimp kipo. ✡
15 Yumo ankár arop Kwaro man nouroup naeria námpan man Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp mwanap nánap kipo. Yumo ankár am ninik te suan yiráp puk yirimp konapnámp taknámp kipo. ✡
16 Yumo ankár am kápae kare ankank tiria yumo Kwarén mér napan kor yiráp pourouantá nánánkár i konap yao kárakérenámp taknámp samp kipo. Am yao kárakére fek tapek maok, arop kwatae Satanomp yaomwiráp oump am fek porokwapá torokwari pap mwanapon.
17 Kwar yumwan warko érékép námpan niki-samp nap te, ankár yiráp me korok kárákáre kor koumpnámp woukwap kipo. Aeria yumo ankár Yiki Kor Spiritamp bainat samp kip. Am te Kwaromp Karono. ✡
18 Am ankank ponankor takria, Yiki Kor Spiritao yénknámp ninikaok Kwarén kor kar toropwap saráp yakáp kipo. Aeria yumo ankár kárákáre fek nkwakwe make ankank Kwarén kar toropwaprá wumwi kipo. Takria maok, yumo kokwae kwapono, ankár fwapia yérék kipo. Yumo ankár Kwaromp firáp koumteouráp aropan ponankor yaewourrá Kwarén kar toropwap kipo. ✡
19 Yumo ankár onan kor yaewourrá Kwarén kar toropwap kipo. Ono nik namp te, yumo takrá kar toropwap napo, Kwaro onomp táp mek náráp kar pap nánko, ono apáp sámp-anámprá fwap Kwaromp Kwapwe Kare Kar mek wouroumpá yaknámp méria farákáp nanampon. ✡
20 Ono te Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp konamp aropara, am fek táman ono fákapá yak nampon. Yumo onan yaewourrá Kwarén sénapo, ono apáp ninik pwarará kárákáre fek Kwaro ninik námpaok kar farákáp nanampono.

Pwarnámp kar

21 Ono térerá yak namp te Tikikuso mér námpara, mao akwapea yumwan sénaenámpono. Tikikus am te nomp ankwapnáp kareria, mao te Tokwae Karamp tére arop kwapwe karenono. ✡
22 Ono man yumonapok sámp-kérép nanko, mao sénánko, yumo fwap yino te mokopi yakáp námpaoeanrá mér napo, mao yiráp ninik mek kárákáre sánk naenámpono.

✡ **6:9:** Kl 4:1 ✡ **6:11:** Je 4:7; 1 Pi 5:8-9 ✡ **6:13:** 2 Ko 10:4 ✡ **6:14:** 1 Te 5:8 ✡ **6:15:** Ais 40:9 ✡ **6:17:** Hi 4:12 ✡ **6:18:** Lu 18:1 ✡ **6:19:** Kl 4:3-4 ✡ **6:21:** Kl 4:7

23 Ono nɨnɨk namp te, Naropwar Kwar ntia Jisas Krais Tokwae Karao Kristen
ankwapyaenáp yumwan yonkwae porokwe sánkria yonkwae touwe mwanap nɨnɨk ntia
man mérnap nɨnɨk nénkanoria nampono.
24 Aeria, Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisén warákár nap pwar mo i konap arop fárákapan
ponankor, Kwaro námoku nɨnɨkia am fárákapan yaewouranoria nampono. Wae támaono.
✡

✡ **6:24:** 1 Pi 1:8

Polo Filipai Firampor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisaso pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek, Polo Rom mek kalabus mek yakria mámá pas kumwimpon.

Wokwaek Polo am anánkan yárak námp fek akwapria, provins Masedonia mekamp taun Filipai mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápámpono. Tá wakmwaek Rom mek kalabusi yak nánko, Filipai firao maompor mani Tikikusomp yaek sánk napo, sámpria nopok Filipai firan aesioria maok, sérrá, 'Ono kalabus mek yak namp te, fwap warákárrá yonkwae porokwe fek yak nampara, yumo kor yonkwae touwe kwapono. Warákár fek yakáp kip'rá sérimpono. Tá ankwap te, Filipai firan 'Yumo yiráp ninikaokria "Arop tokwae námpono"rá niniki kwapono. Kraisoi námpnámp yumoku te apárok sámp-anámp kip'rá sérimpon. Aeria nomo am pas fek nke námp te, Polo Filipai mekamp siosén te warákár kare námpon.

1 Filipai mekamp Krais Jisasomp firáp arop e! Ono Pol ntia Timoti yino Krais Jisasomp tére konemp aropao, mámá pas má yumo Jisasomp firáp arop fárákap ntia sios taokeyakáp konap, tá sios mek tére konap arop, yumonapok sámp-kérép reno.

2 Onomp ninik te, nomp Naropwar Kwar ntia Jisas Krais Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan yaewouria yonkwae porokwe sánk nepo, yumo fwap yonkwae porokwe fek yakáp kipria nampon. ✡

Polo Kwarén 'Aesio'rá sérimp kar

3 Ono kápae kare por yumwan ninikria onomp Kwarén 'Aesio'rá sér i konampono.

4 Ono yumwan yaewourrá kápae kare kar toropwap namp te, ono kápae kare por warákár fek saráp kar toropwap i konampono.

5 Ono yumwan warákárnamp fi te yumo manénkir Kwaromp Kwapwe Kare Kar sámpap yae feknámpia, yumo yinan yaewour napo, yino am Kwapwe Kare Kar farákáprá koropea oukoumwan námpan warákár nampono.

6 Ono wae mérampono: Kwaro yumwan kwapwe kare tére fi tompea térerá akwap námp te, ankár takrá térerá akwapea Jisaso arákarrá éknámp yae fek maok, am tére pwar naenámpono. ✡

7 Kare ono yumwan ponankor arakrá warákárnamp ninik te yae-párákono. Am te ará: Ono kalabus nap mek yak, tá amwar yak namp fek kor, yumo ponankor onont Kwapwe Kare Kar farákáp mwanámp ourour sámp napon. Ono kápae kare aropan 'Kwaromp Kwapwe Kare Kar te kare kar námpantá, yumo man mér kip'rá kárákáre fek sénamp fek yumo onan yaewour kwapwe napono. Am fek táman yumwan ponankor onomp yonkwae kare mek pap konampono.

8 Kwar te ono wae kare kar sénamp te wae mérámpon: Krais Jisasomp yonkwae touwe támao onomp ninik mek yak námp fek, ono yumwan nke naeria ninik tokwae nampon.

9 Kápae kare por ono arakrá kar toropwap i konampono: 'Yiráp nounouroup i konap ninik yiráp ninik mek top koupouri yak nánko, am fek yonkwae kour kwapweria ankank yurukup mwanap ninik ankár méntér tokwae kari yakano'rá sér i konampon.

10 Takria maok, yumo fwap ponankor ninik youroukoupia kwapwe karenámp ninik mwar sámpria maok, yumo fwap Kraiso arop kot naenámp yae fek kuri yumo yiki kukarrá yae-párák kare yakáp mwanapono. ✡

✡ **1:2:** Ap 16:12-40 ✡ **1:6:** Fl 2:13 ✡ **1:10:** Kl 1:9-10; Fl 2:15-16

11 Tak napo maok, Kraiso papnámp yae-párák kare ninik yiráp ninik mek top-
pwarámpá yak naenámpon. Aenánko, am támao Kwarén e tokwae sánkria maomp e sakap
mwanapon.

Polo fákapá yak námp fek Kwapwe Kare Kar akwapámp kar

12 Onomp Kristen ankwapyae fákáre e! Ono te, yumo aran mérenkria nae: Mámá
ankank onan korop námp te, am támao Kwapwe Kare Karan taokor mono, am fek táman
Kwapwe Kare Kar akwapá kárákáre námpon.
13 Aenámpara, Sisaromp nap taokeyakáp konap soldia fákáre ponankor, tá mamek
yakápnap aropao kor ponankor ono Kraisomp tére namp fek fákapá yak namp wae
mérapono. ✡
14 Tá taknámp kápae kare Kristen ankwapyae fákáre Tokwae Karan mérap, ono fákapá
yak namp fek am fárákap ninik kárákáre sámpria apáp pwarará kárákáre fek Kwaromp
kar farákáp napono.
15 Kare, ankwap fárákap te arop fárákapao onan e tokwae sáp nap nkea onan kok-
warokria onan anámpá pap mwar ritea, am fi fek táman Kraisomp kar farákáp napono.
Tá ankwap fárákap te wae kwapwe kare ninik fek kar farákáp napono.
16 Kwaro náráp Kwapwe Kare Kar akwapá kárákáre naenámpria ‘Mapek fákapá
yakamp’rá onan sénánko, am fárákapao onont ankárankamp ninik fek yakápriaka yae-
wourria am kar farákáp napon.
17 Aeno am ankwap fárákap te Kraisomp kar farákápnap fi te námoku támao aropao
nke nap fek e tokwae sámp mwanapria napon. Am fárákap te yae-párák kare ninik fek
tak mono. Ono fákapá yak namp mek warko am yumuntuk ankwap kápae kwatae pap
mwaria napon.
18 Aenapan maok, am apaen ninikria kwekár ninik fek tére nap, tá kwapwe kare ninik
fek tére nap, am te wampweno. Am te waeman Kraisomp karan farákáp naponoria
nampara, am te ono warákár kare nampono. Kare, ono táman warákár saráp yakrá
akwap nanampono.

Apae ankank Polomp pourouk korop námp támao Kwaromp e narek sampoknámp kar

19 Aenanampara, ono wae mér nampono: Kápae kare por yumo onan yaewourrá
Kwarén sénapo, mámá ankank onomp pourouk korop námp te, Jisas Kraisomp Spiritao
onan kárákáre sáp nánko, ono fwap yak nanampono. ✡
20 Aenanampara, onomp ninik tokwae te, onan pwarápae sáp naenámp ankank fek tére
mo karono. Ono nik namp te, ono oukoumwan, tá nánkár wakmwaek kor, wokwaek i
konampnámp taknámp kárákáre fek fokopeyakrá, kwapwe kare ninik fek térerá akwap
naeria nampon. Tá, ono yiki yak namp kwamp, tá onan sumpwi pap napan kor, apae-
apae ankank korop námp te, am támao Kraisén e tokwae sánk naenámpon. ✡
21 Onomp ninik te arak nampon: Táte ono yiki yakria kor onomp yiki yak mek Kraiso
tokwae kari yak, tá ono sumpwiria kor ono waeman Kraisén érik karaok nke nanamp te
kwapwe kare kareno. ✡
22 Táte ono oukoumwan yiki yak namp kwamp te, ono fwap kápae kare koumteouráp
aropan yaewour nanampono. Aeno ono apae mwae kupan mántwaok nanampono? Am
te ono mér mono.
23 Ono táman anánkaopwe ninik nampono. Ono Kraisént akwapá yak nae kar nampan
maok,
24 ono oukoumwan apárok mapek yakrá yumwan yaewour nanampan kor am te
tokwae kar ankankono. ✡

✡ **1:13:** 2 Ti 2:9 ✡ **1:19:** 2 Ko 1:10-11 ✡ **1:20:** 1 Pi 4:16 ✡ **1:21:** Ga 2:19-20 ✡ **1:24:** 2 Ko 5:8

25 Ono arakrá mér kárákáre nampon: Ono oukoumwan yumwan yaewourrá tére
nanamp yak námpara, ono wae mér, ono oukoumwan yumont yakrá téreria, yiráp mér
yaewour nanko, yumo kárákáre sámpria warákár mwanapono.
26 Aeria ono warko yumonapok koropnamp ke fek yumo onan nkea, warákárria Krais
Jisasomp e sakap mwanapono.

Filipai fákáre tére kárákáreria Kraisént touwe sámpap kar

27 Aeno yumo yiráp paokop te, ankár yae-párák kareria Kraisomp Kwapwe Kare
Karwaok paokop kip. Tak napo maok, ono yumwan akwapá nke namp, tá ono
yumo térenap karan saráp wa nampan kor wampweno. Onomp ninik te yumo énénki
ankár nonopok nounouroup ninik fek fokopeyakápria ankárankamp ninik fek nonopok
yaewourria arop fárákapao Kwapwe Kare Kar wawia méranáponorá kárákáre fek farákáp
napan mér naeria nampono. ✡
28 Yumwan Kwaromp térean monorianap arop fárákap yumwan apae-apae mwana-
pan apáp mo napan wa nae rampono. Táte am fárákapao nke napo, yumo apáp mo nap
te, am fárákap te yaomwi mek pik napo, Kwaro námoku yumwan yaewourianánko, yumo
yae-párák yakáp mwanapan yénkép námprá mér mwanapon.
29 Kwaro yumwan Kraisomp tére mwanap tére kwapwe nénk námpono. Mao te
yumwan Kraisén mér mwanap ninik mwar nénk mono. Yumo Kraisompara, touwe sámp
mwanap méntér nénk námpono. ✡
30 Wokwaek ono tére kárákárea wae namp yumo nkeapan, oukoumwan kor, ouk-
oumwan tére kárákárerá yak namp yumo wae wa napono. Yumo ankár onan yaewourrá
am ankárankamp tére táman saráp yakáprá tére kipo. ✡

2

Námoku te wampwe pwarará ankwapan aropomp mwanámp kar

1 Yumo te wae yiráp ninik mek Kraisomp kárákáre sámpria, maomp aropomp méntér
sámp napo, yiráp ninik porokwe fek yak námp nie? Tá yumo Yiki Kor Spiritént
tapokwapea énénki yakápria, nonopok nouroupria aropomp i konap nie?
2 Yumo tak napo, ono warákárnamp ninik onan top koupouranoria nap kwamp te,
yumo ankár ankárankamp pourouráp ninik fek yakápria, tá ankárankamp pourouráp
nopok nounouroup nap ninik fek yakápria, ankárankamp pourouráp ninik fek tére kipo.
3 Yumoku mwanapan saráp ninik tokwaerá tére kwapono. Yumoku támao e tok-
wae sámp mwanapan saráp ninikrá tére kwapono. Yumo nonopok ankár yiráp
ankwapyaenápén saráp e tokwae sánkrá yumoku te wampwe pwar kipo. ✡
4 Tá yumo yumoku mwanapan saráp niniki kwapono. Yumo ankár nonopok ankwa-
pan ninikria mao mwanapan kor ninik kipo. ✡

Krais námoku wampwe pwarará arop niamp yakeanánko, Kwaro man narek papnámp kar

5 Yumo te ankár Krais Jisaso námoku wampwe pwarará Kwaromp yae ankore mek
yaknámp ninik niamp sámp kipo.
6 Mao te Kwar kare yakámpao maok,
ankár Kwar yakria sámp-fákeyak konámp kárákáre
sámpá yak naenámp ninik moimpono. ✡
7 Mao te námokuráp ninik fek
am Kwar yak námp pwarará, arop kare arákarea
kwaporok tére konámp arop niampi yak nánko,
arop fárákap man nkeapono. ✡

✡ **1:27:** Ef 4:1 ✡ **1:29:** Ap 5:41 ✡ **1:30:** 1 Te 2:2 ✡ **2:3:** Ro 12:10,16 ✡ **2:4:** 1 Ko 10:24 ✡ **2:6:** Jo 1:1-2 ✡ **2:7:** 2 Ko 8:9

8 Mao námoku te wampwe pwarará
Kwaromp karwaokrá akwapea sumpwi naemp ke fekimpon.
Mao te kwapwe kare aropamp sumpwi niamp mono,
fwap arop kwatae niampria
yaopwae porokopramp fek sumpwimpon. ✡
9 Am takimp fek táman maok,
Kwaro man narek karaok papria,
man kápae kare ankankamp e kámákár akwapnámp
e tokwae sánkámpon. ✡
10 Am e tokwae 'Jisas' sánk námp te,
yámar mekamp arop ponankor,
tá apárokamp arop ponankor,
tá némp ankore mekamp arop ponankor
kwaráp torokompiaka érik sérrá, ✡
11 'Jisas Krais te Tokwae Karono'rá sénapo,
Naropwar Kwaromp e ankár narek karaoki yak naenámpon. ✡

Nomo ankár arop ou mek wae niampi yakáp mwanámp kar

12 Ononamp fákáre, yumo wokwaek ono yumont yakamp fek kápae kare por onomp karwaokiap te, oukoumwan kor ono panek yak namp fek, yumo ankár takrá yakáp kipo. Kwaro wae yumwan warko érékép námpara, oukoumwan te yumo ankár táman apápria kour me woukourrá, am yae-párák tankáp nap am akwapá moyakantáno, ankár kárákáre fek sámp-fákeyakáp kipo.

13 Kwaro yiráp ninik mek tére konámp te nomo wae mér námpon. Mao námoku yiráp ninik mek warákár sánk nánko, yumo fwap mao 'Takenk'rá ninik námpaok tére mwanapon. ✡

14 Yumoku apae-apae ankank tére mwaria nap te, yopor i konap ninik ntia kar yorowar i konap te, ankár pwararea yonkwae porokwe fek tére kipo.

15-16 Yumo ankár takria maok, arop ankwapao nke nap fek yumo Kwaromp yae-párák kare tárápu yakápria, kwatae ninikitenap yak mo, ankwap kwatae ankank méntér yak mo kare naenámpono. Yumo te, kwapwe kare ninik pwarará kwatae mwaek tukup konap apárokamp arop ou mek waerao yokor námp niamp, yiki yak sánknámp kar sámpea yénk kipo. Tak napo maok, Kraiso koropnámp yae fek ono fwap arakrá ninik nanampon: 'Ono kwaporok tére mo, tá onomp kárákáre kwaporok sir moi nampono'rá warákár-sénanampon."

17 Yiráp mérap te yumo Kwarén panan ofa sánk nap niampono. Táte arop fárákapao onan sumpwi pap napo, onomp yiri wain ént niamp yiráp ofa sánk konap pan yumuntuk kwarokor konapnámp taknámp napo kor, wampweno, ono fwap oukoumwan warákárrá yak nanampono. Kare, ono fwap yumont warákár nanampono.

18 Ae nanampara, yumo kor ankár onont warákár kipo.

Polo Timotin sámp-kérép naeria sénámp kar

19 Táte Jisas Tokwae Karao takaerianánko te, wae fwap yumonapok koupour kar Timotin sámp-kérép nanampono. Tá mao akwapea yumo yakáp nap nkea warko arákarrá koropea onan farákáprá sénánko, ono fwap yonkwae kárámp nanampono.

20 Ono te Timoti námpnámp maknámp onont ankárankamp ninikknámp arop ankwap yak mono. Mao saráp yumwan yaewour naeria ninik tokwae konámpono.

21 Kápae kare arop ankwap fárákap te námokuráp ankankan saráp ninik tokwaeria, Jisas Kraiso ninik námpaok tére naerá ninik tokwae mo i konapono. ✡

✡ **2:8:** Hi 5:8; 12:2 ✡ **2:9:** Ef 1:20-21; Hi 1:3-4 ✡ **2:10:** Ro 14:11 ✡ **2:11:** Ro 10:9 ✡ **2:13:** 1 Te 2:13 ✡ **2:21:** 2 Ti 4:9-10

22 Aeno yumo Timotin te wae mérapono, mao te kwapwe kare aropara, ono Kwaromp
Kwapwe Kare Kar farákápnamp térean tárápao naropwarén yaewour i konámpnámp onan
takrá yaewour i konámpono.
23 Táte ono manénkir onan korop naenámp ankank te, mokopia korop naenámpaoeanrá
mér namp kwamp te, ono koupour man sámp-kérép nanko, yumonapok akwap
naenámpon.
24 Tá ono mér namp te, Tokwae Karao onompor mwae kup fikir nánko, ono fwap
wakmwaek tae morok yumonapok korop nanampono.

Polo Epafroditusén sámp-kérép naeria sénámp kar

25 Onomp ninik te, ono ankár Epafroditusén yumonapok sámp-kérép nae rae. Mao te
nomp ankwapnápao onont ankárankamp tére fek fearámpea am Satanént yorowar namp
mek yak námpono. Yumo wokwaek onan yaewouranoria ononampok sámp-kérép napo,
mao koropámpono. ✡
26 Aempan oukoumwan te maomp ninik yumwan nke naeria yonkwae touwe námpon.
Aeria yumo mao touwe sámpnámp kar wawia yonkwae sékér nap táman, mao ninik
tokwae námpono.
27 Kare, wokwaek te am touwe fek tapek waeman sumpwi naempan maok, Kwaro
man aropompi námpono. Aeria Kwar te man saráp aropomp mono, onan kuri aropompi
námpono. Maomp ninik te touwe tokwae kar onan koropá oupouroup antánoria
ninámpon.
28 Aenámpan ono man yumonapok sámp-kérép nanko, yumo warko man nkea
warákárenkria nampon. Aenapo onomp ninikao kor anámp tae morok naenámpon.
29 Yumo énénki Tokwae Karampara, ankár man warákárria man warámp kipo. Yumo
take pourouráp aropan te ankár maomp e narek kakap kipo.
30 Mao te waeman Kraisomp tére fek sumpwi naenámp niampi námpono. Mao te yiki
yak naenámp ninik te sámp mono. Yumo ono tére namp yaewour mwanap pourou mo
napantá, mao am tére táman yaewour nánko pwianoria námpon.

3

Polo ankár Kraisén saráp niki-sampnámp kar

1 Ononamp fákáre, ono mámá kar pwar naeria, sénae ramp te ará: Yumo ankár Tokwae
Karan warákár kipo. Ono manénkir sérinamp kar táman warko kumwi namp te, yumwan
yaewour nampara, kokwae mono. ✡
2 Arop sios mek koropea oukun asao sipsip yourounkwe konámp niamp tére kwataenap arop aran mér kipo. Am arop fárákap te yiráp yipi fékérrá kwataerá kák mwaria
napon.
3 Aeno nomo maok Kwaromp Spiritamp kárákáre fek Kwarén loturia, nomo Jisas
Kraisént yakápria warákár tokwae námpon. Am támao maok yipi fárákap kare námpon.
Nomo wae mérámpon: Arop fárákap pourou yipiran térenap ankank te am fárákapan te
kánanke yaewour mono. ✡
4 Táte ono am pourou yipiran tére konap ninik táman tak naeria namp kwamp te,
waeman onan yaewour naenámp mwae kup yak námpono. Arop ankwap fárákapao am
pourou yipiran tére konap ninik námwan fwap yaewour naenámprá mér napan maok,
ono te am táman fwap kárákáre fek takrá ninika wae naeampon.
5 Waeman yukupuk yae fek onomp yipiran kor fárákapapono. Onomp éntupwar
naropwar Israel fi kare mekamp aropria, ono am fi mekamp Bensaminomp fekampono.
Tá ono Hibru fiamp ankárankamp yiri fekamp kareno. Tá ono Farisi, ono loaok saráp
akwap konamp aropono. ✡

✡ **2:25:** Fl 4:18 ✡ **3:1:** Fl 4:4 ✡ **3:3:** Ro 2:28-29 ✡ **3:5:** Lu 1:29; 2 Ko 11:22

6 Am ke fek ono Kwaromp térean tére kárákáre rampweria nopok Kwaromp sios
fákáreran sámpá yampouroui nampono. Am ke fek arop fárákapao lo fekamp karént
ononamp ninik méntér yurukup napo te, ono kwatae namp yak mono. ✡
7 Ono wae sénampon: Ono am pourou fekamp ankank táman ampaokria te, arop
ankwap fárákapan kwe-pwar naempon. Aeno oukoumwan ono Kraisén ninik namp fek
te, am ono wokwaek téreampan nke nanko te, kánanke kwataeno. ✡
8 Táte ono Juda fákáreamp ankank má farákáp namp, táman mwar sér mono. Ono mámá
apár mekamp ponankor ankank te kwatae moyak nae-rámponoria younkwe sirarrá,
Jisas Krais te onomp Tokwae Karonorá mér nae rae. Am mér nae namp te tokwae kar
ankankono. Mámá apár mekamp kápae kare ankank te tiri pwae kwatae niamp námpara,
ono te ankár Kraisén mwar kárákáre fek sámp-fákeyakria,
9 ankár méntér yak nae rampono. Onoku loaok akwapnamp ninik fek táman e 'Yae-
párák kare arop'rá sámp namponorá ninik mo nampono. Ono e 'Yae-párák kare arop'rá
sámp naenamp ninik te aránono: Ono Kraisén mér nanko maok, Kwaro námoku onan
'Yae-párák kare arop'rá sénámpon. ✡
10 Ono te ankár Kraisén mér kare nae nampon. Mao warko apár me meknámp
fárámpnámp kárákáre táman nke naerampon. Mao touwe sámpea sumpwi námp táman
ono méntér fearámpea mántwaok nae nampono. ✡
11 Ono takria maok, ono kor warko apár me meknámp fárámp nanamprá ninik
nampono. ✡

Polo Kwaro nánapitenámp ankank kwapwe sámp nanampria fárakopnámp kar

12 Onomp ninik te ono wae Kraisomp ninik sámpea pwi yak namprá ninik mono.
Ono oukoumwan am ninik sámpea fákapá fákeyak naeramp te, Krais ono am fek akwap
nanampan námoku manénkir onan sámp-fákeyak námp niamp naerampon. ✡
13 Ononamp fákáre, ono te am ninik wae sámpea pwi namprá mono. Ono te
ankárankamp ninik fek yakria, wokwaekamp ninik kwatae te wae nik mo pwarará, am
ankank wakmwaek sámp nanampria tére kárákáre nampono.
14 Ono Kwaro pátenámp ankank yak námp fek akwapá korokwapria am ankank sámp
naeria kárákáre fek fárakop nampono. Am ankank te ará: Jisas Kraisomp tére fek Kwaro
onan 'Yámar mek pokea yiki yak nanap' ria wumwi námpon. ✡
15 Táte nomo Kraisén mérnámp ninik aropao akwapea téképá yaknámp niampria te,
nomo ono sériamp kar má fwap ninik mwanámpono. Aeno yumo mwar ankwap ninik
napo te, Kwaro yiráp ninik am fwap fwapokwap naenámpono. ✡
16 Aeno nomo oukoumwan kwapwe kare ninik sámp námp te ankár kárákáre fek sámp-
fákeyakáp mwanámpono.
17 Ononamp fákáre, yumo ponankor ono ninik nampaok kipo. Tá yumo ankár arop
fárákap onomp ninikaok nap táman nkea, yumo kor mántwaok kipo. ✡
18 Kápae kare por ono wae yumwan sér i konampan, taknámp oukoumwan kor
ono émria yumwan sénampon: Kápae kare arop Kraiso yaopwae porokopramp fek
sumpwinámp karan yopornap arop yakáp napon.
19 Kwar kareran nik moria, námokuráp pourou yaewour naenámp ankank táman
Kwarén nap niamp lotu napono. Aeria aropan pwarápae sánk konámp nkwakwe make
ninik táman warákárrá tére napono. Aeria am fárákap te apárokamp ankankan saráp ninik
napara, am fárákap te yaomwi mek pik mwanapono. ✡
20 Aeno nomo Kwaromp némpouk pok mwanámp koumteouráp arop yakápria, nomo
Jisas Krais Tokwae Kar yámar me pwarará ékia nomwan warko érékép naenámpan
'Koupour ékae!' karrá yépék námpono. ✡

✡ **3:6:** Ap 8:3 ✡ **3:7:** Mt 13:46 ✡ **3:9:** Ro 3:21-22 ✡ **3:10:** Ro 6:3-5 ✡ **3:11:** 1 Ko 15:23 ✡ **3:12:** 1 Ti 6:12
✡ **3:14:** 1 Ko 9:24 ✡ **3:15:** 1 Ko 2:6 ✡ **3:17:** 1 Te 1:7 ✡ **3:19:** Ro 16:18 ✡ **3:20:** Ef 2:6

21 Mao maomp kárákáre fek kápae kare ankank mao námokuráp yae ankore mek párakop tenánko, yakáp mwanapono. Am take kárákáre fek táman, mao te fwap nomp nkwakwe make touwe sámpea sumpwi konap pourou máte arákarea, mao námokuráp pourou niamp kwapwe kare yoroi pap naenámpon. ✡

4

Nomo ninik kwapwe sámprá nonopok warákár mwanámp kar

1 Ae naenámpara, ononamp fákáre, yumo onomp má kar sénampnámp taknámp yumo ankár Tokwae Karént kárákáre fek fokopeyakáp kipo. Ono yumwan warákár tokwaeria, yumo panek yakáp napara, yumwan yonkwae touwe konampono. Ono tére kárákáre nanko, am fek yumo Kwarén mér napo, am támao onan e tokwae kwapwe sáp nánko, ono warákár nampono. ✡

2 Yumo Yuodia ntia Sintiki yumo wawenke! Yumo te Tokwae Karamp arop fint ankárankamp firápara, yumo te ankár énénkér ankárankamp ninik sámp kipo.

3 Tá onont tére konap arop kwapwe e! Amo ankár am yupuyaran yaewourampo. Am te apae riteanápe, ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá tére nanko, am yupuyar, tá Klemen ntia ankwap fárákap onont tapokwapea tére konapono. Am fárákapamp e te yiki yakáp mwanap eráp buk fek yak námpono. ✡

4 Yumo ankár Tokwae Karan warákár saráp yakáp kipo. Ono warko sénae: Yumo ankár warákár kipo.

5 Tokwae Kar ék naenámp ke waeman wonae fik námpono. Aenámpara, yumo ankár ponankor aropan sánánkar porokwe fek napo, am fárákap yiráp kwapwe kare ninik nkeanápono. ✡

6 Yumo te apae ankank koropantá ninik tokwae kwapono. Kápae kare por yumo apae ankank sámp mwaria Kwarén sénap te, yumo ankár ‘Aesio’rá séria ‘Yinan yaewourae’ ria Kwarén sér kipo. ✡

7 Tá Kwaro nomwan ti-sáp konámp yonkwae porokwe te tokwae kwapwe ara, arop nomo youroukoupia maomp fi kor mér mwanámp pourou mono. Yumo Jisas Kraisént koumpá yakáp napara, am yonkwae porokwe yiráp ninik sámp-fákeyak nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakáp mwanapon. ✡

8 Ononamp fákáre, ono yumwan ankwap kar sénae nae. Ankár mámá kwapwe kare ninik, tá aropao nkea Kwaromp e sakap konap ninik mámao yiráp ninik mek top koupourano: Kare kar i konap ninik, te arop nkeaka ampaok tukup mwanap kwapwe kare ninik, yae-párák karenámp ninik, yiki kukurnámp ninik, tá ankwap aropao nke nánko, man yaewour i konap ninik, tá arop kwapwe kare ninik nánko, wawia warákár konap ninik.

9 Kápae kare ninik kwapwe te ono yumwan wae yénkép nanko, yumo wae sámp napono. Aenapara, kápae kare kwapwe kare ninik yumo waeman wawia, wae yumo kareao yi fek onan nke napara, yumo ankár kápae kare por taknámp kipo. Aenapo maok, nomwan yonkwae porokwe sáp konámp Kwaro yumont yak naenámpono.

Polo Filipai fákáreao námwan ankank nénkapo, warákarámp kar

10 Oukoumwan te yumo onan aropomp nap táman onan pwar mo nap yénkép nánko, ono Tokwae Karan warákár tokwae nampono. Kare wokwaek te yumo onan ninikapao maok, yumo yaewour mwanap mwae kup te moimpono.

11 Am te ‘Ono ankank mo namp’rá ninikria sér mono. Ono apae ankank korop námpan kor, ono wae méri yakrá, ‘Fwapono’rá sér i konampono.

✡ **3:21:** 1 Ko 15:28 ✡ **4:1:** 1 Te 2:19-20 ✡ **4:3:** Ro 10:20 ✡ **4:5:** Hi 10:37; Je 5:8-9 ✡ **4:6:** Mt 6:25; Ef 6:18; 1 Pi 5:7 ✡ **4:7:** Jo 14:27

12 Ono fwap ankank moráp arop yak nanamp, tá ono fwap ankank kápae kare sámp nanamp. Tá fir tokwae fánanamp ninik, tá yae-porokwe konap ninikan kor wae mérampono. Tá ankank kápae kare sámp konap ninik, tá ankank moráp arop yakáp i konap ninik, am táman kor ono wae mér nampara, kápae kare apárok, kápae kare ke fek yak nampao kor, ono ankár 'Fwapono'rá sér i konampon.
13 Am te apae riteanápe, Kraiso onan kárákáre sáp konámpara, maomp am kárákáre fek tapek ono fwap kápae kare ankank tére nanampono. ✡
14 Aenampan yumo yae-párák onan yaewouria onont kápae sámp napono.
15 Yumo Filipai mekamp koumteouráp arop yumoku támao arakrá mérapono: Ono wokwaek Kwapwe Kare Kar farákáp nanamp tére sámpria Masedonia pwarará, akwapamp fek te ankwap sioso onont fokopeyakápria onan ankank sáp moiapono. Aeno yumo saráp am takiapono.
16 Ono Tesalonika mek kwaporok yakamp fek yumo onan kápae kare por tae morok yaewouriapon.
17 Máte ono yumwan 'Ankank sápenk' ria wumwi mono. Ono ninik namp te, yiráp kwapwe kare ninik ankár akwapea tokwae kar nánko, ono Kwaro nke námp fek te yiráp e tokwae kari yakanoria nampono.
18 Kápae kare ankank onan pwi námp te, ono wae sámpea pwiria ankwapmwaek kámákár akwap námpono. Yumo onompor Epafroditusomp yaek sámp-kérép napo, am te ono wae sámp nampono. Yumo am sámp-kérép nap te, ofa nánákáre kwapwe Kwarén sánk nap niampono. Kwar te take pourouráp ofa táman sámpria warákár kwapwe konámpono.
19 Onomp Kwar te kápae kare kwapwe kare ankank Jisasomp yaek nénk námpara, yumo monap kápae kare ankank te Kraiso fwap yumwan pwi pap nae-námpono. ✡
20 Kwar te mao támao nomp Naropwar ara, nomo ankár maomp eran saráp narek sampok mwaro! Kare tak mwanámpono.

Wae pwar naerianámp kar

21 Ono Krais Jisasomp koumteouráp arop yumwan ponankor 'Gude'rá sér rae. Tá onomp ankwapyae fákáre onont yakáp napao kor yumwan 'Gude'rá sénapono.
22 Tá kápae kare Kwaromp koumteouráp arop yumwan 'Gude'rá sénapono. Tá ankwap fárákap Sisaromp nap mek tére konap aropao kor warákár tokwae fek am 'Gude' kar yumwan sámp-kérép napono.
23 Ono ninik namp te, Jisas Krais Tokwae Karao námokuráp ninik fek yiráp waempént yakrá, yumwan yaewour saráp yakanoria nampon.

✡ **4:13:** 2 Ko 12:9-10 ✡ **4:19:** 2 Ko 9:8

Polo Kolosi Firampor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisaso pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek, Polo Rom mek kalabus mek yakria Kolosi mekamp siosompor kumwia Tikikus ntia Onesimusomp yaek sámp-kérép námpon. Ankwap pas te Filemonompor méntér sámp-kérép námpon.

Wokwaek te Polo Efesus mek Kwapwe Kare Kar farákápámp ke fek, taun Kolosi wonae fik tae morok yak námpara, mao Epafrasén sámp-kérép nánko, mao Kolosi mek akwapea Kwapwe Kare Kar farákápámpon.

Aempan maok, wakmwaek Epafras nke nánko, arop ankwap fákáre Kolosi mekamp siosomp Kwarén mérnap sámpá yampourou napantá, Polo am fárákapamp ninik mek kárákáre sánkria mámá pas kumwimpon.

Tá Polo ankwap kar arakrá sér: Kwaro Jisasomp yae kor fek kápae kare ankank yoroimpon. Kwaro Jisasén sámp-kérépámp te, kápae kare ankank Kwaronámpok tia koupoukour naenámpria ninámpon.

1-2 Taun Kolosi mek yakápnap sios koumteouráp arop e! Ono Pol onan Kwaro aposel yakaerianánko, ono Krais Jisasomp aposel yak nampon. Ono nomp ankwapnáp Timotint yumo Kraisén mér nap kárákáre fek yakáp nap, yiráp por má pas kumwi re. Yinomp ninik te nomp Naropwar Kwaro námokuráp ninik fek yumwan yaewour nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakáp mwanapria nampon.

Kolosi mekamp arop fárákapao Jisasén mér karenap kar

3 Yino yumwan ninikia Kwarén sénemp fek yino te ankár nomp Jisas Krais Tokwaer-amp Naropwar Kwarén ‘Aesio’rá sér saráp yak konempon. ✡

4-6 Am te apae riteanápe, yumo wokwaek kar Kwaromp Kwapwe Kare Kar wawia méria, Kwaro yiráp por yámar mek nánapia pátenámp ankankantá yépékrá yakápnap kar te yino wae wawi nempon. Aenempara, yumo te ankár Krais Jisasén mérria maok, am fek Kwaromp arop fákáreran kor ponankor warákárrá nouroup napon. Yumonkir Kwaromp Kwapwe Kare Kar korop námp wawia, Kwar námokuráp ninik fek aropomp i konámp nkea mériaka, yae-párák kare paokop napo, am Kwapwe Kare Kar támao ankár apár-apár mek kor tokwae yak nánko, yumonapnámp taknámp arop ponankor ankár kwapwe kare ninik fek yakáp napon. ✡

7 Epafras te yino énénki tére konámpara, yumwan am Kwapwe Kare Kar akwapá farákáp námp te, yino man warákár konempon. Mao te yumwan yaewourrá Kraisomp téreran yae-párák kare tére konámpon.

8 Mao koropeaka ‘Yumo Kwaromp koumteouráp aropan nouroup kare nap te, Yiki Kor Spiritao yiráp ninik mek kékémenk nánko napono’rá yinan séri námpon.

Polo Kolosi mekamp arop fákáreran Kwaro kárákáre sánkanoria kar toropwapimp kar

9 Am kar yino kor wawia maok, yino am yae feknámpia yumwan yaewourrá kar toropwapi nempon. Kwaro yumwan yaewouranoriaka Kwarén sér i konempara, yumo te Kwaro yumwan kar sénámp wawia mántwaok mwanapon. Aenapo maok, Yiki Kor Spiritao yumwan nkwakwe make mér kwapwe ntia ninik kwapwe sánk nánko maok, yiráp ninik mek tokwae kari yak naenámpon.

10 Aenánko maok, yumo fwap Kristen kare paokop mwanap pwi kari yakria maok, yumo fwap Kwaro warákárnámp ninikaok paokop mwanapon. Takria maok, arop aropompria yaewourrá nkwakwe make tére kwapwe napo, yumo Kwarén mérnap ninikao kor akwapea tokwae kari yak naenámpon. ✡

✡ **1:3:** Ef 6:18 ✡ **1:4-6:** Ef 1:13,15; 1 Pi 1:3-4 ✡ **1:10:** Ef 2:10; Fl 1:27

11 Yinomp ninik te, Kwaromp kárákáre tokwaerao yiráp ninik mek tokwae kari yak nánko, nkwakwe make ankank kwatae korop námpan kor, yumo kokwae mo, fwap kárákáre fek yakápria maok, am táman kor mént warákárria
12-14 Naropwar Kwarén 'Aesio'rá sér mwanapon. Mao te Satanomp kirikipao nomwan sámp-fákeyak námp mekamp éréképriaka, náráp Táráp kwapwe kareránt yakápnap arop fákárerént tapokwapá pwarari námpon. Aenánko maok, Kwaromp Tárápao nomwan yamokwapeaka nomp kwatae ninik nik mo pwarareanánko, nomo amwar yae-párák kare yakáp námpon. Kwar te yumwan fwapokwapia, yumo am wae kwapwe fek yakápnap arop fárákapént sámp mwanapria ankank kwapwe kare yiráp por nánapia páte námp sámp mwanap pwi napon. ✡

Kraisomp ninik ntia maomp térean sénámp kar

15 Nomo Kwarén te nke mwanámp pourou mo námpan maok, wae nomo Kwaromp Tárápan nke námp te maomp Naropwar Kwaro kor, take pourourápono. Mao te Kwaromp Táráp, tá kápae kare ankank Kwaro yoroimpan kámákár akwap námpon. ✡
16 Kwaro kápae kare ankank yámar mek yak námp, tá apárok yak námp yoroimp te, Tárápao kor énénkér yoroi nepon. Mao te ankank ponankor nomo yi fek nke konámp, tá nomo nke mwanámp pourou monámp ankank, tá nkwakwe make kárákáre kor ensel fákáre, tá nkwakwe make kárákáre kor spirit, tá ponankor nkwakwe make kárákáre tokwaeráp ankank yoroi nepono. Mao am ankank ponankor yoroi nepara, am ankank ponankor te mao námokurápon. ✡
17 Mao te ankank wokwaek kar yak mo fek manénkir yakrá, mao námokuráp kárákáre fek má kápae kare ankank má ponankor wokwaek kar forokareakámpan mao ankár yae-párák kare sámp-fákeyak nánko, kwapwe kare yakáp napon. ✡
18 Mao te siosomp me koron. Sios te maomp pourounon. Mao te siosomp yiki yak fi kare támaonon. Mao te sumpwiaka am sumpwian kwe-pwarará maomékir fárámpeanámp aropara, amnámp kárákáre fek ankank ponankoran kor kámákár akwap námpon. ✡
19 Kwaromp ninik te náráp ninik te ponankor Jisasén sánkea Kwaro námoku am mek top-pwarámpá yak naerianámpon. ✡
20 Kwaromp ninik te náráp yámar mekamp ankank ponankor, tá apárokamp ankankan kor ponankor wokwaek te paneki yakápia napan, oukoumwan te am ankank tia mao námokunt ankárankamp ninik fek ankára mek tapokwapea pwar naerianámpon. Aeria námp kwamp, mao Kraisén yaopwae porokopramp fek sumpwiaerianánko, maomp yiri kwarákarea námp fek táman Kwaro nomp yopor ninik sámp-anámpá pap námpon. ✡
21 Wokwaek te yumo kwatae ninik fek panek yakáp napo, am kwatae ninik nap támao nánko, yumo Kwarén yopor-arop yakápiapono.
22 Aeapan maok, oukoumwan te Krais yaopwae porokopramp fek sumpwianánko, Kwaro yumwan am fek fwapokwapia éréképea yumwan námont ankárankamp ninik fek yakáp mwanapria ninámpon. Mao taki námp te, yumwan éréképá koropea námokuráp wonae fik párakop tenánko, yumo amwar kar yiki kukarrá yakápria, mao nke námp fek yumo kwatae niniki nap yak mo naenámpria ninámpon. ✡
23 Yumo wokwaek mérinap mér te ankár am fek táman kárákáre fek yakáp kip. Yumwan kwekár ninik kwataerao éréképea akwap nánko, yumo yiráp Kwaromp Kwapwe Kare Kar wa napao, nánkár wakmwaek yámar mek yakáp mwanap ninik nap pwar mwanape. Ono Pol ono Kwaromp Kwapwe Kare Karamp tére arop yakria, maomp apár mekamp ponankor koumteouráp aropan yino am kar farákáp námpon. ✡

Polo Kolosi mekamp aropan yaewourimp kar

✡ **1:12-14:** Ef 1:18-19 ✡ **1:15:** Jo 1:18 ✡ **1:16:** Jo 1:3 ✡ **1:17:** Jo 1:1 ✡ **1:18:** Ef 1:22-23 ✡ **1:19:** Kl 2:9 ✡ **1:20:** Ef 2:3 ✡ **1:22:** Ef 2:14-16 ✡ **1:23:** Hi 6:11

24 Oukoumwan te ono yumwan yaewourria touwe sámp nampan warákár nampon. Ono Kraisomp siosén yaewour nae namp te, Kraisomp pourouno. Kraiso siosén yaewour riaka sámpámp touwe tokwae te oukoumwan pwar mono. Am touwe onomp pourouk korop nánko, ono sámp naeria namp te, Kraiso sámpnámp touwe méntér pwianoria nampon.
25 Kwar námoku onan sios mek téreaerianánko, ono yumwan yaewour riaka farákápnamp kar máte Kwaromp karan ponankor farákáp nampon.
26 Má kar máte wokwaek kápae kare ke fek te mek wouroumpeyakánko, ponankor arop fárákap te am kar mér moiapon. Aeno oukoumwan te Kwaromp ponankor koumteouráp aropao nke nap fek wae érik korop námpon. ✡
27 Kwaro am táman náráp finoria nomwan yénkép námp te, nomo wae mér námpono. Má kar mek wouroumpá yakeakámp te kwapwe kare ara, arop ankwap fi ponankoran kor yaewour naenámpon. Mámá kar mek-wouroumpeyak námp te arak naenámpon: Krais yumont yak námpara, mao yumwan éréképá pokeanánko, méntér yámar mek wae kwapwe fek yakáp mwanapan yépék napon. ✡
28 Yino te ponankor ankákárank aropan Kraisomp Kwapwe Kare Karan farákáp konámpon. Yino te kwapwe kare ninik ntia kwapwe kare méraok am fárákapan yénkria, kárákáre kor kar farákáp námp te, am fárákap kárákáre kor Kristen yakáp napo, yino am fárákapan Kwaronámpok éréképá tukupá párakop mwaria námpon. ✡
29 Aeria namp kwamp maok, ono ankár kárákáre fek térea wae namp te, Krais námoku onan kárákáre sáp námp fek nampon. ✡

2

Polo Kolosi mekamp sioso Kwarén mér napan ninikimp kar

1 Onomp ninik te yumo ntia taun Leodisia mekamp arop, tá arop ponankor onan nkea mér mo napan kor, man yaewourrá térea wae namp aran mérenkria nampon.
2 Ono térea wae konamp te, am támao yumwan yaewouria, yiráp ninik mek kárákáre sánk nánko, nonopok nounourouprá wonae fik kari yakáp mwanapria ni konampon. Onomp ninik te, yumo kwapwe kare ninik sámpea napo maok, am támao yiráp mérnap ninik kárákáre sánk naenámpria nampon. Onomp ninik te yumo ankár Kwaromp kar fi mek wouroumpeyak námp fwapi mérenkria nampon. Krais te námoku támao am mek wouroumpeyaknámp kar fi korono. ✡
3 Kwaromp nkwakwe make ninik kwapwe ntia mér kápae kare te Kraisomp ninik mek yak námpara, stua mek kápae kare nkwakwe make ankank kwapwe kare top-pwarámpeyak námp niampon. ✡
4 Onomp ninik te arop ankwapao yumwan kwekárrá kar porokweantánoria namp kwamp, yumwan má kar má sér rae: ✡
5 Ono te yumont yak moria panek yak nampao kor, yumwan ninik namp te wae ono kareao yumont yak namp niampara, yumo yae-párák téreria Kraisén mér kárákáre napan ono nkea warákár nampon.

Nomo ankár Kraisént yakria yiki yak mwanámp kar

6 Yumo te wae Jisas Krais Tokwae sámp napara, ankár ménт koumpea paokop kip.
7 Yumo ankár méntér koumpea kárákáre yakáp nap te, yaoao kwar mek arák mek karaok pikeyak nánko, yao kárákáre yak konámp niamp, tá nap oumpwar fek ti tenapo kárákáre yak konámpnámp taknámpi yakáp kipo. Yumo ankár am Kwapwe Kare Kar yino yumwan yénkrá farákáp námp táman mér kárákáreria, kápae kare por ankár Kwarén ‘Aesio’rá sér kipo. ✡

✡ **1:26:** Ef 3:3-6 ✡ **1:27:** Ef 1:18-19 ✡ **1:28:** Ef 4:13 ✡ **1:29:** 1 Ko 15:10 ✡ **2:2:** Ef 3:3-4 ✡ **2:3:** 1 Ko 1:30 ✡ **2:4:** Ro 16:18 ✡ **2:7:** Ef 3:16-18

8 Yumo te fwapnae karia mér kar kip: Takria arop ankwapao yumwan apárokamp méramp kar mwar sankoropea yumwan farákáp napo, am kar támao yumwan poupwekápia sámp-fákeyak naeane. Takrá paokopnap arop fákáre te Kraisomp karan farákáp mono, tékénou kar, tá yámar ntia apár poukeyak konámp spiritamp karan farákáp konapon.
9 Yumo te wae mér napon: Krais te arop nomo niamp arákareanánko, Kwaromp kápae kare ninik ponankor te maomp pourou mek top-pwarámpá yak námpon. ✡
10 Krais te ponankor ankank poukeyak konámp kárákáre tokwaeráp spiritamp yépe kor tokwae yak námpon. Yumo te Kraisént koumpá yakáp napara, Kwaro yumwan yiki yak sánk nánko, am yiki yak te yumwan top koupouri yak naenámpon. ✡
11 Yumo ankár mént kari yakria yipi fárákapnap ninik am te pourou yipi fekamp mono. Yumo Kraisomp ninikaok tukupria, wokwaekamp ninikamp yae ankore mek yakáp mo nap, am te yipi fárákap kare támaono. ✡
12 Yumo ént mek nér nap te, Kwaro Kraisént yumwan apár me mek kák námpria yénkép napon. Tá yumo Kwaromp kárákárerao Kraisén apár me mekamp fárámpea papámpan mér napara, yumo kor ént meknámp forokor nap te, yumwan Kraisént apár me mekamp fápárámpea kák námpan yénkép námpon. ✡
13 Yumo wokwaek te Juda mo ara, loaok tukup moria, nkwakwe make kwatae ninikaok paokop napo, am támao yumwan surumpwirá kák námp niamp námpon. Aenámpan maok, am ke fek táman Kwaro yumwan yaewour nánko, yumo Kraisént yiki yak sámp napo, Kwaro yiráp ninik kwatae am ponankor tirá épér námpon. ✡
14 Nomp nkwakwe make ninik kwatae námp, tá maomp loao nomwan sámp-fákeyak námpan kumwi tari nap te, am ponankor warko Kwaro námoku yaopwae porokopramp fek pukupia ponankor torokoria pwate námpon. ✡
15 Mao te yaopwae porokopramp fek kápae kare yao-pwaeráp kwataeramp kárákáre tokwae ponankor tirá épéri pwate námpan, arop nke nap fek am fárákap te kárákáre mo, kánanke kwataenorá yénkép námpon. ✡

‘Nomo wae Kraisént sumpwi námpara, nkwakwe make lo te nomwan yaewour mono’rá sénámp kar

16 Aenámpara, arop ankwapao yumwan fir fári konap lo, ént fári konap lo, yopwar méntép koupoukour konap yae, yunk méntép, tá sabat yae méntép koupoukour konap táman yumwan mántwaok mwanapria sénapo, táman woupwi pap kwapono. ✡
17 Am lo karaok térerá tukupnap ke te youpoukwap yak mono, wakmwaek korop naenámp ankankan wounáp námpon. Aeno Kraiso maok ankár kare kar ankankono. ✡
18 Táte arop ankwap yumwan yémén nkenámp ankankan farákápria, ‘Yumoku te wampwe pwarará, ensel fákáreran lotuenk’rá sénánko te, yumo mao numwar yumwan apárok sámp-anámpanoria yénképá yakápi kwapono. Take pourouráp arop te wokwaekamp ninikaok yárak námpao maok, námoku te mér kwapwerápao namp ritea námpon. ✡
19 Aenámpao maok, mao te nomp yépe kor kare Kraisén te warko sámp-fákeyak mo, pwar námpon. Am yépe kor te nomp pourouan fir nénk nánko, am támao ke mekmwaek, arák mekmwaek ankank pourouk yae-párák nonopok toukouri yak konámpon. Aenánko maok, pourou Kwaro ninik námpaok akwapea tokwae kari yak konámpon. ✡
20 Yumo te waeman Kraisént sumpwi napo, yámar ntia apár taokeyak konap spirit yumwan warko sámp-fákeyak mo nap te, apaerá yumo warko apárokamp aropamp paokop niamp napon? Apaeritea yumo warko nkwakwe make loaok paokopria,
21 nkwakwe make ankank kákánkrá wurirá paokop napon? ✡

✡ **2:9:** Jo 1:14,16 ✡ **2:10:** Ef 1:21-22 ✡ **2:11:** Ro 2:28-29 ✡ **2:12:** Ro 6:4-5 ✡ **2:13:** Ef 2:1,4-5 ✡ **2:14:** Ef 2:14-16 ✡ **2:15:** Kl 1:13 ✡ **2:16:** Ro 14:1-12 ✡ **2:17:** Hi 10:1 ✡ **2:18:** 1 Ko 4:6 ✡ **2:19:** Ef 4:15-16 ✡ **2:21:** Ga 4:3-5,9

22 Take pourouráp lo te nomo yae fek yoronámp ankankan sérar námpara, koupour kar
tomore konámpono. Am lo te arop fárákapao saráp papea napan, nomwan ampaokenkria
yénk i konapon. ✡
23 Tá kare, am take pourouráp lo te námwan, námoku te wampwe pwarará, enselén
loturá, nomp pourouan fopwaoka wae námpon. Aenánko, arop ankwap fárákapamp ninik
te, am lo te kwapwe kare ninik ntia yonkwae kourwaok akwap námpan mpwe napon.
Aenapan maok, am lo te nomwan yaewour nánko, nomo nomp pouroukamp nkwakwe
make ninikan kwe-pwar mwanámp pourou mono.

3

Kwaro nomwan Jisasént fárámpá papámp kar

1 Kwaro yumwan waeman Kraisént fápárámpea kák námpara, yumo te ankár narekamp
ankankan saráp térerá sámp kipo. Am narekamp némpouk te Kraiso Kwaromp yae-párák
mwaek náráp sia king fek tank námpon. ✡
2 Yumo te ankár kápae kare por narekamp ankankan saráp ninik kip. Apárokamp
ankankan te niniki kwapono. ✡
3 Yumo te sumpwi tenap niampria, Kwaromp wonae fik yakáp napo, Jisasomp pourou
yumwan nánkárápá yak námpon. ✡
4 Krais te yiráp yiki yakáp mwanap fi támao ara, nánkár wakmwaek érik korop nánko,
yumo kor mént érik Kwaromp wae kwapwent korop mwanapon. ✡

Nomo wourékam arop yakápnámp kar

5 Aenámpara, yumo te má apár mekamp kwatae ninik yiráp ninik mek yak námp ankár
tirá wour kipo. Ono sénamp te ará ninikan sénampon: Kokopor i konap ninik, oumnámp
ninik, tá yi fek nkea ninik mek saráp kwatae ninik i konap ninik, tá ankár kwataenámp
ankankan saráp ninik kárákáre konap, tá arop ankwapamp ankankan nkea kikiank i
konap ninik. Am kikiank i konap ninik am te kwekár kwarén lotunap niamp ninikono. ✡
6 Am taknap arop fákáre Kwaromp karwaok tukup mo i konapara, nánkár Kwaro am
arop fákáre ponankoran touwe kwatae nénk nanampria nánapi tenámpon. ✡
7 Wokwaek te yumo kor am takap arop fákárerént paokopria ponankor am ninik
takiapon.
8 Aeapan maok, yumo oukoumwan te ankár ponankor tirá épér kipo. Am tirá épér
mwanap ninik te ará: Yonkwae pwarámprá yopor i konap ninik, tá arop ankwapan kok-
warokria, apae fek sámp-wouroump naerá ninik i konap ninik. Wouroumprá oumnámp
kar sér i konap ninik te yiráp táp meknámp kánanke oukur naeane.
9 Yumo te yiráp ankwapyaenápén kwekári kwapono. Am te apae riteanápe, yumo
manénkir sámpea paokopinap ninik kwatae wae pwarará,
10 Kraisomp wourékam ninik fek paokop napono. Kwaro yumwan wourékam arop
yoroi papria, mér kwapwe nénkria, yumwan yaewour nánko, maomp ninik niampi
yakáp napono. ✡
11 Aenámpara, nomo am wourékam yoronámp arop te nomo ponankor waeman
ankárankamp pourouráp yakáp námpon. Aenámpara, nomo warko arakrá ninik mware-
ano: Nomo te mwar Grik fi, tá mwar Juda fi, yipi fárákap konap, yipi fárákap mo i konap,
moumountukri kar, tá nkwakwe make fi arop, ankwapamp tére konap arop, amwar
yaknámp aropono. Am te apae riteanápe, Kraiso saráp yakria, mao námoku ponankor
nomo ou mek yak námpono.

Nomo ankár aropomp i konap ninikan sámp mwanámp kar

✡ **2:22:** 1 Ko 6:13 ✡ **3:1:** Mk 16:19 ✡ **3:2:** Mt 6:33 ✡ **3:3:** Ro 6:6-7; 2 Ko 5:17 ✡ **3:4:** 1 Jo 3:2 ✡ **3:5:** Ef 5:3-5
✡ **3:6:** Ro 1:18 ✡ **3:10:** Ro 12:2; Ef 4:25-32

12 Kwaro yumwan yonkwae touwea waeria nárápria nánkárápeanánko, yumo te
Kwaromp arop fi yakáp napara, yumo kor ankár take pourouráp ninik sámpeaka arak
kip: Yumo ankár arop ponankor yonkwae touweriaka fwapnae karia yaewour kip.
Yumokunap ninik te ankár apárok sámp-anámprá, arop sánánkar porokwe fekria maok,
yumwan nkwak mak napo kor, koupour nopok mwaria yonkwae pwarámp kwapono.
✡
13 Yumo ou mek nonopok kar séri tenap yak nánko te, yonkwae porokwe fekria am
ninik nik mo, pwar kip. Kwar Tokwaerao yiráp kwatae ninik tirá épéri námpara, yumo
kor tak kip. ✡
14 Arop yonkwae touwe konap ninik te ponankor kwapwe kare ninikan kámákár
akwapria, am kwapwe kare niniként tapokwapea, énénki tére konámpon. Ae konámpara,
yumo ankár arop ankwapan yonkwae touwe kipo. ✡
15 Krais te nomwan yonkwae porokwe sáp konámpara, kwatae ninik yak nánko, am
yonkwae porokwe yak mo i konámpon. Tá ninik kwapwe fek yakáp napo te, am yonkwae
porokwe ninik támao yak námpon. Kwaro yumwan wumwiria érékép námp te, yumo wae
am yonkwae porokwe fek ankárankamp pourou niamp, ankárankamp ninik fek yakáp
napon. Tá yumo ankár Kwarén aesiorá saráp yakáp kip. ✡
16 Kraisomp kar te ankár yiráp ninik mek kárákáre yak nánko maok, yumo nonopok
kar farákápria maok, nkwakwe make kar kwapwe mér mwanapan saráp farákáp kip.
Aeria maok, yumo ankár Kwarén 'Aesio'rá séria maok, tár kar Kwaromp Buk fekamp
sámpriaka, lotu i konap tár karan kor sámpá paokopria maok, yiráp waemp kárákáre
naenámp tár karan sámp kip. ✡
17 Yumo ankank ponankor tére mwaria nap, tá kápae kare ankank sérar nap ponankor
te Jisas Tokwae Karao ninik námpaok tére kipo. Aeria maok, mao yumwan yaewour
námpan ninikia Naropwar Kwarén 'Aesio'rá sér kip. ✡

Kristen yakápnap fiouan sénámp kar

18 Koumteou yumo te yiráp poumaropao sénap karwaok paokop nap te, Kwaro nke
námp fek yae-párák kare ninik napon. ✡
19 Poumou-tárápu yumo kor ankár yiráp koumteouran yonkwae touweria maok, am
fárákapan kar tokwae fek séri kwapono. ✡
20 Tárápu yumo te ankár yiráp éntupwar naropwaro sénap karwaok paokop kip. Am te
Kwar Tokwaerao takenkrianámp ninikono. ✡
21 Naropwaryaenáp, yumo kor yiráp tárápuran youpoukwap yopor saráp yakápi
kwapono. Tak napo, yiráp tárápu kokwaeria yumwan warákár mo mwanape. ✡

Taokeyakáp konap arop ntia tére aropan sénámp kar

22 Tére konap arop yumo te yumwan taokeyak konámp aropao sénánko te, ankár
mántwaok tére kip. Yumo mao warákáranoria mao nke námp fek saráp tére mwanape.
Yumo ankár Kwar Tokwaeran apápria maok, kwapwe kare tére mwanapan saráp ninik
kipo.
23 Apae kápae kare ankank yumo tére nap te fwapnae karia kárákáre fek tére kipo.
Yumo aropamp téreran tére napanápe, yiráp Kwar Tokwaeramp téreran tére napon.
24 Yumo takria maok, mérenke: Krais te yumwan taokeyak konámp Arop Tokwae ara,
yumo maomp tére nap fek te nánkár wakmwaek maomp firáp arop ponankoran nopok
nénk nanampria nánapitenámp ankank yak námpon.
25 Tá kwatae ninikinámp arop te nánkár námoku ami námp fek touwe kwatae sámp
naenámpon. Kwar te ankárankamp puri fek arop ponankoran yurukup i konámpon. ✡

✡ **3:12:** Ga 5:22-23 ✡ **3:13:** Mt 6:14 ✡ **3:14:** Ro 13:8-10 ✡ **3:15:** Jo 14:27 ✡ **3:16:** Ef 5:19 ✡ **3:17:** Ef 5:20
✡ **3:18:** 1 Pi 3:1-2 ✡ **3:19:** 1 Pi 3:7 ✡ **3:20:** Ef 6:1-3 ✡ **3:21:** Ef 6:4 ✡ **3:25:** Ap 10:34

4

1 Arop taokeyak konap arop yumo kor ankár yiráp tére aropan kwapwe kare yae-párák kare ninik fek kipo. Yumo te wae mér napon, yumwan taokeyak konámp Kwar Tokwaerao kor yámar mek yak námpon.

Kwarén kar toropwapria yae-párák kare paokop mwanámp kar

2 Yumo te ankár kar toropwap i konap ninikan kárákáre fek sámpá paokopria maok, am kar toropwapnap ninik te fwapnae karia ninik kourria Kwarén 'Aesio'rá sér kip. ✡
3 Yumo ankár Kwarén sénapo, yinan kor kar farákáp mwanámp mwae kup kikpwarano. Mámá kar te wokwaek mek wouroumpeyakámpan oukoumwan te wae érik korop námpon. Aenámpan maok, arop fárákap am kar wa te monoria nap kwamp, onan fákapá páte napono. ✡
4 Yumo ankár Kwarén sénapo, ono Kwaro onan, takrá kar farákápaerianámp ninik fek mámá mek wouroumpeyaknámp kar érik farákár nanampon. ✡
5 Yumo te arop ankwap fárákap oukoumwan Kristen mo nap nke nap fek te yiráp paokop fwapia ninik kour fek paokop kipo. Yumo ankwapan yaewour mwanap ke kwaporok pwar mwanape. ✡
6 Yiráp kar te ankár kwapwe kare nánko, arop wa mwar karrá woupwi pap mwanap karan saráp sérar kipo. Yumo ankár arop ponankoran fwapia ninik kouria yae-párák kare karan pwarokwaprá sér mwanapon. ✡

Polo Tikikus ntia Onesimusén Kolosi mek tirá kérépnámp kar

7 Tikikus te Kwar Tokwaeramp tére pwar mono, ankár kwapwe kare tére konámp aropono. Mao te nomo énénki tére konámp támaonon. Aenámpantá ono man warákár tokwae nampono. Mao te ono tére namp yumwan sénaenámpono. ✡
8 Ono yumonapok man sámp-kérép namp te, yino te mokoprá yakáp námpaoeanrá yumwan farákáprá sénánko, yumo wa napo, am támao yiráp waempén kárákáre sánk nánko, warákár mwanapon. ✡
9 Onesimus te tére kwapwe konámpantá ono man warákárampono. Mao te nomp ankwapnápara, ono man Tikikusént akwapenkria sámp-kérép nanko, akwap nep te, yumwan mapek koropánknámp ankank ponankor farákáp nenepon. ✡

Polo Kolosi firan 'Gude' rimp kar

10 Aristarkus te yinan fákapea páte napo yak nempao, mao kor yumwan 'Gude'rá sénámpon. Tá Barnabasomp naompnáp Mak, mao kuri yumwan 'Gude'rá sénámpon. Mao yumonapok akwap nánko te, ono wae manénkir yumwan sériampnámp taknámp, yumo man warámp kipo.
11 Tá Jisas, ankwap e te Jastus, mao kor yumwan 'Gude'rá námpon. Juda fi meknámp te, am yininkaopwe támao mwar Kristenia, onan yaewour kwapwerá téreria arop Kwaromp firáp yakápenkria kar farákáp námpon. ✡
12 Epafras kor yumwan 'Gude'rá sénámpon. Mao te Krais Jisasomp térenámp arop, yiráp nouroup támao ara, ankár Kwaro yumwan yaewouranoria arakrá kar toropwap saráp yak konámpon: 'Yumo ankár kárákáre fek fokopeyakria, yumo ankár arop méri yakáp konapnámp araknámpi yakria maok, Kwaromp kar te kare karonoria mér kárákáreria, yumo ankár Kwaro takenkria warákárnámp ninikaok saráp yakáp mwanapon'rá sér i konámpon.
13 Ono man te waeman mér namp kwamp yumwan sér rae: Mao te térea waenámpara, yumwan yaewouria maok, tá Leodisia ntia Hierapolis mekamp aropan kor mént yaewour námpon.

✡ **4:2:** Ef 6:18 ✡ **4:3:** Ef 6:19 ✡ **4:4:** Ef 6:20 ✡ **4:5:** 1 Te 4:11-12 ✡ **4:6:** Ef 4:29; 1 Pi 3:15-16 ✡ **4:7:** Ef 6:21
✡ **4:8:** Ef 6:22 ✡ **4:9:** Fm 10 ✡ **4:11:** Ap 27:2; 12:12

14 Luk te nomp dokta kwapwe kare nomo man warákár konámpara, mao ntia Demas
yumwan kor ‘Gude’rá nepon. ✡
15 Yumo ono ‘Gude’rá namp mámá Leodisia mekamp nouroup fákáreran séria maok,
Nimfa ntia sios arop maomp nap mek koupoukour konapan méntér onomp ‘Gude’ má
sér kipo.
16 Yumwan sánknamp pas má nkea fákeyakrá warko Leodisia mekamp siosén sánk kip.
Tá Leodisia mekamp siosén sámp-kérépnamp pasan nopok kor nkeaka yumwan sánk
mwanapon.
17 Yumo Arkipusén arakrá sér kip: ‘Amo Kwar Tokwaeramp tére sámpea tére nap am
pwar kwapono. Ankár fwapnae karia taokeyakrá fwapi téreamp’rá sér kipo.
18 Ono Pol onokump yae fek yumwan ‘Gude’rá sénamp kar má kumwi nampono. Yumo
te ankár ono kalabus mek yak nampan onan nɨnɨk kipo. Ono nɨnɨk namp te, Kwaro
námokuráp nɨnɨk fek yumwan yaewouria yumont yakanoria nampon.

✡ **4:14:** 2 Ti 4:9-12

Polo Tesalonika Firampor Manénkɨr Kumwimp Kar Mekia Akwapnámp Kar

Jisaso pok tenánko, 20 yopwar niamp arake fek Polo taun Korin mek yakria, Masedonia mekamp taun Tesalonika mekamp siosén mámá pas kumwimpono. Arop ankwap fárákap te Polo mámá pas manénkɨr kumwi námprá nɨnɨk napon.

Mao yinɨnkan yárak námp fek taun Filipai pwarará akwapea Tesalonika mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp nánko, kápae kare arop maomp kar wawia Kristen napon. Aenapo, Juda ankwap fárákap am nkea kokwarokria Polén mwaria napo, Kristen fárákap man sámp-kérép napo, mao Korin mek akwapámpono.

Ankwap arop fárákapao am Kristen fákárean sámpá yampourou napo, am fárákapao Kwarén kárákáre fek mériaka, nonopok nounouroup napan Polo wawia, Kwarén 'Aesio'rá sénámpon. Tá ankwap te, am Kristen fárákap 'Jisas arákarrá korop námp fek sumpwinap arop ferámp mwanap mér moria, am te mokop naenámpon?'rá turunk napo, Polo nopok Jisas mokopia ékia man mérnap aropan éréképea pok naenámpan érik sénámpon. Tá mao am fek sérrá, 'Yumo yae-párák kare nɨnɨk fek yakáprá nánap kip'rá sénámpon.

1 Taun Tesalonika mek yakápnap sios koumteouráp arop e! Yino Pol, Sailas, Timoti, makia yino má pas má kumwia yumo Naropwar Kwar ntiaka Jisas Krais Tokwaerént koumpá yakáp nap, yiráp por kérépreano. Ono nɨnɨk namp te, Kwaro yumwan nɨnɨkia yaewouria yumwan yonkwae porokwe sánk nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon.

Tesalonika mekamp aropao Kwarén mériа yae-párák yakápnap kar

2 Yino te ankár kápae kare por yumwan nɨnɨkrá Kwarén aesioria, kar toropwap námp te, yiráp e kouroumpea Kwarén sér i konámpono. ✡

3 Yino yumo Kwarén mér nap fek kwapwe kare nɨnɨk sámprá, yumo arop ankwapan yonkwae touwe nap fek táman térea waeria, nomp Jisas Krais Tokwae Karantá yépék te pwar mo napan Kwarén sénámp te kokwae mo i konámpono.

4 Kémpiyae tárápu, yino wae mér námpon: Kwaro yumwan nouroupria náráponoria nánkáráp námpara, yumo te ankár maomp karenono.

5 Am fi te ará: Yino sankoropea farákápnámp Kwapwe Kare Kar máte kar mwar farákáp námpanápe, mono. Máte ankár Yiki Kor Spiritao yoronámp kárákáre méntér akwap nánko, yumo am kar te kare karonoria mér kare napono. Yino yumont yae-párák yakápria yumwan yaewourinámp kwapwe kare nɨnɨk te yumoku wae mér napon. ✡

6 Yumo wae Kwaromp kar wa napo, am fek yumwan kápae kare touwe korop námpan maok, yumo Yiki Kor Spiritao sánknámp warákár sámpea, yino i konámp nɨnɨkaok, tá Tokwae Karaoinámp nɨnɨkaok napon. ✡

7 Aenánko maok, yumo yiráp nɨnɨk kwapwe am te Kwarén mérnap arop apár fi Masedonia ntiaka Akaia mekamp aropan yénkép napon. ✡

8 Kwaromp kar yumo farákáp nap te Masedonia ntiaka Akaia mek saráp wa mono, waeman némp-némp akwap nánko, yumo Kwarén mérnap kar wae wa napara, yino te ampok tukupea kar farákáp mwanámp tére yak mono. ✡

9 Am arop fárákapao yumo mér napan yinan arakrá sér, 'Yino yumonapok tukup nánko, yumoku karerao yinan, yumo fwaprá korop naponoria warákárria yinan farákáprá, "Yino te wae kwekár kwar pwararea yiki yak konámp Kwar kareaonámpok tukupria, Kwaromp tére konámp arop yakáp mwaria námpon"rá séri nap'rá séri napon.

✡ **1:2:** Fl 1:3-4 ✡ **1:5:** 1 Ko 4:20 ✡ **1:6:** 2 Te 3:9 ✡ **1:7:** 1 Pi 5:3 ✡ **1:8:** Ro 1:8

10 Te am fárákapao sérrá, ‘Yumo Kwaromp Táráp Jisas Kwaro apár me mekamp
fárámpá papámp te, warko yámar meknámp ék naenámpria yumo yépékrá yakáp napara,
Kwaromp yonkwae pwarámp wakmwaek korop naenámp mekamp yumwan Jisaso
érékép námp’an sénapon. ✡

2

Polo Tesalonika mek téremp kar

1 Ankwapyae fákáre, yumoku te wae mér napon, yino wokwaek kar yumonapok
tukupeaka téremp te am tére kwaporok moyak mono.
2 Yumo te waeman mér napon, yino oukoumwan yumonapok korop mo, Filipai mek
yakáprá tére námp fek, yinan touwe sápria yinan wouroump napono. Aeapan maok, yino
yumonapok korop námp fek te, Kwaro yinan kárákáre sáp nánko, arop ponankor yinan
taokorapan kuri, kwe-pwararea pɨrɨkɨmp mono, kárákáre fek fokopeyakáprá yumwan
Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápámpon. ✡
3 Yino yumwan Jisasén mérenkria farákápnámp kar máte yino ankwap nɨnɨk mek yak
nánko, poupwekápria épérépnámp nɨnɨkaokria farákápnámp kar mono.
4 Kwar námoku yinan nkea younkoupia sérrá, ‘Fwap náráp Kwapwe Kare Kar farákáp
mwanap’ ri tari námpara, yino am kar táman farákáp námpon. Apae aropao yinomp tére
nkea warákár mwanapria tére námpanápe. Kwaro námoku yinomp nɨnɨk youroukoupia
mao saráp yino térenámp warákár naenámpon. ✡
5 Yumo te wae mérapono: Yino te yiráp ankank sámp mwaria kɨkiankrá kar porokwerá
kar farákáp mono. Kwar námoku yinomp nɨnɨk mek youroukoupia mér námpon. ✡
6 Tá kare, yino te Kraisomp aposel yakáp námpan maok, yino te yumo, tá arop ankwap
fárákapao kor yinan e tokwae sápenkria tére mono. ✡
7 Yino yumont yakria yumwan taokeyak námp te éntupwaro tárápuan porokwe fek
taokeyak námpnámp araknámp námpon.
8 Yino te yumwan yonkwae touwe námp kwamp maok, yino yumwan Kwaromp
Kwapwe Kare Kar má farákáp námpon. Am táman saráp mono. Yino te yumwan
yaewourrá sumpwi mwanámp nánap námpon. Am te apae riteanápe, yumo yinomp
nouroup kar yakáp napantá námpon.
9 Ankwapyae tárápu, yino yumont yakáp námp fek kápae kare térea wae námp te yumo
wae mér napon. Yino te ‘Yinan fɨr sápenk’rá sérantá námp kwamp, yinoku kor Kwaromp
Kwapwe Kare Kar farákápria maok, yinokump ankank mént térerá paokopria, wae fek,
tá kumuruk kor mént térea wae námpon. ✡
10 Yumo te waeman mér, tá Kwaro kor yino Kwarén mérnap arop yumwan tére námp
te wae mér námpon. Yino am yumwan yaewourrá térenámp nɨnɨk te yae-párák kareria
yiki kukur námpara, kwatae nɨnɨk moi námpon.
11 Yumo te waeman mér napon, naropwaro náráp tárápuran taokeyakrá fwapokwap
i konámpnámp taknámp, yino kor yumwan ankákárankrá yiráp nɨnɨk fwapokwapria,
kárákáre sámpenkria farákáprá sénámpon. ✡
12 Kwar te yumwan mao náráp firáp taokeyak námp mek koropeaka nomont yámar
mek wae kwapwe sámp mwanapria wumwi námpon. Aenámpara, yino yiráp nɨnɨk mek
kárákáre sánkria fopwaokrá, ‘Ankár Kwaromp nɨnɨk pwi yaknámpaok saráp paokopenk’
ria sénámpon. ✡

Tesalonika mekamp Kristen fákárerao Kwarén méria kárákáre fek fokopeyakápnap kar

13 Tá yumo yino Kwaromp kar farákápánko wawia mér napantá, yino Kwarén aesiorá
saráp yakáp konámpon. Am yumo sámpnap kar te aropamp kar niampan sámp mono,

✡ **1:10:** Mt 16:27 ✡ **2:2:** Ap 16:19-24 ✡ **2:4:** Ga 1:10 ✡ **2:5:** Ap 20:33 ✡ **2:6:** Jo 5:41,44 ✡ **2:9:** 1 Ko 4:12
✡ **2:11:** 1 Ko 4:14 ✡ **2:12:** Fl 1:27

Kwaromp kar kare karan wa napara, am kar támao Kwarén mérnap arop fárákap yiráp ninik mek tére kárákáre námpon. ✡
14 Onomp ankwapyae fákáre, yumo te Judia mek yakápnap sios fákáre Krais Jisasén
méria, Kwaromp koumteouráp arop fárákap yakápiap niamp napon. Am fárákap te Juda
fákáreramp yae kor fek touwe sámpap niamp, yumo kor taknámp yiráp némpoukamp arop
ankwap fárákapamp yae kor fek touwe sámp napon. ✡
15 Am Juda fi te profet fákáreran tirá wouritea, tá Jisas Tokwaeran sámp-wouroumpea
napan, yinan kor yérépe napon. Am taknap ninik te Kwaro warákárnámp ninik kwe-
pwararea, kápae kare aropan kor yopor napon. ✡
16 Am fárákap te yinan kor arop ankwap firan Kwaro warko érékép naerianámp kar
farákáp mwarianánko, mwae kákar napon. Am tak nap te, kápae kare por takrá tukup
napo, am fárákapamp kwatae ninik akwapea tokwae kari yak nánko, Kwaromp yonkwae
pwarámp am fárákapamp pourouk koropea yakanoria napon. ✡

Polo warko Tesalonika mek akwap naeria ninik tokwaenámp kar

17-18 Aeno ono yinoku tére námpan sénae rae: Onomp arop fákáre, yino yumont
yakáp mwarianánko, Juda firao yinan yérépeapo, yino fae tákáre ke fek yumwan pwar
korop námp fek yino kweri tárápu arákari námpon. Kareno, yino te yiráp pourou kare
nke mwanámpan maok, yinomp ninik te yumont yak námpon. Aeria yino yumwan
koropá nke mwaria kárákárerá mwae kup oupourounk námpon. Onoku kor korop
naeriaka nkwakár korop nae, makár korop naeriaka, ninikrá yárak nanko, Satano yinan
taokorámpon.
19 Nánkár nomp Tokwae Kar Jisas éknámp ke fek te, apae ankankao yinan yaewour
nánko, kárákáre fek fokopeyakria, mao nke námp fek warákár mwanámpon? Yino te
apae ankank maonámpok santukup nánko, am támao yino yae-párák tére námp yénkép
naenámpon? Yino am tére námp fek sámp mwanámp te yumo támaono. ✡
20 Ye, yumo támao maok yinomp e tokwae sámpria warákár mwanámp támaono.

3

Polo Timotin Tesalonika mek sámp-kérépnámp kar

1 Yino yumonapok korop mwarianámpao, mapek saráp yakrá yépék te kokwae
námpantá, Sailas yino mwar Atens mek mamek yakriaka, ✡
2 yino yiráp nouroup Timoti sámp-kérép nenko, akwapea yumo Kwarén mérnap
yaewourria kárákáre nénkanoria nempon. Mao te yinont Kwaromp téreria Kraisomp
Kwapwe Kare Kar farákáp konámp aropono.
3 Takria yumo ankwap fárákap, arop ankwap fárákapao yumwan nkwakwe make
sokoro napo, am táman nkea apápriaka Kwarén mér napan pwarantánoria nampon.
Yumo te wae mér napon, am te Kwaro yumo am táman sámpenkria ninik námp támaono.
✡
4 Yino yumont yakriaka 'Yumwan wakmwaek nkwakwe make sokoro mwanap'rá
sérimp te, am támao yumwan kare korop nánko, yumo wae mér napon. ✡
5 Aeria námp kwamp, ono te warko yépék mono. Ono Timotin sámp-kérép nanko,
akwapá yiráp mér nkea warko arákarrá koropea onan sénaenámpria nampon. Satano
yumwan kwekár nánko, yino tére námp kwaporok akwapá moyakantáno. ✡

Timoti kar kwapwe sankoropá sénánko, Pol warákarimp kar

6 Tá Timoti wae arákarrá koropea yinan yumo Kwarén mérnap kar kwapwe, tá arop
ankwapan nounouroup i konap ninikan farákáp námpon. Tá mao yinan sérrá, "Yumo

✡ **2:13:** Ga 1:11-12 ✡ **2:14:** Ap 17:5 ✡ **2:15:** Ap 2:23 ✡ **2:16:** Ro 1:18 ✡ **2:19:** Fl 4:1 ✡ **3:1:** Ap 17:15 ✡ **3:3:** Ap 16:1; 2 Ti 3:12 ✡ **3:4:** Ap 14:22 ✡ **3:5:** Fl 2:16

yinan ninikria warákárria yinan nke mwaria ninik nap te, yino kor yumwan nke mwaria ninikimpnámp taknámp napon.” ✡
7 Ankwapyae fákáre, yino te nkwakwe make ninik kápae sámprá yakáp námpao maok, yumo mér kárákáre fek yakápnap kar wa nánko, am támao yinan kárákáre sáp námpon.
8 Yino te wae mér, yumo Tokwae Karént koumpea kárákáre yakáp napo maok, yino kor yumwan nkeaka yiki yakáp námpon.
9 Yino te Kwarén sér mwaria yumwan ninikria warákár tokwae námpon. Aenámpara, yino te am warákárnámp ninik fek táman Kwarén ‘Aesio’rá sér saráp yak konámpono.
10 Yino te yumwan nke mwaria te ankár wae fek, tá kumuruk kor Kwarén sér saráp yak konámpon. Yumo Kwarén mér nap pwi mo nánko te, yino warko yaewouránko, yumo fwapia mér karenkria námpon.
11 Yinomp ninik te, nomp Naropwar Kwar ntiaka nomp Jisas Tokwae Karao námoku yinan fwap éréképea yumonapok tirá kérép keponoria nempon.
12 Yinomp ninik te, Tokwae Karao yumwan yiráp ninik mek arop ankwapan nounouroup mwanap ninik kák nánko, top-pwarámpá yakanoria námpon. Aenánko maok, yumo nonopok nounouroupria, ankwap fárákapan kor nounouroup napo, yino yumwan nouroup i konámpnámp taknámp tokwae kari yak naenámpon.
13 Yinomp ninik te, Kwaro yumwan takriaka kárákáre sánk nánko maok, nomp Tokwae Kar Jisas warko náráp arop ponankor éréképrá ék námp fek te, yumo nomp Naropwar Kwaro nke námp fek yiki kukur yakápria maok, mao nke námp fek nkwak maki nap yak mo naenámpon. ✡

4

Kwaro warákár naenámp niamp ninikaok paokop mwanámp kar

1 Ononamp fákáre, yumo Kwaro warákárnámp kwapwe kare ninikaok paokop nap te, yino wae yumwan ponankor am ninik yénki námpara, yumo ampaok paokop napon. Aenapan maok, yino oukoumwan yumo ankár kánámpár takrá yakáp mwanapria, Jisas Tokwae Karamp e fek yiráp ninik mek kárákáre sánk námpon.
2 Yumo te wae mér napon, yino yumwan farákápnámp ponankor kar máte Jisas Tokwae karamp ninikaok farákáp námpono.
3 Kwaromp ninik te arak námpon: Yumo ankár kokopor i konap ninik te pwarareaka, yiki kor ninik fek yakápenkrá ninik námpon. ✡
4 Aeria maok, yupuráp arop yumo ponankor ankár yumokuráp yupurént saráp yakápnap ninik te yiki kor yae-párák kare yakáp i konap ninik fek yakáp kip. ✡
5 Yiráp ninik te Kwarén mér monap arop niampia kokopor ninikan kikiankrá paokopi kwapono. ✡
6 Yumo te yiráp ankwapnápén, mao te Kristenara, onan yopor mo, fwaponoria maomp yupurént kwatae niniki kwapono. Am taknap arop fárákapan te Kwar Tokwaerao touwe tokwae kwatae sánk naenámpon.
7 Kwaro nomwan wumwiria érékép námp te apae am kokopor ninikaok paokopenkria ninámpanápe, mono. Mao nomwan wumwiria érékép námp te, ankár yiki kor ninik fek yakápenkria ninámpon. ✡
8 Aenámpara, kar yino farákáp nánko, arop am kar ták-sinámp te, mao te aropan younkwe sir mono. Kwarén younkwe sinámpon. Am Spirit Kwaro nénk námp te kwaporok spirit mwar mono. ‘Ankár Yiki Kare Spirit’rá sér i konapono. ✡
9 Ono te yumo nonopok yiráp ankwapyaenápén nounouroup i konap ninikan kumwi mono. Am ninik te Kwaro yumwan wae yénk nánko méri yakáp napono. ✡

✡ **3:6:** Ap 18:5 ✡ **3:13:** Fl 1:9-10 ✡ **4:3:** 1 Pi 1:16 ✡ **4:4:** 1 Ko 6:13,15 ✡ **4:5:** Ro 1:24-28 ✡ **4:7:** 1 Pi 1:15 ✡ **4:8:** Lu 10:16 ✡ **4:9:** Jo 13:34

10 Yumo te waeman ponankor Masedonia mek mwaekamp Kristen ankwapyaenáp fárákapan takrá nounouroup napo, yino wawiaka yumwan kárákáre fek sérrá: Yumo te ankár am ninik fek saráp yakáp napo, támao tokwae yak kuno.
11 Yumo te ankár yino wokwaek séri námpnámp taknámp sánánkar tankáprá yumoku tére mwanap ninikan sámpea kárákáre kipo. Ankwapamp térean énounkouprá sérari kwapono. Yumo ankár yumokuráp yae kor fek téreria maok, yumo fwap yumoku taokeyakáp mwanapono. ✡
12 Aenapo maok, yiráp ankank wae yumwan pwi nánko, yumo arop ankwapan 'Yinan yaewourria fir sápenk'rá sér moria maok, Kwarén mér monap arop nke nap fek yae-párák kare paokop napo, am fárákapao yumonap ninik táman nkeaka warákár mwanapon. ✡

Jisas Tokwae warko ékria nomwan fápárámpá kák naenámp kar

13 Yinomp arop fákáre, yinomp ninik te yumo arop sumpwi nap fek épérép te mono, fwapia mérenkria námpon. Takria yumo Kwarén mér moria warko ferámp mwanap ke yépék mo i konap aropao i konapnámp yonkwae touwe kéképrá éménka wae mwanape. ✡
14 Jisas sumpwiaka warko fárámp námp te nomo wae mér námpon. Taknámp warko Jisas apárok ék námp fek te Kwarén mériaka sumpwinap arop te Kwaro warko Jisasént éréképá korop naenámpon.
15 Yino Jisas Tokwae Karao naenámp karan yumwan farákáp námp te ará: Tokwae Karao koropnámp ke fek te nomo oukoumwan yiki yakápnámp arop te sumpwinap aropan mekia tukup mono. ✡
16 Kwaro tékén wumwi kar fek sénánko, wur fokop napo, am fek ensel tokwaerao tékén wumwi nánko, Jisas Tokwae Karao námoku yámar meknámp warko ék námp fek te Kwarén méria sumpwinap aropaomékir ferámp mwanapon.
17 Am tak nap fek maok, nomo oukoumwan yiki yakáp námp nomwan kuri Jisas Tokwae Karao am fárákapént éréképea koumwe mek pokeanánko maok, am fek nomo Kwar Tokwae Karan kikipia maok, nomo méntér yámar mek yakápi-yakáp mwanámpon.
18 Ae mwanámpara, yiráp ankwapyaenápo ninik mek kárákáre sámpea warákár fek yakápanáponorá ankár mámá kar farákáp kipo.

5

Nomo ankár Jisas Tokwae ék naenámp keran nánaprá yakáp mwanámp kar

1-2 Jisas ék naenámp ke te, oukun naenámp aropao kumuruk e-poup korop konámp niampono. Am te yumoku wae mér napara, yino am ankank korop naenámp ke te sér mono. ✡
3 Ae naenámpan maok, arop ankwap fárákapao sérrá, "Oukoumwan te kwapwe kare kenono. Fwap yae-párák yakáp mwanámpono." Aerá ninik napo, am ke fek táman yupurao táráp tank naeria arokwap konámp niamp, faokor mwanap touwe tokwaerao am fárákapan koupour korop nánko te, wouroukoup mwanap pourou mono. ✡
4 Aeno onomp kémpiyae fárákap, yumo te apae kirikip mek yakáp napan oukun arop korop nánko, korokop konapnámp taknámp, am yae korop námp nkerá korokop mwanapanápe.
5 Yumo ponankor yámar ntiaka wae kwapwe fekamp aropon. Nomo te kirikip ntia kumurukamp arop mono. ✡
6 Aenámpara, nomo arop ankwap fárákapao pamp i konapnámp araknámp pamp mwareano. Nomp yi te ankár firékarea yak nánko, nomp ninik te ankár érik karaok farákárano.

✡ **4:11:** Ef 4:28 ✡ **4:12:** Kl 4:5 ✡ **4:13:** 1 Ko 15:20; Ef 2:12 ✡ **4:15:** 1 Ko 15:51-52 ✡ **5:1-2:** Mt 24:36; Mt 24:40-44 ✡ **5:3:** Lu 21:34-36 ✡ **5:5:** Ef 5:8-9

7 Nomo te waeman mér námpono, arop pamp nap te kumuruk pamp i konapon. Tá
arop kwatae ént fáritea mánmánrá paokop konap te kumuruk i konapon.
8 Aeno nomo te wae fekamp aropara, nomo te ankár érik karaok farákár nánko,
ankank youroukoupia mér mwaro. Nomo Kwarén mérnámp ninik ntiaka aropomp i
konámp ninik te káraenámp yirimpea paokopria maok, tá Kwaro nomwan warko érékép
naenámpria kárákáre fek yépékrá yakápnámp ninik te, kaparáp koumpnámp araknámp
me korok woukwapea paokop mwanámpon. ✡
9 Kwaro nomwan nánkáráp námp te nomwan yopor nanampria nánkáráp moi
námpono. Nomp Jisas Krais Tokwaerao nomwan warko érékép naenámpria nánkáráp
námpono.
10 Jisas te nomwan yaewourrá sumpwi námpara, nomo oukoumwan yiki yakáp námp,
tá nomo sumpwi námpao kor, nomo fwap méntér yiki yakáp mwanámpon. ✡
11 Ae mwanámpara, yumo te nonopok yaewour naenámp kwapwe karenámp kar
sérar nap te, ankár yumoku oukoumwan napnámp maknámp, nonopok waria kárákáre
sámpria warákár mwanapon. ✡

Kwaro yaewour nánko, kwapwe kare ninik fek tére mwanap kar

12 Ankwapyae fákáre, yino yumwan sénámp te ará: Kwaro, sios yumwan
taokeyakápenkria arop páte námpara, am fárákapao yumwan taokeyakápria yiráp ninik
fwapokwap i konapara, yumo te ankár am fárákapamp yae ankore mek yakáp kipo. ✡
13 Yumo te am tére nap táman ninikria maok, yonkwae kárámprá am fárákapan
warákárria, énénki ankárankamp ninik fek yakáp kip.
14 Ankwapyae fákáre, yino yumwan kar kárákáre kare fek sénámp te, arak kipria
námpon: Yumo te arop kokwaerá paokop nap warko éréképea fwapokwapria maok, tá
arop ankwap fárákapao kor apáprá paokop napan kor taknámp, kárákáre sámpanáponoria
yaewourria maok, tá ankwap fárákap fwapia kárákáre mo napan kor mént yaewour, tá
arop ponankoran kor sánánkar porokwe fek tére kipo. ✡
15 Yumwan kwatae ninik napo yumo nopok kor kwatae niniki kwapono. Yumo ankár
yiráp ankwapyaenápén kwapwe kare ninik fek saráp sérarrá paokopria yaewouria
maok, arop ponankoran kuri ankár tak kip. ✡
16-18 Yumo Krais Jisasént koumpá yakáp napara, Kwaro yumwan takenkrianámp ninik
te ará: Yumo ankár warákár saráp yakáp, tá yumo ankár Kwarén kar toropwap saráp
yakáp, tá yumwan apae-apae ankank korop námpan kor, ankár Kwarén 'Aesio'rá sér
kipo. ✡✡✡
19 Yiki Kor Spiritao yiráp ninik mek tére naerianámp man taokor kwapono.
20 Yumo te arop Kwaro maomp ninik mek sánknámp profet kar farákáp nánko te, man
kokwaroki kwapono.
21 Aeno yumo te ankár arop ponankor yumwan farákápnap kar am youroukoupia,
kwapwe kare ninikan sámp-sampria maok, ✡
22 ponankor nkwakwe make ninik kwatae námp te ankár kwe-pwar kipo.

Kar pwarnámp mwaekamp kar kánanke

23 Yonkwae porokwe fi korráp Kwaro yumwan fwap ponankor yiki kukurrá kák
naenámpon. Mao námoku yiráp waemp, yiráp ninik, yiráp pourou taokeyak nánko maok,
nomp Jisas Krais Tokwae Kar warko arákarrá ék námp fek nkwak maki nap yak mo,
kwapwe kare yakáp mwanapon.
24 Kwaro námoku yumwan wumwiria érékép námp te, yumwan kwaporok pwar mono.
Mao námoku sérinámp ponankor karwaok i konámpara, fwap tak naerámpon. ✡

✡ **5:8:** Ef 6:14,17 ✡ **5:10:** Ro 14:7-9 ✡ **5:11:** Ju 20-21 ✡ **5:12:** Hi 13:17 ✡ **5:14:** 2 Te 3:6,11,15 ✡ **5:15:** 1 Pi 3:9 ✡ **5:16-18:** Fl 4:4 ✡ **5:16-18:** Lu 18:1 ✡ **5:16-18:** Ef 4:30 ✡ **5:21:** 1 Jo 4:1 ✡ **5:24:** 2 Te 3:3

25 Yumo ‘Kwaro yinan yaewourano’rá sér kipo.
26 Yumo Kristenao i konap ninik fek yiráp ankwapyaenáp fárákapan ponankor nounouroupra yae koukoupwiyak kipo.
27 Mámá karan Kwaro onan sáp námpan ono yumwan kárákáre fek sér rae: Yumo má pas fekamp kar má yiráp ankwapyaenáp fárákapan ponankor farákáp kipo.
28 Ono ninik namp te, Tokwae Kar Jisas Kraiso námokuráp ninik fek ankár yumwan yaewouranoria nampon.

Polo Tesalonika Firampor Wakmwaek Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Polo Korin mek yakria am yopwar fek táman ankwap pas kumwia Tesalonika mek yakápnap siosén sámp-kérép.

Ankwap fákáreao Polonámpok kar kéréprá arakrá sér: Tesalonika mekamp sios fákáre ‘Jisas Krais te wae má apár mek warko ék tenámpono’ ria ninik tokwae napon. Aenapantá maok, Pol, Sailas, Timoti makia am fárákapamp ninik fwapokwapria pas kumwi napon. Polo sérrá, “Am yae te korop mo, sikono.” Aeria maok, nánkár Jisas ék námp fek koropánk naenámp ankankan am fek kumwi námpono.

1 Taun Tesalonika mek yakápnap sios koumteouráp arop e! Yino Pol, Sailas, Timoti, makia yino má pas má kumwia, yumo Naropwar Kwar ntiaka Jisas Krais Tokwaerént koumpá yakáp nap, yiráp por kérépreano.
2 Yino ninik námp te Naropwar Kwar ntia Jisas Krais Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan ninikia yaewour nepo, yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon.

Polo Kwarén aesio rimp kar

3 Ankwapyae fákáre, yino te kápae kare por yumwan ninikria Kwarén ‘Aesio’rá sér i konámpon. Yino yae-párák tak námp te, apae riteanápe, yiráp mér kárákáre kareria, yumo ponankor ankákárank arop ankwap fárákapan warákár kare napo, am ninik akwapea tokwae kari yak námpan námpon. ✡
4 Yumo tak napantá maok, yino tukuprá Kwaromp sios fákáre ou mek yiráp e sakap konámpono. Yino arakrá sér, ‘Tesalonika mekamp sios te Kwarén mér napara, man yorowar napo, nkwakwe make touwe korop námpan kor, mao mér kárákáre napara, kárákáre fek yakáp napono’rá warákár-sér i konámpon. ✡

Kwaro nomwan yae-párák kare ninik fek yurukup naenámp kar

5 Yiráp am ninik Kwaro nomwan arakrá yénkép námpon: Mao te náráp yae-párák kare ninik fek nomp ninik younkoup konámpono. Yumo Kwaro náráp firáp taokeyak naenámpan téreria, am fek touwe sámp nap táman, Kwaro yumwan am mek yakáp mwanap pwi kare pap naenámpon.
6 Kwaro náráp yae-párák kare ninik fek yurukup naenámp te ará: Yumwan touwe tokwae sánk taeri nap aropan te nopok touwe tokwae nénk naerámpon. ✡
7 Nánkár Jisas Tokwae Karao yámar meknámp ensel kárákáre éréképea yaomwi tokwaerént érik ék námp fek maok, yumo sámpnap touwe am fwapia pap nánko, yumo yae-párák yakáprá, nomo énénki yae-párák anepérrá yakáp mwanámpon. ✡
8 Nánkár am ke fek maok, Kwarén mér moi nap, tá nomp Jisas Tokwae Karamp Kwapwe Kare Kar wawia mántwaok paokop moinap aropan touwe tokwae kwatae nénk naenámpon. ✡
9-10 Jisas éknámp yae fek maok, am fárákapao sámp mwanap touwe te Kwar Tokwaeramp wae kárákáre tokwae fek Kwaromp wonae fik yakáp mon, panek yakápria maok, touwe tokwae sámpea nap te, ankár taki yaká yakáp mwanapon. Aeno arop Kwarén méria ménт yakápnap fákárerao maok Kwaromp e sakapria, ponankor man warákárapo, yumo kor énénki tak mwanapon. Am te apae riteanápe, Kwaromp karan farákáp nánko, yumo wawia ‘Kareno’ riaka méri napara napon. ✡✡

Polo Tesalonika mekamp aropan kárákáre sánkanoria Kwarén sérimp kar

✡ **1:3:** 1 Te 1:2-3 ✡ **1:4:** 1 Te 2:19-20 ✡ **1:6:** Ro 12:19 ✡ **1:7:** Mt 25:31 ✡ **1:8:** Mt 25:41; Ro 2:8 ✡ **1:9-10:** Mt 25:41,46; 2 Pi 3:7 ✡ **1:9-10:** Kl 3:4

11 Yino te am yumo Kwaromp e sakap mwanap táman ninikria maok, ankár nomp Kwaro yumwan yaewouranoria kar toropwap saráp yakáp konámpon. Yumo Kwaro yumwan wumwiri námpaok paokop napan, yino ninikia, Kwaro yumwan yaewour nánko, yumo am wumwiri námpaok paokop mwanap pwi kare yakanoria Kwarén sér i konámpon. Yino te Kwaro yumwan kárákáre sánk nánko, yumo ponankor kwapwe kare tére mwaria ninik nap te, fwap yae-párák téreria, yumo Kraisén mér nap fek tére ponankor fwap tére mwanaponoria Kwarén sér i konámpon. ✡
12 Yumo am taknap ninik fek táman yumo nomp Tokwae Kar Jisasomp e sakap napo, tá mao kuri yiráp e sakap naenámpon. Nomp Kwar ntia nomp Tokwae Kar Jisas Krais mao námokuráp ninik fek yumwan ninikia yaewour nepo, yumo fwap am ankank tak mwanapon. ✡

2

Kwaromp kar ták-sinaenámp arop korop naenámp kar

1 Ankwapyae fákáre, oukoumwan yino nomp Jisas Krais Tokwae Kar warko arákarrá ék nánko, Kwaro nomwan Jisasént ankára mek koupoukour naenámpan yumwan má kar arakrá sér mwarianeano: ✡
2 Ae te arop ankwap fárákapao yumwan sérrá, “Jisas Tokwae Karamp yae te wae korop námpon!” Am te ‘Arop profet kar séri námp’rá sér, tá ‘Arop farákáprá séri námp’rá sér, tá ‘Yino pas fek kumwiaka séri námp’rá sér. Arakrá sérar napo te, yumo am kar wará koupour kar kokorokoria, yiráp yae-párák yurukup i konap yonkwae kour pwar mwanape.
3 Yumo te arop ankwapao yumwan nkwakwe make kar sérarrá poupwekáp napo, kare kar napan mpweria wawi kwapono. Am yae te kwaporok korop mono. Manénkir te nomo nke nánko, kápae kare arop námokunap sokororá Kwaromp kar ták-sirirá paokop napo maok, tá Kwaromp kar ták-sir i konámp arop ankárank érik korop naenámpon. Wakmwaek Jisas Tokwae Kar éknámp ke fek te am arop te yaomwi tokwae mek pik naenámpon. ✡
4 Mao arop lotu i konap ankank ponankor, tá arop Kwaromp ankankrá ninik nap ponankor kwe-sirarea, námokuráp eran narek papria, Kwaromp lotu nap tokwae mek akwapá tankria sérrá, “Ono támao ono Kwarono.” ✡
5 Ono wokwaek yumont yakamp fek, yumwan am kar táman sériamp te yumo te nik mo nap nie?
6 Yumo te am ankank am Kwaromp kar ták-sir i konámp arop oukoumwan taokorámp te wae mér napon. Nánkár Kwaro pátenámp yae fek am kwekáp arop érik korop naenámpon.
7 Kwaromp lo ták-sinaenámp te kánánkámp térerá yak námpon. Mao te kánánkámp térerá yakrá akwapea nánkár am mwae kákarnámp arop ér-sakwapnámp ke fek naenámpon.
8 Am ke fek táman am Kwaromp kar ták-sir i konámp arop te Satanomp kárákáre fek érik korop nánko maok, Jisas Tokwae Kar ékria man náráp táp mekamp ouwipár fek porokwap-pap naenámpon. Tá mao náráp wae tokwaent érik korop námp fek am lo ták-sinámp aropan am wae támao kwatae pap naenámpon.
9 Mao Satanomp kwekár ninik fek nkwakwe make kárákáre, tá maomp kárákáre yénknámp kwekár ankank yoro nánko, arop ponankor am táman nkea kokorokor mwanapon. ✡
10 Mao nkwakwe make kwatae ninik fek kwekáránko maok, nánkár faokor mwanap arop am kar wawiaka karenorá mwanapon. Am arop fárákap te Kwaromp karan

✡ **1:11:** Kl 1:10 ✡ **1:12:** 1 Ko 10:31 ✡ **2:1:** 1 Te 4:13-17 ✡ **2:3:** 2 Te 2:8 ✡ **2:4:** Dan 11:36; Mt 24:5 ✡ **2:9:** Mt 24:24; Yé 13:13

warákár napo te, Kwaro fwap warko érékép naenámpan maok námoku monoria pwar napon.
11 Aenapantá maok, Kwaro am Satanomp kárákárerao am fárákapan kwekáránko, am kwekár kar táman méranáponria pwarari námpon.
12 Aenánko maok, arop ponankor kare kar karan mér moria pwarará maok, nopok kwatae ninikaokria am táman saráp warákáránkinap arop fárákap te Kwaromp kot mek touwe kwatae sámp mwanapon.

Tesalonika mekamp aropan Kwaro warko érékép naenámp kar

13 Aeno ankwapyae fákáre, Kwar Tokwaerao yumwan warákárámpantá yino ankár yumwan Kwarén 'Aesio'rá sénámpon. Kwaro wokwaek kar yumwan warko érékép nanampria nánkáráp tenámpara, Yiki Kor Spiritao yoroianánko, yumwan Kwaromp arop fi arákareaka, tá yumo ankár Kwaromp kar kare wawia karenorá sénapo, Kwaro am ninik fek táman yumwan warko érékép námpon. ✡
14 Maomp ninik te yumo ankár nomp Jisas Krais Tokwae Karamp wae tokwae ntia kárákáre tokwae mek yakáp mwanaprianánko, yino yumwan Kwapwe Kare Kar farákáp námp fek Kwaro yumwan wumwiria warko érékép námpon.
15 Ankwapyae fákáre, aenámpara, yino yumwan Kwaromp kar kápae kare farákápria, kar fek sérrá, pas fek sénámp kar te, máte kare karono. Yumo am táman ankár méria kárákáre fek fokopeyakáprá ampaok kipo. ✡
16 Nomp Tokwae Kar Jisas Krais ntiaka nomp Naropwar Kwaro nomwan warákárria námokuráp ninik fek nomp ninik mek yaewour nepo, nomo kárákáre sámprá warákárrá yakáp námpon. Tá mao nomp méran yaewour nánko, nomo Kwaro nomwan fwapokwap kar naenámpan yépék námpon.
17 Aenámpara, yino ninik námp te, Kwaro yiráp ninik mek kárákáre sánkria yaewouránko, yumo ponankor kwapwe kare ninikaokria kwapwe kare karan saráp sérarenkria námpon. ✡

3

Yumo ankár Kwarén sénapo, 'Yinan yaewourano'rá sériap kar

1 Ankwapyae fákáre, yino warko ankwap kar sénámp te ará: Yumo ankár Kwarén kar toropwap napo, Kwaro yinan yaewouránko maok, maomp karao kor ankár némp-némp koupour akwapeaka tokwae yak nánko, mao yumo ou meknámp e tokwae sámp námp niamp, take pourouráp e tokwae sámp naenámpon.
2 Yumo wae mér napon, kápae kare arop oukoumwan Kwarén mér mo napara, yumo Kwarén kar toropwap napo, kwatae ninikráp arop yinan mwaria napo, mao yinan yaewour naenámpon. ✡
3 Aeno Kwar Tokwae te nomwan yaewour naerámp te pwar mo i konámpara, fwap yumwan kárákáre sánkria taokeyak nánko, Satan te yumwan éréképá akwap mo, fwapono. ✡
4 Tokwae Karao yinan ninik sáp nánko, yino yumwan wae arakrá mér námpono: Kápae kare ninik yino yumwan 'Térenk'rá séri námp te, yumo wae takrá tére napara, nánkárap kor yumo fwap takrá tére mwaria napon.
5 Yinomp ninik te Tokwae Karao yiráp ninik ékékér nánko, yumo Kwaro arop fárákapan warákár kare konámp ninik mér kareria maok, Kraisomp touwe sámpea kárákáre fek fokopeyak konámp ninikan kor mér karenkria námpon. ✡

Ponankor aropao tére mwanap kar

✡ **2:13:** Ef 1:4-5; 1 Te 1:4; 1 Pi 1:2 ✡ **2:15:** Ro 8:30; 1 Ko 16:13 ✡ **2:17:** 2 Ko 1:3; Hi 13:21 ✡ **3:2:** Ro 15:30-31; Ef 6:19 ✡ **3:3:** Jo 17:15 ✡ **3:5:** Hi 12:2

6 Ankwapyae fákáre, nomp Jisas Krais Tokwae Karao yinan sénánko, yumwan kárákáre
fek sérreano: Arop ankwapao tére moitea kokwaenámp ninik fek yárakriaka yino yumwan
farákápnámp kar ampaok yárak mo, pwar nánko te, yumo kor mént paokopria mántwaok
mwanape, ankár panek yakáp kipo. ✡
7 Yumo te ankár yinomp ninikaok paokop mwanap wae mér napon. Wokwaek kar
yino yumont yakápámp fek te, yino kwaporok tankáp moimpon.
8 Yino te fir ankwap yiráp yaekamp kwaporok sámpea fár moimpon. Yino ankár mani
fek saráp sámp konámpon. Yino ankár yinoku kor yámaraok kumuruk kor yinokump yae
fek térea waeria maok, yumwan 'Fir sápenk' ria kar sér moimpon. ✡
9 Yino te yumwan Kwaromp kar farákáprá térea wae námpara, 'Nopok fir sápenk'rá sér
mwanámpan maok, yino te takrá sér mono. Yino mak nánko maok, yumo yinomp ninik
man nkea yumo kor mántwaok takrá tére mwanapria ninámpon.
10 Yumo te wae mér napon, yino wokwaek yumont yakria yumwan sánkámp lo kar te
arakrá sérimpon: Arop námo tére te monoria námp te, mao fir sámpá fár mono.
11 Am te apae riteanápe, yino wa nánko, arop ankwap fárákap tére mo, kwaporok párák
yakápria ankwapao térenap ankankan énounkouprá sérarrá paokop napantá sénámpon.
12 Oukoumwan te yino Jisas Krais Tokwae Karamp e fek am taknap arop fárákapan kar
kárákáre fek arakrá sénámpon: Am fárákap te ankár fwapi tankáprá téreria maok, fwap
námoku taokeyakápria fir sámp mwanapon. ✡
13 Aeno ankwapyae fákáre, yumo kwapwe kare ninik fek tére nap te kokwae kwapono.
14 Táte arop ankwapao yino kumwinámp pas fekamp kar ponankor má mériaka
mántwaok yárak mo nánko te, yumo am aropan fwapia mérria, man kwaporok pwate
napo, námoku mwar yakriaka námokunámp ninik am mériaka pwarápae naenámpon.
15 Yino te yumwan, mao te nomo man yopornámp aroponorá ninikia pwar kipria sér
mono. Yinomp ankwapnáprá ninikria maomp ninik fwapokwap kipo.

Polo Tesalonika firan 'Gude'rá sénámp kar

16 Tokwae Kar te yonkwae porokwe fek yakáp i konap ninik fi kor ara, onomp ninik te,
nkwakwe make ankank korop námpan kor, mao yumwan yonkwae porokwe nénk nánko,
yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon. Mao te ponankor yumont yakanoria
nampon. ✡
17 Pol onoku yumwan 'Gude'rá kumwi rae. Ono ankár onomp pas ponankor pwar
námp fek onokump yae fek mámake pourouráp kar kumwi konampono. ✡
18 Ono ninik namp te, Nomp Tokwae Kar Jisas Krais námoku ninikia yumwan yae-
wouranoria nampon.

✡ **3:6:** 1 Te 5:14 ✡ **3:8:** 1 Te 2:9 ✡ **3:12:** 1 Ko 15:58; Ga 6:9 ✡ **3:16:** Jo 14:27 ✡ **3:17:** 1 Ko 16:21

Polo Timotimpor Manénkɨr Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 33 yopwar niamp arake fek, Polo mámá pas Timotimpor kumwia sánkámpon.

Timoti te provins Galesia mekamp taun Listra meknámp koropnámp arop tár-ménkino. Maomp naropwar te Grik fi, tá maomp éntupwar te Juda fi mekampono. Wokwaek Polo Kwapwe Kare Kar farákápámp fek Timotin warámpea yárakimpan maok, wakmwaek te Timoti Efesus mekamp sios taokeyak nánko, Polo má pas kumwia sámp-kérépámpon. Timoti te ankár arop ankwap fárákapao Kristen fákáreramp mér kwatae papantá 'Fwapi taokeyakria Kwaromp ninɨkaok mwanap'rá sénámpon. Tá ankwap tokwae kar ankank te, 'Timoti ankár am mekamp sios mek tére mwanap yae-párák kare arop yoroi papamp'rá sénámpon. Tá Timotin kor 'Ankár Jisasomp térenap arop kwapwe kare yakamp'rá sénámpon.

1 Ono Pol, Timoti amonapok kar kérép rae. Kwar ntiaka Krais Jisaso onan wokwaek kar akwapea kar farákápaeria aposel e papeaka onan sámp-kérépepon. Am Kwar te nomwan warko éréképámp Kwarono. Am Krais Jisas te nomo man nke mwanámpria yépékrá yakáp námpon. ✡

2 Timoti e, ono Kwaromp kar farákáp nanko, amo wawiaka ankár mántwaok akwap napantá, amo te ankár onokump táráp kare niamponoriaka ono waráp por má pas má kumwi nampon. Ono ninɨk namp te, Naropwar Kwar ntiaka nomp Tokwae Kar Krais Jisas mao námokuráp ninɨk fek amwan ninɨkia aropompiaka, yonkwae porokwe sánk keponoria nampon. ✡

Nomo kwekár karan ankár apárok anámpá pap mwanámp kar

3 Ono wokwaek kar provins Masedonia mek akwap naeriaka amwan sériampnámp taknámp warko sér rae: Amo ankár taun tokwae Efesus mek am mek saráp yakria maok, Kwaromp kar yiki mwaek yénkrá farákáp konap arop ankwap fárákapan 'Kwekár kar arop fárákapan farákáp kwapono. Pwar kip'rá kárákáre fek sérampo.

4 Tá am kwekár tisan arakrá séramp: "Yumo yiráp tékénouamp e kouroumpea am fek nkwakwe make kɨkɨr kar mwar táman ninɨk tokwaerá farákáp kwapono." Am take kar te náráp ninɨk fárámp nánko, épérépnámp kar sérarrá tárápar mwanape. Am take ninɨk te Kwaro ponankor aropan ninɨkia yaewour naenámp ninɨk tokwae kwapweran yaewour mo karono. Nomo fwap am Kwaromp ninɨkan ninɨkia karenoria mér mwanámpon. ✡

5 Aeno ono oukoumwan amwan sánknamp kar máte nomwan arakrá yaewour naenámpria nampon: Nomo Jisasén kor kare karonoriaka mér kareria, Kwaro nke námp fek yiki kare yakáprá, tá nomo nomp ninɨk mek yurukupia kwatae ninɨk yakantá karrá yakáp mwanámpon. Am ninɨk fek táman nomo nonopok nounouroup kare mwanámpon.

6 Arop ankwap fárákap te am ninɨk kour pwarará paokopria maok, kwaporok kar mwar táman sérarrá paokopriaka épépérépi yakáp napon.

7 Am fárákapao 'Yino te Kwaromp lo mérnámp tisa yakáp mwar'rá sér i konapon. Aenapao maok, námoku karerao kor am kar fwapia mér moria maok, táte am kar fian kor taknámp fwapia mér mo napon. ✡

8 Nomo ponankor wae méron, am Mosesomp lo Kwaro arakrá térenkrianámpaok téremp te, am lo te kwapwe kare ankankono.

9 Aeno nomo am táman kor fwapia mér námpon: Loamp téremp te arop yae-párák námpan fákap mono. Arop lo kar ták-sɨr konap arop, sokoro ninɨkaok i konap, Kwarén kor

✡ **1:1:** Kl 1:27 ✡ **1:2:** Ap 16:1-3 ✡ **1:4:** 1 Ti 4:7 ✡ **1:7:** 1 Ti 6:3-4

younkwe sánkria maok, kwatae ninikaok tukupnap aropan fákap konámpon. Aeria maok, arop fárákapao Kwaromp ninik te wampwenoriaka pwarará maok, apárokamp ninikaok tukup konap aropan fákap konámpon. Aeria maok, loamp tére te éntupwar naropwarén kor tirá wouria, arop ankwapan kor tirá wourinap aropan fákapá pap konámpon.

10 Aeria maok, koumteouráp arop kokoporria maok, poumou-tárápu nonopok yupunámp kokoporria maok, arop arop oukun éréképria maok, arop ankwap fárákap kwekár i konap, ankwap fárákap te kwekárria maok, karenoriaka, fou e sér i konap, tá Kristen ninikan yénképnámp téreran yorowar i konap ankwap-ankwap ninik ponankor, am taknap arop fárákap táman loao fápákamánk i konámpono.

11 Má kar kare máte Kwaro onan farákápampria sápnámp Kwapwe Kare Kar mek yak námpon. Am Kwaronámpoknámp koropnámp Kwapwe Kare Kar te waeráp kwapwe ara, nomo ponankor man warákár mwaro.

Polo Kwaro nomwan manénkir aropompimpan 'Aesio'rá sérimp kar

12 Nomp Krais Jisas Tokwae Karao ono fwap maomp karwaok tére nanamp nkea méria maok, onan nánapia náráp tére téreaeria kárákáre sáp námpon. Aerianánko maok, ono man 'Aesio'rá sér rae. ✡

13 Kare, ono wokwaek kar te Kwaromp e wouroumprá yárakria maok, Kristen fákáreran sokororia man kárákárerá yárakiampon. Aeno mao wae mér, ono oukoumwan Kraisén kare karonorá mér moriaka épérép ninik fek man yopor nampara, mao onan aropompi námpon. ✡

14 Aeria maok, nomp Kwar Tokwaerao námoku ninikia onan warákár tokwae námpono. Aenánko, ono am warákár tokwae fek Kraisént koumpeyakápnámp aropamp man mér námp, tá nomp ankwapnápén nouroupnámp ninik sámpampono.

15 Krais Jisas te apárok ékia maok, kwatae ninikráp arop nomwan érékép naeria ék námpon. Mámá kar fi te kare karara, arop ponankor kare karonorá méranápono. Táte onoku kareao kor arop ponankor kámá-pwarará kwatae kare ninikráp arop nampono. ✡

16 Aeno Krais Jisaso ninik námp te, arop ponankor mao kwatae ninikráp aropan aropompria porokwe fek yépék i konámpan mérenkria námpon. Aenámpara, ono arop ponankor kámá-pwararea kwatae kare nampan maok, mao onanmékir aropompi námp te, arop ponankor onan nkea, am fárákapao kor karenoriaka man méria maok, yiki yaká yakáp mwanap sámp mwanapon.

17 Mao te ankár yaká yak konámp kingono. Mao te sumpwi mo i konámp, arop man te nke mo, mao te Kwar ankárank kare támaono. Nomo ponankor mao te tokwae kar kárákáre kor kwapwe kareara, maomp e kumur méntép ankár sámpea sakap mwaro.

Timoti ankár Satanén yorowaria kwe-pwar naenámp kar

18 Onomp táráp Timoti, ono siosomp profet fákárerao wokwaek amwan sériap karan ninikia, oukoumwan amwan amo térenanap karan sénae rae: Amo am profet kar táman warko ninik napo maok, amwan kárákáre sánk nánko, amo ankár soldia niamp kárákáre fek fokopeyakria Satanén yorowaria kwe-pwarampo. ✡

19 Am yorowarnámp mek amo Kwarén mér napan kárákáre fek sámp-fákeyakria, Kwaro nke namp fek waráp ninik mek kwatae ninik yak mo kare námprá ankár mérampo. Arop ankwap fárákap tak mo, kwatae ninik yak nánko, Kwaro man fwapokwap naenámpan monorá napo maok, náráp Kwarén mér nap ankár kwatae akwap námpon.

20 Himeneus ntiaka Aleksander arop yaworao kor takepo, ono Satanomp yaek sánk nanko maok, Satano am arop yaworan sámpá sokoro nánko, warko ninikiaka Kwarén wouroump mo nenepon. ✡

✡ **1:12:** Ap 9:15 ✡ **1:13:** 1 Ko 15:9-10 ✡ **1:15:** Lu 19:10 ✡ **1:18:** 1 Ti 4:14 ✡ **1:20:** 1 Ko 5:5

2

Kwarén kar toropwap i konap ninik

1 Aeno am tére amwan téreampori namp te, manénkir sénaenamp kar te aráne: Ponankor koumteouráp aropan arakrá sérampo: “Yumo ankár arop ponankoran ninikia Kwarén man aropompria yaewouramporia kar toropwapria mao tak naenámpan ‘Aesio’rá sér kipo.”
2 Aeria maok, Kwarén ‘King ntiaka gavman fákáreran kor yaewourampo’rá sénapo, nomo ponankor yonkwae porokwe fek yakápria maok, tá nomo ankár Kwaro warákárnámp ninikaok paokop mwanámpon.
3 Am ponankor aropampor Kwarén sénap kar te kwapwe námpara, nomwan warko éréképeanámp Kwar te wawiaka warákár i konámpon.
4 Maomp ninik te ankár arop ponankor warko éréképeanánko, am Kwaromp ninikamp kar ponankor te karenoria mér mwanapria námpon. ✡
5 Nomo te wae mér námpon, Kwar te ankárank karerao yak námpon. Aenánko maok, arop ankárankamp kuk yakria Kwaronámp mwaek yak, arop nomonámp mwaek yak. Aenámp arop te Krais Jisasono.
6 Kwaro sérimp yae fek Krais námoku karerao arop ponankor warko yamokwapea érékép nanampria sumpwimpon. Am takimp ninik Kwaro nomwan yénkép námp te, maomp ninik te arop ponankor warko érékép nanampria nimpon.
7 Aeriaka Kwaro onan aposel yakaeria arop ankwap firaonapok sámp-kérépámpon. Aeránko maok, ono am Kwapwe Kare Kar érik farákápria, Kwarén mér mwanap kare yénk nampon. Ono te kare sénampon, ono te kwekár mo karenon. ✡
8 Aeria maok, onomp ninik te, sios ponankor mek arop fákárean yumo kar toropwap nap te, yopor yonkwae, yopor kar sér i konap te ankár pwararea, yiráp ninik yiki kare yakria, yumoku Kwarén sánkria, kar toropwap kipria nampon.

‘Yaewour i konap tére te koumteouamp yae-párák kare moporono’rá sénámp kar

9 Tá onomp ninik te koumteou te man pwinámp waempyaman yirir kipo. Náráp me pwae, náráp pourouk kápae kare mopor ntia mani tokwae fekamp waempyam yirirantáno. ✡
10 Aeno ‘Námo te Kristen nono’rá sér i konap koumteou fákáreramp yae-párák kare mopor te ankár nkwakwe make yaewour i konap tére nap támaono. ✡
11 Koumteou te námoku ankár sámp-anámprá, karmparáp tankria Kwaromp karan sámp mwanapon.
12 Onomp ninik te, koumteourao lotu nap mek poumou-tárápuran poukeyakrá Kwaromp kar yénk te mono ri konampon. Lotu mek koumteou te párák tankrá wa mwanapon.
13 Am te arakrianono: Kwaro Adaménénkir yoroia maok, wakmwaek Ivén yoroi námpara. ✡
14 Aempan maok, Adam te kwekár karan karenorá moimpon. Yupurao maok kwekár karan karean mpweria kwatae ninikimpon. ✡
15 Aeno koumteourao Kwarén mérrá yakria maok, tá náráp Kristen ankwapyaenápén nounouroupria, tá yiki kor ninik fek yae-párák kare ninik fek yakáp napo, tárápu tankápnap ke fek Kwaro man yaewour naenámpon.

3

Sios taokeyakáp konap arop fárákapamp kar

✡ **2:4:** 2 Pi 3:8-9 ✡ **2:7:** Ap 9:15 ✡ **2:9:** 1 Pi 3:3-4 ✡ **2:10:** 1 Ti 5:10 ✡ **2:13:** Stt 2:7,22 ✡ **2:14:** Stt 3:6

1 Mámá kar te kare karono: Arop sios taokeyak naenámp arop yak naerianámp te, am
arop te kwapwe kare tére naeria warákár námpon.
2 Aeria maok, taokeyak konámp aropao kor yae-párák kare yak nánko maok, arop
fákárerao kor mao nkwak mak námp nke mo, tá mao te ankárankamp yupuráp arop yak
nae-námpon. Aeria maok, ninik kour fek yae-párák yárakria maok, ankár námoku pouk-
wap kour kwapwe kareria, ankár yae-párák ninikaok saráp várak naenámpon. Aeria
maok, arop ponankor nounouroupria maok, Kwaromp kar yae-párák yénk konámp arop
yak naenámpon.
3 Mao te bia fária mánmán naeane. Mao te koupour yonkwae pwarámp naeane, mono.
Arop sánánkar porokwe fek kun. Tá mani ankankantá ninik tokwae naeane.
4 Mao te náráp séraroan fwapnae karia taokeyakria maok, náráp tárápuran fwapokwap
nánko, maomp karwaok tukup mwanapon.
5 Am te apaeriaka, arop náráp séraroan fwapia poukeyak mo námp te, mao te Kwaromp
siosén kor mokopia taokeyak naenámpanápe. ✡
6 Oukoumwan kar Kristeni námp te arop taokeyak te mono. Mao te am tére fek, ono te
tokwae karonorá ninik nánko, Kwaro wokwaek Satanén kotimpnámp taknámp naeane.
7 Am arop kwapwe kare várak nánko maok, Kwarén mér monap aropao man
nkea, ‘Mao te kwapwe kare aropono’rá sénapo maok, mao fwap sios arop taokeyak
naenámpon. Aeno mao kwapwe kare várak mo námp te, sérarapo, pwarápae nánko, Satano
man fákapá pap naeane. ✡

Sios mek tére konap aropamp kar

8 Taknámp sios mek tére konap arop fárákap arop nke nap fek yae-párák kare ninik fek
tére mwanapon. Takria am arop fárákap anánkaopwe ninikráp arop yakáp mwanape. Tá
bia tokwae fária mánmán mwanape. Maniráp ankankan kikiank mwanape.
9 Am fárákap ankár náráp ninik mek Kwaro nke námp fek kwatae ninik yak mo
námp mérria, Kwaro nomo man mérnámp arop nomwan yénképnámp kar kareran ankár
kárákáre fek mérrá yakáp mwanapono.
10 Manénkir te amo man téreae ritea mokopon nkea maok, tére yae-párák nánko te, man
‘Amo fwap sios mek téreae’rá sérampo.
11 Sios mek tére konap koumteouao kor námoku tére mwanap fwapnae karia ninikrá
tére mwanapon. Kánánkámp sérari kwapon. Mao te ankár kwapwe kare ninik fek
yakápria maok, kwekár ninik ntia kokwae ninik yak mo, ankár yae-párák kare tére
mwanapon. ✡
12 Sios mek tére konap arop te ankárankamp yupuráp arop yakria, náráp séraroan fwapi
taokeyakáp mwanapon.
13 Arop sios mek tére nap yae-párák kare tére napo te, man nkeaka ‘Mao te yae-párák
kare aropono’rá sér mwanapon. Aenapara, am aropao kor Krais Jisasomp Kwapwe
Kare Kar fwap tae fek farákáp mwanapon.

‘Kwaromp ninik fi kor te tokwae kar ankankono’rá sénámp kar

14 Kare, ono amonapok wae koupour korop naenampao maok, warko oukoumwan
ono má kar má waráp por kumwi nampono.
15 Aenampara, ono koupour korop mo nanko te, amo mámá kar man nkea Kwaromp
firáp arop fárákapao yae-párák kare yakáp i konap ninik mérampo. Kwaromp firáp yakáp
nap te yiki yaká yak konámp Kwaromp siosono. Am sios te oumpwarao nap sámp-fákeyak
námp niamp, Kwaromp kar kare sámp-fákeyakea taokeyak konámpono.
16 Karenono, Kwaro námoku i konámp ninik fi kare yénkép námp te, am te tokwae kar
ankankono:
Mao te arop kare arákarea, érik koropámpon.

✡ **3:5:** Ta 1:6-9 ✡ **3:7:** 2 Ko 8:21 ✡ **3:11:** Ta 2:3

Aenámpao maok,
Yiki Kor Spiritao nomwan yénkép námp te,
mao te Kwaromp yae-párák kare Táráp karenono.
Ensel fákárerao kor man nkeapon.
Aropao maomp kar farákáp napo te,
arop fi ponankor wa napon.
Aenapara, apár ponankor mekamp aropao kor
man karenoria mér napon.
Kwaro man yámar mek warámpea pokria
e tokwae sánk tenánko yak námpon. ✡

4

Aropamp ninik mek épérépi papnámp kar

1 Yiki Kor Spiritao érik arakrá sénámpon: Nánkár wakmwaek ankwap ke fek arop ankwap fárákap Kwarén mér nap pwateaka Satanomp kwekár i konap kwatae spirit yénk i konap karan woupwi pátea wawia ampaok mwarea napon. ✡
2 Kwekár i konap arop fárákap te kwekár ninikan sámpá paokopria maok, am kwekár karan sér saráp yakáp napara, am kar támao am fárákapamp ninik mek top-pwarámpeyak nánko, náráp kwatae ninik yak námp warko ninikia mér mo i konapon. ✡
3 Aeria maok, am arop fárákapao 'Yupu sámp kwapono'rá sér, tá nkwakwe make firan 'Arop fári kwapono'rá sér i konapon. Aeno mao 'Wurienk'rá sénap ankank te Kwaro yoroimp ankankara, nomo Kwarén mériа maomp kar kareran kor mér námp kwamp te, fwapon, Kwarén aesioriaka sámpea fár mwanámpon. ✡
4 Nomo te wae méron, ankank ponankor Kwaro yoroimp te, kwapwe kare mwarono. Nomo monorá mwareano. Fwapono, nomo sámpria maok, Kwarén kar toropwaprá 'Aesio'rá séria sámp mwanámpon. ✡
5 Kwaromp kar ntiaka nomo Kwarén kar sénámp te am fir fwapokwapianánko, Kwaro nke námp fek kwapwe kare konámpon.

Timoti ankár Kraisomp kwapwe kare tére arop yak naenámp kar

6 Amo má kar má kémpiyae tárápuran farákáp saráp yakria te, amo te Krais Jisasomp tére arop kwapwe yak nanapon. Amo wokwaek sámpap kar kwapwe Kristen mér i konap niniként tapokwapeaka ankár sámpá yárakria te, am fek kárákáre tokwae sámp nanapon.
7 Aeno ankwap fárákapao Kwarén younkwe sánk konap épérép kar mwar farákáp nap te, amo ankár amwar yakria, Kwaro i konámp ninikaok tére kárákáreampo. ✡
8 Amo te wae mér napon, pourou poukwap konap asasais te nomp pourou fwap yakano ritea nomwan fwap tae morok yaewour i konámpono. Aeno Kwaro i konámp ninikaok tukup námp te, am támao nomwan kápae kare ankank fek yaewouriaka oukoumwan yiki yakáp námp fek, tá nánkár wakmwaek yaká yakáp mwanámpan kor yaewour i konámpon.
9 Mámá kar fi te kare karara, arop ponankor kare karonorá mér mwanapono. ✡
10 Nomo yiki yak konámp Kwarén yépékrá yakáp námpon. Mao te arop ponankoran warko érékép nae yonkwae námp te, nomo man mériaka 'Kareno'rá sénámp arop nomwan kor kare kar warko érékép konámpon. Nomo am mér námpara, nomo térerá kárákárerá tukup konámpono.
11 Amo te ono farákápnamp kar man koumteouráp aropan méranáponoria yénkrá farákápampo.

✡ **3:16:** Jo 1:14; Mk 16:19 ✡ **4:1:** 2 Ti 3:1 ✡ **4:2:** 2 Pi 3:3; 1 Jo 2:18 ✡ **4:3:** Stt 9:3; Ro 14:6 ✡ **4:4:** Stt 1:31; Ap 10:15 ✡ **4:7:** 1 Ti 6:20 ✡ **4:9:** 1 Ti 1:15

12 Am fárákap amwan nke nap te, tár-ménki tae morok napan maok, takria amwan
te kwaporok yaknap aropan mpwe mwanape. Amo am fárákap amonapaokanáponoria,
amo kar sénap, amo yárak nap, amo arop ankwapan nouroup nanap ninik, amo Kwarén
mér nap, Kwaro nke námp fek yiki kukur yaknap ninik, aran ampaok mwanapon.
13 Amo oukoumwan onan yépékrá yaknap ke fek te Kwaromp Buk fekamp kar arop wa
nap fek nkerá farákápria maok, kar fi kor érik farákápria, Kristen i konap ninikan yénkrá
farákápampo.
14 Sios taokeyakáp konap arop fákárerao waráp pourouk yae pap, tá arop fárákapao
amo tére nanapan profet kar farákápapo, Yiki Kor Spiritao amwan ourour sánkámpan
nik mo nanape. ✡
15 Amo ankár am tére fwapia taokeyakria maok, amo ankár takrá térerá yak napo, arop
ponankor waráp tére am nke napo, yae-párák kare naenámpon.
16 Amoku waráp ninik ntia aropan yénkrá farákápnap tére fwapia taokeyakampo.
Amo kárákáre fek takrá yak napo maok, waráp waemp, tá waráp kar wanap aropamp
waempao kor fwapi yak naenámpon.

5

Timoti sios koumteouráp aropan naenámp kar

1 Amo mér aropamp ninikan fwapokwap naeria te, yopori kwapono. Waráp narop-
warén sánánkar porokwe fek sér i konapnámp taknámpampo. Arop tár-ménkiran kor
waráp nánae tár-ménkiran i konapnámp taknámpampo. ✡
2 Amo mérnámp yupuran te amokuráp éntupwarén i konapnámp taknámpampo. Yupu-
táráp énkiran kor waráp antápan sér i konapnámp taknámpria maok, waráp ninik te ankár
yae-párák kare fekampo.

Kae koumteouramp kar

3 Kae yupu námoku nápar yak nánko, man yaewour naenámp nouroup yak mo nánko
te, amo man yae-párák yaewourampo.
4 Aeno kae yupu wae maomp táráp yak námp, tá kupwináp yak námp, amo am
fárákapan yénk napo, am fárákap náráp Kristen tére tokwae te am éntupwarén fwapia
wunanápono. Náráp fi taokeyakáp mwanámp támaonorá mér mwanapono. Takria
maok, éntupwar naropwar wokwaek tére tokwae fek man wunep ponankoran nopok
mwanapon. Karenono, Kwar te mámake pourouráp ninik táman warákár konámpon.
5 Aeno kae yupu námoku nápar yak námp te, am yupu te ankár Kwarén mérrá yakria
maok, yámaraok, kumuruk kor Kwarén wumwirá, 'Námwan yaewourae'rá kar toropwap
saráp yak naenámpono.
6 Aeno kae yupu pouroukamp ninikaok saráp yárak námp te, mao te yiki yak námpao
maok, wae sumpwi yak námp niamp námpon.
7 Aenámpara, amo te kae koumteouan má kar má farákápampo. Aenapo maok, am
fárákap te nkwak mo mak mo, yae-párák kare yakáp napo, arop man kar sér mo
mwanapono.
8 Arop námoku fi taokeyak moriaka, námokuráp séraroan kor fwapia taokeyak mo námp
te, mao Kwarén mér námpan wae pwararea Kwarén mér monámp aropan kámákarea
kwatae kare námpon.
9 Kae koumteouamp e buk fek kukumwi nap kwamp te, 60 yopwari yak námp, arop
ankárankampamp nap mek tankeanámp yupuramp eran saráp kumwiampo.
10 Am e kumwiria te, sios arop ponankorao nke nap fek kwapwe kare yaewour i
konámp yupu yakano. Arakano: Mao náráp tárápuan kwapwe kare ninikan yénkrá, yae-
párák kare taokeyak. Tá ankwap némpouknámp aropan warákárria koropenkria wun i

✡ **4:14:** 2 Ti 1:6; Ap 8:17 ✡ **5:1:** Wkp 19:32

konámp. Tá námoku anámpea Kristen fákáreran yaewouria maok, ninik kápae yaknámp aropan kor yaewour i konámp. Aeria maok, am nkwakwe make tére yaewour kwapwe konámp yupuramp eran saráp kumwiampo. ✡

11 Kae koumteou oukoumwan énki yakáp napamp e kumwi kwapono. Am te apaeria, ‘Kwaromp tére ankár tére nae’rá sénámpao maok, arop ankwapan nkeaka kikiankia, maomp nap mek tank naerá ninik tokwaeria, Kraisén younkwe sánk mwanape.

12 Takria námoku sérinámp kar warko pwar nánko te, Kwaro man touwe sánk naeane.

13 Aeria maok, ankwap ninik te arak i konapono: Kokwae tákárrá nap-nap paokop i konapono. Am fárákap te kokwae tákár mwar mono, ankwap fárákapao kar sérar nap wa mwar karrá paokoprá wawi ko, kánánkámp arop younkwe mwaek sérarrá paokop i konapon. Takria maok, nomo tak mo mwanámp kar kwatae sérar i konapon. ✡

14 Tak napantá maok, onomp ninik te, kae koumteou oukoumwan énki yakáp nap te warko poumou nap mek tankápria tárápu tiria maok, nap taokeyakáp napo maok, Kwarén mér monap arop nomwan wouroump mo mwanapon. ✡

15 Amo te wae mér napon, kae koumteou ankwap fárákap Kwarén mér nap pwatea warko Satanomp wakmwaek paokop napon.

16 Aeno Kristen arop náráp firáp mekamp kae koumteou yakáp napo te, am Kristen arop námoku éréképea taokeyak nánko te, sios te man taokeyak naenámp ninik kápae sámp mono. Kae koumteou nápar kar yakáp napan maok, sios man yaewour naenámpon.

Arop taokeyakáp konap aropamp kar

17 Yumwan taokeyakáp konap arop, yumwan yae-párák kare taokeyakáp nap te, nopok sámp konap mani narek yakano. Am mani tokwae sámp mwanap arop te Kwaromp kar farákáp konap, tá am ninik Kwaro warákár námpan yénk i konap kárákáre fek tére konap aropono.

18 Nomo te wae mér námpon, Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sérrá, “Bul-makau wit pumpurékamprá yipi kwarámprá akwap námp fek te, man top-kump yirimp kwapono.” Tá “Tére arop te fwap mani sámp naenámpono.” ✡

19 Arop ankárankao ‘Arop taokeyak konámp arop máte sokoro námp’ ria sénánko, amo te maomp kar te wawi kwapono. Anánk, yinink arakerao sénapo maok, am táman wawampo.

20 Am arop taokeyakáp konap arop ankwap sokoro napo, amo man fwapokwap naeria te, arop taokeyakáp konap arop ponankor éréképá tankrá fwapokwap napo maok, am fárákapao kor nkeaka apáp mwanapon. ✡

Timoti námokuráp ninik fwapia taokeyak naenámp kar

21 Kwaro nke námp fek, tá Krais Jisaso nke námp fek, tá Kwaromp ensel fákárerao nke nap fek, ono amwan waeman kare kar sér rae: Amo fwapia am ono yénknamp loaok téreria maok, amo ankárankamp ninik fek arop ponankoran fwapokwapampo. Amo arop tokwae ntia waráp nouroupén saráp porokwe fekria, arop ankwap fárákapan yopori kwapono.

22 Amo te koupour aropamp me korok yae papria ‘Kwaromp tére téreae’ ria séri kwapono. Ankwap aropamp kwatae ninikan panek yakria, amoku mwar yiki kor yae-párák kare yakampo.

23 Amo te touwe sámp saráp yakria, waráp yare te kárákáre mo námpono. Ént mwar fári kwapono. Wain ént kánanke méntér fánapo, waráp touwe am fwap naenámpono.

24 Ankwap fárákapamp kwatae ninik manénkir koupour érik korop nánko, nomo koupour nkeaka mér i konámp. Aeno ankwap fárákapamp kwatae ninik te mek yakea nánkár wakmwaek érik korop konámpon.

✡ **5:10:** Hi 13:2 ✡ **5:13:** 2 Te 3:11 ✡ **5:14:** 1 Ko 7:9 ✡ **5:18:** 1 Ko 9:9-11 ✡ **5:20:** Ef 5:11

25 Taknámp ninik kwapwerao kor érik yakria maok, tá ankwap ninik kwapwerao kor
tamak érik yak mo i konámpon. Am tak námpao kor youpoukwap mek yak mo i konámpon.

6

Kwaporok tére konap aropamp kar

1 Kwaporok tére konap Kristen arop fárákap te náráp arop tokwaeran e tokwae sánkria
maomp yae ankore mek yakáp mwanapon. Aenapo maok, am poukeyakápnap aropao
kor Kwaromp e wouroump sér moria, nomo Kristen yakáp námpan kor wouroump sér
mo mwanapon. ✡
2 Kwaporok tére konap aropamp arop tokwaerao kor Kristen ara, máte mwearonoria
kar ták-pwar mwanape. Arakrá ninik kipo: 'Mao te Kristenara, ono man warákárria
maok, ono maompor tére fwapia térea yaewour nanampono' riaka kwapwe kare tére
kipo. ✡

'Mani kikiank te ponankor kwatae ninik fi kor'rá sénámp kar

Amo ankár koumteouráp aropan má kwapwe kare ninikan yénkrá farákápria am
ninikaok 'Arak kip'rá sérampo.
3 Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp kar kare te Kwaro i konámp ninikaok tukup
mwanámp yae-párák farákáp konámpon. Aeno arop ankwap am karan monoria pwarará
ankwap aopwe kar farákáp nánko,
4 nomo te wae mérono, am arop te ono te ninik kourráp arop tokwaenorá ninik
námpao maok, kwaporok mwar táman námpono. Mao kikiank kwatae námp te, Kwaromp
wakmwaek tukup konap yénk konap kar fek arop ankwapént kákkarrá kar yorowar
námpan kikiank i konámpono. Aenámp fek táman kokwarok ninik, kar yorowarnámp
ninik, wouroump kar, ankwapan onan kwekár námponorá kwatae niniknámp ninik, am
ou mek korop konámpon. ✡
5 Am fárákap ankár kákkar saráp yakáprá, kar yurukup mwanap épépérép kare
yakáprá, kare kar karan mér mo karenono. Mao ninikrá, Kwarén mér napaok tukup
námp te, am fek apárokamp ankank kápae kare ti mwanámpan mpwe ninik i konapon. ✡
6 Táte kare, arop Kwaromp ninikaok akwapria te, tá méntér mao mokope ankank
sámpá yak námpan fwaponorá warákár nánko te, am támao kápae kare ankankráp arop
niamp i konámpono. ✡
7 Nomo te wae mér námpon, éntupwaro nomwan fárákapnámp ke fek te, yaenémpi
korop námpon. Tá taknámp nánkár wakmwaek mámá apár pwarará tukup námp fek kor,
ankank sámpea tukup mono.
8 Aeno nomo fár mwanámp fir, tá pourou oupouroupnámp ankank sámpá yakáp námp
te, nomo yonkwae porokwe fek 'Wae támaono'rá sér mwaro. ✡
9 Aeno arop ankank kápae kare ti naeria ninika waerá yárak námp te, kouao aopwe
mek pik konámpnámp taknámp am kikiank ninik támao man sámp-fákeyak konámpono.
Am épérépnámp kwatae pap konámp kikiank ninik te man oupouroupea apárok anámpea
ankár souroumpour i konámpono. ✡
10 Am mani kikiank tokwaenap ninik te, ponankor kwatae ninik fi kor támaono. Arop
ankwap fárákap te manian kikiank tokwae napo, am ninik támao am fárákapan éréképá
akwap nánko, Kwarén mér nap pwate nánko, wakmwaek ono apae maoi naerá ninik
tokwae mwarea napon. ✡

Timotin 'Kristenamp ninik kwapwe ponankor sámp fákeyakamp'rá sénámp kar

11 Aeno amo te Kwaromp aropara, amo am kikiank ninikan te ankár younkwe mwaek
sirampo. Aeriaka amo te yae-párák kare ninik, Kwaro i konámp ninik, tá man mérnap

✡ **6:1:** Ta 2:9-10 ✡ **6:2:** Fm 1:16 ✡ **6:4:** Ga 1:6-9; 2 Ti 1:13-14 ✡ **6:5:** 2 Ti 4:3-4 ✡ **6:6:** Fl 4:11-12; Hi 13:5
✡ **6:8:** Snd 30:8 ✡ **6:9:** Snd 28:22 ✡ **6:10:** Ef 5:5

ninikaok kárákáre fek yárakampo. Aeria maok, aropan nouroupia, nkwakwe make ankank korop námpon kor amo inkirman námpritea kárákáre fek yakria maok, arop ponankor sánánkar porokwe fekampo.

12 Arop Kraisén mér námp te, arop resis mek fárakop konámp niampono. Tak nánko maok, amo te am resis kwapwe mek kárákáre fek fárakopria maok, amo yiki yaká yak konámp sámp nanapon. Wokwaek amo kápae kare arop nkeap fek waráp Kraisén mér napan kárákáre fek fokopeyakea érik sénap ke fek maok, Kwaro amwan 'Am yiki yaká yak sámpae' ria wumwi rimpon.

13 Kwar ankank ponankor yiki yak nénk konámp, ntia Krais Jisas Pontius Pailatonámpok kárákáre fek fokopeyakea kare kar karan érik sérimp, Kwar ntia Krais Jisaso nke nep fek ono amwan tae fek sér rae: ✡

14 Amo am sámpap karwaok ankár yae-párák kare téreampo. Arop amwan wouroump kar sénaeane. Amo te ankár takrá térerá akwapea, nomp Jisas Krais Tokwae Kar érik ék naenámp fekampo.

15 Kwaro Krais ék naenámp yae séri pwatenámp ke fek táman mao ék naenámpon. Am Kwar ankárankampao saráp ankank ponankor poukeyak konámpara, nomo maomp e sámpea sakap mwaro. Mao te king fákáreramp King, tá arop tokwae fákárean poukeyak konámp Arop Tokwaeno. ✡

16 Mao ankárankamp támao saráp sumpwi mo i konámpon. Mao te wae tokwae fek yak námpara, nomo te maomp wonae fik tukup mo karenon. Wokwaek kar te arop ankárank man te nke mo, táte arop man nke naenámp te pwi mo karenono. Aenapara, mao e tokwaeráp yakria, tá maomp kárákáre ankár yaká yakano. Kare takano. ✡

Ankank kápaeráp aropamp kar

17 Apárokamp ankank kápae karenap aropan sérampo: Am fárákapao námo te arop tokwae namp ritea nkwakwe make ankank koupour toromore naenámp táman saráp mériaka tukup kwapono. Ankár Kwarén maok mér kare mwanapon. Kwar te nomo warákár mwanámp nompor kápae kare kwapwe kare ankank ti-sáp konámpono. ✡

18 Am fárákapamp kwapwe kare ninik te ankank kápae kare niampria, kwapwe kare ninik fek yaewouranápono. Aeria maomp ankank kápae te monap arop fárákapan nénk saráp yakápanápono.

19 Am fárákapao takria te, nánkár wakmwaek man yaewour naenámp ankank koupoukour napara, mao fwap yiki yak sámp mwanap am te yiki yak karenono. ✡

Timoti ankár náráp tére fwapi taokeyak naenámp kar

20 Onomp Timoti e, Kwaro amwan sánknámp tére fwapia taokeyak kourampo. Aeria maok, Kwaromp ninikaok akwap mo, épérépnámp kar mwar te younkwe sánkampo. Tá am námoku kwekárrá 'Ono te mér kare sámpá yak namp'rá sér i konap aropént te yak kwapono. Am fárákap te takria Kwaromp ninikan nkwakwe make kar yorowar i konapono. ✡

21 Arop ankwap fárákap take pourouráp mér sámp namprá ninik nap te, Kwarén mérnap ninik wae pwate napon.

Ono ninik namp te Kwar námoku yumwan ninikia yumwan yaewourano. ✡

✡ **6:13:** Jo 18:36-37; 19:11 ✡ **6:15:** Yé 17:14 ✡ **6:16:** Kis 33:20 ✡ **6:17:** Lu 12:20 ✡ **6:19:** Mt 6:20 ✡ **6:20:** 1 Ti 4:7; 2 Ti 1:14 ✡ **6:21:** 2 Ti 2:18

Polo Timotin Wakmwaek Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 36 yopwar niamp arake fek, Polo Rom mek kalabus mek yakria mámá pas ankwap Timotimpor kumwimpon.

Polo Rom mekamp Gavmano man farop pap mwanap wae wonae fiknámp mér námp kwamp, wakmwaek kar má pas kumwi námpon. Mao te 'Amo Jisasomp e érik séria, Kwaromp Kwapwe Kare Karamp kare kar karan sámp-fákeyakamp'rá sér. Tá touwe kwatae, tá man sámpá yampourou mwanap ninik korop námpao maok, Timotin 'Kwaro sánknámp térean pwar kwapono, ankár kárákáre fek téreamp'rá sénámpon.

1 Ono Pol te Krais Jisasomp aposelono. Kwaro námokuráp ninik fek onan aposel pap námp te, ono koumteouráp aropan, mao mámá yiki yak Krais Jisasén mérnap fárákapan nénk nanamprá séri námp táman séraraeria ninámpon.

2 Timoti, amo te onomp karwaok napantá, amo te onokump táráp kare niamp naponoria, ono waráp por má pas má kumwi rae. Ono ninik namp te, Kwar Naropwar ntiaka Krais Jisas nomp Tokwae Karao námokuráp ninik fek amwan ninikia aropompia yonkwae porokwe papanoria nae. ✡

Kwaromp karan pwarápaeantánámp kar

3 Onomp tékénou fákárerao wokwaek kar Kwaromp ninikaok tukupapnámp taknámp, ono kuri mántwaok akwap nampon. Aeria maok, ono ninik namp te, Kwaro nke námp fek kwatae niniki namp yak mo námpono. Ono kumuruk yámaraok amwan ninikriaka Kwarén kar toropwap namp fek, man 'Aesio'rá sér i konampon. ✡

4 Amo onan yonkwae touweria ém napantá, onomp ninik te amwan warko nkea, am fek warákár nae kar nampono.

5 Amo Kraisén mér kare nap te wokwaek waráp kupwiwaráp Lois, tá waráp éntupwar Yunis maomp mérep niamp kwekár mono, kare kar nap ono wae mér nampono. ✡

6 Ae namp kwamp maok, amwan warko ninikampria sér rae. Kwaromp ourour waráp pourouk yak námp, am te ono wokwaek kar waráp me korok yae pap nanko sámpap ourour táman oukoumwan kuri amo am ourour tokwaeanoria tére kárákáre nap te, arop yaomwian fur napo, yurunk tokwae konámpnámp araknámpampo.

7 Amo te wae mérono, Kwaro nomwan sápámp Spirit te nomwan apáp sáp naenámp Spiritan mono. Mao nomwan sápnámp Spirit te nomp waempén kárákáre nénk námp, tá nomp Kristen ankwapyaenáp fákáreran nouroup kareria, nomoku nomp yakáp fwapia poukeyakáp mwanámp ninikan ti-sáp námpon. ✡

8 Aenámpara, amo nomp Tokwae Karamp kar farákáp nap te pwarápae kwapono. Tá amo ono kalabusi yak namp táman kor pwarápae kwapono, mono. Amo ankár Kwaromp kárákáre sámpea onont am Kwapwe Kare Kar farákápnap tére fek onont touwe sámpampo. ✡

9 Kwaro nomwan wumwiria warko érékép námp te, apae nomo kwapwe kare ninik nánko, nomwan warko érékép námpanápe. Mao námokuráp ninik fek nomwan koupoutáráp napria ninikia nomwan érékép námpon. Wokwaek kar Kwaro má apár oukoumwan yoro moi yakrá, nomwan námokuráp ninik fek niniki tarimpan Krais Jisasén érik sámp-kérépámpon. ✡

10 Aeno oukoumwan mámá ke fek te Krais Jisas nomwan éréképnámp arop wae érik korop námp fek, Kwaromp aropompao kor wae érik korop námpon. Krais Jisas te

✡ **1:2:** 1 Ti 1:2 ✡ **1:3:** Ap 24:16 ✡ **1:5:** Ap 16:1 ✡ **1:7:** Ro 8:15 ✡ **1:8:** Ro 1:16 ✡ **1:9:** Ef 2:8-9; Ta 3:4-5

sumpwiramp kárákáre wae kwe-pwate nánko, maomp Kwapwe Kare Kar koumteouráp arop waria wae yiki yaká yakáp mwanap mér napon. ✡
11 Mao onan ‘Kwapwe Kare Kar farákápamp’ ria séria sámp-kérépeanánko, ono te koumteouráp aropan am kar yénkrá farákáp konamp aropono. ✡
12 Ae namp kwamp maok, am tére fek táman onan kar wouroump napo kuri, ono pwarápae mo nampon. Ono mérinamp Tokwae Karan saráp wae nik nampon. Aeria maok, ono wae mér kare namp te, mao onan sápnámp tére te kwaporok pwar mono, ankár taokeyakrá akwapea Kraisomp Yae Tokwae korop námp fek naenámpon.
13 Mámá kar kare amo onomp top kor fekamp wawi nap, am te amo fwapi ninikria, ankár take pourouráp ninik fek arop fárákapan yénkrá farákápampo. Aeria maok, amo ankár Krais Jisasén mér kárákáreria man warákárria maok, am ninik fek arop fárákapan kar farákáp nanapono. ✡
14 Amo má Kwapwe Kare Kar Kwaro amwan taokeyakampria waráp yaek pap námp te, am te kwapwe kare kare ankankara, amo fwapia yérék korampo. Aenapo Yiki Kor Spirit nomp ninik mek yak námp, mao fwap amwan am tére nap yaewour naenámpon.
15 Amo te wae mér napon, apár fi Esia mekamp arop ponankor te wae onan pwar, tá Figelus ntia Hermogenes mao kuri wae onan pwar nepono. ✡
16 Aenapantá maok, ono Kwar Tokwaeran sénanko, mao Onesiforusén aropompria maok, maomp séraroan kor aropompanoria nampon. Kápae kare por Onesiforus te ono kalabus namp te pwarápae mono, onomp ninik yae-párák pap saráp yak konámpon.
17 Mao te Rom taun tokwae mek koropeaka onantá oupourounkrá yárakia wakmwaek onan nke námpon.
18 Onesiforuso wokwaek Efesus mek onan yaewour saráp yakámp te, amoku am wae mér kare yak napon. Aenámpantá, ono Kwar Tokwaeran sénamp te nánkár mao kot tokwae naenámp Yae fek man aropomp naenámpria nampon.

2

Timoti te ankár Kraisomp kwapwe kare soldia yak naenámp kar

1 Onomp táráp e, Krais Jisaso amwan námokuráp ninik fek ninikia yaewouránko amo maomp kárákáre sámpea yakamp.
2 Ono wokwaek kápae kare arop wa nap fek farákápanko, amo wawiap kar táman arop fwap yonkwae kouria arop ankwap fárákapan yénkrá farákáp mwanap aropan farákápampo.
3 Nkwakwe make ankank korop námpo kor yino Jisas Kraisén méria maomp tére konámp, yinont soldia niamp kárákáre fek fokopeyakampo.
4 Arop soldia yak námp te, mao te ankwap-ankwap tére mo i konámpon. Mao te ankár soldia térean saráp yae-párák kare tére nánko maok, taokeyak konámp soldia kor maomp tére warákár naenámpon.
5 Arop resisrá foporakor mwaria te, am ‘Foporakorenk’ ria sérinámp aropamp ninikaok foporakoria am ninikaok tukup mo napo te, taokeyaknámp aropao sérrá, ‘Amo te ankank sámp mono!’ ✡
6 Arop yopwar yoroia taokeyak námp te námokurápara, kare nánko toupourria te, manénkir námoku fária, wakmwaek arop nénk konámpono. ✡
7 Amo te ono sénamp kar man ninikampo. Tak napo maok, Tokwae Karao waráp ninik mek kwapwe kare ninik fwap sánk nánko, amo am kar fi ponankor mér nanapon.
8 Ono Kwapwe Kare Kar sér i konamp te, Jisas Krais te Devito yakámp fi mekampao sumpwiaka fárámpámp táman amo ankár fwapia ninikampo. ✡

✡ **1:10:** Hi 2:14-15 ✡ **1:11:** 1 Ti 2:7 ✡ **1:13:** Ta 1:9 ✡ **1:15:** 2 Ti 4:16 ✡ **2:5:** 2 Ti 4:8 ✡ **2:6:** 1 Ko 9:7,14 ✡ **2:8:** Ro 1:3-4

9 Ono am Kwapwe Kare Kar farákáp konamp te, am fi fek táman arop fárákapao onan
nke napo te, ono kwataenamp arop niamp nanko, onan nkwakwe make touwe sápria,
fákapá páte napono. Aenapan maok, Kwaromp kar te fákapea pap mono. ✡
10 Aenámpara, ono te ninik kárákáre sámp teyakrá maok, nkwakwe make touwe
korop námpan kuri, sámpea Kwaro náráponoria nánkárápnámp arop fákáreran yaewour
i konampono. Onomp ninik te, am fárákapao kor ankár am Krais Jisaso fákeyaknámp yiki
yak sámpea méntér yakápi-yakápanáponoria nampon. ✡
11 Nomo te mámá kar man mér kare mwanámpono:
“Nomo ménт kare kar sumpwianámp te,
warko yiki yakan kor nomo ménт yiki yakáp mwanámpon. ✡
12 Nomo nkwakwe make touwe korop námpan kor,
inkirmaneanria kárákáre fek yakeanámp te,
nomo kor mao námpnámp méntér king yakáp mwanámpon.
Aeno nomo man younkwe sirareanánko te,
mao kuri nomwan younkwe mwaek sinaenámpon. ✡
13 Táte nomo sérrá, ‘Maonámpaok tukup mwar’ ri námpao,
ampaok mo námpon kor,
mao námoku te námoku sérinámpaok i konámpon.
Mao te ankwap kar sér mo i konámp karenono.” ✡

Timoti ankár tére kárákáreria Kwaromp tére arop kare yak naenámp kar

14 Amo te ankár kápae kare por am arop fárákapao wawanáponoria, Kwaro nke námp
fek amo má kar man kárákáre fek sérrá, “Yumo te kar am fik sérarrá yorowari kwapono!
Take kar te arop ankárankan yaewour mo i konámpon. Am kar wanap aropan te, ninik
kwatae pap konámpon.” ✡
15 Amo te ankár tae fek tére fáparákapriaka tére arop kare yak napo maok, Kwaro
waráp tére nkea warákár naenámpon. Aenánko maok, amo kokwae moria Kwaromp kar
kare kar yae-párák kare farákápria maok, amo Kwaro nke námp fek kor pwarápae mo
nanapon. ✡
16 Aeno aropao kwaporok táman sérarnap kar te wawi kwapono, younkwe sánkampo.
Take kar te Kwarén younkwe sánk mwanap mwae páraok arop éréképá akwap
konámpono.
17 Take kar te ankáráp kwataerao akwapea tokwae karia arop émi fánámp niamp
námpono. Himeneus ntiaka Filetus am fi mekampao takipon.
18 Am arop yawor te má kar kare máte younkwe sirarea arakrá sér i konepon, “Nomo
wae warko fápárámp námpara, wakmwaek te warko fápárámp mono.” Am makrá sérarep
kar te arop ankwap fárákapamp méran épérépia kwatae pap nepon.
19 Aeno Kwaro am fek sios yoro naenámp kárákáre kor oumpwar te wae yimp tenánko,
kárákáre fek fokopeyak námpon. Tá am oumpwar fek kar arakrá kumwi, “Kwar Tokwae
námokuráp koumteouráp arop te wae mér kari yak námpon.”
Tá ankwap kumwi tenámpao kor sérrá,
‘Námo te Kwaromp firáp aropono’rá
sér i konap arop ponankor te
nkwakwe make ninik kwatae te ankár younkwe sir mwanapon.” ✡
20 Ankankráp aropamp nap tokwae mek dis tankáp námp te, gol fek yoroiap, silva fek
yoroiap, yao fek yoroiap, kwar fek yoroiap, ará tankáp námpon. Am te ankwapmwaek
kwapwe kare téreampor, tá ankwapmwaek te nkwakwe make téreampor. ✡

✡ **2:9:** Fl 1:12-14 ✡ **2:10:** Kl 1:24 ✡ **2:11:** 2 Ko 4:11 ✡ **2:12:** Mt 10:33 ✡ **2:13:** Nam 23:19; Ro 3:3-4; Ta 1:2
✡ **2:14:** Ta 3:9 ✡ **2:15:** Ta 2:7-8 ✡ **2:19:** Jo 10:14-15 ✡ **2:20:** Ro 9:21

21 Kwarén mérnámp aropao am náráp ninik mekamp kwatae ninik ponankor younkwe sinámp te, Kwaro nke námp fek yiki kare yak námp te, mao te ankank yae-párák námp mwar kák konap dis niampria, amwar kar yak námpon. Aeria Arop Tokwaeran yaewourrá nkwakwe make kwapwe kare tére naeria nanap námpon.
22 Aenámpara, amo te ménki-tárápuamp ninik mek korop konámp nkwakwe make kikiank ninik te ankár younkwe mwaek pwarampo. Amo te ankár yae-párák kare ninik ntiaka mér napan sámp, ankwapan nouroup i konap ninikan sámp, yonkwae porokwe ninikan sámpea maok, arop ankwap fárákap yiki kare ninik fek yakáprá Kwar Tokwaeran wumwi ri konap aropént saráp yakamp.
23 Aeno épépérépnámp arop fárákapamp kar mwar sérarnap kar kwatae te amo ankár younkwe sirampo. Amo te wae mér napon, am takrá sérarap kar te am fek yorowar i konapon.
24 Tokwae Karamp tére konámp arop te kar yorowar mo, arop ponankor porokwe fekria yonkwae kourráp tisa te man nkwakwe make napo kor yonkwae pwarámp mo i konámpon. ✡
25 Aeria maok, maomp kar ták-pwarnap aropamp ninik porokwe fek fwapokwap nánko maok, am támao Kwaro am fákáreran yaewouránko maok, am ninik pwararea má kar má fwap mér mwanapon.
26 Am kwekár i konap tisa fárákapan Satano náráp umben mek tirá kérépámp te, am fárákap náráp ninikaok paokop mwanapria nimpon. Aeno má kar kare man mér napo te, am fárákapamp ninik warko érik farákár nánko maok, Satanomp umben pwarará amwar yakáp mwanapono.

3

Pwar naenámp yae fek mwanap kar

1 Aeno amo ankár yae fápae nánko te kápae kare touwe kwatae kare korop naeria námponorá mérampo. ✡
2 Am te arop fárákapao námoku saráp warákár, tá manian kikiank kare mwarea napon. Arop fárákapao námoku támao warákár sérarrá, tá nomoku saráp kwapwe kare námponoria wae, tá ankwapan wouroump-sér mwarea napon. Tá éntupwar naropwaromp karan kor kwe-sir, tá arop fárákapao námwan yaewour kwapwe napo, am fárákapan 'Aesio'rá sér mo mwarea napon. Kwaromp kwapwe kare ninikan kor wouroumprá amomoránk mwarea napon. ✡
3 Námokuráp firan kor aropomp mo. Wokwaekamp ankankan niki sayakrá yorowar. Aeriaka e-poup sérarrá paokopria maok, námokuráp kikiank i konap ninikao tokwae kari yak nánko maok, námokuráp pourou fwapia poukeyak mo mwarea konapon. Ankár yonkwae pwarámpria aropomp ninik kánanke te yak mo kareria, kwapwe kare ninikan kor ménт wouroump mwanapon.
4 Aeria maok, námokuráp firan kor ankwapan outiri mwanapon, tá námokunap ninik kápae kare kwataeran ti-paokopria maok, námoku támao ninikrá, 'Yino te Arop Tokwaeno'rá warákár-séria, námokuráp pouroukamp nkwakwe make ninik táman warákáránkrá paokopria maok, warko Kwarén warákár mwarea napon.
5 Aeria maok, Kwaromp ninikaok tukup nap te némpi párák pourouan saráppria maok, Kwaromp kárákáreran méria kare karonorá ninik mo. Amo taknap aropént yak kwapon. ✡
6 Am taknap tisa fákáre te sánánkar porokwe fek tukupea, ninik fwapi kárákáre moria, náráp wokwaekamp kwatae ninikan ninik tokwae, tá náráp ninik mek nkwakwe make kikiank ninik koropánknámp koumteouramp nap mek tukupea, am fárákapan kar porokwerá sér i konapon.

✡ **2:24:** 1 Ti 3:3 ✡ **3:1:** 1 Ti 4:1 ✡ **3:2:** Ro 1:29-31 ✡ **3:5:** Mt 7:15,21; Ta 1:16

7 Am taknap koumteou yonkwae kour kwapwe ankár sámp mwaria napao maok, am
kar mér mwanap pourou mo.
8 Wokwaek Janes ntiaka Jambres Mosesén yorowarrá yárakipnámp taknámp am arop
fákáreao kor má kar kare man kor yorowarrá paokop napon. Am fárákapamp kar
yurukup mwanap ninik te kwatae akwap tenánko, maomp Kwarén mér napao kuri
kwekár napon.
9 Wokwaek kar Janes ntiaka Jambres arop nkeap fek takrá ninikrá yárakriaka tokwaeri
ke fek yak moipon. Aempnámp taknámp am tak nap ninik te arop ponankor nke nap fek
érik korop naenámpon. ✡

Timoti ankár Kwaromp kar kárákáre fek samp naenámp kar

10 Aeno amo te wokwaek ono amwan warámpea yárakria aropan kar yénkrá farákáp
konamp te am ninik wae mér napon. Aeria maok, onomp yárak, tá am fi kor ninik te amo
wae mér napon. Ono Kwarén mér kárákáre namp, tá nkwakwe make kar korop námpan
kor sánánkar ninik kárákáre sámpea akwap namp, tá arop nouroup namp, tá kárákáre fek
fokopeyakria tére pwar mo namp, am te amo wae mér napono.
11 Antiok, Aikonium, Listra taun mekamp arop fárákapao onan sámpá yampourou
napo, ono nkwakwe make touwe tokwae kwatae sámp namp te amo wae mér napon.
Aenampan maok, Kwaro onan yaewour nánko, am kápae kare touwe kwatae korop
námpan kor, fwap yakampon. ✡
12 Karenono, arop ponankor Krais Jisasént yakáprá Kwaromp ninikaok paokopnap
aropan te, Kwarén mér monap aropao nkwakwe make sokoro i konapon. ✡
13 Aeria maok, kwatae ninikráp arop, tá kwekár profet fákáre, makia koumteouráp
aropan poupwekáp mwarea napon. Satano kor am fárákapan kwekáránko maok, am
fárákapamp ninikao kor kwatae kare naeria námpon.
14 Aeno amo wokwaek wawia mérinap kar máte kárákáre fek sámpea yárakampo. Tá
koumteouráp arop yino am kar yénkrá farákápámp te, amo waeman mér kare napon. ✡
15 Manénkir amo oukoumwan épérmou táráp yakap feknámpia Kwaromp yiki kor Buk
fekamp kar mér sámpap te, amo wae mér napon. Am buk te amwan fwap ninik kwapwe
sánk nánko, amo Krais Jisasén méria napo, Kwaro amwan warko warámp naenámpon.
16 Kwaromp Buk fekamp kar ponankor te Kwaromp Spiritao ninik sánk nánko kumwi
napon. Am kar te nomwan yae-párák kare ninik yénkrá farákáp naenámp kwapwe
karono. Tá koumteouráp aropamp ninik kwataenámp érik yénkria, nomp paokop
fwapokwap i konámpono. ✡
17 Aenámpara, am kar támao Kwaromp koumteouráp arop nomwan yaewourianánko,
nomo ponankor kwapwe kare ninik pwi nánko, nomo fwap nkwakwe make kwapwe
kare tére ponankor tére mwanámp nánap mwanámpon.

4

Timoti ankár kárákáre fek Kwaromp kar farákáp naenámp kar

1 Krais Jisas te yiki yakápnap aropan ponankor yurukupria, sumpwinap aropan kor
ménť yurukup naenámpon. Mao te arop ponankor nke nap fek érik koropeaka king yaká
yak naenámpon. Ono amwan Kwar ntiaka Krais Jisaso nkenep fek amwan kar kárákáre
fek arakrá sér rae: ✡
2 Amo ankár kárákáre fek Kwaromp kar farákápampo! Arop am kar wa napan, tá wa
mo napan kuri, amo te ankár kárákáre fek am kar farákáp saráp yakampo. Amo te ankár
méranáponoria kárákáre kor kare kar farákápria yoporria, yumo fwap tak mwanaponorá
warákár sánkampo. Amo kokwae moiaka, porokwe fek kánámpár am fárákapan yénkrá
farákápampo. ✡

✡ **3:9:** Kis 7:11-13 ✡ **3:11:** Ap 13:50; 14:5,19-20 ✡ **3:12:** Jo 15:20 ✡ **3:14:** 2 Ti 2:2 ✡ **3:16:** 2 Pi 1:21 ✡ **4:1:** Ap 10:42; Ro 14:9-10 ✡ **4:2:** Ap 20:20,31

3 Nánkár wakmwaek arop Kwaromp yae-párák kare kar te warko wa mo mwarea napon. Am fárákap ankwap-ankwap kar wa mwar kar napan wa mwaria, am kar farákáp mwanap aropan wumwi mwarea napon. ✡
4 Aeria maok, má kar kare pwarará maok, nkwakwe make kwaporok kar mwar sérarap kar táman woupwi pátea wawia mántwaok tukup mwarea napon.
5 Aeno amoku kare te ankár kápae kare por ninik kouri yakrá maok, nkwakwe make touwe korop námpon kor kárákáre fek fokopeyakria maok, amo Kwaromp Kwapwe Kare Kar táman téreria koumteouráp aropan farákápamp. Amo te koumteouráp aropan yaewour nanap tére yak námpara, amo ankár am táman fwapia téreamp.

Pol wae sumpwi naenámp wonae fik nánko sénámp kar

6 Aeno oukoumwan te ono sumpwi nanko, onomp yiri Kwarén ofan sánk mwaria wain ént kwarákár konapnámp kwarákár naenámp te wae wonae fikeane.
7 Ono yorowarrá akwapea kwe-sira nampon. Ono te wokwaek resis kwapwe fárakoprá yáraki namp te, oukoumwan te ono te wae akwapea wonae fik yarápae fek yak nampon. Ae namp te, ono Kwarén mér namp kárákáre fek sámpá yáraki nampon.
8 Oukoumwan te am fárakoprá akwapea pwar namp fek sámp nanamp ankank te wae nánapia tank námpon. Am sámp nanamp ankank te ará: Tokwae Karao yae-párák kare yurukup konámpara, onan 'Yae-párák kare aropono'rá sénaenámpon. Am Yae Tokwae fek te onan makrá sénaenámpon. Aeria maok, onan saráp sér mono, arop ankwap fárákap mao érik korop nánko nke mwar karrá yépékrá yakápnap arop fárákap man kor sénaenámpon. ✡

Kar pwarnámp kar kánanke

9 Amo te ononampok koupour koropampo.
10 Demas te onan pwar akwap teane. Mao te apárokamp ninikan warákárria taun Tesalonika mek akwap teane. Kresenso kor provins Galesia mek akwap, tá Taituso kor distrik Dalmesia mek akwap námpon. Luk mwar yino yak nempon.
11 Amo Mak warámpea koropampo. Mao te ono tére nanko yaewour kwapwe konámp aropono. ✡
12 Ono Tikikusén taun Efesus mek sámp-kérép nampon. ✡
13 Amo korop naeria te onomp waempyam taun Troas mek Karpusomp nap mek pátari namp, ará sámpea maok, tá buk mént sámpea koropampo. Aeria maok, onomp fir yipi fek yoroiap buk nik mo pwar korop nanape. Ankár sámpea koropampo. ✡
14 Aleksander te bras fek nkwakwe make ankank yoro i konámp arop, mao te onan ouroukup konámpara, nánkárap Tokwae Karao am taki námp fek nopok man touwe sánk naenámpon. ✡
15 Amo kor am aropan fwapia mérampo. Mao te yinomp karan kor ankár kwekápia sira námpon.
16 Ono woukourouk kot nap fek te arop ankwapao onont yakria yaewour mo napo maok, arop ponankor onan pwate napo, onoku mwar yak. Aeria ono Kwarén sérrá, 'Am fárákapao tak nap ninik te nik mo pwarampo."
17 Aeno Tokwae Karao onont yakria onan yaewouria kárákáre sáp námpon. Aenánko maok, ono Kwapwe Kare Kar fwap farákáp nanko, ankwap fi ponankor wa napono. As fir yamp nánko, as táp mekamp akap konapnámp taknámp, Kwaro onan yopor aropamp yae kwae mekamp pwarokwap námpono. ✡
18 Kwar Tokwaerao onan sokoro napo kuri, fwap yaewourria onan warámpea, námoku poukwapnámp yámar mek pwar naenámpon. Nomo maomp eran sámpeaka sakap saráp yaká yakáp mwanámpon.

✡ **4:3:** 1 Ti 4:1 ✡ **4:8:** Yé 2:10 ✡ **4:11:** Ap 15:37-39 ✡ **4:12:** Ef 6:21-22 ✡ **4:13:** Ap 20:6 ✡ **4:14:** Ro 2:6; 1 Ti 1:20 ✡ **4:17:** Ap 23:11; 27:23

Kar pwarará ‘Gude’rá sénámp kar

19 Amo Prisila ntiaka Akwila, tá Onesiforusomp séraroan kor mént ‘Yumwan Polo
Guderian’rá sérampo. ✡
20 Erastus te oukoumwan taun Korin mek yak nánko, Trofimus kor touwe nánko, man
taun Miletus mek yak nánko pwara nampon. ✡
21 Amo te koupour mwae oupourounkia koropampo. Takria amo yépék napo, ouwi
tokwaenámp ke koropantáno.
Yubulus, Pudens, Linus, Klodia, tá Kristen ankwapyae fákáre makia amwan ‘Gude’rá
sénap kar sámp-kérép napono.
22 Ono ninik namp te, Tokwae Karao waráp waempént yakanoria nampon. Tá
yumwan ponankor námokuráp ninik fek ninikia yaewouranoria nampon.

✡ **4:19:** Ap 18:2-3 ✡ **4:20:** Ap 19:22

Polo Taitusompor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Taitus te Grik fi mekamp aropono. Wokwaek mao te Polo tére námp yaewourimpan, Polo man 'Apár amor ke Krit mekamp siosén taokeyakrá téreae' ria pwate nánko, am mek térerá yakámpono.

Polo Timotimpor pas kumwimp ke fek táman, má pas kumwia Taitusompor kor sámp-kérépámpon. Am te mao sios taokeyakáp mwanap arop nánaprá párakop, tá 'Kwaromp kar kareran sámpá yampourou mwanap aropan yoporampo'rá sér, tá 'Sios koum-teouráp arop fárákapan Kristen paokopnap ninikan yénkrá farákápampo'rá sénámpon.

1 Ono Pol, Kwaromp tére konamp arop, Jisas Kraisomp aposelono. Mao onan, náráponoria nánkárápnamp koumteouráp aropan mér nap mek kárákáre sánkea, am fárákapan yaewour napo, kar kare mériaka Kwaro i konámp ninikaok tukup mwanapria sámp-kérép námpon.

2 Ono tére namp te, arop fárákap mér kárákáreria, Kwaro am fárákapan yiki yaká yak nénk naenámp yépékanáponoria yaewourrá tére nampon. Wokwaek kar Kwaro oukoumwan ankank yoro mo fek nomwan yiki yak mwanámp nénk nanamp rimpon. Mao te kwekár mo i konámpon.

3 Koropea oukoumwan kar am séri tarimp ke fek Kwaro náráp kar farákáp mwanap arop kák tenánko, am fek táman maomp kar érik farákár námpon. Nomwan warko érékép konámp arop Kwaro onan 'Kar farákápae'rá séri tenánko, ono am tére sámpea kar farákáp nampon.

4 Taitus e, ono Kwaromp kar farákáp nanko, amo wawiaka ankár mántwaok akwap napantá, amo te ankár onokump táráp kare niamponoriaka, ono waráp por má pas kumwi rae. Amo te wae yino ponankor mér námp niamp napon. Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntia nomwan warko éréképnámp arop Krais Jisas amwan námokuráp ninik fek yaewouriaka yonkwae porokwe sánk nepo, yonkwae porokwe fek yakaeria nampon. ✡

5 Ono amwan Krit mek pwararamp te, amo tére ankwapmwaek oukoumwan yak námpantá, amo fwapokwapria, ono wokwaek amwan sériampnámp taknámp, amo am mekamp ponankor taun mek sios taokeyakáp mwanap arop yorororá kák nanapria nampon.

6 Amo ankár sios taokeyakáp mwanap arop yororá kák naeria te, arake pourouráp aropan kákampo: Koumteouráp arop nke nap fek kwatae ninikinámp yak monámp arop, tá ankárankamp yupuráp arop, tá maomp tárápu Kraisén méria, tá nkwakwe make sokoro mo, tá éntupwar naropwaromp kar ták-pwar moi konap. ✡

7 Amo te wae méron, sios taokeyak konámp arop te Kwaromp tére taokeyak konámp aropono. Ae konámpara, am arop te yae-párák kare yárak nánko maok, koumteouráp arop mao kwatae ninik námp nke mo mwanapon. Mao te námo arop tokwae nam-ponoria, arop ankwap fárákapan poukwap naeane. Mao te koupour yonkwae pwarámp naeane. Mao te mánmán ént tokwae fária mánmán naeane. Mao te arop kwaporok fupuk naeane. Mao te mani tokwaerantá kikiank naeane. ✡

8 Mao te ankár náráp nap mek koropnap aropan yae-párák taokeyak naenámpon. Mao te ankár kwapwe kare ninikan ponankor warákárria maok, ankár am kwapwe kare ninikaok yárak naenámpon. Aeria maok, mao ankár náráp ninik Kwarén sánkea, yae-párák kare ninikaok naenámpon. Mao te ankár námokuráp yárak fwapi taokeyak naenámpon.

✡ **1:4:** 2 Ko 8:23 ✡ **1:6:** 2 Ti 2:24-26 ✡ **1:7:** 1 Ti 3:2-7

9 Mao te má kar kwapwe kare má man farákáp nap, ankár fwapia kárákáre fek sámpea méria yárak naenámpon. Aeria maok, mao kor fwap arop méranáponoria am kare kar karan farákáp naenámpon. Aeria maok, arop kar ták-pwarnap fárákapan kárákáre fek sénánko, námokuráp kwatae ninikan pwarápae mwanapon.

Krit mekamp arop ankwapamp mér sámpá yampourounap kar

10 Ae mwanapara, amo sios taokeyakáp mwanap arop yororá kák nap kwamp te, fwapi ninikampo. Am te apae riteanápe, kápae kare arop sios taokeyak konámp aropamp karwaok mo i konap arop yakáp napon. Am fárákap te kar mwar saráp táman sérarrá paokopria, arop fárákapamp ninik mek kwekár i konapon. Tá Juda fákáre wae Kristeni yakáp napao kor kar ták-siria wae konapon.

11 Am taknap arop fárákap te nomo tak mo i konámp ninikan 'Yumo tak kip'rá séria maok, am tak nap fek mani tirá paokopria maok, arop fiou kápae kareramp mér épérépi kák konapon. Taknap arop fárákapan te amo am kar taokorampo.

12 Wokwaek námoku mér tokwaeráp aropao námokuráp fi mekamp aropan ninikria arakrá sér, "Krit mekamp arop fákáre te kwekár i konapon. Tá yao pwae mekamp fir niamp kwatae kare arop yakáp napon. Tá fár tokwaerá paokoprá kokwae tákár i konapon."

13 Má kar te kare karara, amo ankár fwapia mérenkria kar kárákáre fek sérria, am fárákapamp ninik fwapokwap napo, Kwarén mér kare mwanapono.

14 Am fárákap Juda firamp tékénou kar, tá nkwakwe make lo kákrá, kar kare pwatea paokop i konap aropamp kar woupwi pátea wa mwanape.

15 Arop fárákapamp ninik yiki kukur kwapwe námp te, arakrá ninik i konapon: Kwaro ti-sápnámp ankank ponankorao kor yiki kukur kwapwe námpon. Aeno arop ankwap fárákapamp ninik kwatae akwap námp te, Kraisén mér moria maok, ankwap ankank kánanke yiki kukur mono. Am te apae riteanápe, am fárákapamp ninik ntiaka námokuráp ninik yurukup i konap te ankár kwatae kare yak námpon.

16 Karan saráp sérrá, "Ono te wae Kwarén mér nampon." Aerá sénapao maok, am fárákapao paokop nap támao Kwarén younkwe sitenap yénkép námpon. Aenapantá, Kwaro am fárákapan warákár mo kar námpon. Am fárákap te kar ták-sir konap aropara, ankwap kwapwe kare ninik mwanap pourou mo karenono. ✡

2

Mér koumteouráp aropan sénámp kar

1 Aeno amo te ankár koumteouráp aropan ponankor Kwaromp karwaok akwapnámp ninikan tére kiprá arakrá sérampo:

2 Mér arop te mánmán ént tokwae kar fáriaka mánmán mwanape. Yae-párák kare ninikria námokuráp ninik fwapnae karia taokeyakáp mwanapon. Ankár mérnap kwapwe kare yakápria, yonkwae touwe konap ninikan sámpea, nkwakwe make ankank korop námpan kuri kárákáre fek yakáp mwanapon.

3 Amo ankár mér koumteouan kor sénapo, Kwaro warákárnámp ninik fek paokop mwanapon. Aropan kánánkámp kar sérar mwanape. Mánmán ént fári konámp ninikao tokwae kari yak naeane. Mao te ankár wakmwaek fápárámpnap koumteouan kwapwe kare ninikan yénk mwanap tisa yakáp mwanapon.

4 Mao farákápria te arakrá sér mwanapon: "Yiráp poumarop, tá yiráp tárápuan kor warákár kar kip.

5 Tá yumokuráp ninik fwapia taokeyakria maok, yiki kukur kare yakáp kipo. Tá yiráp nap fwapia taokeyakria, yiráp poumarop, tá yiráp tárápuan kor yaewour kipo. Tá yiráp

✡ **1:16:** 2 Ti 3:5; 1 Jo 1:6; 2:4

poumaropamp yae ankore mek yakáp napo maok, mér monap arop ponankor amnap ninik táman nkeria, Kwaromp karan kor wouroump mo mwanapon." ✡

Ménki-tárápuao mwanap kar

6 Ankár taknámp menkou-tárápuran kor takrá séramp: Am fárákap te ninik fwapia
taokeyakáp kour mwanapon.
7 Amoku támao mekia akwap napo, arop fárákapao amonapaokria, nkwakwe make
kwapwe kare ninik fek paokop mwanapon. Arop kar yénkrá farákáp naeria te
kwataenámp kar ménт farákáp kwapono. Ankár kwapwe kare ninik kour fek sarápria,
yae-párák kare kar yénkrá farákápampo. ✡
8 Amo te ankár yae-párák karenámp karan saráp sénapo maok, am mek kwatae ninik
yak námp nke mo mwanapon. Tak napo maok, yopornap arop fárákapao kor nomwan
wouroump mono, amwan yopornap ninikan pwarápae mwanapon. ✡

Kwaporok tére konap aropan sénámp kar

9 Amo te kwaporok tére konap aropan * arakrá sérampo: Mao náráp poukeyakáp konap
aropamp yae ankore mek yakápria, ponankor nkwakwe make ankank am fárákapao
warákár mwanap ninik fek tére mwanapon. Poukeyakápnap aropao kar kwatae sénapo
kor, nopok kar pwarokwaprá sér mwanape. ✡
10 Mao te ankár am fárákapamp ankank kánanke oukun sámp mwanape, mono. Mao
ankár maomp karwaokria yae-párák kare tére napo maok, náráp poukeyakáp konap
arop fárákapao nkea warákárria nomwan warko éréképnámp Kwaromp kar farákáp námp
táman warákár mwanapon.

Nomo ankár yiki kukur yakáprá Kraisomp Yae yépék mwanámp kar

11 Nomo te wae méron: Kwaro námokuráp ninik fek nomwan aropompnámp ninik te
wae érik korop námpon. Aenámpara, mao te fwap ponankor koumteouráp arop warko
érékép naenámpon.
12 Kwaromp am aropomp támao nomwan Kwarén younkwe sitea paokop i konámp
ninik, tá apárokamp ponankor kikiank ninik máte pwarará, oukoumwan má ke fek táman
ankár nomo fwapia ninik kouriaka Kwaromp ninikaok saráp kwapwe kare paokop
mwanámp yénk námpon. ✡
13 Karenono, nomo Kwar Tokwaeran yépékrá yakáp námp, tá arop nomwan warko
érékép konámp arop Jisas Krais, mao érik korop námp fek te, Kwaromp mopor ntiaka
wae kwapwerént korop naenámpon. ✡
14 Kraiso námoku wampwe pwarará sumpwi námp te, nomo ponankor lo kar kwe-
pwar konámp mekamp warko yamokwapea érékép naeria ninámpon. Mao te nomwan
yárária yiki kukarea páte nánko, námokuráp arop fákáre yakáp námpara, nomo te ankár
kárákáre fek kwapwe kare ninik fek paokop mwanámpon. ✡
15 Amo te ankár má kar táman koumteouráp arop fárákapan farákáp saráp yakampo.
Amo mámá karwaok paokopanáponorá farákápria maok, kar ták-sir konap arop
fárákapan kárákáre kor kar sánkria, am fárákapamp ninik fwapokwapampo. ✡

3

Kristenao mwanap kwapwe kare ninikan sénámp kar

1 Amo ankár koumteouráp aropan sénapo, Gavman fákáreramp yae ankore mek
yakápria, maomp karwaok tukupria yae-párák kare tére mwanap nánap mwanapon. ✡

✡ **2:5:** Ef 5:22 ✡ **2:7:** 1 Pi 5:3 ✡ **2:8:** 1 Pi 2:15 * **2:9:** 'Kwaporok tére konap arop'rá sénámp te, "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 kware 35,36 fek nkeampo. ✡ **2:9:** 1 Pi 2:18 ✡ **2:12:** Ef 1:4; 1 Jo 2:16 ✡ **2:13:** Fl 3:20 ✡ **2:14:** Ef 2:10; 1 Pi 2:9 ✡ **2:15:** 1 Ti 4:12 ✡ **3:1:** Ro 13:1-7; 1 Pi 2:13-14

2 Am fárákap te arop ankwapan wouroumprá sérria kar yorowar mwanape, mono. Am fárákap te ankár porokwe fek yakápria, arop ponankoran kwapwe kare ninik fek yaewour mwanapon. ✡

3 Amo wae méron: Wokwaek te nomo kor Kwaro i konámp ninikan épépérépria, kar ták-sirirá paokopánko, Satano nomwan poupwekáp nánko, nomo Kwaromp mwaepáraok tukup moimpon. Aeria maok, nkwakwe make kikiank ninik ntia pourou fekamp ankankan warákár i konap ninikao nomwan sámp-fákeyakámpon. Aeria maok, nomo ankwapan kokwarokrá paokopria maok, ankwapamp ankank kikiankrá paokopimpon. Arop ankwap fárákap nomwan yorowarrá paokop napo, nomo kor nonopok yorowarrá yakáp námpon. ✡

4 Aempan maok, nomwan warko érékép konámp arop Kwaro nomwan nouroup kareria yaewour kwapwenámp ke érik koropria,

5 nomwan warko érékép námpon. Mao te nomp kwapwe kare ninikan ninikria, nomwan érékép mono. Námokuráp yonkwae touwe fek nomwan warko éréképámpon. Am takimp te nomwan yárárianánko, nomo táráp yink wourékam niamp nánko maok, Yiki Kor Spiritao nomwan wourékam yiki yak sáp námpon. ✡

6 Jisas Krais nomwan warko éréképámp arop téremp fek táman, Kwaro Yiki Kor Spiritamp ourour kárákáre nomp pourouk ponankor kwarákár námpono.

7 Am takimp te Jisas Kraiso námoku nomwan ninikiaka yaewourrá fwapokwap nánko, Kwaro nomwan 'Yae-párák kare arop'rá sénámpon. Mao nomwan yiki yak sámp mwanapria nánapi tenámpara, nomo man méria yépékrá yakáp námpon. ✡

8 Mámá kar máte kare karara, am táman kárákáre fek farákáp napo, Kwarén mérnap arop fákáre am fek ninikiaka kárákáre fek kwapwe kare ninik sámpea yakáp napo maok, am kwapwe kare ninik támao ponankor aropan yaewour naenámpon.

9 Aeno nkwakwe make moumountukri ninik kákákrá kar yorowar, tá tékénouamp e kouroumprá, tá yoporrá, lo karan saráp kákkarrá yorowar fupukumprá paokop nap te, amo ankár am mek nke kwapono, pwarampo. Nomo te wae méron, am te nomwan yaewour nánko, kwapwe kare ninikaok paokop mwanámp pourou mono.

10 Arop siosomp ankárankamp ninik fek yakáp nap tirá pipirikirrá párakop nánko te, amo ankár maomp ninik ankárank por, tá anánk por, arake fek fwapokwap napo, waráp kar wa mo nánko te, man younkwe mwaek pwarampo. ✡

11 Amo te wae mér napon: Am taknámp arop te mwae kup kare pwarará, korokore mwaek akwap námpara, námokuráp kwatae ninik támao waeman man kot naenámpon. ✡

Pwarnámp kar kánanke

12 Nánkár wakmwaek te Artemas ni, Tikikus ni, man sámp-kérép nanko te, amo te koupour ononampok taun Nikopolis mek koropampo. Ono 'Ouwi tokwae korop nánko, ént tokwae námp fek te Nikopolis mek yak nanamp'rá sériamp támaono. ✡

13 Amo te lo mérnámp arop Senas ntiaka Apolosén fwapi taokeyakampo. Amo te ankár am arop yawor mwae akwap nenep ankank moantá, yaewourampo. ✡

14 Tá nomp koumteouráp arop te fwapia méria kárákáre fek téreria maok, ankank ankwapmwaek tank nánko, monap aropan yaewour mwanapon. Takria maomp Kristen yakáp nap te yaoao ki tanknámp niamp mo, kwaporok yakáp mwanape. ✡

15 Arop ponankor onont yakáp napao, amwan 'Gude'rá sénap kar sámp-kérép napono. Aeno amo kuri yinomp 'Gude'rá sénámp má yinomp tampokamp Kristen nouroupén sérarampo.

Ono ninik namp te, Kwaro yumwan ponankor námokuráp ninik fek yaewourria yumont yakanoria nampon.

✡ **3:2:** 2 Ti 2:23-25 ✡ **3:3:** Ef 5:8-9 ✡ **3:5:** Jo 3:5-7 ✡ **3:7:** Mt 25:34 ✡ **3:10:** Mt 18:15-17 ✡ **3:11:** 1 Ti 6:3-5 ✡ **3:12:** Ef 6:21-22 ✡ **3:13:** Ap 18:24 ✡ **3:14:** Ef 4:28

Polo Filemonompor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek Polo Rom mek kalabus mek yakria, mámá pas Filemonompor kumwimpon.

Filemon te Kolosi mekamp kápae kare ankankráp Kristen arop. Maomp kwaporok tére konámp arop e te Onesimus. Am tére arop te Filemonomp nap pwarará, farákapea Rom mek akwapea Polén kɨkɨpia maok, Polo man yaeworánko, mao Kristen.

Polo pas kumwia Filemononámpok méntér sámp-kérépria sérrá, 'Onesimus te wae Kristeni námpara, man yopori kwapono. Warko warámpamp'rá sérimpon.

1 Filemon e! Ono Pol onan Krais Jisasomp tére nanko fákapea pap napono. Nomp nánae Timoti yino waráp por má pas má kumwiaka, sámp-kérép re. Amo te yinont ankárankamp tére konap nouroup kwapweno.

2 Yino yinomp antáp Apiampor kor, tá Arkipusompor ménɨt kumwia sámp-kérép re. Arkipuso kor mao te yinont soldia yakria, Satanén yorowar i konámpono. Yino kumwi nemp máte sios waráp nap mek néntép konap, maompor kor kumwi nempon.

3 Yinomp nɨnɨk te nomp Kwar Naropwar ntiaka Jisas Krais Tokwae Karao yumwan náráp nɨnɨk fek yaewouria nepo, yumo yonkwae porokwe yakápenkria nempon.

Polo Filemonén Kwarén 'Aesio'rá sérimp kar

4-5 Ono wa nanko, amo ankár Jisas Tokwae Karan méria ménɨt kari yakria Kwaromp arop fárákapan kor ponankor nounouroup napantá, kápae kare por kar toropwapnamp ke fek te, amwan nɨnɨkria onomp Kwarén waráp e séri ko, 'Aesio'rá sér i konampon. ✡

6 Amo te yinont fearámpá yak napara, ono Kwarén sénanko, amwan am mér kwapwe sánk nánko maok, amo nomp Krais Jisasomp ankank kápae kare kwapwe kare sámp konámp mér nanapon. ✡

7 Amo te ponankor Kristen fárákapan nouroup kareria, am fárákapamp nɨnɨk mek kárákáre sánk napon. Aenapantá ono táman warákára waeriaka onomp nɨnɨk porokwe kare fek yak námpon.

Polo Filemonén 'Warko Onesimusén warámpamp' rimp kar

8 Ae namp kwamp maok, ono arakrá nɨnɨk nampon: Tá kare, nomo énénkér Kraisompara, ono fwap tae fek 'Takrá téreampo'rá sénae nampan maok,

9 nomo aropomp nɨnɨk fek yae-párák kare yak konemp kwamp, ono amwan sánánkar porokwe fek sér rae: Ono Pol, ono te waeman Krais Jisasomp térerá koropea, mér pourou nanko fákapea páte napon.

10 Aenapara, ono kalabus mek yakria Onesimusén Kwarén méranoria farákáp nanko méria, am fek onomp táráp niamp námpon. Aenámpantá ono amwan 'Man aropompamp' ria sér rae. ✡

11 Wokwaek kar mao te fwapiaka waráp tére tére moimpon. Aeno oukoumwan te mao fwap nomwan yaewourrá waráp tére, onomp tére makria kwapwe kare tére naenámpon.

12-13 Ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp nanko, onan fákapea páte napo yakria maok, amoku wonae fik yakria onan yaewour nanapan panek yak napantá, nopok Onesimuso onan yaewourano nɨnɨk nampan maok, warko amonapok sámp-kérép nampao maok, ono man yonkwae touwe tokwae méntér sámp-kérép nampono.

14 Aeno ono warámpá yak naenampao maok, nánkár waráp nɨnɨkan apaerá sénap wa naeria namp kwamp, man taokor moi nampono. Ono te amwan mao kánámpár

✡ **1:4-5:** Ro 1:8-9 ✡ **1:6:** Kl 1:9 ✡ **1:10:** Kl 4:9

onont mapek yakrá onan yaewouranoria kárákáre mono. Onomp ninik te amoku waráp kwapwe kare ninikaokria tak naeria te tak nanapon. ✡
15 Onesimus te amwan fae tákáre ke fek pwara námpon. Aeno oukoumwan te amo warko warámpea napo, ankár amont yaká yak naenámpon.
16 Oukoumwan te amo man kwaporok tére konámp arop saráprá niniki kwapono. Kare, mao te waráp kwaporok tére konámp aropao maok, waeman Kristen kare námpara, oukoumwan te nomp nánae kare námpono. Aenámpara, amo man warákár karampo. Ono man nke namp te, onomp nánae kare niamp nánko, ono man nouroup kare nampon. Aeno ono mér namp te, maomp tére, tá Kraisomp yak námp fek waráp nánae kare ara, amo fwap man nouroup kareria warákár tokwae nanapon.
17 Amo te nomo fearámpea yárakrá Kraisomp tére konemponoria ninik nap kwamp te, amo onan i konapnámp taknámp Onesimusén kor warko warámpampo.
18 Aeno mao amwan kwatae ninik, tá amwan nopok sánk naenámp yak nánko te, am ankank onomp e fek pwate napo, nánkár ono nopok sánk nanampon.
19 Ono Pol onokump yae kor fek mámá ‘Onoku nopok sánk nanamp’rá sénamp kar mámá kumwi nampono. Ono wokwaek amwan yaewouri namp fek onan nopok amoku kareao onan sáp nanapan maok, ono am fek te sér mo nampon. ✡
20 Onomp nánae e, amo wawae! Kraisomp arop yak nempara, ono Tokwae Karamp e fek sér rae: Onesimusén warámp napo, ono am ninik fek warákárriaka yonkwae tikip nanampono.
21 Ono wae mér nampono, amo fwap má sénamp kar ampaok tére nanaponoria namp kwamp, waráp por má pas má kumwi rae. Ono waeman mér kar nampono, ono amwan sénamp ninik máte amo takrá tére napo, akwapea tokwae karia kwapwe kare kare naenámpon.
22 Aeno ono ankwap kar sénae: Ono ninik namp te, yumo Kwarén sénapo onan warko yumonapok sámp-kérép nánko, koropea yumont yak nanampono. Aenanampara, ono amont yak nanamp nap aokore nánapia pwateampo. ✡

Ankwap fárákapao ‘Gude’rá sénap kar

23 Epafras kor amwan ‘Gude’rá sénámp te, yinan Krais Jisasomp tére fek fákapea napo, yino énénkér yak nempon. ✡
24 Yino tére konámp arop ankwap fárákap Mak, Aristarkus, Demas, Luk, mámá aropao kor amwan ‘Gude’rá sénapon. ✡
25 Ono ninik namp te, Jisas Krais Tokwae Karao yumwan ninikia yiráp waempént yak naenámpon.

✡ **1:14:** 2 Ko 9:7 ✡ **1:19:** Ga 6:11 ✡ **1:22:** Fl 1:25 ✡ **1:23:** Kl 1:7; 4:12 ✡ **1:24:** Ap 16:10; Kl 4:10; 2 Ti 4:10-11

Hibru Firampor Kumwimp Pas
Mekia Akwapnámp Kar

Nomo mámá pas kumwinámp arop te mér mono. Arop ankwap fárákap te Polo kumwi námponrá nɨnɨk napon. Judamp kar te ‘Hibru kar’rá sér i konapara, am fárákapan kor ‘Hibru arop’rá sénapon.

Am te Jisas pok tenánko, 35 yopwar niamp arake fek mámá pas kumwi nap te, Juda mekamp Kristen ankwap fárákap arop fárákapao sámpá yampourou napo, Kristen yakápnap pwar mwaria napan yaewourrá kumwi napon.

Mámá buk fek sénámp te, wourékam kontrak Jisaso yoroi námp te épi kontrakan kámákár akwap námpon. Am te ará: Jisasomp e te ensel fákáreramp eran kámákár akwap námpon. Tá Kraisomp tére te Mosesomp téreran kámákár akwap námpon. Tá Jisasomp pris tére te wokwaekamp pris fákáreamp téreran kámákár akwapria ankár yaká yak námpon. Wokwaekamp pris fákáreramp ofa te nape fɨran kápae kare por ofa i konapon. Aeno Jisasomp ofa te námokuráp pourouran ofa sánkeanánko, am ofa te ankár arop ponankorampor yaká yak námpon.

Tá mámá buk fek ankwap kar sénámp te, Jisasén mér nap am te ankár fwapia kárákáre fek sámp-fákeyakáprá ‘Jisasén tokor samp-tukupenk’rá sénámpon.

Kwaromp Tárápao nomwan kar sápnámp kar

1 Kwaro wokwaek kar kápae kare por tá kápae kare nkwakwe make nɨnɨk fek nomp appeyaenápén profet fákáreramp top kor feknámp kar sánkámpon.
2 Aeno oukoumwan mámá ke fek wae pwar naenámp yae fek te, Kwaro náráp Tárápamp top kor fek nomwan kar farákáp námpon. Kwar te wokwaek kar Jisasomp yae kor fek apár ntia yámar yoroia pwarará, ankár am Táráp námoku am ankank ponankor sámp naenámpria nánapi pwara námpon. ✡
3 Táráp te Kwaromp wae tokwae ara, nomp pourouk wae tákapa wae námp te, mao ankár Kwar niamp kareno. Maomp kar te kárákáre korara, kápae kare ankank te ponankor ti-fákeyak nánko, am yakápnap puri fek yaká p napon. Mao te arop kápae kareamp kwatae nɨnɨk tirá épéria, maomp yɨri fek yáráriaka yiki kukarrá kákea pwatea, narek karaoki yaknámp King Tokwae Karamp yae-párák mwaek tank námpon. ✡

Kwaromp Táráp ensel fákáreran kámákár akwapnámp kar

4 Naropwaro náráp Tárápan sánknámp e te kwapwe kareria ensel fákáreramp eran kámákár akwap námpon. Aeria mao námoku tokwae kari yak nánko maok, ensel fákáre te maomp yae ankore mek yaká p napon. ✡
5 Wokwaek kar Kwaro námokuráp Buk fek náráp Táráp táman sérrá,
“Amo te onomp Tárápono.
Oukoumwan te ono waráp Naropwar yak nampono.”
Tá warko arakrá sér,
“Ono maomp Naropwar yak nanko,
mao onomp Táráp yak naenámpono.”
Aeno Kwar te ensel ankwapan makeniamp kar sérimp nie? Mo karono. ✡
6 Mao náráp Táráp ankárank apárok sámp-kérépámp ke fek te Kwaro arakrá sérimpon:
“Kwaromp ensel fákáre ponankor te
ankár man lotu mwanapono.” ✡
7 Kwaromp Buk fekamp kar ankwapao ensel fákáreramp téreran arakrá sér,

---

✡ **1:2:** Kl 1:16; 1 Pi 1:10 ✡ **1:3:** 2 Ko 4:4; Kl 1:15; Hi 8:1-2 ✡ **1:4:** Fl 2:9 ✡ **1:5:** Sng 2:7; Hi 5:5 ✡ **1:6:** Lu 2:13-14

“Mao te náráp ensel fákáreran
ouwi mɨrɨnk niampi pap konámpono.
Mao te náráp tére aropan
yaomwi yurunknámp fupukur pokrá kák konámpono.” ✡
8 Aeno Tárápan te arakrá sér:
“Kwar e! Amo te yaká yak konap kingono.
Amo te koumteouráp aropan
yae-párák kare nɨnɨk fek saráp taokeyak konapon.
9 Amo te kwapwe kare nɨnɨkan saráp warákárria maok,
kar ták-pwar konap kwatae nɨnɨk te amo
warákár mo kare napon.
Aenapria maok, waráp Kwar námoku
amwan warákár nanap wel kwarákár tenánko,
waráp ankwapyaewarápén kámákarea
narek e tokwaeráp arop niampi yak napon.” ✡
10 Tá Kwaro Tárápan warko arakrá sér,
“Tokwae Kar e! Wokwaek kar te amo mámá apár yoroia napo
kárákáre yak námpon.
Tá amoku waráp yae kor fek yámar me yoroiapon.
11 Yámar me ntiaka apár te moyak naenámpon.
Aeno amoku kare te yaká yak nanapon.
Yámar me ntiaka apár te warko ponankor
waempyam épi niamp araknámp moyak naenámpon.
12 Nánkár amo am ankank aropao waempyaman
i konámpnámp araknámp, yoropwarápia paprá,
arop warko waempyam wourékam sámp konámpnámp araknámp
amo wourékam yoro nanapon.
Aeno amoku te warko tékénou mono,
ankár taki yak nanapon.”
13 Wokwaek kar Kwaro Tárápan sérrá,
“Amo te onomp yae-párák mwaek tank napo maok,
nánkár wakmwaek ono amwan yoporap arop te
waráp yae ankore mek párakop tenanampon.”
Aeno Kwar te mae ke fek ensel ankwapan make pourouráp kar sérino? Ankár mo karono. ✡
14 Ensel te wunéri mwarria Kwaromp tére konapono. Kwar warko érékép naerianámp arop fárákapan yaewouranáponoria am ensel fákáreran tirá kérép konámpono. ✡

2

‘Kwaro nomwan warko érékép námp te tokwae kar ankankono’rá sénámp kar

1 Jisaso Kwaromp nɨnɨk farákáprá sénámpara, nomo oukoumwan am kar wawia méria am karaok paokop mwanámpon. Nomo fwapia wa moitea ankwap ankankan nɨnɨkria poporokwenáprá panek tukup mwareano.
2 Wokwaek kar Kwaro nomp appeyaenápén enselomp top kor feknámp kar sánkámp te, am kar oukoumwan kárákáre yak námpon. Aenámpan maok, arop ponankor am kar ták-sɨrarea, am fek touwe kwatae sámpapono.
3 Aeno oukoumwan Kwaro nomwan warko érékép naeria tére námp te tokwae kar ankankono. Aenámpara, nomo am Kwaromp térean younkwe mwaek sɨrarea paokop

✡ **1:7:** Sng 104:4 ✡ **1:9:** Sng 45:6-7,10-12; 102:25-27 ✡ **1:13:** Sng 110:1 ✡ **1:14:** Sng 91:11; Ap 12:7

námp te, nomo te mokopia Kwaromp yonkwae pwarámp wouroukoup mwanámpon? Tak mwanámp pourou mo karono. Manénkɨr te Tokwae Karao námoku nomwan warko érékép naeria, kar farákáp námpon. Tá maomp kar wawinap arop fárákapao nomwan arakrá sér, “Mámá kar te waeman kare karono.” ✡

4 Kwaro náráp Tárápamp kar am te kare karonoria yénkép námp te ará: Koumteouráp aropan nkwakwe make kárákáre yororo, tá Yiki Kor Spiritamp ourour námoku nɨnɨknámp puri fek yénkimpon. ✡

‘Jisas te nomwan warko éréképnámp arop ankárank támaono’rá sénámp kar

5 Nomo wourékam apár Kwaro wakmwaek yoro naenámpria nɨnɨk námp kwamp te, nomo wae mér, Kwar te ensel fákáreran am apár taokeyakáp mwanapria pap mono.

6 Wokwaek kar arop ankárankampao Kwaromp Buk fek arakrá sérimpon:
“Arop yino te apae ankankanánko, amo yinan nɨnɨk i konapon?
Yino te kánanke kwatae te,
apaeritea amo yinan yae-párák kare taokeyak konapon?
7 Amo yinan yoroi nap te,
fae tákáre ke fek saráp
ensel fákáreamp yae ankore mek
kák nanampria niapon.
Aeno wakmwaek amo yinan narek paprá,
kárákáre sápria, e tokwae sáp napon.
8 Amo te yinan amo yoroinap ponankor ankank
taokeyakáp mwanapria nánapi pwara napon.”
Mámá kar ‘Kwaro kápae kare ankank aropamp yae ankore mek kák tenámp’rá sénámp te, nomwan arakrá yénkép námpon: Mao te ankwap ankárankamp ankank maomp yae ankore mek yak mo, kwaporok yakanoria pwar mono. Aeno ponankor ankank maomp yae ankore mek yak námp te nomo oukoumwan nke mo námpon.
9 Aeno nomo te Jisas e tokwae sámp námp wae nke námpon. Mao ankank kápae kare taokeyak námpon. Manénkɨr mao apárok ékia yakámp fek te, fae tákáre ke fek enselomp yae ankore mek yakámp te, Kwaromp aropomp yénképria, ponankor koumteouráp aropan ér-pwarará, sumpwi nanampria ninámpon. Am touwe sámpea sumpwi námp fek táman Kwaro man narek papria, kárákáre tokwae ntia e tokwae sánk námpon. ✡

10 Kwar te mao támao námoku yoroinámp ponankor ankank fi korara, maomp nɨnɨk te náráp tárápu yámar mek éréképá pokeanánko, yae-párák kare yakáp mwanaprianámpon. Kwaromp nɨnɨk te Jisas numwar touwe sámpeanánko, am touwe sámp námp támao, koumteouráp aropan warko éréképnámp kwapwe kare kare arop yakanorianámpon. Am Kwaro takimp nɨnɨk te yae-párák kare nɨnɨkono. ✡

11 Nomo te wae mér námpon: Ponankor koumteouráp aropan yiki kukarrá pap konámp arop, ntia am yiki kukur kare yakápnap arop te méntér ankárankamp Naropwaromp tárápunono. Aenapantá maok, Jisas te pwarápae mono, ankár ‘Onomp nánaeou’rá sénámpon. ✡

12 Kwaromp Buk fek yaknámp kar te ará:
“Ono onomp nánaeou fákáre koupoukour napo,
am ou mek ‘Amo te arak i konapono’rá farákápriaka
waráp e sakap nanampon.” ✡
13 Kwaromp Buk fek sénámp kar ankwap te ará:
“Amo ‘Nanamp’rá séri nap táman
fwap tak nae raponria mér nanampon.”
Tá warko sérrá,

✡ **2:3:** Hi 12:25 ✡ **2:4:** Mk 16:20 ✡ **2:9:** Fl 2:8-9 ✡ **2:10:** Hi 5:8-9 ✡ **2:11:** Mk 3:35 ✡ **2:12:** Sng 22:22

“Ono te Kwaro onan ti-sápnámp tárápunt
máyak nampon.” ✡

Jisas nomwan yaewour nanampria arop arákarámp kar

14 Am tárápu Jisaso sénámp te koumteouráp arop fárákap táman námpon. Aenámpara,
Jisas kor arop arákarea, am fárákap niampimp te, mao fwap sumpwiaka koumteouráp
aropan surumpwirá kák konámp kárákáre tokwaeráp Satanén kwatae pap nanampria
nimpon. ✡
15 Koumteouráp arop sumpwiantá apáp tɨrɨnk nap te, kápae kare por mámá apár
mek yakáp napo, am fárákapamp apáp támao nánko, Satanomp fákapá kák tenámp mek
yakápiapon. Aeapan maok, Jisas sumpwimp te am fákapá yakápnap mekamp érékép
naeria nimpon.
16 Karenono, mao wokwaek téremp te ensel fákáreran yaewour naeria tére mono. Mao
sumpwi námp te Abrahamomp appeyaenápén yaewour naeria nimpon.
17 Náráp nánaeounáp fákáre nomwan yaewour naeria námpara, ankár arop nomo
niamp make kare yakria maok, Pris Tokwae yakriaka Kwaromp tére námpon. Takria
maok, arop aropomprá, tá ankár yae-párák kare tére nánko maok, koumteouráp
aropamp kwatae nɨnɨk tirá épér naenámpon.
18 Mao námoku Satano poupwekápnámp touwe sámprá kwe-pwarari námpara, fwap
aropan kor Satano poupwekáp nánko, sámpnap touwe fwap yaewour naerámpon. ✡

3

Jisasomp kárákárerao Mosesomp kárákáre kwe-pwarnámp kar

1 Kristen ankwapyae fákáre, Kwaro yámar mek yakria yumwan kor wumwiri námpon.
Aenámpara, yumo fwapnae karia Jisasén nɨnɨk kour kip. Mao te aposel, Pris Tokwae
Karara, nomo man méria maomp e érik sér i konámpon. ✡
2 Kwaro man mámá tére sánkeanánko, Kwaromp karwaok kar námp te, wokwaek
Mosesén kar sánkánko, mao koumteouráp arop ou mek Kwaromp nap niampi yakria,
téremp niamp wuri popwar námpon.
3 Aeno nomo te wae mér námpon: Nap tinámp aropamp e te tokwae karria, napamp
eran kámákár akwap námpon. Taknámp Kwaro Jisasén sánknámp e tokwae te Mosesomp
e tokwaeran kámákár akwap námpon.
4 Ponankor ankákárank nap te waeman aropao tére napon. Aeno Kwaro námoku maok
ankank ponankor yoroimpon.
5 Moses te Kwaromp tére arop niamp, mao ankár Kwaromp karwaokria Kwaromp
nap mek térempon. Aeria Kwaromp arop fákáreran Kwaro wakmwaek sénaenámp karan
farákápámpon. ✡
6 Aeno Krais te Kwaromp Tárápara, Kwaromp karwaok yae-párák kare téreria
Kwaromp koumteouráp arop maomp nap mek yakáp napan taokeyak námpon. Táte
nomo kápae kare por man kárákáre fek méria warákárria Kwar Tokwaeran yépékrá yakáp
námp te, nomo kuri Kwaromp nap niampi yakáp námpon. ✡

‘Anepér sámp mono’rá sénámp kar

7 Nomo te Kwaromp koumteouráp arop fi yakáp námpara, arop Kwaromp Buk fek Yiki
Kor Spiritao nɨnɨk sánk nánko, kumwinámp kar man nomo fwapia wa mwaro:
“Yumo oukoumwan Kwaromp Kar wa nap kwamp te,
8 yumo te wokwaek yakápap
Israel arop fárákapaoiapnámp araknámp
yiráp nɨnɨk fákapea kárákáre kwapono.

✡ **2:13:** Ais 8:17-18 ✡ **2:14:** 1 Jo 3:8 ✡ **2:18:** Mt 4:1-11; Hi 4:15 ✡ **3:1:** Hi 4:14 ✡ **3:5:** Nam 12:7 ✡ **3:6:** Hi 3:14; 10:23

Kwaro sérrá,
‘Am fárákap te arop yak moap apárok yakápria
onan mokopon nke mwarria onomp kar ták-sɨriapon. ✡
9 Am apár mek yiráp appeyaenápo kor 40 yopwar fek
ono kápae kare ankank téreriaka
am fárákapan yaewouranko nkeapao maok,
Kwaro nomwan yopor te mokopean nke mwar ritea
sokororá paokopiapon.
10 Aeapantá maok,
ono ankár am koumteouráp aropan te
yopor yonkwae pwarámpa waeria maok, sérrá,
‘Ankár ono sénampaok pwarará
onomp nɨnɨkaok paokop mo napantá,
11 Ono yopor yonkwae pwarámpa waeria maok,
am fárákapan arakrá sénampon:
Kare kar narekampráp yumo te
onomp anepér mwanap némpouk te tukup mo karenono!’ ” ✡

Nomo kor Israel fákáreaoi napnámp taknámp kar ták-sɨr mwareano

12 Kémpiyae tárápu, yumo te fwapia mér kip: Takria yumo ou mekamp ankárankao maomp nɨnɨk mek kwatae nɨnɨk yak nánko sámpria, yiki yak konámp Kwarén younkwe sɨrarea Kwarén mérnámp nɨnɨk pwar naeane.
13 ‘Oukoumwan’ yak nánko, nomo kor ‘Oukoumwan’rá sér i konámp kumur méntép yumo ankár nonopok yaewourria kárákáre nénk kipo. Takria, yumo ou mekamp ankwap ankárankampan kwatae nɨnɨkao man poupwekáp nánko, maomp nɨnɨk kárákáre nánko, Kwarén mér mo naeane.
14 Nomo wokwaek kar méri námp te ankár oukoumwan kor am mér te kárákáre fek sámpea yakáprá tukupea sumpwinámp ke fek mwanámpon. Nomo takria te, nomo ankár Jisasomp koumteouráp arop kare yakáp námpon. ✡
15 Ono manénkɨr sérinamp kar táman warko Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon:
“Yumo oukoumwan Kwaromp kar wa nap kwamp te,
yumo te wokwaek yakápap
Israel arop fárákapaoiapnámp araknámp
yiráp nɨnɨk fákapea kárákáre kwapono.” ✡
16 Wokwaek kar te apae arop firao Kwaromp kar wa napao, am kar ták-sɨrariapon? Am te Moseso Isip mekampan éréképea akwapámp arop ponankor támao takiapon.
17 Kwaro 40 yopwar fek yopor yonkwae pwarámprá akwapámp te wanimpon? Am yopor yonkwae pwarámpámp te kwatae nɨnɨk fek yakápap koumteouráp aropan nánko, am fárákapao faokorapo, maomp yákáre te kwar mwar mek tankápámp te, Kwaro am fárákapan saráp yopor yonkwae pwarámpámpon.
18 Kwar te wan ‘Onomp anepér mwanap némpouk tukup mwanap pourou mono’ ria fou e séri námpon? Am Kwaromp kar ták-pwarnap koumteouráp arop fi támanimpon. ✡
19 Aenámp te nomo wae mérono: Am fárákap te Kwarén mér mo kare napara, am fi kor fek táman Kwaromp anepér mwanap némpouk te ankár kare kar yink mo karenono.

4

Kwaromp koumteouráp arop anepér sámp mwanap kar

✡ **3:8:** Kis 17:7; Nam 20:2-5 ✡ **3:11:** Nam 14:21-23 ✡ **3:14:** Hi 3:6 ✡ **3:15:** Sng 95:7-8 ✡ **3:18:** Nam 14:1-3,26-33

1 Kwaro ‘Yumo te ono yaknamp anepér mwanap némpouk korop mwanap’ rinámp
kar te oukoumwan máyak námpon. Aenámpara, nomo ankár apáp mwanámpon. Takria
Kwaro nke nánko, yumo ou mekamp arop am mek akwap moantáno.
2 Nomo wawinámp Kwapwe Kare Kar máte, wokwaek Israel firao wawiap niampon.
Aeapan maok, am fárákap te wa mwar waria maok, Kwaromp kar te karenoria mér
moiapon. Aeapara, am fárákapao wanap Kwapwe Kare Kar te man yaewour moimpon.
3 Oukoumwan te Kwarén mérnámp arop nomo te fwap am anepér mwanap némpouk
tukup mwanámpon. Wokwaek Kwaro am némp táman námwan mér monap aropan sérrá,
“Ono yopor yonkwae pwarámpria fou e sénampono:
Ono yaknamp anepér mwanap némpouk korop mo karenono.”
Am takrá sénámp te, námokuráp anepéran sénámpan maok, mao mámá apár yoroia
pwarará te, warko tére naenámp yak moimpon. ✡
4 Kwaromp Buk fekamp kar ankwap ‘Fákánek yae’rá sénámp te, Kwaro am fákánek yae
fek mao térea pwara námp nkea am yae fek anepérimpon. ✡
5 Am kar manénkɨr nomo nke námp te arakrá sénámpon:
“Am fákáre te ono yaknamp anepér mwanap némpouk te
ankár yink mo karenono.”
6 Ankwap fárákap te fwap maomp anepér i konap némpouk yink mwanapon. Aeno
koumteouráp arop ankwap fárákap wokwaek Kwaromp Kwapwe Kare Kar wawiapao
ták-sɨri nap te, am fárákap te am némpouk tukup mo karenono.
7 Am fárákap sokororá paokopria kwar saráp mek faokor tenapo, kápae kare yopwar
akwapeanánko maok, Kwaro King Devitén yink mwanap yae ankwap ‘Oukoumwan’rá
sénámp kar farákápámp te nomo wae sérinámp niamp támaono:
“Oukoumwan yumo Kwaro sénámp kar mámá
wa nap kwamp te,
yiráp nɨnɨk fákapea kárákáre kwapono.” ✡
8 Wokwaek kar Josua am arop fárákapan am apár mek anepér sánkearánko te, Kwaro
Devitén warko wakmwaek yae ankwaprá sér mono.
9 Aempara nomo te wae mér námpon: Nomo anepér mwanámp te oukoumwan yak
námpon. Am te Kwaro fákánek yae fek anepérimp niampon.
10 Nomo wae mér námpon: Arop Kwarént maomp anepér i konámp némpouk yoump
námp te wokwaek Kwaro náráp tére pwarará anepérimpnámp taknámp, mao kuri náráp
tére pwarará anepérámpon. ✡
11 Nomo ankár am anepér i konap némpouk tukup mwaria te, ankár tére kárákáre
mwanámpon. Takria arop ankwap ankárank wokwaekiapnámp taknámp kar ták-sɨr
konap nɨnɨkaokria am mek yoump mo naeane.
12 Kwaromp kar te yiki yak námpara, tére kárákárerá yak námpon. Am te énénkér mwaek
wiráp bainat wiran kámákár akwap námpon. Am Kwaromp kar te aropan faropea mek
karaok akwap konámpon. Aenánko maok, waemp ntia nɨnɨk mek kukkwaraokia yae ke
me mwaek, pu kwaráp kor me mwaek worépámprá akwap konámpon. Aenánko maok,
nomo nomp nɨnɨk mekamp ankank ponankor mér i konámpon. ✡
13 Kwaro nke námp fek te, námoku yoroinámp ankank te ankwap ankank ankárank
mek yak mo kareno. Ponankor ankank te Kwaro nke námp fek érik karaok yak námpon.
Kwaro saráp nomp nɨnɨk ponankor yurukup naenámpon. ✡

‘Jisas te nomp Pris Tokwae’rá sénámp kar

14 Nomo te wae nomp Pris Tokwae mao yakria yámar mek mek karaok Kwaromp
wonae fik youmpá yak námpon. Mao te Jisas, Kwaromp Tárápono. Nomo Jisasén mér
námp farákáprá sér i konámp te ankár kárákáre fek sámpea paokop mwanámpon. ✡

✡ **4:3:** Sng 95:11 ✡ **4:4:** Stt 2:2 ✡ **4:7:** Sng 95:7-8 ✡ **4:10:** Stt 2:2 ✡ **4:12:** Ef 6:17; 1 Pi 1:23; Yé 2:12 ✡ **4:13:** Ro 14:12 ✡ **4:14:** Hi 10:23

15 Nomoku mwar te kwatae ninik kwe-pwar mwanámp kárákáre te mo námpara,
am nomp Pris Tokwae támao fwap nomwan aropomp naenámpon. Am te apaeritea
námpanápe, nomwan ponankor nkwakwe make ninik korop námp te, man kuri wae tak
námpan maok, mao te kwatae ninik moimpon. ✡
16 Aenámpara, nomo fwap Kwaromp wonae fik tukupria apáp mo, fwapono. Am arop
te aropomp i konámpara, nomo maonámpok tukupria te, mao nomwan yonkwae touwe
námp nke mwanámpon. Tá nomo apae ankankan ninik tokwae nánko te, mao nomwan
námokuráp ninik fek yaewour naerámpon. ✡

5

Pris Tokwae Jisas nomwan warko érékép naenámp pwinámp kar

1 Ponankor pris taokeyakáp mwanap arop yoroi pap konap ninik te ará: Kwaro arop
ankárank warámpea, man maomp téreria koumteouráp aropan yaewour naenámp arop
yoroi pap konámpono. Pris taokeyak konámp aropamp tére te nkwakwe make ankank
Kwarén kwaporok nénk, ta kwatae ninik tirá épér naenámp nkwakwe make ofa nénk
konámpono.
2 Am arop námoku kwatae ninikráp aropria kárákáre yak mo námpara, mao te arop
fárákap mér moráp, tá Kwaromp mwae kup pwarnap arop fárákapan sánánkar porokwe
fek yaewour naenámpon. ✡
3 Tá am arop námoku támao porokwe námpara, mao koumteouráp aropamp kwatae
ninikan Kwarén ofa sánkria maok, námokurápan kor mént sánk naenámpon. ✡
4 Am pris taokeyak konámp arop te e tokwaerápara, arop ankárankao námokuráp ninik
fek am tére mono. Kwaro wokwaek Aronén wumwiria am tére sánkámpnámp taknámp
wumwiria sánk nánko maok, am tére sámp konámpon. ✡
5 Kraiso kor take. Mao námokuráp eran narek papria pris taokeyak konámp arop yak
mono. Kwaro námoku man am téreaeria pap námpon. Kwar te arop ankwapan sér mono,
man saráp arakrá sér,
“Amo te onomp Tárápono.
Oukoumwan ono te waráp Naropwar yak nampono.” ✡
6 Ankwap fek kuri Kwaro sérrá,
“Amo te ankár Melkisedeko yakámpnámp taknámp
pris yaká yak nanapon.” ✡
7 Wokwaek kar Jisas apárok arop yakámp fek, mao Kwarén kar toropwapámp fek
te, mao námwan warko waramp nánko, sumpwi mo nanampaoeanria méria, Kwarén
kárákáre fek kar toropwapria tékén wumwirá éma waempon. Mao te námokuráp
ninik wampwe pwarará, Kwaromp yae ankore mek yak námpara, Kwaro maomp kar
wawimpon. ✡
8 Jisas te Kwaromp Tárápao maok, mao touwe sámpámp te, am ninik támao Kwaromp
karwaok tukup konap yénkép námpon.
9-10 Amnámp támao, ankár Kwaromp karwaok naenámp arop ankárankamp kare yak
námpon. Aenámpantá maok, Kwaro man sérrá, “Amo te Pris Tokwae Melkisedek
yakámpnámp taknámp yak nanapon.” Aerá sérianánko, mao te náráp karwaoknap
koumteouráp aropan warko éréképeanánko, yae-párák yakápi-yakáp mwanap arop yak
naenámpon.

Nomo te épér morok táráp kánanke niampi yakáp mwareano

✡ **4:15:** Hi 2:17 ✡ **4:16:** Hi 10:19 ✡ **5:2:** Hi 4:15 ✡ **5:3:** Wkp 16:6,24 ✡ **5:4:** Lo 28:1 ✡ **5:5:** Sng 2:7; Hi 1:5
✡ **5:6:** Sng 110:4; Hi 7:1,16-17 ✡ **5:7:** Lu 22:40-44

11 Jisas ntia Melkisedekomp kar kápae kare yak námpan maok, yino yumwan sér
mwarianámpao, yiráp ninik épérép napantá yino mámá kar fi yumwan yénkép mwanámp
pourou mo námpon.
12 Kápae kare ke akwap tenánko, yumo fwap wae tisa yakáp mwanapan maok, mo
napono. Yiráp ninik te oukoumwan sik napara, yumwan arop ankwapao Kwaromp kar
wourékam Kristenén farákáp konap niamp fek warko farákáp mwanap námpon. Yumo
te oukoumwan kárákáre fir fár mwanap pourou mo napara, moman saráp fánapon. ✡
13 Nomo te waeman mér námpon: Kápae kare arop mom mwar fánap te oukoumwan
épérmou tárápu niampi yakáp napara, yae-párák kare ninik, tá kwatae ninik fwapia mér
mo napon.
14 Aeno kárákáre fir te arop wae méri yakáp napao fári konapon. Am taknap arop
fárákap te waeman námoku ninik kour sámpea nkwakwe make tére mwanap ninik mek
kákrá, kwataenámp ninik mér, kwapwe kare ninik mér i konapon. ✡

6

Nomo Kwarén mér námp fwapia kárákáre fek sámpea paokop mwanámp kar

1-2 Nomo te Kraisomp manmékir wawimp kar kánanke táman saráp sérar mwareano.
Nomo te oumpwaran kápae kare por yimp saráp yakáp konap niamp mwareano.
Nomwan yiki yak mo i konámp wokwaekamp ninik te ankár younkwek pwararea maok,
Kwarén mér i konap ninik, tá nkwakwe make ént mek nérrá kák konap kar, tá arop ént
mek nérrá pourouk yae pap konap ninik, tá sumpwianámp arop warko fárámp naenámp
kar, tá kwatae ninik fek yakápnap arop fárákap kotiaka fákapea yaká yakáp mwanap
kar, ará kar táman saráp farákáp mwareano. Oukoumwan te nomo ankár Jisasén mér
kareria am kar te kámá-pwarará mér kárákárean farákáp konap kar fek farákáprá tukup
mwanámpon.
3 Kwaro nomwan am takenkrianánko te, am te pwararea maok, nomo ankár Jisasomp
kárákáre kor kar farákáp mwanámpon.
4 ‘Arop ankwap fárákap te waeman Kwaromp wae kwapwe sámpria, tá yámar
meknámp koropnámp kwaporok sánknámp fir niamp sámp, tá wae Yiki Kor Spirit sámp
napara, am arop fárákap warko Kwarén younkwe sánk nap te, warko Kwaronámpok
koropria kwatae ninik younkwek sir mwanap mwae kup yak mo kareno.
5 Am fárákapao Kwaromp kar te kwapwe karenoria wae mér napon. Aeria Kwaro arop
ponankor nánkárap taokeyak naenámp kárákáre tokwae kwapweran wae mér napao
maok,
6 Kwarén mér nap pwarará kwatae ninik fek tukup nap te, warko kwatae ninik
pwarará, Kwaronámpok arákarrá korop mwanap mwae te yak mono. Am fárákapao
taknap ninik te Kwaromp Tárápan warko yaopwae porokopramp fek pukup napo, arop
ankwap fárákapao man nkea wouroump nap niamp napon. ✡
7 Kápae kare por warákam ék saráp yak nánko, apár porokwe kwapwe nánko maok,
am apár mek aropao yopwar yororia fir yoro napo, kápae kare tankápria maok, arop
yaewour i konámpon. Am tak námp te, Kwaro am apáran kárákáre sánk nánko námpon.
8 Aeno nkwakwe make paok wi, tá fok kápae forokornámp apár te Kwaro nke námp fek
am apár te kwatae námpara, yae amp mono, Kwaro sénánko, koupour kar yaomwirao
fánaenámpon.
9 Kémpiyae tárápu kare, oukoumwan yino yumwan má kárákáre kor kar sénámpan
maok, yino te waeman mér námpon: Yumo te take pourouráp sámp mono, kwapwe kare
mwaeaok tukup napo, fwap Kwaro yumwan yaewouria warko érékép naenámpon.
10 Kwar te kwataenámp aropao yumo térenap tére kwapwe nik mo, pwar
naenámpanápe? Yumo waeman Kwarén warákár napara, am ninik táman maomp

✡ **5:12:** 1 Ko 3:1-3 ✡ **5:14:** Ro 16:19 ✡ **6:6:** Hi 10:26-29

koumteouráp aropan yaewour mwanap ninik sánk námpon. Aenánko yumo te ankár takrá yakáp i konapon. ✡

11 Yinomp ninik te, yumo ponankor ankár kárákáre fek takrá térerá tukupria maok, Kwaro yumwan warko éréképea fwapokwap naenámp ke yépék nap, mér kárákáre fek sámp-fákeyakápenkria námpon. ✡

12 Yumo kokwae kwapono. Yumo ankár arop fárákapao wokwaek Kwaro 'Náráp tárápuan nénk nanamp'rá sérinámp ankank sámp mwanámpria méria yépékria koupour kokwae moi nap niamp kipo.

Nomo Kwaro sérinámp kar táman mér kárákáre mwanámp kar

13 Wokwaek kar Kwaro Abrahamén 'Wakmwaek ankank sánk nanamp' ria sérimp kar te, arop ankwap tokwae kar Kwarén kámákár akwap námp te yak nánko, Kwaro maomp e fek fou e sénaenámp te mo námpantá, Kwaro námokuráp e fek fou e sérimpon.

14 Aeria maok sérrá, "Ono waeman amwan kárákáre kor kare kar sér rae: Ono ourour kwapwe kare sánk tenanko, nánkár waráp appeyaenáp fekamp kápae kare arop forokor naenámpon." ✡

15 Aerámpantá maok, Abrahamo kuri táman wawi pwatea koupour kokwae mono, am yae táman yépékrá akwapea Kwaro wakmwaek nénk nanamprimp ankank ponankor sámpámpon.

16 Fou e sér i konap ninik te ará: Arop ankárank wa mokop tokwaean nkea maomp e fek fou e sénapo, am támao am aropamp e te tokwae karia ankwap fárákapan kámákár akwap námp yénkép konámpon. Am támao mao sénámp kar kárákáre sánk nánko, ankwap fárákap wawia 'Kare námpono'rá sér i konapon.

17 Wokwaek kar Kwaro maomp tárápuan yaewour nanampria sérimp kar te am ke fek érik karaok yénkép naeria, mao kar mwar séria pwar mo i konámpara, náráp kar kare karonoria fou e sérimpon.

18 Aemp te oukoumwan kor Kwaro 'Yaewour nanamp' ria sérimp kar, tá fou e sérimp kar makia má anánk kar oukoumwan yak námpon. Kwar te am ankank anánkaopwe te kwekária pwar mono. Nomo pirikimpá koropea Kwaromp wonae fik yakáp námpara, am kar anánkaopwe támao nomp ninik mek kárákáre sáp nánko, nomp ninik te Kwaro sérimp ankank máte, fwap sámp mwanámponoria kárákáre fek yépékrá yakáp námpon. ✡

19 Am Kwaro sérinámp ankankantá yépék námp te paok perao yao yowe fek térea kárákáre yak konámpnámp taknámp nomp ninik mek taki yak námpon. Am paok pe te Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor Kwapwe Kare mek tokorop tenap, waempyam éntér mek youmpá térea kárákáre yak námpon.

20 Jisasomékir nomwan yaewour nanampria am aokore mek youmpea Pris Tokwae Melkisedek yakámpnámp taknámpia ankár yaká yak námpon. ✡

7

Melkisedeko pris tokwae téremp kar

1 Am Melkisedek te taun Salem mekamp king, tá Narek Karaok Yaknámp Kwaromp prisono. Wokwaek Abrahamo king fákáreran yorowarrá yárakria yénképia pwatea koropánko maok, Melkisedeko mwaeaok kikipria maok, man ourour sánkámpon.

2 Aenko maok, Abrahamo ankank ponankor fére-sámpramp fi kákea pwateyakrá Melkisedekén ankwap fi sánkámpon. Am 'Melkisedek'rá sénap e fi te "Yae-párák Kare Ninik i konámp Kingono." Mao te taun Salem mekamp kingono. Am takrá sénap te 'Yonkwae Porokweráp Ninikamp Kingono'rá sénapon." ✡

✡ **6:10:** Hi 10:34; 1 Ko 15:58 ✡ **6:11:** Hi 3:14 ✡ **6:14:** Stt 22:16-17 ✡ **6:18:** Nam 23:19 ✡ **6:20:** Wkp 16:2; Hi 9:3 ✡ **7:2:** Stt 14:17-20

3 Maomp éntupwar naropwaromp e te buk fek yak mo, tá maomp appeyaenáp fi e yak
mo, tá éntupwaro man sámpámp yae arop mér mo, tá mao sumpwimp yaerao kor buk fek
yak mono. Mao te ankár Kwaromp Táráp niampia pris yaká yakámpon. ✡
4 Yumo te ankár Melkisedekomp e tokwae táman nɨnɨkenke. Mao te kárákáre tok-
waeráp arop, tá nomp appe fi kare Abrahamo yorowarrá yárakria kokwapwe kare
ankank tirá yárakimp fére-sámpramp fi kákea maok, fére má Melkisedekén sánkámpon.
5 Livai firao saráp pris tére konapon. Aenapo maok, loao arakrá sér, “Ankwap Israel fi
te ankank fére-sámpramp fi kákea, fére te Livai firan nénkenke.” Israel fi te Livai firént
mwearoria am fárákapao kuri Abrahamomp tárápu napao maok, am fére-sámpramp fi
kákeanap ankank fére fek yak námp te am fárákapan nénkapon. ✡
6 Melkisedek te Livai fi mekamp moan maok, Abrahamo ankank fére fek yak námp
am man sánkámpon. Melkisedek te Kwaro ‘Warko sánk nanamp’rá sérinámp arop táman
ourour sánkámpon.
7 Nomo te wae mér námpon: Arop ankwapan ourour sánknámp arop te mao te arop
tokwaenono. Aeno am ourour sámpnámp arop te maomp yae ankore mek yak námpon.
8 Livai firao am Israel firao nénknap ankank fére-sámpramp fi kákea nap ti nap te
sumpwi mwanap aropono. Aeno am arop Melkisedeko Abrahamoinámp ankárankamp
fi ankank sámpámp te Kwaromp Buk fek te, ‘Mao te oukoumwan yiki yak námp’rá
sénámpon.
9 Tá nomo fwap arakrá sér, ‘Kare, Livai kor am fére fek yaknámp ankank sámp
konámpan maok, wokwaek Melkisedeko Abrahamoinámp ankank sámpámp te Livai
firaoi napan sámp námp támaono.
10 Livaimp éntupwar man oukoumwan fárákap mo, mao te Abrahamomp pourou mek
yakánko, Melkisedekén am ankank sánkámpon.

Pris wourékam wokwaekamp prisan kwe-pwarnámp kar

11 Kwaro Israel firan lo sánkámp te Livai firao pris yakáprá Israel firan taokeyakápnap
ke fekimpon. Am pris tére nap támao arop fwapokwapia yae-párák kare kák nánkoria te,
apaerá warko pris ankwap Aron yak námp niamp mono, ‘Melkisedeko yak námp niamp
pourouráp pris yakano’rá sénaenámpon?
12 Pris manénkɨrkamp pwar napo, ankwap am éri mek koropea yakáp nap te, loao kor
taknámp naenámpon.
13 Kwaro ‘Pris yaká yak naenámp’rá sénámp arop am te Livai fi mekamp mono. Mwar
ankwap fi ara, alta fek pris tére moiapono.
14 Nomo te wae mér námpon: Nomp Tokwae Kar korop námp te Juda fi mekampono.
Tá Moseso kor am fi ‘Pris yakápenk’rá sér moimpon.’ ✡

Jisas te Pris Tokwae Melkisedek niamp yaká yak konámp kar

15 Nomo wanámp kar fi kor érik yak námp te: Pris wourékam Melkisedek niamp yak
námp te,
16 pris yakáp i konap lo karao ‘Amo fwap pris yakae’rá sénámpanápe. Ankár náráp yiki
yaká yak konámp kárákáre fek Kwaro man ‘Pris yakae’rá sénámpon.
17 Kwaro náráp Buk fek sérrá:
“Amo te ankár Melkisedeko yakámpnámp taknámp
pris yaká yak nanapono.” ✡
18 Wokwaekamp lo kar te kárákáre moria nomwan yaewour naenámp mo námpantá
Kwaro wae sámp-sɨrari námpon.
19 Lo kar fek te ankwap ankank yae-párák kare yak moimpon. Aenámpantá maok,
Kwaro ankwap kwapwe kare mwae kup kɨk-pwaránko maok, am mwae támao kwapwe

✡ **7:3:** Hi 7:15-17 ✡ **7:5:** Nam 18:21 ✡ **7:14:** Mt 2:6 ✡ **7:17:** Sng 110:4

kareriaka lo kwe-pwaránko maok, nomo oukoumwan fwap Kwaromp wonae fik tukup nám̀pon. ✡
20 Kwaro Jisasén ‘Pris yakae’rá sérimp te kwaporok párák ‘Yakae’ ria sér mono, fou e sériaka ‘Yakae’rá sérimpon. Pris fákáre wokwaek yakápap te, arop ankárankao fou e séria ‘Yumo pris yakápenk’rá sér moimpon.
21 Kwar námoku Jisasén ‘Amo pris yak nanap’ ria fou e sérimp kar maomp Buk fek yak nám̀p te arakrá sér,
“Kwar Tokwaerao fou e séria,
‘Amo ankár pris yaká yak nanapon’rá sérimp te,
warko am sérinám̀p kar pwarará ankwap kar sér mono.” ✡
22 Kwaro fou e sérimpara, Kraiso tére nám̀p te, am kontrak te wokwaekamp kontrak kwe-pwararea, ankár yae-párák kare yaká yak naenámpon. ✡
23 Pris fi te ankárankamp fi támao mwar yakápá yakáp mono. Manénkɨrkamp kápae kare wourrá tukup napo, wakmwaek am mek-am mekrá yakáprá tukup konapono.
24 Aeno Jisas námoku mao pris térerá yak nám̀p te pwar nánko, ankwap pris am éri mek korop mono. Ankár yaká yak nám̀para,
25 arop Jisasén mér nám̀p fek Kwaronámpok korop mwaria napo te, mao te am fárákapan ankár warko éréképeanánko, yakápá yakáp mwanapono. Am te apaeri-anámpanápe, mao ankár yaká yakria kumur méntép Kwaro ‘Am fárákapan yaewourano’ ria Kwarén sér i konámpon. ✡

Pris Tokwae Jisas te kárákáre korara, fwap nomwan yaewour naenám̀p kar

26 Take pourouráp Pris Tokwae te nomwan fwap yaewour naenámpon. Mao te yiki kareria, nkwak mo mak mo, kwatae nɨnɨk yak mo, kwatae nɨnɨkráp aropént yak mo, amwar kar yak nánko, Kwaro man warámpeaka yámar mek narek karaok pap nám̀pon. ✡
27 Pris Tokwae wokwaek téreap te, kumur méntép námokuráp kwatae nɨnɨkanénkɨr ofa sánktea yakáprá maok, tá wakmwaek koumteouráp aropamp kwatae nɨnɨkan ofa sánk konapon. Aeno Jisas te kwatae nɨnɨk yak mo nám̀para, takrá tére mono, ankár námokuráp pourouran ankárankamp por Kwarén sánkámpon. ✡
28 Lorao manénkɨr yakápap aropan ‘Pris Tokwae yakenk’rá sérimp te, kwatae nɨnɨkráp aropara, kárákáre mono. Am loaoménkɨr akwap tenko maok, Kwaro wakmwaek fou e sérimp te, náráp Táráp ‘Pris Tokwae yak naenám̀p’ ria sérimpara, Kwaro sánkámp tére ponankor wae yae-párák kare térea pwate nánko, am tére te ankár yaká yak nám̀pon. ✡

8

Jisas yámar mek Pris Tokwae yaknám̀p kar

1 Nomo mámá sénám̀p kar fi te ará: Nomo te wae nomp Pris Tokwae yak nám̀p, mao te yámar mekamp King Tokwaeramp sia tank nám̀p fek maomp yae-párák mwaek tank nám̀pon.
2 Mao te yámar mek Kwaromp yiki kor nap mek pris tére nám̀pon. Am nap te lotu nap kare, aropao ti mono. Tokwae Karao námoku ti nám̀pon. ✡
3 Ponankor Pris Tokwae fákáreramp tére te Kwarén nkwakwe make ofa, tá fɨr émian ofa nénk konapara, nomp Pris Tokwae Jisaso kor wae ankár Kwarén ofa sánkámpono.
4 Mao kor apárok yakria te Pris yak mono. Am te apaeria nám̀panápe, apárokamp arop ankwap fárákapao Pris Tokwae yakápria, lo karaok Kwarén nkwakwe make ofa nénkapara.
5 Am fárákap pris téreap te, apárok yaknám̀p lotu nap mek téreapono. Am lotu nap te yámar mekamp lotu nap yiki kor karean wounáprá niapon. Am te Kwaro Mosesén sérimp

✡ **7:19:** Ro 8:3-4; Ga 2:16 ✡ **7:21:** Sng 110:1 ✡ **7:22:** Hi 8:6 ✡ **7:25:** Ro 8:34; 1 Jo 2:1 ✡ **7:26:** Hi 4:15 ✡ **7:27:** Ef 5:2; Hi 10:10 ✡ **7:28:** Hi 5:1-2,9 ✡ **8:2:** Hi 1:3,10-12

niampono. Moseso lotu nap sel ti naerianánko, Kwaro sérrá, “Amo am lotu nap ti nap
kwamp te, fwapnae karia taokeyak kourrá kápae kare ankank ponankor ono amwan
faonkwek yénkép nampaok taknámp karampo.” ✡
6 Aerimpan maok, Jisas térenámp pris tére te ankwap pris fárákapao téreapan kámákár
akwapámpono. Am te apae riteanápe, Kwaronámp mwaek nke, arop nomwan Kwaro
kontrak papnámp mwaek nkerá amore mek yak námpon. Kwaro wokwaek ‘Nénk
nanamp’rá sérimp kar am wourékam kontrak mek yak námp sérimp kar manénkɨrkamp
kontrak mek yak námpan kámákár akwap námpono. ✡

Wakmwaekamp kontrak manénkɨrkamp kontrakan kámákár akwapnámp kar

7 Manénkɨrkamp kontrak támao ankár arop yae-párák kare fwapokwap nánko te,
Kwaro warko wakmwaek kontrak wourékam ankwap yoro mono.
8 Kwaromp Buk fekamp karao sénámp te, Kwaro náráp arop fárákapamp kwatae nɨnɨk
yénkép námp te arakrá sénámpon:
“Kwar Tokwaerao sérrá, ‘Wawenke.
Nánkárap wakmwaek ankwap ke fek te
ono Israel fi ntia Juda firént
kontrak ankwap wourékam tére nanampon.
9 Má kontrak wourékam máte
wokwaek am fárákapamp appeyaenápén
apár Isip mekamp yae topwe fek éréképámp fek
kontrak yoroiampan maok,
am fárákap am onoinamp kontrakaok paokop mo napo,
ono am fárákapan younkwek sɨraramp kontrak niamp
take mono.’
10 Warko ankwap kar sérrá,
‘Ono warko wakmwaek Israel firan ankwap kontrak
yoro nanamp te ará:
Onomp lo kar am fárákapamp nɨnɨk mek pap nanko,
am fárákapao onomp lo kar man mér napo,
ono am fárákapamp Kwar yak nanko,
tá nopok am fárákapao kor
onomp firáp arop yakáp mwanapon.
11 Am ke fek te arop ankwapao
ankwap fárákapan yénkria
‘Yumo te Tokwae Karan mérenk’rá sér mono.
Waeman ponankor mér kánanke nap,
tá mér tokwaenap aropao kor
onan méri yakap napon. ✡
12 Ono am fárákapan yonkwae touweria,
nkwakwe make kwatae nɨnɨk tirá épéria pwarará maok,
ono am fárákapamp am kwatae nɨnɨki nap te
warko nɨk mo pwar nanampono.’ ”
Kwar Tokwaerao arakrá sérimpon. ✡
13 Kwaro am wourékam kontrakan sénámp te, wokwaekamp kontrak te wae épi
kwataeria kánanke kwarok ke fek moyak naerámpon. Aeno nomo wae mér námpon:
Ankank akwapea épi námp te, waeman turupwia ponankor moyak naerámpon.

9

Wokwaekamp pris fɨr yɨri fek ofa sánk konap kar

✡ **8:5:** Kis 25:40; Kl 2:17 ✡ **8:6:** Hi 7:22; 9:15 ✡ **8:11:** 1 Jo 2:27 ✡ **8:12:** Jer 31:31-34

1 Am manénkɨrkamp kontrak te lotu mwanap lo, tá mámá apár mek yaknámp sel
fekamp lotu nap aropao ti mwanap lo yakámpon.
2 Am sel fekamp nap tiap te, anánk aokorea maok, wonae fikamp aokore yink konap
mek te am mek lam tank, tá Kwarén ofa sánk konap pan, makiaka am fek kák konap
kákánar yak námpon. Am aokore te ‘Yiki Kor’rá sér i konapon. ✡
3 Waempyam fek youpoukwap tenap mekamp aokore ‘Yiki Kor Kare’rá séria maok,
am mek tankápnámp ankank te anánkaopwe:
4 Gol fek oupouroupnap alta, am fek paura nánákáre yankap konap, tá kontrak bokis,
gol fek ponankor oupouroup nap, am mek tankáp námp te gol fekamp sospen mek
fári konap mana papea nap, tá Aronomp mear yaopwae wokwaek taoimp, tá yumwi
worare anánkaopwe am fek Kwaro lo kar kumwiakámp, makiaka am kontrak bokis mek
tankápámpon.
5 Am bokis yumuntukamp kour fek te Kwaro koumteouráp aropamp kwatae nɨnɨk
aropompia tirá épér i konámp yak námpon. Tá ensel anánkaopwe niamp yoroi pwate
napo, am bokis yumuntuk yak nepo maok, am enselomp yawor yowe pwae bokis
yumuntuk fupukurae yak. Am ensel yawor te Kwar am mek yak námpan yénkép námpon.
Aeno ono oukoumwan te má kar má ponankor, fi farákarea pwar nanamp pourou mono.
✡
6 Am takia maok, ankár kumur méntép pris fákárerao Yiki Kor Aokore mek am mek
tére konapon. ✡
7 Aeno yopwar méntép Pris Tokwaerao saráp ankárank por am ankwap Yiki Kor Kare
Aokore mek yoump konámpon. Mao Yiki Kor Kare Aokore mek yoump konámp te
kwaporok yoump mo i konámpon. Ankár Kwaro kwatae nɨnɨk tirá épér naenámp fɨr
yɨriran saráp samp-youmpea, námokuráp kwatae nɨnɨkanénkɨr ofaria maok, wakmwaek
fikamp arop fwapia mér moitea térenap kwatae nɨnɨkan ofa i konámpon. ✡
8 Pris fákáre takrá tére konap táman, Yiki Kor Spiritao nomwan yénkép námp te, aropao
am sel fekamp lotu nap oukoumwan térerá yak nánkoria te, Kwaromp Nap Aokore Yiki
Kor Kare mek yink mwanap mwae te érik farákár mono. Oukoumwan sɨkono. ✡
9 Am sel fekamp lotu nap mek te, oukoumwan mámá ke fek korop námpan wounáprá
yénkép námpon. Am sel fekamp lotu nap mek te Kwarén fɨr nénkria, ankwap ankank
ofa sánk konapono. Aeno am ankank ponankor te am lotunap arop fárákapamp nɨnɨk
fwapokwapia yiki kukarrá pap naenámp pourou mo nánko, arop fárákap kwatae nɨnɨk
yak monorá mér mono. ✡
10 Am lo kar te, éntráp fɨr fépér i konap ankank, tá nkwakwe make ént-éntup i konap,
aran sérar napon. Am ankank te pourou fekamp saráponо. Am lo te Kwaro koum-
teouráp aropan sánk tenánko, ampaokrá tukupea Kwaro ankank ponankor fwapokwap
naenámp ke fek mwanapria nimpon.

Krais námokuráp yɨriran Kwarén ofa sánkámp kar

11 Aeno oukoumwan te wae Krais ékianámpara, mao Kwaromp kwapwe kare ankank
korop námpamp Pris Tokwae yae námpon. Mao am sel fekamp lotu nap kwapwe kare
mek yoump námp te, wokwaekamp sel fekamp lotu napan kámákár akwap námpon. Am
lotu nap te mámá apár mekamp moara, aropao yae fek ti mono.
12 Krais te mememp yɨri, tá bulmakau morokamp yɨri sámpea am Nap Aokore Yiki Kor
Kare mek yoump moi námpon. Mao ofa sánk námp te námokuráp yɨriran sámpea am Nap
Aokore Yiki Kor Kare mek ankárank por yoump námp te, nomwan warko yamokwapea
éréképeanánko yakápá yakáp mwanámpria ninámpon. ✡
13 Táte arop fárákap Kwaro nke námp fek oum nánko te, pris fákárerao meme yɨri, bul-
makau youroup yɨri makia tia maok, bulmakau énti yankapnap éntu éntént ouroukoup,

✡ **9:2:** Kis 25:23,30-31,37 ✡ **9:5:** Kis 37:1-29 ✡ **9:6:** Nam 18:2-3 ✡ **9:7:** Kis 30:10 ✡ **9:8:** Hi 10:19-20 ✡ **9:9:** Hi 10:1-2 ✡ **9:12:** Ef 1:7-8

makia tia fákeyakrá maok, am táman arop pourouk pápárámpapo maok, Kwaro nke námp fek aropamp pourou yiki kukur kwapwe konámpon. ✡

14 Aeno tá nopok Kraisomp yiri te am táman kámákár akwap námpon. Krais te kwatae ninik yak mo kareno. Aenámpara, yaká yak konámp Spiritamp kárákáre fek saráp námokuráp pourou Kwarén ofanámp sánkámpon. Am yiri te pourouan saráp yiki kukarrá pap mono. Mao te nomoinámp kwatae ninik ponankor tirá épérianánko, nomo Kwaro nke námp fek yiki kukur yakáp námp wae mérámpon. Aenámpara, nomo te warko yiki yak mo i konámp loaok tukup mono. Nomo ankár yaká yak konámp Kwaromp téreran tére mwanámpon. ✡

Kraisomp yirirao wourékam kontrak mek kárákáre sánknámp kar

15 Jisas sumpwi nánko, maomp yiri kwarákarimp te, koumteouráp aropan warko yamokwapea woukouroukamp kontrak yakámp fekamp kwatae ninik ponankor tirá épérimpon. Aeria maok, mao te amore mek yakria Kwarnámp mwaek nke, arop nomonámp mwaek nkeriaka kontrak wourékaman kárákáre sánk námpara, arop ponankor Kwaro wumwinámp kar wawia mántwaok tukupnap arop te Kwaro wokwaek sérimpaokria, yae-párák kare yakápá yakáp napon. ✡

16 Arop, nánkár sumpwi nanko ankank sámpampria te, maompria e fárákapnámp kar te pepa fek kontraknámp kumwi konámpon. Tá tárápao naropwaro séritenámp ankank sámp naerianánko te, arop fárákap manénkir arakrá mér, naropwar te wae sumpwi námpara, táráp te numwar maomp ankank sámpano ri konapono.

17 Arop oukoumwan sumpwi mo nánko te, am sámpamprinámp ankank oukoumwan kwaporok yak konámpon. Aeno nánkár sumpwi nánko maok, am sérinámp kar te kárákáre námpara, waeman am ankank sámp konámpon.

18 Tá taknámp, fir yankop napo, sumpwi nánko maok, am fir yiri pápárámp napo maok, wokwaekamp kontrak táman kor kárákáre sánkámpon.

19 Manénkir te, Moseso koumteouráp aropan Kwaromp lo kar ponankor farákápámpon. Tá wakmwaek bulmakau morokamp yiri sámp, memeramp yiri sámpea éntént arákár. Tá sipsip pwae noumouri pen fek forokwap námp, yao hisop poro kor fek yarokwapea maok, ént mek anámpea am yiri táman buk fek pápárámpria maok, koumteouráp aropamp pourouk kor ponankor pápárámpimpon.

20 Aeria maok, arakrá sér, “Mámá te Kwaro yumwan ampaok mwanaponrá sérinámp kontrakan kárákáre sánk námp támaono.” ✡

21 Tá taknámp, Moses te sel fekamp lotu napan yiri pápárámpria maok, nap mek am mek tankápámp disráp ankank ponankor méntér pápárámpimpon.

22 Aenámp te nomo wae mér, loamp ninik fek te, ankank ponankor ankwapmwaek te yirirao saráp Kwaro nke námp fek yae-páráki pap námpono. Aeno fir yiri kwarákár mo nánko te, Kwaro koumteouráp aropamp kwatae ninik tirá épér mono.

Kraiso kwatae ninik tirá épér naeria, námokuráp pourou ofa sánkámp kar

23 Am ofa sánkria yiki kor nap mekamp ankankan pápárámpia torokor napono. Am yárárnap ankank te yámar mekamp ankank kareran wounáprá yénkép napon. Aeno yámar mek yaknámp ankank kare yiki kukur yak námpanánko te, ankár kwapwe kare kare ofa, nape firamp ofaran kámákár akwap naenámpon.

24 Nomo te wae mér námpon: Aropao yae fek yiki kor nap tia nap, Kwaromp nap kareran wounápnap nap mek te Jisas am mek yoump mono. Waeman yámar mek kar pok námpon. Tá oukoumwan te mao waeman Kwaromp wonae fik kar yakrá, nomwan yaewour námpon. ✡

✡ **9:13:** Wkp 16:3; Nam 19:17-18; Hi 10:4 ✡ **9:14:** 1 Pi 1:18-19; 1 Jo 1:7 ✡ **9:15:** 1 Ti 2:5; Hi 8:6 ✡ **9:20:** Kis 24:6-8; Wkp 17:11 ✡ **9:24:** 1 Jo 2:1

25 Yopwar méntép Pris Tokwae fir yiri sámpea Yiki Kor Kare Aokore mek yoump ko,
Kwarén ofa sánk konámpon. Jisas te tak moi námpon. Mao yámar mek pokea Kwarén
ofanámp námokuráp pourouran ponankor sánk námp te kápae kare por moi námpono.
26 Táte mao kápae kare por takria te, mao touwe sámp saráp yakria, ankár Kwaro apár
yoroimp feknámpia takrá koropea oukoumwan mámá ke fek naempao maok, mono.
Oukoumwan te wae pwar naenámp ke wonae fik nánko, Krais apárok ankárank por ék
námp te námokuráp pourouran ofanámp Kwarén sánkeaka kwatae ninik tirá épéri námpon.
27 Ponankor aropao kor ankárank por sumpwiaka nánkár wakmwaek kot mwanapon.
✡
28 Tá taknámp Kraiso kor námokuráp pourouran ofanámp Kwarén ankárank por
sánkeaka, kápae kare aropamp kwatae ninik tirá épér naenámp touwe sámpámpon. Tá
nánkár wakmwaek ankwap por ék námp, am ke fek te kwatae ninik tirá épér mono, ankár
arop mao ék naenámpria yépékrá yakáp napan párák éréképea pok naenámpon. ✡

10

'Woukouroukamp ofa te kwatae ninik sámp-sir mono'rá sénámp kar

1 Am Mosesomp lo kar te wakmwaek korop naenámp ankank kwapweramp wounáp
karan nomo nke námpono. Aeno mao te am ankank nomwan fwapnae karia érik yénkép
mo námpon. Loao sérrá, 'Yopwar méntép ankár ankárankamp aopwe ofaran sánk kip'rá
sénámp te, am lo te Kwaronámpok korop mwarianap aropan te fwapokwapia kwapwe
karerá kák mono. ✡
2 Tá lorao fwapokwapianánko, yae-párák kare yakápria te, warko apaerá ofa sánk
mwanapanáp. Táte am ankárankamp ofa támao Kwaromp lotu nap mek koropnap
koumteouráp aropamp ninik yiki kukarrá páte nánko te, kwatae niniki námp yak námprá
ninik mono.
3 Ae mwanapan maok, mono. Yopwar méntép am ofa táman sánkriaka nke napo, náráp
kwatae ninik oukoumwan yak námprá ninikitea mér i konapon.
4 Amnap fi kor te ará: Bulmakau youroupamp yiri, memeramp yiri te ankár kwatae
ninik te tirá épér mo karenono.
5 Aenámpantá maok, Krais apárok ékiaka Kwarén sérimp kar Buk Song fek yak námp te
arakrá sérimpon:
"Amo fir yankopea ofa sánk te monoria napon.
Aeno amo te pourou ankwapan maok onan sáp naeria
nánap napon.
6 Am fárákapao fir énénki kor yaomwi mek yankapria,
kwatae ninik tirá épér i konap ofa te
amo warákár mo kare napon. ✡
7 Aeno oukoumwan te ono arakrá sér:
'Kwar, ono wae ék nampono.
Am te wokwaek kar ono nanampan buk fek kumwiap niampono:
Oukoumwan te ono wae waráp ninikaok nanampria ék nampono.' "
8 Manénkir sérinámp kar te ará: "Lo karaok térenap ofa te, fir yénképrá, nkwakwe make
ofa nénkrá, tá nkwakwe make fir yaomwi mek ponankor yank i konap ofa, tá kwatae
ninik tirá épér i konap ofaramp ninik, am te amo warákár mo napon."
9 Tá wakmwaek mao arakrá sér: "Ono wae waráp ninikaok nanampria ék nampono."
Aeria maok, Kwaro am manénkirkamp ofa sánk konap ninik te sámp-sirarrá, am éri mek
wourékam ofaran pap námpon.

✡ **9:27:** Stt 3:19 ✡ **9:28:** Fl 3:20; Hi 10:10; 1 Pi 2:24 ✡ **10:1:** Kl 2:17 ✡ **10:6:** Sng 40:6-8

10 Jisas Krais te Kwaromp ninikaokria ankárankamp por náráp pourou ofanámp sánkámpon. Am meknámp ninik támao nomwan Kwaromp koumteouráp arop kare yoroi papeanánko, yiki kukur yakáp námpon. ✡

Kraisomp ofa kwatae ninik tirá épér naenámp pwinámp kar

11 Pris fákárerao tére saráp yakápria kumur-kumur tére nap te, ankár am i konap ofa táman saráp tére napan maok, am taknap ofa te kwatae ninik te tirá épér mo karenono.
12 Aeno Kraiso ofa ankárank sánk námp fek kwatae ninik tirá épéri námp te, ankár kápae kare por takrá yakrá akwap naenámpon. Mao te takia pwarará, Kwaromp yae-párák mwaek tank námpon. ✡
13 Tá mao te Kwaro maomp yopor arop maomp yae ankore mek kák tenánko, yakáp mwanap keran yépékrá tank námpon. ✡
14 Am koumteouráp arop fárákap te mao ankárankamp ofa fek fwapokwapia yiki kukarrá ankár kwapwe kare napara, am fárákap te fwap ankár yae-párák kare yakápá yakáp mwanapon.
15 Yiki Kor Spiritao kuri nomwan kar arakrá farákáp námpon:
16 "Kwar Tokwaerao sérrá,
'Wakmwaek ono am fárákapént
kontrak wourékam yoro nanamp te ará:
Ono am fárákapamp mér ntiaka ninik mek
onomp lo kumwiaka pwar nanampon.' "
17 Warko ankwap kar am feknámp kirimprá arakrá sér, "Ono te am fárákapamp kwatae ninik tirá épéria, warko ninik mo pwar nanampon." ✡
18 Tá Kwaro kwatae ninik wae tirá épéritenánko te, warko kwatae ninik tirá épér mwanap ofa sánk mwaria tére mono.

Nomo ankár mér kareria Kwaromp wonae fik tukup mwanámp kar

19 Kémpiyae tárápu, waeman Jisasomp yirirao nomp kwatae ninik tirá épéri pwate námpara, nomo te apáp mono. Fwap Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor Kare mek yink mwanámpon. ✡
20 Jisas námoku mwae kup wourékam kérémp námpon. Mao námoku támao am mwae kupria, mao yiki yak fi korara, nomo te fwap am waempyam pearákari námp mek mwaeknámp yoump mwanámpon. Am te Jisasomp pourouan wounáp námp támaono. ✡
21 Nomo te wae Kwaromp firáp koumteouráp arop taokeyak konámp Pris Tokwae yak námpon.
22 Nomo nomp kwatae ninikan méria pwarápaenámp ninikan mao te námokuráp yiri fek tirá épériaka, nomp ninikan yáráriaka yiki koriaka paprá, nomp pourouran kor yiki kor ént niamp fek éntupia pap námpono. Aenámpara, nomo ankár kwekár ninik te pwararea maok, Kwarén mér kareria maomp wonae fik tukup mwanámpon. ✡
23 Nomo 'Kwar te am sérinámpaokrá tére naenámponoria, maomp kwapwe kare ankankantá kárákáre fek yépék mwanámp'an sér i konámpon. Am te apae riteanápe, nomo te waeman mér námpon, Kwaro tére nanamprinámp ankank te ponankor kare kar tére konámpon. ✡
24 Nomo ankákárank ankár Kwaromp koumteouráp arop ankwap fárákapan ninikria maok, tá am fárákapan sérrá, 'Yumo te ankár arop ponankor warákár konap ninik fek yaewour kip'rá sér mwanámpon.
25 Tá Kwaromp koumteouráp arop nomo te Kwarén lotu mwaria koupoukour konap ninik ankwap fárákapao i konapnámp araknámp pwar mwareano. Krais ék naenámp yae te waeman fápae námpara, nomo te ankár kárákáre fek téreriaka nonopok Kwaromp

✡ **10:10:** Hi 9:12 ✡ **10:12:** Hi 1:3 ✡ **10:13:** Hi 1:13 ✡ **10:17:** Jer 31:33-34 ✡ **10:19:** Hi 4:16 ✡ **10:20:** Mt 27:51-52 ✡ **10:22:** Ef 5:26; 1 Jo 1:7 ✡ **10:23:** Hi 4:14

karan farákáp nánko, am támao arop ankwap fárákapamp ninik mek kárákáre nénk naenámpon.

'Kwaromp Tárápan younkwe sánk kwapono'rá sénámp kar

26 Nomo waeman Kraisomp kar kare wawi námpao, am ninik wampweri pwarará warko kwatae ninik fek paokop nánko te, am kwatae ninik tirá épér mwanap ofa ankwap te yak mono.
27 Aenámpara, nomo te ankár apáp kareria kot mwanámp yae táman yépékrá yakáp mwanámpon. Tá Kwarén yorowarnap arop te ponankor yaomwi tokwae touwe fopokornámp mek épér naenámp nánapi yak námpon.
28 Nomo te waeman mér námpon: Arop ankárankao Mosesomp lo kar kwe-pwaránko te arop anánkaopwe, tá yininkaopwe, arakerao mao sokoroinámp kar wawia sénapo te, am aropan te aropomp mono, mao te ankár sumpwi naenámpon. ✡ ✡
29 Yumo te Kwaromp Tárápan younkwe sánknámp aropan te mokoprá ninik rape? Am kontrak te karenorá yénképnámp yirirao am aropan torokoria páte nánko, yiki kor kwapwe kare námpao maok, am arop te warko Kraisomp yiri am te kwatae niampia pap námp te yonkwae touwe konámp Spiritan mékia kwatae pap námpon. Aenámpara, mao te Mosesomp kar kwe-pwarap aropao sámpap touweran kámákár akwapnámp sámp naenámpon. ✡
30 Nomo te waeman mér námpon, Kwaro sérrá, "Nopok i konap ninik te onokump térenono. Onoku támao nopok am fárákapan nénk nanampono." Aeria maok, ankwap kar sérrá, "Nánkárap Tokwae Karao námoku kotria náráp arop ponankor younkoup naenámpon." ✡
31 Yiki yak konámp Kwaro arop ti-fákeyakrá kot naenámp te, am te kwatae kare ara, nomo te ankár apáp tokwae mwanámpon.

Kwarén mér námp ankár kárákáre fek fokopeyakáp mwanámp kar

32 Yumo má kar máte ankár ninik kip: Wokwaek yumo te Kwaromp wae sámpap fek te, am ke fek táman yumwan nkwakwe make kar sérarapan maok, yumo kárákáre fek yakápria am kwe-pwararapon.
33 Ankwap ke fek yumwan arop nkeap fek kuk pátea nkwakwe make kar kwatae séraria maok, yumwan fupukrá touwe nénkapono. Tá ankwap ke fek te yumo napnámp touwe sámpnap aropan aropompria am fárákapan yaewouria, yonkwae porokwe sánkapon.
34 Arop ankwap fárákapao kalabus mek yakápapo, yumo aropompria yaewouriapon. Ankwap ke fek te, aropao ankank tirá, makapo kuri yumo wampwe kwae, kwaporok námoku mwar takanáponoria pwatea warákarrá yakápap te, yiráp yaká yak naenámp ankank kwapwe yak námp táman méri yakáp nap kwamp napon. ✡
35 Yumo te ankár yumo wokwaekiap kwapwe kare ninik aran nikia, yiráp am mér kárákáre te pwar kwapono. Kwaro nopok yiráp por ankank kwapwe tokwae pátenámp sámp mwanapan kárákáre fek yénkép kipo.
36 Ae mwanapara, yumo te ankár kárákáre fek yakápria maok, Kwaro warákárnámp ninikaok tukupriaka Kwaro yumwan wokwaek kar sérrá, 'Yiki yakáp mwanap kwapwe kare nénk nanamp' ri námp fwap sámp mwanapon. ✡
37 Karenono, Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sér:
"Am arop ék naeria te wae faenámpara,
koupour kar ék naerámpon. Mao te yépék mono. ✡
38 Aeno onomp yae-párák kare arop te
mao te wae mér námpara, yiki yak naerámpon.

✡ **10:28:** Mt 26:27-28 ✡ **10:28:** Lo 17:6 ✡ **10:29:** Hi 6:4-8 ✡ **10:30:** Lo 32:35-36; Ro 12:19 ✡ **10:34:** Mt 6:20
✡ **10:36:** Hi 6:12 ✡ **10:37:** Yé 22:20

Táte arop onan mér námpao
warko pwarará arákarrá akwap nánko te,
ono man te warákár mono.” ✡✡
39 Tá nomo te apae Kwarén mérnámp pwarará arári tukupea, moyakáp mwanámp
aropanápe. Mo karono. Nomo te Kwarén méri yakáp námpara, yiki yak sámp mwanámp
aropono.

11

Mérnap ninik firamp kar

1 Karenoria mérnap ninik te Kwaro nomwan yaewour naenámpria yépékrá yakápnámp
ninikan saráp sámpea méria paokop námpon. Am ankank te nomo yi fek nke mo námpao
maok, nomp ninik te, am te kare kar yak námponoria mér i konámpon. ✡
2 Wokwaek yakápap arop te, Kwar te karenoriaka mérapantá maok, Kwaro am
fárákapan kwapwe kare ninikan warákárria sérrá, “Am fárákapamp ninik te yae-párák
karenono.”
3 Nomo te waeman Kwarén mér námpara, Kwaro yámar ntiaka apár yoroimp te,
námokuráp kar fek saráp séránko yakámp te, wae méri yakáp námpon. Tá kápae kare
ankank nomo nke námpan kor Kwaro nomo nke mwanámp pourou monámp ankank fek
yoroi námpon. ✡

Abel, Enok, Noamp kar

4 Abel te Kwarén waeman kare karonoria méria yárakria maok, mao Kwarén sánkámp
ofa te yae-párák kareara, Kenomp ofaran kámákár akwapámpon. Kwaro Abelomp
mér nkea, mao te yae-párák kare aroponoria warákárria maok, maomp ofaran kor
warákarimpon. Abel te wae sumpwi tenánko maok, mao Kwar te karenoria mérnámp
karao yakria nomwan oukoumwan kor farákáp námpon. ✡
5 Enok te Kwarén mérámpantá maok, sumpwi mo, yiki yakámp fek Kwaro warámpea
yámar mek pok tenko, arop man nke mo, oupourounkrá paokopia pwarariapon.
Kwaromp kar Buk fek yak námpao sénámp te, “Oukoumwan Enokén warámp mo
fek, Enok Kwaromp karaok yárakánko, Kwaro man warákárámp kwamp man
warámpámpon.” ✡
6 Arop Kwarén méria ‘Kare kar yak námpono’rá sér mo námp te, Kwaro man warákár
mo i konámpon. Aeno arop Kwaromp wonae fik akwap naeria námp kwamp te, mao
ankár Kwar yak námponorá méria maok, tá man oupourounkia nkenap arop fárákapan
yae-párák fwapokwap i konamp ménт mér kuno.
7 Noa kor Kwarén karenorá mérámpantá maok, Kwaro kor Noan wakmwaek korop
naemp ankank séránko maok, Noa te am ankank oukoumwan nke mo námpao maok,
Kwaro sérámp karan kare námponoria maok, sip ankárank yoroimpon. Aea maok,
námokuráp yupu, tárápu makia éréképea youmpea am sip mek yakápria faokor mo,
fwap yae-párák kare yakápiapon. Noa takimp te, maomp mérao ponankor koumteouráp
aropamp kwatae ninik érik yénkép námpon. Noa Kwarén méránko, Kwaro man ‘Yae-
párák kare aropono’rá sérimp te Kwaro námwan mérnap ponankor aropan sér i konámp
niampono. ✡

Abrahamomp kar

8 Abrahamo Kwarén méria maok, Kwaro man ‘Koropae’rá séránko, Abraham te
Kwaromp karwaok akwapámpon. Mao náráp némp kare pwarará, Kwaro apár ankwap
mao kareampor sánk naerianánko, ampok akwapámpon. Abrahamo kor am te fwapia
mér moria, am te maok akwap nanaeriaka ninikrá akwapámpao maok, waeman mao
kor Kwarén mérámp kwamp akwapámpon. ✡

✡ **10:38:** Ro 1:17 ✡ **10:38:** Hab 2:3-4 ✡ **11:1:** 2 Ko 5:6-7 ✡ **11:3:** Stt 1:1 ✡ **11:4:** Stt 4:3-5 ✡ **11:5:** Stt 5:24
✡ **11:7:** Stt 6:13-22 ✡ **11:8:** Stt 12:1-5

9 Mao te waeman Kwarén mérámp kwamp akwapea Kwaro manénkɨr, amwan sánk
nanamprá sérimp apárok akwapá tankámpon. Am apárok tankámp te ankwapamp apárok
tank námp niampara, oukoumwan nap kare ti mono, sel fek saráp woukoup ko yakrá
akwapeakánko maok, maomp táráp Aisako kor takrá akwapeakánko, appenáp Jekopo
forokareakámp fekria maok, Kwaro am koumourean námo má apár sánk nanampri
námpan yépékrá yaképon.
10 Abraham te sel fekamp nap mek saráp yakria, yámar mekamp ankár yaká yak
naenámp taunan yépékrá yakámpon. Kwaro námoku saráp am taun tére konap nɨnɨk
námpara, námoku ti námpon.
11 Sara táráp sámp naenámp ke te wae akwap tenámpan maok, Abrahamo 'Kwaro
námwan sérinámp te pwar mo i konámpara, fwap tak naenámpono'rá nɨnɨkimpara, Kwaro
man tárápamp naropwar yak naenámp kárákáre sánkámpon. ✡
12 Abraham waeman mér pourou kwataeaka sumpwi naenámp fápae námpao maok,
am arop ankárankamp fekamp kápae kare tárápu forokarea te yámar mekamp térme
yakáp nap niamp, tá ént mekamp kárák niamp nánko, arop te kouroump mwanap
pourou mo naenámpon. ✡
13 Am Kwarén mériap arop fákáre yiki yakápap fek te Kwaro sérinámp ankank kwapwe
kare wae kare kar sámp mwanámpria warákárrá yépékrá tukupea mént sumpwiapon.
Am fárákapao kor oukoumwan am ankank nkeaka sámp moap fek kor warákárria maok,
sérrá, 'Nomo oukoumwan mámá apár mek koropea yakáp námp fek te, ankwapamp
apárok yakáp námp niamp oukwan yakáp námpon."
14 Am arop fárákap makrá sénap kar máte nomo waeman mér námpon, námokuráp némp
karean oupourounk napon.
15 Tá am fárákapao am manénkɨr pwatea koropap némpan nɨnɨkria te, ampok arári
tukup mwarapon.
16 Ae mwarapan maok, am fárákap te am táman nɨnɨk mono, ankár waeman ankwap
kwapwe kare apár sámp mwaria nap táman warákár kare napon. Am apár te mámá
apáran kámákarea kwapwe kare námpono. Am te yámar mek támaono. Kwaro am
fárákapampor taun nánapi pwate námpara, am fárákapao 'Nomp Kwar'rá sénapo, Kwar te
am táman pwarápae mono.
17-19 Kwaro Abrahamén wokwaek sérrá, 'Aisak fekampao waráp appeyaenáp forokor
mwanapono'rá sérimpon. Aeritea maok, wakmwaek mao Abrahamo náráp karaok
akwap te mokoponrá nke naeria maok sérrá, 'Waráp táráp Aisak ankárankamp am te
onan ofa sápampo'rá sérámpantá maok, Abrahamo kor wawia méria, fwap Aisakén ofa
sánk nanko te, warko Kwaro fwap apár me mekamp fárámpá pap naenámpria, náráp
táráp Kwarén sánk naeria nimpon. Aemp te Abrahamo Aisakén warko apár me mekamp
sámp námp niampimpon. ✡

Aisak, Jekop, Josepomp kar

20 Aisak Kwarén mér námpara, Jekop ntia Ison ourour wor-pwararea wakmwaek sámp
nenep ankank sérimpon. ✡
21 Jekopo kor Kwarén mérámp kwamp wae sumpwi naeriaka, námoku mearrá yárak
i konámp mear yaopwae fek me kor yirɨp yakrá Josepomp tárápyaran ourour wor-
pwarareaka, Kwarén lotuimpono. ✡
22 Josepo kor wae Kwarén mérrá akwapea wae tékénouria sumpwinaemp wonae
fikámp kwamp sérrá, 'Nánkár wakmwaek Israel fi yumo warko Isip meknámp tukupria
te, onomp kour mént sámpea tukup kip' ria sérimpon. ✡

Mosesomp kar

✡ **11:11:** Stt 15:6 ✡ **11:12:** Stt 15:5 ✡ **11:17-19:** Stt 22:9-12 ✡ **11:20:** Stt 27:27-29,39-40 ✡ **11:21:** Stt 48:15-16
✡ **11:22:** Stt 50:24-25

23 Mosesomp éntupwar naropwar te Kwarén mérepara, éntupwaro Mosesén tankeanánko
nkepo maok, táráp kwapwe kare námpantá, apáp moria Isip mekamp kingomp kar ták-
pwararea táráp porokwap-pap mo, yinink yunk fek mek wouroump fákeyakepon. ✡
24 Wakmwaek Moseso téképá yakria Kwarén mérámp kwamp sérrá, ‘Onan te Isip
mekamp Kingomp yupu-tárápamp táráponorá séri kwapono’rá sérimpon. ✡
25 Mosesomp ninik te kwatae ninikaokria fae tákáre ke fekamp ankank táman warákár
te monoria maok, maomp ninik te ankár Kwaromp firáp aropént yakria ‘Énénki touwe
sámp mwanámp’ ria sérimpon.
26 Maomp ninik te Kraiso nánkár sámp naenámp niamp pwarápaeran maomékir sámp
námp te Isip mekamp mani ntiaka mopor i konap ankankan kámákár akwap námpon.
Am te apaeria námpanápe, Kwaro wakmwaek nopok man sánk naenámp ankank kwap-
weran ninik námp kwamp kárákáre fek fokopeyak námpon.
27 Moseso Kwarén mérámp kwamp maok, Kingomp yoporan apáp mono, Isip pwarará
akwapámpon. Aropao yi fek te Kwarén nke mono. Aeno Moses námoku te waeman
Kwarén nkemp niampámp kwamp maok, Moses kárákáre yakámpon. ✡
28 Moseso Kwarén mérámp kwamp maok, mao Kwaro Pasova yae tokwae pap
nánko, ampaokria sérrá, ‘Enselo koropeaka poumou-tárápu nae-tárápu fupukrá kák
naenámpono. Israel yiráp nae-tárápu fupukrá kákantá, sipsip porokwap papea maomp
yiri sámpea ménki fek mwaek foporokwamp kip’ rimpon. ✡

Kápae kare Israel fi Kwar te karenoria mér kárákáreap kar

29 Israel firao kor Kwarén wae mérap kwamp, Noumouri Kor Solwara tépérrá yink
mwariakapo maok, Kwaro ént solwara porokwap fárákapánko, fárákár akwapánko, apár
kar niampi yak nánko, tépérrá yinkapon. Aetenapo maok, Isip mekamp aropao kor
am fárákapan éntér káki tukup mwaria yinkapo, warko éntao oupoupouránko surump-
wiapon. ✡
30 Israel fi te waeman Kwarén mérapara, Jeriko mekamp yumwi fekamp yár firi fákánek
yae fek wapokwaprá paokopapo maok, am yumwi fekamp yár torokopi pikámpon. ✡
31 Kokopor yupu Rahap Kwarén mérámpara, Israel mekamp arop anánkaopwe koro-
pea taunan kánánkámp youroukoupepo, am arop yaworan yaewourimpara, yorowar
koropámp fek te Kwarén mér monap aropao faokorapo maok, mao te fwap yakámpon. ✡
32 Aeno oukoumwan te ono ankwap kar te apae karan farákáp nanampanáp? Ono te
kápae kare kar farákáp mono. Wae támaono. Ono te Gidion, Barak, Samson, Jepta, Devit,
Samuel, aea maok, profet ponankor máte ono farákáp mono. ✡
33 Am arop fákáre te Kwarén mérapara, yorowar kwe-pwararea maok, kápae kare
kingomp ami fákáre yénképi pwarariapon. Ankwap fárákap te arop éréképea yae-párák
kare ninik yénképrá tukupapon, tá Kwaro ankank nénk nanamprimp wae sámpapon.
Aropao laionén arop yamp kwaponoria taokorapo, yourounkwe moiapon. ✡
34 Arop ankwap fákáre Kwarén mérapara, yaomwi tokwae torokwari papapo maok,
tá arop ankwap fákáre te pirikimpá tukupapo maok, man kor bainat fek fékérrá épér
moiapon. Tá ankwap fárákap te kárákáre moapo maok, Kwaro kárákáre sánkánko maok,
wakmwaek kárákáre sámpea tae fek yorowaria maok, ankwap fi mekamp ami fárákapan
yérépea kwe-pwarariapon. ✡
35 Éntupwaryaenáp fárákap Kwarén mér napara, touwe koropánko tárápu faokorapo
maok, Kwaro warko fápárámpea kákánko, éntupwaryaenápo náráp tárápu warko tiapon.
Tá arop ankwap fárákap fápákampia yakápapan yorowarap aropao sérrá, “Yumo Kwarén
pwar napo te, yino yumwan surumpwirá kák mono.” Aerá sérapo maok, am fárákapao

---

✡ **11:23:** Kis 1:22; 2:1-2 ✡ **11:24:** Kis 2:10 ✡ **11:27:** Kis 12:51 ✡ **11:28:** Kis 12:21-23 ✡ **11:29:** Kis 14:21-31
✡ **11:30:** Jos 6:12-21 ✡ **11:31:** Jos 2:1-21; 6:25 ✡ **11:32:** Het 4:6–5:31; 6:11–8:32; 11:1–12:7; 13:2–16:31; 1 Sml 1:1–1
Kin 2:11 ✡ **11:33:** Dan 6:22 ✡ **11:34:** Dan 3:23-27

kor yorowarap aropao sénapaok mo, ankár Kwarén kárákáre fek méria maok, sérrá, 'Yino te fwap apár me meknámp fárámpea kwapwe kare yiki yakáp mwanámp'rá sénapo, am fárákapao surumpwirá kákapono. ✡

36 Ankwap fárákap Kwarén mérapo, yorowarap aropao am fárákapan wouroumprá paok ke fek fupuk napon. Kwarén mérnap arop ankwap fárákapan sen fek yaonkiaka kalabus mek kákapon. ✡

37 Yorowarap aropao ankwap fárákapan yumwi fek yénképrá épéria maok, tá ankwap fárákapan so fek kuk-fékérrá kákria maok, tá ankwap fárákapan bainat fek faoporrá épériapon. Kwarén mérap arop ankwap fárákap yirɨmp mwanap ankank mo nánko, sipsip ntia meme yɨpiran képérrá, maok tukup mwarrá oupourounkapo, tá arop ankwap fákáre ankank ponankor mo nánko maok, tá arop ankwap fárákapan ankwap fárákapao ouroukuprá momwar sokororá paokopiapon.

38 Aeapantá maok, Kwarén mérap arop ankwap fárákap am te pɨrɨkɨmpea tukupea kwar saráp mek, faonkwek yakáp, tá ankwap fárákap pɨrɨkɨmpea péri me mek, tá kwar me mek tukupea am mek yakápapon. Am Kwarén mérnap arop fákáreamp nɨnɨk te yae-párák kareria, mwar pourourápi yak námpara, ankwap arop fákáreramp nɨnɨk te am kwapwe kare nɨnɨként akwapá pwi mo kareno.

39 Am arop fákáre ponankor Kwarén mér napara, Kwaro nkeaka warákarimpon. Aeno Kwaro nénk nanamprimp ankank kwapwe te oukoumwan sámp moiapon.

40 Am te apaeria námpanápe, Kwaromp nɨnɨk te, nánkár am fárákapao námont táman énénki tapokwapea mao wokwaek kar nánapitenámp ankank kwapwe kare sámpea pwi yakáp mwanapria námpon.

12

Nomo ankár Jisasén méria man tokor-santukup mwanámp kar

1 Aeno oukoumwan nomo mérámp te mokop námpon? Am kápae kare manénkɨr yakápiap arop Kwarén mér i konap nɨnɨk nomwan yénképria, nomwan ɨkɨr-yakáp napon. Aenapara, kwatae nɨnɨk nomwan sámp-fákeyak námp te ankár tirá épéria pwarará, kápae naenámp ankank pourouk yakantá, woropea pwatea kakére fek am tukup mwanámp fek tokor-samprá kárákáre fek foporakorrá tukup mwanámpon. ✡

2 Jisas támao nomp mér námp fi korara, oukoumwan kuri nomwan kárákáre sáprá, nomp mér námp ankár yaewourrá akwap naenámpon. Ae naenámpara, nomo ankár Jisasén tokor-santukup mwanámpon. Wokwaek te Jisaso wakmwaek warákár sámp nanampria nɨnɨkria maok, yaopwae porokopramp fek touwe sámpea sumpwimp te, pwarápae moi námpara, oukoumwan te Kwaromp sia king wonae fik yae-párák mwaek tank námpon. ✡

Kwaro nomwan fwapokwapria touwe sáp konámp kar

3-4 Yumo te fwapia nɨnɨkia mér kip: Wokwaek kwatae nɨnɨkráp aropao Jisasén yoporrá paokopiapon. Aeapan maok, mao ankár kárákáre fek fokopeyakea touwe tokwae sámpámpon. Yumo kwatae nɨnɨként yorowar nap te, oukoumwan yumwan napo, yiráp yɨri kwarákár mo námp te, yumo apaen apápia yiráp mérnap pwarará poporokwe mwanapanáp. ✡

5 Ae te yumo Kwaro yumwan kárákáre sánkria sérinámp kar te nɨk moi napon? Mao yumwan te 'Námokuráp tárápuno'rá sériaka, náráp Buk fek arakrá sér,

"Onomp táráp e!
Kwar Tokwaerao amo kwatae napo
amwan fwapokwapria apae touwe sank nánko te,
amo am táman kánanke kwataeran mpwe nɨnɨki kwapono.

✡ **11:35:** 1 Kin 17:17-24; 2 Kin 4:18-37 ✡ **11:36:** Jer 20:2; 37:15-16 ✡ **12:1:** 1 Ko 9:24-25 ✡ **12:2:** Hi 1:3; 3:1 ✡ **12:3-4:** Mt 27:28-44

Tá, amo tak te kwataenorá amwan yopor nánko te,
kokwaea pwar kwapono.
6 Am te apae riteanápe,
Kwar Tokwaerao námoku warákárnámp arop fárákapamp
ninikan fwapokwap i konámpon.
Táte Kwaro arop ankwap warámpea
man 'Náráp táráp'rá sénámp kwamp te,
man kor paok ke fek porokwap konámpon." ✡

7 Kwaro yumwan fwapokwap nánko te, numwar takanoria yénképá yakáp kipo. Kwar te apárokamp naropwaryaenáp nomo kuri nomp tárápuan fwapokwap i konámp niamp taknámp námpon. Kwar te waeman náráp tárápunoria námp kwamp, yiráp ninik fwapokwap i konámpono. ✡

8 Kwar te náráp tárápu ponankor maomp ninik fwapokwap i konámpono. Táte mao yumwan fwapokwap mo námp te, yumo te maomp tárápu kare mono, yumo te kokopor fekamp tárápu niampono.

9 Nomp apárokamp naropwaro nomwan fwapokwap nánko, nomo maomp yae ankore mek tukup konámpnámp taknámp, nomp waempomp naropwarén kor fwap karia maomp yae ankore mek tukupria maok, nomo yiki yakáp mwanámpon.

10 Nomp apárokamp naropwaro nomwan fwapokwap námp te, kánanke kwarok ke fek saráp námokuráp ninikaok fwapokwap námpon. Aeno Kwaro nomwan fwapokwap námp te, ankár nomwan yaewour saráp yak námpara, nomp ninik te ankár maomp yiki kare ninik niamp fek yakáp mwanámpon.

11 Am nomp Naropwaro nomwan fwapokwapria touwe sápnámp ke fek te nomo warákár mo i konámpon. Nomo te ankár touwe táman ninik i konámpon. Aeno mao nomwan fwapokwapia pwate nánko te, nánkár warko kwapwe kare ankank sámp mwanámp te ará: Nomo ankár yae-párák kare ninik fek paokopria maok, yonkwae porokwe fek yakáp i konámpon.

Nomo ankár tae fek yakáp mwanámp kar

12 Ae konapara, yiráp yae kour me woukoupria porokwe yak nánko te, yae narek kakapria tére kipo. Táte yiráp pu kor ke sorokwampria sumpwi yak námp niamp nánko te, fárámprá fokopeyakea,

13 mwae kup fwapnae páraok tukup kipo. Yumo tak napo maok, yiráp pu kor ponankor kwatae akwap mono, warko fwap naenámpon.

14 Yumo ankár arop ankwapént kwapwe kare tankápria yonkwae porokwe fek yakáp mwanap ninikaok kárákáre fek paokop kip. Tá yumo ankár kárákáre fek yiki kor ninikan saráp sámpea paokop kip. Am te apae riteanápe, arop yiki kor ninik fek yárak mo námp te Tokwae Karan nke mono. ✡

15 Yumo te ankár fwapnae karia méria paokop kip. Takria arop ankwap nomwan aropomp i konámp Kwarén younkwe sánk naeane. Takria yumo ou mekamp ankwap ankárankamp yaopouroukao narákap konámpnámp taknámp yumwan touwe sánk nánko, yumo ponankor touweria Kwaro nke námp fek kwatae ninik fek yakáp mwanape. ✡

16 Takria yumo arop ankwap kokopor ninik fek yárak naeane. Takria wokwaek Iso impnámp taknámp Kwarén younkwek sir mwanape. Naropwaro nae-táráp Ison sérrá, 'Ankank má nánkár ono sumpwi nanko, amo sámp nanap' rimpan maok, tá nopok nánae-táráp Jekopo fir ankárank por yankapea Ison sánk nánko maok, Iso náráp am fek nae-tárápao sámp konámp ankank kánanke kwarokan mpweria nánaeran sánkámpono. ✡

✡ **12:6:** Yé 3:19; Snd 3:11-12 ✡ **12:7:** Lo 8:5 ✡ **12:14:** Ro 12:18 ✡ **12:15:** Ef 4:31 ✡ **12:16:** Stt 25:33-34

17 Yumo wae mér napon: Nánkár wakmwaek Jekopo Isomp ourour mént e-poup sámp tenánko, Iso kor náráp am ourour warko sámp naeriaka kárákárerá éma waempan maok, warko sámp naenámp pourou mo karimpono. ✡

Nomo waeman Saion Faonkwek mek yakáp námp kar

18-21 Israel firao Kwaromp kar wa mwaria Sainai faonkwe ankore mek tukupea yakápapo, Kwaro Mosesén sérrá, 'Yumo mapek yakápria arop ankárankao faonkwe fek yae pap nánko te, man yumwi fek yankop-papria, maomp bulmakauráp sipsipráp man kor mént yénkép mwanapon'rá sérimpon. Aeránko maok, Israel firao am karan wawia pwatea, am fek yakápapo maok, am faonkwek te yaomwi tokwae yak, kɨrɨkɨp támáre tokwae kar yak, tá ouwi kárákáre tokwae nánko maok, am fek táman wur kar, tá arop ankárankao kar kárákáre fek séránko maok, táte koumteouráp aropao am kar kárákáre táman wawiaka apápria Mosesén sérrá, "Yino am kar wa te mono." Aeriaka am kar Kwaro sérimp táman mérap kwamp, am ankank táman nkea, apápa waeapo maok, Moseso kor sérrá, "Ono apápa waeriaka kour me woukoupa wae nampon." Aeno yumo oukoumwan am nkea yae pap mwanap ankank wonae fik tukup mo napono. ✡

22 Mono. Yumo te waeman yiki yak konámp Kwaromp taun tokwae faonkwe Saion mek yakáp nap te, am te faonkwe Jerusalem yámar mek yak námpon. Yumo te waeman fopwakwap fopwakwap ensel koupoukarrá warákárrá yakáp nap mek korop napon. ✡

23 Yumo te waeman Kwarén loturá warákár konap aropao koupoukour konap mek korop napon. Kwaro am fárákapan sérrá, "Yumo ponankor onomp nae-tárápunono." * Kwaro waeman am fárákapamp e wae Buk fek kukumwianámp, yámar mek tank námpon. Yumo koropea Kwaromp wonae fik yakáp napono. Mao te nomwan ponankor taokeyaknámp Jas tokwae karono. Yumo te manénkɨr yakápap yae-párák kare aropamp waempomp wonae fik korop napono. Kwaro am fárákapan fwapokwap nánko, yae-párák kare yakáp napon. ✡

24 Aeaka yumo te Jisasnámpok korop napono. Mao Kwaro érékép naenámpria amore mek yakria kontrak wourékam térenámp aropono. Tá maomp yɨriran kor yumwantá sɨrarrá, am kontrakan pwi pap námp támao kor yak námp mek korop napon. Abelomp yɨri kwarákareaka sérrá, "Ken te nopok sumpwiano." Aeno Jisasomp yɨrirao kwarákari námpao oukoumwan sérrá yakrá, "Ono yumwan Kwaronámpok éréképea pok nampono." Aeránko maok, Jisasomp yɨriramp karao Abelomp yɨriramp karan kámákarea kwapwe kare námpono. ✡

Nomo ankár fwapia mér mwanámp kar

25 Yumo te mér kipo: Takria yumo oukoumwan sénámp aropamp kar má woupwi kákari yakáprá Kwaromp kar wa mo mwanape. Wokwaek kar má apár mek Kwaro kárákáre kor kare kar koumteouráp aropan sérimpan maok, am kar kwe-pwarará yakápiapon. Am ke fek te kwatae nɨnɨk fek yakápap fekamp touwe te kwe-pwarará pɨrɨkɨmprá wouroukoup mwarap pourou moimpon. Aeno oukoumwan te Kwar yámar mek yakria nomwan kárákáre kor kar sáp námpon. Táte nomo man younkwe sánkria te, nomo kwatae nɨnɨkamp touwe te fwap wouroukoup mwanámp nie? Mo karono. ✡

26 Wokwaek kar Kwaro séránko apár má némp yururimpon. Aeno oukoumwan te mao wae nomwan arakrá séritenámpon: "Ono warko ankwap por má apár sámpea wouwiria maok, yámar meran kor mént sámpá wouwi nanampon." ✡

✡ **12:17:** Stt 27:32-40 ✡ **12:18-21:** Kis 19:12-13,16-20; 20:18-21 ✡ **12:22:** Yé 5:11; 21:2 * **12:23:** 'Nae-tárap'rá sénámp te, arop ankárankamp tárápu anánk, yinink, arakerápao, náráp ankank pɨpɨrɨkɨria nánae-tárápuan ankákárank mwaek nénkria, nae-tárápan náráp nae-tárápara, anánk mwaek sánk konámpono. Nae-tárap te manénkɨr mekia akwaprá nánaeounápén éréképea, poukwapá akwap konámpon. Nomo Kristen te Kwaro nke námp fek e kwapweráp nae-tárap niampara, nomo fwap Kwaro nánapitenámp kokwapwe kare ankank ti mwanámpon. 1:6 ntia 12:16 fek kor nkeae. ✡ **12:23:** Lu 10:20 ✡ **12:24:** Hi 8:6; Stt 4:10 ✡ **12:25:** Hi 2:1-3; 10:28-29 ✡ **12:26:** Kis 19:18

27 Mámá kar warko ‘Ankwap por’rá sénámp te nomwan sérrá: Kwaro wokwaek yoroimp ankankan oukoumwan sámpá wouwi nánko, am ankank te warko yak mono, tirá épér naenámpon. Aeno tak mo nánko te am ankank fwap yak naenámpon.
28 Nomo Kwaro náráp firáp arop taokeyaknámp némp sámp námp te, am némp wouwi mo, fwapono. Nomo te am táman Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, ankár mao takenkria warákárnámp ninikaok man loturia maok, nomo ankár maomp eran saráp sakapria man apápria, maomp yae ankore mek yakáp mwanámpono.
29 Am te apae riteanápe, nomp Kwar Tokwae te yaomwi tokwaerao ankank ponankor wouroukoump i konámp niamp takeno. ✡

13

Nomo ankár nonopok nounouroup mwanámp kar

1 Yumo Kristen te Kápae kare por yumo ankákárank ankár nonopok nounouroup kipo. ✡
2 Yumo te panekamp arop yiráp nap mek korop napo, kwaporok nke pwar kwapon, ankár man koropenkria yaewour kip. Yumo te waeman mér napon: Wokwaek kar arop ankwap fárákapao takria maok, ensel ankwap fákáre náráp nap mek koropap yaewouria maok, am enselén te mér mo, aropao korop napan mpwe yonkwaeapon. ✡
3 Yumo te Kristen fárákap kalabus mek yakáp napan kor, ankár yumo énénki kalabus mek yakápnap ninik niamp taknámp ninikrá aropomp kipo. Tá arop ankwap fárákapao pouroukamp touwe sámp napan kor, yumo kuri tak mwanapan napono man ninikrá aropomp kip. ✡
4 Yupu sámp konap ninik te kwapwe karenono. Yumo ponankor yupu sámpria te, Kwaro nke námp fek yiki kare ninik fek yakáp kip. Koumteouráp arop kokoporrá paokoprá, ankwapamp yupu, ankwapamp poumaropan kor kokopor i konap te, am taknap arop fákáreran Kwaro am fek táman nopok touwe tokwae kwatae sánk naenámpon.
5 Yumo te maniantá kikiank i konap ninikaok paokopi kwapono. Yumo ankank sámpria te, máte fwap, wae támaonoria warákár kipo. Nomo ankank mo námp kwamp kor, Kwaro wokwaek sérimp kar ankár niki-samp mwanámpon: ‘Ono te amwan kwaporok pwar mo. Ono te amwan younkwe sir mo kareno’rá sérimpon. ✡
6 Aerá sénámpara, nomo fwap ninik kárákáre sámpea yakáprá, arakrá sér mwanámpon:
“Tokwae Kar te onan fwap yaewour i konámpara,
ono te apáp mono.
Arop te onan apae mwanapanápe, fwapono.” ✡

‘Nomo Jisasoinámpaok mwanámp te pwarápae kwapono’rá sénámp kar

7 Yumo te ankár yumwan taokeyakápap aropao yumwan Kwaromp kar farákápap aran ninik kipo. Am fárákapamp paokop aran ninikria maok, tá mao méria paokopap ninikaok paokop kip.
8 Jisas Kraisomp ninikao kuri ankár ankárankamp pourouráp ninik támao yipirman yak, oukoumwan kor ankár támao yakria, tá ankár am fek saráp yaká yak konámpon. ✡
9 Aenámpara, arop ankwap fárákapao farákáp nap mwar pourouráp nkwakwe make kar yiráp woupwi mek korop nánko, yumo Kwaromp mwae kwapwe pwar mwanape. Nomp ninik te Kwaromp aropompan ninik nánko maok, am támao kwapwe kare ara, nomwan kárákáre sáp naenámpon. Aeno nomo te nkwakwe make fir fépér i konap lo karan sámp nánko, am támao nomp ninik mek kárákáre sáp mono. Am ninik te arop am loaok paokop napo, man yaewour moimpon. ✡

Kwaro warákár konámp ofaran sénámp kar

✡ **12:29:** Lo 4:24 ✡ **13:1:** Jo 13:34 ✡ **13:2:** Stt 18:1-8; Ro 12:13; 1 Pi 4:9 ✡ **13:3:** Mt 25:36 ✡ **13:5:** Jos 1:5; 1 Ti 6:8-10 ✡ **13:6:** Sng 118:6 ✡ **13:8:** Yé 1:17-18 ✡ **13:9:** Ro 14:17; 1 Ko 8:8

10 Nomo te wae nomp alta yak nám*pan* maok, Pris fákárerao sel fekamp lotu nap mek téreap te, am alta fekamp fir sámpea fár mwanap pourou mono.
11 Pris Tokwae te sipsip ntiaka bulmakauramp yiri táman saráp sámpea Yiki Kor Kare Aokore mek sámpá youmpea kwatae ninik tirá épér naenámp ofa sánk konámpon. Aeno am fir kare te santukupea ek yaomwi mek yankap konapon. ✡
12 Aeapara, Jisas kor taun younkwek touwe sámpea sumpwimp te námokuráp yiri fek arop fwapokwapianánko, yiki kukur yakáp napon. ✡
13 Aempara, nomo kuri némp yarápae fek maonámpok tukupea maoi námpnámp pwarápae sámp mwanámpon. ✡
14 Nomo te wae mér nám*pon*: Apárok mapek te taun ankárank yaká yak naenámp te yak mono. Aeno nomo te wakmwaek korop naerianámp taunan nke mwaria yépék nám*pon*. ✡
15 Aenámpara, Jisasoimp ofa méntér ninikrá, nomo Kwarén warákár saráp yakáp mwanámpon. Nomo Kwarén 'Amo te Tokwae Karono'rá sénámp kar, tá warákárnámp kar, am te nomp ofa támaono. ✡
16 Yumo te arop ankwapan yaewour mwanap ninik te pwar kwapono. Yumo te arop ankank mo nám*pan* yaewouria ofanámp ankwapmwaek sánk kipo. Am taknap ofa te Kwaro warákár tokwae konámpono. ✡
17 Yiráp yumwan taokeyakáp konap arop fárákap te yumwan yaewourria kápae kare por yumwan taokeyakáp konapon. Tá nánkár wakmwaek am fárákap námoku térenap kar ponankor Kwarén sér mwarea napon. Ae mwarea napara, yumo te ankár am fárákapamp karwaokria maomp yae ankore mek yakáp kipo. Yumo tak napo maok, am fárákap warákárrá téreria ninik kápae sámp mo mwanapon. ✡

'Kwarén kar toropwap kip'rá sénámp kar

18 Yumo te Kwarén yinan yaewour naenámp kar toropwap kipo. Yinomp ninik te Kwaro nke nám*p* fek yae-párák kare námprá ninik nám*para*, ankár takrá yae-párák kare ninik fek saráp paokop mwarianámpon.
19 Onomp ninik tokwae te yumo Kwarén sénapo, onan yaewour nánko, ono warko koupour yumonapok arákarrá korop nanampon. ✡
20-21 Kwar te yonkwae porokwe fi korara, am ankár yaká yak naenámp kontrakamp yiri fek te, mao te nomp Tokwae Kar Jisasén fárámpea papámpon. Jisas te sipsip taokeyaknámp Arop Tokwae-nono. Ono ninik namp te, mao yumwan kwapwe kare ninik ponankor sánk nánko, yumo fwap maomp ninikaok saráp paokop mwanapon. Aenapo maok, táte Jisas Kraisomp tére fek nomp ninik mek námoku warákárnámp ninikaok paokop mwanámp sápanoria nampon. Tá nomo ponankor man kápae kare por e tokwae sánk saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro! ✡✡

Pwarnámp kar

22 Onomp ankwapyae fákáre, ono yumwan kar tae fek sénamp te, yiráp ninik mek kárákáre sánkria sénamp kar má fwapia woupwi pátea wa kip. Ono yiráp por kumwinamp pas má tokwaeri kar mono.
23 Ono te yumwan arakrá sénampon: Nomp nánae Timoti te wokwaek kalabus mekampan pwarari napara, warko kalabus mek yak mono. Mao ononampok koupour koropeanánko te, yino énénkér koropea yumwan nke nenempon.
24 Yino 'Gude'rá sénámp má yumwan taokeyakáp konap arop ponankor séria maok, Kwaromp arop fákáre ponankoran kor sér kip. Tá apár Itali mekamp Kristen fákáreao kor yumwan 'Gude'rá sénapon.

✡ **13:11:** Wkp 16:27 ✡ **13:12:** Jo 19:17 ✡ **13:13:** 1 Pi 4:1-4 ✡ **13:14:** Hi 11:16 ✡ **13:15:** Sng 50:14,23 ✡ **13:16:** Fl 4:18 ✡ **13:17:** 1 Te 5:12 ✡ **13:19:** Ro 15:30 ✡ **13:20-21:** Jo 10:11,18; 1 Te 5:23 ✡ **13:20-21:** Fl 2:13; 1 Pi 5:10

25 Ono nɨnɨk namp te, Kwaro námokuráp nɨnɨk fek yumwan ponankor nɨnɨkia yae-
wouranoria nampon.

Jems Kumwimp Pas
Mekia Akwapnámp Kar

Jems te Jisasomp nánae. Mao te Jerusalem mekamp sios mek yakápnap koumteouráp arop taokeyakámp.

Jemso má pas Kristen koumteouráp arop pɨrɨkɨmpea ankwap fi mek paokop napampor kumwimpon. Mao má pas kumwimp te Jisas sumpwia pok tenánko, 20 a, 30 yopwar niamp arake feki námpon.

Jems te Kwaromp koumteouráp aropan kwapwe kare nɨnɨkaok paokop mwanap yénk naenámpria mámá kar kumwi námpon. Tá Jems ankwap kar sénámp te, 'Arop Jisasén mér námp mwar kwaporok yak naeane. Ankár kwapwe kare nɨnɨk méntér yak kun'rá sénámpon.

1 Ono Jems ono Kwar ntia Jisas Krais Tokwae Karamp tére konamp aropono. Ono éntér-sámpramp Israel fi yumo yumokuráp némp pwatea tukupea ankwapamp apárok yakáp napantá, yiráp por má pas má kumwiaka 'Gude'rá sér rae.

Nkwakwe make kar kwatae korop námp te nomwan kárákáre sápnámp kar

2 Ononamp arop fákáre, yumo te nkwakwe make touwe kwatae korop námpan kor, Am te fwap warákár mwanámp ankankrá nɨnɨk kipo.

3 Yumo te wae mérono: Nkwakwe make touwe yiráp méran mokop nap nke naeria korop námp te, am támao kárákáre sánk naerámpara, ɨnkɨrman námpritea kárákáre fek fokopeyakáp kipo. ✡

4 Aeria maok, nkwakwe make touwe korop námpan kor, kárákáre fek yakáp napo maok, am taknap nɨnɨk kwapwe tokwae kari yak nánko, yumo te yae-párák yakápria, Kwaromp nɨnɨkan kor épérép mono, ponankor fwap pwi mwanapon. ✡

Arop nɨnɨk kour sámp naenámp kar

5 Yumo ou mekamp arop ankwap yonkwae kour mo námp kwamp te, mao ankár Kwarén sénánko, Kwaro man fwap sánk naenámpon. Kwar te ponankor aropan kápae kare ankank nénk konámpara, aropao man 'Ankank sápae' ria kar toropwap napo te, mao yopor mo i konámpon. ✡

6 Aeno am arop te Kwarén mér kareria kar toropwap naenámpon. Mao fwapia mér moriaka arakrá nɨnɨk naeane: 'Kwar te onan fwap sáp kun ni, mokop kun?'rá nɨnɨk naeane. Tak nɨnɨknámp arop te, solwara ouwirao nánko, náre mwaek akwapránknámp niampon. ✡

7 Am taknámp arop te Kwar Tokwaerao námwan ankank sánk naenámpan mpwe nɨnɨk naeane, mono.

8 Am aropamp nɨnɨk te ankárank nɨnɨkaok saráp mono, kápae kare nɨnɨkria, mao apae naenámp tére te fwapia yonkwae kour fek tére mo i konámpon. ✡

Ankankráp arop ntiaka ankank monámp aropamp kar

9 Táte Kristen ankwap ankank mo námp kwamp te, fwap warákár naenámpon. Am te apae riteanápe, Kwaro nke námp fek te ankankráp aropria e tokwaeráp arop yak námpon. ✡

10-11 Aeno Kwaro ankank kápaenámp Kristen aropamp ankankan kánanke kwataenorá nɨnɨk nánko te, warákár naenámpon. Am te apae riteanápe, kápae kare maniráp ankank

---

✡ **1:3:** Ro 5:3-5; 1 Pi 4:13-14 ✡ **1:4:** Mt 5:48 ✡ **1:5:** 1 Kin 3:7,9-12; Mt 7:7 ✡ **1:6:** Ais 57:20 ✡ **1:8:** Lu 16:13; Je 4:8 ✡ **1:9:** Jer 9:23-24; 2 Ko 6:10; Je 2:5

koupoukour mwar kar nap te am fárákap te apwar fuao yámar tákap nánko, yonkwae konámpnámp araknámp am tére nap meknámp sumpwi mwarea napon. ✡

Kwaro arop kwatae ninik fek warámpá akwap mo i konámp kar

12 Arop nkwakwe make touwe korop nánko, inkirman námp ritea fokopeyak konámp te warákár kuno. Táte mao am kar ponankor wampwe kwaeria pwaránko te, Kwaro man yiki yak konap nopok am tak námp fek sánk naenámpono. Kwar te arop ponankor man warákár tokwae napan 'Nopok sánk nanamp'rá sérimpaok man kor takrá sánk naenámpon. ✡

13 Táte arop ankwap man mokopon nkenaenámp kwatae ninik korop nánko te, 'Kwaro onan mámá ninik sáp námpono'rá ninik naeane. Am kwataenámp ninik te Kwarén nikirsankorop mo, tá Kwar te aropan 'Kwatae ninikae'rá sér mo i konámpon. ✡

14 Aeno nomoku nomp ninik ankákárankao maok, fárámprá érékép akwap konámpono. Nomokuráp am ninik kwatae támao nomwan kákámánkariaka kwekárianánko, nomo am ninikaok tukup konámpono.

15 Am ninik támao takrá akwapea, táráp yak námp niamp tokwaeaka, yupuao táráp tank konámpnámp taknámp, kwatae ninikao kor akwapea tokwaeria sumpwi sámp-pap konámpon. ✡

16 Ononamp fákáre kare, yumo takria am kwatae ninik taki yakanoria pwate napo, yumwan poupwekápantáno.

17 Ankank kwaporok sánk konap ninik kwapwe kare, tá Kwaro sánk konámp kwapwe kare ankank ponankor yámar meknámp ék konámpon. Am te yámar mekamp ponankor wae yoroinámp Naropwar Kwaro nompor sámp-kérép konámpon. Am Naropwar te náráp ninik pwarará, warko ankwap ninik sámp mo i konámpono. Mao te aropamp wunérirao koumounek yámar fek wunéri éritea, yámar kuk nánko wunéri fae konámp niamp taknámp mono. ✡

18 Mao te námokuráp ninik fek nomp Naropwar yak námpon. Nomo maomp kar kare fek forokari námpon. Aenámp te nomwan ponankor arop fi ntia nape firamp nae fi yakáp mwanapria yoroi námpon. ✡

Kwaromp kar wawiaka mántwaok tukup mwanámp kar

19 Ononamp fákáre kare, yumo te ankár mámá ankankan fwapia mérenke: Yumo ponankor ankár kar wa mwaria koupour nánapria maok, yumo nopok koupour kar yopori kwapono.

20 Am te apae riteanápe aropamp yopor yonkwae pwarámp te arop ninik mek yaepárák kare ninik sámp-pap mo i konámpon. ✡

21 Ae konámpara, yiráp ninik mek oumnámp ninik, tá nkwakwe make kwatae ninik te ankár ponankor nkwampok tirá épér kipo. Aeria maok, sánánkar porokwe fek yakápria, Kwaro yiráp ninik mek sánknámp karwaok paokop napo maok, am kar támao yiráp waemp warko warámp naenámpon. ✡

22 Aeno yumo sámpnap kar máte kwaporok wawi pwar kwapono. Ankár ampaok paokop kipo. Aeno yumo kwaporok wawi pwar nap te, yumoku támao kwekár napon. ✡

23-24 Táte arop ankwap Kwaromp kar wa námpao, ampaok akwap mo námp te, wunéri kour meknámp námokuráp yimetáp wunéri nkeanámpao, paprá youmpria, yimetáp nke námp nik mo, pwar konap niamp taknámp napono.

25 Aenapan maok, Kwaromp lo kwapwe kare te nomwan kwatae ninikao sámp-fákeyak námp mekamp éréképeanánko, amwar yakáp i konámp te, yae-párák kareno. Tá arop

✡ **1:10-11:** Lu 12:16-21; 1 Ti 6:17; 1 Pi 5:5 ✡ **1:12:** Dan 6:1-28; Lu 6:22-23; Je 5:11 ✡ **1:13:** 1 Ko 10:13; 1 Pi 2:11 ✡ **1:15:** Ro 6:23 ✡ **1:17:** 1 Jo 1:5 ✡ **1:18:** Jo 1:12-13; 1 Pi 1:23 ✡ **1:20:** Snd 10:19; Sav 7:9; Mt 5:22 ✡ **1:21:** Kl 3:8 ✡ **1:22:** Ro 2:13

ankwap am lo fwapi nkea pwar mono, ampaokrá yárak nánko te, Kwaro maomp tére kwapwe kare pap naenámpon.
26 Táte arop ankwapao arakrá ninik: “Ono te kwapwe kare Kristenara, Kwarén kare kar lotu i konampono.” Makrá sénámpao maok, námokuráp kar te fwapia poukwap mono, námokuráp ninik mek kwekár námpon. Aenámpara, maomp mér ntia maomp lotu námp te kwaporok párák táman námpon. ✡
27 Kristenamp ninik ankár kwapwe kareria, nomp Naropwar Kwaro nke námp fek yae-párák kare yakáp i konap te ará: Kweri tárápu, kae koumteouran warámpea yakápria maok, yaewour i konapon. Tá ankwap te, nomo ankár nomoku nomp paokop fwapi taokeyakáp nánko maok, mámá apár mekamp nkwakwe make ninik nomp ninik mek koropea Kwaro nke námp fek oumi pap mo naenámpon. ✡

2

Ponankor aropan ankárankamp puri fek aropomp mwanámp kar

1 Ononamp fákáre, yumo nomp Jisas Krais Tokwae Karan mér nap te, mao te wae kwapweráp Tokwae Karono. Aenámpara, yumo e tokwaeráp aropan saráp yae-párákria, e moráp aropan younkwe sánk mwanape. ✡
2 Aeno arop ankárankao, ankank kwapwe kare yiriria pwarará, gol meráp yae topwe fek yirimpea yiráp lotu nap mek yoump nánko, tá ankank monámp aropao kor siot ankank kwatae yirimpria, mao kor lotu nap mek yoump nánko maok,
3 yumo arop siot ankank kwapwe kare moporinámp aropan yae-párákria sérrá, ‘Amo te sia fek mapek tankae’ ria pwarará maok, tá ankank monámp aropan sérrá, ‘Amo te tapek fokopeyakae’rá sérrá, tá ‘Ono fokopeyak namp fek apárok mapek tankae’rá sér mwanape.
4 Am yumo taknap ninik te yiráp ankwapyaenápén yiráp ninik fek yurukupia kwatae ninik napono. Yumo am tak nap te, arop kotnámp aropao kotrá kwatae ninik fek yurukup i konámp niamp napon. ✡
5 Onomp kémpiyae fárákap, yumo fwapia wawenke! Arop arop ponankor nke nap fek ankank monámp arop te, Kwaro man náráponorianánko, mao Kwarén mér námp mér tokwaerao maniráp arop niampi yak námpon. Arop man warákár napan, éréképeaka námokuráp arop firént pwar nanampri námpon. Aenánko maok, am ankank monámp aropao kor, am mek mént yakáp mwanapri námpon. ✡
6 Aenámpan maok, yumo am ankank monap arop lotu nap mek korop napan pwarápae sánk konapon. Yumo te waeman mér napon, ankankráp arop te yumwan nkwakwe make sokororá paokopria, yumwan éréképá tukupea kot i konap te mér mo napon? ✡
7 Kwaro yumwan Kraisomp e kwapwe kare ták-pap námpan maok, am ankankráp arop fákárerao am eran wouroump konapono.
8 Nomp King Kwaro lo ankárank maomp Buk fek arakrá sérimpon, “Amo amokuráp pourouan warákár konapnámp taknámp arop ankwapan kor warákárampo.” Aeria maok, yumo am lo karwaok tukupria te, yae-párák kare ninik fek paokop mwanapon.
9 Aeno yumo arop ankwapan saráp kwapwe kare námprá ninikria, ankwapan te kwatae námprá ninik mwanape. Yumo am takria te, kwatae ninik napon. Yumo am tak nap te, am loao yumwan lo ták-sinaprá yénkép námpon.
10 Aeno arop ankárankao lo ponankor mántwaokria maok, ankárankamp lo ták-pwar námp te, mao lo ponankor ták-pwar námpon.
11 Nomo te wae mér námpon, Kwar te arakrá sénámpon: “Yumo yupuráp arop, tá poumaropráp koumteou, yumo te kokopori kwapono.” Tá ankwap sénámp te: “Arop

✡ **1:26:** Sng 141:3 ✡ **1:27:** Ais 58:6-7 ✡ **2:1:** Ap 10:34; 1 Ti 5:21; Je 2:9 ✡ **2:4:** Jo 7:24 ✡ **2:5:** Mt 5:3 ✡ **2:6:** Ap 16:19

sámp-wouroump kwapon." Aeno táte kokopor mo napao maok, arop ankárank sámp-wouroump nap te, am te amo wae lo kar kwe-pwar napon. ✡

12 Kwar te yumwan fwapia papnámp loran yurukupia yiráp ninik yurukup naenámpon. Aenámpara, yiráp ninik, yiráp kar ankár am loaok tukup kip.

13 Aeno arop ankwapao ankwapan yonkwae touwe moianámp te, man te Kwaro yurukuprá kot námp fek te man yonkwae touwe mo karenono. Aeno arop ankwapan aropomp i konámp te, fwap kot kwe-pwar naenámpon. ✡

Kwarén mérnámp ntiaka tére kwapwenámp kar

14 Ononamp fákáre, arop ankwapao sérrá, 'Ono Kraisén te waeman mér kare namp'rá sénámpao maok, mao kwapwe kare niniként tére mo námp te, maomp mér te kánanke kwataeno. Am take pourouráp mér te mokopia man warko warámp naenámpanáp, mo karono.

15 Aeno yumonap mekamp arop ankárank, yupu ankárankao fir mo, waempyamao kor mo nánko, námpare nánko,

16 yumo ankwapao man sérrá, "Amo yae-párák yakria maok, akwapea amokuráp waempyam sámpea waráp pourouk woukwapria maok, fir amokurápan sámpea fárae." Ae te yumo man fir ntia waempyam sánk moria, kar mwar sénapo te, yiráp kar mwar am te mokopia man yaewour naenámpon?

17 Am Kwarén mérnap ninikao kor tak námpi yak námpon. Kwapwe kare ninik ménť yak mo námp te maomp mér te kwaporok yak námpon. ✡

18 Aeno táte arop ankwapao sérrá, "Arop ankwap fárákap te mérrá yakáp napon. Tá ankwap fárákap te kwapwe kare ninik fek saráp tére napon." Aerá sénapan maok, ono yumwan sérrá, 'Yumo mér nap yénkép napao maok, kwapwe kare ninik ménť yénkép mo nap te, nopok ono kuri yae-párák kare ninik fek tére konamp yumwan ono mér namp yénkép naenámpon."

19 Yumo Kwar te ankárankamp támaonorá mér nap te, am támao saráp kwapwe kare nie? Am te kwatae yao-pwaerápao kor takrá mér napao maok, am fárákapao kor apáp tirinkrá kour me woukoura wae napon.

20 Yumo te épérép kare napon! Yumo kwapwe kare ninik fek tére moitea, Kwarén mér nap mwarriaka, yumo kwapwe kare ninik ménť sámp moia te, yiráp mér nap te kánanke kwatae yak námpon. Ae te yumo te am kar fi mér mwaria nape?

21 Tak nap kwamp te, yumo wawenk. Wokwaek kar Kwaro nomp ounáp Abrahamo námokuráp táráp Aisakén Kwarén ofanámp sánk naeriaka alta mek pap naerianámp ninik táman nkea maok, man sérrá, 'Amo te yae-párák kare aropono' rimpon. ✡

22 Yumo te fwapia ninikenke: Maomp mér te yae-párák kare ninik fek térerá yárak námpara, am takámp ninik ntia mér támao pwi yakámpon.

23 Kwaromp Buk fekamp karao érik arakrá sénámpon, "Abrahamo Kwarén mér nánko maok, Kwaro man 'Yae-párák kare arop'rá sérimpon." (Am kar fi wae kare kar korop námpon.) Aeria maok, Abrahamén 'Amo te onomp nouroupono'rá sérimpon.

24 Aeno yumo oukoumwan te wae mér napon: Arop Kwarén mér námp mwar yak námp te, Kwar te am aropan te 'Yae-párák kare aropono'rá sér mo i konámpono. Aeno mao Kwarén mériaka, kwapwe kare niniként tére nánko te, Kwaro man 'Yae-párák kare aropono'rá sénaenámpon.

25 Ae konámpara, kokopor yupu Rahapo kor Josua tirá kérépeakámp aropan yae-párák éréképá yakea ankwap mwae-párák tirá kérépámpantá maok, Kwaro man sérrá, 'Amo te yae-párák kare yupuno' rimpon. ✡

✡ **2:11:** Kis 20:13-14 ✡ **2:13:** Mt 5:7; 6:14-15 ✡ **2:17:** Mt 25:41-45; 1 Jo 3:17 ✡ **2:21:** Stt 22:9-12; Hi 11:17 ✡ **2:25:** Je 1:21; Hi 11:31

26 Nomo te wae méron: Waemp pourouk woukoupeyak mo námp te am te wae sumpwi yak nám̀pon. Ae konámpnámp taknámp arop Kwarén mwar mériaka yae-párák kare ninik fek tére mo námp te, maomp mérao kor arop sumpwi námp niamp takeno.

3

Nomo ankár fwapia ninikrá sér mwanámp kar

1 Ononamp fákáre, Yumo ou mekamp kápae kare arop ‘Tisa tére mwar’ ria kikiank mwanape. Nánkár wakmwaek Kwaro koumteouráp aropan yurukup námp fek te, porokwe fek yurukup naenámpon. Aeno tisa nomwan yurukupria te, kar tokwae sénaenámpon. ✡

2 Nomo ponankor kápae kare por kwapwe kare ninik mwarianámpao, ankwap ke fek tak mo i konámpon. Aeno arop ankárankao sénámp kar kwatae mo, yae-párák kare námp te, kwapwe kare aropara, námokuráp pourou ntia ninikan kor ponankor fwap poukeyak naenámpon.

3 Arop fárákap te hosamp táp mek ain tákáre papea, paok tokorop tea, am fek samptankrá, mao akwap naerianámpaok akwapanoria te, paok fek nikir nánko, am mwaek me kor sirarrá akwap konámpono. ✡

4 Yumo sipan kor ninikenke. Sip pourou te tokwaenono. Maomp stia te kánanke kwarokao maok, am sip ankwapmwaek akwapanoria te, kepteno am stia kánanke fek sámprá arákár nánko, am mwaek akwap konámpon.

5 Ae konámpnámp taknámp, top kor te pourouk yak námp kánanke kwarokao maok, kar tokwae sérar i konámpono.

Nomo wae mér nám̀pon: Yaomwi énti kánanke santukupea yopwar pounkouroup napo, yaomwi yurunka waeria yopwar wouroukoupa waeriaka, yaopwe fépérrá fékér i konámpono. ✡

6 Top kor te yaomwi niamp takeno. Am te ankárank mwaek kirikiri pourouk yak nám̀pao maok, mao te kápae kare nkwakwe make ninik tirá kák nánko, pourou mekmwaek ponankor oupouroup konámpon. Me tokwae mekamp yaomwi touwe támao arop táp mek pounkouroup tenánko, am yaomwi támao aropamp paokop ponankor wouroukoumpia kwatae pap nám̀pon. ✡

7 Aropao wokwaek yao pwae mekamp fir wunria, kou, ant, tákam, tá nkwakwe make éntékam koupoumpea wunia taokeyakáp napo, am fárákapamp yae ankore mek yakáp i konap te, oukoumwan kor tak napon.

8 Ae konapan maok, arop ankwap ankárankamp te námokuráp top kor poukwap naenámp pourou mono. Nkwakwe make kar kwatae sérar námp te, am te fouao arop surumpwirá kák konámp niamp nám̀pon. ✡

9 Nomo te ankárankamp top kor fek táman anánkaopwe kar sér i konámpon. Ankwap ke fek Kwaromp e sakaprá, ‘Kwar te nomp Naropwar, nomp Tokwae Kar’rá sér. Tá ankwap ke fek Kwaro nomwan yoroiaka námoku niampi papnámp aropan nomo kar kwatae sérar i konámpon.

10 Kwaromp e sakapnap kar ntiaka toropok kar kwatae, anánkaopwe ankárankamp táp meknámp korop konámpon. Ononamp fi, am ninik te kwataeno. ✡

11 Ént me meknámp oukurnámp ént te, kwapwe kare ént, tá oukwe topnámp ént méntér oukur mo i konámpon.

12 Ononamp fi, ae te kwantae te fwap ouwip tank naenámp nie? Ae te souwe te fwap kwantae ki tank naenámp nie? Ankár taknámp kwapwe kare ént te oukwe topnámp ént mek méntér korop mo i konámpon.

✡ **3:1:** Ap 20:28 ✡ **3:3:** Sng 32:9 ✡ **3:5:** Snd 16:27; 26:20-21; Sng 73:8-9 ✡ **3:6:** Mt 15:18-19 ✡ **3:8:** Ro 3:13 ✡ **3:10:** Ef 4:29

Kwapwe kare mér te Kwarompao ék námpon

13 Aeno yumonap mekamp arop ankárank ninik kouria mér kwapwe námp kwamp te,
am arop te námokuráp ninik wampwe pwarará, yonkwae kour sámpea maok, yae-párák
kare ninikaok yárakria, arop yaewour i konámp ninik fek tére nánko, arop fárákap nke
mwanapon. ✡
14 Aeno yumo arop ankwapan kokwarok tokwaeria, yumoku mwanapan saráp ninik
i konap kwamp te, warákár-séri kwapono. Takria te, yumonap ninik támao kar kare
apárok sámp-anámp mwanape.
15 Am take pourouráp mér te am te yámar meknámp ék mono. Am te apárokamp
ninikono. Am ninik te wokwaekamp kwatae ninikan Satano naropwar nánkárápá yak
námpono.
16 Am taknap arop ankwap fárákap te arop ankwapan kokwarokrá paokopria maok,
ankwapan pwarará, námoku mwanapan saráp ninikrá paokopnap arop te fwapia tank
mono, nkwakwe make kwatae ninik i konapono.
17 Aeno arop Kwaromp ninik kour kwapwe sámp nap am te arak i konapon: Manénkir
te, yiki kor ninikaok paokop i konapon. Tá wakmwaek, arop ankwap fárákapént
ankárankamp ninik fek paokopria, yonkwae porokwe fek yakápria, arop ankwapao sénap
kar wawi konapon. Tá arop ankwapan aropompria yaewour. Aeria maok, ankárankamp
puri fek arop ponankoran ninik i konapon. Am kwapwe kare ninikaok nap te, kwekár
mono, ankár kare kar ampaok i konapon. ✡
18 Arop fárákap aropao yoporrá yorowar napo, taki kwaponorá yonkwae porokwe
pap nap te, am yonkwae porokwe ninik támao yopwar mek ankankou yoronámp niamp
nánko, firao karenámp niamp, aropamp paokop mek korop naenámpon. ✡

4

'Apárokamp ankankan warákár nap te Kwarén yopor napono'rá sénámp kar

1 Yumo ou mek yoporrá kar yorowar nap te, apae fi kor fek i konapono? Yumokuráp
kikiank ninikao yakria maok, am támao nkwakwe make ankankantá kikiankrá, kar
séraria maok, am fek táman youpoukwaprá yorowar i konapon. Am te kare nie? ✡
2 Yumo te ankank kikiank napao maok, sámp moria, am fek arop tirá wour i konapon.
Yumo te ankank kikiank nap támao, yumo sámp moria yopor yonkwae pwarámprá
yorowar i konapon. Yumo ankank sámp mwaria te, Kwarén sér mo i konapara, am fi
kor fek táman yumo am ankank sámp mo i konapono.
3 Yumo am ankank sámp mwaria Kwarén kar toropwap napao, am ankank sámp mo
nap fi kor te, yumo Kwarén kar toropwapnap ninik te kwapwe kare mo napara napon.
Am te yumoku mwanapan saráp sámp mwaria kikiankria napara, am fi fek táman sámp
mo napon. ✡
4 Yumo Kwarén pwar nap te, yupuao náráp poumarop pwar akwapea, kokoporrá
yárak námp niampon. Ae te yumo aráte mér mori kwapon? Apárokamp ankankan
kikiank nap te, yumo Kwarén yopornap arop fákáreno. ✡
5 Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámpon: "Kwaro wokwaek nomp ninik
mek Spirit papámpan, nomwan yonkwae touweriaka, námoku náráponoriaka kárákáre
námpon." Yumo má kar te kar mwar ritea nape? ✡
6 Aeno Kwar te nomwan aropomp tokwae konámpara, Kwaromp Buk fek kar arakrá
sénámpon, "Arop námoku tokwae kar nampria waenámp arop te Kwaro man far-pwar
konámpon. Aeno arop námokuráp e apárok anámpea porokwe feknámp aropan maok,
aropomp i konámpon." ✡

✡ **3:13:** Ef 4:1-2 ✡ **3:17:** Jop 28:28 ✡ **3:18:** Mt 5:9 ✡ **4:1:** Ga 5:17 ✡ **4:3:** Mt 6:9-13 ✡ **4:4:** 1 Jo 2:15 ✡ **4:5:** Mt 6:24 ✡ **4:6:** Jop 22:29; 1 Pi 5:5

7 Yumo te sánánkar porokwe fek yakápria, ankár Kwaro sénámpaok tukupria maok, yumo Satanén far-pwar napo, yumwan pwarará farákapá akwap naenámpon. ✡
8 Yumo ankár Kwaromp wonae fik kar tukup napo maok, nopok Kwaro kor yiráp wonae fik korop naenámpon. Kwatae ninikráp arop yumo te yiráp kwatae ninik pwar napo, yiráp ninik te yae ént mek yárár napo, yiki kwapwe konámp niamp araknámp naenámpon. Yumo anánkaopwe ninikráp arop, yumo te am yiráp ninik mek yaknámp kwatae ninik am te nkwampok tirá épéri pwar kipo.
9 Yumo te kwatae ninik fek paokop nap kwamp te am fek ninikriaka yonkwae touwea waeriaka ém tárae kip. Yumo oukoumwan amomoránk nap kwamp te, yumo te am amomoránk pwararea, yumo éménk kip. Yumo oukoumwan warákár nap kwamp te, am warákárap ninik te pwarará yonkwae touwea wae kipo.
10 Kwar Tokwaerao nke námp fek yumo te sánánkar porokwe fek yakáp napo, Kwar Tokwaerao yumwan e tokwae nénk naenámpon.

Kwaro saráp arop yurukup naenámp kar

11 Ononamp fákáre, yiráp ankwapyaenápén kwatae napria wouroump-séri kwapono. Arop ankwapnápén wouroumpria, ‘Amo te kwatae napono’rá sénámp te, mao te loan kor kwatae kar séria wouroumprá sénámpon. Táte amo am loan wouroumprá sénap te, amo te lo ankore mek yak monap arop niampono. Amo te arop yurukup i konap arop niamp napon.
12 Kwar ankárank námoku am lo pap námpara, námoku maok arop ponankor kotriaka yurukupia fákeyakrá, arop ankwap fárákapan warko éréképria maok, arop ankwap fákáreran kwatae pap naenámpon. Ae naenámpara, amo te wa nap kwamp, arop ankwap fárákapan wouroumprá sénanapon? ✡

‘Nomokunámpaok paokopi kwapono’rá sénámp kar

13 Yumo arop ankwap fárákapao arakrá sér i konapono: ‘Oukoumwan, tá oumpouran arake fek, nomo ankwap taun mek tukupea ankárank yopwar fek bisnis téreaka mani kápae kare sámp mwar’ ri konapon. Ono yumwan sér rae,
14 “Yumo te mér mo napon, oumpouran te apae ankank korop kun. Yumo te yiki yakáp mwanap te mokop námpon? Yumo te yaomwi sourirao pokeaka fae tákáre ke fek yakea moyak konámpnámp taknámp mwarea napon.” ✡
15 Aeno yumo te arakrá sér kipo: “Kwar Tokwaerao onan takaerianánko te, ono fwap yiki yakria am tére naerá niniknamp ankank takrá tére nanampon.” ✡
16 Aeno yumo te yumokuráp ninik fek ‘Námo tére tokwae namp’rá warákár-sérar i konapono. Am take pourouráp kwekáp ninik te kwatae kareno.
17 Yumo fwapia ninik kip: Arop kwapwe kare ninik wae mér námpao, am ninikaok tére mo námp te, am arop Kwaro nke námp fek kwatae ninik námpon.

5

Ankank kápaeráp arop fákáreramp kar

1 Oukoumwan ono ankank kápaeráp arop yumwan sér rae: Yumo te nkwakwe make ankank kwatae korop naerianámp aran ninikria éménkria fépénénka wae kipo.
2 Yiráp ankank kápae kare te turupwiria, yiráp mopor i konap ankank te ponankor sárárao wae fépéri pwar námpono.
3 Yiráp mani gol ntiaka silva te sorok nánko, am mani támao yiráp kwatae ninik érik farákár nánko, mao yiráp pourou ponankor yaomwinámp wouroukoump naenámpon. Oukoumwan wae pwarnámp yae wonae fik námpara, yumo maniráp ankank koupoukour nap te, kwaporok táman napon.

✡ **4:7:** Ef 6:11-12; 1 Pi 5:8 ✡ **4:12:** Ro 2:1; 14:4 ✡ **4:14:** Lu 12:18-21 ✡ **4:15:** Ap 18:21

4 Yumo fwapia wawenke! Yiráp tére konap aropao yiráp yopwar mekamp fir tia koropea napo, yumo kwekáriaka, mani ponankor nénk moia, ankwapmwaek yumokuráp por pap konapono. Tá am ankwapmwaek pátenap mani támao yoporrá wumwi nánko, am tére arop fárákapamp wumwi karao kor Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Tokwae Karamp woupwi mek akwap námpon.
5 Yumo mámá apárok yakáp nap fek warákáránk mwanap kokwapwe ankankan ti napon. Yumo fir tokwae fépérrá nununkwi nap te, bulmakauran tokwae kari yak nánko, yankop mwaria nánap nap niamp napon.
6 Yumo kwapwe kare aropan kotiaka ankank moráp arop arákarea pap napo, yumwan nopok am fek kar sér mo, wampwe kwaeria pwarará am fek sumpwi námpon. ✡

Kárákáre fek fokopeyakrá Jisasén yépék mwanámp kar

7 Aenámpara, kémpiyae tárápu, yumo te ankár Kwar Tokwae Kar warko ék naenámpara, yépékria kárákáre fek yakáp kipo. Yumo te wae méron: Aropao noump nánko yopwar yoroia pwatea taokeyakáprá yépékrá tukupea, am fir kare nánko fári konapnámp taknámp mwanapon. ✡
8 Kwar Tokwae warko ék naenámp yae te wae fápae námpara, yumo kor ankár ninik kárákáre sámpea, sánánkar yakápria yépék kipo. ✡
9 Ononamp fákáre, yumo te yiráp ankwapyaenápén nonopok yoporrá e-poup sérari kwapon. Am tak nap fek te Jaso yumwan nopok touwe kwatae sánk naerámpon. Yumo fwapia wa kip: Jas ék naeria nánap námp te wae fae námpon. ✡
10 Ononamp fákáre, yumo te fwapia nik kipo: Profet fákárerao wokwaek kar Kwar Tokwaeramp e fek kar farákápapo, épérépnap aropao man nkwakwe make napo kuri, mao te kárákáre fek yae-párák kare yakápapon. Yumo kor am fárákapao takiap ninik táman sámpea mántwaok kipo. ✡
11 Nomo má kar te wae mér námpon: Manénkir farákápap arop te, nkwakwe make kar koropriaka touwe tokwae sámpria kor, kárákáre yakápiakapan, wakmwaek warákárapon. Yumo te Jopomp kar te wae wawiapon. Mao nkwakwe make ankank náráp pourouk koropámpan kor ninik kárákáre sámpea fokopeyakeanánko maok, nánkár wakwmwaek Kwar Tokwaerao man yaewouriaka yae-páráki papámpon. Am takimp te, yumo kor wae mér napono. Kwar Tokwae nomwan kor yonkwae touweria aropomp saráp yak konámpon. ✡

Fou e sér i konámp kar

12 Aeno ononamp fákáre, yumo fou e sér mwaria te, yámar mekamp ankankamp e, tá apárok mapekamp ankankamp e, tá ankwap ankankamp e fek kor fou e séri kwapono. Taki nap fek Kwaro yumwan nopok kot naeane. Moan nap kwamp, párák 'Mono'rá sér, tá karenoria nap kwamp, 'Yeno'rá sér kip. ✡

Kwapwe kare aropao Kwarén sénámp kar

13 Aeno yumo ankwapao nkwakwe make kar korop nánko te, mao te Kwarén kar toropwap kun. Tá ankwapao warákárámp kwamp te, tár kar sámpeaka, Kwaromp e sakap kun. ✡
14 Tá yumo ankwap ankárank touwe sámpria te, siosén taokeyakáp konap aropan wumwi nánko maok, koropea Kwar Tokwaeramp e fek maomp pourouk wel papria maok, Kwarén 'Man yaewourae'rá sér mwanapon.
15 Táte am fárákapao Kwarén mér nap fek kar toropwap napo te, Tokwae Karao am aropamp touwe fwapi pap naenámpono. Aeria mao kwatae ninik sámpá yak nánko te, Kwar Tokwaerao am kwatae ninik ponankor tirá épér naenámpon. ✡

✡ **5:6:** Wkp 24:15; Mt 6:19-21; Mk 4:19; 1 Ti 6:9-10 ✡ **5:7:** Ga 6:9; Hi 10:36-37 ✡ **5:8:** Fl 4:5; 1 Te 3:12-13 ✡ **5:9:** 1 Ko 4:5 ✡ **5:10:** Mt 5:11-12 ✡ **5:11:** Jop 42:10-13; 1 Pi 2:19 ✡ **5:12:** Mt 12:36 ✡ **5:13:** Sng 50:15; Kl 3:16 ✡ **5:15:** Snd 28:13; 1 Jo 1:9

16 Ae naenámpara, yiráp kwatae nɨnɨk ankwapyaenápén nonopok érik farákápria
maok, yumo Kwaro am fárákapan yaewouranoria kar toropwap napo, Kwaro yumwan
yaewouriaka yiráp touwe fwapi pap naenámpon. Yae-párák kare aropao Kwarén sénámp
kar te kárákáre korara, arop ankwap fárákapan fwap yaewour naenámpon.
17 Elaija te arop námoniamp makerao maok, Kwarén 'Warákam sámp-kérép kwapono'
ria kárákáre fek sérimpon. Aenko, yinɨnk yopwariaka tokwampok yunk máte warákam
ék moi yakánko maok,
18 warko Kwarén kar toropwapánko, warákam ékria maok, yopwar mekamp fɨr yae-
párák forokorimpon. ✡

Arop mwae pwar nánko, warámp mwanap kar

19 Ononamp fákáre, yumonap mekamp arop ankárankao Kwaromp kar kare pwararea,
mwar mwaek yárak nánko, arop ankwapao man warko warámpea korop námp te, mao
waeman kwapwe kare nɨnɨk námpon. ✡
20 Yumo te arakrá nɨnɨk kip: Arop kwatae mwae-párák akwapnámp aropan warko
Kwaronámpok warámp-sankorop námp te, maomp waemp te yaomwi mek akwap mono,
Kwaro maomp kápae kare kwatae nɨnɨk tirá épéri námpon. ✡

✡ **5:18:** 1 Kin 17:1; 18:1,42,45 ✡ **5:19:** Mt 18:15; Ga 6:1 ✡ **5:20:** 1 Pi 4:8

Pita Manénkɨr Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Pita te Jisaso éréképá yárakimp éntér-sámpramp arop ou mekamp arop ankwapono. Jisas pok tenánko, 34 yopwar niamp arake fek Pita mámá pas má kumwi námp te, pɨrɨkɨmpea tukupnap Kristen fárákapamp nɨnɨk mek kárákáre sánkria kumwimpon.

Mao Rom mek yakria, Rom taun tokwae táman wokwaek am mek kwatae nɨnɨk yakámp Babilon taun tokwaeran wounáp námpon. Am ke fek te arop fárákapao sios mekamp koumteouráp aropan sámpá yampourou napo, Pita arakrá sér, 'Yiráp mér nap pwar kwapono. Kárákáre fek fokopeyakáp kipo. Aeria maok, Jisas "Ék nanamp"rá séri námpan nɨnɨkria, táman yépékrá yakáp kip'rá sénámpon.

1 Ono Pita Jisas Kraisomp aposelono. Ono mámá pas kumwia yumo Kwaromp firáp arop fárákap, yiráp némp kare mek yakáp mono, ankwap apár Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia, Bitinia, ará mek yakápnap arop, yumonapok sámp-kérép rae.
2 Wokwaek kar Naropwar Kwar yumwan maonámpok korop mwanap wae méria náráponorá nánkárápámpon. Mao takinámp nɨnɨk te, maomp Yiki Kor Spiritao yumwan fwapokwapia amwar pwate nánko, yumo fwap Jisas Kraisomp karwaok napo, maomp yɨrirao yumwan yárárianánko, yumo yiki kukur napono. Onomp nɨnɨk te Kwaro námokuráp nɨnɨk fek yumwan yaewouria, yonkwae porokwe sánk nánko, yiráp nɨnɨk mek tokwae kari yakanoria nampon. ✡

Yiki yak kwapwe sámp mwanámp yámar mek yaknámp kar

3 Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro. Mao te nomp Jisas Krais Tokwaeramp Kwar, tá maomp Naropwarono. Mao te nomwan aropomp tokwae námp te, mao Jisas Kraisén apár me mekamp fárámpea papria, am fek Kwaro nomwan wourékam yiki yak sáp námpon. Am wourékam yiki yak támao nomwan kárákáre sáp nánko, Kwaro nomwan warko érékép naenámp yépék námpono. Nomo te am táman Kwarén 'Aesio'rá sénámpon.
4 Tá nomo yámar mekamp yiki yak sámp mwanámpria kor yépék námpono. Am yiki yak te turupwi naenámp pourou mono, ankár kwapwe kare ara, akwapea pwar mono. Am te Kwaro yumo sámp mwanapria yámar mek taokeyak námpono. ✡
5 Yumo Kwarén mér napara, mao náráp kárákáre fek yumwan taokeyak nánko, yumo fwap yakáp mwanapon. Mao yumwan warko érékép nanampria nɨnɨk námp te, nánkár yae pwarnámp ke fek érik yak naenámpon. ✡
6 Yumo am sámp mwanámpria warákár napan maok, oukoumwan fae tákáre ke fek Kwaro takanorianánko te, fwap yumwan nkwakwe make touwe kwatae korop naenámpon.
7 Am taknámp nɨnɨk te Kwaro yiráp mér napan nke nae ritea námpon. Nomo wae mérámpon: Nánkár moyak naenámp gol wuri man yiki kukuranoria yankapá nki konapono. Yiráp Kwarén mérnap te golan kámákarea kwapwe kare kare námpara, Kwaro am mér te kárákáre kwapweanorianánko, yumwan touwe kwatae korop námpon. Nánkár wakmwaek Jisas Krais érik korop námp fek Kwaro yiráp am méri yakáp nap nkea warákárria érik farákáp naenámpon. ✡
8 Yumo Jisas Kraisén te nke moi napan maok, yumo man warákár tokwae napon. Oukoumwan kor yumo man te nke mo napao maok, yumo man mérria warákára wae napon. Am warákár tokwae te apárokamp kápae kare warákár konap kámákár akwap námpara, nomo kar fek sér mwanámp pourou mo kareno. ✡

✡ **1:2:** Ef 1:4; 2 Te 2:13; Hi 12:24 ✡ **1:4:** Kl 1:12; 1 Pi 1:23 ✡ **1:5:** Jo 6:28; Ap 20:32; Kl 2:3-4 ✡ **1:7:** Jop 23:10; Hi 12:11; Je 1:3; 1 Pi 5:10 ✡ **1:8:** Jo 20:29

9 Yumo Kraisén mér nap fek yumwan nopok Kwaro warko érékép námpon.
10 Wokwaek profet * fákárerao Kwaro námokuráp ninik fek yumwan warko érékép nanamprianámp kar farákápapao maok, am kar fi mér mwaria ninika waeapon. ✡
11 Kraisomp Spirit am fárákapamp ninik mek yakrá am Kwaro arop érékép naenámp karan ninikia yénképria sérrá, “Kraiso nkwakwe make touwe tokwae sámpea, wakmwaek yámar mek pokeaka e tokwae sámp naenámpon.” Aerámpan maok, am fárákapao turunkrá, “Mae ke fek mao korop naenámpon? Am ke fek te apae ankank korop naenámpon?” ✡
12 Kwaro am profet fákáreran wae yénképrá, am fárákapao tére nap táman man yaewouranoria mono. Yumwan táman yaewour mwanapria ninámpon. Kwaromp kar farákápnap aropao oukoumwan yumwan am kar táman farákáp napo, yumwan yaewour naenámpria niapon. Kwaro yámar meknámp Yiki Kor Spirit sámp-kérépeanánko, maomp kárákáre fek am fárákapao Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp napon. Ensel fárákapao kor am kar táman wawia mér mwar kar napon. ✡

Nomp ninik yiki kukur yak naenámp kar

13 Kwaro yumwan takrá érékép námpara, yumo ankár yiráp ninik fwapokwapia yérék kour kip. Yumo ankár Jisas Krais érik korop námp fek, Kwaro yumwan ninikria yaewour naenámp kwapwe aran kárákáre fek méria niki-samp yakáp kipo. ✡
14 Yumo te Kwaromp tárápu ara, yumo wokwaek Kwaromp kar oukoumwan mér moap ke fek te, kikiank ninik kwatae yaknámp mwaek paokopiapaok paokopi kwapono, ✡
15 mono. Kwaro yumwan koropenkria érékép námp te yiki kukurono. Aenámpara, yumo kuri ankár yiki kor kare fek paokop kipo. ✡
16 Kwaro námoku náráp Buk fek sérrá, “Ono yiki kare yak nampara, yumo kuri ankár yiki kare yakáp kipo.” ✡

Kwaro nomwan Kraisomp yiri fek yamokwapnámp kar

17 Am Kwarén yumo ‘Ayao’rá sér i konap te, mao te aropamp pourou yipi fekampan nkea yurukup mo i konámpon. Mao te nomp ankákárank ninik mek yaknámp ankankan nkerá yurukup i konámpara, yumo ankár táman ninik tokwaeaka, man apápria mámá apár mek yakápnap ke fek yae-párák kare paokop kip. Am te yiráp fi kor némp kare mono. ✡
18 Yumo wokwaek te yiráp appeyaenápomp kwatae ninik yumwan yaewour mo námp yumo táman sámpea ampaok paokopiapon. Aeno oukoumwan te Kwaro yumwan am mekamp yamokwapea érékép námpan yumo wae mér napon. Mao te apárokamp tomore naenámp ankank, silva ntia gol niamp arake fek yamokwap mono.
19 Mao te Kraiso sumpwiaka yiri kwarákari námp fek nomwan yamokwap námpon. Am Jisasomp yiri te arean tokwae fekamp niampon. Krais te ofa sánk mwanap sipsip morokao, maomp pourouk ankáráp youwae kánanke yak mo, ankár yiki kor kare niampono.
20 Kwaro me koum sik oukoumwan apár yoro momp fek, Kraiso takrá tére naenámpria nánapi pwararámpon. Aeno oukoumwan mámá yae pwar naenámp fek, yumwan yaewour nanampria, oukoumwan kar táman Kraiso érik korop námpon. ✡
21 Mao yumwan yaewour nánko maok, yumo Kwarén mér napon. Kwaro námoku Kraisén apár me mekamp fárámpea paprá, man e tokwae sánk námpon. Aenámpan yumo Kwarén mérria, mao yumwan éréképá pok naenámpria yépékrá yakáp napon.

Kristen nonopok nounouroup mwanámp kar

---

* **1:10:** Profet: “Juda Tére Konámp Ninik” Buk 2 fekamp Kware 44 fek nkeae. ✡ **1:10:** Ais 53:1-12 ✡ **1:11:** Lu 24:26-27 ✡ **1:12:** Mt 13:16-17; Ef 3:10 ✡ **1:13:** Ro 12:2 ✡ **1:14:** Ro 6:19; Ef 4:17-18 ✡ **1:15:** 2 Ko 6:16-18; 7:1 ✡ **1:16:** Wkp 19:2 ✡ **1:17:** Lo 10:17 ✡ **1:20:** Jo 1:29; 1 Ko 6:20

22 Yumo kar kare wawia mántwaok napo, támao yiráp ninik mek yiki kwapwe námpon.
Aeria maok, yumo Kristen fárákapan nouroup nap te kwekár fek nouroup mono.
Tak napara, oukoumwan yumo ankár kárákáre fek yiráp ankwapyaenápén nonopok
warákárank kipo. ✡
23 Am te apae riteanápe yumwan te yiráp sumpwi naenámp naropwaro i konámpnámp
oupourounkia pap mono. Yumo Kwaromp yiki yak sánkria yaká yak konámp karan
wawia mántwaok napo, yiki yaká yak konámp Naropwar Kwaro yumwan oupourounkia
pap námpono. ✡
24 Am táman Kwaromp Buk fekamp karao sérrá,
"Arop fárákap ponankor apwar pwae niampono.
Mao ti-fákeyakápnap ankank ponankor te
apwar fu niampono.
Apwar pwae te yonkwae nánko,
fu te apárok pikrink i konámpono.
25 Aeno Kwar Tokwaeramp kar te ankár yaká yak konámpono."
Mámá kar te am Kwapwe Kare Kar yumwan farákáp nap támaono. ✡

2

Jisas te yumwi kwapwe yiki yak námp niamp kar

1 Yumo am wourékam yiki yak sámp napara, nkwakwe make kwatae ninik, kwekárrá
sérarria, nkwakwe make poupwekáp i konap ninik ponankor te pwar kipo. Tá arop
ankwapamp kápae kare ankankantá kokwarok, tá e-poup sérar i konap, am táman kor
pwar kip. ✡
2 Nomo wae mérámpono, táráp yink te moman saráp warákár konámpono. Yumo kuri
taknámp Yiki Kor Spiritamp ninikan momnámp taknámp kikiank karrá sámp kip. Am
te kwekár i konap ankanként tárapokwamp mono. Am mom te yiráp waempén yaewour
nánko, yumo téképá yakápria Kwarént yae-párák yakáp napon.
3 Kwaromp buk fek wounáp kar sérrá, "Yumo Tokwae Karamp aropomp te wae mi
nkia, am te nape kwapwe nánko yumo wae mér napon."
4 Yumo te ankár maonámpok korop kipo. Mao te yumwi * ankwapao yiki yak námp
niampon. Koumteouráp aropao man te kwataean mpweria fár-sinapono. Aenapan
maok, Kwaro man nkea ninik nánko, kwapwe kare kare námpantá waeman nánapi
pwara námpon.
5 Yumo kuri Kwaromp yiki yak námpráp yumwi niampara, Kwaro 'Yiki Kor Spiritamp
yumwi fekamp nap niamp yakápenk'rá ninik námpon. Aenámpara, yumo te fwap yiki kor
pris fákáre yakápria Jisas Kraiso yumwan yaewouri námp fek yiráp waemp Kwarén ofa
námp sánk napo, warákár kare naenámpon. ✡
6 Kwaro náráp Buk fek táman arakrá sénámpon:
"Yumo wawenke!
Ono yumwi ankárankamp nánapia pwate nanko,
nap am fek kárákáre yak naenámpon.
Am te kwapwe kareno.
Oukoumwan ono am yumwi te Saion † mek páte nampono.
Aeno arop man mér námp te,
nomwan fwapia yaewour moantánia ninik tokwae kwapono,
fwap tak naenámpon." ✡

✡ **1:22:** Jo 13:34 ✡ **1:23:** Jo 1:13; 1 Pi 1:3 ✡ **1:25:** Ais 40:6-8 ✡ **2:1:** Ef 4:22; Je 1:21 * **2:4:** Taun Jerusalem wonae fik te yumwi mwar pourouráp tankáp námpon. Am yumwi te sámpea ankwapént koump napo te, kárákaprá akwapea, ankárankamp yumwi niampi yakáp konámpan am fek wounáprá sénámpon. ✡ **2:5:** Ro 12:1; 1 Ko 3:11 † **2:6:** 'Saion'rá sénap te, taun tokwae Jerusalem am Saion faonkwek yak námpon. ✡ **2:6:** Ais 28:16

7 Yumo Kwarén mérnap arop te Kraisén kwapwe kare karenorá ninik napon. Aeno
Kwarén mér monap aropao nke napo,
“Nap ti konap aropao am yumwi far-sirari nap te
oukoumwan am yumwi te kwapwe kare kareria
nap woupwi yirip-fákeyak námpon.” ✡
8 Tá ankwap kar Kwarén mér monap aropan ninikia sérrá,
“Mao nke nap fek am te yumwi kánanke-táráp
arop pu kwae mek pépér i konámp niampon.
Tá yumwi tokwaeran
arop am fek téréképria sikirip konap niampon.”
Am arop fárákap Kwaromp kar ták-sinap te, am fárákapao am fek táman sikirip napono.
Wokwaek Kwaro ‘Mao tak mwanap’rá sérimpon. ✡

Nomo Kwaromp firáp yakápnámp kar

9 Aeno yumwan te wae Kwaro náráponoria nánkáráp tenánko, yumo maomp firáp
koumteouráp arop yakáp napono. Yumo Kingén loturá tére konap pris fákáre yakáp
napono. Yumo te yiki kare yakápnap koumteouráp arop fákárenono. Yumo te Kwaromp
fákáre kareno. Mao yumwan wumwiria kwatae ninikamp kirikip mekamp éréképá
koropea náráp wae kwapwe fek párakop tenámpon. Aenánko maok, yumo fwap mao
kápae kare kwapwe kare ninik yumwan yaewour námp táman farákáp mwanapono. ✡
10 Yumo wokwaek te kwaporok yakápiapono. Aeno oukoumwan te yumo Kwaromp
firáp arop yakáp napon. Wokwaek te Kwaro yumwan aropomp tokwae námp sámp moi
napon. Aeno oukoumwan te wae sámp napon. ✡

Nomo ankár Kwaromp yae ankore me yakáp mwanámp kar

11 Ononamp fákáre, yumo te ankwap némpoukamp aropao koropea mámá apár mek
kánanke kwarok ke fek yakáp nap niampono. Aenapantá ono yumwan kárákáre fek
arakrá sér rae: Pourou fekampan niniknap ninik kwatae yiráp waempént yorowar námp
am te younkwe mwaek sir kipo. ✡
12 Aeria maok, yumo ankár Kwarén mér monap arop ou mek yae-párák kare paokop
kip. Táte am arop fárákapao ‘Yumo kwatae nap’rá sénapo kor, yumo ankár kwapwe kare
ninik fek paokopia napo, am táman nkea méria Kwaro koropnámp yae fek maomp e
sakap mwanapon. ✡
13-14 Yumo ankár aropamp kápae kare lo karwaok paokop kip. Kingo tokwae
kari yak námpono. Yumo ankár maomp karwaokria, gavmanén kuri mao sénámpaok
mwanapono. Am arop fárákap te kingo tirá kérép nánko, koropea sokoronap
arop fárákapan nopok touwe kwatae nénkria, kwapwe karenap aropamp e sakap
mwanapono. Yumo te ankár Tokwae Karan ninikria, am fárákapamp yae ankore mek
yakáp napo maok, mao Kwaromp e sakap mwanapon.
15 Kwaro yumwan takenkria warákár námp te ará: Yumo kwapwe kare ninik fek
paokop napo, épépérép aropao yumwan épérépnámp kar sér mwaria napao kuri,
yumwan nkea wampwe pwar mwanapono. ✡
16 Yumo te ankár kwatae ninikao yumwan sámp-fákap naeane. Amwar kar yakáp
kip. Yumo te, nomo waeman amwar yakáp námpara, nomo e-poup fwap kwatae ninik
mwarrá niniki kwapono. Yumo te ankár amwar yakápria maok, Kwaromp tére arop
yakáp kipo.
17 Arop ankwapan kokwae kwapono. Yumo arop kápae karean ponankor warákárria
yiráp Kristen ankwapyaenápén nounouroup kipo. Yumo ankár Kwarén apápria, ankár
gavmanén e tokwae sánk kipo. ✡

✡ **2:7:** Sng 118:22 ✡ **2:8:** Ais 8:14 ✡ **2:9:** Kis 19:5-6; Ais 9:2; Ef 5:8 ✡ **2:10:** Hos 1:10; Ro 9:25; 1 Pi 1:3 ✡ **2:11:** Ga 5:16-17,24 ✡ **2:12:** Mt 5:16 ✡ **2:15:** 1 Pi 3:15-17 ✡ **2:17:** Ro 13:1-7

Kraisoinámpaokria touwe sámp mwanámp kar

18 Yumo tére konap arop yumo te ankár yumwan éréképá yakápnap aropamp yae
ankore mek yakápria, maomp kar warápa ampaok kipo. Yumwan kwapwe kare porokwe
fek éréképá yakápnap arop fárákapan sarápi kwapono. Yumwan kwatae sokororá
éréképá yakápnap arop fárákapan kor maomp yae ankore mek yakáp kip.
19 Tá kare, yumo Kwaromp ninikaok paokoprá am arop fárákapamp tére napo, am
fárákapao yumwan kwaporok touwe kwatae sánk napo te, yumo am táman sámp nap te,
Kwaro take táman warákár námpono. ✡
20 Táte yumo kwatae sokoro napo, am arop fárákapao yumwan am fek fupuk napo,
yumo touwe sámpria te, yumo am fek apae ankank sámp mwanapanáp, mono. Aeno táte
yumo kwapwe kare ninik fek tére napan maok, yumwan am arop fárákapao fupuk napo,
yumo touwe sámp nap te, Kwaro am táman warákár námpon. ✡
21 Kwaro yumwan wumwiri námp te am take pourouráp ninikaok mwanapria
nínámpon. Am te apae riteanápe, Kraiso yumwan yaewour nanampria touwe
sámpámpon. Aenámpara, ami námp támao yumwan yénkép nánko, yumo fwap ampaok
mwanapono. ✡
22 Mao te kwatae ninik moria, arop wawap fek maomp táp meknámp kwekár kar
kwatae oukur moimpon. ✡
23 Man kar wouroumpapo, nopok kuri kar wouroump moimpon. Mao touwe
sámpámpao maok, am fek yopor moria, am ponankor kápae kare ankank yae-párák kare
Kwaromp yaek sánkámpon. ✡
24 Kraiso nomp kwatae ninik maomp pourouk sámpea, yaopwae porokopramp fek
sumpwimpon. Mao takimp te nomo kwatae ninik ponankor pwararea yiki yak sámpea
Kwaromp yae-párák kare ninikaok saráp paokop mwanámpani námpon. Mao pourouk
touwe sámp námp fek táman yiráp pouroukamp touwe fwapokwapi námpono. ✡
25 Wokwaek te yumo sipsipaoi kwapnámp mwae kup nke moia épépéréprá paokop
napono. Aeno oukoumwan te yumo wae yiráp waemp taokeyak naenámp Kraisonámpok
arári koropea yakáp napon. ✡

3

Poumou anánkwapou yae-párák tankáp mwanap kar

1-2 Tá taknámp yumo poumou nap mekamp koumteou yumo ankár yiráp poumou-
tárápuamp yae ankore mek yakáp kipo. Táte yiráp poumou-tárápu ankwap fárákap
Kwaromp karwaok mo napao kor, koumteou yiráp kwapwe kare ninikan nkeria, yumo
ankwap kar sér mo napo kor, fwap Kwaronámpok korop mwanapon. ✡
3 Érik arop nke nap fek pourou yipi fek saráp pwi yak naenámp ankank, me pwae mek
mopor i konap, tá gol yumukwap konap, tá waempyam kwapwe yirimp konap ninik fek
ninik tokwae kwapon.
4 Kwaro nke námp fek pwi yaknámp mopor ankank te yonkwae porokwe fekria
sánánkar kar yakáp konap am te turupwi mo naenámpara, yumo ankár am táman yiráp
ninik mek tirá kák kipo. ✡
5 Wokwaekamp koumteou Kwarén méria yiki kare yakáprá, náráp poumou-tárápuamp
yae ankore mek yakápria, am take pourouráp ninik mekamp ankank mopor kwapwe
niamp am takiapon.
6 Wokwaek kar Sara kor take pourouráp ninik fek yakria Abrahamomp karwaok
akwaprá Abrahamén ‘Náráp Tokwae Kar’rá sérimpon. Yumo kwapwe kare ninik nap

✡ **2:19:** Ef 6:5-7 ✡ **2:20:** 1 Pi 4:14 ✡ **2:21:** Mt 16:24 ✡ **2:22:** Ais 53:9 ✡ **2:23:** Ais 53:7; Ro 12:19 ✡ **2:24:** Ais 53:5-6; 2 Ko 5:21 ✡ **2:25:** Jo 10:11 ✡ **3:1-2:** 1 Ko 7:12-16; Ef 5:22-24; Ta 2:4-5 ✡ **3:4:** 1 Ti 2:9-10

ara, yiráp poumou-tárápuan te apaeran apáp mwanapanáp, yumo te Saramp tárápu niampon.
7 Yumo koumteou tinap arop fárákap, yumo kor yiráp koumteouran yurukupia kárákáre mo nap wae mér napon. Aenapan maok, Kwaro náráp yiki yak sánk naenámp am te mao kuri yumont sámp mwanapara, yumo ankár yiráp koumteouran yae-párák kareria yaewour kip. Táte yumo am ninikaok yakáp nap te, yumo Kwarén kar toropwap mwanap ke fek kour-sinaenámp ankank yak mono. ✡

Kristen ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp mwanámp kar

8 Ono oukoumwan mámá kar má wae táman séri pwar nae rae: Yumo ponankor ankár pourouráp ninik fek yakápria, ponankor aropan aropomp kip. Yumo ankár yiráp Kristen ankwapyaenápén nounouroup karria, yumo sárán ankwapan ninikria yaewourria, yumokunap ninik te wampwe pwar kipo.
9 Táte arop ankwap fárákapao yumwan kwatae sokoro napo kor, yumo nopoki kwapon. Táte yumwan wouroump kar sénapo, nopok kuri yumo am fárákapan kar kwatae séri kwapono. Yumo nopok am fárákapan ‘Ourour kwapwe sánkae’ ria Kwarén sér kip. Am te apaerianápe Kwaro yumwanmékir ourour sánkámpara. ✡
10 Am te Kwaromp Buk fekamp karao kor arakrá sénámpon:
“Arop kwapwe kare yakrá
warákár fek yak naeria námp kwamp te,
maomp táp meknámp ankwapan kar kwatae sérrá,
ankwapan kwekár kar sér mo i konámpono.
11 Mao te ankár kwatae ninik te younkwek sánkea
kwapwe kare ninikaok saráp kun.
Mao te ankár náráp ankwapyaenápént
ankárankamp ninik fek
yonkwae porokwe fek yak naenámp ninik táman
kárákárerá sámp kun.
12 Am te apae riteanápe?
Kwaro yae-párák yakápnap aropan taokeyakria
am fárákapao kar toropwap napo,
woupwi pátea wawi konámpon.
Aeno kwatae ninik fek paokopnap arop fárákapan te
Kwaro man warákár mo i konámpon.” ✡

Nomo kwapwe kare ninikaok paokop námp fek touwe sámp mwanámp kar

13 Táte yumo kwapwe kare ninikaok paokop mwaria kárákáre napo te, yumwan wa kwatae sokoro naenámpon? Mono. ✡
14 Táte yumo yae-párák kare ninikaok paokop nap fek, yumwan touwe kwatae sánk napo te, yumo táman warákár kip. Tá yumwan apáp mwanap kar sénapo, am táman korokopea ninik tokwae kwapono. ✡
15 Yumo ankár Krais ankárankampan yiráp ninik mek tokwae kar papea paokop kip. Aenapo, yumo Kwaromp kwapwe kare ankank sámp mwaria yépék nap táman yumwan turunk napo te, koupour nopok sér mwanap kar nánap i ko sér kip.
16 Takria maok, yumo kar tae fek séri kwapono, sánánkar kwapwe kare ninik fek sér kip. Tá yumo am sénap mek kwatae ninik yak mo námp mér mwanapon. Takria maok, yumo Kraisomp ninikaok kwapwe kare ninik fek paokop nap fek arop fárákapao yumwan wouroump séri napao, warko yumwan nkea pwarápae sámp mwanapon.

✡ **3:7:** Ef 5:25-30; Kl 3:19 ✡ **3:9:** Mt 5:44; Ef 4:32; Ro 12:16-18; 1 Te 5:15 ✡ **3:12:** Sng 34:12-16 ✡ **3:13:** Snd 16:7; Mt 10:28; Ro 13:3 ✡ **3:14:** Kl 4:6; Hi 10:5-6; 1 Pi 2:15

17 Aeno táte Kwaro nomo kwatae ninikaok paokopria am fek touwe sámp nánko te,
Kwar te nomwan warákár mono. Aeno táte Kwaro nomo kwapwe kare ninikaok námp
fek nomo fwap touwe sámp mwanaprianánko te, am te fwapono.

Kraiso sumpwianámp kwatae ninik torokorinámp kar

18 Tak námpara, nomo Kraisén kor ninik mwaro. Mao te yae-párák kare aropao maok,
nomp kwatae ninik tirá épéria, Kwaronámpok éréképá korop naeria, kwatae ninikráp
arop nomo niampia, nomwan ér-pwarará sumpwi námpon. Mao te ankárank por sumpwi
námp támaono, warko sumpwi mono. Mao te apárok arop kare yak nánko, faropá papea
napo, warko fárámpea, maomp waemp te ankár yiki yaká yak námpon.

19 Mao te waemp yakria maok, akwapeaka fákapá yakápnap waemp fákáreran
Kwaromp Kwapwe Kare Karan farákápámpon. ✡

20 Am waemp fákáre te wokwaek Noa sip yoroianámp ke fek yakápap fek Kwaromp
kar ták-sirapan maok, Kwaro nopok am fárákapan koupour touwe kwatae sánk mono.
Mao am fárákapan yépékrá akwapámpon. Táte am sip mek te, arop náre mono, yukupuk
koumteouráp aropao saráp am mek yae-párák yakápria, ént mek sumpwi moiapon. ✡

21 Am éntenk tokwae te nomwan oukoumwan aropao ént mek néria érik foroprá kák
napan wounáp námpon. Am ént mek nérap fi te yiráp pouroukámp ouman yárár mono.
Am te yumo Kwarén 'Yinomp ninik mek yiki kukarrá papamp'rá toropwapnap kar
támaono. Jisas Kraiso mao sumpwiaka fárámp námp fek maok, Kwaro nomwan érékép
námpono.

22 Mao wae yámar mek pokea Kwaromp yae-párák mwaek tank nánko, kápae kare
nkwakwe make kárákárenap ensel, eráp ensel maomp yae ankore mek yakáp napono.
✡

4

Nomo wokwaekamp ninik ankár pwar mwanámp kar

1 Kraiso náráp pourouk touwe sámpámpara, yumo kuri ankár kárákáre fek mao touwe
sámpámp niamp ninik sámp mwanap nánap kipo. Am te apae riteanápe, arop náráp
pourouk touwe kwatae sámpeanámp kwamp te, mao kwatae ninik i konámp ninik te
waeman ankár pwar konámpon. ✡

2 Aenapara, yumo oukoumwan yiki yakápnap ke fek warko yumokunap ninikaok
paokopi kwapono, mono. Yumo ankár Kwaro warákár konámp ninikaok saráp paokop
kip. ✡

3 Yumo Kwarén mér monap aropao warákár konap kwatae ninikaok te wae paokopia
pwi napono. Am ninik te ará: Koumteouén yi fek nkea kikiankrá kokopor i konap ninik,
táte toupour fek mwaek fir kikiankrá paokop i konap ninik, mánmán ént kwatae fépérrá,
mánmánria kwatae sokoro i konap ninik, tá pwarápae mwanap yaknámp ankank méntér
kwekár kwarén lotu i konap ninik kwatae kare. ✡

4 Aeno yumo oukoumwan te am take pourouráp ninik am arop fárákapént tak mo nap
ara, am fárákapao yumwan nkea korokopria am fek yumwan wouroump kar sénapono.

5 Aeno nánkár wakmwaek te am arop fárákapao námokuráp kwatae ninik fi Kwarén
farákáprá sér mwanapono. Am Kwar Tokwae te yiki yakápnap arop fárákap, sumpwinap
arop fárákap méntia am fárákapan ponankor fwap yurukup naenámpon.

6 Sumpwinap arop fárákapao wawanáponoria, Kraiso am fárákapan Kwaromp Kwapwe
Kare Kar farákápámpono. Wokwaek yiki yakápap ke fek, Kwaro kápae kare aropan-
impnámp taknámp am fárákapan touwe kwatae sánkámpan, oukoumwan te wae
Kwaromp Kwapwe Kare Kar wawiaka, maomp waemp te fwap yiki yak konámp Kwaro
yak námpnámp taknámp mwanapono. ✡

✡ **3:19:** Ef 4:9-10; Fl 2:9-10 ✡ **3:20:** Stt 7:7 ✡ **3:22:** Jo 3:5; Ro 6:4; Ef 1:20-21; Ta 3:4-5 ✡ **4:1:** 2 Ko 5:15 ✡ **4:2:** 1 Jo 2:16-17 ✡ **4:3:** Ef 2:2-3; Ta 3:3 ✡ **4:6:** Ro 8:10

Spiritao sánknámp ourouramp kar

7 Kápae kare ankank ponankor pwar naenámp te wae wonae fik námpon. Aenámpara,
yumo ankár yonkwae kour fek mér karrá Kwarén kar toropwap saráp yakáp kip.
8 Yumo Kristen ponankor ankár kárákáre fek nonopok aropomp kip. Am aropompnap
ninik tokwae támao maok, ponankor kwatae ninikan oupouroup konámpon. Am ninik te
ankár kápae kare ninik kwapwe kwe-pwarámpon.
9 Yiráp Kristen ankwapyaenáp yiráp némpouk korop napo, yumo éréképea man yae-
párák kare yaewour kip. Yumo am tére te kokwae kwapono. ✡
10 Yumo ankákárank ponankor Kwaromp ourour wae sámp napara, am ourour táman
fwapia taokeyakáprá, am fek yiráp Kristen ankwapyaenápén yaewour kipo.
11 Táte arop Kwaromp kar farákáp námp te am ourour fek tapek ankár Kwaromp
kar kareran farákáp kuno. Táte arop ankwap, ankwap fárákapan yaewour námp
kwamp te, ankár Kwaro ourour sánkámp kárákáre fek tapek yaewour kuno. Yumo
Jisas Kraisompara, takrá tére napo, arop fárákapao táman nkea mao Kwaromp e sakap
mwanapon. Jisas Krais mao te wae tokwaerápao ponankor arop fi oupouroupea yaká
yak námpono. Máte kareno. ✡

Nomo Kraisompara, touwe sámpria warákár mwanámp kar

12 Ononamp fákáre, yumo Kristeni nap fek aropao yumwan kwatae sokoro napo,
yumo am táman nkeria korokopea yumo am te nomo sámp mo mwanámpan mpwe
ninikitea yonkwae touwe fopoi kwapono.
13 Mono. Kraiso sámpámp niamp touwe tokwae sámp napara, yumo am táman warákár
kipo. Nánkár wakmwaek mao náráp wae tokwaerént érik korop nánko, yumo nkea
yonkwae kárámpria warákár tokwae mwanapono.
14 Yumo Kraisompara, arop fárákapao am fek yumwan wouroump kar sénapo te, yumo
fwap warákár mwanapono. Am te apae riteanápe, Kwaromp Spiritamp wae kwapwe
yumont yak námpan nkeria napon. ✡
15 Takria yumo ou mekamp arop ankwap ankárankampao arop sámp-wouroump, oukun,
nkwakwe make kwatae ninik, ankwapao tére nap mek akwapea énounkouprá maomp
ninik sámpá yampouroura, mak nánko, am fek touwe sánk mwanape.
16 Aeno táte yumo arop Kristen yakáp kour nap fek touwe sámp nap kwamp te, yumo
am táman pwarápae kwapono. Yumo waeman e Kristen yakáp napara, Kwarén aesioria
warákár kipo. ✡
17 Arop ponankor kot mwanap ke te wae korop námpon. Am ke fek te Kwaro
náráp firápanmékir kot naenámpon. Aeno mao nomwanmékir kotrá akwapria Kwaromp
Kwapwe Kare Kar ták-sir konap arop fárákapan te mokop naenámpon?
18 Am te Kwaromp Buk fekamp karao sénámpon:
“Tá yae-párák kare arop fárákapan érékép naenámp,
wuriman kour-sir tae morok nánko te,
Kwarén younkwe sirarea
kwatae ninik i konap arop fárákapan te
mokop naenámpon?” ✡
19 Aenámpara, arop ankwap fárákap Kwaro yumwan takanorianánko, touwe sámp nap
kwamp te, yumoku yae-párák kare ninik fek yakápria yiráp pourou ponankor Kwaromp
yaek sánk kip. Mao námoku yumwan yoroi námpara, mao yumwan sénámpaokrá ankár
taokeyak námpon.

5

Kwaromp firáp taokeyakáp konap arop fárákapan sénámp kar

✡ **4:9:** Ro 12:9-13 ✡ **4:11:** Ro 12:6-8; 1 Ko 12:4-7 ✡ **4:14:** Mt 5:11 ✡ **4:16:** Ap 5:41 ✡ **4:18:** Snd 11:31

1 Taknámp ono kuri sios taokeyak konampara, Kwaromp sios taokeyakáp konap arop fárákap yumwan sénae rae: Ono wae onokump yi kare fek nke nanko, Krais touwe sámp námpon. Aenámpara, nánkár wakmwaek ono kuri yumont nomo ponankor Krais Jisasént wae tokwae fek yakáp mwanámpon. Aeria namp kwamp, ono yumo Kristen taokeyakáp konap yumwan ‘Arakrá tére kip’ ria sér rae:
2 Kwaro náráp sios yiráp yaek sipsipnámp araknámp párakop tenámp te, yumo ankár fwapia taokeyakáp kip. Takria yumoku te tére kokwae napo, aropao saráp yumwan fop-waok mwanape. Ankár yumoku támao Kwaromp ninikaokria am tére táman warákárrá tére kipo. Yumo te téreria, am fek mani sámp mwanap ninik tokwae kwapono. Yiráp ninik te am arop yaewourrá tére mwanap támanmékir warákárrá tére kipo. ✡
3 Yumo te arop nununkwi niampi yakápria, Kwaro náráp firáp arop yiráp yaek párakop tenámp apárok nérrá kák mwanape, mono. Yumo te ankár Kwaromp arop fákáreran kwapwe kare paokopan yénkép napo, am fárákapao kor táman nkea mántwaok mwanapon. ✡
4 Yumo takia napo te, sipsip taokeyakápnap fákáreramp Arop Tokwae mao námoku érik koropnámp ke fek yumwan nopok yaká yak naenámp ankank nénk naenámpon.

Nomokunámp ninik wampwe pwar mwanámp kar

5 Táte taknámp arop ménki-tárápu yumo kor manénkir mérnap arop fárákapamp yae ankore mek yakáp kipo. Aeria yumo ponankor yumoku te wampwe pwarará, yiráp Kristen ankwapyaenápomp yae ankore mek yakáp i konap ninik fek saráp yakáp kip. Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sér:
“Námo mwar kwapwe kare namponoria waenámp aropan te
Kwaro man far-pwar konámpono.
Aeno námoku te wampwenorianámp aropan maok,
Kwaro man aropomp i konámpon.” ✡
6 Ae konámpara, yumo ankár yumokuráp ninik te wampwe pwarará, Kwaromp kárákáre kor yae ankore mek yakáp kip. Tak napo maok, mao námoku pátenámp yae fek yumwan e kwapwe sánk naenámpon. ✡
7 Mao námokuráp aropomp ninik fek yumwan taokeyak konámpara, yiráp touwe kwatae sámp nap, tá yiráp nkwakwe make ninik tokwae nap am te ankár Kwaromp yaek pap kipo. ✡
8 Yumo ankár yae-párák kare ninik fek yérék kour kip. Satan te yiráp yopor aropono. Mao laionao mémenkip kar fek aráp tokwaerá arop yampá fánaeriaka oupourounkrá yárak i konámp niampono.
9 Yumo te ankár Kwarén mér nap kárákáre fek fokopeyakápria Satanén kwe-pwar kip. Yumo wae mér napono, yiráp Kristen ankwapyaenáp ponankor kápae kare apárok yakáp napao kor yumonapnámp taknámp touwe kwatae sámprá yakáp napono. ✡
10 Kwar te ponankor aropomp fi kor támaono. Mao yumwan wumwiria érékép námp te, yumo Kraisompara, ankár Kwaromp wae kwapwe fek yaká yakáp mwanapon. Aenámpara, yumo fae tákáre ke fek touwe sámp nap te, nánkár wakmwaek mao námoku yiráp waemp warko fwapokwapi kákeaka, yiráp mér nap mek kárákáre nénk nánko, yumo kárákáre fek fokopeyakáp mwanapono. ✡✡
11 Kwar te yaká yak konámp kárákáre tokwaerápono. Kare karono.

Pwar naerianámp kar

12 Ono Sailasén mámá kar fae tákáre fek farákáp nanko, yiráp por kumwi námpono. Ono man ninik namp te, mao te nomp Kristen ankwapnáp kareno. Mámá pas fek te, ono yumwan Kwaro aropompria tére konámp ponankor ninikan yumwan yénkép námpan

✡ **5:2:** Ap 20:28 ✡ **5:3:** Jo 13:14-15; Fm 1:14; 1 Ti 4:12; 5:1 ✡ **5:5:** Snd 3:34; Lu 22:26 ✡ **5:6:** Fl 2:8-9 ✡ **5:7:** Mt 6:25-26 ✡ **5:9:** Ef 6:11-13; Je 4:7 ✡ **5:10:** 1 Te 5:23-24 ✡ **5:10:** Ro 8:18; 2 Ti 4:17-18

sénaeria nae. Onomp ninik te yumo am Kwaro nénknámp ninik ponankor tia am fek kárákáre fek fokopeyaká kipria nampon. ✡

13 Babilon mek yakápnap Kristen fárákap te Kwaro yumont náráponoria nánkáráp tenánko yaká nap, am fárákapao yumwan ‘Gude’rá sénapono. Mako Kwaromp tére námpara, onomp táráp niampono. Mao kor yumwan ‘Gude’rá sénámpon. ✡

14 Yiráp nounouroupnap ninik yénkrá yiráp ankwapyaenápén yae koukoupwiyak kip.

Onomp ninik te yumo Kraisént yaká napara, yiráp ninik porokwe fek yakanoria nampon.

✡ **5:12:** Ap 15:22 ✡ **5:13:** Ro 1:7; 2 Ti 4:11

Pita Wakmwaek Kumwimp Kar
Mekia Akwapnámp Kar

Pita mámá pas ankwap por kumwi námp te, kwekár tisa ankwap fákáre sios mekamp koumteouráp aropan ankwap pourouráp kar yénkrá farákáp napantá, ‘Am fárákapamp kar wawi kwapono’rá kumwimpon. Am kwekár kar sérarap arop fárákapao arakrá sér, “Kwatae ninik te kwatae mono, fwapono.” Ankwap te, “Jisas te warko ék mono.” Aerá sénapan maok, Pita sérrá, “Jisas te ‘Arop ankwap yaomwi mek pik te mono. Ponankor kwatae ninik pwarará, námonámpok koropanápono’ ria porokwe fek yépékrá yak námpon.” (Sapta 3:9 fek nkeampo.)

Mao sérrá, “Yino aposel fárákapao maok Jisasén wae yi fek nkea, mao yénkrá farákápámp wawi námpara, yumo te yinomp karan saráp wawia Jisasén mér kipo.”

1 Ono Saimon Pita, ono Jisas Kraisomp tére konamp, maomp aposel yumo Kwarén mér kwapwe sámpea yakáp nap, yumonapok mámá pas kumwia kérép rae. Yumo Kwaro sánknámp mér nap kwapwe kare am te yinomp mér niampono. Jisas Krais te yae-párák kare ara, nomo am mérámp sámp námpon. Mao te nomp Kwar, mao nomwan warko éréképnámp aropono.

2 Oukoumwan te yumo Kwar ntia nomp Jisas Tokwae Karamp ninik nep wae mér. Aenapara, ono warákáramp ninik te Kwaro yumwan ninikia yaewourianánko, maomp yonkwae porokwe yumont tokwae kari yak naenámpon. ✡

Kristen fákáre paokop mwanap ninik

3 Krais te Kwaromp kárákáre fek nomwan maomp kápae kare ankank ti-sáp nánko, nomo fwap Kwaromp ninikaok paokop mwanámp pwi námpono. Nomo Kwarén méria ninik námpara, nomo am ankank ponankor fwap sámp mwanámpon. Mao nomo ménk náráp wae kwapwe ntia náráp yae-párák kare kwapwe kare ninik sámp mwanámpria wumwi námpon. ✡

4 Am tak námp fek táman maok, mao nomwan námokuráp kápae kare kwapwe kare ankank wokwaek ti-sáp nanamprimpan ti-sáp námpono. Kwatae ankankan kikiank i konámp ninik te aropan kwatae pap konámpono. Aeno am kápae kare kwapwe kare ankank Kwaro nomwan ti-sáp námp te fwap yumwan yaewour nánko, am kwatae pap konámp ninik am warákár tará, fwap Kwaromp ninikaokiaka mao niamp yakáp mwanapono. ✡

5 Yumo ankár am táman ninikria maok, kwapwe kare ninik te kárákáre fek téreria, am te yiráp Kwarén mér napént tapokwap kip. Tá yumo ankár Kwaro i konámp ninikan mér sámpea, am mér te yiráp kwapwe kare niniként tapokwap kip.

6 Tá yumo yiráp pourou ankár poukwap kouria maok, Kwaro i konámp ninikan mér sámp napént tapokwap kip. Tá yumo ankár nkwakwe make kar korop nánko, kárákáre fek fokopeyakápria maok, am yiráp pourou poukwap kour napént tapokwap kip. Tá yumo Kwaro i konámp niamp pourouráp ninik fek paokopria maok, kárákáre fek fokopeyakáp i konap niniként tapokwap kip. ✡

7 Aeria yumo ankár yiráp Kristen ankwapyaenápén ponankor nouroupi yakápria, ankár ponankor aropan aropomp kar kip.

8 Táte am take pourouráp ninik yiráp ninik mek tokwae kari yak nánko te, yumo Jisas Krais Tokwae Karamp ninikan mérap te tokwae kari akwap námpara, am mér te kwaporok yak mono. Am te fwap kápae kare tére kwapwe naenámpon.

✡ **1:2:** Fl 3:10; Kl 1:9-10 ✡ **1:3:** Ef 3:16-19 ✡ **1:4:** Jo 1:12; Ap 17:28; 2 Ko 3:18 ✡ **1:6:** Ga 5:22-23

9 Aeno arop am take pourouráp ninik mo námp te, maomp yi sukupi yaknámp
niampara, wakmwaek korop naenámp ankank panek yak námp te nke mono. Mao te
Kwaro maomp kwatae ninik ponankor tirá épérimp te wae nik mo, pwar námpon. ✡
10 Ononamp fákáre, Kwaro wae yumwan wumwiria, mao náráponoria nánkáráp
tenámpon. Aenámpara, yumo ankár kárákáre fek am wumwiri námpaok tukup kip. Yumo
takria te, yumo kwatae ninik fek tukup mo, fwapono.
11 Táte yumo am ninikaok napo te, yumwan taokor naenámp ankank yak mono. Yumo
fwap Kwaromp wonae fik yámar mek tukupea yakáp mwanapono. Nomwan warko
éréképámp nomp Tokwae Kar Jisaso am yámar mekamp némp taokeyak námpon.
12 Aenánko, yumo am ankank wae méria Kwaromp kar kare sámpea, yumo wae
kárákáre fek fokopeyakáp napan maok, wampweno, ono ankár yumwan kápae kare por
sénanko, yumo am táman niki yakáp mwanapono.
13 Ono ninik namp te ono oukoumwan yiki yak namp fek, yumo nik moantánoria ankár
yumwan farákáp saráp yak nanamp, am te kwapwe kare ninikono.
14 Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso onan sérrá, “Amo sumpwi nanap ke te wae wonae
fik námpono.” ✡
15 Aeri námpara, ono mwae kárákáre fek oupourounkria, nánkár wakmwaek ono
sumpwi tenanko, yumo fwap kápae kare por mámá ankank ponankor niki-samp yakáp
mwanapono.

Pita Kwaromp wae Jisasomp pouroukamp nkemp kar

16 Yino nomp Jisas Krais Tokwae Karao maomp kárákáre fek wakmwaek korop
naenámp karan, am kar yumwan farákápámpono. Aempan maok, yino te kwaporok kar
mwar karan farákáp mono. Yino yinokump yi kare fek nke nánko, maomp pourouk
Kwaromp wae tokwae yak nánko, nkeanámpan, yumwan sénámpon.
17 Naropwar Kwaro man e tokwae sánkria, man am wae kwapwe kare sánkámpon.
Kwar námokuráp yámar mekamp wae tokwae kwapwe meknámp Jisasnámpok kar sámp-
kérépria sérrá, “Támáte onomp Tárápono. Ono man warákár tokwae nampono.”
18 Aenánko, yino méntér Kwaro námoku nánapitenámp faonkwek yakáprá wa nánko, am
kar yámar meknámp takrá sérimpon. ✡
19 Aempan yino am táman nkea wokwaek yakápap profetomp karan mér kárákáre
námpono. Yumo kuri am profet fákáreramp kar kárákáre fek niki-samp yakáp nap te,
kwapwe kareno. Am fárákapamp kar te lamao kirikip mek wae puri yakrá akwapea
wakor nánko, Wap Kumur aok konámp niamp te nánkár pwarnámp yae fek Jisas Krais
ék nánko, maomp wae yiráp ninik meknámp yokor nae-námpono. ✡
20 Aeno yumo ankár aranénkir mér kip: Nomo te nomoku nomp ninikaokria Kwaromp
Buk fek yaknámp profet kar fi fek farákáp mwareano, mono.
21 Am te apae riteanápe, wokwaek te am profet kar arop ankwap ankárankampao
námokuráp ninikaokria profet kar farákáp moimpon. Yiki Kor Spiritao námoku am arop
fárákapamp ninik mek farákápánko, mao am Kwaro sánkámp kar táman arop fárákapan
farákápapon. ✡

2

Kwekár tisamp kwatae ninik

1 Wokwaek kar kwekár profet fárákap Israel fi mek téreapon. Aeno tá taknámp yumo
ou mek kor kwekár tisa fárákap tére mwanapon. Am fárákapao kánánkámp námokuráp
kwekár ninik fek farákápria, yiráp waemp kwatae pap mwanapon. Am fárákap te Jisas
Tokwae Karao man kor yamokwapea érékép námpan warko man younkwe sir mwarea

✡ **1:9:** 1 Jo 2:11 ✡ **1:14:** Jo 21:18-19; 2 Ko 5:1 ✡ **1:18:** Mt 17:1-5 ✡ **1:19:** Lu 1:76-79 ✡ **1:21:** Ap 3:21; 2 Ti 3:16

napon. Am fárákap takria te námoku támao koupour touwe kwatae sámp mwarea napon. ✡

2 Aeria kápae kare arop am kwekár tisa fárákapamp kokopor ninikaok tukup napo, arop ankwap fárákap nkea Kraisomp ninikaok tukup konap ninikan te wouroump kar sér mwanapon.

3 Am kwekár tisa fárákap te maniantá kikiank kar i konap arop fárákapara, kápae kare kwekár kar sérarrá paokoprá, yiráp maniráp ankank ti mwanape. Tak napan maok, wokwaek kar Kwaro yae nánapi pwate námp fek am fárákapan kot nánko, am fárákapao touwe kwatae sámp mwanapon. Am touwe sánk naenámp ankank te apae ampnámp námpanápe, mono. Am te érik karaok yakrá yépék námpon. ✡

4 Wokwaek ensel ankwap fárákap kwatae ninikapo te, Kwaro námoku mwar takanáponoria yépék mono, mao te am fárákapan me tokwae kirikip támáre mek épéri tenánko, am mek yakáprá mao támao kot naenámp yaeran yépék napono. ✡

5 Wokwaek kar Noa koumteouráp aropan 'Kwaromp ninikaok araki yakápenk'rá sérimpon. Aerámpan maok, am fárákap Kwarén younkwe sirapo kor, námoku mwar takanáponoria yépék mono, mao éntenk tokwae sámp-kérépánko, am fárákap ponankor ént mek faokarapono. Aeno Noa te am fárákapan yae-párák kare ninik farákápámp aropara, Kwaro Noa ntia maomp fákánek séraroan taokeyakánko, yae-párák yakápiapono. ✡

6-8 Sodom ntia Gomora te taun tokwaenono. Am mekamp kwatae kare arop fárákap poumou kok kokoporrá paokop napara, Kwaro séránko, yaomwirao fári pwatenánko, yaomwi ntu mwar yakámpon. Am taun anánkaopwe mekamp aropan touwe kwatae sánkámp te, nánkár wakmwaek Kwarén younkwe sinámp aropan touwe kwatae am fárákapan kor korop naenámpan yénkép námpon. Loto am Sodom, Gomora mekamp kwataenap arop ou mek yakria am fárákapamp kwatae ninik nkerá, kumur méntép kwatae kar sérarapo, wawimpon. Aenámpao maok, maomp ninik te yae-párák kare yakria maok, am fárákapao lo kwe-sirarrá, kwatae sokoro nap táman nkea, kokwae kareria, tak te mon karrá ninik tokwae námpon. Aenámp fek, Kwaro am yae-párák kare Lotén am yaomwi wouroukourámp mekamp warámpánko, fwap yakámpon. ✡

9 Kwaro tak i konámpara, nomo wae mér, arop Kwaromp ninikaok tukup napo, man ankank kwatae korop nánko te, Kwaro am wae nkea mérianámpan man yaewour i konámpono. Táte kwataenap aropan kor Kwaro wae nkea mér námpara, nopok am fárákapan touwe kwatae nénk nanampria oukoumwan ti-fákeyakrá akwapea kot naenámp yae fek naenámpon. ✡

10 Táte koumteouráp arop pourouk énounkouprá kikiankáprá kwatae kare ninik fek kokoporria, Kwaromp lo karan te kánanke kwataeran mpwenap arop fárákapan Kwaro youpoukwap tokwaeaka touwe tokwae kar nénk naenámpon.

Tá am yiráp ou mek yakápnap kwekár tisa fárákapao ták-sirirá paokoprá námokuráp ninikaok saráppria, kárákáre kor enselén te wouroump kar sérria apáp mo i konapono.

11 Aeno am ensel fárákapamp kárákáre tokwae te am arop fárákapan kámákár akwap námpan maok, Kwaro nke námp fek am kárákáre kor ensel fárákapao am fárákapan wouroump kar sérria kot mo i konapono.

12 Am arop fárákap te yao pwae mekamp nape firao yonkwae kour moria námokuráp ninik fek kwaporok paokop i konapnámp, arop ankwap fárákapao kor kar karean sénapo te, am mér moria wouroump-sér i konapono. Am nape fir éntupwaro morok fékérianánko, arop yénképrá fári konapono. Am arop fárákapao kor nape firao i konapnámp taknámp wour mwanapono.

13 Am fárákap arop ankwap fárákapan nkwakwe make kwatae ninik napo, nopok touwe kwatae sámp mwanapon. Námokuráp pouroukamp ninikaok nap te kumuruk saráp mono, wae fek kuri takrá paokoprá, kwapwe kare ritea warákár konapono. Takria

✡ **2:1:** Lo 13:1-5; Mt 24:24 ✡ **2:3:** Ro 2:24; 16:18 ✡ **2:4:** Mt 25:41 ✡ **2:5:** Stt 6:13,18; Hi 11:7 ✡ **2:6-8:** Stt 19:12-13,24 ✡ **2:9:** 1 Ko 10:13

am fek yumont koupoukarrá fánapao maok, maomp kwatae ninik nap yumo ou mek yakápria, yumwan oumi papria, yiráp eran kor kwatae pap napon. Aenapao maok, am fárákap te námokunap kwekár ninik táman warákárank i konapono.

14 Am fárákapamp yi te kápae kare por koumteoump pourouk énounkouprá kokopor mwanap ninikan sámpá paokopria, kwatae ninik te pwar mwanap pourou mo námpono. Táte arop ankwap fárákap ninik kárákáre mo napan, kar porokwerá kwatae ninik mwaria érékép-tukup konapon. Am fárákap te ankwapamp ankank kikiank mwanap ninik waeman mákia maránki yakáp napono. Nánkár Kwaro am fárákapan touwe kwatae kare nénk naenámpon.

15 Am fárákap kwapwe kare ninikaok paokop i konap te pwararea, yiki mwaek tukupria épéréprá paokop napon. Am fárákap te Beoromp táráp profet Balamomp ninikaok tukup napon. Mao te kwatae ninikria am fek mani sámp naeria kikiankimpon. ✡

16 Donki kar sér mo i konámpao maok, Balamo am tak námp fek mao aropnámp kar sérria Balamomp kwatae ninikan yoporimpon. Am donki taknámp ninik te profet Balamomp ninik am épépérép naerianámp táman taokari námpon.

17 Am kwekár tisa fárákap te ént merao torokwari yak námp niampono. Táte warákam támárenámp koumweran ouwi tokwaerao sámpea yárak námp niampon. Am taknap arop fárákapampor te Kwaro kirikip tokwae mek tukup mwanap némp nánapi pwate nánko yak námpon. ✡

18 Am arop fárákap te nkwak mak mwanámprá épérépnámp kar sérara wae konapono. Arop ankwap fárákapan, kokoporrá pouroukamp nkwakwe make kwatae ninikanáponoria kar porokwerá sérar i konapono. Am fárákap tak nap támao, arop ankwap oukoumwan kar táman kwatae ninikao fákapá yak námp mekamp pwarará Kwaronámpok korop nap arop fárákapan poupwekáp napo, warko am kwatae ninik mek tukupea fákapá yakáp napon.

19 Am kwekár tisa fárákap am arop fárákapan sérrá, “Yumwan te apae ankankao fákapá fákeyak námpanáp, fwapono.” Aerá sénapao maok, mao námoku kare te kwatae ninikao fákapá fákeyak námpon. Am te arak i konámpon: Ankwap ankankao aropan poukeyak nánko te, am arop te man poukeyaknámp ankankamp yae ankore mek yak konámpono. ✡

20 Tá kare, am fárákap waeman nomp Tokwae Kar námwan warko éréképnámp Jisas Kraisén mér kareria, am apárokamp kwatae ninikao fákapá yak námp pwarará, Jisas Kraisonámpok korop napon. Aenapan maok, am fárákap warko arári tukupea, am mek fákapá fákeyakáp nap te araki yakáp napon: Manénkir kwatae ninik fek fákapea, kwatae yakápiapan maok, táte warko tukupea fákapá yakápria kwatae kare yakáp napono.

21 Aeno am fárákapao yae-párák kare paokopnap ninik mér mo nap te, am te kwatae napono. Aeno táte am fárákapao Kwaro sánknámp yiki kukur sánk konámp lo sámpea napao, am táman younkwe sánk nap te, waeman kwatae kare napon. ✡

22 Amnap ankank te as ntia kouao nepo, sér i konámp. As youpouki pwatea, warko arákarrá akwapá youpouk fári konámp niamp. Táte ankwap kar sérrá: Kou ént mek éntupia pourou yiki kwapwe námpao maok, warko akwapea kwar takére mek énou i konámp niampono. ✡

3

Kwaro korop naenámp yae yaknámp kar

✡ **2:15:** Nam 22:12,15-17,21,23,28-34 ✡ **2:17:** Ju 9-13 ✡ **2:19:** Jo 8:34; Ro 6:16-17 ✡ **2:21:** Mt 12:43-45; 26:24; Hi 6:4-6 ✡ **2:22:** Snd 26:11

1 Onomp fákáre kare! Má pas máte yiráp por ono anánkan kumwi nampono. Yumo yae-párák kare ninik mwanapria kárákáre fek sérria, mámá pas anánkaopwe kumwi namp te, yumo am táman nkea warko ninikia niki yakáp mwanapon. ✡

2 Onomp ninik te, yumo Kwaromp wokwaek yakápap e tokwaeráp profet fákárerao wakmwaek korop naenámp ankankan farákápap aran warko ninik kipria nampon. Yumo ankár nomwan warko éréképnámp Jisas Krais Tokwae Karamp lo yiráp aposel fárákapao yumwan farákáp napo wawi nap, am fwapi niki-samp kip.

3 Aeno yumo ankár tokwae kar ankank aran mér kip: Pwar naenámp ke fek kwatae ninik mwar karrá kikiankria ankár táman saráp paokop i konap arop fárákap koropea, wouroumprá arakrá sér mwarea napon:

4 "Mao te warko arákarrá korop naenámp nie? Mao te maok yak námpono? Mao te korop mono. Wokwaek nomp tékénou fárákap wouri nap feknámpia koropea oukoumwan námp te, kápae kare ankank wokwaek kar forokarámp feknámpia taki yak námpono."

5-6 Kwaro wokwaek kar séránko, yámar me tokwae yak, apár tokwae ént meknámp aokea yak námp, am táman ninik mwarea, ninik mono. Tá wakmwaek Kwaro séránko, am ént támao nákarrá aokria, apár ponankor oupouroupea kwatae papámpono. Aempan maok, arop fárákap te am táman ninikia mér mwanapan, mo napono. ✡

7 Am kar támao yámar ntia apár taokor fákeyak nánko, oukoumwan yakria, yaomwi koropria ponankor wouroukour naenámp kean yépék námpon. Yámar ntia apár Kwarén younkwe sinap arop fárákap kotia touwe sámp mwanap ke táman yépék námpon. ✡

8 Kwaro nke námp fek kápae kare yopwar akwap námpao kor, ankárankamp yae niampono. Tá ankárankamp yae te 1,000 yopwar niampono. Ononamp fákáre, yumo am ninik nik moi kwapono.

9 Takria arop ankwap fárákap, Tokwae Karao ék nanampri námp te mae ékénrá ninik mwanape. Mao te arop ankwap ankárankamp yaomwi mek pik te mono. Ponankor arop kwatae ninik pwarenk ritea yumwan ninikria porokwe fek yépékrá yak námpon. ✡

Mámá apár ntia yámar me pwar naenámp kar

10 Aeno Jisaso Tokwae Kar ék naenámp yae te nomo oukoumwan sikan mpwe nánko, oukun aropao i konámpnámp kwaporok koupour ék naenámpon. Am ke fek yámar mek pourounk tokwaeria, yámar moyak nánko, ankank kápae kare ponankor yaomwirao fári pwar naenámpon. Apár ntia kápae kare ankank am mek yakáp námp, am táman kor ponankor yaomwirao fépér naenámpon. ✡

11 Aeno am ankank taki pwar nánko te, yumo ankár mokope arop yakáp mwanapono? Yumo ankár yiki kare ninik fek Kwaro niniknámp taknámp paokop kip.

12 Yumo ankár amnap ninik fek tapek am Kwaromp Yae yépék kip. Tá yumo ankár kárákáre fek tére napo, am yae koupour korop naenámpon. Am yae fek táman yámar me tokwae yaomwi wouroukoumpia tomoromp nánko, touwe kare yaomwirao ankank kápae kare ponankor wouroukoumpianánko, énténti akwap naenámpon.

13 Mao wokwaek sérimp te ará: "Námo yámar me wourékam yoro, apár wourékam yoroia nanko, am fek te yae-párák kare ninik mwar yakáp mwanapon." Aerimpan nomo am ankank táman saráp yépék námpon. ✡

Nomo ankár yiki kor yakápria Jisasén yépék mwanámp kar

14 Ononamp fákáre e, yumo am ankank táman yépék napara, yumo ankár tére kárákárerá yiki kukur yakáp napo, kwataenámp ankank yak moria, yumo ankár Kwarént ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp kipo. Aenapo, nánkár wakmwaek Kwaro yiráp yae-párák yakápnap ninik nke naenámpon.

✡ **3:1:** 1 Ti 4:1; Ju 17-18 ✡ **3:5-6:** Stt 1:2,6-9; 7:11,17,23 ✡ **3:7:** 1 Ko 3:13 ✡ **3:9:** Sng 90:4; Ese 18:23; 1 Ti 2:4 ✡ **3:10:** Mt 24:35,43-44 ✡ **3:13:** Ais 65:17; Yé 21:1,27

15 Yumo nomp Tokwae Kar oukoumwan yépék námp nkeaka arakrá ninik kip: Aropao
man mér nánko, fwap am fárákapan érékép nanampria yépék námpon. Kwaro nomp
Kristen ankwapnáp kare Polén ninik kour kwapwe sánk nánko, mao kuri yiráp por make
pourouráp kar kwapwe kumwia kérépámpono. ✡
16 Polomp kápae kare pas fek te mámá kar táman sér i konámpon. Maomp kar
ankwapmwaek am pas fekamp te érik farákár mo nánko, nomo fwapia ninik mwanámp
pourou mo námpono. Arop ankwap fárákap yonkwae kour moria, kárákáre fek
fokopeyakáp mo nap, am kar sámpea yiki mwaek tukupria, Kwaromp Buk fekamp kar
ankwapmwaekan kuri tak napono. Taknap arop fárákap am fek touwe kwatae sámp
mwanapon. ✡
17 Ononamp fákáre, yumo am wakmwaek korop naenámp ankank te wae nik napono.
Aenapara, yumoku támao ankár fwapia mér fek yakáp kip. Takria lo kwe-sir konap arop
fárákapamp kwekár karao yumwan éréképá akwap nánko, yumo warko mér kárákáre fek
fokopeyakáp mo mwanape. ✡
18 Yumo ankár Jisas Tokwae Kar nomwan warko érékép konámp, maomp aropomp
tokwae mek yakáp kipo. Aeria maomp aropomp ntia man méria ninik nap táman
sámp-samp napo, yiráp ninik mek tokwae kari yak naenámpon. Nomo oukoumwan, tá
nánkárap kuri Kraisomp e ankár warákarrá sakap saráp yakáp mwanámpon. Kare tak
mwanámpono.

✡ **3:15:** Ro 2:4; 10:21 ✡ **3:16:** 2 Ko 4:3; Hi 5:11 ✡ **3:17:** 1 Ko 10:7-11; Hi 2:1

Jon Manénkɨr Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jon te Jisas éréképá yárakimp éntér-sámpramp arop ou mekamp ankwapono. Mao taun Efesus mek yaká yakea, wae mér pourouria, Jisas pokámp yopwar 60 yopwar niamp arake fek mámá pas má kumwimpon.

Mao wanánko, arop ankwap fárákap kwekárrá sérrá, "Apárokamp aropamp pourou te kwataeria, kwatae nɨnɨk am mek yak námpara, Jisas te Kwaromp Tárápara, apárokamp arop pourou kare sámp naenámp pourou mono." Aerá sénapantá, mao te koumteouráp aropamp nɨnɨk fwapokwapi pap naeria, mámá pas kumwimpon.

Tá ankwap kar te ará: 'Kwar te ponankor aropan nouroup námpara, yumo kor ankár ponankor aropan nounouroup kip'rá sénámpon.

Yiki yak sánk konámp kar

1 Mámá yiki yak sánk konámp kar te me koum sik yakámpan yino wae maomp kar wa, tá yinomp yi kare fek man wae nke, tá yino man tokoreyakáprá, tá yinomp yae korao maomp pourouk wae sámp, maki námp kwamp, yino mámá kar farákáp konámpono. ✡

2 Am yiki yak konámpao érik koropeanánko yino waeman kare nke námpan, yumwan am yiki yaká yakáp mwanámp kar érik farákáp konámpon. Am yiki yak te wokwaek kar Naropwarént yakámpan maok, oukoumwan te wae érik koropeanánko yino nke námpon. ✡

3 Yino nkeaka wawinámp karan yumwan farákáp nánko, yumo kor má kar wariaka yinont ankár pourouráp nɨnɨk fek yakápria, nomo énénki Naropwar ntia maomp Táráp Jisas Kraisént ankár pourouráp nɨnɨk fek yakáp mwanámpon.

4 Yino mámá kar má kumwi námp te, nomp warákár te tokwae kari yak naenámpria námpono.

Nomo ankár wae fek paokop mwanámp kar

5 Yino maomp Tárápao sérimp karan wawianámpan yino yumwan farákáp námp te ará: Kwar te ankár wae tokwaerápara, man te kɨrɨkɨp kánanke yak mono. ✡

6 Táte nomo sérrá, 'Ono Kraisént ankár pourouráp nɨnɨk nampono'rá sénámpao maok, nomo am nɨnɨkaok paokop moria, nomo kɨrɨkɨp mek paokop námp te, nomp kar te kwekárámpara, nomo te kare kar nɨnɨkaok paokop mo i konámpon. ✡

7 Táte Kwaro wae fek yak námpnámp taknámp nomo kor wae fek paokop námp te, nomo ankár pourouráp nɨnɨk fek nounouroupra yakáp nánko maok, Kwaromp Táráp Jisasomp yɨrirao nomp kwatae nɨnɨk ponankor yárári pwaránko, nomo yiki kor kwapwe yakáp i konámpon.

8 Táte nomo 'Ono kwatae nɨnɨk te yak mono'rá sénámp te, nomoku támao kwekárrá sénámpara, kare kar sér i konap nɨnɨk te nomp nɨnɨk mek yak mo námpon.

9 Aeno táte nomp kwatae nɨnɨk Kwarén érik sénánko te, Kwar te 'Námoku tak nanamp'rá séritenámp kar ták-pwar mono, yae-párák kare nɨnɨk fek nomp kwatae nɨnɨk ponankor torokorrá épéria nɨk mo, pwar nánko, nomp nɨnɨk yiki kukur kwapwe naenámpon.

10 Táte nomo sérrá, 'Ono te kwatae nɨnɨk moi nampono'rá sénámpao maok, nomo takrá sénámp kar támao 'Kwar te kwekár i konámp aropono'rá sénámp niampon. Aenámpara, Kwaromp kar te nomp nɨnɨk mek te yak mono.

2

Krais nomwan yaewour i konámp kar

✡ **1:1:** Jo 1:1-2,4 ✡ **1:2:** Jo 1:14 ✡ **1:5:** 1 Ti 6:16; Je 1:17 ✡ **1:6:** 1 Jo 2:4

1 Onomp tárápu * o! Ono ankár yumo kwatae ninik kwaponoria yiráp por má kar kumwi nampono. Aeno táte arop ankwap warko kwatae ninik fek akwap nánko te, nomwan yaewouranoria Kwarén sér i konámp arop Naropwar Kwarént yak námpon. Am te yae-párák kare arop Jisas Kraisono. ✡

2 Kwaro nomp kwatae ninik fek nomwan yonkwae pwarámp námp te, Jisas námoku térea nomp kwatae ninik tirá épéri námpon. Mao taki námp te, nomwan saráp yaewour naeria tére mono, má apár mekamp arop ponankor yaewour naeria sumpwi námpon. ✡

3 Nomwan Kwaro sénámp lo kar wawia mántwaok saráp paokop námp te, am támao nomo Kwarén mér karnámp yénkép námpon.

4 Aeno arop ankwap ankárankao ‘Ono Kwar te wae mér nampono’rá sénámpao, Kwaromp lo karaok yárak monámp arop te kwekár námpara, kare kar sér i konap te maomp ninik mek yak mono. ✡

5-6 Aeno arop ankwapao Kwaromp karwaok akwap námp te, mao tak námp támao nomwan yénképrá: Maomp Kwarén warákárnámp ninik te wae pwi kare yak námpon. Tá arop ankwapao ‘Ono Kwarént yak namp’rá sénámp te, ankár Kraiso yáraki námpnámp taknámp yárak nánko maok, mao Kwarént yak námp mér mwanámpon. ✡✡

‘Arop ankwapyaenápén nouroup námp te, Kwaromp wae fek yak námp’rá sénámp kar

7 Ononamp fárákap, ono yiráp por kumwinamp lo kar máte wourékam lo kar mono, épi lo kar wokwaek kar yumo sámpap támaono. Am épi lo te yumo wokwaek wawiap kar támaono. ✡

8 Aeno am lo ono warko yiráp por kumwi namp máte, wourékam lo niampono. Nomo wae mér námpon: Má wourékam lo máte Krais námokuráp ninik mek yakriaka, yiráp ninik mek kor tére námpon. Am te apae riteanápe, kirikip te wae pwar naeria nánko, Kwaromp wae karerao koropá yak námpon. ✡

9 Táte arop ankwapao ‘Ono te Kwaromp wae fek yak nampono’rá sénámpao maok, Kristen ankwapyaenápén kokwarokria warákár mo námp te, mao oukoumwan kirikip mek yak námpono. ✡

10 Aeno arop Kristen ankwapnápén warákár konámp te, mao te waeman wae fek yak námpara, apae ankankao man nánkáráp nánko sikirip naenámpanáp? ✡

11 Tá Kristen ankwapyaenápén kokwarok i konámp arop te, kirikip mek yak námpon. Mao te kirikip mek yárak námpara, kirikipao yi nánkárápeyak nánko, mao te apae mwae-páraok akwap raerá mér mo i konámpon. ✡

12 Onomp tárápu o! Yumwan Kraisomp e kárákáre fek Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épéri námpantá, yiráp por kumwi nampon. ✡

13 Naropwaryaenáp fákáre, yumo mámá arop wokwaek kar yakeanámpao, oukoumwan taki yak námp wae mér napon. Aenapantá ono yiráp por kor má kar má kumwi nampon. Menkou-tárápu, yumo waeman Satanén kwe-pwate napantá yumwan kor má kar má kumwi nampon.

14 Tárápu, yumo te Naropwar Kwarén waeman mér napantá, ono má kar kumwi nampon. Naropwaryaenáp fákáre, yumo kor mámá arop wokwaek kar yakeanámpao oukoumwan taki yak námp wae mér napantá, ono má kar má kumwi nampon. Menkou-tárápu, yumo te kárákáreria Kwaromp kar yiráp ninik mek yak nánko, Satanén waeman kwe-pwate napono. Aenapantá ono yiráp por mámá kar kumwi nampon.

Nomwan ‘Apárokamp ninikan warákár kwapono’rá sénámp kar

---

* **2:1:** Jono ‘Tárápuno’rá sénámp te, mao kar farákáp nánko, wawia Kraisonámpok koropea Kristen yakápnap sios fákáreran sénámpon. ✡ **2:1:** Hi 9:24 ✡ **2:2:** Jo 1:29; 11:52; Ro 3:25 ✡ **2:4:** 1 Jo 1:6,8 ✡ **2:5-6:** Jo 14:21,23; 1 Jo 4:12,17; 5:3 ✡ **2:5-6:** Jo 13:15 ✡ **2:7:** 2 Jo 5-6 ✡ **2:8:** Jo 1:9; Ro 13:12 ✡ **2:9:** 1 Jo 3:10,15; 4:20 ✡ **2:10:** Ro 14:13 ✡ **2:11:** Jo 12:35 ✡ **2:12:** 1 Ko 6:11

15 Yumo te apárokamp ninikan warákárriaka apárokamp ankankan kor ponankor mént warákár mwanape. Arop ankwapao apárokamp ninikan warákárámp te Naropwarén te warákár mo i konámpon. ✡
16 Apárokamp arop ponankor sámpá paokop i konap ninik te, námokuráp ninik mek poup kikiank i konap ninik, tá yi fek nkea kikianknap ninik, tá, námo nkwakwe make kokop namprianámp ninik, má ankank máte Naropwar Kwaronámpoknámp korop mono, apárokamp ninikono.
17 Mámá apár ntia am mek yaknámp kikiank ninik méntér pwar naenámpon. Aeno arop Kwaromp kar wawia mántwaok yárak námp te fwap yaká yak naenámpon. ✡

Kraisomp kar kwe-pwar naenámp arop korop naenámp kar

18 Tárápu, oukoumwan te apár pwar naenámp yae wae wonae fikono. Yumo wokwaek te, 'Krais namponoria poupwekápnámp arop korop naean'rá sénap kar wae wawiapon. Táte wae oukoumwan kápae kare, Kraiso namponoria poupwekáp mwanap arop wae korop napon. Aenapara, nomo wae mér: Am te wae yae fae nánko napono. ✡
19 Manénkir te am fárákap nomont yakápi napao maok, nomwan pwarará tukup tenapon. Am fárákap te kare kar nomp kare mono. Táte am fárákap nomp kareraoia te fwap nomont yakáp mwanapan maok, mao nomwan pwar napo, nomo wae mér: Am fárákap te nomp kare mono. ✡
20 Aeno yumwan Kwaro waeman yiráp pourou mek Yiki Kor Spirit kwarákari námpara, yumo ponankor waeman mér kwapwe sámpá yakáp napon.
21 Aenapara, ono te yumwan, kare kar kar mér mo napon ninikria yiráp por má kar kumwi mono. Yumo waeman kare kar kar méria, am kare kar karao kwekár kar sámp-pap mo i konámp te, yumo wae mér napantá, ono yiráp por mámá kar kumwi nampon.
22 Kwekár i konámp arop te wanono? Am arop 'Jisas te Krais mono'rá sénámp arop te támaono. Am arop te Naropwar Kwar ntia maomp Táráp younkwe sánk konámpara, Kraisén yopornámp aropono. ✡
23 Aropao Tárápan younkwe sánk námp te, Naropwarén kor younkwe sánk námpon. Aropao Tárápan méria ninik mek sámp námp te, Naropwarén kor méria ninik mek sámp námpon. ✡

Yiki Kor Spiritao nomwan kare kar karan yénknámp kar

24 Yumo wokwaek wawiap kar ankár kárákáre fek niki-samp kip. Yumo am wokwaek wawiap kar am niki-samp napo te, Táráp ntiaka Naropwar yumont yaká yak nerepon.
25 Kraiso nomwan sérinámp kar te 'Yae-párák kare yiki yaká yakáp mwanapono'rá séri námp támaono. ✡
26 Ono yiráp por kumwinamp kar máte yumwan poupwekáp naenámp aropamp ninikan érik farákarrá kumwi nampon.
27 Aeno Kraiso náráp Yiki Kor Spirit yumwan kwarákarea pwar nánko, am yumont yak námpara, arop ankwapao yumwan Kwaromp ninikan yénkép naenámp tére yak mono. Am te apaerianápe, Yiki Kor Spiritao yumwan waeman kápae kare ankank farákáp námpara, yumo te ninik fae tákáre mono. Am Yiki Kor Spiritamp kar te kwekár mono, kare sénámpon. Aenámpara, Spiritao yumwan yénkép námpnámp taknámp, yumo ankár Kraisén ninik mek fákapea sámpá paokop kipo. ✡
28 Onomp tárápu, yumo te ankár Kraisén koumpá yakáp kipo. Tak napo maok, nánkár wakmwaek mao érik korop nánko, nomo man nkea pwarápae mo, yae-párák kare kárákáre fek warákárrá yakáp mwanámpon. ✡

✡ **2:15:** Ro 8:7; Je 4:4 ✡ **2:17:** Mt 7:21 ✡ **2:18:** Mt 24:5,24; 2 Jo 7 ✡ **2:19:** Ap 20:30 ✡ **2:22:** Mt 10:32-33; 1 Jo 4:3; 2 Jo 7 ✡ **2:23:** Mt 10:32-33; Jo 5:23; 2 Jo 9 ✡ **2:25:** Jo 3:15; 6:40 ✡ **2:27:** Jo 14:26 ✡ **2:28:** 1 Jo 4:17

29 Táte yumo Kraisén, mao te yae-párák kare aroponoria mér nap kwamp te, yumo nke napo, arop ponankor yae-párák kare ninik fek paokop nap te, mao kor Kwaromp tárápunorá mér mwanapon. ✡

3

Nomo oukoumwan Kwaromp tárápu yakápnámp kar

1 Wakwe! Naropwaro námokuráp ninik fek yonkwae touwe kareria maok, nomwan ‘Onomp tárápuno’rá sénámpara, nomo te waeman kare kar Kwaromp tárápunon. Apárok mapekamp arop te Kwarén mér mo napara, taknámp nomwan kor mér mo napon. ✡

2 Ononamp fárákap, nomo oukoumwan te Kwaromp tárápu yakáp námpon. Aeno nánkár wakmwaek te mokoprá yakáp mwanámpaoean, am te nomo fwapia mér mo námpon. Aeno nomo wae mér námpon: Nánkár wakmwaek te Krais érik ék nánko, nomo wae mao karean nkea maok, nomo kor Krais námoku yak námp niamp taknámpi yakáp mwanámpon. ✡

3 Arop ponankor Kraisén yépékrá yakáp i konap te, Kraiso yiki kare yak námpnámp taknámp am fárákapao kor námokuráp ninik fwapokwaprá yiki kare yakáp i konapon.

4 Kwatae ninik te ankár lo kar kwe-sinámpara, arop kwatae ninik fek yárak i konámp te, Kwaromp lo kar ták-sinámpon.

5 Yumo te waeman mér napon: Krais te nomp kwatae ninik ti-akwap naeria, korop námpao maok, mao námoku kare te kwatae ninik yak mono. ✡

6 Arop Kraisént koumpá yak námp te, mao te kwatae ninik fekamp ninikaok yárak mo i konámpon. Aeno arop ankwap námokuráp kwatae ninikaok yárak nánko te, nomo waeman wuri nkea mér námpon: Am arop te Kraisén nke mo, tá Kraisén mér mo námpon. ✡

7 Onomp tárápu o! Yumo fwapia mér kip: Arop ankwapao yumwan kwekárrá sér mwanape. Arop yae-párák kare ninik fek tére námp te, am arop te yae-párák kare arop Krais niampono. ✡

8 Wokwaek kar Satano kwatae ninik sámpámpara, arop kwatae ninik fek yak námp te, mao te Satanomp aropono. Kwaromp Táráp te Satanomp téreran kwatae papea kwe-pwar naeria érik ék námpon. ✡

9 Arop ankwap Kwaromp táráp yoro námp te, kwatae ninikaok akwap mo i konámpon. Waeman Kwaromp ninikao am aropamp ninik mek yak nánko, Kwaro maomp Narop-war yak námpara, mao te warko kwatae ninikaok yárak mo i konámpon. ✡

10 Aeno nomo wa mokop Kwaromp tárápaoean, tá wa Satanomp tárápaoean mér mwaria te, arop kwapwe kare ninik fek yárak nánko nkeaka, ‘Mao te Kwaromp tárápono’rá sér mwanámpon. Aeno arop kwatae ninik fek yárakria, maomp Kristen ankwapyaenápén warákár mo nánko te, mao te Kwaromp monorá mér mwanámpon.

Kristen ankwapyaenápén warákár konap ninik

11 Yumo wokwaek te kar arakrá wawiapon: Nomo ankár nomp ankwapyaenápént nonopok nounouroup mwanámpon. ✡

12 Nomo te Kenoimp niamp ninik fek yakáp mwareano. Ken te Satanomp arop yakámpara maok, náráp nánaeran námoku sámp-wouroumpámpon. Am te apaeritea nánaeran sámp-wouroumpámpon? Nánaeramp ninik te yae-párák karenko, námokuráp ninik te kwatae námp kwamp yopor yonkwae pwarámpria sámp-wouroumpámpon. ✡

13 Ankwapyae fákáre, apárokamp arop yumwan, nke te mo karonoria yopora wae napo te, yumo am táman kokorokori kwapono. ✡

✡ **2:29:** 1 Jo 3:10 ✡ **3:1:** Jo 1:12-13; 16:3 ✡ **3:2:** 2 Ko 3:18; Fl 3:21 ✡ **3:5:** 2 Ko 5:21; 1 Pi 2:22-24 ✡ **3:6:** Ro 6:1-2,14 ✡ **3:7:** 1 Jo 2:29 ✡ **3:8:** Jo 8:44 ✡ **3:9:** 1 Jo 5:18 ✡ **3:11:** Jo 13:34-35 ✡ **3:12:** Stt 4:8 ✡ **3:13:** Mt 5:11-12; Jo 15:18-19

14 Nomo ankwapyaenápén warákár námp kwamp te, am ninik táman mér mwanámpon, nomo waeman sumpwi mwanámp ninik te pwatea yiki yakáp mwanámp ninikaok yakáp námpon. Aeno arop Kristen ankwapyaenápén warákár mo námp te, am arop te sumpwi konap ninik fek yak námpon. ✡

15 Arop ankwapnápén, námo nke namp fek yak te monoria youpoukwap námp te, waeman arop sámp-wouroump nap niamp námpon. Yumo te waeman mér napon: Arop ankwapan sámp-wouroumpnámp arop te, mao te yiki yaká yak naenámp kwapwe te sámp mono. ✡

16 Jisas te nomwan yaewourria náráp pourouk touwe sámpámpon. Takimp ninik te nomwan arop yonkwae touwe konap ninikan yénkép námpon. Ae námp te, nomo Kristenara, nomo kor nomp Kristen ankwapyaenápén yaewourrá nomp pourouk touwe sámp mwanámpon. ✡

17 Aeno arop ankwap apárokamp ankankrápao Kristen ankwapyaenápén nke nánko, ankank mo nánko, man yonkwae touwe moria ankank sánk mo námp te, mao te ‘Ono te Kwarompono’rá sénaeane.

18 Onomp tárápu o! Nomo nomp ankwapyaenápén párák kar fek saráp yonkwae touwe mwareano. Ankár am fárákapan yonkwae touwe kareria ankár kwapwe kare ninik fek yaewour mwanámpon. ✡

‘Kwarén mérnap arop te Kwaro nke námp fek apáp mono’rá sénámp kar

19-20 Nomo am arop yonkwae touwe mwanámp ninikaok paokop námp kwamp te, nomo wae mér námpon: Nomo te waeman am kare kar karwaok paokop námpon. Kwar námoku maok tokwae karara, kápae kare ankank wae námoku méri yak námpara, nomo te, wae yae-párák kare ninikaok namp nierá ninik tokwae kwapono. Kwaro waeman nke námpara, sánánkar yonkwae porokwe fek yakáp mwanámpon.

21 Ononamp fárákap, nomp ninik mek kwatae ninik yak námprá mo námp kwamp te, nomo Kwaro nke námp fek apáp moria, yae-párák kárákáre fek yakáp konámpono.

22 Nomo Kwaromp loaok tukupria, Kwaro warákár konámp ninikaok paokop námpara, nomo Kwarén apae ankank ‘Sápae’rá sénánko te, fwap sáp naerámpon. ✡

23 Kwaromp lo te ará: Nomo maomp Táráp Jisas Kraisén méria maok, mao nomwan séri námpnámp taknámp nomo ankár nomp ankwapyaenápén nonopok nounouroup mwanámpon. ✡

24 Aeno táte arop ankwapao Kwaromp loaok saráp yárak námp te, mao te Kwarén koumpá yak nánko maok, Kwaro kor mént koumpá yak námpon. Kwaro nomwan Yiki Kor Spirit sáp tari námpara, am Spiritao Kwaro nomont yak námp yénkép námpon. ✡

4

Spirit fákáreran yurukup mwanámp kar

1 Ononamp fákáre, kápae kare kwekár profet apárok má paokop napon. Aenapara, arop ponankor ‘Námo wae Kwaromp Spiritráp’rá sénánko te, tamak kare karonorá niniki kwapono. Yumo ankár, máte Kwaromp Spiritaoeane, tá ankwap spirit kwataeraoi kanrá fwapia yurukup kipo. ✡

2 Yumo Kwaromp Yiki Kor Spirit yakápnap arop te, arakrá sénap aran wawia mér mwanapon: Arop ponankor ‘Jisas Krais te apárokamp arop kare arákari námpon’rá sénap te, am arop fárákap te Kwaromp Yiki Kor Spirit yakápnap arop támaonono. ✡

3 Arop ankwap fárákapao ‘Jisas arop kare arákár moi námp’rá sénap te, am arop fárákap te ankwap spiritrápono. Am te Kwaromp Spiritráp mono. Am spirit te yumo wokwaek

✡ **3:14:** 1 Jo 2:11 ✡ **3:15:** Mt 5:21-22 ✡ **3:16:** Jo 13:1; 1 Te 2:8 ✡ **3:18:** Lo 15:7; Je 2:15-16 ✡ **3:22:** Mt 21:22 ✡ **3:23:** Jo 6:29; 13:34 ✡ **3:24:** Ro 8:9 ✡ **4:1:** Mt 24:11 ✡ **4:2:** 1 Ko 12:3

wawapo, Kraisén yopornámp arop korop naenámponoriap te, oukoumwan wae apárok koropea yak námpon. ✡

4 Onomp tárápu o! Yumo te Kwarompara, kwekár i konap profet fákáreramp kar te waeman kwe-pwarari napon. Yiráp pourouk woukoupá yaknámp Yiki Kor Spirit te apárokamp aropamp pourouk woukoupá yaknámp spiritan kwe-pwar námpon.

5 Am arop fárákap te apárokamp aropara, am fárákapamp karao kuri apárokampono. Aenánko, apárokamp arop ankwap fárákap am fárákapamp kar táman wawi konapon. ✡

6 Nomo te Kwarompara, arop Kwarén mér námp te, am arop te nomp kar wawi konámpon. Aeno arop Kwaromp firáp mo námp te, mao te nomp kar wa mo i konámpon. Aenapara, am taknap ninik táman maok, nomo nkea méria Yiki Kor Spiritao kar kare sér i konámp mér, tá kwekár i konámp spiritamp kar wawia mér mwanámpon. ✡

Kwaro nomwan nouroupnámp kar

7 Onomp nouroup fákáre, nomo te ankár nonopok nounouroup saráp yakáp mwaro. Am te apae riteanápe, nounouroup i konap ninik te Kwaromp ninik támaono. Arop ankár ankwapan nouroup i konap ninikaok yárak námp te, Kwaromp aropara, mao te Kwaromp táráp támaono.

8 Kwar te am arop nouroup i konap ninik fi korara, aropao kor ankwapan nouroup mo námp te, Kwarén mér monámp aropao námpon.

9 Kwar te Táráp ankárankamp karean maok, am Táráp apárok mapek sámp-kérépámp te, nomwan Kraiso yiki yak ti-sáp nánko, am yiki yak sámpenkria sámp-kérépámpon. Am takimp te, Kwaro nomwan aropomp kare námpan yénkép námpon.

10 Aropomp i konap ninik te apae nomomékir Kwarén aropompi námpanápe. Aropomp i konap ninik te Kwaroménkir nomwantá aropompiaka náráp Táráp Kraisén sámp-kérép nánko, mao ékia, nomp kwatae ninik fek sumpwianánko, Kwaro am kwatae ninik warko nik mo, pwarará, érékép námpon.

11 Ononamp fákáre, má ninik máte Kwaro nomwan nouroup námpan yénkép námpara, nomo kor taknámp ankár nonopok nounouroupa wae mwanámpon.

12 Arop ankwap ankárankao Kwarén te nke mo kare námpao maok, nomo nomp Kristen ankwapyaenápén nouroup kare námp te, Kwaro nomont yak nánko, maomp nouroup i konámp ninik nomp ninik mek tokwae kari akwap námpan nkea mér mwanámpon.

13 Ae te mokopono? Nomo Kwarént koumpá yakáp nánko, tá nopok Kwaro kor nomont koumpá yak námp fwap mér mwanámp nie? Nomwan waeman námokuráp Yiki Kor Spirit sáp tari námpara, wae mér námpon. ✡

14 Naropwar Kwaro, apárokamp aropan warko ponankor éréképaeriaka, náráp Táráp sámp-kérép námp, yino wae nke námpan, yino am kar farákáp konámpon. ✡

15 Tá arop ankwapao ‘Jisas te Kwaromp Tárápono’rá sénánko te, Kwaro am aropént koumpá yak nánko, tá am aropao kor Kwarént koumpá yak námpon.

16 Aenámpara, Kwaro nomwan aropompi námpan, nomo am táman mér námpon.

Kwar námoku te ankár aropan aropomp i konámp fi korara, aropao kor ankwapan aropompnámp arop te, Kwarént koumpá yak nánko, te nopok Kwaro kor am aropént yak námpon. ✡

17 Kristen ankwapyaenápén nouroup i konap ninik nomp ninik mek tokwae kari yak námp te ará: Nomo oukoumwan apárok mapek yakáp námp fek waeman Krais niamp pourouráp yakápi námpara, nánkár wakmwaek kot mwanap yae tokwae fek te, nomo apáp mo, fwapono.

18 Kwaro nomwan nouroup kwapwe námpara, nomo apáp mono. Am te apaerianápe, am nouroup kwapwe te apáp ninik yéréperá kérép konámpon. Aeno apápnámp fi kor te ará: Arop námokuráp kwatae ninik fek touwe sámp naenámpan ninikrianámpon. Táte

✡ **4:3:** 1 Jo 2:18,22; 2 Jo 7 ✡ **4:5:** Jo 15:19 ✡ **4:6:** Jo 8:47 ✡ **4:13:** 2 Ko 1:21-22 ✡ **4:14:** Jo 3:17 ✡ **4:16:** Jo 6:69

arop apáp námp te, maomp arop nouroup i konámp ninik te maomp ninik mek tokwae kari yak mo námpan mér mwanámpon.
19 Am te Kwaroménkir nomwan nouroup kare námpara, am fek táman nomp Kristen ankwapyaenápén nouroup námpon. ✡
20 Tá arop ankwapao ‘Ono Kwarén nouroup kare nampono’rá sénámpao maok, tá warko ankwapnápén kokwarok námp te, maomp kar te kwekár námpon. Arop énénki tapokwapá yakáprá wae yi fek nke námpan man kokwarok námp te, mao yi fek nke monámp Kwarén te mokopia nouroup naenámpon?
21 Nomo Kraisomp lo sámp námp te aráno: Arop Kwarén nouroup námp te ankár taknámp náráp ankwapyaenápén kor nouroup kuno. ✡

5

Kwarén mérnap arop apárokamp kwatae ninikan kwe-pwar konap kar

1 Arop ponankor Jisas te Kraisonorá mér nap te, am fárákap te Kwaromp tárápu yakáp napon. Arop ponankor naropwar ankárankan nouroup nap te, ankár maomp tárápuan kor nouroup i konapon.
2 Nomo Kwarén nouroup kareria, nomo maomp loaok tukup námp te, nomo wae mér námpon: Am ninik fek táman maok, nomo Kwaromp tárápuran kor nouroup kare námpon.
3 Nomo Kwaromp lo karaok saráp paokop námp te, am támao yénképrá: Nomo waeman Kwarén nouroup kare námpon. Aenámpara, am lo te nomwan kour-sir naenámp pourou mono, fwap ampaok paokop mwanámpon. ✡
4 Arop ponankor Kwaromp tárápu yakáp nap te apárokamp kwatae ninik te kwe-sir konapon. Nomo waeman Kwarén mér námpara, am fek táman apárokamp kwatae ninik te yorowaria kwe-pwarará apárok sámp-anámp konámpon. ✡
5 Wa apárokamp ninikan kwe-pwar konámpon? Arop Jisasén Kwaromp Táráponoria mérnámp arop támao kwe-pwar konámpon. ✡

Kwaro Jisasoinámp ninikan érik sénámp kar

6 Jisas Krais ékámp te, ént mek anámpeaka maok, tá yaopwae porokopramp fek námokuráp yirirao oupouroup naenámpria ékámpon. Mao te ént mek anámp konap ninik fek saráp ék mono. Ént ntia yiriramp ninik fek ékámpon. Yiki Kor Spirit mao te kare kar sér i konámp fi korara, mao kuri am Jisas Kraisoi námp táman farákáp námpon. ✡
7 Waeman yininkaopwerao maoi námp farákáprá sénapono. ✡
8 Yiki Kor Spiritao sénámp kar, éntao sénámp kar, yirirao sénámp kar, am yininkaopweramp kar máte ankárankamp pourouráp kar sénapono.
9 Arop kotriaka am kar fi sénapo, wawia kareno ri konámpan maok, Kwaro sénámp kar te aropamp karan kámákár akwap námpon. Am kar Kwaro farákáprá sénámp te mao náráp Tárápao tére námpan nomwan sénámpon. ✡
10 Arop Kwaromp Tárápan mér námp te, waeman am Kwaro farákápnámp kar sámpeanánko, maomp ninik mek yak konámpono. Aeno arop Kwarén mér mo námp te, Kwar námokuráp Tárápao térenámp kar kare farákáp námpan kor mér mo námpon. Am tak námp támao mér naenámp kwe-sinámpara, am arop te ‘Kwar te kwekár sér i konámp arop’rá sénámp niampon. ✡
11 Mámá kare kar kar Kwaro farákáp námp te ará: Kwaro nomwan yiki yakáp mwanámp sáp námpon. Am yiki yak fi te Kwaromp Tárápamp pourouk yak námpon.
12 Arop Kwaromp Tárápént saráp koumpá yakáp nap te, waeman am yiki yak sámp námpono. Aeno arop Kwaromp Tárápént koumpá yakáp mo nap te, am yiki yak te mono. ✡

✡ **4:19:** 1 Jo 4:10 ✡ **4:21:** Mt 5:44-45; Mk 12:29-31 ✡ **5:3:** Mt 11:30; Jo 14:15,23-24 ✡ **5:4:** Jo 16:33 ✡ **5:5:** Ro 8:37 ✡ **5:6:** Jo 1:29-34 ✡ **5:7:** Jo 15:26 ✡ **5:9:** Jo 5:32-37; 8:18 ✡ **5:10:** Ga 4:6 ✡ **5:12:** Jo 3:36

Nomo te wae yiki yak sámp námprá mér mwanámp kar

13 Yumo Kwaromp Táráp Jisasén mérap te, yumo wae yiki yak kwapwe sámp nap, am fwapia mér mwanapria, yumwan má kar kumwia kérép nampono. ✡

14 Kwaro nomwan yaewour naeria warákár námpara, nomo apáp mono, maomp wonae fik tukupria, mao waeman námoku sánk naeria nánapnámp ninik mek sénánko te, tá fwap nomp kar wa naerámpon. ✡

15 Nomo wae mér námpon: Nomo man kar toropwap námp te, mao wae wawi konámpon. Ae konámpara, nomo am táman wae méria, nomo man 'Ankwap ankank sápae' ria sénámp te, nomo am ankank te wae sáp konámp mér námpon.

16 Aropao náráp ankwapyaenápén nke nánko, maomp waemp fwap warko Kwaromp wonae fik korop naenámpao, kwatae ninik fek akwap nánko te, Kwarén sénánko, Kwaro am aropan yiki yak naenámp sánk naenámpon. Ono te am sumpwi pap mo i konámp pourouráp kwatae ninikan sénampono. Arop ankwap maomp waemp warko Kwaromp wonae fik akwap naenámp pourou monámp kwatae ninik nánko te, ono yumwan 'Kwarén "Maomp kwatae ninik sámp-sirae"rá sér kip'rá sér mono. ✡

17 Ponankor ninik yae-párák mo námp te, am te kwatae ninikono. Aenámpan maok, ankwap pourouráp kwatae niniki tenánko, fwap Kwaro sámp-sir konámpani námp te, maomp waemp fwap Kwaromp wonae fik yak naenámpon.

18 Nomo wae mér námpon: Arop ponankor Kwaromp tárápu yakáp nap te, warko kwatae ninik i konap ninikaok saráp yakáp mo i konapon. Waeman Kwaromp tárápao man taokeyak námpara, Satan te am aropamp pourouk yae pap mono. ✡

19 Satan te mámá apár poukeyak nánko, ponankor maomp yae ankore mek yakáp napo, nomo te mwar Kwaromp tárápu yakáp námp te, nomo wae mér námpon.

20 Nomo wae mérámpon: Kwaromp Táráp waeman ék námpara, mao nomwan ninik sáp nánko, nomo fwap Kwar kare mérria waeman Kwar kare ntia maomp Táráp Jisas Kraisént yakáp námpon. Am Kwar te karenono. Tá mao te yiki yaká yak fi kor támaono. ✡

21 Onomp tárápu, ankwap ankankao yiráp kwar niamp yak naeane. Ankár younkwe sánk kipo. ✡

✡ **5:13:** Jo 20:31 ✡ **5:14:** Jo 14:13 ✡ **5:16:** Mt 12:31 ✡ **5:18:** Jo 17:15 ✡ **5:20:** Jo 17:3 ✡ **5:21:** 1 Ko 10:14

Jon Anánkan Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Mámá pas te Jono warko ankwap por kumwimpon. Mao náráp e érik sér mono, párák ‘Sios taokeyak konámp arop’rá sénámpon.

Mao te koumteouráp aropan ‘Yumo fwapia ankwap aropan warákár kip’rá farákáp. Aeria ‘Kwekár kar sér i konap arop te Kwaromp Kar sámpá yampourou napono. Aenapara, yumo am fwapia yérék kor kip’rá sénámpon.

1 Yupu * o! Ono sios taokeyak konampao, Kwaro amwan náráponoria nánkáráp námpantá, amo ntiaka waráp tárápuampor † ménṯ má pas má kumwi nampon. Ono waeman kare kar yumwan warákár kare nampon. Tá ono saráp warákár mono. Kwaromp kar kare mérnap arop fárákapao kor yumwan warákár kare napon.
2 Am Kwaromp kar kare te nomont yakria, ankár yaká yak naenámpara, am fek táman yino yumwan warákára wae námpon.
3 Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntia maomp Táráp Jisas Kraiso nomwan kare kar ninik ntia nouroupnámp ninik fek aropompria námokuráp ninik fek yonkwae porokwe ti-sáp kiponoria nampono.

Nomo nonopok nounouroup i konap ninikaok mwanámp kar

4 Ono waráp tárápu ankwapmwaek Naropwar Kwaro nomwan ampaokenkrá sérinámp kare kar karwaok tukup naprá sénap wawiaka warákár kare nampon.
5 Yupu o! Ono amwan arakrá sér rae: Onomp ninik te nomo ankár nomp ankwapyaenápénṯ nonopok nounouroup mwanámpan ampaokamporia sér rae. Mámáte apae oukoumwan wourékam loan amwan sénampanápe. Wae manénkir sámpámp lo kar táman sénampon.
6 Nonopok nounouroup i konámp ninik te ará: Nomo ankár Kwaromp lo karaok paokop mwanámpon. Wokwaek kar yumo má lo kar wawiap te arakrá sénámpon: Yumo ankár yiráp ankwapyaenápénṯ nonopok nounouroup mwanap ninikaok saráp paokop kipo.

Nomo Kraisomp karan kárákáre fek sámp-fákeyakáp mwanámp kar

7 Wawenke! Nomwan poupwekáp mwarianap kápae kare arop apárok má paokop napon. Am fárákap te, Jisas Krais te arop kare arákára námponorá mér mo napon. Taknap arop te poupwekápria Kraisén yopornap aropono.
8 Aenapara, yumo te ankár fwapia mér kipo: Yumo takrá am kwekár kar waria Kwaromp kwapwe kare ankank nopok sámp mwanámpria térea wae nap pwar mwanape. Yumo ankár kárákáre fek fokopeyakria maok, fwap ponankor ankank sámp mwanapon.
9 Aeno arop ankwap Kraisomp kar kárákáre fek niki-samp moria am pwarará ankwap kar fek akwap nánko te, Kwar te ménṯ yak mono. Aeno arop ankwap Kraisomp kar kárákáre fek niki-samp nánko te, Naropwar Kwar ntiaka Táráp Jisas te am aropénṯ yak nenepon.
10 Táte arop ankwap yumonapok koropea Kraiso sénámp kar pwarará ankwap karan yumwan farákáp naerianánko te, ‘Gude’rá sériaka, yiráp nap mek warámpá tukup kwapon. ✡
11 Am taknámp aropan ‘Gude’rá sénámp arop te am kwatae tére táman yaewournámp aropono. ✡

---

* **1:1:** ‘Yupu’rá sénámp te siosén sénámpon. † **1:1:** ‘Waráp tárápu’rá sénámp te, am sios mek yakápnap koumteouráp aropan sénámpon. ✡ **1:10:** Mt 10:13-14; Ro 16:17 ✡ **1:11:** 1 Ti 5:22

Ankwap kar kánanke

12 Ono yiráp por kápae kare kar sénanampan maok, warko pepa fek te wampwenoria
pwararae. Nánkár onoku yumwan koropá nkeaka nomoku énénki tankáprá warákárrá
kar sérar mwanámpon.
13 Kwaro nárápria nánkárápnámp waráp naenápomp ‡ tárápurao amwan ‘Gude’rá
sénapono.

‡ **1:13:** ‘Naenáp’rá sénámp te, Jon yaknámp siosao yaewour napo, forokarinap siosén sénámpon.

Jon Yinɨnkan Kumwimp Pas
Mekia Akwapnámp Kar

Jono náráp nouroup Gaiusompor mámá pas má kumwia sámp-kérépámpon. Mao te námokuráp e érik sér mono, párák 'Sios taokeyak konámp arop'rá sénámpon. Gaius te ankwap Kristen fárákapan yaewour i konámpantá, man warákár konámpon. Tá mao Gaiusén ankwap kar sérrá, "Amo ankár Diotrefesomp kwatae ninɨk fwapia mérampo'rá sénámpon.

1 Onomp nánae Gaius e! Ono sios taokeyak konampao má pas má kumwiaka amonapok kérép rae. Ono waeman kare kar amwan warákár kare nampon.
2 Onomp nouroup kwapwe e! Ono wae mér nampon: Waráp waemp te waeman kwapwe kare yak námpara, amo nkwakwe make tére nap ponankor kwapwe kare nánko, amokuráp pourou kareao kor yae-párák yakanoria nampon.
3 Wokwaek arop ankwap fárákapao koropea onan nkea, 'Amo te Kwaromp kar kareaok saráp yárak i konapono'rá sénapo, ono am kar wawia warákára wae nampon. Kare karono, ono wae mér nampon: Amo te kare kar karaok saráp yárak i konapon.
4 Onomp tárápuao Kwaromp kar wawiaka mántwaok paokop napan, ono am kar wanamp ke fek te warákár tokwae konampono. Mámá warákár tokwae te, ankwap ankankan warákár konampan kámákár akwap námpon. ✡

Gaiuso kwapwe kare térenámp kar

5 Onomp nouroup kwapwe e! Amo waráp ankwapyaenápén yaewourrá tére nap te, yae-párák kare tére napon. Tá amo panekamp ankwapyae fárákapan kor takrá yaewour napon. ✡
6 Am mekamp arop ankwap fárákapao koropea mapekamp sios mekamp koum-teouráp aropan waráp nourouprá yaewour i konap ninɨkan sénapono. Amo fwap Kwaromp ninɨkaok nap kwamp te, am arop paneknámp Kwaromp kar koropá farákápea tukup napo te mwaeaok mank, am fárákapan fɨr yaewour nap, am te kwapwe karenono. ✡
7 Am te apaeria, am arop Jisasomp kar farákáprá paokop nap fek te, Kwarén mér monap arop fárákapamp yaekamp ankank sámp mo i konapono. ✡
8 Nomo Kwaromp kar farákáprá paokopnap arop fákáreran yaewour námp te kare kar karan térenap yaewourrá énénki tére námpon. ✡

Diotrefes ntia Demitrius

9 Ono kar ankwap wae yiráp siosompor kumwi nampan maok, Diotrefeso yiráp am sios námoku taokeyak naeri námp kwamp, námokuráp ninɨkaokria yinomp kar wa mo námpono. ✡
10 Aenámpantá nánkár ono yumonapok korop namp kwamp te, mao kwatae tére námp am érik farákáp nanampon. Mao yinan nkwakwe make kar kwatae sérarrá yárak námpono. Am táman saráp mono. Arop Kwaromp kar farákáp mwaria korop napo, náráp nap mek éréképá akwap mo, tá arop ankwap fárákapao námokuráp nap mek éréképá tukup mwaria napo kor, monoriaka tárakwampriaka waráp sios mek youmpantá yéréperá kérép i konámpono.
11 Onomp nouroup kwapwe e! Amo te takeniamp kwatae ninɨkaok yáraki kwapono. Amo ankár kwapwe kare ninɨkaok saráp yárakampo. Arop kwapwe kare ninɨk fek yárak

✡ **1:4:** 1 Ko 4:14-15 ✡ **1:5:** Ro 12:13 ✡ **1:6:** Ap 15:3 ✡ **1:7:** Ap 20:33,35 ✡ **1:8:** Hi 13:2 ✡ **1:9:** Mt 20:27

námp te, mao te Kwaromp aropono. Aeno arop kwatae ninik fek yárak námp te, mao te oukoumwan Kwarén nke moria námpon.
12 Arop ponankor te Demitriusomp ninikan érik farákáprá sér i konapon. Tá Kwaromp kare kar karao kor maomp kwapwe kare ninik érik sénámpon. Tá ono kor maomp kwapwe kare ninikan érik farákarrá sénamp te, ono waeman kare kar sénamp yumo wae mérapono.

Ankwap kar kánanke

13 Ono amwan kápae kare kar sénaeria nampan maok, wampweria pepa fek kumwi mo nampon.
14 Onomp ninik te, ono kareao koupour amonapok koropeaka nomo énénkér tankrá kar sénenempon.
15 Waráp ninik te sánánkar porokwe fek yak kuno. Waráp nouroup fárákapao amwan ‘Gude’rá sénapon. Amo kor onomp ‘Gude’rá sénamp kar má onomp nouroup arop fárákapan sérarampo.

Jut Kumwimp Pas
Mekia Akwapnámp Kar

Jut te Jisasomp nánae ankwap. Jisas pok tenánko, 40 a, 50 yopwar niamp arake fek mao mámá pas má kumwimp te kápae kare sios mekamp koumteouráp arop fárákapao fwapia kárákáre fek yakáprá am Kwarén mér nap fwapia taokeyakáp mwanapria nimpon. Aeria mao 'Yumo kwekár kar sérarnap arop fárákapamp kar wawi kwapono'rá sénámpon.

1 Kwaro wumwirinámp arop fárákap e! Ono Jut, Jisas Kraisomp tére konamp arop, Jemsomp nánaerao, yiráp por má pas kumwi nampon. Naropwar Kwaro yumwan nouroup kare nánko, Jisas Krais námoku yumwan taokeyak konámpon.
2 Onomp ninik te, Kwaro yumwan yaewour nánko, maomp aropomp ninik ntia yonkwae porokwe ninik, tá ankwapyaenápént nonopok nounouroup i konap ninik, yiráp ninik mek top-pwarámpá yakanoria nampon.

Kwekár tisa

3 Ononamp fárákap, ono manénkir Kwaro nomwan ponankor warko éréképnámp karan kumwi nae nampao, pwarará ono ankár ankwap kumwi namp máte aránon: Yumwan arop ankwapao youwén táman, Kwarén mérnap pwarenkria wouroumpnap kar te yumo ankár am kar far-pwar kipo. Kwaro náráp firáp arop nomwan mérenkria ankárank por sáp námp wae támao ara, yumo fwapia am mér taokeyakáp kipo.
4 Am te arakono: Kwaro ninik námpaok monap arop ankwap fárákap kánánkámp sios mek korop napono. Am fárákapao kokopor ninikaok paokopria arakrá kwekárrá sér, "Nomo te Kristen ara, fwap námokunámp ninikaok paokop nánko, Kwar te aropomp tokwae námpara, nomwan kot mono." Takrá sénap arop nomwan taokeyak konámp Jisas Krais Tokwae Karan younkwe mwaek sitea paokop napono. Kwaromp Buk fekamp karao manénkir séri námp te, 'Kwaro kotianánko, touwe tokwae sámp mwanap' ri námpon. ✡
5 Kwar Tokwaerao Israel firan apár Isip mekamp éréképea ankwap mek akwapámpan maok, am mekamp arop ankwap fákáre man mér mo napo, nkwakwe make touwe nénkánko, am fek faokarapon. Yumo amimp kar wae mér napan maok, yumwan 'Warko ninik kip'rá sénampono. ✡
6 Wokwaek kar te ensel ankwap fákáreao kor námokuráp tére mwanap furu mek yakáp moria, Kwaro sánknámp némp kwapwe pwararapono. Aeapantá maok, Kwaro am fárákapan sen fek fápákampia kák tenánko, kirikip támáre mek yakápria Kwaro kot naenámp yae tokwae táman yépékrá yakáp napon. Aenapan onomp ninik te, yumo am táman ninikenkria nampono. ✡
7 Tá Sodom ntia Gomora mek taun wonae fik am fekmwaek yakápap aropao kor am ensel fákáreaoiapnámp taknámp kokoporrá paokopria maok, nkwakwe make sokororá kokopor ménт takrá paokopapantá maok, Kwaro am fek táman yaomwi ankár yurunki yaknámp mek fápákamánkia épér i tenámpon. Am takimp kar nomwan érik sénámp te nomwan kor 'Am takiap ninikaok paokopi kwapono' ria sénámpon.
8 Aeno oukoumwan yumo ou mek yakápnap aropao kor nkwakwe make ankank yémén nke ko pwarará, am támao ninik nénk nánko, námokuráp pourouan kwatae papria maok, nomp Kwar Tokwaeramp kar ták-sirirá paokoprá, yámar mek yakápnap enselén kor wouroump napon.

✡ **1:4:** Ro 6:15; 2 Jo 9-10 ✡ **1:5:** Nam 14:32-35; 1 Ko 10:5-10 ✡ **1:6:** Stt 19:1-10,15-16,24-25; 2 Pi 2:6-9

9 Manénkɨr ensel tokwae Maikelo kor, Mosesomp yákáre te wa sámp kunoria Satanént nonopok kar yorowaria maok, Maikel te Satanén nopok wouroump-sér mono. Mao sérrá, ‘Nánkár Kwar Tokwae námoku amwan touwe sánk naenámpon.” ✡
10 Aeno am yumont yakápnap tisa kwatae te mao fi kor mér monap ponankor ankankan wouroump kar sérar napon. Am fárákap te yao pwae mekamp fɨrao nɨnɨk kour sámp moitea, námokuráp nɨnɨk fek paokop nap niamp napara, am taknap nɨnɨk támao am fárákapan kwatae pap námpon. Am fárákap te koupoutáráp nape!
11 Am fárákap te Kenomp nɨnɨk fek paokop napon. Ankwap te Balamoi námpnámp taknámp, mani sámp mwanap mwae kupan saráp nɨnɨkrá paokopria, Kora Kwaromp kar ták-sɨrirá yárakimpnámp taknámpria am fek sumpwi mwarea napono. ✡
12 Yumo nounouroup i konap fɨr kékéroura fánap ke fek, am kwekár tisa fárákap te am fek koropriaka am fi nɨnɨk moria námoku saráp nɨnɨkria am fɨr mwar fára waeria maok, pwarápae mo i konapon. Am taknap fárákap te yiráp koupoukournap nɨnɨkan oumi pap napon. Am fárákap te warákam korop naeria támáre námpan ouwi koropria mankár-sakwap konámp niamp taknámpi yakáp napon. Tá ankwap te, ankankoroao tanknámp ke fek tank mo námp niamp. Tá ankwap te, am aopwe koran ouwirao tuk-sɨnánko, fi mokor-tankria yonkwae konámp niamp napono. ✡
13 Am fárákapamp nɨnɨk te éntenk tokwae ékria kápae kare yao tɨri ént you woupwi mek tirá fémpér nánko, am yao tɨri ntiaka aroponk fokopa wae konámp niamp napon. Tá ankwap te térme ankwap Kwaro pátenámp mwae kup yak nánko, námokuráp nɨnɨk fek paokop nap niamp napara, Kwaro am fárákapao nopok touwe kwatae sámpá yakápi-yakáp mwanap kɨrɨkɨp tokwae nánapi pwate námpon.

Am arop fárákap touwe sámp mwanap kar

14 Adam feknámpia tokwampok kear akwapeanánko, fákánerao Inok profet téreria am fárákapamp nɨnɨkan farákáprá arakrá sér: “Yumo nkenke! Kwar Tokwae náráp kápae kare fopwakwap ensel fákárerént ék námpon.
15 Kwar Tokwae te apárokamp arop fárákapan kotriaka, náráp nɨnɨkaok paokop mo, kwatae nɨnɨk fek saráp yakria, man nkwakwe make kwatae kar sérarrá paokopria, man younkwe sɨtea paokop i konap arop fákáreran ponankor kotia touwe tokwae nénk naenámpon. Aenánko maok, námoku am takrá paokopi nap fekamp touwe tokwae sámp nap nɨnɨk mwanapono.”
16 Am arop fárákapao apae-apae tére nap te, kwatae yak námpan énounkouprá ‘Kwatae nap’rá sérarria, ankwap ankankan warákár mo i konapon. Aeria námokunap nɨnɨkan saráp kɨkiank napon. Am fárákap te námokuráp eran sakaprá warákár-sér i konapon. Tá arop ankwap fárákapamp ankankan ti mwar ritea kar porokwerá kákámánkar i konapon.

‘Yumo mér kárákáre fek yakáp kip’rá sénámp kar

17 Ononamp fárákap, yumo te nomp Jisas Krais Tokwae Karamp aposel fákárerao farákápap kar táman warko nɨnɨk kip.
18 Am fárákap te yumwan arakrá sériapon, “Nánkár yae pwarnámp ke korop námp fek arop ankwap fárákap Kwaro i konámp nɨnɨkan wouroumprá, man younkwe sɨrarrá námokuráp nɨnɨk kwatae fek kɨkiankrá paokop mwanape.” ✡
19 Am taknap arop fárákap sios fákáreamp nɨnɨk sámpá yampourou napo, ankárankamp pouroúráp nɨnɨk fek yakáp mo i konapon. Apárokamp aropamp nɨnɨkaok saráp paokop napara, am fárákap te Yiki Kor Spirit morápono.
20 Aeno ononamp fákáre, yumo ankár kápae kare por yumokuráp nɨnɨk kárákáre fek yakápria, yiráp Jisasén mér nap am te yiki kare ara, fwapia sámp-fákeyakápria maok, Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek Kwarén kar toropwap kip.

✡ **1:9:** Lo 34:6; Dan 10:13; Yé 12:7-8 ✡ **1:11:** Stt 4:8; Nam 16:1-3,16,19-21,25-33; 31:15-16; 2 Pi 2:15-16; 1 Jo 3:12; Yé 2:14 ✡ **1:12:** 1 Ko 11:20-22; 2 Pi 2:13 ✡ **1:18:** 1 Ti 4:1; 2 Ti 3:1-2

21 Kwaro yumwan warákár kare námpara, yumo ankár maomp wonae fik kar yakápria, maomp warákárnámp nɨnɨk numwar yumwan oupouroupea yaká yakanoria yénképá yakáp kip. Aeria maok, nomp Jisas Krais Tokwae Karao yumwan aropompria yiki yaká yakáp mwanámp ti-sáp naenámpan yépékrá yakáp kipo. ✡
22 Yumo te arop ankwap fárákapan Kwarén mér nap fwapi kárákáre mo napan yonkwae touwe kip.
23 Arop ankwap fárákap te wae yaomwi mek pɨká yakáp nap niampnámp, koupour kar yae topwe fek érépprá kák kipo. Arop ankwap fárákapao ankár kwatae kare nɨnɨkaok saráp tukupnap aropan aropomp kipo. Aeno am fárákapan yaewour mwaria nap kwamp te, maonap kwatae ankank yumwan korokwapantáno, mér fek kipo. ✡

Kwarén 'Aesio'rá sér mwanap kar

24 Kwar te yumwan fwap taokeyak námpara, yumo te sɨkɨrɨp mono. Mao te wae yumwan yiki kukarrá kák námpara, mao námokuráp wae kwapwe yaknámp némpouk éréképá pokeanánko, yumo kwatae nɨnɨki nap yak mono. Yumo ankár warákár tokwae kwapwe mwanapon.
25 Am Kwar ankárank támao nomp Jisas Krais Tokwae Karao tére námp fek, nomwan warko érékép námpara, nomo ankár maomp e ankárankan saráp sakap mwaro. Mao támao kárákáreráp wae tokwae fek yakria, nomp King Tokwae yakrá, kápae kare ankank te mao ponankor taokeyak námpon. Kwaromp am ankank te wokwaek kar ankank yoro mo fek kor taki yak, tá oukoumwan kor taki yak, tá nánkár wakmwaek kor taki yaká yak naenámpon. Am te kare tak námpono. ✡

✡ **1:21:** 1 Ko 3:9-11; Kl 2:6-7 ✡ **1:23:** Ro 15:1; 1 Ko 15:33 ✡ **1:25:** Hi 13:8; 1 Pi 1:5; 2 Pi 3:14

Kraiso Jonén Wakmwaek Korop naenámp Ankank Érik Yénképámp Kar
Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 60 a, 65 yopwar niamp arake fek, mao éréképá yárakimp arop Jono apár amor ke Patmos mek kalabusi yak nánko, Kwaro man ninik tokwaerap yém yénkép.

Am yém te Kwaro kápae kare ankank wakmwaek korop naenámpan yénkép námpon. Am ke fek te, Kwarén mér monap arop fárákapao Kristen fákáreran touwe kwatae nénk napantá, am fárákapamp méran kárákáre sánkria, Jono mámá buk kumwi námpon.

Mámá buk fek te wakmwaek korop naenámp ankankan sénámp kápae kare wounáp kar am mek yak námpon. Wounáp kar fi kor te aránon: Jisas Krais te tokwae karara, maomp yae kor fek Kwaro kápae kare yopor arop apárok tirá néria, Satanén kor apárok anámpá pap naenámpon. Tá Jisas am takia pwar nánko, Kwaro koumteouráp arop kárákáre fek foukouri yakápi napan éréképeanánko, wourékam némpouk yae-párák kare yakáp mwanapan sénámpon.

1 Mámá buk fek yaknámp kar te wokwaek mek wouroumpeyakámpan Jisas Kraiso érik farákáp námpono. Kwaro am kar Jisas Kraisén mao náráp tére aropan, ankank koupour érik farákárano yénképaeria sánk námpon. Mao Kwaromp tére arop Jon ononampok náráp ensel sámp-kérép nánko, mao te onan am ankank táman yénképria sénámpon.

2 Ono am ankank wae nkea nampan am Kwaromp kar Jisas Kraiso yénkép námp táman érik farákáp nampon. Mámá kar te kare karono.

3 Arop mámá Kwaromp ankank wakmwaek korop naenámpan sénámp kar nkea farákáp konap, tá arop mámá profet kar wawi konap, tá arop mámá kumwi tenámpaok i konap, am arop fárákap ponankoran Kwaro ourour sánk naenámpon. Am te apae riteanápe, am ankank korop naerianámp ke te oukoumwan Kwaro wae séri námpara, mao ankár tak naenámpon.

Jono fákánek sios mek kar kumwirá nénkámp kar

4 Ono Jon ono mámá kar kukumwia provins Esia mekamp fákánek sios mek yakápnap koumteouráp arop, yumonapok tirá kérép rae. Onomp ninik te, Kwar oukoumwan yak námp, tá wokwaek kar yakámp, tá nánkár wakmwaek kor yaká yak naenámp, mao fwap námokuráp ninik fek yumwan ninikia yaewourria yonkwae porokwe nénkanoria nampon. Tá Kwaromp tére mwaria nánapnap fákánek spiritao Kwaromp sia king éntér mwaek yakáp i konap, mao yumwan takanáponoria nampon.

5 Tá Jisas Krais te Kwaromp kar ponankor yae-párák farákáp konámp aropono. Mao te manénkir sumpwia fárámpea, mao apárokamp king fárákapamp Tokwae Kar yak námpon. Onomp ninik te am yininkaopwe támao yumwan ninikria yonkwae porokwe nénk mwanapon.

6 Aeriaka mao nomwan maomp Naropwar Kwaromp pris tére mwanámp káká pwar nánko, Kwar námoku te nomp King yak námpon. Maomp e tokwae, tá kárákáre tokwae te ankár yaká yak konámpono. Am te kareno! ✡

7 Yumo nkenk! Mao te koumwe mekia ék nánko, arop ponankor fwap mao námokuráp yi kare fek nke mwarea napon. Arop ponankor man oump fek faropap, tá nil fek pukupap, mao kuri nke mwanapon. Tá apárokamp kápae kare fi arop maniap táman ninikia, apae maoianria yonkwae touweria éménka wae mwarea napon. Ye! Am te waeman kare kar tak mwanapon. ✡

✡ **1:6:** Kl 1:17-18; 1 Pi 2:9; 1 Jo 1:7; Yé 4:5; 17:14; 20:6 ✡ **1:7:** Mt 24:30; Jo 19:34,37; Ap 1:11

8 Kwar Tokwae Kar kárákáre tokwaerápao arakrá sénámpon: “Ono manénkɨr kar yak,
tá wakmwaek kar yak nampon.” Am Kwar támao oukoumwan yak, wokwaek kar yak,
tá nánkár wakmwaek kor yaká yak naenámpon.

Jono Kraisén nkenámp kar

9 Ono Jon ono te yiráp ankwapnápono. Nomo énénki Jisasomp aropono. Nomo
énénki nomwan sápnap touwe sámp konámpon. Nomo énénki Kwaro taokeyak konámp
fi mek yakáp námpono. Tá nomo ponankor touwe sámpea kárákáre fek fokopeyakáp i
konámpono. Ono Kwaromp kar farákápria, tá ono Jisasén mér namp farákáp nampono.
Aenanko, am fek táman onan fákapea santukupea solwara aokokwampianánko, yaknámp
apár amor ke kánanke Patmos mek páte napo yak nampon.

10 Jisas Tokwae Karamp yae Sande fek, Yiki Kor Spirit onan oupouroup nánko, am fek
táman onomp younkwe mwaek arop kar niamp tékén wumwi nánko maok, am te wur
kar niamp. ✡

11 Aenánko am karao sérrá, “Ponankor ankank amo nke nap te, amo ankár buk fek
kumwia fákánek sios mek tirá kérépampo. Amo Efesus mekamp sios mek, tá Smerna
mekamp sios mek, tá Pergamum mekamp sios mek, tá Taiataira mekamp sios mek, tá
Sardis mekamp sios mek, tá Filadelfia mekamp sios mek, tá Leodisia mekamp sios mek
arakrá tirá kérépampo.”

12 Tak nánko, ono am onan kar sénámp aropan nke naeria sámp-arákár. Ono sámp-
arákarea nke nanko, fákánek lam gol tankáp.

13 Tá ono nke nanko, arop ankárankamp am lam ou mek yak. Am arop te Aropamp
Táráp niamp. Mao te waempyam tokwaeri * yirɨmp tenánko, pɨkia pu kor yarápae fek
tank nánko, am waempyam fek tapek parák gol † yumuntuk yirɨmp tenánko yak.

14 Maomp me pwae te sipsip pwae niamp wupwi ‡ kor kareria, tá koumwe wupwi
niamp arake. Tá maomp yi te yaomwi yurunk niamp. §

15 Maomp pu kor te yaomwi tokwae mek yankapramp bras * waentar niamp. Tá ono
maomp kar wa nanko te, ént tokwaerao souroukoup námp niamp.

16 Mao te fákánek térme yae-párák mwaek tia fákeyak, tá bainat énénkér mwaek wirápa
waenámp maomp táp mek yakámp érik akár koropá yak. Maomp yimetáp te yámarao
kárákáre fek tákapa waenámp niampono. ✡

17 Aenánko, ono man nkea mao pu páte yak námp fek wonae fik pɨká párákapea wae
arop sumpwi konámp niampi yak. Aenampan maok, mao náráp yae-párák mwaek yae
onomp pourouk papria sérrá, “Amo te apápi kwapono. Ono manénkɨr kar yakamp, ono
wakmwaek kar kor yak nampon.

18 Tá ono yiki yak konampono. Wokwaek ono wae sumpwiampan maok, amo nkeae.
Oukoumwan te ono yiki yaká yak nampon. Tá ono sumpwi mwanap ménkiamp ki, tá
sumpwi aropamp némpoukamp ki te ono fákeyak nampon.

19 Aenampara, amo ankár mámá ankank oukoumwan yak námp nke nap, tá
wakmwaek korop naenámp ankank nkeria kor kumwiampo.

20 Amo wae mámá fákánek térme onomp yae-párák mwaek yak nánko nke napono. Tá
mámá fákánek lam gol nke napono. Am te kar mek yak námpono. Tá am fi te ará: Am
fákánek térme te fákánek siosomp ensel fákáre, tá fákánek lam te am fákánek siosono.”

✡ **1:10:** Jo 20:1,19,26 * **1:13:** ‘Waempyam tokwaeri’ ran nɨnɨk mwanámp te, pris tokwae, tá profet, tá king, arake
pourouráp arop tokwaerao yirɨmp konapan Jisaso kuri takeniamp arop tokwae yak námpan yénképrá yirɨmp námpon.
† **1:13:** ‘Gol’ te kingomp e tokwaeran wounáprá Kwaromp waentar kwapweran yénkép námpon. ‡ **1:14:** ‘Me
pwae wupwi’ te ‘Yak sorokwap kor aropamp me korokamp wupwi pwae niamp’rá sénámpon. § **1:14:** ‘Yi yaomwi
yurunk niamp’rá sénámp te, Jisasomp yi te sios mek kápae kare ankank ponankor nkeria, ankákárank aropamp kwatae
nɨnɨkan kor nkea yopor námpan yénkép námpon. * **1:15:** ‘Yaomwi tokwae mek yankapramp bras’ te Kwaro kwatae
nɨnɨkráp koumteouráp aropan kot naenámp kárákáre tokwaeran yénkép námpon. ✡ **1:16:** Hi 4:12; Yé 19:15,21

2

Efesus mekamp siosnámpok sámp-kérépámp kar

1 Am arop warko ankwap kar arakrá sér, “Amo ankár Efesus mekamp sios fákáreramp
enselén kar ankwap kumwia sámp-kérépampo. Am kar te ará: ‘Ono te onomp yae-párák
mwaek yae te térme fákánek ti-samp yak, tá fákánek lam gol ou mek yárak i konampao,
ono amwan mámá kar sámp-kérép rae:

2 Amo ponankor apae-apaenap ninik, tá waráp tére tokwae nap, tá amo kárákáre fek
fokopeyaknap ninik te am te ono wae méri yak nampon. Tá amo kwatae niniknap
aropan warákár mo kare napan kor wae mér nampon. Am arop fárákap amwan
arakrá sér, “Yino kuri aposelono.” Aenapan maok, mao te aposel mono. Amo wae am
fárákapamp kar youroukoupia am fárákapamp kwekárnap ninik nkea wae mér napono. ✡

3 Arop fárákap te amo onomp e sámp-fákeyak napan nkea, am fek amwan touwe
kwatae nénk napon. Aenapo amo am táman kokwae mo, am touwe sámpea kárákáre fek
fokopeyak konapono. Am te ono wae mér nampon.

4 Aeno ono amwan kar arakrá sénae rae: Wokwaek amo wourékam mérap ke fek te,
amo onan warákár kariapan maok, oukoumwan te mo napono.

5 Wokwaek te amo kwapwe kare ninikiapan maok, oukoumwan te am ninik am pwate
napono. Aenapara, amo ankár wokwaekiap táman warko ninikia, oukoumwan kor
kwatae ninik pwararea am kwapwe kare ninik fek akwapampo. Táte amo tak moria
kwatae ninik younkwek sir mo napo te, ono amonapok koropea waráp lam warko
pwarokwap nanae. ✡

6 Aeno amo oukoumwan fákeyaknap yae-párák ninik te Nikolasomp firaonap kwatae
ninik monoria yopor i konap te, am te kwapwe karenono. Ono kuri monoria yopor i
konampono.

7 Ae konampara, arop waeman woupwirápara, mámá Yiki Kor Spiritao sios fákáreran
farákápnámp kar má fwapia wa kuno. Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, ono
fwap ‘Takae’rá sénanko, arop yiki yak sánk konámp yaoamp ki fwap sámpea fánaenámpon.
Am yao te yámar mek Kwaromp yopwar mek yak námpon.’ ” ✡

Smerna mekamp siosén sámp-kérépámp kar

8 Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár Smerna mekamp siosomp
enselén kar ankwap kumwia sámp-kérépampo. Am kar te ará: ‘Ono manénkir kar
yak, tá wakmwaek kar yak namp aropono. Ono wokwaek wae sumpwiampan maok,
oukoumwan te yiki yak nampao, ono amwan mámá kar sámp-kérép rae.

9 Amwan touwe korop námp, tá amo ankank moráp arop yak nap te ono wae
mérampon. Aenampan maok, ono nke namp te, waráp waemp te Kwaromp ankank
kápae kareráp námpono. Amwan Juda ankwap fárákapao wouroump sénap te ono wae
mér nampon. Am arop fárákapao sérrá, “Yino te Juda fi mekamp”rá sénapao maok, mao
te Juda fi kare mono, Satanomp arop fi kare támaono. ✡

10 Nánkár wakmwaek tae morok yumwan touwe sánk mwanapan maok, yumo táman
apápi kwapono. Yumo wawenk! Satano yumwan poupwekápria yumo yiráp méran
mokop nap nke nae ritea arop ankwap fárákap tia fápákamánk naerámpon. Aenánko,
yumo touwe sámprá tukupea fére-sámpramp yae * fek mwanapon. Aeno amo ankár
Kwarén mér nap kárákáre fek sámpá yakrá akwapea amwan sámp-wouroumpnap ke fek
napo kor, fwapono. Ono amwan foporakorria manénkir kámákár akwap námpo sámp
konámp ankank niamp yiki yak sánk nanampono. ✡

✡ **2:2:** 1 Jo 4:1; 2 Jo 1:7-11 ✡ **2:5:** Yé 3:3 ✡ **2:7:** Stt 2:9; Yé 22:1-2,14 ✡ **2:9:** 2 Ko 11:13-15 * **2:10:** ‘Fére-sámpramp yae’rá sénámp te, ‘Fae tákáre ke fekia pwar naenámp’rá sénámpon. ✡ **2:10:** Lu 22:31-32; 2 Ti 4:8; Je 1:12; 1 Pi 3:4

11 Aenanampara, arop te waeman woupwirápara, ankár Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar mámá fwapia wa kuno. Táte aropao yorowar kwe-pwarari námp te anánk sumpwirao man sámp mo kareno.' " ✡

Pergamum mekamp siosén sámp-kérépámp kar

12 Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: "Tá amo ankár Pergamum mek yaknámp siosomp enselén kar ankwapmwaek kumwia sánkampo. Am kar te ará: 'Ono te bainat tokwaeri énénkér mwaek wiráp kare námp sámp-fákeyak nampao, amwan mámá kar sámp-kérép rae: ✡

13 Ono waráp némp te wae mér nampon. Am némpouk Satano king yoroi yak námpono. Aeno amo onont kárákáre fek yakria, waráp mér nap mek wouroump mo i konapono. Wokwaek am arop Antipas onomp kar farákáp konámp arop mao te amont yakria, onomp karwaok karrá tére nánko, yiráp Satano poukeyak námp am némpouk am fek am arop fárákapao man sámp-wouroumpapono. Aeapan maok, amo am fek onan mér nap pwar moiapono.

14 Aeno ono amwan kar ankwapmwaek sénae rae: Amont arop ankwap fárákap Pergamum mek kwatae profet Balamomp ninikan sámpea kárákáre napono. Am te ará: Mao wokwaek ankwap fi mekamp king Balakén Israel fi mekamp aropan kwekárrá kwatae ninik fek tukup mwanap yénk naenámpria yénképeanánko, am Israel fi ponankor taki napono. Am te ará: Balak Israel firan, kwekár Kwarén ofainap nape fépérria, tá kokopor ninikaok tukupenkrá kwekárimpono. ✡

15 Tá taknámp arop ankwap fárákap amont yakáp nap am fárákap te Nikolasomp firápamp kar sámpea mántwaok paokop napon.

16 Aenapara, amo ankár kwatae ninik younkwek pwarampo. Táte amo tak mo napo te, kánanke kwarok ke fek amonapok koropea ono amont onomp táp mek yaknámp bainat fek yorowar nanae. ✡

17 Aeno arop te waeman woupwirápara, Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar mámá fwapi wa kuno. Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, ono man yámar mekamp fir ankwapmwaek mek yak námp nénk nanampon. Tá ono man woupwi kor yumwi sánk nanampon. Am yumwi te ono e wourékam am fek kumwi tenanko, arop ankwap am e mér mono. Arop yumwi sámp námp mao saráp mér naenámpon.' " ✡

Taiataira mekamp siosén sámp-kérépámp kar

18 Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: "Tá amo ankár Taiataira mekamp siosomp enselén kar ankwap kumwia kérépampo. Am kar te ará: 'Ono te Kwaromp Táráp, tá onomp yi te yaomwi yurunk niamp, tá onomp pu te bras waentar kwapwe niampao, ono amwan mámá kar sámp-kérép rae: ✡

19 Amo apae-apae nap ninik ponankor ono wae méri yak nampono. Amo arop fárákapan warákarrá, tá amo onan mér, tá amo arop fárákapan yaewourrá tére nap te, ono wae mérampono. Tá amo kápae kare touwe sámpea kárákáre fek fokopeyak nap te, ono wae mér nampon. Tá nkwakwe make ninik amo manénkiri nap, am te kwapwe karean maok, oukoumwan nap támao kwapwe kare kareno.

20 Aeno ono amwan oukoumwan mámá kar sénae rae: Amo mámá yupu Jesebel taki yakanoria pwate napo, amont yak námpono. Am yupu te arakrá sér i konámpon, "Ono te profetono." Aerá sénámpao maok, mao te onomp tére konap arop fárákapan kwekárrá, kokopor i konap ninikaok tukuprá, tá kwekár kwarén ofa sánknap nape fépér mwanap ninikaokenkria yénk námpono.

21 Ono te mao kwatae ninik am younkwek pwaranoria ankwap ke yépék nampan maok, mono. Mao te am kokopornámp kwatae ninik te younkwek sir mo námpono.

✡ **2:11:** Yé 20:14; 21:8 ✡ **2:12:** Hi 4:12 ✡ **2:14:** Nam 25:1-9; 31:16 ✡ **2:16:** Yé 19:15; 22:12 ✡ **2:17:** Yé 3:12 ✡ **2:18:** Yé 1:14-15

22 Aenámpara, wawenk! Ono am yupuan touwe sánk nanampono. Tá am arop fárákap méntér kokoporrá paokop napo kor, am kwatae ninik younkwek sir mo napo te, am fárákapan kor touwe tokwae sánk nanampon.
23 Maomp wakmwaek tukupnap aropan kor tirá wour nanampon. Aenanampara, sios ponankor wae mér mwanapon: Ono te ponankor aropamp ninik mek youroukoup karia fákeyakrá, ono nopok yumwan ankákárankrá aminap puri fek, take pourouráp touwe nénk nanampon.
24 Aeno ono oukoumwan yumo ankwap fárákap Taiataira mek yakápap koumteouráp arop yumwan sénampono: Yumo am karwaok mo, tá yumo am 'Satanomp ninik mek kar tukupenk'rá sénap mér mo nap, yumwan ono arakrá sér rae: Taknap arop fárákap yumwan te ono warko ankwap tére am yumuntuk pap mo, fwapono.
25 Aeno ponankor ankank yumo ti-samp nap te, ankár sámpá kárákárerá tukupea ono koropnamp ke fek kipo.
26 Táte arop yorowar kwe-pwar, tá mao onomp ninikaokrá akwapea mao sumpwiria pwarnámp ke fek nánko te, ono man kárákáre sánk nanko, mao fwap arop fi ponankor taokeyak naenámpon.
27 Tá mao fwap ain yaopwae sámpea am fek kápae kare arop fi kárákáre fek poukwap námp te, aropao kwar fek yoroinap sospenan porokwapá fouria tiri yui sir konap niamp naenámpon. Am tére ono man sánk nanamp te onomp Naropwaro onan koumteouráp arop poukwapaeria sáp námp niampono.
28 Tá ono man térme Wap Kumur sánk nanampono. ✡
29 Aeno arop te waeman woupwirápara, ankár Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar má fwapia wa kuno.' "

3

Sardis mekamp siosén sámp-kérépámp kar

1 Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: "Tá amo ankár kar ankwap kumwia Sardis mek yaknámp siosomp enselompor sámp-kérépampo. Am kar te arakono: 'Ono Kwaromp fákánek Spirit sámp-fákeyak namp, tá fákánek térme samp nampao, ono amwan mámá kar má sámp-kérép rae:

Amo apae-apaenap ninik ono wae méri yak nampono. Arop fárákapao amwan arakrá sér, "Mámá sios te fwap yiki yak námpon." Aerá sénapan maok, mono, amo wae sumpwi yak napono.

2 Aenapara, amo te ankár amp nap pwarará fárámpae! Waráp kápae kare kwapwe kare ninik te oukoumwan fwap yak námpao maok, wae pwar naeria wae námp am amo ankár kárákáre fek fákeyakampo. Am te apae riteanápe, ono nke nanko, kápae kare amonap ankank te onomp Kwaro nke námp fek ankwap ankárankamp yae-párák kare mono.
3 Amo wokwaek mámá Kwapwe Kare Kar wawia wae sámpapono. Aenapara, amo ankár táman warko nikia mántwaokria kwatae ninik younkwek pwarampo. Táte amo fárámpria ampi tenap pwarará fárámp moia te, kánánkámp oukun naeria yáraknámp aropao i konámpnámp, ono amonapok korop nanko, amo ono korop naeramp ke mér mo nanape. ✡
4 Aeno amo te wae arop ankwap yinink oukoumwan Sardis mek yakáp nap maomp waempyam sámpá oumi pap moi napono. Aenapara, am fárákap te fwap waempyam wupwi kor yirira onont tukup mwanap pwi napono. ✡
5 Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, ono man take pourouráp waempyam wupwi yirimpá papria, maomp e yiki yakáp mwanapamp Buk fek yaknámp te torokor

✡ **2:28:** Sng 2:8-9; Yé 22:16 ✡ **3:3:** 1 Te 5:2 ✡ **3:4:** Lu 10:20; Ju 22-23

mo, fwapono. Ono fwap maomp e onomp Naropwaro nke námp fek, tá maomp ensel fákáre nke nap fek érik farákáp nanampono. ✡

6 Aeno arop te waeman woupwirápara, mao te ankár mámá kar Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar má fwapia wa kuno.' "

Filadelfia mekamp siosén sámp-kérépámp kar

7 Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: "Tá amo ankár kar ankwap kumwia Filadelfia mek yaknámp siosomp enselompor sámp-kérépampo. Am kar te arakono: 'Ono yiki kare yakria ono kare kar ninik fi kor kareno. Ono te Devito sámp-yakámp ki sámp-fákeyak nampono. Ono ménki kikip nanko te, arop ankwap ankárankampao warko ménki kér mono. Tá ono ménki kéri tenanko te, arop ankwap ankárankampao warko kikip mono. Ae konampao ono amwan mámá kar má sámp-kérép rae: ✡

8 Amo apae-apaenap ninik ono wae méri yak nampon. Aeno amo nkeae! Amo nke nap fek ono ménki kik-pwate nanko yak námp te, arop ankwapao fwap kér naenámp pourou mono. Ono wae mér nampon: Amo te waráp kárákáre oukoumwan kánanke yak námp fek, onomp karwaok akwapria, apae-apae koropánk nánko, amo onan mér nap pwar moi napono.

9 Amo mámá arop fárákap Satanomp firápao 'Yino te Juda fi mekamp'rá sénapan maok, mao te Juda fi monap wae mérapono. Aenapan maok, am fárákap te kwekár sérarrá, kwatae ninik fek paokop napono. Aeno amo wawae! Ono am fárákapan sénanko, waráp pu wonae fik me kor woukourria ono amwan warákár kare namp mér mwanapon. ✡

10 Amo onomp karwaokria amo amwan koropnámp touwe ponankor sámpea kárákáre fek fokopeyak napono. Aenapara, ono fwap amwan taokeyak nanko, am kápae kare apár mekamp ponankor koumteouráp aropan mokop nap nke naerianámp ankank korop námpao kor, amwan te korop mo fwapono.

11 Ono amonapok koupour kar korop nanae. Amo sámp-fákeyaknap kwapwe kare ninik te ankár kárákáre fek fákeyakampo. Takria amo nopok sámp nanap ankank arop ankwap waráp kwapwe kare ninik kwe-pwarará, sámpantáno. ✡

12 Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, onomp Kwaromp Yiki Kor Nap oump-warani kwapnámp sámp-fokop tenanko, mao te am yiki kor nap pwarará, warko ek akwap mo kareno. Ono fwap man onomp Kwaromp e, tá onomp Kwaromp taun e, maomp pourouk kumwi nanampono. Am némp te Jerusalem wourékam, am te onomp Kwaronámpoknámp yámar mek pwararea ék naenámpon. Onokump wourékam e táman kor maomp pourouk kumwi nanampon. ✡

13 Aeno arop te waeman woupwirápara, Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar mámá fwapi wa kuno.' "

Leodisia mekamp siosén sámp-kérépámp kar

14 Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: "Tá amo ankár Leodisia mekamp siosomp enselén kar ankwap kumwia sámp-kérépampo. Am kar te ará: 'Ono te kare kar fi kor yaknamp arop, ono Kwaromp kar ponankor yae-párák kare kare kar farákáp nampono. Ono te Kwaro ponankor ankank yoroinámp fi korao ono amwan mámá kar má sámp-kérép rae: ✡

15 Amo apae-apaenap ninik ponankor te ono wae méri yak nampono. Ono wae mér nampono, amo te námpare mo, amo te touwe fokor mono. Onomp ninik te amo fwap námpare yak nanap, tá amo fwap touwe fokor nanap. ✡

16 Aenampan maok, amo te touwe fokor kare mo, tá námpare kare mono, amore mek námpare tae morok napono. Aenapantá ono te amwan táp mekamp ak-sinae rampono.

✡ **3:5:** Mt 10:32 ✡ **3:7:** Ais 22:22 ✡ **3:9:** Ais 60:14 ✡ **3:11:** Je 1:12 ✡ **3:12:** Yé 14:1 ✡ **3:14:** Kl 1:15; Yé 19:11 ✡ **3:15:** Ro 12:11

17 Amo te arakrá sér i konapon: “Ono te wae mani tokwae, tá ankank kápae kare tank
nampon. Ono te ankank ankwap mo namp yak mono, ponankor fwap pwi nampon.”
Aerá sénapao maok, mono. Amo kwatae kare yak napo, arop fárákapao amwan aropomp
mwanap pourou námpon. Amo te ankank moráp arop yakria, yi wurumpi yakrá amo
pourou mwar waempyam yirɨmp mo, yak napao maok, amo am te mér mo napon. ✡
18 Aenapantá ono amwan mámá nɨnɨk sánk rae: Onomp gol te yaomwi mek yankapea
nanko yiki kwapwe námpono. Amo fwap am táman mani fek sámpea amo fwap mani
tokwaeráp arop yak nanapono. Tá amo fwap waempyam wupwi mani fek sámpea waráp
pourouk oupouroup napo, arop fárákap fwap amo pourou saráp yak nap nke mo napo,
amo fwap pwarápae mo nanapono. Tá amo fwap gris marasin mani fek sámpea waráp
yi mek papea, fwap nke nanapono. ✡
19 Táte ono ankwap arop fárákapan warákár namp kwamp te, am fárákapamp nɨnɨk
kwatae fwapokwap naeria am fárákapan yopor i konampono. Ae konampara, amo
ankár amoku i konap ankankan nɨnɨkia am ankank kwatae te younkwe mwaek
sɨrampo. ✡
20 Amo onan nkeae. Ono ménki fek fokopeyakrá poporokwaprá yak nampon. Táte
arop ankwap onomp kar wuri wawia onan ménki kɨk-pwar nánko te, ono am mek
youmpea am aropént yakria, tá ono méntér fár, tá mao onont fánaenámpon. ✡
21 Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, ono fwap man sénanko, onont onomp sia
king fek tank naenámpon. Am te wokwaek ono kuri yorowar kwe-pwararea onomp
Naropwarént maomp sia king fek tank namp niamp taknámp naenámpon. ✡
22 Ae naenámpara, arop te waeman woupwirápara, Yiki Kor Spiritao sios fákáreran
farákápnámp kar má fwapi wa kuno.’ ”

4

Yámar mek Kwarén lotunap kar

1 Am kar wae pwar nánko, ono yámar mek nke nanko, ménki ankárankamp kɨkɨr akwap
nánko, am meknámp arop kar wur fokop námp niamp ono manénkɨr wawi namp niamp,
take fek onan sérrá, “Amo narek mapek aokae! Ono amwan wakmwaek koropánk
naenámp ankank yénk nae.”
2 Aeránko maok, ankár kar Yiki Kor Spirit onomp pourou mek kárákárea wae nánko,
ono yámar mek nke nanko, kingomp sia ankárankamp tank. Aenánko arop ankárank am
sia fek tank. ✡
3 Aenánko maomp wae te mani tokwae fek sámp konap yumwi jaspa waentar niamp,
tá noumouri kor yumwi konilian niamp. Tá am fek fou yɨmpnámp niampao sia king fek
koropea arákari kɨmpá yak nánko, am te yiki kor yumwi emeral niamp pourouráp nke
nampono. ✡
4 Tá am fek nke nanko 24 sia am sia king tokwaeran ɨkɨr tankáp nánko, arop taokeyakáp
konap arop 24 * sia fek tankáp. Am arop taokeyakáp konap aropamp pourouk te
waempyam wupwi yirɨria, maomp me korok gol fekamp kump woukouria tankáp.
5 Am sia king feknámp mékér wae te fápákár akwap nánko, tá maomp pourounk
tokwae te oukurér párákapnámp niamp. Am sia wonae fik te fákánek sarom wae yakáp.
Am sarom te Kwaromp fákánek spiritan wounáp námpon.
6 Am sia king wonae fik te ankwap ankank ént solwara tokwae niamp yak. Aenánko,
am te glas mek nke napo, koukwe kwapwe konámp niampono.

✡ **3:17:** Lu 12:21; Je 2:5 ✡ **3:18:** Ais 55:1 ✡ **3:19:** Hi 12:7 ✡ **3:20:** Jo 14:23 ✡ **3:21:** Mt 19:28 ✡ **4:2:** Ais 6:1
✡ **4:3:** Ese 1:28 * **4:4:** Arop ankwapao arakrá nɨnɨk i konapono: ‘Arop taokeyakáp konap arop 24’ te, ankwap 12 te Jekopomp tárápu éntér-sámpramp mwearoan wounáprá, tá ankwap 12 te éntér-sámpramp aposel fákáreran wounáprá. Takia tapokwapea te 24no. Kwar te arop ponankoramp Kwarono. Sapta 21:12,14 fek yaknámp karan mént nkeae.

Tá yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap amore mek yakápria am sia king wonae fik ikir yakáp. Am yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap kápae kare yi † éntér mwaek, tá younkwe mwaek kuri oupouri yak. ✡
7 Ankárankamp ankank yiki yak námp te laion niamp. Anánk ankank yiki yak námp te bulmakau touroup niamp. Yinink ankank yiki yak námp te maomp yimetáp te arop niamp. Yiawor ankank yiki yak námp te ant tu tokwaerao narek furukarea yárak námp niamp. ‡
8 Am yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap te am ankákárank námoku te tokwampok yowe pwaerápono. Tá kápae kare yi am fárákapamp pourouk oupoupouri yak námp te pupwaek kuri yakáp, tá mek kuri yakáp námpon. Tá yámaraok, tá kumuruk kuri am fárákap te arakrá sér i konapono:
"Kwar Tokwae Kar te
ponankor kárákáre tokwaeráp,
mao te yiki kare,
mao te yiki kare,
mao te yiki kare.
Mao te wokwaek kar yak,
tá oukoumwan yak námp,
tá nánkár wakmwaek kor yakea korop naenámpon."
Am fárákapao makrá sénap te anepér mo i konapono. ✡
9 Am yiki yakápnap ankank te yiki yaká yaknámp Kwaro sia king tokwae fek tank námp táman warákárria man loturia, maomp e narek sampokrá 'Aesio'rá sér i konapono. Tá kápae kare por am yiaworaopwe yiki yakápnap ankank tak nap te,
10 am 24 arop taokeyakáp konap fárákap támao kor, Kwaro sia king tokwae fek tank nánko, wonae fik pourou méntér éntér mwaeknámp tukupá pér i konapono. Tá am fárákap man lotu nap te, mao yaká yaknámp aroponoria napon. Aeria am fárákap náráp gol fekamp kump sia king tokwae tanknámp wonae fik épéria sérrá, ✡
11 "Tokwae Kar! Amo yinomp Kwarono.
Amo támao narek karaok yak napo,
amwan kápae kare aropao warákárria
waráp e narek sampokria,
waráp kárákáre ankore mek yakáp mwanap te
wae pwi kare yak námpon.
Am te apae riteanápe,
Amo ankank ponankor yoroi napono.
Amoku waráp ninik fek yoroia napo,
am ankank ponankor oukoumwan yak námpon."

5

Jono buk ankwap moukoupramp nkenámp kar

1 Kwaro sia king fek tankea, maomp yae-párák mwaek yaek buk ankárankamp sámpá tank nánko nke nampono. Am te pu-pwaek, tá éntér mek kuri kumwi tenapo yak námpono. Tá am buk te fákánek éntu torompia fápákamánkia pwate napono.

† **4:6:** 'Kápae kare yi'rá sénámp te, yérékrá yakáprá pwar mo, tá ninik kour tokwae karrápono. ✡ **4:6:** Ese 1:5-10
‡ **4:7:** Arop ankwap fárákap arakrá ninik: Kwaro yoroimp ankank ponankor man lotu i konapono: Yao pwae mekamp fir ou mekamp fir tokwae kwapwe, tá aropao poukwap napo tére konap fir ou mekamp kárákáreráp fir, tá ant ou mekamp koupour kar furukur konámp, tá ankank ponankor taokeyak konámp yonkwae kourráp arop. ✡ **4:8:** Ais 6:2-3 ✡ **4:10:** Dan 6:26

2 Tá ono nke nanko, kárákáre kor ensel ankwap tékén arakrá wumwi, “Kwapwe kare
arop te wa mámá buk fekamp torompi tenap éntu má kwaráp naenámp fwap pwi
námpon?”
3 Yámar mek kuri tak naenámp arop ankwap yak mo, apárok kuri yak mo. Kwar ankore
mek kuri am buk aokoropea am buk mek nke naenámp te yak mo kareno.
4 Ono nke nanko, arop fárákap te am buk fwap aokorop-pwar naenámp arop nke mo
mwanap pourou námpantá, ono táman yonkwae touweria éma wae nampono.
5 Aenánko arop taokeyak konámp arop ankárankao onan arakrá sér, “Amo émi
kwapono. Amo nkeae! Juda fi meknámp laion korop námp te, mao king Devitomp
arák fekamp taonono. Mao te waeman yopor aropan yorowaria kwe-pwarará apárok
anámpá pap námpara, mao fwap am buk fek éntu fákánek ke fek torompiramp kwaráprá
fupukuraerá akwap naenámpono.”

Jono Sipsip Morok nkenámp kar

6 Aerámpan maok, ono nke nanko, Sipsip Morok ankárank fokopeyak nánko, am te
wokwaek faropea napo, sumpwi námp niamp pourouráp. Mao te sia king fek tank
nánko, am fek am yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap, tá arop taokeyakáp konap
aropamp sia man ɨkarea napo, am kuk mek tank. Aenánko, am te souwe fákánek
aokránkirámp, tá fákánek yi. Am yi te Kwaromp fákánek spiritono. Kwaro am fákánek
spirit te ponankor apár mekmwaek tirá kérép námpono. ✡
7 Am Sipsip Morok te mao akwapea Kwaromp yae-párák mwaek yaekamp buk am
sámp.
8 Mao wae am buk sámpeanánko maok, am ankank yiki yakáp nap, tá 24 arop
taokeyakáp konap arop, am fárákap Sipsip Morokamp wonae fik pourou méntér éntér
mwaeknámp tukupá pér. Am fárákap ankákárank námoku gita niamp sámp, tá dis gol
ankárankamp am mek paura nánákáre yankap konap top-pwarámpá yak námpráp sámp.
Am te Kwarén koumteouráp aropao kar toropwap i konap wounápono. ✡
9 Tá am fárákap takria maok, tár wourékam arakrá sámp:
“Amo fwap fákánek ke éntu torompiramp buk sámpea,
am kwaráp nanap pwi kar napono.
Am te apae riteanápe,
wokwaek arop fárákapao
amwan faropea sumpwi pap napo,
waráp yɨri fek amo arop fárákapan
yamokwapea Kwarén sánk napono.
Ye! Amo te ponankor arop fi,
tá ponankor karráp,
ponankor apár mekamp,
tá nkwakwe make pourouráp ponankor makia,
máte amo warko yamokwap napono. ✡
10 Amo takia napo,
am fárákap yinomp Kwaromp
pris fákáre yakáp napo,
mao am fárákapamp King yak námpon.
Tá am fárákap te king yakápria,
apárokamp koumteouráp arop fárákapan
poukwap mwanapon.” ✡

Sipsip Morokamp e narek sampoknap kar

✡ **5:6:** Sek 4:10 ✡ **5:8:** Sng 141:2; Yé 8:3-4; 15:2 ✡ **5:9:** Sng 98:1 ✡ **5:10:** Ais 61:6; 1 Pi 2:5,9; Yé 20:6; 22:5

11 Tá ono warko tokoreyakria, kápae kare enselomp kar wawi nampono. Am fárákapan te kouroump mwanap pourou mono, kápae kare fopwakwap-fopwakwapono. Am fárákapao kingomp sia, tá am ankank yiki yakápnap ankank, tá arop taokeyakáp nap aropan kor ikiri yakápria maok, ✡
12 am fárákapao tékén arakrá wumwi:
“Mámá te Sipsip Morok wokwaek faropea sumpwi papapono.
Mao te waeman e tokwae,
tá ponankor kwapwe kare ankank,
kwapwe kare yonkwae koukour,
tá kárákáre tokwae kar sámp naenámp te,
waeman pwi kare yak námpono.
Kápae kare arop maomp e narek sampokria
man warákarrá ‘Aesio’rá sér mwanap te,
waeman pwi kari yak námpon!”
13 Tá ono kápae kare nkwakwe make ankank Kwaro yoroi námp yámar mek yak namp, tá apárok yak námp, tá némp mek yak námp, tá solwara mek yak námp, maomp kar wawi nampono. Ye! Ponankor ankank ponankor mekmwaekamp yakáp nap, ono wa nanko, am fárákapao arakrá sér:
“Am arop te náráp sia king fek tank nánko,
tá Sipsip Morokao kuri am yawor
fwap kápae kare ‘Aesio’rá sénap kar,
tá e tokwae sánknap,
tá warákár,
tá kárákáre am te waeman
fwap kápae kare por
sámp saráp yaká yak nenepon.”
14 Tá am yiaworaopwe yiki yakápnap ankank támao sérrá, “Am te kare tak mwanapon.” Tá arop taokeyakáp konap fárákapao maomp wonae fik tukupá pérrá man lotu napon.

6

Sipsip Morokao buk fekamp éntu kwarápnámp kar

1 Tá ono nke nanko, Sipsip Morok mao am buk éntu fek fákánek ke torompi tari nap ankárankamp ke kwarokwap. Aenánko, am fek ono wa nanko yiaworaopwe ankank yiki yakápnap am ou mekamp ankwap ankárankampao kar sénánko, maomp kar te oukurérao párákapnámp niampria mao sérrá, “Amo koropae!” ✡
2 Aerá sénánko ono nke nanko, wupwi kor hos, tá am fek arop tankria pir sámpá tank. Aenánko, yorowar kwe-pwar konap kump man sánk napo, yorowar kwe-pwarará akwapria mao am yorowar kwe-pwarnámp tére oukoumwan térea waerá akwap námpon.
3 Tá Sipsip Morok buk fek éntu niamp torompi tenap anánk ke fekamp kwarokwap nánko, am fek ono wa nanko, anánk ankank yiki yak námp mao sérrá, “Amo koropae!”
4 Tá am meknámp hos ankwap korop. Am te noumouri kor. Am fek tanknámp aropan kárákáre sánk napo, mao fwap apárokamp koumteouráp aropamp kwapwe kare ke tirá épéri pwar nánko, am fárákap fwap arop ankwap fárákapan tirá wour mwanapon. Aeria man bainat tokwae kar am tére naenámp sánk napono.
5 Tá Sipsip Morok buk fekamp éntu niamp torompinap yinikan kwarokwap nánko, am ke fek ono wa nanko, yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap yinikao sérrá, “Amo koropae!” Aeránko, ono hos yákáre kor * nke nampono. Am fek te arop firamp kápae purump konap skel yaek samp-tank.

✡ **5:11:** Dan 7:9-10 ✡ **6:1:** Yé 5:1 * **6:5:** ‘Yákáre kor hos’ te nánkár wakmwaek pwar naenámp yae fek nánko, yae-porokwe tokwae korop naenámpan yénkép námpon.

6 Tá ono wa nanko, yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap meknámp arop kar niamp ankwap arakrá sér, “Amo sospen kánanke mek wit ankárankamp yámar fek térea sámp konámp mani fek purumprá yokwapá papae! Tá amo yinɨnkaopwe sospen kánanke mek bali ankárankamp yámar fek térea sámp konámp mani fek purumprá yokwapá papae. Aeno amo wel ntia wain souroumpouri kwapono.”

7 Tá Sipsip Morok buk fekamp yiawor éntu kwar-pwar nánko, am ke fek yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap mekamp yiaworao sérrá, “Amo koropae!”

8 Aeránko ono nke nanko, pourou yar faokor akwapnámp hos ankwap am meknámp korop. Aenánko, am fek arop tank. Maomp e te Sumpwi. Tá arop ankwap maomp e te Yaomwi mek Pɨk mwanap maomp wakmwaek tank. Am anánkaopwean takenkria kárákáre sánk napo, mao koumteouráp arop ponankor yiawor mwaekamp ankárank mwaekamp kɨrɨkɨri ponankor tirá wour nenepon. Tá am anánkaopwerao tirá wour nenep te bainat fek, tá yae-porokwe tokwae fek, tá nkwakwe make touwe fek, tá apárokamp yao pwae mekamp nape fɨrao, arake fek tirá wour nenepon. ✡

9 Tá Sipsip Morok buk fekamp éntik éntu kwar-pwar nánko, ono nke nanko, waemp fákáre alta ankore mek yakáp. Am arop fárákap te wokwaek Kwaromp kar sámpea kárákáreria arop ankwap fárákapan am kar farákápapo, táman yoporap arop fárákapao tirá wouriap aropono. ✡

10 Am waemp fákáre tékén arakrá wumwi, “Kárákáre Tokwaeráp Tokwae Kar e! Amo yiki kareno! Waráp nɨnɨk te ponankor kare karono! Apaekamp ke akwapea pwate nánko, amo apárok yakápnap arop fárákapan kotria yinan tirá wouri nap fek am fárákapan nopok érou nanapono?” ✡

11 Aenapo Kwaro am fárákapan waempyam wupwi tokwaeri moumountukri nénkria mao am fárákapan arakrá sér, “Yumo ankár kánámpár anepér tae morokenke. Nánkár am yopor aropao yumont ankárankamp tére konap yiráp ankwapyaenáp arop fárákapan kor takrá tirá wouranápono. Nánkár am kouroumprá akwapea pwi nánko, Kwaro fwap am fárákapan nopok érou naenámpon.” ✡

12 Tá Sipsip Morok éntu niamp buk fekamp fákap tenap tokwaman kwarokwap nánko, ono nke nánko, némp yérur tokwae koropria apár ponankor oupouroup. Tá yámar te arákarea yam turupwi nokore niamp araknámp nánko, yunk te ponankor noumouri koria maok, yɨri niampi akwap. ✡

13 Yámar mekamp térme te ponankor apárok mukaria ékrɨnk námp te yao fik kirao oukoumwan noumouri mo námpan ouwirao nánko, némpouk ponankor ékrɨnk i konámp niamp.

14 Yámar me tokwaerao kor kwanpae moukoupá pap konap niamprá akwap te. Tá faonkwe, ént mekamp apár amor ke fárákapao kor am yakáp i konap pwarará érérékéri tukup.

15 Tá apárokamp king fárákap ntia e tokwaeráp arop fárákap, tá soldia fákáreamp kepten fárákap, tá mani tokwaeráp arop fárákap, tá kárákáre kor arop, tá kápae kare arop kwaporok tére konap, tá kápae kare arop fwap párák yakáp i konap, am fárákap énénki ponankor pɨrɨkɨmpea apár mekmwaek, tá kounk fi mekmwaek wouri yakáp. ✡

16 Tá am fárákapao kápae kare faonkwe tokwae, tá péri wi aran wumwirá, “Yumo ankár yinomp pourouk mapek koropá péria Kwaro sia king fek tankrá nke naenámp fek, tá Sipsip Morokamp yonkwae pwarámp korop naenámp fek yinan oupoupourenke.

17 Am te apae riteanápe, am Yae Tokwae fek te am anánkaopwerao arop fárákap kwatae nɨnɨki nap fek nopok touwe kwatae nénk nenep yonkwae pwarámp te wae korop námpon. Aenámpara wa fwap am kwe-pwararea yak naenámpon?”

✡ **6:8:** Ese 14:21 ✡ **6:9:** Jo 16:2 ✡ **6:10:** Yé 16:5-7 ✡ **6:11:** Yé 3:4-5; 7:9,13-14 ✡ **6:12:** Mt 24:19 ✡ **6:15:** Ais 2:19

7

Kwaromp firáp yakápnap arop fárákapan taok káknámp kar

1 Ono am yém niamp nkea pwarará, ankwap yém nke nanko ensel yiaworaopwe
apár mek yiawor woupwi mwaek foukouri yakáp. Am fárákap te apárokamp yiawor
mwaekamp apár mwaekamp ouwipár sámp-fákeyakáp napo, ouwipár apár mek korop
naenámp pourou mo, solwara mwaek kuri korop naenámp pourou mo, yao yowe mek
kuri korop naenámp pourou mo.
2 Tá ono nke nanko, ankwap ensel yámar aok konámp mwaeknámp yámar meaok
korop. Mao te yiki yak konámp Kwaromp taok pap konámp sámpea am yiaworaopwe
ensel Kwaro apár ntia solwara souroumpouri siranáponoria kárákáre sánknámp ensel
táman kárákáre fek tékén wumwi.
3 Aeria mao arakrá sér, "Yumo te apár ntia solwara, tá yao aráte koupour
souroumpouri kwapono. Nánkár yino Kwaromp tére aropamp yépe kor fek maomp
taok kákea pwar nánko maok, wakmwaek yumo am ankank fwap souroumpour
mwanapono." ✡
4 Tá ono wa nanko, koumteouráp arop fárákapan Kwaromp taok kákrámp kouroump
napan 'Arakae'rá sér, "Mao 144,000 ankákárank Israel fi mekamp ponankor koum-
teouráp aropan Kwaromp taok káká pwar."
5 Aenapo maok, Judamp fekamp 12,000 taok sámp, ta Rubenomp fekamp 12,000, tá
Gatomp fekamp 12,000,
6 tá Aseromp fekamp 12,000, Naptalaimp fekamp 12,000, tá Manasamp fekamp
12,000,
7 tá Simionomp fekamp 12,000, tá Livaimp fekamp 12,000, tá Isakaromp fekamp
12,000,
8 Sebulunomp fekamp 12,000, tá Josepomp fekamp 12,000, tá Bensaminomp fekamp
12,000. Mámá arop fákáre mao Kwaromp taok sámp napono.

Kápae kare arop ou tokwae Kwarén lotunap kar

9 Ono am ankank ponankor nkea pwarará, ono warko tokoreyakria nke nanko,
kápae kare koumteouráp arop fárákap koupoukour yakáp napo, am arop fárákap te
kouroumpea pwi mwanap pourou mono. Am koumteouráp arop fárákap te nkwakwe
make pourou yipiráp, tá kápae kare arop fi ponankor, tá ponankor apár mekamp, tá
ponankor moumountukri karráp, am fárákap sia king wonae fik, tá Sipsip Morok nke
námp fek foukouri yakáp. Am fárákap te wupwi kor waempyam tokwaeri yiriria, tá
oupuk pwae yaek tia, ✡
10 arakrá tékén wumwi, "Nomp Kwar sia king fek tank námp, tá Sipsip Morok am
yaworao nomwan warko éréképea nepo, nomo oukoumwan yae-párák yakáp námpono."
11 Tá ensel fákáre ponankor, tá arop taokeyakápnap arop fákáre ntia yiaworaopwe
ankank yiki yakáp nap, am fárákap sia king ikarea yakáp. Tá am fárákap sia king wonae
fik pourou méntér éntér mwaeknámp tukupá pérria Kwarén lotu.
12 Aeria arakrá sér,
"Kare karono,
nomo nomp Kwarén warákára wae mwaro.
Aeria nomo maomp e tokwae érik sér mwaro.
Mao te ponankor kwapwe kare ninikrápara,
nomo man fáparákrá maomp e narek sampok mwaro.
Mao te kárákáre kareno.
Ye! Ponankor kárákáre tokwae te
maomp pourouk yak námpono.
Mámá ponankor ankank te maomp sarápono.

✡ **7:3:** Ese 9:4; Yé 9:4 ✡ **7:9:** Yé 5:9

Kare karono.”

Am fárákapao touwe sámpnap ke wae pwarnámp kar

13 Tá taokeyak konámp arop ankwapao onan sérrá, “Mámá wupwi kor waempyam
tokwaeri yirirnap arop fárákap máte wanon? Tá am fárákap te maoknámp korop napon?”
✡
14 Tá ono nopok man sérrá, “Tokwae Kar e! Amoku támao amo mér napon.” Tá
mao onan sérrá, “Mámá arop fárákap te wokwaek touwe tokwae yopor aropao nénkapo,
tia yakápiap arop fárákapono. Am fárákapamp waempyam te Sipsip Morokamp yiri fek
yáriria napo, maomp waempyam wupwi kwapwe námpono. ✡
15 Aenapara, am fárákap Kwaromp sia king wonae fik foukouri yakáp napon. Tá
yámaraok, tá kumuruk kuri maomp Yiki Kor Nap mek maomp tére tére konapono.
Tá Kwar am sia king fek tank konámp, mao námoku am fárákapént yakria taokeyak
naenámpono. ✡
16 Aenánko am fárákap te mwae touwe mo, éntantá nikip mo mwanapono. Am
fárákapan yámar touwe fokor mo, tá ankwap ankank man pourou touwe fokor mo
naenámpon.
17 Am te apae riteanápe, Sipsip Morok sia king amore mek yakria am fárákapan sipsip
taokeyak konámp aropnámp taokeyak námpono. Mao te fwap am fárákap éréképea ént
oukurnámp fik akwap nánko, am fárákap yiki yak sánk konámp ént fár mwanapono. Tá
am fárákapamp yi mekamp émti Kwaro torokor nánko, am fárákap warko éménk mono.”
✡

8

Sipsip Morokao buk fekamp fákánekan éntu kwar-pwarnámp kar

1 Tá Sipsip Morok buk fekamp fákánek tompnámp éntu kwar-pwar nánko, am ke fek te
pourounk kánanke yak mo, tá yámar mek kar sérar mo, akwapea hap aua fek.
2 Aenánko, wakmwaek ono nke nanko, ensel fákánek Kwaromp wonae fik foukouri
yakáprá fákánek wur tia fákeyakáp.
3 Tá ensel ankwap koropea alta wonae fik fokopeyak. Mao te gol fekamp dis am mek
paura nánákáre souri pokanoria yankap konap yaek sámp-fákeyak. Aenánko man kápae
kare paura nánákáre nénk. Am enselo am tia, kápae kare Kwaromp firáp aropamp kar
toropwap i konap koupoukarea mént tapokwapea Kwarén ofa i konap golráp alta fek
paprá Kwarén sánk. Am alta te Kwaromp sia king wonae fik yak námpon.
4 Tá am yaomwi souri paura nánákáre yankap nap, ntia Kwaromp koumteouráp
aropamp Kwarén kar toropwap i konap, am ponankor enselomp yaek pwarará narek
pokea Kwaromp nás mek. ✡
5 Aenánko ensel paura nánákáre yankap konap dis am sámpea alta fekamp yaomwi
am dis mek top-pwarámpea am yaomwi sámprá apárok sir. Mao apárok sirarrá pwaránko
oukurér tokwae párákapria pourounk tokwae nánko, mékér wae fápárákár akwap nánko,
apár némp yérur tokwae.

Ensel yiaworaopwerao wur fukurnap kar

6 Tá am fákánek ensel fákánek wur kor tia yakáprá wae wur foukour mwaria nánap.
7 Tá ensel ankárankamp mao náráp wur fokop nánko maok, warákam ais, tá yaomwi
ntia yirirént tapokwapea apárok kwarokor pik. Aenánko, ponankor apár yinink
mwaekamp ankwap ankárank mwaek kirikiri mwaekamp apár, tá am mwaekamp yao
ponankor, tá yiki kor apwar pwaeran kor ponankor yaomwirao fári pwar. ✡

✡ **7:13:** Yé 7:9 ✡ **7:14:** Mt 24:21 ✡ **7:15:** Ais 49:10 ✡ **7:17:** Sng 23:2; Ais 25:8; Yé 21:4 ✡ **8:4:** Yé 5:8 ✡ **8:7:** Kis 9:23; Jol 2:30

8 Tá ensel anánkao náráp wur fokop nánko, faonkwe tokwae fek yaomwi yurunknámp niamp sinapo, solwara mek piká párákap. Am solwara te yinink mwaek fékérrá oumwi kákea pwate napo, ankwap ankárankamp mwaek te yiri arákarrá yak.
9 Aenánko am solwara mek yiki yakápnámp ankank yinink mwaek pir-pwara nap am te ankárankamp mwaek fi te ponankor surumpwi pwar. Tá sip yinink mwaek pirékarea pwaranap, ankárank mwaek ponankor tokopá akwap. ✡
10 Tá ensel yinikao náráp wur fokop nánko maok, térme tokwae ankárankamp yaomwi kare saromnámp yurunkia am yámar mek pwararea apárok piká párákap. Ént yinink mwaek pir-pwarará oumwi kák tenap am térme ankárankamp mwaek ént oukurnámp mek, tá ént kar mek piká párákap.
11 Am térmeamp e te Top i konámp Marasin. Am ént yinink mwaek pirékarea pwatenap ankárankamp mwaek te, am ént wae top kwatae kare. Aenánko kápae kare arop am ént fánapo, am fárákapamp yare mek topa wae nánko, am fek surumpwi napono.
12 Tá ensel yiaworao náráp wur fokop nánko, yámar ntia yunk, tá térme ponankor yinink mwaekamp ankárank mwaek ponankor souroumpouri yakáp napo, wae yokor konap am táman kor yinink mwaek pirékarea napo, ankárank mwaek kirikiri wae yokor konámp akwapea kirikip. Aenánko, yámar ntia kumur ankárankamp mwaek kirikiri te wae yokor mono.
13 Tá ono nke nanko, tu tokwae ankárankamp yámar mek amorik furukarea akwap. Ta ono wa nanko, mao tékén arakrá wumwi, “Koupoutáráp nap, koupoutáráp nap, koupoutáráp nape, apárokamp koumteouráp arop koupoutáráp nape! Am te apae riteanápe, ankwap yinikaopwe ensel mao náráp wur foukour mwarea nap te, touwe tokwae koumteouráp arop fárákapan korop naenámpon.” ✡

9

Ensel éntirao wur fokopnámp kar

1 Ensel éntirao náráp wur fokop nánko maok, ono nke nanko, térme ankárankamp yámar mek pwarará, apárok piká párákap. Aenánko, Kwaro man am apár me tokwaeri fi tikipnámp yak monámp ménki kikip naenámp ki sánk.
2 Am térmeao am me kik-pwaránko, am me meknámp yaomwi tokwae yanknap souri niamp aok. Aeria am souri te yámar ntia ouwipáran oupouroup nánko, yámar ntia ouwipár akwapea kirikip.
3 Aenánko, kápae kare tákár oumpwe niamp am yaomwi souri meknámp apárok pikrink. Tá am fárákapao sámpnap kárákáre te kaoamp touwe sánk konámp kárákáre niampria, am te arop yamp nánko touwe tokwae naenámp ankankono. ✡
4 Tá am fárákapan kar arakrá sér, “Yumo te apwar pwae, tá apárokamp nkwakwe make ankank némpouk forokor konámp, tá yao ankwap aráte kwatae pap kwapono, mono. Yumo ankár am arop fárákap Kwaro náráponoria yépe kor fek taok paprá kumwi námp yak monámp aropan sámpá kwatae pap kipo. ✡
5 Yumo am arop fárákapan touwe sánk nap te akwapea éntik yunk napao maok, am arop fárákapan te tirá wouri kwapono.” Tá am arop touwe kwatae nénknámp kao niamp am támao arop yourounkwe nánko, touwe tokwae naenámpon.
6 Am taknámp ke fek arop wae sumpwi mwaria mwae kup oupourounk napao maok, am sumpwi mwanap mwae kup te nke mono. Ye, arop sumpwi mwar kar napao maok, sumpwi te am fárákapan sámp mono.
7 Ono nke nanko, am tákár fákáre te hos fákárerao yorowarrá tukup mwaria nánap nap niampono. Am ankank fárákapamp me korok te gol fekamp kump niamp woukouri yakáp. Tá am fárákapamp yimetáp te arop yimetáp niamp.

✡ **8:9:** Kis 7:20-21 ✡ **8:13:** Yé 9:12; 11:14 ✡ **9:3:** Kis 10:12 ✡ **9:4:** Yé 6:16

8 Tá am fárákapamp me pwae te koumteouramp me pwae éréri niamp pourouráp. Tá
am fárákapamp yu kor te laionomp yu kor niamp.
9 Am fárákapamp éntér kor fek te kapa fekamp kárae yiriria yakáp. Tá maomp yowe
pwae énk te yorowar mek tukup mwanap kápae kare hosráp karisamp ounk niampono.
10 Am fárákapamp kore te kao kore kor niampria, aropan touwe sámp naenámp
marasin am meknámp sánk konámp kore kor wiráp yak námpon. Tá am fárákapamp kore
kor te arop touwe sánkrá akwapea éntik yunk fek naenámp kárákáre samp napono.
11 Am fárákap te waeman taokeyak naenámp king yak námpon. Am king te apár me éri
fi tikipnámp yak mo, ankár piknámpamp enselono. Am ensel te Hibru kar fek maomp e
'Abadon' ri konapono. Tá nomp Grik kar fekamp e fi te 'Kápae kare ankank kwataerá
kák naenámp aropono'.
12 Má manénkir koropnámp touwe tokwae kwatae te wae pwar námpon. Wakmwaek
korop naenámp touwe tokwae oukoumwan anánkaopwe yak námpon. ✡

Ensel tokwamao wur fokopnámp kar

13 Tá ensel tokwamao náráp wur fokop nánko, ono wa nanko, Kwaromp wonae fik
yaknámp alta gol fek yiawor woupwi meknámp kar sér.
14 Mao am wur fákeyaknámp ensel tokwaman arakrá sér, "Am ensel yiaworaopwe ént
Yufretis mwaek fákapá yakáp nap amwar pwar napo tukupanápono."
15 Aeránko maok, mao wae am yiaworaopwe ensel pwar nánko, wae am fárákapao
ponankor koumteouráp arop yinink mwaekamp pirékara nap ankárank mwaek kirikiri
ponankor paoki pwar naenámpon. Am ensel fárákap te am tére mwanámpria am ke korop
naenámp am yae, tá am yunk, tá am korop naenámp yopwar táman yépékrá nánapi yakáp
napon. ✡
16 Tá soldia fákáre hos fek tankáp nap te 200 milion. Ono am kouroumpea sénapo, wawi
nampono.
17 Tá ono yém niamp arakria hos fákáre am fek arop tankáp nap nke. Am arop
fárákapao yiririnap kárae fek yaknámp te noumouri kor, tá muru kor, tá yar kor. Am
hosamp me kor te laionomp me kor niamp arake, tá yaomwi yurunk ntia souri, tá
yumwi salfa fekamp yaomwi maomp táp meknámp koroprá fápákár akwap.
18 Am fárákapao koumteouráp arop ponankor yinink mwaek pirékarea pwar napan
ankárank mwaek te mámá yinínkaopwe ankank kwatae fek paoki pwar napon. Am
mámá yaomwi, tá souri, tá salfa yumwi fek yaomwi yurunk námp, hosamp táp meknámp
korop námp, am fek paoki pwar napon.
19 Am hos fákáreamp touwe sánk naenámp kárákáre te táp mek yak, tá maomp kore
kor fek yak námpon. Maomp kore kor te tákam niamp me korrápao am me kor fek táman
aropan touwe sánk konámpon.
20 Arop ankwapmwaek ponankor oukoumwan am yaomwi ntia souri ntia yumwi
salfa fekamp yaomwi fek sumpwi mo nap te, kwatae ninik younkwek sir mono. Am
námokuráp yae fek yoroia man lotu mwanap ankankan pwar mono. Tá kare! Am fárákap
te kwatae spirit fárákapan, tá kwekár kwar mao námoku gol, silva, tá bras, tá yumwi,
tá yao am fek yoroinap ankank nke naenámp pourou mo, kar wa mo, yárak mo, mak i
konámp táman lotu napono. ✡
21 Am arop fárákap arop ankwap fárákap tirá wourrá, foupourá, kokoporrá, oukunrá,
mak i konapan maok, am pwarará kwatae ninikan kor younkwe mwaek sir mo napon.

10

Jono enselo buk sánk nánko fárinámp kar

✡ **9:12:** Yé 8:13 ✡ **9:15:** Yé 8:7-12 ✡ **9:20:** Sng 135:15-17; Yé 16:9,11

1 Ono am ankank nkea pwararámp, ono warko nke nanko, ensel kárákáre kor ankwap yámar meknámp ék. Maomp pourouk te koumwerao oupouroupá yak nánko, fou yɨmpnámp yépe kor fek kámpá yak. Maomp yimetáp te yámar wae niamp, tá maomp pu kor te oumpwar fokopeyak nánko, ponankor yaomwi yurunk aowarámp námp niamp.
2 Mao buk kánanke ankárankamp yaek fákeyak nánko, am buk fupukurae yak. Mao te yae-párák mwaek pu solwara yumuntuk pumpur, tá yae-mánkwan mwaek pu apár kar fek pumpuri yak námpono.
3 Maomp wumwi kar kárákáre te laionomp kar tokwae niampono. Mao arakrá wumwi nánko, fákánek oukurér párákaprá nopok kar sérar.
4 Am fákánek párákapnámp oukurér kar sérar napo, ono koupour am kumwi naeria nampan maok, ono wa nanko, yámar meknámp kar ankwap onan sérrá, “Am fákánek párákapnámp oukuréramp kar am te amo ankár waráp nɨnɨk mek fákapea papae. Amo kumwi kwapono.”
5 Tá am ensel ono wokwaek nke nanko, solwara yumuntuk, tá apár kar fek fokopeyak námp, mao yámar mek náráp yae-párák mwaek yae ka-sampok.
6 Aeria mao narek yiki yaká yak konámp Kwaromp e fek fou e sér. Am Kwar te yámar me ntia am mek yakápnámp ankank ponankor, tá apár ntia am mek yakápnámp ankank, tá solwara ntia am mek yakápnámp ankank ponankor yororoimp Kwarono. Am enselo arakrá sér, “Pwar naenámp ke wae korop námpono. Kwar te warko yépék naenámp pourou mono.
7 Warko wakmwaek ensel fákánerao wur fokop nánko, am wur kar korop nánko, am ke fek am ankank Kwaro nanampria wokwaek sérimp kar te mek yakámpan mao wae tére nánko, érik korop naenámpon. Am kar mao náráp tére konap profet fákárean wokwaek kar sérimp támaono.”
8 Tá am aropamp kar manénkɨr wawi namp, warko yámar meknámp koropria onan arakrá sér: “Amo akwapea ankwapmwaek pu solwara mek, tá ankwapmwaek pu apár kar fekia fokopeyaknámp enselomp yaek fupukurae yaknámp buk sámpae.”
9 Aeránko, ono akwapea enselonámpokria ono man sérrá, “Amo onan támá buk kánanke sápae.” Tá mao onan sérrá, “Amo sámpea fárae. Am te fária napo, waráp yare mek te yorowar naenámpan maok, waráp táp mek te hani nape kwapwe niamp naenámpon.”
10 Mao takrá séri pwar nánko, ono am buk kánanke enselomp yaekamp sámpea, ono fár. Tá onomp táp mek hani nape kwapwe niamp námpao maok, ono fári pwate nanko, onomp yare mek te yorowara wae.
11 Tá Kwaro onan sérrá, “Amo kápae kare apár mekamp arop firan, tá kápae kare pourou yɨpiráp aropan, tá kápae kare karráp aropan, tá kápae kare king fákáreran korop naenámp ankank má profet kar warko farákápae.”

11

Arop anánkaopwerao kar farákáp nep kar

1 Ono am fek purump konap yaopwae mear yaopwae niamp sápria onan sérrá, “Amo fárámprá Kwaromp Yiki Kor Nap ntia alta purumpae! Tá amo am mek lotu i konap koumteouráp arop kouroumpae!
2 Aeno amo yár Yiki Kor Nap pu-pwaek yak námp te purump kwapono. Amo ankár pwarampo. Am yár te ankwap fi aropampono. Nánkár am fárákapao koropea am Yiki Kor Némp pumpuri yakáprá tukupea 42 yunk fek mwanapono. ✡
3 Aenapo, ono mámá arop anánkaopwe sámp-kérép nanko, onomp kar farákáp nenepono. Am arop yawor te yonkwae touweria yirɨmp konap waempyam yirɨmpea onomp kar farákáprá akwapea 1,260 yae * fek nenepon.

✡ **11:2:** Lu 21:24; Yé 13:5 * **11:3:** 1,260 yae te 42 yunk, tá yinɨnk yopwaria yiawor amore mekan sénámpon.

4 Am anánkaopwe te yao oliv † yawor niamp, tá lam anánkaopwe apár ponankoramp Tokwae Karamp wonae fik yak nepon. ✡
5 Táte arop ankwap fárákap am arop yaworan sámpá yampourou mwaria napo te, am arop yaworamp táp meknámp yaomwi koropria am arop yaworan yopornap arop fárákapan wouroukoumpi pwar naenámpon.
6 Am arop yawor Kwaromp kar farákáp nenep ke fek te, waeman yámar mek warákam ékantá kér nenep kárákáre yak námpon. Tá am arop yawor te ént ponankor yiri arákarrá kák nepo, am támao apárokamp koumteouráp aropan nkwakwe make kwatae ankank fek kwatae pap nenepon. Kápae kare ke fek am arop yawor tak neria te, fwap tak nenep kárákáre yak námpon.
7 Am arop yawor Kwaromp kar farákápnep tére wae pwar nepo, yao pwae mekamp fir am fi tikip monámp apár me éri meknámp narek aokea am arop yaworént yorowar. Yorowaria am arop yaworan kwe-pwararea faoporia kák nánko, sumpwi nenepon. ✡
8 Aetenánko, am arop yaworamp yákáre te taun tokwae kar mek akwapnámp mwae kupuk tank nenepon. Am 'Taun'rá sénap te mek wounáprá 'Sodom' tá 'Isip'rá sénapon. Am taun tokwae mek táman wokwaek am arop yaworamp Tokwae Karan yaopwae porokopramp fek faropá papapono.
9 Arop ankwap fárákap ponankor apár mekamp, tá ponankor arop fi, tá ponankor karráp, tá nkwakwe make pourou yipiráp ponankor, makia am arop yaworan, fwaprá kar sumpwi neponoria am yákáre nkerá tukupea yinink yae akwapea yiawor yámar kuk námp fek mwanapon. Tá arop fárákap am arop yaworamp yákáre 'Apár me mek pap kwapono'rá sér mwanapono.
10 Tá apárokamp koumteouráp arop am arop yawor sumpwi nep táman warákáránkrá tár sámprá fir fépérrá nouroup arop fárákapan ankank nénk. Am te apae riteanápe, am profet yawor apárok yakápnap koumteouráp aropan ponankor touwe nénk konepantá mwanapon.
11 Yinink kumuria yiawor yámar kuknámp yae fek táman Kwaro yiki yak naenámp nékér am arop yaworamp yákáre mek sámp-kérép nánko, am arop yawor fárámpea fokopeyak. Aenepo, arop fárákap am arop yaworan nkea apáp tirinka wae.
12 Tá am arop yaworao wa nepo, kar ankwap yámar meknámp tékén am arop yaworan arakrá wumwi, "Yumo narek mapek aokenke!" Aeránko maok, am arop yawor koumwe mekia yámar mek pok nepo, am arop yaworan yopornap arop fárákap mao pok nep wae nke. ✡
13 Tá am ke fek táman némp yérur tokwae korop nánko, am taun ankárank mwaek kirikiri kwatae akwap nánko, sárakok mwaek oukoumwan fwap yak. Tá 7,000 koumteouráp arop am némp yérur fek tapek ponankor surumpwi. Tá ankwap koumteouráp arop fárákap fwap yakáp nap apáp tirinka waeria, yámar mekamp Kwaromp e sámpá sakap.
14 Anánkaopwe touwe tokwae kwatae korop námp wae pwarane. Aeno koupoutáráp nap, wawenk! Yininkan korop naenámp touwe tokwae te wae wonae fik kar námpon. ✡

Ensel fákánerao wur fokopnámp kar

15 Tá ensel fákánerao náráp wur fokop nánko, ono wa nanko, yámar meknámp kar ankwap tékén arakrá wumwi: "Nomp Tokwae Kar ntia maomp Krais am anánkaopwe te apár-apár ponankoramp Kingono. Tá mao ankár King yaká yak naerámpon. ✡
16 Tá am 24 arop taokeyakáp i konap arop Kwaro nke námp fek sia fek tankáp i konap, am fárákap Kwaromp wonae fik apárok tukupá pérrá Kwarén lotu. ✡
17 Am fárákapao sérrá,

† **11:4:** 'Yao oliv' te kantri Israel firan wounáp námpon. ✡ **11:4:** Sek 4:11,14 ✡ **11:7:** Yé 13:1 ✡ **11:12:** 2 Kin 2:11 ✡ **11:14:** Yé 9:12 ✡ **11:15:** Dan 7:13-14; 1 Ko 15:24-25; Yé 19:6 ✡ **11:16:** Yé 4:4,9-10

“Tokwae Kar, amo Ponankor Kárákáreráp Kwarono!
Amo oukoumwan yak nap,
wokwaek kar amo yakap,
amo wae waráp kárákáre tokwae sámpea,
amo King yak napono.
Aenapantá yino amwan ‘Aesio’rá séreano.
18 Ankwap fi arop, waráp kar wa te monoria
yonkwae pwarámp napan maok,
nopok waráp yonkwae pwarámp te wokwae korop námpon.
Oukoumwan má ke fek te,
sumpwinap arop kot mwanapono.
Oukoumwan má ke fek te,
nopok kwapwe kare ankank
waráp tére aropan nénk nanap keno.
Am te profet fákáre,
tá waráp koumteouráp arop fárákap ponankor
amwan apápria,
waráp yae ankore mek yakáp i konap,
eráp arop fárákap,
e moráp arop fárákapan kor
ponankor ménk nopok nénk nanapono.
Oukoumwan te apár kwatae pap
konap arop fárákapan
kwatae pap nanap kenono.” ✡
19 Am taokeyakáp konap arop fárákap takrá séri pwar napo, yámar mek yaknámp Kwaromp Yiki Kor Nap ménki kɨk-pwar napo, Kwaromp kontrak tanknámp bokis am Yiki Kor Nap mek tank konámp érik tank. Aenánko, mékér wae fápárákár akwap nánko, pourounkria oukurér párákap nánko, apár némp yururria kápae kare aisráp warákam ék námpon.

12

Yupu ntia wunépɨr wounápnámp kar

1 Tá yámar mek wunéri tokwae ankwap korop námp te arake: Yupu * ankárankamp yakria, yámar te mao náráp pourouk waempyamnámp yirɨmp. Tá yunk maomp pu ankore mek yak. Tá kump mek éntér-sámpramp térme yak námp maomp me korok woukwap.
2 Mao te tárap † yakria, tárap fárákap naenámp touwe tokwae sámpria tékén apánka wae.
3 Aenánko, ankwap wunéri yámar mek korop. Am wunéri te ará: Wunépɨr niamp ankwap yak. Am te noumouri korao maok, fákánek me kor, tá fére-sámpramp souwe aokránkirámp, tá kump fákánek kingao woukour i konámp niamp am fákánek me korok yakáp.
4 Maomp kore kor fek ankárank mwaek kɨrɨkɨri térme yámar mekamp yaokwampia apárok épér. Aenánko, anánk mwaek kɨrɨkɨrikamp térme mwar yámar mek yak. Tá am wunépɨr yupu-tárap sámp naerianámp, maomp wonae fik yakria am yupu-tárap sámpeanánko, man am tárap sámp-nonkorop nanampria yépékrá yak.
5 Tá yupu poumou-tárap sámp. Am tárap te nánkár téképá yakria wakmwaek koumteouráp arop fárákap ponankor kárákáre fek poukeyak naenámp ain yaopwae sámp

✡ **11:18:** 2 Ko 5:10; Yé 1:8; 20:11-13 * **12:1:** ‘Yupu’rá sénámp te, Israel firan sénámpon. † **12:2:** ‘Tárap’rá sénámp te, Jisaso Israel fi mek ékianámpan warko yámar mek pokea Kwaromp sia king fek tank námpan sénámpon.

naenámpon. Am yupu wae táráp sámpeanánko, koupour kar am táráp sámpea narek pokea Kwaronámpok maomp sia king fek sámpá tukup.

6 Aenapo, tá am yupu farákapea kwar saráp mek akwap. Ampok te wae Kwaro maompor némp nánapi pwate nánko, man ampok taokeyakápria man fir nénkrá tukupea 1,260 yae fek mwanapon.

7 Oukoumwan te yámar mek yorowar tokwae korop nánko, Maikel ntia maomp ensel fákáre wunépirént yorowar. Tá am wunépir ntia maomp ensel fákáre nopok kor yorowaria maok, ✡

8 mao te yorowar kwe-pwar mwanap kárákáre te yak mono. Aenapara, am fárákap te warko yámar mek yakáp mwanap pourou mono.

9 Tá Kwaromp ensel fákáre am wunépir apárok far-sinapon. Mao te am wokwaek kar yakámp tákam Satan, ponankor aropan kot i konámp arop, tá ponankor koumteouráp aropan poupwekáp i konámp aropono. Man apárok far-sirarrá maomp ensel fákáreran kor méntér fárarámprá épér napon. ✡

10 Tá ono wa nanko, yámar meknámp tékén arakrá wumwi: “Oukoumwan te nomp Kwaro nomwan wae warko érékép námpono. Maomp kárákáre wae érik korop nánko, mao King yak námpono. Tá maomp Krais wae kárákáre tokwae sámp námpono. Am te apae riteanápe, am nomp ankwapyaenáp fákáreran kot i konámp arop nomp Kwaro nke námp fek wae fek, tá kumuruk, am fárákapan kot i konámpan maok, oukoumwan te wae ensel fákárerao apárok far-sinapono. ✡

11 Nomp ankwapyaenáp fákáre wae Sipsip Morokamp yiri fek kárákáre sámpea, maomp kar kare farákápria amnap ninik fek yopor aropan yorowar kwe-pwararea yérépea pwar napono. Am fárákap te apárok kwapwe kare yakáp mwaria ninik mono. Numwar yopor aropao tirá wouranáponoria yénképá yakápi napono.

12 Aenapara, yámar me amo, tá yumo ponankor yámar mek yakáp nap, yumo te warákár kipo! Aeno amo apár, tá amo solwara yumo mér kipo! Yumwan touwe tokwae kwatae korop naeane. Satan te wae yumonapok pik tenámpono. Mao te náráp ke wae fae tákáre nánko, táman mér námp kwamp, yonkwae pwarámp tokwae námpon.”

13 Am wunépir te nke nánko, námwan apárok far-sinapantá, akwapá am poumou-táráp sámpnámp yupu táman yérépe.

14 Tak námpantá maok, am yupu furukarea náráp némpouk kwar saráp mek farákap akwapea am wunépir panek yak nánko, fwap yakanoria, tu tokwaeramp yowe pwae yawor nénk. Tá am ampok man taokeyakáprá fir nénkrá tukupea, yinink yopwaria yawor táman amore mek.

15 Tá am wunépir táp meknámp ént ayam nánko, am ént tokwae am yupuamp wakmwaek kwarákarrá akwap. Am wunépiramp ninik te éntao akwapea am yupu sámp nánko, yupu sumpwianoria.

16 Aenámpan maok, kwarao am yupuan yaewouria kwar mek tákár pik nánko, ént am mek piká pwar.

17 Tá am wunépir te am yupuan yonkwae pwarámpea yárakia maomp ankwap tárápuan ‡ yorowar naeria. Am koumteouráp arop fárákap te Kwaromp ponankor loaok tukupria Jisaso farákápnámp kar kárákáre fek sámp-fákeyakápnap arop fárákapono. ✡

18 Tá am wunépir te solwara woupwi mek fokopeyak námpan.

13

Yao pwae mekamp fir ánánkaopwe koropnep kar

✡ **12:7:** Ju 9 ✡ **12:9:** Stt 3:1; Yé 20:2-3 ✡ **12:10:** Jop 1:9-11; Sek 3:1 ‡ **12:17:** ‘Tárápu’rá sénámp te Jisasomp wakmwaek tukupnap arop fárákapan sénámpon. ✡ **12:17:** 1 Pi 5:8

1 Tá ono nke nanko, yao pwae mekamp fir solwara * meknámp korop. Mao te souwe fére-sámpramp, tá fákánek me korráp. Am souwi fek fére-sámpramp kump kingao woukwap konámp am fek woukouri yak. Tá maomp me kor fek te e ankwap yakáp. Am e fi te 'Kwarén nkwakwe make wouroump séri konap' enono. ✡
2 Am yao pwae mekamp fir oukoumwan ono nke nanko te, lepat niamp, tá maomp pu kor te beamp pu kor niamp. Tá maomp top kor te laionomp top kor niamp. Tá am wunépirao náráp kárákáre am yao pwae mekamp firan sánk námpono. Man mao námoku niamp king yakanoria papria, man kárákáre tokwae sánk námpon.
3 Am yao pwae mekamp firamp me kor ankwap te wae yankopea sumpwi pap nap niamp pourouráp. Aenámpao maok, maomp me kor fekamp ankáráp te wae aoporea warko fwap námpon. Tá arop ponankor am yao pwae mekamp firan kokorokoria maomp wakmwaek tukup napon.
4 Am wunépirao náráp kárákáre yao pwae mekamp firan sánk námpara, arop ponankor am méria wunépiran lotu napon. Tá am yao pwae mekamp firan kor loturia arakrá sér, "Wa mámá yao pwae mekamp fir niamp make pourouráp yak námpon? Wa fwap méntér yorowar naenámp pwi námpon?"
5 Tá Kwaro am yao pwae mekamp firao numwar takanoria pwate nánko, mao kara waerá Kwarén wouroump kar sénámpon. Tá mao wae take pourouráp térerá akwapea 42 yunk fek naenámpon.
6 Mao náráp top kor kununkarrá Kwarén wouroump-séria, Kwaromp e fek, tá Kwaromp némpouk, tá Kwaromp firáp yámar mek yakáp nap man kor wouroump-sénámpon.
7 Kwaro 'Mao numwar takano' ria pwate nánko, mao Kwaromp koumteouráp aropént yorowaria kwe-pwararea am fárákapan apárok tirá nér námpon. Tá mao fwap kárákáre sámpea ponankor arop fi, ponankor apár mekamp, tá ponankor karráp, tá ponankor pourou yipiráp arop makia ponankor aropan poukwap naenámpon. ✡
8 Apárokamp ponankor koumteouráp arop, am fárákapamp e yiki yak sámp mwanap aropamp eráp buk fek wokwaek Kwaro apár yoro mo námp fek kumwi moimp, am fárákap yao pwae mekamp firan lotu napon. Am buk te wokwaek sámp-wouroumpap Sipsip Morokamp bukono. ✡
9 "Arop te waeman woupwirápara, mao ankár mámá kar fwapi wa kuno.
10 Táte Kwaro ankwapan fákapá yakanorianánko te, ankár akwapea fákapá yak naenámpon. Táte Kwaro arop ankwap bainat fek sumpwianorianánko te, mao ankár bainat fek sumpwi naenámpon. Táte am take pourouráp ankank korop nánko te, Kwaromp koumteouráp arop ankár kárákáre fek Kwarén mér nap sámp-fákeyakáp kip." ✡
11 Tá ono nke nanko, yao pwae mekamp fir ankwap, kwar meknámp narek aok. Mao te sipsip morokamp souwe anánkaopwe niamp pourouráp, tá maomp kar te wunépiramp kar niamp pourouráp.
12 Am wakmwaekamp yao pwae mekamp fir te manénkirkamp yao pwae mekamp firamp kárákáre sámpea, am kárákáre fek manénkirkamp yao pwae mekamp firao nke námp fek tére námpon. Mao te koumteouráp aropan kárákáre fek poukeyakrá fopwaoka wae nánko, apár ntia koumteouráp arop fárákap am mek yakáp nap, am manénkirkamp yao pwae mekamp firan lotu napon. Man te wokwaek sumpwi pap mwaria porokwapnap ankáráp kwatae wae aopore tenámpon.
13 Wakmwaekamp yao pwae mekamp fir te nkwakwe make kárákáre yénkép námpon. Ankwap pourouráp kárákáre te ará: Koumteouráp aropao nke nap fek mao nánko, yaomwi yámar meknámp apárok éká párákap.

---

* **13:1:** 'Solwara'rá sénámp te, arop fi ponankoran wounáp námpon. ✡ **13:1:** Yé 17:3,7,12 ✡ **13:7:** Yé 11:7 ✡ **13:8:** Yé 3:5 ✡ **13:10:** Yé 14:12

14 Kwar te numwar manénkɨrkamp yao pwae mekamp fɨr nke námp fek, nkwakwe make kárákáre yénkria amnámp ankank támao némpoukamp koumteouráp aropan yankar sérarano ritea yépékrá yak. Mao koumteouráp aropan arakrá sér, “Yumo ankár yao pwae mekamp fɨramp wunéri yorororá maomp e narek kakap mwanapono.” Am yao pwae mekamp fɨr wokwaek bainat fek porokwapá pap napan maok, mao oukoumwan yiki yak námpon. ✡

15 Tá Kwaro numwar takanorianánko, mao am wunérian yiki yak naenámp nékér sánk nánko, am wunéri kar sér. Táte arop ankwap fárákap man lotu mo napo te, mao sénánko, tirá wour mwanapono.

16 Tá wakmwaekamp yao pwae mekamp fɨrao sérrá, “Wuri nke mwanap ankank yae-párák mwaek yae, tá ponankor aropamp yépe kor fek taok paprá kukumwirá párakopria, e kánankeráp arop fárákap, ntia e tokwaeráp yakápnap arop fárákap ntia mani tokwaeráp arop ntia ankank moráp arop fárákap, tá párák yakápnap arop fárákap ntia slev térenap arop fárákap man kor kukumwirá párakop kipo.”

17 Aenámpara, táte yao pwae mekamp fɨramp e, tá maomp e fi kouroump námp am aropamp pourouk yak mo nánko te, mao arop ankwapan ankank mani fek sámp mo, tá arop fárákapao maonámp ankank mani fek sámp mono. ✡

18 Nomo ankár táman fwapi nɨnɨk mwaro. Arop wae mér námp kwamp te, yao pwae mekamp fɨramp e fi kouroumpea kumwi tenámp fwapia mér kuno. Am kouroump námp te arop ankwapamp enono. Am aropamp eramp fi ponankor tapokwap námp te 666.

14

144,000 arop fárákap tár wourékam sámpnap kar

1 Ono warko nke nanko, Sipsip Morok Saion faonkwek fokopeyak nánko, 144,000 koumteouráp arop fárákap méntér foukouri yakáp. Aenapo, am fárákapamp yépe kor fek Kwaro Sipsip Morokamp e, tá maomp Naropwaromp e makia kukumwia pwatenámp yakáp. ✡

2 Tá ono wa nanko, yámar meknámp ounk korop nánko, am te ént souroukoup tokwaenámp niamp, tá oukurérao párákap námp niamp. Am ounk te aropao gita porokwapnap ounk niamp. ✡

3 Am fárákapao Kwaromp sia king wonae fik, tá yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap, tá arop taokeyakáp konap fárákapao nke nap fek tár wourékam ankwap sámp. Am 144,000 koumteouráp arop te wae Kwaro apárokamp koumteouráp arop ou mekamp warko yamokwap námp, am fárákap támao saráp am tár kar fwap mér mwanapono. Tá arop ankwap am tár kar mér mwanap pourou mono. ✡

4 Am arop fárákap te koumteou fárákapént kwatae nɨnɨk moi napono. Am fárákap yiki kare yakápi napono. Apae-apae némpouk Sipsip Morok akwap naerianánko te, am arop fárákap maonámpaok tukup konapono. Kwaro wae am arop fárákapan apárokamp koumteouráp arop ou mekamp warko yamokwapeanánko, am fárákap te nae-tárápu niamp Kwaro námoku náráponoria Sipsip Moroként warko yamokwapeanánko yakáp napon. ✡

5 Am fárákap te kwekár sér moi nap, tá kwatae ankanki nap yak mono.

Ensel yinɨnkaopwerao kar sénap kar

6 Tá ono nke nanko, ensel ankwap yámar mek furukarea akwap. Mao te yaká yak konámp Kwapwe Kare Kar samp námpao, am Kwapwe Kare Kar apárokamp koumteouráp aropan farákáp. Mao am kar farákáp námp te ponankor pourou yɨpiráp, ponankor arop firan, tá ponankor karrápan, tá ponankor apár mekamp aropan farákáp námpono.

✡ **13:14:** Mt 24:24 ✡ **13:17:** Yé 14:9-11 ✡ **14:1:** Yé 3:12 ✡ **14:2:** Yé 1:15 ✡ **14:3:** Yé 7:4 ✡ **14:4:** Je 1:18

7 Mao tékén arakrá sér, “Kwaro ponankor aropan youroukouprá kot naenámp ke te wae korop námpono. Aenámpara, yumo te ankár man apápria maomp e narek sampok kipo. Yumo ankár yámar me ntia apár, tá solwara, tá ént oukurnámp ponankor yoroinámp Kwarén lotu kipo.”
8 Ensel ankwap manénkɨrkamp enselén éntér paprá korop. Am wakmwaek koropnámp enselo sérrá, “Némp tokwae Babilon te wae kwatae akwap námpon. Ye, am te wae kwatae akwap námpon. Am némp Babilon támao ponankor koumteouráp aropan nánko, maomp kárákáre kor kokopor nɨnɨkaok tukup napono. Am tak námp te mao kárákáre kor wain ént nénk nánko, am fárákapao fánap niampon. ✡
9 Tá ensel ankwap am anánkaopweramp wakmwaek korop. Am yinɨnk ensel támao tékén arakrá wumwi, “Táte arop ankwap yao pwae mekamp fɨr ntia maomp wunériran loturia, maomp taok paprá kumwi námp maomp yépe kor fek, tá maomp yaek sámp námp te,
10 mao te Kwaromp yonkwae pwarámpnámp wain ént ankwap fánaenámpon. Kwar te am wain ént ént karént tapokwapea pap moi námpon. Mao te náráp yonkwae pwarámpnámp kap mek kwarákárria am arop fárákapan nopok nénk nánko, ankár fár mwanapon. Tá am arop fárákap, yiki kor ensel fárákap nke nap fek, tá Sipsip Morokao kor nke námp fek yumwi salfa fek yurunknámp yaomwi mek touwe kwatae sámp mwanapon. ✡
11 Tá am yaomwi meknámp aoknámp sourirao am fárákapan touwe sánkria am te narek pok saráp yaká yak naenámpon. Am arop fárákap am yao pwae mekamp fɨr ntia maomp wunériran loturá, tá maomp e fekamp kumwi sámprá, mak i konap arop fárákap te anepér mono. Wae fek, tá kumuruk ankár touwe sámpá yakáp mwanapon.”
12 Táte take pourouráp ankank korop nánko te, Kwaromp koumteouráp arop fárákap te ankár kárákáre fek fokopeyakáp mwanapon. Am koumteouráp arop fárákap te Kwaromp loaok tukupria Jisasén mér nap kárákáre fek sámpá yakáp mwanapon. ✡
13 Tá ono wa nanko, yámar meknámp kar ékria arakrá sér, “Amo kar arakrá kumwiae: Koumteouráp arop fárákap oukoumwan, tá wakmwaek, Tokwae Karamp tére térerá tukupria am meknámp sumpwi nap te, am fárákap fwap warákár mwanapon.” Yiki Kor Spiritao kor sérrá, “Ye! Am fárákapao tére tokwae nap fek te fwap anepér sámp mwanapon. Am fárákap te kwaporok tukup mono. Kwapwe kare nɨnɨki nap te am fárákapént yak nánko Kwaronámpok tukup napon.” ✡

Kwaromp yonkwae pwarámp apárok ék naenámp kar

14 Ono warko nke nanko, koumwe wupwi kor yak nánko, am mek arop ankárank tank námpao maok, maomp pourou te Aropamp Táráp niamp. Maomp me korok te gol fekamp kump woukwapá yakria, mao asmaok wiráp kare yaek fákeyak. ✡
15 Tá ankwap ensel Yiki Kor Nap meknámp ek korop. Mao am koumwe mek tanknámp aropan tékén arakrá wumwi: “Amo waráp asmaok fek fɨr fékérae! Apárokamp fɨr ponankor wae noumouri námpono. Aenámpara, oukoumwan má ke fek te fɨr tére mwanap kenono.”
16 Aeránko am koumwe mek tanknámp aropao náráp asmaok fákeyakrá apárokamp fɨr wae yápae námp am kar fékér.
17 Tá ankwap ensel yámar mek yak námp Yiki Kor Nap meknámp ek korop. Mao kuri asmaok wiráp kare yaek samp.
18 Tá yaomwi poukwapnámp kárákáre sampnámp ensel ankwap alta pwarará korop. Mao asmaok wiráp kare sampnámp enselén tékén wumwiria sérrá, “Amo am waráp asmaok wiráp kare fek ponankor apár mekamp wain ki fékéria ankwap fek koupoukourae. Maomp ki te wae ponankor noumouri námpono.” ✡

✡ **14:8:** Yé 18:2-3 ✡ **14:10:** Yé 13:11-17; 19:20; 20:10,15; 21:8 ✡ **14:12:** Yé 13:10 ✡ **14:13:** Hi 4:10 ✡ **14:14:** Yé 1:13 ✡ **14:18:** Mt 13:36-40

19 Aeránko maok, am enselo náráp asmaok sámp-fákeyakrá wain ki fékéria koupoukour.
Tá am wain ki yumwi fekamp tang tokwae mek pumpurékamprá fákap mwaria am mek
tirá épér. Am te Kwaromp yonkwae pwarámpono. ✡
20 Tá ensel fárákapao am tang taun tokwae younkwe mwaek yak námp mek wain
ke pumpurékamprá ént fápámp. Aenapo, am yɨri tang younkwe mwaek kwarákárria
fopweanápi akwapea 300 kilomita fek, tá narek pokea hos top kor fek yaknámp ain fek
yak.

15

Fákánek enselo fákánek ankank kwatae fákeyakápnap kar

1 Tá wunéri tokwae ankwap yámar mek korop nánko, ono nkea am táman nɨnɨk tokwae.
Ono am nke namp te ará: Fákánek ensel fákáre arop kwatae pap mwanap fákánek ankank
kwatae ti-fákeyakáp. Táte nánkár am ankank kwatae pwar nánko te, wakmwaek ankwap
korop mono. Am fákánek ankank kwatae fek waeman Kwaromp yonkwae pwarámp
wae pwar námpon. ✡
2 Tá ankwap ankank solwara tokwae niamp nke. Am te yaomwi yurunkao glas mek
yak nánko, nke nap niamp. Tá ono nke nanko, arop fárákap am yao pwae mekamp fɨr
ntia maomp wunériran yorowaria kwe-pwarará, tá am yao pwae mekamp fɨr, maomp
e fi kouroumprá kumwi nap apárok sámp-anámpapono. Am fárákap glas niamp solwara
fik foukouri yakáp napo, Kwaro warákárria am fárákapan gita nénká pwate nánko, tá am
fárákapao tia yakáp.
3 Aeria am fárákapao Kwaromp tére arop Moses ntia Sipsip Morokamp tár sámp. Am
tár te ará:
“Tokwae Kar, amo ponankor kárákáre tokwaeráp Kwarono.
Ponankor tére amo tére nap te tokwae kar nánko,
yino nkea nɨnɨk tokwae námpon.
Amo ponankor arop firamp King,
tá waráp nɨnɨk am te ponankor yae-párákria kare karono. ✡
4 Tokwae Kar e!
Amo ankárankampao saráp amo yiki kare yak napon.
Aenapara, arop ponankor amwan apápria,
waráp e narek sampok mwanapon.
Ponankor arop fi koropea amwan lotu mwanapon.
Am te apae riteanápe,
waráp yae-párák kare nɨnɨk te wae érik korop námpon.”
5 Am pwar nánko, ono warko nke nanko, yámar mek yaknámp Yiki Kor Nap yak. Am
yaknámp Nap Aokore Yiki Kor Kare ménki kɨkɨr akwap. ✡
6 Tá am fákánek ensel fákánek ankank kwatae arop kwatae pap mwanámpria nap sámp-
fákeyakáp nap, am Yiki Kor Nap pwararea ek mank. Am fárákap te waempyam kwapwe
kare yinka waeria waentar kwapwe námp képéria, tá mao parák gol par-sorowaria
yakáp.
7 Tá yiaworaopwe ankank yiki yakápnap ou mekamp ankwap ankárank, mao fákánek
dis gol fákánek enselén nénk. Tá ankár yiki yaká yaknámp Kwaromp yonkwae pwarámp,
am te am fákánek dis mek top-pwarámpá yak námpon.
8 Tá Kwaromp kárákáre ntia maomp waeramp souri Yiki Kor Nap mek top-pwarámpá
yak. Tá arop ankwap am Yiki Kor Nap mek yoump naenámp pourou mono, nánkár am
fákánek enselo fákánek ankank kwatae térea pwaranápono.

✡ **14:19:** Yé 19:15 ✡ **15:1:** Yé 15:6-7 ✡ **15:3:** Lo 32:3-4; Yé 16:7 ✡ **15:5:** Hi 9:3

16

Fákánek dis mek Kwaromp yonkwae pwarámp yaknámp kar

1 Tá Yiki Kor Nap meknámp kar ankwap korop nánko, ono wa. Mao arakrá tékén am
fákánek ensel táman wumwiria sérrá, “Yumo ankár tukupea am fákánek dis Kwaromp
yonkwae pwarámp am mek yak námp tirá apárok kokorarenke!” ✡
2 Aeránko, ensel ankárankao akwapea náráp dis sámprá apárok kwarákár. Aenánko,
nkwakwe make kárákáre kor ankáráp kwatae kare yao pwae mekamp fir ntia maomp
wunériran lotu i konap taok papnámp kumwi yaknámp aropamp pourouk koropánk. ✡
3 Tá ensel anánkao náráp dis solwara mek kwarákár. Tá solwara sumpwi aropamp
pouroukamp yiri niampi akwap nánko, solwara mek yakápnap ankank ponankor su-
rumpwi pwar. ✡
4 Tá yinink enselo náráp dis ént tokwae mek, tá ént oukurnámp mek kwarákár nánko,
am ponankor yiri niampi akwap.
5 Tá ono wa nanko, am ént taokeyaknámp enselo sérrá,
“Amo oukoumwan yak nap,
tá wokwaek kar amo yakapono.
Amo yiki kareno.
Waráp kot te waeman pwi kare yak námpon.
6 Am arop fárákap te
waráp koumteouráp arop fárákapan,
tá profet fákáreran tirá wour napo,
am fárákapamp yiri kwarákari námpono.
Aenapan, amo am kwatae arop fárákapan
am yiri nénk napo,
mao fár mwanapono.
Am fárákap te waeman nopok kwatae ankank sámp napon.” ✡
7 Tá ono wa nánko, alta fek yaknámp ensel arakrá wumwi:
“Kare! Tokwae Kar,
amo te Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Kwarono.
Amo koumteouráp arop fárákapamp ninikan
youroukouprá kot nap,
tá waráp kot te kare kar,
tá ponankor yae-párák kareno.” ✡
8 Tá yiawor enselo náráp dis yámaran kwarákár nánko, Kwaro am arop fárákapan
yámaramp yaomwi touwe fek numwar nánakáranorianánko, tak námpon.
9 Am yámaramp yaomwi tokwae te kéntia waeria am arop fárákapan nánakár námpono.
Aenámpao maok, am fárákapao am Kwar kárákáre tokwaerápao am ankank kwatae
tére námp man wouroump-séria, kwatae ninik pwarará Kwaromp e narek sampok mo
napon. ✡
10 Tá éntik enselo náráp dis yao pwae mekamp firamp sia king fek kwarákár. Aenánko,
maomp yae ankore mek yakápnap arop firan kirikip tokwae korop. Aenánko, am fárákap
touwe kwatae sámpria am táman námokuráp sérékam fek yourounkwe. ✡
11 Am fárákapao náráp pouroukamp touwe, tá ankárápan ninikria yámar mekamp
Kwarén wouroump sérar. Aenapao maok, náráp kwatae ninik nap younkwe sirarrá
Kwaronámpok korop mono.
12 Tá tokwam enselo náráp dis ént tokwae Yufretis mek kwarákár. Aenánko, ént
ponankor torokwari pok nánko, yámar aoknámp mekamp king ntia ami fákáre korop
mwanap mwae kup nánapi yak.

✡ **16:1:** Sef 3:8; Yé 16:17 ✡ **16:2:** Kis 9:10; Yé 13:11-17 ✡ **16:3:** Kis 7:17-21 ✡ **16:6:** Yé 17:6; 18:24 ✡ **16:7:** Yé 19:2 ✡ **16:9:** Yé 9:20-21 ✡ **16:10:** Kis 10:22

13 Tá ono nke nanko, kwatae spirit yinɨnkaopwe péni niamp ankwap wunépɨramp táp meknámp korop, tá ankwap yao pwae mekamp fɨramp táp meknámp korop, tá ankwap kwekár profetomp táp meknámp korop.
14 Am kwatae kare spirit te nkwakwe make kárákáre yorororia, mao te apárokamp ponankor aropamp kingonámpok tukup. Mao te tukupea am fárákap ntia maomp ami fákáreran ankára mek koupoukarea pwate nánko, am ponankor kárákáreráp Kwaromp yae tokwae fek yorowar mwanaprianámpon. ✡
15 "Wawenke! Ono arop mér monámp ke fek oukun naenámp aropao koupour korop konámp araknámp yumonapok korop nanae! Aenanko, táte arop amp moria, maomp waempyam fu fwapi poporakor karia yárak námp te, arop fárákapao maomp pouroukamp ankank nke moi napara, am arop te fwap warákár naenámpon." ✡
16 Tá am kwatae spirit fákáre king ntia ami fákáre éréképá koropea Hibru kar fek 'Armagedon'rá sér i konap fek koupoukarrá pwar.
17 Tá fákánek enselao náráp dis sámprá ouwipár yak námp mek kwarákár. Aenánko, Yiki Kor Nap mek Kwaromp sia king feknámp kar ankwap tékén arakrá sér, "Oukoumwan te wae pwarane." ✡
18 Tá mékér wae pouri akwap nánko, tá pourounk tokwae korop nánko, oukurér tokwae párákap, tá némp yérur tokwae korop. Am némp yérur te yoporop tokwae, tá kápae kare por apárok yakápnap arop wokwaek take pourouráp koropámp nke moi napan korop námpono. ✡
19 Aenánko, am taun tokwae yinɨnk mwaek torokopi akwap nánko, kápae kare arop firamp taun tokwae apárok torokopi pɨkria kwatae akwap. Tá Kwaro taun tokwae Babilonomp nɨnɨkan nɨnɨkria nopok man kap wain fáraeria fopwaoka wae námpono. Am wain te Kwaromp yonkwae pwarámp tokwae karono. ✡
20 Tá solwara mekamp apár amor ke ént mek wae fopweri pɨkrɨnk. Tá faonkwe ankwap ankárank warko yak mono.
21 Tá warákam ais tokwae kar ékrɨnk. Ponankor am ais faokore ankákárankamp kápae te 50 kilogram niamp arakeno. Am yámar meknámp arop pourouk éká pépér nánko, arop fárákap am warákam ais fek tapek touwe kwatae sámp napon. Tak nánko, am arop fárákap námwan ais warákamao fupuknámp fek táman Kwarén wouroump-sérar napon. ✡

17

Kwaro kokopor yupuan kot naenámp kar

1 Ensel fákánek, fákánek dis fákeyakápnap ou mekamp ankwap ankárank koropea onan sérrá, "Amo koropae! Mámá kokopor tokwae konámp yupu, mao te narek kápae kare ént tokwae yumuntuk tank námp, nopok touwe kwatae sámp naerianámp, ono amwan yénkép nae rae.
2 Apárokamp king fákáre méntér kokoporrá paokopi napon. Tá apárokamp arop ponankor mao kuri méntér kokoporrá paokopria, mánmán ént fépéria ni konapnámp épépérép napon." ✡
3 Tá Yiki Kor Spirit onomp pourou mek koropá kárákáreria onan kakapea kwar saráp mek sakwap. Aenánko, ampok ono nke nanko, yupu ankárankamp yao pwae mekamp noumouri kor fɨramp yumuntuk tank. Am yao pwae mekamp fɨramp pourouk te kápae kare e kárámpá top-pwarámpá yakáp. Am e ponankor te Kwarén nkwakwe make wouroump-sénap eno. Tá am yao pwae mekamp fɨr te fákánek me korráp, tá fére-sámpramp souwe fákánek me korok aokránki rámp. ✡

✡ **16:14:** 1 Ti 4:1; Yé 19:19 ✡ **16:15:** Lu 12:37-40; 1 Te 5:2; Yé 3:3 ✡ **16:17:** Yé 16:1 ✡ **16:18:** Yé 8:5 ✡ **16:19:** Yé 14:8-10 ✡ **16:21:** Kis 9:24; Yé 16:9,11 ✡ **17:2:** Yé 18:3 ✡ **17:3:** Yé 18:24

4 Am yupu te anánkaopwe pourouráp waempyam noumouri yirɨmpea, tá nkwakwe make gol fekamp mopor yirɨr, tá kwapwe kare yumwi ntia mani tokwae fekamp anani kor * yirɨmp. Tá mao gol fekamp kap yaek samp-tank. Tá nkwakwe make nɨnɨk Kwaro nke námp fek mákáre kare námp, tá nkwakwe make oumnámp ankank am yupuamp kokopor nɨnɨk fekamp, am ponankor am kap mek top-pwarámpeyak.

5 Tá maomp e mao námokuráp yépe kor fek kumwi tenapo yak námp te am e fi te wounáp karono. Maomp e kare te ará: "Taun tokwae Babilon. Mao te ponankor kokopor koumteou, tá Kwaro nke námp fek mákáre kwatae konap apárokamp nɨnɨkamp éntupwar karenono."

6 Am yupu te Kwaromp koumteouráp arop fárákap, tá arop fárákap Jisasén méria maomp e farákápnap arop fárákapan tirá wouri námpon. Tá ono am yupuan nke nanko, am fárákapamp yɨri fária mánmán nánko nke nampono. Ono am nkea korokop tokwaeria ono nɨnɨk tokwae.

7 Tá enselo onan sérrá, "Amo apaeritea nɨnɨk tokwae rape? Ono amwan am yupuamp kar fi mek yak námp yénkép nae. Tá am yao pwae mekamp fɨr fákánek me korráp, tá souwe fére-sámprampráp mao am yupu sámpea akwap námp yénkép nae.

8 Am yao pwae mekamp fɨran wae nkeapan maok, oukoumwan te yak mono. Aenámpan maok, nánkár wakmwaek am fi tɨkɨp monámp me éri tokwae pwarará narek aokea ponankor moyak naenámpon. Apárokamp arop ankwap fárákap Kwaro am fárákapan e wokwaek apár yoro mo námp fek yiki yakáp mwanap aropamp buk fek kumwi mo námp, am arop fárákap am yao pwae mekamp fɨran nkea nɨnɨk tokwae mwanapon. Am te apae riteanápe, mao wokwaek yakámpao maok, oukoumwan yak moitea, nánkár wakmwaek korop naenámpon. ✡

9 Yonkwae kourráp arop te fwap mámá ankank mér kare naenámpon. Mámá fákánek me kor te fákánek faonkwean wounáp niamp nánko, am yupu narek fákánek faonkwe wi fek tank námpon. Tá am fákánek me kor te fákánek kingén wounáp námpon.

10 Éntik te wae moyakáp napo, ankárankamp mwar oukoumwan king yak nánko, ankwap ankárankamp te oukoumwan king yak mono, nánkár wakmwaek kánanke kwarok ke fek saráp king yakea pwar naenámpon.

11 Tá am yao pwae mekamp fɨr wokwaek yakámp, oukoumwan yak mo námp, am te yukupao yaknámp kingono. Aenámpao maok, mao te fákánek kingént ankárankamp fi ara, ponankor kwatae akwap naenámpon.

12 Tá amo fére-sámpramp souwe nke nap am te fére-sámpramp kingén wounáp námpon. Am fárákap te oukoumwan king yakáp mo napao maok, man kárákáre sánk napo, yao pwae mekamp fɨrént tapokwapea ankárankamp ke fek saráp king yakáp mwanapon.

13 Am king fárákap te námoku ankárankamp nɨnɨkráp sarápon. Am fárákap te e tokwae ntia kárákáre tokwae te am yao pwae mekamp fɨran ponankor sánk mwanapon.

14 Am fárákap te Sipsip Moroként yorowar napo, Sipsip Morokao am fárákapan kwe-pwar naenámpon. Am te apae riteanápe, mao te ponankor tokwae kar yakápnap arop fárákapamp Tokwae Kar, tá ponankor king fákáreramp Kingara námpon. Tá arop ponankor méntér yakáp nap te mao wumwiria nárápono ritenánko, am fárákap maomp karwaok kar tukup konap, am fárákapao kor Sipsip Moroként yorowar kwe-pwar mwanapon." ✡

15 Tá am enselo onan sérrá, "Amo wae nke napono, mámá kápae kare ént tokwae kokopor yupu am yumuntuk tank námp te, am te ponankor apár mekamp arop fi, tá tokwae kar arop fi koupoukarea yakáp nap, ponankor pourou yɨpiráp, tá ponankor karráp arakia yakáp nap támaono.

---

* **17:4:** 'Mani tokwae fekamp anani kor'rá sénámp fi te Matyu 13:45 fekamp kar fi nkeampo. ✡ **17:8:** Yé 13:8 ✡ **17:14:** Yé 19:11-16,19-20

16 Am fére-sámpramp souwe amo nkenap, am te ponankor am yao pwae mekamp firént tapokwapea kokopor yupuan ampwae sámp napon. Am fárákapao man sámpá yampourouria maomp waempyam ankank ponankor pouroukoup napo, pourou mwar yak naenámpon. Tá am fárákapao maomp pouroukamp émi fária man ponankor yaomwi mek yankap mwanapon. ✡
17 Ye! Kwaro am fárákapamp ninik mek tak mwanap ninik nénk nánko mwanapon. Wokwaek tak mwanaprá séri tari námpan napon. Am fárákap te ponankor ankár pourouráp ninik fek saráp am kárákáre kingo námpan sámpea am ponankor yao pwae mekamp firan nénk mwanapon. Am fárákap te ankár takrá tukupea napo, Kwaro tak nanamprá sérinámp ankank pwi naenámpon.
18 Tá am yupu amo nke nap te, am taun tokwae apárokamp ponankor kingén poukwap námpan wounáp námpon."

18

Babilon kwatae akwapnámp kar

1 Wakmwaek am pwar nánko, ono nke nanko, ensel ankwap yámar mek pwarará apárok ék. Mao te kárákáre tokwaerápao, maomp mopor te apárok wae tákapa wae.
2 Mao tékén kar arakrá sér,
"Taun tokwae Babilon wae kwatae akwapáne.
Mao te wae kwatae akwap teane.
Oukoumwan te am taun te
kwatae-spirit fákáreramp taun yak námpon.
Kwatae-spirit fákáre,
tá oumnámp ant fákáre,
tá kwatae kare ant fákáre,
támao kuri am mek yakáp napon.
3 Am te apae riteanápe,
ponankor fi méntér kokopori napono.
Am te ará:
Am ponankor arop fi méntér kokopor ninik nap te,
am fárákap kárákáre kor wain ént fánap niampon.
Tá apárokamp king fákáre
mao kor mént kokopori napono.
Tá apárokamp bisnis arop fárákap
mani sámp mwanap térerá
am yupuamp nkwakwe make kikiank ninik tokwae fek
mani tokwae ti napono."
4 Tá ono wa nanko, yámar meknámp kar ankwap arakrá sér,
"Onomp koumteouráp arop fárákap,
yumo ankár am taun pwararea ek koropenke!
Takria yumo maomp kwatae niniként
tukupá tapokwap mwanape.
Tá yumo méntér tapokwapria yumo énénki
kwatae ninik fek nopok sámp mwanape. ✡
5 Maomp kwatae ninik te
yu tokwae koupoukarrá pokea yámar mek námpono.
Kwar te am taunamp kwatae ninik ponankor te
waeman niki yak námpon.
6 Yumo ankár am kokopor yupuamp

✡ **17:16:** Yé 18:8 ✡ **18:4:** 2 Ko 6:17

nkwakwe make kwatae ankank fek
ankár nopok kor, take pourouráp fek pwi pap mwanapon.
Mao yumwan mokope pourouráp kwatae niniki námp te,
nopok kuri am yumuntuk ankwap koukoumoumpia sánkenke.
Mao te wae kárákáre kor mánmán ént
kap mek ouroukoupea yumwan sánk námpon.
Yumo ankár maomp kap mek
kárákáre kor mánmán ént ankwap
koukoumoumpia sánk napo, fárano. ✡
7 Mao námokuráp e sakapria
kápae kare nkwakwe make ankank
námokuráp pourouk warákár sánk naenámpan saráp
tére konámpon.
Aenámpara, yumo ankár kápae kare touwe sámpea
éma wae naenámp nopokinámp niamp take sánk kipo.
Mao te námokuráp ninik mek sérrá,
'Ono te Kwin yakria
sia kwin fek tank namp'rá sér i konámpon.
'Námo te kae yupu niampao kwaporok yak nampanápe.
Námwan te touwe kwatae korop nánko,
námo ém mo kareno'rá sér i konámpon.
8 Aenámpan maok,
nkwakwe make kwatae kare ankank
man ankárankamp yae fek saráp korop naenámpon.
Nkwakwe make touwe tokwae korop nánko,
kápae kare arop éménka wae,
tá yae-porokwe tokwae korop naenámpon.
Tá Babilon te ponankor yaomwirao fánaenámpon.
Ye! Am te apaeritea námpanápe,
Kárákáre Tokwaeráp Kwar Tokwaerao
maomp kwatae ninik waeman youroukoupi námpan,
'Nopok touwe kwatae sámp naenámp'rá sénámpon." ✡

9 King fákáre mao am taun tokwaerént méntér kokopori nap, tá méntér nkwakwe make kápae kare ankank sámp napan saráp tére napon. Aenapara, am king fárákap man yaomwirao fánánko souri korop námp nkea, am fárákap náráp éntér kor fek yae poporokwaprá éménk mwanapon.

10 Mao am touwe kwatae sámp nánko, am fárákap námoku kor am take touwe sámp mwanapara, apáp tirinka waeria panek foukouri yakáprá arakrá sér, "Koupouteane, koupouteane, Babilon koupouteane. Am taun tokwae, amo kárákáre kor taun nono. Ankárankamp ke fek saráp nopok touwe kwatae amwan koropáne." ✡

11 Tá apárokamp bisnis arop fárákap am taun támantá éménkrá yonkwae touwe napon. Am te apae riteanápe, arop maomp ankank tirá, mani nénk mwanap arop warko yak mono.

12 Am ankank te gol, silva, kwapwe kare yumwi, mani tokwae fekamp anani kor, tá wupwi kor waempyam kwapwe, tá nkwakwe make noumouri kor waempyam, tá waempyam waentar fekamp aráno. Tá kápae kare nkwakwe make nánákáre kwapwe konámp yao, tá ankank ponankor elefan souwe fek yoroinap, tá ankank ponankor mani tokwae fekamp yao fek yoroi nap, tá bras, tá ain, tá kukumwi kwapweráp yumwi fek yoroi nap.

✡ **18:6:** 2 Te 1:6 ✡ **18:8:** Yé 11:17-18 ✡ **18:10:** Yé 19:2-3

13 Tá ankwap te ará ankank: Sinamon, tá fári konap far, tá yankap konap paura nánákáre, tá nkwakwe make wouri nánákáre, tá sanda kwapwe, tá wain, tá wel, tá pan kwapwe, tá wit, tá bulmakau, tá sipsip, tá hos ntia karis, tá slev yak naenámp arop, maomp ninik ntia pourou mani fek sámp konap. Mámá ankank warko mani fek te mono.
14 Bisnis tére konap arop fárákap arakrá man sér mwarea napon: "Am kwapwe kare ankank amo sámp nae kar ri konap te, waeman ponankor amwan pwar-akwap tenámpon. Waráp mani tokwae fekamp kwapwe kare ankank ntia waráp kwapwe kare mopor ankank te, wae ponankor amwan pwar-akwap námpon. Amo am ankank warko sámp mono."
15 Tá bisnis arop fárákap am ankank takrá téreria am taun mek mani kápae kare tákap konap arop fárákap te am taun tokwaerao touwe tokwae sámp nánko, nkea námwan am touwe kwatae korop naenámpan apáp tirink mwanapon. Tá am fárákap panek foukouri yakáprá éménkrá yonkwae touwe tokwae mwanapon.
16 Am fárákapao sérrá, "Koupouteane, koupouteane, am taun tokwae koupouteane! Wokwaek mao te wupwi kor waempyam yirimp, tá nkwakwe make noumouri kor waempyam, tá maomp pouroukamp mopor kwapwe, gol, tá yumwi kwapwe ntia mani tokwae fekamp anani kor yiriria yakámpon!
17 Aempan ankárankamp ke fek saráp takánko, maomp ponankor mani, tá am mopor ankank ponankor kwatae akwap tenámpon!"

Tá sip mekamp kepten ponankor, tá ponankor arop mani fek sip mek kounkouria ankwap némpouk tukup konap, tá sip mek tére konap arop ponankor, tá arop ponankor solwara mek mani tákap mwanap tére konap, am arop fárákap panek foukouri yakáp mwanapon.
18 Tá am fárákapao nke napo, am taun wouroukour-námp yaomwi souri nkea arakrá wumwi, "Apae taun mámá taun tokwae niamp yak námpon?"
19 Aeria am fárákap woup kwar yokwaprá námokuráp me korok épérrá yonkwae touweria éménk. Tá am fárákapao wumwirá, "Koupouteane! Mámá taun tokwae koupouteane! Kápae kare sip solwara mek paokop nap, mámá taun tokwae mekamp mani tokwaeráp yakáp i konapono. Koupoute kare, ankárankamp ke fek saráp am ponankor kwatae akwapáne!"
20 Ankwapao kar arakrá sér: "Yumo yámar me ntia Kwaromp koumteouráp arop fárákap, tá yumo aposel, tá profet, yumo ponankor fwap oukoumwan mámá ankank am taun mek korop námp warákárank mwanapono. Kwaro man youroukoupia nopok touwe kwatae sánk námpono. Tá amnámp ninik te am taun támao yumwan kwatae sokoroi nap fek námpon." ✡
21 Am kar pwar nánko, kárákáre kor ensel ankwap yumwi tokwae ankárank wit yánk nounounkrá aokop konámp tokwae niamp sámpea, mao am yumwi tokwae kakapea solwara mek sir. Aeria mao sérrá, "Ono mámá yumwi sinamp máte nánkárap taun tokwae Babilon mámaknámp kárákáre kare fek sinapo, arop fárákap warko nke mo mwanapono.
22 Aeria gita aráp, tá nkwakwe make musik, tá poum ke mek fokop nap, tá wur foukour nap, take pourouráp arápánk te, arop fárákapao warko amo yak nap meknámp tak nánko, wa mono. Tá arop ponankor nkwakwe make tére méria yakápnap aropao amo yak nap mek warko take pourouráp arop nke mono. Wit sokwapnámp yumwi ounk te warko yak nánko, arop fárákap wa mono.
23 Aropao amo yak nap mekamp lam wae te nke mono. Tá amo yak nap mek tameknámp poumarop yupu sámp naenámp kar, tá yupu poumou nap mek tank naenámp kar wa mono. Wokwaek waráp bisnis térenap arop fárákap apárokamp arop

✡ **18:20:** Yé 19:1-2

nununkwi yakápi napono. Ta kápae kare arop fárákapan amo foupourrá kwekár sérari napono."
24 Ta Kwaro am taun nke nánko te, profet fákáre, tá maomp koumteouráp arop tirá wourinap kwatae ninik te am taun mek yak námpon. Apárokamp arop ponankor yopor aropao tirá wouri nap am támao kor am Babilonomp pourouk saráp yak námpon.

19

Yámar mek arop fárákap warákár tokwaenap kar

1 Am takianánko, wakmwaek ono wa nanko, yámar mek yakápnap koumteouráp arop ou tokwaeramp wumwi kar tokwae korop. Am fárákapao sérrá, "Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro! Nomp Kwar te mao ankárankamp támao saráp námwan warko érékép námpon. Mao e tokwae, tá kárákáre tokwaerápono.
2 Kot mek te Kwaro arop fárákapan kwapwe kare ninik fek yae-párák kare youroukoup i konámpon. Am kokopor yupu am te apárokamp kápae kare aropan náráp kokopor ninik fek kwataerá kák námpono. Aenámpantá, Kwaro nopok man touwe kwatae sánk námpono. Am yupu támao Kwaromp tére arop fárákap tirá wouri tae rinámpantá Kwaro nopok mao kwatae niniki námp fek érou námpono." ✡
3 Tá am fárákapao warko arakrá wumwi, "Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro. Am némp tokwae wouroukournámp yaomwi souri yámar mek pok saráp yak námpon." ✡
4 Tá 24 taokeyakáp konap arop ntia yiaworaopwe ankank yiki yakáp námp am fárákap Kwaromp wonae fik pourou méntér éntér mwaeknámp tukuprá Kwaro sia king fek tank nánko, man lotu. Aeria am fárákapao sérrá, "Kare karono. Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro." ✡
5 Tá Kwaromp sia king feknámp wumwinámp kar koropria arakrá sér, "Yumo Kwaromp tére arop, tá yumo párák kar yakápnap arop, ntia yumo e tokwaeráp arop fárákap yumo Kwarén apáp i konap, yumo ponankor Kwaromp e narek sampokenke!"

Sipsip Morokao yupu sámpria fir kékérounámp kar

6 Tá ono wa nanko te, koumteouráp arop kápae kare fi koupoukarrá yakáprá kar ounka wae nap niamp korop. Tá ént ounk kápae karerao souroukoup tokwae námp niamp, ta oukurér tokwaerao pourounka wae námp niamp. Am wumwi kar arakrá sér,
"Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro!
Tokwae Kar te
mao nomp Kwar Ponankor Kárákáre Tokwaerápono!
Oukoumwan te mao King Tokwae yak námpon! ✡
7 Oukoumwan te nomo fwap yonkwae kárámpria
warákára waerá maomp e narek sampok mwanámpono!
Sipsip Morokao yupu sámp naerianámp ke te
wae korop námpon!
Tá maomp yupuao kor wae nánapi yak námpon. ✡
8 Tá Kwaro man waempyam wupwi korao
yiki kareria waentar kwapwe námp man sánk nánko,
maomp pourouk yirimp."
Am kwapwe kare wupwi kor waempyam te Kwaromp koumteouráp arop fárákapaoinap yae-párák kare ninikan sénámpon. ✡
9 Tá onan enselo sérrá, "Amo mámá kar kumwiae: Am arop fárákap Kwaro Sipsip Morokao yupu sámpria fir kékérou námp fek koropenkria wumwinámp arop fárákap te fwap warákár mwanapono." Tá mao onan sérrá, "Mámá kar te Kwaromp kare kar karono." ✡

✡ **19:2:** Yé 6:10 ✡ **19:3:** Yé 14:11 ✡ **19:4:** Yé 4:9-11 ✡ **19:6:** Yé 11:15-18; 14:2-3 ✡ **19:7:** Yé 21:2,9 ✡ **19:8:** Ais 61:10 ✡ **19:9:** Lu 14:15

10 Aenánko, ono enselomp puk wonae fik piká párákapria man lotu naeria nanko maok,
mao onan sérrá, “Amo taki kwapono! Ono te amo ntia waráp ankwapyaenáp Jisaso
farákápnámp kar kárákáre fek sámp fákeyak nap, yumont ankárankamp tére aropono. Amo
ankár Kwar ankárankan saráp lotuampo. Am kare kar kar Jisas námoku farákáp námp
táman, Yiki Kor Spiritao sámpea profet fákáreran ninik nénk nánko, Jisasomp e érik farákáp
konapono.” ✡

Arop wupwi kor hos fek narek tanknámp kar

11 Tá ono nke nanko, yámar me kikir akwap nánko, wupwi kor hos ankárankamp yak.
Arop am fek tank námp maomp e te ará: ‘Arop námoku térenámp ankár pwar mo i
konámp’, tá ‘Kwapwe kare ninik fek saráp i konámp Arop’. Táte mao koumteouráp
aropan kotrá youroukoup námp, tá mao yorowar naerianámp, mao te ankár yae-párák
kare ninik fek saráp i konámpon.

12 Maomp yi te yaomwirao yurunk námp niamp, tá mao te kingamp kump kápae kare
maomp yépe kor fek yakáp námpon. Maomp pourouk e kumwi tenapo yak námp, am te
mao námoku saráp mér námpono. Arop ankwap te mér mono. ✡

13 Maomp waempyam éri te yiri forokwap rámpan yirimp námpono. Tá maomp e te
‘Kwaromp Kar’. ✡

14 Yámar mekamp ami fákáre te náráp wupwi kor hos fek tankápria, am fárákap maomp
wakmwaek tukup. Am fárákapamp pourouk yiririnap waempyam te wupwi korria yink
kwapwe námpono.

15 Maomp táp meknámp bainat wiráp kare yak námp, am bainat ek oukur ko-
rop. Aenánko, mao ponankor arop firan am bainat fek tapek yorowaria kwe-pwar
naenámpono. Tá mao ain yaopwae sámpea koumteouráp aropan kárákáre fek poukeyak.
Mao yumwi fekamp wain ki fákap konap tang mek pumpurékamprá wain ént fákap
naenámpono. Am te Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Kwaromp yonkwae pwarámp
tokwaeran wounáprá sénámpono. ✡

16 Mao te maomp e maomp waempyam fu fek, tá maomp punampore kor mwaekamp
waempyam fek e kumwi tenap yak námpono. Am e te ará: “Ponankor kingamp King, tá
ponankor tokwae kar yakápnap arop fárákapamp Tokwae Karono.” ✡

17 Tá ono nke nanko, ensel ankwap yámar yokor námp mek fokopeyak. Mao ant fákáre
amorik furukarea paokop napan tékén wumwia sérrá, “Yumo koropea Kwaromp fir
kékérou tokwae fek koupoukourenke!

18 Aeria yumo fwap king fákáreramp pouroukamp émi fár, tá ami kepten tokwae, tá
kárákáre kor aropamp émi fár, tá hos fákáre ntia am fek tankápnap arop fárákapamp émi
fár mwanapono. Yumo ponankor aropamp émi fépéria amwar yakápnap arop farákáp
ntia slev térenámp arop fárákap, tá kwaporok yakápnap arop fárákap, ntia e tokwaeráp
arop fárákapamp émi fár mwanapon.”

19 Tá ono nke nanko, yao pwae mekamp fir, tá apárokamp king fákáre, ntia am
fárákapamp ami fákáre wae koupoukour yakáp. Am fárákap te am hos fek tanknámp
aropan yorowarrá, tá maomp ami fákárerént yorowar mwarea napon. ✡

20 Aenapan maok, mao am yao pwae mekamp fir ntia kwekár profetén ‘Fápákampi
kák námpon. Am profet mao te wokwaek yao pwae mekamp firao nke námp fek
nkwakwe make kárákáre yororia koumteouráp aropan poupwekáp námpono. Aenánko,
arop fárákap te manénkir yao pwae mekamp firamp e fek náráp pourouk kumwi tiria,
maomp wunérian lotuiapon. Yao pwae mekamp fir ntia kwekár profet, am yawor te
oukoumwan yiki yak nep fek yumwi salfa fek yaomwi yurunk nánko, kéntia waenámp
me aokore mek épéri pwar napono. ✡

✡ **19:10:** Yé 22:8-9 ✡ **19:12:** Yé 1:14 ✡ **19:13:** Jo 1:1,14 ✡ **19:15:** Yé 1:16 ✡ **19:16:** Yé 17:14 ✡ **19:19:** Sng 2:2
✡ **19:20:** Yé 13:11-17; 20:10

21 Tá am hos fek tanknámp arop, mao am yao pwae mekamp firamp wunérian lotunap
ami fákárean am bainat éri maomp táp meknámp korop námp am fek paoki pwar námpon.
Aetenánko, ant fákáre am arop fárákapamp émi fépéria yare tokwae napon. ✡

20

Satan 1,000 yopwar fek fákapá yak naenámp kar

1 Tá ono nke nanko, ensel ankwap yámar mek pwarará apárok ék. Mao te me fi
tikipnámp yak monámp ménkiramp ki, tá sen tokwae makia yaek sámpá ék námpon. ✡
2 Mao am wunépiran sámpea yarokwap námp am te wae wokwaek karkamp tákamono.
Am arop támao kápae kare aropan kot i konámp mao te Satan nono. Tá ensel man sen fek
1,000 yopwar fek yak naenámpria yarokwapea pap.
3 Enselo man fi tikip monámp me tokwae mek sámp-sirarrá yumuntuk ménki kéria
kárákáre fek farákapea pwar. Aetenánko, Satan te warko koumteouráp arop fárákap
poupwekáp mono. Mao te nánkár yépékia 1,000 yopwar pwar nánko, wakmwaek man
aokor-pwar napo, mao fae tákáre ke fek saráp yárak naenámpon. ✡
4 Tá ono nke nanko, sia king ankwap yakáp nánko, am fek arop ankwap fárákap tankáp.
Kwaro am fárákapan arop youroukouprá kot mwanap kárákáre nénk. Tá ono nke nanko,
kápae kare Jisasén méria maomp e érik farákápria Kwaromp kar kárákáre fek farákáp
napo, am fek yápare kor fápákárrá épériap aropamp waemp yakáp. Am fárákap te yao
pwae mekamp fir ntia maomp wunérian lotu mo, tá maomp taok papnámp kumwi am
fárákapamp yépe kor fek ntia yaek yak monap arop fárákap támaono. Am sumpwinap
arop fárákap warko yiki yak sámpea Kraisént king yakáprá tukupea 1,000 yopwar fek
napon. ✡
5-6 Am te manénkir arop fárákap apár me meknámp warko ferámpnap keno. Am arop
fárákap manénkir ferámp nap te fwap Kwaro námokuráponorá nánkáráp námpara, fwap
amwar kar yakáprá warákár mwanapono. Anánk por sumpwi te am fárákapan apárok
tirá nér naenámp kárákáre yak mono. Waeman Kwar ntia Kraisomp pris fákáre yakápria,
waeman Kraisént am 1,000 yopwar fek king yakáp mwanapon. (Aeno ankwap sumpwi
arop fárákap te am ke fek ferámp mono. Nánkár am 1,000 yopwar yépékia pwar nánko
mwanapon.) ✡

Satan touwe tokwae sámp naenámp kar

7 Wakmwaek am 1,000 yopwar wae pwar nánko, am kalabus nap ménki kikir akwap
nánko, Satan fákapá yaknámp wae pwar naenámpon.
8 Tá mao érik aokea ponankor apár mekamp yakápnap arop fárákap Gok ntia
Magokomp arop firan poupwekáp naenámpon. Satan te am fárákapan akwapea
koupoukarea éréképea yorowar naenámpon. Am fárákap te kouroump mwanap pourou
mono, ént mekamp kárák niampono.
9 Tá am fárákapao kápae kare apárok mwaek koropánkria Kwaromp koumteouráp arop
fárákap ntia am Kwaro warákár konámp taun sámp-saokarrá souroumpour mwanapono.
Aenapan maok, yaomwi yámar meknámp ékria am ami fárákapan ponankor wourouk-
oump naenámpon.
10 Satano am fárákapan poupwekápianámpara, Kwaro man me aokore tokwae mek
salfa yumwi fek yurunknámp yaomwi touwe mek sinaenámpono. Yao pwae mekamp
fir, tá kwekár profet am yawor wae am mek yak nepan, am yininkaopwe te wae fek, tá
kumuruk kuri, ankár touwe tokwae sámprá yakápi-yakáp mwanapon.

Kwaro kot tokwae naenámp kar

✡ **19:21:** Yé 19:17-18 ✡ **20:1:** Yé 9:1 ✡ **20:3:** Ju 6; Yé 12:9 ✡ **20:4:** Dan 7:27; 1 Ko 6:2; Yé 6:9; 13:16-17 ✡ **20:5-6:** 1 Pi 2:9; Yé 2:11

11 Tá ono nke nanko, wupwi kor sia king tokwae tank nánko, am fek Kwaro tank. Tá apár ntia yámar me wokwae farákap akwap teria, warko yak mo.
12 Tá ono nke nanko, sumpwi arop fákáre yakáp nap te, am arop fárákap te e tokwaeráp arop fárákap, tá kwaporok yakápnap arop fárákap, takia sia king wonae fik foukouri yakáp. Tá arop sia fek tank námpao, mao buk ankwapmwaek tia aokop. Mao buk ankwapan kor aok-pwar námp, am te yiki yak sámp mwanap aropamp eráp bukono. Tá mao tankrá ponankor sumpwi aropaoinap Buk fek yak námp am kumwi nkerá am fek maoianap ankank puri fek youroukoup námpono. ✡
13 Solwara warko am mekamp sumpwi arop yakáp nap tirá kérép, tá apár me ntia Waempomp Némp te am mek yakápnap waemp warko tirá kérép. Aenánko, youroukoup i konámp arop am fárákapan ponankor maoinap ankank puri fek yurukup námpon. ✡
14 Mao Sumpwi ntia Waempomp Némp am yaomwi tokwaeráp me tokwae éri mek tirá épér námpon. Am yaomwiráp me tokwae mek pɨk námp te anánk sumpwino. ✡
15 Táte arop ponankor maomp e yiki yakáp mwanap aropamp eráp buk fek tank mo nánko te, am aropan yaomwiráp me tokwae mek tirá épér mwanapon. ✡

21

Kwaro yámar me ntia apár wourékam yoronámp kar

1 Oukoumwan te ono nke nanko, yámar me wourékam, tá apár wourékam yak námpono. Manénkɨrkamp yámar me ntia apár waeman ponankor akwap tenámpono. Solwara warko yak mono. ✡
2 Tá ono am Yiki Kor Taun nke nanko maok, am te wourékam Jerusalem. Am taun te Kwarént yakeanámpao, yámar me pwarará apárok ék. Am te yupurao poumou nap mek tank naeria nánapria mopor i konámp niampono. ✡
3 Tá ono wa nanko, sia king feknámp tékén arakrá wumwi, “Nkeae! Oukoumwan te Kwaromp nap koumteouráp arop fárákapént yak námpono! Am te am fárákapamp ou mek yak nánko, mao te Kwaromp koumteouráp arop yakáp mwanapono. Ye! Kwar námoku am fárákapént yakea, maomp Kwar yak naenámpono.
4 Mao fwap am fárákapamp yi mekamp émti ponankor torokor naenámpono. Aenánko arop fárákap te warko sumpwi mo, yonkwae touwe mo, éménk mo, touwe sámp mono. Am wokwaekamp ankank te waeman ponankor pwate námpon.” ✡
5 Tá am Arop sia king fek tank námp mao sérrá, “Yumo nkenke! Ono ponankor ankank te waeman wourékam yoroi pap nampono.” Tá mao warko onan sérrá, “Mámá kar te ponankor waeman kare kar ara, ponankor arop fwap mér kare mwanapon. Kumwiae!”
6 Mao onan warko sérrá, “Mámá ponankor ankank wae korop námpon. Máte ono támao ono meki yak, tá ono wakmwaek kar yak nampono. Ono kápae kare ankankamp fi kor, tá ono kápae kare tére ponankor térea pwar konampono. Táte arop ént nɨkɨp nánko te, ono fwap yiki yak konámp ént oukurnámp mekamp ént man sánk nanko, fánaenámpon. ✡
7 Táte arop yorowar kwe-pwarareanánko te, Ono fwap am ankank nénk nanampon. Aeria ono maomp Kwar yak nanko, mao onomp táráp yak naenámpon. ✡
8 Aeno arop apápria arári tukup, tá arop Kwarén mér te monoria younkwe sánk konap, tá nkwakwe make kwatae kare nɨnɨkráp arop, tá arop tirá wour, tá kokopor nɨnɨk, tá foupou, tá kwekár kwarén lotu, tá kwekár i konap, arak i konap arop fárákap te, maomp némp sámp mwanap te yaomwiráp me tokwae salfa yumwi fek yurunknámp am kénti mek pɨk mwanapon. Am te anánk sumpwino.”

Jerusalem wourékaman sénámp kar

✡ **20:12:** Ap 17:31; 2 Ko 5:10; Yé 13:8; 19:5 ✡ **20:13:** Ro 2:6; Yé 22:12 ✡ **20:14:** 1 Ko 15:24-26,54-55 ✡ **20:15:** Mt 25:41 ✡ **21:1:** 2 Pi 3:13 ✡ **21:2:** Hi 11:16; Yé 3:12 ✡ **21:4:** 1 Ko 15:24-26; Yé 7:17 ✡ **21:6:** Ais 55:1; Jo 7:37; Yé 1:8; 22:13,17 ✡ **21:7:** Ro 8:14-17

9 Tá ensel ankwap ononampok korop. Am te fákánek ensel arop kwatae pap mwanap
fákánek ankank kwataeráp dis samp nap ou mekamp ankwapono. Tá am ensel onan
sérrá, “Amo koropae! Ono amwan Sipsip Morokan yupu oukoumwan táman maomp
nap mek tank námp yénkép nae.”
10 Yiki Kor Spirit onomp pourou mek koropea kárákáre nánko maok, enselo onan
kakapea faonkwe tokwae fek narek karaok sampok. Tá mao onan am Yiki Kor Taun
Jerusalem Kwarént yakea yámar me pwarará ék námp yénkép. ✡
11 Aenánko, Kwaromp wae tokwae am taun mek wae pouri yak. Am wae te mwar
pourouráp ria mani tokwae fekamp yumwi wae niamp pourouráp. Ye! Am te yumwi
jaspa niampria glas niamp pourouráp koukwe kare.
12 Am taun te yár tokwae narek karaok pok námpon. Am éntér-sámpramp ménki te yár
mek yakáp nánko, éntér-sámpramp ensel am ménki ponankor wonae fik foukouri yakáp
napon. Tá éntér-sámpramp Israel firamp e am ménki fek yakáp námpon.
13 Yámar aoknámp mwaekamp yár te ménki yininkaopweráp ono. Tá yae-párák mwaek
kirikiri yár te taknámp ménki yininkaopweno. Tá yae-mánkwan mwaek kirikiri yár mek
te taknámp yininkaopwenono. Tá yámar piknámp mwaek kirikiri yár mek te taknámp
yininkaopweno.
14 Am taun yár fi mek te éntér-sámpramp yumwirao yár fi mek kárákáre sánk námpon.
Tá Sipsip Morokamp éntér-sámpramp aposel fákáreramp e am yumwi fek yakáp námpono.
15 Am ensel onont kar sénámp te, am taun purumpria yár ntia ménki pupur naenámp
gol fekamp yaopwae sámp-fákeyak.
16 Am yár fwe yiawor mwaek te ankárankamp puri fekampono. Ensel te náráp yaop-
wae am fek némp purumprá akwapeanámp te 2,200 kilomitanono. Am taun tokwaeran
purump námp te top yawor ntia aop yawor, tá narek pok námp te, ankárankamp puri
fekampono.
17 Mao am yáran kor purumpea am yár ouwou te 144 metano. Am meta te arop
fárákapao náráp ankank pupur i konap niampono. Tá ensel am yár purump námpao kor,
am meta támaono.
18 Am taunamp yár te Kwaro jaspa yumwi fek yoroi námpon. Tá mao taun táman kor
gol fek saráp yoroianánko, am taun te glas wae niamp wae tokwae námpono.
19 Yár fi mek te Kwaro nkwakwe make yumwi mani tokwae fekamp fek moporia
pwate námpon. Ankárankamp yumwi kwapwe am yár fi mek yaknámp te jaspa. Anánk te
muru kor yumwi sapaia. Tá yinink te wupwi kor yumwi aget. Yiawor te yiki kor yumwi
emeral.
20 Éntik te sadoniks yumwi am te noumouri wupwi méntérnámp. Tá tokwam te
noumouri kor yumwi konilian. Tá fákánek te yar kor yumwi krisolait. Yukup te ankwap
pourouráp yiki kor yumwi beril. Sárak te mwar pourouráp yar kor yumwi topas. Tá fére
te yumwi krisopres. Am te yiki kor niamp, tá yar méntérámp. Mom te mwar pourouráp
muru kor yumwi jasint. Tá éntér te mwar pourouráp noumouri kor yumwi ametis.
21 Am éntér-sámpramp ménki fek te éntér-sámpramp mani tokwae fekamp anani kor
yak námpono. Ménki ponankor te ankárankamp anani kor tokwae mwarono. Am taun
mekamp mwae kup te ponankor gol fekamp saráp nánko, glas wae niamp koukwe
faokor akwap námpon.
22 Aenámpan maok, ono te am némpoukamp Yiki Kor Nap nke mono. Ponankor
kárákáreráp Kwar Tokwae ntia Sipsip Morok am yawor námoku támao am mekamp Yiki
Kor Nap yak nepon.
23 Tá am taun mek te yámar ntia yunkamp wae te warko tére mono. Am te apaeria,
Kwaromp wae tokwae támao am mek wae sánk námpon. Tá Sipsip Morok mao námoku
am mek yokor konámp lamono. ✡

✡ **21:10:** Ef 5:27; Yé 15:1; 21:2 ✡ **21:23:** Ais 60:19-20

24 Ponankor arop fi te am némpoukamp wae fek saráp paokop mwanapon. Tá apárokamp king fákáre náráp mopor ankank am mek ti-korop mwanapon.
25 Yámaraok am yár ménki te kér mono. Tá kirikip te am némpouk korop mono.
26 Ponankor arop firamp mopor ankank ntia mani am mek ti-korop mwanapon.
27 Aeno ankank oumnámp, tá arop nkwakwe make pwarápae sánk konámp ninik kwatae konap, tá arop kwekár ninik i konap, am te am mek yink mo kareno. Sipsip Morokao arop ankwap fárákapamp e Yiki Yak sámp mwanap Buk fek kumwi tenámp am arop fárákap mao saráp fwap am némpouk tukup mwanapon. ✡

22

Yiki yaknámp ént ntia yaoan sénámp kar

1 Tá am ensel onan ént tokwae yénkép námp, am te yiki yak sánknámp éntao maok, ént te glas niamp koukwe kare. Am ént te Kwar ntia Sipsip Morokamp sia king feknámp oukarea,
2 am némpoukamp mwae-párák akwap námpon. Am ént woupwiaok te maomwaek fi mwaek, tá nkwamwaek fi mwaek kor yiki yak nénknámp yao yakáp námpon. Am yao te ankárankamp yopwar fek éntér-sámpramp por ki tank konámpon. Ankár yunk méntép tank konámpon. Tá am yao pwae te ponankor koumteouráp arop firamp pourou mekmwaek fwapokwap i konámpon. ✡
3 Tá kápae kare ankank Kwaro warákár moria kwatae akwapanoria námp te, maomp taun mek yak mo kareno.
Kwar ntia Sipsip Morokamp sia king te am taun mek yak naenámpon. Tá Kwaromp tére arop man lotu mwanapon. ✡
4 Tá am fárákap takria Kwaromp yimetáp nke mwanapon. Tá mao am fárákapamp yépe kor fek náráp e kukumwi naenámpon. ✡
5 Kirikip te warko korop mono. Tá Kwar Tokwae Kar mao saráp am fárákapan wae sánk naenámpara, lam wae, tá yámar wae warko tére mono. Tá am fárákapao king yaká yakáp mwanapon. ✡

'Jisas te koupour ék naenámpono'rá sénámp kar

6 Tá ensel onan arakrá sér, "Mámá kar te waeman kare karono. Ponankor arop fwap táman mér kare mwanapon. Kwar Tokwae Karao profet fákáreran náráp kar farákáp mwanap kwapwe kare ninik maomp ninik mek kákria, náráp ensel sámp-kérép nánko, maomp tére arop ponankoran wakmwaek koupour kar korop naenámp ankank ponankor yénk námpono."
7 Tá Jisaso sérrá, "Yumo wawenk! Ono yumonapok koupour kar korop nanae! Táte arop ankwap mámá buk fek yaknámp profet kar wawia mántwaok námp te, Kwaro man ourour sánk naenámpon."
8 Ono Jon ono am kar wawia, tá am ankank nke nampono. Ono wae wawia nkea pwarará, ono am ankank yénknámp enselomp puk piká párákaprá man lotu naeria.
9 Aenanko maok, mao onan sérrá, "Amo taki kwapono. Ono te amo ntia waráp ankwapyaenáp profet fákáre, yumont nomo ankárankamp tére konámpono. Tá ono ponankor arop fárákap mámá buk fek yaknámp karwaok i konap, maomp ankárankamp tére aropono. Aeno amo ankár Kwar ankárankampan saráp lotuampo."
10 Tá mao onan sérrá, "Mámá Kwaromp kar mámá buk fek yak námp te amo mek wouroump kwapono. Mono! Kwaro am ankank tére naenámp ke te waeman wonae fik námpono.
11 Aenámpara, arop kwatae ninik i konámp te, waeman ankár kwatae niniki námp támao yak naerámpon. Arop oumnámp ninik i konámp te, waeman oumnámp ninik támao yak

✡ **21:27:** 1 Ko 6:9-10; Yé 3:5; 13:8 ✡ **22:2:** Stt 2:9; Ese 47:1,12; Sek 14:8 ✡ **22:3:** Yé 7:15 ✡ **22:4:** Mt 5:8; Yé 14:1
✡ **22:5:** Yé 21:22,25

naerámpon. Tá arop yae-párák kare ninik i konámp te wae fwap yae-párák kare ninik támao yak naenámpon. Tá arop yiki kukarrá yak námp te waeman fwap am yiki kukarea yaknámp ninik támao yak naerámpon."

12 Jisaso sérrá, "Yumo wawenk! Ono te koupour korop nanampon! Tá ono kápae kare aropan nopok nénk nanamp tia korop nanampon. Aeria arop ponankor ankákárankrá ankank maoinap ninik puri fek nénk nanampon.

13 Ono saráp ono mekia akwap, ono saráp wakmwaek kar yak nampon. Ono támao manénkir ankárank feknámpia akwapea wakmwaek kar pwar námp fekono. Ono te kápae kare ankank ponankor fi korara, ono ponankor térea pwar konampon.

14 Koumteouráp arop fárákap náráp waempyam yárár korrá yakáp nap te, Kwaro man ourour nénk naenámpon. Am fárákap yiki yak sánknámp yao ki fár mwanap te fwap pwi námpon. Tá am fárákap Kwaromp taun mek youmpnámp ménki-páraok yink mwanap te fwap pwi námpon.

15 Aeno asao i konámp niamp ninik fek kápae kare kokopor i konap arop fákáre, foupou i konap arop fákáre, tá kokopor ninik i konap arop fákáre, tá arop tirá wour i konap arop fákáre, tá kwekár kwarén lotu i konap arop fákáre, tá arop ponankor kwekár ninikan warákárrá mántwaok i konap, am arop fárákap te Kwaromp taun mek tukup mo, ek yakáp mwanapon.

16 Ono Jisas onomp ensel yumonapok sámp-kérép nanko pikia mao yumo sios fákáreran am kar farákáp námpon. Ono támao Devitomp yao arák fek taoi nampono. Tá ono maomp fi mekamp tárápono. Tá am térme Wap Kumur aokrá wae tákap konámp te ono támaono."

17 Yiki Kor Spirit ntia Sipsip Morokamp yupu am anánkaopwerao sérrá, "Amo koropae!" Tá arop am kar wanámp arop mao kor ankár sérrá, "Amo koropae!" Tá arop éntantá nikip námp kwamp te ankár koropano. Arop ént fánaeria námp kwamp te, ankár koropea Kwaro kwaporok sánk konámp yiki yak sánknámp ént am sámpano.

Jono mámá buk fekamp kar wanap aropan kárákáre fek sénámp kar

18 Am profet kar mámá buk fek yak námp wanap arop ponankoran ono Jono kar kárákáre fek sénampon: Táte arop ankwap am fek ankwap kar ke paprá sérianámp te, kápae kare kwatae niniki námp fek méntér tapokwapea mámá buk fek sénámp ankank kwatae tárapokwampia am maomp pourouk akwap naerámpon. ✡

19 Táte arop ankwap mámá buk fek yaknámp Kwaromp kar ankwapmwaek tirá épéri námp te, maomp yiki yak sámp naenámp yao ki te Kwaro sámp-sinaerámpon. Tá mao te am Yiki Kor Taun mámá bukao sénámp mek te youmpá yak naenámp pourou mono.

20 Am arop kápae kare ankank ponankor korop naenámp farákáprá sénámp arop támao oukoumwan sérrá, "Kare karono. Ono koupour kar korop nanae."

"Ye! Jisas Tokwae Kar, amo koropae!" ✡

21 Ono ninik namp te, Jisas Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan yaewourria ponankor yumont yakanoria nampon. Am te kare takano.

✡ **22:18:** Wkp 4:2; Yé 15:1 ✡ **22:20:** 1 Ko 16:22; Yé 3:11

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Matyu 1:1–2:12
2	Matyu 2:13–3:6
3	Matyu 3:7–4:11
4	Matyu 4:12-25
5	Matyu 5:1-26
6	Matyu 5:27-48
7	Matyu 6:1-24
8	Matyu 6:25–7:14
9	Matyu 7:15-29
10	Matyu 8:1-17
11	Matyu 8:18-34
12	Matyu 9:1-17
13	Matyu 9:18-38
14	Matyu 10:1-23
15	Matyu 10:24–11:6
16	Matyu 11:7-30
17	Matyu 12:1-21
18	Matyu 12:22-45
19	Matyu 12:46–13:23
20	Matyu 13:24-46
21	Matyu 13:47–14:12
22	Matyu 14:13-36
23	Matyu 15:1-28
24	Matyu 15:29–16:12
25	Matyu 16:13–17:9
26	Matyu 17:10-27
27	Matyu 18:1-22
28	Matyu 18:23–19:12
29	Matyu 19:13-30
30	Matyu 20:1-28
31	Matyu 20:29–21:22

February

date	Scripture
1	Matyu 21:23-46
2	Matyu 22:1-33
3	Matyu 22:34–23:12
4	Matyu 23:13-39
5	Matyu 24:1-28
6	Matyu 24:29-51
7	Matyu 25:1-30
8	Matyu 25:31–26:13
9	Matyu 26:14-46
10	Matyu 26:47-68
11	Matyu 26:69–27:14
12	Matyu 27:15-31
13	Matyu 27:32-66
14	Matyu 28:1-20
15	Mak 1:1-28
16	Mak 1:29–2:12
17	Mak 2:13–3:6
18	Mak 3:7-30
19	Mak 3:31–4:25
20	Mak 4:26–5:20
21	Mak 5:21-43
22	Mak 6:1-29
23	Mak 6:30-56
24	Mak 7:1-23
25	Mak 7:24–8:10
26	Mak 8:11–9:1
27	Mak 9:2-29
28	Mak 9:30–10:12

March

date	Scripture
1	Mak 10:13-31
2	Mak 10:32-52
3	Mak 11:1-26
4	Mak 11:27–12:17
5	Mak 12:18-37
6	Mak 12:38–13:13
7	Mak 13:14-37
8	Mak 14:1-21
9	Mak 14:22-52
10	Mak 14:53-72
11	Mak 15:1-47
12	Mak 16:1-20
13	Luk 1:1-25
14	Luk 1:26-56
15	Luk 1:57-80
16	Luk 2:1-35
17	Luk 2:36-52
18	Luk 3:1-22
19	Luk 3:23-38
20	Luk 4:1-30
21	Luk 4:31–5:11
22	Luk 5:12-28
23	Luk 5:29–6:11
24	Luk 6:12-38
25	Luk 6:39–7:10
26	Luk 7:11-35
27	Luk 7:36–8:3
28	Luk 8:4-21
29	Luk 8:22-39
30	Luk 8:40–9:6
31	Luk 9:7-27

date	Scripture
1	Luk 9:28-50
2	Luk 9:51–10:12
3	Luk 10:13-37
4	Luk 10:38–11:13
5	Luk 11:14-36
6	Luk 11:37–12:7
7	Luk 12:8-34
8	Luk 12:35-59
9	Luk 13:1-21
10	Luk 13:22–14:6
11	Luk 14:7-35
12	Luk 15:1-32
13	Luk 16:1-18
14	Luk 16:19–17:10
15	Luk 17:11-37
16	Luk 18:1-17
17	Luk 18:18-43
18	Luk 19:1-27
19	Luk 19:28-48
20	Luk 20:1-26
21	Luk 20:27-47
22	Luk 21:1-28
23	Luk 21:29–22:13
24	Luk 22:14-34
25	Luk 22:35-53
26	Luk 22:54–23:12
27	Luk 23:13-43
28	Luk 23:44–24:12
29	Luk 24:13-53
30	Jon 1:1-28

date	Scripture
1	Jon 1:29-51
2	Jon 2:1-25
3	Jon 3:1-21
4	Jon 3:22–4:3
5	Jon 4:4-42
6	Jon 4:43-54
7	Jon 5:1-23
8	Jon 5:24-47
9	Jon 6:1-21
10	Jon 6:22-40
11	Jon 6:41-71
12	Jon 7:1-29
13	Jon 7:30-52
14	Jon 7:53–8:20
15	Jon 8:21-30
16	Jon 8:31-59
17	Jon 9:1-41
18	Jon 10:1-21
19	Jon 10:22-42
20	Jon 11:1-53
21	Jon 11:54–12:19
22	Jon 12:20-50
23	Jon 13:1-30
24	Jon 13:31–14:14
25	Jon 14:15-31
26	Jon 15:1-27
27	Jon 16:1-33
28	Jon 17:1-26
29	Jon 18:1-24
30	Jon 18:25–19:22
31	Jon 19:23-42

date	Scripture
1	Jon 20:1-31
2	Jon 21:1-25
3	Aposel 1:1-26
4	Aposel 2:1-47
5	Aposel 3:1-26
6	Aposel 4:1-37
7	Aposel 5:1-42
8	Aposel 6:1-15
9	Aposel 7:1-29
10	Aposel 7:30-50
11	Aposel 7:51–8:13
12	Aposel 8:14-40
13	Aposel 9:1-25
14	Aposel 9:26-43
15	Aposel 10:1-33
16	Aposel 10:34-48
17	Aposel 11:1-30
18	Aposel 12:1-23
19	Aposel 12:24–13:12
20	Aposel 13:13-41
21	Aposel 13:42–14:7
22	Aposel 14:8-28
23	Aposel 15:1-35
24	Aposel 15:36–16:15
25	Aposel 16:16-40
26	Aposel 17:1-34
27	Aposel 18:1-21
28	Aposel 18:22–19:12
29	Aposel 19:13-41
30	Aposel 20:1-38

date	Scripture
1	Aposel 21:1-16
2	Aposel 21:17-36
3	Aposel 21:37–22:16
4	Aposel 22:17–23:10
5	Aposel 23:11-35
6	Aposel 24:1-27
7	Aposel 25:1-27
8	Aposel 26:1-32
9	Aposel 27:1-20
10	Aposel 27:21-44
11	Aposel 28:1-31
12	Rom 1:1-17
13	Rom 1:18-32
14	Rom 2:1-24
15	Rom 2:25–3:8
16	Rom 3:9-31
17	Rom 4:1-12
18	Rom 4:13–5:5
19	Rom 5:6-21
20	Rom 6:1-23
21	Rom 7:1-14
22	Rom 7:15–8:6
23	Rom 8:7-21
24	Rom 8:22-39
25	Rom 9:1-21
26	Rom 9:22–10:13
27	Rom 10:14–11:12
28	Rom 11:13-36
29	Rom 12:1-21
30	Rom 13:1-14
31	Rom 14:1-23

date	Scripture
1	Rom 15:1-21
2	Rom 15:22–16:7
3	Rom 16:8-27
4	1 Korin 1:1-17
5	1 Korin 1:18–2:5
6	1 Korin 2:6–3:4
7	1 Korin 3:5-23
8	1 Korin 4:1-21
9	1 Korin 5:1-13
10	1 Korin 6:1-20
11	1 Korin 7:1-24
12	1 Korin 7:25-40
13	1 Korin 8:1-13
14	1 Korin 9:1-18
15	1 Korin 9:19–10:13
16	1 Korin 10:14–11:1
17	1 Korin 11:2-16
18	1 Korin 11:17-34
19	1 Korin 12:1-26
20	1 Korin 12:27–13:13
21	1 Korin 14:1-17
22	1 Korin 14:18-40
23	1 Korin 15:1-28
24	1 Korin 15:29-58
25	1 Korin 16:1-24
26	2 Korin 1:1-11
27	2 Korin 1:12–2:11
28	2 Korin 2:12-17
29	2 Korin 3:1-18
30	2 Korin 4:1-12
31	2 Korin 4:13–5:10

date	Scripture
1	2 Korin 5:11-21
2	2 Korin 6:1-13
3	2 Korin 6:14–7:7
4	2 Korin 7:8-16
5	2 Korin 8:1-15
6	2 Korin 8:16-24
7	2 Korin 9:1-15
8	2 Korin 10:1-18
9	2 Korin 11:1-15
10	2 Korin 11:16-33
11	2 Korin 12:1-10
12	2 Korin 12:11-21
13	2 Korin 13:1-14
14	Galesia 1:1-24
15	Galesia 2:1-16
16	Galesia 2:17–3:9
17	Galesia 3:10-22
18	Galesia 3:23–4:20
19	Galesia 4:21–5:12
20	Galesia 5:13-26
21	Galesia 6:1-18
22	Efesus 1:1-23
23	Efesus 2:1-22
24	Efesus 3:1-21
25	Efesus 4:1-16
26	Efesus 4:17–5:2
27	Efesus 5:3-33
28	Efesus 6:1-24
29	Filipai 1:1-26
30	Filipai 1:27–2:18

date	Scripture
1	Filipai 2:19–3:6
2	Filipai 3:7–4:1
3	Filipai 4:2-23
4	Kolosi 1:1-20
5	Kolosi 1:21–2:7
6	Kolosi 2:8-23
7	Kolosi 3:1-17
8	Kolosi 3:18–4:18
9	1 Tesalonika 1:1–2:9
10	1 Tesalonika 2:10–3:13
11	1 Tesalonika 4:1–5:3
12	1 Tesalonika 5:4-28
13	2 Tesalonika 1:1-12
14	2 Tesalonika 2:1-17
15	2 Tesalonika 3:1-18
16	1 Timoti 1:1-20
17	1 Timoti 2:1-15
18	1 Timoti 3:1-16
19	1 Timoti 4:1-16
20	1 Timoti 5:1-25
21	1 Timoti 6:1-21
22	2 Timoti 1:1-18
23	2 Timoti 2:1-21
24	2 Timoti 2:22–3:17
25	2 Timoti 4:1-22
26	Taitus 1:1-16
27	Taitus 2:1-14
28	Taitus 2:15–3:15
29	Filemon 1:1-25
30	Hibru 1:1-14
31	Hibru 2:1-18

date	Scripture
1	Hibru 3:1-19
2	Hibru 4:1-13
3	Hibru 4:14–5:14
4	Hibru 6:1-20
5	Hibru 7:1-19
6	Hibru 7:20-28
7	Hibru 8:1-13
8	Hibru 9:1-10
9	Hibru 9:11-28
10	Hibru 10:1-18
11	Hibru 10:19-39
12	Hibru 11:1-16
13	Hibru 11:17-31
14	Hibru 11:32–12:13
15	Hibru 12:14-29
16	Hibru 13:1-25
17	Jems 1:1-18
18	Jems 1:19–2:17
19	Jems 2:18–3:18
20	Jems 4:1-17
21	Jems 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13–2:10
24	1 Pita 2:11–3:7
25	1 Pita 3:8–4:6
26	1 Pita 4:7–5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Jon 1:1-10

date	Scripture
1	1 Jon 2:1-17
2	1 Jon 2:18–3:2
3	1 Jon 3:3-24
4	1 Jon 4:1-21
5	1 Jon 5:1-21
6	2 Jon 1:1-13
7	3 Jon 1:1-14
8	Jut 1:1-25
9	Érik Yénkép 1:1-20
10	Érik Yénkép 2:1-17
11	Érik Yénkép 2:18–3:6
12	Érik Yénkép 3:7-22
13	Érik Yénkép 4:1-11
14	Érik Yénkép 5:1-14
15	Érik Yénkép 6:1-17
16	Érik Yénkép 7:1-17
17	Érik Yénkép 8:1-13
18	Érik Yénkép 9:1-21
19	Érik Yénkép 10:1-11
20	Érik Yénkép 11:1-19
21	Érik Yénkép 12:1-18
22	Érik Yénkép 13:1-18
23	Érik Yénkép 14:1-20
24	Érik Yénkép 15:1-8
25	Érik Yénkép 16:1-21
26	Érik Yénkép 17:1-18
27	Érik Yénkép 18:1-24
28	Érik Yénkép 19:1-21
29	Érik Yénkép 20:1-15
30	Érik Yénkép 21:1-27
31	Érik Yénkép 22:1-21